

***Ivyahishuwe 18: Induru ikomeye —2018-
2030***

“Yaraguye, yaguye, Babiloni Akomeye !”

»

« Nimuve muri we, bantu banje...»

Samweli yerekana

**Munsihurire Daniyeli
n'Ivyahishuriwe Yohana .**

**Ivyemezo vy'ubuhanuzi vyerekana ko
Imana iriho**

**Ivyahishuwe vyayo vya nyuma ku
batoranijwe bayo**

**Muri iki gikorwa: Umugambi wiwe -
Urubanza rwiwe**

Verisiyo: 23 -09 -202 3 (7 - 7 ⁻⁵⁹⁹⁴)

***“ Numva ijwi ry'umuntu hagati muri Ulayi ;
arasemerera ati: Gaburiyeli, musigurire ivyo yeretswe " Daniyeli
8:16.***

Insobanuro iri ku gifukisho

Kuva hejuru gushika hasi: Ubutumwa buvuye ku bamarayika batatu bo mu Vyahishuriwe Yohana 14.

Ivyo ni ukuri gutatu kwo mu gitabu ca Daniyeli kwahishuriwe abera inyuma y'amagorwa yo mu mpera z'umwaka w'1843 n'inyuma y'iyo ku wa 22 Gitugutu 1844. Kubera ko Abadiventisiti ba mbere batazi uruhara rw'Isabato, ntibashobora gutahura insobanuro nyakuri y'ubwo butumwa. Abadiventisiti barindiriyeye ukugaruka kwa Kristo bari bahuje ivyo bacyemwo n'" **ugutaka kw'ijoro ry'ijoro** " canke " *iry'ijoro ry'ijoro* " rivugwa mu mugani w'" *isugi cumi* " wo muri Mat.25:1 gushika kuri 13 aho havugwa itangazo ry'" *ukugaruka kw'Umukwe* ".

1- **Insiguro y'urubanza** yateye imbere muri Dan.8:13-14 n'insanganyamatsiko y'ubutumwa bw'umumarayika wa mbere muri Ivyah.14:7 : “ *Mutinye Imana muyihe ubuninahazwa, kuko isaha y'urubanza rwayo ishitse, kandi musenge uwaremye isi n'ijuru n'amasoko y'amazi!* » : gusubira ku musu wa gatandatu, umusi umwe rudende w'ukuri w'indwi w'urutonde rw'Imana, Isabato y'Abayuda n'umusi w'ikiruhuko c'indwi, ni co Imana isaba mw'itegeko rya kane mu mategeko yayo cumi .

2- **Ugushinja kwa Roma y'umupapa**, “ *ihembe rito* ” n' “ *umwami atandukanye* ” muri Daniyeli 7:8-24 na 8:10-23 gushika kuri 25, ironka izina “ *Babiloni ikomeye* ” mu butumwa bw'umumarayika wa kabiri wo mu Vyahishuriwe Yohana 14:8 : “ *Yaguye, yaguye na Babiloni ikomeye!* » : ahanini kubera umusi w'Imana, wahora ari “ umusi w'izuba ”, warazwe n'Umwami w'abami Constantin wa mbere ^{yavushinze} ku wa 7 Ntwarante 321. Ariko iyo mvugo “ *waraguye* ” irashingira intahe n'uguhishurirwa kamere yayo yavumwe n'Imana nk'uko yabimenyesheje abasuku biwe b'Abadiventisiti resto by the 4,80. . « *Yaraguye* » bisigura : « yafashwe aratsindwa ». Gutyo Imana y'ukuri imenyesha intsinzi yayo ku nkambi y'ibinyoma vy'idini.

3- **Insiguro y'urubanza rwa nyuma** aho “ *umuriro w'urupfu rwa kabiri* ” ukubita abakristo b'abagarariji. Iyi ni yo shusho yerekanwa muri Dan.7:9-10, insiguro irategurwa muri Ivyah. 20:10-15, kandi ni co cyumviro c'ubutumwa bw'umumarayika wa gatatu mu Vyahishuriwe Yohana 14: 9-10 : “ *Uwundi, umumarayika wa gatatu, arabakurikira, avuga n'ijwi riranga ati : "Umuntu wese asenga igikoko n'igishushanyo caco, akaronka ikimenyetso ciwe mu ruhanga rwiwe canke mu kuboko kwiwe n'ikimenyetso c'Imana. n'umuvango mu gikombe c'ishavu ryiwe; kandi azobabazwa n'umuriro n'amazuku imbere y'abamarayika beranda, n'imbere y'Umwagazi w'intama " : Aha ku musu w'Imana umenyekana n' " ikimenyetso c'igikoko ."*

Raba ukuntu imibare y'imirongo ivugwa muri Daniyeli 7: 9-10 no mu Vyahishuriwe Yohana 14: 9-10 ihuye .

Umumarayika wa kane : aboneka mu Vyahishuriwe Yohana 18 gusa aho yerekana itangazo rya nyuma ry'ubutumwa butatu bw'Abadiventisiti bubanza bungukirwa n'umuco wose w'Imana waje kubamurikira kuva mu 1994 no gushika kw'iherezo ry'isi, ni ukuvuga gushika mu mpera z'umwaka w'2030 igikorwa gitegerezwa gukina. Umuco waje kuwumurikira urahishura ivyaha bikurikirana : vy'idini ry'Abagatolika, kuva mu 538 ; y'idini ry'Abaporotisanti, kuva mu 1843 ; n'ishirahamwe ry'Abadiventisiti ryemewe, kuva mu 1994. Ivyo bigwa vyose vyo mu vy'impwemu vyari bifise nk'imvo, mu gihe cavyo : ukwanka umuco washikirijwe na Mpwemu Yera w'Imana muri Yezu

Kristu. " *Mu gihe c'iherezo* " kivugwa muri Dan 11:40, Ekleziya Gatolika ihuza mu muvumo wayo imigwi yose y'amadini, abakirisu canke atari bo, yemera ubusuku bwayo n'ubukuru bwayo ; ivyo bikaba vyari bifashijwe n'isezerano ryitwa " ecumenical " ryitwa , inyuma y'ubuprotisanti, ubudiventisiti buzwi mu 1995.

2 Ab'i Korinto 4: 3-4.

“ ... Nimba ubutumwa bwiza bwacu bunyegejwe, bunyegejwe abariko barazimangana ; kuko abatembera, abo imana y'iyi si yahumye ubwenge bwabo, kugira ngo umuco w'ubutumwa bwiza bw'ubuninahazwa bwa Kristu, ari we shusho y'Imana, ntubaboneke . »

" Kandi ijambo ry'ubuhanuzi niryaguma ridatahurwa neza, rizoguma ari uko gusa ku bategerezwa kuzimira " .

Kandi , mu ncamake y'ivyahishuriwe yerekanwa muri iki gitabu mumenye ko , kugira ngo “ *mutsindishirize ubweranda* ” , .

kuva mu mpera z'umwaka w'1843 ryashinzwe n'itegeko ry'Imana umuremyi kandi itanga amategeko yo muri Daniyeli 8:14, nk'uko “ *Injili yiwe y'ibihe bidahera* ” ibivuga .

kw'isi yose, umugabo wese n'umugore wese , .

ategerezwa kubatizwa mw'izina rya Yezu Kristu mu kwibizwa rwose kugira ngo aronke ubuntu bw'Imana ,

ategerezwa kwubahiriza umusi wa gatandatu , ikiruhuko c'Isabato c'umusi ugira

indwi _cejejwe n'Imana mw'Itanguriro 2 , n'ica 'mu mategeko yayo 10 avu gwa mu Kuvayo 20 ; ivyo, kugira ngo azigame ubuntu bwawe , .

ategerezwa kwubahiriza amategeko y'Imana yerekeye inyifato runturu n'amategeko agenga ivy'ukurya ategakanijwe muri Bibiliya Nyeranda , mw'Itanguriro 1:29 no mu Balewi 11 , (ubweranda bw'umubiri)

.

kandi ntibakwiye “ gusuzugura ijambo ryiwe ry'ubuhanuzi , ” kugira ngo ntibazimye Mpwemu w'Imana ” (1 Tes.5:20) .__

Umuntu wese adashitse kuri ivyo bipimo, Imana iracira urubanza rwo gushikirwa n' “ *urupfu rwa kabiri* ” ruvugwa mu Vyahishuriwe Yohana 20 .

Samweli

SOBANURA – JEWE DANIELI N'IVYAHISHUWE .

Gushiramwo ingingo zivugwa

Igice ca mbere : Ivyiyumviro vyo kwitegura .

Ikoresha ubushakashatsi bwikora ku inomeru za paji za porogaramu ikoreshwa

Urupapuro umutekano

07 Ishikiriza

1 2 Imana n'ivyo yaremye .

13 Ishimikiro ry'ukuri ryo muri Bibiliya

1 6 Insiguro : 7 Ntwarante 321, umusi w'icaha wavumwe

26 Intahe y'Imana yatanzwe kw'isi

2 8 Iciumviro : Ntimwivange ubumaratiri n'igihano.

29 Itanguriro: Igitabu c'ubuhanuzi gihambaye

30 Ukwizera n'ukutemera

33 Ivyokurya vy'igihe kibereye .

37 Inkuru yahishuriwe y'ukwizera nyakuri .

39 Ivyiyumviro vyo gutegura igitabu ca Daniyeli .

4 1 Vyose bitangura muri Daniyeli – IGITABO CA DANIELI .

42 Daniyeli 1 - Ugushika kwa Daniyeli i Babiloni

45 Daniyeli 2 - *Ishusho* y'iyerekwa ry'umwami Nebukadinezari

56 Daniyeli 3 - Abagenzi batatu bari *mw'itanure*

62 Daniyeli 4 - Umwami yacishijwe bugufi arahinduka

69 Daniyeli 5 - Urubanza rw'umwami Belishazari

74 Daniyeli 6 - Daniyeli mu *mwobo w'intare*

79 Daniyeli 7 - *Inyamaswa zine* n'ihembe ritoyi *rya* papa .

90 Daniyeli 8 - Ivyerekeye Papa vyemejwe – Itegeko ry'Imana ryo muri Dan.8:14.

103 Daniyeli 9 - Itangazo ry'igihe c'ubusuku bwa Yesu Kristo kw'isi.

1 21 Daniyeli 10 - Itangazo ry'ivyago *bikomeye* - Ivyo yeretswe vy'ivyago

127 Daniyeli 11 - Intambara indwi za Siriya.

146 Daniyeli 12 - Ubutumwa bw'Abadiventsiti bwo kw'isi yose bugaragazwa n'itariki.

155 Intangamarara y'ibigereranyo vy'ubuhanuzi .

158 Ubudiventsiti

163 Igitabo ca mbere co kuraba Ivyahishuriwe Yohana .

167 Ibimenyetso vy'i Roma mu buhanuzi

173 Umuco ku musu w'isabato

176 Itegeko ry'Imana muri Daniyeli 8:14

1 79 Gutegura Ivyahishuriwe Yohana

1 83 Ivyahishuriwe Yohana muri make

1 8 8 Igice ca kabiri : Ivyigwa vy'ido n'ido vy'Ivyahishuriwe Yohana .

188 **Ivyahishuriwe Yohana 1** : Intangamarara-Ukugaruka kwa Kristo-Insiguro y'Abadiventsiti

199 **Ivyahishuwe 2** : Ishengero rya Kristo kuva ryatanguye gushika mu 1843 .

199 Igihe ca mbere : *Efeso* - Igihe ca 2 : *Simurina* - Igihe ca 3 : *Pergamo* -

Igihe ca 4 : *Tiyatira* .

21 6 **Ivyahishuwe 3** : Ishengero rya Kristo kuva mu 1843 - Ukwemera kwa gikirisu kw'intumwa kwagarutse

21 6 Igihe ca 5 : *Sarudi* - Igihe ca 6 : *Filadelufiya* -

223 Iherezo ry'Ubudiventsiti ryahishuriwe mu Yerekwa rya mbere rya Ellen G. White

- 2 25 Igihe ca 7 : Lawodikiya
- 22 9 **Ivyahishuwe 4** : Urubanza rwo mw'ijuru .
- 232 Iciumviro : IVYAGEZWE VY'IMANA biravuga ubuhanuzi .
- 23 9 **Ivyahishuriwe Yohana 5** : Umwana w'umuntu .
- 244 **Ivyahishuriwe Yohana 6** : Abakinyi, ibihano vy'Imana n'ibimenyetso vy'ibihe vy'igihe ca gikirisu - Ibidodo 6 vya mbere
- 251 **Ivyahishuriwe Yohana 7** : Abadiventisiti b'umusi w'indwi bashizweko ikidodo c' " *ikidodo c'Imana* " : Isabato n'ibanga " *ikidodo c'indwi* ."
- 25 9 **Ivyahishuwe 8** : " *Inzumbete* " zine za mbere .
- 26 8 **Ivyahishuriwe Yohana 9** : " *Inzumbete* " ya 5 n'ya 6 .
- 26 8 " *inzumbete* " ya 5 .
- 27 6 " *inzumbete* " ya 6 .
- 28 6 **Ivyahishuwe 10** : " *Igitabo gitoyi kifunguye* " .
- 2 91 Iherezo ry'igice ca mbere c'Ivyahishuriwe Yohana .
Igice ca kabiri : insasanuro zateguwe .
- 292 **Ivyahishuriwe Yohana 11** : Ingoma ya Papa - Ubutemera Imana bw'Igihugu - " *Inzamba* " ya 7 .
- 305 **Ivyahishuriwe Yohana 12** : Umugambi Mukuru w'Igihugu .
- 313 **Ivyahishuwe 13** : Abavukanyi b'ikinyoma bo mw'idini rya gikirisu .
- 322 **Ivyahishuriwe Yohana 14** : Igihe c'Abadiventisiti b'umunsi w'indwi .
- 3 3 3 **Ivyahishuriwe Yohana 15** : Iherezo ry'Ikigeragezo .
- 33 6 **Ivyahishuriwe Yohana 16** : *Ivyago indwi vya nyuma vy'uburake bw'Imana*
- 34 5 **Ivyahishuriwe Yohana 17** : Umumaraya arapfukurwa kandi aramenyekana .
- 35 6 **Ivyahishuriwe Yohana 18** : Umumaraya araronka igihano ciwe .
- 3 6 8 **Ivyahishuriwe Yohana 19** : Intambara ya *H Harumagedoni* ya Yezu Kristu .
- 37 5 **Ivyahishuriwe Yohana 20** : Imyaka *igihumbi* y'Ikinjana ca 7 n'Urubanza rwa nyuma .
- 3 8 1 **Ivyahishuriwe Yohana 21** : *Yeruzalemu Nshasha* Yaninahajwe Yagereranywa .
- 39 2 **Ivyahishuwe 22** : Umusi utagira iherezo w'ibihe bidahera .
- 40 5 **Ikete rica ariko Mpwemu atanga ubuzima** .
- 40 8 **Igihe ca Yezu Kristu kw'isi**
- 4 10 **Ubweranda n'ukwezwa** .
- 42 4 Ivyiyumviro vy'ugutandukanya abantu mw'Itanguriro – Itanguriro 1 gushika 22 –**
- 52 5 Iranguka ry'amasezerano yahawe Aburahamu : Itanguriro 23 gushika ...
- 52 8 Kuvayo na Musa w'Umwizigirwa – Bivuye muri Bibiliya muri rusangi – Isaha y'Ihitamwo rya nyuma – Abadiventisiti b'umunsi w'indwi : Ugutandukana, Izina, Amateka – Imanza Nkuru z'Imana – Ivy'Ubumana kuva kuri A gushika kuri Z – Ugugoranya Ivyanditswe vya Bibiliya – Mpwemu Agarura Ukuri.
- 5 4 7 Ukwiye gurirwa kwa nyuma**
- 5 4 8 Uguhamagara kwa nyuma**

Iciumviro: kubera ko ubuhinduzi bwo mu ndimi z'amahanga bukorwa hakoreshejwe porogarama y'ubuhinduzi bwikora, umwanditsi ni we abazwa gusa ivyanditswe mu gifaransa, ururimi rw'inyandiko z'intango.

Munsigurire Daniyeli n'Ivyahishuriwe Yohana .

Imvugo

Navukiye kandi mba muri iki gihugu giteye isoni cane , kuko Imana mu buryo bw'ikigereranyo yita umurwa mukuru waco “ *Sodomu na Misiri* ” mu Vyahishuriwe Yohana 11:8. Icogereranyo ciwe c'imibano , c'uburepubulika , c'ishari , carariganwe , kirakwiragizwa kandi kirakwemerwa n'ibihugu vyinshi kw'isi yose ; Iki gihugu ni Ubufaransa, igihugu gifise ubutegetsi bw'umwami n'ubutegetsi bw'amahinduka , kigerageza ama Repubulika atanu afise intwaro z'abanyagihugu zaciriwe urubanza n'Imana . N'ubwibone, aramenyesha kandi akagaragaza imeza ziwe z'uburenganzira bwa muntu, arwanya cane imeza z'ibikorwa vya muntu zanditswe mu buryo bw' amabwirizwa cumi " n'Imana umuremyi ubwayo. Kuva mu ntango zayo n'ubwami bwayo bwa mbere, yarafashe ingingo yo kwikingira umwansi wayo, idini ry'Abagatolika b'i Roma, inyigisho yayo ntiyigeze ihagarika kwita " ikibi " ivyo Imana yita " ivyiza " no kwita " iciza " ivyo yita " ikibi ." Mu kubandanya ukugwa kwayo ataco guhinduye, Impinduka yayo yaratumye yemera ukutemera Imana. Gutyo, nk'ikiremwa, inkono y'ibumba, Ubufaransa bwagize urugamba rwo guhangana n'Imana ishobora vyose, inkono y'icuma y'ukuri ; ivyavuyemwo vyari bimenyekana kandi vyavuzwe na we ; azomenya iherezo rya " *Sodomu* " ry'ivyaha nk'ivyo yari yarakoze imbere yiwe . Amateka y'isi mu myaka 1.700 iheze canke irenga arahinduwe n'inkurikizi zayo mbi, canecane ukuntu yashigikiye ubukuru bw'intwaro ya papa y'Abagatolika b'i Roma , kuva ku mwami wayo wa mbere , Clovis wa mbere umwami wa mbere w'Abafranki. Yabatijwe i Reims, kw'igenekerezo rya 25 Kigarama mu mwaka w'498. Iryo tariki rifise ikimenyetso c'uguhimbaza Noweli kwashizweho n'Abaroma, ata co bimaze kandi biteye isoni, n'itariki y'ikinyoma y'ivuka rya Yezu Kristu, Imana yigize umuntu, umuremyi w'isi n'ibiriho vyose, canke biriho ; uwo yivugira n'ukuri izina ry'icubahiro ry'uko ari " *Imana y'ukuri* " kubera ko yanka " *ikinyoma se waco ari shetani* " nk'uko Yezu yabivuze .

Woba ushaka ikimenyamenya kitagira uko kingana c'uko ata papa w'Umuroma afise uburenganzira bwo kwivugira ko ari umusuku wa Yezu Kristu ? Ehe rero, biratomoye kandi bishingiye kuri Bibiliya : Yezu yatangaje muri Mat.23:9 ati : “ ***Kandi ntihagire uwo mwita so kw'isi. kuko So ari umwe, ari wo mw'ijuru.*** »

Papa yitwa iki kw'isi ? Umuntu wese arashobora kuyibona, “ data mweranda ”, canke mbere, “ ***data*** mweranda cane ”. Abapadiri b'Abagatolika na bo nyene bitwa “ ba sekuruza . ” Iyo nyifato y'ubugarariji ituma amasinzi y'abaherezi yishira nk'abahuza bivugwa ko ari abadakenewe hagati y'Imana n'umunyavyaha, mu gihe Bibiliya imwigisha ko umuntu ashobora gushika ku Mana ku buntu yemerewe na Yezu Kristu. Muri ubwo buryo, ukwizera kw'Abagatolika gutuma umuntu aba uruyoya kugira ngo asa n'uwutagira uko asa kandi ataco yirindwa. Ukwo gukevya kuva ku gusenga kwa Yezu Kristu ata guca ku ruhande, Imana izobivuga mu buhanuzi, muri Dan 8:11-12. Ikibazo-Inyishu : Ni nde yoshobora kwemera ko Imana Umuremyi w'ububasha yoshobora gufata nk'abasuku abantu bayitumvira n' “ ***ubwibone*** ” buteye isoni nk'ubwo buvugwa muri Dan.7:8 na 8:25 ? Inyishu ya Bibiliya ku bijanye n'ukwo guhindura ubwenge bw'abantu uruyoya iri muri uyu murongo wo muri Yer 17:5 : « Uko ni ko *YaHweh avuga ati : Umuntu yizigira umuntu , akagira inyama inkomezi ziwe , umutima wiwe ukava kuri YaHweh , aravumwe !* »

Kubera ko Ubufaransa ari bwo bwahinduye cane amateka y'idini y'igice kinini c'igihe ca gikirisu, Imana yahaye umufaransa ubutumwa bwo guhishura uruhara rwabwo

rwavumwe ; ivyo, mu gutanga umuco ku nsobanuro yihishije y'ivyo yahishuriwe vy'ubuhanuzi vyihishijwe mu ngingo ngenderwako y'ivya Bibiliya idahinduka.

Mu mwaka w'1975 nararonse itangazo ry'ubutumwa bwanje bw'ubuhanuzi biciye mu iyerekwa ntatahuye insobanuro yaryo nyakuri gushika mu mwaka w'1980 , maze kubatizwa . Nabatijwe mu kwemera kwa gikirisu kw'abadiventisiti b'umusi w'indwi, ndazi , kuva mu 2018 ,ko nashizwe mu busuku bw'igihe c'imyaka yubile (imyaka 7 incuro 7) izohera mu mpera z'umwaka w'2030 n'ukugaruka mu buninahazwa bw'Umukama Imana Mushoboravyose , Yezu Kristu.

Kwemera ko Imana canke Yezu Kristu bibaho ntibihagije kugira umuntu aronke agakiza k'ibihe bidahera .

Ndibuka aha ko, imbere y'uko Yezu asubira mw'ijuru, yashikirije abigishwa biwe amajambo y'iyi mirongo kuva muri Matayo 28:18 gushika kuri 20 : “ *Yezu arabegera, ababwira ati : Nahawe ububasha bwose mw'ijuru no kw'isi. Ni mugende rero muhindure abantu bo mu mahanga yose abigishwa, mubabatize mw'izina rya Data n'irya Mwana n'irya Mutima Mweranda, mubigishe kwitondera ivyo nabageze vyose. Kandi ehe ndi kumwe namwe imisi yose gushika ku muhero w'isi . Mpwemu wiwe w'ubumana yahumekeye intumwa Petero n'iri tangazo rindi ry'agaciro kandi ry'agaciro mu Vyakozwe n'intumwa 4:12 : “ Kandi nta wundi agakiza kari; kuko ata rindi zina munsu y'ijuru ryahawe abantu dutegerezwa gukizwa .*

Rero, mutahure ibi, idini ridusubiza hamwe n'Imana ntirishingiye ku rari ry'idini rivuye ku migenzo y'abantu. Ukwizera ikimazi c'Imana c'impongano c'ubushake , biciye mu rupfu rwiwe rw'umuntu muri Yezu Kristu , ni **bwo buryo bwonyene** bwo kuronka ugusubirana kwacu n'ubutungane butunganye bw'ubwera bwiwe bw'ubumana. Kandi, uwo uri we wese, inkomoko yawe iyo ari yo yose, idini warazwe kwose, abantu bawe, ubwoko bwawe, ibara ryawe canke ururimi rwawe , canke mbere ikibanza ufise mu bantu, ugusubirana kwawe n'Imana kuza gusa biciye kuri Yezu Kristu no kwisunga inyigisho yiwe abwira abigishwa biwe gushika kw'iherezo ry'isi ; nk'uko bigaragazwa n'iki gitabu .

Imvugo ngo « **Data , Umwana na Mpwemu Yera** » **verekana** uruhara rutatu rukurikiranye Imana imwe ifise mu mugambi wayo w'agakiza yahaye umuntu w'umunyavyaha , yaciriwe urubanza rwo gupfa *ubwa* kabiri . Ubwo " butatu " si iteraniryo ry'Imana zitatu nk'uko abayisilamu bemera , ivyo bikaba bituma banka iyo nyigisho ya gikirisu n'idini ryayo . Nk' “ **Data** ” , Imana ni umuremyi wacu kuri bose ; nk' “ **Umwana** ” yitanze umubiri w'inyama kugira ngo ahongere ivyaha vy'abatowe biwe mu kibanza cabo ; muri “ **Mpwemu Yera** ” , Imana , Mpwemu wa Kristo yazutse , iraza gufasha abatowe bayo kuroranirwa mu guhinduka kwabo mu kuronka “ **ukwezwaga ata n'umwe azobona Umukama** ” , nk'uko intumwa Paulo yigisha muri Heb 12:14 ; “ **kwezwaga** ” canke **gushirwa ku ruhanda** ku bw'Imana no ku bw'Imana. Yemeza ko yemera uwo yatowe kandi akagaragara mu bikorwa vy'ukwizera kwiwe , ni ukuvuga mu rukundo afitiye Imana n'ukuri kwayo kwa Bibiliya kwahumekewe kandi kwahishuriwe .

Gusoma iki gitabu ni ngombwa kugira ngo umuntu atahure **urugero rwo hejuru cane rw'umuvumo** uremerera abantu bo kw'isi , inzego zabo z'idini n'iz'isi y'abakirisu bo mu Burengerero, cane cane, kubera inkomoko yabo ya gikirisu ; kuko inzira Yezu Kristu yakurikiye ari yo nzira **yihariye** kandi **yihariye y'agakiza** y'umugambi w'Imana ; Iyo bituma ukwizera kwa gikirisu kuguma ari co kintu nyamukuru giterwa na shetani n'amadayimoni.

Mu ntumbero yayo, umugambi wo gukiza watekerejwe n'Imana Umuremyi ni woroshe kandi wumvikana. Ariko idini rifata akaranga gakomeye kuko abaryigisha biyumvira gusa gushingira intahe icyumviro cabo c'idini kandi , bakora icaha , kenshi biciye mu bujuju , ico

ciyumviro ntigihuye na gato n'ivyo Imana isaba. Ivyo bituma abakubita umuvumo wiwe, uwo bakawusobanura ku nyungu zabo kandi ntibumve igitutsi c'Imana.

Ico gitabu nta n'ihamagarwa rifise ryo guhabwa igihembo c'ubuhinga ; ku Mana umuremyi, uruhara rwiwe rwonyene ni ugushira abatowe mu kigeragezo c'ukwizera kuzotuma baronka ubuzima budahera bwatsinzwe na Yezu Kristu. Uzosangayo amasubiramwo , ariko ubu ni bwo buryo Imana ikoresha mu gutera inyundo mu rugo inyigisho nyene ihishura biciye mu mashusho n'ibimenyetso bitandukanye . Ivyo bisubirwamwo vyinshi ni vyo bimenyamenya vyiza kuruta ibindi vyose vyerekana ko ari ivy'ukuri kandi birashingira intahe akamaro aha ukuri kw'ibigereranyo kuvyerekeye. Imigani Yezu yigishije iremeza ivyo gushimika n'ivyo gusubiramwo.

Uzosanga muri iki gitabu amahishurirwa yatanzwe n'Imana ikomeye umuremyi yadugendeye mw'izina ry'umuntu rya Yezu w'i Nazareti, yaje mw'izina ry'icubahiro ry'" uwarobanuwe " , canke " mesiya " , hakurikijwe igiheburayo " mashiah " casubiwemwo muri Dan.9:25 , canke " kristo " , kivuye mu kigiriki co covenant the new the chris " . Muri we, Imana yaje gutanga ubuzima bwayo butyoroye ata gatotsi mu kimazi c'ubushake , kugira ngo yemeze imigenzo y'ibimazi vy'ibikoko yabanjirije ukuza kwiwe kuva ku caha c'intango cakozwe na Eva na Adamu. Ijambo « *yarobanuwe* » ryerekeza ku muntu yaronse amavuta ya Mpwemu Yera agereranywa n'amavuta y'ibiti vy'imyelayo. Ihishurirwa ry'ubuhanuzi ryatanzwe n'Imana mw'izina rya Yezu Kristu gusa n'igikorwa ciwe c'impongano riza kuyobora abatowe biwe mu nzira ijana mu buzima budahera. Kuko agakiza k'ubuntu gusa ntikabuza abatowe kugwa mu mitego yoba atazi. Ni kugira ngo rero, mw'izina rya Yezu Kristu, Imana iza guhishura ukubaho kw'imatego nyamukuru ituma abasuku bayo ba nyuma bo mu gihe c'iherezo bashobora gusuzuma, gucira urubanza, no gutahura **neza** ukuntu idini rya gikirisu ry'isi yose riteye urujijo, riri muri iki gihe ca nyuma c'agakiza ko kw'isi.

Ariko imbere y'uko ubiba ni ngombwa kurandura ; kuko kamere y'Imana umuremyi igoramye n'inyigisho y'amadini akomeye y'Imana imwe yakwiragiye kw'isi. Bose bahuriye ku gutegeka Imana imwe biciye ku nguvu kandi gutyo bagashingira intahe ukuntu batandukanye be n'ubucuti ubwo ari bwo bwose bafitaniye na yo . Umwidegemvyo usa n'uwufatanye n'ukwizera kwa gikirisu uva gusa ku mibereho y'ico gihe, ariko Imana ikimara kureka amadayimoni agakora mu mwidegemvyo , ukwo kutihanganira abatayakurikira kuzosubira kugaragara. Iyo Imana ishaka gukora biciye ku nguvu, vyari bihagije ko gusa yibonekera mu maso yabo , kugira ngo ironke ku biremwa vyayo ko vyumvira ivyo yipfuzwa vyose . Nimba atabikoze, ni kubera ko uguhitamwo kwiwe kw'abatowe gushingiye , **gusa** , ku kwihitiramwo kwidegemvya kwo kumukunda canke kumunka ; guhitamwo umwidegemvyo aha ibiremwa vyawe vyose. Kandi iyo hariho inzitizi, ni iyo gusa y'akaranga kamere k'abatowe basunikwa kandi bagakwegwagwegwa , n'akameremere kabo k'umwidegemvyo , n'Imana y'urukundo. Kandi iryo zina urukundo riramubereye neza , kuko arishira hejuru, mu gushikanira ibiremwa vyawe iyerekanwa rishirwa mu ngiro rituma ridashobora guhakanwa ; ivyo mu gutanga ubuzima bwiwe kugira ngo ahongere, mu buryo bwa Yezu Kristu, ivyaha vyarazwe kandi vyakozwe n'abatowe biwe **bonvene** mu gihe c'ubujuju bwabo n'ubugoyagoye bwabo . Kwitwararika ! Kw'isi, iri jambo urukundo rifata gusa uburyo bw'inyiyumvo n'ubugoyagoye bwayo. Ivy'Imana birakomeye kandi biratunganye ata gatotsi ; ivyo bikaba bituma habaho itandukaniro ryose kuko bifata uburyo bw'ingingo ngenderwako aho inyiyumvo zigenzurwa rwose. Idini ry'ukuri ryemewe n'Imana rero rishingiye ku kwisunga umuntu wayo ataco yishisha, ivyiyumviro vyayo n'ingingo ngenderwako zayo vyubatswe mu mategeko. Ubuzima bwose bwo kw'isi bushingiye ku mategeko yayo y'umubiri , y'imiti, y'inyifato runtu, y'umutima n'ay'impwemu . Nk'uko nyene umuntu atazokwigera yiyumvira guhunga itegeko ry'uburemere bw'isi maze akarizimangana , impwemu yiwe ishobora gusa gutera imbere mu

buryo buhuye mu kwubahiriza no kwumvira amategeko n'ingingo ngenderwako vyashizweho n'Imana Umuremyi. Kandi aya majambo y'intumwa Paulo yo muri 1 Kor.10:31 rero aratunganye . justified : “ Nuko rero , *iyu murya canke munywa, canke ivyo mukora vyose, mubikore vyose ku bw'ubuninahazwa bw'Imana* . Ishirwa mu ngiro ry'ubu butumire ku buntu rishoboka kubera yuko muri Bibiliya, kandi muri yo yonyene, Imana yashikirije kandi ikahishura impanuro zayo z'Imana. Kandi birahambaye ko twitwararika icyumviro ciwe kugira ngo turangure igikorwa co “ *kwezwa* ,” nk'uko *bivugwa* muri Heb. Rimwe na rimwe icyumviro ciwe gifata uburyo bw'itegeko ry'umuti, ariko ntaco giteye amakenga kuruta ico umuganga w'umuhinga umuntu yihutira kwumvira, yiyumvira ko ariko arakora gutyo mu nyungu ziwe ku bw'amagara yiwe yo ku mubiri canke yo mu mutwe (naho yoba arihenda) . Imana Umuremyi ni yo, hejuru ya vyose, yo muganga nyakuri w'ubugingo, iyo izi mu bintu bitobito vyayo. Birababaza ariko birakira igihe cose ibintu bimeze neza . Ariko mu mpera, azosambura yongere atikize ubuzima bwose bwo mw'ijuru no kw'isi bwagaragaye ko budashobora kumukunda, bigatuma bumugamburukira.

Ukwihanganira idini rero ni co camwa gihishura c'idini ry'ikinyoma ry'Imana imwe. Ni ikosa n'icaha bikomeye cane kuko bigoranye kamere y'Imana, kandi mu kuyitera, ntashobora gutera ingorane zo kuronka umuhezagiro wayo, ubuntu bwayo n'agakiza kayo. Ariko rero, Imana irayikoresha nk'ikiza kugira ngo ihane kandi ikubite abantu batemera canke batizera. Aha nizigiye intahe ya Bibiliya n'iya kahise. Nkako, ivyanditswe mw'isezerano rya kera bitwigisha ko kugira ngo Imana ihane ubuhemu bw'abantu bayo, ihanga ryitwa Isirayeli, yakoresheje abantu " b'Abafilisitiya " , umubanyi wayo wa hafi. Mu bihe vyacu abo bantu barabandanya ico gikorwa mw'izina rya " Palestina " . Mu nyuma, igihe yashaka guhishura urubanza rwiwe n'urubanza rwiwe rwa nyuma rw'iyi Isirayeli y'umubiri yo kw'isi, yahamagaye ibikorwa vy'umwami w'Abakaludaya Nebukadinezari ; ivyo incuro zitatu. Mu gihe ca gatatu, mu -586, iryo hanga ryaratikijwe maze abarokotse bajanwa mu bunyagano i Babiloni mu kiringo c'imyaka 70 nk'uko vyavuzwe muri Yer . 25:11 . Mu nyuma na ho nyene, kubera ko iryo hanga ryanse kwemera ko Yezu Kirisitu ari we mesiya waryo, ryarasubiye gutikizwa n'ingabo z'Abaroma zarongowe na Tito, uwari umuragwa w'Umwami w'abami Vespasien. Mu gihe c'ubukirisu, icasubiye mu caha ku mugaragaro mu 321, ukwizera kwa gikirisu kwarashikirijwe ukuntu abapapa batavyihanganira kuva mu 538. Kandi ukwo kwizera kw'Abagatolika kwari kuganza kwarondeye gutongana n'abantu bo mu Buseruko bwo Hagati bari baracitse Abayisilamu mu vy'idini muri ico kinjana ca 6 nyene . Ubukirisu bw'abapagani bwasanze ng'aho umwami w'agahomerabunwa ateye ubwoba. Kubera ko ukurwanywa kw'idini kw'izo nkambi zibiri ari nk'ibitandara, birwanya rwose gushika kw'iherezo ry'isi . Uwutemera na we nyene aragira ubwibone kandi arondera ubuninahazwa bw'ukwiharira ; atayironka ku Mana, ayishira kuri we kandi ntakwemera ko bamuhakana. Iyo ndondoro y'umuntu ku giti ciwe iraranga kandi muri rusangi abagize amashengero atandukanye kandi bari mu madini atandukanye y'ikinyoma. Guciraho iteka ukwihangana ntibisigura ko Imana yihanganira . Ukwihangana ni umugenzo w'abantu wahumekewe n'ikambi y'amadayimoni. Ijambo ry'ukwihangana risobanura icyumviro co kutihangana n'ijambo ry'ukwizera nyakuri . ni ukwemera canke kwanka hakurikijwe ingingo ngenderwako yo muri Bibiliya y'uko “ egome canke oya .” Ku ruhande rwiwe, Imana irashigikira ukubaho kw'ikibi itavyihanganiye ; arayishigikira mu kiringo c'umwidgegemvyo gitegekanijwe mu mugambi wiwe wo gutora abatowe. Ijambo rero ry'ukwihangana ryerekeye abantu gusa, kandi iryo jambo ryabonetse mw'Itegeko ry'i Nantes rya Henri wa kane ryo ku wa 13 Ndamukiza 1598. Ariko igihe c'ubuntu kirangiye, ikibi n'ababikora bazotikizwa. Ukwihangana kwari kwasubiriye umwidgegemvyo w'idini umuntu yahawe n'Imana kuva mu ntango.

Ivyo kurya vy'iki gikorwa biramenyeshwa ; ibimenyamenya bizokwerekanwa kandi vyerekanwe mu mapaji yose.

Imana n'ivyo yaremye .

Inkoranyamagambo yo mu vy'impwemu ikoreshwa n'abantu bo mu Buraya bw'Ikilatini ihisha ubutumwa nyamukuru bushikirizwa n'Imana. Ivyo ni ko biri , imbere ya vyose , n'ijambo Ivyahishuriwe Yohana , muri uwo muce , rivyura icago gikomeye abantu batinya. Yamara inyuma y'iryo jambo riteye ubwoba hariho ubuhinduzi “ Ivyahishuriwe Yohana ” buhishurira abasavyi biwe muri Kristo ibintu bihambaye cane kugira ngo bakizwe. Dushingiye ku ngingo ngenderwako y'uko umunezero wa bamwe utuma abandi bagira amagorwa , abo mu nkambi irwanya, ubutumwa buri mu bihushanye rwose burafise inyigisho nyinshi cane kandi kenshi cane burashikirizwa mu " Ivyahishuwe " vyeranda cane vyahawe intumwa Yohani.

Irindi jambo, ijambo “ umumarayika ” rinyegeza inyigisho zihambaye. Iri jambo ry'igifaransa rikomoka ku kilatini “ angelus ” ubwaryo rikuwe mu kigiriki “ aggelos ” risobanura : intumwa. Iyo mpinduro iraduhishurira agaciro Imana iha ibiremwa vyayo, ni ukuvuga bagenzi bayo yaremye bidegemvya kandi bifise uburenganzira bwo kwigenga. Ubuzima buhabwa n'Imana, ubwo bwigenge buragumya amategeko yumvikana. Ariko iri jambo “ intumwa ” riduhishurira ko Imana ibona bagenzi bayo b'umwidegemvyo nk'ubutumwa buzima. Gutyo, ikiremwa cose kigereranya ubutumwa bugizwe n'ibintu vyabaye mu buzima birangwa n'amahitamwo y'umuntu ku giti ciwe be n'ibibanza vyawe bigize ico Bibiliya yita “ ubugingo .” Ikiremwa cose ni ikidasanzwe nk'umushaha uzima. Kuko icyo bagenzi ba mbere bo mw'ijuru baremwe n'Imana, abo mu migendo twita " abamarayika ", batazi ni uko uwabahaye ubuzima n'uburenganzira bwo kubaho ashobora kubagarura. Bararemwe kubaho ibihe bidahera kandi ntibari bazi insobanuro y'ijambo

urupfu. Ni ukugira ngo babahishurire ico ijambo urupfu risobanura ko Imana yaremye urugero rwacu rwo kw'isi aho ubwoko bw'abantu, canke Adamu, bwogira uruhara rw'umuntu apfa inyuma y'icaha co mw'itongo rya Edeni. Ubutumwa duserukira burahimbara Imana igihe **gusa** buhuye n'ingingo mfatirwako zayo zerekeye iciza n'ikigorotse. Iyo ubwo butumwa buhuye n'ingingo ngenderwako yiwe y'ikibi n'ikibi, uwubutwara aba ari uwo mu bwoko bw'abagararigi acira urubanza rwo gupfa ibihe bidahera, ni ukuvuga gutikizwa kw'iherezo n'ugutikizwa kw'ubuzima bwiwe bwose.

Ishimikiro ry'ukuri ryo muri Bibiliya

Imana yabonye ko bikwiye kandi bibereye kubanza guhishurira Musa inkomoko y'urutonde rwacu rwo kw'isi, kugira ngo umuntu wese abimenye. Aho ni ho yerekana ko inyigisho yo mu vy'impwemu ari yo ibanza gushirwa imbere. Muri ico gikorwa aratwereka **imishinge y'ukuri kwiwe** itangura no gutunganya urutonde rw'ibihe. Kuko Imana ari Imana y'urutonde n'ugushikama kw'icubahiro. Tuzobona, mu kugereranya n'ingingo mfatirwako ziwe, umuce w'ubujuju kandi udahuye n'urutonde rwacu rw'ubu rwashinzwe n'umuntu w'icaha. Kuko ni icaha kandi gisanzwe ari icaha c'intango gihindura vyose.

Ariko ni ngombwa gutahura imbere y'ikindi kintu cose, ko "*intango*" ivugwa n'Imana muri Bibiliya, n'ijambo rya mbere ry'igitabu citwa "Itanguriro" ari, "inkomoko", ritajanye n' "*intango*" y'ubuzima, ahubwo ni iryo gusa ry'irema ryiwe ry'urugero rwacu rwose rwo kw'isi rurimwo inyenyeri z'ijuru ryose inyuma y'umusi wa kane. Dufatiye kuri ico cyumviro, turashobora gutahura ko iyo nzira yihariye yo kw'isi, aho amajoro n'imirango bizokurikirana, yaremwe kugira ngo ibe ahantu Imana n'abatowe bayo b'intahemuka be n'ikambi y'abansi ba shetani bazohura. Iyo ntambara hagati y'ivyiza vy'Imana n'ikibi ca shetani, umunyavyaha wa mbere muri kahise k'ubuzima, ni yo mpamvu y'ukubaho kwayo n'ishimikiro ry'uguhishurirwa kwose kw'umugambi wayo wo gukiza isi yose n'isi yose. Muri iki gitabu, uzobona insobanuro y'amajambo amwamwe y'uruyeri Yezu Kristu yavuze mu gihe c'ubusuku bwiwe bwo kw'isi. Uzobona rero ukuntu bifise insiguro mu mugambi ukomeye washizweho n'Imana imwe rudende ikomeye, umuremyi w'ubwoko bwose bw'ubuzima n'ibintu. Ndafunga aha aka gace gahambaye, ngasubira ku cyumviro c'urutonde rw'ibihe rwashinzwe n'uwo Mukuru w'ubuzima.

Imbere y'icaha, Adamu na Eva babayeho ubuzima bwabo bushingiye ku ndwi z'imisi indwi zikurikirana. Mu buryo buhuye n'akarorero k'itegeko rya kane mu mategeko cumi

(canke decalogue) **rivyibuka**, umusi ugira indwi ni umusi wejejwe n’Imana n’umuntu kugira ngo umuntu aruhuke , kandi kumenya uno musu ico ico gikorwa kivuga ubuhanuzi, turashobora gutahura igituma Imana ishimika ku kwubahiriza uwo mugenzi. Mu mugambi wayo rusangi usigura imvo z’ico kiremwa c’isi kidasanzwe, indwi, igice c’igihe gitegekanyijwe , ivuga ubuhanuzi bw’imyaka ibihumbi indwi aho umugambi munini w’ukwerekana urukundo rwayo n’ubutungane bwayo kw’isi yose (n’ivy’isi yose) uzoranguka. Muri iyo porogarama, mu gusa n’imisi itandatu ya mbere y’indwi, imyaka ibihumbi bitandatu ya mbere izoshirwa muni y’iyerekanwa ry’urukundo rwiwe n’ukwihangana kwiwe. Kandi cokimwe n’umusi ugira indwi, ikimpumbi c’indwi kizoba ari co co gushinga ubutungane bwiwe butagira agasembwa. Nshobora gucupura iyo porogarama mu kuvuga ngo : imisi itandatu (y’imyaka igihumbi = imyaka ibihumbi bitandatu) yo gukiza, n’iyigira indwi (= imyaka igihumbi), yo gucira urubanza no gutikiza abagarariji bo kw’isi n’abo mw’ijuru. Uwo mugambi wo gukiza uzoba ushingiyeye ku nkuka y’impongano y’ubushake yemejwe n’Imana umuremyi , muni y’umuce w’ubumana wo kw’isi w’umuntu yitwa , ku bugombe bwiwe bw’Imana , Yezu Kristu mu rurimi rw’ikigiriki canke nk’uko bivugwa mu giheburayo, Yezu Mesiya.

Imbere y’icaha, mu rutonde rw’Imana rwuzuye rw’intango , umusi wose ugizwe n’ibice bibiri bingana bikurikirana ; Amasaha 12 y’ijoro ry’ukwezi akurikirwa n’amasaha 12 y’umuco w’izuba kandi iyo nzira irasubiramwo ubudasiba. Mu mibereho yacu ubu, ivyo bishika imisi ibiri gusa mu mwaka, mu gihe c’izuba n’izuba ry’impeshi n’izuba ry’impeshi. Turazi ko ibihe biriho ubu biterwa n’uguhengamira kw’umurongo w’isi, kandi rero turashobora gutahura yuko ukwo guhengamira kwabonetse nk’ingaruka y’icaha c’intango cakoze n’umugabo n’umugore ba mbere, ari bo Adamu na Eva. Imbere y’icaha, ata iyo mpengamiro, ukudahinduka kw’urutonde rw’Imana kwari gutunganye.

Igihe isi izunguruka izuba ryose, ni co kigaragaza igitigiri c’umwaka. Mu buhamya bwiwe ,Musa avuga inkuru y’Ukuva kw’Abaheburayo bakijijwe n’Imana mu buja bwa Misiri. Kandi uwo musu nyene w’ivyo gusohoka, Imana ibwira Musa, muri Kuv.12 : 2 : “ *Ukwezi kuzoba ukwa mbere mu mezi y’umwaka ; uzoba ari uwawe ukwezi kwa mbere .* Mwene ukwo gushimika birashingira intahe akamaro Imana iha ico kintu. Ikirangamisi c’ukwezi c’Abaheburayo c’amezi cumi n’abiri carahinduka uko igihe kigenda kirarenga , kandi kubera ko cari inyuma y’urutonde rw’izuba, vyari ngombwa ko bongerako ukwezi kwa cumi na gatatu kugira ngo hasubire guhuza inyuma y’imyaka myinshi umuntu amaze kwirundana iyo nzira y’ugucererwa. Abaheburayo bavuye mu Misiri " *ku musu wa 14 w’ukwezi kwa mbere kw’umwaka* " ivyo bikaba vyatanguye mu buryo bubereye ku musu w’izuba n’ijoro ; izina risobanura neza na neza “ *ubwa mbere* ” .

Iri tegeko ryatanzwe n’Imana ngo " *uku kwezi kuzobabera ukwezi kwa mbere kw’umwaka* " , si iry’ubusa , kuko ryerekeye abagabo bose bazokwitwaza agakiza kayo gushika kw’iherezo ry’isi ; Isirayeli y’igiheburayo, uwaronse Ivyahishuwe vy’Imana, ari yo gusa imbere y’umugambi munini wo gukiza isi yose wa porogarama yayo y’Imana. Igihe ciwe c’ukwezi kizokurikirwa n’igihe c’izuba ca Kristo, aho umugambi w’Imana wo gukiza uhishurwa mu muco wawo wose.

Ugusubirana kw’izo ngingo mfatirwako z’Imana mu buryo butagira agasembwa ntikuzokwigera kuranguka kw’isi ituwe n’abantu b’abagarariji kandi b’ababisha. Ariko rero, birashoboka, mu bucuti bw’umuntu ku giti ciwe dufitaniye n’Imana , uwo Mpwemu w’irema ataboneka w’ububasha ashira hejuru urukundo nk’ubutungane . Kandi ubucuti bwose umuntu afise na we butegerezwa gutangura n’ukwo kurondera ivyiyumviro **vyiwe** kandi imbere ya vyose, ivyo mu rutonde **rwiwe** rw’ibihe. Ico ni igikorwa c’ukwizera, coroshe cane kandi kitagira akamaro kadasanzwe ; ikintu gitoyi co gutanga kivuye ku ruhande rwacu rw’abantu. Kandi uburyo bwacu bumuhimbara, ubucuti bw’urukundo hagati y’ikiremwa n’Umuremyi

waco burashoboka. Ijuru ntiritsindwa n'ibikorwa vy'agatangaza canke ibitangaro, ahubwo ritsindwa n'ibimenyetso vy'ukwitwararikana, ivyo bikaba vyerekana urukundo nyakuri. Ivyo ni vyo umuntu wese ashobora kuvumbura mu gikorwa ca Yezu Kristu, yatanze ubuzima bwiwe, ku bushake, nk'ikimenyetso co gusaba, kugira ngo akize abatowe biwe rudende akunda.

Inyuma y'iyi shusho ishimishije y'urutonde rw'Imana, reka turabe umuce w'agahinda w'urutonde rwacu rw'abantu. Ukwo kugereranya ni ngombwa cane kuko kuzotuma dutahura ibitutsi Imana yaravuze biciye ku muhanuzi wayo Daniyeli, ivyo Yezu mw'isaha yiwe yemeje ko ari vyo. Muri ivyo bitutsi dusoma muri Dan 7:25: «Azotegura guhindura ibihe n'amategeko». Imana izi urugero rumwe gusa rw'ivyo bintu; ivyo we ubwiwe yashinze kuva isi iremwa hanyuma akabihishurira Musa. Ni nde yateye ubwoba ngo akore ubukazi nk'ubwo? Intwari y'ubutegetsi avuga ko ari «ubwibone» be n' «ukuroranirwa kw'amayeri yayo». Ivyo bipimo kandi vyitwa «umwami atandukanye», iyo ivyo bipimo bihuriye hamwe birerekana ububasha bw'idini. Ikindi kandi, bashinjwa «gutoteza aberanda», ubushobozi bwo gusobanura buragabanywa kandi bugakingira intwari ya papa y'Uburoma yashinzwe, **gusa**, kuva mu 538 n'itegeko ry'umwami w'abami Justinien ^{wa mbere}. Ariko Ivyahishuwe vyitwa Ivyahishuriwe Yohana bizokwerekana ukuri kw'uko iyo tariki 538 ari ingaruka gusa n'ukwaguka kw'ikibi cazanywe ku «*bihe n'itegeko* ry'Imana» kuva ku wa 7 Ntwarante 321 n'umwami w'abami w'Uburoma Constantin ^{wa mbere}. Icaha ciwe kizokwibukwa kenshi muri iki cigwa, kuko iyo tariki mbi izana umuvumo mu kwizera kwa gikirisu gutyoroye kandi gutunganye kwashinzwe mu gihe c'intumwa. Ukwo gusangira icaha, mu guhanahana, kw'Uburoma bw'abapagani bw'umwami n'Uburoma bw'Ubupapa bw'Abagatolika b'i Roma ni urufunguruzo nyamukuru rw'ihishurirwa ry'ubuhanuzi ryubatswe mu bihamya vyanditswe na Daniyeli. Kuko umwami w'abami w'umupagani ni we yashinze igice gisigaye c'umusi wa mbere, ariko ni intwari ya papa ya gikirisu yabitegetse mu vy'idini mu buryo bwayo «*bwahindutse*», bwihariye kandi bw'umuntu, bw'amategeko cumi y'Imana.

Insiguro : 7 Ntwarante 321, umusi w'icaha wavumwe

Kandi yaravumwe n'ububasha, kuko ku wa 7 Ntwarante 321, igice gisigaye c'umusi mweranda w'indwi w'Isabato, ku itegeko ry'itegeko ry'umwami ryari rifise itariki, casubiriwe ku mugaragaro n'umusi wa mbere. Icyo gihe, uwo musu wa mbere wari warashizweho n'abapagani ku gusenga Imana y'izuba, SOL INVICTVS, canke IZUBA RIDAKOMEYE ry'agahomerabunwa, ryari risanzwe ari ikintu Abanyamisiri basenga mu gihe c'Ukwimuka kw'Abaheburayo, ariko kandi, muri Amerika, n'Abanya-Inca n'Abayapani b'izuba ry'uyu musu " , Abaziteki b'uyu musu "). Shetani yama akoresha izo nzira nyene kugira ngo ayobore abantu mu kugwa kwiwe no mu gucirwa urubanza n'Imana. Akoresha ubusa bwabo n'ubwenge bwabo bw'umubiri bituma basuzugura ubuzima bw'impwemu n'inyigisho z'ivya kera vy'amateka. Uyu musu, igenekerezo rya 8 Ntwarante 2021, igihe ndiko ndandika aka gatabo, ibintu biriko biraba muri iki gihe birashingira intahe akamaro k'iryo shavu, lèse- majesté y'Imana y'ukuri, kandi na none, igihe c'Imana gifata insobanuro yaco yuzuye. Ku Mana, igihe c'umwaka gitangura mu mpera z'umwaka kigahera mu mpera z'urushana, ni ukuvuga mu kirangamisi cacu c'Abaroma co muri iki gihe, kuva ku wa 20 Ntwarante gushika ku wa 20 Ntwarante ukurikira. Biboneka rero ko igenekerezo rya 7 Ntwarante 321, ku Mana ryari igenekerezo rya 7 Ntwarante 320, ni ukuvuga imisi 13 imbere y'impeshi y'umwaka w'321. Ku bw'ivyo, ku Mana, wari umwaka wa 320 waragaragajwe ku mpera yawo n'igikorwa giteye isoni cakoze kirwanya itegeko ryiwe ry'ubumana rigorotse kandi ryeranda. Dushingiye ku gihe c'Imana, umwaka wa 2020 ni wo ugira ^{imyaka 17} (17 : igitigiri c'urubanza) mu binjana kuva mu mwaka w'320. ciety y'abantu ukwizigira kwabo n'ukwizera kwabo vyari bishingiye gusa kuri siyansi no ku gutera imbere kwayo. Ubwoba ni ingaruka y'ukudashobora gutanga umuti canke urucanco rwiza naho abahinga bo muri iki gihe bafise ubuhinga bwinshi. Mu guha ivyo binjana 17 agaciro k'ubuhanuzi, ntaco ndiko ndahingura, kuko ku Mana imibare ifise insobanuro yo mu vy'impwemu ihishura kandi ikoresha mu kwubaka ubuhanuzi bwayo, kandi nyene mu Vyahishuriwe Yohana, ikigabane ca 17 kijanye n'insanganyamatsiko y'" urubanza **rw'abamaraya benshi** . " " Babiloni nini " ni ryo zina ryayo kandi " *amazi manini* " yerekezwa ku " ruzi Efurate " Imana yibandako mu butumwa " *bw'inzumbete* ya gatandatu " bwo mu Vyahishuriwe Yohana 9:13, ikigereranyo c'Intambara ya Gatatu y'Isi Yose iriko iraza. Inyuma y'ivyo bimenyetso hari ubugatolika bwa papa n'Uburayi bw'abakristo butagira ubudahemuka, ivyo bikaba ari vyo bitera ishavu ryavyo. Intambara hagati y'Imana n'abantu irahajeje gutangura; inkono y'icuma irwanya inkono y'ibumba, ivyavuye mu ntambara biramenyekana; ikiruta vyose, birahanurwa kandi bikagira porogarama. Ni gute Imana yari igiye guhimbaza ^{imyaka ijana ya} ¹⁷kw'igenekerezo rya 7 Ntwarante 320 (320, kuri we n'abatowe biwe; 321 ku isi y'idini ry'ikinyoma canke y'ibinyoma)? Naramaze igihe kirekire nemera ko vyoba ari mu kwinjira mu ntambara y'isi yose, ariko intambara y'isi yose izohera mu buryo bw'atome, kuko Imana yarabivuze, incuro zitatu, muri Dan. nk'ivyo yagiriye Farawoni wa Misiri mu gihe ca Musa; kandi iherezo rizoba ari ryo nyene; umwansi w'Imana azotakaza ubuzima bwiwe ng'aho, nka Farawoni, mu gihe ciwe, yabonye umuhungu wiwe w'imfura apfa, agatakaza

uwiwe. Uyu musu wa 8 Ntwarante 2021, ndabona ko iyo nsobanuro itarantse, ariko nari maze nk'ukwezi ndayitegurira, maze kubona biciye ku guhumekerwa n'Imana ko 321 yari 320 ku Mana kandi ko kubera ivyo, yari yateguye guvuma, atari umusi umwe rudende wo ku wa 7 Ntwarante, uyu musu w'uguvuma ishment, ingingo ngenderwako ivugwa mu Guh . : "Nk'uko mwagendeye igihugu imisi mirongo ine, ni ko muzokwikorera ibicumuro vyanyu imyaka mirongo ine, **umwaka ku musu ku** musu .

Ariko kuri ivyo vyiyumviro, hari ikintu kimwe congereweko. Ikirangamisi cacu c'ikinyoma ntikibesha gusa ku bijanye n'intango y'umwaka, kirabesha kandi ku bijanye n'itariki Yezu Kristu yavukiyeko. Mu ^{kinjana ca} 5, umumonki yitwa Dionysius Mutoyi yarashize mu buryo butari bwo itariki Umwami Herode yapfuyeko, iyo tariki mu vy'ukuri ikaba yabaye ku wa -4 w'ikirangamisi ciwe. Kuri iyo myaka 4, dutegerezwa kwongerako *imyaka ibiri* Herode yagereranije ko ari imyaka ya Mesiya yashaka kwica nk'uko bivugwa muri Mat 2:16 : "Herode *abonye ko bamutwengera mw'ijigo n'abanyabwenge, ararakara cane, atuma abana bose bo muri Betelehemu n'abana bose bo mu gisagara ca Beteleyamu. ivyo yari **yarabajije n'umwete abanyabwenge*** ." Rero iyo tubaruye imyaka, Imana yongerako imyaka 6 ku musu wacu usanzwe w'ikinyoma kandi uzimiza kandi ivuka rya Yezu ryarantse mu mpera z'umwaka – 6 . Iryo vyatumye umwaka wa 320 uba kuri we : 326 kandi isabukuru y'imyaka 17 ^{y'isi} y'umwaka wacu 2020 yari kuri we umwaka wa 2026 kuva ku gihe nyaco c'ivuka rya Yezu Kristu. Uwo mubare 26 ni umubare w'inyuguti zine " YHWH " , mu giheburayo " Yod, He, Wav, He " , Imana yitiriye, ikurikije ikibazo ca Musa ati : " *Izina ryawe ni irihe ?* » ; ivyo , nk'uko bivugwa muri Kuvayo 3:14 . Imana ikomeye rero y'umuremyi yari ifise iyindi mvo imwe yo gushirako ikidodo cayo c'ubwami bwite kuri uwo musu ushizweko ikimenyetso c'umuvumo wayo w'ubumana ushobora vyose ; kandi ivyo gushika ku muhero w'isi. Ico kiza c'ingwara yandukira cabonetse muri uyu mwaka w'2026 w'igihe c'Imana, kihurutse kwemeza ko uwo muvumo uzofata uburyo butandukanye mu myaka ya nyuma y'ubuzima bwo kw'isi. Intambara ya gatatu y'isi yose y'ibirwanisho vya kirimbuzi izoba " *iherezo* " ry' " *igihe c'abanyamahanga* " catangajwe na Yezu Kristu muri Mat. *Ni ho iherezo rizoza* ." Iryo " *mpera* " rizotangura n'iherezo ry'igihe c'ubuntu . ; ishikanwa ry'agakiza rizohera. Ikigeragezo *c'ukwizera* gishingiye ku kwubahiriza Isabato yayo nyeranda kizotandukanya ata gukeka ikambi y' " *intama* " n'iy " *impene* " zo muri Mat. *Azobanura nk'uko umwungere arobanura intama n'impene ; azozishira intama iburyo bwiwe, n'impene azishire ibubamfu bwiwe.* " Itegeko ry'itegeko rituma umusi w'Imana w'Abaroma uba itegeko, amaherezo rizocira urubanza rw'urupfu abera nyakuri batoranijwe ba Yezu Kristu. Iryo bizotuma aya majambo yo muri Dan.12:7 ashitsa : " *Numva uwo mugabo yambaye impuzu y'ilino, yari hejuru y'amazi y'uruzi ; Yaradugije ukuboko kwiwe kw'iburyo n'ukw'ibubamfu yerekeza mw'ijuru, arahira Uwubaho ibihe bidahera yuko bizomara igihe, ibihe n'igice c'igihe, kandi ko ivyo vyose bizohera igihe ububasha bw'abantu beranda buzoba **bwacitse burundu*** . Dufatiye ku kuntu umuntu abona ibintu, ivyabo bizoba ata cizigiro bafise kandi urupfu rwabo ruzoba ruri hafi. Ni ho aya majambo ya Yezu Kristu asubiwemwo muri Mat. ariko **iy** **misi** **izogabanywa kubera abatowe** .» Umwaka wa 6000 uzohera imbere y'itariki 3 Ndamukiza 2036 y'igihe c'Imana, ni ukuvuga itariki 3 Ndamukiza 2030 y'ikirangamisi cacu c'ikinyoma kizoba imyaka 2000 inyuma y'umusi wo kubambwa kwa Yezu Kristu warantse ku ^{musi} wa 14 inyuma y'intango y'impeshi y'umwaka wa 30 . Kandi iyo " *misi* " itegerezwa " *kugabanywa* " ni ukuvuga kugabanywa . Iryo bisigura ko itariki y'ugushirwa mu ngiro kw'itegeko ry'urupfu rizoba imbere y'iryo tariki . Kuko ni ibintu vyihutirwa bituma Kristo yinjira ataco akora **kugira ngo akize abatowe biwe** . Tubwirizwa rero kwitwararika ico Imana ishira imbere mu guhimbaza urugero rw' " *igihe* " yahaye ibiremwa vyayo vyo kw'isi. Ni we azotuma abagarariji b'imisi ya

nyuma bahitamwo itariki izorenga imisi mikeyi umusi wa mbere w'impeshi 2030 inyuma y'aho imyaka 6000 y'amateka y'isi izohera . Bibiri ibishoboka rero biraheza bikagaragara : itariki izoguma itamenyekana gushika kw'iherezo, canke itariki 3 Ndamukiza 2030 , ikaba ari yo igaragaza urugero rwo hejuru rushoboka kandi rufise insobanuro mu vy'impwemu. Abona ko naho umusi wa 14 ^{w'umwaka} w'ukubabazwa kwa Yezu Kristu ufise akamaro kanini cane , udakwiriye gushinga ikimenyetso c'iherezo ry'imyaka 6000 y'amateka y'isi , mbere n'intango y'ikimpumbi ca ⁷. Ni co gituma nshira uguhitamwo kwanje n'ukwizera kwanje kw'itariki y'impeshi y'igenekerezo rya 21 Ntwarante 2030 , itariki y'igihe c'ubuhanuzi " *cagutse* " *c'itariki ya 3 Ndamukiza* canke itariki iri hagati . Ikimenyetso c'akameremere karemwe n'Imana, igihe c'impeshi ni co gifata ingingo iyo dushaka guharura imyaka 6000 y'amateka y'abantu ; ivyo bikaba bishoboka kuva Adamu na Eva bacumuye. Mu nkuru yo muri Bibiliya yo mw'Itanguriro, imisi imbere y'iyi mpera z'umwaka wa mbere yari imisi y'ibihe bidahera. Igihe giharuwe n'Imana ni ic'igihugu c'icaha n'imyaka 6000 iyo ndwi ivuga ubuhanuzi itangura mu ntango z'impeshi ya mbere kandi izohera mu mpera y'urushana rwa nyuma . Mu mpera z'umwaka umwe ni ho hatanguye guharura imyaka 6.000. Kubera icaha, isi yarahengamiye 23 ° 26' maze ukukurikirana kw'ibihe kwari gushobora gutangura . Mu misi mikuru y'Abayuda y'isezerano rya kera, imisi mikuru ibiri ni yo ihambaye : Isabato y'indwi na Pasika. Ivyo birori bibiri bishirwa muni y'ikigereranyo c'imibare " 7 , 14 na 21 " y'imisi " 7 , 14 na 21 " igereranya inzira zitatu z'umugambi w'agakiza k'Imana : Insiguro y'Isabato y'indwi yose y'Ivyahishuriwe Yohana 7 ivuga ubuhanuzi bw'impera y'abatoranijwe mu " , 7 ; igikorwa co gucungura ca Yezu Kristu ari co gifise **uburyo** bwo gutanga iyo ngororano, ku " 14 . " . Zirikana ko mu musu mukuru wa Pasika umara imisi 7 ^{umusi} wa 15 ^{n'uwa} 21 ari amasabato abiri y'ukudakora kw'ibihumanya. Kandi incuro zitatu " 7 " canke " 21 " , zigaragaza iherezo ry'imyaka 7000 ya mbere n'ukwinjira mu buzima budahera kw'irema rishasha ry'Imana kw'isi yahinduwe nk'uko Ivyahishuwe 21 bivuga ; Uwo mubare 21 ugereranya ukutungana (3) kw'ukwuzura (7) kw'umugambi w'ubuzima wari intumbero Imana yipfuzwa . Mu Vyahishuriwe Yohana 3, imirongo ya 7 n'ya 14 ni intango n'iherezo ry'ishirahamwe ry'Abadiventisiti b'umunsi w'indwi ; aha na ho nyene inzira zibiri z'ico ciyumviro nyene cejejwe . Na Vyahishuriwe Yohana 7 na vyo nyene bivuga ku bijanye n'ugushirwako ikidodo kw'abatowe b'Abadiventisiti, Ivyahishuriwe Yohana 14 na vyo bikaba bivuga ubutumwa bw'abamarayika batatu bucupura ubutumwa bwabo bwo kw'isi yose. Rero, mu mwaka wa 30, iherezo ry'imyaka 4000 ryarangutse mu mpera z'umwaka , kandi kubera imvo z'ikigereranyo gusa , Yezu yabambwe imisi 14 inyuma y'itariki 21 Ntwarante y'iyi mpera z'umwaka wa 30, canke 36 ku bw'Imana. Biciye muri izo ngero, Imana yemeza ko " 7 " y'Isabato n' " 14 " y'ugucungurwa kw'ivyaha vy'abatowe na Yezu Kristu bitandukanye . Rero, igihe ku mpera, " 7 " y'Isabato iterwa, Kristo umucunguzi w' " 14 " aguruka ngo ayifashe kugira ngo ayihe ubuninahazwa, iyo " misi " 14 irengeje urugero izotandukanya iyo matariki ibiri izo " *gabanywa* " ni ukuvuga ko izohagarikwa kugira ngo akize abizera biwe ba nyuma yatoye .

Nasubiyemwo Matayo 24, vyabonetse ko ubutumwa bwa Kristo bugenewe , cane cane , abigishwa biwe bo ku mpera y'isi , ni ukuvuga twebwe tubayeho muri iyi myaka ya nyuma. Umurongo wa 1-14 uravuga ivy'igihe gushika mu gihe c' " *iherezo* . " Yezu avuga ubuhanuzi bw'intambara zizokurikirana, ukuboneka kw'abahanuzi b'ikinyoma be n'ugukonja kwa nyuma kwo mu vy'impwemu. Hanyuma imirongo ya 15-20 , mu gukoreshwa kabiri, yerekeye ugutikizwa kwa Yeruzalemu kwaranguwe n'Abaroma mu 70 be n'ubukazi bwa nyuma bw'amahanga ku Buyuda bw'abatoranijwe bubahiriza Isabato nyeranda y'Imana . Inyuma y'ivyo , umurongo wa 21 uravuga ubuhanuzi bw' " *umubabaro mwinshi* " wabo wa nyuma : " *Kuko hazoba umubabaro mwinshi, utigeze uba kuva mu ntango y'isi gushika n'ubu, kandi ntazokwigera ubaho* " ; Zirikana ko iyo nzira y'ukuri « *kandi ko*

atazokwigera ibaho » ibuzza gukoreshwa mu gihe c'intumwa, kuko yoba ivuguruzanya n'inyigisho yo muri Dan.12:1. Ivyo bisigura ko ayo majambo yompi yerekeye ikintu kimwe caranguwe mu kigeragezo ca nyuma c'ukwizera co kw'isi. Muri Dan.12:1, iyo mvugo irasa: « Ico gihe Mikaheli azohaguruka, umuganwa akomeye ahagarara abana b'abantu bawe; **kandi hazoba igihe c'amarushwa, nk'uko bitigeze bibaho kuva habayeho ihanga gushika n'ico gihe nyene**. Ico gihe abantu bawe bazokizwa, abanditswe mu gitabu. » . « Imibabaro » izoba nini cane ku buryo « imisi » izobwirizwa « kugabanywa » nk'uko bivugwa ku murongo wa 22. Umurongo wa 23 werekana urugero rw'ukwizera nyakuri kutemera ukuboneka kwa Kristo kw'isi: « Nuko rero nibababwira bati: «Ehe ari mu bugaragwa, ntimusohoke; raba ari mu vyumba, ntimuvyemere.» Muri ico gihe nyene ca nyuma, ubupfumu buzogwiza « ibitangaza » vyabwo be n'amayerekwa yayo ahendana kandi **akwegeranya** ya Kristu w'ikinyoma, azotsinda ubugingo bwigishijwe nabi: « Kuko hazokwaduka abigira Kristo n'abahanuzi b'ibinyoma; bazokora ibimenyetso n'ibitangaza bikomeye, kugira ngo **bazimize**, nimba bishoboka, mbere n'abatoranjwe"; ivyo bikaba vyemezwa n'Ivyahishuriwe Yohana 13:14: " **Kandi kizimiza ababa kw'isi biciye ku bitangaro cari gifise ububasha bwo gukora mu maso y'ico gikoko, kikabwira ababa kw'isi ngo bakore igishushanyo c'ico gikoko cari gifise igikomere c'inkota, kikaba cari kizima** ." Umurongo wa 27 uvuga ku kugaragara kw'ububasha n'intsinzi kwa Kristo w'ubumana kandi umurongo wa 28 uvuga ubuhanuzi " **umusi mukuru** " washikirijwe inyoni ziryama amaze kwinjiramo. Kuko abagarariki barokotse gushika mu kuza kwiwe bazozimanganywa, bashikirizwe nk'ibifungurwa " **vy'inyoni zo mu kirere** " nk'uko Ivyahishuwe 19:17-18 na 21 vyigisha.

Ndaca irya n'ino aha iyo nsiguro nshasha rwoye y'irema ry'Imana. Mu gushinga indwi ya mbere, Imana ishira ubumwe bw'umusi bugizwe n'ijoro ry'umwiza n'umusi w'umuco, izuba rizowumurikira gusa kuva ku musu ugira kane. Ijoro rivuga ubuhanuzi bw'ugushinga icaha kw'isi kubera ubugarariki bwa Eva na Adamu bwo muri kazoza. Gushika kuri ico gikorwa c'icaha, ivyaremwe vyo kw'isi vyerekana ibiranga **ibihe bidahera**. Icaha kimaze gukorwa, ibintu birahinduka maze guharura imyaka 6000 birashobora gutangura, kuko isi ihangamira ku murongo wayo maze ingingo ngenderwako y'ibihe iravyuka. Ivyaremwe vyo kw'isi vyavumwe n'Imana bica bifata akaranga kavyo **k'ibihe bidahera** tuzi. Imyaka 6000 yatanguye mu mpera z'umwaka wa mbere irangwa n'icaha izohera mu mpera z'umwaka w'6001 n'ukugaruka mu buninahazwa bw'Imana bwa Yezu Kristu. **Ukuza kwiwe kwa nyuma kuzoranguka ku " musu wa mbere w'ukwezi kwa mbere " kw'umwaka wa mbere w'ikimpumbi** ^{ca 7}.

Ivyo bivuzwe, igenekerezo rya 7 Ntwarante 2021, ry'ikirangamisi cacu c'ikinyoma c'abantu, ryaherutse gushirwa ahabona mu vy'idini n'urugendo rwa Papa Fransisko ku bakirisu bo mu Buseruko bahamwa muri Iraki n'abayisilamu b'abanyaruyeri. Muri iyo nama, yaributse abayisilamu ko bafise Imana imwe, iya Aburahamu, kandi akabafata nk' " benewabo " biwe. Aya majambo, ahimbara abatemera bo mu Burengero, naho biri ukwo, ni uburakari bukomeye kuri Yezu Kristu, uwatanze ubuzima bwiwe nk'ikimazi kugira ngo ivyaha vy'abo yatoye bibabarirwe. Kandi ukwo kwinjira kw'umurongozi w'abakristo " b'abagatolika " b'abahoze ari abasirikare " mu karere kabo, bishobora gusa gutuma abayisilamu barushiriza kugira ishavu. Ico gikorwa c'amahoro ca Papa rero kizozana ingaruka ziteye ubwoba nk'uko vyavuzwe muri Dani 11:40, ni ukuvuga ugukomera kw' " uguhanga " kw' " umwami w'amajepfo " w'Umuyisilamu n'Ubutaliyano bwa Papa n'abanywanyi bawo b'i Buraya. Kandi muri iyo nzira, ugusenye kw'ubutunzi bw'Ubufaransa n'ibihugu vyose vyo mu Burengero vy'inkomoko ya gikirisu vyatewe n'abarongozi bavyo, kubera umugera wa Covid-19, bizohindura uburinganire bw'ububasha kandi mu nyuma, bizotuma " Intambara ya Gatatu y'Isi Yose " isubizwa inyuma ku mpera

y'imyaka 9 iheze ikiri imbere yacu. Mu gusozera, reka twibuke yuko mu gutuma haba ikiza ca Covid-19 n'iterambere ryaco, Imana yuguruye inzira y'umuvumo wari ugiye kuranga imyaka cumi ya nyuma y'amateka y'abantu kw'isi.

Ariko rero, igenekerezo rya 7 Ntwarante 2021 ryananzwe n'ibikorwa vy'ubukazi vyakozwe n'abakiri bato hagati y'imigwi y'abasuma n'abayobozi ba polisi mu bisagara bitari bike vyo mu Bufaransa. Ivyo biremeza ko hariho ugutera intambwe mu guhangana muri rusangi; ivyicarwo vy'uruhande rumwe rumwe bikaba bidashobora gusubirana kubera ko bidahuye. Ivyo ni ingaruka z'uguhura kw'imico kama ibiri itandukanye cane: Umwidegemvyo w'abanyagihugu bo mu Burengeru urwanya umuryango w'abasuma n'abacapo bo mu bihugu vyo mu bumanuko, ari vyo bihugu vy'abayisilamu vy'imigenzo n'ivy'igihugu. Ivyago biriko biratera nka Covid-19, ata muti ufise.

Kugira ngo turangize kwihweza urutonde ruteye isoni rwaremejwe n'abantu, dutegerezwa kwihweza: uguhinduka kw'umwaka inyuma y'ukwezi kwa 12 kwitwa ukwezi kwa 10 (Ukubozza), mu ntango z'urushana; uguhinduka kw'umurango hagati mw'ijoro (midnight); gusa uguharura amasaha mu buryo bubereye kandi budasanzwe ni bwo buguma ari bwiza. Gutyo, urutonde rwiza rw'Imana rwazimiye kubera icaha, rusubirizwa n'urutonde rw'icaha ruzozimangana mu gihe cayo, igihe Imana umuremyi w'ubuninahazwa izokwiyerekana, ku bw'ugutorera umuti amakonte, haba ku mpera y'imyaka ibihumbi bitandatu ya mbere, mu mpera z'umwaka w'2030 canke mu mpera z'umwaka w'2030, kubera ivuka ryacu ry'umuntu ry'Umwami2. Kristo, ku bw'abatoranijwe biwe.

Akajagari kashinzwe kandi kabonwa karashingira intahe umuvumo w'Imana uremerera abantu. Kuko kuva isi ihengamira, uguharura igihe kwatakaje ugushikama kwakwo n'ugushikama kwavyo, amasaha y'ijoro n'umurango akaba ari mu gukurikirana ubudasiba kw'ugukura n'ugubanuka.

Urutonde Imana Umuremyi itunganya umugambi wayo wo gukiza rurushiriza kudukushirira ivyo mu vy'impwemu ishira imbere umuntu. Yahisemwo guhishura urukundo rwiwe rwo hejuru mu gutanga ubuzima bwiwe nk'incungu muri Yezu Kristu inyuma y'imyaka 4000 y'ibintu vy'abantu kw'isi. Mu kubigira, Imana iriko iratubwira iti: "Ubwa mbere, nyereka ukugamburuka kwawe nanje nzokwereka urukundo rwanje".

Ku isi, abantu barakurikirana bavyara ivyamwa vy'imico imwe, yamara rero uruvyaro rw'igihe ca nyuma twinjijemwo muri 2020 ruratanga ikintu kidasanzwe; Inyuma y'imyaka 7,5 y'amahoro mu Buraya, n'iterambere ridasanzwe ry'ubuhinga bw'ivy'ivyaduka, mu buryo bubereye cane, Abanyaburaya n'ivyo bavuyemwo, bavuye muri USA, Australiya na Isirayeli, barizera ko bashobora gutorera umuti ingorane zose z'amagara, imibano yabo ikaba igenda isukurwa. Si igitero c'umugera wandukira ari co gishasha, ni inyifato y'abarongozi b'ibihugu biteye imbere ari co gishasha. Intumbero y'iyonyifato iteye ubwoba ni ukuntu bamenyekana n'abantu bo kw'isi biciye mu bitero vy'ibinyamakuru, kandi muri ivyo binyamakuru, ibinyamakuru bishasha canke imihora y'ubudandaji iboneka ku rubuga rw'igitagangurirwa rugize uguhanahana amakuru ku buntu kuri internet, aho dusanga abamenyeshamakuru batomoye cane canke bake. Umuntu rero arafatwa n'umwidegemvyo wiwe urenze urugero ukagaruka kuri we nk'umuvumo. Muri USA no mu Buraya, ubukazi buratera imiryango y'amoko guteranya; aha, ni umuvumo w'ivyashikiye "Babeli" bisubirwamwo; kandi ikindi cigwa c'Imana kitagira uko kingana kitari cigishijwe, kuko cakomotse ku babiri babiri bavuga ururimi rumwe, gushika kuri iki kintu c'icaha, turacaribona n'ubu, abantu batandukanijwe n'indimi nyinshi n'indimi z'ikirundi zaremwe n'Imana kandi zisanzaye hose. Kandi egome, Imana ntiyahagaritse kurema inyuma y'imisi indwi ya mbere y'irema; Yaremye kandi vyinshi vyo kuvuma no rimwe na rimwe guhezagira abatowe biwe, manu yashikaniwe mu bugaragwa, ku bana ba Isirayeli, ni akarorero.

Ariko rero, **umwidegemvyo** ni ingabirano nziza cane iva ku Muremyi wacu . Ni co gituma ukwiyemeza kwacu **ku buntu** ku ntumbero yiwe gushingiye . Kandi ng'aho , bitegerezwa kwemerwa, uwo mwidegemvyo wuzuye usobanura ukubaho kw'amahirwe kuko Imana ntiyinjiramwo mu buryo na bumwe ; ijambo abemera benshi batemera na gato. Kandi barabesha , kuko Imana isiga igice kinini c'ivyo yaremye ku mpanuka, kandi imbere ya vyose, uruhara rwo kuvyura mu batowe gukunguruka ingingo mfatirwako zayo zo mw'ijuru zahishuriwe . Amaze kumenya abo yatoye , Umuremyi arabafata ngo abayobore no kubigisha ukuri kwiwe kubategurira ubuzima budahera bwo mw'ijuru. Ivyo bikoko bitari vyo n'ivyo bikoko bigaragara igihe ibiremwa vy'abantu bivuka vyerekana ko ari igikorwa c'amahirwe kizana amakosa y'ivy'ivyaduka y'ubwoko bw'ibiremwa bifise ingaruka zikomeye canke zikomeye cane. Ukwiyongera kw'ubwoko gushingiye ku nkomezi z'iminyororo y'ivyaduka rimwe na rimwe itera amakosa yo guhuza ; ivyo harimwo n'ingingo ngenderwako y'iragi canke yigenga kubera amahirwe y'ubuzima. Muri make, nimba ukwizera kwanje mfise umwenda w'amahirwe yo kubaho mu mwidegemvyo , mfise umwenda, ahubwo, impembo n'ingaburo y'ukwo kwizera, urukundo rw'Imana n'imigambi yamaze gufatwa kandi ibandanya gufata kugira ngo ankize .

Mu nkuru y'iremwa ryiwe ryo kw'isi , umusi uzovumwa n'Imana ni wo uza imbere mu ndwi ; iherezo ryiwe ryanditswe : intumbero yiwe izoba iyo " *gutandukanya umuco n'umwiza* ." Uwo musu wa mbere watowe n'abakristo b'ikinyoma kugira ngo uvuguruzwe ihitamwo ry'Imana ryo kweza umusi ugira indwi, uzoba waranguye neza uruhara rwawo nk' *ikimenyetso* " c'ikambi y'abagararizi b'abagararizi mu Vyahishuriwe Yohana 13:15. Nkuko umusi wa mbere w'Imana uvumwe n'Imana, niko n'isabato y'umusi ugira indwi ihezagirwa kandi ikezwa na yo. Kandi kugira ngo dutahure ukwo kurwanywa, dutegerezwa kwakira icyumviro c'Imana , ari co kimenyetso c'ukwezwa na yo kandi kubera yo. Isabato yerekeye umusi ugira indwi kandi uwo mubare w'indwi , " 7 " , ni ikigereranyo c'ukwuzura. Minsi y'iryo jambo ry'ukwuzura, Imana ishiramwo icyumviro c'intumbero yaremye urugero rwacu rwo kw'isi, ni ukuvuga gutorera umuti icaha, gucirwa urubanza, urupfu rwaco n'ukuzimangana kwaco. Kandi muri uwo mugambi, ivyo bintu bazoranguka bimwe bishitse mu ^{kinjana ca 7} Isabato y'indwi yose ivuga ubuhanuzi. Ni co gituma **iy ntumbero ihambaye cane ku Mana kuruta uburyo** bwo gucungura izokoresha mu gucungura ubuzima bw'abatowe bo kw'isi kandi izoshitsa ubwiwe, muri Yezu Kristu, kubera imibabaro y'agahomerabunwa .

Ehe iyindi mpamvu ituma Imana ivuga mu Musiguzi 7:8 ngo : " *Iherezo ry'ikintu riruta intango yaco* . " Mu gitabu c'Itanguriro, ukuntu ibintu bikurikirana mu buryo " ijoro-umutaga " canke " *umugoroba-igitondo* " biremeza ico cyumviro c'Imana. Muri Yes.14:12, Imana yiyoberanije nk'umwami wa Babiloni, ibwira shetani iti : « *Mbega ukuntu wavuye mw'ijuru mu gitondo , mwana w'umuseke ! Waramanuwe hasi, wewe wanesheje amahanga !* " Imvugo Imana ikoresha mu kuyita , " **inyenyeri yo mu gitondo** " yerekana ko iyigereranya n' " izuba " ry'urutonde rwacu rwo kw'isi. Yari ikiremwa ciwe ca mbere kandi minsi y'igipfukisho c'umwami wa Tiro, Ezk.28: 12 avuga ubuninahazwa bwiwe bwo mu ntango : " *Mwana w'umuntu, n'ushire amarira ku mwami wa Tiro! Umubwire uti : « Uko ni ko Umukama Uhoraho avuze : Wari ikidodo c'ubutungane, wuzuye ubwenge, utunganye mu bwiza* . " Ukwo gutungana kwategerezwa kuzimangana , gusubirizwa n'inyifato y'ubugararizi yatumye aba umwansi, shetani n'umwansi , Shetani yaciriwe urubanza n'Imana kuko umurongo wa 15 utangaza uti: " *Wari utunganye mu nzira zawe kuva umusi waremwe gushika ububisha bubonetse muri wewe* . " Gutyo, uwo yabonwa ko ari « **inyenyeri yo mu gitondo** » yasunikiye abagabo b'abapagani gutera iteka nk'ubumana « **inyenyeri yo mu gitondo** » y'irema ry'Imana : « Izuba Ritaneshejwe » ryahinduwe imana ry'idini ry'Abaroma hafi ubukirisu bwose bwo mu Burengero buhindura idini ry'abapagani. Imana yari izi, mbere n'imbere y'uko iremwa, ko uwo mumarayika wa mbere azoyigarariza kandi yamara yaramuremye. Na we nyene, ku musu mukuru w'urupfu

rwiwe, Yezu yaratangaje yuko umwe mu ntumwa 12 azomugambanira, mbere abwira Yuda ata gufyina ati: “ *Ico ufise co gukora cose, ugikore ningoga !* ”. Ivyo bituma dutahura ko Imana idashaka kubuza ibiremwa vyayo guserura amahitamwo yavyo, mbere n’igihe biteye kubiri n’ivyawe. Yezu kandi yasavye intumwa ziwe ngo zimuveko nimba ari co cipfuzo zabo. Ni mu kureka ibiremwa vyawe bikagira umwidgegemyo wose wo kuvuga no guhishura kamere zavyo, ni ho ashobora guhitamwo abo yatoye kubera ukudahemuka kwabo kwerekana, maze amaherezo agatikiza abansi biwe bose bo mw’ijuru no kw’isi, abadakwiriye n’abatagira ico bitaho.

Icaha c’intango

Imisi isigaye y’umusi wa mbere irafise akamaro kanini cane mu gihe cacu ca gikirisu kuko ari co “ *icaha* ” casubiwemwo kuva ku wa 7 Ntwarante 321 kandi kikaba ikimenyetso c’ikambi yinjije mu kugarariza ikambi yejeje y’Imana. Ariko ico “ *caha* ” ntigikwiye kudutuma twibagirwa “ *icaha* ” c’intango gicira abantu urubanza rwo gupfa kubera iragi kuva kuri Adamu na Eva. Namurikiwe na Mpwemu, iki cyumviro caratumye mbona ivyigwa bihambaye vyihishije mu gitabu c’Itanguriro. Ku rugero rw’ukwihweza, igitabu kiraduhishurira inkomoko y’irema mu bice vya 1, 2, 3. Insobanuro y’ikigereranyo y’ivyo biharuro iracari ibereye neza : 1 = ubumwe ; 2 = ukudatungana ; 3 = ubutungane. Ivyo birakwiriye gusigurwa. Itanguriro 1 havuga ivy’iremwa ry’imisi 6 ya mbere. Insobanuro yabo y’ “ *igitondo c’umugoroba* ” izogira insiguro gusa inyuma y’icaha n’umuvumo w’isi ihinduka igihugu kiganzwa na shetani, ivyo bikaba bizoba insiguro y’Itanguriro 3 iyo imvugo “ *igitondo c’umugoroba* ” ataco isobanura ku rugero rw’isi. Mu gutanga insobanuro, ikigabane ca 3 kirashira ikidodo c’ugutungana kuri iryo hishurwa ry’Imana. Na vyo nyene, mu Itanguriro 2, insiguro y’Isabato y’umusi ugira indwi canke, mu buryo bubereye, y’ikiruhuko c’Imana n’umuntu ku musi ugira indwi, na yo nyene ifata insobanuro yayo gusa inyuma y’ “ *icaha* ” c’intango cakozwe na Eva na Adamu mu Itanguriro 3 kiyiha imvo yayo yo kubaho. Rero, mu buryo buteye ubwoba, ata mvo yayo itangwa mw’Itanguriro 3, Isabato yejeje irakwiriye ikimenyetso cayo “ 2 ” c’ukudatungana. Biragaragara muri ivyo vyose ko isi yaremwe n’Imana ngo ishikanirwe shetani n’abayimoni biwe kugira ngo ivyamwa bibi vy’ubugingo bwabo bishike kandi bigaragare imbere y’amaso ya bose, Imana, abamarayika n’abantu, kandi abamarayika n’abantu bashobore guhitamwo uruhande rwabo.

Iryo sesangura rituma nshira ahabona ko ugushingwa kw’umusi ugira indwi kwezwa n’ikiruhuko bivuga ubuhanuzi bw’umuvumo w’ “ *icaha* ” co kw’isi washinzwe mu Itang. lanation, ikintu co gutsindagira. Birabereye kumenya iki : imbere y’iremwa ry’isi, mw’ijuru, intambara yari yaramaze kurwanya ikambi ya shetani irwanya ikambi y’Imana, ariko urupfu rwa Yezu Kristu rwonyene ruzotuma amahitamwo y’umuntu ku giti ciwe aba ay’agaciro ; ivyo bizogaragara mu kwirukanwa mw’ijuru kw’abagararizi baciriwe urubanza rwo gupfa kuva ico gihe mu kurema kw’isi. None, mw’ijuru, Imana ntiyatunganije ubuzima bw’abamarayika ku guhinduranya “ *umugoroba n’igitondo* ”, ivyo kubera ko ijuru rigereranya urugero rwayo rw’ibihe bidahera ; uwo azotsinda kandi azobandanya ku bw’abatowe biwe ibihe bidahera. Duhanganye n’aya makuru : none isi imbere y’icaha ? Uretse uguhinduka kw’ “ *umugoroba - mu gitondo* ”, itegeko ryayo na ryo nyene ni iry’ijuru, ni ukuvuga ko biboneka ko ubuzima bubera mu itegeko ry’ibihe bidahera ; ibikoko vy’ibikoko, abantu b’ibikoko kandi ata rupfu ruzoba impembo y’icaha, imisi ikurikira imisi kandi vyoshobora kumara ibihe bidahera.

Ariko mw’Itanguriro rya 2, Imana iraduhishurira urutonde rwayo rw’igihe c’indwi irangira ku musi ugira indwi n’ikiruhuko c’Imana n’ic’umuntu. Iri jambo kuruhuka rikomoka

ku nshinga " guhagarika " kandi ryerekeye igikorwa gikorwa n'Imana nk'uko nyene ryerekeye ibikorwa bikorwa n'abantu. Urashobora gutahura ko imbere y'icaha, ata Mana canke abantu bashobora kwumva barushe. Umubiri wa Adamu nta co washikiwe, nta n'urushe canke ububabare bw'ubwoko na bumwe. None, iyo ndwi y'imisi indwi yarakurikirana kandi igasubirana nk'uruziga rw'ibihe bidahera, kiretse ko " *umugoroba -igitondo* " zikurikirana zari zigaragaza itandukaniro n'ingingo ngenderwako yo mw'ijuru y'ubwami bw'Imana. Iryo tandukaniro rero ryari rigamije guhishura mu buryo bw'ubuhanuzi porogarama yateguwe n'Imana ikomeye y'umuremyi. Nk'uko umusi mukuru wa " Yom Kippur " canke " Umusi w'Impongano " wahimbazwa buri mwaka mu Baheburayo kandi ukavuga ubuhanuzi bw'iherezo ry'icaha biciye mu guhongerwa kwaco kwaranguwe n'urupfu rwa Yezu Kristu, ni ko n'Isabato y'indwi ku yindi ivuga ubuhanuzi bw'ukuza kw'imyaka igihumbi c'indwi, igihe nyaco Imana n'abatowe bazoba bafise ated. Ariko rero, abatowe baracariko barahangayikishwa n' " *icaha* " kuko bari kumwe na Kristo bategerezwa gucira urubanza " *ivyaha* " n'abanyavyaha, abo muri ico gihe bazoba basinziriye mw'itiro ry'urupfu. Rero, nk'imisi itandatu imbere, igira indwi ishirwa muni y'ikimenyetso c' " *icaha* " gipfutse kandi kijanye n'imisi indwi y'indwi yose. Kandi ni mu ntango z'ikimpumbi ca munani gusa, abanyavyaha bamaze guturirwa mu " *muriro w'urupfu rwa kabiri* ," ni ho ubuziraherezo butagira " *icaha* " buzotangura kw'isi ivuguruwe. Iyo iyo misi indwi irangwa n'icaha kandi ikaba ivuga ubuhanuzi bw'imyaka 7000, uguharura iyo myaka 7000 gushobora gutangura gusa n'ugushingwa kw'icaha guhishurirwa muri Itanguriro 3. Gutyo, imisi yo kw'isi itagira icaha ntabwo iri mu rugero n'ubwenge bw'ugukurikirana " *igitondo c'umugoroba* " canke " *umuco w'umwiza* " kandi ko iki gihe ata " *caha* ", ntigishobora kwinjira mu myaka 7000 yateguwe kandi yahanuwe ku " *caha* " n'indwi y'imisi indwi.

Iyi nyigisho irashira ahabona akamaro k'ico gikorwa Imana ishira ku bupapa bw'Abaroma muri Dan 7:25 : « *izoca umugambi wo guhindura ibihe n'amategeko* ». " *Guhindura ibihe* " vyashinzwe n'Imana bituma bidashoboka kumenya kamere y'ubuhanuzi y'Isabato y' " *itegeko* " ry'Imana ry'indwi ku yindi. Kandi ivyo ni vyo Roma yariko irakora kuva kuri Constantin wa mbere kuva ku wa 7 Ntwarante 321, mu gutegeka ko umuntu aruhuka buri ndwi ku musu wa mbere aho kuruhuka ku musu ugira indwi. Mu gukurikiza urutonde rw'Abaroma, umunyavyaha ntakizwa " *icaha* " c'intango yarazwe na Adamu na Eva, ariko congereyeko afata " *icaha* " c'inyongera, ico gihe **ari ku bushake**, kigatuma arushirizaho gucumurwa n'Imana.

Urutonde rw'igihe " *umugoroba mu gitondo* " canke " *umuco w'umwiza* " ni icyumviro catowe n'Imana kandi kwumvira iryo hitamwo birashigikira kandi bikemerera gushika ku banga ry'ubuhanuzi rya Bibiliya. Nta kintu na kimwe gihatira umuntu kwemera iryo hitamwo kandi ikimenyamenya ni uko abantu bahisemwo gushiramwo ikimenyetso c'uguhinduka kw'umusi wabo mu gicugu, ni ukuvuga amasaha 6 inyuma y'izuba rirenze mu mpera z'umwaka ; ivuga ubuhanuzi bw'ikambi y'abavyuka bacerewe cane ku bijanye n'ukugaruka kw'ubuninahazwa kwa Kristu, Umukwe wo mu mugani w'abakobwa cumi . Ubutumwa bwihishije butangwa n'Imana rero burarengeye ubushobozi bw'ubwenge bwayo. Ariko ku batowe biwe, urutonde rw'igihe c'Imana ruramurikira ubuhanuzi bwiwe bwose na cane cane ubwo mu Vyahishuriwe Yohana mu ntango Yezu yiyerekana ko ari « *alfa na omega* », « *intango canke intango n'iherezo* ». Buri musu urenga mu buzima bwacu uravuga ubuhanuzi bw'umugambi w'Imana uwo ivuga mu ncamake mu Itanguriro 1, 2 na 3 kuko " *ijoro* " canke " *umwiza* " bigereranya imisi itandatu y'ubusambanyi yerekanwa mu Itanguriro 1, mu gihe ikiruhuko c'Imana cashinzwe mu Itanguriro 2 kimenyeshya igihe c' " *umuco* ". Ni kuri iyo ngingo ngenderwako, nk'uko Dan.8:14 ibivuga, igihe c'igihe ca gikirisu kigabanywamwo ibice bibiri : igihe c' " *umwiza* " wo mu vy'impwemu hagati ya 321, aho " *icaha* " co kurwanya Isabato gishingwa, n'umwaka w' 1843 aho igihe

c' " *umuco* " gitangura ku batoranijwe kuva kuri iyo tariki y'itanguriro , mu 2012. y Imana Umuremyi, aza gucira urubanza hagati y'abatoranijwe n'abagarariji , « *intama n'impene* » , nk'uko yaciriye urubanza hagati y' « *inzoka, umugore na Adamu* » . Na vyo nyene, mu Vyahishuriwe Yohana, insasanuro z' " *Amakete yandikiwe Amashengero indwi, ibimenyetso indwi, n'inzumbete indwi* " zivuga ubuhanuzi " *umwijima* " ku bitandatu vya mbere n' " *umuco* " w'Imana ku rugero rwa karindwi kandi rwa nyuma rwa buri nsanganyamatsiko. Ivyo ni ukuri cane ku buryo mu 1991, ukwanka ku mugaragaro uwo " *muco* " wa nyuma n'ubudiventisiti bw'inzege, umuco Yezu yampaye kuva mu 1982 , vyatumye amubwira, mw'ikete yandikiye " *Lawodikiya* " . mu *Vyah* . Abadiventisiti bazwi baribagiye aya majambo yavuzwe muri 1 Petero 4:17 : « *Kuko igihe cageze **c'uko urubanza rutangura mu nzu y'Imana*** » . None, *nimba bitanguriye kuri twebwe, amaherezo y'abatumvira ubutumwa bwiza bw'Imana azoba ate?* » Iryo shirahamwe ryabayeho kuva mu 1863 kandi Yezu yarahezagiye ishingwa ryaryo mu gihe ca " *Filadelufiya* " , mu 1873. Dushingiye ku ngingo ngenderwako y'Imana " *mu gitondo c'umugoroba* " canke " *umuco w'umwiza* " , igihe ca nyuma kandi ca karindwi kigereranywa n'izina *proviice* to be a " *iki* , " *umuco* " munini waraje vy'ukuri gukayangana amabanga yavuzwe ubuhanuzi, muri iki gihe ca nyuma , kubera ikigo c'Abadiventisiti gitegekanijwe kw'isi yose . Izina " *Lawodiseya* " rirabereye kubera ko risobanura " abantu baciriwe urubanza canke abantu baciriwe urubanza . " Abatari canke batagifise Uhoraho baracirirwa urubanza rwo kwifatanya n'abayobo b' « *umusi wavumwe n' Imana* » . Kubera ko bigaragaza ko badashobora gusangira n'Imana urubanza rwiwe rubereye rw' " *Imana* " y'Abaroma , Isabato ntizosubira kubaboneka nk'iyihambaye nk'igihe c'umuhezagiye c'ibatisimu yabo. Ubutumwa Yezu Kristu yahaye umusavyi wiwe Ellen G. White , mu gitabu ciwe " *Ivyanditswe vya mbere* " no mu vyo yeretswe vya mbere, bwahinduye ivyo bintu gutya : " *baratakaje amaso ku ntumbero na Yezu ... Bararohamye mw'isi mbi ntibasubira kuboneka* » .

Itanguriro 2 rivuga ubuhanuzi bw'igihe c' " *umuco* " kandi iki gice c'Itanguriro gitangurana n'ukwezwwa kw' " *umusi ugira indwi* " . Irangira ku murongo wa 25 uti : " *Uwo mugabo n'umugore wiwe bompi bari gusa, ntibagira isoni* . " Ihuriro riri hagati y'izo nsiguro zibiri ryerekana ko ukuvumbura ubusa bwabo bwo ku mubiri bizoba ari ingaruka y'ugushirwako " *icaha* " bazokora kandi ico, kivugwa mu Itanguriro 3, kikaba rero kigaragara nk'intandaro y'ubwambure bw'impwemu bupfa. Tugereraniye iyo nyigisho n'iy'i " *Lawodikiya* " , dusanga Isabato ifatanye n' " *icaha* " gituma umuntu aba " *gusa* " . Muri iki gihe ca nyuma , umugenzo w'Isabato rero ntugihagije kugira ngo umuntu azigame ubuntu bwa Kristo , kuko mu gusaba umuco wiwe wuzuye w'ubuhanuzi ku bakuru b'Abadiventisiti bazwi hagati ya 1982 na 1991 igisabwa na Yezu Kristu caragwiriye kandi ashaka ko muri iki gihe umugenzo w'ubuntu bwiwe bweranda bw'Isabato yiwe n'inyungu yiwe, ul kubera ivyo yahishuriwe vyavuzwe ubuhanuzi muri Daniyeli no mu Vyahishuriwe ; ariko kandi no muri Bibiliya yose yahishuriwe igize " *ivyabona bibiri* " vyayah nk'uko Ivyah.

Intahe y'Imana yatanzwe kw'isi

Naho ari ngirakamaro, urugendo rw'Imana ku bantu mu buryo bwa Yezu Kristu ntirukwiye kudutuma twibagirwa urugendo rwayo rwa kera mu gihe ca Musa. Kuko muri iyo nzira ya kure ni ho Imana yamuhishuriye inkomoko y'urugero rw'isi. Kandi nk'ihishurirwa ryatanzwe n'Imana , inkuru yo mw'Itanguriro irahambaye nk'iyi mu Vyahishuriwe intumwa Yohani. Uburyo Imana yatoye kugira ngo itunganye ubuzima bwo kw'isi buravugaga ubuhanuzi bw'umugambi wayo w'urukundo ku biremwa iha umwidgegemvye wuzuye , kugira ngo

bishobore kwishura urukundo rwayo bikabana na we ibihe
bidahera canke bikamwanka bikazimangana mu busa bw'urupfu , bihuye
n'ivyo asabwa n'ivyo atanga .

Nimba Adamu yaremwe wenyene, ubwa mbere, ni uko yerekanwa nk''' *ishusho y'Imana* (Itanguriro 1:26-27)" arondera urukundo ruva ku mugenzi wiwe yidegemvya afise ishusho yiwe, kuko igihe cose c'ubuzima bwiwe bwa kera cari ico kuba wenyene ataco akora. Ivyo vyaramuteye ubwoba ku buryo yari yiteguriye kwikorera ingaruka z'umwidedgemvyo yari agiye guha ibiremwa vyawe bizima . Iremwa rya Eva rivuye muri rumwe mu mbavu za Adamu , igihe yari mw'itiro ry'urupfu , rivuga ubuhanuzi bw'iremwa ry'Ekleziya yiwe, Uwatoranjwe agizwe n'abatowe biwe b'intahemuka, ivyamwa vyimbura n'urupfu rwiwe rw'impongano muri Yezu Kristu ; Ivyo bica bishingira intahe uruhara rw' « *umufasha* » Imana iha umugore yamuvuyemwo kandi izina ryiwe Eva risobanura « *ubuzima* ». Uwatoranjwe azobaho " ibihe bidahera , kandi kw'isi, afise umuhamagaro wo guha Imana " *imfashanyo* " yiwe , gukorana n'abantu mu gushitsa umugambi wiwe *ugamije* gushinga urukundo rwuzuye rusangi kandi rudafise ingorane mu bihugu vyawe vy'ibihе bidahera.

Icaha c'ukutumvira cinjira mu bantu biciye kuri Eva , ni ukuvuga biciye ku " *mugore* " , ikimenyetso c'abo yatoye bazoragwa ico caha c'intango. Kandi, nka Adamu, kubera urukundo afitiye Eva , muri Yezu Kristu , Imana iba umuntu kugira ngo isangire kandi yikore mu kibanza c'Uwo yatoye , igihano c'urupfu ivyaha vyawe bikwiye. Inkuru y'Itanguriro rero ni igishingantahe c'amateka kihishura inkomoko yacu n'ivyo vyabayemwo , n'igishingantahe c'ubuhanuzi kihishura ingingo ngenderwako y'agakiza y'umugambi ukomeye w'urukundo w'Imana umuremyi ishobora vyose.

Inyuma y'imisi itandatu ya mbere y'irema ivugwa mw'Itanguriro 1, imisi itandatu ivuga ubuhanuzi bw'imyaka ibihumbi bitandatu yabitswe n'Imana kugira ngo itore abatowe bo kw'isi, mw'Itanguriro 2, muni y'ishusho y'Isabato y'ibihе bidahera, umusi ugira indwi utagira aho ugarukira uzofunguka kugira ngo wakire abatowe bageragejwe kandi batowe.

Imana irazi kuva mu ntango iherezo ry'umugambi wayo, amazina y'abatoranjwe bayo bazoboneka mu kiringo c'imyaka ibihumbi bitandatu. Yari afise ububasha bwose n'ububasha bwo gucira urubanza no gutikiza abamarayika b'abagarariji ataco akeneye kurema urugero rwacu rwo kw'isi. Ariko ni kubera nyene yubaha ibiremwa vyawe, bimukunda kandi akunda, ni co gituma atunganya iyerekanwa ry'isi yose kw'isi yaremewe iyo ntumbero.

Imana ishira hejuru vyose ingingo ngenderwako y'ukuri. Nk'uko vyavuzwe muri Zab.51:6, Yezu asobanura abatowe biwe ko " *bavutse ubwa kabiri* " canke, " bavutse mu kuri " kugira ngo bashobore guhura n'ingingo mfatirwako y'ukuri kw'Imana . Dukurikije Yohani 18:37 , we ubwiye yaje " *gushingira intahe ukuri* " kandi ariyerekana mu Vyahishuriwe Yohani 3:14 mw'izina ry'" *Uw'ukuri* ." Ukwo gushira hejuru no guhimbaza ingingo ngenderwako y'ukuri ni **ukurwanya rwose** ingingo ngenderwako y'ikinyoma, kandi izo ngingo ngenderwako zompi zifata uburyo bwinshi. Ingingo ngenderwako y'ibinyoma yama ikwegeranya ababa kw'isi mu mateka yayo yose. Mu bihe vya none, ukubeshya kwacitse ikintu gisanzwe. Iremezwa mw'ijambo " bluff " mu mpwemu y'ubudandaji, ariko naho biri ukwo ni ivyamwa vya shetani, " *se w'ibinyoma* " nk'uko bivugwa muri Yohana 8:44. Ku rugero rw'idini, ikinyoma kigaragara mu buryo bw'ibinyoma vyinshi vy'idini bitandukanye bivanye n'abantu n'ibibanza bireba kw'isi. Kandi ukwizera kwa gikirisu ubwakwo kwacitse ishusho itunganye y''' uruja n'uruza " (= Babeli) rero ni vyinshi vy'ibinyoma vy'umwiza .

Ukubeshya kwigishwa mu buryo bushingiye kuri siyansi. Kubera ko mu buryo butandukanye n'uko ivyiyumviro vya siyansi bikoresha ubutegetsu bw'agahomerabunwa, ntibishobora gutanga ikimenyamenya nyaco c'ivyiyumviro vyavyo vyerekeye ubwihindurize bw'ibinyabuzima , be n'ivy'imyaka amamiliyoni n'amamiliyaridi abahinga bavuye bavugaga ko

ari yo yatumye isi ibaho. Mu buryo butandukanye n'ico cyumviro ca siyansi, intahe y'Imana umuremyi itanga ikimenyamenya kinini c'ukuri kwayo, kubera ko amateka yo kw'isi ashingira intahe ibikorwa vyawe, ivyo umwuzure w'amazi ukaba ari wo karorero ka mbere, bishimangirwa n'ukubaho kw'ibisigazwa vy'ibintu vyo mu kiyaga mu biyaya mbere no ku mitwe y'imisozi miremire kuruta iyindi yose. Kuri ubwo buhamya busanzwe bwongeweke ubuhamya bwazizwe n'amateka y'abantu, ubuzima bwa Nowa, ubuzima bwa Aburahamu, ukubohorwa kw'Abaheburayo mu buja bwa Misiri n'ivuka ry'ubwoko bw'Abayuda, abashingantahe bazima b'amateka yabo gushika kw'iherezo ry'isi; Kuvyongereye ubuhamya bw'abavyiboneye bw'intumwa za Yezu Kristu zabonye ibitangaro vyawe, ukubambwa kwiwe n'ukuzuka kwiwe; ku buryo ubwoba bw'urupfu bwabasigaye, bagakurikira inzira y'ubumaratiri, Umwigisha wabo n'Iciteregererezo cabo Yezu w'i Nazareti.

Mu kuvyura iri jambo "ubumaratiri" ntegerezwa aha gufungura insobanuro.

Iciumviro : ntimuvyivange n'ubumaratiri n'igihano.

Ivyo bintu bibiri birasa n'ivyo hanze, rero birashobora gutera urujijo bitagoranye. Ariko rero, iyo nzitizi irafise ingaruka zikomeye kuko igikorwa co guhana gishobora gushirwa ku watoranjwe vy'ukuri n'Imana kandi umwana wa shetani ashobora gushirwa ku gupfa kw'Imana guhenda cane. Rero, kugira ngo ivyo tubibone neza, dutegerezwa kwitwararika isesengura rikurikira ritangura kuri iyo ngingo ngenderwako; Mbere na mbere twibaze ikibazo: ubumaratiri ni iki? Iri jambo rikomoka ku kigiriki "martus" risobanura: icabona. Icabona ni iki? Ni we atanga raporo y'ubudahemuka canke atari yo ivyo yabonye, yumvise canke ivyo yatahuye ku cyumviro kinaka. Ikiganiro kidushimisha ngaha ni ic'idini, kandi mu bashingira intahe Imana, harimwo ivyabona vy'ukuri n'ivy'ikinyoma. Ico tuzi neza ni uko Imana ari yo itandukanya ivyo bibiri. Ukuri kurakumenyekana kuri we kandi araguhezagira kuko ku ruhande rwiwe, uwo mushingantahe w'ukuri yihatira kwiyerekana ko ari umwizigirwa mu gukurikiza mu "bikorwa" ukuri kwiwe kwose kwahishuriwe kandi akaguma akora muri ubwo buryo gushika yemereye urupfu. Kandi urwo rupfu ni rwo rumaratiri nyakuri, kuko ubuzima bwashikaniwe urupfu bwari buhuye n'urugero rw'ubweranda Imana yasaba ku gihe cayo. Iyo ubuzima bushikirijwe butari muri iyo nzira, rero si ubumaratiri, ni igihano gitera ikiremwa kizima gishikirizwa shetani kugira ngo kizimbure, kuko kitagira inyungu mu kurindwa no mu muhezagiro w'Imana. Bivanye n'uguhuza n'urugero rw'ukuri Imana isaba ku myaka yose, ukumenya "ubumaratiri" kuzoshingira ku bumenyi bwacu bw'urubanza rw'Imana rwahishuriwe mu

buhanuzi bwiwe bushingiye ku gihe c'iherezo ; iyo ni yo ntumbero n'insanganyamatsiko y'iki gikorwa.

Ni vyiza gutahura ko ukuri ata bubasha bufise bwo guhindura ubwenge bw'umugarariji ; ivyashikiye umumarayika wa mbere yaremwe, yitwa n'Imana , Shetani , kuva aho agararije, biravyemeza. Ukuri ni ingingo ngenderwako abatoranijwe, abayikunda kandi biteguriye kurwana iruhande y'Imana muri Yezu Kristu, ikinyoma kiyigirira nabi, bazokwiyumvamwo mu buryo busanzwe ko bakwegereye.

Mu gusozera, Ivyahishuriwe Imana vyubatswe buhoro buhoro ku myaka ibihumbi bitandatu y'ibintu vyabaye n'ibishingantahe vyabaye mu bihe vyiza n'ibibi kuruta ibindi vyose. Igihe c'imyaka ibihumbi bitandatu coshobora gusa n'ikigufi, ariko ku muntu yitwararika cane imyaka y'ubuzima bwiwe bwite, mu vy'ukuri ni igihe kirekire bihagije kugira ngo Imana ishobore kwagura imyaka ibihumbi bitandatu , inzira zitandukanye z'ivyo umugambi wiwe wo kw'isi yose waranguye . Muri Yezu Kristu gusa, Imana iha abatowe bayo bo mu gihe c'iherezo, ku bijanye n'amabanga yiwe n'ibikorwa vyawe , ugutahura gutomoye kwabikiwe iki gihe ca nyuma.

Itanguriro : Igitabu c'ubuhanuzi gihambaye

Muri ukwo gutahura, inkuru yo mw'Itanguriro iratanga imfunguruzo z'ishimikiro z'ubuhanuzi bwa Bibiliya bwa Daniyeli n'Ivyahishuriwe Yohana ; kandi ata izo mfunguruzo, ukwo gutahura ntigushoboka. Ivyo bintu bizokwibukwa igihe bikenewe, mu gihe c'inyigisho y'ubuhanuzi, ariko kuva ubu, bitegerezwa kumenyekana ko amajambo , « *nyenga , ikiyaga, isi, umugore* », azoba ari yo atwara icyumviro kidasanze c'ivyiyumviro vy'Imana mu guhishurirwa kwiwe « Ivyahishuriwe Yohana ». Bifitaniye isano n'intambwe zitanze zikurikirana z'irema ry'isi. " *Ikuzimu* " yerekeza ku mubumbe w'Isi wuzuye amazi ata buzima na bumwe. Maze, ku musu ugira kabiri, uwo wo gutandukanya ibintu, " *ikiyaga* ", *kikaba ari co kimwe kandi kikaba ari ikimenyetso* c'urupfu, kizoba kirimwo ibikoko vyo mu kiyaga gusa ku musu ^{ugira} 5; ibidukikije vyayo ni urwanko ku muntu yaremwe guhema umuyaga. " *Isi* " iva mu " *kiyaga* " kandi izoturwa n'ibikoko ku musu ugira gatanu , amaherezo, ku musu ugira gatandatu, " *umuntu yaremwe mw'ishusho y'Imana* " n' " *umugore* " azoba yaremwe kuri rumwe mu mbavu z'uwo mugabo. Uwo mugabo n'uwo mugore bose hamwe, bazosama inda y'abana babiri. Uwa mbere " *Abeli* ", ubwoko bw'uwatowe mu vy'impwemu (*Abeli* = Data ni Imana) azokwicwa n'ishari n'umukurambere wiwe " *Kayini* " ubwoko bw'umuntu w'umubiri, w'umunyavyiyumviro (= kuronka) gutyo akavuga ubuhanuzi bw'iherezo ry'umuntu yatowe umwe, Yezu Kristu n'abatoranijwe biwe, bazobabazwa kandi bapfe nk'uko Catho , bese " abacuruzi burusengeru " , abo ishari ryabo rikurikirana kandi ry'ubukazi rigaragazwa kandi riraranguka mu gihe c'amateka y'isi . Icgwa rero Mpwemu w'Imana atanga ni iki : mu " *nyenga* " hasohoka , **hakurikirana** , " *ikiyaga n'isi* " , ibimenyetso vy'amadini y'ikinyoma ya gikirisu ajana mu kuzimangana kw'ubugingo . Kugira ngo yerekane ikoraniro ryawe Yatoranijwe, ariha ijambo « *umugore* » ari ryo , . iyo ari umwizigirwa ku Mana yiwe, " *Umugeni* " , w' " *intama* " ikimenyetso c'amashusho ca Kristo ubwiwe cavuzwe n'ijambo " *umuntu* " (*Adamu*). Iyo atari umwizigirwa, aguma ari " *umugore* " , ariko agafata ishusho y'

" *maraya* ". Ivyo vyose bizokwemezwa mu nyigisho ido n'ido yerekanwa muri iki gikorwa kandi akamaro kavyo gahambaye kazogaragara. Ushobora gutahura bitagoranye ko muri 2020, ibintu vyavuzwe mu buhanuzi bwa Daniyeli n'Ivyahishuriwe Yohana, ahanini, vyaramaze kuranguka muri kahise, kandi birazwi n'abantu. Ariko ntibamenyekanye kubera uruhara rwo mu vy'impwemu Imana yabahaye. Abahinga mu vya kahise barandika ibintu vy'akahise, ariko abahanuzi b'Imana ni bo bonyene bashobora kubisobanura.

Ukwizera n'ukutemera

Mu kameremere kabo, abantu, kuva mu ntango zabo, ni abemera. Ariko kwizera si ukwizera. Umuntu yamye yizera ko hariho Imana canke ubumana, impwemu zisumba izindi zategerezwa gukorera no guhimbara kugira ngo ntizigire ingorane ziterwa n'ishavu ryazo. Ivyo vyiyumviro vy'akameremere vyarabandanije mu binjana n'ibihumbi gushika mu bihe vya none, aho ivyo abahinga bavumbuye vyatwaye ubwonko bw'umuntu wo mu Burengero, kuva ico gihe akaba yacitse uwutemera kandi uwutemera. Birabereye kumenya yuko iryo hinduka ahanini riranga ibisata vy'abantu bakomoka mu gikirisu. Kubera ko muri ico gihe nyene, mu Buseruko, mu Buseruko bwa kure no muri Afirika, ukwemera impwemu zitaboneka kwagumyeho. Ivyo bisigurwa n'ibimenyetso bidasanze vyemezwa n'abantu bakora iyo migenzo y'idini. Muri Afirika, ibimenyamenya bitomoye vyerekana ko hariho impwemu zitaboneka birabuza ukutemera. Ariko ico abo bantu batazi ni uko impwemu zigaragara muri bo zifise ububasha mu vy'ukuri ari impwemu z'amadayimoni zanse n'Imana yaremye ubuzima bwose, zigacirwa urubanza rwo gupfa iyo zihevye. Abo bantu si abatizera, canke abatizera, nk'Abanyaburengero, ariko ingaruka ni imwe, kuko bakorera amadayimoni abahendahenda akabafata muni y'ubutegetsi bwabo bw'agahahazo. Idini ryabo ni iry'ubwoko bw'abapagani b'abasenga ibigirwamana bwaranga abantu kuva mu ntango zabo; Eva amaze kuba ari we yabayeho umunyavyaha wa mbere.

Mu Burengero, ukutemera ni ingaruka vy'ukuri y'uguhitamwo, kuko abantu bakeyi ni bo batazi inkomoko yabo ya gikirisu; kandi mu barwanira umwidgegemvyo wa repubulika, hari abantu basubiramwo amajambo yo muri Bibiliya Nyeranda, gutyo bagashingira intahe yuko batazi ko iriho. Ntibazi ibintu vy'ubuninahazwa ashingira intahe Imana, yamara barahitamwo kutavyitaho. Ubwo bwoko bw'ukutemera ni bwo Mpwemu yita ukutemera kandi ni bwo bugarariji bushitse burwanya ukwizera kw'ukuri. Kuko iyo yiyumviriyeye ibimenyamenya ubuzima bumuha kw'isi yose na cane cane mu bimenyetso bidasanze vy'ibisata vy'abantu bo muri Afirika, umuntu nta bushobozi afise bwo gushingira intahe ukutemera kwiwe. Ibikorwa bidasanze bikorwa n'amadayimoni rero biracira urubanza ukutemera kw'Abanyaburaya. Imana Umuremyi na yo nyene iratanga ikimenyamenya c'ukubaho kwayo, ikora n'ububasha biciye mu bimenyetso biva ku kamere iyiyobora; imitingito, ibirunga biturika, imiraba y'amazi isenya, indwara zica, ariko ivyo vyose ubu biriko biraronka insobanuro za siyansi zipfukiranywa kandi zisambura inkomoko

y'Imana. Ku jisho, uwo mwansi akomeye w'ukwizera, hongerwako insobanuro ya siyansi yemeza ubwonko bw'umuntu kandi zompi zikaburemesha mu mahitamwo yayo abujana mu guhona kwabwo.

Ni igiki Imana yiteze ku biremwa vyayo? Azotora muri bo abemera ivyiyumviro **vyiwe** ku bijanye n'ubuzima, ni ukuvuga abemera ivyiyumviro vyiwe. Ukwizera ni kwo kuzoba uburyo, ariko si iherezo. Ni co gituma «*ukwizera kutagira ibikorwa*» gutegerezwa kwikorera, kuvugwa ko «*gupfuye*» muri Yakobo 2:17. Kuko iyo hariho ukwizera kw'ukuri, hariho n'ukwizera kw'ikinyoma. Ivyiza n'ibibi nivyo vyose bituma habaho itandukaniro, kandi Imana nta ngorane ifise yo kumenya ukugamburuka kugira ngo ikutandukanye n'ukutumvira. Uko biri kwose, aguma ari we mucamanza wenyene icyiyumviro ciwe kizofata ingingo ku bijanye n'akazozo k'ibihe bidahera k'ikiremwa ciwe cose, kubera ko intumbero y'ugutora kwiwe ari iyo kwihariza kandi ubuzima budahera atanga buboneka biciye kuri Yezu Kristu gusa. Igice kiri kw'isi kirabereye gusa gutanga ubushobozi bw'ukwo gutoranywa kw'abatowe b'ibihe bidahera. Ukwizera si ivyamwa vy'utwigoro n'ibimazi bikomeye cane, ahubwo ni ivyamwa vy'akameremere karonswa canke kataronswa n'ikiremwa kuva kivutse. Ariko iyo iriho, itegerezwa kugaburirwa n'Imana, ahandi ho, irapfa ikazimangana.

Ukwizera nyakuri ni ikintu kidasanzwe. Kubera ko bitandukanye n'umuce w'ubuhendanyi w'idini rya gikirisu ryemewe, ntibihagije gushiramwo umusaraba hejuru y'imva y'ikiremwa kugira ngo amarembo y'ijuru yugururirwe. Kandi ivyo ndavyerekana kuko bisa n'ibirengagijwe, Yezu yavuze muri Mat.7:13-14: «*Nimwinjire mu rembo ry'agahomerabunwa. Kuko irembo rigutse n'inzira ijana mu guhona ari yagutse, kandi abayicamwo ni benshi. Ariko irembo rike, inzira ijana mu buzima iragoye, kandi abayironka ni bake.*» Iyo nyigisho irarushiriza kwemezwa muri Bibiliya mu karorero k'ukwirukanwa kw'Abayuda i Babiloni, kuko Imana ibona ko ari Daniyeli na bagenzi biwe batatu n'abami batanu b'abanyabubasha bonyene bakwiriye gutorwa; na Ezekiyeli aba muri iki gihe. Hanyuma dusoma muri Ezk. IMANA. *Iyo nshobora gutuma ibikoko bica mu gihugu nkagikuramwo abantu, kigacika ubugaragwa ata n'umwe ashobora gucamwo kubera ivyo bikoko, kandi abo bagabo batatu bakaba bari hagati muri co, nk'uko ndiho, . ni ko Uhoraho YaHWéH avuga, ntibari gukiza abahungu canke abakobwa, ni bo bonyene bokizwa, igihugu na co kikaba ubugaragwa. Canke nozana inkota kuri iki gihugu, nkavuga nti: Inkota niyice mu gihugu, . Iyo nshobora gutikiza abantu n'ibikoko muri co, abo bagabo batatu bakaba bari hagati muri co, mba ndi muzima! ni ko Uhoraho YaHWéH avuga, ntibari gukiza abahungu canke abakobwa, ahubwo ni bo bonyene bokizwa. Canke norungika ikiza muri ico gihugu, nkagisukako uburake bwanje n'ikiza, kugira ngo nkimeho umuntu n'igikoko, kandi Nowa, Daniyeli na Yobu bakaba bari muri co, ndabayeho! ni ko Uhoraho YaHWéH avuga ati: «Ntibari gukiza abahungu canke abakobwa, ariko bokiza ubugingo bwabo ukugororoka kwabo.» Turamenya rero ko mu gihe c'umwuzure. y'amazi, Nowa wenyene ni we yasanze akwiriye agakiza mu bantu umunani bari bakingiwe n'ubwato.*

Yezu yongeye aravuga muri Mat.22:14 ati: «*Kuko abahamagawe ari benshi, ariko batowe ari bake.*» Impamvu isigurwa gusa n'urugero rwo hejuru rw'urugero rw'ubweranda rusabwa n'Imana ishaka gufata ikibanza ca mbere mu mutima wacu canke ataco dufise. Inkurikizi y'ico gisabwa iteye kubiri n'ivyiyumviro vy'abantu vy'isi bishira umuntu hejuru y'ibindi vyose. Intumwa Yakobo yaradugabishije ku bijanye n'ukwo kurwanya, ati, «*Mwa basambanyi mwe! Mbega ntimize yuko kuba abagenzi b'isi ari ukwankana n'Imana? Nuko rero, uwushaka kuba umugenzi w'isi aba yigize umwansi w'Imana.*» Yezu yongera *kutubwira muri* Mat. Rero, nimba nkanje, utumiye umugenzi kugira ngo ashike kuri ico kigereranyo c'idini gisabwa na Yezu Kristu, ntutangare iyo akwita umufanatike; Ivyo ni vyo vyanshikiye, nca ntahura ko nari mfise Yezu

gusa nk'umugenzi nyakuri ; we, “ *Uw'Ukuri* ” wo mu Vyahishuriwe Yohana 3: 7 . Uzokwitwa kandi umunyakuri, kuko werekana ko uri umugorotsi ku Mana, kuko ukunda kandi wubaha mu kwumvira itegeko ryayo ryeranda kuruta ayandi yose; Ivyo bizoba, mu rugero runaka, igiciro umuntu akwiye kwishura kugira ngo ashimishe Umukama Yezu, gikwiriye cane ukwihakana kwacu n'ukwihebera kwacu kwose asaba .

Ukwizera kuratuma turonka ku Mana ivyiyumviro vyayo vy'ibanga gushika tuvumbuye ubunini bw'umugambi wayo w'agatangaza. Kandi kugira ngo umuntu yatowe atahure umugambi wiwe muri rusangi, ategerezwa kwitwararika ubuzima bwo mw'ijuru bw'abamarayika bwabanjirije ivyabaye kw'isi. Kuko muri iki kibano co mw'ijuru, ugucapura ibiremwa n'ugutoranya abamarayika beza b'intahemuka ku Mana ntivyakozwe kubera kwizera Kristu yabambwe canke kubera kumwanka nk'uko bizogenda kw'isi . Ivyo biremeza ko ku rugero rw'isi yose , kubambwa kwa Kristu atagira icaha ari **uburyo Imana ikoresha** bwo guciraho urubanza shetani n'abayoboke biwe kandi ko kw'isi, ukwizera Yezu Kristu bigereranya **uburyo Imana yatoye** bwo kumenyesha urukundo yumva ku batoranijwe bayo bamukunda kandi bamushima. **Intumbero** y'ukwo kwerekana ko yihakana rwose yari iyo gushobora gucirira urubanza rw'urupfu mu buryo butegekanijwe n'amategeko ibiremwa vyo mw'ijuru no kw'isi vy'abagarariji bidasa n'uko abona ko bibaho. Kandi mu biremwa vyiwe vyo kw'isi, atoranya abo bemera icyumviro ciwe , bakemera ibikorwa vyiwe n'ianza ziwe kuko bakwiye gusangira ubudahera bwiwe . Mu mpera, azoba yaratorera umuti ingorane yaremwe n'umwidegemvyo yahawe ibiremwa vyiwe vyose vyo mw'ijuru n'ivyo kw'isi, kuko iyo ataba uwo mwidegemvyo, urukundo rw'ibiremwa vyiwe yatoranijwe rwoba ata co rumaze , mbere rwoba rudashoboka. Nkako, iyo ata mwidegemvyo, ico gikoko nta kindi kiri atari ururobo , rufise inyifato yikora. Ariko igiciro c'umwidegemvyo kizoba , mu mpera , ugutikizwa kw'ibiremwa vy'ubugarariji vyo mw'ijuru no kw'isi.

Ivyo bigaragaza ko ukwizera kutashingiye ku kintu coroshe : “ *Emera Umukama Yezu uzokizwa* . Aya majambo yo muri Bibiliya ashingiye ku co inshinga « kwizera » isobanura, ni ukuvuga kwumvira amategeko y'Imana aranga ukwizera nyakuri . Ku Mana, intumbero ni ukurondera ibiremwa biyigamburukira kubera urukundo. Yasanze bamwe mu bamarayika bo mw'ijuru no mu biremwa vyiwe vy'abantu vyo kw'isi, yatoranije bamwe kandi azobandanya gutoranya bamwe gushika igihe c'ubuntu kirangiye.

Ivyokurya vy'igihe kibereye .

Nka kurya nyene umubiri w'umuntu ukeneye indya kugira ngo urambe, ukwizera kuvyara mu muzirikanyi wawo na kwo nyene kurakeneye indya zo mu vy'impwemu . Umuntu wese afise ivyiyumviro vy'ukwerekana urukundo Imana yatanze muri Yezu Kristu, yumva afise icipfuzo co kumukorera ikintu mu gihe ciwe. Ariko twokora gute ikintu kimuhimbara

tutazi ico atwitezeko ? Inyishu y'iki kibazo ni yo izoba ari yo ngaburo y'ukwizera kwacu. Kuko "ata kwizera ntibishoboka guhimbara Imana" nk'uko bivugwa muri Heb.11:6. Ariko biracari ngombwa ko ukwo kwizera guhindurwa ubuzima kandi kumuhimbara biciye mu guhuza n'ivyo yiteze. Kuko Umukama Imana y'ingabo ari we awusozera akaba n'umucamanza wawo. Amasinzi menshi y'abizera b'abakristo arashaka cane kugiranira ubucuti bubereye n'Imana yo mw'ijuru, ariko ubwo bucuti buracari budashoboka kubera ko ukwizera kwabo kutagaburiwe neza. Inyishu y'ingorane turayihabwa muri Mat. 24 na 25. Yezu atwara inyigisho yiwe mu misi yacu ya nyuma ibanziriza gato igihe co kugaragara kwiwe ubwa kabiri, ubu mu buninahazwa bw'ubumana bwawe. Abidondora mu kugwiza amashusho mu migani : umugani w'igiti c'umusukoni, muri Mat.24:32 gushika kuri 34 ; umugani w'igisuma c'ijoro, muri Mat.24:43 gushika kuri 51 ; umugani w'abakobwa cumi, muri Mat . umugani w'italanto, muri Mat.25:13 gushika kuri 30 ; imigani y'intama n'impene, muri Mat. 25:31 gushika kuri 46. Muri iyo migani, ukuvuga "ivyokurya" kugaragara incuro zibiri : mu mugani w'igisuma c'ijoro no mu w'intama n'impene kuko, naho vyari bimeze nk'ibigaragara, igihe Yezu avuga ati : "Nari mfise ivyo kurya vy'impwemu, kandi n'ivyo kurya vy'abantu . 's ukwizera kurapfa. "Kuko umuntu atabeshwaho n'umukate gusa, ariko azobeshwaho n'ijambo ryose riva mu kanwa k'Imana ." Mat.4:4 ». Ivyokurya vy'ukwizera bigamije kumukingira "urupfu rwa kabiri" rwo mu Vyahishuriwe Yohana 20 , urwo rutuma atakaza uburenganzira bwo kubaho ibihe bidahera.

Nk'igice c'ivyo vyiyumviro, yerekeza amaso yawe n'ivyiyumviro vyawe kuri uyu mugani w'igisuma c'ijoro :

V.42 : "Nuko rero mube maso, kuko mutazi umusi Umwami wanyu azozirako .

Insiguro y'ukugaruka kwa Yezu Kristu irasobanurwa kandi " ukwitega " kwayo kuzotuma haba ukuvyuka kw'impwemu muri Leta Zunze Ubumwe za Amerika zo muri Amerika y'Uburaruko, hagati ya 1831 na 1844. Yitwa " Ubudiventisiti ", abagize uwo muhari bo ubwabo bavugwa n'abo mu gihe cabo n'ijambo " Abadiventisiti " ; ijambo ryakuwe mu kilatini " adventus " risobanura : ukuza.

V.43 : " Ariko mumenye iki: iyo nyen'urugo amenya isaha y'ijoro igisuma kizozako, yari kuba ari maso, ntiyari kwemera ko inzu yiwe imenerwa .

Muri uwo murongo, " nyen'urugo " ni umwigishwa arindiriye ko Yezu agaruka, uwo " gisuma " na we yerekeza kuri Yezu ubwiye. Muri iyo ngereranyo, Yezu aratwerekako akamaro ko kumenya itariki azogarukirako. Araturemesha rero kuvyivumbura, kandi kwumviriza impanuro ziwe bizotuma ubucuti dufitanye na we bumera neza.

V.44 : " Nuko namwe mwitegure, kuko Umwana w'umuntu azoza kw'isaha mutavyiteze .

Nakosoye , muri uyu murongo , igihe kizozako c'inshinga kuko mu kigiriki c'intango, izo nshinga ziri mu gihe c'ubu. Nkako, ayo majambo Yezu yayabwiye abigishwa bo mu gihe ciwe bamubaza ibibazo ku bijanye n'ico kibazo. Umukama azokoresha, mu gihe c'iherezo, iyo nsiguro " y'Abadiventisiti " kugira ngo asese abakristo mu kubagerageza ukwizera kw'ubuhanuzi; kugira ngo ivyo bishoboke , azotunganya mu buryo bukurikiranye mu gihe , ivyo " Abadiventisiti " biteze bine ; igihe cose bitsindishirizwa n'umuco mushasha utangwa na Mpwemu, ivyo bitatu vya mbere vyerekeye ivyanditswe vy'ubuhanuzi vya Daniyeli n'Ivyahishuriwe Yohana.

V.45 : " None ni nde mushumba w'umwizigirwa kandi w'ubwenge, shebuja yashinze abo mu rugo rwiye ngo abahe ivyo bafungura mu gihe kigeze? »

Urabe maso ntuzibeshe mu guca urubanza, kuko " ivyokurya " bivugwa muri uyu murongo biri imbere y'amaso yawe nyene. Ego, ni iki gitabu nahaye izina ry'uko " Nsigurira Daniyeli n'Ivyahishuriwe Yohana " ari co gifise iki " mfungurwa " c'impwemu gikenewe cane kugira ngo ugaburire ukwizera kwawe, kuko kizana kuri Yezu

Kristu, inyishu zose z'ibibazo ushobora kwibaza mu buryo bubereye, kandi zirenze izo nyishu, zitanga inyishu zitari zitezwe za Kristu nk'uko .030 mu " Mudiventisiti " wa kane kandi wa nyuma " arindiriye " .

Kubera ko jewe ubwanje nshaka uwo murongo, ndabashikiriza iki gitabu, ivyamwa vy'ubudahemuka bwanje ku Mana y'ukuri n'ubwenge bwanje , kuko ntashaka gutangazwa n'ukugaruka kwa Yezu Kristu. Yezu aha ahishura umugambi wiwe w'igihe c'iherezo. Yarateguye muri iki gihe, " *ivyokurya* " bikwiye kugaburira ukwizera kw'abatowe biwe barindiriye mu budahemuka ukugaruka kwiwe kw'ubuninahazwa. Kandi ivyo " *biryu* " ni ubuhanuzi.

V.4 6 : " *Hahirwa uwo musuku, shebujya niyaza, azosanga akora gutyo !* »

Ivyerekeye ukugaruka kwiwe kw'ubuninahazwa biraremezwa aha, ni ivy'ukwitega kwa kane " kw'Abadiventisiti ". Umusuku bireba vy'ukuri aramaze guhimbarwa cane no kumenya icyumviro c'Imana cahishuriwe , ni ukuvuga urubanza rwiwe ku kwizera kw'abantu. Ariko uwo munezero uzokwaguka kandi ushire imbere abo bose , baronse uwo muco wa nyuma w'Imana , na bo bazowukwiragiza kandi bawusangire n'abatoranijwe basanzaye kw'isi yose , gushika ku kugaruka kwa Yezu Kristu mu buryo bubereye.

V.4 7 : " *Ndababwira ukuri yuko azomugira aganza ivyo atunze vyose.* »

Ivyiza vy'Umukama bizoba vyerekeye, gushika azogaruka, agaciro k'impwemu. Kandi umusuku aba kuri Yezu umurinzi w'itunga ryiwe ry'impwemu ; ububiko bwihariye bw'amajambo yiwe y'ubuhanuzi n'umuco wiwe yahishuriwe. Uhejeje gusoma iyi nyandiko yose, uzoshobora kubona ko ntarengeje urugero mu kwita ivyahishuwe vyiwe vy'ubuhanuzi bwo muri Bibiliya " itunga ." Ni izina irihe rindi noshobora guha ihishurirwa ririnda " *urupfu rwa kabiri* " rikafungura inzira ijana mu buzima budahera ? Kuko birazimangana kandi bikabura ubushobozi bwo gukekeranya bwica ukwizera n'agakiza.

V.4 8 : " *Ariko nimba ari umusuku mubi, akibwira ati : « Shebujya aratevye kuza ;*

Ubuzima bwaremwe n'Imana ni ubw'ubwoko bubiri. Ikintu cose gifise ibihushanye n'ivyo. Kandi Imana yerekanye abantu inzira zibiri, inzira zibiri zo kuyobora amahitamwo yayo : *ubuzima n'iciza, urupfu n'ikibi ; ingano n'umukungugu ; intama n'impene , umuco n'umwiza* . Muri uyu murongo, Mpwemu yibanda ku musuku mubi, ariko umusuku naho biri ukwo, ivyo bikaba vyerekana ukwizera kw'ikinyoma kutagaburirwa n'Imana kandi ikiruta vyose, ukwizera kw'ikinyoma kwa gikirisu guhera gushika no ku bijanye n'ukwizera kw'Abadiventisiti ubwakwo, mu gihe cacu c'iherezo. Kubera ko atagironka umuco uva kuri Yezu Kristu kuko yanse ivyo yamushikirijwe hagati ya 1982 na 1991 kandi vyamenyesheje *ukuza* kwiwe ku bw'umwaka w'1994 , ubu Budiventisiti ng'aho, buyyara ivyamwa vy'ububisha vyatumye habaho imishwarara y'intumwa y'Imana mu kwezi kwa 11 mu 1991. Let us no him *the* " . Kuko ibigaragara mu nyifato y'idini yo hanze ari uguhenda birenze urugero ; Ivy'idini bishingiye ku migenzo birasubirira ukwizera nyakuri kuzima kwuzuye umwete w'ukuri.

V.49 : " *... niyatangura gukubita bagenzi biwe, iyo aya, akanywa n'ababorewe,* " »

Ishusho irategerezwa gatoyi muri iki gihe , ariko imishwarara iserura neza , mu bihe vy'amahoro, ukurwanywa n'intambara biserura kandi bibanziriza uruhamo nyarwo ruzoza ; N i ikibazo c'igihe gusa. Kuva mu mwaka w'1995, ubudiventisiti bw'inzego " bwariye *kandi bunywa n'ababorewe* " ku buryo bwagiranye isezerano n'abaporotisanti n'abagatolika mu kwinjira mu sezerano ry'ubumwe bw'amashengero. Kuko mu Vyahishuriwe Yohana 17:2, yibanda ku kwizera kw'Abagatolika kwitwa « *Babiloni Mukuru* » , n'ukwizera kw'Abaporotisanti kwitwa « *isi* » , Mpwemu avuga ati : « *Abami bo kw'isi barasambana na we , kandi ababa kw'isi baraborewe n'umuvinyu wiwe* » .

V.5 0 : " *... shebujya w'uwo musuku azoza ku musi atamwiteze no ku isaha atazi,* " » .

Inkurikizi yo kwanka umuco werekeye icizigiro ca gatatu c'Abadiventisiti , n'itariki 1994, amaherezo igaragara mu buryo bw'ukutamenya igihe c'ukugaruka kw'ukuri kwa Yezu

Kristu , ni ukuvuga icizigiro ca kane c'Abadiventisiti c'umugambi w'Imana . Ubwo bujuju ni ingaruka y'ugusenyuka kw'ubucuti dufitaniye na Yezu Kristu, ni co gituma dushobora gushika ku ciyumviro c'ibi bikurikira : Abadiventisiti bashizwe muri iyo nzira y'agahomerabunwa ntibakiri mu maso y'Imana, ni ukuvuga mu rubanza rwayo, « Abadiventisiti » .

V.51 : “ ...azomutagura, amuhe umugabane **w'indyarya** : ni ho hazoba amarira n'uguhanya amenyo. »

Ico gishushanyo kirerekana ishavu Imana izoteza abasuku b'ibinyoma bayihemukiye. Ndabona muri uyu murongo ijamba "**indyarya**" Mpwemu akoresha mu kuvuga abakristo b'ikinyoma muri Dan 11:34, ariko ugusoma kwagutse ni ngombwa kugira ngo umuntu atahure igihe ubuhanuzi bugenewe, kirimwo imirongo ya 33 na 35 : " kandi abanyabwenge *kuruta abandi bose muri bo bazokwigisha abantu benshi. Hariho abazotsindwa inkota n'urubeya, ubuja n'ugusahurwa mu gihe kanaka. Mu gihe bazogwa, bazofashwa gatoyi, kandi benshi bazokwifatanya na bo biciye mu buryarya . Bamwe mu banyabwenge bazogwa, kugira ngo basukurwe, basukurwe, beze **gushika igihe c'iherezo** ; » Uwo « musuku mubi » rero ni we ahemukira ivyo Imana , Shebuja, yiteze, maze akaja kwifatanya, « *gushika kw'iherezo ry'ibihe* », n'ikambi y' « **indyarya** » . Asangira , kuva ico gihe , na bo , ishavu ry'Imana ribatera gushika ku rubanza rwa nyuma , aho bazimanganywa, bazimanganywa mu "*kiyaga c'umuriro*" gitanga "*urupfu rwa kabiri*" rw'ukuri , nk'uko Ivyahishuwe 20:15 bivuga : " Uwo wese atabonetse yanditswe mu gitabu c'ubuzima bw'umuriro .*

Inkuru yahishuriwe y'ukwizera nyakuri .

Ukwizera nyakuri

Hari vyinshi vyo kuvuga ku bijanye n'ukwizera nyakuri, ariko ndamaze gutanga icyumviro c'uwu muce usa n'uwuje imbere. Umuntu wese yipfuzza kugiranira ubucuti n'Imana ategerezwa kumenya ko icyumviro cayo c'ubuzima bwo kw'isi no mw'ijuru ari ikinyuranye rwose n'urutonde rwacu rwo kw'isi rwubakiwe ku vyiyumviro vy'ubwibone n'ububisha vyahumekewe na shetani ; umwansi wiwe, n'uw'abatoranijwe biwe vy'ukuri. Yezu yaduhaye uburyo bwo kumenya ukwizera nyakuri : “ *Muzobamenyera ku vyo bama .*” *Mbega abantu bakura inzabibu mu bisaka vy'amahwa, canke insukoni mu bitovu?* (Mat.7,16)». Mushingiye kuri iri jambo, nimwizere yuko abo bose bavuga izina ryiwe kandi batagaragaza ubugwaneza bwiwe, ubufasha bwiwe, ukwiheba kwiwe, impwemu yiwe yo kwitanga, urukundo rw'ukuri n'umwete wo kwumvira amabwirizwa y'Imana, batigeze baba abasuku biwe kandi batazokwigera baba abasuku bayo ; Ivyo ni vyo 1 Kor.13 itwigisha mu gusobanura karisima y'ubweranda nyakuri ; ivyo bisabwa n'urubanza rugorotse rw'Imana : umurongo wa 6 : “ *ntiyishimira akarenganyo, ahubwo yishimira ukuri .*”

Twokwemera gute ko uwutotezwa n'uwutotezwa bacirirwa urubanza n'Imana mu buryo bumwe ? Ni igiki basa hagati ya Yezu Kristu, yabambwe ku bushake, n'inkizisiyo y'abapapa b'i Roma canke Yohani Kalivini, yatuma abagabo n'abagore bababara gushika bapfuye ? Kugira umuntu ntabone itandukaniro, ategerezwa kwirengagiza amajambo yahumetswe yo mu vyanditswe vya Bibiliya. Uko ni ko vyari, imbere y'uko Bibiliya ikwiragira kw'isi yose, ariko kuva yaboneka hose kw'isi ; Ni ivyitwazo ibihe bishobora gushingira intahe amakosa y'abantu yo guca urubanza ? Nta n'imwe iriho. Ni co gituma ishavu ry'Imana rigiye kuza rizoba rinini cane kandi ridashobora gucungerwa.

Imyaka itatu n'igice Yezu yakoze mu busuku bwiwe bwo kw'isi, turahishurirwa mu Nkuru Nziza, kugira ngo tumenye urugero rw'ukwizera nyakuri mu cyumviro c'Imana ; ni co conyene gihambaye. Ubuzima bwiwe buradushikirizwa nk'akarorero ; akarorero dutegerezwa kwigana kugira ngo yemere ko turi abigishwa biwe. Ukwo kwemerwa bisigura ko dusangiye icyumviro ciwe c'ubuzima budahera asaba. Ubwikunzi burarukanwa ng'aho, be n'ubwibone busenya kandi busenya. Nta kibanza c'ububisha n'ububisha kiri mu buzima budahera bushikirizwa gusa abatoranijwe bemerwa na Yezu Kristu ubwiwe. Inyifato yiwe yari iyo guhindura ibintu mu mahoro, kuko we, Umwigisha n'Umukama, yarigize umusuku wa bose, yicisha bugufi gushika aho yoza ibirenge vy'abigishwa biwe, kugira ngo ashobore gutanga insobanuro nyayo ku gucira urubanza kwiwe agaciro k'ubwibone kagaragazwa n'abarongozi b'idini b'Abayuda bo mu gihe ciwe ; ibintu bica biranga abantu b'idini ry'Abayuda n'Abakirisu muri iki gihe. Mu kurwanya rwose, urugero rwahishuriwe muri Yezu Kristu ni rwo rugero rw'ubuzima budahera.

Mu kwereka abasavyi biwe inzira yo kumenya abansi babo, ari bo basavyi b'Imana b'ikinyoma, Yezu Kristu yarakoze kugira ngo akize ubugingo bwabo. Kandi umuhango wiwe wo kuba, gushika kw'iherezo ry'isi, " *hagati* " y'abatowe biwe, urashitswa kandi ugizwe no kubamurikira no kubakingira mu kiringo cose c'ubuzima bwabo bwo kw'isi. Iciumviro nyaco c'ukwizera nyakuri ni uko Imana igumana n'abatoranijwe bayo. Ntibabura umuco wiwe na Mpwemu Yera wiwe. Kandi iyo Imana ikuyeho, ni uko uwatowe atagihari ; ikibanza ciwe co mu vy'impwemu carahindutse mu rubanza rugorotse rw'Imana. Kuko urubanza rwiwe rujanye n'ingeso z'umuntu. Ku rugero rw'umuntu ku giti ciwe, amahinduka araguma ashoboka mu nzira zompi ; kuva mu vyiza ukaja mu bibi canke kuva mu bibi ukaja mu vyiza. Ariko ivyo si ko biri ku rugero rusangi rw'imigwi n'inzeho z'idini, zihinduka gusa zikava ku vyiza zija ku bibi, iyo zidahuye n'amahinduka yashizweho n'Imana. Mu nyigisho yiwe, Yezu atubwira ati : " *Igiti ciza ntigishobora kwama ivyamwa bibi, nk'uko igiti kibi kidashobora kwama ivyamwa vyiza* (Mat.7:18)." Yadhuye rero ugutahura ko, kubera ivyamwa vyayo biteye isoni, idini ry'Abagatolika ari " *igiti kibi* " kandi ko rizoguma ari ukwo, biciye mu nyigisho yaryo y'ikinyoma, mbere n'igihe, ryabuze infashanyo y'umwami, rizohagarika gutoteza abantu. Kandi ni ko biri no ku dini ry'Abanglikani ryaremewe na Henri wa VIII kugira ngo ashingire intahe ubusambanyi bwiwe n'ubugizi bwa nabi bwiwe ; Ni agaciro akahe Imana ishobora guha abakomoka kuri yo, abami bazomukurikira ? Ivyo ni ko biri no ku dini ry'Abaporotisanti ry'Abakalvini, kubera ko uwarishinze, ari we Yohani Kalivini, yatinywa kubera ko yari azwi ko ari umuntu w'umunyaruyeri be n'uko abantu benshi bica mu gisagara ciwe ca Geneve, mu buryo busa cane n'imigenzo y'Abagatolika bo mu gihe ciwe, ku buryo yabaregeye . Ubwo buporotisanti ntibwari bushobora guhimbara Umukama Yezu Kristu aryoshe, kandi nta na rimwe bushobora gufatwa nk'akarorero k'ukwizera nyakuri. Ivyo ni ukuri cane ku buryo mu guhishurirwa Daniyeli, Imana yirengagiza Ivugurura ry'Abaporotisanti, ikaba yibanda gusa ku butegetsi bwa papa bw'imyaka 1260, n'igihe co gushinga ubutumwa bw'Abadiventisiti b'umusi w'indwi, butwara ukuri kwahishuriwe n'Imana, kuva mu 1844, gushika mu mpera y'isi mu 2012.

Ivyiyumviro vy'idini vy'ubushetani vy'akahise vyose birafise imice isa n'akarorero Imana yemeye, mugabo ntivyigera bihuye na co. Ukwemera nyakuri kwama kugaburirwa na Mpwemu wa Kristo, ukwizera kw'ikinyoma ntikugaburirwa. Ukwizera nyakuri kurashobora gusigura amabanga y'ubuhanuzi bwa Bibiliya bw'Imana, ukwizera kw'ikinyoma ntigushobora. Hariho insobanuro nyinshi z'ubuhanuzi zigendagenda kw'isi, imwe yose ikaba ari iyo kwihenda kuruta iya nyuma. Mu buryo butandukanye n'ubwo, insobanuro zanje zironswa gusa mu majambo asubiwemwo yo muri Bibiliya ; ubutumwa rero buratomoye, burashikamye, burahuye kandi bujanye n'icumviro c'Imana butazokwigera buvako ; kandi Mushoboravyose arabibona.

Ivyiyumviro vyo gutegura igitabu ca Daniyeli .

Izina Daniyeli risobanura ngo Imana ni yo Mucamanza wanjye. Kumenya urubanza rw’Imana ni co kintu nyamukuru gishingiyeko ukwizera, kuko kijana ikiremwa mu kwumvira ubugombe bwayo bwahishuriwe kandi bugatahurwa, ari co kintu conyene gikenewe kugira ngo gihezagirwe na yo ibihe vyose. Imana irondera urukundo mu biremwa vyayo birugira urukundo rw’ukuri kandi bakarugaragaza biciye mu kwizera kwabo kwumvira. Urubanza rw’Imana rero ruhishurirwa biciye mu buhanuzi bwayo bukoresha ibimenyetso nk’uko biri mu migani ya Yezu Kristu. Urubanza rw’Imana rubanza guhishurirwa mu gitabu ca Daniyeli ariko rushinga gusa imishinge nyamukuru y’urubanza rwayo ku mateka y’idini rya gikirisu ruzohishurirwa mu buryo burambuye mu gitabu c’Ivyahishuriwe Yohana.

Muri Daniyeli, Imana ihishura bike, ariko ivyo bike vy’ingero birafise akamaro kanini mu vy’uburyo, kuko ari vyo bishingiyeko Ivyahishuriwe Yohana vy’ubuhanuzi muri rusangi. Abahinga mu vy’ubwubatsi barazi ingene ugutegura ahantu h’ubwubatsi ari ikintu gihambaye kandi kigafata ingingo. Mu buhanuzi, uwo ni wo murimo wahawe amahishurirwa yaronse n’umuhanuzi Daniyeli. Nkako, iyo insobanuro zavyo zitahuwe neza, Imana irashika ku ntumbero ibiri yo kwemeza ko iriho no guha abatowe bayo imfunguruzo zo gutahura ubutumwa bushikirizwa na Mpwemu. Muri ako "gatoyi" dusanga vyose ari kimwe: itangazo ry’urukurikirane rw’ingoma zine ziganza isi yose kuva mu gihe ca Daniyeli (Dan. 2, 7 na 8); itariki yemewe y’ubusuku bwa Yezu Kristu bwo kw’isi (Dan. 9); itangazo ry’ubuhakanyi bwa gikirisu mu 321 (Dan. 8), ubutegetsu bwa papa bw’imyaka 1260 hagati ya 538 na 1798 (Dan. 7 na 8); n’isezerano ry’“ Abadiventisiti ” (Dan. 8 na 12) kuva mu 1843 (gushika mu 2030). Nkongerako, Dan 11 nk’uko tuzobibona, ihishura uburyo n’iterambere ry’intambara y’isi yose y’iherezo y’ibirwanisho vya kirimbuzi vyo kw’isi isigaye irangutse imbere y’ukugaruka kw’ubuninahazwa kw’Imana Umukiza.

Mu buryo buteye ubwoba, Umukama Yezu Kristu yaravuze izina rya Daniyeli kugira ngo yibuke akamaro karyo mw’isezerano rishasha. “ *Nimubona rero ikizira c’ubusa, cavuzwe n’umuhanuzi Daniyeli, gihagaze ahantu heranda, uwuzosoma wese ni atahure.* (Mat.24,15) »

Nimba Yesu yashingira intahe Daniyeli, ni uko Daniyeli yari yaronse kuri we inyigisho zijanye n’ukuza kwiwe kwa mbere n’ukugaruka kwiwe mu buninahazwa, kurusha izindi zose zari zimubanjirije. Kugira ngo amajambo yanje atahurwe neza, birakenewe kumenya ko Kristo yavuye mw’ijuru yari yarabanje kwiyerekana kuri Daniyeli mw’izina rya " *Mikaheli* ", muri Dan.10:13-21, 12:3 kandi iryo zina ryitwawe na Yezu Kristu mu Vyahishuriwe Yohana 12:7. Iri zina “ *Micaël* ” rizwi cane mu rurimi rw’ikilatini rwitwa Michel, iryo zina ry’umusozo uzwi cane witwa Mont Saint-Michel mu Bugaransa bw’i Breton. Igitabo ca Daniyeli congeramwo amakuru y’imibare atuma tumenya umwaka azozako ubwa mbere. Ndashaka kwerekana ko izina “ *Mikaheli* ” risobanura: Ni nde ameze nk’Imana; kandi izina “ *Yezu* ” rihindurwa ngo: YaHWéH arakiza. Amazina yompi yerekeye Imana umuremyi akomeye, irya mbere rifise izina ry’icubahiro ryo mw’ijuru, irya kabiri rifise izina ry’icubahiro ryo kw’isi.

Ihishurirwa ry’ivyo muri kazoza ridushikirizwa nk’urukino rw’ubwubatsi rw’amagorofa menshi. Mu misi ya mbere y’amasinema, kugira ngo abakora amasanamu bashobore gukora ibintu biteye umunezero mu bishushanyo vy’abantu, barakoresha amasahani y’ibirahuri afise ibishushanyo bitandukanye vy’amabara, iyo bimaze gushirwako, vyatuma umuntu abona ishusho ku rwego rwinshi. Ni ko biri no ku buhanuzi kwasamye n’Imana.

Vyose bitangura muri Daniyeli .

IGITABO CYA DANIELI .

Wewe usoma iki gitabu, menya ko Imana Mushoboravyose itagira aho igarukira ari nzima, naho yihisha. Ubu buhamya bw’ “*umuhanuzi Daniyeli*” bwanditswe kugira ngo bukweze ivyo. Rifise ikidodo c’intahe y’isezerano rya kera n’iry’isezerano rishasha kuko Yezu yarivuze mu majambo yabwiye abigishwa biwe. Ivyo yacyemwo birahishura igikorwa

c'iyoye Mana nziza kandi y'ubutungane. Kandi iki gitabu kiraduha uburenganzira bwo kuvumbura urubanza Imana itanga amateka y'idini y'ugusenga Imana imwe gusa, Umuyuda mu sezerano rya mbere, hanyuma umukristo, mu sezerano rishasha ryiwe, ryubatswe ku maraso yamenetse na Yezu Kristu, ku wa 3 Ndamukiza 30 w'igihe ciwe. Ni nde aruta "**Daniyeli**" ashobora guhishura urubanza rw'Imana? Izina ryiwe risobanura ngo "Imana ni umucamanza wanjye". Ivyo bintu vyabayeho si inkuru z'imigani, ahubwo ni intahe y'umuhezagiro w'Imana w'akarorero kiwe k'ubudahemuka. Imana imugaragaza nk'umwe mu bantu batatu yokiza mu makuba muri Ezk 14:14-20. Ubwo bwoko butatu bw'uwatowe ni "**Nowa, Daniyeli na Yobu**". Ubutumwa bw'Imana buratubwira neza yuko no muri Yezu Kristu, nitwaba tudasa n'izo ngero, urugi rw'agakiza ruzoguma rwugarijwe kuri twebwe. Ubu butumwa buremeza inzira yaga, inzira yaga canke irembo ryaga abatowe bategerezwa gucamwo kugira ngo binjire mw'ijuru, nk'uko inyigisho ya Yezu Kristu iri. Inkuru ya "**Daniyeli**" na bagenzi biwe batatu iradushikirizwa nk'akarorero k'ubudahemuka Imana ikiza mu misi y'amagorwa.

Ariko kandi muri iyi nkuru y'ubuzima bwa Daniyeli harimwo uguhinduka kw'abami batatu b'abanyabubasha Imana yashoboye kunyaga shetani bariko barasenga mu bujuju bwose. Imana yatumye abo bami b'abami baba abavugizi b'intumbero yiwe bakomeye kuruta abandi bose muri kahise k'abantu, aba mbere, ariko kandi aba nyuma, kuko abo bagabo b'akarorero bazozimangana kandi idini, agaciro, inyifato runtu, bizoguma bigabanuka. Ku Mana, gufata umutima *ni* urugamba rurerure kandi ivy'Umwami Nebukadinezari ni akarorero gahishura cane k'ubwo bwoko. Biremeza umugani wa Yezu Kristu, uwo "**Mwungere mwiza**" asiga umukuku *wiwe* ngo aronde intama zazimiye.

Daniyeli 1

Dan 1:1 *Mu mwaka wa gatatu w'ingoma ya Yehoyakimu umwami w'u Buyuda, Nebukadinezari umwami w'i Babuloni araza i Yeruzalemu arayigota.*

1a- *Mu mwaka ugira gatatu w'ingoma ya Yehoyakimu umwami wa Yuda.*

Ingoma ya Yehoyakimu imyaka 11 kuva mu – 608 gushika mu – 597. Umwaka wa gatatu mu – 605.

1b- *Nebukadinezari*

Iyi ni yo mpinduro y'ikinyababiloni y'izina ry'Umwami Nebukadinezari, risobanura ngo: "Nabu arinda umuhungu wanjye w'imfura." Nabu ni imana y'ubumenyi n'inyandiko yo muri Mezopotamiya. Turashobora gutahura ko Imana ifise umugambi wo kubona ubwo bubasha bwo kumenya n'ukwandika busubizwa kuri yo.

Dan 1:2 *Uhoraho amuha Yehoyakimu umwami wa Yuda, n'ibikoresho bimwe vyo mu nzu y'Imana. Nebukadinezari ajana ivyo bintu mu gihugu c'i Shinari, mu rusengeru rw'imana yiwe, abishira mu nzu y'itunga y'imana yiwe.*

2a- Uhoraho amutanga Yehoyakimu umwami w'Abayuda + .

Kuba Imana yahevyeye umwami w'Abayuda birabereye. 2Ng.36:5 : Yoyakimu yari afise imyaka mirongo ibiri n'itanu igihe yatangura kuganza, amara imyaka cumi n'umwe i Yeruzalemu aganza. Yakoze ibibi imbere y'Uhoraho Imana yiwe .

2b- Nebukadinezari ajana ivyo bintu mu gihugu c'i Shinari, mu rusengeru rw'imana yiwe, abishira mu nzu y'itunga y'imana yiwe.

Uwo mwami ni umupagani, ntazi Imana y'ukuri Isirayeli ikorera ariko yitwararika gutera iteka imana yiwe : Bel. Amaze guhinduka muri kazoza, azokorera Imana y'ukuri ya Daniyeli n'ubudahemuka nk'ubwo nyene.

Dan 1:3 Nuko umwami ategeka Ashipenazi, umukozi wiwe mukuru, kuzana bamwe mu Bisirayeli, bo mu muryango w'umwami no mu muryango w'icubahiro.

Dan 1:4 abasore batagira agasembwa, bashimishije, b'ubwenge, b'abanyabwenge, b'abanyabwenge, bashobora gukora mu ngoro y'umwami, bazokwigishwa inyandiko n'ururimi rw'Abakaludaya.

4a- Umwami Nebukadinezari asa n'uwigira ubugenzi kandi w'ubwenge, kandi afise ugushaka gusa gufasha abana b'Abayuda kwinjira neza mu kibano ciwe no mu mico kama yaco.

Dan 1:5 Umwami abategeka umugabane w'ivyo barya ku meza yiwe n'umuvinyu yanywa ku musi ku musi, kugira ngo abareze imyaka itatu, iyo myaka iheze baze bakorere umwami.

5a- Inyiyumvo nziza uwo mwami afise ziraboneka. Asangira n'abakiri bato ivyo yishikanira, kuva ku mana ziwe gushika ku vyo arya.

Dan 1:6 Muri bo harimwo Daniyeli na Hananiya na Mishayeli na Azariya bo muri bene Yuda.

6a- Mu Bayuda bose bakiri bato bajanywe i Babiloni, bane gusa muri bo ni bo bogaragaje ukudahemuka kw'akarorero. Ibintu bikurikira bitunganijwe n'Imana kugira ngo vyerekane itandukaniro riri hagati y'ivyamwa vyerwa n'abayikorera kandi ihezagira n'abatayikorera kandi yirengagiza.

Dan 1:7 Umutware w'inkone abaha amazina: Daniyeli yitwa Beluteshazari, Hananiya yitwa Shaduraka, Mishayeli yitwa Meshaki, Azariya yitwa Abedenego.

7a- Ubwenge burasangwa n'abo Bayuda bakiri bato bemera kwitwa amazina y'abapagani yategetswe n'uwatsinze. Kwita amazina ni ikimenyetso c'ubusumbasumbane kandi ni ingingo ngenderwako yigishwa n'Imana y'ukuri. Itan.2:19 : Uhoraho Imana, ahingura ibikoko vyose vyo mw'ishamba n'inyoni zose zo mu kirere, abizanira umuntu ngo arabe uko yovyita, kandi uko uwo muntu yise ikiremwa cose gifise ubugingo, ni ryo ryabaye izina ryaco.

7b- Daniyeli "Imana ni umucamanza wanje" yahinduwe izina yitwa Beluteshazari : "Beli azokingira". Bel yerekana shetani abo bantu b'abapagani bakorera kandi batera iteka mu bujuju bwose, abashikiwe n'impwemu z'amadayimoni.

Hananiya "Ubuntu canke Ingabirano ya YaHWÉH" aba "Shaduraki" yahumekewe na Aku . Aku yari imana y'ukwezi i Babiloni.

Mishayeli "Uwo ni we kugororoka kw'Imana" aca aba Meshaki "uwo ari we Aku".

Azariya "Imfashanyo canke Imfashanyo ni YaHWÉH" aca aba "Abed-Négo" "Umusuku wa Nego", kandi ng'aho nyene, imana y'izuba y'Abakaludaya.

Dan 1:8 Daniyeli afata ingingo yo kutihumanya n'ibifungurwa vy'umwami canke n'umuvinyu umwami yanywa;

8a- Ntaco bitwaye kwitwa izina ry'ubupagani iyo utsinzwe, ariko kwihumanya gushika aho utera isoni Imana ni ugusaba vyinshi cane. Ubudahemuka bw'abo basore butuma birinda umuvinyu n'inyama vy'umwami kuko ivyo bintu mu migenzo yabo vyashikirizwa imana z'abapagani zari ziterwa iteka i Babiloni. Ubuto bwabo burabura ubukure kandi ntibarazirikana nka Paulo, icabona c'umwizigirwa ca Kristo abona ko ubumana bw'ikinyoma ari ubusa (Rom. 14 ; 1 Kor. 8). Ariko kubera ubwoba bwo gutera ubwoba abagoyagoya mu

kwizera, akora nka bo. Iyo akoze mu buryo bunyuranye n'ubwo, nta caha akora, kuko ivyiyumviro vyiwe biragorotse. Imana iracira urubanza ubuhumane bukorwa ku bushake bufise ubumenyi n'ijwi ryo mu mutima ryuzuye; muri aka karorero, ni uguhitamwo n'ibigirankana gutera iteka imana z'abapagani.

Dan 1:9 *Imana iha Daniyeli ubutoni n'ubuntu mu maso y'umutware w'inkone.*

9a- Ukwizera kw'abakiri bato kugaragazwa n'ubwoba bwabo bwo kubabaza Imana; Arashobora kubahezagira.

Dan 1:10 *Umutware w'inkone abwira Daniyeli ati: «Ndatinya umwami databuja, ni we yabategetse ivyo muzorya n'ivyo muzonywa. kuko ni kuki yobona mu maso hawe harimwo agahinda kuruta uko abakiri bato bo mu myaka yawe babona? Woba washize ahabona umutwe wanje umwami.*

Dan 1:11 *Nuko Daniyeli abwira uwo mubwiriza yari yashizeho Daniyeli, Hananiya, Mishayeli na Azariya ati:*

Dan 1:12 *Tugerageze abagaragu bawe imisi cumi, turye imboga, tunywe amazi.*

Dan 1:13 *Uzoheza urabe mu maso hacu no mu maso y'abasore barya ivyo kurya vy'umwami, ugire abasuku bawe nk'uko ubona.*

Dan 1:14 *Abaha ivyo basavye, abagerageza imisi cumi.*

Dan 1:15 *Haheze imisi cumi, basa neza kandi bavyibushe kurusha abasore bese barya inyama z'umwami.*

15a- Hashobora kugereranywa mu vy'impwemu hagati y'" imisi cumi " ya Daniyeli n'ivyo bagenzi biwe batatu bacyemwo, n'" imisi cumi " y'imyaka y'ubuhanuzi y'uruhamo mu butumwa bwa " Smuruna " bwo mu Vyahishuriwe Yohana 2:10. Nkako, muri ivyo bintu vyompi vyabaye, Imana irahishura ivyamwa vyihishijwe vy'abiyita abayobokeye bayo.

Dan 1:16 *Uwo mubwiriza abatwara ivyo barya n'umuvinyu wabo, abaha n'imboga.*

16a- Ivyo vyabaye vyerekana ingene Imana ishobora gukora mu vyiyumviro vy'abantu kugira ngo igirire ubuntu abasavyi bayo nk'uko ubugombe bwayo bweranda bubishaka. Kuko ingorane umubwiriza w'umwami yafashe yari nini kandi Imana yategerezwa kuvyinjiramo kugira ngo yemere ivyifuzo vyashikirijwe na Daniyeli. Ivyo umuntu abona mu kwizera ni ukuroranyirwa.

Dan 1:17 *Imana iha abo basore bane ubwenge n'ugutahura ibisomwa vyose n'ubwenge. maze Daniyeli aramusigurira ivyo yeretswe vyose n'ivyo arose.*

17a- *Imana yahaye abo basore bane ubumenyi, ugutahura mu majambo yose n'ubwenge.*

Ivyo vyose ni ingabire y'Umukama. Abatamuzi, ntibamenya ingene bivana na we ko ari umunyabwenge n'inkerebutsi canke injiji n'ibijuru.

17 b- *maze Daniyeli aramusigurira ivyo yeretswe vyose n'ivyo arose.*

Uwa mbere yerekanye ukudahemuka kwiwe, Daniyeli araterwa iteka n'Imana imuha ingabire yo kuvuga ubuhanuzi. Ubwo ni bwo buhamya yatanze mu gihe ciwe, ku mwizigirwa Yozefu, imbohe y'Abanyamisiri. Mu vyo Imana yatanze, Salomo na we nyene yahisemwo ubwenge; kandi kubera iryo hitamwo, Imana yamuhaye ibindi vyose, ubuninahazwa n'ubutunzi. Daniyeli azobona, na we nyene, iyo nzira yo hejuru yubatswe n'Imana yiwe y'intahemuka.

Dan 1:18 *Igihe umwami yari yategetse ko bazinjizwa, umutware w'inkone abashikiriza Nebukadinezari.*

Dan 1:19 *Umwami arayaga na bo; kandi muri abo basore bese nta n'umwe yabonetse ameze nka Daniyeli, Hananiya, Mishayeli na Azariya. Baca rero bemererwa gukora igikorwa c'umwami.*

Dan 1:20 *Ariko mu bibazo vyose vy'ubwenge n'ubukerebutsi umwami yababajije, yasanga barusha incuro cumi abapfumu bese n'abapfumu bese bo mu bwami bwiwe bwose.*

20a- Imana rero yerekana « itandukaniro riri hagati y'abayikorera n'abatayikorera », ivyo bikaba vyanditswe muri Mal 3:18. Amazina ya Daniyeli na bagenzi biwe azokwinjira mu

gishingantahe ca Bibiliya Nyeranda, kuko ivyerekanwa vyabo vy'ubudahemuka bizoba ivyitegererezo vyo kuremesha abatowe gushika ku muhero w'isi.

Dan 1:21 *Uko ni ko Daniyeli yari ameze gushika mu mwaka wa mbere w'ingoma ya Kuro.*

Daniyeli 2

Dan 2:1 *Mu mwaka wa kabiri w'ingoma ya Nebukadinezari, Nebukadinezari arota inzosi. Yari afise ubwoba mu muzirikanyi, kandi ntiyashobora kuryama.*

1a- Rero, muri – 604. Imana yigaragaza mu muzirikanyi w'umwami.

Dan 2:2 *Nuko umwami atumako abapfumu n'abapfumu b'inyenyeri n'abapfumu n'Abakaludaya ngo bamubwire inzosi ziwe. Baraza bigaragaza imbere y'umwami.*

2a- Umwami w'umupagani aca ahindukirira abantu yari afise, gushika ico gihe, yizigiye, umwe wese akaba ari umuhinga mu vyo akora.

Dan 2:3 *Umwami arababwira ati «Narose inzosi; Ubwenge bwanje burahagarika umutima, kandi noshima kumenya iyo ndoto.*

3a- Umwami ati : *Ndashaka kumenya iyo ndoto ; ntavuga insobanuro yayo.*

Dan 2:4 *Abakaludaya bishura umwami mu rurimi rw'igiharameya bati: «Mwami, urabeho ibihe bidahera!» Bibwire abasuku bawe, natwe tuzogusobanurira.*

Dan 2:5 *Umwami aravuga, abwira Abakaludaya ati: “Ico kintu caravuyeko. Ni mutammenyeshya iyo ndoto n'insobanuro yayo, muzotabagurwa, amazu yanyu na yo asigarane ikirundo c'ibisigazwa.*

5a- Ugushikama kw'umwami n'ingeri irenze urugero afata ni ibidasanzwe kandi vyahumekewe n'Imana irema ng'aho uburyo bwo gutera urujijo ubupagani bw'abanyaruyeri no guhishura ubuninahazwa bwiwe biciye ku basavyi bayo b'intahemuka.

Dan 2:6 *Ariko ni mwambwira inzosi narose n'insobanuro yazo, nzobaha ingabirano n'impera n'icubahiro kinini. Nimumbwire rero iyo ndoto n'insobanuro yayo.*

6a- Izo ngabirano, ingabirano, n'icubahiro gikomeye, Imana ibitegurira abatowe bayo b'intahemuka.

Dan 2:7 *Basubiza ubwa kabiri bati: “Umwami nabwire abagaragu biwe iyo ndoto, natwe tuzogusobanurira.”*

Dan 2:8 *Umwami aravuga ati: “Ndabona ko muriko muraronka umwanya, kuko mubona ko ico kintu cancitse intege.*

8a- Umwami asaba abanyabwenge biwe ikintu kitari bwigere basabwa kandi ntagikore.

Dan 2:9 *Nuko nimutambwira iyo ndoto, mwese muzocirwa urubanza rumwe ; ushaka kwitegurira kumbwira ibinyoma n'ibinyoma, mu gihe urindiriye ko ibihe bihinduka. Nimumbwire rero iyo ndoto, nzomenya nimba mushobora kumbwira insobanuro yayo.*

9a- *ushaka kwitegura kumbwira ibinyoma n'ibinyoma, mu gihe urindiriye ko ibihe bihinduka*
Ni kuri iyo ngingo ngenderwako gushika kw'iherezo ry'isi, ababonyi bose b'ibinyoma n'abapfumu b'ibinyoma batunga.

9b- *Nimumbwire rero iyo ndoto, nzomenya nimba mushobora kumbwira insobanuro yayo.*

Ku neuro ya mbere iyo nzira y'uguzirikana yumvikana yigaragaza mu vyiyumviro vy'umuntu. Abanyaruyeri barafise umwanya woroshe wo kubwira abakiriya babo b'abanyabwenge kandi b'abanyabwenge birenze urugero ivyo bashaka vyose. Ivyo umwami asaba birahishura aho bageze.

Dan 2:10 *Abakaludaya bishura umwami, bati Nta muntu n'umwe kw'isi yoshobora kumenyeshya umwami ivyo ushaka. nta mwami n'umwe, naho yoba akomeye kandi afise ububasha gute, yigeze asaba ikintu nk'ico umupfumu, umunyabwenge w'inyenyeri canke Umukaludaya.*

10a- Amajambo yabo ni ay'ukuri, kuko gushika ico gihe, Imana ntiyari yinjijemwo ngo ibapfuke, kugira ngo batahure ko ari yo Mana yonyene, kandi ko ubumana bwabo bw'abapagani ari ubusa n'ibigirwamana vyubatswe n'ibiganza n'ubwenge bw'abantu bashikirijwe impwemu z'amadayimoni.

Dan 2:11 *Ico umwami asaba kiragoye; Nta wushobora kubimenyeshya umwami atari imana, zikaba zitari mu bantu.*

11a- Abanyabwenge baraserura ukuri kudashobora guhakanwa aha. Ariko mu kuvuga ivyo bintu, bemera ko ata sano bafitaniye n'imana, mu gihe igihe cose babazwa n'abantu bahenda biyumvira ko bazoronka inyishu zivuye ku mana zinyegeje biciye kuri zo. Ico kibazo c'umwami kirabapfukura. Kandi kugira ivyo bishobokeye, vyari ngombwa ko umuntu agira ubwenge butamenyekana kandi butagira iherezo bw'Imana y'ukuri, bwari bwaramaze guhishurirwa mu buryo buhambaye muri Salomo, uwo mukuru w'ubwenge bw'Imana.

Dan 2:12 *Umwami ararakara, arashavura cane. Yategetse ko abanyabwenge bose b'i Babuloni batikizwa.*

Dan 2:13 *Nuko urubanza rumenyekana, abo banyabwenge baricwa, barondera Daniyeli na bagenzi biwe ngo babatsembe.*

13a- Ni mu gushira abasuku bayo bwite imbere y'urupfu Imana izobazura mu buninahazwa hamwe n'Umwami Nebukadinezari. Iyi nzira ivuga ubuhanuzi bw'ukwizera kw'Abadiventisiti kwa nyuma aho abatowe bazorindirira urupfu rwategetswe n'abagarariji ku musi washinzwe. Ariko ng'aha na ho ibintu bizohinduka, kuko abapfuye bazoba ari abo bagarariji bazokwicana igihe Kristu w'inkomezi kandi w'intsinzi azoboneka mw'ijuru kugira ngo abacire urubanza yongere abacire urubanza.

Dan 2:14 *Nuko Daniyeli abwira Ariyoki umukuru w'abarinzi b'umwami, yari yagiye kwica abanyabwenge b'i Babiloni.*

Dan 2:15 *Nuko abaza Ariyoki umukuru w'umwami ati: "Ni kuki umwami yaciriye urubanza rukomeye gutyo?" Arjoc aca asigurira Daniel ivyo bintu.*

Dan 2:16 *Daniyeli ajya ku mwami, amusaba ngo amuhe umwanya wo kubwira umwami insobanuro.*

16a- Daniyeli akora yisunze kamere yiwe be n'ivyo yize mw'idini. Arazi neza ko ingabire ziwe zo kuvugishwa n'Imana azihawe n'Imana, iyo amenyereye kwizigira vyose. Amenye ivyo umwami ariko arabaza, aramenya ko Imana ifise inyishu, ariko none mbega ni ubushake bwiwe bwo kubimumenyeshya ?

Dan 2:17 *Nuko Daniyeli aja muhira, abibwira Hananiya na Mishayeli na Azariya bagenzi biwe.*

17a- Abo basore bane baba mu nzu ya Daniyeli. "Inyoni z'amababa ziteranira hamwe" kandi zigereranya ikoraniryo ry'Imana. N'imbere ya Yezu Kristu, "aho babiri canke batatu bakoranira mw'izina ryanje, ni ho ndi hagati yabo" ni ko Umukama avuga. Urukundo rwa kivukanyi ruhuza abo bakiri bato bagaragaza impwemu nziza y'ubumwe.

Dan 2:18 *kugira ngo asabe imbabazi Imana yo mw'ijuru, ngo Daniyeli na bagenzi biwe ntibazimangane hamwe n'abandi banyabwenge b'i Babiloni.*

18a- Kubera ko bahanganye n'akaga gakomeye nk'ako ku buzima bwabo, ugusenga n'umwete n'ukwisonzeshya ata buryarya ni vyo vyonyene abatowe bakoresha. Barabizi kandi

bazorindira inyishu iva ku Mana yabo yamaze kubaha ibimenyamenya vyinshi vy'uko ibakunda. Ku mpera y'isi, abatowe ba nyuma bazoshirwako n'itegeko ry'urupfu na bo nyene bazokora gutyo nyene.

Dan 2:19 *Nuko Daniyeli ahishurirwa iryo banga mw'iyerekwa mw'ijoro. Nuko Daniyeli ahezagira Imana yo mw'ijuru.*

19a- Isabwe n'abatowe bayo, Imana y'intahemuka iri ng'aho, kuko yatunganije ikigeragezo co gushingira intahe ubudahemuka bwayo kuri Daniyeli na bagenzi biwe batatu ; kugira ngo abashire mu bibanza vy'agaciro kuruta ibindi vyose mu butegetsi bw'umwami. Azoba, ivyashikiye abantu, abigire ivy'agaciro kuri uwo mwami azorongora, amaherezo azohindura. Ukwo guhinduka kuzoba ari ivyamwa vy'inyifato y'ukwizera kandi itagira agasembwa y'abo basore bane b'Abayuda bejeje n'Imana ku bw'ubutumwa budasanze.

Dan 2:20 *Nuko Daniyeli aravuga ati Izina ry'Imana nirihezagirwe ibihe vyose. Ubwenge n'inkomezi ni vyo vyifise.*

20a- Ishemezo rifise ishingiro ryiza kubera ko ikimenyamenya c'ubwenge bwiwe , muri ivyo bintu vyamushikiye, kigaragazwa ata gukeka. *Inkomezi* ziwe zatumye Yehoyakimu ashikirizwa Nebukadinezari maze ashira ivyiyumviro vyawe mu vyiyumviro vy'abagabo bari gushigikira umugambi wiwe.

Dan 2:21 *Ni we ahindura ibihe n'ibihe, akuraho abami, agashiraho abami, agaha ubwenge abanyabwenge, abafise ubwenge agaha ubumenyi.*

21a- Uyu murongo uraserura neza imvo zose zo kwizera Imana no kuyizera. Nebukadinezari azoheza ahinduke niyamenya neza ivyo bintu.

Dan 2:22 *Ni we ahishura ivyimitse n'ibinyegejwe, ni we azi ibiri mu mwijima, umuco ukagumana na we.*

22a- Sekibi arashobora kandi guhishura ivyimitse n'ibinyegejwe ariko umuco nturi muri we. Ivyo abigira kugira ngo bihevye abantu no kubakura ku Mana y'ukuri iyo ibikoze, ikora kugira ngo akize abatowe bayo mu kubahishurira imitego yica yashizweho n'amadayimoni yaciriwe urubanza rwo kuja mu mwijima wo kw'isi, kuva ku ntsinzi ya Yezu Kristu ku caha n'urupfu.

Dan 2:23 *Mana ya ba sogokuruza, nzoguhimbaza, ngushime kuko wampaye ubwenge n'ubushobozi, ukamenyeshya ivyo twagusavye, ukatumenyeshya ibanga ry'umwami.*

23a- Ubwenge n'inkomezi vyari mu Mana, mw'isengesho rya Daniyeli, Imana irabimuha. Turabona muri ivyo bintu iranguka ry'ingingo ngenderwako Yezu yigishije : « *musabe muzohabwa* ». Ariko biratahurwa ko kugira ngo umuntu aronke ico cyumviro, ubudahemuka bw'uwusaba butegerezwa guhangana n'ibigeragezo vyose. Inguvu *Daniyeli* azoronka zizofata uburyo bukora ku vyiyumviro vy'umwami azoshikirwa n'ikimenyamenya kigaragara kitazohakanwa kizomuhatira kwemera ko Imana ya Daniyeli iriho itamenyekanye kuri we n'abantu biwe gushika ico gihe.

Dan 2:24 *Hanyuma y'ivyo Daniyeli aja kwa Ariyoki, uwo umwami yari yategetse kwica abanyabwenge b'i Babiloni ; aragenda amubwira ati : Ntutikize abanyabwenge b'i Babiloni! Nzana imbere y'umwami, nanje ndamusobanurire.*

24a- Urukundo rw'Imana ruboneka muri Daniyeli, yiyumvira kuronka ubuzima bw'abanyabwenge b'abapagani. Iyi na yo nyene ni inyifato ishingira intahe ineza n'ikigongwe vy'Imana, mu mutima w'ukwicisha bugufi gutunganye. Imana irashobora kunezerwa, umusavyi wayo ayininahaza ku bikorwa vy'ukwizera kwiwe.

Dan 2:25 *Ariyoki aca ajana Daniyeli imbere y'umwami, aramubwira ati: Nabonye umuntu mu banyagano b'Abayuda, azogusobanurira umwami.*

25a- Imana ifata uwo mwami mu mubabaro mwinshi, kandi icizigiro co kuronka inyishu yipfuzwa cane kizotuma ishavu ryiwe rihera ubwo nyene.

Dan 2:26 *Umwami arabaza Daniyeli yitwa Belitesazari, ati Mbega urashobora kumbwira inzozo narose n'insobanuro yazo?*

26a- Izina ry'ubupagani bamuhaye ntaco rihindura. Daniyeli ni we azomuha inyishu yari yiteze si Beluteshazari.

Dan 2:27 *Daniyeli arishura umwami ati: Ibanga umwami yasavye, nta banyabwenge canke abapfumu canke abapfumu canke abapfumu badashobora kurimenyesha umwami.*

27a- Daniyeli arasenga mu izina ry'abo banyabwenge. Ivyo umwami yabasavye vyari birengeye ubushobozi bwabo.

Dan 2:28 *Ariko mw'ijuru hari Imana ihishura amabanga, kandi yamenyesheje umwami Nebukadinezari ibizoba mu misi y'iherezo. Iyi ni yo ndoto yawe n'ivyo wabonye uri ku gitanda cawe.*

28a- Ukwo gutangura insobanuro kuzotuma Nebukadinezari yitwararika, kubera ko ikiganiro c'ivyo muri kazoza cama kibabaza abantu kandi kikabatera umubabaro, kandi icizigiro co kuronka inyishu ku bijanye n'ico kibazo kiraryoshe kandi kirahumuriza. Daniyeli ayobora umwami ku Mana nzima itaboneka, ivyo bikaba bitangaje ku mwami asenga imana zifise imibiri y'abantu.

Dan 2:29 *Uko waryamyeye, mwami, ivyiyumviro vyagushitseko vy'ivyo bizoshika inyuma y'iki gihe; kandi uwuhishura amabanga arakumenyesheje ibizoba.*

Dan 2:30 *Iryo banga sinari narahishuriwe kuko mfise ubwenge burengeye ubw'abazima bose. ariko kugira ngo umwami asobanurwe, kandi umenye ivyiyumviro biri mu mutima wawe.»*

30a- *si uko muri jewe harimwo ubwenge buruta ubw'ibifise ubuzima vyose; ariko ni uko insobanuro ihabwa umwami.*

Ukwicisha bugufi gutunganye mu bikorwa. Daniyeli aca aja ku ruhande abwira umwami ko iyo Mana itaboneka imukunda; iyo Mana ifise ububasha kandi ikora neza kurusha abo yakoreye gushika ico gihe. Iyumvire ingene ayo majambo yagize ico akoze ku muzirikanyi wiwe no ku mutima wiwe.

30b- *kandi kugira ngo umenye ivyiyumviro vyo mu mutima wawe + .*

Mw'idini ry'abapagani, ingingo mfatirwako zerekeye iciza n'ikibi z'Imana y'ukuri zirarengagizwa. Abami ntibagira aho babazwa, kuko baratinywa kandi baratinywa cane ububasha bwabo ni bwinshi cane. Kuvumbura Imana y'ukuri bizotuma Nebukadinezari ashobora kuvumbura buhorobuhoro amakosa yiwe yo mu mico yiwe; ivyo ata n'umwe mu bantu biwe yari gutinya gukora. Icigwa na co nyene kiratwerekejwe: dushobora kumenya ivyiyumviro vyo mu mutima wacu gusa iyo Imana ikora mu mutimanama wacu.

Dan 2:31 *Mwami, waravye, ubona igishushanyo kinini. Ico gishushanyo cari kinini cane, kandi c'ubwiza budasanzwe; yari ahagaze imbere yawe, kandi ishusho yiwe yari iteye ubwoba.*

31a- *wabonye igishushanyo kinini; Ico gishushanyo cari kinini cane, kandi c'ubwiza budasanzwe*

Ico gishushanyo kizokwerekana ukuntu inganji zikomeye zo kw'isi zizokurikirana gushika Yezu Kristu azogaruka mu buninahazwa, ni co gituma kizoboneka cane. Ubwiza bwayo ni ubw'abategetsu bakurikiranye bapfutse ubutunzi, ubuninahazwa n'icubahiro bitangwa n'abantu.

31b- *yari ahagaze imbere yawe, kandi ishusho yiwe yari iteye ubwoba.*

Kazoza kavugwa n'ico gishushanyo kari imbere y'umwami atari inyuma yiwe. Kuboneka kwayo guteye ubwoba kuvuga ubuhanuzi bw'impfu nyinshi z'abantu zizoterwa n'intambara n'uruhamo bizoba biranga kahise k'abantu gushika kw'iherezo ry'isi; Abategetsu bagenda hejuru y'imivyimba.

Dan 2:32 *Umutwe w'ico gishushanyo wari uw'inzhabu itavanze; igikiriza ciwe n'amaboko yiwe vyari vy'ifeza; inda yiwe n'amatako yiwe vyari ivy'umuringa;*

32a- *Umutwe w'ico gishushanyo wari uw'inzhabu itavanze + .*

Daniyeli azovyemeza ku murongo wa 38, *umutwe w'inzahabu* ni umwami Nebukadinezari ubwiwe. Iki kimenyetso kiramuranga kuko ubwa mbere, azohinduka kandi akorere n'ukwizera Imana umuremyi w'ukuri. Inzahabu ni ikimenyetso c'ukwizera gusukuye muri 1 Petero 1:7. Ingoma yiwe iramba izoba ikimenyetso c'amateka y'idini kandi izotuma avugwa muri Bibiliya ari imvo yumvikana. Vyongeye, ni ryo rigize *umutwe* w'ubwubatsi bw'ugukurikirana kw'abategetsi bo kw'isi. Ubuhanuzi butangura mu mwaka wa mbere w'ingoma yiwe mu – 605.

32b- *igifu ciwe n'amaboko yiwe vyari vy'ifeza*

Ifeza ntaco imaze kuruta inzahabu. Irasenyuka, inzahabu iguma idahinduka. Turabona ugusenyuka kw'agaciro k'abantu gukurikira insobanuro y'ico gishushanyo kuva hejuru gushika hasi. Kuva mu – 539, ubwami bw'Abamedi n'Abaperesi buzokurikira ubwami bw'Abakaludaya.

32c- *inda yiwe n'amatako yiwe vyari vy'umuringa + .*

Umuringa na wo nyene urafise agaciro gatoyi kuruta ifeza. Ni ivyuma bivanze n'umuringa. Irasenyuka cane kandi irahindura ukuntu isa uko igihe kigenda kirarenga. Irakomeye kandi kuruta ifeza, iyo ubwayo ikaba ikomeye kuruta inzahabu, iyo yonyene iguma ishobora gukomera cane. Ivy'uguhuza ibitsina ni vyo biri hagati y'ishusho Imana yatoye, ariko kandi ni ishusho y'ivy'uruvyaro rw'umuntu. Ubwami bw'Ubugiriki, kuko ari bwo, buzokwerekana vy'ukuri ko bufise ivyiza vyinshi, buhe abantu umuco wabo w'ubupagani uzobandanya gushika kw'iherezo ry'isi. Ibishushanyo vy'Abagiriki vy'umuringa ucuzwe n'uwubumbwe bizoshimwa cane n'abantu gushika kw'iherezo. Ubusambanyi bw'imibiri burahishurirwa kandi inyifato runtu yayo yononekaye nta n'aho igarukira; Ivyo bintu bituma ubwami bw'Ubugiriki buba ikimenyetso c'icaha kizomara mu binjana n'ibihumbi gushika ku kugaruka kwa Kristo. Muri Dan.11: 21 gushika kuri 31, umwami w'Ubugiriki Antiyokusi 4 yitwa Epifani, yatoteza igisata c'Abayuda " imyaka 7 " hagati ya -175 na -168, azoshikirizwa nk'ikigereranyo c'umutoteza wa papa abanza mu nkuru y'ubuhanuzi y'iki gice. Uyu murongo wa 32 warashize hamwe kandi ukurikirana uvyura ubwami bujana ku bwami bw'Uburoma.

Dan 2:33 *amaguru yiwe yari ay'icuma; ibirenge vyawe, igice c'icuma, ikindi c'ibumba.*

33a- *amaguru yiwe, y'icuma*

Kubera ko ari bwo bwami bwa kane bwavuzwe ubuhanuzi, ubw'i Roma burangwa no gukomera cane gushushanijwe n'icuma. Ni co kandi gisanzwe mu vyuma bitera oxidation, bikagira umugese kandi bikavyihonya. Aha na ho nyene ukubora kuraremezwa kandi kuriko kuragwira. Abaroma ni abasenga Imana nyinshi; Bafata imana z'abansi batsinzwe. Uko ni ko icaha c'Ubugiriki kizokwiragira mu bisata vyose vyo mu bwami bwaco, biciye mu kwaguka kwaco.

33b- *ibirenge vyawe, igice c'icuma, ikindi c'ibumba*

Muri iki ciciro, igice c'ibumba kiragoyagoya ubwo butegetsi bukomeye. Insobanuro ni yoroshe kandi ni amateka. Mu mwaka w'395, Ubwami bw'Uburoma bwarasenyutse maze inyuma yaho *amano cumi y'ibirenge vy'ico gishushanyo* yoshitse ku gushinga ubwami *cumi* bwa gikirisu bwigenga ariko bwose bushirwa muni y'uburongozi bw'idini bwa Musenyeri w'i Roma yari kuba Papa kuva mu mwaka w'538. Abo bami cumi bavugwa muri Dan:7.

Dan 2:34 *Urabona gushika aho ibuye ryaciwe ata maboko, rikubita igishushanyo ku birenge vyaco, vyari vy'icuma n'ibumba, rirabimenagura.*

34a- Ishusho y'ibuye ritera ihumekewe n'akamenyero ko kwica umuntu akoresheje amabuye. Ico ni co kigereranyo co kwica abanyavyaha bari bafise icaha muri Isirayeli ya kera. Iri buye rero riza gutera amabuye abanyavyaha bo kw'isi. Igihano ca nyuma c'uburake bw'Imana kizoba ari urubura nk'uko bivugwa mu Vyahishuriwe Yohana 16:21. Iryo shusho rivuga ubuhanuzi bw'igikorwa Kristo azokora ku bacumuzi mu gihe c'ukugaruka kwiwe kw'ubumana kw'ubuninahazwa. Muri Zek.3:9, Mpwemu aha Kristo ishusho y'ibuye, ibuye

ry'imfuruka ry'ingenzi, iryo Imana itangurirako kwubaka inyubakwa yayo y'impwemu : *Kuko, ehe ibuye nashize imbere ya Yosuwu, mw'ibuye rimwe hari amaso indwi : Ehe jewe ubwanje nzosagura ivyo bizosagurako, ni ko Uhoraho Nyeningabo agize ; kandi ibigabitanyo vy'iki gihugu nzobikuraho umusi umwe.* Hanyuma dusoma muri Zek.4:7 : *Uri nde wa musozi munini, imbere ya Zerubabeli? Uzoba upfutse. Azoshira ibuye ry'imfuruka hagati y'ugusemerera: Ubuntu, ubuntu kuri we! Aho nyene, mu mirongo ya 42 n'iya 47, turasoma ngo : Arambwira ati : Ubona iki? Nanje nti : « Naravye mbona igitereko c'amataru c'inzahabu yose, hejuru yaco hari igikombe, gifise amataru indwi, **n'imiyoboro indwi y'amataru yari hejuru y'ico gitereko c'amataru** ; ... Kuko abasuzuguye umusi w'intango ntoyi bazonerwa bazobona igipimo c'amazi mu kuboko kwa Zerubabeli. **Ayo maso indwi ni amaso y'Uhoraho, azunguruka isi yose** . Kugira ngo twemeze ubwo butumwa, tuzosanga mu Vyahishuriwe Yohana 5:6, iri shusho, aho amaso indwi y'ibuye n'igitereko c'amataru bivugwa ko ari ay'Umwagazi w'Imana, ari we Yezu Kristu : *Hagati y'intebe y'ubwami n'ibiremwa bine bifise ubuzima, mbona nk'aho hari uwuhagaze. Yari ifise amahembe indwi n'amaso indwi, ayo mpwemu indwi z'Imana zatumye mu isi yose.* Urubanza rw'ibisata vy'abanyavyaha rushikirizwa n'Imana ubwayo, nta kuboko kw'umuntu kwinjiramwo.*

Dan 2:35 *Nuko ivyuma n'ibumba n'umuringa n'ifeza n'inzahabu biramenagurwa hamwe, bimera nk'umukungugu wo ku mbuga z'ikubitiro zo mu ci; umuyaga warabitwara, nta n'akarongo kavyo kabonetse. Ariko ibuye ryakubita ico gishushanyo rihinduka umusozi munini wuzura isi yose.*

35a- *Maze icuma n'ibumba n'imiringa n'ifeza n'inzahabu vyose bimenagurika hamwe, bicika nk'umuguruka wo ku mbuga z'ikubitiro zo mu ci; umuyaga warabitwara, nta n'akarongo kavyo kabonetse.*

Mu kugaruka kwa Kristo, abakomotse ku bisata vyagereranywa n'inzahabu, ifeza, umuringa, ivyuma n'ibumba vyose vyagumye mu vyaha vyavyo kandi bikwiye gutikizwa na we, kandi iyo shusho iravuga ubuhanuzi bw'ukwo gutikizwa.

35b- *Ariko ibuye ryakubita ico gishushanyo rihinduka umusozi munini, wuzura isi yose .*

Ivyahishuriwe Yohana bizokwerekana ko iryo tangazo ritazoranguka bimwe bishitse gushika ivyuma y'imyaka igihumbi y'urubanza rwo mw'ijuru, n'ugushirwa kw'abatoranijwe kw'isi nshasha, mu Vyahishuriwe Yohana 4:20, 21 na 22.

Dan 2:36 *Iyi ni yo ndoto. Insobanuro tuzoyitanga imbere y'umwami.*

36a- Umwami amaherezo yumva ivyo yari yarose. Inyishu nk'iyi ntishobora guhingurwa, kuko ntivyari bishoboka kumuhenda. Rero uwumudondora ivyo bintu na we nyene yarabonye ivyo bintu nyene. Kandi arishura kandi ivyo umwami amusaba mu kwerekana ko ashoboye gusobanura ivyo bishushanyo no gutanga insobanuro yavyo.

Dan 2:37 *Wewe mwami, uri umwami w'abami, kuko Imana yo mw'ijuru yaguhaye ubwami n'ubushobozi n'imbaraga n'ubuninahazwa.*

37a- Ndashima cane uyu murongo aho tubona Daniyeli abwira umwami w'ububasha mu buryo butamenyekanye, ikintu ata muntu yokwigerira agira ubwoba bwo gukora mu misi yacu igoranye kandi yononekaye. Gukoresha uburyo bumenyereye si ugutuka Daniyeli yumva yubaha umwami w'Abakaludaya; Uburyo bwo kuvugana butamenyerewe ni uburyo gusa bw'ikibonezamvugo bukoreshwa n'umuntu yitandukanije avugana n'umuntu umwe gusa agira gatatu. Kandi " naho umwami yoba akomeye gute, nta muntu ari muto " nk'uko umukinyi Molière yashoboye kubivuga mu gihe ciwe. Kandi ukugenda kw'imigenzo idafise ishingiye kwavutse mu gihe ciwe na Ludoviko 14 , " umwami w'izuba " w'ubwibone .

37b- *Mwami, uri umwami w'abami, kuko Imana yo mw'ijuru yaguhaye inganji .*

Uretse icubahiro, Daniyeli arazanira umwami kwemerwa kw'ijuru atazi. Nkako, Umwami w'Abami wo mw'Ijuru arashingira intahe ko yubatse Umwami w'Abami wo kw'isi. Gutwara

abami ni co kigize izina ry'icubahiro ry'umwami. Ikimenyetso c'ubwami ni " *amababa y'inkukuma* " azoburanga nk'ubwami bwa mbere muri Dan.7.

37c- *ububasha*,

Rigereranya uburenganzira bwo kuganza abantu benshi kandi ripimwa mu bwinshi, ni ukuvuga mu bwinshi.

Arashobora guhindukiza umutwe maze akazuka umwami w'ububasha ubwibone. Umwami azoheza yihebe ubwibone kandi Imana izomukiza biciye mu kigeragezo gikomeye c'ugucishwa bugufi gihishuriwe muri Dani 4. Ategerezwa kwemera icyumviro c'uko ububasha bwiwe ataburonse kubera inkomezi ziwe bwite, ahubwo ko ari uko Imana y'ukuri yabumuhaye. Muri Dan.7, ubwo bubasha buzofata ishusho y'ikigereranyo y'Idubu ry'*Abamedi* n'Abaperesi.

Ububasha buronswa, rimwe na rimwe, mu kwumva ubusa muri bo no mu buzima bwabo, abagabo bariyahura. Ububasha burarota kuronka umunezero mwinshi udashobora kuza. " Brand new, brand new " ni ko imvugo ivuga, ariko iyo nyiyumvo ntimara igihe kirekire. Mu buzima bwa none, abahinga mu vy'ubuhinga bw'amasanamu bazwi cane kandi bashimwa kandi batunze baraheza bakiyahura naho basa n'abaroraniwe, bafise ubukerebutsi kandi bafise ubuninahazwa.

37d- *inguvu*

Risobanura igikorwa, umukazo uri muni y'intambara utuma umwansi apfukama mu ntambara. Ariko iyo ntambara umuntu arashobora kuyirwanya. Turaheza tukavuga inkomezi z'ingeso. Inkomezi zipimwa mu buryo n'ubushobozi.

Irafise kandi ikimenyetso cayo : *intare* nk'uko Abacamanza 14:18 babivuga : « *ikiruta intare inkomezi, ikiruta ubuki* ». Inkomezi z'intare ziri mu mitsi yayo ; ivyo mu maguru n'amano ariko cane cane ivyo mu kanwa kayo kakikuje kandi kakanyiganyiga ivyo kafata imbere y'uko kabirya. Uguhishurirwa mu buryo butaziguye kw'iyonyishu y'igiharuro Samusoni yabajije Abafilisitiya, kuzoba ingaruka y'igikorwa c'inkomezi kitagira uko kingana azobakorera.

Uwa 37- *n'ubuninahazwa* .

Iri jambo rihindura insobanuro mu vyiye umwami vyaryo vyo kw'isi no mw'ijuru. Nebukadinezari yararonse ubuninahazwa bw'umuntu gushika kuri ivyo bintu vyabaye. Umunezero wo kuganza no gufata ingingo y'iherezo ry'ibiremwa vyose vyo kw'isi. Hasigaye kuvumbura ubuninahazwa bwo mw'ijuru Yezu Kristu azaronka mu kwigira we nyene, Shebuja n'Umukama, umusuku w'abasavyi biwe. Ku bw'agakiza kiwe azoheza yemere ubwo buninahazwa n'imibereho yabwo yo mw'ijuru.

Dan 2:38 *Aho baba hose yaguhaye abana b'abantu n'ibikoko vyo mw'ishamba n'inanyi zo mu kirere, kandi aguha umutware wavyo vyose : uri umutwe w'inzahabu.*

38a- Iryo shusho rizokoresha mu kuvuga Nebukadinezari muri Dan.4:9.

38b- *Ni wewe mutwe w'inzahabu.*

Ayo majambo yerekana ko Imana izi imbere y'igihe amahitamwo Nebukadinezari azogira. Ico kimenyetso, *umutwe w'inzahabu* , kivuga ubuhanuzi bw'ukwezeza kwiwe n'ugutorwa kwiwe muri kazoza, kugira ngo aronke agakiza k'ibihe bidahera. Inzahabu ni ikimenyetso c'ukwizera gusukuye nk'uko bivugwa muri 1 Petero 1:7 : *kugira ngo ikigeragezo c'ukwizera kwanyu, kuko gifise agaciro kuruta cane inzahabu ibora, naho yogeragezwa n'umuriro, kiboneke kugira ngo gishimwe n'ubuninahazwa n'icubahiro igihe Yezu Kristu azohishurwa* . Inzahabu , iki cuma gishobora gukogwa, ni ishusho itunganye y'uwo mwami akomeye yemera guhindurwa n'igikorwa c'Imana umuremyi.

Dan 2:39 *Inyuma yawe hazohaguruka ubundi bwami buzoba burengeye ubwawe ; hanyuma ubwami bwa gatatu bw'umuringa buzoganza isi yose ;*

39a- Igihe kigenda kirarenga, kamere y'umuntu izogenda irasenyuka ; ifeza y'isandugu n'amaboko yompi y'ico gishushanyo ni ntoyi kuruta inzahabu y'umutwe.

Nka Nebukadinezari , Dariyo Umumedi azohinduka, Kuro 2 Umuperesi na we nyene nk'uko Ezira 1:1 gushika kuri 4 , bese na bo nyene bakunda Daniyeli ; hanyuma haza Dariyo Umuperesi na Aritazeruzi wa mbere nk'uko Ezira 6 na 7 ^{bivuga} . Mu bihe vy'ibigeragezo, bazonezerwa no kubona Imana y'Abayuda itabara abayo .

39b- *hanyuma haze ubwami bugira gatatu bw'umuringa, buzoganza isi yose.*

Aha ni ho ibintu bigenda birahungabana cane ku bwami bw'Ubugiriki. Umuringa, ikimenyetso kiwugereranya, kigereranya ubuhumane, ni ukuvuga *icaha* . Kwiga Dan 10 na 11 bizotuma dutahura igituma. Ariko rero, umuco w'abantu uri mu bibazo nk'uwahinguye umwidgegemvyo wa repubulika n'ugukevya kwawo kwose gugoramye kandi kwononekaye hakurikijwe ingingo ngenderwako ata n'aho bigarukira , ni co gituma Imana ivuga mu Migani 29:18 iti : *Aho ata guhishurirwa kuri, abantu ntibagira ico bafata; Hahirwa uwuzigama ivyagezwe!*

Dan 2:40 *Hazoba ubwami bwa kane bukomeye nk'icuma; nk'uko icuma gimenagura kigamenagura vyose, ni ko azomenagura vyose, nk'icuma gitabura vyose.*

40a- Ivyo bica birushiriza kuba bibi n'ubu bwami bwa kane ari bwo bwa Roma buzoganza ubwami bwa kera kandi buzokwemera ubumana bwabwo bwose, ku buryo buzorundanira ibiranga ubumana bwabwo bwose buzana ikintu gishasha, indero y'icuma y'ubukomezi butagira uko bungana. Ivyo bituma rikora neza cane ku buryo ata gihugu gishobora kurirwanya ; ku buryo ubwami bwiwe bwova mu Bwongereza mu burengerero gushika i Babiloni mu buseruko. Icuma ni co kimenyetso caco vy'ukuri, kuva ku nkota zaco zifise ubugi bubiri, ku birwanisho vyaco no ku ngabo zaco, ku buryo *mu* gitero, ingabo zifata ishusho y'igipfukisho c'amacumu gifise amahembe y'amacumu, kikaba gifise ubushobozi buteye ubwoba bwo kurwanya ibitero vy'abansi baco biteye akaga kandi bitatanye.

Dan 2:41 *Nk'uko wabonye ibirenge n'amano bimwe bimwe ari ibumba ry'ababumvyi, igice kimwe ari icuma, ni ko ubwami buzogabanwa . mugabo muri co hazobamwo ikintu gikomere nk'icuma, kuko wabonye icuma kivanze n'ibumba.*

41a- Daniyeli ntabisobanura neza ariko ishusho iravuga. *Ibirenge n'amano* bigereranya igice kizokurikira ubwami bw'abapagani bw'Uburoma bwagereranywa *n'icuma* . Ubwo bwami bw'Uburoma buzoba bucitsemwo ibice, buzoba ikibanza c'intambara c'ubwami butobuto bwashinzwe bumaze guseniyuka. Ugufatanye kw'icuma *n'ibumba* ntituma haba inkomezi, ahubwo ni uguca ibice n'ubugoyagoye . Turasoma *ibumba ry'umubumvyi* . Umubumvyi ni Imana nk'uko Yer.18:6 : *Mbega sinshobora kubagirira nk'uyu mubumvyi, mwa nzu ya Isirayeli ? Ni k'Uhoraho agize. Nk'uko ibumba riri mu kuboko kw'umubumvyi, ni ko muri mu kuboko kwanje, wa nzu ya Isirayeli.* Iryo bumba ni co gice c'amahoro c'abantu Imana itoramwo abo yatoranije, ikabagira ibikoresho vy'icubahiro .

Dan 2:42 *Kandi nk'uko amano y'ibirenge yari igice c'icuma, igice c'ibumba, ni ko ubwami buzoba bukomeye igice, ubundi bugoyagoya.*

42a- Zirikana ko *Ubwami bw'Uburoma* bwagumyeho gushika kw'iherezo ry'isi, naho *Ubwami bw'Uburoma* bwatakaje ubumwe bwabwo n'ubukuru bwabwo mu 395. Insobanuro iri mu gusubira kuganza bwabwo biciye mu guhendahenda kw'idini kw'ukwizera kw'Abagatolika b'i Roma. Ivyo vyatewe n'infashanyo y'intwari Clovis n'abami b'abami b'i Bizantine bahaye Musenyeri w'i Roma nko mu 500. Bamuteye icubahiro n'ububasha bushasha bwiwe bwa papa bwamugize , ariko mu maso y'abantu gusa, umutwe w'ishengero rya gikirisu kw'isi kuva mu 538.

Dan 2:43 *Wabonye icuma kivanze n'ibumba, kuko bazovangwa n'ubukwe bw'abantu ; mugabo ntibazokwungana, nk'uko icuma kidafatanyaga n'ibumba.*

43a- *Amano , cumi* mu mubare , azoba *amahembe cumi* muri Dan.7:7 na 24. Inyuma y'umubiri, n'ibirenge, agereranya amahanga y'abakirisu bo mu Burengerero yo mu Buraya bw'igihe c'iherezo, ni ukuvuga igihe cacu. Mu kwamagana amasezerano y'uburyarya y'ibihugu vy'i Buraya, Imana yarahishuye ubu hakaba haciye imyaka 2600 ubugoyagoye

bw'amasezerano ahuza abantu bo mu Buraya bw'ubu, yunze ubumwe vy'ukuri ashingiye ku " masezerano y'i Roma " .

Dan 2:44 *Ku ngoma z'abo bami, Imana yo mw'ijuru izohagurutsa ubwami butazokwigera busenyuka, kandi butazosigazwa n'ayandi mahanga ; azomenagura ubwo bwami bwose, abusenya, na we azogumaho ibihe bidashira.*

44a- *Mu gihe c'abo bami + .*

Ikintu kiraremezwa, *amano cumi* ari mu gihe kimwe n'ukugaruka kwa Kristo mu buninahazwa.

44b- *Imana yo mw'ijuru izoshiraho ubwami butazokwigera busenyuka + .*

Gutoranya abatoranijwe vyakozwe mw'izina rya Yezu Kristu kuva mu gikorwa ciwe, igihe yaza kw'isi ubwa mbere, kugira ngo ahongere ivyaha vy'abo akiza. Ariko mu myaka ibihumbi bibiri yakurikiye ubwo busuku, ukwo gutoranywa kwarangutse mu kwicisha bugufi no mu gutotezwa n'ikambi ya shetani. Kandi kuva mu 1843, abo Yezu akiza ni bake, nk'uko inyigisho yo muri Dan.

Imyaka 6000 y'igihe co gutoranya abatowe iriko irahera, ^{ikimpumbi ca 7} kigururira Isabato y'ibihe bidahera abatowe bonyene bacunguwe n'amaraso ya Yezu Kristu kuva kuri Adamu na Eva. Bose bazoba baratowe kubera ubudahemuka bwabo kuko Imana ijana n'abantu b'intahemuka kandi bumvira, igakiza shetani, abamarayika biwe b'abagarariji n'abantu b'abagarariji kugira ngo ubugingo bwabo buzimangane burundu.

44c- *kandi itazoya munsu y'ubutegetsi bw'abandi bantu .*

Kuko bituma ubutware n'ugukurikirana kw'abantu bihera kw'isi.

44d- *azomenagura ubwo bwami bwose, arimbure, na we azogumaho ibihe bidashira .*

Mpwemu asigura insobanuro aha ijambo iherezo ; insobanuro idasanzwe. Hazoba ugukuraho abantu bwose. Kandi Ivyahishuriwe Yohana 20 izoduhishurira ibizoba mu ^{kinjana ca 7}. Tuzobona rero porogarama yateguwe n'Imana. Ku bugaragwa shetani azofatwa nk'infungwa, ata n'umwe afise ubugenzi bwo mw'ijuru canke bwo kw'isi. Kandi mw'ijuru, mu myaka 1000, abatowe bazocira urubanza abapfuye b'ababisha. Iyo myaka 1000 irangiye, ababisha bazozukira urubanza rwa nyuma. Umuriro uzobatikiza uzosukura isi Imana izohindura nshasha mu kuyininahaza ngo yakire intebe yayo y'ubwami n'abatoranijwe bacunguwe. Ishusho y'iyerekwa rero iraca irya n'ino ibikorwa bikomeye kuruta ivyo Ivyahishuriwe Yohana vya Yezu Kristu bizohishura.

Dan 2:45 *Iryo buye mwabonye ryaciwe ku musozi ata maboko, rimenagura ivyuma n'umuringa n'ibumba n'ifeza n'inzahabu bisobanura. Imana ihambaye yaramenyeshije umwami ibizoshika inyuma y'ivyo. Iyo ndoto ni ukuri, kandi insobanuro yayo nta ukuri.*

45a- Ubwa nyuma, inyuma y'ukuza kwiwe, Kristo agereranywa n'ibuye, urubanza rwo mw'ijuru rw'imyaka igihumbi n'ugushitsa urubanza rwiwe rwa nyuma, kw'isi nshasha yagaruwe n'Imana, uwo musozi munini wavuzwe mu iyerekwa uzofata ishusho n'ikibanza c'ibihe bidahera.

Dan 2:46 *Nuko umwami Nebukadinezari yikubita hasi, asenga Daniyeli, ategeka ko bashikanira Daniyeli ibimazi n'imibavu.*

46a- Uwo mwami akiri umupagani, aca afata ibintu bivanye n'akameremere kiwe. Amaze kwakira Daniyeli ivyo yasavye vyose, yarapfukamyeye imbere yiwe, yubaha ivyo yari yarasezeranye. Daniyeli ntarwanya ibikorwa vy'ugusenga ibigirwamana amugirira. Iryo biracari kare cane kugira ngo tuvuyivuguruzwe kandi tubishire mu kaga. Igihe, ari co c'Imana, kizokora igikorwa caco.

Dan 2:47 *Umwami abwira Daniyeli ati : « Ni ukuri Imana yanyu ni Imana iruta izindi mana, ni Umwami w'abami, ni yo ihishura amabanga, kuko washoboye guhishura iri banga.*

47a- Iyo ni yo ntambwe ya mbere Umwami Nebukadinezari yateye kugira ngo ahinduke. Ntazokwigera yibagirwa ivyo bintu vyamushikiye bimuhatira kwemera ko Daniyeli afise ubucuti n'Imana y'ukuri, mu vy'ukuri, *Imana y'imana n'Umukama w'abami*. Ariko abapagani

bamukikuje bamufasha bazomutevya guhinduka. Amajambo yiwe arashingira intahe yuko igikorwa c'ubuhanuzi kigira ico kimaze. Ububasha bw'Imana bwo kuvuga imbere y'igihe ibizoba, bushira umuntu asanzwe ku ruhome rw'ikimenyamenya gikomeye uwo yatowe yemera, uwuguye akarwanya.

Dan 2:48 *Nuko umwami atera hejuru Daniyeli, amuha ingabirano nyinshi zihambaye ; amuha ububasha bwo gutegeka intara yose ya Babuloni, amugira umutware mukuru w'abanyabwenge bose b'i Babuloni.*

48a- Nebukadinezari yagiriye Daniyeli nk'uko Farawoni yagiriye Yozefu imbere yiwe. Iyo ari abanyabwenge kandi batapfutse kandi bafatanye n'ubutagondwa, abarongozi bakuru barazi gushima ibikorwa vy'umusuku afise kamere z'agaciro. Bo n'abantu babo ni bo bungukirwa n'imihezagiro y'Imana iri ku batoranijwe biwe. Gutyo ubukerebutsi bw'Imana y'ukuri bugirira akamaro bose.

Dan 2:49 *Daniyeli asaba umwami guha Shaduraki, Meshaki na Abedenego ubutegetsu bw'intara ya Babiloni. Kandi Daniyeli yari mu ngoro y'umwami.*

49a- Abo basore bane bari batandukanye n'abandi basore b'Abayuda bari baje i Babiloni kumwe na bo, biciye ku nyifato yabo y'ubudahemuka cane cane ku Mana. Inyuma y'ico kigeragezo cari gishobora kuba igitangaza kuri bose, kwemerwa n'Imana nzima kuraboneka. Turabona rero itandukaniro Imana igira hagati y'abayikorera n'abatayikorera. Ashira hejuru abo yatoye biyerekanye ko babikwiriye, ku mugaragaro, mu maso y'ibisata vyose.

Daniyeli 3

Dan 3:1 *Umwami Nebukadinezari akora igishushanyo c'inzahabu, uburebure bwaco bukaba amatambwe mirongo itandatu, ubwaguke bwaco bukaba amatambwe atandatu. Arishinga mu mwonga wa Dura, mu ntara ya Babuloni.*

3a- Umwami yari yemejwe ariko ntiyari bwahinduke n'Imana nzima ya Daniyeli. Kandi megalomanie iracari imuranga. Abakuru bamukikuje baramuremesha muri iyo nzira nk'uko imbwebwe yo mu nkuru y'imigani igira igisiga, baramushimagiza kandi bamusenga nk'imana. Uwo mwami rero arangiza yigereranya n'imana. Bitegerezwa kuvugwa ko mu bupagani, biroroshe guhungabana kuko izindi mana z'ikinyoma zidakora kandi zikonje mu buryo bw'ibishushanyo, mu gihe we, umwami, kubera ko ari muzima, asanzwe azisumba. Ariko ese ukuntu iyo nzahabu ikoreshwa nabi mu kwubaka igishushanyo! Iboneka ko iyerekwa ry'imbere ritaravyara ivyamwa. Kumbure mbere n'ivyubahiro Imana

y'imana yamuhaye vyaramufashije kuguma afise ubwibone, mbere n'ubwibone bwiwe burarushirizaho. Inzahabu, ikimenyetso c'ukwizera kwasukuwe n'ikigeragezo nk'uko bivugwa muri 1 Petero 1:7, izohishura ukubaho kw'ubwo bwoko bw'ukwizera guhambaye muri bagenzi batatu ba Daniyeli, mu vyabaye bishasha bivugwa muri iki kigabane. Ico ni icigwa Imana ibwira cane cane abatowe bayo mu kigeragezo ca nyuma c'Abadiventisiti igihe itegeko ry'urupfu ryavuzwe mu Vyahishuriwe Yohana 13:15 rizoba rigiye kubatwara ubuzima bwabo.

Dan 3:2 *Nuko Nebukadinezari umwami atuma gukoranya abakuru b'igihugu, abatware b'intara, abakuru b'intara, abakuru b'abacamanza, abacungezi b'itunga, abacamanza, abacamanza n'abakuru bose b'intara, kugira ngo baze mu kwegurira igishushanyo Nebukadinezari yari yarashizeho .*

2a- Mu buryo butandukanye n'ingorane Daniyeli yashikiwe muri Dan.6, ivyo vyabaye ntibiterwa n'imigambi y'abantu bakikuje umwami. Aha, ni ivyamwa vy'akaranga kiwe bihishurirwa.

Dan 3:3 *Nuko abatware b'intara, abakuru b'intara, abatware b'intara, abacamanza, abacungezi b'itunga, abacamanza, abacamanza n'abakuru bose b'intara, barakorana hamwe kugira ngo baje kwegurira igishushanyo umwami Nebukadinezari yari yarashinze. Bahagaze imbere y'igishushanyo Nebukadinezari yari yubatse.*

Dan 3:4 *Nuko umumenyeshamakuru asemerera n'ijwi rirenga ati: "Iri ni ryo bwirizwa mwahawe, mwa moko n'amahanga n'indimi mwe.*

Dan 3:5 *Igihe mwumva ijwi ry'inzamba n'inanga n'inanga n'inanga n'inanga n'inanga n'ivy'umuziki w'ubwoko bwose, muzokwikubita hasi musenge igishushanyo c'inzahabu umwami Nebukadinezari yashinze.*

5a- Iyo mwumvise ijwi ry'inzamba .

Ikimenyetso c'ikigeragezo kizotangwa n'ijwi ry'inzumbete , nk'uko ^{nyene} ukugaruka kwa Yezu Kristu kugereranywa mu Vyahishuriwe Yohana 11:15 n'ijwi ry'inzumbete ya 7, kandi ibihano bitandatu vyabanje na vyo nyene bigereranywa n'inzumbete.

5b- uzopfukama + .

Gupfukama ni uburyo bwo gutera iteka umuntu ku mubiri. Mu Vyahishuriwe Yohana 13:16, Imana irabigereranya n'ukuboko kw'abantu bazoronka ikimenyetso c'ico gikoko, kikaba ari ugukurikiza no gutera iteka umusi w'izuba w'abapagani wasubiriye Isabato nyeranda y'Imana .

5c- kandi uzobikunda

Gusenga ni uburyo bwo mu mutwe bwo gutera iteka umuntu. Mu Vyahishuriwe Yohana 13:16, Imana ibigereranya mu ruhanga rw'umuntu yaronse ikimenyetso c'ico gikoko .

Uwo murongo uratuma tumenya imfunguruzo z'ivyo bimenyetso vyavuzwe mu Vyahishuriwe Yohana vya Yezu Kristu. Uruhanga n'ukuboko kw'umuntu biracapura ivyiyumviro vyawe n'ibikorwa vyawe kandi mu batoranijwe, ivyo bimenyetso biraronka ikidodo c'Imana mu kurwanya ikimenyetso c'igikoko , kigaragazwa n'"Imana" y'ubugatolika bw'i Roma, cemerwa kandi gishigikiwe n'Abaporotisanti kuva binjira mu muryango w'amashengero.

Itunganywa ryose ry'ico gipimo cashizweho n'Umwami Nebukadinezari rizo subirwamwo kw'iherezo ry'isi mu kigeragezo c'ubudahemuka ku Isabato y'Imana Umuremyi. Buri Sabato, ukwanka gukora kw'abatoranijwe kuzoshingira intahe ko barwanya ivyagezwe vy'abantu. Kandi ku musu w'Imana, ukwanka kwabo kugira uruhara mu gusenga rusangi kwategetswe kuzobamenyesha ko ari abagararaji bategerezwa gukurwaho. Hazoheza rero bacire urubanza rw'urupfu. Ivyo rero bizoba bihuye ata gatotsi n'ivyo bagenzi ba Daniyeli batatu bazoshikirwa, bo ubwabo bakaba bahezagiwe bimwe bishitse n'Imana kubera ubudahemuka bwabo bari bamaze kugaragaza.

Ariko rero, imbere y'iherezo ry'isi, ico cigwa carashikirijwe, ubwa mbere, ku Bayuda bo mu muryango wa kera bashikiwe n'ikigeragezo nk'ico hagati ya – 175 na – 168, bahamwa gushika bapfuye n'umwami w'Ubugiriki Antiyokusi 4 yitwa Epifane. Kandi Dan.11 izoshingira intahe ko hari abayuda b'intahemuka bahisemwo kwicwa aho gukora ikintu giteye isoni imbere y'Imana yabo y'ukuri. Kuko muri icyo misi Imana ntiyavyinjijemwo ngo ibakize ku gitangaro, nk'uko nyene yabigize mu nyuma ku bakirisu bishwe n'Abaroma.

Dan 3:6 *Uwutazokwikubita hasi ngo asenge, ubwo nyene azoca atererwa mw'itanure ry'umuriro.*

6a- Ku bagenzi ba Daniyeli, ikintu cyo kubatera ubwoba ni *itanure ry'umuriro*. Ukwo gutera ubwoba kw'urupfu ni ishusho y'itegeko ry'urupfu rya nyuma. Ariko hariho itandukaniro hagati y'ivyo bibiri vyabaye mu ntango n'ivyo mu mpera, kuko kw'iherezo, itanure ry'umuriro rizoba igihano c'urubanza rwa nyuma rw'abanyarugomo batoteza abera b'Imana batoranijwe.

Dan 3:7 *Nuko abantu bose bumvise ijwi ry'inzumbete n'inanga n'inanga n'inanga n'ibicurarangisho vy'ubwoko bwose, abantu bose n'amahanga yose n'indimi zose baragwa hasi, basenga igishushanyo c'inzahabu Nebukadinezari umwami yari yarashizeho.*

7a- Iyo nyifato hafi rusangi kandi y'abantu bose yo kuyoboka abantu benshi amategeko n'amabwirizwa y'abantu iracari ubuhanuzi bw'inyifato yabo mu gihe c'ikigeragezo ca nyuma c'ukwizera co kw'isi. Intwari ya nyuma y'isi yose izogamburuka n'ubwoba nk'ubwo nyene.

Dan 3:8 *Ico gihe, Abakaludaya bamwe baraza, barega Abayuda.*

8a- Abatoranijwe n'Imana ni bo bashirwako uburake bwa shetani, aganza ubugingo bwose Imana itemera ko ari abatoranijwe bayo. Ku isi, urwo rwango rwa shetani rufata uburyo bw'ishari, kandi muri icyo gihe nyene, rukagira urwanko rwinshi. Baca bafatwa nk'abashinzwe ibibi vyose abantu bashikirwa, naho ari ibihushanye n'ivyo bisigura ivyo bibi ari vyo gusa biva ku kutagira uburuzi bwabo n'Imana. Abanka abatowe, bagategura kubagira exectation popular itegerezwa gukurwaho mu kubaca.

Dan 3:9 *Babwira umwami Nebukadinezari bati « Mwami, urabeho ibihe vyose!*

9a- Abakozi ba shetani binjira mu kibanza, umugambi urarushiriza gutomoka.

Dan 3:10 *Watanze itegeko ry'uko umuntu wese yumva ijwi ry'inzamba n'inanga n'inanga n'inanga n'ibicurarangisho vy'ubwoko bwose, azopfukamira hasi asenge ico gishushanyo c'inzahabu.*

10a- Bibutsa umwami amajambo yiwe bwite be n'urutonde rw'ubukuru bwiwe bw'ubwami busabwa kwumvira.

Dan 3:11 *kandi ngo uwutazokwikubita hasi ngo asenge, azojugunywa hagati mw'itanure ry'umuriro.*

11a- Iterabwoba ry'urupfu na ryo nyene riraribuka ; umutego ufunga ku beranda batoranijwe.

Dan 3:12 *Ariko hariho Abayuda bamwebamwe washizeho abatware b'intara ya Babiloni, ari bo Shaduraka, Meshaki na Abedenego, batakwabaha, mwami . ntibakorera imana zawe, kandi ntibasenga ca gishushanyo c'izahabu washinze.*

12a- Ico kintu cari gishobora kumenyekana, ibibanza vy'agaciro vyari bishikirijwe Abayuda b'abanyamahanga, ishari ry'ubuhemu ryari ryaradutse ryari ryo kwerekana ivyamwa vyaryo vy'urwanko rw'ubwicanyi. Kandi rero abatoranijwe n'Imana baratoranywa bagacirirwa urubanza n'ukwihora kwa benshi.

Dan 3:13 *Nebukadinezari arashavura cane, ategeka ko bazana Shaduraki na Meshaki na Abedenego. Nuko abo bantu bazana imbere y'umwami.*

13a- Nimwibuke yuko abo bagabo batatu baronkeye kuri Nebukadinezari ibibanza vy'agaciro kuruta ibindi vyose mu bwami bwiwe, kuko bamuboneka ko ari abanyabwenge, bafise ubwenge kurusha abantu bo mu gihugu ciwe bwite. Ni co gituma gushirwa kwiwe mu " gushavura no gushavura " bizosigura ukuntu yibagiwe mu kanya gatoyi kamere zabo zidasanzwe.

Dan 3:14 *Nebukadinezari arababaza ati: Mbega ni ukuri, Shaduraki, Meshaki na Abedenego, ko mudakorera imana zanje, ngo musenge igishushanyo c'inzahabu nashizeho?*

14a- Nta n'uko arindira ko bamwishura ku kibazo ciwe : Mbega murarenga ku mategeko yanje n'ibigirankana ?

Dan 3:15 *None rero mube mwiteguye, kandi igihe muzokwumva ijwi ry'inzamba n'inanga n'inanga n'inanga n'inanga n'ibicurarangisho vy'ubwoko bwose, muzopfukame musenge igishushanyo nakoze. Nimutamusenga, ubwo nyene uzoca utererwa mw'itanure ry'umuriro ururumba. Ni nde mana yobakiza mu kuboko kwanje?*

15a- Umwami abonye bukwi na bukwi ukuntu abo bagabo bamufitiye akamaro, aca yitegurira kubaha akandi karyo mu kwumvira itegeko ryiwe ry'umwami ry'isi yose.

Ikibazo kibajijwe kizoroka inyishu itari yitezwe iva ku Mana y'ukuri Nebukadinezari asa n'ubaribagiwe, yatwawe n'ibikorwa vy'ubuzima bwiwe bw'umwami. Ikindi kandi, nta makuru ariho yo kumenya itariki urubanza rwaciriweko.

Dan 3:16 *Shaduraki na Meshaki na Abedenego bishura umwami Nebukadinezari bati: «Ntaco dukeneye kukwishura kuri ivyo.*

16a- Ayo majambo yabwiwe umwami w'ububasha kuruta abandi bose bo mu gihe ciwe asa n'ayateye isoni kandi ataco yubaha, mugabo abo bagabo bayavuga si abantu b'abagarariji. Ahubwo riho, ni uburorero bwo kugamburukira ya Mana nzima bafashe ingingo bashikamye yo kuguma ari intahemuka kuri yo.

Dan 3:17 *Raba Imana yacu dukorera irashobora kudukiza itanure ry'umuriro ururumba, kandi izodukiza no mu maboko yawe, mwami.*

17a- Abatowe b'intahemuka ntibameze nk'umwami, kuko bagumye ku bimenyamenya Imana yabahaye kugira ngo yerekane ko yari kumwe na bo mu kigeragezo c'iyerekwa. Bafatanije ivyo bintu vyabashikiye ubwabo n'ivyiyumviro vy'ubuninahazwa vy'abantu babo bakokowe mu Banyamisiri n'ubuja bwabo, n'iyi Mana nyene y'intahemuka, barasunika ubushizi bw'amanga bwabo gushika aho batera ubwoba umwami. Umwiyemezo wabo ni uwushitse, mbere n'aho boba bapfa. Ariko Mpwemu abatuma bavuga ubuhanuzi bw'ingene azodufasha : *azodukiza mu kuboko kwawe, mwami .*

Dan 3:18 *Ariko niviyaba bitabaye, umenye, mwami, yuko tutazokorera imana zawe, canke ngo dusenge igishushanyo c'inzahabu washinze.*

18a- Kandi mu gihe imfashanyo y'Imana itazozwa, ni vyiza ko bapfa ari abatowe b'intahemuka aho kurokoka ari abahemu n'abanyabwoba. Ukwo kudahemuka kuzoboneka mu kigeragezo cashizweho n'umutotezi w'Umugiriki mu - 168. Kandi inyuma y'ivyo, mu gihe cose ca gikirisu mu bakristo b'ukuri gushika kw'iherezo ry'isi batazokwitiranya itegeko ry'Imana n'itegeko ry'abantu b'abadayimoni.

Dan 3:19 *Nuko Nebukadinezari yuzura uburake, mu maso hiwe harahinduka kuri Shaduraki na Meshaki na Abedenego. Yongera aravuga, ategeka ko itanure rishushwa incuro indwi kuruta uko vyari bikwiye gushushwa.*

19a- Bitegerezwa gutahurwa ko uwo mwami atigeze abona canke ngo yumve umuntu arwanya ingingo ziwe mu buzima bwiwe ; ivyo bikaba bituma agira uburake bwinshi be n'uko mu maso hiwe hahinduka . Sekibi amwinjiramwo ngo amuyobore kwica abatoranijwe n'Imana.

Dan 3:20 *Hanyuma ategeka bamwe mu bagabo b'inkomezi bo mu ngabo ziwe kuboha Shaduraki na Meshaki na Abedenego, babajugunya mw'itanure ry'umuriro.*

Dan 3:21 *Abo bagabo baraboshwa, n'amapantalo yabo, n'impuzu zabo, n'impuzu zabo, bajugunywa hagati mw'itanure ry'umuriro.*

21a- Ivyo bintu vyose vyavuzwe birashobora kwaka nk'uko nyene imibiri yavyo y'inyama iri.

Dan 3:22 *Kubera ko itegeko ry'umwami ryari rikomeye, kandi itanure ryari rishushwa cane, urubeya rwica abagabo bari batereyemwo Shaduraki na Meshaki na Abedenego.*

22a- Urupfu rw'abo bagabo rurashingira intahe ukuntu umuriro wo muri iryo tanure wari ufise ubushobozi bwo kwica.

Dan 3:23 *Nuko abo bagabo batatu, Shaduraki na Meshaki na Abedenego, bagwa hagati mw'itanure ry'umuriro baboshwe.*

23a- Iryo tegeko ry'umwami riraranguka, mbere n'abasuku biwe bwite bakica.

Dan 3:24 *Nebukadinezari umwami aratinya, arahaguruka yihuta. Araheza abwira abajanama biwe ati: «Mbese abantu batatu ntitwatereye mu muriro baboshe?» Bishura umwami bati: «Ni ivy'ukuri, mwami!*

24a- Umwami w'abami bo mu gihe ciwe ntashobora kwemera ivyo abona. Ivyo abona birarengeye ivyo umuntu yokwiyumvira vyose. Aca abona ko akwiye kwiremesha mu kubaza abo bamukikuje nimba igikorwa co gutera abantu batatu mu muriro w'itanure ari ukuri. Baramwemeza ivyo bintu bati : *Ni ukuri, mwami !*

Dan 3:25 *Arasubiza ati: “Ehe ndabona abantu bane babohoye, bagendagenda hagati mu muriro, nta co babaye. kandi igishushanyo c'uwa kane gisa n'ic'umwana w'imana.*

25a- Bisa n'uko umwami wenyene yari afise iyerekwa ry'ikigereranyo ca kane kimutera ubwoba. Ukwizera kw'akarorero kw'abo bagabo batatu kuraterwa iteka kandi Imana irakwishura. Muri uwo muriro, umwami arashobora gutandukanya abantu kandi abona akaranga k'umuco n'umuriro kahagaze kumwe na bo. Ivyo bintu bishasha vyabaye birarengeye ivya mbere. Ukuri kw'Imana nzima kurasubira kumugaragariza.

25b- *kandi igishushanyo c'uwa kane gisa n'ic'umwana w'imana .*

Uwo muntu wa kane asa n'uwutandukanye cane n'ubw'abantu ku buryo umwami amwita *umwana w'imana* . Iyo mvugo irafise amahirwe kuko vy'ukuri ni ugufasha ata guca ku ruhande kw'uwuzoba ku bantu ***Umwana w'Imana*** n'Umwana ***w'umuntu*** , ni ukuvuga Yezu Kristu.

Dan 3:26 *Nuko Nebukadinezari yegera umuryango w'itanure ry'umuriro, aravuga ati: “Shaduraka, Meshaki na Abedenego, mwebwe abagaragu b'Imana Isumbabyose, nimusohoke muze hano.” Nuko Shaduraki na Meshaki na Abedenego bava muri uwo muriro.*

26a- Na none, Nebukadinezari yarahindutse intama imbere y'umwami w'intare amurusha ububasha burengeye ubw'abandi. Ico cibutso kivyura intahe y'ivyo umuntu yacyemwo mw'iyerekwa ry'imbere. Imana yo mw'ijuru iramuhamagara ubugira kabiri.

Dan 3:27 *Nuko abakuru b'igisagara n'abakuru b'igisagara n'abajanama b'umwami barakorana; Babona ko uwo muriro ata bubasha wari ufise ku mibiri y'abo bagabo, ko umushatsi wo ku mutwe wabo utaririmvye, ko amapantalo yabo yo muni ataco yononekaye, kandi ko umunuko w'uwo muriro utabashitseko.*

27a- Muri ivyo bintu vyabaye, Imana iraduha ikimenyamenya, kuri twebwe no kuri Nebukadinezari, c'ububasha bwayo nyakuri bwose . Yaremye amategeko yo kw'isi ategeka ubuzima bw'abantu bose n'igikoko cose kiba kw'ivu ryiwe no mu rugero rwiwe. Ariko aherutse kwerekana ko we canke abamarayika batayoborwa n'ayo mategeko yo kw'isi. Umuremyi w'amategeko y'isi yose, Imana iri hejuru yayo kandi irashobora, ku bushake bwayo, gutegeka ibitangaro bizotuma, mu gihe ciwe, buninahazwa n'izina ryiza kuri Yezu Kristu.

Dan 3:28 *Nebukadinezari aravuga ati : Hahezagirwe Imana ya Shaduraki, Meshaki na Abedenego, yohereje umumarayika wayo, ngo akize abagaragu bayo bari bayizigiye, baciye ku itegeko ry'umwami, bagatanga imibiri yabo kugira ngo ntibasenge Imana yabo bwite.*

28a- Ishavu ry'umwami ryaragurutse. Asubira ku birenge vyiwe vy'umuntu, aca yigira ku vyo yacyemwo, aca atanga itegeko rizotuma ico kintu kitasubira kubaho. Kubera ko ivyo bintu bimushikiye bibabaza. Imana yerekanye Abanyababiloni ko ari nzima, ikora, kandi yuzuye inkomezi n'ububasha.

28b- ni we yarungitse umumarayika wiwe akarokora abasavyi biwe bari bamwizigiye, kandi birenze itegeko ry'umwami bagatanga imibiri yabo aho gukorera no gusenga iyindi mana atari Imana yabo!

Mu rugero rwo hejuru rw'ugutahura, umwami aratahura ukuntu ubudahemuka bw'abo bagabo ubwibone bwiwe bw'ubusazi bwashaka kwica ari ubwo gushimwa. Nta gukeka ko atahura ko, kubera ububasha afise, vyari gushoboka ko yirinda iyo ngorane y'ubujuju iterwa n'ubwibone bwiwe bumutuma gusa akora amakosa mu kaga k'abantu ataco bazira.

Dan 3:29 Iri ni ryo tegeko ngira: yuko ihanga ryose canke ihanga ryose canke ururimi rwose bazovuga nabi Imana ya Shaduraki na Meshaki na Abedenego, bazotemwa, inzu yiwe ihindurwe imva, kuko ata yindi mana ishobora kumukiza.

29a- Biciye kuri iryo tangazo, Umwami Nebukadinezari araha uburinzi bwiwe abo Imana yatoye.

Muri ico gihe nyene, aratera ubwoba uwo wese azovuga nabi Imana ya Shaduraki, Meshaki na Abedenego, kandi aratomora, azotabururwa, inzu yiwe na yo ihinduke ikirundo c'umwanda, kuko ata yindi mana ishobora gukiza nka we. Mu gihe c'iyi ngeso mbi, birazwi neza ko igihe cose Umwami Nebukadinezari azoba ari ku ngoma, abatowe b'Imana b'intahemuka batazogira ingorane kubera imigambi mibi.

Dan 3:30 Inyuma y'ivyo, umwami ashira hejuru Shaduraki na Meshaki na Abedenego mu ntara ya Babiloni.

30a- "All's well that ends well" ku batowe b'intahemuka b'Imana nzima, umuremyi w'ibizima vyose n'ibiriho vyose. Kuko abatowe biwe bazozuka ubwa nyuma, kandi bazogenda ku mukungugu w'abapfuye, abansi babo ba kera, kw'isi yasubiwemwo, ibihe bidahera.

Mu kigeragezo ca nyuma, iyo mpera y'agahimbare na yo nyene izoronka. Gutyo, ikigeragezo ca mbere n'inyungu ya nyuma biva ku gufasha kw'Imana nzima ata guca ku ruhande mu gufasha abatowe bayo iza gukiza muri Yezu Kristu, Umukiza, kuko izina ryiwe Yezu risobanura « YaHWÉH arakiza ».

Daniyeli 4

Dan 4:1 Umwami Nebukadinezari yandikiye amoko yose n'amahanga yose n'indimi zose ababa mw'isi yose. Mubahe amahoro menshi!

1a- Ijwi n'ibara biravyemeza, umwami avuga ni uwahindikiriye Imana ya Daniyeli. Amajambo yiwe asa n'ivyanditswe mu makete y'isezerano rishasha. Atanga amahoro, kuko we ubwiwe ubu afise amahoro, mu mutima wiwe w'umuntu, ari kumwe n'Imana y'urukundo n'ubutungane, y'ukuri, yonyene, idasanzwe.

Dan 4:2 Nabonye ko ari vyiza kumenyeshya ibimenyetso n'ibitangaza Imana Isumbabyose yankoreye.

2a- Umwami ubu akora nk'uko Yezu yabwiye impumyi n'ibimuga yakijije, “ *nimugende mwiyerekane mu rusengero, mumenyeshe ivyo Imana yabakoreye .*” Umwami aravyurirwa umutima n'ico cipfuzo nyene cahumekewe n'Imana. Kuko uguhinduka birashoboka buri musu, ariko Imana ntibaha bese ingaruka z'ivyo umwami w'abami, umwami w'abami afise ububasha kandi akomeye, abona.

Dan 4:3 *Mbega ukuntu ibimenyetso vyawe ari binini ! Ese ukuntu ibitangaza vyawe bifise ububasha! Ubwami bwawe ni ubwami bw'ibihe bidashira, ingoma yawe ni icyo kwamaho ibihe vyose.*

3a- Gutahura ivyo bintu no kubimenya ata gukeka bimuha amahoro n'umunezero nyakuri bimaze kuboneka aha musu. Umwami yarize, aratahura vyose.

Dan 4:4 *Jewe Nebukadinezari nari ntuye mu nzu yanje, n'umunezero mu ngoro yanje.*

4a- Gutuza no kunezerwa ? Ego, ariko n'ubu umupagani atahindukiriye Imana y'ukuri.

Dan 4:5 *Narose inzozo zimpa ubwoba; ivyiyumviro nari nkurikiwe ku gitanda canje n'ivyo neretswe mu muzirikanyi wanjye vyantera ubwoba.*

5a- Uwo Mwami Nebukadinezari vy'ukuri aratwereka nk'intama yazimiye Imana muri Kristo iza kuyirondera kugira ngo iyirokore kandi iyikize amagorwa. Kuko inyuma y'iki gihe c'amahoro n'agahimbare co kw'isi, kazoza k'umwami kazoba ari uguhona n'urupfu rw'ibihe bidahera. Ku bw'agakiza kiwe k'ibihe bidahera, Imana iraza kumuhungabanya no kumubabaza.

Dan 4:6 *Maze ntegeka ko bazana imbere yanje abanyabwenge bese b'i Babiloni, kugira ngo bampe insobanuro y'icyo ndoto.*

6a- Ibiboneka ko Nebukadinezari afise ingorane zikomeye zo kwibuka. Ni kuki ataca ahamagara Daniyeli ubwo nyene ?

Dan 4:7 *Haza abapfumu n'abapfumu b'inyenyeri n'Abakaludaya n'abapfumu. Nanje ndababwira icyo ndoto, ariko ntibampa insobanuro yayo.*

7a- Ibintu biragenda nk'uko vyari vyifashe mu iyerekwa rya mbere, abapfumu b'abapagani barahitamwo kwemera ko badashoboye aho kubwira umwami amaze gutera ubwoba ubuzima bwabo inkuru z'imigani.

Dan 4:8 *Ubwa nyuma, Daniyeli, uwo yitwa Beluteshazari, nk'izina ry'imana yanje , araza imbere yanje, kandi impwemu y'imana nyeranda yari muri we. Ndamubwira icyo ndoto:*

8a- Imvo y'ivyo biheze iratangwa. Beli yari akiri imana y'umwami. Ndibuka aha ko Dariyo Umumedi, Kuro Umuperesi, Dariyo Umuperesi, Aritazeruzi wa mbere nk'uko Ezira abivuga. 1, 6 na 7, bese mu gihe cabo bazoshima abayuda batowe n'Imana yabo imwe rudende. Ivyo Kuro Imana ivuga ubuhanuzi muri Yes.44:28, iti: *Ndavya kuri Kuro nti: Ni we mwungere wanjye, kandi azorangura ivyo nshaka vyose; azovuga kuri Yeruzalemu ati: Nisubire kwubakwa! Kandi ku vyerekeye urusengero: Nirushingwe! -Umwungere yahanuwe azoshitsa ubugombe bw'ubuhanuzi bw'Imana yemera ko yubaha. Iki kindi canditswe cemeza uguhinduka kwiwe kwavuzwe mu buhanuzi : Yes.45:2: Uko ni ko Uhoraho abwira uwo yarobanuwe, Kuro, no ku murongo wa 13 : Ni jewe nahagurukije Kuro mu bugororotsi bwanjye, kandi nzogorora inzira zawe zose; Ni we azosubira kwubaka igisagara canje, kandi azobohora imbohe zanje, ata ncungu canke impembo, ni k'Uhoraho Nyeningabo agize. Kandi ukuranguka kw'uwo mugambi kuboneka muri Ezira 6:3-5: Mu mwaka wa mbere w'ingoma ya Kuro, Umwami Kuro yatanze iri tegeko ku bijanye n'inzu y'Imana iri i Yeruzalemu ati: “Iyo nzu nisubire kwubakwa, ibe ahantu ho gushikanira ibimazi, kandi igire umushinge ukomeye. Ize ibe amatambwe mirongo itandatu y'amahagarara, n'amatambwe mirongo itandatu y'ubwaguke, imirongo itatu y'amabuye abajwe, n'umurongo umwe w'ibiti bishasha. Ivyo bizohembwa n'urugo rw'umwami .Vyongeye, ibikoresho vy'inzahabu n'ivy'ifeza vyo mu ngoro y'Imana, ivyo Nebukadinezari yari yanyaze mu rusengero i Yeruzalemu, akabijana i Babuloni, bizosubirwamwo, bizojanwa mu rusengero i Yeruzalemu aho vyahora, bishirwe mu ngoro y'Imana. Ivyo bizatangwa n'urugo rw'umwami. Imana*

imuha icubahiro yari yahaye Umwami Salomo. Ariko rero mwirinde! Iri tegeko ntirizokwemera ko igiharuro cavuzwe muri Dan.9:25 gikoreshwa kugira ngo umuntu aronke itariki y'ukuza kwa mbere kwa Mesiya; rizoba iry'Umwami Aritazeruzi w'Umuperesi. Kuro yarategetse ko urusengero rusubirwamwo, mugabo Aritazeruzi yaremeye ko impome za Yeruzalemu zisubira kwubakwa be n'uko igisata cose c'Abayuda gisubira mu gihugu cabo c'amavukiro.

Dan 4:9 *Beliteshazari mukuru w'abapfumu, kuko nzi ko impwemu y'imana nyeranda iri muri wewe, kandi ko ata banga rigoye, mbwira insobanuro y'ivyo neretswe mu ndoto zanje.*

9a- Turakeneye gutahura aho umwami ari. Mu mutwe wiwe yari yagumye ari umupagani kandi yemera ko Imana ya Daniyeli ari iyindi mana gusa, kiretse ko yari ashoboye gusigura indoto. Ntivyaje mu muzirikanyi wiwe yuko yobwirizwa guhindura imana. Imana ya Daniyeli yari iyindi mana gusa.

Dan 4:10 *Ivyo ni vyo neretswe mu muzirikanyi wanje igihe nari ku buriri bwanje. Naravye, mbona hagati mu isi igiti kirekire cane.*

10a- Mu mashusho Yezu azokoresha mu guha inyigisho ziwe abantu b'impwemu ashaka kwigisha, ico giti kizoba ari ishusho y'umuntu, kuva ku rubingo rugoramyeye kandi rugoramyeye gushika ku giti c'isederi gikomeye kandi giteye igomwe. Kandi nk'uko umuntu ashobora gukenguruka ivyamwa biryoshe vy'igiti, Imana irashima canke ntishima ivyamwa vyama ibiremwa vyayo, kuva ku biryoshe cane gushika ku biryoshe cane, mbere n'ibizira kandi biteye isoni.

Dan 4:11 *Ico giti kirakura, kirakomera, uburebure bwaco bushika mw'ijuru, kandi kigaragara ku mpera y'isi yose.*

11a- Mu vyo yeretswe ku gishushanyo, umwami w'Abakaludaya yari amaze kugereranywa n'igiti akurikije ishusho y'ububasha, inkomezi n'ubwami yari yarahawe n'Imana y'ukuri.

Dan 4:12 *Amababi yaco yari meza, n'ivyamwa vyayo vyari vyinshi; yatwaye ivyo kurya vy'abantu bose; ibikoko vyo mw'ishamba vyari bihungira mu gitutu caco, kandi ibifise ubuzima vyose bikabikuramwo ivyo birya.*

12a- Uwo mwami w'inkomezi yarasangira n'abo bose bo mu bwami bwiwe ubutunzi n'ibifungurwa vyava mu burongozi bwiwe.

12b- *inyoni zo mu kirere zicumbitse mu mashami yarwo;*

Iyo mvugo ni ugusubiramwo Dan. Mu buryo nyabwo, izo nyoni zo mu kirere zigereranya amahoro n'ugutekana biganzwa mu gihe c'ubutegetsu bwiwe. Mu buryo bw'impwemu, zigereranya abamarayika b'Imana bo mw'ijuru, ariko muri iki kiganiro kimwe co muri Umus. *kuko inyoni yo mu kirere yotwara ijwi ryawe, igikoko c'amababa comamaza amajambo yawe.* Mu majambo menshi avugwamwo, inyoni zo mu kirere zivyura inkukuma n'inyoni zirya inyamaswa, ziganza cane mu bwoko bw'inyoni zifise amababa. Inyoni zitura aho ivyo zirya vyinshi; Ishusho rero yemeza uguterimbere n'uguhazwa n'ibifungurwa.

Dan 4:13 *Mu vyo neretswe mu muzirikanyi wanje ndyamye ku gitanda canje, mbona umwe mu barinzi n'aberanda amanuka ava mw'ijuru.*

13a- Nkako, abamarayika bo mw'ijuru ntibakeneye gusinzira, ni co gituma baba bari mu gikorwa kidahera. Abera kandi bari mu murimo w'Imana *bamanuka bava mw'ijuru* kugira ngo bashikirize ubutumwa bwayo abakozi bayo bo kw'isi.

Dan 4:14 *Arasemerera ati: Nimuteme igiti, muce amashami yaco. n'uzunguze amababi, ushwiragize ivyamwa; ibikoko nibihunge bive munsu yaco, inyoni na zo zihunge mu mashami yayo!*

14a- Iryo yerekwa rimenyeshya ko uwo mwami azotakaza ubwami bwiwe n'ububasha yari afise kuri bwo.

Dan 4:15 *Ariko igishitsi ugireke aho imizi iri mw'ivu, ukibohe n'iminyororo y'icuma n'umuringa mu vyatsi vyo mw'itongo. N'atobeshwe n'ikime co mw'ijuru, n'ivyatsi vyo kw'isi bimubere umugabane nk'ibikoko.*

15a- *Ariko usige igiti aho imizi iri mw'ivu .*

Umwami azoguma mu bwami bwiwe ; ntazokwirukanwa.

15b- *maze mumubohesheje iminyororo y'icuma n'imiringa mu vyatsi vyo mw'ishamba .*

Nta minyororo y'icuma canke y'umuringa ikenewe, kuko Imana izotuma gusa ikiremwa cayo gishobora guhinduka gitakaza ubwenge n'ubwenge mu mice yaco yose, ku mubiri, mu bwenge no mu nyifato runtu. Umwami w'inkomezi azokwifata nk'igikoko co mw'ishamba. Abakuru b'ubwami bwiwe rero bazohatirwa gukuraho ubukuru bwiwe ku bwami.

15c- *N'atobeshwe n'ikime co mw'ijuru, n'ivyatsi vyo kw'isi bimubere umugabane nk'ibikoko.*

Turashobora kwiyumvira ukuntu abakurambere biwe bazotangara bazomubona aya ivyatsi vyo hasi, nk'inka canke intama. Azokwanka amazu yuzuye, ahihemwo kuba no kuryama mu mirima.

Dan 4:16 *Umutima wiwe w'umuntu uzomukurwako, umutima w'igikoko uzomuhabwa; kandi ibihe indwi bizomurenga.*

Muri ivyo bintu vyabaye , Imana iratanga ikindi kimenyamenya c'uko ifise ububasha bwose vy'ukuri. Kubera ko ari we Muremyi w'ubuzima bw'ibiremwa vyawe vyose, arashobora igihe cose, ku bw'ubuninahazwa bwiwe, gutuma umuntu aba umunyabwenge canke ahubwo akamugira ikijuju. Kubera ko biguma bitaboneka mu maso yabo, abagabo barirengagiza iyo ngeso mbi iguma ibaremerera. Ariko ni ukuri ko yinjiramwo gake gusa, kandi iyo abigize, aba afise imvo n'intumbero vyihariye.

Igihano kirapimwa. Bizoreba Umwami Nebukadinezari **ibihe indwi** , ni ukuvuga imyaka indwi gusa. Nta n'itegeko ry'ugukoresha ico kiringo ku kindi kintu kiretse umwami ubwiwe. Aha na ho, mu guhitamwo igiharuro “ 7”, Imana umuremyi itanguza n'“ ikidodo cayo c'ubwami ” igikorwa kigiye kuranguka.

Dan 4:17 *Iri ni ryo jambo ry'abarinzi, n'itegeko ry'abera: kugira ngo abazima bamenye yuko Isumba vyose ari we aganza ubwami bw'abantu, kandi ko abuha uwo ashaka, kandi ko abushiraho uwutobato kuruta abandi bose.*

17a- *Iri rungane ni itegeko ry'abarorerenzi .*

Mpwemu ashimika ku kamere kadasanzwe k'iyi nzira y'Imana aha uruhara rw'“ itegeko ” ry'abarorerenzi . Umuntu ategerezwa kwiga ko naho asa n'uwumuhenda, aguma abonwa n'ibiremwa vyo mw'ijuru. Imana ishaka guhindura ako karorero icigwa kigenewe abantu gushika kw'iherezo ry'isi. Mu kuvuga *abarorerenzi* , arahishura ubumwe butunganye bw'abamarayika bo mu nkambi y'Imana abafatanyaga mu migambi yiwe no mu bikorwa vyawe.

17b- *kugira ngo abakiriho bamenye yuko Isumba vyose ari we aganza ubwami bw'abantu, kandi ko abuha uwo ahatse*

Imana niyo irongora vyose kandi ikagenzura vyose. Kenshi, umuntu yibagiwe ukwo kuri kwinyegeje, yizera ko ari we afise ububasha ku bijanye n'aho aja n'ingingo afata. Yiyumvira ko ari we atora abarongozi biwe, ariko Imana ni yo ibashira mu bibanza, bivanye n'ubugombe bwayo bwiza n'urubanza rwayo ku bintu n'ibiremwa.

17c- *kandi ko ahagurutsa umuntu w'umunyaruyeri kuruta abandi bose ng'aho .*

Imvugo ni ukuri : « Abantu bararonka abarongozi bakwiye ». Iyo abantu bakwiye umuntu w'umunyaruyeri ngo abe umurongozi wabo, Imana iramutegeka.

Dan 4:18 *Iyi ni yo ndoto jewe umwami Nebukadinezari nabonye. Wewe Beluteshazari, ni wewe utanga insobanuro, kuko abanyabwenge bose bo mu bwami bwanje batashobora kuyimpa ; urashobora, kuko ufise muri wewe impwemu y'imana nyeranda.*

18a- Nebukadinezari ariko aratera imbere, ariko n'ubu ntahindutse. Yari agikomeje yuko Daniyeli akorera imana nyeranda . Ubumana bumwe ntiburatahurwa na we.

Dan 4:19 Maze Daniyeli yitwa Beluteshazari, atangara umwanya muto, ivyiyumviro vyawe biramuhagarika umutima. Umwami aramwishura ati: «Beluteshaza, iyo ndoto n'insobanuro yayo ntibiguhagarike umutima! Beluteshazari aramwishura ati: «Mukama, iyo ndoto ibe iy'abansi bawe, n'insobanuro yayo ibe iy'abansi bawe.

19a- Daniyeli aratahura iyo ndoto kandi ibigiye kuba birateye ubwoba cane ku mwami ku buryo Daniyeli yoshima kubona irangutse ku bansi biwe.

Dan 4:20 Igiti wabonye, cakuze, gikomeye, uburebure bwaco bushika mw'ijuru, kikaboneka mu mpande zose z'isi;

Dan 4:21 Ico giti cari gifise amababi meza n'ivyamwa vyinshi, kigatanga ivyo kurya vy'abantu bose, ibikoko vyo mw'ishamba vyakikingira munsu yaco, inyoni zo mu kirere zikibera mu mashami yaco.

21a- Amababi yari meza cane

Uko umuntu asa n'ivyo yambaye.

21b- n'ivyamwa vyinshi .

Ubwinshi bw'uguterimbere.

21c- uwari yitwaje ivyo kurya vy'abantu bose .

Ni we yaha abantu biwe bose ivyo barya.

21d- munsu yavyo ibikoko vyo mu misozi vyari bihishye .

Umwami akingira abasuku biwe.

uwa 21- kandi inyoni zo mu kirere zarabaye mu mashami yazo + .

Mu gihe c'ubutegetsi bwiwe, abantu biwe babayeho mu mutekano mwinshi. Inyoni ziguruka zigasiga igiti iyo hari akaga gatoyi.

Dan 4:22 Wewe mwami, warabaye uwukomeye, urakomeye, ubukuru bwawe buragwira, bugera no mw'ijuru, ubutwara bwawe buragera ku mpera y'isi.

Dan 4:23 Umwami abona umwe mu barinzi n'aberanda amanuka ava mw'ijuru, aravuga ati : «Nimuteme igiti, mugitike . ariko igishitsi mugireke aho imizi iri mw'ivu, mugibohe n'iminyororo y'icuma n'umuringa mu vyatsi vyo mw'itongo ; atose ikime co mw'ijuru, umugabane wiwe ube hamwe n'ibikoko vyo mw'ishamba, gushika ibihe indwi bimurengeye.

Dan 4:24 Mwami, iri ni ryo tegeko ry'Umusumbavyose rizoza ku mukama wanjye umwami.

Dan 4:25 Bazokwirukana mu bantu, ubane n'ibikoko vyo mw'ishamba, uzorya ivyatsi nk'inka . uzotobeshwa n'ikime co mw'ijuru, kandi ibihe indwi bizokurengeye, gushika umenye yuko Isumba vyose ari we aganza ubwami bw'abantu, kandi ko abuha uwo ashaka.

25a- gushika umenye yuko Musumbavyose ari we aganza ubwami bw'abantu, kandi akabuha uwo ashatse.

Daniyeli aravuga Imana mu kuyivuga akoresheje imvugo ngo “ Musumbavyose ” . Gutyo ayobora ivyiyumviro vy'umwami ku kubaho kw'Imana imwe ; icyumviro umwami agorwa cane no gutahura, kubera iyo nkomoko y'ubumana bwinshi yarazwe na se ikaja ku mwana.

Dan 4:26 Itegeko ryo gusiga igishitsi aho imizi iri risobanura ko ubwami bwawe buzoba ubwawe niwamenya ko uwutwara ari mw'ijuru.

26a- Iyo yemeye ko uwutwara ari mw'ijuru, ivyo gucishwa bugufi bizohagarara kuko umwami azokwemera kandi ahinduke.

Dan 4:27 Nuko rero mwami, impanuro yanje igushimishe. Ihereze ivyaha vyawe mu gukurikiza ubutungane, n'ibicumuro vyawe mu kugirira imbabazi abakene, ni ho umunezero wawe uzomara igihe kirekire.

27a- Umwami niyashira mu ngiro ivyo Daniyeli avuga muri uwo murongo, azohinduka vy'ukuri. Ariko iyo kamere irahabwa ubwibone, ububasha bwiwe butagira aho bugarukira bwatumye agira uburyarya kandi kenshi akagira ubutungane nk'uko ivyo vyabaye kera vyahishuriwe vyatwigishije.

Dan 4:28 Ivyo vyose vyarangukiye ku mwami Nebukadinezari .

28a- Iryo jambo rya Daniyeli ribuza ubundi busobanuro ubwo ari bwo bwose bw'ubu buhanuzi, bucira urubanza ubusa ishingiro ry'ubuhanuzi ryigishwa n'Ivyabona vya Yehova be n'uwundi mugwi w'idini uwo ari wo wose woba uteye kubiri n'itegeko ryasobanuwe na Daniyeli. Vyongeye, ibiri muri ico kigabane cose biratanga ikimenyamenya c'ivyo. Kuko iyo nkuru izotwigisha igituma umwami akubitwa n'umuvumo mu buhanuzi bw'igiti.

Dan 4:29 *Hashize amezi cumi n'abiri, yariko aragenda mu ngo y'umwami i Babuloni.*

29a- Haciye amezi 12, canke umwaka canke “igihe” hagati y'aho iyo yerekwa n'aho irangutse.

Dan 4:30 *Umwami aravuga ati: «Mbega iyi si Babuloni nini, yubatse ngo ibe inzu y'ubwami n'ububasha bw'ububasha bwanje, n'ubuninahazwa bw'ubuninahazwa bwanje?»*

30a- Ico ni co gihe c'iherezo umwami yari gukora neza iyo acereje. Ariko turashobora kumutahura kuko Babiloni yiwe yari igitangaza gityoroye vy'ukuri, ikiri ku rutonde rw'ibitangaza indwi vy'isi. Amatongo y'ivyatsi bitotahaye, ibidengeri, ibibanza bininibinini n'ibihome ku kibanza gipima ibilometero 40 ku ruhande rumwe rumwe. Ibihome vyari hejuru yavyo imikogote ibiri yashobora guca ku yindi mu burebure bwose bw'ibihome; inzira ndende y'ico gihe. Imwe mu marembo yayo, yasubiwemwo i Berlin, iri hagati y'inkuta zibiri zigizwe n'amabuye y'ubururu akozweko ikimenyetso c'umwami: intare ifise amababa y'inkukuma Dan.7:4 ivuga. Yari afise ico yirata. Ariko Imana ntibona ubwibone mu majambo yayo, ibona ubwibone ariko ikiruta vyose ni ukwibagirwa n'ugusuzugura ivyo yacyemwo kera. Nta gukeka ko uwo mwami atari we wenyene afise ubwibone kw'isi, ariko Imana yamushizeko amaso, iramushaka mw'ijuru ryayo kandi izomugira. Ivyo birakwiriye gusigurwa: Imana icira urubanza ibiremwa vyayo birenze ivyo bigaragara. Arasuzuma imitima yabo n'ivyiyumviro vyabo, akamenya ata na rimwe yihenda, intama zibereye agakiza. Ivyo bituma ashimika cane kandi rimwe na rimwe agakora ibitangaro, ariko ubwo buryo burashingira intahe uburyo igisubizo ca nyuma kironka kimeze.

Dan 4:31 *Iryo jambo ryari rikiri mu kanwa k'umwami, ijwi riva mw'ijuru, riti: «Mwami Nebukadinezari, ubwami bwawe bwakunyazwe.»*

31a- Nebukadinezari ni umunyavyaha w'urukundo rw'Imana, rwamuteze umutego, rukamugabisha mu ndoto yiwe y'ubuhanuzi. Igihano c'ijuru coshobora kwumvikana, ariko twishimire kuko ikibi Imana izomugirira kizorokora ubuzima bwiwe kikabugira ubudashira.

Dan 4:32 *Bazokwirukana mu bantu, kandi uzoba hamwe n'ibikoko vyo mw'ishamba; kandi ibihe indwi bizokurengako, gushika umenye yuko Musumbavyose ari we aganza ubwami bw'abantu, kandi ko abuha uwo ashaka.*

32a- Umwami amara imyaka indwi, canke incuro indwi, atakaza ubushobozi bwo gutahura ibintu, ubwenge bwiwe bukamwemeza ko ari igikoko gusa.

Dan 4:33 *Ubwo nyene ijambo rya Nebukadinezari riraranguka. Yirukanwa mu bantu, aya ivyatsi nk'inka, umubiri wiwe utobeshwa n'ikime co mw'ijuru; gushika aho umushatsi wiwe ukura nk'amababa y'inkukuma, n'inzara ziwe nk'iz'inyoni.*

33a- Umwami arashingira intahe yuko ivyo vyose vyari vyaramenyeshewe mw'iyerekwa vyamushikiye vy'ukuri. Mu kwandika ubuhamya bwiwe, uwo mwami yahindutse aravyura ivyo bintu biteye isoni, akavuga ivyiwe mu muntu wa gatatu. Isoni ziracari zimusunikira gutera intambwe inyuma. Iyindi nsobanuro iguma ishoboka, ko iyo ntahe yanditswe hamwe n'umwami na Daniyeli mwenewabo mushasha mu Mana y'ukuri.

Dan 4:34 *Igihe cashinzwe kirangiye, jewe Nebukadinezari ndarambura amaso yanje ndaba mw'ijuru, nca mbona imvo n'imvano. narahezagiye Isumba vyose, ndashemeza, ndaninahaza Ihoraho imyaka yose, inganji yiwe ikaba ari inganji z'ibihe bidashira, ubwami bwiwe bwamaho ibihe vyose.*

34a- Imana y'ubwenge kandi ishobora vyose ironka urukundo rw'intama zazimiye. Yarifataniye n'umukumbi wiwe, kandi aragwiza amashemezo yiwe kubera ubuninahazwa bwiwe.

34b- *ingoma yiwe ni ingoma y'ibihe bidashira, ubwami bwiwe na bwo buzokwamaho uruvyaro rumwe .*

Iryo formule ryerekeye ^{ubwami bwa} 5, ubu, ubudahera, bw'iyerekwa ry'Umwana w'umuntu wa Dani.7:14 : *Maze ahabwa ubutware n'ubuninahazwa n'ubwami; kandi ibisata vyose n'amahanga yose n'indimi zose vyaramukorera. Ubwami bwiwe ni ubw'ibihe bidahera, butazohera, ubwami bwiwe na bwo ntibuzosambuka .* Kandi no mu vyo yeretswe ku gishushanyo kiri muri Dan.2:44 : *Ku ngoma z'abo bami, Imana yo mw'ijuru izohagurutsa ubwami butazokwigera busenyuka, kandi ntibuzosigazwa n'ayandi mahanga : azomenagura ubwo bwami bwose, atikize, na we azogumaho ibihe bidashira .*

Dan 4:35 *Ababa kw'isi bose bameze nk'ubusa mu maso yiwe: akora ivyo agomba mu ngabo zo mw'ijuru no mu baba kw'isi, kandi nta n'umwe ashobora kumuhagarika ukuboko ngo amubaze ati: "Ukora iki?"*

35a- Icubahiro kibe ku Mana nzima ! Kuko kuri iyi nshuro umwami yaratahuye vyose aca arahinduka.

Dan 4:36 *Ico gihe rero ubwenge bwanje buragaruka ; ubuninahazwa bw'ubwami bwanje, ubuninahazwa bwanje n'ubwiza bwanje vyaragaruwe; abajanama banje n'abanyacubahiro banje bongera kumbaza; Nasubijwe mu bwami bwanje, ububasha bwanje burarushirizaho gusa.*

36a- Cokimwe na Yobu w'umugororotsi kandi w'umugororotsi, Imana yamusubije abahungu, abakobwa n'uruvyaro ku mpera y'amagorwa yiwe, uwo mwami asubira kwizigirwa n'abanyacubahiro biwe, asubira ku ngoma yiwe ubu ari umunyabwenge mu banyabwenge b'ukuri bamurikiwe n'Imana nzima. Ivyo vyabaye biremeza ko Imana iha ubwami uwo ishaka. Ni we yatumye Abakaludaya bakuru basaba ko umwami wabo asubizwa.

Dan 4:37 *Ubu rero jewe Nebukadinezari ndashimagiza, ndashira hejuru, ndatera iteka Umwami wo mw'ijuru, ibikorwa vyawe vyose bikaba ari ukuri, inzira ziwe zikaba ari ubutungane, kandi abagenda mu bwibone ashobora kubacisha bugufi.*

37a- Arashobora kubivuga kuko yarishe kugira ngo ashobore kubivuga.

Kugira ngo umuntu yirinde ikibi kuruta ibindi vyose, gukurura iryinyo birashobora kubabara cane ; ariko ibiti birashobora gutuma umubabaro uba uwubereye. Kugira ngo umuntu aronke ubudahera, bishobora kuba ngombwa ko aciye mu bigeragezo bikomeye canke bikomeye cane, gutabura ubwibone bizobatsindagira igihe bishoboka. Kubera ko Yezu Kirisitu yari azi ubushobozi afise, yaratumye Paulo aba impumyi mu nzira aja i Damasiko, kugira ngo uwo " mutoteza bene wabo " yari impumyi yo mu vy'impwemu abe icabona ciwe c'umwizigirwa kandi c'umwete amaze gusubira kubona amaso yiwe, mugabo ikiruta vyose, akabona impwemu yiwe.

Daniyeli 5

Dan 5:1 *Nuko umwami Belushaza ategurira abakuru biwe inzimano nini, bari igihumbi, banywera umuvinyu imbere yabo.*

1a- Umwami Nebukadinezari yarasinzira mu mahoro y'Imana amaze gusaza cane maze umuhungu wiwe Nabonide aramusubirira, uwo na we atagira umutima wo gutwara, aca areka umuhungu wiwe Belushazari aganza mu kibanza ciwe. Ntimwivange iri zina risobanura ngo " Beli arinda umwami ", ingorane Imana ishaka gufata, n'iryo Nebukadinezari yahaye Daniyeli : Beluteshazari risobanura " Beli azokingira ". Ku ntango y'ayo mazina hari ugusenga Beli canke Beliyali inyuma yiwe ari we wenyene atunganya ubusenga

bw'ibigirwamana vyinshi : Shetani, shetani. Nk'uko tuzobibona, abakurikiye uwo mwami yahindutse ntibamukurikiye muri iyo nzira.

Dan 5:2 *Belushazari amaze gusogongera umuvinyu, atuma kuzana ivyombo vy'inzahabu n'ivy'ifeza Nebukadinezari se wiwe yari yarakuye mu rusengeru rwari i Yeruzalemu, kugira ngo umwami n'abakuru biwe n'abagore biwe n'incoreke ziwe babinyweremwo.*

2a- Kuri uwo mwami w'umupagani, ivyo bikoreho vy'inzahabu n'ivy'ifeza ni isahu gusa ryanyazwe ku Bayuda. Kubera ko yahisemwo kwirengagiza Imana y'ukuri Nebukadinezari yari yahindikiriye, ntazirikana ko iyo Mana nzima ari yo icira urubanza ibikorwa vyawe vyose. Mu gukoresha ku ntumbero mbi kandi y'ubusambanyi ivyo bintu vyeranda kandi vyeranda mu gikorwa c'Imana Umuremyi, aba akora ikosa rya nyuma ry'ubuzima bwiwe bugufi. Mu gihe ciwe, Nebukadinezari yari azi ingene yozirikana ububasha bukora bw'Imana y'Abayuda kuko yari atahuye ko imana ziwe z'igihugu mu vy'ukuri zitabaho. Ibisata vyose vy'abantu vyari biganzwa n'umwami wa Babiloni vyari vyumvise intahe yiwe ikomeye yashigikiye Umwami wo mw'ijuru, cane cane umuryango wiwe wo hafi. Imana rero irafise impamvu nyinshi zo ubu kwiyerekana ko ari ubutungane kandi ata mbabazi.

Dan 5:3 *Nuko bazana ivyo bikoreho vy'inzahabu vyakuwe mu rusengeru, mu nzu y'Imana i Yeruzalemu; kandi umwami n'abaganwa biwe, abagore biwe n'inshoreke ziwe, bakanywa.*

3a- Daniyeli ashimika ku vyo ivyo bikoreho vyakuwe mu rusengeru, mu nzu y'Imana i Yeruzalemu vyavuye. Amaze kubona ko Imana y'Abayuda yemeye ko ivyo bintu bikurwa mu rusengeru rwiwe, uwo mwami akiri muto yari akwiye gutahura ko Imana y'ukuri ihana kandi igahana cane abayikorera nabi. Imana z'abapagani ntizikora ivyo bintu kandi abarongozi bazo barondera gusa guhimbara abantu bakoresha nabi ukwizera kwabo.

Dan 5:4 *Banywa umuvinyu, basingiza imana z'inzahabu n'iz'ifeza n'iz'umuringa n'iz'icuma n'iz'ibiti n'iz'amabuye.*

4a- Ikoreshwa ry'ibinyoma rirashize igihe, ni ikoreshwa ry'ugusenga ibigirwamana, ni ikirenge c'ikizira ku Mana. Igihambaye ni uko mu kwerekana cane ko ataco yitwararika, uwo mwami agira inzimano n'abagenzi biwe, mu gihe igisagara ciwe cari giteye ubwoba n'Abamedi n'Abaperesi bariko baragigota.

Dan 5:5 *Muri ako kanya, haboneka intoke z'ukuboko kw'umuntu, zandika ku ruhome rw'ingoro y'umwami, imbere y'igitereko c'amatara. Umwami abona iyo mpera y'ikiganza cariko kirandika.*

5a- Ibitangaro vyo mu gihe ca Nebukadinezari bimaze gusuzugurwa, ico gitangaro gishasha ntigifise intumbero yo guhindura abantu, ahubwo ni ugusambura ubuzima bw'abanyavyaha nk'uko tuzobibona. Imbere y'abaregwa babi bashaka urupfu rw'umunyavyaha, Yezu Kristu na we nyene yaranditse mu musenyi n'urutoke rwiwe ivyaha bakoze mu mpisho.

Dan 5:6 *Nuko mu maso h'umwami arahinduka, iviyumviro vyawe biramuhagarika umutima; ingingo z'amafyinga yiwe zirabohoka, amavi yiwe na yo araterana.*

6a- Ico gitangaro gica gica kizana ingaruka zaco. Naho aborewe, ubwenge bwiwe buravyifatamwo, aragira ubwoba cane.

Dan 5:7 *Umwami asemerera n'ijwi rirenga ngo bazane abapfumu b'inyenyeri n'Abakaludaya n'abapfumu; umwami araheza abwira abanyabwenge b'i Babiloni ati: «Uwuzosoma iki canditswe, akanyereka insobanuro yaco, azokwambika impuzu y'umuyugubwe, amwambike umunyuru w'inzahabu mw'izosi, abe uwa gatatu mu bwami.»*

7a- Na none, Daniyeli ararengagizwa; Ivyabona vyawe vyarasuzugurwa n'abakurikirana umwami. Kandi na none, mu mubabaro mwinshi cane, uwo mwami akiri muto asezerana icubahiro gihambaye kuruta ibindi vyose uwo wese azokwerekana ko ashoboye gusobanura ubutumwa bwanditswe ku ruhome mu buryo budasanzwe. Uwuzokora ivyo azoronka ikibanza ca gatatu mu bwami, kuko Nabonide na Belushazari bafise ikibanza ca mbere n'ica kabiri.

Dan 5:8 *Nuko abanyabwenge bose b'umwami barinjira; ariko ntibashobora gusoma iyo nyandiko no guha umwami insobanuro yayo.*

8a- Nk'uko vyari ku ngoma ya Nebukadinezari, ico kintu kiguma kidashoboka kuri abo banyabwenge b'abapagani.

Dan 5:9 *Nuko umwami Belushazari agira ubwoba bwinshi, mu maso hiwe harahinduka, n'abakuru biwe barahagarika umutima.*

Dan 5:10 *Umwamikazi, kubera amajambo y'umwami n'ay'abakuru biwe, yinjira mu nzu y'inzimano, aravuga ati: "Mwami, urakaramba! Ivyiyumviro vyawe ntibikubabaze, kandi mu maso hawe ntihahindure ibara!"*

Dan 5:11 *Hari umuntu mu bwami bwawe afise impwemu y'imana zera; kandi mu misi ya so, yabonetsemwo umuco, ubwenge n'ubwenge nk'ubw'imana. Ni co gituma so Nebukadinezari umwami, so wanyu, umwami so, yamugize umukuru w'abapfumu, abapfumu, Abakaludaya n'abaraguzi;*

Dan 5:12 *kuko muri we habonetsemwo impwemu ikomeye, ubumenyi n'ugutahura, gusobanura indoto, gusobanura amajambo y'umwiza, no gutorera umuti ibibazo bikomeye, mbere na Daniyeli, uwo umwami Beluteshazari yari yise. Nuko rero nibahamagare Daniyeli, na we abasobanure.»*

12a- Ubu buhamya buvuye ku Mwamikazi buratangaje kandi buracira urubanza umuryango wose w'umwami : ivyo twari tubizi... ariko twahisemwo kutabizirikana.

Dan 5:13 *Nuko Daniyeli bazana imbere y'umwami. Umwami araheza abwira Daniyeli ati: «Uri wa Daniyeli wari umwe mu banyagano b'Abayuda, uwo umwami data yari yarakuye mu Buyuda?»*

Dan 5:14 *Numvise ivyawe ko impwemu y'imana iri muri wewe, kandi ko umuco n'ubwenge n'ubwenge budasanzwe bibonetse muri wewe.*

Dan 5:15 *Abanyabwenge n'abapfumu b'inyenyeri bazanywe imbere yanje, kugira ngo basome iki canditswe, banyereka insobanuro yaco. ariko ntibashobora gutanga insobanuro y'ayo majambo.*

Dan 5:16 *Numvise ko ushoboye gusigura no gutorera umuti ibibazo bigoye; None rero, ni washobora gusoma iki canditswe, ukansobanurira, uzokwambika impuzu y'umuyugubwe, ukambike umunyuru w'inzahabu mw'izosi, kandi uzoronka ikibanza ca gatatu mu ntwaro y'ubwami.*

16a- Ikibanza ca gatatu inyuma ya Nabonide se wiwe na we nyene.

Dan 5:17 *Daniyeli arishura imbere y'umwami ati: Zigama ingabirano zawe, ingororano zawe uzihe uwundi. Yamara nzosomera umwami ico canditswe, ndamusobanurire.*

17a- Daniyeli arashaje kandi ntaha agaciro ivyubahiro canke ivyiza n'agaciro vy'ifeza n'inzahabu, ariko akaryo ko kwibutsa uwo mwami akiri muto amakosa yiwe, ivyaha vyiwe azobwirizwa kwishura n'ubuzima bwiwe, ntaco yokwihakana kandi ni umusuku w'Imana kubera ico gikorwa nk'ico.

Dan 5:18 *Mwami, Imana Isumbabyose yahaye so Nebukadinezari ubwami, ubukuru, ubuninahazwa n'ubuninahazwa;*

18a- Ingoma ya Nebukadinezari yari yarabayeye igikorwa n'ingabire y'Imana y'ukuri, nk'uko nyene ubuninahazwa bwiwe , yari yarashize mu buryo butari bwo ko ari inkomezi ziwe bwite , biciye mu bwibone, imbere y'uko Imana itangaza imyaka indwi.

Dan 5:19 *kandi kubera ubukuru yamuhaye, amoko yose n'amahanga yose n'indimi zose vyaramutinye, bikajugumira imbere yiwe. Umwami yica uwo yipfuzwa, akazigama ubuzima bw'uwo yipfuzwa; Yahagurutsa uwo ashaka, akamanura uwo ashaka.*

19a- Umwami yica uwo ashaka wese + .

Cane cane, ubwo bubasha yahawe n'Imana bwatumye ahana igisata c'Abayuda c'abagarariji, akica benshi mu babaserukira.

19b- kandi yararokoye ubuzima bw'abo yipfuzwa + .

Daniyeli be n'Abayuda bari imbohe baravyungukiyeko.

19c- yarereye abo yipfuzwa + .

Daniyeli na bagenzi biwe batatu b'intahemuka barashizwe hejuru n'Umwami Nebukadinezari hejuru y'Abakaludaya.

19d- *kandi aca bugufi abo yipfuzza + .*

Abanyacubahiro bo mu bwami bwiwe bategerezwa kwemera kurongorwa n'abakiri bato b'abanyamahanga bavuye mu buja bw'Abayuda. Ubwibone bw'igihugu c'Abayuda bwaciye bucishwa bugufi maze buratikizwa n'ukuboko kwiwe kw'ububasha.

Dan 5:20 *Ariko umutima wiwe ugira ubwibone, n'impwemu yiwe ikomantazwa n'ubwibone, aca yirukanwa ku ntebe yiwe y'ubwami, ubuninahazwa bwiwe burakurwako;*

20a- Ivyashikiye Umwami Nebukadinezari biradufasha gutahura *ubwibone* buvugwa ku mwami wa papa wa Dan.7:8. Daniyeli yereka umwami ko ububasha bushitse buhabwa n'Imana uwo ishaka wese, hakurikijwe porogarama yiwe. Ariko, mu kwibuka ukuntu Umwami Nebukadinezari yacishijwe bugufi, amwibutsa yuko naho yoba afise ububasha bungana iki, umwami wo kw'isi avana n'ububasha butagira aho bugarukira bw'umwami wo mw'ijuru.

Dan 5:21 *Yirukanwe mu bana b'abantu, umutima wiwe uba nk'uw'ibikoko, abana n'indogobe zo mw'ishamba; kandi yahawe ivyatsi ngo arye nk'inka, umubiri wiwe utobeshwa n'ikime co mw'ijuru, gushika aho amenya yuko Imana isumba vyose ari yo iganza ubwami bw'abantu, ikabuha uwo ishatse.*

21a- Ndabona, muri uwo murongo gusa, havugwa " *indogoba zo mw'ishamba* ". Indogoba ni ikimenyetso kigaragara c'ubutagondwa : " ubutagondwa nk'indogoba ", cane cane iyo na yo nyene ari " ishamba " kandi itari iyo mu nzu. Ni co kimenyetso kigereranya impwemu y'umuntu yanse kwumva inyigisho zitangwa n'Imana biciye mu vyamushikiye mu buzima bwiwe no mu vyo yahishuriwe muri Bibiliya.

Dan 5:22 *Nawe Belushazari umuhungu wiwe, ntiwicishije bugufi mu mutima wawe, naho wari uzi ivyo vyose.*

22a- Nkako, Belushazari ni we yigenjeje nk'" indogoba y'ishamba " mu kwirengagiza ivyashikiye " se " (sekuru).

Dan 5:23 *Wishize hejuru ngo urwanye Uhoraho w'ijuru; ivyombo vyo mu nzu yiwe barabikuzanira, ukabinywana navyo, wewe n'abanyacubahiro bawe, n'abagore bawe n'inshoreke zawe; Washimagije imana z'ifeza n'iz'inzahabu n'iz'imiringa n'ivy'icuma n'iz'ibiti n'iz'amabuye zitabona, zitarumva kandi zitamenya, kandi ntiwaninahaje Imana impwemu zawe n'inzira zawe zose ziri mu kuboko kwayo.*

23a- Belushazari yahumanije ibikoresho vy'inzahabu vyari vyerejwe Imana Umuremyi ku bw'igikorwa c'idini co mu rusengero rwiwe. Ariko mu kubikoresha mu gushemeza imana z'ikinyoma z'abapagani, yarashitse ku kintu giteye isoni **cane** . Iryo shusho ritegura iry'Ivyahishuriwe Yohana 17:4 : *Uwo mugore yari yambaye ibara ry'umuyugubwe n'iry'umutuku, yari yambaye inzahabu n'amabuye y'agaciro n'amasaro. Yari afise mu kuboko igikombe c'inzahabu cuzuye ibizira n'ubuhumane bw'ubusambanyi bwiwe* . Aho ni ho yitwa " *Babiloni Akomeye* " ku murongo wa 5.

Dan 5:24 *Ni co gituma yarungitse iki gice c'ukuboko kwandika iki canditswe.*

24a- Na we nyene, Belushazari aratahura akerewe cane ko hariho Imana y'ukuri nzima ikora kandi igafata mu buryo bw'igitangaza inyifato y'abantu.

Dan 5:25 *Iki ni co canditswe: Mene, Mene, Tekeli, Ufarisini.*

25a- Impinduro : guharurwa, guharurwa, gupimwa no kugabanywa

Dan 5:26 *Kandi iyi ni yo nsobanuro y'ayo majambo. Yaharuwe: Imana yaharuwe ingoma yawe, irayirangiza.*

26a- Ica mbere " *giharuwe* " kigamije intango y'ingoma, ica kabiri " *giharuwe* " kigamije iherezo ry'ubu butegetsu.

Dan 5:27 *Bapimwe: Bapimwe ku minzane, basanga mufise ubukene.*

27a- Umunzane *uri* aha ni ikimenyetso c'urubanza rw'Imana. Abantu barayifashe kugira ngo bamenyeshe ibikorwa vy'ubutungane ; ubutungane budatunganye cane. Ariko ivy'Imana biratunganye kandi bishingiye ku shusho y'umunzane w'*impande zibiri* , ipima ibikorwa vy'iciza n'ikibi uwo muntu acirirwa urubanza yaranguye. Iyo urugero rw'iciza ruremereye kuruta urw'ikibi, igihano c'Imana kirabereye. Kandi ivyo ni vyo vyabaye ku Mwami Belushazari.

Dan 5:28 *Bugabanywe: Ubwami bwawe buzogabanwa, buhabwe Abamedi n'Abaperesi.*

28a- Igihe yariko aranywa inzoga ziteye ishishi mu ngoro yiwe y'ubwami, ayobowe n'Umwami Dariyo, Abamedi binjiye i Babiloni baciye ku ruzi, rwari rwahinduwe inzira maze rwuma mu gihe gito.

Dan 5:29 *Nuko Belishazari ateguka ko bambara Daniyeli impuzu y'umuyugubwe, bamushirako umunyororo w'inzhabu mw'izosi, bamenyesha ko ari we azoba uwugira gatatu mu bwami.*

Dan 5:30 *Iryo joro nyene Belushazari umwami w'Abakaludaya yicwa.*

Dan 5:31 *Dariyo Umumedi afata ubwami, afise imyaka mirongo itandatu n'ibiri.*

31a- Ubu buhamya nyabwo bw'ababonye Daniyeli ntibwemerwa n'abahinga mu vya kahise bavuga ko ico gikorwa cakoze n'umwami w'Ubuperesi Kuro 2 Mukuru mu – 539.

Daniyeli 6

Inyigisho y'iki gice ca 6 isa n'iyo muri Daniyeli 3. Kuri iyi ncuro, yerekana Daniyeli mu kigeragezo c'ubudahemuka bw'akarorero, kugira ngo yiganwe kandi ivugwe n'abatoranijwe bose bahamagawe n'Imana muri Yezu Kristu. Ivyiyumviro birafasha, ariko soma gusa kandi wibuke icigwa. Umwami *Dariyo* akora nk'uko Nebukadinezari yakoze mu gihe ciwe kandi, na we *afise imyaka 62*, aja kwatura ubuninahazwa bw'Imana nzima ya Daniyeli; uguhinduka kwaronswe n'intahe Daniyeli yatanze y'ubudahemuka igihe Imana yamukingira *intare*. Kuva mu ntango z'ubucuti bwabo, arakunda cane Daniyeli amukorera ata buryarya kandi ata buryarya, kandi abona ko *afise impwemu iruta izindi*.

Dan 6:1 *Dariyo yemera gushinga abakuru ijana na mirongo ibiri ngo bajeye ubwami bwiwe bwose.*

1a- Umwami *Dariyo* ahishura ubukerebutsi bwiwe mu gushinga ubutegetsu bw'ubwami abakuru b'intara 120 bashinzwe mu ntara zirenga 120.

Dan 6:2 *Ashinga abakuru batatu ngo babarongore, na Daniyeli muri bo, kugira ngo abakuru b'ingabo bababaze, kugira ngo umwami ntahombe.*

2a- Daniyeli aracari mu bakuru b'abarongozi bajewe abakuru b'igisagara.

Dan 6:3 *Daniyeli yari hejuru y'abaganwa n'abakuru b'igihugu, kuko yari muri we impwemu isumba izindi; umwami aca yiyumvira kumugira aganza ubwami bwose.*

3a- *Dariyo* na we nyene arabona ko Daniyeli aruta abandi mu muzirikanyi wiwe w'ubwenge n'ubukerebutsi. Kandi umugambi wiwe wo kumushinga hejuru ya vyose uzovyura ishari n'urwanko kuri Daniyeli.

Dan 6:4 *Nuko abaganwa n'abakuru b'igihugu barondera urwitwazo rwo kurega Daniyeli ku vyerekeye ubwami. Ariko ntibabona ikintu na kimwe co kumuhana, kuko yari umwizigirwa, kandi ata mahinyu canke ikibi na kimwe bamubonako.*

4a- Daniyeli akorera Imana aho amushize hose, ku buryo akorera umwami n'ukwitanga n'ubudahemuka nk'ukwo. Gutyo asa n'uwutagira *agasembwa*; ikigereranyo kiboneka mu beranda b'Abadiventisiti b'Imisi ya Nyuma hakurikijwe Ivyahishuwe 14:5.

Dan 6:5 *Abo bagabo baravuga bati «Nta mpamvu tuzoronka yo kumugirira nabi uwo Daniyeli, kiretse tuyibonye mw'itegeko ry'Imana yiwe.»*

5a- Ivyo vyiyumviro birerekana ivyiyumviro vy'ikambi ya shetani y'ikigeragezo ca nyuma c'ukwizera co kw'isi aho ikiruhuko c'isabato c'umusi ugira indwi w'itegeko ry'Imana kizokwemera kwica abasavyi bayo b'intahemuka, kuko batazokwemera gutera iteka ikiruhuko c'umusi wa mbere wagizwe itegeko, ni ukuvuga ku musi w'Imana w'itegeko ry'idini ry'Abaroma.

Dan 6:6 *Nuko abo batware n'abatware baza ku mwami, baramubwira bati: “Mwami Dariyo, urabeho ibihe bidahera!”*

6a- Ukwo kwinjira kw'akajagari ni ukugira ngo yibutse umwami inkomezi z'imibare, ubushobozi afise bwo gutuma haba imigumuko, rero ko akeneye gukomeza ubutegetsu bwiwe.

Dan 6:7 *Abaganwa bose b'ubwami, abatware, abakuru b'igihugu, abajanama n'abatware, bemeranya ko hasohorwa itegeko ry'umwami, rifise itegeko rikomeye, ry'uko umuntu wese azosenga imana iyo ari yo yose canke umuntu mu misi mirongo itatu, kiretse wewe, mwami, azojugunywa mu mwobo.*

7a- Gushika ico gihe, Umwami Dariyo ntiyari yararondeye guhatira abagabo bo mu bwami bwiwe gusenga imana imwe aho gusenga iyindi. Mu gusenga Imana nyinshi, umwidgevuyo wo gusenga ni uwushitse. Kandi kugira ngo bamwemeze, abo bacumuzi baramutwenga, bamutera iteka, Umwami Dariyo, nk'imana. Aha na ho, nk'uko bigenda ku bategetsi bakuru bose, ubwibone buravyuka bukamutuma yemera iyo nzira ariko ntiyavuye mu muzirikanyi wiwe.

Dan 6:8 *None rero mwami, wemeze iryo tegeko, urindike kugira ngo ntirhindurwe, nk'uko itegeko ry'Abamedi n'Abaperesi ridahinduka.*

8a- Iri tegeko rivuga ubuhanuzi bushimishije ku bijanye n'uwuzotuma umusi w'Imana w'Abaroma uba itegeko ku mpera y'imisi. Ariko reka tubone ko iyo kamere idahinduka y'itegeko ry'Abamedi n'Abaperesi ryashinzwe n'abantu b'abanyavyaha kandi b'abanyavyaha ata mvo n'imwe ifise. Ukudahinduka ni ukw'Imana nzima y'ukuri, Umuremyi.

Dan 6:9 *Nuko Umwami Dariyo yandika iryo tegeko n'iryo tegeko.*

9a- Iyo ntambwe ni ngirakamaro, kuko amaze kwandika itegeko n'ukwiburanira , itegeko ridahinduka ry'Abamedi n'Abaperesi rizobwirizwa kwubahirizwa.

Dan 6:10 *Daniyeli amenye ko iryo tegeko ryanditswe, aja mu nzu yiwe, amadirisho y'icumba co hejuru yari yuguruye yerekeza i Yeruzalemu. kandi gatatu ku musi yarapfukama agasenga yongerera aninahaza Imana yiwe, nkuko yahora abigenza.*

10a- Daniyeli ntahindura inyifato yiwe, kandi ntiyareka ngo iyo ngero y'abantu imukwegere. Mu kwugurura idirisha ryiwe, yerekana ko ashaka ko ukudahemuka kwiwe ku Mana Mushoboravyose kumenyekana na bose. Muri ico gihe, Daniyeli arahindikira aja i Yeruzalemu aho urusengero rw'Imana ruri naho rwasambutse. Kuko Mpwemu Imana yigaragaje igihe kirekire muri uru rusengero rwera yari yarahinduye uburaro bwayo, uburaro bwayo bwo kw'isi.

Dan 6:11 *Nuko abo bagabo binjira mu rusaku, basanga Daniyeli ariko arasenga, asenga Imana yiwe.*

11a- Abamugambi bari bamutegereje bamuraba kugira ngo bamufate mu gikorwa co kutumvira itegeko ry'umwami ; ubu ni “ icaha gikomeye ”.

Dan 6:12 *Baza imbere y'umwami, bamubwira itegeko ry'ubwami bati: “Mbega ntiwanditse itegeko ry'uko umuntu wese azosenga imana canke umuntu wese mu misi mirongo itatu, atari wewe mwami, azojugunywa mu mwobo w'intare?” Umwami arishura ati: «Ico kintu ni ukuri, nk'uko itegeko ry'Abamedi n'Abaperesi riri, ritahinduka.*

12a- Umwami ashobora gusa kwemeza itegeko we ubwiwe yanditse agashirako umukono.

Dan 6:13 *Bongera kuvuga babwira umwami bati Daniyeli wo mu bunyagano bwa Yuda ntiyakwitaho, mwami, n'itegeko wanditse, ahubwo asenga gatatu ku musi.*

13a- Daniyeli afashwe n'ukuboko gutukura mu gikorwa c'isengesho ryiwe, aracirwa urubanza. Umwami arakengurukira Daniyeli kubera inyifato yiwe y'ukwizera n'iy'ubugororotsi. Azoca ahita abona isano hagati yiwe n'iy'Mana akorera n'umwete n'ubudahemuka nk'ubwo kuko ayisenga ubudasiba gatatu ku musi . Ivyo bisigura umubabaro n'umubabaro urubanza rwa Daniyeli ruzomutera be n'intango y'uguhinduka kwiwe kuzoza.

Dan 6:14 *Umwami avyumvise arababazwa cane; yashizeho umutima wo gukiza Daniyeli, kandi aguma agerageza kumukiza gushika izuba rirenze.*

14a- Umwami aca abona ko bamukoresheje nabi, aca afata inzira aja gukiza Daniyeli, uwo ashima cane. Ariko utwigoro twiwe tuzoba ubusa kandi umwami aca abona imbere y'ivyo vyose : urudome rwica, ariko impwemu iratanga ubuzima . Mu guha abantu iyo mvugo mu nyuma, Imana yerekana urugero rw'ukwubaha amategeko. Ubuzima ntibushobora gutunganirizwa ku ndome z'ivyanditswe vy'amategeko. Mu rubanza rwayo rw'Imana, Imana irazirikana ibintu vy'ido n'ido urudome rwapfuye rw'itegeko ryayo ryanditswe ryirengagiza, kandi abantu batagira Imana ntibagira ubwenge bwo kubigira.

Dan 6:15 Ariko abo bagabo barahimiriza umwami, bati: Mwami, urazi neza ko itegeko ry'Abamedi n'Abaperesi risaba ko itegeko ryose ryemejwe n'umwami riba iry'iherezo.

15a- Abateguye umugambi baribuka ukuntu ingingo zafashwe n'umwami w'Abamedi n'Abaperesi zari zidashobora guhindurwa (zitagira ishingiro). Na we ubwiwe aratezwe n'umuco yarazwe. Ariko aratahura ko yari yarashikiwe n'umugambi wo gutera Daniyeli.

Dan 6:16 Nuko umwami ategeka ko bazana Daniyeli, bamujugunya mu mwobo w'intare. Umwami aca abwira Daniyeli ati: Imana yawe usenga ubudasiba igukize!

16a- Umwami agoberwa n'uguta Daniyeli mu cobo c'intare, mugabo yipfuzwa n'umutima wiwe wose ko Imana akorera adahemuka cane yokwinjiramwo kugira ngo imukize.

Dan 6:17 Bazana ibuye, barishira ku munwa w'ico kinogo; Umwami ayidomako ikidodo akoresheje impeta yiwe y'ikidodo be n'impeta z'ikidodo z'abakuru biwe, kugira ngo ntihagire ikintu na kimwe gihinduka ku bijanye na Daniyeli.

17a- Aha, ivyashikiye Daniyeli birasa n'uguhamba Kristu, urugi rwiwe rw'amabuye rw'uruziga na rwo nyene rwari rwugarijwe kugira ngo umuntu ntigire ico akora.

Dan 6:18 Nuko umwami yinjira mu ngoro yiwe; arara yisonzesheje, ntiyamuhamagara incoreke, kandi ntiyashobora kwitanga ngo asinzire.

18a- Iyo nyifato y'umwami irashingira intahe ukutagira uburyarya kwiwe. Mu gukora ivyo bintu yerekana ko ashaka guhimbara Imana ya Daniyeli no kuronka agakiza kiwe kuri yo. Ivyo nivyo intango y'uguhindukirira Imana imwe.

Dan 6:19 Umwami avyuka kare mu gitondo, yihuta aja mu mwobo w'intare.

19a- Gutegura ubusuku hakurikiwe n'ijoro ry'ukubura itiro kubera ubwenge bwiwe bubabazwa n'iciumviro c'urupfu rwa Daniyeli n'ukwo kwirukira mu mwobo w'intare mu gatondo si ibikorwa bikorwa n'umwami w'umupagani ahubwo ni ibikorwa vy'umuvukanyi akunda mwenewabo mu Mana.

Dan 6:20 Nuko yegera icobo, ahamagara Daniyeli n'ijwi ry'agahinda. Umwami araha abwira Daniyeli ati: Daniyeli, musavyi w'Imana nzima, mbega Imana yawe usenga ubudasiba yarashoboye kugukiza intare?

20a- Uko yegera nya cobo, yaciye ahamagara Daniyeli mw'ijwi ry'agahinda .

Umwami arizigiye ariko aratinya kandi aratinya ikibi kuruta ibindi vyose kuri Daniyeli. Ariko rero, icizigiro afise kigaragazwa n'uko amuhamagara akamubaza ikibazo.

20b- Daniyeli, musavyi w'Imana nzima, mbese Imana yawe ukorera ubudasiba yarashoboye kugukiza intare?

Mu kumwita "Imana nzima," Dariyo arashingira intahe intango y'uguhinduka kwiwe. Ariko rero, ikibazo ciwe "yoba yarashoboye kugukiza intare?" bitwerekako ataramumenya. Ahandi ho yari kuvuga ati : « Mbega yashakako kukurokora intare ? » .

Dan 6:21 Daniyeli abwira umwami ati: «Mwami, urakaramba ibihe vyose .

21a- Mu kanwa k'abagira umugambi mubisha, ku murongo wa 6, iyo mvugo yari ifise insobanuro nke, ariko mu kanwa ka Daniyeli, ivuga ubuhanuzi bw'ukuronka ubuzima budahera bwabikiwe abatoranijwe n'Imana.

Dan 6:22 Imana yanje yohereje umumarayika wayo, yugara iminwa y'intambwe, ntizigira nabi zingiriye, kuko nabonetse ko nta caha mfise imbere yayo. kandi n'imbere yawe, mwami, nta kibi nakoze.

22a- Muri ivyo bintu vyabaye, Umwami Dariyo aratahura ingene umugambi udahinduka w'amategeko y'ubwami y'abantu ari ubujuju, ata mvo n'imvano, kandi udashimwa n'Imana Nzima y'ukuri Daniyeli akorera ataco yihishije.

Dan 6:23 Umwami aranezerwa cane, ategeka ko bakura Daniyeli mu mwobo. Daniyeli arakurwa muri nya cobo, nta nkovu iboneka kuri we, kuko yari yizigiye Imana yiwe.

23a- Nuko umwami aranezerwa cane + .

Ukwo kwifata kw'umunezero w'akameremere n'uw'ubwisanzure guhishura uwuzotoranywa n'Imana muri kazoza kuko umwami ubu afise ukudakeka kw'ukubaho kwiwe n'ububasha bwiwe.

23b- *Daniyeli bamukura mu cobo, nta nkovu bamubonako.*

Nka kurya nyene impuzu za bagenzi batatu ba Daniyeli baterewe mw'itanure ryashushe cane zitaturitse.

23c- *kuko yari yizigiye Imana yiwe + .*

Ukwo kwizigira kwagaragaye mu ngingo yafashe yo kudakurikiza itegeko ry'umwami ryari gutuma Imana ibura amasengesho yiwe ; ihitamwo ridashoboka kandi ridashobora kwiyumvirwa kuri uwo muntu w'akarorero w'ukwizera kw'umuntu gusa.

Dan 6:24 *Umwami ategeka ko bazana abo bagabo bari bareze Daniyeli, babajugunya mu mwobo w'intare, bo n'abana babo n'abagore babo ; batarashika mu nda y'ico cobo, intare zirabafata, zimenagura amagufa yabo yose.*

24a- Imana yarahindukiye ameza ku babisha bariko barategura ikibi. Mu gihe c'abami b'Abaperesi bari bazoza, ivyo bintu vyari gusubirwamwo ku Muyuda Morudekayi, uwo indongozi Hamani yashaka kwicana n'abantu biwe mu gihe c'Umwamikazi Esiteri. Aho na ho nyene , ni Hamani azoheza akamanikwa ku giti co kubanikako Morudekayi.

Dan 6:25 *Inyuma y'ivyo, umwami Dariyo yandikira abantu bose, amahanga yose n'indimi zose, ababa kw'isi yose , ati: «Amahoro abe menshi kuri mwebwe.»*

25a- Iyi nyandiko nshasha y'umwami ni iy'umuntu yatsinzwe n'Imana nzima. Ubu afise amahoro atunganye mu mutima wiwe, akoresha ikibanza ciwe co gutegeka kugira ngo abwire abantu bose bo mu bwami bwiwe intahe y'amahoro yiwe yaronse ku Mana y'ukuri.

Dan 6:26 *Ndategetse ko mu bwami bwanje bwose hazoba ugutinya n'ugutinya Imana ya Daniyeli. Kuko ari Imana nzima, kandi yamaho ibihe vyose; ubwami bwiwe ntibuzokwigera busenyurwa, ingoma yiwe izokwama gushika kw'iherezo.*

26a- *Ndategetse ko mu karere kose k'ubwami bwanje .*

Umwami ategeka ariko nta n'umwe ahata.

26b- *dufise ubwoba n'ubwoba ku Mana ya Daniyeli .*

Ariko atunze ivyo bintu vyamushikiye, ategeka abantu ubwoba n'ugutinya Imana ya Daniyeli kugira ngo akureho abanditsi b'umugambi mushasha wo gutera Daniyeli.

26c- *Kuko ari Imana nzima, kandi yahoraho ibihe vyose.*

Yizigiye ko ubwo buhamya buzokwakirwa mu mitima y'abantu bo mu bwami, kandi ni co gituma amushemagiza kandi akamushira hejuru.

26d- *ubwami bwiwe ntibuzokwigera busenyurwa, kandi ingoma yiwe izokwama gushika kw'iherezo*

Inyifato y'ibihe bidahera y'ubwami bwa 5 ^{bw'ico} gishushanyo irasubira kwamamazwa.

Dan 6:27 *Ni we mukiza n'umukiza, akora ibimenyetso n'ibitangaza mw'ijuru no kw'isi. Ni we yarakoye Daniyeli mu bubasha bw'intare.*

27a- *Ni we arokora kandi akarokora + .*

Umwami ashingira intahe ivyo yabonye, ariko ukwo gucungurwa n'agakiza bireba gusa umubiri w'umubiri, ubuzima bwa Daniyeli. Bizoba ngombwa kurindira ukuza kwa Yesu Kristo kugira ngo dutahure ishaka ry'Imana ryo gucungura no gukiza icaha. Ariko reka tugaragaze ko uwo mwami mu bisanzwe yumvise akwiye kwisukura kugira ngo ahimbare Imana nzima.

27b- *ni we akora ibimenyetso n'ibitangaza mw'ijuru no kw'isi + .*

Igitabo ca Daniyeli kirashingira intahe ivyo bimenyetso n'ibitangaza, ibikorwa bidasanzwe Imana yakoze, ariko mwirinde, shetani n'amadayimoni yiwe na bo nyene barashobora kwihenda ibitangaro bimwebimwe vy'Imana. Kugira ngo umuntu amenye hagati y'izo nkomoko zibiri zishoboka, birahagije gutahura uwungukira ku butumwa bushikirizwa. Mbega bijana mu kugamburukira Imana Umuremyi, canke mu kutumvira ?

Dan 6:28 *Daniyeli yarateye imbere ku ngoma ya Dariyo no ku ngoma ya Kuro Umuperesi. 28a- Turatahura ko Daniyeli atazosubira mu gihugu ciwe c'amavukiro, ariko amasomo Imana yamwigishije muri Dan.9 azoba yatumye yemera atababaye iyo nzira yaciwe n'Imana yiwe.*

Daniyeli 7

Dan 7:1 *Mu mwaka wa mbere w'ingoma ya Belushazari umwami wa Babiloni, Daniyeli arota inzosi, ivyo yerekwa biza mu mutwe wiwe, aryamye ku gitanda ciwe. Hanyuma yandika iyo ndoto, avuga ibintu nyamukuru.*

1a- *Umwaka wa mbere wa Belushazari umwami w'i Babiloni*

Ni ukuvuga mu – 605. Kuva mu yerekwa rya Dan.2, haciye imyaka 50. Umwami akomeye Nebukadinezari amaze gupfa, yasubiriwe n'umwuzukuru wiwe Belushazari.

Dan 7:2 : *Daniyeli atangura ati : « Nabonye mw'iyerekwa ryanje mw'ijoro, mbona imiyaga ine yo mw'ijuru iriko iratera ku kiyaga kinini.*

2a- *imiyaga ine yo mw'ijuru yaraturitse mu*

Ni intambara z'isi yose zituma abategetsi bashobora kwagura ububasha bwabo mu bijanye n'ibice bine vy'ingenzi , baja mu Buraruko , mu Bumanuko, mu Buseruko no mu Burengero.

2b- *ku kiyaga kinini*

Ishusho ntabwo ari iyo gushimisha abantu, kuko ikiyaga, naho coba ari kinini, ni ikigereranyo c'urupfu. Ivyo si vyo, mu mugambi w'Imana, ibidukikije vyateguriwe umuntu vyaremwe mw'ishusho yayo, nk'uko Itanguriro 1 ibivuga. Ibidukikije vyayo ni isi. Ariko abantu baratakaje, kuva mu caha c'intango, biciye mu kutumvira kwabo, ishusho yabo y'ubumana kandi nta kindi bagifise mu maso yabo atyoroye kandi meranda kiretse ibikoko vyo mu kiyaga bihumanye kandi vy'ibinyoma biraryana bivuye ku vyo shetani n'amadayimoni bihumeke. Muri iryo yerekwa, ikiyaga kigereranya abantu benshi batazwi.

Vyongeye, akarere ubwo buhanuzi buvuga karareba ibisata vy'abantu bihujwe n'inkengera zavyo zikikuje Ikiyaga Mediterane . Ikiyaga rero kirafise uruhara runini mu bikorwa vy'intambara vy'abategetsi b'ibihugu.

Dan 7:3 *Hanyuma ibikoko bine bininibinini biva mu kiyaga, kimwe kimwe gitandukanye n'ikindi .*

3a- *Nuko ibikoko bine bininibinini biduga biva mu kiyaga + .*

Turabona mu iyerekwa rishasha inyigisho itangwa muri Daniyeli 2, ariko aha, *ibikoko* birasubirira ibihimba vy'umubiri w'ico *gishushanyo* .

3b- *bitandukanye n'ibindi*

Nk'ibikoresho vy'igishushanyo ca *Dani.2* .

Dan 7:4 *Irya mbere ryari rimeze nk'intare , rifise amababa y'inkukuma; Naravye gushika amababa yiwe acitse ; yava mw'isi, ahagarikwa ku birenge vyawe nk'umuntu, kandi ahabwa umutima w'umuntu.*

4a- *Ica mbere cari kimeze nk'intare , kandi cari gifise amababa y'inkukuma.*

Aha *umutwe w'inzahabu* w'umwami w'Umukaludaya w'i Dani.2 uhinduka *intare ifise amababa y'inkukuma* ; ikimenyetso gicapwe ku mabuye y'ubururu ya Babiloni, ubwibone bw'Umwami Nebukadinezari muri Dan.4.

4b- *Naravye gushika amababa yiwe acitse .*

Ubuhanuzi buravuga imyaka indwi canke ibihe indwi Umwami Nebukadinezari yagizwe ikijuju n'Imana. Muri iyo myaka 7 (*ibihe indwi*) vy'ugucishwa bugufi vyavuzwe muri Dan.4:16, *umutima wiwe w'umuntu warakuweho* , usubirizwa n'umutima w'igikoko.

4c- *yava mw'isi, ahagarikwa ku birenge vyawe nk'umuntu, kandi ahabwa umutima w'umuntu.*

Uguhindukira kwiwe ku Mana Umuremyi ni ho kwemezwa. Ivyo yacyemwo biratuma dutahura ko , ku Mana, umuntu ari umuntu iyo umutima wiwe ufise ishusho y'Imana gusa. Azobihishura mu kwigira umuntu muri Yezu Kristu akarorero k'Imana katunganye k'urukundo n'ukugamburuka.

Dan 7:5 *Hanyuma mbona igikoko ca kabiri kimeze nk'idubu gihagaze ku ruhande rumwe ; Yari afise imbavu zitatu mu kanwa hagati y'amenyo, baramubwira bati : Haguruka, urye inyama nyinshi.*

5a- *Maze igikoko ca kabiri kimeze nk'idubu gihagaze ku ruhande rumwe .*

Inyuma y'umwami w'Umukaludaya, *isanduku y'ifeza n'amaboko* y'Abamedi n'Abaperesi vyacitse *idubu* . Ugutahura neza " *kwari guhagaze ku ruhande rumwe* " kwerekana ubutegetsi bw'Abaperesi bwabonetse ubwa kabiri inyuma y'ubutegetsi bw'Abamedi, ariko intsinzi zabwo zaronswe n'umwami Kuro 2 Umuperesi zatumye bugira ububasha burengeye cane ubw'Abamedi.

5b- *yari afise imbavu zitatu mu kanwa hagati y'amenyo, baramubwira bati : Haguruka urye inyama nyinshi .*

Abaperesi bazoganza Abamedi baneshe ibihugu bitatu : Lidiya y'umwami w'umutunzi Croesus mu – 546, Babiloni mu – 539, na Misiri mu – 525.

Dan 7:6 *Inyuma y'ivyo ndaba, mbona iyindi imeze nk'ingwe , ifise ku mugongo amababa ane ameze nk'ay'inyoni ; Ico gikoko cari gifise imitwe ine, kandi cahawe ubutware.*

6a- *Inyuma y'ivyo ndaraba, mbona ikindi kimeze nk'ingwe .*

Na vyo nyene, *inda n'amatako vy'umuringa vy'abategetsi* b'Abagiriki bihinduka *ingwe ifise amababa ane y'inyoni* ; Amabara y'ingwe y'ikigiriki atuma iba **ikimenyetso c'icaha** .

6b- *kandi cari gifise ku mugongo amababa ane nk'ay'inyoni .*

Amababa *ane y'inyoni* afitaniye isano n'ingwe yerekana kandi aremeza umuvuduko ukabije w'intsinzi z'umwami wayo akiri muto Alegizandere Mukuru (hagati ya -336 na -323).

6c- *Ico gikoko cari gifise imitwe ine, kandi cahawe ubutware .*

Aha, " *imitwe ine* " ariko muri Dan.8 izoba " *amahembe ane manini* " yerekana abategetsi b'Abagiriki bakurikiye Alegizandere Mukuru : Séléucus , Ptolémée, Lisimaque, na Cassander.

Dan 7:7 *Inyuma y'ivyo, mbona mu vyo neretswe mw'ijoro, mbona igikoko ca kane, giteye ubwoba, giteye ubwoba, kandi gikomeye cane; yari afise amenyo manini manini y'icuma, yararya, akamenagura, akayonyanga ivyo yasigaye ; Cari gitandukanye n'ibindi bikoko vyose vyari vyagibanjirije, kandi cari gifise amahembe cumi.*

7a- *Hanyuma y'ivyo, mbona mu vyo neretswe mw'ijoro, mbona igikoko ca kane, giteye ubwoba , giteye ubwoba, gikomeye cane .*

Aha na ho nyene, *amaguru y'icuma* y'Ubwami bw'Uburoma arahinduka igikoko gifise *amenyo y'icuma n'amahembe cumi* . Kuko nk'uko Apo.13:2 ibivuga, ni we wenyene yikoreye ibigenderwako vy'ingoma 3 zabanje : Inkomezi z'intare , ziremezwa muri uyu murongo aho zitomoye : *inkomezi* *zidasanzwe* ; *ububasha* bw'idubu , n'ukwihuta kw'ingwe n'iragi ry'icaha **cayo** rigereranywa n'amabara yayo.

7b- yari afise amenyo manini manini y'icuma, yararya, akamenagura, akayonyanga ibisigaye;

Ivyo bintu bivuga ko ari we yakoze ubwicanyi n'ubwicanyi bwaranguwe n'ikimenyetso c'icuma c'**Abaroma** kizobandanya gushika kw'iherezo ry'isi, biciye ku butegetsi bwiwe bwa papa.

7c- Cari gitandukanye n'ibindi bikoko vyose vyari vyagibanjirije, kandi cari gifise amahembe cumi.

Amahembe *cumi* agereranya Abafranki, Abalombardi, Abaalamani, Abanya-Anglo-Saxon, Abavisigoti, Ababourgundie, Abasuebi, Abaheruli, Abavandali n'Abaostrogoti. Ubwo ni bwo bwami **cumi** bwa gikirisu buzobaho inyuma y'uguseniyuka kw'Ubwami bw'Uburoma kuva mu 395, nk'uko insobanuro umumarayika yahaye Daniyeli ku murongo wa 24 zivyerekana.

Dan 7:8 Maze ndihweza ayo mahembe, mbona hagati yayo hari irindi gahembe ritoyi, kandi imbere y'iryo gahembe hari atatu mu mahembe ya mbere yaraciwe. kandi yari afise amaso ameze nk'ay'umuntu, afise n'akanwa kavuga ubwibone.

8a- Nitegereje ayo mahembe, mbona akandi gahembe gatoyi kava muri yo .

Ihembe ritoyi riva muri rimwe mu mahembe cumi, ryerekana Ubutaliyano bw'Abaostrogote aho igisagara ca Roma n'ico bita " intebe nyeranda " y'abapapa biri, ku ngoro ya Laterani ku musozi Caelian; Izina ry'ikilatini risobanura: ikirere.

8b- kandi atatu mu mahembe ya mbere arandurwa imbere y'iryo hembe .

Amahembe yatabutse arakurikirana: abami batatu bakuwe ku butegetsi bo ku murongo wa 24, ni ukuvuga, Abaheruli hagati y'umwaka wa 493 n'uwa 510, hanyuma bakurikirana, Abavandali mu 533, n'Abaostrogoti mu 538 birukanwe i Roma na Jenerali Belisarius ^{bakuwe} ku ngoma mu mwaka wa 500. Kuko dutegerezwa kubona ingaruka z'imvugo iri imbere y'iri hembe. Ivyo bisigura ko Ihembe ritagira ububasha bwa gisirikare bwite kandi ryungukira ku ngabo z'intwari z'abami baritinye kandi bagatinye ububasha bwaryo bw'idini, gutyo bagahitamwo kurishigikira no kurigamburukira. Ivyo bizokwemezwa muri Dan.8:24 aho tuzosoma ngo: ububasha bwiwe buzokwongerekana, ariko si kubera inkomezi ziwe bwite kandi umurongo wa 25 uzosobanura: kubera uguterimbere kwiwe n'ukuroranyirwa kw'amayeri yiwe, azogira ubwibone mu mutima wiwe. **Birerekanwa rero yuko ukuri kwemezwa gusa mu gushiramwo ubutumwa busa n'ubwo busanzaye mu bigabane bitandukanye vyo mu gitabu ca Daniyeli no mu buryo bwagutse kuruta muri Bibiliya yose.** Bitandukanye, ibigabane vy'ico gitabu " birashira ikidodo " ku buhanuzi n'ubutumwa bwabwo, ibigabane vy'agaciro kuruta ibindi vyose biguma bidashobora gushikwako.

8c- kandi yari afise amaso asa n'ay'umuntu + .

Mu Vyahishuriwe Yohana 9, Mpwemu atangura insobanuro ziwe n'ijambo nk'iri. Muri ubwo buryo atanga icyumviro c'ugusa n'ivyo umuntu abona atari ukuri. Aha, na ho nyene, dutegerezwa kubona ukuntu asa n'umuntu yigize umuntu mu gutungana kwiwe muri Yezu Kristu, ariko afise gusa ukwigira. Ariko hariho n'ibindi, kuko " amaso " ari ikigereranyo c'ubuhanga bw'abahanuzi Yezu na we ari akarorero katunganye. Kandi Mpwemu yerekeza ku kwigira ubuhanuzi kw'ubupapa buzoheza bushinge icicaro cabwo mu gisagara ca Vatikani, ijambo risobanura: guhanura, rivuye mu kilatini " vaticinare ". Ivyo bizokwemezwa mu Vyahishuriwe Yohana 2:20, aho Mpwemu azogereranya iri shengero ry'Abagatolika b'i Roma na *Yezebeli* yishe abahanuzi ba YaHWÉH, umunyamahangakazi asenga Bayali, yubatswe n'Umwami Ahabu. Ukwo kugereranya kurafise ishingiro kuko ubupapa bwica ku biti vy'Inama Nkuru y'Igihugu abahanuzi b'ukuri b'Imana muri Kristo.

8d- n'akanwa, kavuga n'ubwibone.

Muri iki gice ca 7, Umuhinga mu vyo gukora amasanamu n'umuyobozi w'Imana yerekana mu " zoom " igihe ca gikirisu kimureba cane, igihe kiri hagati y'iherezo ry'Ubwami

bw'Uburoma n'ukugaruka kw'ubuninahazwa kwa Kristo muri Mikaheli, izina ryiwe ryo mw'ijuru mu bamarayika. Imenyasha ukuza kw'umwami w'ubwibone, uwutoteza abera b'Isumba vyose, atera ingingo mfatirwako z'idini z'Imana, agerageza guhindura ibihe n'itegeko, amabwirizwa cumi ariko n'ayandi mategeko y'Imana. Mpwemu amenyesha igihano ciwe ca nyuma; azoringwa "n'umuriro kubera amajambo yiwe y'ubwibone." Ku bw'ivyo, ikintu co mu rubanza rwo mw'ijuru co mu kinjana c'indwi gica kigaragazwa ubwo nyene inyuma y'aho amajambo yiwe y'ubwibone avuzwe. Imbere yiwe, Umwami Nebukadinezari nawe yari yerekanye ubwibone ariko yicishije bugufi yemera icigwa c'ugucishwa bugufi Imana yamuhaye.

Urubanza rwo mw'ijuru

Dan 7:9 *Naravye gushika intebe z'ubwami zishirwaho. Nuko Uwa kera w'imisi aricara. Imyambaro yiwe yari yera nk'urubura, umushatsi wo ku mutwe wiwe wari nk'ubwoya bw'intama butagira agasembwa; intebe yiwe yari imeze nk'imbeya z'umuriro, n'amakurudumu ameze nk'umuriro waka.*

9a- *Narabona ingene intebe z'ubwami zishirwaho.*

Ico kigereranyo kigereranya igihe c'urubanza ruzoshikirizwa n'aberanda bacunguwe ba Yezu Kristu imbere yiwe, yicaye ku ntebe z'ubwami, **mw'ijuru** nk'uko Ivyahishuwe 4 bivuga, mu myaka igihumbi ivugwa mu Vyahishuriwe Yohana 20. Uru rubanza rutegura ivyangombwa vy'urubanza **rwa nyuma**, ukuntu ruzoshirwa mu ngiro nk'uko bigaragazwa ku murongo wa 11.

9b- *Nuko Uwa kera w'imisi aricara.*

Uwo ni we Kristu yahinduwe Imana, Imana imwe rudende y'umuremyi. Igikorwa c'inshinga kwicara kigaragaza uguhagarara kw'igikorwa co guhagarara, ni ishusho y'ikiruhuko. Ijuru riri mu mahoro atagira uko asa. Kw'isi, ababisha baratikijwe ku kugaruka kwa Kristo.

9c- *Imyambaro yiwe yari yera nk'urubura, umushatsi wo ku mutwe wiwe na wo wari nk'ubwoya butagira agasembwa.*

Umweru ni ikimenyetso c'ubugororotsi bw'Imana butunganye bujanye n'akameremere kayo kose ku rugero rw'impuzu zayo, ibimenyetso vy'ibikorwa vyayo n'umushatsi wo ku mutwe wayo ariwo ikamba ry'ubwenge butyoroye kandi butunganye butagira *icaha cose*.

Uyu murongo utanga icyumviro Yes.1:18 : *Nimuze, tuzirikane hamwe! ni ko Yehova avuga. Naho ivyaha vyanyu vyoba bitukura, bizokwera nka shelegi; naho vyotukura nk'agahama, bizomera nk'ubwoya bw'intama.*

9d- *intebe yiwe yari imeze nk'imbeya z'umuriro;*

Intebe y'ubwami yerekana ikibanza c'Umucamanza akomeye, ni ukuvuga urubanza rw'icyumviro c'Imana. Ishizwe muni y'ishusho y'imbeya z'umuriro zizoba *amaso* ya Kristo agororotse mu Vyahishuriwe Yohana 1:14 aho dusanga insobanuro z'uyu murongo. Umuriro urasambura, ivyo bikaba bitanga uru rubanza intumbero yo gusambura abansi b'Imana n'abatoranijwe bayo. Kubera ko abo bamaze gupfa, uru rubanza rwerekeye *urupfu rwa kabiri* ruzotera ata kabuza abaciriwe urubanza.

9th- *kandi izo nziga zimeze nk'umuriro waka.*

Intebe y'ubwami ifise amakurudumu agereranijwe n'umuriro uzocana kw'isi : Ivyahishuwe 20:14-15 : urupfu rwa kabiri ni ikiyaga c'umuriro. Izo nziga rero zivuga ko abacamanza bava mw'ijuru baja kw'isi kugira ngo bashitse imanza zaciwe. Imana nzima, Umucamanza mukuru, iriko iriruka kandi isi niyaba nshasha kandi isukuwe, izosubira kwiruka gushinga intebe yayo y'Ubwami nk'uko Ivyahishuwe 21:2-3 bivuga.

Dan 7:10 *Uruzi rw'umuriro rwatembera ruva imbere yiwe. Abantu ibihumbi n'ibihumbi baramukorera, kandi abantu ibihumbi n'ibihumbi cumi bahagarara imbere yiwe. Abacamanza baricara, ibitabu birazingururwa.*

10a- *Uruzi rw'umuriro rwatembera ruva imbere yiwe .*

Umuriro wo *gusukura* uzomanuka uva mw'ijuru kugira ngo urigate ubugingo bw'abapfuye baguye, hanyuma bazuke, nk'uko bivugwa mu Vyahishuriwe Yohana 20:9 : *Baraduga baja kw'isi, bakikuzza inkambi y'aberanda n'igisagara gikundwa . Ariko umuriro umanuka uva mw'ijuru urabatongora .*

10b- *Igihumbi igihumbi ni co camukoreye .*

Ni ukuvuga ubugingo imiliyoni, abatoranijwe *bacunguwe* bakuwe kw'isi.

10c- *kandi amamiliyoni ibihumbi cumi bahagarara imbere yiwe +.*

Amamiliyaridi cumi y'abantu bo kw'isi *bahamagawe* n'Imana barazuka bagahamagarwa imbere yayo n'abacamanza bayo kugira ngo baciriwe urubanza rw'Imana rugororotse rw'urupfu rwa *kabiri* , ikintu cemezwa muri Luka 19:27 : *Ubwa nyuma, abo bansi banje, batashaka ko mbaganza, muzane hano imbere yanje mubice* . Niko Mpwemu yemeza amajambo yavuze biciye kuri Yesu muri Mat.22:14 : *Kuko benshi bahamagawe ariko bake ni bo batowe* . Ivyo bizoshika cane cane mu misi y'iherezo nk'uko bivugwa muri Luka 18:8 : ... *Ariko Umwana w'umuntu niyaza, azosanga ukwizera kw'isi?*

10d- *Abacamanza baricara, ibitabu birazingururwa + .*

Urukiko rw'Ikirenga ruzocira urubanza rushingiye ku buhamya bwatumye urubanza rucirwa be n'ibirego vyahinduwe ku giti cabo ku muntu wese yaciriwe urubanza. *Ibitabu* vyawe birimwo ubuzima bw'ikiremwa, kigumye mu ciyumviro c'Imana, abamarayika b'intahemuka bakaba ari bo bashingira intahe, ubu abantu bo kw'isi ntibabona.

Dan 7:11 *Nuko ndabona kubera amajambo akomeye iryo hembe ryavuze; kandi uko naravye, ico gikoko kirapfuye.*

11a- *Naravye rero, kubera amajambo y'ubwibone iryo hembe ryavuze .*

Nk'uko amajambo ngo “ *kubera amajambo y'ubwibone* ” avyerekana, uwo murongo ugamije kutwereka isano riri hagati y'inkomoko n'ingaruka bisobanura urubanza rw'Imana. Ntacira urubanza ata mvo.

11b- *kandi uko nariko ndabiraba, ico gikoko kirapfa .*

Iyo igikoko ca *kane* kigereranya ugukurikirana, Roma y'Ubwami - ubwami cumi bw'i Buraya - Roma ya Papa, isambuwe n'umuriro, ni *kubera* igikorwa c'ubwibone c'amajambo c'Uburoma bwa Papa ; igikorwa kizobandanya gushika ku kugaruka kwa Kristo.

11c- *umubiri wiwe na wo uratikizwa , ushikirizwa umuriro ngo utwike + .*

Urubanza rutera icarimwe *ihembe ritoyi* n'amahembe cumi y'abanyagihugu yari ashigikiye kandi akagira uruhara mu vyaha vyayo nk'uko bivugwa mu Vyahishuriwe Yohana 18:4. *Ikiyaga c'umuriro c'urupfu rwa kabiri* kizobarotsa , kibatikize .

Dan 7:12 *Kandi ibindi bikoko vyambuwe ububasha bwavyo, ariko ubuzima bwavyo buramba igihe gito.*

12a- *Ibindi bikoko vyambuwe ububasha bwavyo .*

Aha, nk'uko biri mu Vyahishuriwe Yohana 19:20 na 21, Mpwemu ahishura ko iherezo ritandukanye riri ku bacumuzi basanzwe b'ubupagani , kuba abaragwa b'icaha c'intango cavuye kuri Adamu kija ku bantu benshi bo mu mateka yose y'isi.

12b- *ariko barahawe kwongerwa ubuzima igihe kinaka .*

Ukwo gutomoye bigamije kwerekana akamaro k'ingoma za kera mu kutabona iherezo ry'ubutegetsu bwazo ku mpera y'isi nk'uko vyagendeye igikoko ca 4^{c'Uburoma} cari muni y'uburyo bwaco bwa nyuma bw'intwari ya gikirisu y'isi yose mu gihe c'ukugaruka kwa Yezu Kristu. Iherezo ry'ikinjana ca 4^{ryarasenyutse} burundu. Inyuma y'ivyo isi izoguma *ata gishushanyo kandi ari ubusa* mu ishusho y'inyenga y'*Itanguriro* 1:2.

Yezu Kristu, umwana w'umuntu

Dan 7:13 *Narabonye mu vyo neretswe mw'ijoro, mbona umuntu ameze nk'Umwana w'umuntu aje mu bicu vyo mw'ijuru; yegera Uwa kera w'imisi, na bo bamukwegera hafi yiwe.*

13a- *Narabonye mu vyo neretswe mw'ijoro, mbona umuntu ameze nk'umwana w'umuntu ari kumwe n'ibicu vyo mw'ijuru .*

Ukwo kugaragara kw'umwana w'umuntu kuratanga umuco ku nsobanuro yatanzwe ku rubanza twamaze kuvuga. Urubanza ni rwa Kristo. Ariko mu gihe ca Daniyeli, Yezu ntiyari bwaze, ni co gituma Imana ishushanya ivyo azorangura biciye mu busuku bwiwe bwo kw'isi mu gihe azoza ubwa mbere kw'isi y'abantu.

13b- *yegera Uwa kera w'imisi, na bo bamukwegera hafi yiwe.*

Inyuma y'urupfu rwiwe, azozura we nyene, kugira ngo ashikirize ubutungane bwiwe butunganye bwatanzwe nk'ishikanwa ku Mana yababajwe, kugira ngo aronke imbabazi z'abatowe biwe b'intahemuka, batoranijwe kandi batoranijwe na we nyene. Ishusho yerekanwa yigisha ingingo ngenderwako y'agakiza karonswa mu kwizera inkuka y'Imana y'ubushake muri Kristo. Kandi yemeza ko afise uburenganzira ku Mana.

Dan 7:14 *Nuko ahabwa ubutware n'icubahiro n'ubwami. kandi ibisata vyose n'amahanga yose n'indimi zose vyaramukorerera. Ingoma yiwe ni inganji y'ibihe bidashira, ubwami bwiwe na bwo ntibuzosenyuka.*

14a- *Nuko ahabwa inganji, ubuninahazwa n'ubwami.*

Amakuru y'uuyu murongo arashizwe mu ncamake muri iyi mirongo kuva kuri Mat.28:18 gushika kuri 20 yemeza ko urubanza ari rwa Yezu Kristu: *Yezu amaze kwegera, ababwira ati: Nahawe ububasha bwose mw'ijuru no kw'isi . Nuko nimugende muhindure amahanga yose abigishwa, mubabatize mw'izina rya Data n'irya Mwana n'irya Mutima Mweranda, mubigishe kwitondera ivyo nabageze vyose. Kandi ehe ndi kumwe namwe imisi yose gushika ku muhero w'isi .*

14b- *kandi ibisata vyose n'amahanga yose n'indimi zose vyaramukorerera .*

Mu majambo atagira uko asa, rizoba kw'isi nshasha, iyo ya kera izosubirwamwo kandi ininahazwe inyuma y'ikimpumbi c'indwi. Ariko abacunguwe bazoba batoranijwe mu bisata vyose, mu mahanga yose no mu bantu b'indimi zose kubera agakiza kadasanzwe Yezu Kristu yaronse kubera ko bamukoreye **mu** buzima bwabo. Mu Vyahishuriwe Yohana 10:11 na 17:15 iyo mvugyo yerekana Uburayi bwahindutse ubukristo n'isi y'Uburengero. Muri iri tsinda dusangamwo abatoranijwe imiliyoni bakijijwe bakorerera Imana ku murongo wa 10.

14c- *kandi ubwami bwiwe ntibuzokwigera butikizwa + .*

Ivyerekeye ivyo bivugwa muri Dan.2:44 vyemezwa hano : *ubutegetsi bwiwe ntibuzokwigera busenyuka.*

Dan 7:15 *Jewe Daniyeli nari nshavuye mu mutima wanje, n'ivyo neretswe mu mutwe vyampagaritse umutima.*

15a- *Jewe Daniyeli nari nshavuye mu mutima wanje + .*

Ingorane za Daniyeli zirafise ishingiro, iyerekwa rimenyeshya akaga ku beranda b'Imana.

15b- *kandi ivyo neretswe mu mutwe vyaranteye ubwoba.*

Vuba ivyo yeretswe kuri Mikaheli bizomugirako ingaruka nk'izo, nk'uko Dan.10:8 : *Nanje nsigaye jenyene, mbona ivyo yeretswe bikomeye: inkomezi zanje zirabura, mu maso hanje harahinduka ibara harabora, nca ntakaza inguvu zose.* Insobanuro : *Umwana w'umuntu na Mikaheli ni umuntu umwe w'ubumana . Ubwoba buzoba buranga ubutegetsi bw'Uburoma, kuko muri izo ntwaro zibiri zikurikirana, ntibuzoha abantu abategetsi beranda nka Nebukadinezari, Dariyo Umumedi na Kuro II Umuperesi.*

Dan 7:16 *Nuko ngera kuri umwe mu bari bahagaze aho, ndamubaza ukuri kw'ivyo vyose. Yarambwiye, aca ampa insobanuro:*

16a- Aha ni ho hatangura izindi nsobanuro zatanzwe n'umumarayika.

Dan 7:17 *Ivyo bikoko binini, ari vyo bine, ni abami bane bazohaguruka mw'isi ;*

17a- Zirikana ko iyo nsobanuro ikora cane ku bijanye n'ugukurikirana kw'ibikoko guhishurirwa muri Dan.2 n'ishusho y'ico gishushanyo nk'uko biri hano muri Dan.7, n'ivy'ibikoko .

Dan 7:18 *Ariko abera b'Isumba vyose bazotwara ubwami, ubwami bazobugabire ibihe bidashira, ibihe bitazoshira.*

18a- Ivyo nyene bivugwa ku bijanye n'ivyo bine bikurikirana. Na none, ica gatanu kijanye n'ubwami budahera bw'abatoranijwe Kristo yubaka ku ntsinzi yiwe **ku caha** n'urupfu.

Dan 7:19 *Maze nshaka kumenya ukuri kw'igikoko ca kane, cari gitandukanye n'ibindi vyose, giteye ubwoba cane, cari gifise amenyo y'icuma n'amano y'umuringa, kikarya, kigamenagura , kigatera ibisigarira muni y'ibirenge ;*

19a- yari afise amenyo y'icuma

Aha ni ho dusanga, mu *menyo* , *icuma* cari ikimenyetso c'ubukomezi bw'ingoma y'Uburoma kigaragazwa n'amaguru y'igishushanyo ca Dani.2.

19b- n'imisumari y'umuringa .

Muri aya makuru y'inyongera, umumarayika asobanura : *n'imisumari y'umuringa* . **Iragi ry'icaha c'Abagiriki** rero ryemezwa n'ico kintu kidahumanye, ikintu c'ivyuma cagereranya ubwami bw'Abagiriki mu **nda no mu mataka** y'igishushanyo ca Dani.2.

19c- *abariye, barawumenagura , bagahonyora ivyasigaye .*

Kurya , canke kwungukira ku bintu vyaneshejwe, bituma umuntu akura – guca , canke guhagarika no guseniyura – *gukandagira muni y'ibirenge* , canke gusuzugura no gutoteza – Ivyo ni vyo bikorwa “ Abaroma ” babiri bakurikiranye n'infashanyo yabo y'abanyagihugu n'iy'idini bazokora gushika Kristo agarutse . Mu Vyahishuriwe Yohana 12:17 : Mpwemu yerekana “ Abadiventisiti ” ba nyuma n'ijambo “ *amasigarira* .”

Dan 7:20 *n'amahembe cumi yari mu mutwe wayo, n'irindi ryakuze, imbere yaryo rikaba ryaguye atatu, ihembe ryari rifise amaso n'akanwa kavuga ibintu bikomeye, n'isura ikomeye kuruta ayandi .*

20a- Uyu murongo urazana ido n'ido rivuguruzanya ku murongo wa 8. Ni gute “ *ihembe ritoyi* ” riri ngaha rifata **ishusho nini kuruta ayandi** ? Aho ni ho atandukaniye n'abandi *bami* b'amahembe *cumi* . She is very weak and fragile and yet , biciye mu kwizera no gutinya Imana yivugira ko aserukira kw'isi, arabaganza kandi akabakoresha uko ashatse, kiretse mu bihe bidasanze.

Dan 7:21 *Mbona iryo hembe rirwana n'abera, rikabanesha.*

21a- Ivyo biteye ubwoba birabandanya. Avuga ko afise umubiri w'ubweranda bwo hejuru kandi Imana ikamurega ko ariko aratoteza abera bayo. Insobanuro imwe gusa rero : arabesha nk'aho ahumeka. Ukuroraniwa kwayo ni ukw'ikinyoma kinini cane gihenda kandi gisenya , gisenya cane inzira Yezu Kristu yakurikiye.

Dan 7:22 *gushika aho Uwa kera w'imisi aza, acira urubanza abera b'Isumba vyose, maze igihe kirashika, abera bafata ubwami.*

22a- Igishimishije ni uko iyo nkuru nziza yemezwa. Inyuma y'ibikorwa vy'umwiza vyakozwe n'Uburoma bwa papa n'abamushigikiye mu vy'abanyagihugu no mu vy'idini, intsinzi ya nyuma izoja kuri Kristu n'abo yatoye.

Umurongo wa 23 n'uwa 24 uratomora neza urutonde rw'ivyo bizokurikirana.

Dan 7:23 *Uko ni ko yambwiye ati : Igikoko ca kane ni ubwami bwa kane buzoba kw'isi, butandukanye n'ubwami bwose, buzotongora isi yose, buyihonyore, buyimenagure.*

23a - Ubwami bw'abapagani bw'Uburoma mu buryo bwabwo bw'ubwami hagati ya – 27 na 395.

Dan 7:24 *Kandi amahembe cumi muri ubwo bwami ni abami cumi bazohaguruka. Uwundi azohaguruka inyuma yabo, azoba atandukanye n'uwa mbere, azotsinda abami batatu.*

24a- Ni ukubera ukwo gutomoye neza ko dushobora kumenya ayo mahembe cumi n'ubwami **cumi** bwa gikirisu bwashinzwe ku karere k'uburengero bw'Ubwami bw'Uburoma bwari kwasenyutse kandi kwasambutse. Iyi ntara ni iyo mu Buraya bwacu ubu : EU (canke EU) .

Dan 7:25 *Azovuga amajambo arwanya Isumba vyose , azoruha abera b'Isumba vyose, azokwiyumvira guhindura ibihe n'amategeko. kand'aberanda bazotangwa mu kuboko kwiwe, kumara igihe n'ibihe n'igice c'igihe.*

25a- Azovuga amajambo arwanya Rudasumbwa + .

Imana yibanda cane muri uyu murongo ku kwamagana ivyaha ishingira ku ntwaro ya papa y'i Roma no ku basenyeri b'i Roma babanjirije, abo ikibi cakozwe camenyekanye, kigatsindishirizwa, kigakwigishwa abantu benshi batazi. Mpwemu aradondora ibirego, atangura n'ibikomoye cane : *amajambo arwanya Isumba vyose* ubwiwe. Ikintu giteye ubwoba ni uko abapapa bavugaga ko bakoreraga Imana kandi ko bayiserukira kw'isi. Ariko rero, ukwo kwigira nk'ukwo ni kwo gutuma umuntu agira ikosa kuko Imana nta na rimwe yemera ukwo kwigira nk'ukwa Papa . Kandi kubera ivyo , ivyo Roma yigisha vyose mu buryo bw'ikinyoma ku vyerekeye Imana biragira ico bikoze kuri we ubwiwe.

25b- *azohahaza abera b'Isumba vyose + .*

Ivyo gutotezwa ataco bimaze kw'aberanda biri ku murongo wa 21 ni vyo aha vyibutswa kandi vyemezwa. Imanza zicirwa n'inkiko z'idini zizwi kw'izina rya " Inquisition Nyeranda ." Gucumukura bikoreshejwe mu guhatira abantu ataco bazira kwemera icaha cabo.

25c- *kandi azokwizigira guhindura ibihe n'amategeko .*

Ico kirego giha umusomyi akaryo ko gusubira gushingira intahe ukuri kw'ishimikiro kwo gusenga Imana y'ukuri kandi nzima yonyene.

Urutonde rwiza rwashinzwe n'Imana rwahinduwe n'abanyadini b'Abaroma. Dushingiye ku Kuvayo 12:2, Imana yabwiye Abaheburayo igihe bava mu Misiri : **Ukwezi kuzoba intango y'amezi kuri mwebwe; uzoba ukwezi kwa mbere kw'umwaka** . Iryo ni itegeko, si icyumviro gusa. Kandi ko agakiza kava mu bayuda nk'uko Yezu Kristu yavyifashemwo, kuva mu Kuvayo, ikiremwa cose cinjira mu gakiza na co nyene cinjira mu muryango w'Imana aho urutonde rwiwe rugomba kuganza no kwubahirizwa. Inyigisho y'ukuri y'agakiza ni iyi , kandi ni ko vyari kuva mu gihe c'intumwa. Muri Kristo, Isirayeli y'Imana yafashe uruhande rw'impwemu, naho biri ukwo ni Isirayeli yiwe yashingirako urutonde rwiwe n'inyigisho ziwe. Dukurikije Rom. Aragabishwa na Paulo ku kutizera kwacitse urupfu ku Bayuda b'abagarariji bo mw'isezerano rya kera kandi kuzoba urupfu nk'uko nyene ku bakristo b'abagarariji b'isezerano rishasha ; ivyo bikaba vyerekeye ata guca ku ruhanda ukwizera kw'Abagatolika b'i Roma, kandi ukwiga Dan.8 bizokwemeza ivyo, kuva mu 1843, ku bakirisu b'Abaporotisanti.

Turi mu ntango gusa y'ihishurirwa rirerire ry'ubuhanuzi aho ikirego c'Imana cavuzwe muri uyu murongo kiri hose rero ingaruka ziteye ubwoba kandi ziteye ubwoba. Ibihe vyahinduwe n'ivy'i Roma :

1 – ikiruhuko c'isabato c'itegeko rya 4 ^{ry'Imana} . Umusi ugira indwi kuva kw'igenekerezo rya 7 Ntwarante 321 warasubirijwe n'umusi wa mbere, ukaba ubonwa n'Imana nk'umusi w'ubusambanyi kandi ko ari intango y'indwi. Ikindi kandi, uwo musi wa mbere washizweho n'Umwami w'abami w'Uburoma Constantin wa mbere ^{igihe} wari ushizweho mu gusenga " izuba ry'icubahiro ritaneshejwe ", izuba ry'abapagani ryahinduwe imana, ryari risanzwe riri muri Misiri, ikimenyetso ca Bibiliya c'icaha. Daniyeli 5 yatweretse ingene Imana ihana uburakari buyigiriye, umuntu gutyo aragabishwa kandi akamenya ico amurindiriye igihe Imana

izomucira urubanza nk'uko yaciriye urubanza Umwami Belushazari ikamwica. Isabato yejejwe n'Imana kuva isi iremwa irafise akaranga kabiri k'igihe n'itegeko ry'Imana, nk'uko umurongo wacu ubivuga.

2 – Intango y'umwaka , mu ntango yaba mu mpera z'umwaka , ijambo risobanura igihe ca mbere , ryahinduwe ngo ribe mu ntango y'urushana.

3 – Nk'uko Imana ibivuga, uguhinduka kw'umutaga kuba izuba rirenze, mu rutonde rw'ijoro n'umurango , atari mu gicugu, kuko rishirwako uturongo kandi rikagaragazwa n'inyenyeri yaremye ku bw'iyi ntumbero .

Ihinduka ry'itegeko riraja kure cane y'ikibazo c'Isabato. Roma ntiyahumanije ibikoresho vy'inzhabu vyo mu rusengeru; Ibintu vy'eranda cane ku buryo gukora ku bwato vyabonetsemwo vyari guhura n'urupfu ubwo nyene n'Imana.

25c- *kand'aberanda bazotangwa mu kuboko kwiwe, kumara igihe n'ibihe n'igice c'igihe .*

Igihe gisobanura iki ? Ivyo Umwami Nebukadinezari yacyemwo biraduha inyishu muri Dani 4:23 : *Bazokwirukana abantu, kandi bazogutuma urya ivyatsi nk'inka; kandi ibihe indwi bizokurengako, gushika umenye yuko Musumbavyose ari we aganza ubwami bw'abantu kandi ko abuha uwo ashaka wese.* Inyuma y'ivyo bintu bikomeye vyabaye, umwami avuga ku murongo wa 34 ati : *Igihe cashinzwe kirangiye, jewe Nebukadinezari naradugiye amaso mw'ijuru, maze ubwenge bwanje buragaruka .* Narahezagiye Isumba vyose , ndashimagiza, ndaninahaza uwubaho ibihe bidahera, ubutware bwiwe bukaba ari ubw'ibihe bidahera, ubwami bwiwe bugumaho kuva ku ruvyaro rumwe gushika ku rundi . Turashobora gushika ku cyumviro c'uko ivyo *bihe indwi* bigereranya imyaka indwi kuva ico kiringo gitangura kandi kigahera mu buzima bw'umuntu. Ico Imana yita rero *igihe* ni igihe isi ifata kugira ngo irangize urugendo rumwe rw'izuba. Ubutumwa bwinshi burava muri ivyo. Imana igereranywa n'izuba kandi iyo ikiremwa kivyuka mu bwibone, kugira ngo kigisubize mu kibanza ciwe, Imana irayibwira iti : " Zikukira ubumana bwanje umenye uwo ndi we ." Kuri Nebukadinezari, ibice indwi birakenewe ariko biragira ico bikoze. Ikindi cigwa kizoba kijanye n'igihe ubutegetsu bwa papa buzomara na co nyene cavuzwe ubuhanuzi n'ijambo " *igihe* " riri muri uwo murongo. Ugereraniye n'ivyashikiye Nebukadinezari, Imana irahana ubwibone bwa gikirisu mu kubushira mu gahinda mu kiringo c'imyaka, ibihe n'igice c'imyaka y'ubuhanuzi. Kuva ku wa 7 Ntwarante 321, ubwibone n'ubujuju mu bujuju vyatumye abantu bemera kwubahiriza urutonde rwahinduye itegeko ry'Imana ; ivyo umushumba yicisha bugufi wa Kristo adashobora kwumvira, ahandi ho yoba yiciye ku Mana yiwe ikiza.

Uwo murongo utuma turondera agaciro nyakuri be n'amatariki y'intango n'iherezo ry'ico kiringo c'ubuhanuzi. Tuzosanga rigereranya imyaka 3 n'amezi atandatu. Nkako, iyo formule irasubira kugaragara mu Vyahishuriwe Yohana 12:14 aho ishirwa mu buryo buhuye n'iyi formule y'imisi 1260 yo mu murongo wa 6. Gushira mu ngiro itegeko ryo muri Ezekiyeli 4:5-6, *umusi umwe ku mwaka umwe*, bizotuma dutahura ko vy'ukuri ari imyaka 1260 y'urupfu rurerure kandi ruteye ubwoba, rw'imibabaro.

Dan 7:26 *Maze urubanza ruzoza, bamukureho ubutware bwiwe, buzimanganywe, bube ubusa ubuziraherezo.*

2a- Zirikana inyungu y'ivyo bintu vy'ukuri : urubanza n'iherezo ry'ubutegetsu bw'abapapa bishika igihe kimwe. Ivyo bigaragaza ko urubanza rwavuzwe rutazotangura gushika Kristo agarutse. Kuva mu mwaka w'2021, abapapa baracariko barakora, rero urubanza rwavuzwe muri Daniyeli ntirwatanguye mu mwaka w'1844, benewacu b'Abadiventisiti.

Dan 7:27 *Kandi ubwami n'ubutware n'ubukuru bw'ubwami bwose munsu y'ijuru bizohabwa abantu, abera b'Isumba vyose. Ingoma yiwe ni ubwami bw'ibihe bidahera, abatware bose bazomukorerera bongere bamugamburukire.*

27a- Urubanza rero rurashirwa mu ngiro neza inyuma y'ukugaruka mu buninahazwa bwa Kristu n'uguduzwa mw'ijuru kw'abatowe biwe.

27b- *kandi abatware bose bazomukorera bongere bamugamburukire + .*

Nk'ingero, Imana iratwerekera *abategetsi batatu* bavugwa muri iki gitabu : umwami Nebukadinezari w'Umukaludaya, umwami Dariyo w'Umumedi, n'umwami w'Ubuperesi Kuro 2.

Dan 7:28 *Aha niho amajambo yarangiriye. Jewe Daniyeli narababajwe cane n'ivyiyumviro vyanje, mu maso hanje harahinduka, nzigama ayo majambo mu mutima wanje.*

28a- Ugutera urujijo kwa Daniyeli kuracari gufise ishingiro, kuko kuri uru rwego ikimenyamenya c'akaranga k'Uburoma bwa papa kiracari n'inkomezi ; Akaranga kiwe kaguma ari " icyumviro " cemeza cane, ariko n'ubu ni " icyumviro ". Ariko Daniyeli 7 ni ica kabiri gusa mu masahani indwi y'ubuhanuzi yerekanwa muri iki gitabu ca Daniyeli. Kandi ubu, twarashoboye kubona ko ubutumwa bushikirizwa muri Dan.2 na Dan.7 busa kandi bushigikirana. Igipande gishasha cose kizotuzanira ibindi bintu, mu kwishira ku nyigisho zamaze gukorwa , bizokomeza kandi bikomeze ubutumwa bw'Imana buzorushiriza gutomoka.

Iciumviro c'uko " *ihembe ritoyi* " ry'iki kigabane ca 7 ari Roma ya papa, kiracariho kugira ngo cemezwe. Ico kintu kizokorwa. Ariko reka tubanze twibuke iyo nkuru y'amateka yerekeye Roma, " *igikoko ca 4 c'igikoko gifise amenyo y'icuma* ". Ivuga Ubwami bw'Uburoma bukurikiwe n'" *amahembe cumi* " y'ubwami bw'Uburaya bwigenga kandi bwigenga bwakurikiwe, mu 538, n'" *ihembe ritoyi* " ry'upapa riyitwa, uwo " *mwami atandukanye* ", imbere yiwe hari " *amahembe atatu canke abami batatu* ", Abaheruli , Abavandali n'Abastrogoti bicisha bugufi hagati y'489.

Daniyeli 8

Dan 8:1 *Mu mwaka wa gatatu w'ingoma y'Umwami Beluteshazari, jewe Daniyeli nabonekewe n'ibindi, birenze ivyo nari nabonye mbere.*

1a- Igihe carahenze : imyaka 3. Daniyeli abona iyerekwa rishasha. Muri iki, hariho ibikoko bibiri gusa bigaragazwa neza mu mirongo ya 20 na 21 n'Abamedi n'Abaperesi n'Abagiriki bari mu vyo yeretswe imbere ^{Ubwami} bwa ^{2 n'ubwa} 3 bw'ubukurikirane bwavuzwe

ubuhanuzi. Uko igihe kigenda kirarenga, mu vyo yeretswe, ivyo bikoko birarushiriza guhuza n'imigenzo y'Abaheburayo. Dan.8 yerekana *impfizi y'intama n'impene*; ibitungwa vyashikanirwa mu kimazi co ku *musi w'impongano* c'umugenzo w'Abayuda. Turashobora rero kubona ikimenyetso c'icaha mu gushiramwo ubwami bw'Abagiriki : *inda n'amatako vy'umuringa* vya Dani.2, *ingwe* ya Dani.7 n'impene ya Dani.8 .

Dan 8:2 *Maze kubona ivyo neretswe, bimeze nk'aho nari mu gisagara ca Susa, kiri mu ntara ya Elamu. kandi mu vyo neretswe nari iruhande y'uruzi Ulayi.*

2a- Daniyeli ari mu Buperesi hafi y'uruzi Karouni mu gihe ciwe rwari Ulayi. Umurwa mukuru w'Ubuperesi n'uruzi bigereranya abantu vyerekana ahantu Imana *izobaha* iyerekwa. Ubutumwa bw'ubuhanuzi rero burazana muri iki kigabane amakuru y'agaciro yerekeye igihugu yari yabuze mu kigabane ca 2 n'ica 7.

Dan 8:3 *Nuko ndarambura amaso, mbona impfizi y'intama ihagaze imbere y'uruzi, ifise amahembe abiri. Ayo mahembe yari maremare, ariko rimwe ryari rirengeye irindi, rikaba ryaradutse rya nyuma.*

3a- Uyu murongo uravuga mu ncamake amateka y'Ubuperesi yerekanwa n'iyi *mpfizi y'intama ihembe* ryayo rirerire *kuruta izindi zose* riyigereranya kubera ko mu ntango yari iganzwa n'umugenzi wayo w'Umumedi, yaciye iduga hejuru yayo amaherezo n'ugushika kw'ububasha kw'Umwami Kuro 2 Umuperesi, mu 539, uwa nyuma yabayeho mu gihe ca Daniyeli hakurikijwe Dan.10:1. Ariko aha ndadondora ingorane y'itariki nyayo, kuko abahinga mu vya kahise birengagiza rwose ubuhamya bwa Daniyeli, muri Dan.5:31, ukwigarurira Babiloni ku mwami w'Umumedi Dariyo yatunganije Babiloni mu bihugu 120 bishingiye kuri Dan.6:1. Kuro yaje ku butegetsi inyuma y'urupfu rwa Dariyo rero si mu 539 ahubwo haciye igihe gito, canke ibihushanye n'ivyo, ukwigarurira kwa Dariyo kwari kubaye imbere gato y'itariki – 539.

3b- Uburyo bw'ubumana buraboneka muri uwo murongo, mu buryo bukoreshwa mu kwerekana ihembe ritoyi n'ihembe rinini. Ivyo vyemeza ko invugo "*ihembe ritoyi*", ryirindwa neza, ryifatanijwe cane kandi ryihariye n'akaranga k'Uburoma.

Dan 8:4 *Mbona iyo mpfizi y'intama itera imbere mu burengero, mu buraruko no mu bumanuko; nta gikoko cari gishobora kumurwanya, kandi nta n'umwe yariho yo gukiza ivyo yari yacaye; akora ivyo ashaka, aca aba uwukomeye.*

4a- Ishusho y'uwo murongo yerekana inzira zikurikirana z'inyishu z'Abaperesi zibajana mu bwami, ubutegetsi bw'umwami w'abami.

Mu *Burengero* : Kuro wa II yagiranye isezerano n'Abakaludaya n'Abanyamisiri hagati ya – 549 na – 539.

Mu *buraruko* : Lidiya w'Umwami Croesus yaneshejwe mu – 546 .

Mu *bumanuko* : Kuro yigaruriye Babiloni, akurikira umwami w'Umumedi Dariyo inyuma ya – 539, hanyuma umwami w'Ubuperesi Cambyses 2 azotsinda Misiri mu – 525.

4b- *aca aba uwukomeye* + .

Ashika ku *bubasha bw'umwami* butuma Ubuperesi buba ubwami bwa mbere bwavuzwe muri iki gice ca 8. Bwari ^{ubwami bwa} ² mu vyo yeretswe muri Dan.2 na Dan.7. Muri ubwo bubasha ubwami bw'Ubuperesi bwagarutse gushika mu kiyaga Mediterane, butera Ubugiriki, buca bubuhagarika i Marathon mu mwaka w'490 imbere ya Kristu Intambara zirasubira.

Dan 8:5 *Naravye neza, mbona impene ivuye mu burengero, igendagenda kw'isi yose, ariko ntiyikorako. Iyo mpene yari ifise ihembe rinini hagati y'amaso yayo.*

5a- Umurongo wa 21 urerekana neza impene : *Impene ni umwami wa Yavani, kandi ihembe rinini riri hagati y'amaso yiwe ni umwami wa mbere* . Yavani, ni ryo zina rya kera ry'Ubugiriki. Mpwemu yirengagije abami b'Abagiriki b'intege nke, yubaka ihishurirwa ryiwe ku mutsinzi akomeye w'Umugiriki Alegizandere Mukuru.

5b- *ehe impene ivuye mu burengero*

Ivyerekana aho umuntu aba biracariho. Iyo mpene ikomoka mu Burengero mu bijanye n'Ubwami bw'Ubuperesi bufatwa nk'ahantu h'ishingiro.

5c- *kandi yarengeye isi yose ku buringanire bwayo, atayikozeko .*

Ubutumwa burasa n'amababa ane y'inanyi y'ingwe yo muri Dan.7:6. Ashimika ku kuntu uwo mwami akiri muto w'Umumakedoniya yari akwiye kwagura ubukuru bwiwe gushika ku Ruzi Indus mu myaka cumi, ivyo kwigarurira vyari vyihuta cane.

5d- *Iyo mpene yari ifise ihembe rinini hagati y'amaso yayo .*

Ikimenyetso kiboneka ku murongo wa 21 : *Ihembe rinini riri hagati y'amaso yiwe ni umwami wa mbere. Uwo mwami ni Alegizandere Mukuru (– 543 – 523). Mpwemu amuha ishusho y'Igikoko c'Ikigereranyo, igikoko c'imigani c'agatangaza. Gutyo aragaya ivyiyumviro vy'uburumbuke bitagira uko bingana vy'ikibano c'Abagiriki cahinguye imigani yerekeye idini kandi impwemu yaco yajabutse ibinjana gushika mu gihe cacu mu Burengero bw'Abakirisu buhenda. Ivyo ni umuce w'icaha wemezwa n'ishusho y'impene , igikoko cagira uruhara rw'icaha mu mugenzo mweranda w'umwaka wose w'" Umusi w'Impongano."* Kubambwa kwa Mesiya Yezu yararanguye mu butungane bwiwe bw'ubumana uwo mugenzo wari ukwiye guhagarara inyuma yiwe ... ku nguvu, mu guseniyura urusengero n'ihanga ry'Abayuda n'Abaroma mu 70.

Dan 8:6 *Nuko yegera iyo mpfizi y'intama yari ifise amahembe, iyo nabonye ihagaze ku ruzi, irayitera n'ishavu ryinshi.*

6a- Alegizandere Mukuru yatanguye igitero ciwe ku Baperesi, umwami wabo yari Dariyo wa gatatu Uwo wa nyuma yaratsinzwe i Issus, arahunga, asiga umuheto wiwe, ingabo yiwe, n'impuzu yiwe, hamwe n'umugore wiwe n'umuragwa wiwe, mu mwaka w'333 imbere ya Kristu Yaciye yicwa n'abanyacubahiro biwe babiri.

6b- *aca amwirukako n'ishavu ryiwe ryose + .*

Ubwo **burakari** burafise ishingiro mu vya kahise. Ivyo vyabanjirijwe n'uku guhanahana amakuru hagati ya Dariyo na Alegizandere : « Imbere y'uko Alegizandere ahura na Dariyo, umwami w'Ubuperesi yaramurungikiye ingabirano zigamije gushimika ku bibanza vyabo nk'umwami n'umwana - Alegizandere ico gihe yari akiri umuganwa akiri muto w'umuhinga mu vy'intambara (ishami rya mbere, umurongo wa 89). Dariyo amurungikira umupira, ikiboko, umugozi w'ifarashi n'isandugu y'ifeza yuzuye inzahabu. Ikete riherekejwe n'iryo tunga rivuga ido n'ido ibintu birimwo: umupira ni ukugira ngo abandanye gukina nk'umwana ari, umugozi wo kumwigisha kwirinda, ikiboko co kumukosora, inzahabu na yo igereranya umusoro Abamakedoniya bategerezwa guha umwami w'abami w'Ubuperesi.

Alegizandere nta bimenyetso vy'ishavu yerekana, naho intumwa zari zitinye. Ahubwo abasaba gushimira Dariyo kubera ubuhinga bwiwe. Dariyo, avuga ko azi kazoza, kuko yahaye Alegizandere umupira ugereranya ukuntu azotsinda isi muri kazoza, umugozi usobanura ko bose bazomugamburukira, igikubitisho kizoba ari co guhana abazogira ubwoba bwo kumuhagurukira kandi inzahabu ikaba igaragaza umusoro azoronka ku batwarwa biwe bose. Ubuhanuzi, Alegizandere yari afise ifarasi yise izina rya " Bucephalus " risobanura, n'intango y'innyongera, " umutwe ". Mu ntambara ziwe zose, azoba ari " ku mutwe " w'ingabo ziwe, afise ibirwanisho mu minwe. Kandi azoba " imyaka cumi " " umutwe " utwara isi ipfutse ubuhanuzi. Urukundo rwiwe ruzotuma umuco w'Abagiriki utera imbere be n'icaha **kiwutera** isoni.

Dan 8:7 *Ndayibona yegera iyo mpfizi y'intama, ndayirakarira. akubita ya mpfizi y'intama, ivuna amahembe yayo abiri, ariko iyo mpfizi y'intama ntiyagira inkomezi zihagije zo kumurwanya; arayikubita hasi arayikandagira, nta n'umwe ashobora kurokora iyo mpfizi y'intama.*

7a- Intambara yatangujwe na Alegizandere Mukuru : mu – 333, i Issus, inkambi y'Abaperesi yaratsinzwe.

Dan 8:8 *Iyo mpene iba ikomeye cane; ariko amaze gukomera, ihembe ryiwe rinini riravunagurwa. Mu kibanza caco hadutse amahembe ane manini manini, ku miyaga ine y'ijuru.*

8a- *ihembe ryiwe rinini ryaravunitse*

Mu mwaka w'323, uwo mwami akiri muto (- 356 - 323) yarapfuye ata muragwa afise afise imyaka 32, i Babiloni.

8b- *Mu kibanza caco hadutse amahembe ane manini manini, ku miyaga ine y'ijuru.*

Abasubiriye umwami yapfuye bari abajenerali biwe : aba Diadochi. Igihe Alegizandere yapfa bari cumi kandi bamaze imyaka 20 barwana hagati yabo ku buryo iyo myaka 20 ihera hasigaye bane gusa. Umwe wese muri bo yashinze ingoma y'ubwami mu gihugu yarongoye. Uwukomeye ni Seleucus, azwi kw'izina rya Nicator, yashinze ubwami bwa " Seleucus " buganza ubwami bwa Siriya. Uwa kabiri ni Ptolemaios Lagos, ni we yashinze ubwami bwa " Lagid " buganza Misiri. Uwa gatatu ni Cassandros yatwara Ubugiriki, uwa kane ni Lisimake (izina ry'ikilatini) yatwara igihugu ca Turakiya.

Ubutumwa bw'ubuhanuzi bushingiye ku vyerekeye igihugu burabandanya. Ivyo bice bine vy'ingenzi vy'imiyaga ine y'ijuru vyemeza akaranga k'ibihugu vy'abarwanyireba.

Ukugaruka kw'i Roma, Ihembe Rito

Dan 8:9 *Muri rimwe muri yo havuye ihembe ritoyi , rikura cane, ryerekeza mu bumanuko no mu buseruko no mu gihugu c'ubuninahazwa.*

9a- Umuze w'uwo murongo udondora ukwaguka kw'ubwami buzoca buhinduka ubwami buganzwa. None, mu vyigwa vyabanje no mu mateka y'isi, ubwami buzokurikira Ubugiriki ni Uburoma. Ivyo bimenyetso birashigikirwa n'imvugo ngo " ihembe ritoyi " ari ryo muri iki gihe, bitandukanye n'ivyo vyakozwe ku ihembe ry'i Mediani ry'igihe gito, ryavuzwe neza. Ivyo bituma tuvuga ko iryo " gahembe ritoyi " rigereranya, muri iki gihe, Uburoma bwa repubulika buriko burakura. Kubera ko yinjira mu Buseruko, nk'umupolisi w'isi, kenshi kubera ko ihamagarwa gutorera umuti amakimbirane yo mu karere hagati y'abarwanya. Kandi iyo ni yo mpamvu nyayo ituma ishusho ikurikira igira ico ikoze.

9b- *Muri imwe muri zo hava akahembe gatoyi .*

Igihugu ca mbere cari Ubugiriki, kandi ni mu Bugiriki Uburoma buva kuganza muri aka karere k'ubuseruko aho Isirayeli iri ; Ubugiriki, rimwe mu mahembe ane.

9c- *ryagutse cane rija mu bumanuko, rikaja mu buseruko, rikaja mu bihugu vyiza kuruta ibindi vyose.*

Iterambere ry'Abaroma ritangura kuva aho ryari riri **ryerekeye mu bumanuko** ubwa mbere. Amateka aravyemeza , aho Roma yinjira mu ntambara z'Abapuni zirwanya Carthage, ubu ni Tunis, nko mu mwaka w'250 imbere ya Kristu.

Iciumviro gikurikira c'ukwaguka cabaye **kija mu buseruko** , kija muri **rimwe mu mahembe ane** : Ubugiriki, nko mu 200 imbere ya Kristu bwahamagariwe ng'aho n'Ishirahamwe ry'Abagiriki ry'Aetoliya kugira ngo riyishigikire kurwanya Ishirahamwe ry'Akaya. Ingabo z'Abaroma zishitse ku butaka bw'Ubugiriki, ntizosubira kubuvako kandi Ubugiriki bwose bwacitse igihugu c'Abaroma kuva mu mwaka w'160 imbere ya Kristu.

Uburoma bwavuye mu Bugiriki, bwabandaniye kwagura bwabwo mu gutera ikirenge muri Palestina no muri Yudaya, mu mwaka w'63 imbere ya Kristu, ivyo bikaba vyacitse intara y'Uburoma yigaruriwe n'ingabo za Jenerali Pompey. Uwo Yudaya ni wo Mpwemu yerekana muri iyi mvugo nziza cane : **Igihugu ciza kuruta ibindi vyose** , imvugo isubirwamwo muri Dan.11:16 na 42, na Ezk.20:6 na 15.

Ico icyumviro kiraremezwa, " ihembe ritoyi " ni Roma .

Ico gihe, nta nkeka, ubutegetsu bwa papa bwa Dan 7 burafungurwa, kandi, burengeye ibinjana bitagira akamaro, Mpwemu aratujana ku isaha y'agahomerabunwa aho, ihebwe

n'abami b'abami, isubira ku butegezi bwayo mu buryo bw'idini ry'ukugaragara kw'abakirisu ry'uko . Ivyo ni vyo bikorwa vy'umwami " *atandukanye* " wa Dani.7.

**Uburoma bw'Umwami hanyuma Uburoma bw'Ubupapa buratoteza aberanda .
Ibisomwa bibiri bikurikirana vy'uwo murongo umwe .**

Dan 8:10 *Nuko araduga gushika ku ngabo zo mw'ijuru, atera hasi zimwe mu ngabo no mu nyenyeri, arazihonyanga.*

10a- *Yaradutse ku ngabo zo mw'ijuru .*

Mu kuvuga ngo " *she* ", Mpwemu agumana akaranga k'Uburoma nk'intumbero, mu rukurikirane rw'ibihe vy'ugukura kwayo, inyuma y'uburyo butandukanye bw'intwari yerekezako mu Vyahishuriwe Yohana 17:10, Roma yashitse ku bwami ku ngoma y'umwami w'abami w'Uburoma Octavien yitwa Auguste. Kandi ni mu gihe ciwe Yezu Kristu yavukiye muri Mpwemu, mu mubiri w'isugi wa Mariya, umugore akiri muto wa Yozefu ; bompi batowe kubera imvo imwe gusa y'uko bari abo mu muryango w'Umwami Dawidi. Inyuma y'urupfu rwiwe, amaze kuzuka we nyene nk'uko yari yabimenyesheje, Yezu yashinze intumwa ziwe n'abigishwa biwe igikorwa co kumenyesha inkuru nziza y'agakiza (Ubutumwa bwiza) kugira ngo akore abantu batoranijwe kw'isi yose. Icyo gihe Roma yari ihanganye n'ubugwaneza bwa gikirisu n'ubugwaneza bw'amahoro ; we mu ruhara rw'umubaji, abigishwa ba Kristu mu ruhara rw'intama zakerewe. Kubera amaraso menshi y'abamaratiri, ukwizera kwa gikirisu kwarakwiragiye kw'isi yose na canecane mu murwa mukuru w'ubwami, ari wo Roma. Uburoma bw'umwami butoteza burahagurukira Abakirisu. Muri uyu murongo wa 10, ibikorwa bibiri vy'Uburoma birahuye. Irya mbere ryerekeye ivy'umwami, irya kabiri ryerekeye ivy'abapapa.

Mu ntwaro y'umwami turashobora gusa kumushingira ibikorwa vyavuzwe :

Yarahagurutse aja ku ngabo zo mw'ijuru : ahanganye n'abakristu. Inyuma y'iryo jambo ry'ikigereranyo, *ingabo zo mw'ijuru* , hariho Umukirisu Yatowe, uwo Yezu yari amaze kwita abizigirwa biwe : *abanyagihugu b'ubwami bwo mw'ijuru* . Ikindi, Dan.12:3 agereranya *abera b'ukuri* n'inyenyeri na zo nyene, *uruvyaro rwa* Aburahamu rwo mu Itanguriro 15:5. Mu gusoma ubwa mbere, gutera ubwoba abahungu n'abakobwa b'Imana birasanze ari igikorwa c'ubwibone n'ugushirwa hejuru bidakwiye kandi bitagira ishingiro . Mu gisomwa ca kabiri, ivyo Umusenyeri w'i Roma avuga ko ari we azorongora Papa Uwatoranijwe na Yezu Kristu kuva mu 538 na vyo nyene ni igikorwa c'ubwibone, kandi ni ugushirwa hejuru kudakwiriye kandi kutagira ishingiro .

Yatumye igice c'izo ngabo n'inyenyeri zigwa hasi, arazihonya : Arabatoteza, arabica kugira ngo asamaze abantu biwe mu bibanza vyawe vy'imikino. Abatoteza ni ahanini Nero, Domisiyano na Diocletien, umutoteza wa nyuma yemewe hagati y'umwaka wa 303 n'uwa 313. Mu gisomwa ca mbere, ico gihe c'agatangaza kivugwa muri Apoka 2 muni y'amazina y'ikigereranyo ya « *Efeso* », igihe Yohani yaronka Ivyahishuriwe Yohani vyawe vy'Imana vyitwa « *Apocaly* ». Mu gisomwa ca kabiri, kigereranywa n'Uburoma bwa papa, ivyo bikorwa bishirwa muri Apo 2 muni y'ibihe vyitwa " *Peregamo* " canke, ubucuti bwereganaye canke ubusambanyi na " *Tiyatira* " canke, ibizira n'urupfu. Mu kuvuga, *kandi arabahonyagira*, Mpwemu ashira ku Baroma babiri ubwoko bumwe bw'ibikorwa vy'amaraso. Inshinga yahonyowe n'imvugo yayo yohonyowe biraboneka ko bivugwa ku Roma y'abapagani muri Dan.7:19. Ariko igikorwa co *gukandagira* kizobandanya gushika ku mpera y'umugoroba -*mu gitondo c'isaha 2300* z'umurongo wa 14 w'iki gice ca 8 hakurikijwe amajambo yo mu murongo wa 13 : *Ubweranda n'ingabo bizohonyorwa gushika ryari* ? Ico gikorwa cararangutse mu gihe c'ubukristo rero dutegerezwa kugishingira ku Roma ya papa n'abayishigikiye ubutegezi bw'umwami ; ivyo amateka yemeza. Naho ari ukwo, reka turabe itandukaniro rihambaye. Roma y'abapagani *imanura* gusa mu buryo nyabwo aberanda ba

Yezu Kristu, mu gihe Roma ya papa, biciye mu nyigisho zayo z'idini ry'ikinyoma, ibamanukana mu buryo bw'impwemu, imbere y'uko ibatoteza mu buryo nyabwo.

Ivyo bitotezo vyabaye bimwe bimwe vyabandanije n'uguhinduka kw'amahoro gushika aho umwami w'abami Constantin wa mbere ashika, ^{aca} ahagarika ivyo bitotezo vyari vyagirizwa abakirisu n'itegeko ry'i Milan, umurwa mukuru wiwe w'Uburoma, mu 313, rikaba ari ryo ry'iherezo ry'igihe c'imyaka *cumi* y'ibitotezo biranga igihe ca " *Smy*". Biciye muri ayo mahoro, ukwizera kwa gikirisu ntaco kuzoronka, Imana na yo izotakaza vyinshi. Kuko ata nzitizi y'uruhamo, amasezerano y'abatahindutse muri ukwo kwemera gushasha aragwira kandi aragwira mu bwami bwose na cane cane i Roma aho amaraso y'abamaratiri yatamba cane.

Ni muri icyo gihe rero dushobora gufatanya intango y'igisomwa ca kabiri c'uyu murongo. Iryo aho Roma yacitse umukirisu mu kwumvira amabwirizwa y'Umwami w'abami Konsitantino, mu mwaka w'321, yari ahejeje gusohora itegeko ry'uguhindura umusi w'ikiruhuko c'indwi : Isabato y'umusi w'indwi yasubiriwe n'umusi wa mbere w'indwi ; icyo gihe, yari yeguriwe n'abapagani gusenga imana " izuba ry'icubahiro ritaneshejwe". Icyo gikorwa ni ikintu gikomeye nk'ukunywa mu *bikoreho vy'inzahabu vyo mu rusengeru* , ariko kuri iyi ncuro Imana ntizogira icyo ikoze, isaha y'urubanza rwa nyuma izohagije. Kubera umusi wayo mushasha wo kuruhuka, Roma yari kwaguye inyigisho zayo za gikirisu mu bwami bwose, kandi ubukuru bwayo bwo mu karere, ari we Musenyeri w'i Roma, yari kuronka icubahiro n'ugushigikirwa, gushika aho izina ry'ubupapa ryahawe n'itegeko ryo mu 533 n'Umwami w'abami w'i Bizansi Justinien ^{wa mbere}. Igihe Abaostrogote b'abansi birukanwa, ni ho Papa wa mbere yari ku butegetsi, ari we Vigilius, yafata intebe yiwe y'ubupapa i Roma, ku kirimba c'i Laterani cubatswe ku musozi Caelien. Itariki 538 n'ukuza kwa papa wa mbere ni vyo vyerekana ko ibikorwa bivugwa ku murongo wa 11 ukurikira vyarangutse. Ariko kandi ni intango y'imisi-imyaka 1260 y'ingoma y'abapapa n'ivyo vyose bibareba kandi vyahishuriwe muri Dan.7. Ingoma ikomeza aho aberanda, na none, *bahonyozwa n'ibirenge* , ariko ubu, n'ubutegetsi bw'idini bw'abapapa b'Abaroma n'ababushigikiye b'abanyagihugu, abami, kandi ikiruta vyose... mw'izina rya Kristo.

Ibikorwa vyihariye vy'ubupapa vyashinzwe mu 538

Dan 8:11 *Yigira hejuru gushika ku mukuru w'ingabo, amukurako ~~ikimazi~~ c'ubudasiba , asenya ~~ikibanza~~ n'ingoro y'urusengeru rwiwe heranda.*

11a- *Yaradutse aja ku mutwe w'ingabo .*

Uwo mutwe w'ingabo ni Yezu Kristu mu buryo bubereye kandi bushingiye kuri Bibiliya, nk'uko bivugwa muri Ef.5:23 : *kuko umugabo ari umutwe w'umugore, **nk'uko Kristo ari umutwe w'ishengeru** , ari ryo mubiri wiwe, ari ryo Mukiza waryo.* Inshinga " *yarazutse* " iratoranijwe neza, kuko nyene, mu mwaka w'538, Yezu ari mw'ijuru mu gihe ubupapa buri kw'isi. Ijuru riri kure y'aho ashobora gushika ariko " *yarahagurutse* " atuma abagabo bemera ko arisubiriye kw'isi. Avuye mw'ijuru, Yezu afise amahirwe make yo gukiza abantu umutego wabashizeho na shetani. Vyongeye, ni kuki yobigira, kandi we ubwiwe abashira muri uwo mutego n'imivumo yawo yose? Kuko twasomye neza, muri Dan.7:25, " *aberanda bazoshikirizwa mu minwe yiwe igihe, ibihe (ibihe 2) n'igice c'igihe* " ; bararokorwa n'Imana Kristu n'ibigirankana, kubera *ibihe vyahindutse n'itegeko ryahindutse* . Itegeko ryahinduwe mu 321 na Constantin ku bijanye n'Isabato, birashoboka, ariko ikiruta vyose, *itegeko ryahinduwe* n'ubupapa bw'Abaroma, inyuma y'umwaka wa 538 aho ng'aho, si Isabato gusa rigira icyo rihinduye kandi rikaterwa, ariko itegeko ryose risubirwamwo mu nsiguro y'Abaroma.

11b- *yakuyeho ~~ikimazi~~ c'ibihe bidahera .*

Ndashira ahabona ko ijambo ikimazi ritari mu nyandiko y'intango y'igiheburayo. Ivyo bivuzwe, ukubaho kwayo birerekana ivyerekeye isezerano rya kera, ariko ivyo si ko biri nk'uko nsanzwe ndavyerekana. Mu gihe c'isezerano rishasha *ikimazi n'ishikanwa* vyarahagaze, urupfu rwa Kristo, *hagati mu ndwi* ruvugwa muri Dan 9:27, rwatumye iyo migenzo idakenewe. Ariko rero, hari ikintu casigaye mw'isezerano rya kera : igikorwa c'umuherezi mukuru n'umuvugizi w'ivyaha vy'abantu na we nyene yahanuye igikorwa co mw'ijuru Yezu yaranguye ku neza y'abatowe biwe bonyene bacunguwe n'amaraso yiwe kuva azuka. Kristo yaduze mw'ijuru, none ni igiki casigaye co kumukurako ? Inshingano yiwe y'ubuherezi ni uruhara rwiwe rudasanzwe rwo kuba umusabizi wo kubabarira ivyaha vy'abo yatoye. Nkako, kuva mu mwaka w'538, ugushingwa kw'isi, i Roma, kw'umutwe w'Ekleziya ya Kristu, kwatumye ubusuku bwa Yezu bwo mw'ijuru buba ubusa kandi ata co bumaze. Amasengesho ntagica muri we kandi abanyavyaha baguma ari abatwazi b'ivyaha vyabo n'icaha cabo ku Mana. Heb. 7:23 yemeza iyo nseguro, ivuga ngo , " *Ariko uwo, kuko agumaho ibihe bidahera, afise ubuherezi butahinduka.* " Guhinduka kw'umurongozi kw'isi bitsindisha ivyamwa biteye isoni vyererwa n'ubu bukristo butagira Kristo ; ivyamwa vyahanuwe n'Imana kuri Daniyeli. Ni kuki abakristo bakubiswe n'uwo muvumo uteye ubwoba ? Umurongo wa 12 uzotanga inyishu : *kubera icaha* .

Imenyekanisha ry'ibihe bidahera ryaherutse gukorwa rizoba ishimikiro ry'imibare hakoreshejwe ibihe vy'imyaka 1290 na 1335 vy'umunsi bizoshikirizwa muri Dan.12:11 na 12 ; ishingiro ryashinzwe ni itariki 538, igihe ubuherezi *budahera* bwibwe n'umurongozi wa papa wo kw'isi.

11c- *maze atembagaza aho hantu hari ishingiro ry'aheranda ryiwe* .

Kubera ikibanza c'isezerano rishasha, hagati y'insobanuro zibiri zishoboka z'ijambo ry'igiheburayo " mecon " ryahinduwe ngo " ikibanza " nagumye ubuhinduzi bwaryo " base " ari bwo nyene bubereye kandi buhuye neza n'ikibanza c'igihe ca gikirisu ubuhanuzi bugenewe.

Gusoma vyihuse nta kindi ubona atari ukwiga witonze uyobowe na Mpwemu bifungura amaso ku bintu vy'ubupfumu vyo mu gitabu ca Daniyeli aho ahantu *heranda havugwa kenshi* , ivyo bikaba bituma umuntu agira urujijo. Ariko rero, birashoboka ko umuntu adahenda bivanye n'inshinga yerekana igikorwa gikorera ahantu *heranda* .

Aha muri Dan.7:11 : *ishingiro ryaryo ritembagazwa* n'ubupapa.

Muri Dan.11 :30 : ryahumanye n'umwami w'Umugiriki yatoteza Abayuda Antiyokusi 4 Epifani muri – 168.

Muri Dan.8:14 na Dan.9:26 si ikibazo c'ahera ~~ahubwo~~ ni ikibazo c'*ubweranda* . Ijambo ry'igiheburayo " qodesh " riguma rihindurwa nabi mu mpinduro zose z'ibitabu bikunze gukoreshwa cane. Ariko icanditswe c'igiheburayo c'intango nticahindutse kugira ngo gishingire intahe ukuri kw'intango.

Birakenewe kumenya ko ijambo " *ahantu heranda* " ryerekana gusa ahantu Imana ihagaze ubwayo. Kuva Yezu azutse mu bapfuye akaduga mw'ijuru, nta hera ryari *rihari kw'isi* . *Gutembagaza rero umushinge w'aheranda vyawe* bisigura guseniyura imishinge y'inyigisho yerekeye ubusuku bwiwe bwo mw'ijuru bugereranya ivyangombwa vyose vy'agakiza. Nkako, iyo umuntu yahamagawe amaze kubatizwa, ategerezwa kuba ashoboye kwungukira ku kwemerwa na Yezu Kristu acira urubanza ukwizera kwiwe ku bikorwa vyawe, akavyemera canke akareka kumubabarira ivyaha vyawe mw'izina ry'inkuka yiwe. Ibatisimu ni intango y'ibintu umuntu abayeho mu rubanza rw'Imana rugororotse, si iherezo ryavyo. Ivyo bisigura ko iyo ubucuti butaziguye hagati y'abatowe bo kw'isi n'umuvugizi wiwe wo mw'ijuru bucitse, agakiza ntikazoba kagishoboka, isezerano ryera rikabura. Ni ikiganiro giteye ubwoba co mu vy'impwemu cirengagijwe n'abantu benshi bazimiye kandi bazimijwe kuva kw'igenekerezo rya 7 Ntwarante 321 n'umwaka w'538 aho ubuherezi bwa Yezu Kristu *budahera* bwatwawe na papa kugira ngo yironkere inyungu. *Gutembagaza umushinge*

w'ahera h'umuntu ni no gushingira ku ntumwa 12 zigereranya umushinge canke umushinge w'Uwatoranijwe, inzu y'impwemu, inyigisho y'ikinyoma ya gikirisu ishingira intahe kandi igatuma icaha gitera itegeko ry'Imana gihabwa uburenganzira; ivyo ata ntumwa yari gukora.

Dan 8:12 *Ingabo zatanzwe n'ikimazi ca misi yose kubera icaha; ihembe ryatereye ukuri hasi, riraroranirwa mu bikorwa vyaryo.*

12a- *Ingabo zarokowe n'ikimazi c'ibihe bidahera .*

Mu rurimi rw'ikigereranyo kuruta iyo mvugo ifise insobanuro imwe n'iyo muri Dan.7:25 : *ingabo zaratanzwe ... Ariko aha Mpwemu yongerako n'ibihe bidahera .*

12b - *kubera icaha*

Ni ukuvuga, nk'uko bivugwa muri 1 Yohana 3:4, kubera ukurenga kw'itegeko ryahinduwe muri Dan.7:25. Kuko Yohani yavuze ati : *Uwukora icaha wese aba arenganye ivyagezwe, kandi icaha ni ukurenga ivyagezwe .* Ico gicumuro cabaye ku wa 7 Ntwarante 321, kandi kijanye n'uguheba Isabato nyeranda y'Imana ; isabato *yejejwe* na we, kuva isi iremwa, ku musi umwe kandi w'ibihe bidahera “ *ugira indwi .*”

12c- *ihembe ryatereye hasi ukuri + .*

Ukuri ni ijambo ry'impwemu ryerekana ivyagezwe hakurikijwe Zab.119:142-151 : *Ivyagezwe vyawe ni ukuri...amabwirizwa yawe yose ni ukuri .*

12d- *kandi akaroranirwa mu bikorwa vyawe .*

Nimba Mpwemu w'Imana Umuremyi yabimenyesheje imbere y'igihe, rero ntimutangazwe n'uko mwirengagije ubwo buhendanyi, ubuhendanyi bukomeye kuruta ubundi bwose bwo mu vy'impwemu mu mateka yose y'abantu ; ariko kandi ni ryo rikomeye kuruta ayandi yose mu ngaruka zaryo zo gutakaza ubugingo bw'abantu ku bw'Imana. Umurongo wa 24 uzokwemeza uti : *Ububasha bwiwe buzokwongerekana, ariko si inkomezi ziwe bwite; azokora ugusambura kudasanzwe, azororanirwa mu migambi yiwe , azosambura abakomeye n'abantu b'aberanda.*

Gutegura kwezwa .

Mu vyigwa bitangwa n'imigenzo y'idini y'isezerano rya kera iyo nkuru yo kwitegurira kwezwa iraboneka ubudasiba. Ica mbere, hagati y'igihe c'ubuza n'ukwinjira muri Kanani, guhimbaza Pasika vyari ngombwa kugira ngo abantu Imana yagiye kujana mu butaka bwabo bw'igihugu, Isirayeli, igihugu c'isezerano ceze. Nkako, vyatwaye imyaka 40 y'ikigeragezo co gusukurwa no kwezwa kugira ngo kwinjira muri Kanani biranguke.

Na vyo nyene, ku bijanye n'Isabato yashirwako ikimenyetso ku musi ugira indwi kuva izuba rirenze gushika izuba rirenze, vyari bikenewe ko haba igihe co kwitegura imbere y'igihe. Imisi itandatu y'ibikorwa vy'isi yasaba kwoza umubiri no guhindura impuzu, ivyo bintu na vyo nyene vyategekwa umuherezi kugira ngo ashobore, ata kaga ku buzima bwiwe, kwinjira ahantu heranda h'urusengero kugira ngo akore igikorwa ciwe c'imigenzo.

Indwi y'imisi indwi n'amasaha 24 y'irema igereranywa n'imyaka ibihumbi indwi y'umugambi w'agakiza k'Imana. Rero imisi 6 ya mbere igereranya imyaka ibihumbi 6 ya mbere Imana izotoramwo abo yatoranije. Kandi ikimpumbi ca 7^{n'ica} nyuma ni co Sabato ikomeye Imana n'abatowe bayo bakoraniye mw'ijuru bazoruhuka vy'ukuri kandi bishitse. Abanyavyaha bose bakaba bapfuye mu gihe gito ; kiretse Shetani, aguma ari wenyene kw'isi itagira abantu muri iki kiringo c'“ imyaka igihumbi ” gihishurirwa mu Vyahishuriwe Yohana 20. Imbere y'uko abatowe binjira “mw'ijuru ” bategerezwa gusukurwa no kwezwa. Ugusukurwa gushingiye ku kwizera ikimazi ca Kristo c'ubushake, ariko ukwezwa kuronswa n'imfashanyo yiwe inyuma y'ibatisimu kuko, ugusukurwa guharurwa, ni ukuvuga kuronswa imbere y'igihe mw'izina ry'ingingo ngenderwako y'ukwizera, ariko ukwezwa ni ivyamwa bironswa mu vy'ukuri mu mutima wiwe wose n'abatowe n'Imana yiwe nyakuri

Yezu Kristu. Ironswa n'intambara arongora yo kwirwanya, yo kurwanya kamere yiwe mbi, kugira ngo arwanye icaha.

Daniyeli 9:25 izotwigisha ko Yesu Kristo yaje gupfa ku musaraba kugira ngo abone mu batoranijwe biwe ko batazosubira gucumura, kuko yaje **gukuraho icaha**. None twamaze kubona ku murongo wa 12, Umukristo Yatowe yashikirijwe ubutegetsi bw'agahomerabunwa bwa papa kubera icaha. Ukwezwa rero ni ngombwa kugira ngo umuntu aronke ukwezwa *ata n'umwe azobona Imana* nk'uko vyanditswe muri Heb.12:14 : *Mukurikirane amahoro n'abantu bose, n'ubweranda, kuko ata n'umwe azobona Umukama*.

Iyo ikoreshejwe mu myaka 2000 y'igihe ca gikirisu kuva ku rupfu rwa Yezu Kristu gushika ku kugaruka kwiwe mu 2030, ico gihe co kwitegura no kwezwa kizohishurirwa mu mirongo ya 13 na 14 ikurikira. Mu buryo butandukanye n'ivyo Abadiventisiti bemera mu ntango, iki gihe si ic'urubanza nk'uko kivugwa muri Daniyeli 7 ahubwo ni ic'ukwezwa kwagizwe ngombwa kubera iragi ry'ivyaha ryamaze ibinjana n'ibindi ryemejwe n'inyigisho iteye ishishi y'Uburoma bwa papa. Ndashaka kwerekana ko igikorwa c'Ivugurura cakoze kuva mu kinjana ca 13 gushika ubu ^{kitashitse} ku gusukurwa no kwezwa vyasabwa mu butungane bwose n'Imana Umukiza, yera incuro zitatu kandi itunganye ata gatotsi.

Dan 8:13 *Numva umweranda avuga; uwundi mweranda abwira uwuriko aravuga ati: «Ivyo yeretswe ku bijanye n'ikimazi ca ~~misi~~ yose-be n'icaha gisenya bizoshika ryari?» Ahera n'ingabo bizahondagizwa gushika ryari?*

13a- *Numva umweranda avuga; kandi uwundi mweranda abwira uwuriko aravuga + .*

Aberanda b'ukuri bonyene ni bo bamenya ivyaha barazwe n'i Roma. Tuzosubira kubisanga mu nkuru y'iyerekwa yerekanwa muri Dan.12.

13b- *None iyo yerekwa izoranguka gushika ryari?*

Aberanda basaba itariki izotuma ibizira vy'Abaroma bihera.

13c- *ku ~~kimazi~~-c'ibihe bidahera .*

*Aberanda basaba itariki izogaragaza ko ubuherezi **budahera buzosubira gukorwa** na Kristu.*

13d- *kandi ku **caha gisenya** ?*

Abera basaba itariki izogaragaza ukugaruka kw'Isabato y'umusi w'indwi, ukurenga kwayo guhanwa n'ugusambura kw'Abaroma n'intambara; kandi ku bamucumuye, ico gihano kizomara gushika kw'iherezo ry'isi.

13- *Ahera n'ingabo bizahondagizwa gushika ryari?*

*Aberanda bariko barasaba itariki izotuma **uruhamo rwa papa** rwabakorerwa, ari bo beranda b'Imana batoranijwe, ruzohera.*

Dan 8:14 *Arambwira ati: “Imisi ibihumbi bibiri n'amajana atatu; ni ho ahera hazohumanurwa.*

14a- *Kuva mu 1991, Imana yarayoboye inyigisho yanje y'uwo murongo wahinduwe nabi. Ehe ubuhinduzi bwiwe nyabwo bw'ivyanditswe vy'igiheburayo.*

Araheza ambwira ati : Gushika ku mugoroba no mu gitondo ibihumbi bibiri n'amajana atatu n'ugutsindanishirizwa ni ubweranda.

Ushobora kubona ko ikiringo ca 2300 ku mugoroba-mu gitondo gifise intumbero yo **kweza** abatowe batowe n'Imana kuva kw'itariki izogenwa kuri iki kiringo. Ubutungane budahera umuntu aronka biciye mu kubatizwa gushika ico gihe burashirwa mu bibazo. Igisabwa n'Imana nyeranda incuro zitatu, muri Data, Umwana na Mpwemu Yera, vyahindutse kandi bikomezwa n'uko vyari ngombwa ko abatowe batazosubira gucumura ku Isabato, canke ku yindi ngingo yose iva mu kanwa k'Imana. Inzira *yaga* y'agakiza Yezu yigishije irasubirwamwo rero. Kandi akarorero k'abatoranijwe karerekanwa muri **Nowa, Daniyeli na Yobu** karatsindisha imiliyoni y'abatoranijwe kubera amamiliyaridi cumi y'abaguye mu rubanza rwa nyuma rwa Dan.7:10.

Dan 8:15 *Maze jewe Daniyeli nkibona ivyo neretswe, nshaka kubitahura, mbona umuntu asa n'umuntu ahagaze imbere yanje.*

15a- Mu buryo bubereye, Daniyeli yoshaka gutahura insobanuro y'iyerekwa kandi ivyo bizomuronsa muri Dan.10 :12, kwemerwa n'Imana bifise ishingiro, ariko ntazokwigera aronka ivyo yipfuzwa bimwe bishitse nk'uko inyishu y'Imana muri Dan.12:9 ibigaragaza : *Araheza ati: Genda, Daniyeli: kuko amajambo yugarijwe kandi ashizweko ikidodo gushika ku .*

Dan 8:16 *Numva ijwi ry'umuntu hagati muri Ulayi; arasemerera ati: Gaburiyeli, musigurire ivyo yeretswe.*

16a- Ishusho ya Yezu Kristu hagati muri Ulayi irategura icigwa catanzwe mw'iyerekwa rya Dan.12. Umumarayika Gaburiyeli, umusavyi somambike wa Kristu, ni we yashinzwe gusigura insobanuro y'iyerekwa ryose kuva mu ntango ryaryo. Reka rero dukurikire twitonze amakuru y'inyongera azohishurirwa mu mirongo ikurikira.

Dan 8:17 *Nuko yegera aho nari ndi; maze ariko aregera, ndatinya, nca ngwa nubamye. Arambwira ati: Tega amatwi mwana w'umuntu, kuko ivyo yeretswe vyerekeye igihe kizoba ari co muhero.*

17a- Iyerekwa ry'ibiremwa vyo mw'ijuru rizokwama rigira iyo ngaruka ku muntu w'umubiri. Ariko reka twumvirize uko adutumira. Igihe c'iherezo ry'ico kintu kizotangura ku mpera y'iyerekwa ryose.

Dan 8:18 *Uko yariko aravugana nanje, nararamye ng'aho njugumira cane, n'amaso yanje apfutse hasi. Yarankozeko aca anhagurutse aho nari ndi.*

18a- Muri ivyo vyabaye, Imana ishimika ku muvumo w'umubiri udahuye n'ubusuku bw'imibiri yo mw'ijuru y'abamarayika b'intahemuka.

Dan 8:19 *Arambwira ati: «Nzokwerekana ibizoba mu mpera z'uburake, kuko igihe c'iherezo cashinzwe .*

19a- Igihe c'uburake bw'Imana kizoba, ariko ubwo burake buratsimbatirwa n'ukutumvira kwa gikirisu, iragi ry'inyigisho za papa z'Abaroma. Uguhagarara kw'ubwo burakari bw'Imana bwavuzwe ubuhanuzi rero kuzoba ari ubw'igice kuko buzohagarara vy'ukuri gusa inyuma y'ugutikizwa kw'abantu burundu ku kugaruka kw'ubuninahazwa kwa Kristo.

Dan 8:20 *Iyo mpfizi y'intama wabonye ifise amahembe abiri, ni abami b'Abamedi n'Abaperesi.*

20a- Ni Imana itanga ingingo z'ishingiro ku batoranijwe bayo kugira ngo batahure ingingo ngenderwako y'ugukurikirana kw'ibimenyetso bishikirizwa. Abamedi n'Abaperesi ni bo bagaragaza amateka y'intango y'ivyahishuriwe. Muri Dan.2 na 7 bari mu kibanza ca kabiri.

Dan 8:21 *Impene ni umwami wa Yavani, kandi ihembe rinini riri hagati y'amaso yiwe ni umwami wa mbere.*

21a- Ubugiriki na bwo ni bwo bugira kabiri bukurikirana ; ica gatatu muri Dan.2 na 7.

21b- *Ihembe rinini riri hagati y'amaso yiwe ni we mwami wa mbere .*

Nk'uko twabibonye, ni ibijanye n'umunyaruyeri akomeye w'Umugiriki, ari we Alegizandere Mukuru. Ihembe rinini, ishusho y'akaranga kiwe ko gutera no gutera intambara Umwami Dariyo wa gatatu yari yihenze mu gutera isoni, kuko ryamutwaye ubwami bwiwe n'ubuzima bwiwe. Mu gushiramwo iryo hembe atari mu ruhanga ahubwo hagati y'amaso, Mpwemu yerekana icipfuzo ciwe kidahaga co gutsinda ko urupfu rwiwe rwonyene ruzohagarara. Ariko amaso na yo ni ubuhanuzi bwo kubona neza, kandi kuva avutse, iherezo ridasanze ryaramenyeshajwe n'umunyabuhanuzi kandi yizera iherezo ryiwe ry'ubuhanuzi mu buzima bwiwe bwose.

Dan 8:22 *Kandi amahembe ane yahagurutse mu kibanza c'ihembe ryavunitse, ni ubwami bune buzova muri iryo hanga, ariko ntibuzokomera nk'ubwo.*

22a- Turabona ingoma zine z'Abagiriki zashinzwe n'abajenerali bane bakurikiye Alegizandere, zikiriho inyuma y'imyaka 20 y'intambara hagati y'izo cumi zariho mu ntango.

Dan 8:23 *Kandi ku mpera y'ingoma yabo, abanyavyaha bamaze guhera, hazohaguruka umwami w'umunyaruyeri kandi w'umunyaruyeri.*

23a- Uwo mumarayika asivye ibihe vyo hagati, aca yibuka igihe ca gikirisu c'ubutegetsi bw'Uburoma bwa papa. Mu kubigira, yerekana intumbero nyamukuru y'ivyo vyahishuriwe. Ariko iyo nsobanuro izana iyindi nyigisho iboneka mu nteruro ya mbere y'uyu murongo : *Ku mpera y'ubutegetsi bwabo, igihe abanyavyaha bazozimanganywa.* Abo banyavyaha bapfuye babanziriza igihe c'intwaro ya papa ni bande ? Abayuda b'igihugu b'abagarariji ni bo banse Yezu Kristu ko ari Mesiya n'umukiza, umucunguzi, egome, ariko gusa ku vyaha vyakozwe kandi ku neza gusa y'abo yemera kubera uburyo ukwizera kwabo kuri. Mu vy'ukuri, barimbuwe mu mwaka w'70 n'ingabo z'i Roma, bo n'igisagara cabo ca Yeruzalemu, kandi ivyo bikaba vyabaye ubugira kabiri inyuma y'ugutikizwa kwakozwe ku ngoma ya Nebukadenezari mu -586. igikorwa cava ku Mana ubwayo.

23b- *umwami w'umunyaruyeri kandi w'umunyaruyeri azohaguruka*

Ivyo ni vyo Imana idondora ubupapa, burangwa n'ubwibone bwabwo , aha n'ubujuju bwabwo hakurikijwe Dan.7:8 . Yongerako ati n'ivy'ubuhinga . Ubuhinga bushingiye ku gufuka ukuri no gufata ishusho y'ico umuntu atari. Uburyo ni uguhenda mugenzawe, ivyo nivy abapapa bakurikirana bakora.

Dan 8:24 *Ububasha bwiwe buzogwira, ariko si ububasha bwiwe bwite; azotera akaga kadasanzwe, azororanirwa mu migambi yiwe, azosambura abakomeye n'abantu b'abera.*

24a- *Ububasha bwiwe buzokwongerekana .*

Nkako, idondora muri Dan.7:8 ko ari " *ihembe ritoyi* ," umurongo wa 20 uvuga ko ari " *isa n'iyihambaye kuruta ayandi* ."

24b- *ariko si kubera inkomezi ziwe bwite + .*

Aha na ho nyene, amateka aremeza yuko iyo abami batazoba bashigikiye intwaro, intwaro ya papa ntiyari gushobora kurokoka. Kubera ko infashanyo ya mbere yari Clovis Umwami w'Abafranki bo mu bwami bwa Merovingian, inyuma yayo, iyo mu bwami bwa Carolingien, iya nyuma, iyo mu bwami bwa Capetien, infashanyo y'ubwami bw'Ubufaransa ntiyigeze imubura. Kandi tuzobona ko iyo nkunga ifise igiciro co kwishura. Ivyo bizokorwa nk'akarorero mu guca umutwe w'Umwami w'Ubufaransa Louis XVI, Umwamikazi Marie Antoinette, abakozi bo mu ngoro y'umwami n'abakuru b'idini ry'Abagatolika b'i Roma bari bafise uruhara cane, n'igitero ca gilotini cashizwe mu Bufaransa mu bisagara vy'umurwa mukuru no mu ntara, n'abanyagihugu b'Abafaransa bariko barahindura ibintu hagati ya 1793 na 1794 ; ibihe bibiri vy' " Ibiteye ubwoba " vyanditswe mu ndome z'amaraso mu kwibuka abantu. Mu Vyahishuriwe Yohana 2:22 iki gihano c'Imana kizohanurwa muri aya majambo : *Ehe nzomujugunya mu gitanda, n'abasambana na we mu mubabaro mwinshi , kiretse bihana ibikorwa vyabo. Nzobica abana biwe ; ni ho amashengeru yose azomenya yuko ari jewe nsesa ubwenge n'imitima, kandi nzohemba umuntu wese muri mwebwe ibikwiranye n'ivyo yakoze.*

24c- *azoteza akaga kadasanzwe*

Kw'isi nta n'umwe ashobora kubiharura, ariko mw'ijuru Imana irazi igitigiri cavyo nyaco kandi kw'isaha y'igihano c'urubanza rwa nyuma vyose bizohongererwa, kuva ku bito gushika ku biteye ubwoba, n'abanditsi bavyo.

24d- *azororanirwa mu migambi yiwe + .*

None ntiyashobora gute kuroranirwa, kandi Imana yamuhaye uruhara rwo guhana icaha cakozwe n'abantu biwe bavuga ko agakiza katsinzwe na Yezu Kristu ?

uwa 24- *azohony abakomeye n'abantu b'abera .*

Mu kwigira nk'uwuserukira Imana kw'isi no kubatera ubwoba ko bazokwirukanwa mw'ishengeru ryobafunga ubwinjiriro bwabo bwo mw'ijuru, ubupapa buraronka ukuyoboka kw'abakuru n'abami bo mu gihugu c'uburengeru, mbere n'abato, abatunzi canke abakene, ariko bose ntibamenya, kubera ukutemera kwabo n'ukutagira ico bitaho.

Kuva mu ntango z'igihe c'Ivugurura, catangujwe na Petero Waldo mu 1170, intwano ya papa yaravyifashemwo n'ishavu ryinshi mu gutera intege abasuku b'Imana b'intahemuka, ari bo beranda b'ukuri bonyene bama ari amahoro kandi bumvira, amashirahamwe y'Abagatolika yica abantu ashigikiwe n'inkiko z'Inama Nkuru y'Igihugu y'Ikinyoma y'Ubweranda bwayo. Abacamanza bambaye inkofero bategetse rero ko aberanda n'abandi bababazwa biteye ubwoba, bose baregwa ubuhakanyi ku Mana no ku Buroma, bose bazobwirizwa kwishura ivyo bakoze imbere y'Imana y'ukuri kw'isaha y'urubanza rwa nyuma rw'ubutungane rwavuzwe muri Dan.7:9 n'Ivyah.20:9 gushika kuri 15.

Dan 8:25 *Kubera uguterimbere kwiwe n'ubuhendanyi bwiwe, azokwirata mu mutima wiwe, azotikiza benshi bari mu mahoro, azohagurukira umutware w'abaganwa; ariko rizomenagurika, ata kigoro c'ukuboko na kumwe.*

25a- *Kubera uguterimbere kwiwe n'ukuroranjwe kw'amayeri yiwe .*

Ukwo *guterimbere* kugaragaza ubutunzi bwiwe uwo murongo uhuza n'ubuhendanyi *bwiwe* . Ni ngombwa, mu vy'ukuri, gukoresha *ubuhendanyi* , iyo umuntu ari muto kandi afise intege nke, kugira ngo aronke mu batunzi, amahera n'ubutunzi bw'ubwoko bwose Ivyahishuwe 18:12 na 13 bivuga.

25b- *azogira ubwibone mu mutima wiwe + .*

Ivyo, naho ivyigwa vyigishwa n'ivyashikiye Umwami Nebukadinezari muri Dani 4 be n'ivyashikiye umwuzukuru wiwe Belushazari biri muri Dani 5.

25c- *azohonya abagabo benshi babayeho amahoro + .*

Amahoro ni ivyamwa vy'ubukristo nyakuri, ariko gushika gusa mu mwaka w'1843.Kuko imbere y'iryo tariki, kandi cane cane gushika kw'iherezo ry'Impinduka y'Abafaransa, ku mpera y'imyaka 1260 y'ingoma ya papa yahanuwe muri Dan 7:25, ukwizera kw'ikinyoma kurangwa n'ubukazi butera canke busubiza ubukazi. Muri ivyo bihe ni ho gusa ubugwaneza n'amahoro bitera itandukaniro. Amategeko yashizweho na Yezu ntiyahindutse kuva mu bihe vy'intumwa, uwatowe ni intama yemera gutangwa, nta na rimwe aba umubaji.

25d- *kandi azohagurukira umutware w'abaganwa + .*

Iyo umuntu akoresheje ukwo gutomoye, nta nkeka agihari. Uwo *murongozi* , avugwa mu mirongo ya 11 na 12, ni Yezu Kristu vy'ukuri, *Umwami w'abami n'Umukama w'abami* abonekera mu buninahazwa bw'ukugaruka kwiwe mu Vyahishuriwe Yohana 19:16. Kandi ni we ubuherezi *buhoraho bubereye* bwakuweho n'ubupapa bw'Abaroma.

Dan 8:26 *Kandi ivyo yeretswe ku migoroba n'igitondo, ivyo bivugwa ni ukuri. Ivyo bintu vyerekanwa mubiguhishe, kuko vyerekeye ibihe vya kera cane.*

26a- *Kandi iyerekwa ry'umugoroba n'igitondo, ririko rivugwa, ni ukuri .*

Umumarayika ashingira intahe inkomoko y'Imana y'ubuhanuzi bw'" 2300 ku mugoroba-mu gitondo " bwo ku murongo wa 14. Arakwegera rero, mu nyuma, iyo nkuru y'uruyeri izobwirizwa gutomorwa no gutahurwa n'aberanda batoranjwe ba Yezu Kristu igihe co kubigira kizoshika.

26b- *Ku ruhanda rwawe, iyo mbonerakure uyigumye ibanga, kuko yerekeye ibihe vya kera cane.*

Nkako, hagati y'igihe ca Daniyeli n'icacu, haracye nk'ibinjana 26. Kandi rero twisanga mu *gihe c'iherezo* aho iyo nkuru y'akabanga itegerezwa kumurikirwa ; ikintu kizokorwa, ariko si imbere y'inyigisho ya Dan.9 izotanga urufunguruzo rw'ingenzi rwo gushitsa imibare yasabwe.

Dan 8:27 *Jewe Daniyeli, naracitse intege, ndwaye imisi myinshi; Maze ndahaguruka ngenda ivy'umwami. Naratangajwe n'ivyo neretswe, kandi nta n'umwe yari abizi.*

27a- Ivyo bintu vyerekeye amagara ya Daniyeli si ikintu c'umuntu ku giti ciwe. Biduhindurira akamaro karenze urugero ko kwakira Imana amakuru yerekeye 2300 zavuzwe ubuhanuzi bw'umugoroba-mu gitondo ; kuko nk'uko nyene indwara ishobora gutuma umuntu apfa,

ukutamenya igiharuro kuzocira urubanza rw'urupfu rw'impwemu rw'ibihe bidahera abakirisu ba nyuma bazobaho mu *gihe c'iherezo* .

Daniyeli 9

Dan 9:1 *Mu mwaka wa mbere w'ingoma ya Dariyo mwene Ahasuwerusi, wo mu ruvyaro rw'Abamedi, yabaye umwami w'ubwami bw'Abakaludaya.*

1a- Dushingiye ku buhamya bwa Daniyeli bw'abavyiboneye, rero ata co buvuze, turamenya ko Umwami Dariyo wa Dani.5 :30 ari mwene Ahasuwerusi, wo mu bwoko bw'Abamedi ; Umwami w'Ubuperesi Kuro wa II ntaramusubirira. Umwaka wa mbere w'ingoma yiwe ni wo yigaruriyemwo Babiloni, gutyo akayikura mu Bakaludaya.

Dan 9:2 *Mu mwaka wa mbere w'ingoma yiwe, jewe Daniyeli narabonye mu bitabu yuko Yeruzalemu izomara imyaka mirongo irindwi ari umusaka, nk'uko Uhoraho yari yarabwiye umuhanuzi Yeremiya yari imyaka mirongo irindwi.*

2a- Daniyeli yerekeza ku vyanditswe vy'ubuhanuzi vy'umuhanuzi Yeremiya. Aha araduha akarorero keza k'ukwizera n'ukwizigira bihuza abasavyi b'Imana muni y'amaso yiwe. Aremeza rero aya majambo yo muri 1 Kor. 14:32 : *Impwemu z'abahanuzi ziyobokera abahanuzi* . Daniyeli yabaye i Babiloni mu myaka myinshi mu myaka 70 yari yaravuzwe ko yerekeye ukujanwa kw'abantu b'Abaheburayo. Arakunda kandi ikiganiro c'ugusubira kwiwe muri Isirayeli, ivyo yizera ko bizoshika vuba cane. Kugira ngo aronke inyishu zivuye ku Mana, aramubwira isengesho ryiza cane tugiye kwiga.

Isengesho ry'akarorero ry'ukwizera kw'umweranda

Icigwa ca mbere c'iki gice ca 9 c'igitabu ca Daniyeli ni ugutahura igituma Imana yashaka ko aboneka muri iki gice c'igitabu ca Daniyeli.

Muri Dan.8:23 biciye mu itangazo ry'ubuhanuzi ry'abanyavyaha *bapfuye* , twaronse icemezo c'uko Abayuda b'ihanga rya Isirayeli bongeye gucirwa urubanza no gutikizwa n'umuriro n'Abaroma mu 70, kubera ivyo vyose Daniyeli azokwatura mw'isengesho ryiwe. None uwo Isirayeli yashikirijwe mu bumwe bwa mbere n'Imana nzima kuva kuri Aburahamu gushika ku ntumwa 12 n'abigishwa ba Yezu Kristu, we ubwiye akaba yari Umuyuda ? Igishushanyo gusa c'abantu bose, kuko kuva kuri Adamu, abantu ni kimwe uretse ibara ry'urukoba rwabo riva ku muco mwinshi rikaja ku mwijima cane. Ariko uko ubwoko bwabo bwoba buri kwose, ubwoko bwabo bwose, ibintu biva kuri se na nyina bikaja ku bahungu n'abakobwa, inyifato yabo yo mu mutwe irasa. Dushingiye ku ngingo ngenderwako y'amababi y'igiti citwa daisy, " Ndagukunda, gatoyi, cane, n'umutima ukunze, n'ubusazi, ntaco ", abantu barasubiramwo iyo nzira y'inyiyumvo ku Mana nzima, umuremyi w'ibintu vyose, iyo ivumbuye ukubaho kwayo. Kandi, Umucamanza mukuru abona mu bivugira ko ari abayoboke biwe, abantu b'intahemuka bamukunda kandi bamugamburukira, abandi bivugira ko bamukunda, ariko ntibamugamburukire, abandi babaho mw'idini ryabo ataco bitaho, abandi na bo baribaho n'umutima ukomeye kandi usharira ubagira abafana kandi mu buryo burengeje urugero, ntibashobora gushigikira kiprodibe and cannoable ent. Izo nyifato zabonetse mu Bayuda, nk'uko zikiriho mu bantu kw'isi yose no mu madini yose ariko ntangana.

Isengesho rya Daniyeli riza kukubaza, muri izo nyifato ni iyihe wimenya ? Nimba atari ivy'umuntu akunda Imana akayumvira nk'igishingantahe c'ubudahemuka bwayo, nushire mu kaga icyumviro cawe c'ukwizera; wihane maze uhe Imana ivyamwa vy'ukwihana bivuye ku mutima kandi vy'ukuri nk'uko Daniyeli azobigira.

Imvo ya kabiri ituma iri sengesho riri muri iki gice ca 9 ni uko imvo y'ugutikizwa kwa nyuma kwa Isirayeli, mu mwaka w'70 n'Abaroma, ivugwa kandi igategurwa ng'aho : ukuza kwa mbere kwa Mesiya kw'isi y'abantu . Kandi bamaze kwanka uwo Mesiya amakosa yiwe gusa yari ugutungana kw'ibikorwa vyiwe vyabacira urubanza, abarongozi b'idini baravyura abantu ngo bamurwanye, biciye mu birego vy'ugusebanya vyose vyasenyutse kandi bivuguruzanya n'ibintu vy'ukuri. Ni co gituma ikirego cabo ca nyuma bashingira ku kuri kw'Imana, bamurega, we muntu, ko yivugira ko ari Umwana w'Imana. Ubushingo bw'abo bakuru b'idini bwari bwirabura nk'amakara y'umuriro ugurumana azobatongora mu gihe c'ishavu rigororotse. Ariko ikosa rikomeye ry'Abayuda si uko bamwishe, ahubwo ni uko batamumenye inyuma y'izuka ryiwe ry'ubumana. Bahanganye n'ibitangaro n'ibikorwa vyiza vyariko birakorwa n'intumwa ziwe cumi n'ibiri, barakomantaza umutima nka Farawoni mu gihe ciwe, ivyo barabishingira intahe mu kwica umudiyakoni w'umwizigirwa Sitefano, uwo na bo nyene bamutera amabuye batakoreshije ubu Baroma.

Imvo ya gatatu y'iri sengesho ni uko rifata uruhara rw'ukwihweza kwa nyuma, gutera umubabaro ku mpera y'ivyo umuntu yacyemwo igihe kirekire afise ubucuti n'Imana ; igishingantahe, ubwoko bw'isezerano ryasigiwe n'isezerano ry'Abayuda ku bantu bose. Kuko muri ukwo kwirukanwa i Babiloni ni ho iyerekanwa ryateguwe n'Imana rihagarara. Ni ukuri ko abayuda bazosubira mu butaka bwabo, kandi ko mu gihe kanaka Imana izoterwa iteka kandi yumvirwe, ariko ubudahemuka buzozimangana ningoga, ku buryo ukurokoka kwabo gushobora gutsindanishirizwa gusa n'ikigeragezo cabo ca nyuma c'ukwizera gishingiye ku kuza kwa mbere kwa Mesiya, kuko ategerezwa kuba, umwana wa Isirayeli, umuyuda a.

Imvo ya kane y'iri sengesho ishingiye ku kuba amakosa yavuzwe kandi yatura yose yararanguwe kandi akavugururwa n'abakirisu bo mu gihe cabo, kuva aho Isabato yo ku wa 7 Ntwarante 321 ihevyeye gushika mu gihe cacu . Ikigo ca nyuma gitegekanijwe gihezagiye kuva mu 1873 no ku muntu ku giti ciwe kuva mu 1844 nticarokotse umuvumo w'igihe, kuva Yezu yagirutse mu 1994. Kwiga ibigabane vya nyuma vya Daniyeli n'igitabu c'Ivyahishuriye Yohana bizosigura ayo matariki n'amabanga ya nyuma.

Ubu rero reka twumvirize twitonze Daniyeli avugana n'Imana Mushoboravyose.

Dan 9:3 *Nuko nshira imbere Uhoraho Imana, ndayisaba mu gusenga no mu kwinginga, mu kwisonzeshya, mu kwambara amagunira no mu minyota.*

3a- Daniyeli ubu arashaje, ariko ukwizera kwiwe ntiguhungabana, kandi ubucuti afise n'Imana burazigama, buragaburirwa kandi burabungabungwa. Ku bijanye na we, umutima wiwe kuba utagira uburyarya cane, ukwisonzeshya, igunira n'ivu *birafise* insobanuro nyayo. Ivyo bikorwa vyerekana ubukomezi bw'icipfuzo afise co kwumvirizwa no kwishurwa n'Imana. Kwisonzeshya vyerekana ubusumbasumbane buhabwa inyishu y'Imana ugereranije n'umunezero wo kurya. Muri iyo nzira hariho icyumviro co kubwira Imana ko sinkishaka kubaho nta n'inyishu yawe, ntashitse kure no kwiyahura.

Dan 9:4 Maze *nsenga Uhoraho Imana yanje, ndatura nti: «Uhoraho, Mana ikomeye kandi iteye ubwoba, ushitsa isezerano n'imbabazi abagukunda bakitondera amabwirizwa yawe.*

4a- *Mukama, Mana ikomeye kandi iteye ubwoba*

Isirayeli iri mu guhunga i Babiloni kandi rero yarishe kugira ngo yige ko Imana ari nini kandi iteye ubwoba.

4b- *Wewe witondera isezerano ryawe, ukagirira imbabazi abagukunda, bakitondera ivyagezwe vyawe!*

Daniyeli yerekana ko azi Imana kuko akura imvo ziwe mu canditswe c'itegeko rya kabiri mu mategeko cumi y'Imana, ayo Abagatolika b'abanyamibabaro batazi mu binjana vy'umwiza, kuko mu vy'ubusegaba, ubupapa bwafashe ingingo yo kurikura mu nsiguro yayo y'amabwirizwa cumi, kuko itegeko ryari ryibanda kuri number the keep ; akarorero keza k'ubujuju n'uguhendana vyavuzwe mu kigabane c'imbere.

Dan 9:5 *Twaracumuye, twarakoze ibibi, twarakoze ibibi, twaragararije, twarahevye amategeko yawe n'amateka yawe.*

5a- Ntivyari gushobora kuba ukuri kandi gutomoye kuruta kuko ayo makosa ni yo yatumye Isirayeli yirukanwa, kiretse ko Daniyeli na bagenzi biwe batatu batagira icaha c'ayo makosa ; Ivyo ntibimubuza gushigikira intwari y'abantu biwe mu gihe yitwaje umuzigo w'icaha ciwe.

Aho niho dutegerezwa gutahura muri 2021 ko natwe abakristo dukorera iyo Mana nyene idahinduka nk'uko yatangaje muri Mal. 3:6 : *Kuko ndi Uhoraho, sinhinduka; namwe bene Yakobo, ntimwazimanganye* . Vyoba vyiza tuvuze ngo " ntibirafungurwa ". Kuko kuva Malaki yanditse ayo majambo, Kristo yaraje imbere, abana ba Yakobo baramwanka baramwica, kandi nk'uko ijambo ryavuzwe muri Dan.8:23 rivyerekana, baraheza barazimanganywa mu mwaka w'70 n'Abaroma. Kandi iyo Imana itahindutse, bisigura ko abakristo b'abahemu barenga amabwirizwa yayo, imbere ya vyose Isabato yejeje, bazokubitwa mbere n'inkoni nyinshi kuruta Abaheburayo n'Abayuda b'igihugu mu gihe cabo.

Dan 9:6 *Ntitwumvirije abasavyi bawe abahanuzi, bavugana n'abami bacu n'abaganwa bacu, ba sogokuruza n'abantu bose bo mu gihugu mw'izina ryawe.*

6a- Ni ukuri ko Abaheburayo bafise icaha c'ivyo bintu, ariko none abakristo, mbere no mu nzego ya nyuma yashinze, bafise icaha c'ivyo bikorwa nyene ?

Dan 9:7 *Uhoraho, ukugororoka ni ukwawe, ariko twebwe, uno musu, abagabo ba Yuda, ababa i Yerezalemu, n'Abisirayeli bose, aba hafi n'aba kure, mu bihugu vyose wabirukanyemwo kubera ibicumuro vyabo bagucumuyeko.*

7a- Igihano ca Isirayeli cari giteye ubwoba, hari impfu nyinshi kandi abarokotse bonyene ni bo bagize amahirwe yo kwirukanwa i Babiloni maze bava ng'aho baratatana mu bihugu vyose vy'ingoma y'Abakaludaya n'ingoma y'Abaperesi yabukurikiye. Ihangira ry'Abayuda ryarasenyutse mu bihugu vy'amahanga kandi naho biri ukwo, nk'uko yasezeranye, Imana izoca vuba gusubirana Abayuda ku butaka bwabo bw'igihugu, igihugu ca ba sekuruza. Mbega ububasha n'ububasha iyo Mana nzima ifise ! Mu isengesho ryiwe, Daniyeli araserura ukwihana kwose abo bantu bategerezwa kwerekana imbere y'uko basubira mu gihugu cabo ceranda, ariko iyo Imana iri iruhande yabo gusa.

Daniyeli yemera ubuhemu bw'Abayuda bwahanwe n'Imana, ariko none ni igihano ikihe ku bakristo bakora ivyo nyene ? kwirukanwa, canke urupfu ?

Dan 9:8 *Uhoraho, twebwe n'abami bacu n'abaganwa bacu n'abasokuruza bacu baramaramaye, kuko twagucumuyeko.*

8a- Ijambo riteye ubwoba, ijambo " icaha " rirasubirwamwo. Ni nde yoshobora gukuraho icaha gitera umubabaro mwinshi gutyo ? Iki kigabane kizotanga inyishu. Izigwa kimwe kirabereye kwiga no kwibuka : Isirayeli yarashikiwe n'ingaruka z'amahitamwo n'inyifato z'abami, abarongozi n'abavyeyi bayitwara. Rero ng'aha akarorero aho ukutumvira abarongozi b'ibiturire bishobora kuremeshwa kugira ngo umuntu agume mu muhezagiho w'Imana. Iryo ni ryo hitamwo Daniyeli na bagenzi biwe batatu bagize kandi barahezagiwe kubera ryo.

Dan 9:9 *Imbabazi n'imbabazi ni vyo vy'Uhoraho Imana yacu, kuko twamugararije.*

10a- Mu gihe c'icaha hasigaye icizigiro kimwe gusa ; kwizigira Imana nziza, y'ikigongwe ngo ibahe imbabazi. Inzira ni iyo guhoraho, umuyuda wo mw'isezerano rya kera n'umukristo wo mw'isezerano rishasha barakeneye imbabazi kimwe. Aha na ho Imana iriko irategura inyishu izobwirizwa kwishura cane ubwiwe.

Dan 9:10 *Ntitwumviye ijwi ry'Uhoraho Imana yacu, ngo tugendere mu mategeko yiwe, yadushize imbere akoresheje abasavyi biwe b'abahanuzi.*

10a- Ivyo ni ko biri no ku bakirisu bo mu mwaka w'2021.

Dan 9:11 *Abisirayeli bose bararenze ivyagezwe vyawe, barakevya ngo ntibumvire ijwi ryawe. Hanyuma imivumo n'ibitutsi vyanditswe mu vyagezwe vya Mose umusavyi w'Imana biradusukako, kuko twacumuye ku Mana.*

11a- Mu vyagezwe vya Musa, Imana yaburiye Isirayeli vy'ukuri ku bugarariji. Ariko inyuma yiwe, umuhanuzi Ezekiyeli, uwabayeho mu gihe ca Daniyeli, yarirukanwe haciye imyaka 13 Daniyeli apfuye, ni ukuvuga imyaka 5 inyuma y'aho Umwami Yehoyakini, mwenewabo na Yehoyakimu, uwo yasubiriye, yisanze ari imbohe ku ruzi Kebari ruri hagati ya Tigiri na Efurate. Aho niho Imana yamuhumekeye iratuma yandika ubutumwa dusanga uno musu muri Bibiliya yacu. Kandi ni muri Ezekiyeli 26 dusanga urutonde rw'ibihano akarorero kavyo kaboneka ko gakoreshwa mu vy'impwemu ariko atari gusa, mu nzumbete indwi zo mu Vyahishuriwe Yohana mu Vyahishuriwe Yohana 8 na 9. Ukwo gusa gutangaje kwemeza ko Imana vy'ukuri idahinduka. Ivyaha birahanwa mw'isezerano rishasha nk'uko vyari biri mw'isezerano rya kera.

Dan 9:12 *Yarashitse ku majambo yiwe yavuze kuri twebwe no ku batware bacu badutwara, kandi yaraduteje ivyago bikomeye, bitigeze bishika munsu y'ijuru ryose nk'ivyo vyashikiye Yeruzalemu.*

12a- Imana ntiyacitse intege, irashitsa amatangazo yayo yo guhezagira canke guvuma n'ukwitwararika kumwe, kandi "icaga" cateye abantu ba Daniyeli kigamije kugabisha amahanga yiga ivyo bintu. Ariko se tubona iki? Naho hariho intahe yanditse muri Bibiliya, ico cigwa kiguma kirengagizwa mbere n'abagisoma. Ibuka ubu butumwa: Imana iriko itegurira Abayuda n'inyuma yabo, abakristo ibindi vyago bibiri bikomeye bizokwerekanwa mu gitabu gisigaye ca Daniyeli.

Dan 9:13 *Nk'uko vyanditswe mu vyagezwe vya Mose, ivyo vyago vyose vyadushikiye; kandi nitwambaze Uhoraho Imana yacu, nitwahindukiriye ibicumuro vyacu, nitwitaho ukuri kwawe.*

13a- Ugusuzugura ibintu Imana yari yaranditse muri Bibiliya ni uguhoraho, navyo, muri 2021 abakristo na bo nyene baragirizwa iryo kosa kandi bemera ko Imana itazobavuguruza. Eka mbere ntibahindukira ngo bawe mu bicumuro vyabo ngo barushirize kwitwararika uku kuri kwa Bibiliya, guhambaye cane mu bihe vyacu vy'iherezo, ukuri kwakwo kw'ubuhanuzi guhishuriwe cane kandi gutahurwa, kuko imfunguruzo zo gutahura ziri muri Bibiliya ubwayo.

Dan 9:14 *Uhoraho yarabonye ivyo vyago, arabidutezako. kuko Uhoraho Imana yacu aratunganye mu vyo yakozwe vyose, ariko twebwe nitwamwumviye.*

14a- None nshobora kuvuga ikindi? Vy'ukuri! Ariko mumenye neza ko icaga gikomeye cane categuwe n'Imana ku bantu bo muri iki gihe, kandi kubera iyo mvo nyene. Bizoza, hagati ya 2021 na 2030, mu buryo bw'intambara y'ibirwanisho vya kimbuzi ifise ubutumwa bw'Imana bwo kwica ica gatatu c'abantu nk'uko Ivyahishuwe 9:15 bivuga.

Dan 9:15 *None rero, Uhoraho Mana yacu, wewe wakuye abantu bawe mu gihugu ca Misiri n'ukuboko kwawe gukomeye, ukihesha izina nk'uko riri uyu musu, twacumuye, twakozwe ibibi.*

15a- Daniyeli atwibutsa igituma ukutemera ari ikintu Imana yaciriye urubanza. Ku isi, ukubaho kw'igisata c'Abayuda kurashingira intahe ico kintu kidasanze bivuye ku bubasha burengeye ubw'abantu, ni ukuvuga ukuva mu Misiri kw'igisata c'Abaherurayo. Inkuru yabo yose ishingiyeye kuri ico kintu gitangaje. Nta karyo dufise ko kwibonera iyo nzira y'ukwimuka, ariko nta n'umwe ashobora guhakana ko abakomotse kuri ivyo bintu vyabaye bakiri muri twebwe n'ubu. Kandi kugira ngo Imana ikoreshe neza ubwo buzima, yararokoye abo bantu mu rwango rw'Abanazi mu gihe c'Intambara ya Kabiri y'Isi Yose. Abantu rero bariko bararokoka, mu 1948 baciye basubira kwibera mu gihugu cabo ca kera cari caratakaye kuva mu myaka ya 70. Imana nta kindi yakozwe atari ukureka amajambo ya ba sekuruza babo bari

babwiye umukuru w'igihugu w'Umuroma ku bijanye na Yezu, kugira ngo abana bacu bavugwe, kugira ngo baduhe abana bacu. Imana yarabishura gushika kw'ikete. Ariko abakristo bo mu madini yose bararengagije ico cigwa c'Imana mu buryo buteye isoni, kandi umuntu arashobora gutahura igituma, kuko bose basangira umuvumo wabo. Abayuda baranka Mesiya, mugabo abakirisu barasuzugura ivyagezwe vyawe. Ugucira urubanza Imana rero kuri ivyo vyose bibiri birabereye ata gatotsi.

Dan 9:16 *Mwami, nk'uko imbabazi zawe nyinshi ziri, uburake bwawe n'uburake bwawe bive ku murwa wawe Yerusalemu, ku musozi wawe mweranda; kuko Yeruzalemu n'abantu bawe vyacitse igitutsi ku badukikije bose kubera ibicumuro vyacu n'ibigabitanyo vya ba sogokuruza.*

16a- Aha Daniyeli afata ingingo Musa yari yashikirije Imana: abantu bazobona igihano c'abantu biwe bazovuga iki? Imana irazi ingorane kuko yo ubwayo imenyeshya ivyerekeye Abayuda, biciye mu kanwa ka Paulo mu Rom 2:24: *Kuko izina ry'Imana ritukwa mu banyamahanga kubera mwebwe, nk'uko vyanditswe.* Ariko yerekeza ku canditswe ca Ezek.16:27: *Kandi ehe ndaguramvye ukuboko kwanje, ndagabanya umugabane nari naguhaye, ndagutanga mu maboko y'abansi bawe, abakobwa b'Abafilisitiya, bacitse intege kubera inzira zawe mbi.* Mu mpuhwe afise, Daniyeli aracari n'ibintu vyinshi vyo kwiga ku bijanye n'urubanza Imana iriko iracira igisagara ciwe Yeruzalemu. Ariko iyo avuze ngo « *Yeruzalemu n'abantu bawe ni igitutsi ku bo bose badukikije* », ntabesha, kuko iyo igihano ca Isirayeli kizana mu banyamahanga ubwoba bubereye n'icipfuzo co gukorera iyo Mana y'ukuri, igihano cari kugira inyungu nyayo. ariko ivyo bintu bibabaje vyabaye ntivyavuyemwo ivyamwa bike, ariko rero ntivyari bifise akamaro, kubera ko ari vyo twabikeye kubera ko Umwami Nebukadinezari n'Umwami Dariyo Umumedi bahindutse.

Dan 9:17 *None rero, Mana yacu, wumve isengesho n'ukwinginga kw'umusavyi wawe, umurikire mu maso hawe ahera hawe hacitse umusaka, ku bw'Uhoraho.*

17a- Ivyo Daniyeli asaba bizokwerekanwa, ariko si kubera Imana imukunda, ahubwo ni kubera gusa uku kugaruka muri Isirayeli no gusubira kwubaka urusengero biri mu mugambi wiwe. Ariko rero, Daniyeli ntazi ko urusengero, ruzosubira kwubakwa vy'ukuri, ruzosubira gusenya mu 70 n'Abaroma. Ni co gituma amakuru azoroka muri iki kigabane ca 9 azomukiza akamaro, k'Abayuda cane, agiha urusengero rw'amabuye rwubatswe i Yeruzalemu; urusengero rw'umubiri wa Kristo ruzoca rugira ubusa vuba, kandi ruzoba ari kubera iyo mvo, ruzosubira gusenya mu 70 n'ingabo z'Abaroma.

Dan 9:18 *Mana yanje, tega ugutwi, wumve! Ugurure amaso yawe urabe ibisigazwa vyacu, urabe igisagara izina ryawe rihamagarwako! Kuko ugusenga kwacu tutagushikirije kubera ukugororoka kwacu, ahubwo ni kubera imbabazi zawe nyinshi.*

18a- Ni ukuri ko Imana yari yatoye Yeruzalemu kugira ngo ibe ahantu hejejwe n'ukuhaba kwayo kw'ubuninahazwa. Ariko aho hantu ni hera iyo Imana iriho gusa, kandi kuva mu mwaka – 586, ivyo ntivyari bikiriho. Kandi, ahubwo, ibisigazwa vy'i Yeruzalemu n'urusengero rwaho vyaremeje ukuntu ubutungane bwaho butagira nkunzi. Ico cigwa cari gikenewe kugira ngo abantu barabe Imana y'ukuri nk'ikiremwa kizima kibona, kigacira urubanza, kigafata ibintu bitandukanye n'imana z'abapagani zisenga ibigirwamana zifitaniye ubucuti gusa n'abamarayika babi bo mu nkambi ya shetani. Umuntu w'umwizigirwa akorera Imana ariko uwudahemuka akoresha Imana kugira ngo yihe uburenganzira bw'idini n'abamukikije. Impuhwe z'Imana Daniyeli asaba ni iz'ukuri kandi azotanga ikimenyamenya ciza kuruta ibindi vyose, muri Yezu Kristu.

Dan 9:19 *Mwami, wumve! Mukama, mbabarira! Mwami, tega amatwi! Kora kandi ntutevye, kubera urukundo rwawe, Mana yanje! Kuko igisagara cawe n'abantu bawe bitirirwa izina ryawe.*

19a- Imyaka ya Daniyeli y'ubukure iratuma ashimika cane kuko, nka Musa, icipfuzo ciwe bwite akunda cane ni ukugira ngo ashobore kwibonera iyo nzira yo gusubira mu gihugu ciwe

“ceranda”. Yipfuzza gushingira intahe izuka ry’urusengeru rweranda rizosubira guha Imana n’Abisirayeli ubuninahazwa.

Dan 9:20 *Igihe nari nkivuga, nsenga, ntura icaha canje n’icaha c’abantu banje Isirayeli, ntakambira Uhoraho Imana yanje ku musozi mweranda w’Imana yanje;*

20a- Ntibitangaje rero ko Imana ikunda Daniyeli, ni akarorero k’ukwicisha bugufi kuyihimbara kandi ihuye n’ingingo ngenderwako y’ubweranda isaba. Umuntu wese arakora amakosa igihe cose azoba ariho mu mubiri w’inyama kandi Daniyeli ntabwo ari uwundi. Yatura ivyaha vyiwe, azi intege nke ziwe zirengeje urugero nk’uko twese dutegerezwa kubigira. Ariko kamere yiwe bwite yo mu vy’impwemu ntishobora gupfuka icaha c’abantu, kuko ari umuntu gusa, we ubwiwe adatunganye. Umuti uzova ku Mana muri Yesu Kristo.

Dan 9:21 *Nkiriko ndasenga, uwo mugabo Gaburiyeli nari narabonye mu iyerekwa, araguruka yihuta aza aho ndi, ku gihe c’ikimazi co ku mugoroba.*

21a- Igihe Imana yatoye kugira ngo Gaburiyeli agende ni ico c’ishikanwa ryo ku mugoroba, ni ukuvuga igihe c’ishikanwa ry’umwagazi w’intama ry’ibihe bidahera rivuga ubuhanuzi bw’umugoroba n’igitondo ishikanwa ry’ubushake ryo muri kazoza ry’umubiri mweranda kandi utagira icaha wa Yezu Kristu. Azopfa abambwe kugira ngo ahongere ivyaha vy’abo yatoye ari bo bagize ihanga ryiwe ry’ukuri ryonyene. Ihuriro n’ihishurirwa rizotangwa aha hepfo, kuri Daniyeli, rero rirashingwa.

Iherezo ry’Isengesho : Inyishu y’Imana

Dan 9:22 *Yanyigishije, akayaga nanje. Arambwira ati: Daniyeli, ndaje ubu kugira ngo nfungure ubwenge bwawe.*

22a- Imvugo ngo "fungura ubwenge bwawe" isigura ko gushika ico gihe, ubwenge bwari bufunze. Umumarayika avuga ku cyumviro c’umugambi w’Imana wo gukiza wari uhishijwe gushika igihe co guhura n’umuhanuzi Imana yatoye.

Dan 9:23 *Igihe watangura gusenga, ijambo ryarasohotse, nanje ndaje kubikubwira; kuko muri abakundwa. Nimwiteho ijambo, mutegere iyerekwa!*

23a- Igihe watangura gusenga, ijambo ryarasohotse .

Imana yo mw’ijuru yari yaratunganije vyose, igihe c’ikoraniro kw’isaha y’ibihe bidahera kandi umumarayika Gaburiyeli atanga Kristo akoresheje "Ijambo" nk’uko Yohani azobigira mu ntango y’Injili yiwe: *ijambo ryahindutse umubiri*. Umumarayika aza kumumenyesha "Jambo" bisigura ko aza kumumenyesha ukuza kwa Kristo kwavuzwe kuva kuri Musa hakurikijwe Gus. Bizomera nk’uko wasavye Umukama Imana yawe i Horebu, ku musi w’ikoraniro ry’Umukama, uti: «Sinsubire kwumva ijwi ry’Umukama Imana yanje, ngo sinsubire kubona uwo muriro ukomeye, kugira sinpfe!» Uhoraho ambwira ati: *Ivyo bavuze ni vyiza. Nzobahagurukiriza umuhanuzi wo muri bene wabo nkawe, nzoshira amajambo yanje mu kanwa kiwe, na we azobabwira ivyo nzomutegeka vyose. Kandi ni hagira uwutumviriza amajambo yanje avuga mw’izina ryanje, nzoyamubaza. Ariko umuhanuzi wihaye kuvuga mw’izina ryanje ijambo ntamutegetse kuvuga, canke akavuga mw’izina ry’izindi mana, uwo muhanuzi ntaze abure kwicwa.*

Iki canditswe ni co gihambaye mu gutahura icaha c’Abayuda mu kwanka Mesiya Yezu kuko yashitse ku ngingo zose zavuzwe ubuhanuzi ku bijanye n’ukuza kwiwe. Yezu yakuwe mu bantu kandi akaba ari we atanga ijambo ry’Imana, yari ahuye n’iyo ndondoro kandi ibitangaro yakoze vyashingira intahe igikorwa c’Imana.

23b- kuko uri umukundwa + .

Ni kuki Imana yakunze Daniyeli? Kubera gusa ko Daniyeli amukunda. Urukundo ni rwo rwatumye Imana irema ubuzima bw’ibiremwa vyidegemvya imbere yayo. Ni ukuntu akenera urukundo kwatumye agira igiciro kinini cane azobwirizwa kuriha kugira ngo aruronge ku biremwa vyiwe bimwebimwe vy’abantu vyo kw’isi. Kandi ku giciro c’urupfu rwiwe, azobwirizwa kuriha, abo azotora bazoba abagenzi biwe ibihe bidahera.

23c- *Nimwiteho ijambo, mutegere iyerekwa!*

Ni irihe jambo, ijambo ry'umumarayika canke " Ijambo " ry'Imana ryihishijwe muri Kristo ? Ico tuzi neza ni uko ivyo vyose bishoboka kandi bihuza kuko iyerekwa rizoba ryerekeye " Jambo " azoza mu mubiri muri Yezu Kristu. Gutahura ubutumwa rero ni co kintu gihambaye kuruta ibindi vyose.

Ubuhanuzi bw'indwi 70

Dan 9:24 *Hashizweho amayinga mirongo irindwi ku bantu bawe no ku gisagara cawe ceranda, kugira ngo urangize ibicumuro, ushireho iherezo ry'ivyaha, ushireho impongano kubera ibicumuro, uzane ukugororoka kw'ibihe bidahera, ushire ikidodo ku vyo yeretswe n'ubuhanuzi, no gusiga amavuta Aheranda Rwose.*

24a- *Amayinga mirongo irindwi arakuwe ku bantu bawe no ku gisagara cawe ceranda .*

Inshinga y'igiheburayo " hatac " ibanza gusobanura gukata canke gucupura ; kandi mu buryo bw'ikigereranyo gusa, " gushinga canke gukosora ". Nzigama insobanuro ya mbere , kuko itanga insobanuro kuri iki gikorwa ca Aburahamu ashingira intahe ubucuti bwiwe n'Imana biciye ku kimazi, muri Itanguriro 15:10 : *Aburamu afata ivyo bikoko vyose, abicaguramwo ibice bibiri, igice kimwekimwe cose agishira imbere y'ikindi ; ariko ntiyasangira inyoni .* Uwo mugenzo wari ugereranya isezerano ry'Imana n'umusavyi wayo. Ni co gituma iyo nshinga " coup er " izofata insobanuro yayo yuzuye mu " isezerano ryagiranye na benshi mu ndwi imwe " ku murongo wa 27. Abo " benshi " ni bo Bayuda b'igihugu ku nyungu zabo inyungu yo kwizera Kristo yabambwe ibanza gushikirizwa. Inyungu ya kabiri y'iyi nshinga igabanywa ni uko amayinga 70 y'imyaka y'iki gice ca 9 igabanywa ku " 2300 ku mugoroba-mu gitondo " ca Dan.8:14. Kandi icigwa kiva muri iyo nkuru y'ibihe ishira ukwizera kwa gikirisu imbere y'ukwizera kw'Abayuda. Muri ubwo buryo, Imana itwigisha ko muri Yezu Kristu itanga ubuzima bwayo kugira ngo ibuhe nk'incungu y'umwizera wese akwiriye agakiza kiwe mu bantu bose . Isezerano rya kera rero ryari rigiye kuzimangana igihe Yesu yasesa amaraso yiwe kugira ngo ace isezerano rishasha yagiranye n'abatoranjwe bo kw'isi yose.

Igitabo ca Daniyeli kigamije kwigisha ako gakiza k'isi yose mu kudushikiriza ukuntu abami babayeho mu gihe ca Daniyeli bahindutse ; Nebukadinezari, Dariyo Umumedi na Kuro Umuperesi.

Ubwo butumwa ni imburi ikomeye itera ubwoba ihanga ry'Abayuda n'igisagara cabo ceranda Yeruzalemu, kikaba gihabwa igihe c'iherezo c'indwi 70. Aha na ho nyene itegeko ryo muri Ezekiyeli 4:5-6 ritanga umusi umwe ku mwaka umwe, igihe kikaba kigereranya imyaka yose 490. Daniyeli ategerezwa kuba yaragowe no gutahura insobanuro y'akaga kari ku gisagara ciwe cari caramaze guseniyuka.

24b- *guhagarika ibicumuro no guhagarika ivyaha .*

Iyumvire ivyo vyacyiye mu muzirikanyi wa Daniyeli igihe yumva ivyo bintu amaze gutakambira Imana mw'isengesho ngo imubabarire ivyaha vyawe n'ivy'abantu biwe. Azoca yihuta gutahura ico kivuga. Ariko twebwe ubwacu turatahura neza igisabwa n'Imana kivugwa. Imana ishaka kuronka mu batoranjwe bayo ivyo ikiza, ngo ntibasubire gucumura, ngo baheze ivyaha vyabo bihuye n'ivyo intumwa Yohani azokwandika muri 1 Yohana 3:4 : *Uwukora icaha wese arenga ivyagezwe, kandi icaha ni ukurenga ivyagezwe .* Iyo ntumbero igenewe abagabo bategerezwa kurwanya kamere yabo mbi kugira ngo ntibasubire gukora icaha.

24c- *guhongerera ububisha no kuzana ubugororotsi budahera .*

Ku Muyuda Daniyeli , ubwo butumwa buravyura umugenzo w' " umusi w'impongano ", umusi mukuru uba buri mwaka aho ugukuraho ivyaha guhimbazwa n'ikimazi c'impene. Ico kimenyetso kigaragara c'icaha cari kigereranya Ubugiriki buri muri Dan 8 kandi ukubaho kwaco kwashize ubuhanuzi mu kirere co mu vy'impwemu c'uwo " musu w'impongano ."

Ariko none urupfu rw'impene rushobora gute gukuraho ivyaha nimba urupfu rw'ibindi bikoko vyatangwa mu mwaka rutashoboye kubikuraho ? Inyishu y'ico kibazo itangwa muri Heb 10:3-7 : *Ariko muri ivyo bimazi hariho ukwibuka ivyaha buri mwaka ; kuko amaraso y'ibimasa n'ay'impene adashobora gukuraho ivyaha . Ni co gituma Kristu amaze kuza mw'isi yavuze ati : Ntiwagomvye ikimazi n'amashikanwa, ariko wanteguriye umubiri ; Ntiwanezerewe n'ibimazi biturirwa canke ibimazi vy'icaha. Maze ndavuga nti : **Ehe ndaje** (mu muzingo w'igitabu handitswe kuri jewe) **kugira ngo nkore ivyo ugomba, Mana** . Insobanuro intumwa Paulo yatanze ziratomeye cane kandi zirahuye n'ubwenge. Bica bikurikira ko Imana yibikiye, muri Yezu Kristu, igikorwa co guhongerera ivyaha vyamenyeshejwe n'umumarayika Gaburiyeli Daniyeli. Ariko none Yezu Kristu yari hehe muri uwo mugenzi w' " umusi w'impongano " ? Ubutagira icaha bwiwe bwite butunganye, bwamugize mu buryo bw'ikigereranyo intama ya pasika y'Imana ikuraho ivyaha vy'isi, yikoreye ivyaha vy'abatowe biwe bigereranywa n'impene y'umugenzi w'impongano. Uwo mwana w'intama yari yihishijwe n'impene ku buryo iyo ntama yapfuye kubera iyo mpene yari yitwararitse. Mu kwemera urupfu rwiwe ku musaraba kugira ngo ahongere ivyaha vy'abatowe biwe, ivyaha yikoreye, muri Kristo Imana yarabahaye ikimenyamenya ciza kuruta ibindi vyose c'urukundo abakunda.*

24d- *kandi azane ubutungane budahera .*

Iyi ni yo nkurikizi y'umunezero y'urupfu rw'Umukiza Mesiya. Ukwo kugororoka umuntu, kuva kuri Adamu, atashobora gutanga, guharurwa ku batoranijwe kugira ngo biciye mu kwizera kwabo muri iyo yerekanwa ry'urukundo rw'Imana, ku buntu butagira agasembwa, ukugororoka gutunganye kwa Yezu Kristu kubaharurwe , mu ntango , gushika intambara y'ukwizera inesheje icaha. Kandi iyo ivyo bizimvye burundu, bavuga ko ubugororotsi bwa Kristo buzohabwa. Uwo mwigishwa aca aba nka Shebujja. Kuri iyo mishinge y'inyigisho ni ho ukwizera kw'intumwa za Yezu kwarubakiye. Imbere y'uko igihe n'ububasha bw'umwiza bibahindura, gutyo bakagura inzira ndende yigishijwe na Yezu Kristu. Ubwo **butungane** buzoba **ubw'ibihe bidahera** gusa ku batoranijwe b'intahemuka, abo bumva kandi bagasubiza mu kwumvira ivyo Imana isaba mu buryo bubereye.

uwa 24- *kugira ngo bashire ikidodo ku vyo yeretswe no ku muhanuzi .*

Ni ukuvuga ngo iyerekwa rizoranguke biciye ku kuboneka kw'umuhanuzi yamenyeshejwe. Inshinga gushirako ikidodo yerekeza ku kidodo c'Imana rero giha ubuhanuzi n'umuhanuzi agiye kwiyerekana ubukuru n'uburenganzira bw'Imana bushitse kandi butagira aho bugarukira. Igikorwa kigiye kurangira gushirwako ikidodo ciwe c'ubwami c'ubumana. Igitigiri c'ikigereranyo c'ico kidodo ni " indwi :7 ". Risobanura kandi ubwuzure buranga kamere y'Imana umuremyi n'iya Mpwemu wiwe. Ku rufatiro rw'iryo hitamwo, hariho ukwubaka umugambi wiwe mu myaka ibihumbi indwi, ni co gituma yagabanyije igihe mu ndwi z'imisi indwi nk'imyaka ibihumbi indwi. Ubuhanuzi bw'amayinga 70 rero buraha uruhara umubare (7) ikidodo c'Imana nzima mu Vyahishuriwe Yohana 7. Imirongo ikurikira izokwemeza akamaro k'uwo mubare " 7 " .

24f- *no gusiga amavuta Ahera h'aheranda rwose .*

Ukwo ni ukurobanurwa kwa Mpwemu Yera Yezu azoronka mu gihe c'ibatisimu yiwe. Ariko ntitwibeshe, inuma yamuguyeko ivuye mw'ijuru yari ifise intumbero imwe gusa, iyo kwemeza Yohani ko Yezu ari we vy'ukuri Mesiya yamenyeshejwe ; Ijuru rimushingira intahe. Ku isi, Yezu yama ari Kristo kandi mu buryo bw'ibibazo vyatoranijwe vyabazwa abaherezi, inyigisho yiwe mw'isinagoga afise imyaka 12 ni ikimenyamenya c'ivyo. Ku bantu biwe, abo yavukiyemwo kandi yakuriyemwo, ubutumwa bwiwe butegekanijwe bwari ubwo gutangura mw'ibatisimu yiwe mu mpera z'umwaka w'26, kandi yari gutanga ubuzima bwiwe mu mpera z'umwaka w'20. Ariko Aheranda h'Ahera ubuzima hari ikimenyetso c'ibintu kw'isi ; ahantu heranda cane canke ahera h'urusengeru rw'i Yeruzalemu. Cari ikimenyetso c'ijuru, iyo nzira idashobora gushikwako n'abantu aho Imana n'abamarayika bayo baba.

Icicaró c'urubanza rw'Imana n'ahantu h'intebe yayo y'ubwami, Imana nk'Umucamanza yarindiriyeye amaraso ya Kristo kugira ngo yemeze imbabazi z'ivyaha vy'abatoranijwe mu myaka ibihumbi 6 yashinzwe ku bw'ukwo gutoranywa. Urupfu rwa Yezu rero rwaranguye "umusi mukuru w'impongano" w'iherezo. Imbabazi zararonswe kandi ibimazi vya kera vyemewe n'Imana vyose vyaremejwe. Ugusigurwa kw'Aheranda h'Impongano kwakorwa ku musi w'Impongano mu gumijagira amaraso y'impene yishwe ku gicaniro c'impongano, igicaniro cashirwa hejuru y'isandugu yarimwo amabwirizwa y'Imana yarenganye. Ku bw'ivyo, rimwe mu mwaka, umuherezi mukuru yari yemererwa kwinjira hirya y'igitambaro co kwitandukanya, akaja ahantu heranda rwose. Rero amaze kuzuka, Yezu yatwaye impongano y'amaraso yiwe mw'ijuru kugira ngo aronke ubukuru, uburenganzira bwo gukiza abatowe biwe mu guharura ukugororoka kwiwe n'uburenganzira bwo gucira urubanza abanyavyaha batihana, harimwo n'abamarayika babi n'umurongozi wabo Shetani, shetani. Aheranda h'Ahera, na ho nyene yerekana ijuru, amaraso yamenetse na Yezu kw'isi, azomureka, muri Mikaheli, kwirukana shetani n'amadayimoni yiwe mw'ijuru, ikintu gihishuriwe mu Vyahishuriwe Yohana 12:9. Rero, ikosa ry'abanyadini b'Abayuda ryari iritahura akaranga k'ubuhanuzi k' "umusi w'impongano" wo mu mwaka. Babona nabi yuko amaraso y'igikoko yashikirizwa muri uwo musi mukuru yoshobora kwemeza ayandi maraso y'igikoko yamenetse mu mwaka. Umuntu yaremwe mw'ishusho y'Imana; igikoko kivyawe n'ubuzima bwo kw'isi, twoshobora gute gushingira intahe ukungana kw'agaciro k'ubwo bwoko bubiri?

Kubera ko ari Imana, Yezu Kristu ubwiwe yari amavuta yo gusigura nka Mpwemu Yera kandi mu kuduga mw'ijuru azanana n'ugusigwa kw'uburenganzira bwiwe yaronse kw'isi.

Urufunguzo rwo kubara

Dan 9:25 *Nuko rero menya kandi utahure; Kuva igihe ijamba ryasohotse ryo kwubaka Yeruzalemu gushika ku Warobanuwe, Umuganwa, hazoca indwi indwi n'indwi mirongo itandatu n'ibiri: amabarabara n'imigende bizosubira kwubakwa, ariko mu bihe vy'amagorwa.*

25a- *Ivyo rero mubimenye, mubitahure!*

Umumarayika arafise ukuri mu guhamagara Daniyeli ngo yitwararike kuko ariko arakorana n'amakuru asaba kwibanda cane mu vy'impwemu no mu bwenge; kuko hazobwirizwa gukorwa imibare.

25b- ***Kuva aho ijamba ryaje ry'uko Yeruzalemu izosubira kwubakwa gushika ku Wasizwe, Indongozi.***

Ico gice c'uko murongo conyene ni co gihambaye kuruta ibindi vyose kubera ko kivuga mu ncamake intumbero y'iryo yerekwa. **Imana iha abantu bayo barindiriyeye Mesiya wabo uburyo bwo kumenya umwaka azobonekera imbere yabo.** Kandi iki gihe ijamba ryamenyesheje ko Yeruzalemu izosubira kwubakwa, bitegerezwa kumenyekana hakurikijwe igihe c'imyaka 490 yari yaravuzwe ubuhanuzi. Ku bijanye n'iryo tegeko ryo gusubira kwubaka, mu gitabu ca Ezira, turasanga amategeko atatu ashobora kuba yategetswe n'abami batatu b'Abaperesi: Kuro, Dariyo na Aritazeruzi. Bica bigaragara ko itegeko ryashizweho n'uko wa nyuma mu -458, ryemererwa ko imyaka 490 irangira mu mwaka wa 26 w'iki gihe cacu. Iri tegeko rya Aritazeruzi rero ni ryo rizogumaho, hakurikijwe igihe ryanditswemwo: mu mpera z'umwaka nk'uko Ezira 7:9: *yavuye i Babiloni ku musi wa mbere w'ukwezi kwa mbere, ashika i Yeruzalemu ku musi wa mbere w'ukwezi kwa gatanu, ukuboko kwiza kw'Imana yiwe kuri kuri we.* Umwaka w'itegeko ry'umwami uvugwa muri Ezira 7:7: *Benshi mu Bisirayeli, abaherezi, Abalewi, abaririmvyi, abarinzi b'amarembo n'abakozi b'Imana, baje i Yeruzalemu mu mwaka ugira indwi w'ingoma ya Aritazeruzi.*

Ugusohoka kw'itegeko kuba ari isoko , Mpwemu ashaka ubuhanuzi bwiwe, Pasika y'impeshi aho Yezu Kristu yapfuye abambwe . Ivyo biharuro bizodushikana kuri iyo ntumbero.

25c- hariho indwi indwi n'indwi mirongo itandatu n'ibiri, amabarabara n'imigende bizosubirwamwo, ariko mu bihe vy'amagorwa.

Turatangura n'indwi 70. Umumarayika avuga amayinga 69 ; 7 + 62. Indwi 7 za mbere zihera n'igihe co gusubirana kwa Yeruzalemu n'urusengero, mu bihe bigoye kuko Abayuda bakora mu ngorane zihoraho z'Abanyaburayi baje kwibera muri ako karere kasigaye k'ukwidgemvya kubera kwirukanwa kwabo. Uyu murongo wo muri Neh . Ivyo ni ido n'ido ritomoye, ariko ikintu nyamukuru kiri mu ^{ndwi ya 70} iharuwe.

Indwi ya ⁷⁰

Dan 9:26 Hanyuma y'indwi mirongo itandatu n'ibiri, uwarobanujwe azokurwaho, ~~nta~~ n'umwe—~~azoba~~ afise. Igihugu c'umwami azoza kizosambura igisagara n'aheranda ~~ubweranda~~, kandi iherezo ryabo rizoza nk'umwuzure; Hafatwa ingingo y'uko iyo ntambara izomara gushika intambara irangiye.

26a- Inyuma y'izo ndwi mirongo itandatu n'ibiri, Uwarobanuwe azocirwako .

Izo ndwi 62 zitanguzwa n'indwi 7 , bisobanura ko ubutumwa nyabwo ari " inyuma y'indwi 69 " uwurobanuwe azocika , ariko si uwurobanuwe uwo ari we wese gusa, uwo amenyeshwa gutyo aba afise umubiri w'irobanurwa ry'Imana ubwiwe. Mu gukoresha ijambo " **uwarobanuwe** " , Imana itegura igisata c'Abayuda kugira ngo bazohure n'umuntu asa n'uwasanzwe, kure y'intege nke z'Imana. Mu buryo buhuye n'umugani wiwe w'abarimyi b'imizabibu, Umwana w'umuntu , mwene Shebuja w'umurima w'imizabibu , ariyerekana ku barimyi b'imizabibu amaze kurungika intumwa ziwe zamubanjirije kandi zafashwe nabi. Umuntu abona ibintu, Yezu ni *umurobanuwe gusa* aza inyuma y'abandi barobanuwe.

Umumarayika yavuze ngo " *inyuma* " y'igihe cose c'amayinga 69, ivyo bikaba vyerekana ko ari iya ⁷⁰. Rero, intambwe ku yindi, amakuru y'umumarayika atuyobora kuri Pasika y'impeshi y'umwaka wa 30 izoba iri hagati muri iki ^{ciyumviro ca 70} c'umyaka y'umunsi.

26b- kandi nta n'umwe ~~azomusubirira~~ + .

Iryo mpinduro rirarushiriza kuba ritemewe n'amategeko kuko umwanditsi waryo L. Segond avuga mu ruhande ko iyo mpinduro ijambo ku rindi ari : **nta n'umwe kuri we** . Kandi kuri jewe ubuhinduzi bw'ijambo ku rindi burampamagara neza cane kuko buvuga ivyabaye vy'ukuri igihe yabambwa. Bibiliya irashingira intahe ko intumwa ubwazo zari zahagaritse kwemera ko Yezu ari we Mesiya bari biteze kubera ko , cokimwe n'abandi bantu b'Abayuda, bari biteze mesiya w'intambara yokwirukana Abaroma mu gihugu.

26c- Abantu b'umurongozi azoza bazosambura igisagara n'ahantu ~~heranda~~ ubweranda .

Iyi ni yo nyishu y'Imana ku kutizera kw'igihugu c'Abayuda : **nta n'umwe amufasha** . Ugushavura ku Mana kuzokwishurwa ata kabuza n'ugusambuka kwa Yeruzalemu n'ubweranda bwayo bw'ikinyoma ; kuko kuva mu mwaka wa 30 , nta *bweranda bwagiye kuba* ku butaka bw'Abayuda ; *aheranda ntibukiri kimwe* . Ku bw'ico gikorwa, Imana yakoresheje Abaroma, abo abarongozi b'idini ry'Abayuda bari baracyeyeko kugira ngo Mesiya abambwe, ntibagira ubwoba kandi ntibashobora kubikora bonyene , mu gihe bari bazi , ata bo , ingene botera amabuye umudiyakoni Sitefano " imyaka itatu n'amezi atandatu " haciye .

26d- kandi iherezo ryiwe rizoza nk'umwuzure + .

Ni ko vyagenze mu mwaka w'70, inyuma y'umyaka myinshi y'Abaroma , Yeruzalemu yaguye mu minwe yabo , kandi yuzuye urwanko rwo gusenya, rwuzuye umutima w'ubumana, barasambura n'ubwoba , nk'uko vyamenyeshejwe, *igisagara n'ubweranda* bwari butagihari, gushika aho ata *buye na rimwe ryasigaye hejuru y'irindi* nk'uko Yezu yabisenye

bose muri Mat. ivyo bintu ? Ndababwiye ukuri yuko ata buye rizo sigara hejuru y'irindi ritazosenywa .

Uwa 26 - Hafatwa ingingo y'uko iyo ntambara izomara gushika intambara irangiye.

Muri Mat.24:6 Yesu yavuze ati : *Kandi muzokwumva intambara n'inkuru z'intambara : ntimuhagarike umutima, kuko ivyo vyose bitegerezwa kuba. Ariko ivyo ntibizoba ari iherezo ry'ubu.* Inyuma y'Abaroma, intambara zarabandanije mu myaka ibihumbi bibiri yose y'igihe ca gikirisu kandi igihe kirekire c'amahoro twaronse kuva Intambara ya kabiri y'isi yose irangiye ni ikintu kidasanze ariko categekaniye n'Imana. Umuntu rero arashobora kwera ivyamwa vy'ugugoroma kwayo gushika kw'iherezo ry'ivyo yiyumvira imbere y'uko yishura igiciro c'urupfu.

Ariko rero, ntudukwiye kwibagira iyo tuvuga ivy'Abaroma ko ugukurikirana kwabo kw'ubupapa kuzotuma ibikorwa vy'umupagani « *umunyavyaha canke umunyavyaha* » biramba, kandi ng'aho nyene gushika intambara yarwanywe n'abatoranijwe na Kristu Imana irangiriye.

Dan 9:27 *Azogirana isezerano na benshi mu ndwi imwe : kandi hagati mu ndwi azohagarika ibimazi n'amashikanwa ; Kandi [hazoba] ku mababa ibizira vy'uguseniyuka mbere n'ugutikizwa (canke ugutikizwa kwose), kandi bizomenagurwa , [nk'uko] vyategekaniye, ku [gihugu] c'umusaka .*

27a- *Azogirana ubucuti bukomeye n'abandi benshi mu kiringo c'indwi imwe .*

Mpwemu avuga ubuhanuzi bw'ishingiro ry'isezerano rishasha ; rirakomeye kuko riba ishimikiro ry'agakiza *gatangwa* gushika kw'iherezo ry'isi. Mu jambo benshi , Imana iriko irarondera abanyagihugu b'Abayuda , intumwa zayo n'abigishwa bayo ba mbere b'Abayuda bazokwinjira mw'isezerano ryayo mu myaka **indwi ya nyuma** y'igihe c'iherezo cahawe ihanga ry'Abayuda co kwemera canke kwanka ku mugaragaro Mesiya yabambwe. Iryo sezerano ni ryo “ *riciwe* ” ku murongo wa 24 hagati y'Imana n'abanyavyaha b'Abayuda bihanye. Mu mpera z'umwaka wa 33 , impera y'iki cyumviro ca nyuma izogaragazwa n'ico kindi gikorwa kitari co kandi giteye isoni kigereranya guterwa amabuye Sitefano umudiyakoni mushasha. Ikosa ryiwe ryonyene ryari ryo kubwira Abayuda ukuri batashobora kwihanganira kwumva, mu gihe Yezu yashira amajambo yiwe mu kanwa kiwe. Abonye umwigishwa w'intumbero yiwe yicwa , Yezu yaranditse ukuntu igihugu cose canse gusenga kwiwe. Kuva mu mpera z'umwaka wa 33 inyuma ya Kristu , abagarariji b'Abayuda baravyuriye ishavu ry'Abaroma, iryo shaka ryavuye muri Yeruzalemu mu mwaka w'70 inyuma ya Kristu.

27b- *kandi hagati mu ndwi azohagarika ikimazi n'ishikanwa .*

Ico gihe co hagati mu ndwi canke *hagati mu ndwi* ni igihe c'impeshi c'imyaka 30 kigenewe ubuhanuzi bw'indwi 70. Ico ni co gihe ibikorwa vyose bivugwa ku murongo wa 24 biranguka : **iherezo ry'icaha, impongano vaco, ukuza kw'umuhanuzi ashitsa iverekwa mu gushinga ubutungane bwiwe budahera n'ugusigurwa kwa Kristu yazutse aduga mw'ijuru Atsinda kandi ashobora vyose.** Urupfu rw'impongano rwa Mesiya ruvugwa aha mu bijanye n'ingaruka rugira : uguhagarika burundu *ibimazi* vy'ibikoko *n'amashikanwa* yatangwa ku mugoroba no mu gitondo mu rusengeru rw'Abayuda , ariko kandi kuva mu gitondo gushika ku mugoroba , kubera ivyaha vy'abantu . Urupfu rwa Yezu Kristu rutuma ibimenyetso vy'ibikoko vyari bimugereranya mw'isezerano rya kera bitagira akamaro, kandi iryo ni ryo hinduka ry'ingenzi ryazanywe n'inkuka yiwe. Ugutabura igitambaro c'urusengeru Imana ikora mu gihe Yezu apfuye, kwemeza iherezo ry'imigenzo y'idini ryo kw'isi, kandi ugusambura urusengeru mu 70 birakomeza ivyo vyemezo. Na bo nyene, imisi mikuru y'Abayuda yariko irakorwa buri mwaka yose yari ubuhanuzi bw'ukuza kwiwe yari kuzimangana ; ariko nta na rimwe umugenzo w'Isabato y'indwi ku ndwi uronka insobanuro yawo nyakuri muri uru rupfu : uravuga ubuhanuzi bw'ikiruhuko co mw'ijuru c'imyaka igihumbi c'indwi , Yezu

Kristu azoronka, biciye ku ntsinzi yiwe, ku bw'Imana n'abatoranijwe biwe b'ukuri abo ashirako *ubutungane bwiwe butagira agasembwa budahera* buvugwa ku murongo wa 24 .

Intango y'iyi " *ndwi* " y'imyaka y'umunsi iba mu mpera z'umwaka wa 26 n'ibatisimu ya Yezu yabatijwe na Yohani Batista.

27c- *Kandi [hazoba] ku mababa ibizira vy'agahomerabunwa .*

Mbabarira, ariko iki gice c'umurongo carahinduwe nabi mu rurimi rwa L.Segond kuko casobanuwe nabi. Nzirikana ivyo vyahishuriwe vyatanzwe mu Vyahishuriwe Yohani, ndashira ahabona ubuhinduzi bwanje bw'icanditswe c'igiheburayo izindi mpinduro zivyemeza . Iryo jambo « *ku mababa* », rigereranya akaranga n'ubutegetsu bwo mw'ijuru , rivuga ko hariho inshingano y'idini yibanda ku Roma ya papa , iyo na yo « ikavyuka » muri Dan 8:10-11, n'abagenzi bayo b'idini bo mu misi ya nyuma . *Amababa y'inkukuma* agereranya ugushirwa hejuru kw'icubahiro c'umwami, nk'akarorero *intare ifise amababa y'inkukuma* yerekeye Umwami Nebukadinezari, canke y'Imana ubwayo, yatwaye *amababa y'inkukuma* abantu bayo b'Abaheburayo yarokoye mu buja bwa Misiri. Ubwami bwose bwafashe ico kimenyetso c'inkukuma , harimwo, mu 1806, Napoléon wa mbere kizokwemeza n'Ivyahishuriwe Yohana 8:13, hanyuma abami b'abami b'Abapurusi n'Abadagi, uwa nyuma akaba umunyagitugu A. Hitler. Ariko kuva ico gihe, USA na yo nyene yarafise iyo nkoko y'umwami ku giciro c'ibara ry'agahama c'amahera y'igihugu cayo : idolari.

Mpwemu asiga inyuma ikiganiro c'imbere, asubira gutera umwansi wiwe akunda cane : Roma. Inyuma y'ubutumwa bwa Yezu Kristu kw'isi , uwuriko arakora ibiteye isoni *bituma* isi iba umusaka wa nyuma ni Roma vy'ukuri igihe c'ubutegetsu bwayo bw'abapagani bwari bumaze guseniyura Yeruzalemu mu 70 ku murongo wa 26 . Kandi igikorwa co gukora " *ibizira vy'ugusenyuka* " kizobandanya gushika kw'iherezo ry'isi . Iryo *bintu biteye isoni* , mu *bwinshi* , rero bishobora guterwa n'Uburoma bw'umwami buzototeza abatoranijwe b'abizera mu kubaca mu " bikorwa " bitangaje kugira ngo bishimishe abantu b'Abaroma banyotewe amaraso , ibintu bizohagarara mu 313. 7 , 321 ; Ico gikorwa n'ubu kiracariko cakozwe n'Ubwami bw'Uburoma be n'umukuru wabwo w'umwami Constantin wa ^{mbere}. Ubwami bw'Uburoma bwaciye buja muni y'ububasha bw'abami b'abami b'Abanyabizantine . Mu mwaka w'538 , umwami w'abami Justinien wa mbere na we nyene ^{yarakoze} ikindi kintu giteye isoni *mu* gushinga mu ntebe yiwe y'Uburoma intwari y'ubupapa ya Vigilius wa mbere kandi ukwo kuramba kw'ibiteye *isoni* gushika kw'iherezo ry'isi rero bitegerezwa guterwa n'ico gice c'ubupapa Imana yariko iragaya kuva muri Dani 7 . Twibuka ko izina " *ihembe rito* " ryerekana ibice bibiri vy'ubutegetsu vy'Uburoma muri Dan.7 na Dan.8. Imana ibona muri ivyo bice bibiri bikurikirana gusa ugukomeza kw'igikorwa kimwe giteye isoni.

Kwiga ibigabane vyabanje vyatumye tumenya ubwoko butandukanye bw'ibizira uwo murongo uvuga ko ari we yabikoze.

27d- *kandi* *ku* *gutikizwa* (canke *gutikizwa burundu*) *kandi rizomenagurwa* , [nk'uko] *vyategetswe* , *ku* [gihugu] c'umusaka .

" *Rizomenagurwa* [nk'uko] *vyategekanijwe* " *kandi* bihishuwe muri Dan.7:9-10 na Dan . 8:25 *Kubera uguterimbere kwiwe n'ukuroranjwe kw'ubuhendanyi bwiwe, azokwibona mu mutima wiwe, azotikiza benshi bari mu mahoro, azohagurukira umutware w'abaganwa ; ariko rizomenagurika, ata kigoro c'ukuboko na kumwe.*

Ivyanditswe vy'igiheburayo biratanga ico cyumviro c'Imana mu buryo butandukanye n'ubuhinduzi bwo muri iki gihe.

Iryo nuance rishingiye ku mugambi w'Imana wo gutuma ikosa ry'abantu rigwa ku mubumbe w'Isi babako ; ivyo Ivyah.20 bitwigisha. Reka twibuke ukuri kw'uko ukwizera kwa gikirisu kw'ikinyoma kwirengagiza uwo mugambi w'Imana uzoba ugizwe no gukuraho

abantu kw'isi, mu gihe c'ukugaruka kwa Kristo mu buninahazwa. Birengagije amahishurirwa yatanzwe mu Vyahishuriwe Yohana 20, barindiriye ubusa gushinga ubwami bwa Kristo kw'isi. Ariko rero, ugusambura burundu kw'ubutaka bwayo kurategekanijwe hano no muri Apo.20 . Ukugaruka kw'ubuninahazwa kwa Kristo w'intsinzi mu bumana bwiwe bwose kuzosubiza isi ukuntu yari imeze nk'akajagari mu ntango y'amateka yayo adondowe mw'Itanguriro 1. Ivyinyugunyugu bininibinini bizoyinyiganyiza kandi izosubira mw'izina ry'ikuzimu mu kibanza cayo c'akajagari ca mbere " wahu , " to void " . Nta muntu azosigara ari muzima kuri we, ariko azoba inzu y'imbohe ya shetani yitandukanije kuri we imyaka igihumbi gushika kw'isaha y'urupfu rwiwe.

Muri iyi ntambwe y'inyigisho, ntegerezwa gutanga amakuru y'inyongera ku bijanye n'imbere y'ibindi " indwi ^{ya} 70 " iherutse kwigwa. Iranguka ryaryo mu misi n'imyaka y'ubuhanuzi rigwizwa kabiri n'iranguka nya rindi. Kuko kubera ubuhamya bw'ikirangamisi c'Abayuda , turazi uko indwi ya Pasika yo mu mwaka wa 30 yatunganijwe. Muri ubwo buryo dushobora gusubira kwubaka bimwe bishitse ukuntu iyi Pasika Yezu yapfiriyemwo yasohotse. Yafashwe ku wa kabiri ku mugoroba, acirirwa urubanza mw'ijoro, Yezu abambwa ku wa gatatu mu gitondo isaha icenda. Ihera isaha zitatu z'ijoro. Imbere y'isaha zitandatu z'ijoro , Yozefu w'i Arimateya yarashize umurambo wiwe mu mva maze akuraho ibuye ryari riwupfutse. Isabato ya Pasika yo ku wa kane irahera. Ku wa gatanu mu gitondo, abo bagore b'abanyarukundo baragura ibirungo bategura ku murango kugira ngo bashire umuti w'umubiri wa Yezu. Ku wa gatanu ku mugoroba isaha zitandatu z'ijoro isabato y'indwi iratangura, ijoro, umusi urarenga mu kiruhuko cejejwe n'Imana. Kandi ku wa gatandatu ku mugoroba isaha zitandatu z'ijoro, umusi wa mbere w'indwi y'isi uratangura. Ijoro rirarenga, umuco wa mbere w'umuseke, abo bagore baja ku mva bizigiye ko bazoronka uwuzokuraho iryo buye. Basanga ibuye ryatembagajwe, imva na yo irakingutse. Binjira mu mva, Mariya Magdalena na Mariya nyina wa Yezu , babona umumarayika yicaye ababwira ko Yezu yazutse, uwo mumarayika ababwira ngo baje kugabisha benewabo, intumwa ziwe. Mariya Magdalena amaze igihe kirekire mw'itongo, abona umugabo yambaye impuzu zera afata ko ari umurimy w'itongo, mu guhanahana amakuru kwakurikiye, aca amenya Yezu; Kandi aha, ikintu gihambaye cane gisenya ukwemera kwagutse cane, Yezu abwira Mariya ati : « *Sinari bwaduge kwa Data* ». Uwo musuma yari ku musaraba na Yezu ubwiwe ntibinjije muri paradizo, ubwami bw'Imana, ku musi nyene babambwe, kuko haciye imisi 3 yose, Yezu yari ataraduga mw'ijuru. Nshobora rero kuvuga mw'izina ry'Uhoraho, abatagira ico bamubwira bacereze ! Kugira ngo umusi umwe ntazobwirizwa gutwengwa canke guterwa isoni.

Ikindi ni ugukoresha neza itariki – 458 igaragaza mbere intango y'indwi 70 z'imisi n'imyaka zashinzwe igisata c'Abayuda Imana yahaye ibimenyetso bibiri nyamukuru bibamenyesha : Isabato n'ugukebwa kw'umubiri.

Dushingiye ku Rom. Ariko imishinge y'isezerano rishasha ni iy'Abayuda gusa kandi Yezu yari afise umutima ukunze wo kutwibutsa ivyo muri Yohana 4:22 : *Mwebwe musenga ivyo mutazi ; Twebwe dusenga uwo tuzi, kuko ubukiriro buva mu Bayahudi*. Muri iki gihe, ubwo butumwa buragira akamaro kanini kubera ko Yezu abubwira abapagani bahindutse mu buryo butari bwo mu bihe vyose. Kugira ngo shetani abasenyure neza, yarabasunikiye kwanka Abayuda n'ubumwe bwabo ; ivyo vyabakuye ku mabwirizwa y'Imana no ku Isabato yayo nyeranda. Tubwirizwa rero gukosora iryo kosa maze **tukaraba isezerano rishasha rifise akaranga k'Abayuda** . Intumwa n'abigishwa bashasha b'Abayuda bahindutse ni abo " *benshi* " *bagirana isezerano rikomeye* na Yezu , muri Dan.9:27, ariko ishingiro ryabo riguma ari iry'Abayuda, na bo nyene barahangayikishijwe n'intango y'igihe c' " *amayinga 70* " yahawe n'Imana ihanga ry'Abayuda kugira ngo bemere canke banke urugero rw'ubushake bw'umuntu

bushingiye ku maraso mashasha ya Yezu. Gukura muri ivyo vyiyumviro itariki – 458 iba intango y’ “ 2300 ku mugoroba-mu gitondo ” ya Dan.8:14.

Ku mpera y’ico kiringo kirekire c’ubuhanuzi, imyaka 2300, hari ibintu bitatu vyari guhagarara hakurikijwe Dani 8:13.

- 1- ubuherezi buhoraho
- 2- icaha gisenya
- 3- ugutotezwa kw’ubweranda n’ingabo.

Ivyo bintu bitatu ni vyo bimenyekana :

- 1- ubuherezi buhoraho bwo kw’isi bwa papa
- 2- igice gisigaye c’umusi wa mbere gihindurwa izina : Ku musi w’Imana.
- 3- Ugutotezwa kw’ubweranda n’abera b’abakristo, abenegihugu b’ubwami bw’ijuru.

Ivyo bihinduka vyari vyerekeye :

- 1- Gusubiza Yezu Kristu ubuherezi bwiwe bweranda buhoraho bwo mw’ijuru.
- 2- Gusubizaho itegeko ryose ry’Imana harimwo n’ikiruhuko c’Isabato co ^{ku musi ugira 7}.
- 3- Kubona iherezo ry’ugutotezwa kw’ubweranda bwa gikirisu n’aberanda.

Ibara ryasabwe ry’ “ 2300 ku mugoroba-mu gitondo ” ritangura kw’itariki – 458, iherezo ry’ico kiringo rihera mu mpera z’umwaka w’1843 : $2300 - 458 = 1842 + 1$. Muri iki giharuro dufise imyaka 1842 yose dutegerezwa kwongerako +1 kugira ngo tugaragaze igihe c’impeshi c’intango y’umwaka w’1843 aho " 2300 umugoroba-igitondo " cavuzwe ubuhanuzi gihera. Iryo tariki ni intango y’ugusubira kw’Imana, ikaba ishaka rero gukura abera bayo b’ukuri ibinyoma vy’idini vyarazwe n’ubugatolika bw’i Roma bwa papa mu myaka 1260. Gutyo, mu gufata ingingo yo kurema ivyuka vyo mu vy’impwemu muri Amerika aho Abaporotisanti bari bararonse ubuhungiro, Mpwemu yarahumekeye William Miller n’ugushira akanyota mu buhanuzi bwo muri Daniyeli 8:14 kandi amatariki abiri yakurikiranye yasabwe yamenyesheje ukugaruka kwa Yezu Kristu, iya mbere ni iyo mu mpera z’umwaka w’1843, iya kabiri iyo mu mpera z’umwaka w’1843. ning kugira ngo basukure isi. Inyuma y’uguhemuka kabiri ku matariki yategekanijwe, Mpwemu atanga ikimenyetso ku bashikamye cane bagize uruhara mu bigeragezo bibiri vy’ukwizera. Iyerekwara ryo mw’ijuru ryaronswe mu gitondo co ku wa 23 Gitugutu 1844 n’umwe mu beranda yariko ajabuka amatongo. Ijuru ryarafungutse kugira ngo ryerekane ikintu kigaragaza Yezu Kristu ari we Muherezi Mukuru akora igikorwa c’ubusuku mu rusengeru rwo mw’ijuru. Mu vyo yeretswe yariko arava ahantu heranda aja ahantu heranda rwose. Gutyo, inyuma y’imyaka 1260 y’umwiza, Yezu Kristu yarasubiye guhura n’abizigirwa biwe, batowe n’ibigeragezo bibiri vyakurikiranye.

- 1- **Ugusubira mu vy’ubuzima budahera** . Ni muri iyo mbonerakure rero Imana yasubiye kugenzura ubuherezi bwayo buhoraho kandi bwo mw’ijuru ku wa 23 Gitugutu 1844.
- 2- **Ukugaruka kw’Isabato** . Muri ukwo kwezi nyene , uwundi mu beranda yatanguye guhimbaza Isabato y’umusi w’indwi, akurikije urugendo rwa Madamu Rachel Oaks amuha agatabu kavuye mw’ishengero ryiwe , " Ababatisita b’umunsi w’indwi ." Umwe akurikira uwundi, uko igihe cagenda kirarenga, aberanda batowe n’ivyo bigeragezo bibiri na bo nyene barafashe Isabato y’umusi w’indwi. Gutyo Imana yararangije icaha gitewe ubwoba cashinzwe n’Uburoma bw’abapagani, ariko kigashirwa mu mategeko n’Uburoma bwa papa mw’izina ryaco ry’ “ Imana .”
- 3- **Iherezo ry’uruhamo** . Iciumviro ca gatatu cari kijanye n’ubweranda n’abakristo bahamwa imyaka 1260. Kandi na none, mu 1843 no mu 1844, amahoro y’idini yaganze mw’isi yose y’Uburengero yari ihangayikishijwe n’ubuhanuzi. Ivyo ni kubera ko Ubufaransa bwari bufise amahinduka bwacereje n’igitero cabwo abajewe ububisha bw’idini bwakozwe. Rero inyuma y’imyaka ya nyuma y’amaraso y’igihano c’abasambanyi b’idini nk’uko bivugwa mu Vyahishuriwe Yohana 2:22-23, mu mpera

z'imyaka 1260 yatanguye mu 538, itariki ifitaniye isano n'ugukurwaho kw'ibihe *bidahera biciye mu gushinga ubutegetsu bwa papa*, ni ukuvuga mu 179. Kandi umwidegemvyo w'ijwi ryo mu mutima ushizweho utuma aberanda bakorera Imana bivanye n'uguhitamwo kwabo n'ubumenyi bwabo bw'uko Imana izogwiza. Mu mwaka w'1843, *ubweranda* n'ingabo z'*aberanda*, abo banyagihugu b'ubwami bwo mw'ijuru batowe na Yezu Kristu, ntibasubira gutotezwa, nk'uko ubuhanuzi bwa Daniyeli 8 :13-14 *bwari* bwabimenyesheje.

Ivyo vyose vyabaye vyatunganiye kandi birongowe n'Imana Mushoboravyose iyo mu kutaboneka kwose itwara ubwenge bw'abantu kugira ngo bushitse imigambi yayo, porogarama yayo yose, gushika kw'iherezo ry'isi aho uguhitamwo kwayo kw'abatowe kuzoba kwarangiye. Biragaragara muri ivyo vyose ko umuntu adahitamwo kwubahiriza Isabato n'umuco wayo, Imana ni yo imuha ivyo bintu vyawe nk'ikimenyetso c'uko yemera n'urukundo nyarwo amufitiye nk'uko vyigishwa muri Ezekiyeli 20 :12-20 : *Nanje nabahaye amasabato yanje ngo abe ikimenyetso hagati yanje na bo am the Sabbath, kugira ngo bamenye uwo ariwe Sabbati, bibe ikimenyetso hagati yanje namwe, kugira ngo bamenye ko ndi Uhoraho Imana yanyu*. Kubera ko ari we arondera intama ziwe zazimiye, reka twizere ko ata n'umwe yatowe azobura.

Muri Dan. 8, mu nyishu idasanzwe Imana itanga ku murongo wa 14 ku kibazo co ku murongo wa 13, ijambo "*ubweranda*" rirabereye neza kuko ubweranda bureba kw'isi yose ikintu cose ari umutungo w'Imana kandi kiyireba cane cane. Ivyo ni ko vyari vyifashe ku bijanye n'ubuherezi bwiwe bwo mw'ijuru *budahera*, *isabato* yiwe yejeje kuva isi iremwa umusi ukurikira uremwa kwa Adamu, *n'aberanda biwe*, abatowe biwe b'intahemuka.

Ivyabaye vyavuzwe muri Daniyeli 8:13-14 vyarangutse hagati y'umwaka w'1843, itariki itegeko ry'Imana ryatanguye gukurikizwako, n'izuba ry'umwaka w'1844, vyose bishingiye ku kwitega ukugaruka kwa Yezu Kristu kubera ayo matariki, kandi bishingiye ku cyumviro c'uko ivyo vyashikiye Yezu Kristu biteze ukuza kwa me « Umudiventisiti », biva mu kilatini « adventus » bisobanura neza na neza « ukuza ». Ivyo " Abadiventisiti " bacyemwo tuzobisanga mu kigabane ca 12 c'iki gitabu ca Daniyeli, aho Mpwemu azoza gushimika ku kamaro k'iryo " sezerano " rya nyuma ryemejwe n'ubutegetsu .

Daniyeli 10

Dan 10:1 *Mu mwaka wa gatatu w'ingoma ya Kuro umwami w'Ubuperesi, Daniyeli yitwa Beluteshazari yabwiwe ijambo. Iri jambo, ari ryo ry'ukuri, rimenyeshya icago gikomeye. Yarashize umutima kuri iryo jambo, aratahura ivyo yeretswe.*

1a- *Mu mwaka ugira gatatu w'ingoma ya Kuro umwami w'Ubuperesi, Daniyeli yitwa Beluteshazari abwira ijambo .*

Kuro 2 yaganje kuva mu – 539. Itariki y'iyerekwa rero ni – 536.

1b- *Iri jambo, ari ryo ry'ukuri, rimenyeshya icago gikomeye.*

Iri jambo, *icago gikomeye*, rimenyeshya ubwicanyi buzoba ku rugero runini.

1c- *Yarashize umutima kuri iryo jambo, aratahura ivyo yeretswe.*

Nimba Daniyeli yari atahuye insobanuro, natwe tuzoyitahura.

Dan 10:2 *Ico gihe jewe Daniyeli naraboroga indwi zitanu.*

Uwo mubabaro w'umuntu ku giti ciwe ugira ico ukoze kuri Daniyeli, wemeza uburyo bw'amaziko bw'ubwicanyi buzoba igihe icago gikomeye camenyeshajwe kizoba carangutse.

Dan 10:3 *Nta vyo kurya vyiza nariye, kandi nta nyama canke umuvinyu vyinjiye mu kanwa kanje, kandi sinarisiga amavuta, gushika indwi zitanu zihaze.*

Ukwo kwitegura kwa Daniyeli kurondera ubweranda kwongerekanye kuravuga ubuhanuzi bw'ibintu biteye ubwoba umumarayika azovuga ubuhanuzi muri Dan.11:30.

Dan 10:4 *Nuko mu kwezi kwa mbere, ku musi ugira mirongo ibiri na kane w'ukwo kwezi, nari ku nkombe y'uruzi runini rwitwa Hidekeli.*

Hidekel yitwa Tigre mu gifaransa. Uwo ni wo ruzi rwavomera Mezopotamiya hamwe n'uruzi Efurate rwajabuka rugavomera igisagara c'Abakaludaya c'i Babiloni kubera ubwibone bwahanwe bw'Umwami Nebukadinezari. Daniel ntiyashobora kubitahura, ariko iki gisobanuro cari kigenewe jewe. Kuko mu mwaka w'1991 niho namenyeshya insobanuro z'ukuri zo muri Daniyeli 12 aho uruzi **Tigiri** ruzogira uruhara rw'" **ingwe** " irya ubugingo bw'abantu. Ikigeragezo c'ukwizera kigereranywa n'ukujabuka kwiwe guteye akaga. Abatoranjwe bonyene ni bo bashobora kuyijabuka bagakomeza urugendo rwabo bari kumwe na Yezu Kristu. Iryo na ryo nyene ni ishusho yakozwe mu kujabuka Ikiyaga Gitukura n'Abaheburayo, ukujabuka kudashoboka kandi kwica abarovy'i b'Abanyamisiri. Ariko uwo

Daniyeli 12 avuga atoranya “ Abadiventisiti ” ba nyuma batowe, ubutumwa bwabo buzobandanya gushika Kristo agarutse. Uwa nyuma muri bo azoshikirwa n’ivyago **bikomeye vya nyuma** , uburyo bwavyo burengeje urugero buzosaba ko Kristo yinjira mu kugaruka kw’ububasha kandi kw’ubuninahazwa, gukiza no kwihora.

Ivyago vya mbere vyamenyeshejwe Daniyeli bivugwa muri Dan.11:30. Birerekeye abantu ba kera b’Abayuda, ariko ikindi *kiza nk’ico* kizomenyeshwa n’ishusho isa n’iyo mu Vyahishuriwe Yohana 1. Ivyo bizoshika inyuma y’intambara ya gatatu y’isi yose aho *ica gatatu c’abagabo bazokwicwa* . Kandi iyo ntambara irerekanwa mu Vyahishuriwe Yohana 9:13 gushika kuri 21 n’ibimenyetso, ariko irategurwa mu rurimi rutomoye muri iki gitabu ca Daniyeli ku mpera y’igice ca 11 mu mirongo ya 40 gushika kuri 45. abayuda b’intahemuka bo mu gihe c’iherezo bazohindukira baje kuri Kristo Ico kiza kivyurwa ng’aho munsu y’amajambo " igihe c’amagorwa " kandi intumbero nyamukuru izoba ari umugenzo w’Isabato yejewe n’Imana.

Igereranyo ry’ivyo yeretswe bibiri vy’ivyago vyamenyeshejwe .

1- Ku bana b’ubwoko bwa Daniyeli bo mw’isezerano rya kera : Dan.10:5-6.

2- Ku bana b’ihanga rya Daniyeli bo mw’isezerano rishasha : Ivyah.

Kugira ngo dutahure neza akamaro dutegerezwa guha ivyo vyago bibiri, dutegerezwa gutahura ko naho bikurikirana mu gihe, ica mbere ari ikigereranyo kivuga ubuhanuzi bw’ica kabiri, kizogira nk’intumbero yaco, mu kugaruka kwa Yezu Kristu, abana b’Imana b’intahemuka ba nyuma b’ikigereranyo ca Daniyeli n’abagenzi biwe batatu. Inyuma y’imyaka mirongo y’amahoro, ikurikiwe n’intambara y’ubumara iteye ubwoba kandi isenya, umusi w’ikiruhuko w’Abaroma wo ku musu w’Imana uzoshirwaho n’intwari y’isi yose yatunganijwe n’abarokotse ico kiza. Maze urupfu ruzosubira kuza gutera ubwoba ubuzima bw’abatoranijwe b’intahemuka, nk’uko vyari mu misu ya Daniyeli, Hananiya, Mishayeli na Azariya ; kandi nk’igihe c’“ Abamakabe ” mu –168, ico **cago** camenyeshwe muri iki kigabane ca Daniyeli kigamije ; kandi mu nyuma, Abadiventisiti ba nyuma bagumye ari intahemuka ku Isabato y’umusi w’indwi mu 2029.

Ariko imbere y’iki kigeragezo ca nyuma, ubutegetsi buramba bwa papa bw’imyaka 1260 buzoba bwamaze gutuma ibiremwa vyinshi bipfa mw’izina ry’Imana.

Mu ncamake, gutahura ubutumwa bushikirizwa n’iryo yerekwa rya Daniyeli bizotuma dutahura insobanuro y’iryo yahaye Yohani mu Vyahishuriwe Yohani 1:13 gushika kuri 16.

Dan 10:5 *Nuko ndarambura amaso, mbona umuntu yambaye impuzu y’ilino, akenyeje mu mafyinga yiwe inzahabu y’i Ufazi.*

5a- *Hari umuntu yambaye impuzu y’ilino + .*

Igikorwa c’ubutungane kigereranywa n’impuzu y’ilino kizokorwa n’Imana biciye ku muntu. Mu gishushanyo kivugwa, Imana ifata ishusho y’umwami w’Umugiriki Antiyokusi 4, azwi kw’izina rya Epifane. Yari umutotezi w’Abayuda hagati ya – 175 na – 164, igihe c’ingoma yiwe.

5b- *yari afise umukanda w’inzahabu wo muri Ufazi*

Iyo umukanda ushizwe ku mafyigo, ugaragaza ukuri ku nguvu. Ikindi kandi, inzahabu ikozwemwo iva i Ufazi, iyo mu Yer 10:9 ivuga ku gukoreshwa kwayo kw’abapagani mu gusenga ibigirwamana.

Dan 10:6 *Umubiri wiwe wari umeze nk’amabuye y’agaciro, mu maso hiwe hameze nk’umuravyo, amaso yiwe ameze nk’imbeya z’umuriro, amaboko yiwe n’ibirenge vyawe vyari nk’umuringa ushaje, n’ijwi ryawe rimeze nk’urusaku rw’abantu benshi.*

6a- *Umubiri wiwe wari umeze nk’ibuye ryitwa kirizolite .*

Imana ni yo yatumye iyerekwa ariko imenyeshwa ukuza kw'imana y'abapagani ni co gituma uwo muce w'ubuninahazwa udasanzwe.

6b- *mu maso hiwe harakayangana nk'umuravyo*

Ivy'uko iyo Mana ari ikigiriki biraremezwa. Uwo ni Zewu, imana y'Abagiriki y'Umwami Antiyokusi 4. Umuravyo ni ikimenyetso c'imana y'i Olimpiya Zewu ; imana y'imana zo muri Olympique zo mu migani y'Abagiriki

6c- *amaso yiwe yari nk'imbeya z'umuriro*

Azosambura ivyo aravye ntashima ; amaso yiwe azoba ku Bayuda nk'uko Dan.11:30 : ... *azoba amaso ku bahevyeye isezerano ryera*. Ivyago ntibiza ata mpamvu, ubuhakanyi burahumanya abantu.

6d- *amaboko yiwe n'ibirenge vyawe vyari nk'umuringa ukeye + .*

Uwo mwicanyi azorungikwa n'Imana azoba ari umunyavyaha nk'abazokwica. Ibikorwa vyawe vyo gusenya bigereranywa n'amaboko yiwe n'ibirenge vyawe ni ikimenyetso c'umuringa c'icaha c'Abagiriki mu gishushanyo ca Dan.2.

6th- *kandi ijwi ryawe ryari nk'urusaku rw'abantu benshi + .*

Umwami w'Ubugiriki ntazokora wenyene. Azoba afise inyuma yiwe n'imbere yiwe abasoda benshi cane b'abapagani nka we kugira ngo bumvire amabwirizwa yiwe.

Iherezo n'iherezo ry'iryo tangazo ry'ubuhanuzi rizoshika mu gihe c'iranguka rya Dan.11:31 : *Ingabo zizokwiyerekana ku itegeko ryawe; Bazohumanya aheranda, igihome, kandi bazohagarika ikimazi e-ubudasiba, bashireho ikizira gitera umusaka*. Kubera ukuri kwa Bibiliya, narakuyeho ijamba ikimazi ritanditswe mu canditswe c'igiheburayo, kuko Imana yateguye ku " *misi yose* " uruhara rubiri rutandukanye rukurikirana mw'isezerano rya kera no mu rishasha. Kera vyari birimwo gutanga intama nk'ishikanwa ryo kwoswa mu gitondo no ku mugoroba. Mu nkuru, yerekeza ku gusenga kw'ijuru kwa Yezu Kristu kwibuka inkuka yiwe yo gusenga amasengesho y'abatoranijwe. Muri iki kiganiro ca Dan.11:31, ico c'isezerano rya kera, umwami w'Ubugiriki azohagarika amashikanwa y'ibihe *bidahera* y'itegeko rya Musa. Gutyo, ni igihe gusa kivugwamwo ari co kigena insobanuro y'igikorwa c'ugusenga ubudasiba kw'umuherezi wo kw'isi canke kw'umuherezi mukuru wo mw'ijuru : Yezu Kristu. Ivy'ibihe *bidahera* rero bifatanye n'ubusuku bw'umuntu canke, mu buryo bwa kabiri kandi bushitse, n'ubusuku bw'ijuru bw'Imana bwa Yezu Kristu.

Dan 10:7 *Jewe Daniyeli ni jewe jenyene nabonye iryo yerekwa, kandi abagabo bari kumwe nanje ntibaribona, ariko baratinya cane, barahunga, barihisha.*

7- Ubwo bwoba rusangi ni ishusho gusa y'agahomerabunwa y'ugushitsa iyerekwa. Kuko umusi w'igandagurwa ryamenyeshejwe, abagorotsi bazogira neza bahunga bakinyegeza, naho vyoba biri mu nda y'isi.

Dan 10:8 *Nuko nsigara jenyene, mbona ivyo bintu bikomeye. inkomezi zanje zirabura, mu maso hanje harahinduka ibara harabora, nca ntakaza inguvu zose.*

8a- Biciye ku nyiyumvo ziwe, Daniyeli arabandanya guhanura ingaruka z'amagorwa azoza.

Dan 10:9 *Numva ijwi ry'amajambo yiwe; maze numva ijwi ry'amajambo yiwe, ndagwa hasi, n'agahinda, nca n'ufukama hasi.*

9a- Ku musu w'amagorwa, ijwi ry'umwami ariko aratoteza rizotera izo ngaruka nyene ziteye ubwoba ; amavi azokomanga hamwe amaguru azoboha, ntashobore kwikorera imivyimba izogwa hasi.

Dan 10:10 *Maze ukuboko kunkorako, kunkubita amavi n'ibiganza vyanje.*

10a- Igishimishije kuri we, Daniyeli ni umuhanuzi gusa yashinzwe kumenyesha abantu biwe ukuza kw'ico *kiza gikomeye* kandi we ubwiwe ntaco akora ku bijanye n'ishavu ry'Imana ry'ubutungane.

Dan 10:11 *Arambwira ati: Daniyeli, muntu ukundwa, wumvirize amajambo nkubwira, uhagarare ugororotse aho uri; kuko ubu natumwe kuri wewe. Amaze kumbwira ivyo, nahagaze njugumira.*

11a- *Daniyeli, muntu nkunda, tega amatwi amajambo nkubwira, uhagarare ugororotse aho uri*

Umukundwa w’Imana nta mpamvu afise yo gutinya ivyo yinjira mw’ijuru. Uburake bw’Imana bugenewe abanyavyaha b’abagararizi b’abanyarugomo, b’ababisha kandi b’abanyarugomo. Daniyeli ni ikinyuranyo c’abo bantu. Bitegerezwa kuguma bihagaze kuko ni co kimenyetso nyene c’itandukaniro ry’iherezo rizoheza rigwe ku batowe. Naho boba baryamye mu mukungugu w’urupfu rwo kw’isi, bazovyuka basubire ku birenge vyabo. Ababisha bazoguma mu gitanda kandi ababisha kuruta abandi bose bazovyuka ngo urubanza rwa nyuma ruzimanganywe ubuziraherezo. Umumarayika asobanura " mu kibanza uri ." Kandi ari hehe ? Mu kamere ku nkengera y’uruzi " Hiddekel ", mu gifaransa, Efurate, izokwerekana Uburayi bwa gikirisu bw’isezerano rishasha mu Vyahishuriwe Yohana. Icigwa ca mbere nuko umuntu ashobora guhura n’Imana aho ari ho hose akahezagirwa na yo ng’aho. Iki cigwa kiratembagaza ivyiyumviro vy’ugusenga ibigirwamana vy’uko ku bantu benshi, Imana ishobora guhura gusa mu mashengero, mu nyubakwa nyeranda, mu nsengero, mu bicaniro, ariko hano, nta na kimwe muri ivyo kiriho. Mu gihe ciwe, Yezu azosubiramwo iki cigwa avuga muri Yohani 4:21 gushika kuri 24 : *Mugore, Yezu aramubwira ati: «Nyizere, isaha iraje aho mutazosenga Data kuri uyu musozi canke i Yeruzalemu . Mwebwe musenga ico mutazi; Twebwe dusenga uwo tuzi, kuko ubukiriro buva mu Bayahudi. Ariko igihe kigiye kuza, kandi kirashitse, aho abasenga b’ukuri bazosenga Data mu mpwemu no mu kuri; kuko abasenga ari bo Data arondera. Imana ni Mpwemu, abayisenga bakwiye kuyisenga mu mpwemu no mu kuri.*

Icigwa ca kabiri ni co giteye ubwoba kuruta, gishingiye ku ruzi Hiddekel kuko Mpwemu yateguye gufungurira ugutahura igitabu ciwe gusa abasuku biwe b’intahemuka ba nyuma ubumenyi bwabo n’ikigeragezo bakoresha mu gutoranywa kwabo bigaragazwa n’ishusho y’ukujabuka uruzi Hiddekel ruteye akaga mu gifaransa, Tiger, nk’igikoko c’abantu, na faithme in this test.

11b- *kuko ubu natumwe kuri wewe. Amaze kumbwira ivyo, nahagaze njugumira.*

Ukwo guhura ntikukiri iyerekwa gusa, guhinduka ikiyago, uguhanahana hagati y’ibiremwa bibiri vy’Imana, kimwe kiva mw’ijuru, ikindi kikaba kikiri kw’isi.

Dan 10:12 *Arambwira ati: “Ntutinye Daniyeli; kuko kuva umusi wa mbere washizeho umutima wawe wo gutahura, no kwicisha bugufi imbere y’Imana yawe, amajambo yawe yumvikanye, kandi amajambo yawe ni yo yatumye nza .*

Kuri uyu murongo wose mfise ikintu kimwe gusa co kuvuga. Nimba ushobora gutakaza ubwenge, n’imiburiburi wibuke uyu murongo utwereka ingene twohimbara Imana umuremyi wacu.

Umurongo ni akarorero k’ubwoko ; urutonde rujanye n’ubwenge rushingiye ku kuba imvo yose izana ingaruka zayo ku Mana : inyota yo gutahura iherekejwe n’ukwicisha bugufi nyakuri irarumvikana kandi iraranguka.

Aha ni ho hatangura ihishurirwa rirerire ritazohera gushika kw’iherezo ry’igitabu ca Daniyeli, iryo mu gice ca 12 .

Dan 10:13 *Umutware w’ubwami bw’Ubuperesi yantera imisi mirongo ibiri n’umwe; ariko ehe Mikaheli, umwe mu batware b’abatware, araza kuntabara, nguma ng’aho ndi kumwe n’abami b’Ubuperesi.*

13a- *kandi umutware w’ubwami bw’Ubuperesi amara imisi mirongo ibiri n’umwe ndwanya +*

Umumarayika Gaburiyeli afasha Kuro wa kabiri umwami w'Ubuperesi kandi ubutumwa afise ku Mana ni uguhindura ingingo ziwe, kugira ngo ibikorwa vyakozwe ntibirwanye umugambi wiwe ukomeye. Akarorero k'ukwo kunanirwa kw'umumarayika kerekana ko vy'ukuri ibiremwa vy'Imana bisigaye vyidegemvya kandi vyigenga rero bikabazwa amahitamwo yavyo yose n'ibikorwa vyavyo vyose.

13b- *ariko ehe Mikaheli, umwe mu bakuru b'abaganwa, yaraje kuntabara .*

Akarorero kahishuriwe karatwigisha kandi ko iyo bikenewe vy'ukuri " *umwe mu barongozi bakuru, Mikaheli* ", ashobora kwinjiramwo kugira ngo afate ingingo ku nguvu. Uwo mfashanyo yo hejuru ni imfashanyo y'Imana kuko Mikaheli asobanura ngo : " Ni nde ameze nk'Imana ". Ni we azoza kw'isi kwigira umuntu ari Yezu Kristu. Mw'ijuru yari ku bamarayika ikigereranyo ca Mpwemu w'Imana bari kumwe na bo. Muri ivyo, imvugo ngo " *umwe mu barongozi bakuru* " yoshobora kudutangaza mu buryo bubereye. Erega, ivyo ntibitangaje, kuko ukwicisha bugufi, ubugwaneza, gusangira n'urukundo Yezu azokwerekana kw'isi, vyari vyaramaze gushirwa mu ngiro mu buzima bwiwe bwo mw'ijuru ari kumwe n'abamarayika biwe b'intahemuka. Amategeko yo mw'ijuru ni ayo yerekanye mu gihe c'ubusuku bwiwe bwo kw'isi. Kw'isi yigize umusuku w'abasuku biwe. Kandi twiga yuko mw'ijuru yigize angana n'abandi bamarayika bakuru.

13c- *nuko ngumira ng'aho ndi kumwe n'abami b'Ubuperesi + .*

Ubutegetsi bw'ubwami bw'abami b'Abaperesi rero buzobandanya igihe kanaka gushika ubutegetsi bw'Abagiriki.

Dan 10:14 *Ubu rero naje kukumenyeshya ibizoshikira abantu bawe mu misi y'iherezo; kuko iyerekwa riracari ryerekeye ivyo bihe.*

14a- Gushika kw'iherezo ry'isi, abantu ba Daniyeli bazoba bahangayikishijwe, mu gihe ca kera nk'uko biri mu gihe c'isezerano rishasha, kuko abantu biwe ari Isirayeli Imana ikiza icaha c'Abanyamisiri, icaha ca Adamu biciye kuri Yezu Kristu no mu caha cashinzwe n'Uburoma mu bukirisu kwasukuwe n'amaraso ya Yezu.

Intumbero y'ivyo umumarayika yahishuriwe Daniyeli ni ukugabisha abantu biwe ku bijanye n'ivyago bizoshika. Daniyeli arashobora gutahura ko ivyo ahishuriwe bitagimureba we ubwiwe, ariko kandi arazi neza ko izo nyigisho zizogira akamaro muri kazoza ku basavyi b'abantu biwe, rero ku bo bose Imana izibwira kandi ikazigenera biciye kuri we.

Dan 10:15 *Amaze kumbwira ayo majambo, naravye hasi, ndaceceka.*

15a- Yohani aracari mu muzirikanyi wiwe iyerekwa riteye ubwoba ry'ivyago kandi agerageza kwibanda ku kwumva ivyo yumva, ntagishobora gushira hejuru umutwe ngo arabe uwuriko aramuvugisha.

Dan 10:16 *Maze mbona umuntu asa n'uw'abantu akora ku minwa yanje. Narabumye umunwa wanje ndavuga, mbwira uwari ahagaze imbere yanje nti: Mukama wanje, ivyo neretswe vyanteye ubwoba, ndaheze inkomezi zose.*

1a- *Maze ehe umuntu yari afise ishusho y'abana b'abantu akora ku minwa yanje .*

Naho iyo yerekwa iteye ubwoba yari ishusho y'ibinyoma idasanzwe yaremwe mu muzirikanyi wa Daniyeli, ahubwo uwo umumarayika yariyerekana afise ishusho y'umuntu isa n'iyu umuntu wo kw'isi. Ica mbere, na we nyene yaremwe mw'ishusho y'Imana, ariko mu mubiri wo mw'ijuru utagira amategeko yo kw'isi. Kamere yiwe yo mw'ijuru imuha uburenganzira bwo gushika ku bipimo vyose bibiri, afise ubushobozi bukora muri kimwe cose. Akora ku minwa ya Daniyeli yumva iyo nkora.

Dan 10:17 *Umugaragu wa databuja yovugana ate na databuja? None rero inkomezi zanje ziranheye, nta n'impwemu ngira.*

17a- Ku muntu w'isi gusa, ibintu biratandukanye cane, amategeko y'isi araganza kandi ubwoba bwatumye atakaza inkomezi n'impwemu.

Dan 10:18 *Nuko uwo yari afise ishusho y'umuntu yongera kunkorako, arampa inkomezi.*

18a- Uwo mumarayika akoresheje ugushimika kw'ubugwaneza, arashobora gusubiza Daniyeli inkomezi mu kumutuzza.

Dan 10:19 *Arambwira ati: Ntutinye, mukunzi wanje, amahoro abe kuri wewe. uburindutsi, uburindutsi! Amaze kuvugana nanje, ndakomera, ndavuga nti: «Nyagasani, vuga, kuko wankomeje.»*

19a- Ubutumwa bw'amahoro ! Isa n'iyu Yezu azobwira abigishwa biwe ! Nta kintu nk'ico co gusubiza umutima mu nda ubwenge buteye ubwoba. Amajambo ngo uburindutsi, uburindutsi, aramufasha gufata impwemu no gusubira kugira inkomezi.

Dan 10:20 *Arambwira ati: Urazi igituma naje iwawe? None ngarutse kurwanya umutware w'Ubuperesi; kandi ningenda, ehe umutware wa Yavani azoza.*

20a- *None ndagaruke kugira ngo ndwane n'indongozi y'Ubuperesi .*

Uwo murongozi w'Ubuperesi ni Kuro wa II Mukuru Imana ifata ko ari we yarobanuwe ; ivyo ntibimubuza kumurwanya kugira ngo ayobore ingingo ziwe mu nzira yiwe.

20b- *kandi ninagenda, ehe umutware wa Yavani azoza + .*

Igihe uwo mumarayika azova muri Kuro 2, igitero c'umurongozi w'Ubugiriki w'ico gihe kizotuma haba urwanko ruriko rurakura hagati y'ibihugu bibiri vy'Ubuperesi n'Ubugiriki.

Dan 10:21 *Ariko nzokumenyeshya ivyanditswe mu gitabo c'ukuri. Nta n'umwe amfasha kubarwanya, atari Mikaheli umukuru wanyu.*

21a- Iryo hishurwa Daniyeli agiye kuronka ryitwa igitabu c'ukuri. Uyu musu muri 2021, ndashobora kwemeza iranguka ry'ivyo vyose bihishurirwa muri ryo, kuko ugutahura kwaryo kwatanzwe bimwe bishitse na Mpwemu adapfa wa Mikaheli umurongozi wacu, kuri Daniyeli mw'isezerano rya kera no kuri jewe, mw'isezerano rishasha, kuko Yezu Kristu yivugira iryo zina kugira ngo acire urubanza abadayimoni bakiriko barakora gushika Glo yiwe.

Daniyeli 11

Kwitwararika ! Naho ikigabane cahindutse, ikiyago hagati y'umumarayika na Daniyeli kirabandanya gushika ku murongo wa nyuma w'ikigabane ca 10 .

Dan 11:1 *Nanje, mu mwaka wa mbere w'ingoma ya Dariyo Umumedi, nari kumwe na we kugira ngo ndamufashe no kumukomeza.*

1a- Yaremwe n'Imana ngo abeho ibihe bidahera, umumarayika avugana na Daniyeli amubwira ko yafashije kandi ashigikira Dariyo, umwami w'Abamedi, yafashe Babiloni afise imyaka 62, kandi yari akiri ku ngoma i Dani.6. Uwo mwami yarakunda Daniyeli n'Imana yiwe ariko, yari afise umutego, yari yashize ubuzima bwiwe mu kaga mu kumutanga intare. Ni we rero, yongera kwinjiramwo kugira ngo zifunge akanwa k'intare, akize ubuzima bwiwe. Ni we rero yafashije uwo mwami Dariyo gutahura ko Imana ya Daniyeli ari yo Mana yonyene y'ukuri, umuremyi w'ibiriho vyose, ibiriho vyose, kandi ko ata yindi imeze nka yo.

Dan 11:2 *Ubu rero ndabamenyeshya ukuri. Ehe hazoba uwundi bami batatu mu Buperesi. Uwa kane azokwirundanira ubutunzi bwinsi kuruta abandi bose; kandi niyagira ububasha biciye ku butunzi bwiwe, azovyura bose ngo barwanye ubwami bwa Yavani.*

2a- *None nzobamenyeshya ukuri .*

Ukuri kumenyekanana n'Imana y'Ukuri gusa kandi ni ryo zina Imana yiha mu bucuti ifitaniye n'abatoranijwe bayo ba nyuma muri Kristo nk'uko bivugwa mu Vyahishuriwe Yohana 3:14. Ukuri si itegeko ry'Imana gusa, amabwirizwa n'amabwirizwa yaryo. Harimwo kandi ivyo

Imana itegura vyose kandi ikarangura ata buryarya mu gihe cayo. Turavumbura gusa umusi wose w'ubuzima bwacu, igice c'iyi porogarama ikomeye dutera imbere gushika kw'iherezo ry'ubuzima bwacu no muri rusangi, gushika kw'iherezo ry'umugambi wa nyuma wo gukiza uzotuma abatowe bashika ku buzima budahera bwasezeranywe.

2b- *Ehe hazoba uwundi bami batatu mu Buperesi.*

^{Umwami} wa mbere inyuma ya Kuro 2 : Kambise 2 (– 528 – 521) yica umuhungu wiwe Bardiya yitwa Smerdis n'Abagiriki.

Umwami wa 2 : Smerdis w'ikinyoma, ^{umupfumu} w'i Gaumâta yigaruriye izina Smerdis, yaganje igihe gito gusa.

Umwami wa 3 : Dariyo wa mbere ^{Umuperesi} (– 521 – 486) mwene Histapisi .

2c- *Uwa kane azokwirundanira ubutunzi bwinshi kuruta abandi bose.*

Umwami wa 4 : Zeruzi wa mbere (– 486 – 465). Ubwo nyene inyuma yiwe, Aritazeruzi wa mbere ^{azoba} umwami, abohore Abayuda bose bari imbohe **mu mwaka w'indwi** w'ingoma yiwe, mu mpera z'umwaka – 458 nk'uko bivugwa muri Ezira 7:7-9.

2d- *kandi niyagira ububasha biciye ku butunzi bwiwe, azovyura bose ngo barwanye ubwami bwa Yavani .*

Zeruzi wa mbere ^{jarahagaritse} ^{umutima} yongera arahoza Misiri yari igararije, hanyuma arwana n'Ubugiriki, atera Attika yongera arasambura Atene. Ariko yatsinzwe i Salamina mu – 480. Ubugiriki buzoguma buganza intara zabwo. Kandi umwami w'Ubuperesi aguma muri Aziya, naho ari ukwo, atera ibitero vyerekana ko yipfuzwa kwigarurira Ubugiriki.

Dan 11:3 Ariko hazohaguruka umwami w'inkomezi, azotwara afise ububasha bwinshi, kandi azokora ivyo ashaka vyose.

3a- Umwami w'Ubuperesi Zeruzi wa mbere yakurikiwe, yatsinzwe ku karere kiwe, azoheza aronke urupfu, yiciwe n'abanyacubahiro biwe babiri. Yatsinzwe n'umusore yari yaratwengera mw'ijigo mu buryo bw'ubuhendanyi. Ubugiriki bwahisemwo Alegizandere Mukuru, umusore w'Umumakedoniya w'imyaka 20, ngo abe umwami wabwo (yavutse mu 356 imbere ya Kristu, aganza mu 336 imbere ya Kristu, apfa mu 323 imbere ya Kristu). Ubuhanuzi bumuvuga ko ari we yashinze ^{ubwami bwa} ³ bw'igishushanyo ca Dan.2, igikoko ca gatatu ca Dan.7 n'igikoko ca kabiri ca Dan.8.

Dan 11:4 *Kandi niyahaguruka, ubwami bwiwe buzomenagurwa, bugabanywemwo imiyaga ine y'ijuru. ntizoba iy'abamukomokako, kandi ntizoba ifise ububasha nk'ubwa kera, kuko izotabura, ikaja ku bandi atari bo.*

4a- Turasanga ng'aho insobanuro nyayo yatanze ku ihembe rinini ryavunitse ry'impene y'ikigiriki yo muri Dan.8:8 n'insobanuro yayo ku murongo wa 22 : *Amahembe ane yavutse kugira ngo asubirire iryo hembe ryavunitse, ayo ni ubwami bune buzova muri iri hanga, ariko butazogira inkomezi nk'izo .*

Ndibuka ico “ *amahembe ane manini* ” agereranya.

Ihembe rya mbere : ubwami bw'Abagiriki b'Abaselewuki bwashinzwe muri Siriya na Selewuki ^{wa mbere Nicator} .

Ihembe rya 2 : ^{ubwami} bw'Abagiriki bwashinzwe muri Misiri na Ptolémée wa mbere i ^{Lagos} .

Ihembe rya 3 : ^{ubwami} bw'Abagiriki bwashinzwe i Trastevere na Lisimako.

Ihembe rya 4 : ^{ubwami} bw'Abagiriki bwashinzwe i Makedoniya na Cassander .

Dan 11:5 *Umwami wo mu bumanuko azokomera. Ariko umwe mu batware biwe azomurusha amaboko, aganza; ubutware bwiwe buzoba bukomeye.*

5a- *Umwami wo mu bumanuko azokomera + .*

Putoleme wa mbere Soter Lagos –383 –285 umwami wa Misiri canke “ *umwami wo mu bumanuko* ”.

5b- *Ariko umwe mu batware biwe azomurusha amaboko, aganza; ubutware bwiwe buzoba bukomeye.*

Séléuque wa mbere Nikatori –312–281 umwami wa Siriya canke “*umwami wo mu buraruko*”.

Dan 11:6 *Haciye imyaka kanaka, bazogirana ubucuti, umukobwa w’umwami wo mu bumanuko azoza ku mwami wo mu buraruko kugira ngo bashireho amahoro. Ariko we ntazogumya inkomezi z’ukuboko kwiwe, kandi ntazokwihangana, canke ukuboko kwiwe; Azotangwa hamwe n’abamuzanye, hamwe na se wiwe be n’uwamushigikiye ico gihe.*

6a- Ubuhanuzi burarenga ku ngoma ya Antiyokusi wa mbere ^(-281–261) “*umwami wo mu buraruko*” wa kabiri yinjijye mu “**ntambara ya mbere y’i Siriya**” (-274-271) arwanya “*umwami wo mu bumanuko*” Putoleme II Filadelufe (-282–286). Hanyuma haza “**Intambara ya Siriya**” ya 2 . “(- 260 - 253) itera “*umwami mushasha wo mu buraruko*” Antiyokosi 2 Teyosi (- 261 – 246) kurwanya Abanyamisiri .

6b- *Haciye imyaka mikeyi bazokwunga isezerano, maze umukobwa w’umwami wo mu bumanuko azoza ku mwami wo mu buraruko kugira ngo basubize hamwe.*

Inyifato y’ubukazi iratangura. Kugira ngo Antiyoku wa Kabiri yubake na Berenike, yaratandukanye n’umugore wiwe yari afise mu buryo bubereye yitwa Lawodike. Se aherekeza umukobwa wiwe, akagumana na we kwa mukwe wiwe.

6c- *Ariko we ntazogumya inkomezi z’ukuboko kwiwe, kandi ntazokwihangana, canke ukuboko kwiwe; Azotangwa hamwe n’abamuzanye, hamwe na se wiwe be n’uwamushigikiye ico gihe.*

Ariko imbere gato y’uko Antiyokusi wa Kabiri apfa, yarakuyeho iragi rya Berenike. Lawodikiya arihora, amwica kumwe na se wiwe n’agakobwa kiwe gatoyi (*ukuboko* = umwana). **Iciyumviro**: mu Vyahishuriwe Yohana 3:16, Yezu azotana n’umugore wiwe w’Umudiventisiti yemewe yitwa mu buryo bw’ikigereranyo Lawodikiya ; ivyo ni vyiza cane kuko Antiyokosi 2 yiyita “Theos”, Imana. Mu Bwongereza, Umwami Henri wa VIII yarakoze neza kuruta, yitandukanya n’ubukuru bw’idini bw’i Roma, ashinga ishengeru ryiwe ry’Abongereza, yica abagore biwe indwi umwe akurikira uwundi. Hanyuma haza “**Intambara ya Siriya**” ^{ya 3} (-246-241).

Dan 11:7 *Ishami rizomera rivuye mu mizi yiwe mu kibanza ciwe; azoza mu ngabo, azokwinjira mu bihome vy’umwami wo mu buraruko, azobigabiza uko ashatse, kandi azogira ububasha.*

7a- *Umutumba uzomera mu mizi yiwe mu kibanza ciwe .*

Putolemeyo 3 Ewerigeti -246-222 mwenewabo na Berenike.

7b- *azoshika mu ngabo, azokwinjira mu bihome vy’umwami wo mu buraruko*

Selewuko 2 Kaliniko -246-226

7c- *azogikoresha uko ashaka, kandi azokwigira uwukomeye .*

Ubwami ni ubw’umwami wo mu bumanuko. Ubwo butegetsi bw’Abanyamisiri buraryohera Abayuda butandukanye n’Abagiriki b’Abaselewuki. Bitegerezwa guca bitahurwa ko hagati y’abo bakuru babiri barwanya hari akarere ka Isirayeli, ako makambi abiri arwana ategerezwa kujabuka mu bitero vyayo canke mu gusubira inyuma.

Dan 11:8 *Azotwara mu Misiri imana zabo, n’ibishushanyo vyabo vy’icuma, n’ibikoresho vyabo vy’agaciro vy’ifeza n’ivy’inza habu. Hanyuma azomara imyaka mikeyi kure y’umwami wo mu buraruko.*

8a- Mu kwemera, Abanyamisiri bongeyeko kw’izina ryiwe, Putoleme 3, izina “Evergetes” canke umugiraneza.

Dan 11:9 *Azotera ubwami bw’umwami wo mu bumanuko, asubire mu gihugu ciwe.*

9a- Inyishu ya Séléucus 2 ntiyashobotse gushika mu ntango z’intambara ^{ya 4} “**Intambara y’i Siriya**” (-219-217) yatumye Antiyokusi 3 arwana na Putolemeyi 4 Filopatori.

Dan 11:10 *Abahungu biwe bazosohoka, bakoranye ingabo nyinshi; kimwe muri vyo kizozza imbere, gikwiragire nk’uruzi, kirenge, hanyuma kigaruke; kandi bazosunikira intwaro ku gihome c’umwami wo mu bumanuko.*

10a- Antiyokusi 3 Mega (-223 -187) arwanya Putoleme 4 Filopateri (-222-205). Amazina y'akataraboneka yongeweko yerekana uko abantu b'i Ptolemée bari bateye isoni, kuko Philopator mu kigiriki bisobanura urukundo rwa se ; se wiwe Ptolémée yari yishe... Na none, ibitero vy'Abaselewuki birananirwa. Ubutegetsu buzoguma mu nkambi ya Lagid.

Dani 11:11 Umwami wo mu bumanuko azoshavura, asohoke arwane n'umwami wo mu buraruko; azovyura isinzi rinini, kandi ingabo z'umwami wo mu buraruko zizoshikirizwa mu kuboko kwiwe.

11a- Ukwo gutsindwa kw'aba Seleucus gusharira kwari ikintu ciza ku Bayuda bakunda Abanyamisiri kuko babafata neza.

Dan 11:12 Kandi iri sinzi rizokwirata, umutima w'umwami uzokwirata; azomanura ibihumbi, ariko ntazotsinda.

12a- Ivyo bizohinduka n'intambara ya 5 y' "Siriya" (-202-200) izotuma Antiyokusi 3 arwana na Putolemeyi 5 Epifani (-205 -181).

Dan 11:13 Kuko umwami wo mu buraruko azogaruka, akoranirize hamwe ingabo nyinshi kuruta izo mbere. Haciye igihe, imyaka, azogenda afise ingabo nyinshi n'ubutunzi bwinshi.

13a- Alas, ku Bayuda, Abagiriki b'Abaselewuki barasubiye mu karere kabo kugira ngo batere Misiri.

Dan 11:14 Ico gihe benshi bazohagurukira umwami wo mu bumanuko, kandi abagabo b'inkazi bo mu bantu bawe bazohaguruka kugira ngo bashitse ivyo yeretswe, bazogwa.

14a- Umwami mushasha wa Misiri yo mu bumanuko, Putolemée 5 Epiphanes - canke Illustre (-205-181), afise imyaka itanu, yashizwe mu ngorane kubera igitero ca Antiyokusi 3 cashigikiwe n'abamurwanya. Ariko Abayuda barashigikira umwami wa Misiri mu kurwana n'Abaselewuki. Ntibatsinzwe gusa ngo bakicwe, ahubwo baciye bahindura Abagiriki b'Abaselewuki b'Abasiriya abansi b'abanyaruyeri ubuzima bwabo bwose.

Ubugarariji bw'Abayuda buvugwa muri uyu murongo burashingira intahe n'uko Abayuda bakunda ikambi y'Abanyamisiri ; Baca rero barwanya ikambi y'Abaselewuki isubira kugenzura ibintu. Ariko none Imana ntiyagabishije abantu bayo ku bijanye no gusezerana n'Abanyamisiri ? " Misiri , iryo renga ritobekeranya ukuboko kw'uwishingikirije kuri ryo ," nk'uko Yes. 36:6 abivuga : " Ehe, warashize muri Egiputa iri renga ryavunitse, ryinjiye rikatobekeranya ukuboko kw'uwishingikirijeko: ni ko Farawoni umwami wa Misiri wese ameze ." Iyi ngabisho isa n'iyirengagizwa n'abantu b'Abayuda kandi ubucuti bafitaniye n'Imana buri mu bihe bibi cane ; igihano kiregera kigatera. Antiyokusi 3 abatuma bariha amahera menshi kubera urwanko rwabo.

Birakenewe kumenya ko iyo migumuko y'Abayuda igamije " gushitsa iyerekwa " mu buryo bw'uko itegura kandi yubaka urwanko Abasiriya bafitiye igisata c'Abayuda. Rero ***icago gikomeye*** camenyeshajwe muri Dan.10:1 kizozza kubatera.

Dani 11:15 Umwami wo mu buraruko azoza, yubake ibidunduri, yigarurire ibisagara bikingijwe ibihome. Ingabo zo mu bumanuko n'abanyacubahiro b'umwami ntibazoshobora kurwanya, bazobura inkomezi zo kurwanya.

15a- Ubutegetsu bwahinduye impande ubudasiba, buri mu nkambi y'Abaselewuki. Imbere yiwe, uwo mwami wa Misiri afise imyaka itanu gusa.

Dan 11:16 Uwuzza kumurwanya azokora uko ashaka, kandi nta n'umwe azohagarara imbere yiwe; Azohagarara mu bihugu vyiza kuruta ibindi vyose, azozimanganya ivyo azomugwako vyose.

16a- Antiyokusi wa gatatu aracariko arananirwa kwigarurira Misiri kandi inyota yiwe yo kwigarurira iramushavura, ihanga ry'Abayuda rimubera impene y'igitambo. Asuka ishavu ryiwe ry'agaciro ku ihanga ry'Abayuda ry'abamaratiri ryerekanwa n'imvugo ngo « *ibihugu vyiza kuruta ibindi vyose* » nk'uko biri muri Dani 8:9.

Dan 11:17 Azoshinga umutima wo kuzanana n'ingabo zose z'ubwami bwawe, kugira ngo agire amahoro n'umwami wo mu bumanuko. azomuha umukobwa wiwe ngo amubere

umugore, afise umugambi wo kumuzanira uguhona; ariko ivyo ntibizoshika, kandi ntibizomuroranirwa.

17a- Kubera ko iyo ntambara itashoboye kuroranirwa, Antiyokusi wa gatatu yaragerageje inzira yo gufatanya n'ingabo y'Abaptolemayi. Iryo hinduka ry'ingene ingamba zikorwa rifise imvo : Roma yacitse umurinzi wa Misiri. Yaragerageje rero gutorera umuti iyo ntambara mu guha umukobwa wiwe Keleopati, uwa mbere mw'izina, ngo arongore Putoleme 5. Ubwo bukwe bwarabaye, ariko abo bubakanye baripfuzza kuguma bafise ubwigenge bwabo ku nkambi y'Abaselewuki. Umugambi wa Antiyokusi wa gatatu wo kwigarurira Misiri warasubiye kunanirwa.

Dan 11:18 *Azoshira amaso yiwe ku mazinga, yigarurire menshi muri yo. ariko umurongozi azokuraho icyi yashaka kumutera, azotuma kimugarukako.*

18a- Aja kwigarurira ibihugu vyo muri Aziya ariko arangiza asanga mu nzira yiwe ingabo z'Abaroma, aha zigaragazwa nk'uko biri muri Dan.9:26 n'ijambo " *umukuru* " ; Ivyo ni kubera ko Roma ikiri repubulika irungika ingabo zayo mu gikorwa co gusubiza amahoro iyobowe n'aba Legate baserukira ububasha bw'abasenateri n'abantu, aba plebes. Guhindukira ngo baje mu butegezi bw'umwami ntibizohindura ubwo bwoko bw'imiteguro y'igisirikare. Uwo murongozi yitwa Lucius Scipio, azwi kw'izina rya Africanus, Umwami Antiochus yafashe ingingo yo kumurwanya aca aratsindwa mu ntambara ya Magnesia mu 189 aca acirirwa urubanza rwo kuriha Roma umwenda munini cane w'amatalanto 15.000 nk'indishi y'intambara. Ikindi kandi, umuhungu wiwe mutoyi, uwo azoba Antiyokusi 4 Epifani, umutotezi w'Abayuda azoshitsa ku murongo wa 31 " *icago* " cavuzwe ubuhanuzi muri Dan.10:1, afatwa nk'imbohe n'Abaroma.

Dan 11:19 *Hanyuma azoja mu bihome vy'igihugu ciwe; azotsitara agwe, ntazoboneka.*

19a- Indoto zo kwigarurira igihugu zarangiye n'urupfu rw'umwami, asubirizwa n'umuhungu wiwe mukuru Seleucus 4 (-187-175).

Dan 11:20 *Uwuzomusimbura azozana umunyaruyeri mu gice ciza c'ubwami, ariko mu misi mike azomenagurwa, atari mu mujinya canke mu ntambara.*

20a- Kugira ngo umwami ashobore kwishura umwenda yari afitiye Abaroma, arungika umusuku wiwe Heliodoro i Yeruzalemu kugira ngo afate ubutunzi bwo mu rusengero , mugabo kubera ko yabonye iyerekwa riteye ubwoba mu rusengero, araheba uwo mugambi afise ubwoba bwinshi. Uwo munyagihugu ni Heliodore azoca atuma Séleucus wa kane yicwa, uno akaba yari yamushinze igikorwa ciwe i Yeruzalemu. Intumbero irabereye gukorwa, kandi Imana yaratumye ukwo guhumanya urusengero rwayo rweranda ruvuyishurwa n'urupfu rw'ubarushinze, amaze kwicwa, *ntiyapfuye kubera ishavu canke kubera intambara .*

Antiyokusi 4 umuntu agereranywa mw'iyerekwa ry'ivvago bikomeye .

Dan 11:21 *Umuntu asuzuguritse azokwicara mu kibanza ciwe, ntazomwambarwa icubahiro c'umwami; azoboneka hagati mu mahoro, kandi azokwigarurira ubwami akoresheje amayeri.*

21a- Uwo ni Antiyokusi, umuhererezi mu bahungu ba Antiyokusi wa gatatu yari imbohe kandi yari imbohe y'Abaroma, turashobora kwiyumvira ingaruka zavuye ku mico yiwe. Kubera ko yari amaze kuba umwami, yari afise ivyo kwihora kugira ngo afate ubuzima. Vyongeye, kuba yagumana n'Abaroma vyatumye bashobora gutahurana na bo mu buryo bunaka. Ukwinjira kwiwe ku ntebe y'ubwami ya Siriya kwari gushingiye ku migambi, kuko uwundi muhungu Demetiriyo, yari umukuru, yari afise ikibanza ciwe kuruta. Kubera ko Demetiriyo yariko aragirana isezerano na Perese, umwami wa Makedoniya, umwansi w'Abaroma, uwo wa nyuma yarakunda maze ashira umugenzi wabo Antiyokusi ku ntebe y'ubwami.

Dan 11:22 *Ingabo zizoseseka nk'umwuzure zizoseseka imbere yiwe, zitikize, hamwe n'umukuru w'isezerano.*

22a- *Ingabo zizokwiragira nk'uruzi zizorengerwa imbere yiwe, zizimanganywe .*

Urwanko rwasubiye gutangura n' " **Intambara ya Siriya** " ^{ya6} (-170-168) .

Ico gihe Abaroma bararetse Antiyokusi wa kane asubira intambara se wiwe arwana n'ingabo y'Abaptolemayi yo mu Misiri. Nta na rimwe yigeze akwiriye ikimenyetso ciwe c'icaha, ikigiriki ni ukuri muri iki kiganiro. Ahubwo mucire urubanza ibintu vy'ukuri, nk'uko Imana yabigenjeje ico gihe. Mu nkambi ya Lagid Putoleme 6 yubatse n'umuvukanyi wiwe Keleopatra 2. Murumuna wabo Putoleme 8 yitwa Physcon arafatanya na bo. Turashobora rero gutahura igituma Imana ireka Antiyokusi akajanjagura ingabo zabo.

22b- *hamwe n'umurongozi w'iryo sezerano.*

Menelawu, uwakorana n'Abaselewuki, aripfuzza ikibanza c'umuherezi mukuru Oniya yemewe, aca amwica na Androniko, aca amufata mu kibanza ciwe. Mbega uwu n'ubu ni Isirayeli y'Imana ? Muri iyo nkuru, Imana itangura kwibuka ibikorwa Roma izorangura mu binjana n'ibindi. Nkako, Roma y'Ubwami izokwica Mesiya kandi Roma ya Papa izokwipfuzza kandi imware ubuherezi bwiwe bw'ibihe bidahera, nk'uko Menelayo yishe Oniyasi kugira ngo amusubirire.

Dan 11:23 *Kandi amaze kwifatanya na we, azohenda; azogenda, kandi azotsinda n'abantu bake.*

23a- Antiyokusi agirana amasezerano n'abantu bose, yiteguriye kuyasenyura nimba ari mu nyungu ziwe. Uwo muco wonyene ni ishusho y'amateka y'abami b'Ubufaransa n'ab'Uburayi ; amasezerano yashizweho, amasezerano yarasenyutse, n'intambara z'amaraso zijanye n'ibihe bigufi vy'amahoro.

Ariko uwo murongo nawo urabandanya, mu gusoma kabiri, kuduha ishusho y'ururobo y'intwaro ya papa izototeza abera imyaka 120. Kuko umwami w'Abagiriki n'ubupapa birasa cane : *ubuhendanyi n'ubuhendanyi* muri vyose.

Dan 11:24 *Azokwinjira mu mahoro no mu bibanza vy'ivyamwa vy'intara; azokora ivyo ba sekuruza biwe batakoze, canke ba sekuruza biwe batakoze; azogabura isahu, iminyago n'ubutunzi; azotegura imigambi yo kurwanya ibihome, kandi ivyo azobimara igihe kinaka.*

24a- Umwenda munini cane Abaroma bari bafise utegerezwa kurihwa. Kugira ngo ivyo bishoboke, Antiyokusi 4 akoresha imisoro intara ziwe, rero n'igisata c'Abayuda atwara. Afata aho atabivye, akanyambura ubutunzi bw'ibihugu vy'abaja vyaje muni y'ubutegetsi bwiwe. Ntiyahevyeye intumbero yiwe yo kwigarurira Misiri ku nguvu canke ku nguvu. Kandi kugira ngo abasoda biwe bamushimire kandi bamushigikire, arasangira n'ingabo ziwe ivyo yanyaze kandi agatera iteka cane imana ziwe z'Abagiriki, imana nyamukuru ikaba ari Zewu wo muri Olimpiya, imana y'imana zo mu migani y'Abagiriki.

Mu gusoma kabiri, intwaro ya papa y'Uburoma izokora gutyo nyene. Kubera ko ari umugoyagoya mu kameremere, ategerezwa guhenda no gutunganya abakuru b'ubwami kugira ngo bamumenye kandi bamushigikire n'ingabo zabo.

Dan 11:25 *Azोजना n'ingabo nyinshi inkomezi ziwe n'ubushobozi bwiwe, barwanye umwami wo mu bumanuko. Umwami wo mu bumanuko azoja mu ntambara ari kumwe n'ingabo nyinshi kandi zikomeye cane; mugabo ntazobirwanya, kuko bazomutegurira imigambi mibi.*

25a- Mu mwaka w'170 imbere ya Kristu, Antiyokusi wa kane yafashe igisagara ca Pelusium, aca yigarurira Misiri yose kiretse umurwa mukuru wayo Alegizandiriya.

Dan 11:26 *Abarya ivyo ku meza yiwe bazomurimbura; ingabo ziwe zizokwiragira nk'uruzi, abapfuye bazogwa ari benshi cane.*

26a- Putolemeyo 6 yaciye yinjira mu biganiriro na se wabo Antiyokusi 4. Yaciye yinjira mu nkambi y'Abaselewuki. Ariko rero, kubera ko Abanyamisiri batamwemereye, yasubiriye i Alegizandiriya na mwenewabo Putolemeyo 8, gutyo agahemukirwa n'umuryango wiwe warya ivyokurya ku meza yiwe . Intambara irabandanya kandi *abapfuye baragwa benshi cane . .*

Dan 11:27 *Abo bami bompi bazorondera mu mitima yabo ikibi, bavuge ibinyoma bari ku meza imwe. Ariko ivyo ntibizoshika, kuko umuhero utazoshika igihe cashinzwe kitarashika.*

27a- Na none, amayeri ya Antiyokusi wa kane yarananiwe. Ubucuti afise n'umwana wa mushikiwe Putolemeyi 6 yari kumwe na we bushingiye ku guhendana.

27b- *Ariko ivyo ntibizoshika, kuko umuhero utazoshika igihe cashinzwe kitarashika.*

Uyu murongo uvuga *iherezo* irihe? Nkako, ritanga icyumviro *c'iherezo ryinshi*, imbere ya vyose *iherezo* ry'intambara hagati ya Antiyokusi wa gatatu n'abahungu biwe b'Abanyamisiri n'abahungu biwe b'abahungu. Iryo *herezo* riri hafi. Ayandi *maherezo* azoba yerekeye igihe c'imyaka 1260 y'ingoma ya Papa muri Dan.12:6 na 7 n'igihe *c'iherezo ry'umurongo* wa 40 w'iki gice kizobona iranguka ry'intambara ya gatatu y'isi yose izotuma habaho ***icago gikomeye ca nyuma c'isi yose***.

Ariko muri uyu murongo, iyo mvugo nta sano ifise n' *igihe c'iherezo* " kivugwa ku murongo wa 40 nk'uko tuzobivumbura kandi tukavyerekana. Intunganyo y'iki kigabane irazimiza mu buryo bw'ubukerebutsi mu buryo igaragara.

Dan 11:28 *Azosubira mu gihugu ciwe afise ubutunzi bwinshi; azokwanka isezerano ryera riri mu mutima wiwe, azorigira ico akoze, hanyuma asubire mu gihugu ciwe.*

28a- *Azosubira mu gihugu ciwe afise ubutunzi bwinshi cane.*

Antiyokusi wa kane yari yuzuye ubutunzi yari yatwawe n'Abanyamisiri, aca asubira i Antiyokiya, asiga Putoleme wa gatandatu, uwo yari yarashizeho ngo abe umwami hejuru y'igice c'igihugu ca Misiri yari yigaruriye. Ariko iyo ntsinzi y'igice irashavura uwo mwami atanyuzwe.

28b- Ivyo umwami ahura navyo bituma Abayuda baba abo ashavura. Rero, mu guca mu nzu yabo, azobasukako bimwe muri ivyo bishavu, ariko ntazohozwa.

Dan 11:29 *Igihe cashinzwe azosubira gutera amajepfo; ariko ubu bwa nyuma ibintu ntibizoba nk'uko vyari kera.*

29a- Turiko twinjira mu mwaka w'ivyago bikomeye.

Mu mwaka w'168, Antiyokusi yaramenye ko abuzukuru biwe bongeye kumusubiza hamwe, Putolemeyo 6 yari yaragiranye amahoro na mwenewabo Putolemeyo 8. Ibihugu vy'Abanyamisiri vyari vyigaruriye vyari vyasubiye mu nkambi y'Abanyamisiri. Aca rero asubira gutera intambwe yo kurwanya abahungu biwe, yiyemeje gukuraho uburwanya bwose, ariko...

Dan 11:30 *Ubwato buva i Kitimu buzoza kumurwanya; acitse intege, azosubira inyuma. Maze, arakariye cane iyo sezerano nyeranda, ntazoguma ata co akora; Agarutse, azoraba abataye isezerano ryeranda.*

30a- *Amato azoza avuye i Kitimu + .*

Mpwemu rero yerekana ubwato bw'Abaroma bwari bushingiye ku kirwa ca Shipure co muri iki gihe. Aho ni ho batwara ibisata vyo mu kiyaga Mediterane n'ibisata vyo ku nkengera y'ikiyaga vyo muri Aziya. Inyuma y'aho se wiwe Antiyoku wa gatatu ashikiwe n'uburenganzira bw'Abaroma bwo guhagarika uburenganzira bwo gukora. Arababazwa n'isoni zizotuma ashavura cane. Intumwa y'Uburoma yitwa Popilius Laenas aca akurikirana uruziga hasi akikuje ibirenge vyawe, aca amutegeka kutavayo gushika afashe ingingo yo kurwana n'Uburoma canke kuyigamburukira. Antiyokusi, uwahora ari imbohe, yarize icigwa yahawe se wiwe, ategerezwa kwiheba kwigarurira Misiri, iyo Misiri yari yashizwe yose mu minwe y'uburinzi bw'Abaroma. Muri iyo nkuru y'ishavu ry'agahomerabunwa, amenya ko mu kwemera ko yapfuye, Abayuda baranezerwa kandi bagahimbaza. Bazomenya inzira igoye ko akiriho cane.

Dan 11:31 *Ingabo zizoza imbere ku butegetsi bwiwe; Bazohumanya aheranda, igihome, bazohagarika ~~ikimazi~~-c'ubudasiba, kandi bazoshinga ikizira gisenya (canke gisenya).*

31a- Uyu murongo wemeza ibintu bivugwa mu nkuru y'ibinyoma yo muri 1 Macc.1:43-44-45 : *Umwami Antiyokusi aca yandikira ubwami bwiwe bwose, ngo bose babe ubwoko bumwe,*

kandi ko umuntu wese areka itegeko ryiwe. Amahanga yose yemeye iryo tegeko ry'Umwami Antiyokusi, kandi benshi muri Isirayeli bemeye iryo tegeko ry'ubuja, bashikanira ibigirwamana ibimazi, barenga (bahumanya) Isabato. Muri iyo ndondoro turasangamwo ibigerageze vyashikiye Daniyeli na bagenzi biwe batatu i Babiloni. Kandi Imana iradushikiriza muri 1 Makabe insobanuro y'ico kizoba icago gikomeye ca nyuma twebwe abazima muri Kristo tuzobwirizwa guhura naco imbere gato y'uko Yezu Kristu agaruka mu buninahazwa. Hagati y'iki gihe cacu n'ic'Abayuda b'Abamakabe, hari ikindi kiza gikomeye catumye aberanda ba Yezu Kristu bapfa imyaka ijana na mirongo ibiri.

31b- Bazohumanya aheranda, igihome, bazohagarika ~~ikimazi~~-c'ubudasiba, kandi bazoshinga ikizira gisenya (canke gisenya).

Ivyo bikorwa bizokwemezwa muri iki gishingantahe c'ivya kahise cavuzwe n'umuhinga mu vya kahise w'Umuyuda n'Umuroma Yozefu. Akamaro k'ico kibazo karagishingira intahe, rero reka turabe iki gishingantahe dusangamwo ibintu vyinshi bisa n'itegeko ry'imisi y'iherezo ry'imisi y'iherezo ryatangajwe n'intwari y'isi yose yashinzwe n'abarokotse Intambara ya Gatatu y'Isi Yose.

Aha niho hari insiguro ya mbere y'igitabu ca 1 Mak.1:41-64 :

1Ma 1:41 Nuko umwami ategeka ko abantu bose bo mu bwami bwe baba umwe :

1Ma 1:42 umuntu wese yategerezwa guheba imigenzo yiwe. Abapagani bose bayobokera amabwirizwa y'umwami .

1Ma 1:43 kandi no muri Isirayeli abantu benshi baremeye ugusenga kwiwe, bashikanira ibigirwamana ibimazi, bahumanya isabato.

1Ma 1:44 Umwami atuma intumwa i Yeruzalemu no mu bisagara vya Yuda, abatega ko bakurikiza imigenzo y'abandi bihugu.

1Ma 1:45 kugira ngo bahagarike amashikanwa yo mu rusengeru, ibimazi n'amashikanwa y'ibinyobwa. Amasabato n'imisi mikuru vyari bikwiye guhumanya;

1Ma 1:46 muhumanye ahera n'ivyera vyose;

1Ma 1:47 kwubaka ibicaniro, ibibanza vyo gusengeramwo n'insengeru z'ibigirwamana, gutanga ingurube n'ibikoko bihumanye.

1Ma 1:48 Bategerezwa gusiga abahungu babo batagenyerewe, gutyo bakigira abazinukwa n'ubwoko bwose bw'ubuhumane n'uguhumanya.

1Ma 1:49 Mu majambo make, Ivyagezwe vyari bikwiye kwibagirwa, ukuvyubahiriza kwose ntikwiringagizwe.

1Ma 1:50 Umuntu wese atazokwumvira amabwirizwa y'umwami yaricwa.

1Ma 1:51 Uko ni kwo kuvuga amakete y'umwami yoherejwe mu bwami bwe bwose; ashinga abagenzuzi ku bantu bose, ategeka ibisagara vyose vya Yuda gutanga ibimazi.

1Ma 1:52 Benshi mu bantu baravyumvira, n'abahevyeye ivyagezwe bwose; bakoze ibibi mu gihugu;

1Ma 1:53 guhatira Isirayeli kurondera ubuhungiro.

1Ma 1:54 Ku musi wa cumi na gatanu w'ukwezi kwa Kisilevu, mu mwaka w'145, umwami ashinga igishushanyo c'ikizira c'ubusazi ku gicaniro c'ibimazi biturirwa, bubaka ibicaniro mu bisagara bikikije Yuda.

1Ma 1:55 Batwikira imibavu ku miryango y'amazu no mu mabarabara;

1Ma 1:56 Kandi iyo babonye ibitabo vy'ivyagezwe, bakabitabura, bakabijugunya mu muriro.

1Ma 1:57 kandi iyo igitabo c'isezerano kibonetse mu muntu, canke umuntu wese akurikije ivyagezwe vy'Imana, yari kwicwa nk'uko itegeko ry'umwami ryari.

1Ma 1:58 Bahana Abisirayeli bafatwa mu bicumuro ukwezi ku kwezi mu bisagara vyabo;

1Ma 1:59 kandi ku musi ugira mirongo ibiri na gatanu w'ukwezi kwose, ibimazi vyashikanirwa ku gicaniro cari carashizweho mu kibanza c'igicaniro c'ibimazi biturirwa.

1Ma 1:60 Nk'uko iryo tegeko ryari rivuga, bica abagore bagenyere abana babo.

IMa 1:61 n'inzoya zabo zimanitswe ku mazosi yabo; Incuti zabo n'abagenyerewe na bo nyene baricwa.

IMa 1:62 Naho ivyo vyose vyabaye, benshi muri Isirayeli bagumye ari intahemuka kandi baragira umutima rugabo wo kutarya imfungurwa zihumanye.

IMa 1:63 Bahisemwo gupfa aho kwihumanya n'ibifungurwa binyuranye n'isezerano ryera, ni co gituma bicwa.

IMa 1:64 Ico cari ikigeragezo gikomeye kuri Isirayeli.

Muri iyi nkuru, reka twihweze imirongo ya 45 gushika ku ya 47 yemeza ko amashikanwa y'ugusenga **ubudasiba ahagaritse**, n'umurongo wa 54 ushingira intahe uguhumanya ahantu heranda: **umwami yashizeho Ikizira c'Uguseniyuka ku gicaniro c'amashikanwa yo guturirwa.**

Ku nkomoko y'ivyo bibi, ubu buhakanyi bwa Isirayeli: *IMa 1:11 Ni muri Isirayeli havutse uruvyaro rw'abantu bagoranye rwakwegera abantu benshi inyuma yabo: "Reka twifatanye n'amahanga adukikuje," ni ko bavuga, "kuko kuva twatandukana na yo, amagorwa menshi yadushikiye."* Amagorwa yari asanzwe ari ingaruka y'ubuhemu bwabo ku Mana kandi bari bagiye kwizana n'amagorwa menshi kuruta kubera inyifato yabo y'ubugararizi.

Muri ico gitero c'amaraso, ubutegetsu bw'Abagiriki bwarashingira intahe neza ikimenyetso caco c'icaha cari hose mu *muringa w'igishushanyo* ca Dan.2; *ingwe y'amabara y'i Dani.7*; n'impene y'i Dani.8. Ariko hariho ikintu kimwe kigikeneye kwitwararika. Uwo mumisiyoneri w'igihano yarungitswe na Antiyokusi wa kane i Yeruzalemu mu -168 yitwa Apoloniyo, kandi iryo zina ry'ikigiriki risobanura « Umusenye » mu gifaransa rizotorwa na Mpwemu kugira ngo ashire ahabona mu Vyahishuriwe Yohana 9:11, ukuntu ubukirisu bw'ikinyoma bw'abaporotisanti bwo mu misi ya nyuma bukoresha Bibiliya nyeranda mu buryo busenya; ni ukuvuga abo bazotunganya **icago gikomeye c'iherezo**. Apoloni yaje i Yeruzalemu ari kumwe n'abasoda 22.000 maze **ku musu w'Isabato**, mu gihe c'iyerekanwa ry'intwari ry'agatangaza mu ruhame, yica Abayuda bese bariko bararaba. Bahumanije Isabato n'iyonyungu y'ubusambanyi, Imana iratuma bicwa. Kandi ishavu ryiwe ntirihera kuko inyuma y'ico kintu c'amaraso hategetswe guhindura Abayuda Abagiriki. Gerontius w'Umunyatene, intumwa y'umwami, yategetse abantu bese gusenga n'imigenzo y'Abagiriki i Yeruzalemu nk'uko vyari i Samariya. Urusengeru rw'i Yeruzalemu rero ruraheza rugashikirizwa Zewu w'i Olimpiya, urw'Umusozi Gerizimu na rwo rugashikirizwa Zewu w'umunyamushitsi. Gutyo turabona Imana ikuraho uburindi bwayo ku rusengeru rwayo bwite, ku Yeruzalemu no ku gihugu cose. Igisagara ceranda cuzuye ibishavu, kimwe cose kikaba ari ikizira kuruta ica nyuma. Ariko ubugombe bw'Imana ni bwo bwonyene bwari bukora, ni co gituma ubugoyagoye bwo mu vy'inyifato runtu no mu vy'idini bwari bukomeye cane inyuma y'imburi y'uko kwirukanwa i Babiloni vyari birimwo.

Dan 11:32 *Abahemukira isezerano azobahenda mu majambo y'ugushinyagurira. Ariko abo mu bantu bazi Imana yabo, bazogira ico bakoze ata guhagarara;*

32a- Azohendahenda abahemu b'iryo sezerano akoresheje amajambo yo gushimisha.

Ukwo gutomoye kwemeza ko igihano c'Imana cari gikwiriye kandi cari gifise ishingiro. Mu bibanza vyeranda, uguhumanya kwari kwacitse ikintu gisanzwe.

32b- Ariko abo mu bantu bazi Imana yabo, bazogira ico bakoze ata guhagarara;

Muri ico kiza, abemera b'inziraburyarya kandi bakwiye baritandukanije n'ubudahemuka bwabo, bahitamwo gupfa nk'abamaratiri aho kwiheba gutera iteka Imana Umuremyi n'amategeko yayo meranda.

Na none, ku gisomwa ca kabiri, ivyo bintu vy'amaraso vy'imisi 1090 nyavyo bisa n'ivyo mu gihe c'ingoma ya papa y'imisi n'imyaka 1260 vyavuzwe ubuhanuzi bukurikirana mu buryo butandukanye muri Dan.7:25, 12:7 n'Ivyah.12:6-14; 11:2-3; 13:5.

Turavye inyuma ku bintu biriko biraba muri iki gihe bivuye mu bihe vya kera .

Kugira ngo ntahure ibiriko biraba, nzofata ishusho y'umuntu afata amasanamu afata amasanamu n'amasanamu yiwe ikintu yariko arakurikirana cane. Muri ico gihe aca akura mu gihe ariko araronka uburebure maze ikibanza abona kigaca kirushiriza kuba kinini. Iyo rero ikoreshejwe ku mateka y'idini, ukuraba kwa Mpwemu kuragenzura amateka yose y'idini y'ubukirisu, kuva ku ntango zayo ntoyi, amasaha yayo y'imibabaro, igihe c'abamaratiri, gushika ku mpera yayo y'ubuninahazwa irangwa n'ukugaruka kw'Umukiza yarindirawe.

Dan 11:33 *kandi umunyabwenge muri bo azokwigisha abantu benshi. Hariho abazotsindwa inkota n'urubeya, ubuja n'ugusahurwa mu gihe kanaka.*

33a- *kandi umunyabwenge muri bo azokwigisha ishengero + .*

Intumwa za Yezu Kristu, hamwe na Paulo w'i Taruso dufitiye umwenda w'amakete 14 y'isezerano rishasha. Iryo nyigisho rishasha ry'idini rifise izina: " Inkuru Nziza ", ni ukuvuga Inkuru Nziza y'agakiza itangwa n'ubuntu bw'Imana ku batoranijwe. Muri ubwo buryo Mpwemu aradutera imbere mu gihe kandi intumbero nshasha iriko irasuzumwa iba ukwizera kwa gikirisu.

33b- *Hariho abazotsindwa inkota n'urubeya, ubuja n'ugusahurwa mu gihe kanaka.*

Kubera igihe Mpwemu yavuze biciye ku mumarayika kandi iki gihe kizoba imyaka 1260 myinshi yavuzwe ubuhanuzi ariko mu gihe c'abami b'abami b'Abaroma bamwebamwe Caligula, Nero, Domitien na Diocletien kuba umukristo vyasobanura ko umuntu ategerezwa gupfa ari umumaratiri. Mu Vyahishuriwe Yohana 13:10, Mpwemu avuga ibihe vy'amategeko y'abapapa b'i Roma, ati : *Nihagira uwujana mu buja, azoja mu buja; Uwicishije inkota, azokwicishwa inkota. Aha ni ho ukwihangana n'ukwizera kw'aberanda .*

Dan 11:34 *Kandi iyo bazogwa, bazofashwa bike, kandi benshi bazokwifatanya na bo mu buryarya.*

34a- Nkako, muri iki gihe c'ububisha bw'ubupapa ni ho imfashanyo y'indyarya zo muri uyu murongo yabonetse. Ivyo bamenyekana bishingiye ku gusuzugura ingingo ngenderwako n'amabwirizwa yigishijwe na Yezu Kristu, kandi muri iki gihe ku bijanye n'iki gihe c'intumbero, ni ukubuza kwica n'inkota. Usubiyemwo amateka, urashobora rero gutahura yuko umuhari wagutse w'Abaporotisanti kuva mu ^{kinjama ca} 15 gushika mu gihe cacu waciriwe urubanza rw'uburyarya n'Umucamanza Yezu Kristu w'umugororotsi. Uguheba kwabo burundu kuva mu 1843 rero kuzoba kworoha gutahura no kwemera.

Dan 11:35 *Kandi bamwe mu banyabwenge bazogwa, kugira ngo basukurwe, basukurwe, beze gushitsa igihe c'iherezo, kuko iherezo rizoza ku gihe cashinzwe.*

35a- *Bamwe mu banyabwenge bazogwa, kugira ngo batyororwe, basukurwe, beze, gushika mu gihe c'iherezo .*

Uciye kuri ayo majambo, urugero rw'ubuzima bwa gikirisu ni ukugeragezwa n'uguhitamwo , biciye ku bushobozi bwo kwihanganira no gushikirwa n'uruhamo gushika kw'iherezo ry'isi. Muri ubwo buryo, umuntu wo muri iki gihe, amenyereye amahoro n'ukwihangana, ntaco agitahura. Ntamenya ubuzima bwiwe muri ubwo butumwa. Ni co gituma insobanuro zizotangwa ku bijanye n'ico kibazo mu Vyahishuriwe Yohana 7 no mu Vyahishuriwe Yohana 9:5-10. Igihe kirekire c'amahoro y'idini c'imyaka 150 nyayo, canke " amezi atanu y'ubuhanuzi ", cari categekanijwe n'Imana, ariko kuva mu 1995 ico kiringo caraheze, intambara z'idini zirasubira gutangura. Ubuyisilamu bwica mu Bufaransa n'ahandi kw'isi yose ; kandi igikorwa caco kigamije gukomera gushika gituriye isi yose.

35b- *kuko izoshika gusa ku mwanya washinzwe .*

Uwo muhero uzoba uw'isi kandi umumarayika araturwira ko ata kimenyetso c'amahoro canke c'intambara kireka umuntu wese akabona ko kije. Bivana n'ikintu kimwe : " *igihe cashizweko ikimenyetso* " n'Imana, ni ukuvuga iherezo ry'imyaka 6000 yagenewe guhitamwo abatowe bo kw'isi. Kandi ni kubera ko tutarashika imyaka cumi ngo tugere kuri iri jambo, Imana yaduhaye ubuntu bwo kumenya itariki yayo : 20 Ntwarante y'impeshi ibanziriza itariki 3 Ndamukiza 2030, ni ukuvuga imyaka 2000 inyuma y'urupfu

rwa Kristu rw'impongano. Azoboneka afise ububasha kandi anesheje kugira ngo akize abo yatoye yongere atikize abagarariji b'abicananyi bari bafise umugambi wo kubica.

Intwaro y'Umupapa w'Abagatolika y'i Roma " y'Abakirisu " : Umutotezi Mukuru mu Mateka y'Idini ry'Isi y'Uburengero.

Ni kuri we nyene akarorero ka Antiyokiya 4 kari kazoturongora. Ubwoko bwateguye antitye yabwo none twovuga iki kuri iyo ngereranyo? Certainly of a phenomenal magnitude, umutotezi w'Umugiriki yakozwe imisi 1090 nyayo, ariko ubupapa, ubwabwo, buzomara imyaka hafi 1260 nyayo, gutyo burarengeye ivyitegererezo vyose vy'amateka.

Dan 11:36 *Umwami azokora uko ashaka; azokwishira hejuru, yishire hejuru y'imana zose, kandi azovuga Imana y'imana ibintu bidasanzwe; azororanirwa gushika uburake bushikiriye, kuko icashinzwe kizoranguka.*

36a- Amajambo y'uwo murongo aguma adasobanutse neza kandi arashobora guhindurwa n'umwami w'Umugiriki n'umwami w'Umupapa w'Uburoma. Intunganyo y'ubuhanuzi ihishura itegerezwa guhishwa neza abasomyi b'inyuma. Agace gatoyi rero karagaragaza intumbero ya papa; ni ukugororoka: *kuko ivyo bafashe ingingo bazoranguka*. Iryo jambo risubiramwo Dan.9:26: *Kandi inyuma y'indwi mirongo itandatu n'ibiri, uwarobanuwe azokurwaho, ntaco azogira. Abantu b'umwami azoza bazosambura igisagara n'aheranda, ubweranda, kandi iherezo ryabo rizoza nk'umwuzure; hafatwa ingingo y'uko iyo nzira y'ugusambura (canke iyo nzira y'ugusambuka) izomara gushika intambara irangiye.*

Dan 11:37 *Ntazokwubaha imana za ba sekuruza biwe, canke imana y'abagore; nta mana n'imwe azokwitwararika, ariko azokwishira hejuru ya vyose.*

37a- *Ntazokwubaha imana za ba sekuruza +.*

Ehe rero, akadondora gatoyi kamurikira ubwenge bwacu. Aha turafise ikimenyamenya gitegekanijwe c'uko umwami amajambo yiwe yashimikiyeko adashobora kuba Antiyokusi 4 yari afise icubahiro ku mana za ba sekuruza biwe kandi muri zo harimwo uwuhambaye kuruta abandi bose, Zewu imana y'imana za Olympus yashikaniye urusengeru rw'Abayuda rw'i Yeruzalemu. Turaronka rero ikimenyamenya kidashobora guhakanwa c'uko uwo mwami bariko bararonderwa ari vy'ukuri intwaro ya papa y'Uburoma yo mu gihe ca gikirisu. Kuva ubu, amajambo yose azohishurirwa azoba yerekeye uwo mwami atandukanye na Dan.7 kandi w'umunyaruyeri kandi w'ubuhendanyi na Dan.8; Nkongerako, uwo mwami asenya canke asenya wa Dan.9:27. " Intambwe z'igisasu " zose zishigikira umutwe wa papa, muto kandi w'ubwibone, ushizwe hejuru y'ubutegetsi.

Mbega Roma ya Papa yubaha Imana za ba se? Oya ku mugaragaro, kubera ko guhinduka kwiwe akaja mu Bukirisu kwatumye aheba amazina y'imana z'abapagani z'Abaroma. Ariko rero, ryarazigamye uburyo n'uburyo bwo gusenga kwabo: ibishushanyo bibajwe, bibajwe canke bibumbwe abasenga baryo bapfukama imbere yabo bagasenga. Kugira ngo agumane iyo nyifato Imana yaciriye urubanza mu mategeko yayo yose, yatumye Bibiliya idashobora gushikirwa n'abantu basanzwe bapfa, akuraho itegeko rya kabiri mu mategeko cumi y'Imana nzima kuko ribuzwa uwo mugenzi kandi rihishura igihano categekanijwe ku bazorirenga. Ni nde yoshaka guhisha igihano cashikiwe kiretse shetani? Umuntu w'intwaro ya papa rero agwa mu gasandugu k'insobanuro ivugwa muri uyu murongo.

37b- *canke ku bumana buhimbara abagore.*

Ni mu muzirikanyi idini ry'abapagani ry'Abaroma ryahebwe n'ubupapa, ni ho Mpwemu w'Imana avura iyo nkuru iteye ubwoba. Kubera ko yateye umugongo iragi ryiwe ry'ivy'igitsina ku mugaragaro kugira ngo yerekane ingingo ngenderwako z'ubweranda. Iryo mana rivugwa ko ari Priapus, igihimba c'irondoka c'igitsina-gabo giterwa iteka nk'imana na

ba sekuruza b'abapagani bo mw'ishengero ry'i Roma. Ivyo vyari ikindi ragi c'icaha c'Abagiriki. Kandi kugira ngo areke iyo ragi ry'igitsina, arwanira birenze urugero ubusuku bw'umubiri n'ubw'impwemu.

Dan 11:38 *Ariko azotera iteka imana y'ibihome ku ntebe yiwe; iyo mana ba se batamenye, azoyisenga akoresheje inzahabu n'ifeza, amabuye y'agaciro n'ibintu bizimvye.*

38a- *Ariko rero azotera iteka imana y'ibihome ku ntebe yiwe .*

Imana nshasha y'abapagani iravuka : *imana y'ibihome* . Igishingo caco kiri mu vyiye vy'abantu kandi uburebure bwaco bungana n'ivyo umuntu abona .

Roma y'abapagani yubatswe insengero z'abapagani zifunguriye imiyaga yose ; imitwe mikuru ishigikiwe n'inkingi yari ihagije. Ariko mu kwemera ubukirisu, Roma yari ifise intumbero yo gusubirira akarorero k'Abayuda kari karasambutse. Abayuda bari bafise urusengero rwugarijwe rufise ubusabe bukomeye vyaruha ubuninahazwa n'icubahiro. Roma rero izomwigana, na yo nyene yubake amashengero y'i Roma asa n'ibihome bikomeye, kuko umutekano muke uganzwa kandi Abami batunze kuruta abandi bose bagakomeza aho baba. Roma na yo nyene irabigira. Yarubatswe amashengero yiwe mu buryo butagiramwo uburyarya gushika mu gihe c'amasengero maninimanini, hanyuma vyose birahinduka. Ivyo bisenge vy'uruzitiro bica bihinduka imyampi yerekana mu kirere, kandi ivyo, bigenda birushiriza kuba hejuru. Inyuma y'inzu isa n'iy'urudodo, itunganywa n'amadirisho y'ibirahuri y'amabara yose atuma umuco winjira imbere utangaza abarongozi, abayoboke n'abashitsi .

38b- *iyo mana ba se batamenye, azoyisenga akoresheje inzahabu n'ifeza, amabuye y'agaciro n'ibintu bizimvye.*

Kugira ngo bibe vyiza kuruta, inkuta z'imbere ***zisharije inzahabu, ifeza, amasaro y'agaciro n'ibintu bizimvye*** : *maraya Babiloni Mukuru* wo mu Vyahishuriwe Yohana 17:5 arazi kwiyerekana kugira ngo akwegere kandi akwegere abaguzi biwe.

Imana y'ukuri ntiyemera guhendahenda kuko ubwo buninahazwa butayimarira. Mu buhanuzi bwiwe aragaya iyo Roma ya papa ***atigeze*** agirana na yo ubucuti n'agatotsi. Kuri we, amashengero yiwe y'i Roma canke y'i Gothique ni imana z'abapagani gusa zikoreshwa gusa mu guhenda abantu bo mu vy'impwemu bamuhindukiye : imana nshasha iravuka : imana y'ibihome kandi ahenda amasinzi y'abantu bemera ko bazoronka Imana mu kwinjira mu bihome vyawe muni y'ibisenge vy'amagorofa maremare bidahuye.

Dan 11:39 ~~*Azokorana n'imana y'inyamahanga arwanye ibihome, kandi azokorana n'imana y'inyamahanga ku bihome, kandi azotera iteka abamwemera, abagire abatware benshi, abahe n'ibihugu nk'impera.*~~

39a- *Kandi yakorana n'imana y'abanyamahanga ku bihome vy'ibihome .*

Ku Mana, imbere yiwe hari imana imwe gusa ikora, ni ukuvuga iyo ari *umunyamahanga kuri yo* : ni shetani, Shetani Yezu Kristu yaburiye intumwa ziwe n'abigishwa biwe. Mu canditswe c'igiheburayo , si ikibazo co " gukora ibirwanya " ahubwo ni ikibazo c' " gukora ku " . Ubwo butumwa nyene buzosomwa mu Vyahishuriwe Yohana 13:3, mu buryo bugira buti : ... *ca gisato kigiha ububasha bwaco n'intebe yaco y'ubwami n'ububasha bukomeye* . Ico gisato ari co shetani mu Vyahishuriwe Yohana 12:9 ariko muri icyo gihe nyene kikaba ari Roma y'umwami nk'uko Ivyahishuriwe Yohana 12:3 bivuga.

Vyongeye, mu guhindukira bakajya mw'idini rya gikirisu , ubutegetsu bw'Uburoma bwaremeye Imana y'ukuri yari umunyamahanga kuri bwo kuko mu ntango yari Imana y'Abayuda, Abaheburayo bakomoka kuri Aburahamu.

39b- *kandi azotera iteka abamumenya + .*

Ivyo vyubahirira ni ivy'idini. Ubupapa buzana ku bami bavyemera ko ari ubuserukira Imana kw'isi, ikidodo c'ubukuru bw'Imana ku bukuru bwabo bwite. Abami baba abami vy'ukuri gusa iyo ishengero ryabejeje muri kimwe mu *bihome* vyaryo vy'imana , mu Bufaransa, Saint-Denis na Reims.

39c- *azotuma baganza abantu benshi .*

Ubupapa buha izina ry'ubwami ryerekana umwami w'umusegaba aganza abandi bami b'abasuku. Abamenyekanye cane : Karoli, Karoli, Napoléon ^{wa mbere}, Hitler .

39d- *Azobaha amatongo nk'impera.*

Ubwo bubasha burengeye ubw'igihe bwo kw'isi n'ubwo mw'ijuru, nk'uko buyerekana, bwari bubereye neza abami bo kw'isi. Kubera ko yatunganije amatati yabo, canecane ku bijanye n'ibihugu bari banesheje canke bavumbuye. Gutyo, mu 1494, Alegizandere 6 Borgia, uwari mubi kuruta abandi bose mu bapapa, umwicanyi yari ku butegetsi, yararongowe kugira ngo ashireho umurongo w'izuba kugira ngo Esupanye na Portigal basangire uburenganzira bwo guhabwa no gutunga akarere ka Amerika y'Epfo kasubiwemwo kuva kera.

Intambara ya gatatu y'isi yose canke ^{inzumbete ya 6} y'Ivyabona vya Yehova 9.

Igabanya abantu n'ica gatatu c'abanyagihugu, kandi, igahagarika ubwigenge bw'igihugu, itegura intwaro y'isi yose izoshinga icago gikomeye c'iherezo camenyeshajwe muri Apo.1. Mu bakora ivy'ubukazi harimwo ubuyisilamu buva mu bihugu vy'abayisilamu, rero ndabaha icyumviro ca Bibiliya kuri iyo nkuru.

Uruhara rw'ubuyisilamu

Ubuyisilamu burahari kuko Imana irabukeneye. Si ugukiza, uwo murimo ushingiyeye **gusa** ku buntu bwazanywe na Yezu Kristu, ahubwo ni ugukubita, kwica, kwica, abansi biwe. Mu masezerano ya kera, kugira ngo Imana ihane ubuhemu bwa Isirayeli, yari yarakoresheje abantu b'Abafilisitiya . Muri iyo nkuru, kugira ngo ahane ubuhemu bwa gikirisu, asaba abayisilamu. Ku nkomoko y'Abayisilamu n'Abarabu ni Ishimayeli, umuhungu wa Aburahamu na Hagari, umusukukazi w'Umunyegiputa w'umugore wiwe Sara . Kandi mbere muri ico gihe Ishimayeli yari afise amahane na Izahaki umuhungu wiwe w'umuvyeyi. Ku buryo Imana yemeye, ku busabe bwa Sara , Hagari na Ishimayeli birukanwe mu nkambi na Aburahamu. Kandi Imana yaritwararitse abo birukanwe, abakomoka kuri bo, abavukanyi b'umuvyeyi, bagomba kuguma bafise inyifato y'urwanko ku ruvyaro rwa Aburahamu ; uwa mbere, Umuyuda ; ica kabiri, muri Yezu Kristu, umukristo. Uko ni ko Imana yahanuye kuri Ishimayeli n'abamukomotseko b'Abarabu muri Itanguriro 16:12 : “ *Azomera nk'indogoba y'ishamba ; ukuboko kwiwe kuzorwanya bose, n'ukuboko kw'umuntu wese kuzomurwanya ; kandi azoba aharaganye na bene wabo bose .*” Imana ishaka kumenyekanisha ivyiyumviro vyayo be n'urubanza rwayo ku buntu. Abatowe ba Kristo bategerezwa kumenya no gusangira uwo mugambi w'Imana ikoresha abantu n'ububasha bwo kw'isi nk'uko ubugombe bwayo burengeye ubundi bwose bubishaka. Birakenewe kumenya ko umuhanuzi Muhammad , uwashinze ubuyisilamu , yavutse mu mpera z'ikinjana ca 6 ^{inyuma} y'aho ubupapa bw'abagatolika b'i Roma bushikirijwe mu 538. Ubuyisilamu bwabonetse ko bwakubise ubupagani bw'abagatolika n'abakirisu muri rusangi igihe bakubitwa n'umuvumo w'Imana. Kandi ivyo vyabaye kuva kw'igenekerezo rya 7 Ntwarante 321, igihe Umwami w'abami Constantin wa mbere ^{yaheba} ikiruhuko c'Isabato c'umusi w'indwi, akaja ku musi wiwe wa mbere yagenewe " izuba ritaneshejwe " (Sol Invictvs), ni ukuvuga ku musi w'Imana wacu wo muri iki gihe. Cokimwe n'Abakirisu benshi bo muri iki gihe, Constantin yaripfuye mu buryo butari bwo ko haba ikimenyetso c'ugutandukana hagati y'Abakirisu n'Abayuda. Yaratuka abakirisu bo mu gihe ciwe kubera yuko bahinduye idini ry'Abayuda mu kwubahiriza Isabato nyeranda y'Imana. Uwo rubanza rudafise ishingiro rwavuye ku mwami w'umupagani rwarishe kandi ruzobandanya kurihwa gushika kw'iherezo n'ibihano vy'“ *inzumbete indwi* ” vyahishuriwe mu Vyahishuriwe Yohana 8 na 9, ni ukuvuga urutonde rw'amagorwa n'ibizaza bitagira aho bigarukira. Igihano ca nyuma kizozza mu buryo bw'uguhemuka biteye ubwoba, igihe Yezu Kristu azoboneka kugira ngo akure abatowe biwe kw'isi. Ariko insiguro iherutse gushikirizwa, iyo " Intambara ya Gatatu y'Isi Yose ". " ni co ubwaco ca gatandatu muri ivyo bihano vy'Imana vyavuzwe ubuhanuzi aho ubuyisilamu ari umukinyi ahambaye.

Kuko Imana yari yaravuze ubuhanuzi no ku vyerekeye Ishimayeli, ivuga mu Itanguriro 17:20 : “ *Ku vyerekeye Ishimayeli, ndakwumvise. Raba nzomuhezagira, ndamuhe kororoka, ndamugwize cane; Azovyara abaganwa cumi na babiri, nzomugira ihanga rikomeye.*” Ndafunga aka gace kugira ngo nsubire kwiga Dan.11 :40.

Dan 11:40 *Mu gihe c'iherezo umwami wo mu bumanuko azomusunika . Umwami wo mu buraruko azomutera nk'igihuhusi, afise imikogote n'abagendera ku mafarasi n'amato menshi ; izotera imbere ije mu gihugu, ikwiragire nk'uruzi rusesekare.*

40a- *Mu gihe c'iherezo*

Ico gihe, ni iherezo ry'amateka y'abantu vy'ukuri ; iherezo ry'ibihe vy'amahanga yo kw'isi y'ubu. Yesu yaravuze imbere y'igihe, ati muri Mat.24:24 : *Kandi ubu butumwa bwiza bw'ubwami buzokwamamazwa kw'isi yose, ngo bube intahe ku mahanga yose. Hanyuma umuhero uzoza.*

40b- *umwami wo mu bumanuko azomurwanya + .*

Aha dutegerezwa gushima ubuhinga buhambaye cane bw'Imana bushoboza abasavyi biwe gutahura ibisigaye vyihishijwe abandi bantu. Ku ruhande, ariko ku ruhande gusa, intambara hagati y'abami b'Abaseleuki n'abami b'Abaptolemayi isa n'isubira gutangura kandi ikabandanya muri uwo murongo uzimiza cane. Kuko mu vy'ukuri, ivyo twabishize mu mironko ya 34 gushika ku ya 36 kandi igihe c'iherezo ry'iyi ntambara nshasha kijanye n'igihe ca gikirisu c'intwara ya papa y'abagatolika n'iy'ubuporotisanti bwo kw'isi yose yinjije mu bumwe bwayo bw'amashengero yose. Ukwo guhinduka kw'ibintu biduhatira gusubira gusangira uruhara.

Mu ruhara rwa " *we* " : Uburayi bwa Papa bwa Gatolika n'amadini ya gikirisu afatanije na bwo.

Mu ruhara rw' " *umwami w'amajepfo* " : gutsinda ubuyisilamu butegerezwa guhindura abantu ku nguvu canke kubagira abaja , hakurikijwe ibikorwa vyarongowe n'uwabushinze Mohammed.

Reka twihweze aha uguhitamwo kw'inshinga : *gukubita* ; mu giheburayo , “ *nagah* ” bisobanura *gukubita* amahembe. Nk'inyito , ryerekana umunyaruyeri akunda gutera . Iryo nshinga rihuye neza n'ubuyisilamu bw'Abarabu bwamaze igihe butera ubukazi isi y'Uburengero ataco buhagaze kuva Intambara ya kabiri y'isi yose irangiye. Inshinga " *kurwana , kurwana, gutombora* " zigaragaza hafi cane , ni co gituma icyumviro c'ababanyi b'igihugu canke ababanyi b'ibisagara n'ibarabara kiva . Ivyo bintu vyose bishoboka biremeza ubuyisilamu, bushingiye neza mu Buraya kubera ukuntu Abanyaburaya badakunda idini. Intambara zarakomeye cane kuva Abayuda basubira muri Palestina mu 1948. Ivyago vy'Abapalestina vyatumye ibisata vy'abayisilamu birwanya abakoloni b'abakirisu bo mu Burengero. Kandi, mu mwaka w'2021, ubugizi bwa nabi bw'abayisilamu buriko buragwira kandi butera umutekano muke mu bihugu vy'i Buraya, imbere ya vyose Ubufaransa, bwahora bukoloniza ibihugu vyo muri Afirika y'Uburaruko n'ivyo muri Afirika. Mbega hazoba intambara nini kuruta y'igihugu ? Kumbure, ariko si imbere y'uko ibintu vyo mu mutima bigenda bihungabana gushika aho bitera intambara z'ubukazi hagati y'imigwi n'imigwi ku butaka bw'igisagara gikuru ubwaco. Ubufaransa buzoba buri mu ntambara y'abanyagihugu uwo musu ; mu vy'ukuri, y'intambara y'idini y'ukuri : Ubuyisilamu burwanya ubukirisu canke abatamera batagira Imana .

40c- *Umwami wo mu buraruko azomutera nk'igihuhusi , afise imikogote n'abagendera ku mafarasi n'ubwato bwinshi.*

Mu Ezek.38: 1 uwo mwami wo mu buraruko yitwa *Magogi* , umuganwa wa *Roshi* (Uburusiya) wa *Mesheki* (Moscou) na *Tubali* (Tobolsk) kandi dusoma ku murongo wa

9 : Uzoduga, uze **nk'igihuhusi** , ube nk'igicu co gupfuka igihugu cose, wewe n'abantu benshi, n'abantu benshi,

Gusubira gusangira uruhara : Mu ruhara rw'“ *umwami wo mu buraruko*”, Uburusiya bw'Aborotodogisi n'ibihugu vy'Abayisilamu bifatanije na bwo . Aha na ho, uguhitamwo inshinga " azomuzungurukako " bivuga igitero gikomeye

gitunguranye *kivuye mu* kirere . Moscou, umurwa mukuru w'Uburusiya, vy'ukuri uri kure cane y'i Bruxelles, umurwa mukuru w'Uburaya, na Paris, umurwa mukuru wayo w'igisirikare. Uguterimbere kw'Uburayi kwatumye abarongozi bayo bahuma amaso ku buryo bafata minenerwe ubushobozi bw'igisirikare bw'Uburusiya bukomeye. Mu ntambara yayo, izotera indege n'ibitwari bikomeye ibihumbi n'ibihumbi ku nzira zo ku butaka be n'ubwato bwinshi bw'intambara bwo mu mazi no mu mazi yo mu mazi. Kandi kugira ngo igihano gikomere, abo barongozi b'Uburayi ntibahagaritse gutera isoni Uburusiya n'abarongozi babwo kuva ku Vladimir Zhirinovskiy w'umuriro gushika ku " Tsar " mushasha w'ubu , Vladimir Putin (Vladimir : umuganwa w'isi mu kirusiya) .

Abazobikora bamaze kumenyekana, abo " bami " batatu bireba bazohura mu vyo bizofata uburyo bw' "Intambara ya Siriya " ya 7 aho Isirayeli nshasha y'igihugu izogira uruhara ; ivyo umurongo ukurikira uzovyemeza. Ariko ubu, " umwami " (*we*) yatewe n'Uburusiya ni Uburayi bw'Isezzerano ry'i Roma.

40d- *izotera imbere ije mu gihugu, ikwiragire nk'uruzi rusesekare.* Ubukuru bwayo burengeye urugero mu vy'igisirikare bwatumye Uburusiya butera Uburayi maze bugafata intara zabwo zose. Ingabo z'Abafaransa ntaco zishobora kumugereranya ; barajanjagurwa kandi baratikizwa.

Dan 11:41 *Azokwinjira mu gihugu c'ubuninahazwa, kandi benshi bazotembagazwa. ariko Edomu n'Abamowabu n'abatware b'Abamoni bazorokoka mu kuboko kwiwe.*

41a- *Azokwinjira mu bihugu vyiza kuruta ibindi vyose, kandi benshi bazogwa .*

Ukwaguka kw'Uburusiya kuriko kuraba mu Bumanuko bwaho aho Isirayeli iri , umugenzi w'ibihugu vy'Uburundi na yo nyene iterwa n'ingabo z'Uburusiya ; Abayuda bazoguma bapfa.

41b- *ariko Edomu n'Abamowabu n'abatware b'Abamoni bazorokoka mu kuboko kwiwe.*

Ivyo ni ingaruka z'amasezerano y'igisirikare azoshira ayo mazina aserukira Yorodani y'ubu ku ruhanda rw'Uburusiya. Mu mwaka w'2021, Uburusiya burasanzwe ari umugenzi wemewe wa Siriya, iyo na yo ikayihira ibirwanisho kandi ikayikingira.

Dan 11:42 *Azorambura ukuboko kwiwe ku bihugu, kandi igihugu ca Misiri ntikizorokoka.*

42a- Kuva mu 1979 ni ho gusa iyo nzira ya politike yemeje ubwo buhanuzi. Kuko muri uwo mwaka, i Camp David muri Amerika, umukuru w'igihugu ca Misiri Anwar Sadat yaragiranye isezzerano ku mugaragaro na ministre wa mbere wa Isirayeli Menachem Begin. Ihitamwo ry'ingene ingamba n'ivya politike ryakozwe ico gihe ryari ugushigikira intwari y'abakomeye kuruta abandi bese muri ico gihe kuko Isirayeli yari ishigikiwe n'ububasha na USA. Ni muri ubwo buryo Mpwemu w'Imana amushingira intango yo kugerageza “ *guhunga* ” uguhona n'ivyago. Ariko uko igihe kigenda kirarenga, urukino rurahindura amaboko, Isirayeli na Misiri zigasanga, kuva mu 2021, hafi yahebwe na USA. Mu karere ka Siriya, Uburusiya burashiraho itegeko ryabwo.

Dan 11:43 *Azoganza amatunga y'inzahabu n'ay'ifeza n'ivy'agaciro vyose vyo muri Egiputa. Abanyalibiya n'Abanyetiyoziya bazomukurikira.*

43a- *Azoganza amatunga y'inzahabu n'ifeza, be n'ibintu vy'agaciro vyose vyo muri Egiputa.*

Misiri yaratunze cane kubera amahera yaronka mu mahera y'urugendo yarihembwa kugira ngo umuntu akoreshe umugende wa Suez. Ariko ubwo butunzi burafise akamaro gusa mu bihe vy'amahoro kuko mu bihe vy'intambara inzira z'ubudandaji zica zihinduka ubutayu. Misiri yaratunze biciye mu bukerarugendo. Abantu bava mu mfuruka zose z'isi, baraza

kwihweza amapiramide yaho, amazu y'ivya kera atunganijwe n'ugukomeza kuvumbura imva z'Abanyamisiri zari zinyegejwe munsu y'ubutaka kuva kera na rindi. Muri izo mva, iyo y'umwami akiri muto Tutankhamen yarahishuye ibintu vy'inzahabu bikomeye vy'agaciro katagira uko kangana. Uburusiya rero buzoroka mu Misiri ikintu co guhaza icipfuzo cabwo co gusahura ivy'intambara.

Mu mpera z'Isabato yo ku wa 22 Mukakaro 2022, Mpwemu yanzaniye imvo yemeza **ata mpari zishoboka**, insobanuro mpa Daniyeli 11. Reka twibuke mu mirongo ibiri 42 na 43, akamaro ko kuvuga neza, ataco bivuze kw'izina ry'iki gihugu " igihugu kimwe " ca Misiri ". Ubu rero, mu mirongo ya 5 gushika ku ya 32, Lagid ya Ptolemy " Misiri " yari ipfutse ariko imenyekanye ko ari " *umwami wo mu bumanuko* ". **Ihinduka ry'amateka rero ryemezwa kandi rigaragara ataco rivuze**. Guhera ku bijanye n'ivya kera, inkuru ya Daniyeli 11 irangira n'" *igihe c'iherezo* " ry'isi, aho " *Misiri* ", ifatanije n'ikambi y'abakirisu n'abatamera Imana bo mu Burengerero *kuva* mu 1979, ari yo " *mwami mushasha w'ubumanuko* " ashaka gushirwako, ni ukuvuga ubuyisilamu bw'intambara, na cane cane ubw'Uburusiya bushasha.

43b- *Abanyalibiya n'Abanyetiopiya bazomukurikira* + .

Uwo muhinduzi yahinduye neza amajambo " *Puti na Kushi* " y'ubuhanuzi yerekana " Libiya ", ibihugu vy'abayisilamu biri mu buraruko bwa Sahara, ibihugu vyo ku nkengera y'ikiyaga c'inkengera y'ikiyaga ca Afirika no kuri Etiyopiya, Afirika y'umwirabura, ibihugu vyose biri mu bumanuko bwa Sahara. Igitigiri kinini muri bo na co nyene baremeye kandi bafata ubuyisilamu; ku bijanye na Côte d'Ivoire, n'ubufatanye bwa Perezida w'Ubufaransa Nicolas Sarkozy, uwo na we nyene dufise umwenda w'akajagari ka Libiya.

Gutyo, " *Misiri* " ikubiswe n'Uburusiya, iba umuhigo w'ibikoko vyose biyifata, maze inzovu z'Abayisilamu, bene wayo, zikayitera, kugira ngo zisukure umuvyimba wayo, zitware umugabane wazo w'iminyago isigaye, inyuma y'igitero c'Abarusiya.

Mu kuvuga neza " *Libiya na Etiyopiya* ", Mpwemu yerekana abagenzi b'idini ry'afirika b' " *umwami w'amajepfo* " bakwiye kugereranywa na Arabiya, aho umuhanuzi Mohammed yabonekeye mu 632, kugira ngo akwiragize, avuye i Mecca, idini ryiwe rishasha ryitwa ubuyisilamu. Ishigikiwe na Turukiya ikomeye, yasubiyemwo, muri iki gihe ca nyuma, ku kwiyemeza kw'idini ry'abayisilamu ry'abanyaruyeri, ry'abanyaruyeri kandi ry'abanyaruyeri, inyuma y'ugucishwa bugufi kw'ukwiyoroshya kwarwo kw'akanya gatoyi ku ngingo ngenderwako z'isi z'Ubururengerero. Ariko ibindi bihugu vy'abayisilamu, bitari mu " *bumanuko* ", nka Irani, Pakistani, Indoneziya, birashobora kwifatanya n' " *umwami w'ubumanuko* " kugira ngo barwanye ibihugu vy'uburengerero, ivyo bihugu vyose vy'abayisilamu banka inyifato runtu zavyo. Uwo mwanko mu vy'ukuri ni urw'Imana y'ukuri Yezu Kristu gusa asuzugurwa n'abakirisu bo mu Burengerero. Gutyo ahana biciye mu Buyisilamu n'Ubuortodokse, ubuhemu bw'Abayuda, Abagatolika, Aborotodogisi, Abaporotisanti, mbere n'Abadiventisiti mw'isi y'Ubururengerero; ukwizera kwose kw'Imana imwe kumugirira icaha.

Dan 11:44 *Inkuru zivuye mu buseruko no mu buraruko zizomutera ubwoba, azosohoka afise uburake bw'ishyamba kugira ngo arimbure benshi.*

44a- *Amakuru azoya avuye mu buseruko no mu buraruko kumutera ubwoba* + .

Izo ngingo zibiri z'ingenzi " *ubuseruko* n'ubururuko " zireba igihugu c'Uburusiya gusa, bivanye n'uko kivugwa kivuye mu Buraya bw'abapapa canke muri Isirayeli, kuko ubuhanuzi buzivuga ko zizoterwa n'Uburusiya mu mirongo ya 40 na 41. Ivyo bisigura ko ubwoba buvugwa buva mu *karere* k'Uburusiya rightqueen, ariko ni igiki gishobora f? Igihugu ciwe cabaye iki kugira ngo kimutere ubwoba cane? Inyishu ntabwo iri mu gitabu ca Daniyeli, ahubwo iri mu Vyahishuriwe Yohana 9, kihishura kandi kigashimikira kw'idini ry'Abaporotisanti igihome caryo c'isi yose kiri muri USA. Iryo banga rizotomorwa mu kuzirikana ukubaho kwa USA. Kuva mu 1917, igihe Uburusiya bw'abagarariji bwafata

intwano yabwo y'abasosiyalisiti n'abakomunisita, hariho ikinogo carabutandukanije ubudasiba na USA y'abanyagihugu b'abanyagitugu b'abami. Umuntu ku giti ciwe ntashobora kwitunga kubera mugenziwe iyo ari umukomunisita; Ni co gituma izo nzira zibiri zidashobora guhurizwa hamwe. Muni y'ivu ry'amahoro, umuriro w'urwanko urasha kandi urindiriyeye guserurwa. Guhiganwa n'iterabwoba ry'ibirwanisho vya kirimbuzi ni vyo vyonyene vyashoboye gukingira ibibi kuruta ibindi vyose. Yari uburinganire bw'iterabwoba ry'ibirwanisho vya kirimbuzi. Ariko ata n'ibirwanisho vya kirimbuzi bikoresheje, Uburusiya buzofata Uburayi, Isirayeli na Misiri. Iyo uburinganire bucitse, USA izokwiyumva ko yahemukiye kandi iteye ubwoba, rero, kugira ngo igabanye igitigiri c'abapfuye, izokwinjira mu ntambara, ibanza gutera cane. Gusambura Uburusiya n'ibirwanisho vya kirimbuzi bizotera ubwoba ingabo z'Uburusiya zitataneye mu turere twafashwe.

44b- *azosohokana n'uburake bwinshi kugira ngo atikize amasinzi yongere ayarimbure.*

Gushika icyo gihe, Uburusiya buzoba buri mu mutima wo kwigarurira no gufata iminyago, ariko bukwi na bukwi umutima wabwo uzohinduka, ingabo z'Uburusiya ntizizosubira kugira igihugu c'amavukiro co gusubiramwo kandi ukwihebura kwabwo kuzohinduka icipfuzo co " *guseniyura no gutikiza amasinzi* "; iyo izoba ari " *igice ca gatanu c'abantu bishwe* " c'inzumbete ya 6 yo mu Vyahishuriwe Yohana 9. Amahanga yose rero afise ibirwanisho vya kirimbuzi azohatirwa rero n'ibintu vy'ukuri kugira ngo abikoreshe mu kurwanya abansi bayo b'umuntu ku giti ciwe.

Dan 11:45 *Azoshinga amahema y'ikirimba ciwe hagati y'ibiyaga ku musozi mweranda w'ubuninahazwa; ni ho azoshika kw'iherezo, ata n'umwe amufasha.*

45a- *Amahema y'ikirimba ciwe azoshinga hagati y'ibiyaga, yerekeje ku musozi w'ubuninahazwa kandi mweranda*

Amahema hagati y'ibiyaga, kuko ibihome vyawe bitagihari kw'isi. Iryo ingabo z'Uburusiya zari zimeze mu kwihebura biradondaguwe neza na Mpwemu yaziciriyeye urubanza rwo gushikirwa n'ivyo. Mu muriro w'abansi babo barasunikiye basubira mu gihugu ca Isirayeli. Kubera ko bose bankwa, ntibashigikiye canke ngo bagire ikigongwe, maze barazimanganywa mu bihugu vy'Abayuda. Uburusiya rero buzotanga igiciro kinini ku bijanye n'urubanza Imana yabushizeko kuva bushigikira abansi bo mu vy'impwemu ba Isirayeli mu sezerano rya kera, igihe bwari bwirukanwe i Babiloni. Yagurishije amafarasi abantu b'i Tiro, igisagara c'irari ry'abapagani. Ezek.27:13-14 biremeza, Imana ibwira Tiro iti: *Yavani, Tubali (Tobolsk) na Mesheki (Moscou) bari abacuruzi bawe; Batanga abaja n'ivyombo vy'umuringa kugira ngo babigire ibicuruzwa vyawe. Abo mu nzu ya Togarma (Arménie) bararonsa amasoko yanyu amafarasi, abagendera ku mafarasi n'inyumbu.* Yari kandi igitsitaza c'ubudandaji ku Bayuda na bo nyene bayicuruza: *Ezk.27:17: Yuda n'igihugu ca Isirayeli ni bo bari abacuruzi bawe; Baguhaye ingano z'i Miniti n'imikate n'ubuki n'amavuta n'imiti isomora, kugira ngo baguhe ibintu vyawe. Nuko Tiro iba umutunzi kubera bo.* Vyongeye, muri *Ezk.* Biratahurwa ko ari we yungukira ku bwiza n'ubutunzi vyirundanjwe mu bisagara bininibinini vy'abapagani vyamukorera yiyoberanije nk'imana nyinshi z'abapagani, ahubwo ataco yiyumvira, ariko yama kandi hose mu buryo bwo gusenga Imana ibona ko ari ikizira. Atwara mu mutima wiwe uburemere bw'ugucika intege kwirundanira, na kwo nyene, mu binjana n'ibihumbi vy'amateka y'abantu. Ukwo gushavura kuratuma agira ishavu, iryo shaka rikaba risohoka mu buryo bw'iyi ntambara mpuzamakungu iherutse guseniyura biteye ubwoba.

Ariko iyo shavu y'Imana ku bijanye n'ubudandaji bw'igihe ca kera iradutumira gutahura icyo Imana yashobora kwiyumvira ku bijanye n'ubudandaji mpuzamakungu bwo muri iki gihe mu gihe mpuzamakungu cubatswe ku butunzi bw'isoko. Ngira ngo ugusambura iminara y'Ikigo c'Ubudandaji c'Isi yose i New York ku wa 11 Nzero 2001 ni inyishu. Iryo bikaba ari vyiza cane kuko, mu Vyahishuriwe Yohana 18, ubuhanuzi bushimika ku ruhara rubi rw'ugutunga bivuye ku bucuruzi n'uguhanahana amakuru mpuzamakungu imbere y'uko ubutegetsu bwose bw'idini canke itegeko ryose ry'Imana risenyuka, bikaba ari ubuhemu.

Mu mpera za Dan.11, umwansi w'iragi rya USA, Uburusiya, arasambuka. Ivyo rero bizotuma bagira ububasha bushitse ku bantu bose barokotse iyo ntambara mpuzamakungu. Uwutsinda azobona ibara ! Ategerezwa gupfukama no kuyobokera itegeko ry'uwunesha aho ari hose kw'isi, mu kurokoka.

Daniyeli 12

Dan 12:1 *Ico gihe Mikaheli azohaguruka, umutware mukuru ahagarariye abana b'abantu bawe; kandi hazoba igihe c'amarushwa, atarigeze abaho kuva habaho ihanga gushika ico gihe nyene. Ico gihe abantu bawe bazorokoka, amazina yabo azoboneka mu gitabu.*

1a- *Ico gihe Mikaheli azohaguruka;*

*Ico gihe ni ic'iherezo ry'isi aho, afise ijambo rya nyuma, Yezu Kristu azogaruka mu buninahazwa n'ububasha bw'ubumana bwiwe bwamaze igihe kirekire buhanganywa n'amadini ariko arahiganwa. Tuzosoma mu Vyahishuriwe Yohana 1:7 : *Ehe azanana n'ibicu. Kandi ijisho ryose rizomubona, mbere n'abamucumise; kand'imiryango yose yo kw'isi izoborogera kubera we. Egome. Amen!* Tubwirizwa kumenyera ico cyumviro, kuko ku ruhara rwiwe rumwe rumwe , Imana yihaye izina ritandukanye, ni co gituma muri Daniyeli n'Ivyahishuriwe Yohana 12:7 yiyerekana ko ari **Mikaheli** , umutwe mukuru w'ubuzima bwo mw'ijuru bw'abamarayika bumuha ububasha ku shetani n'amadayimoni . Izina ryiwe, Yezu Kristu, rimuserukira gusa ku batoranijwe bo kw'isi yaje gukiza muri iryo zina.*

1b- *umukuru mukuru, .*

*Uwo murongozi akomeye rero ni YaHWéH Mikaheli Yezu Kristu kandi ni we mu bujuju bwayo buranga, intwari ya papa yamukuyeho ku bw'inyungu zayo, ubutumwa bwiwe bwo kuba umusabizi w'ijuru **ubudasiba** gushika mu 1843, ivyo kuva mu mwaka w'538, itariki y'intango y'ugushirwaho kw'ubutegetsu bwa papa i Laelime mu mwaka w'1843. . Ico cyumviro caravuzwe muri Daniyeli 8 .*

1c- *uwuburanira abana b'abantu bawe ;*

*Uwuburanira aravyinjiramwo iyo hari igitero. Kandi ivyo bizogenda mu masaha ya nyuma y'ubuzima bwo kw'isi bw'abatoranijwe bagumye ari intahemuka, mbere n'igihe baciriwe urubanza rwo gupfa n'abagarariji ba nyuma. Aha niho dushobora gusanga ingero zose zishikirizwa mu nkuru za Daniyeli kuko ziranguka mu gihe c'agahomerabunwa ca nyuma. Muri iki **kiza gikomeye ca nyuma** , tuzosubira kubona ibikorwa vy'igitangaza vyavuzwe muri Dan.3, *itanure* n'abantu bane bazima, muri Dan.5, ugutwarwa kwa *Babiloni ikomeye* n'Imana, muri Dan.6, *intare* zihinduwe zitagira akamaro ariko kandi n'iherezo ry'icago **gikomeye** cavuzwe imbere y'igihe n'ico cateye ku -8,1. ku wa 18 Kigarama, ku musi w'Isabato.*

1d- *kandi hazoba igihe c'amarushwa, atarigeze abaho kuva habaho ihanga gushika ico gihe nyene.*

Uciye kuri ayo majambo, icago gikomeye ca nyuma kizorengera ica Abayuda catunganijwe n'Abagiriki. Nkako, Abagiriki bakubita gusa Abayuda basanze mu mabarabara canke mu mihana yabo. Ku mpera y'isi, ibintu biratandukanye cane, kandi ubuhinga bwa none buratuma umuntu ashobora kugenzura abantu bose baba kw'isi. Dukoresheje ubuhinga bwo kumenya umuntu, turashobora rero kuronka umuntu wese aho ari ho hose, aho yihishije hose. Urutonde rw'abantu barwanya amategeko yategetswe rero rurashobora gushirwaho mu buryo butomoye. Muri iki gihe ca nyuma, ugukuraho abatowe kuzoshoboka mu buryo bw'abantu. Naho buzuye ukwizera n'icizigiro mu gucungurwa kwabo, abatowe bazoshikirwa n'amasaha ababaje ; ku bazoba bakiri mu mwidegemvyo, babuze vyose, abandi bari mu mabohero y'abagarariji barindiriyeye kwicwa. Umubabaro uzoganza mu mitima y'abatoranijwe bafatwa nabi iyo batazokwicwa.

1e- *Ico gihe abantu bawe bazorokoka, amazina yabo azoboneka mu gitabu.*

Ico ni co gitabu c'ubuzima, kuko ata mudasobwa, Imana kandi yarakoze urutonde rw'ibiremwa vyose Adamu na Eva n'abakomoka kuri bo bavyaye. Ku mpera y'ubuzima bw'umuntu wese, iherezo ry'iherezo ryaciwe n'Imana yabitse urutonde rubiri : urw'abatowe n'urw'abaguye , bihuye n'inzira zibiri zashikirijwe abantu mu Gusubira mu vyagezwe 30:1 9-20 : *Ndahamagara ijuru n'isi ngo bibe ivyabona uno musu kuri mwebwe ko nashize imbere yanyu umuvumo n'umuhezagiye, ubuzima. Hitamwo ubuzima, kugira ngo ubeho, wewe n'uruvyaro rwawe , ukunde Uhoraho Imana yawe, wumvire ijwi ryiwe, wifatanye na we: kuko ivyo ari vyo bivana n'ubuzima bwawe n'uburebure bw'imisi yawe ... Ni mu muco w'uguhitamwo kwabwo ikibi , iherezo rya nyuma ry'ubupapa bw'Abaroma, ryaturuwe muri Dan-9 . ivyo kubera amajambo yiwe y'ubwibone ku Mana y'imana hakurikijwe Dan.11:36.*

Mu Vyahishuriwe Yohana 20:5, ukugaruka kwa Kristo kujana n'izuka ry'abapfuye muri Kristo ryitwa izuka rya mbere : *Hahirwa kandi ni mweranda uwufise umugabane mw'izuka rya mbere kuko urupfu rwa kabiri rudafise ububasha kuri abo ;*

Dan 12:2 *Kandi benshi mu basinziriye mu mukungugu w'isi bazovyuka, bamwe baje mu bugingo budashira, abandi baje mu bumaramare n'agasuzuguro k'iteka.*

2a- *Kandi benshi mu basinziriye mu mukungugu wo kw'isi bazokwikangura, abandi bakangukira mu bugingo budashira;*

Reka tubanze tubone ko mu buryo busanzwe, abapfuye basinzira neza mw'ivu **ry'isi** atari mw'iparadizo itangaje canke mu muriro udahera nk'uko amadini y'abakirisu y'ikinyoma canke y'abapagani yigisha kandi yemera. Ukwo gutomoye gusubizaho ikibanza nyaco c'abapfuye nk'uko vyigishwa mu Musiguzi 9:5-6-10 : *Ku babaho bose hariho icizigiro; kandi mbere n'imbwa nzima iruta intare ipfuye. Kuko abazima bazi ko bazopfa ; ariko abapfuye nta co bazi, kandi nta mpembo bakiriho, kuko ukwibuka kwabo kwibagiwe. Kandi urukundo rwabo, n'urwanko rwabo, n'ishari ryabo, vyaramaze guhera ; kandi ntibazosubira kugira uruhara mu kintu cose gikorera muni y'izuba . ... Ivyo ukuboko kwawe kuronka gukora kwose, ubikore n'inkomezi zawe ; kuko ata gikorwa, canke umugambi, canke ubumenyi, canke ubwenge biri mu kuzimu aho uriko uraja. (Uburaro bw'abapfuye ari bwo **nkungugu y'isi**).*

Nta ciyumviro kibaho inyuma y'urupfu kuko icyumviro kiba mu bwonko bw'umuntu , gusa , iyo akiriho kandi agaburirwa n'amaraso yoherejwe n'ugutera kw'umutima wiwe. Kandi ayo maraso ubwayo ategerezwa gusukurwa biciye mu guhema kw'amahaha. Imana ntiyigeze ivuga ikindi kintu, kuva yabwira Adamu yari yarahindutse umunyavyaha kubera ukutumvira, muri Itanguriro 3:19 : *Uzorya umukate mu cya co mu maso hawe, gushika usubiye mw'ivu wavuyemwo; kuko uri umukungugu, kandi mu mukungugu ni ho uzosubira .* Kugira ngo twemeze iyo nzira y'ubusa y'abapfuye , turasoma muri Zab.30:9 : *Ni igiki kigufasha gusesa amaraso yanje, kunmanura mu mwobo? Mbega inkungugu iragushimagiza? Yoba avuga ivy'ubudahemuka bwawe? Oya, kuko adashobora nk'uko Zab.115:17 : *Abapfuye ntibashemeza Uhoraho, canke abamanuka mu gacerere.* Ariko ivyo ntibibuza Imana gushobora kuzura ubuzima bwariho kera kandi ni ubwo bubasha bwo kurema buyigira Imana atari umumarayika canke umuntu.*

Izo nzira zompi zifise ingaruka zibiri z'iherezo kandi Ivyahishuwe 20 zitubwira ko zitandukanijwe n'imyaka *igihumbi* y'ikimpumbi c'indwi. Mu gihe ubuzima bwose bw'abantu buzozimangana kw'isi mu ntango y'iyi *myaka igihumbi* , abaguye ntibazozuka gushika urubanza rwabo rumaze gushikirizwa n'aberanda na Yezu Kristu mu bwami bwiwe bwo mw'ijuru. Kubera ubu butumwa bufatanye n'inzumbete ya ⁷, Ivyahishuwe 11:18 buravyemeza, buvuga ngo : *Amahanga yarashavuye; kandi uburake bwawe burashitse , kandi igihe co gucira urubanza abapfuye kirageze , kugira ngo uhe impera abasavyi bawe abahanuzi n'aberanda n'abatinye izina ryawe, abato n'abakuru, no gutikiza abasambura isi .* Muri uyu murongo, *urubanza rw'abapfuye* rutuma Imana izura, ubwa mbere, abapfuye

bayo b'intahemuka batoranijwe kugira ngo bashobore gucira urubanza ababisha bagumye mu gihe c'urupfu.

2b- *abandi na bo bazomaramazwa n'agasuzuguro k'ibihe bidahera.*

Ibihe bidahera bizoba ivy'abazima gusa. Inyuma y'ugutikizwa kwabo kwa nyuma mu Rubanza rwa nyuma, ugushinyagurwa n'isoni z'abaguye bizoguma gusa mu cibutso c'ibihe bidahera c'abatoranijwe, abamarayika n'Imana.

Dan 12:3 *Abanyabwenge bazokayangana nk'umuco wo mw'ijuru, n'abahindura benshi ku bugororotsi bazokayangana nk'inyenyeri ibihe bitazoshira.*

3a- *Abahora ari abanyabwenge bazokayangana nk'ubwiza bw'ijuru.*

Ubwenge bushira umuntu hejuru y'ibikoko. Rihishurirwa biciye ku bushobozi bwaryo bwo gutekereza ku bintu, bwo gushika ku nsozero biciye ku kwihweza ibintu vy'ukuri canke biciye ku guca ku bintu vyoroshe. Iyo abantu batagarariza umwidgegemvyo Imana ibaha, ubwenge bwojana abantu bose

mu kwemera kumwe ko Imana iriho n'amategeko yayo. Kuko kuva kuri Musa, Imana yaranditse mu nyandiko ibintu bihambaye kuruta ibindi vyose vyabaye mu vyo yahishuriwe abantu. Ehe inzira y'uguzirikana umuntu akwiye gukurikira. Ukwemera Imana imwe kwabonetse muri kahise k'abantu b'Abaheburayo. Intahe yiwe n'ivyanditswe vyawe rero birafata ikibanza c'ibindi vyanditswe vyose bivugwa ko vyanditswe n'iyi Mana nyene idasanzwe. Ko abantu b'Imana barwanwa biguma ari ikintu gisanze gishoboka, ariko ko ivyanditswe vyera barwanwa bica bihinduka igikorwa ca shetani. Ukwemera kwashinzwe na Yezu Kristu gukura amasoko n'ibivugwamwo mu vyanditswe vy'igiheburayo vy'isezerano rya kera, ivyo bikaba ari vyo bituma kuba kwemewe. Ariko inyigisho y'Abagatolika b'i Roma ntiyubaha iyo ngingo, ni co gituma yo canke Korowani y'Ubuyisilamu idashobora kwivugira ko iva ku Mana nzima, umuremyi w'ibinyabuzima vyose n'ibiriho vyose. Yezu yemeje iyo ngingo mu kwibutsa muri Yohana 4:22, ko *agakiza kava ku Bayuda : Mwebwe musenga icyo mutazi; Twebwe dusenga ivyo tuzi, kuko agakiza kava ku Bayuda*.

Muri iri tsinda rya mbere ry'abatoranijwe, Imana igena abantu bakijijwe ata bumenyi bwihariye bafise kubera ubudahemuka bwabo bwagaragajwe mu gushiramwo ubuzima bwabo mu kaga kuva kuri Adamu na Eva; kandi ivyo gushika mu 1843. Barakizwa kubera ko ibikorwa vyabo vyashingira intahe ubwenge bwabo n'ukwemera kwabo amategeko y'Imana yerekanwa n'ukugamburuka kwabo. Muri uwo mugwi, Abaporotisanti b'abizigirwa kandi **b'amahoro kuruta abandi bose** barahungukiye gushika mu mpera z'umwaka w'1843 ku kwihanganana kw'Imana yatumye gusa umugenzo w'Isabato yayo nyeranda ushirwa mu ngiro kuva kuri iyo tariki. Ivyahishuwe 2:24-25 bizokwemeza iki kintu kidasanzwe: Ariko *ndababwira mwebwe abo muri Tiyatira bese, mutagira iyo nyigisho, kandi mutamenye ivyimbitse vya Shetani, nk'uko bavuga ngo : Nta wundi muzigo ndabashirako; ivyo ufise gusa, ubigumye gushika nzoza.*

3b- *kand'abazohindura benshi mu kugororoka bazokwaka nk'inyenyeri ibihe bitazoshira.*

Uwo mugwi wa kabiri ushizwe ku ruhande kubera urugero rwo hejuru rw'ukwezwa rwaserukiye kw'isi kuva mu 1843. Rwatoranijwe biciye ku kigeragezo c'ukwizera, mu ntango rwari rushingiye ku cizigiro c'ukugaruka kwa Yezu Kristu, rwakurikiranye ku mpera z'umwaka w'1843 n'izuba ry'umwaka w'1844, ukwezwa kwarwo ku buryo butegekanijwe n'Imana mu myaka ijana y'umwiza, ukwibagirwa n'ukuwusuzugura.

Muri iyo migwi ibiri, ikibatandukanya ni uko bameze ku bijanye n'ubutungane bw'Imana, ni ukuvuga ikibanza bafise ku bijanye n'amabwirizwa yiwe cumi be n'ayandi mategeko yiwe yerekeye amagara n'ayandi mategeko. Mu canditswe caco c'intango co Kuvayo 20:5-6, itegeko rya kabiri ryacitse intege n'Abaroma, rirerekana neza akamaro Imana iha kwumvira amabwirizwa yayo kandi ryibutsa inzira zibiri n'iherezo ry'iherezo ry'ibintu bibiri bihushanyeye: ... *Ndi Imana y'ishari, isura ububisha bwa ba sogokuruza ku bavyeyi banje*

n'abana banje. ngirira imbabazi ibihumbi n'ibihumbi vy'abankunda kandi bakitondera amabwirizwa yanje .

Muri uyu murongo, Mpwemu ahishura impamvu y'ukubaho kw'inyenyeri mu biremwa vyacu vyo kw'isi . Bari bafise gusa imvo yo kubaho kugira ngo bakore nk'ikimenyetso c'abatoranijwe bo kw'isi batoranijwe n'Imana ; kandi ni Itang.1:17 rihishura ubutumwa bwabo : *Imana yabashize mu kirere kugira ngo bamurikire isi.* Hanyuma Imana irazikoresha kugira yerekane Aburahamu ubwinshi bw'uruvyaro rwiwe mu Itanguriro 15:5 : *Harura inyenyeri zo mw'ijuru, niwaba ushobora kuziharura ; ni ko uruvyaro rwawe ruzoba.*

Ariko rero, ikibanza c'izo nyenyeri z'impwemu gishobora guhinduka bivanye n'ibikorwa bikorwa n'umwizera yacunguwe. Mu kugwa mu vy'impwemu biciye mu kutumvira kwayo, *inyenyeri iragwa , iragwa iva mw'ijuru .* Ico gishushanyo kizovyurwa kugira ngo kigereranye ukugwa kw'ukwizera kw'Abaporotisanti mu 1843, kwamenyeshejwe n'ikimenyetso nyaco co mw'ijuru mu 1833, mu *kidodo* c' *Ivyahishuriwe* Yohana 6:13 : *kandi inyenyeri zo mw'ijuru zigwa kw'isi, nk'igihe igiti c'umusukoni gitera umuyaga uhungabana insukoni zitahiye.* Kandi no mu *Vyahishuriwe* Yohana 12:4 : *Umurizo wayo ukwega ica gatatu c'inyenyeri zo mw'ijuru, uzijugunya kw'isi.* Ubu butumwa buje gusubiramwo ubwo bwa Dan.8:10 : *Buraduga buja ku ngabo zo mw'ijuru, butera hasi igice c'izo ngabo n'inyenyeri, burabihonya .* Mpwemu ashingira ku butegetsi bwa papa bw'i Roma ukugwa mu vy'impwemu kw'ica gatatu c'abizera bacunguwe ; abantu bazimiye bazokwizera ubusa agakiza ka Kristo, bakivugira ukugororoka kwiwe.

Dan 12:4 *Ariko wewe Daniyeli, funga ayo majambo, ushire ikidodo ku gitabo, gushika ku gihe c'iherezo. Benshi bazoca bayisoma, ubumenyi buzogwira.*

4a- Ico **gihe c'iherezo** gifise ibice vyinshi bikurikiranwa ariko catanguye, ku mugaragaro, mu mpera z'umwaka w'1843, igihe itegeko ry'Imana ryanditswe imbere y'igihe muri Dan 8:14 ritangura gukora : ***Gushika ku mugoroba-mu gitondo 2300, ubweranda buzotsindagira .*** Mu mwaka w'1994, igihe ca kabiri c'iherezo caranzwe n'ugucira urubanza ishira hamwe ry'Abadiventisiti ry'isi yose. Kuva mu 1843, igitabu ca Daniyeli carasomwe, ariko nticigeze gisobanurwamwo neza imbere y'iki gikorwa nkiriko ndategura mu 2021 kandi iki kuva mu 2020. Ni co gituma iyo tariki igaragaza apogee y'ubumenyi bwaco **kandi** rero, igihe nyaco c'iherezo c'iherezo **kizohera** n'ukuri kw'izuba ry'Umukama w'Imana. uyu mwaka 2020 waramaze gushirwako ikimenyetso ciza n'Imana kuva abantu bose bakubiswe n'urupfu rwa Virusi ya Covid-19 yabonetse mu Bushinwa mu 2019, ariko mu Buraya bwa Papa Gatolika , kuva mu 2020 gusa.

Ikigeragezo c'ukwizera kw'Abadiventisiti kigaragazwa

Dan 12:5 *Jewe Daniyeli ndarabira, mbona abandi bagabo babiri bahagaze, umwe hakurya y'uruzi, uwundi hakurya y'uruzi.*

5a- Niwibuke ! Daniyeli ari ku nkengera y'uruzi " Hidekel ", Tigiri, uwo murya abantu. None, hari abagabo babiri ku mpande zompi z'urwo ruzi, ivyo bisigura ko umwe yashoboye kurujabuka uwundi na we agiye kurujabuka. Amaze muri Dan.8:13, hariho ikiganiro hagati y'aberanda babiri.

Dan 12:6 *Umwe muri bo abaza uwo mugabo yambaye impuzu y'ilino yari ahagaze ku mazi y'uruzi ati : « Ivyo bitangaza bizohera ryari ?*

6a- Muri Dan.8:14 ibibazo vy'aberanda vyari vyaronse inyishu y'Imana y'isaha 2300 z'umugoroba n'igitondo zagana itariki 1843 . Uburyo bwo gukora burasubirwamwo hano kandi ikibazo kuri iyi nshuro kijanye n'iherezo ry'isi ; igihe ubuhanuzi buzohagarika kuba ngirakamaro. Ikibazo kibazwa Kristu, agereranywa n'uwo mugabo yambaye impuzu y'ilino ahagaze hejuru y'uruzi , ariko arihweza ukuntu abantu barujabuka. Imana ifata ishusho

y'ukujabuka ikiyaga Gitukura carokoye Abaheburayo ariko kikaroha abansi babo b'Abanyamisiri.

Dan 12:7 *Numva uwo mugabo yambaye impuzu z'ilino, yari hejuru y'amazi y'uruzi; Yaradugije ukuboko kwiwe kw'ukuryo n'ukw'ibubamfu yerekeza mw'ijuru, arahira Imana ihoraho ko bizomara igihe, ibihe n'igice c'igihe, kandi ko ivyo vyose bizohera igihe ububasha bw'abantu beranda buzoba bwacitse burundu.*

7a- *Nuko numva wa muntu yambaye impuzu z'ilino, yari hejuru y'amazi ya rwa ruzi; arambura ukuboko kwiwe kw'iburyo n'ukuboko kwiwe kw'ibubamfu yerekeza mw'ijuru, .*

Mu kibanza c'Umucamanza Umucamanza, Yezu Kristu araduzza ukuboko kwiwe kw'iburyo kw'umuhezagiro n'ukuboko kwiwe kw'ibubamfu kw'uguhana, akabishira mw'ijuru kugira ngo amenyeshe ata gufyina.

7b- *arahira Uhoraho ibihe bidashira yuko bizomara igihe, ibihe n'igice c'igihe .*

Mu kuvuga igihe c'ubuhanuzi c'ingoma ya Papa, Kristu yerekana kandi yibuka urubanza rwiwe, mu bihe vya kera, rwaciriye urubanza ishengerero ryiwe ngo ribabazwe n'ibitero vy'ubutegetsu bwa Papa n'imivumo y'ibitero vy'abanyamahanga vyari vyaribanjirije ; Ivyo ni ukubera ko Isabato yahevywe kuva kw'igenekerezo rya 7 Ntwarante 321. Abemera bo mu bihe vy'ibigeragezo vy'Abadiventisiti rero baragabishijwe. Ariko imvo ya kabiri ituma Imana ivyura iyo ngoma ya papa ; Iryo ni ryo tariki ryatanguriyeko, ni ukuvuga mu mwaka w'538 inyuma ya Kristu. Iryo hitamwo ni ryiza kuko iri tariki 538 rizoba ishimikiro ry'imibare ubuhanuzi buzodusaba mu kuduha ibihe bishasha vy'ubuhanuzi biri ku mirongo ya 11 na 12.

7c- *kandi ko ivyo vyose bizohera igihe inkomezi z'abantu beranda zizoba zacitse rwose .*

Iryo rungane rigufi rica irya n'ino neza kuri iyi ncyiro igihe nyacyo c'iherezo : ico aho ku mpera y'ivyago *bikomere vya nyuma* , abatowe bazosanga bari hafi gukurwaho, baranduwe ku butaka bw'isi ; menya ukuri : *vyavunitse rwose* .

Dan 12:8 *Numvise ariko sinatahura : ndabaza nti: Mukama wanje, ivyo bizovamwo gute?*

8a- *Daniyeli w'umukene ! Nimba ugutahura igitabu ciwe kukiri ikinyegezwa ku babayeho muri 2021, ese ukuntu ukwo gutahura kwari kure y'aho yari afise kandi ata co kumaze ku gakiza kiwe bwite !*

Dan 12:9 *Aramubwira ati: Daniyeli, genda, kuko ayo majamba azoba yugarijwe, ashizweko ikidodo gushika mu gihe c'iherezo.*

9a- *Inyishu y'umumarayika izosiga Daniyeli ashonje ariko yemeza iranguka ry'ubuhanuzi bwabikiwe igihe c'iherezo ry'igihe ca gikirisu.*

Dan 12:10 *Kandi benshi bazosukurwa, bazokwera, bazosukurwa ; ababi bazokora ibibi, kandi nta n'umwe mu babi azobitahura, ariko abafise ubwenge ni bo bazobitahura.*

10a- *Benshi bazosukurwa, beze kandi batunganywe .*

Mu gusubiramwo aha ijamba ku rindi ryavuzwe muri Dan.11:35, uwo umumarayika yemeza akaranga k'ubupapa k'umwami *w'ubwibone* kandi w'umunyagitugu yishira hejuru y'imana zose mbere n'Imana imwe y'ukuri , ku murongo wa 36.

10b- *ababi bazokora ibibi kandi nta n'umwe mu babi azobitahura;*

Umumarayika avyura ingingo ngenderwako izobandanya gushika kw'iherezo ry'isi, ugukomeza kw'ikibi kugereranywa mu buhanuzi bwa Daniyeli mu kubandanya kw' *“umuringa”* w'icaha c'Abagiriki n'*“ icuma ”* c'inkomezi z'Abaroma gushika ku kugaruka kwa Kristo. Ababisha bazobuzwa kabiri gutahura : ubwa mbere n'ukwihakana kwabo   bwite,   ubwa   kabiri, n'ububasha Imana *yahawe bwo kwihenda bubashoboza* kwemera *ikinyoma nk'uko 2 Tes . .*

10c- *ariko abafise ubwenge bazobitahura.*

Aka karorero karemeza ko *ubwenge bw'impwemu* ari ingabirano idasanzwe yatanzwe n'Imana, ariko bubanza gukoresha neza *ubwenge* bw'ishimikiro buhabwa abantu bose basanzwe. Kubera ko no muri icyo ngingo, abantu batara urujijo inyigisho n'ingero

zayo n'ubwenge . Nibuka rero iri tandukaniro : amabwirizwa atuma amakuru yinjira mu mutwe w'umuntu, ariko ubwenge bwonyene ni bwo butuma akoreshwa neza kandi mu buryo bw'ubwenge.

Dan 12:11 Kandi kuva igihe ~~ikimazi~~-c'ubusiba kizokurwaho, n'ikizira c'umusaka kikashirwaho, hazoca imisi igihumbi n'amajana abiri na mirongo icenda .

11a- Kuva igihe ~~ikimazi~~-e'ubudasiba kizohagarara .

Ntegerezwa kwongera kubibutsa, ariko ijambo " ~~ikimazi~~ " ntriboneka mu nyandiko y'intango y'igiheburayo. Kandi ukwo gutomoye ni ikintu gihambaye cane kuko ukwo guhoraho kwerekeye ubuherezi bwo mw'ijuru bwa Yezu Kristu. Mu gusubiramwo ugusenga kwiwe kw'isi, ubupapa burakura kuri Yezu Kristu uruhara rwiwe rwo gusenga ivyaha vy'abatowe biwe.

Ubwo busuku bwo kw'isi busa n'ubwo bwanyazwe butangura mu mwaka w'538 ; igihe Vigilius wa mbere, Papa wa mbere yari ku ngoma, ^{yatura} i Roma, mu Kigo ca Laterani, ku Musozi Caelian (ijuru).

11b- kandi aho umusaka uteye ishishi uzoshingwa .

Ni ukuvuga, kuva mu 538, itariki ubutegetsu bwa papa bw'Uburoma butangurirako, buvugwa muri Dan.9:27 : kandi ku mababa hazoba **ibizira** vy'uguseniyuka, gushika aho gutikizwa kandi bizomenagurwa [nk'uko] vyategetswe, ku [gihugu] cahindutse umusaka .

Muri uyu murongo, ushimikiye kw'itariki 538, Mpwemu ubu ariko ashimikiye gusa ku Roma y'umupapa, ivyo bikaba bisigura ukuntu ijambo " ikizira " ryahinduwe mu bumwe. Ivyo ntivyari bimeze gutyo muri Dan.9:27, aho ibice vyose bibiri vy'Uburoma, ivy'abapagani n'ivy'ubupapa, vyari bivugwa.

Reka twihweze inyungu n'akamaro k'ugushira mu mirwi muri uyu murongo ibintu bibiri : « ugukuraho ivy'umusi » kuri Kristo muri Dani 8:11 n'« ibaba » rya papa ritwara « ubusa buteye isoni » buvugwa muri Dani 9:27 . Mu guhuza ivyo bikorwa bibiri n'itariki imwe 538 be n'ikintu kimwe, Mpwemu aremeza kandi akagaragaza ko umwanditsi w'ivyo bikorwa bibi ari ubupapa bw'Abaroma vy'ukuri.

Muri Dan . Ubupapa bwaburavyaye, ariko mu myaka 1260 y'amaraso.

1 1c- hazoba imisi igihumbi n'amajana abiri na mirongo icenda.

Kugira ngo ibihe vy'ubuhanuzi vyavuzwe bijanye n'igihe c'iherezo ntibibe ibinyoma, igice gishirwa imbere y'umubare mu buhanuzi bwose bwa Daniyeli : imisi 1290 ; imisi 1335 (umurongo ukurikira) ; Dan.8:14 : **umugoroba-igitondo 2300** ; kandi asanzwe ari muri Dan.9:24 : amayinga 70.

Turafise gusa ibara ryoroshe cane ryo gukora : $538 + 1290 = 1828$.

Inyungu y'iri tariki 1828 ni uguha ikiganiro c'Abadiventisiti akaranga k'isi yose kuko kigamije inama ya gatatu mu myaka itanu y'inama z'Abadiventisiti zabereye muri Albury Park i Londres imbere y'umuryango w'ubwami w'Ubwongereza .

Dan 12:12 Hahirwa uwurindiriyeye akagera ku misi igihumbi n'amajana atatu na mirongo itatu n'itanu.

12a- Uyu murongo ni wo wonyene uduha insobanuro y'ivyo bihe bibiri vy'ubuhanuzi. Insiguro ni iyo kurindira ukugaruka kwa Kristo, ariko kurindira kwihariye gushingiye ku vyiyumviro vy'imibare vyatanzwe na Bibiliya. Ibara rishasha ni ngombwa : $538 + 1335 = 1873$. Umumarayika aratwereka amatariki abiri yerekana intango n'iherezo ry'ikigeragezo c'ukwizera c'Abadiventisiti caranguwe hagati y'imyaka 1828 n'ya 1873. ivyizigiro vy'ukugaruka kw'ubuninahazwa kwa Yezu Kristu muri USA, rero mu bihugu vy'Abaporotisanti .

Mu ishusho y'ukujabuka uruzi " Tiger ", intare irya ubugingo bw'abantu ni ayo matariki 1843-1844 atuma umuporotisanti yaciriwe urubanza ava mu buzima bw'impwemu akaja mu rufu

rw'impwemu. Ahubwo, uwutsinze ikigeragezo arasohoka ari muzima kandi ahezagiwe n'Imana muri iyo nzira y'akaga. Aronka ku Mana umunezero wihariye : « *Hahirwa uwuzoshika mu 1873 !* » »

Dan 12:13 *Nawe, genda ushike ku mpera yawe ; uzoruhuka, kandi uzohagarara ku ntoranwa yawe ku muhero w'imisi.*

13a- Daniyeli azovumbura inyuma y'izuka rya mbere azozukiramwo, insobanuro y'ibintu vyose yadushikirije. Ariko ku Mudiventisiti akiriho, inyigisho yiwe izorushiriza kwuzuzwa n'ivyahishuriwe biri mu Vyahishuriwe Yohani.

Igitabo ca Daniyeli kinyegeza neza ubutunzi bwaco bwinshi cane. Twarabonye ng'aho ivyigwa vy'indemesho Umukama abwira abatowe biwe bo mu misi ya nyuma cane kuko iyi misi ya nyuma izosubira gusanga urugero rw'ubwoba n'ukudatekana rwari rwarateye imbere mu mateka yose y'abantu kw'isi. Na none, ariko ku ncuro ya nyuma, abatowe bazotorwa, bazobazwa amagorwa azoshikira abagarariji barokotse Intambara ya Gatatu y'Isi Yose yatangajwe muri Dan.11:40-45 no mu Vyahishuriwe Yohana 9:13. Ezekiyeli 14 harerekana ingero z'ukwizera : Nowa, Daniyeli na Yobu. Cokimwe na Nowa, tuzobwirizwa guhunga no kunanira ivyiyumviro vy'isi mu kwubaka ubwato bwacu bwo kuba intahemuka ku Mana. Cokimwe na Daniyeli, dutegerezwa kuguma twiyemeje dushikamye mu gukora igikorwa cacu nk'abantu batoranijwe mu kwanka ingingo mfatirwako zashizweho n'idini ry'ikinyoma. Kandi nka Yobu, tuzobwirizwa kwemera imibabaro ku mubiri no mu mutwe igihe cose Imana izovyemera, dufise akamaro kuri Yobu : biciye mu vyo yacyemwo, twamenye igituma Imana yemera ivyo bigeragezo.

Igitabu ca Daniyeli kandi caratumye dushobora gutahura neza ubuzima butaboneka bwo mw'ijuru. Ivyo, mu kuvumbura uwo muntu yitwa Gaburiyeli , izina risobanura “ uwubona mu maso h'Imana ”. Ariho mu butumwa bwose buhambaye bw'umugambi w'agakiza k'Imana. Kandi dutegerezwa gutahura ko mu bwami bw'Imana bwo mw'ijuru, we n'abamarayika beza bose babuze ukubaha kwa Mikaheli , invugo y'abamarayika y'Imana, mu kiringo c'ukwigira umuntu kwiwe kw'isi, cari imyaka 3-5 . Mu gusangira urukundo runini, Mikaheli na we nyene arasangira ubukuru bwiwe, yemera kuba “ *umwe mu barongozi bakuru* ” gusa . Ariko kandi Gaburiyeli yamumenyesheje Daniyeli , uwatowe mu batowe , ko ari « *Indongozi y'abantu bawe* ». Kandi Dan.9 iraduhishurira neza cane ivyo vyose Yezu aza gushitsa kugira ngo akize abatowe biwe b'intahemuka. Umugambi w'ugukiza w'Imana rero uramenyeshwa neza, hanyuma ukaranguka kw'igenekerezo rya 3 Ndamukiza 30 biciye ku kubambwa kwa Yezu Kristu.

Igitabo ca Daniyeli caratweretse ko ukwizera kwerekanwa n'umuntu akuze gusa. Kandi ko nk'uko Imana ibivuga, umwana aba umuntu akuze yinjiye mu mwaka wiwe wa cumi n'itatu. Turashobora kandi kubona ivyamwa birura biva ku kubatizwa kw'abana batoyi be n'iragi ry'ivuka ry'idini mu madini yose y'ikinyoma. Yesu yavuze muri Mariko 16:16 ati : *Uwizera akabatizwa azokizwa ; Uwutemera azocirwa urubanza* . Ivyo rero bisigura ko imbere y'uko umuntu abatizwa , ukwizera gutegerezwa kubaho kandi kukagaragazwa . Amaze kubatizwa, Imana iramugerageza. Kandi, irindi saro ryahishuwe muri Daniyeli, aya majambo ya Yezu yo muri Mat.7:13 araremezwa : *Mwinjire mu rembo ry'agahomerabunwa . Kuko irembo ryagutse n'inzira ijana mu guhona ari nini , kandi abayicamwo ni benshi ; kandi no muri Mat.22:14 : Kuko bahamagawe ari benshi ariko batowe ari bake ; nk'uko Dan.7:9 abivuga, amamiliyaridi cumi ahamagariwe kubazwa Imana kubera , gusa , miliyoni imwe y'abacunguwe batoranijwe bakijijwe , kuko bazoba vy'ukuri bakoreye neza Imana umuremyi , muri Kristo muri Mpwemu Yera.*

Igice ca 12 carahejeje gushinga imishinge y'imiterere y'igitabu c'Ivyahishuriwe Yohana mu kwibuka amatariki 538, 1798, 1828, 1843-1844 yihishije kandi atanga icyumviro ariko ari ngirakamaro ku bijanye n'ugucapura igihe mu Vyahishuriwe Yohana, na 1873 .

Intangamarara y'ibigereranyo vy'ubuhanuzi .

Mu migani yose yo muri Bibiliya, Mpwemu akoresha ibintu vyo kw'isi, bimwe mu bipimo vyavyo bishobora kugereranya ibintu bitazwi bitanga ibipimo rusangi. Ikimenyetso cose gikoreshwa rero gitegerezwa gusuzumwa mu mice yaco yose, kugira ngo hakurwemwo ivyigwa Imana yanyegeje. Reka dufate nk'akarorero ijambo " *ikiyaga* ". Dukurikije Itanguriro 1:20, Imana yarayizumwemo ibikoko vy'ubwoko bwose, bitagira uko bingana kandi bitamenyekana. Ibidukikije vyayo ni ivy'urupfu ku muntu abaho mu guhema umwuka. Gutyo rikaba ikimenyetso c'urupfu ku muntu, mu buryo bubereye, ashobora no gutinya umunyu waryo utuma isi iba ubusa. Biragaragara ko icyo kimenyetso kitari ciza ku bantu kandi, kubera insobanuro yaco y'urupfu, Imana izoha izina ryayo igikarabiro c'amazi y'ibatisimu y'Abaheburayo kigereranya amazi y'ibatisimu. None kubatiza bisigura kwibiza, gupfa urohama kugira ngo wongere ubeho muri Yezu Kristu. Umusaza atagira icubahiro arazuka yikoreye ukugororoka kwa Kristo. Turabona aha ubutunzi bwose bw'ikintu kimwe c'irema ry'Imana : *ikiyaga* . Munsu y'iyi nyigisho, tuzorushiriza gutahura insobanuro Imana itanga kuri uwo murongo wo muri Daniyeli 7:2-3 : " ... *maze ehe imiyaga ine y'ijuru iratera ku kiyaga kinini* . Hanyuma ibikoko bine bininibinini biva mu *kiyaga* , kimwe cose gitandukanye n'ikindi . Mumenye ko " *imiyaga ine y'ijuru* " itanga icyumviro c'intambara zo kw'isi yose zituma ibisata vy'intsinzi bishika ku bubasha bwo kuganza. Aha, " *ikiyaga kinini* " kigereranya abantu benshi b'ibihugu vy'abapagani, batatera iteka Imana, mu maso yiwe bangana n'ibikoko vyo mu " *kiyaga* ." Mu mvugo ngo, " *imiyaga ine y'ijuru* ", " *ine* " igereranya uturongo 4 tw'ingenzi tw'inzira z'Uburaruko, Ubumanuko, Ubuseruko n'Uburegero. " *Imiyaga yo mw'ijuru* " izana amahinduka mu buryo ikirere kigaragara, isunika ibicu, itera ibihuhusi kandi izana imvura ; Mu gusunika ibicu ku ruhande, biratuma izuba ritanga umuco. Na vyo nyene, intambara zituma haba amahinduka akomeye mu vya politike no mu kibano, imivurungano ikomeye cane itanga ubukuru ku bantu bashasha batsinze batowe n'Imana, ariko batahezagiwe na yo. Kubera ko yashinzwe kuba " *igikoko* " , nta burenganzira afise bwo kuronka imihazagiro igenewe gushikirizwa abantu nyabo ; abatoranijwe biwe b'intahemuka bagendera mu muco w'Imana kuva kuri Adamu na Eva, kandi ivyo gushika kw'iherezo ry'isi. Kandi abo yatoye ni bande ? Abo yemeramwo ishusho yiwe kuva umuntu yaremwe mw'ishusho y'Imana nk'uko Itan.1:26 bivugwa. Zirikana iri tandukaniro : umuntu yaremwe canke aremwa n'Imana mw'ishusho yayo yavyawe . , mu gihe igikoko ari . n'ibidukikije vyayo, ivyo mu kiyaga, ivyo kw'isi canke ivyo mw'ijuru, bivuye ku rutonde rwatanzwe n'Imana. Guhitamwo inshinga bigaragaza itandukaniro ry'ikibanza.

Nk'akarorero ka kabiri, reka dufate ijambo " *isi* ." Dukurikije Itanguriro 1:9-10, iryo zina " *isi* " ryahawe ubutaka bwumye bwavuye mu " *kiyaga* " ; ishusho Imana izokoresha mu Vyahishuriwe Yohana 13, kugira ngo igereranye ukwizera kw'abaporotisanti kwavuye mu kwemera kw'abagatolika. Ariko reka dusuzume n'ibindi bintu bijanye n'" *isi* ". Ni vyiza ku muntu iyo bimugaburira, ariko ntivyiza iyo bifata ishusho y'ubugaragwa bumeze nk'ubugaragwa. Biva rero ku kuvomera neza kuva mw'ijuru kugira umuntu abe umugisha. Ukwo kuvomera gushobora kandi kuva mu nzuzi n'imigezi ijabuka ; Ni co gituma ijambo ry'Imana ubwaryo rigereranywa n' " *isoko y'amazi y'ubuzima* " muri Bibiliya. Kubaho canke

ukutabaho kw'ayo " mazi " ni vyo bigena kamere y' " isi ", no mu vy'impwemu, uburyo ukwizera kw'umuntu kugizwe n'amazi 75%.

Nk'akarorero ka gatatu, reka dufate inyenyeri zo mw'ijuru. Ica mbere, " izuba ", ku ruhande rwiza, riramurikira ; nk'uko Itan.1:16 ibivuga, ni umuco w' " umusi ", ushusha kandi ugatuma ibimera bikura umuntu akoresha nk'ibifungurwa. Ku ruhande rubi, iturira ibiterwa kubera ubushuhe burengeje urugero canke ukubura imvura. Galilée yari afise ukuri, iri hagati y'isanzure ryacu kandi imibumbe yose iri mu rutonde rwayo irayizunguruka. Kandi cane cane niwe munini, Bibiliya imuvuga ngo " niwe munini " muri Itang.1:16, niwe ashusha kandi ntashobora kuronka. Ivyo vyose bimugira ishusho itunganye y'Imana iyo izo kamere zose zibonekamwo. Nta n'umwe ashobora kubona Imana ngo abeho, nk'uko nyene adashobora gushira ibirenge vyawe ku " zuba " ; inyenyeri imwe rudende y'igitsina-gabo, izindi zose zikaba ari imibumbe canke inyenyeri zigizwe n'igitsina-gore. Inyuma yiwe, " ukwezi ", " umutoyi kuruta iyindi yose " : nk'uko Itanguriro 1:16 ibivuga, ni umuco w'ijoro, w'umwiza arongoye. " Ukwezi " rero gufise ubutumwa bubi gusa kuri we. Naho ari yo iri hafi cane yacu, iyo nyenyeri imaze igihe kirekire igumye akabanga k'isura yayo yihishije. Ntiyikayangana yonyene ahubwo nk'iyindi mibumbe yose, iradusubiza, mu nzira itera imbere, umuco mutoyi ironka ku " zuba ". Kubera ivyo vyose, " ukwezi " ni ikimenyetso gitunganye co guserukira, ica mbere, idini ry'Abayuda, ica kabiri, idini ry'ikinyoma ry'abakirisu ry'ubupapa bw'Abagatolika b'i Roma, kuva mu 538 gushika n'ubu, n'iry'ubuporotisanti bw'Abaluteriyani, Abakalivini n'Abaporotisanti b'Abongereza, kuva mu 1843. Hariho kandi mu kirere inyenyeri zibiri zivuga ko-1. gusangira n'" izuba n'ukwezi " Ico " gushira ikimenyetso ku bihe, imisi n'imyaka ", n'ico " gukayangana isi ". Bikayangana, ahanini, mu bihe vy'umwiza gusa, mw'ijoro. Ni ikimenyetso ciza co guserukira abasuku b'Imana, ab'ukuri, gushika ubuhanuzi bubashizeko ukugwa ; ivyo bikaba vyerekana ko hariho ihinduka mu bijanye n'ukuntu bari mu vy'impwemu. Ubu ni bwo butumwa Imana izokoresha kugira ngo ivyure ukugwa kw'ubukristo mu kinyoma c'Abaroma kiri muri Dan.8:10 n'Ivyah.12:4 ; n'ugutemba kw'ubuporotisanti kw'isi yose mu Vyahishuriwe Yohana 6:13 na 8:12. Mu kwitandukanya, "inyenyeri " yerekana ubupapa bw'Abagatolika mu Vyahishuriwe Yohana 8:10-11, ukwizera kw'Abaporotisanti mu Vyahishuriwe Yohana 9:1 ; kandi bakoranirijwe mu ikamba ry'abantu 12, Ishengero ry'Abatoranijwe ry'intsinzi, mu Vyahishuriwe Yohana 12:1. Dan.12:3 abagaragaza nk'ikigereranyo c' " abigishije abantu benshi ukugororoka, " ni ukuvuga ngo " .

abamurikira isi " n'umuco utangwa n'Imana.

Ivyo bimenyetso bitanu bizogira uruhara runini mu buhanuzi bw'Ivyahishuriwe Yohana. Ushobora rero kwimenyereza kuvumbura ubutumwa bwihishije butwarwa n'ingingo mfatirwako z'ibimenyetso vyerekana. Ariko bimwe vyoba bigoye kuvumbura, ni co gituma Imana ubwayo yerekana urufunguruzo rw'akabanga mu mirongo ya Bibiliya, nk'amajambo ngo " umutwe n'umurizo " ashobora gutahurwa gusa n'insobanuro Imana ibiha muri Yes.9:14, aho dusoma ngo : " umucamanza canke umusaza ni umutwe, umuhanuzi, ni we yigisha ." Ariko umurongo wa 13 utanga mu buryo buhuye, rero ufise insobanuro zimwe, " ishami ry'ikiganza n'irenga " ; " irenga " rizogereranya ubupapa bw'Abaroma mu Vyahishuriwe Yohana 11:1.

Hariho kandi insobanuro y'ikigereranyo ku mibare n'ibiharuro. Nk'itegeko ry'ishimikiro, dufise urutonde ruduga :

Ku mubare " 1 " : ubudasa (ubw'Imana canke ubw'umubare) .

Ku mubare " 2 " : ukudatungana.

Ku mubare " 3 " : ubutungane.

Ku mubare " 4 " : ubumwe (ibiharuro 4 vy'agaciro) .

Ku mubare " 5 " : umuntu (umuntu w'umugabo canke w'umugore).

Kuko umubare “ 6 ” : umumarayika wo mw’ijuru (ikiremwa co mw’ijuru canke intumwa).

Ku mubare “ 7 ” : ukuzura. (Navyo : ikidodo c’Imana umuremyi)

Hejuru y’uwo mubare dufise imigwi y’inyongera y’imibare indwi ya mbere y’ishimikiro ; ingero : $8 = 6+2$; $9 = 6+3$; $10 = 7+3$; $11 = 6+5$ na $7+4$; $12 = 7+5$ na $6+6$; $13 = 7+6$. Ivyo bihitamwo birafise insobanuro yo mu vy’impwemu mu bijanye n’insanganyamatsiko zivugwa muri ibi bice vy’Ivyahishuriwe Yohana. Mu gitabu ca Daniyeli turasanga ubutumwa bw’ubuhanuzi bwerekeye igihe ca Mesiya wa gikirisu mu bigabane vya 2, 7, 8, 9, 11 na 12.

Mu gitabu c’Ivyahishuriwe intumwa Yohani, urutonde rw’ikigereranyo rw’imibare y’ibigabane rurahishura cane. Igihe ca gikirisu gica mu bice bibiri nyamukuru vy’akahise.

Irya mbere, rifitaniye isano n’umubare “ 2 ”, rivuga igihe kinini c’inyigisho z’ukudatungana kw’ukwizera kwa gikirisu kwagereranywa kuva mu 538 n’ubupapa bw’Abagatolika b’i Roma, umuragwa w’itegeko ry’idini ryashinzwe kuva ku wa 7 Ntwarante 321 n’umwami w’abami w’Umurama w’umupagani Constantin ^{wa mbere}. Ikigabane ca 2 kivuga igihe cose cabaye hagati y’umwaka wa 94 n’uwa 1843.

Igice ca kabiri kigereranywa n’umubare “ 3 ” kireba, kuva mu 1843, igihe c’ “ Abadiventisiti ”, igihe Imana isaba ko “ ubutungane ” bw’inyigisho z’intumwa bugaruka hakurikijwe porogarama yahanuwe n’itegeko ry’Imana rivugwa muri Dan.8:14. Ukwo gutungana kuzoshikwako buhoro buhoro gushika ku kugaruka kwa Kristo kwitezwe mu mpera z’umwaka w’2030.

Hejuru y’umubare 7, umubare 8 canke $2+6$, uvyura igihe c’ukudatungana (2) c’ibikorwa vya shetani (6). Umubare 9 canke $3+6$, werekana igihe c’ugutungana (3) n’ibikorwa vy’ubushetani bingana (6). Umubare 10 canke $3+7$, uvuga ubuhanuzi bw’igihe c’ugutungana (3), ukuzura (7) kw’igikorwa c’Imana.

Umubare “ 11 ”, canke ahanini $5+6$, werekeza ku gihe c’ubutemera Imana bw’Abafaransa aho umuntu (5) afatanywa na shetani (6).

Umubare “ 12 ” canke $5+7$, uhishura ubufatanye bw’umuntu (5) n’Imana umuremyi (7 = ukuzura n’ikidodo cayo c’ubwami).

Umubare “ 13 ” canke $7+6$, ugaragaza ubwuzure (7) bw’idini rya gikirisu rifitaniye isano na shetani (6) ; papa ya mbere (*ikiyaga*) n’abaporotisanti (*igihugu*) mu misi ya nyuma.

Umubare “ 14 ” canke $7+7$, ureba igikorwa c’Abadiventisiti n’ubutumwa bwaco bwo kw’isi yose (*Injili y’ibihe bidahera*).

Umubare “ 15 ”, canke $5+5+5$ canke 3×5 , uvyura igihe umuntu (5) yatunganye (3). Ni ryo rigaragaza iherezo ry’igihe c’ubuntu. “ *Ingano* ” zo mu vy’impwemu zirayeze kugira ngo zisarurwe zibikwe mu bigega vyo mw’ijuru. Gutegura abatoranijwe biraheza kuko bashitse ku rugero rusabwa n’Imana.

Igitigiri “ 16 ” co mu Vyahishuriwe Yohana kivuga igihe Imana izosuka “ *amabakure indwi ya nyuma y’uburake bwayo* ” ku bansi bayo b’idini, ubukirisu buhemu bwo mu kigabane ca 13.

Umubare “ 17 ” ufata insobanuro yawo, nk’uwabanjirije, mu nsiguro Imana iwuha mu buhanuzi bwayo, ni ukuvuga mu Vyahishuriwe Yohana 17, ikimenyetso c’ “ *urubanza rwa maraya akomeye* ” n’Imana. Muri Bibiliya, ikoreshwa rya mbere ry’uwo mubare w’ikigereranyo ryerekeye indwi ya Pasika itangura kw’igenekerezo rya 10 ^{ry’ukwezi} kwa mbere kw’umwaka ikarangira ku ^{musi ugira} 17. Irangutse gushika kw’ikete mu bijanye n’imisi y’urupfu rw’ “ *Umwagazi w’intama w’Imana* ” Yezu Kristu, Pasika ivugwa mu misi-imyaka ku wa 70 ^{w’} amayinga 70 ” y’imyaka ya Dani 9:24 gushika ku wa 27. ubuhanuzi ni Pasika iri mu mpera z’umwaka , “ *hagati* ” y’iyi myaka indwi y’indwi y’ubuhanuzi ivugwa muri Dani 9:27.

Ku " Badiventisiti " b'ukuri ba nyuma , igiharuro 17 kizoba kijanye n'ibinyejana 17 vy'ugukurikiza umusi w'Imana w'Abaroma, icaha cashinzwe ku wa 7 Ntwarante 321. Itariki y'iherezo ry'ivyo binjana 17, 7 Ntwarante 2021 yafunguye " *igihe c'iherezo* " Dan1. Ico " *gihe* " ni ciza co gushitsa iki gihano ca nyuma c'imburi, kigaragaza Intambara ya Gatatu y'Isi Yose, na co nyene kivugwa n'Imana n' " *inzumbete ya gatandatu* " yahishuriwe mu Vyahishuriwe Yohana 9:13 gushika 21. Ugusenyuka kw'ubutunzi kwatewe n'umugera wa Covid-19 ni umwaka w'2020 gushika 2020 Ntwarante 2020. intango y'ibihano vy'Imana.

Ikigabane ca " 18 " kivuga ibijanye n'igihano ca " *Babiloni Akomeye* ."

Ikigabane ca " 19 " kivuga canecane ivyerekeye ukugaruka kw'ubuninahazwa kwa Yezu Kristu be n'ukuntu yahanganye n'abantu b'abagarariji.

Igice ca 20 kivuga ivy'ikimpumbi c'indwi, kw'isi yasambutse aho shetani ari imbohe no mw'ijuru, aho abatowe batangura gucira urubanza ubuzima n'ibikorwa vy'abagarariji babi bapfuye banse Imana.

Igice ca " 21 " gisanga ikigereranyo 3x7, ni ukuvuga ukutungana (3) kw'ukwezwa kw'Imana (7) kwasubiyemwo mu batowe biwe bacunguwe mw'isi.

Turabona rero ko ubuhanuzi bufata nk'insanganyamatsiko y'abatowe b'Abadiventisiti mu Vyahishuriwe Yohana 3, 7, 14 = 2x7 na 21 = 3x7 (ugukura gushika ku gutungana kw'ukwezwa).

Igice ca 22 kiratanguza igihe, kw'isi yavuguruwe kandi ivuguruwe, Imana izoshiraho intebe yayo y'ubwami n'abatoranijwe b'ubwami bwayo budahera.

Ubudiventisiti

None abo bahungu n'abakobwa b'Imana ni bande ? Reka tubivuge ubwo nyene, kuko iki gitabu kizotanga ibimenyamena vyose bikenewe, iri Hishurwa ry'Imana rigenewe n'Imana abakristo " b'Abadiventisiti ". Kuko wobikunda canke utabikunda, ubugombe bw'Imana burafise ubusegaba, kandi kuva mu mpera z'umwaka w'1843, igihe itegeko ryavuzwe muri Daniyeli 8:14 ryatangura gukora, ingingo ngenderwako y' " Abadiventisiti b'umusi w'indwi " ni yo nzira yonyene iguma ihuza Imana n'abasavyi bayo b'abantu. Ariko rero mwirinde ! Iryo tegeko riguma rihinduka, kandi kwanka iyo nzira y'uguhinduka, kwipfuzwa n'Imana, vyatumye guserukira inzego zaryo ku butegezi guserurwa na Yezu Kristu kuva mu 1994. Ubudiventisiti ni iki ? Iri jambo rikomoka ku kilatini " *adventus* " risobanura : ukuza. Ico ca Yezu Kristu, kubera ukugaruka kwiwe gukomeye kwa nyuma mu buninahazwa bwa Data, cari citezwe mu mpera z'umwaka w'1843, mu mpera z'umwaka w'1844, no mu mpera z'umwaka w'1994. , n'Imana umuremyi akomeye. Gutyo, uwuzokwemera muri iki gitabu amatara yashikirijwe na Yezu Kristu azoba, kubera ingaruka zitaziguye, « Umudiventisiti », « w'umusi w'indwi », nimba atari ku bantu, bizoba ari ko biri ku Mana ; ivyo, akimara guheba ikiruhuko c'idini c'umusi wa mbere, akaja gukora ikiruhuko c'umusi ugira indwi, citwa Isabato, cejejwe n'Imana kuva isi iremwa. Kuba uw'Imana birimwo n'ibindi bisabwa n'Imana ; Isabato izoshika, umudiventisiti yatowe azobwirizwa

gutahura ko umubiri wiwe w'umubiri na wo ari uw'Imana, kandi nk'uko biri, azobwirizwa kuwugaburira no kuwubungabunga nk'itunga ry'agaciro ry'Imana, ahantu heranda h'umubiri. Kuko Imana yategetse umuntu, mu Itanguriro 1:29, ivyo arya vyiza : « *Imana iravuga iti: «Ehe ndabahaye ivyatsi vyose vyera imbuto biri kw'isi yose, n'igiti cose kirimwo ivyamwa vy'igiti kivyara imbuto, bizobabera ivyo kurya vyanyu ».*

Iciyumviro c'abadiventisiti ntigitandukanywa n'umugambi wa gikirisu wahishuriwe n'Imana. Ukugaruka kwa Yezu Kristu kuvugwa mu majambo menshi yo muri Bibiliya: Zab.50:3 : “ **Imana yacu iraje ; imbere yiwe hari umuriro ukongora, ukikuje igihuhusi gikomeye** ” ; Zab.96:13 : “ **...imbere y'Uhoraho! Kuko aje, kuko aje gucira urubanza isi ; Azocira isi imanza zitabera, n'amahanga azocira imanza z'ubudahemuka bwiwe.** » ; Yes.35:4 : “ **Mubwire abafise umutima uhagaze muti: Mube intwari, ntimutinye; ng'iyi Imana yawe, uguhōra kuzoza, uguhora kw'Imana; We ubwiwe azoza abakize** ” ; Hoseya 6:3 : “ **Tumenye, turondere kumenya Uhoraho; ukuza kwiwe ni ukudakeka nk'ukwo mu gatondo. Azoza iwacu nk'imvura , nk'imvura y'impeshi ivomera isi** ” ; mu vyanditswe vy'isezerano rishasha turasoma : Mat.21:40 : “ **None nyen'umurima w'imizabibu niyaza , azogira iki abo barimi? »** ; 24:50 : “ **... shebuja w'uwo musuku azoza ku musi atamwiteze no ku isaha atazi,** ” ; 25:31 : “ **Umwana w'umuntu niyaza mu buninahazwa bwiwe , ari kumwe n'abamarayika bose, ni ho azokwicara ku ntebe y'ubwami bwiwe bw'ubuninahazwa.** » ; Yah.7:27 : “ **Ariko uwo muntu turazi aho akomoka; ariko Kristo niyazira , nta n'umwe azomenya iyo ava.** » ; 7:31 : “ **Benshi mu bantu baramwizera, baravuga bati: “ Kristo niyaza , azokora ibimenyetso vyinshi kuruta ivyo uyu muntu yakoze? ”** » ; Heb.10:37 : “ **Hasigaye igihe gito, uwuzoza azoza , ntazoteba .** ” Intahe ya nyuma ya Yezu : Yah.14:3 : “ **Kandi nimba ngiye kubategurira ikibanza , nzogaruka mbajane iwanje , kugira ngo aho ndi namwe mube** ” ; Intahe y'abamarayika : Ivyakozwe n'intumwa 1:11 : “ **Barababwira bati: «Yemwe bagabo b'i Galilaya, ni kuki muhagaze mureba mw'ijuru? Uwo Yezu aduzwa avuye muri mwebwe, aja mw'ijuru, ni ko azogaruka nk'uko mwamubonye aja mw'ijuru.**

” . Umugambi w'Abadiventisiti wa Mesiya uboneka muri : Yes.61:1-2 : “ **Mpwemu w'Umukama YaHWéH ari kuri jewe, kuko YaHWéH yansize amavuta ngo menyeshe ubutumwa bwiza abagwaneza; Yantumye gukiza abavunitse imitima, menyesha imbohe umwidegemvyo, n'ababohewe umwidegemvyo; kugira ngo amenyeshe umwaka w'ubutoni bwa YaHWéH, ...** ” Aha, asoma iki canditswe mw'isinagoga y'i Nazareti, Yezu arahagarika gusoma, arafunga igitabu, kuko ibindi, ku bijanye n" *umusi w'uguhora* " bitazoranguka gushika haciye imyaka 2003, kubera ukugaruka kwiwe kw'ubumana *n'umusi w'ubuninahazwa w'Imana yacu* " ; guhoza abarira bose; »

Ubudiventisiti burafise amaso menshi muri iki gihe, kandi imbere ya vyose, umuce w'inzego wemewe wanse mu 1991 amatara ya nyuma Yezu yabuhaye, biciye ku gikoresho c'umuntu yicishije bugufi ndi. Ivyerekeye ivyo bizoboneka aho bibereye muri iki gitabu. Hariho imigwi myinshi y'Abadiventisiti bacitsemwo ibice itatanye kw'isi yose. Uwo muco ubagenewe nk'ikintu co gushira imbere. Ni we “ muco ukomeye ” mushiki wacu mukuru wo mu vy'impwemu, Ellen White, yashaka kuyobora abantu b'Abadiventisiti. Yarerekanye igikorwa ciwe nk"umuco mutoyi ” ujana ku “ munini .” Kandi mu butumwa bwiwe bwa nyuma, afise Bibiliya Nyeranda mu kirere n'amaboko yompi, yaravuze ati : « Bene wacu, ndabashimira iki gitabu ». Icipfuzo ciwe ubu cararangutse ; Daniyeli n'Ivyahishuriwe Yohana birasobanurwamwo bimwe bishitse biciye ku gukoresha ata guca ku ruhande amategeko ya Bibiliya. Uguhuza gutunganye guhishura ubukerebutsi buhambaye bw'Imana. Musomyi, uwo uri we wese, ndaguhimiriza ntukore amakosa ya kahise, ni wewe utegerezwa kumenyera umugambi w'Imana, kuko Ishobora vyose itazomenyera ivyiyumviro vyawe. Kwanka umuco ni icaha gipfa ata muti ; amaraso yaseshejwe na Yezu Kristu ntayapfuka. Ndafunga aka gace gahambaye ngasubira ku “ cago ” camenyeshajwe .

Imbere y'uko ngera ku nkuru y'Ivyahishuriwe Yohana, ntegerezwa kubasigurira igituma, muri rusangi, ubuhanuzi bwahumetswe n'Imana ari ngirakamaro kuri twebwe abantu, kuko ubumenyi bwabwo canke ubusuzuguro bwabwo buzotuma turonka ubuzima budahera canke urupfu rudasanzwe. Impamvu ni iyi : abantu barakunda ugushikama kandi nk'uko biri, baratinya ihinduka. Ivyo bituma akingira ukwo gushikama maze agahindura idini ryiwe rikagira umugenzo, akajugunya ikintu cose kigaragara mu muce w'ibintu bishasha. Uko ni ko Abayuda bo mu muryango wa kera w'Imana bakoze ubwa mbere, gushika aho batikizwa, abo Yezu atatinye kubacira urubanza ngo ni « *isinagogi ya Shetani* » mu Vyahishuriwe Yohana 2:8 na 3:9. Mu kwizigira umugenzo wa ba sekuruza, barizera ko muri ubwo buryo boshobora gukingira ubucuti bafitaniye n'Imana. Ariko none muri iki kibazo bigenda gute ? Umuntu ntagitega amatwi Imana iyo imuvugishije, ahubwo asaba Imana ngo imwumvirize avuze. Muri ivyo bihe, Imana ntikibona inkuru yayo, cane cane kuko, nimba ari ukuri ko yo ubwayo idahinduka mu mico yayo no mu rubanza rwayo ruguma rumwe ibihe bidahera, ni ukuri kandi ko umugambi wayo uri mu gukura ubudasiba no mu guhinduka ubudasiba. Umurongo umwe urahagije kugira ngo wemeze ico ciyumviro : “ *Inzira y'umugororotsi imeze nk'umuco ukayangana, ukayangana cane gushika umusi utunganye.* (Imig 4, 18) ». “ *Inzira* ” y'uyu murongo ingana n'“ *inzira* ” iri muri Yezu Kristu. Ivyo bigaragaza ko ukuri kw'ukwizera Kristo na kwo nyene gutera imbere uko igihe kigenda kirarenga, bivanye n'uguhitamwo kw'Imana, bivanye n'umugambi wayo. Abashaka kubaho ibihe bidahera bakwiye guha amajambo ya Yezu insobanuro bakwiye igihe yababwirira ati : “ *Uwuzigama ibikorwa vyanje gushika kw'iherezo, ni we nzomuha...* (Ivyah. 2:26).” Abantu benshi biyumvira ko bihagije kuguma ivyo wize kuva mu ntango gushika kw'iherezo ; kandi ivyo vyari vyaramaze kuba ikosa ry'Abayuda b'igihugu n'icigwa ca Yezu mu mugani wiwe w'italanto. Ariko ivyo ni ukugira ngo twibagire ko ukwizera nyakuri ari ubucuti buhoraho na Mpwemu w'Imana nzima arinda guha abana bayo ivyo biryo biva mu kanwa kayo ibihe vyose n'ibihe vyose. Ijambo ry'Imana ntirigarukira mu vyanditswe vyeranda vyo muri Bibiliya gusa, inyuma yaryo, hagumaho ubudasiba, " Logos ". » ariho, Jambo agira umuntu mu kanya gatoyi, Kristu akora muri Mpwemu Yera kugira ngo abandanye ikiyago ciwe n'abamukunda kandi bamurondera n'umutima wabo wose. Nshobora gushingira intahe ivyo bintu kuko jewe ubwanje narahungukiye kuri iyo ntererano y'umuco mushasha nsangira n'abawukunda nkanje. Ubushasha twaronse buvuye mw'ijuru buguma butuma turushiriza gutahura umugambi wayo wahishuriwe kandi dutegerezwa kumenya gufata ingingo no guheba insobanuro za kera iyo zicitse ivya kera. Bibiliya iradutumira kubigira : “ *Mugerageze vyose ; mugumye muvyiza ; (1Tes.5,21)*».

Urubanza rw'Imana ruguma ruhuzwa n'ukwo gutera imbere kw'umuco wahumekewe kandi uhishurirwa abatowe babika amajambo yiwe. Gutyo, kwubahiriza cane imigenzo biratuma umuntu atakaza, kuko bibuza umuntu kumenyera iterambere rya porogarama y'ugukiza ihishurirwa buhoro buhoro gushika kw'iherezo ry'isi. Hariho imvugo ifata agaciro kayo kose mu vy'idini, ni : ukuri kw'iki gihe canke ukuri kw'iki gihe. Kugira ngo dutahure neza ico ciyumviro, dutegerezwa kuraba muri kahise, aho twari dufise mu gihe c'intumwa, inyigisho itunganye y'ukwizera. Mu nyuma, mu bihe vy'umwiza ukaze vyavuzwe ubuhanuzi, inyigisho y'intumwa yasubiriwe n'iy'izo " Roma " zibiri ; ivy'umwami n'ivy'abapapa, ivyo bice bibiri vy'umugambi umwe w'Imana wateguriwe shetani. Ni co gituma igikorwa co guhindura gishingira intahe izina ryaco, kuko ari ikibazo co gukuraho inyigisho z'ikinyoma no gusubira gutera imbuto nziza zari zasambutse z'inyigisho z'intumwa. Imana yihanganye cane, yaratanze umwanya, umwanya mwinshi, kugira ngo umuco wayo usubire ku rugero rwo hejuru. Udakunze imana z'abapagani zitagira ico zikora, kuko zitariho, Imana umuremyi irabaho ibihe bidahera, kandi yerekana ko iriho, mu vyo yifata no mu bikorwa vyayo bitagira

uko bingana ; ikibabaje ku muntu, mu buryo bw'ibihano bikomeye. Uwutegeka ibidukikije, uwuyobora imiravyo, inkuba n'imishwarara, uwuvyura ibirunga akabituma biturira umuriro ku bantu b'abanyavyaha, uwutera umutingito kandi akavyura imipfunda y'amazi isenya, ni we kandi aza kurongora mu vyiyumviro vy'abatowe biwe imbere y'uko akora, ivyo he hadno is an long preparing in,. “ *Nta co Umukama Imana azokora, adahishuriye abasavyi biwe abahanuzi ibanga ryiwe ,*” nk'uko bivugwa muri Amosi 3:7.

Igitabo ca mbere co kuraba Ivyahishuriwe Yohana .

Mu kiganiro ciwe, Yohani intumwa y'Umukama Yezu Kristu aradusobanurira amashusho Imana imuha mu vyo yeretswe be n'ubutumwa yumva. Mu kugaragara, ariko mu kugaragara gusa, Ivyahishuriwe Yohana, ubuhinduzi bw'ikigiriki " apocalupsis ", ntaco

bihishura, kuko rigumya umuce w'akabanga, udatahurwa n'amasinzi y'abizera babisoma. Iryo banga rirabaca intege, bagaca bacika intege mu kwirengagiza amabanga ahishurirwa.

Imana ntikora gutyo ata mpamvu. Mu kubigira, atwigisha ingene Ivyahishuriwe vyawe ari vyeranda kandi ko, nk'uko biri, bigenewe abatowe biwe gusa. Kandi ni ho bibereye gusobanuka neza kuri iyo nkuru, abatowe biwe si abo bivugira ko ari bo, ahubwo ni abo we ubwiwe yemera ko ari abasuku biwe gusa, kuko bitandukanya n'abizera b'ikinyoma kubera ubudahemuka bwabo n'ukugamburuka kwabo.

“*Ivyahishuwe vya Yezu Kristu, ivyo Imana yamuhaye kugira ngo yerekane abasuku bayo ibintu bitegerezwa kuba vuba; (Ivyah. 1, 1-2) ».*

Uwo rero yamenyesheje muri Yohana 14:6 ati: “*Ni jewe nzira n'ukuri n'ubuzima; nta n'umwe aza kuri Data atari muri jewe* », aza, biciye mu Vyahishuriwe Yohana vyawe, mu Vyahishuriwe Yohana vyawe, kugira ngo yerekane abasavyi biwe inzira y'ukuri ibafasha kuronka ubuzima budahera bushikirizwa kandi bushikirizwa mw'izina ryawe. Ku bw'ivyo, abo abona ko bakwiye kuyironka ni bo bonyene bazoyironka. Amaze kwerekana mu buryo butomoye mu busuku bwiwe bwo kw'isi ico ari co citegererezo c'ukwizera nyakuri, Yezu azomenya abamubereye be n'inkuka yiwe y'impongano y'ubushake, mu buryo bw'ukuri ko bitavye iyo nzira y'akarorero yagendeyemwo imbere yabo. Ukwitanga kwiwe mu buryo bushitse kandi bushitse mu gikorwa c'Imana ni co kintu gisanzwe gitegekanijwe. Nimba Umwigisha yabwiye Pilato ati: “*...Naje mw'isi gushingira intahe ukuri...* (Yohana 18:37),” muri iyi si nyene, abatowe biwe na bo nyene bategerezwa kubigira.

Ibanga ryose rirafise insobanuro yaryo, ariko kugira ngo umuntu arironke, ategerezwa gukoresha imfunguruzo zifungura n'izifunga amabanga. Ariko rero, n'agahinda ku bantu bashaka kumenya vyinshi, urufunguruzo nyamukuru ni Imana ubwayo, ubwayo. Mu gihe c'akaruhuko kandi akurikije urubanza rwiwe rudashobora gutsindwa kandi rutunganye ata gatotsi, arafungura canke arafunga ubwenge bw'umuntu. Iyo ntambanyi ya mbere ituma igitabu cahishuriwe kidatahurwa kandi Bibiliya Nyeranda muri rusangi iba, iyo ishizwe mu gusomwa kw'abizera b'ibinyoma, ihuriro ry'ingingo z'idini zivuga ivy'ubupfumu. Kandi abo bemera b'ikinyoma ni benshi cane, ni co gituma, kw'isi, Yezu yari yaragwiye imburi ziwe ku bijanye na Kristo w'ikinyoma bazoboneka gushika kw'iherezo ry'isi, nk'uko bivugwa muri Mat.24:5-11-24 na Mat.7:21 gushika kuri 23, aho agabisha ku vyerekeye ibinyoma vy'abavuga ko ari abayoboze biwe n'ijwi rirenga.

Ivyahishuriwe rero ni uguhishurirwa amateka y'ukwemera nyakuri kwemewe na Yezu Kristu ko ari Data kandi ko ari Mpwemu Yera ava kuri Data, Imana yonyene yaremye. Ukwo kwizera kw'ukuri kuratuma abatoranjwe bakwo bashobora guca mu binjana vy'umwiza vy'ibihe vy'uruja n'uruza rw'idini birenze urugero. Ivyo biratuma ikimenyetso c'inyenyeri *Imana* itanga ku batowe yemera, mbere n'igihe gito, kubera ko nka zo, nk'uko Itanguriro 1:15 ibivuga, zikayangana mu mwiza, “*kugira ngo zimurikire isi.*” »

Urufunguzo rwa kabiri rw'Ivyahishuriwe Yohana rwihishijwe mu gitabu c'umuhanuzi Daniyeli, kimwe mu bitabu vy'isezerano rya kera, kikaba ari co ca mbere mu “*vyabona bibiri*” vy'Imana bivugwa mu Vyahishuriwe Yohana 11:3; ica kabiri ni Ivyahishuriwe Yohana n'ibitabo vy'isezerano rishasha. Mu gihe c'ubusuku bwiwe bwo kw'isi, Yezu yarakwegereye abigishwa biwe kuri uwo muhanuzi Daniyeli ubuhamya bwiwe bushizwe mu bitabu vy'amateka biri muri “*Torah*” nyeranda y'Abayuda.

Ivyahishuriwe Imana bifata uburyo bw'inkingi zibiri z'impwemu. Ni ukuri cane ko ibitabu vya Daniyeli n'ivyo mu Vyahishuriwe Yohani vyahawe Yohani bifatanywe kandi bifashanywe kugira ngo bitware, nk'inkingi zibiri, umutwe mukuru w'ihishurirwa ry'Imana ryo mw'ijuru.

Ivyahishuriwe Yohana rero ni inkuru y'ukwizera nyakuri Imana isigura muri uyu murongo : “ *Hahirwa uwusoma n'abumva amajambo y'ubu buhanuzi, akabitondera ivyanditswe muri bwo! Kuko igihe kiri hafi* (Ivyah. 1:3) .”

Inshinga " gusoma " ifise insiguro nyayo ku Mana iyifatanya no gutahura ubutumwa busomwe. Ico ciyumviro kiraserurwa muri Yes 29:11-12 : “ *Ivyo vyose vyahishuriwe ni nk'amajambo yo mu gitabu gishizweko ikidodo, umuntu abwira umuntu azi gusoma no kwandika, ati Soma iki! Na we arishura ati: Sinshobora, kuko ryashizweko ikidodo; canke nk'igitabu gihawe umuntu atazi gusoma, ngo: Soma iki! Kandi ni nde yishura ati: Sinzi gusoma .*” Biciye muri ivyo bigereranyo, Mpwemu yemeza ko bidashoboka gutahura ubutumwa bw'Imana bwakozwe ku bantu « bamutera iteka n'akanwa kabo n'iminwa yabo, ariko imitima yabo iri kure yiwe,” nk'uko bivugwa muri Yes 29:13 : « *Uhoraho ati: Iyo aba bantu banyegereye, bantera iteka n'akanwa kabo n'iminwa yabo; ariko umutima wiwe uri kure yanje, kandi ubwoba afitiye jewe ni itegeko gusa ry'imigenzo y'abantu .* -

Urufunguzo rwa gatatu rufatanya n'urwa mbere. Riboneka kandi mu Mana itoranya mu buryo bw'ubusegaba mu batoranijwe bayo, uwo izotuma ashobora “ gusoma ” ubuhanuzi kugira ngo amurikire benewabo na bashiki bayo muri Yezu Kristu. Kuko Paulo yatwibukije muri 1 Kor.12:28-29 : “ *Kandi Imana yashizeho bamwe mw'ishengero, ubwa mbere intumwa, ubwa kabiri abahanuzi, ubwa gatatu abigisha, hanyuma ibitangaro, hanyuma ingabire zo gukiza, ubufasha, ubutegets, indimi zitandukanye. Mbega bose ni intumwa? Bose ni abahanuzi? Mbega bose ni abaganga? ”.*

Mu rutonde rwayobowe n'Imana, umuntu ntashobora guhindura umuhanuzi biciye ku ngingo y'umuntu ku giti ciwe. Ni nk'uko Yezu yavyigishije mu mugani, ntudukwiye kwihuta kwicara ku ntebe y'imbere, ahubwo, dukwiye kwicara inyuma y'icumba, maze turindire, nimba bizoshika, Imana idutumire kwimukira ku murongo w'imbere. Nta cipfuzo kidasanzwe nari mfise co kugira uruhara urwo ari rwo rwo mu gikorwa ciwe, kandi nari mfise gusa icipfuzo kinini co gutahura insobanuro z'ubwo butumwa budasanzwe nasomye mu Vyahishuriwe Yohana. Kandi Imana ni yo, imbere y'uko ntahura insobanuro, yampamagaye mu iyerekwa. Ntimutangazwe rero n'akaranga kadasanzwe k'umuco w'ibikorwa nshize ahabona ; ni ivyamwa vy'ubutumwa bw'intumwa nyakuri.

Ukudashobora gutahura amabanga yiwe ahishuwe mu mategeko rero ni ibisanzwe kandi vyitezwe mu rutonde rwashizweho n'Imana. Ubujuju si ikosa, igihe cose atari ingaruka y'ukwanka umuco watanze. Mu gihe co kwanka ivyo ahishura biciye ku bahanuzi arungika muri ico gikorwa, igihano c'Imana kiraheza kigaca : ni ugusenyuka kw'ubucuti, uburinzi n'icizigiro. Gutyo, umuhanuzi ari mu butumwa, Yohani, yararonse iyerekwa ry'amakode rivuye ku Mana, ku mpera y'ibihe, uwundi muhanuzi ari mu butumwa arabashikirije uno musi iyerekwa rya Daniyeli n'Ivyahishuriwe Yohana ryasobanuwe, abaha ivyemezo vyose vy'umuhezagiro w'Imana biciye ku gusobanuka kwavyo guhambaye. Ku bw'ivyo gusobanura, hariho isoko imwe gusa : Bibiliya, nta kindi atari Bibiliya, ahubwo ni Bibiliya yose, imurikiwe na Mpwemu Yera. Ukwitwararika n'urukundo rw'Imana vyibanda ku biremwa vy'abantu vyoroshe kuruta ibindi vyose, nk'abana bumvira, vyacitse bike mu bihe vy'iherezo. Gutahura icyumviro c'Imana bishobora gushikwako gusa mu gukorana cane kandi gukomeye hagati y'Imana n'umusavyi wayo. Ukuri ntigushobora kwibwa ; birabereye. Irakira abayikunda nk'inkomoko y'Imana, nk'imbutu, nk'umutima w'Umukama akundwa kandi asengwa.

Ubwubatsi bwose bw'Ivyahishuriwe Yohana buhambaye bwazanywe mu buryo bw'inyongera n'ibitabu Daniyeli n'Ivyahishuriwe Yohana ni ubunini cane kandi buragoye cane mu buryo buhenda. Kubera ko mu vy'ukuri, Imana akenshi ivuga ibintu bimwe bimwe mu mice n'ibintu bitandukanye kandi vyuzuzanya. Ku rugero mfise ubu rwo kumenya neza iyo nyigisho, amateka y'idini yahishuriwe mu vy'ukuri yoroshe cane gucapura.

Hariho urufunguruzo rwa kane : twebwe ubwacu. Tubwirizwa gutorwa, kuko umushaha wacu n'ubuntu bwacu bwose bitegerezwa gusangira n'Imana ivyiyumviro vyayo vyose vy'iciza n'ikibi. Iyo umuntu atari uwiwe, nta gukeka ko azohakana inyigisho yiwe ku cyumviro kimwe canke ikindi. Ivyahishuriwe Yohana vy'ubuninahazwa bigaragara neza gusa mu vyiyumviro vyera vy'abatoranijwe. Ukuri ni uko udashobora gusezerana, udashobora gusezerana ubwirizwa kuwufata uko uri canke ukawureka; Nk'uko Yezu yavyigishije, ikintu cose gitorwa n'"egome" canke "oya." Kandi ivyo umuntu yongerako vyose biva kuri wa Mubi.

Hasigaye ikintu kimwe c'ishimikiro gisabwa n'Imana : ukwicisha bugufi gushitse. Ubwibone mu gikorwa burabereye, ariko ubwibone ntibuzokwigera buba : "*Imana irwanya abibona, ariko iha ubuntu abicisha bugufi* (Yakobo 4:6)." Ubwibone bukaba ari bwo muzi w'ikibi catumye shetani asenyuka n'ingaruka ziteye ubwoba kuri we no ku biremwa vyose vy'Imana vyo mw'ijuru no kw'isi, ntibishoboka ko ikiremwa c'ubwibone kironka ugutorwa muri Kristo.

Ukwicisha bugufi nyakuri ni ukwemera intege nke zacu z'abantu no kwemera amajambo ya Kristo aho atubwira ati : "*Ntaco mushobora gukora ataco mufise* (Yohana 15:5)." Muri icyo "*kintu na kimwe*" harimwo, nk'ikintu ca mbere, ubushobozi bwo gutahura insobanuro y'ubutumwa bwaco bw'ubuhanuzi bufise amakode. Nzobabwira impamvu kandi ndabahe n'insobanuro. Mu bwenge bwiwe, mu bwenge bwiwe bw'Imana, Umukama yarahumekeye Daniyeli ubuhanuzi bwiwe mu bice bitandukanijwe n'imyaka mirongo. Imbere y'uko ambwira icyumviro co gukora urutonde rw'ibigereranyo vy'ubu buhanuzi bwose bugabanywemwo ibice, nta n'umwe yari yarabikoze imbere yanje. Kuko ni muri ubwo buhingana gusa ibirego bishikirizwa n'Imana bironkera ukuri n'ugutomoka. Ibanga ry'umuco riri mu gukoranya ivyanditswe vyose vy'ubuhanuzi, mu kwiga mu buryo bumwe amakuru yo mu bice vyavyo bitandukanye, kandi ikiruta vyose mu kurondera muri Bibiliya yose insobanuro yo mu vy'impwemu y'ibimenyetso bihura navyo. Igihe cose ubwo buryo butakoreshejwe, igitabu ca Daniyeli, ubuhanuzi bwo mu Vyahishuriwe Yohana buguma butamenyekana rwose, ivyo birego vy'Imana vyavuzwe ntivyahagaritse umutima cane abo vyari bireba. Kugira ngo ivyo bintu bihinduke, niho Mpwemu Yera wa Yezu Kristu yampesheje gusobanura neza ivyo vyari vyagumye bipfutse gushika icyo gihe. Kumenya ibintu bine nyamukuru vy'ishavu ry'Imana rero birahishurirwa mu buryo butagira aho bugarukira. Imana nta bubasha bundi yemera atari ubw'ijambo ryayo ryanditswe, kandi ni bwo bugaya kandi bukarega, nk'"ivyabona vyayo bibiri" nk'uko Ivyahishuwe 11:3 bivuga, abanyavyaha bo kw'isi n'abo mw'ijuru. None rero reka turabe iyo nkuru y'ubuhanuzi yahishuriwe mu ncamake.

Igice ca mbere : Amateka ya Isirayeli mu kwirukanwa kuva – 605

Daniyeli ashika i Babiloni (-605) Dan.11.

Ivyo Daniyeli yeretswe vyerekeye abategetsi bakurikiranye

1-Ubwami bw'Abakaludaya : Dan.2:32-37-38 ; 7:4.

2-Ubwami bw'Abamedi n'Abaperesi : Dan.2:32-39 ; 7:5 ; 8:20.

3-Ubwami bw'Abagiriki : Dan.2:32-39 ; 7:6 ; 8:21 ; 11:3-4-21.

4-Ubwami bw'Uburoma : Dan.2:33-40 ; 7:7 ; 8:9 ; 9:26 ; 11:18-30.

5-Ubwami bw'i Buraya : Dan.2:33 ; 7:7-20-24.

6-Intwari ya papa : . . . . . Dan.7:8 ; 8:10 ; 9:27 ; 11:36.

Igice ca kabiri : Daniyeli + Ivyahishuwe .

Ubuhanuzi bw'ukuza kwa mbere kwa Mesiya bwanse n'Abayuda : Daniyeli 9.

Ugutotezwa kw'Abayuda n'umwami w'Ubugiriki Antiyokusi wa kane Epifane (-168) : itangazo ry'ivyago *bikomeye* : Dan.10:1. Ivyaranguka : Dan.11:31. Uruhamo rw'Abaroma (70) : Dan.9:26.

Inyuma y'Abakaludaya, Abamedi n'Abaperesi, Abagiriki, ubutegetsu bw'Uburoma, ubw'umwami, hanyuma ubupapa, kuva mu 538. I Roma, ukwizera kwa gikirisu guhura n'umwami wawo apfa mu bice bibiri bikurikirana vy'umwami n'ivy'ubupapa : Dan.2:40 gushika kuri 43 ; 7:7-8-19 gushika ku wa 26 ; 8:9 gushika kuri 12 ; 11:36 gushika kuri 40 ; 12:7 ; Ivyabona.2 ; 8:8 gushika kuri 11 ; 11:2 ; 12:3 gushika kuri 6-13 gushika kuri 16 ; 13:1 gushika kuri 10 ; 14:8.

Kuva mu mwaka w'1170 (Pierre Valdo), igikorwa c'Ivugurura gushika ku kugaruka kwa Kristu: Ivyah.2:19-20-24 gushika kuri 29 ; 3:1 gushika kuri 3 ; 9:1 gushika kuri 12 ; 13:11 gushika kuri 18.

Hagati y'umwaka wa 1789 n'uwa 1798, igikorwa co guhana c'ubutemera Imana bw'abanyagihugu b'Abafaransa : Ivyah . 8:12 ; 11:7 gushika kuri 13.

Ubwami bwa Napoléon wa mbere : Ivyahishuwe 8:13.

Kuva mu mwaka w'1843, ikigeragezo c'ukwizera kw'Abadiventisiti n'ingaruka zakwo: Daniyeli 8:14 ; 12:11-12 ; Ivyabona.3. Gutemba kw'ubuporotisanti bwa kera : Ivyahishuwe 3:1-3 ; igihano ciwe : Ivyah. 9:1 gushika kuri 12 (*inzamba ya 5*). Abatsimvyi b'Abadiventisiti barahazagiwe : Ivyah. 3:4-6.

Kuva mu 1873, umuhezagiro wemewe w'ishirahamwe ry'Abadiventisiti b'umunsi w'indwi ry'isi yose: Daniyeli 12:12 ; Ivyah. 3:7 ; ikidodo c'*Imana* : Ivyah. 7 ; ubutumwa bwiwe bwo kw'isi yose canke ubutumwa bw'abamarayika batatu: Ivyah. 14:7 gushika kuri 13.

Kuva mu 1994, hageragejwe ukwizera kw'ubuhanuzi, ukwizera kw'abadiventisiti kwaraguye : Ivyah. 3:14 gushika ku 19. Inkurikizi : kwifatanya n'ikambi y'abaporotisanti yanse kuva mu 1844 : Ivyah. 9:5-10. Igihano ciwe : Ivyah. 14:10 (*azonywa, na we nyene , ...*).

Hagati y'umwaka wa 2021 n'uwa 2029, Intambara ya gatatu y'isi yose : Daniyeli 11:40 gushika kuri 45 ; Ivyah. 9:13 gushika kuri 19 (*inzumbete ya 6*).

Mu mwaka w'2029, iherezo ry'igihe c'ubuntu rusangi n'ubw'umuntu ku giti ciwe : Ivyahishuwe 15.

Ikigeragezo c'ukwizera kw'isi yose : itegeko ry'imisi mikuru ryategekanijwe : Ivyahishuwe 12:17 ; 13:11 gushika kuri 18 ; 17:12 gushika kuri 14 ; ibiza indwi vya nyuma : Ivyah. 16.

Mu mpera z'umwaka w'2030, "*Harumagedoni*" : itegeko ry'urupfu n'ukugaruka kwa Kristo mu buninahazwa : Daniyeli 2:34-35-44-45 ; 12:1 ; Ivyah. 13:15 ; 16:16. Inzumbete y'indwi : Ivyahishuwe 1:7 ; 11:15 gushika kuri 19 ; 19:11-19 *Igihano ca nyuma c'indwi* : Ivyah.16:17. *Ivyimburwa* canke ukuduzwa kw'abatoranijwe : Ivyahishuwe 14:14-16 *Ivyimburwa* canke igihano c'abigisha b'idini ry'ikinyoma: Ivyahishuriwe Yohana 14:17-20 ; 16:19 ; 17 ; 18 ; 19:20-21.

Kuva mu mpera z'umwaka w'2030, igihumbi c'indwi canke Isabato ikomeye y'Imana n'abatowe bayo : yatsinzwe, Shetani aboheshwa iminyororo kw'isi yasambutse *imyaka igihumbi* : Ivyahishuwe 20:1 gushika kuri 3. Mw'ijuru, abatowe bacira urubanza abaguye : Daniyeli 7:9 ; Ivyabona.4 ; 11:18 ; 20:4 gushika kuri 6.

Nk'umwaka wa 3030, Urubanza rwa nyuma : ubuninahazwa bw'abatoranijwe : Ivyahishuwe 21. *Urupfu rwa kabiri* kw'isi : Daniyeli 7:11 ; 20:7 gushika kuri 15. Ku isi yahinduwe nshasha: Ivyah . Dan.2:35-44 ; 7:22-27.

Ibimenyetso vy'i Roma mu buhanuzi

Ikintu kidatomoye c'ubuhanuzi kiri mu gukoresha ibimenyetso bitandukanye naho nyene vyerekeye ikintu kimwe. Bica rero bifatanya, aho gutandukanya. Ivyo bituma Imana igumana umuce w'akabanga w'ivyo vyanditswe kandi igashobora kwubaka ishusho y'ururobo y'imice itandukanye y'ico kintu kigenewe. Ni ko biri no ku ntumbero yayo nyamukuru : Roma.

Muri Dan.2, mu iyerekwa ry'ico gishushanyo, ni ubwami bwa kane bufise ikimenyetso cabwo " *amaguru y'icuma* ". " *Icuma* " ni ikimenyetso c'akaranga kaco gakomeye n'ijambo ryaco ry'ikilatini " DVRA LEX SED LEX ", rihindurwa ngo : " itegeko rirakomeye, ariko itegeko ni itegeko ". Vyongeye, ayo " *maguru y'icuma* " yibutsa ukuntu abasirikare b'Abaroma bambaye ibipfukisho vy'icuma ku gikiriza, ku mutwe, ku bitugu, ku maboko no ku *maguru* , batera imbere n'amaguru mu nkingi ndende, zitunganijwe kandi zifise indero.

Muri Dan . Ivyuma vy'*amenyo* yiwe bimuhuza n'amaguru y'*icuma* ya Dani.2 . Irafise kandi " *amahembe cumi* " agereranya ubwami cumi bw'i Buraya bwigenga bwobayeho inyuma y'ugutemba kw'Ubwami bw'Uburoma. Iyi ni yo nyigisho itangwa muri Dan.7:24.

Dan.7:8 idondora ukuboneka kw'" *ihembe* " rya cumi n'umwe rizoba mu buhanuzi ikintu nyamukuru c'uburake bwose bw'Imana. Ritwa " *ihembe ritoyi* " ariko, mu buryo buteye ubwoba, Dan.7:20 rivuga ko rifise " *ubusa buhambaye kuruta ayandi* ." Insobanuro izatangwa muri Dan.8:23-24, " *uwo mwami w'umunyaruyeri kandi w'umunyaruyeri ... azotera imbere mu migambi yiwe ; azotikiza abakomeye n'abantu b'aberanda* ." Ivyo ni igice gusa c'ibikorwa Imana yitirira ubwo butegetsi bwa kabiri bw'Abaroma, bwarangutse kuva mu 538, n'ugushingwa kw'intwari ya papa yategetse ukwizera kw'Abagatolika b'i Roma n'ubukuru bw'umwami bwa Justinien ^{wa mbere} Tuzobwirizwa gufata ibirego vyose Imana itanga mu buryo bunyanyagiye, mu buhanuzi bwose, ku ntwaro y'ubutegetsi bw'agahomerabunwa n'ubutegetsi bw'agahomerabunwa, ariko y'idini, ubupapa bw'Abaroma buserukira. Nimba Dan.7:24 amwita « *atandukanye n'uwa mbere* », ni kubera nyene ububasha bwiwe ari ubw'idini kandi bushingiye ku kwizera kw'abakomeye bamutinya kandi batinya akosho afise ku Mana ; ivyo Dan.8:25 avuga ko ari " *ukuroranirwa kw'amayeri yiwe* ." Bamwe bashobora kubona ko bidasanzwe ko nfatanya umwami wa Daniyeli 7 n'umwami wa Daniyeli 8. Ntegerezwa rero kwerekana imvo n'imvano y'iryo sano.

Muri Dan.8, ntutugisanga ubutegetsi bune bwa Dan.2 na 7, ahubwo ni bubiri gusa muri ubwo bwami, ikindi kandi bugaragazwa neza mu canditswe : ubwami bw'Abamedi n'ubw'Abaperesi, bugereranywa n'" *impfizi y'intama* " n'ubwami bw'Abagiriki bugereranywa n'" *impene* " bubanza ubwami bw'Uburoma. Mu mwaka wa 323,

umunyagihugu akomeye w'Umugiriki Alegizandere Mukuru yarapfuye, “ *ihembe rinini ry'impene riravunika* .” Ariko ata n’umwe azomuzungura, ubwami bwiwe bwari busangiwe n’abajenerali biwe. Inyuma y’imyaka 20 y’intambara hagati yabo, hasigaye ubwami 4 gusa “ *amahembe ane yaradutse mu miyaga ine y’ijuru kugira ngo abusubirire* ”. Ayo mahembe ane ni Misiri, Siriya, Ubugereki na Turasiya. Muri iki gice ca 8, Mpwemu aratwereka ivuka ry’ubu bwami bwa kane, mu ntango, bwari igisagara co mu burengero gusa, ubwa mbere bwari ubutegetsu bw’umwami, hanyuma bukaba ubutegetsu bwa repubulika kuva mu – 510. Ni mu butegetsu bwayo bwa repubulika buhoro buhoro Roma yaronka ububasha buhoro buhoro mu guhindura ibisata vy’Abaroma ibihugu vy’abakoloni. Gutyo, ku murungo wa 9, mw’izina ry’ihembe *ritoyi* ry’ubutegetsu bwa papa bw’Uburoma muri Dani 7, ukuza kw’Uburoma bwa repubulika mu mateka y’Iburasirazuba aho Isirayeli iri, birarangurwa n’ukwinjira kwayo mu Bugiriki, “ *imwe mu mahembe ane* .” Nk’uko nabivuze, ryahamagawe mu -214 kugira ngo ritore umuti w’impaka hagati y’imigwi ibiri y’Abagiriki, Ishirahamwe ry’Akaya n’Ishirahamwe ry’Abaetoliya, kandi icavuyemwo ni uko Ubugereki butakaza ubwigenge bwabwo, n’ubukoloni bugatwarwa n’Abaroma mu -146 Umurungo wa 9 uvyura ubushake butoyi bw’Ubutaliyano. ubuhanuzi *bubi* . Aho iyo nzira y’uguzirikana iri ni iyo mu Butaliyano aho Roma iri. Ivuka ry’abarishinze Romulus na Remus ririmwo igikoko c’ingore cabonsa. Mu kilatini ijambo she-wolf ni “ lupa ” risobanura umugore ariko kandi n’indaya. Gutyo, kuva iki gisagara kiremwa, carashizweko ikimenyetso n’Imana kubera iherezo ryaco ry’ubuhanuzi ry’inzira zibiri. Tuzomusanga ari nk’igikoko mu rugo rwa Yezu, azomugereranya n’umumaraya mu Vyahishuriwe Yohana 17. Hanyuma, ukwaguka kwayo gushika mu “ *bumanuko* ” kwayo kwarangutse mu kwigarurira Ubutaliyano bwo mu bumanuko (– 496 gushika – 272), hanyuma mu gusohoka ari intsinzi mu ntambara zarwanye Carthage, ubu ari Tunis, kuva mu 264 B.G.C. Iciumviro gikurikira kija mu “ *buseruko* ” bwaco ni ico kwinjira mu Bugiriki nk’uko twamaze kubibona. Aho ni ho ridondorwa ko “ *riduga riva kuri rimwe muri ayo mahembe ane* . » y’ubwami bw’Ubugiriki bwari kwasambutse bwazwe na Alegizandere Mukuru. Uko Roma iguma igira ububasha, mu mwaka wa -63, izoheza igategeka ukuhaba kwayo n’ububasha bwayo bwo gukoloniza Yudaya Mpwemu yita “ *igihugu ciza kuruta ibindi vyose* ” kuko ari co gikorwa cayo kuva yaremwa inyuma y’aho abantu bayo bavuye mu Misiri. Iryo jambo risubirwamwo muri Ezk. Ugutomora neza amateka : na none, Roma yahamagawe na Hirikani kugira ngo irwane na mwenewabo Aristobulu. Ivyo bitere bitatu vy’Abaroma vyadondowe, mu buryo bumwe n’ubw’aho “ *impfizi y’intama* ” y’Abamedi n’Abaperesi yo muri ico kigabane nyene vyagenze, birahuye n’ibimenyamenya vy’akahise. Intumbero y’Imana irashikwako rero : imvugo “ *ihembe ritoyi* ” yo muri Dan.7:8 na Dan.8:9 yerekeye, muri izo nsiguro zompi, akaranga k’Abaroma. Ico kintu kiragaragara kandi ntaco gishobora guharira. Kuri ivyo vy’ukuri, Mpwemu w’Imana azoshobora kurangiza inyigisho yiwe n’ivyo arega iyo ntwaro y’idini ya papa, yibanda kuri yo nyene imituragaro yose y’ijuru. Ugukurikirana kuva ku Roma ya papa gushika ku Roma y’umwami kwagaragajwe muri Dan. 7, aha, muri Dan . kandi si ata mvo. Kuko yemera idini rya gikirisu ry’abanyagihugu bo mu bwami bwo mw’ijuru bakoranjwe na Yezu Kristu: « *yahagurukiye ingabo zo mw’ijuru* ». Ivyo vyarangutse mu 538 biciye ku itegeko ry’umwami rya Justinien wa mbere, ^{uwahaye} Vigilius wa mbere ubukuru bwo ^{mu vy’idini} be n’intebe y’ubwami ya papa i Vatikani. Ariko afise ubwo bubasha, akora ivyo kurwanya abera b’Imana, abo ahamaza mw’izina ry’idini rya gikirisu, nk’uko abazomukurikira mu mateka bazobigira mu myaka hafi 1260 (hagati ya 538 na 1789-1793). Ivyiyumviro vy’amateka vyemeza ukuri kw’ico kiringo, kubera tuzi ko iryo tegeko ryanditswe mu 533. Iyo myaka 1260 rero, muri iki giharuro, yarangiye mu 1793, umwaka, mu “ Ubwoba ” bw’impinduka, hategetswe gukuraho ishengero ry’i Roma. “ *Yatumye zimwe mu nyenyeri zigwa hasi, arazihonya* .” Ico gishushanyo kizosubira guterwa hejuru mu Vyahishuriwe Yohana 12:4 : “ *Umurizo waco ukuye ica gatatu c’inyenyeri zo mw’ijuru, uzijugunya kw’isi* .” Imfunguruzo ziri muri Bibiliya. Ku bijanye

n'inyenyeri, ziri mu Itanguriro 1:15 : “ *Imana yazishize mu kirere kugira ngo zimurikire isi* ” ; mu Itang . ; muri Dan.12:3 : “ *abahindura benshi mu kugororoka bazokwaka nk'inyenyeri ibihe bidahera* .” Ijambo “ *umurizo* ” rizogira akamaro kanini mu Vyahishuriwe Yohana vya Yezu Kristu, kuko rigereranya kandi rikagaragaza “ *umuhanuzi yigisha ibinyoma* ”, nk'uko Yesaya 9:14 biduhishurira, gutyo rigatuma dutahura ubutumwa bufise amakode y'Imana. Intwari ya Papa y'i Roma rero, mu binjana vyose y'ubutegetsi bwayo no kuva mu ntango zayo, irongowe n'abahanuzi b'ibinyoma, hakurikijwe urubanza rweranda kandi rugororotse rwahishuriwe n'Imana.

Muri Dan. 8:11, Imana irega ubupapa ko buhagurukiye Yezu Kristu, we wenyene « *Umutware w'abategetsi* », nk'uko umurongo wa 25 uzobisobanura, na we nyene yitwa « *Umwami w'abami n'Umwami w'abakama* », mu Vyahishuriwe Yohana 17:14 ; 19:16. Turasoma ngo : « *Yarashize hejuru gushika ku mukuru w'ingabo, akuraho ishikanwa ryiwe ry'umusi ku musu, atembagaza umushinge w'urusengeru rwiwe* .» Iyo mpinduro iratandukanye n'izindi mpinduro zisanzwe, mugabo irafise akamaro ko kwubahiriza ata gufya icanditswe c'igiheburayo c'intango. Kandi muri ubwo buryo ubutumwa bw'Imana burafata uguhuza n'ugutahura. Ijambo « *ubudasiba* » aha ntirerekeye « *ikimazi* », kuko iryo jambo ntiranditswe mu canditswe c'igiheburayo, ukubaho kwaryo ni ukutemewe kandi nta mvo n'imwe ; ikindi kandi, biragoreka insobanuro y'ubuhanuzi. Nkako, ubuhanuzi bushingiye ku gihe ca gikirisu, nk'uko Dan.9:26 abivuga, *ibimazi n'amashikanwa* vyakuweho. Iri jambo « *ry'ibihe bidahera* » ryerekeye umutungo wa Yezu Kristu wenyene ariwo buherezi bwiwe, ni ukuvuga ububasha bwiwe bwo gusenga ku neza y'abatowe biwe bonyene amenyesha kandi agatoranya. None, mu gufata ivyo vyiyumviro, intwari ya papa irahazagira abavumwe, ivuma abahazagiwe n'Imana iyo irega mu binyoma ko ari ubuhakanyi, yishizeho nk'akarorero k'ukwizera kw'Imana ; ivyo Imana ivuga ko ari vyo vyahakanye mu guhishurirwa kwayo kw'ubuhanuzi, muri Dan.7:25, ko “ *yashizeho umugambi wo guhindura ibihe n'ivyagezwe* .” Ubuhakanyi rero buri mu gikorwa cose c'intwari ya papa, gutyo bukayigira idakwiriye kwikorera canke gutanga urubanza urwo ari rwo rwose rw'idini. Ivy'ibihe *bidahera* rero, bihuye n'inyigisho zo muri Heb 7:24, ni “ *ubuherezi butahinduka* ” bwa Yezu Kristu. Ubupapa rero ntibushobora kwivugira ko ububasha bwabwo n'ubukuru bwabwo buva ku Mana muri Yezu Kristu ; rero yari gushobora gusa kumwiba mu buryo butemewe n'amategeko n'ingaruka zose ubwo busuma buzogira kuri we no ku bo ahenda. Izo ngaruka zigaragara muri Dan.7:11. Ku rubanza rwa nyuma azoshikirwa n'urupfu *rwa kabiri, rujugunywe ari muzima mu kiyaga c'umuriro n'amazuku* , urwo we ubwiwe amaze igihe kirekire atera ubwoba abami n'abantu bose, kugira ngo bamukorere kandi bamutinye : « *Naravye rero kubera amajambo y'ubwibone ihembe ryavuze, kandi mu gihe nariko ndarabira, yaturawe* .” Na vyo nyene, Ivyahishuriwe Yohana bizokwemeza iri rungane ry'urubanza rugororotse rw'Imana y'ukuri yashavuye kandi yacitse intege, mu Vyahishuriwe Yohana 17:16 ; 18:8 ; 19:20. Nahisemwo guhindura ngo, “ *kandi atembagaza umushinge w'aho ahera* ” kubera akaranga k'impwemu k'ibirego vyashikirijwe intwari ya papa. Nkako, ijambo ry'igiheburayo “ *mecon* ” rishobora guhindurwa ngo : *ikibanza* canke *ishingiro* . Kandi muri iki gihe, ni *umushinge nyene w'ahera h'impwemu* uriko uratembagazwa. Iri jambo “ *ishingiro* ” ryerekeye, nk'uko Ef. 2:20-21 ibivuga, Yezu Kristu ubwiwe, “ *ibuye ry'imfuruka ry'inkuru* ”, ariko kandi, umushinge wose w'intumwa ugereranije n'inyubakwa y'impwemu, ni ukuvuga “ *ahera* ” kwa Yezu Kristu, kwubakiye n'Imana kuri we. Ivyo bivugwa ko ari iragi rya Petero mweranda rero biravuguruzwa n'Imana ubwayo. Ku bupapa, iragi ryonyene rya Petero ni ugukomeza igikorwa c'abamugandaguye bamubamba inyuma y'Umwigisha wiwe w'Imana. Intwari yiwe y'Inkizisiyo yarasubiyemwo mu budahemuka akarorero k'intango k'abapagani. Kubera ko “ *yahinduye ibihe n'itegeko* ” Imana yari yashizeho, iyo ntware y'ububisha kandi y'ububisha, bamwe mu bakuru bayo b'abapapa bari abicanyi, abagizi ba nabi bazwi cane, nka

Alegizandere wa gatandatu Borgia n'umuhungu wiwe Kayisari, umwicanyi n'umukaridinali, irashingira intahe kamere y'ubupapa y'abaroma mu buryo bushitse. Ubwicanyi bukomeye bw'abantu b'amahoro bwarekuwe n'ubwo butegetsi bw'idini, n'uguhindura abantu ku nguvu, igihano c'urupfu, n'amategeko y'idini y'intambara z'abakristu zakorewe Abayisilamu bari bigaruriye igihugu ca Isirayeli; igihugu cavumwe n'Imana kuva mu mwaka w'70, aho Abaroma baje gusenya " *igisagara n'ubweranda* ", bihuye n'ivyo bimenyeshwa muri Dan.9:26, nk'ingaruka y'uko Abayuda banse Mesiya. " *Umushinge w'aheranda ryiwe* " ureba ukuri kwose kw'inyigisho kwakiriwe n'intumwa zakushikirije ibihe bizozza biciye mu vyanditswe vy'isezerano rishasha; uwa kabiri mu " *vyabona bibiri* " vy'Imana, nk'uko Ivyahishuwe 11:3 bivuga. Kuva kuri iyo ntahe icereje, ubupapa bwagumye gusa amazina y'intwari z'ukwizera kwa Bibiliya bwasegana kandi bugakorera mu masinzi n'amasinzi y'abayoboke babwo. Ukuri nk'uko Roma ibivuga, kwanditswe, mu gice kimwe, mu " missal " (indongozi y'Imisa) yayo, isubirira " *ivyabona bibiri* " vy'Imana; ivyanditswe vy'isezerano rya kera n'irishasha vyose hamwe bigize Bibiliya nyeranda yarwanye mu kwica abayoboke biwe b'intahemuka.

Umurongo wa 12 wa Dan.8 uzotwerekana igituma Imana ubwayo yahatiwe guhagurutsa iri dini ry'agaterasoni kandi ry'agaterasoni. " *Ingabo zatanzwe n'ivya misi yose kubera icaha.* " Rero ibikorwa biteye ubwoba kandi biteye isoni vy'iyi ntwaro vyariho, kubera icipfuzo c'Imana, kugira ngo bihane " *icaha* " ari co, nk'uko 1 Yohana 3:4, ari ukurenga ku mategeko. Kandi ico ni igikorwa cari caramaze gushikirizwa Roma ariko kiri mu gihe c'ubupagani bwaco, kuko icaha gikomeye cane, gikwiriye igihano nk'ico, cakoze ku Mana ku bintu bibiri bikomeye cane: ubuninahazwa bwayo nk'Imana umuremyi kandi nk'Umutsinzi muri Kristo. Tuzobona mu Vyahishuriwe Yohana 8:7-8, ko ugushingwa kw'intwari ya papa, mu mwaka w'538, ari co gihano ca kabiri, catanzwe n'Imana, kandi kivugwa n'ikimenyetso c'imburi c'« *inzumbete ya kabiri* ». Ikindi gihano kirayibanziriza, gishitswako n'ibitero vy'abanyamahanga mu Buraya bwari bwacitse ubukirisu butagira ubudahemuka. Ivyo bikorwa vyabayeye hagati y'umwaka wa 395 n'uwa 476, imvo y'ibihano vyatanzwe iracariho imbere y'umwaka wa 395. Gutyo, itariki yo ku wa 7 Ntwarante 321, iraremezwa, aho umwami w'abami w'Umuroma w'umupagani, Constantin wa mbere uwo amahoro yahevyeye abakirisu bo mu gihe c'ubutegetsi bw'ubwami bwa Sabbath the . y'umusi wa mbere. None, uwo musu wa mbere wari ugenewe ugusenga kw'abapagani kw'izuba ritaneshejwe ryahinduwe imana. Imana yarashikiwe n'ishavu ribiri: gutakaza Isabato yayo, kwibuka igikorwa ciwe co kuba umuremyi n'intsinzi ya nyuma yatsinze abansi bayo bose, ariko kandi, mu kibanza cayo, kwagura icubahiro c'abapagani catanzwe ku musu wa mbere, mu rwego rw'abigishwa ba Yezu Kristu nyene. Ni bake bazotahura akamaro k'ikosa, kuko bitegerezwa gutahurwa ko Imana atari umuremyi w'ubuzima gusa, ari yo n'umuremyi n'umutunganya w'igihe, kandi ni co gituma gusa yaremye inyenyeri zo mw'ijuru. Izuba riboneka ku musu ugira kane kugira ngo rigaragaze imisi, ukwezi kugaragaza ijoro, izuba rigasubira kugaragara n'inyenyeri kugira ngo rigaragaze imyaka. Ariko iyo ndwi ntigaragazwa n'inyenyeri, ishingiye gusa ku ngingo y'ubusegaba y'Imana umuremyi. Azoserukira rero ikimenyetso c'ubukuru bwiwe kandi Imana izobucungera.

Umuco ku musi w'isabato

Itunganywa ry'imbere ry'indwi na ryo nyene ni insiguro y'ubugombe bwiwe bw'Imana kandi ivyo Imana izotwibutsa mu gihe kibereye mu canditswe c'itegeko ryayo rya kane : “ *Wibuke umusi w'Isabato, uwuzigame. Ufise imisi itandatu yo gukoreramwo ibikorwa vyawe vyose, ariko umusi ugira indwi ni umusi wa YaHWéH Imana yawe, nta gikorwa na kimwe uzokorako, wewe canke umugore wawe, canke ibitungwa vyawe, canke umunyamahanga ari mu marembo yawe, kuko Uhoraho yaremye ijuru n'isi, ikiyaga kiri muri six ; Ni co gituma yahezagiye umusi ugira indwi **akawuhezagira** .*

Raba neza , muri iki kivugwa, ni ikibazo gusa c'imibare " itandatu n'indwi " ; ijambo isabato mbere ntirivugwa. Kandi mu buryo bwayo “ *uw'indwi* ”, umubare w'urutonde, Umuremyi w'Itegeko ashimika ku kibanza uwo *musi w'indwi* ufise. Kubera iki ivyo gushimika ? Nzoguha imvo yo guhindura, nivyaba ngombwa, ukuntu ubona iri tegeko. Imana yashaka gusubiza ubushasha urutonde rw'ibihe yashinze kuva isi iremwa. Kandi iyo ashimikiye cane, ni kubera ko indwi yubatswe mw'ishusho y'igihe cose c'umugambi wiwe wo gukiza : imyaka 7000 canke neza na neza, imyaka 6000 + 1000. Kuko Musa yari yaragoranye umugambi wiwe w'agakiza, mu gukubita urutare rwa Horebu incuro zibiri, yarabujijwe kwinjira muri Kanani yo kw'isi. Ico ni co cigwa Imana yashaka gutanga ku bijanye n'ukutumvira kwiwe. Kuva mu mwaka w'1843-44, ikiruhuko c'umusi wa mbere caragize ingaruka nk'izo nyene, ariko kuri iyi nshuro kirabuza kwinjira muri Kanani yo mw'ijuru, impembo y'ukwizera kw'abatoranijwe itangwa n'urupfu rw'impongano rwa Yezu Kristu. Uwo rubanza rw'Imana rugwa ku bagarariji, kuko, nk'igikorwa ca Musa, igice gisigaye c'umusi wa mbere ntigihuye n'umugambi wategekanijwe n'Imana. Amazina

arashobora guhindurwa ata ngaruka nyinshi afise, ariko akaranga k'imibare ni ukudahinduka kwayo. Ku Mana Umuremyi, ari yo igenzura ivyo yaremye, ukuntu igihe kigenda kirahinduka buhorobuhoro biciye mu ndwi zikurikirana z'imisi indwi. Nta guhinduka, umusi wa mbere uzoguma ari wo musu wa mbere kandi " *ugira indwi* " uzoguma ari " *ugira indwi* ." Buri musu uzoguma ufise agaciro Imana yawuhaye, kuva mu ntango. Kandi Itanguriro ritwigisha, mu kigabane ca 2, ko umusi ugira indwi ari ikintu c'iherezo ridasanze : " *wezwa* " canke ushirwa ku ruhande. Gushika ubu, abantu ntibamenya imvo nyayo y'ico kintu kidasanzwe, ariko uno musu, mu izina ryaco, ndatanga insobanuro y'Imana. Mu mucu wayo, uguhitamwo kw'Imana kuratomoka kandi gushingira intahe : umusi ugira indwi uravuga ubuhanuzi bw'ikimpumbi c'indwi c'umugambi w'Imana wo kw'isi yose w'imyaka 7000 y'izuba, muri iyo " *imyaka igihumbi* " ya nyuma ivugwa mu Vyahishuriwe Yohana 20, izobona abatowe ba Yezu Kristu binjira mu munezero no mu kubaho kw'Umukunzi wabo. Kandi iyo mpera izoba yararonse biciye ku ntsinzi ya Yesu ku caha n'urupfu. Isabato yejeje witeguye gusa icibutso c'irema ry'Imana ry'isi yacu, iratanga kandi buri ndwi ikimenyetso c'iterambere ry'ukwinjira mu bwami bwo mw'ijuru aho, nk'uko bivugwa muri Yohana 14:2-3, Yezu " *ategura ikibanza* " . " kubera abatowe biwe bakundwa. Ehe imvo nziza cane yo kumukunda no kumutera iteka kuri uwu musu mweranda w'indwi, aho azoya gushinga ikimenyetso c'iherezo ry'amayinga yacu, izuba rirenze, ku mpera y'umusi wa 6 .

Kuva ubu, iyo usomye canke wumvise amajambo y'iri tegeko rya kane, utegerezwa kwumva inyuma y'amajambo y'ico canditswe, Imana ibwira umuntu iti: « Ufise imyaka 6000 yo gukora ibikorwa vy'ukwizera vy'abatoranijwe, kuko iyo iherezo ry'iki gihe rishitse, igihe c'imyaka 1000 nolonger *to long be seum* ; rizoshikirizwa gusa abatowe banje binjiye mu buzima bwanje budahera bwo mw'ijuru, biciye ku kwizera kw'ukuri kwemewe na Yezu Kristu .

Isabato rero igaragara nk'ikimenyetso c'ikigereranyo kandi c'ubuhanuzi c'ubuzima budahera bwabikiwe abacunguwe bo mw'isi. Kandi, Yezu yarayishushanije n'" isaro ry'agaciro kanini " ry'umugani wiwe wasubiwemwo muri Mat.13:45-46 : " *Ubwami bwo mw'ijuru bumaze nk'umucuruzi arondera isaro ryiza. Yaronse isaro ry'agaciro kanini ; aragenda, agurisha ivyo yari afise vyose, aramugura .*" Uyu murongo urashobora kuronka insobanuro zibiri zihindutse. Imvugo ngo " *ubwami bwo mw'ijuru* " yerekeza ku mugambi w'Imana wo gukiza. Mu kwerekana umugambi wiwe, Yezu Kristu yigereranya n' " *umucuruzi* " w' " *amasaro* " arondera isaro , ryiza kuruta ayandi yose, ritunganye kuruta ayandi yose, rero, ari ryo ritegeka igiciro kinini kuruta ibindi vyose. Kugira ngo Yezu aronke iyo saro idasanze kandi rero y'agaciro , yaravuye mw'ijuru n'ubuninahazwa bwayo maze kw'isi kubera urupfu rwiwe ruteye ubwoba, yaracunguye ayo masaro yo mu vy'impwemu kugira ngo abe umutungo wiwe ibihe bidahera. Ariko ibihushanye n'ivyo, *umucuruzi* ni uwatowe afise inyota y'ibintu bitagira uko bingana, y'ugutungana kw'Imana kuzoba impembo y'ukwizera nyakuri. Aha na ho, kugira ngo aronke iyo ngororano y'ihamagarwa ryo mw'ijuru, araheba ingingo ngenderwako zo kw'isi zitagira akamaro kandi zitari zo kugira ngo yihebe gusenga Imana Umuremyi mu gusenga guhimbara. Muri iyi nsiguro, *isaro ry'agaciro kanini* ni ubuzima budahera Yezu Kristu azoya abatowe biwe mu mpera z'umwaka w'2030.

Iryo saro ry'agaciro kanini rero rishobora kwerekeza gusa ku gihe ca nyuma c'ubudiventisiti ; uwo abamuserukira ba nyuma bazobaho gushika ku kugaruka kw'ukuri kwa Yezu Kristu. Iryo maragaro ry'igiciro kinini rero rihuza Isabato, ukugaruka kwa Kristu n'ubweranda bw'abatoranijwe ba nyuma. Inyigisho zitunganye ziboneka muri iki gihe ca nyuma ziba aberanda ishusho y'isaro . Ivyo bacyemwo mu kwinjira mu buzima budahera ari bazima biremeza iyo shusho y'amasaro . Kandi ukuntu bafatanyaga n'Isabato y'umusi w'indwi bazi ko ivuga ubuhanuzi bw'ikimpumbi c'indwi, bituma Isabato n'ikimpumbi c'indwi bimera ishusho y'agaciro kadasanzwe ata kindi cogereranywa na co kiretse " *isaro y'agaciro kanini* ."

Ico cyumviro kizoboneka mu Vyahishuriwe Yohana 21:21 : “ ***Amarembo cumi n’abiri yari amasaro cumi n’abiri ; urugi rumwe rumwe rwari urw’isaruro imwe*** . *Ikibanza c’igisagara cari inzahabu itagira agasembwa, nk’ikiyo kibonerana* . Uyu murongo ushimika ku budasa bw’ingingo ngenderwako y’ukwezwa isaba n’Imana, kandi muri ico gihe nyene , impembo idasanzwe yo kuronka ubuzima budahera mu kwinjira kwabo mw’Isabato y’ikimpumbi c’indwi biciye mu " marembo " y’ikigereranyo agereranya ibigeragezo vy’ukwizera kw’Abadiventisiti . Abacunguwe ba nyuma ntaco baruta abababanjirije. Ukuri kw’inyigisho Imana yabamenyesheje ni kwo gusa gushingira intahe ishusho *yabo nk’amasaro* ikurikira iy’amabuye y’agaciro . Imana ntiyigera igira ivyo idasanzwe ku bantu , ariko bivanye n’igihe kivugwa, yarazigamyeye uburenganzira bwo gukora ivyo idasanzwe ku rugero rw’ubweranda rusabwa kugira ngo umuntu aronke agakiza. Igihe ca gikirisu casuzumwe ahanini kijanye n’igihe cagaragajwe n’ukugaruka kw’icaha camenyekanye mu vy’idini kuva intwari y’ubupapa y’Uburoma ishingwa, ni ukuvuga kuva mu 538. Kandi, intango y’Ivugurura ry’Ivugurura ripfutswe n’impuhwe ziwe n’ikigongwe ciwe , kandi ukurenga kw’icaha campuzwe imbere y’Isabato y’Isabato kwari: ce mu mpera z’umwaka w’1843. Mu kuvuga mu buryo buteye ubwoba, ugugura iryo saro birasabwa na Yezu mu Vyahishuriwe Yohana 3:18 : " ***Ndabahanura ngo mungure kuri jewe*** . *inzahabu yageragejwe mu muriro, kugira ngo ube umutunzi* ; Ivyo bintu Yezu ashikanira ababibuze, ni vyo bihimba bituma uwatowe asa n’uw’ikigereranyo nk’« *isaro* » mu maso n’urubanza rw’Umukama Yezu Kristu. “ *Isaro* ” ritegerezwa “ *kugurwa* ” kuri we, ntirironswa ku buntu. Igiciro ni ico kwihakana, ishingiro ry’intambara y’ukwizera. Mu rutonde rwavyo, Yezu asaba kugurisha ukwizera kugeragejwe n’ikigeragezo giha uwo yatowe ubutunzi bwiwe bwo mu vy’impwemu ; ubutungane bwiwe butyoroye kandi butagira agasembwa bupfuka ubwambure bw’impwemu bw’umunyavyaha yababariwe ; imfashanyo ya Mpwemu Yera yugurura amaso n’ubwenge bw’umuntu w’umunyavyaha ku mugambi wahishuwe n’Imana mu vyanditswe vyayo vyera vya Bibiliya.

Mu gihe c’imyaka 6000 y’igihe ca gikirisu, Imana yarindiriyeye gushika kw’iherezo ry’iyi nzira y’isi kugira ngo abatowe bayo ba nyuma bavumbure ubuninahazwa bw’umusi wayo mweranda w’indwi canke Isabato yera y’ikiruhuko ciwe. Abatoranijwe batahura insobanuro yayo ubu barafise imvo zose zo kuyikunda no kuyitera iteka nk’ingabire ya Yezu Kristu. Naho abatayikunda kandi bakayirwanya, barafise kandi bazogira imvo zo kuyanka kuko izoba ikimenyetso c’iherezo ry’ubuzima bwabo bwo kw’isi nk’ibikoko.

Itegeko ryo muri Daniyeli 8:14

Dan.8:12 irabandanya iti , “ *Ihembe ryajugunye ukuri hasi, riratera imbere mu vyo ryakoze .*” “ *Ukuri* ” ni , nk’uko Zab. Ariko kandi ni ikinyuranye n’ikinyoma , nk’uko Yes.9:14 abivuga, kiranga « *umuhanuzi w’ikinyoma* » wa papa n’ijambo « *umurizo* » rimurega ata guca ku ruhande mu Vyahishuriwe Yohana 12:4. Nkako, arajugunya ukuri hasi kugira ngo ashire “ *ibinyoma* ” vyawe vy’idini mu kibanza cavyo. “ *Imigambi* ” yiwe yari gushobora gusa “ *kuroranirwa* ”, kuko Imana ubwayo yazanye ukuboneka kwiwe kugira ngo ihane ubuhemu bwa gikirisu bwakozwe kuva kw’igenekerezo rya 7 Ntwarante 321.

Umurongo wa 13 n’uwa 14 uzogira akamaro kanini gushika kw’iherezo ry’isi. Mu murongo wa 13, aberanda baribaza igihe ubusuma bw’ “ *ubuzima bw’umusi* ” n’ubw’ “ *icaha gisenya* ” buzomara ; ibintu twamaze kumenya. Ariko reka twibande gatoyi kuri ico “ *caha gisenya* ”. Ivyo gusenye bivugwa ni ivy’ubugingo canke ubuzima bw’abantu. Mu mpera, abantu bose bacitse intege bazosiga, mu “ *myaka igihumbi* ” y’ikimpumbi c’indwi, umubumbe w’isi mu buryo bwawo bwa mbere “ *utagira ishusho kandi ubusa* ” uzowuruka, mu Vyahishuriwe Yohana 9:2-11, 11:7, 17:8 na 20:2:1ss by “ *izina* .

“ *Abera* ” na bo nyene barabaza ngo “ *ubweranda n’ingabo* ” vy’abakirisu *bizohonyorwa* gushika ryari ? ”. Muri iki kiganiro, abo “ *beranda* ” bitwararika nk’abasuku b’Imana b’intahemuka, bafise ubuzima nka Daniyeli, uwo atangwa nk’akarorero muri Dani 10:12, n’icipfuzo gibereye “ *co gutahura* ” umugambi w’Imana. Baronka ku bintu bitatu vyavuzwe, inyishu imwe gusa itangwa ku murongo wa 14.

Dushingiye ku gukosora n’ugutera imbere Imana yatumye nkora mu nyandiko y’intango y’igiheburayo, inyishu yatanze ni iyi : « *Gushika ku mugoroba no mu gitondo, ibihumbi bibiri n’amajana atatu, ubweranda buzotsindishirizwa* ». Ntaco kikiraho, icanditswe c’imigenzo kidatomoye : « *Gushika ku migoroba n’igitondo ibihumbi bibiri n’amajana atatu, aho heranda hazosukurwa* ». Ntibikiri ikibazo c’ahera ahubwo ni ikibazo c’*ubweranda* ; ikindi kandi, inshinga “ *gusukurwa* ” isubirizwa n’ “ *gutsindanishirizwa* ”, kandi ihinduka rya gatatu ryerekeye imvugo “ *igitondo c’umugoroba* ” iri mu bumwe vy’ukuri mu canditswe c’igiheburayo. Muri ubwo buryo, Imana irakuraho ugutsindanishirizwa kwose ku bagerazeza guhindura igitigiri cose mu kugigabanya kabiri, bavuga ko batandukanya umugoroba n’igitondo. Uburyo bwiwe ni ubwo gushikiriza igice c’ibara “ *igitondo c’umugoroba* ” gisobanura umusi w’amasaha 24 mu Itanguriro 1. Ni ho gusa Mpwemu ahishura igitigiri c’iyi nkuru : “ 2300 ”. Igitigiri cose c’imisi y’ubuhanuzi ivugwa rero kirakingirwa. Inshinga “ *gutsindanishirizwa* ” ifise umuzi, mu giheburayo, ijambo “ *ubutungane* ” “ *tsédèq* ”. Ubuhinduzi ngira rero ubwabwo burafise ishingiro. Hanyuma, ikosa ryerekeye ijambo ry’igiheburayo “ *qodesh* ” rihindura iri jambo ngo “ *ahantu heranda* ” ari ryo mu giheburayo “ *miqdash* ”. Ijambo “ *ahera* ” ryahinduwe neza ku murongo wa 11 wa Daniyeli 8, ariko nta kibanza rifise ku murongo wa 13 na 14 aho Mpwemu akoresha ijambo “ *qodesh* ” rikwiye guhindurwa ngo “ *ubweranda* .”

Iyo tuzi ko « *icaha gisenya* » kigamije canecane guheba Isabato, ubwayo ari co kintu c’ukwezwwa kw’Imana kwihariye , iryo jambo « *ubweranda* » rimurikira cane insobanuro y’ubutumwa bw’ubuhanuzi. Imana imenyeshya ko mu mpera y’ “ 2300 umugoroba n’igitondo ” vyavuzwe, kwubahiriza ikisigaye c’ “ *umusi wiwe w’indwi* ” nyakuri bizosaba, umuntu wese

yivugira ubweranda n' " *ubutungane budahera* " bwaronswe na Yezu Kristu. Iherezo ry'ico " *caha gisenya* " ririmwo uguheba ugusenga kw'idini kw'Imana, umusi wa kera w'izuba, kwashinzwe na Constantin wa mbere umwami w'abami w'umupagani. Imana rero irasubira gushinga intahe, na yo nyene, inyigisho z'agakiza zari zihambaye mu gihe c'intumwa. Iri jambo " *ubweranda* " ryonyene ririmwo ukuri kwose kw'inyigisho kw'imishinge y'ukwizera kwa gikirisu. Kubera ko ukwizera kwa gikirisu gufise nk'akarorero n'inkomoko inyigisho yahawe Abayuda, nta kintu gishasha kuzana, kiretse gusubirira ibimazi vy'ibikoko, n'amaraso yamenetse na Yezu Kristu ku mvo y'impongano yari yihishije mu mwobo wo muni y'ibirenge vyiwe i Golgota, nk'uko vyashimishije Umukiza wacu Roya w'i Golgota. ibintu vyerekeye ijambo " *ubweranda* " biratera imbere kandi birashika mu kiringo c'ubuzima, ariko kuva muri 2018, ico gihe kiraharurwa kandi kiragabanywa, uno musu, muri 2020, hasigaye imyaka 9 gusa yo gusubizaho imice yaco yose.

Daniyeli 8:14 ni itegeko ryica ubugingo, kuko uguhinduka kw'urubanza rw'Imana bituma abakristo bose b'imisi mikuru b'Abagatolika b'i Roma batakaza ishikanwa rya Kristo ry'agakiza. Impwemu y'imigenzo irazwe rero izotuma abantu benshi bapfa ibihe bidahera, akenshi na kenshi batazi ko Imana ibaciriye urubanza. Aha ni ho ukwerekana urukundo rw'ukuri gutuma Imana igaragaza « *itandukaniro* », ku bijanye n'iherezo rigira « *abayikorera n'abatayikorera* (Mal. 3, 18) ».

Impwemu zimwe zimwe z'abagararizi zizoshaka guhakana icyumviro c'ihinduka ry'Imana ubwayo itangaza iti : " *Sinhinduka* ", muri Mal. Ni ho rero dutegerezwa gutahura ko ihinduka ryashitsweko mu 1843-44 rigizwe gusa no gusubira gushinga ingingo ngenderwako y'intango yari imaze igihe kirekire igoramye kandi ihindurwa. Ni co gituma umuhezagiro w'abatowe b'Ivugurura, bashirwako naho ibikorwa vyabo bidatunganye, ugaragaza akaranga kadasanzwe, umuce wawo w'inyigisho udashobora gushikirizwa nk'akarorero k'ukwizera nyakuri. Uwo rubanza rw'Abavuguruzi ba mbere ni urudasanzwe ku buryo Imana yarutoraguye ikaruhishura mu Vyahishuriwe Yohana 2:24 aho ibwira Abaporotisanti, imbere y'umwaka w'1843, " *Nta wundi muzigo mbashizeko, ahubwo ivyo mufise gusa mubizigame gushika nzoza* ."

« *Amagorwa* » afatanye n'ugutangura gukora kw'iri tegeko ryo muri Dani 8:14 ni « *menshi cane* » ku buryo Imana ibimenyesha mu gutangaza « *amagorwa akomeye* » atatu mu Vyahishuriwe Yohana 8:13. Kandi n'ingaruka zikomeye nk'izo, birakenewe cane kumenya itariki izotangura gukora. Ivyo ni vyo nyene vyari bihangayikishije " *aberanda* " bo muri Dani 8:13 . Igihe c'ubuhanuzi ubu kirahishurirwa ko ari " *imisi 2300 y'ubuhanuzi* " canke imyaka 2300 y'izuba nyayo, hakurikijwe itegeko ryahawe Ezekiyeli, umuhanuzi wo mu gihe ca Daniyeli (Ezk.4:5-6). Iki gice ca 8, insiguro yaco ikaba ari ugukuraho " *icaha* " c'Abaroma, kizosanga ibintu kibura muri Dan 9 aho, ng'aho nyene, hazoba ikibazo co " *gukuraho icaha* ", ariko ubu, ku " *caha* " c'intango catumye umuntu atakaza ubuzima budahera, kuva kuri Adamu na Eva. Ico gikorwa kizoba gishingiye ku gikorwa co kw'isi ca Mesiya Yezu no ku gutanga ubuzima bwiwe butunganye ku bushake, mu gucungura ivyaha vy'abatowe biwe, kandi ndashaka kubitomora neza, kuri bo bonyene. Igihe co kuza kwiwe mu bantu gishingwa n'ubuhanuzi mu misi y'ubuhanuzi. Ubutumwa bureba igisata c'Abayuda nk'ikintu co gushira imbere kuko bari mu bumwe n'Imana. Aha igisata c'Abayuda, kugira ngo " *bashireho iherezo ry'icaha* ", igihe c' " *amayinga mirongo irindwi* " kigereranya imyaka 490 y'umunsi nyayo. Ariko kandi, ryerekana uburyo bwo gutanga itariki aho iyo mibare yatanguye. " *Kuva igihe ijambo ryasohotse ry'uko Yeruzalemu yosubira kwubakwa, gushika ku basizwe, hari... (7 + 62 = amayinga 69)* ." Abami batatu b'Abaperesi baratanze urwo ruhusha, mugabo uwa gatatu wenyene, ari we Aritazeruzi wa mbere ni we yarushitseko bimwe bishitse nk'uko bivugwa muri Ezira 7:7 . Itegeko ryiwe ry'ubwami ryasohowe mu mpera z'umwaka wa 458 B.G.C. Igihe c'amayinga 69 gishinga intango y'ubusuku bwa Yezu Kristu mu mwaka wa 26. Bishingiye canecane ku " *myaka indwi* " ya nyuma yabikiwe igikorwa ca Yezu, we ashinga,

biciye ku rupfu rwiwe rw'impongano, imishinge y'isezerano rishasha, Mpwemu yerekana mu murongo wa 27 w'urupfu rwa Dank.9 rw'ukwezi kwa ", « ahagarika ikimazi n'ishikanwa » ; ibintu vyashikaniwe Yezu Kristu ku bw'impongano y'ivyaha. Ariko urupfu rwiwe ruza imbere y'ibindi vyose kugira ngo " rurangize icaha ." None ubu butumwa dukwiye kubutahura gute ? Imana itanga iyerekanwa ry'urukundo rwayo rizofata imitima y'abatowe bayo, mu kwishura urukundo n'ugukenguruka, bazorwanya icaha bafashijwe na yo. 1 Yohana 3:6 haravyemeza, havuga ngo : " . Umuntu wese aguma muri we ntakora icaha ; uwukora icaha wese ntamubonye canke ngo amumenye ." Kandi akomeza ubutumwa bwiwe n'ibindi bivugwa vyinshi.

Ku rugero rw'inyigisho, isezerano rishasha ryubatswe na Yezu Kristu risubirira gusa iryo rya kera. Gutyo, ayo masezerano yompi ashingiye ku buhanuzi bumwe bwahishuriwe muri Dan.9:25. Itariki – 458 rero irashobora kuba ishimikiro ryo kubara amayinga 70 yashinzwe ku bwoko bw'Abayuda, ariko kandi n'iy'inyaka 2300 y'umunsi nyayo yo muri Dan.8:14 yerekeye ukwizera kwa gikirisu. Kubera iyo tariki nyayo, turashobora kwemeza ko Mesiya yapfuye mu mwaka wa 30 be n'uko itegeko ryo muri Dani 8:14 ryatanguye gukurikizwa mu mwaka w'1843. Ubutumwa bwompi buza " gukuraho icaha " bufise ingaruka zidahera, zica abavyirengagiza n'ubutagondwa canke gushika urupfu rubateye, canke inyuma y'iherezo ry'igihe c'ubuntu rusangi n'ubw'umuntu ku giti ciwe kizobanziriza ukugaruka kw'ubuninahazwa kwa Yezu Kristu. Gushika kuri iyi ngingo ya nyuma, ubuzima buratuma umuntu ahinduka ata buryarya bituma umuntu ashobora gushika ku kibanza c'uwatowe.

P gusanura Ivyahishuriwe Yohana

Kwandika igitabu cose bikorwa n'Imana. Ni we ahitamwo amajambo kandi mu Vyahishuriwe Yohana 22 :18-19, aragabisha abahinduzi n'abanditsi bazoba bajejwe gutanga canke kwandika inkuru y'intango , kuva ku ruvyaro gushika ku rundi , ko uguhinduka gutoyi gusa kw'amajambo kuzotuma batakaza agakiza kabo. Turafise rero hano igikorwa kidasanze cane c'ubweranda bwo hejuru cane. Nshobora kuyigereranya n'" igiharuro " kinini cane, igikorwa caco co gukoranya kitashobora kurangira iyo mbere n'agace gatoyi k'intango gahindurwa . Ico gikorwa rero ni igikomeye cane mu buryo bw'Imana kandi bivanye n'akameremere kaco, ivyo Imana ivuga vyose biriho ni ukuri, ariko ni ukuri ku bijanye n'iherezo ry'umugambi wayo wo gukiza ; kuko ubu buhanuzi abubwira " abasuku biwe " , mu buryo bubereye, " abashumba biwe " , b'iherezo ry'isi. Ubuhanuzi buzashobora gusobanurwamwo gusa igihe ibintu vyavuzwe bizoba bigiye kuranguka canke, ahanini , bizoba birangutse.

Igihe cose umugambi w'ugukiza w'Imana wari uzomara, abantu bama bacirengagiza . Muri ubwo buryo, mu bihe vyose, umusavyi w'Imana yari gushobora kwizigira kubona iherezo ry'isi, kandi Paulo arabishingira intahe mu majambo yiwe ati : « Ivyo ndabivuga, bene wacu: **igihe ni gito** ; Kuva ubu, abafise abagore babe nk'abatafise, abarira nk'abatarira,

n'abanezerwa nk'abatanezerwa, n'abagura nk'abatagira ivyo bafise, n'abakoresha isi nk'abatayikoresha, kuko ishusho y'iyi si iriko irahera (1 Kor . 1: 7) .

Turafise, kuri Paulo, akarusho ko kwisanga muri iki gihe Imana igiye guhagarika uguhitamwo kwayo kw'abatowe b'ibihe bidahera. Kandi muri iki gihe, impanuro yiye yahumetswe ikwiye gushirwa mu ngiro n'abatoranijwe vy'ukuri bo mu gihe cacu c'iherezo. Isi izohera, ubuzima budahera bw'abatoranijwe ni bwo bwonyene buzobandanya. Kandi, amajambo y'Imana muri Kristo, "*Ndaza vuba*," mu Vyahishuriwe Yohana 1:3, ni ukuri, aratsimbatirwa ata gatotsi kandi ahuye n'iki gihe cacu ca nyuma ; imyaka icenda amaze kugaruka , igihe nandika iki canditswe .

Twarabonye muri Dan 7:25 ko Roma yari ifise umugambi wo "*guhindura ibihe n'itegeko*" ry'Imana. Gutahura amabanga y'Ivyahishuriwe Yohani Yezu Kristu , yahawe intumwa Yohani yafunzwe mw'izinga rya Patimosi , ahanini bishingiye ku kumenya igihe nyaco cashinzwe n'Imana. Insiguro y'igihe rero ni ngirakamaro mu gutahura Ivyahishuriwe Yohana, Imana itunganya kuri iyo nsiguro y'igihe. Azokina rero ku bijanye n'ukudatomoye kw'ayo makuru kugira ngo igitabu kigumye gifise akaranga kaco k'akabanga, katagira akamaro kazotuma gishobora kujabuka ibinjana 20 vy'iki gihe cacu kitasambuwe n'ibigo biregwa n'ibiregwa. Ibihe vyahindutse , na cane cane ikirangamisi cashizweho n'Abaroma ku musu w'ikinyoma ufutaniye isano n'ivuka rya Yezu, ntivyatumye abatowe bahenda iyo basobanura ubuhanuzi bw'Imana ; Ivyo ni kubera ko Imana yerekana mu buhanuzi bwayo, ibihe bifise intango n'iherezo bishingiye ku bikorwa vy'akahise bishobora kumenyekana bitagoranye kandi bikaba vyerekanwa n'abahinga mu vya kahise.

Ariko mu Vyahishuriwe Yohana, icyumviro c'igihe ni co ca mbere , kuko imiterere yose y'ico gitabu ishingiyeye kuri co. Rero kubera ivyo, ugutahura kwayo kwavana n'insobanuro ibereye y'Isabato yasabwa kandi yagaruwe n'Imana mu 1844. Ubusuku bwanje , bwatanguye mu 1980 , bwari bugamije guhishura akamaro k'uruhara rw'ubuhanuzi rw'Isabato , ivuga ubuhanuzi bw'ikiruhuko gikomeye c'ikimpumbi c'indwi c'Imana y'abatowe, Dukurikije 2 Pet. 3:8, "*umusi umwe ni nk'umyaka igihumbi, n'umyaka igihumbi nk'umusi umwe*," isano ryashizweho hagati y'ishusho y'imisi indwi y'irema yerekanwa muri Itanguriro 1 na 2 n'umyaka ibihumbi indwi y'igihe cose c'umugambi w'Imana w'ugutunganya igitabu canje, conyene ryatumye bishoboka. Iyo umuntu afise ubwo bumenyi, ubuhanuzi buratomoka kandi bugatanga amabanga yayo yose, amasaro ku yindi.

Gutyo, ubuhanuzi buragira ubuzima kandi bukagira ico bukoze iyo gusa ubutumwa bushobora guhuzwa n'itariki kanaka yo muri kahise k'igihe ca gikirisu. Ivyo nivyo ivyiyumviro vya Mpwemu Yera w'Imana muri Yezu Kristu vyanshoboje gushikako. Rero, ndashobora gutangaza iki "*gitabu gitoyi, kifunguye*," cemeza ko umugambi w'Imana wamenyeshejwe mu Vyahishuriwe Yohana 5:5 na 10:2 warangutse.

Ku bijanye n'ubwubatsi bwayo, iyerekwa ry'Ivyahishuriwe Yohana rivuga igihe c'igihe ca gikirisu hagati y'iherezo ry'igihe c'intumwa, nko mu 94 , n'iherezo ry'ikimpumbi ca karindwi gikurikira ukugaruka kwa nyuma kwa Yezu Kristu mu 2030 . Risangiye rero n'ibigabane vya 2, 7, 8, 9, 11 na 12 vy'igitabu ca Daniyeli insiguro y'igihe ca gikirisu. Ku bakirisu, icigwa nyamukuru umuntu aronka mu kwiga iki gitabu ni itariki ihambaye cane yo mu mpera z'umwaka w'1843 yashinzwe na Dan 8:14 , ariko kandi n'iyi mu mpera z'umwaka w'1844 aho ikigeragezo c'ukwizera carangiriye. Kuva mu mpera z'umwaka w'1844 ni ho Imana yongeye gushinga imishinge y'ukwizera kw'Abadiventisiti b'umusi w'indwi . Ayo matariki abiri arahambaye cane ku buryo Imana izoyakoresha mu gutunganya iyerekwa ryayo ry'Ivyahishuriwe Yohana. Kugira ngo dutahure agaciro k'ayo matariki abiri afatanye, dutegerezwa guhuza umwaka w'1843 n'intango y'ikigeragezo c'ukwizera mw'ijambo ry'ubuhanuzi. Aba mbere bashikiwe n'ivyago vy'impwemu baguye kuva kuri iyi tariki biciye mu kwanka n'agasuzuguro itangazo rya mbere ry'Abadiventisiti rya William Miller. Ariko

igihe c'urubanza kibaha amahirwe ya kabiri n'itangazo ryaco rya kabiri ry'ukugaruka kwa Yezu ryo ku wa 22 Gitugutu 1844. Ku wa 23 Gitugutu urubanza rurahera maze urubanza rw'Imana rurashobora rero gutegurwa no guhishurirwa. Ikigeragezo rusangi caraheze, ariko uguhinduka kw'umuntu ku giti ciwe kuracariho. Ikindi kandi, mu vy'ukuri, Abadiventisiti bose barahimbaza ikiruhuko c'imisi mikuru y'Abaroma, kikaba kitamenyekana ko ari icaha. Kandi Isabato iragenda yemerwa buhoro buhoro n'Abadiventisiti ku giti cabo, ata ruhara rwayo runini rushirwa mu ngiro n'Abadiventisiti bose. Ivyo bituma nkunda itariki y'impeshi 1843 ku bijanye n'iherezo ry'ukwizera kw'ikinyoma kw'Abaporotisanti, n'itariki y'impeshi y'igenekerezo rya 23 Gitugutu 1844 ku bijanye

n'intango y'ubudiventisiti bwahezagiwe n'Imana . ubutungane budahera bw' " *intama* " yishwe mu mpera z'umwaka " Pasika " , ku ruhanda rumwe, n'iherezo ry'icaha c' " *impene* " yishwe ku bw' " umusi w'impongano " . "ivyaha, vy'izuba, ku rundi ruhanda." Iyo misi mikuru yompi y'idini yarangutse muri Pasika yo mu mwaka w'30 Mesiya Yezu yatanze ubuzima bwiwe. Impeshi y'umwaka w'1843 n'uwa 22 Gitugutu 1844 rero na vyo nyene birahuye n'insobanuro kuko intumbero y'ikigeragezo c'ukwizera ari vy'ukuri « *gukuraho icaha* » nk'uko Dan.7:24 ; ivyo bigize umugenzo w'agaterasoni wo kuruhuka buri ndwi ku musu wa mbere, mu gihe Imana yabitegetse ku musu ugira indwi mbere yavuyejeje kugira ngo bikorehwe muri ivyo , kuva ku mpera y'indwi ya mbere y'irema ry'isi ; mu 2021, imyaka 5991 imbere yacu .

Turashobora kandi gushigikira itariki y'itegeko ryo muri Daniyeli 8:14 risobanura itariki y'impeshi 1843. Kugira ngo dushingire intahe iryo hitamwo, dutegerezwa kwiyumvira ko uwo mwanya uca imigenderanire yose yashinzwe gushika ico gihe hagati y'Imana n'ibiremwa vyayo ; Imana kuva kuri iyo tariki , yahisemwo ihitamwo rya nyuma ryubatswe ku matangazo abiri akurikiranye y'Abadiventisiti . Kuva mu mpera z'umwaka w'1843 , Isabato yari isabwa, ariko Imana yari kuyiha gusa abatsinze ikigeragezo kuva mu mpera z'umwaka w'1844, nk'ikimenyetso gihezagiwe kandi cejewe c'uko ari abayo , bihuye n'inyigisho ya Bibiliya yo muri Ezek 20: 12-20 .

Muri iki gitabu, igice ca 5 kigamije kutwibutsa ko , iyo hataba intsinzi yishuwe cane na Yezu Kristu, " *Umwagazi w'intama w'Imana* " , imfashanyo yose y'Imana, umuco wose wahishuriwe ntivyari gushoboka, kandi rero, nta mutima w'umuntu wari gushobora gukizwa. Umuco wiwe w'ubuhanuzi ukiza abatowe biwe nk'uko nyene kubambwa kwiwe kwemeye ku bushake. Ukwizera ikimazi ciwe kuduha " *ubutungane bw'ibihe bidahera* " nk'uko biri muri Dan 7:24 , ariko Ivyahishuwe vyawe biratumurikira inzira kandi bikatwerekana imitego yo mu vy'impwemu yashizweho na shetani , kugira ngo dusangire iherezo ryiwe riteye ubwoba. Muri ivyo, agakiza gafata uburyo nyabwo.

Aha niho hari akarorero k'iyo mitego idasanzwe. Bibiliya irabonwa kandi ifatwa nk'Ijambo ry'Imana ryanditse kandi ribereye. Ariko rero, iryo jambo ryanditswe n'abantu bimbitse mu vyo bariko baravugaga mu gihe cabo. None, iyo Imana idahindutse, umwansi wayo shetani, arahindura ingamba ziwe n'inyifato yiwe ku batoranijwe n'Imana , uko igihe kigenda kirarenga . Ni co gituma shetani akora nk' " *ikiyoka* " ishusho y'intambara yiwe y'uruhamo rw'agahomerabunwa , mu gihe ciwe, ariko gusa ku bw'ico gihe , Yohani yashobora gutangaza muri 1 Yohana 4:1 gushika kuri 3 ati : " *Bakundwa, ntimwizere impwemu yose; ariko mugerageze impwemu, murabe yuko zivuye ku Mana, kuko abahanuzi b'ibinyoma benshi badutse bagakwira mw'isi. Iki nico mumenyera Mpwemu w'Imana: impwemu yose yemera yuko Yezu Kristu yaje afite umubiri, iba iva ku Mana. kandi impwemu yose itatura Yesu ntiba ivuye ku Mana, kandi iyo ni impwemu ya Antikristo, iyo mwumvise ko iza, kandi ubu yamazwe kuja mw'isi.* " Mu majambo yiwe , Yohani asobanura neza " *kuza mu mubiri* " kugira ngo gusa amenye Kristo w'intaha yiwe y'abavyiboneye. Ariko amajambo yiwe ngo " *impwemu yose yemera ko Yezu Kristu yaje mu mubiri ari iy'Imana* " yaratakaje agaciro kayo

kuva idini rya gikirisu ryagwa mu buhakanyi n'icaha kuva kw'igenekerezo rya 7 Ntwarante 321, mu guheba umugenzo w'Isabato y'ukuri y'umusi w'indwi nyakuri wejejwe n'Imana. Umugenzo w'icaha, gushika mu 1843, waragabanyije agaciro k' « kwatura Yezu Kristu yaje mu mubiri » kandi kuva kuri iyo tariki nyene, warawukuyeko agaciro kose ; abansi ba nyuma ba Yezu Kristu **bavuga** ko ari " **izina ryiwe** " nk'uko yabitangaje muri Mat . Benshi bazombwira kuri wa musu bati: Mukama, Mukama, mbega ntitwahanuye **mw'izina ryawe ?** Mbega ntitwirukana abadayimoni **mw'izina ryawe ?** Ibitangaro vyinshi ntitwabikoze **mw'izina ryawe ?** Maze nzobabwira nti: ' **Sinigeze ndabamenya** , mwebwe mukora **ibibi, nimuveko .** ' " **Nta n'umwe yigeze amenyekana** " ! Ivyo " bitangaro " rero vyakozwe na shetani n'amadayimoni yiwe.

Ivyahishuriwe Yohana muri make

Mu ntangamarara y'igice ca 1, intango y'Ivyahishuriwe Yohana vyawe vy'ubuninahazwa, Mpwemu aratwerekana urutonde rw'ibifungurwa vyateguwe. Aho ni ho dusanga insiguro y'itangazo ry'ukugaruka kw'ubuninahazwa kwa Yezu Kristu, ryatunganijwe kera mu 1843 na 1844, kugira ngo rigerageze ukwizera kw'abaporotisanti kw'isi yose kandi ahanini kw'Abanyamerika; Iyi nsiguro iri hose: umurongo wa 3, *Kuko igihe kiri hafi*; umurongo wa 7, *raba arazanana n'ibicu...*; umurongo wa 10, *nari muri Mpwemu ku musu w'Umukama, numva inyuma yanje ijwi riranga nk'ijwi ry'inzamba*. Yohani *atwawe* na Mpwemu, yisanga ari ku musu w'ukugaruka kwa Yezu mu buninahazwa, ku musu w'Umukama, « *umusi ukomeye kandi uteye ubwoba* » nk'uko bivugwa muri *Mal. Maze*, nk'uko biri muri Daniyeli, izo nsiguro zitatu z'amakete, *ibimenyetso n'inzumbete* zizokwiragira igihe cose c'ubukristo zihuye, ariko imwe yose muri zo igabanyemwo ibice bibiri. Ukwiga mu buryo burambuye kuzokwerekana ko iyo nzira y'ugucapura yakozwe ku musu w'ingenzi wo mu 1843 washinzwe muri Dan.8:14. Muri buri nsanganyamatsiko, ubutumwa buhuye n'ingingo mfatirwako zo mu vy'impwemu zashinzwe muri Daniyeli, ku bihe vy'intumbero, buraza gushinga ikimenyetso c'ibihe 7 vy'igihe cavuzwe; 7, igitigiri **c'ukwezwa kw'Imana** gikora nk' « *ikidodo* » caco kandi kizoba ari co ciyumviro c'Ivyahishuriwe Yohana 7.

Insobanuro ikurikira ntiyigeze igira ico ikoze kuko icyumviro c'igihe gihishurirwa gusa n'insobanuro y'amazina y' « amashengeru indwi » avugwa mu kigabane ca mbere. Mu nsiguro y'amakete, kuva mu Vyahishuriwe Yohana 2 na 3, nta n'ukuri dusanga mu buryo: « umumarayika wa mbere, umumarayika wa kabiri... n'ibindi. »; nk'uko bizogenda ku « *bidodo, inzumbete n'ivyago indwi vya nyuma vy'uburake bw'Imana* ». Muri ubwo buryo bamwebamwe barashoboye kwemera yuko ubwo butumwa bwarungikiwe, vy'ukuri no mu buryo nyabwo, Abakirisu baba muri ivyo bisagara vyo muri Kapadokiya ya kera, muri Turukiya y'ubu. Urutonde ubuhanuzi bushiramwo ayo mazina y'ibisagara rukurikira urutonde rw'ibintu vyabaye mu mateka y'idini vyarangukiyeko mu kiringo cose c'ubukirisu. Kandi ni hakurikijwe amahishurirwa yamazwe kuronswa n'igitabu ca Daniyeli, Imana isobanura akaranga iha igihe cose biciye ku nsobanuro y'izina ry'igisagara caco. Ukurikirana, urutonde rwahishuriwe ruhindurwa gutya:

- 1- *Efeso*: bisobanura: gutanguza (ivyo vy'Ikoraniro canke ahantu heranda h'Imana).
- 2- *Simurina*: bisobanura: imira (umunuko mwiza n'ugutera imiti y'abapfuye ku bw'Imana; uruhamo rw'Abaroma ku batoranijwe b'abizera hagati ya 303 na 313).
- 3- *Pergamo*: bisobanura: ubusambanyi (kuva Isabato iheba, igenekerezo rya 7 Ntwarante 321. Mu mwaka w'538, intwari ya papa yashinzwe yatumye umusi wa mbere usigaye ugira itegeko ry'idini, uhindurwa izina ry'Imana).
- 4- *Tiyatira*: bisobanura: ikizira n'imibabaro y'urupfu (bivuga igihe c'Ivugurura ry'Abaporotisanti ryari ryaragaya ku mugaragaro kamere y'ubushetani y'ukwizera kw'Abagatolika; igihe kijanywe ^{n'ikinjana} ca 16 aho kubera icapa ry'amashini, Bibiliya yaremeshejwe gukwiragizwa).
- 5- *Sardi*: insobanuro zibiri n'izihushanye: ibuye ry'agaciro n'iry'agaciro. (Rihishura urubanza Imana ica ku kigeragezo c'ukwizera co mu 1843-1844: insobanuro y'uguhungabana yerekeye ukwizera kw'Abaporotisanti kwanditse: « *Warapfuye* », kandi iryo

buye ry'agaciro ryerekana abatowe batsinzwe ku kigeragezo : « *bazogendana nanje mu mpuzu z'ukwemera* » .

6- *Philadelphia* : bisobanura : Urukundo rw'abavukanyi (amabuye y'agaciro y'i *Sarudi* yarakoranirijwe mu kigo c'Abadiventisiti b'umusi w'indwi kuva mu 1863 ; ubutumwa buhabwa umwaka w'1873 busobanurwa na Dan.12 : 12 .

7- *Lawodikiya* : bisobanura : abantu baciriye urubanza : " *nta n'ubukonje canke ubushuhe ahubwo bushushe* " (ni *Filadelufiya* " *ikamba ryayo ryatwawe* " : " *Uri umubabaro, umukene, impumyi, kandi uri gusa* ". d umuhezagiro wabo w'Imana ku batsimvyi bayo bo mu 1844 : mu 1994, ico kigo caraguye , ariko ubutumwa bwabandanije biciye ku Badiventisiti basanzaye Imana yamenyesheje kandi ibatoranya kubera urukundo bakunda umuco wayo w'ubuhanuzi wahishuriwe , no kubera kamere y'ubugwaneza n'ubuyoboke iranga Yezu Kristu wese w'ukuri).

" *Mu kubandanya* " kw'igihe co kw'isi carangiye n'ukugaruka kw'ubuninahazwa kwa Kristo Imana, Apo 4 izokwerekana n'ikimenyetso c' " *intebe 24* ", ikintu c'urubanza rwo mw'ijuru (*mw'ijuru*) aho Imana izokoraniriza hamwe abatowe bayo kugira ngo bacire urubanza abapfuye b'ababisha . Iki kigabane kivuga ku " *myaka igihumbi* " y'ikimpumbi c'indwi, hamwe n'Ivyahishuriwe Yohana 20. Gusobanura : kuki 24, atari 12, intebe z'ubwami ? Kubera ko igihe ca gikirisu cagabanijwemwo ibice bibiri ku matariki 1843-1844 y'intango n'iherezo ry'ikigeragezo c'ukwizera c'ico gihe.

Hanyuma, nk'uruhande ruhambaye, Ivyahishuwe 5 bizokwerekana akamaro ko gutahura igitabu c'ubuhanuzi ; ivyo bizoshoboka gusa kubera intsinzi yaronswe n'Umukama wacu w'ubumana n'Umukiza Yezu Kristu.

Igihe c'igihe ca gikirisu kizosubira gusubiramwo mu Vyahishuriwe Yohana 6 na 7 twihweje insanganyamatsiko nshasha ; iyo y' " *ibimenyetso indwi* ". Iya mbere bitandatu bizokwerekana abakinyi nyamukuru bashizwe ku rutonde n'ibimenyetso vy'ibihe biranga ibice bibiri vy'ugucapura kw'igihe ca gikirisu : gushika mu 1844, ku bijanye n'Apo.6 ; kandi kuva mu 1844, ku bijanye n'Apo.7.

Hanyuma haza insiguro y' " *inzumbete* " zigereranya ibihano vy'imburi ku bitandatu vya mbere vyo mu Vyahishuriwe Yohana 8 na 9, n'igihano gikomeye, ku " *nzumbete y'indwi* ", yama ishizwe ku ruhande, mu Vyahishuriwe Yohana 11:15 gushika kuri 19.

Inyuma y'Ivyanditswe 9, Ivyanditswe 10 vyerekeye igihe c'iherezo ry'isi , mu kuvyura ivy'impwemu vy'abansi babiri bakuru ba Yezu Kristu bivugira ko ari abayoboke biwe : ukwizera kw'Abagatolika n'ukwizera kw'Abaporotisanti , bifatanijwe n'ubudiventisiti buzwi bwaguye kuva mu 1994. Igice ca mbere c'igitabu gisozera . Ariko ingingo nyamukuru zihambaye zizokwihwezwa kandi zitere imbere mu bigabane bizokurikira.

Rero Apo.11 izosubira gusubiramwo icegeranyo c'igihe ca gikirisu maze itere imbere , ahanini , uruhara ruhambaye rw'Impinduka y'Abafaransa , iyo ubutemera Imana bw'igihugu bwashinzwe bukoreshwa n'Imana, mw'izina ry'ikigereranyo ry' " *igikoko kiva mu nyenga* ", kugira ngo isenye ububasha bw'intwari y'Abagatolika y' " *igikoko kiva mu kiyaga* ,3 mu: . Amahoro y'idini yose, avugwa mu Vyahishuriwe Yohana 7, azoronka rero kandi azomenyekana mu 1844. Hanyuma, dufashe iyo ntwaro y'ihinduka nk'ishusho y'Intambara ya Gatatu y'Isi Yose iri hafi canke " *inzumbete ya 6* " yo mu Vyahishuriwe Yohana 9:13, ari yo " *amagorwa ya kabiri* " ^{yukuri} yo mu Vyahishuriwe Yohana 9:1. ivyo birangurwa n'ukugaruka mu buninahazwa bwa Yezu Kristu, birashikirizwa.

Mu Vyahishuriwe Yohana 12 Mpwemu araduha iyindi nsiguro y'igihe ca gikirisu . Araheza amakuru yiwe, cane cane ku bijanye n'ingene shetani n'abamarayika biwe bamushigikiye vyifashe . Atwigisha ko amaze gutsinda ku musaraba, mw'izina ryo mw'ijuru rya *Mikaheli* ryaramaze kuvugwa muri Dan. Ehe inkuru nziza ! Intsinzi ya Yezu yaragize ingaruka zihimbaye zo mw'ijuru ku bavukanyi bacu bo mw'ijuru bakijijwe ibigeragezo

n'ivyiyumviro vy'amadayimoni. Kuva aho birukanwe, baciye baguma mu rugero rwacu rwo kw'isi, aho bazokwicwa hamwe n'abansi b'Imana bo kw'isi, mu mwaka w'2030 ku kugaruka kw'ubuninahazwa kwa Kristo Imana. Muri icyo nsiguro, Mpwemu yerekana ukuntu « *ikiyoka* » n' « *inzoka* » bikurikirana, ivyo bikaba bigaragaza, uko bikurikirana, ingamba zibiri z'intambara ya shetani : intambara igaragara, y'Uburoma bw'umwami canke bw'ubupapa bwaciriwe urubanza, n'uguhendahenda kw'idini kw'ubupapa bwa Vatikani y'Uburoma, unhuman almamomo. Mu mashusho ateye ubwoba yaguzwe mu vyo Abaheburayo bacyemwo, « *isi irafungura akanwa kayo* » kugira ngo imire ubukazi bwa papa bw'amashirahamwe y'Abagatolika. Nk'uko twabibonye, igikorwa kizokorwa n'abanyagihugu b'Abafaransa batemera Imana. Ariko kandi rizatangwa n'ingabo z'Abaporotisanti z'ubukirisu bw'ikinyoma, bw'ubukazi, bw'intambara. Ico kiganiro kizohera n'ugusaba “ *uruvyaro rw'abagore rwasigaye* ”. Mpwemu aca atanga insobanuro yiye y'aberanda b'ukuri bo mu gihe ca nyuma : “ *Aha ni ho ukwihangana kw'aberanda, bitondera amabwirizwa y'Imana, bagafata intahe ya Yezu.* ” Mpwemu avuga muri ayo majambo abo, nkanje, bifatanyaga n'Ivyahishuriye Yohana vyiywe vy'ubuhanuzi kandi ntibareke ngo umuntu n'umwe abikuremwo, bakorakoranye gushika kw'iherezo amasaro yatanze n'ijuru.

Ikigabane ca 13 kivuga abansi babiri b'idini b'abanyaruyeri ari bo bafise ukwizera kwa gikirisu. Muri icyo, abigereranye nk'ibikoko bibiri, ica kabiri muri vyo kikaba cavuye mu ca mbere, nk'uko bigaragazwa n'isano riri hagati y'amajambo “ *ikiyaga n'ubutaka* ” mu nkuru y'Itanguriro abisobanura muri iki kigabane ca 13. Ica mbere cakozwe imbere y'umwaka w'1844, ica kabiri kizoboneka gusa mu mwaka wa nyuma w'ubuntu bw'abantu gushika kw'isi. Icyo “ *bikoko* ” bibiri ni, ku bwa mbere, Abagatolika, ishengeri nyina, ku bwa kabiri, amashengeri y'Abaporotisanti yavuguruwe yavuye muri ryo, abakobwa baryo.

Ivuga ku gice ca kabiri gusa c'igihe ca gikirisu kuva mu 1844, Ivyahishuriye 14 bivuga ubutumwa butatu bw'ukuri kw'Abadiventisiti b'Umusi w'Indwi ku majambo y'ibihe bidahera : ubuninahazwa bw'Imana busaba ko hasubirwamwo umugenzo w'Isabato yayo nyeranda, ukuntu yaciriye urubanza ubugatolika bw'i Roma, n'umugambi wiye wo gucira urubanza ubugatolika bw'i Roma nk'ubwa “ *ubukuru* ” bw'abantu n'ubwa shetani bw'Uburoma bw'umwami n'ubw'abapapa. Igihe c'ubutumwa bwo kwitegura kizohera, mu gukurikirana, n'ugukurwaho kw'aberanda batoranijwe, bashushanijwe n' “ *umwimbu* ”, n'ugutikizwa kw'abigisha b'abagararizi n'abatemera bose, ibikorwa bishushanijwe n' “ *umwimbu* ”, isi izosubira kuba “ *nyenga* ” y'ubuzima buzimvye bw'umusi wa mbere w'irema ryose. Ariko rero, rizoguma ririhwo mu “ *myaka igihumbi* ” umuntu yatoranijwe, Shetani, shetani ubwiye, arindiriyeye gutikizwa kwiye ku Rubanza rwa Nyuma hamwe n'abandi bantu bose b'abagararizi n'abamarayika.

Ivyahishuwe 15 vyibanda ku gihe c'iherezo ry'ikigeragezo.

Ivyahishuwe 16 bihishura “ *ibiza indwi vya nyuma vy'uburake bw'Imana* ” bitera, inyuma y'iherezo ry'ikigeragezo, abagararizi ba nyuma batizera barushiriza kugira ubukazi, gushika aho bategeka urupfu rw'abakurikiza Isabato y'Imana imbere gato y'icaga c'indwi.

Ivyahishuwe 17 vyose vyerekeye ukumenya “ *maraya akomeye* ” yitwa “ *Babiloni Akomeye* .” Ni muri ayo majambo Mpwemu yerekana “ *igisagara gikomeye* ” c'umwami n'ica papa, Roma. Gutyo rero urubanza Imana yamuciriye rurahishura neza. Ico gice kandi kimenyeshya urubanza rwaco rwo muri kazoza n'ugutikizwa n'umuriro, kuko Umwagazi w'intama n'abatoranijwe biye b'intahemuka bazorutsinda.

Ivyahishuwe 18 vyerekeye igihe c' “ *umuzabibu* ” canke igihano ca “ *Babiloni Akomeye* .”

Ivyahishuriye Yohana 19 yerekana ukugaruka kwa Yezu Kristu mu buninahazwa n'ukuntu azohangana n'ingabo z'abagararizi zo kw'isi ziteye ubwoba.

Ivyahishuwe 20 vyerekeye igihe c'imyaka igihumbi y'ikimpumbi c'indwi cabayeho mu buryo butandukanye cane, mw'ijuru n'abatoranijwe, no kw'isi yasambutse, mu kwitandukanya na Shetani. Mu mpera z'imyaka igihumbi, Imana izotunganya urubanza rwa nyuma : ugutikizwa n'umuriro wo mw'ijuru n'uwo munsu y'ubutaka w'abantu bose bo kw'isi n'abamarayika bo mw'ijuru bagararije.

Ivyahishuriwe Yohana 21 bigereranya ubuninahazwa bw'Ishengero ryashinzwe n'ugukoranya abatowe bacunguwe n'amaraso ya Yezu Kristu. Ugutungana kw'abatowe kugaragazwa n'ukugereranya n'ivyo isi itanga vy'agaciro kuruta ibindi vyose ku maso y'abantu : inzhabu, ifeza, amasaro n'amabuye y'agaciro.

Ivyahishuriwe Yohana 22 bivuyira mu ishusho ukugaruka muri Edeni yazimiye, iboneka kandi ishishirwaho ibihe bidahera kw'isi y'icaha yavuguruwe kandi ihindurwa kugira ngo ibe intebe y'ubwami y'isi yose y'Imana imwe rudende kandi ikomeye, umuremyi, umushinga amategeko n'umucunguzi aganza isi yose n'abacunguzi biwe bo kw'isi.

Aha ni ho hera iyo nsiguro yihuta y'igitabu c'Ivyahishuriwe Yohana, ukwiga mu buryo burambuye kuzokwemeza kandi gukomeze ivyo twahejeje kuvuga.

Nkongerako iyi nsobanuro y'impwemu cane ihishura ivyiyumviro vyihishije vy'icyumviro c'Imana. Atanga ubutumwa ata co umuntu yikeka biciye ku nsiguro ziteye ubwoba zivuga ko Bibiliya izodumurikira. Mu gukurikiza, mu kwubaka Ivyahishuriwe Yohana, uburyo nyene yakoresheje mu kwubaka ivyo yahishuriwe Daniyeli, Imana yemeza ko " *atahinduka* " kandi ko azoba " *umwe ibihe bidahera* ". Kandi, nasanze mu *Ivyahishuriwe* Yohana uburyo bumwe bwo gushiramwo insasanuro zitanu zihuye ari zo « *amakete y'amakoraniro* », « *ibimenyetso* » n' « *inzumbete* ». Dukurikije Ivyahishuriwe Yohana 5, aho Ivyahishuriwe Yohana vyerekanywe n'igitabu gipfungiwe n' " *ibidodo indwi* ", ugufungura " *ikidodo c'indwi* " gusa ni kwo kuzotuma umuntu ashobora kuronka ibimenyamenya bizokwemeza mu bigabane vya 8 gushika ku vya 22 , insobanuro n'amakenga vyavyuwe n'ukwiga ibigabane vya 1 gushika ku vya 6. ivyiyumviro. Kandi ntimutangare, kuko insiguro yayo nyene ni Isabato, ari yo yatumye habaho itandukaniro ryose hagati y'ubweranda bw'ukuri n'ubw'ikinyoma kuva mu 1843. Turasanga rero muri Apo 7, ukuri gukomeye kwateye ubwoba idini ry'Abaporotisanti mu mpera z'umwaka w'1843. Ariko , ku Budiventisiti , bwatsinze kuri iyo tariki , Ivyahishuriwe Yohana bizokwerekana mu mwaka w'1994 , ikigeragezo kizobutera ubwoba . Uwo mucu mushasha uzosubira , " kandi , " gutuma " *habaho itandukaniro hagati y'abakorera Imana n'abatayikorera* , " canke n'ibindi.

Igice ca kabiri : Ivyigwa vy'ido n'ido vy'Ivyahishuriwe Yohana .

Ivyahishuriwe Yohana 1 : Intangamarara – Ukugaruka kwa Kristo – insiguro y'abadiventisiti

Ivyo gushikiriza

Umurongo wa 1 : “ *Ihishurirwa rya Yezu Kristu, iryo Imana yamuhaye ngo yereke ~~abasuku-bayo~~ ibintu bitegerezwa kuba yuba : kandi yabirungikiye umumarayika wayo, abimenyeshya umusavyi wayo Yohani , ... ”*

Yohani, intumwa Yezu yakunda, ni we abika ivyo Vyahishuriwe Imana aronka kuri Se mw'izina rya Yezu Kristu . Yohani, mu giheburayo “ Yohan ”, bisobanura : Imana yatanze ; kandi ni ryo zina ryanje ry'intango. None Yezu ntiyavuze ati : “ *Uwufise azokwongerwa* ” ? Ubu butumwa “ *butanzwe* ” n’ “ *Imana* ” Data, rero bufise ibirimwo bitagira aho bigarukira. Kuko kuva Yezu Kristu azuka, yasubiye kugira kamere ziwe z'ubumana, kandi ni nk'Umuvyeyi wo mw'ijuru ashobora, ari mw'ijuru, gukora ku neza y'abasavyi biwe canke neza na neza “ *abashumba* ” biwe . Nk'uko imvugo ivuga, “ *uwagabishijwe imbere y'igihe arafise intwano imbere y'igihe.* ” Imana irafise ico cyumviro kandi iravyemeza mu kurungikira abasavyi bayo amahishurirwa yerekeye kazoza. Imvugo ngo “ *ivyo bitegerezwa gushika yuba ” yoshobora gusa n'iyitangaje iyo tuzi ko ubutumwa bwatanzwe mu mwaka w'94 inyuma ya Kristu kandi ko ubu turi mu mwaka w'2020-2021 , igihe iki gitabu candikiwe. Ariko mu kuvumbura ubutumwa bwiwe , tuzotahura ko ivyo “ vyihuse ” bifata insobanuro nyayo, kuko abazobwakira bazoba bari mu gihe kimwe n'ukugaruka kw'ubuninahazwa kwa Yezu Kristu. Iyi nsiguro izoba iri hose mu Vyahishuriwe*

Yohana , kuko Ivyahishuriwe Yohana igenewe " Abadiventisiti " ba nyuma batowe n'Imana , biciye ku kwizera kwerekana mu kigeragezo ca nyuma cubatswe ku makuru yo mu Vyahishuriwe Yohana 9 :1 gushika kuri 12 , avuga ku nsiguro y' " *inzumbete ya gatanu* " . Muri iki kigabane , imirongo ya 5 n'ya 10 ivuga igihe c'ubuhanuzi c' " *amezi atanu* " casobanuwe nabi gushika ubu. Mu kwiga kwanje kuri iyo nkuru, ico kiringo carashizeho itariki nshasha ishobora gutangaza ukugaruka kwa Yezu mu mwaka w'1994 , umwaka nyawo w'2000 w'ivuka ry'ukuri rya Kristo . Ico kigeragezo c'ukwizera carateye ubwoba, ku ncuro ya nyuma, ubudiventisiti buzwi, bwari bwacitse ubushuhe kandi bushingiye ku migenzo, kandi bwari bwiteguriye gusezerana n'abo Imana ihishura ko ari abansi bayo .

Vyahishuriwe Yohana yiwe.. Kuva mu mwaka w'2018, naramenye itariki y'ukugaruka kw'ukuri kwa Yezu Kristu kandi nta makuru yose ashingiye ku buhanuzi bwa Daniyeli n'Ivyahishuriwe Yohana , ivyo bihe vy'imibare vyose vyarangutse mu gushitsa uruhara rwavyo rwo gusesangura mu bihe vyashinzwe. Ukugaruka kwa Yezu kw'ukuri gushobora gutahurwa mu nkuru yo mw'Itanguriro, twizera ko imisi indwi y'amayinga yacu yubatswe ku gishushanyo c'imyaka 7.000 y'umugambi wose wateguwe n'Imana , wo gukuraho icaha n'abanyavyaha , no kuzana mu buziraherezo bwiwe abakundwa biwe batoranijwe mu myaka ya mbere ,000. Cokimwe n'ingero z'aheranda canke ihema ry'igiheburayo , igihe c'imyaka 6000 gifise ibice bitatu vya gatatu vy'imyaka 2000. Intango y'igice ca gatatu ca nyuma yaragaragajwe, kw'igenekerezo rya 3 Ndamukiza 30, n'urupfu rw'imponganano rw'Umukiza wacu Yezu Kristu. Ikirangamisi c'Abayuda kiremeza iyo tariki. Kugaruka kwiwe rero kuzoba mu mpera z'umwaka w'2030, canke haciye imyaka 2000. Kubera ko tuzi ko ukugaruka kwa Kristo kuri imbere yacu , ko kuri hafi cane, ijambo " *yuba* " riri mu majambo ya Yezu rirabereye ata gatotsi. Gutyo, naho cagumye kizwi kandi gisomwa mu binjana vyose, igitabu c'Ivyahishuriwe Yohana cagumye gipfutse, gikonje , gipfutse, gushika mu gihe c'iherezo, ivyo bikaba vyerekeye uruvyaro rwacu.

Umurongo wa 2 : " ... yashingira *intahe ijambo ry'Imana n'ugushingira intahe Yezu Kristu n'ivyo yabonye vyose* .

Yohani arashingira intahe ko ivyo yeretswe yabikuye ku Mana. Iyereka rigize intahe ya Yezu Kristu Ivyahishuriwe 19:10 isobanura ko ari " *impwemu y'ubuhanuzi* " . Ubutumwa bushingiye ku mashusho " *abonwa* " n'amajambo yumvikanye. Yohani yanyazwe mu bintu vy'isi vy'agahomerabunwa na Mpwemu w'Imana yamuhishuriye mu mashusho insasanuro zikomeme z'amateka y'idini y'igihe ca gikirisu ; izohera n'ukugaruka kwiwe kw'abansi biwe mu buninahazwa kandi mu buryo buteye ubwoba.

Umurongo wa 3 : " *Hahirwa uwusoma n'abumva amajambo y'ubu buhanuzi, bakitondera ivyanditswe muri bwo ! Kuko igihe kiri hafi* .

Nfata ku bwanje igice kiri icanje, umunezero ku " *uwusoma* " amajambo y'ubuhanuzi, kuko Uhoraho aha inshinga gusoma insobanuro nyayo yumvikana. Ivyo arabisigura muri Yes.29:11-12 : " *Ivyo vyose vyahishuriwe kuri wewe ni nk'amajambo yo mu gitabu gikiweko ikidodo, ashikirizwa umuntu azi gusoma, ati: Soma ibi! Na we arishura ati: Sinshobora, kuko ryashizweko ikidodo; canke nk'igitabu gihabwa umuntu atazi gusoma, ngo: Soma ibi! Kandi ni nde yishura ati: Sinzi gusoma .*" Umurongo wa 13 , ukurikira , urahishura icatumye haba ukwo kudashobora : " *Uhoraho aravuga ati: Iyo aba bantu banyegereye, bantera iteka n'akanwa kabo n'iminwa yabo; ariko umutima wiwe uri kure yanje, kandi ubwoba afise kuri jewe ni itegeko gusa ry'imigenzo y'abantu .* Ijambo " *ryashizweko ikidodo* " canke " *rashizweko ikidodo* " ridondora ukuntu Ivyahishuriwe Yohana vyabonetse, bidashobora gusomwa kuko vyashizweko ikidodo. Ni ukugifungura no kugifungura vyose rero, jewe uwundi Yohani w'igihe ca nyuma, nahamagariwe n'Imana ; ivyo kugira ngo abatowe biwe bose b'ukuri, " *bumve kandi bazigame* " ukuri guhishuriwe mu majambo no mu mashusho y'ubuhanuzi. Izo nshinga zisobanura " *gutahura no gushira mu ngiro .*" Muri uwo murongo, Imana igabisha abatowe bayo ko bazoronka, kuri umwe mu bavukanyi babo muri Kristo,

"uwusoma", umuco usigura amabanga y'ubuhanuzi kugira ngo na bo nyene bashobore, kuvyishimira no gushiramwo inyigisho yiwe mu ngiro. Nk'uko vyari biri mu gihe ca Yezu, ukwizera, ukwizigira n'ukwicisha bugufi rero bizoba ngombwa cane. Muri ubwo buryo, Imana irasesagura kandi igakuraho abantu bishimira cane ku buryo badashobora kwigishwa. Ni co gituma mbwira abatowe nti : " Nimwibagire uwo mugabo, uwo mukozi wa Leta mutoyi w'umuhinduzi n'umumenyeshamakuru, murabe Umwanditsi w'ukuri : Imana Mushoboravyose Yezu Kristu ."

Umurongo wa 4 : " Yohana ndandikiye amashengero indwi yo muri Aziya : Ubuntu n'amahoro bibe kuri mwebwe, biva ku Mpwemu indwi ziri imbere y'intebe yiwe y'ubwami, ..."

Ivyo kuvuga " Amakoraniro indwi " birakekwa, kuko Inama ifise inyuguti nini A ari imwe, ubudasiba. " Amakoraniro indwi " rero ni ngombwa ko yerekana *Ikoraniro ry'ubumwe* rya Yezu Kristu mu bihe indwi vy'ikimenyetso kandi bikurikirana. Ico kintu kizokwemezwa kandi turamaze kumenya ko Imana igabanya igihe ca gikirisu mu bihe 7 vyihariye. Ivyo kuvuga Aziya birafise akamaro kandi birabereye, kubera ko amazina yerekanwa ku murongo wa 11 ari ay'ibisagara biri muri Aziya Ntoya, muri Anatoliya ya kera iri mu burengero bwa Turukiya y'ubu. Mpwemu aramaze kwemeza umupaka w'Uburayi n'intango y'umugabane wa Aziya. Ariko ijambo *Aziya*, cokimwe n'ijambo Anatoliya, rinyegeza ubutumwa bwo mu vy'impwemu. Bisobanura : **izuba rirashe** mu rurimi rw'ikinyakadiya no mu kigiriki, kandi rero rivuga inkambi y'Imana yagendewe na Yezu Kristu, " izuba rirashe ", muri Luka 1:78-79 : " *Biciye mu mara y'ikigongwe c'Imana yacu, izuba rivuye hejuru ryatugendeye, kugira ngo rihe umuco abari mu mwijima, baje mu gitutu c'amahoro yacu.* » Ni we kandi " izuba ry'ubugororotsi " ryo muri Mal. 4:2 : " Ariko mwebwe mwubaha izina ryanje **izuba ry'ubugororotsi** rizobarasira rifise ugukiza mu mababa yaryo ; muzosohoka musimbe nk'inyana zivuye mu rugo " . Uburyo bwo kuramutsa burahuye n'amakete abakirisu bahanahana mu gihe ca Yohani. Ariko rero, Imana yerekanwa n'imvugo nshasha, mbere itazwi : « *iva kuri we ariho, yariho, kandi azoza* ». Iyo mvugo ihindura gusa, mu rurimi rw'intango rw'ikigiriki no mu zindi mpinduro, insobanuro y'izina ry'Imana ry'igiheburayo ngo : « YaHweh . " Iyi ni inshinga " kuba " ihuriwe mu muntu wa gatatu mu bumwe bw'igihe kitatunganye c'igiheburayo. Ico gihe citwa kidatunganye kiserura icarangutse kiramvye mu gihe, kuko igihe c'ubu kitariho mu guhuza igiheburayo. " *n'uwuzoza* ", birakomeza kwemeza insiguro y'ukugaruka kwa Yezu Kristu, ubudiventisiti. Ugufungurirwa kw'ukwizera kwa gikirisu ku bapagani rero kurashimangirwa; ni bo Imana ihindura izina ryayo. Hanyuma haboneka ikindi kintu gishasha kigaragaza Mpwemu Yera : " *Impwemu indwi ziri imbere y'intebe yiwe y'ubwami.* " Iryo jambo rizoboneka mu Vyahishuriwe Yohana 5 :6 . Umubare 7 ugaragaza ukwezwa, muri iki gihe, ukwo Mpwemu w'Imana yasutswe mu biremwa vyiwe, rero, " *imbere y'intebe yiwe y'ubwami* ". Mu Vyahishuriwe Yohana 5:6, " *umwagazi w'intama yagandaguwe* " ufiteye isano n'ivyo bimenyetso, ubuhanuzi rero bwemeza ububasha bwose bw'Imana bwa Yezu Kristu. " *Impwemu indwi z'Imana* " zigereranywa n' " *igitereko c'amataru c'amashami indwi* " c'ihema ry'igiheburayo rivuga ubuhanuzi bw'umugambi w'agakiza k'umugambi w'Imana. Porogarama yiwe rero yari yerekanwe neza. Kuva Adamu, imyaka 4000, kandi mu rupfu rwiwe Yezu ahongera ivyaha vy'abatoranijwe ku wa 3 Ndamukiza 30, gutyo aratabura igitambaro c'icaha maze yugururira inzira yo kwinjira mw'ijuru abatoranijwe bacunguwe mu myaka ibihumbi bibiri ya nyuma mu myaka ibihumbi bitandatu yateguwe gutoranywa kw'abatoranijwe n'isi yose, gushika aho abatoranijwe batatanijwe kw'isi yose.

Umurongo wa 5 : " ... kandi bivuye kuri Yezu Kristu, icabona c'umwizigirwa, imfura yazutse mu bapfuye, n'umukuru w'abami bo kw'isi ! Uwo adukunda, akadukura mu vyaha vyacu amaraso yiwe ;

Izina “*Yezu Kristu*” rifitaniye isano n’ubusuku bwo kw’isi Imana yaje kurangura kw’isi. Uyu murongo utwibutsa ibikorwa vyawe vyarunguye kugira ngo aronke agakiza kubera ubuntu ashikanira abatowe biwe bonyene. Mu kudahemuka kwiwe gutunganye ku Mana no ku mico yiwe, Yezu yari “*icabona c’umwizigirwa*” yashikirijwe ngo abe akarorero ko kwigana, ku ntumwa ziwe n’abigishwa biwe bo mu bihe vyose, harimwo n’abacu. Urupfu rwiwe rwavuzwe ubuhanuzi n’urupfu rw’igikoko ca mbere cishwe kugira ngo kiyambike Adamu na Eva ubusa inyuma y’icaha cabo. Biciye kuri we rero, yari vy’ukuri “*imfura y’abapfuye*.” Ariko kandi ni, kubera akamaro kayo k’ubumana, ko urupfu rwiwe rwonyene rwari rufise ubushobozi n’ububasha bwo gucira urubanza shetani, icaha n’abanyavyaha. Aguma ari “*imfura*” hejuru y’ “*imfura*” zose mu mateka y’idini. Ni mu muzirikanyi urupfu rwiwe, rwari rukenewe kugira ngo acungure icaha c’abo yatoye, ni ho Imana yatumye abantu n’ibikoko vyose vy’*imfura* vya *Misiri y’abagarariji bipfa*, ishusho y’icaha, kugira ngo “*irokore*” abantu bayo b’Abaheburayo mu buja, bwari busanzwe ari ikimenyetso n’ishusho y’ “. Kubera ko ari “*imfura*,” uburenganzira bwo kuba imfura mu vy’impwemu ni ubwiwe. Mu kwiyerekana ko ari “*umuganwa w’abami bo mw’isi*,” Yezu yigira umusuku w’abacunguwe biwe. “*Abami b’isi*” ni abinjira mu bwami bwiwe bacunguwe n’amaraso yiwe; bazoragwa isi nshasha. Ni ikintu gitangaje kumenya urugero rw’ukwicisha bugufi, impukwe, ubugenzi, ubuvukanyi n’urukundo rw’ibiremwa vyo mw’ijuru vyagumye ari intahemuka ku ngingo mfatirwako z’Imana z’ubuzima bwo mw’ijuru. Igihe Yezu yari kw’isi, yarayoye ibirenge vy’intumwa ziwe, mu gihe yemeza yuko ari “*Umwigisha n’Umukama*.” Mw’ijuru, azoba “*umuganwa*” w’ “*abami*” biwe ibihe bidahera. Ariko “*abami*” na bo bazoba abasuku ba bene wabo. Kandi, mu kwiha izina ry’icubahiro ry’ “*umuganwa*”, Yezu yishira ku rugero rwa shetani, umwansi wiwe n’umuhiganwa wiwe yatsinzwe, uwo yita, “*umutware w’iyi si*.” Ukwigira umuntu kw’Imana muri Yezu kwavyuriwe umutima n’uguhura kw’abo “*baganwa*” babiri; iherezo ry’isi n’iry’ibiremwa vyayo rivana n’ububasha bw’umutsinzi akomeye Yezu Mikaheli YaHweh. Ariko Yezu intsinzi yiwe ayikesha igice gusa c’ubumana bwiwe, kuko yarwanye na shetani ku buryo bungana, mu mubiri w’umubiri usa n’uwacu, haciye imyaka 4000 intambara yatsinzwe na Adamu wa mbere. Ivyiyumviro vyawe n’umwiyemezo wiwe wo gutsinda no gukiza abo yatoye ni vyo vyonyene vyamuhaye intsinzi yiwe. Yateguriye inzira abo yatoye, yerekana ko “*intama*” yubaha ishobora gutsinda “*ibirura*” birya inyama n’impwemu, ifashijwe n’Imana y’intahemuka kandi y’ukuri.

Umurongo wa 6 : “*kandi yatugize ubwami, abaherezi b’Imana na Se, ubuninahazwa n’ububasha bibe ivyiwe ibihe vyose ! Amen !* »

Yohani ni we asigura igize Ishengero ry’Abatoranjwe. Muri Yezu Kristu, Isirayeli ya kera irabandanya mu buryo bw’impwemu bwavuzwe mu migenco y’isezerano rya kera. Mu gukorera “*Umwami w’abami n’Umukama w’abakama*,” abatowe vy’ukuri barasangira ubwami bwiwe, kandi bari kumwe na we, ni bo bagize abanyagihugu b’ubwami bwo mw’ijuru. Ni “*abaherezi*” bo mu vy’impwemu kandi, kuko bakorera mu rusengero rw’umubiri wabo, aho bakorera Imana, bakitanga mu bweranda kugira ngo bakorere Imana. Kandi biciye ku masengesho batura Imana, baratanga imibavu yashikirizwa ku gicaniro c’imibavu mu rusengero rwa kera rw’i Yeruzalemu. Ugutandukanya Yezu na Se kurazimiza, mugabo kurahuye n’ugutahura abakirisu benshi b’ikinyoma bafise ku bijanye n’ico kibazo. Ivyo bishika no ku kwivugira ko “*bubaha*” Umwana kubera Se. Iryo ni ryo kosa canke icaha c’ukwizera kwa gikirisu kuva kw’igenekerezo rya 7 Ntwarante 321. Ku benshi, ikiruhuko c’Isabato ni itegeko ryerekeye Abayuda bo mw’isezerano rya kera gusa, igihe ca Data. Data na Yezu kuko ari umuntu umwe, bazoshikirwa n’ishavu rya Yezu biyumvira ko bariko baratera iteka. Mu kamere yiwe y’ubumana nk’Umuvyeyi, Yezu afise, kandi ibihe bidahera, “*ubuninahazwa n’ububasha, ibihe bidahera!*” Amen! » “*Amen*” bisobanura ngo : n’ukuri ! Vy’ukuri !

Insiguro y'Abadiventisiti

Umurongo wa 7 : “ *Raba, arazanana n'ibicu. Kandi ijisho ryose rizomubona, mbere n'abamucumise ; kand'imiryango yose yo kw'isi izoborogera kubera we. Egome. Amen!* »

Igihe nyene azogaruka niho Yezu azokwerekana ubuninahazwa bwiwe n'ububasha bwiwe . Dukurikije Ivyakozwe n'intumwa 1:11, azogaruka “ *nk'uko yaduze mw'ijuru ,* ” ariko ku bijanye n'ukugaruka kwiwe bizoba mu buninahazwa bwo mw'ijuru burengeje urugero buzotera ubwoba abansi biwe ; “ *abamutobesheje* ” mu kurwanya umugambi wiwe nyawo. Kuko iyo mvugo yerekeye gusa abantu bo mu gihe kimwe n'ukuza kwiwe. Iyo abasuku biwe bateye ubwoba ko bazokwicwa canke bazokwicwa, Yezu arasangira n'abo kuko yifatanya na bo : « *Umwami azobishura ati : « Ni ukuri ndabibabwiye, igihe mwabikoreye umwe muri aba bene wacu batobato, ni jewe mwabikoreye.* (Mat.25,40) ». Abayuda n'abasoda b'Abaroma bamubamvye ntibarimwo muri ubwo butumwa. Mpwemu w'Imana ashira ico gikorwa ku bantu bose babuza igikorwa ciwe c'agakiza, bagatuma igikorwa ciwe c'ubuntu n'agakiza k'ibihe bidahera bibura ku bwabo no ku bandi. Mu kuvuga “ *imiryango yo kw'isi,* ” Yezu yibanda ku bakirisu b'ikinyoma bo bivugwa ko imiryango ya Isirayeli ishobora kwaguka mw'isezerano rishasha. Kubera ko bazobona mu kugaruka kwiwe ko bariko bitegurira kwica abatowe vyiwe vy'ukuri, bazogira imvo zibereye zo kuboroga, bazobona ko ari abansi b'Imana yari ikwiye kubakiza. Ibintu vy'ido n'ido vyerekeye porogarama y'imisi y'iherezo nyene bizohishurwa binyanyagiye mu bigabane vyose vyo mu gitabu c'Ivyahishuwe. Ariko ndashobora kuvuga ko Ivyahishuwe 6:15-16 bidondora iyo nkuru muri aya majambo : “ *Abami bo kw'isi, abanyacubahiro, abakuru b'ingabo, abatunzi, abakomeye, umushumba wese n'uwidegemvya wese, bihisha mu masenga no mu bitandara vyo mu misozi. Babwira imisozi n'ibitandara bati: «Nimudugweko, muduhishe amaso y'Ivyagiye kuri ya ntebe n'uburake bg'Umwagazi w'intama.* ” .

Umurongo wa 8 : “ *Ndi Alufa na Omega, ni ko Umukama Imana avuga, ariho, yariho, kandi azoza, Mushoboravyose .* »

Uwuvuga gutyo ni Yezu mwiza yaronse ubuninahazwa bwiwe bw'ubumana mw'ijuru , ni we “ *Mushoboravyose* ” . Turakeneye gusa guhuza uwo murongo n'uwo mu Vyahishuriwe Yohana 22:13-16 kugira ngo tugire ikimenyamenya cavyo : “ *Ndi Alufa na Omega, uwa mbere n'uwa nyuma, intango n'iherezo... /...Jewe Yezu natumye umumarayika wanje kubashingira intahe ivyo bintu mu mashengero. Ndi umuzi n'uruvyaro rwa Dawidi, inyenyeri y'igitondo* ikayangana . Nk'uko biri ku murongo wa 4, Yezu yiyerekana munsu y'imico y'Imana umuremyi, umugenzi wa Musa, izina ryiwe ry'igiheburayo ni “ *YaHweh* ” nk'uko bivugwa muri Kuv.3:14 . Ariko ndashaka kwerekana ko izina ry'Imana rihinduka bivanye n'uko ari we yiyita canke abantu bayita : « *Ndiho* » rihinduka « *Ni we* » mu buryo bwa « *YaHWÉH* » .

Iciyumviro congereweke mu 2022 : Imvugo “ *alfa na omega* ” ivuga mu ncamake ihishurirwa ryose Imana yatanze muri Bibiliya yayo , kuva mw'Itanguriro 1 gushika mu Vyahishuriwe 22 . Ariko kuva mu mwaka w'2018, insobanuro y'ubuhanuzi y'imyaka “ *ibihumbi bitandatu* ” yahawe imisi itandatu y'indwi yararemejwe ata gushidikanya ku gaciro kayo nk'imisi itandatu nyakuri , iyo Imana yaremye isi n'ubuzima yari ikwiye gushigikira. Ariko, mu kugumya insobanuro yayo y'ubuhanuzi, iyo misi itandatu canke imyaka “ *6000* ” yaratumye bishoboka gusobanura mu mpera z'umwaka w'2030 ukugaruka kwa nyuma kw'intsinzi kwa Yezu Kristu n'uguduzwa kw'aberanda biwe b'intahemuka. Biciye mu mvugo “ *alfa na omega* ” , Yezu aha abera biwe bo mu misi ya nyuma urufunguzo ruzobafasha kumenya igihe nyaco c'ukuza kwiwe kwa kabiri. Ariko mu mpera z'umwaka w'2018 niho twatahura ingene twokoresha iyo myaka 6.000, kandi gushika ku wa 28 Mukakaro 2022, tukayifatanya n'aya majambo : « *alfa na omega* » , « *intango n'iherezo* » .

Umurongo wa 9 : “ *Jewe Yohani, mwenewanyu, mugenzi wanyu mu makuba no mu bwami no mu kwihangana kwa Yesu, nari mw’izinga riyitwa Patimosi kubera ijambo ry’Imana no gushingira intahe Yezu.* »

Ku mushumba nyakuri wa Yezu Kristu, ivyo bintu bitatu birahuye : umugabane w’amagorwa, umugabane w’ubwami, n’umugabane wo gushikama muri Yezu. Yohani ashingira intahe ivyerekeye aho yaronka iyerekwa ryiwe ry’Imana. Kubera ko Abaroma bamusanze asa n’uwutashobora guseniyuka, amaherezo baramutandukanya n’abandi mu bunyagano mw’izinga rya Patimo, kugira ngo intahe yiwe ibe ku bantu gusa. Mu buzima bwiwe bwose , ntiyigeze ahagarika gushingira intahe ijambo ry’Imana kugira ngo aninahaze Yezu Kristu . Ariko kandi turashobora gutahura ko Yohani yarongowe i Patimosi kugira ngo aronke, mu mahoro, intahe ya Yezu igize Ivyahishuriwe, ivyo aronka ng’aho bivuye ku Mana.

Reka twibuke mu guca ko abo banditsi babiri b’ubuhanuzi bubiri Daniyeli n’Ivyahishuriwe Yohana barindwa n’Imana ku gitangaro ; Daniyeli akizwa amenyo y’intare na Yohani akizwa ata co akomerewe mu gitereko c’amavuta abiri. Ivyo bacyemwo biratwigisha icigwa : Imana itandukanya abasavyi bayo mu kurinda mu buryo bukomeye kandi burengeye ubw’abantu bayininahaza cane kandi bagatanga ishusho y’akarorero yipfuzwa cane cane kuremesha. Ubusuku bw’ubuhanuzi rero buravugwa muri 1Kor.12:31 ko ari “ *nzira nziza kuruta izindi zose.* ” Ariko hariho abahanuzi n’abahanuzi. Si abahanuzi bose bahamagariwe kwakira iyerekwa canke ubuhanuzi buva ku Mana. Ariko abatoranijwe bose barahanurirwa guhanura, ni ukuvuga gushingira intahe ukuri kw’Umukama kuri mugenzi wabo kugira ngo abashikane ku gakiza.

Ivyo Yohani veretswe ku bihe vy’Abadiventisiti

Umurongo wa 10 : “ *Nari muri Mpwemu ku musi w’Umukama, numva inyuma yanje ijwi riranga nk’iry’inzumbete,* ” .

Imvugo ngo “ *umusi w’Umukama* ” izoremesha insobanuro zibabaje. Mu mpinduro yiwe ya Bibiliya, J. N. Darby ntatinye kuyihindura n’ijambo “ Sunday ” , Imana ifata ko ari “ *ikimenyetso* ” kizima c’ “ *igikoko* ” kirongowe na shetani mu Vyahishuriwe Yohana 13:16 ; Ivyo bihushanye ata guca ku ruhande n’ “ *ikidodo* ” ciwe c’ubwami, ni ukuvuga umusi wiwe ugira indwi w’akaruhuko kejejwe. Mu bijanye n’inkomoko, ijambo « Sunday » risobanura vy’ukuri « umusi w’Umukama » , ariko ingorane ikomoka ku kuba ryegurira umusi wa mbere w’indwi ikiruhuko, ivyo Imana itigeze itegeka, kuko ku ruhande rwayo, yahora yeza umusi ugira indwi ku bw’iyo ntumbero. None “ *umusi w’Umukama* ” uvugwa muri uyu murongo mu vy’ukuri usobanura iki ? Ariko inyishu yaramaze gutangwa ku murongo wa 7 ivuga ngo , “ *Raba, arazanana n’ibicu.* » Ng’uwo, “ *umusi w’Uhoraho* ” Imana igenewe : “ *Ehe nzobarungikira Eliya umuhanuzi imbere y’uko uwo musi ukomeye kandi uteye ubwoba wa YaHWéH ushika.* (Mal.3, 5) ” ; uwo yakoze ubadiventisiti n’ivyo bitatu “ *vyitezwe* ” vy’ukugaruka kwa Yezu, vyari vyaramaze gushitswako n’ingaruka nziza n’imbi zose zazanywe n’ivyo bigeragezo bitatu, mu 1843, 1844, na 1994. Gutyo abayeho mu 94, Yohani atwarwa na Mpwemu ku gloven the sevitu divinium nyene ya Yezu mu 1844. None “ *inyuma* ” yiwe ni igiki ? Amateka yose ya kera y’igihe ca gikirisu ; kuva Yezu apfuye, imyaka 2000 y’idini rya gikirisu ; Imyaka 2000 Yezu yahagaze mu batowe biwe, abafasha, muri Mpwemu Yera, gutsinda ikibi nk’uko we ubwiwe yatsinze shetani , icaha n’urupfu. “ *Ijwi rikomeye* ” ryumvikana “ *inyuma* ” yiwe ni irya Yezu yinjiramwo nk’ “ *inzumbete* ” , kugira ngo aburire abatowe biwe no kubahishurira kamere y’imitego y’idini y’ubushetani bazohura nayo mu buzima bwabo mu bihe vyose “ indwi ” umurongo ukurikira uzovuga .

Umurongo wa 11 : “ *Uwo aravuga ati : « Ivyo ubona, wandike mu gitabu, ubirungikire amashengero indwi: i Efeso, i Simurina, i Perugamo, i Tiyatira, i Sarudi, i Filadelufiya n’i Lawodiseya. »* .

Uburyo buboneka bw’ico canditswe bwasa n’ubugaragaza nk’abavugwa ku buryo nyabwo ibisagara vyitwa Aziya vy’igihe ca Yohani ; kimwe cose gifise ubutumwa bwaco. Ariko ivyo vyari gusa umuce w’uguhenda wari ugamije gupfuka insobanuro nyayo Yezu atanga ku butumwa bwiwe. Muri Bibiliya yose, amazina bwite abagabo bahabwa arafise insobanuro yihishije mu mizi yayo , yaba iyo mu giheburayo, iyo mu Bukaludaya canke iyo mu Kigiriki. Iyo ngingo ngenderwako irakora no ku mazina y’ikigiriki y’ivyo bisagara indwi. Izina ryose rihishura akaranga k’igihe riserukira. Kandi urutonde ayo mazina ashirwako rujanye n’urutonde rw’iterambere mu gihe rwategekanijwe n’Imana. Tuzobona mu nyigisho y’Ivyahishuriwe Yohana 2 na 3 aho urutonde rw’ayo mazina rwubahwa kandi rwemezwa , insobanuro y’ayo mazina indwi , ariko ayo ya mbere n’aya nyuma , " *Efeso na Lawodiseya* " , ahishura ubwayo, ikoreshwa Mpwemu akoresha. Insobanuro, uko zikurikirana, " gutanguza " n' " abantu baciriwe urubanza , " dusanga " *alfa na omega, intango n’iherezo* , " vy’igihe c’ubuntu bwa gikirisu. Ntibitangaje rero kubona Yezu yimenyekanishije ku murongo wa 8, muni y’iyi nsobanuro : “ *Ndi Alufa na Omega .* ” Gutyo arandika ukuhaba kwiwe ari kumwe n’abashumba biwe b’intahemuka mu kiringo cose c’ubukirisu.

Umurongo wa 12 : “ *Ndahindikira kugira ngo mbone iryo jwi ryavuganye nanje. Maze ndahindikira mbona ibitereko vy’amatarata indwi vy’inzahabu .* ”

Ico gikorwa co « *guhindikira* » gituma Yohani araba igihe cose c’ubukristo kuva we ubwiwe atwarwa mu gihe c’ukugaruka kwa Yezu mu buninahazwa. Inyuma y’ukuri " *inyuma* " , dufise hano " *Narahindukiye* " , kandi na none " kandi , *inyuma yo guhindukira* " ; Mpwemu ashimika cane kuri iyo nzira yo kuraba kahise, kugira ngo tuyikurikire mu nzira y’ubwenge bwayo. Kandi Jean abona iki rero ? " *Ivyuma vy’amatarata vy’inzahabu indwi* " . Aha na ho ikintu kirakewa nk' " *Amakoraniro indwi* " . Kuko ikigereranyo c' " *igitereko c’amatarata* " cari mw’ihema ry’igiheburayo kandi cari gifise amashami indwi yari asanzwe agereranya , hamwe , ukwezwa kwa Mpwemu w’Imana n’umuco wiwe. Ivyo vyiyumviro bisigura ko, cokimwe n' " *Amakoraniro indwi* " , " *ibitereko vy’amatarata indwi* " bigereranya ukwezwa kw’umuco w’Imana, ariko mu bihe indwi vy’agaciro mu kiringo cose c’ubukirisu. Igitereko c’amatarata kigereranya abatowe b’igihe , kironka amavuta ya Mpwemu w’Imana gishingiyeko kugira ngo kimurikire abatowe n’umuco waco.

Itangazo ry’ivyago bikomeye .

Umurongo wa 13 : “ *hagati muri ivyo bitereko vy’amatarata indwi haza umuntu asa n’Umwana w’umuntu, yambaye impuzu ishika ku birenge, akenyeye mu gikiriza umukanda w’inzahabu. »* ”

Aha ni ho hatangurira insobanuro y’ikigereranyo y’Umukama Yezu Kristu. Iyi nkuru yerekana amasezerano ya Yezu : Luka 17:21 : « *Ntibazovuga ngo : « Raba hano, canke ngo « Hariya. »* Kuko ehe ubwami bw’Imana buri ***muri mwebwe .*** » ; Mat.28:20 : “ *kandi mubigishe kwitondera ivyo nabategetse vyose. Nanje ndi kumwe namwe ubutakibavirira gushika ku muhero w’isi.* ”. Iryo yerekwa risa cane n’iryo muri Daniyeli 10 aho umurongo wa 1 rivyerekana nk’itangazo ry’ “ *icago gikomeye* ” ku bantu biwe b’Abayuda. Ico mu Vyahishuriwe Yohana 1 na co nyene kimenyeshya “ *icago gikomeye* ” , ariko ubu, ku bijanye n’Ikoraniro rya gikirisu . Igereranyo ry’ivyo vyerekanwa bibiri rirarwubaka cane , kuko ido n’ido ry’ivyo bintu rihuye n’ivyo bintu bibiri bitandukanye cane vy’akahise. Insobanuro z’ikigereranyo zizoshikirizwa zireba Yezu Kristu mu bijanye n’ukugaruka kwiwe kwa nyuma

kw'ubuninahazwa. Ivyo " vyago " bibiri bihuriyeko ni uko biranguka kw'iherezo ry'amasezerano abiri yashinzwe n'Imana akurikiranye. None rero reka tugereranye izo nkuru zibiri : "... umwana w'umuntu " muri uyu murongo yari " umuntu " muri Daniyeli , kuko Imana yari itaragira umuntu muri Yezu. Ahubwo, muri « umwana w'umuntu » dusanga « umwana w'umuntu » Yezu ahora avuga igihe yivuga mu Njili. Nimba Imana yashimikiye cane kuri iyo mvugo , ni kubera ko yemeza ubushobozi bwayo bwo gukiza abantu. Aha ni ho " yambaye impuzu ndende , " " yambaye impuzu y'ilino " muri Daniyeli. Urufunguzo rw'insobanuro y'iyi mpuzu ndende ruri mu Vyahishuriwe Yohana 7:13-14. Irambarwa n'abapfa nk'abamaratiri kubera ukwizera kw'ukuri : " Umwe mu bakuru aranyishura ati: Abo bambaye impuzu zera ni bande, kandi bavuye hehe ? Ndamubwira nti : Mukama wanje, urazi. Araheza ambwira ati: «Aba ni abavuye mu marushwa menshi; bamese impuzu zabo, bayeza mu maraso y'Umwagazi w'intama. » . Yezu yambara « umukanda w'inzahabu mu gikiriza » ni ukuvuga ku mutima, ariko « mu mafyinga », ibimenyetso vy'inkomezi, muri Daniyeli. Na " umukanda w'inzahabu" . » igereranya ukuri nk'uko biri muri Ef.6:14 : " Nuko rero muhagarare, mukenyeje ukuri ; mwambare ubugororotsi nk'icuma gikingira igikiriza ; ". Nka kumwe kwa Yezu, ukuri guterwa iteka gusa n'abakukunda.

Umurongo wa 14 : " Umutwe wiwe n'imisatsi yiwe vyari vyera nk'ubwoya, vyera nk'urubura ; amaso yiwe yari nk'urubeya rw'umuriro ; »

Ibara ryera, ikimenyetso c'ubugororotsi butunganye , riranga Imana Yezu Kristu , ku bw'ivyo , yanka icaha. None, itangazo ry' " icago gikomeye " rishobora gusa kuba rifise intumbero yo guhana abanyavyaha. Iyi mpamvu yerekeye ivyo vyago vyose bibiri , ni co gituma dusanga, aha no muri Daniyeli, Imana , Umucamanza akomeye , " amaso yayo ameze nk'imbeya z'umuriro ." Intumbero yiwe irarya icaha canke umunyavyaha, ariko uwatoranjwe na Yezu ahitamwo kwihakana icaha, atandukanye n'umuyuda w'ikinyoma n'umukristo w'ikinyoma w'umugarariji urubanza rwa Yezu Kristu ruzoheza rumurya. Kandi ikiganiro ca nyuma c'ico " cago " kivuga abansi biwe bo mu kahise, bose bakaba bavugwa mu bigabane vy'iki gitabu, no mu vya Daniyeli. Apo.13 irabitwerekana mu buryo bw'ibikoko bibiri bimenyekanishwa n'amazina yavyo " ikiyaga n'ubutaka " bigaragaza ukwizera kw'Abagatolika n'ukwizera kw'Abaporotisanti kwavuyemwo , nk'uko amazina yavyo abivuga hakurikijwe Itanguriro 1:9-10. Agarutse, ivyo bikoko bibiri bifatanye biracika kimwe, bifatanye kugira ngo birwanye Isabato yiwe n'abayoboke biwe. Abansi biwe bazogira ubwoba, nk'uko bivugwa mu Vyahishuriwe Yohana 6:16, kandi ntibazohagarara.

Umurongo wa 15 : " Ibirenge vyawe vyari nk'umuringa mwiza, nk'uwusha mw'itanure ; kandi ijwi ryawe ryari nk'ijwi ry'amazi menshi. »

Ibirenge vya Yesu biratyoroye nk'umubiri wiwe wose, ariko muri iyo shusho birahumana mu guhonyanga amaraso y'abanyavyaha b'abagarariji. Nk'uko biri muri Dan.2:32, " umuringa , " icuma gihumanye , kigereranye icaha. Mu Vyahishuriwe Yohana 10 :2 turasoma ngo , " Yari afise mu minwe agatabu gatoyi kafunguye. Yashize ikirenge ciwe c'iburyo ku kiyaga , ikirenge ciwe c'ibubamfu na co ku butaka ; ". Ivyahishuwe 14 :17-20 ico gikorwa citwa " umwimbu " ; a theme developed in Yesaya 63. " Amazi menshi " agereranya , mu Vyahishuriwe Yohana 17:15 , " ibisata vy'abantu , amasinzi , amahanga n'indimi " bifatanye n' " maraya Babiloni Akomeye " ; izina ry'Ekleziya Gatolika y'i Roma ya papa. Iryo sezerano ry'umunota wa nyuma rizobahuza kugira ngo barwanye Isabato yejewe n'Imana. Bazoshika aho bafata ingingo yo kwica abamwihweza b'intahemuka. Turashobora rero gutahura ibimenyetso vy'ishavu ryawe rigororotse. Mu vyo yeretswe , Yezu yereka abo yatoye yuko " ijwi " ryawe rimwe gusa ry'ubumana rifise ububasha kuruta iry'ibisata vyose vyo kw'isi vyose hamwe.

Umurongo wa 16 : “ Yari afise mu kuboko kwiwe kw’iburyo inyenyeri indwi. Mu kanwa kiwe havuye inkota ikarishe y’ubugi bubiri ; kandi mu maso hiwe hari nk’izuba rikayangana n’inkomezi zaryo. »

Ikimenyetso c’ “ inyenyeri indwi ” afise “ mu kuboko kwiwe kw’iburyo ” kitwibutsa ubukuru bwiwe buhoraho ari bwo bwonyene bwashobora gutanga umuhezagiro w’Imana ; iyo kenshi kandi nyinshi cane bivugwa nabi n’abansi biwe b’abapagani. Inyenyeri ni ikimenyetso c’intumwa y’idini kuko nk’inyenyeri yo mu Itanguriro 1:15, uruhara rwayo ni “ *gukayangana isi* ”, mu gihe cayo, n’ubutungane bw’Imana. Umusi azogaruka, Yezu azozura (azure , canke azozure inyuma y’ugutikizwa kw’akanya gatoyi kwitwa urupfu) abatowe biwe bo mu *bihe* vyose bagereranywa n’amazina y’Amakoraniro *indwi* . Muri iyo nzira y’ubuninahazwa, kuri we n’abatoranijwe biwe b’intahemuka, yiyerekana ko ari « *Jambo ry’Imana* » ikimenyetso cayo « *c’inkota ityaye y’ubugi bubiri* » kivugwa muri Heburayo 4:12. Iyi ni yo saha iyo *nkota* izotanga ubuzima n’urupfu , bivanye n’ukwizera kwerekanwa kuri iri jambo ry’Imana ryanditswe muri Bibiliya Ivyahishuwe 11:3 bigereranya ko ari “ *ivyabona bibiri* ” vy’Imana. Mu bantu , ukuntu mu maso gusa ni kwo kubamenyesha kandi bikaba bituma bashobora gutandukanywa ; Ni co rero kintu co kumenya umuntu par excellence. Muri iyo yerekwa, Imana irahuza kandi mu maso hayo n’aho iriko iravuga. Muri Daniyeli, mw’iyerekwa, Imana igereranya mu maso hiwe n’ “ *umuravyo* ” ikimenyetso kigaragara c’imana y’Abagiriki Zewu, kuko umwansi w’ubuhanuzi azoba ari abantu b’Abaselewuki b’Abagiriki b’Umwami Antiyokusi wa kane , uwashitse ku buhanuzi mu - 168. Mu yerekwa ry’iyi maso ni igihe c’Ivyahishuriwe Yohana . *irakayangana mu nkomezi zayo* .” Ni ukuri ko ico kigeragezo ca nyuma co kurandura kw’isi umuntu wese yubaha Isabato nyeranda y’Imana ari co gihambaye cane mu ntambara y’abagarariji yo kwubahiriza “ umusi w’izuba ritaneshejwe ” washinzwe ku wa 7 Ntwarante 321 , n’umwami w’abami Constantin ^{wa mbere}. Iyi nkambi y’abagarariji izosanga imbere yayo “ *izuba ry’ubutungane bw’Imana* ” mu bubasha bwayo bwose bw’Imana, kandi ivyo, ku musi wa mbere w’impeshi 2030.

Umurongo wa 17 : “ *Ndamubona, nca nkubita imbere y’ibirenge vyawe nk’uwapfuye. Yaranshizeko ukuboko kwiwe kw’iburyo ati , “Ntutinye !”* »

Mu gufata ibintu gutyo, Yohani aba ariko aritega gusa iherezo ry’abazomuhangana niyagaruka. Daniyeli yari yigenjeje gutyo nyene, kandi muri ivyo bihe vyose bibiri, Yezu arasubiriza umutima mu nda yongera arakomeza umusavyi wiwe, umushumba wiwe w’umwizigirwa. “ *Ukuboko kwiwe kw’iburyo* ” kwemeza umuhezagiro wiwe kandi mu budahemuka bwiwe, atandukanye n’abagarariji bo mu yindi nkambi, uwatowe nta mpamvu afise yo gutinya Imana iza kumukiza kubera urukundo. Imvugo ngo « *ntimutinye* » yemeza ikintu ca nyuma kirangwa kuva mu 1843 n’ubu butumwa bw’Abadiventisiti bw’umumarayika wa mbere wo mu Vyahishuriwe Yohana 14:7 : « *Avuga n’ijwi riranga ati : « Nimutinye Imana, muyihe ubuninahazwa : kuko isaha y’urubanza rwayo ishitse : . kandi musenge uwaremye ijuru n’isi n’ikiyaga n’amasoko y’amazi.* » ; ni ukuvuga Imana umuremyi .

Umurongo wa 18 : “ *Ndi uwa mbere n’uwa nyuma, kandi ndi muzima. Nari narapfuye ; kandi raba ndi muzima mu myaka n’imyaka. Ni jewe mfise imfunguruzo z’urupfu n’iz’ukuzimu.* »

Ni Yezu koko, umutsinzi wa shetani, icaha n’urupfu, avuga muri ayo majambo. Amajambo yiwe ngo « *uwa mbere n’uwa nyuma* » aremeza ubutumwa bw’intango n’iherezo ry’igihe buvugwa mu buhanuzi, ariko muri ico gihe nyene , Yezu aremeza ubumana bwiwe bwatanze ubuzima kuva ku bwa mbere gushika ku bwa nyuma bw’ibiremwa vyawe vy’abantu . Uwo “ *afise imfunguruzo z’urupfu* ” arafise ububasha bwo guhitamwo uwuzobaho n’uwuzopfa. Isaha y’ukugaruka kwiwe ni igihe abera biwe bazozukira mu “ *kuzuka kwa mbere* ” kwabikiwe “ abapfuye bahezagiwe muri

Kristo nk'uko Ivyahishuwe 20:6 bivuga. Reka dukureho imigani yose y'imigenzo y'ubukristu bw'ikinyoma bw'ubukristu n'ubukristo bw'Abaroma, maze dutahure ko " *obode y'abapfuye* " ari ubutaka gusa bw'isi bwakoranije abapfuye bahindutse inkungugu , nk'uko vyanditswe muri Gen. 3:19 : " *Mu maso hawe uzogarura umutsima, gushika aho ugaruka mw'isi, aho wafashwe; kuko uri umukungugu, kandi mu mukungugu ni ho uzosubira.* » . Ivyo bisigi ntibizosubira kugira akamaro, kuko Umuremyi wavyo azobizura n'ubuntu bwavyo bwose bucapwe mu ciyumviro ciwe c'ubumana, mu mubiri wo mw'ijuru *udashobora kubora* (1 Kor. 15:42) usa n'uw'abamarayika bagumye ari intahemuka ku Mana : " *Kuko mu kuzuka nta bamarayika bameze nk'abamarayika b'Imana, ariko ntibameze nk'abamarayika b'Imana.* Mat.22:30 » .

Ubutumwa bw'ubuhanuzi bwerekeye kazoza buraremezwa .

Umurongo wa 19 : " *Andika rero ivyo wabonye, n'ibiriho, n'ibizoba inyuma y'ivyo:* " »

Muri iyo nsobanuro, Yezu aremeza ubuhanuzi bw'igihe c'isi yose c'igihe ca gikirisu kizohera n'ukugaruka kwiwe mu buninahazwa. Igihe c'intumwa kijanye n'imvugo ngo " *ivyo mwabonye* " kandi Imana rero igena Yohani nk'icabona nyakuri ciboneye ubusuku bw'intumwa. Yarabonye " *urukundo rwa mbere* " rw'Uwatoranijwe ruvugwa mu Vyahishuriwe Yohana 2:4. "... *ivyo biri* " vyerekeye iherezo ry'iki gihe c'intumwa Yohani aguma ari muzima kandi akora. "... *n'ibizoba inyuma yabo* " yerekeza ku bintu vy'idini bizoshika gushika mu gihe c'ukugaruka kwa Yezu Kristu, n'inyuma y'aho, gushika mu mpera y'ikimpumbi c'indwi.

Umurongo wa 20 : " *akabanga k'inyenyeri indwi wabonye mu kuboko kwanje kw'iburyo, n'ibitereko vy'amatarata indwi vy'inzahabu. Inyenyeri indwi ni abamarayika b'Amashengero indwi, n'ibitereko vy'amatarata indwi ni ya Mashengero indwi.* » .

" *Abamarayika b'Amakoraniro indwi* " ni bo batowe muri ivyo bihe vyose indwi. Kuko ijambo " *umumarayika* ", rivuye mu kigiriki " *aggelos* ", risobanura intumwa, kandi ryerekeza ku bamarayika bo mw'ijuru iyo gusa ijambo " *celestial* " ribisobanura. Nanje nyene, " *ibitereko vy'amatarata indwi* " n' " *Amakoraniro indwi* " akekwa mu nsobanuro yanje, aha ni ho ahuye. Mpwemu rero aremeza insobanuro yanje : « *ibitereko vy'amatarata indwi* » bigereranya ukwezwwa kw'umuco w'Imana mu bihe indwi vyerekanwa n'amazina y'« *Amakoraniro indwi* » .

Ivyahishuwe 2 : Ishengero rya Kristo . **kuva yatangura gushika mu 1843 .**

Mu nsiguro y'amakete , turasanga mu Vyahishuriwe Yohana 2, ubutumwa bune buvuga ku gihe kiri hagati y'umwaka wa 94 n'uwa 1843 , kandi mu Vyahishuriwe Yohana 3 , hari ubutumwa butatu buvuga ivy'igihe co kuva mu 1843-44 gushika mu 2030. unch , kandi abantu baracira urubanza ; intango n'iherezo ry'ikiringo c'ubuntu bwa gikirisu. Mu Vyahishuriwe Yohana 2, ku mpera y'ikigabane, Mpwemu aravyura intango y' " insanganyamatsiko y' Abadiventisiti y' ukugaruka kwa Kristo" ivuga ku itariki 1828 yashinzwe imbere y'igihe muri Dan 12:11. Kandi, mu gukurikirana kw'ibihe, intango y'igice ca 3 c'Ivyahishuriwe Yohana irashobora guhuzwa mu buryo bubereye n'itariki y'umwaka w'1843 yari intango y'ikigeragezo c'ukwizera c'Abadiventisiti. Ubutumwa bukwiye buraza kugira ngo buhagire ukwizera kw'Abaporotisanti kwagerajwe : " *Warapfuye .*" Izo nsobanuro zari zikenewe kugira ngo umuntu yemeze ko ubutumwa bufitaniye isano n'amatariki yashinzwe muri Daniyeli. Ariko iyerekwa ryo mu Vyahishuriwe Yohana rizana amahishurirwa yerekeye intango y'igihe ca gikirisu Daniyeli atateye imbere . Amakete canke ubutumwa Yezu abwira abasavyi biwe mu bihe vyacu vyose, burakuraho ukutumvikana kw'idini kw'ibinyoma n'ibinyoma bizimiza bireba amasinzi y'abizera b'abakristo. Aho ni ho dusanga Yezu nyawe n'ivyo asaba bibereye be n'ivyo yama atuka bifise ishingiro. *Inyuguti* zine za Apo.2 zigamije , zikurikirana , ibihe bine biri hagati ya 94 na 1843.

Igihe ca mbere : Efeso .

Mu mwaka w'94, icabona ca nyuma c'ugutanguza Ishengero rya Kristo .

Umurongo wa 1 : " *Wandikire umumarayika w'ishengero ry'i Efeso uti : Uwufise inyenyeri indwi mu kuboko kwiwe kw'iburyo, agenda hagati y'ibitereko vy'amatariki indwi vy'inzahabu, aravuga ibi :* "

Izina *Efeso* , rivuye mu mpinduro ya mbere y'ikigiriki " Efeso " risobanura gutanguza, Imana ibwira abasavyi bayo bo mu gihe co gutanguza Ikoraniro rya Kristo , mu gihe c'Umwami w'abami w'Uburoma Domisiyani (81-96) . Mpwemu rero yibanda ku gihe Yohani azoronka ku Mana ihishurirwa atudondora. Ni we ntumwa ya nyuma yagumye ari muzima ku gitangaro kandi aserukira, we ubwiye, umushingantahe wa nyuma yiboneye ivy'ugutangura kw'Ikoraniro rya Yezu Kristu. Imana yibuka ububasha bwayo bw'ubumana ; Ni we wenyene " *afise mu kuboko kwiwe kw'iburyo* " , ikimenyetso c'umuhezagiro wiwe , ubuzima bw'abatowe biwe , " *inyenyeri* " , acira urubanza ibikorwa vyazo , ivyamwa vy'ukwizera kwabo . Bivanye n'ivyo bibaye, arahezagira canke aravuma. Imana " *iragenda* " , utahure ko itera imbere mu gihe c'umugambi wayo mu guherekeza , uruvyaro ku rundi ,

ubuzima bw'abo yatoranije n'ibintu vy'isi itunganya canke irwana : " *kandi ubigishe kwitondera ivyo nabategetse vyose. Nanje ndi kumwe namwe ubutakibavirira gushika ku muhero w'isi. Mat.28:20* » . Gushika kw'iherezo ry'isi, abatowe biwe bazobwirizwa gushitsa ibikorwa yabateguriye imbere y'igihe : " *Kuko turi igikorwa ciwe, kuko twaremwe muri Kristu Yezu kugira ngo dukore ibikorwa vyiza, ivyo Imana yateguye imbere y'igihe, kugira ngo tugendere muri vyo. Ef.2:10* » . Kandi bazobwirizwa kumenyera ibintu vyihariye bisabwa muri kimwe cose muri ivyo bihe indwi. Kuko icigwa catanzwe muri " *Efeso* " kijanye n'ibihe vyose indwi ; " *inyenyeri indwi zifashwe mu kuboko kwiwe kw'iburyo* " arashobora kuzireka zigatera zigatera hasi, izo zijanye n'abakirisu b'abagarariji. Muzirikane ko " *igitereko c'amatara* " gifise akamaro gusa iyo kitanga umuco, kandi kugira ngo kitanga umuco kigomba kwuzura amavuta, ikimenyetso ca Mpwemu w'Imana.

Umurongo wa 2 : " *Ndazi ibikorwa vyawe, n'ubutame bwawe n'ukwihangana kwawe. Ndazi ko udashobora kwihanganira abantu babi; ko wagerageje abiyita intumwa atari bo, ugasanga ari abanyabinyoma;* »

Kwitwararika ! Igihe c'uguhuza inshinga kirahambaye cane , kuko ari co kigena igihe c'intumbero c'igihe c'intumwa. Muri uwo murongo, inshinga ihuriweko mu gihe c'ubu yerekeza ku mwaka w'94, mu gihe iyo mu gihe ca kera yerekeza ku gihe c'uruhamo rwatewe n'umwami w'abami w'Umuruma Nero, hagati y'imyaka ya 65 n'ya 68.

Mu mwaka w'94, abakirisu barakunda ukuri kwari kukiriho kandi kutagoramye , kandi baranka abapagani " ababisha " , cane cane muri bo Abaroma b'abanyabubasha bo muri ico gihe . Ivyo birafise impamvu, ni ukuvuga yuko intumwa Yohani akiriho cokimwe n'abandi bantu benshi ba kera bashingira intahe ukuri kwigishijwe na Yezu Kirisitu. Aba " *abanyabinyoma* " rero barafungurwa bitagoranye. Kuko mu bihe vyose ivyatsi bibi bitahindutse bigerageza kwivanga n'intete nziza, kuko gutinya Imana bikiri vyinshi, kandi ubutumwa bw'agakiza burakwegera kandi burakwegera. Binjiza ivyiyumviro vy'ikinyoma mu nyigisho. Ariko mu kigeragezo c'urukundo rw'ukuri, barananirwa kandi barapfukurwa n'abatowe bamurikiwe vy'ukuri . Na we nyene , ku bijanye n'ivya kera vy'igihe c'intumwa, « *mwaragerageje* », Mpwemu aribuka ingene ikigeragezo c'urupfu catumye amabara y'urupfu y'abakirisu b'ikinyoma agwa , « *abanyabinyoma* » nyabo bavugwa muri uyu murongo, hagati y'umwaka wa 65 n'uwa 68, igihe Nero yashikana Uwatoranijwe na Kristo ku nkengera y'ikiyaga ciwe mu 2012. Roma . Ariko reka tugaragaze yuko Yezu avyura uwo mwete wo mu gihe ca kera.

Umurongo wa 3 : " *ko ufise ukwihangana, ko wababajwe kubera izina ryanje, nturushe.* »

Aha na ho nyene, witwararike ibihe vy'inshinga zifatanya !

Nimba intahe y'ukwihangana igumaho , iyo y'imibabaro ntabwo ikiriho. Kandi Imana itegerezwa kwibuka ukwemera imibabaro kwagaragajwe kandi guterwa iteka mu buryo buhambaye nk'imyaka 30 imbere y'aho, hagati y'umwaka wa 65 n'uwa 68 , igihe uwo Muruma yari afise inyota y'amaraso, Nero, yatanga Abakirisu ku rupfu , akabishikanira nk'ikintu co kwitegereza , ku bantu biwe b'abanyaruyeri kandi b'abanyaruyeri . Muri ico gihe ni ho gusa ikambi y'Abatoranijwe " *yababaye* " mw' *izina* ryiwe " kandi " *ntiyaruha* . "

Umurongo wa 4 : " *Ariko rero, mfise ico nkugayako, ni uko wahevyeye urukundo rwawe rwa mbere.* »

Ico gitero gitegekanijwe kirarushiriza kuba igitomoye kandi kikaremezwa. Muri ico gihe abakirisu bari abizigirwa, ariko umwete werekanwa ku ngoma ya Nero wari waracitse intege canke ntiwaba ukiriho ; ivyo Yezu yita « *gutakaza urukundo rwa mbere* » , gutyo bikaba bigaragaza ko hariho urukundo rwa kabiri, ruri hasi cane y'urwa mbere .

Umurongo wa 5 : " *Nuko wibuke aho wavuye, wihane, ukore ibikorwa vya mbere. ahandiho nzoza aho uri, nkure igitereko cawe mu kibanza caco, kiretse wihanye.* »

Ukwubaha gusa canke kwemera gusa ukuri ntibizana agakiza. Imana isaba vyinshi ku bo ikiza kugira ibagire abagenzi bayo ibihe bidahera. Ukwizera ubuzima budahera birimwo ugutakaza agaciro ubuzima bwa mbere. Ubutumwa bwa Yezu buraguma ari bumwe ubudasiba nk'uko bivugwa muri Mat. *Na none, uwuzoshaka kurokora ubuzima bwiwe azobubura, na we uwuzobuheba kubwanje azoburuka. Umuntu vyomumarira iki kwunguka isi yose, agatakaza ubugingo bwiwe? Canke umuntu yotanga iki ngo acungure ubugingo bwiwe?* Iterabwoba ryo kumukurako Mpwemu wiwe, rigereranywa n'igitereko c'amatara, ryerekana ko, ku Mana, ukwizera kw'ukuri kuri kure y'ukuba ikimenyetso coroshe gifatanye n'umutima. Mu gihe c'i Efeso, igitereko c'amatara c'ikigereranyo ca Mpwemu w'Imana cari mu Buseruko, i Yeruzalemu aho ukwizera kwa gikirisu kwavukiye no mu mashengeru yashinzwe na Paulo mu Bugiriki no muri Turukiya y'ubu. Ico kibanza c'idini kizoca kija mu Burengeru vuba, ahanini kije i Roma mu Butaliyano.

Umurongo wa 6 : *“ Ariko iki ufise, ni uko wanka ibikorwa vy'Abanikolayiti, ivyo nanje nanka. »*

Muri iri kete, Abaroma bitwa mu buryo bw'ikigereranyo, inyuma y' *ababisha* : *“ Abanikolayita ”*, bisobanura, abantu batsinzwe canke abantu b'Intsinzi, ni ukuvuga abatware b'ico gihe. Mu kigiriki, ijambo *“ Nike ”* ni izina ry'intsinzi igaragazwa n'umuntu. None *“ ibikorwa vy'Abanikolayita ”* Imana n'abatoranijwe bayo banka ni ibiki? Ubupagani n'uguhuza idini. Baratera iteka imana nyinshi z'abapagani, imana zikomeye kuruta izindi zo muri zo zikaba zifise umusi wo mu ndwi zizigenewe. Ikirangamisi cacu co muri iki gihe, kikaba gishira ku misi indwi y'indwi amazina y'inyenyeri indwi, imibumbe canke inyenyeri yo mu rutonde rwacu rw'izuba, ni iragi ritaziguye ry'idini ry'Abaroma. Kandi ugusenga kw'umusi wa mbere kweguriwe *“ izuba ritaneshejwe ”* kuzotanga mu gihe, kuva mu 321, imvo yihariye ku Mana umuremyi yo kwanka *“ ibikorwa ”* vy'idini vy'Abaroma.

Umurongo wa 7 : *“ Uwufise ugutwi ni yumve ivyo Mpwemu abwira amashengeru ati : Uwutsinda nzomuha kurya ku giti c'ubuzima kiri hagati muri paradizo y'Imana. »*

Ubutumwa bubiri buri muri uwo murongo buvuga ibijanye n'igihe co kw'isi c'intsinzi, *“ uwutsinda ”*, be n'igihe co mw'ijuru c'impera yiwe.

Iryo formule ni ubutumwa bwa nyuma Yezu abwira abasuku biwe bo muri kimwe mu bihe indwi ubuhanuzi buvuga. Mpwemu arabihuza n'imibereho yihariye y'igihe cose. Ico c'i Efeso ni intango y'igihe kivugwa muri ubwo buhanuzi, ni co gituma Imana imuha agakiza k'ibihe bidahera mu buryo bw'intango y'amateka y'isi. Ishusho ya Yezu yaravuzwe ng'aho muni y'igiti c'ubuzima co *mw'itongo* ryo kw'isi Imana yari yaremye kugira ngo ishureye umuntu ataco yakoze kandi atyoroye. Ivyahishuriwe Yohana 22 havuga ubuhanuzi bw'uku kugarukana kwa Edeni nshasha kugira ngo abatowe batsinze baze bagire umunezero mw'isi nshasha. Iryo formule ryari rigaragaza ivyerekeye igihe cose umuce w'ubuzima budahera Yezu Kristu yahaye abatowe biwe bonyene.

Igihe ca 2 : Simuruna

Hagati y'umwaka wa 303 n'uwa 313, ni ho uruhamo rwa nyuma rw' *“ umwami ”* w'Abaroma .

Umurongo wa 8 : *“ Wandikire umumarayika w'ishengeru ry'i Simuruna uti : Uwa mbere n'uwa nyuma, uwapfuye, akazuka, aravuga ibi : ”*

Izina *“ Smurna ”* ryo mu rwandiko rwa kabiri, ryahinduwe rivuye mw'ijambo ry'ikigiriki *“ smurna ”* risobanura *“ imira ”*, Imana ivuga ku gihe c'uruhamo ruteye ubwoba rwarongowe n'umwami w'abami w'Uburoma Diocletien. *“ Mira ”* ni umuti w'umubavu wahumura ibirenge vya Yezu imbere gato y'urupfu rwiwe, kandi wamuzaniwe nk'ishikanwa igihe yavuka n'Abamaji bavuye mu Buseruko. Yezu asubira kuvumbura muri iki kigeragezo umwete w'ukwizera nyakuri atagifise mu 94. Abemera gupfa mw'izina ryiwe

bategerezwa kumenya ko Yezu yatsinze urupfu, kandi ko azosubira kuba muzima, azoshobora kubazura nk'uko yabizuye we nyene. Ubuhanuzi bugenewe abakirisu gusa, abo Yezu ubwiye ari we "wa mbere" abaserukira. Mu gufatanya umuntu wiye n'ubuzima bw'abasavyi biwe, azoserukirwa kandi n'Umukirisu "wa nyuma".

Umurongo wa 9 : "Ndazi amagorwa yawe n'ubukene bwawe (naho uri abatunzi), n'ugutuka Imana kw'abiyita Abayuda, ariko atari bo, ariko ko ari isinagogi ya Shetani. »

Abakirisu baratotezwa n'Abaroma, baranyagwa ivyo bari bafise, akenshi na kenshi barapfa. Ariko ubwo bukene bw'ivy'umubiri n'ubw'umubiri butuma baba abatunzi bo mu vy'impwemu mu bijanye n'ingingo z'ukwizera urubanza rw'Imana. Ku rundi ruhanda, ntahisha urubanza rwiye kandi ahishura, mu majambo atomoye cane, agaciro aha idini ry'Abayuda ryanse urugero rw'Imana rw'agakiza, mu kutamenya Yezu Kristu, nk'uko Mesiya yahanuwe n'Ivyanditswe Vyeranda. Abayuda bahebwe n'Imana, batwarwa na shetani n'amadayimoni yiwe, maze baba ku bw'Imana n'abatowe bayo b'ukuri, "isinagogi ya Shetani."

Umurongo wa 10 : "Ntutinye ivyo ugiye gushikirwa. Ehe Murwanizi azota bamwe muri mwebwe mw'ibohero, kugira ngo mugeragezwe, kandi muzogira amarushwa imisi cumi. Ube intahemuka gushitsa ku rupfu, nanje nzoguha igitsibo c'ubugingo. »

Muri uwo murongo, shetani yitwa Diocletien, uwo mwami w'abami w'Uburoma w'umunyaruyeri hamwe n'abategetsi biwe bari kumwe na we, bari bafise urwanko rwinshi ku bakirisu yashaka gutikiza. Uruhamo canke "umubabaro" vyamenyeshejwe vyamaze "imisi cumi" canke "imyaka cumi" hagati ya 303 na 313. Bamwe muri bo babaye « intahemuka gushika ku rupfu » nk'abamaratiri bahezagiwe cane, Yezu azobaha « ikamba ry'ubuzima »; ubuzima budahera ni co kimenyetso c'intsinzi yabo.

Umurongo wa 11 : "Uwufise ugutwi ni yumve ico Mpwemu abwira amashengeru : Uwutsinda ntaco azomugirira nabi n'urupfu rwa kabiri. »

Ubutumwa bw'iherezo ry'igihe bufise nk'insanganyamatsiko : urupfu. Ico gihe, Mpwemu aravyura agakiza mu kwibutsa ko abatemera urupfu rwa mbere rw'ubumaratiri ku bw'Imana, bazobwirizwa kubabara, batazoshobora kuruhunga, « urupfu rwa kabiri » rw' « ikiyaga c'umuriro » c'urubanza rwa nyuma. "Urupfu rwa kabiri" rutazogira ico rukoze ku batoranjwe kuko bazoba binjiye mu buzima budahera ibihe bidahera.

Igihe ca 3 : Pergamo

Mu 538, igihe intwari ya papa yashingwa i Roma .

Umurongo wa 12 : "Wandikire umumarayika w'ishengeru ry'i Perugamo uti : Uwufise inkota ikarisha y'ubugi bubiri aravuga ibi: "

Izina Pergamo, Imana ivyura igihe c'ubusambanyi bwo mu vy'impwemu. Mu izina rya Pergamo, imizi ibiri y'ikigiriki, "péao, na gamos", bisobanura "ubugeni bwo kurenga ku mategeko". Iryo ni ryo saha ry'iherezo ry'intango y'amagorwa azotera ibisata vy'abakristu gushika kw'iherezo ry'isi. Mu gushimikira kw'itariki ya 313, igihe c'imbere y'aho caravuze ko Umwami w'abami Constantin wa mbere mwene umukuru w'igihugu Constantin Chlorus, kandi yari yatsinze Maxentius, yari ku butegetsi n'ubutegetsi bw'abapagani. Mu itegeko ry'umwami ryo ku wa 7 Ntwarante 321, yarahevyeye ikiruhuko c'indwi ku yindi c'Isabato nyeranda y'umusi w'Imana ugira indwi, umusi wa gatandatu wacu wo muri iki gihe, ahitamwo umusi wa mbere wari warahariwe, ico gihe, ugusenga kw'abapagani kw'imana y'izuba, "Sol Invictus", Izuba Ritaneshejwe. Mu kumwumvira, abakirisu barakoze "ubusambanyi bwo mu vy'impwemu", ubwo busambanyi kuva mu 538 bukaba bwari kubaye umugenzo w'ubupapa bw'Abaroma bufitaniye isano n'igihe ca Pergamo. Abakirisu b'abahemu bakurikiye Vigilius, indongozi nshasha y'idini yashinzwe n'Umwami w'abami Justinien^{wa}

^{mber} Uwo muteguzi w'umugambi yarakoresheje neza ubucuti yari afise na Tewodora, uwo mumaraya yubatse n'umwami w'abami, kugira ngo aronke ico kibanza c'ubupapa cagutse kubera ububasha bushasha bwiwe bwo kw'idini bwo kw'isi yose, ni ukuvuga ubw'Abagatolika . Gutyo, mw'izina rya *Peregamo* , Imana iragaya umugenzo w'" Imana " , izina rishasha n'imvo y'ubusambanyi *bwo mu vy'impwemu* , aho " umusi w'izuba " wa kera warazwe na Konsitantino ubandanya guterwa iteka n'ishengero rya gikirisu ry'i Roma . Rivuga ko ari Yezu Kristu kandi rivyivugira , ku rwego rw'icubahiro rw'umurongozi waryo w'ubupapa , " vicar w'Umwana w'Imana " (Ugusubirira canke gusubirira Umwana w'Imana), mu kilatini " VICARIVS FILII DEI " , umubare w'inyuguti zayo ni " . 666 » ; igitigiri gihuye n'ico Ivyahishuwe 13:18 kivuga ko ari ikintu c'idini c'" *igikoko* ." Igihe citwa *Peregamo* rero gitangurana n'ingoma ya papa idashobora kwihanganira kandi itwara abantu, ivyo bikaba bikura kuri Yezu Kristu, Imana ishobora vyose yigize umuntu , izina ryiwe ry'Umutwe w'Ikoraniro , nk'uko Dan.8:11 ; Ef.5:23: " *Kuko umugabo ari umutwe w'umugore, nk'uko Kristo ari umutwe w'ishengero, kandi ni we Mukiza w'umubiri.* » Ariko rero mwirinde ! Ico gikorwa gihumekewe n'Imana ubwayo. Mu vy'ukuri , ni we yakuyeho maze ashira mu minwe y'intworo ya papa ukwizera kwa gikirisu, kwari kwacitse umukafiri ku mugaragaro. Ubujuju *bw'iy*o ntwaro, bwavuzwe muri Dani . 8:23, bishika aho bimumuma afata ingingo yo " *guhindura ibihe n'ivyagezwe* " vyashinzwe n'Imana, ubwiwe , nk'uko Dan.7:25 abivuga . Kandi n'ikindi , yirengagije imburi yiwe yo kutagira umuntu uwo ari we wese mu vy'impwemu yita « se » , we ubwiwe yarasenga mw'izina ry'icubahiro rya « Data Mweranda Cane », gutyo yishira hejuru y'Imana umuremyi-umushinga amategeko, kandi umusi umwe azobona ko ari ikintu gitanga impera : « *Kandi ntukite umuntu so wawe; kuko So ari umwe, ari wo mw'ijuru.* (Mat. 23:9) » . Uwo mwami w'umuntu afise abamukurikira, abo ubutegetsi n'ibirenze urugero vyayo bizobandanya gushika ku musu w'urubanza rwateguwe n'uwukomeye kuruta abandi bose, uwukomeye kuruta abandi bose kandi w'ubutungane kuruta abandi bose, ari we " Data Mukuru wo mw'ijuru" w'ukuri .

Umwami w'abami Justinien wa mber ^{ero} yarashinze iyo ntwaro y'idini Imana yabona ko ari " ubusambanyi " kuri we. Akamaro k'ubwo burakari rero kategerezwa gushirwako ikimenyetso no gucapwa muri kahise. Mu 535 na 536, mu gihe c'ingoma yiwe, hariho ibirunga bibiri vy'ikirunga vyari vyijimye ikirere kandi vyatumye haba ikiza c'indwara y'ikiza cica mu 541 , kikaba kitarangiriye gushika 767 , n'igitero c'isonga mu 592. Umuvumo w'Imana ntiwashobora gufata uburyo buteye ubwoba, n'ibintu vyinshi ku bijanye n'ico kibazo bizotangwa mu murongo ukurikira .

Umurongo wa 13 : " *Ndazi aho uba, ndazi ko ari ho intebe ya Shetani iri. wumiye izina ryanje, ntiwihakanye kunyizera, no mu misi ya Antipa, icabona canje co kwizerwa, yiciwe i wanyu, aho Satani aba.* »

Ubuhanzu burashimika ku " *ntebe y'ubwami* " n'aho iri kubera uruhara rwayo n'icubahiro abanyavyaha bagiha n'ubu . Ni " Roma " yongeye gusubira kuganza , ubu rero iri muni y'uwo muce w'idini ry'ubukirisu bw'ikinyoma kandi ry'abapagani ryose. Uwo yivugira ko ari " uwumusubirira " (canke umuvugizi wiwe) , ari we papa, nta n'umwe aronka ku Mana ko ari we ubwiwe amubwira. Uwuronka ubuhanuzi ni uwatowe, si uwaguye, canke umunyagihugu aninahaza imigenzo y'abapagani. Ico kibanza gihambaye c'ukwemera kw'Abagatolika b'i Roma gifise *intebe y'ubwami ya Papa* i Roma , mu ngoro ya Laterani Constantin wa mber ^{yahaye} Umusenyeri w'i Roma . Ico Kigo ca Laterani kiri ku musozi Caelia, umwe mu " misozi indwi y'i Roma " iri mu bumanuko bushira ubuseruko bw'ico gisagara ; izina Caelius risobanura : ijuru. Uwo musozi ni wo muremure kandi munini kuruta iyindi yose indwi , mu burebure. Hafi y'Ekleziya ya Laterani, ikaba ikigereranya n'ubu , ku bupapa n'abakuru b'idini ryayo, ari ryo shengero ry'Abagatolika rihambaye kuruta ayandi yose kw'isi, hariho ikibanza kinini kuruta

ibindi vyose kiri i Roma, aho hari 13 , gifise uburebure bwa metero 47. Yavumbuwe muni y'ubutaka bwa metero 7 , igabanyamwo ibice bitatu, yashizweho mu 1588 na Papa Sixtus V , muri ico gihe nyene , yatunganiye ubutegetsi bwa Leta ya Vatikani mu gihe c'ubuhanuzi cakurikiye citwa *Tiyatira* . Ico kimenyetso c'ugusenga izuba kw'Abanyamisiri gifise icanditswe kinini ku gishushanyo c'izuba kirimwo , kikaba cibutsa ivyo Constantin yatanze. Nkako , umuhungu wiwe Constantin II ni we , se wiwe amaze gupfa , yamukuye mu Misiri amujana i Roma , kugira ngo ashitse icipfuzo ca se wiwe yashaka kumuzana i Constantinople . Ukwo kwegurira ubuninahazwa bwa Constantin ^{wa mbere} ni ukubera cane icipfuzo c'Imana kuruta umuhungu wa Konsitantino. Kubera ko iyo obeliske yose n'ikibanza cayo kirekire yemeza ko hariho ubuhanuzi , ivyo bikaba bituma Constantin wa mbere aba ubukuru ^{bw'abanyagihugu} bushinga igice gisigaye c'“ umusi w'izuba ” , kandi papa, ico gihe yari umusenyeri woroshe w'ishengero rya gikirisu ry'i Roma, ubukuru bw'idini impose uyu musu , uwo azoba . 's umusi . Hejuru y'ico gishushanyo hariho ibimenyetso bine vyerekana bikurikirana muri urwo rutonde ruduga : intare 4 zicaye ku ntumbero yaco, zijanye n'insonga zine z'ingenzi , hejuru yazo hari imisozi ine ikikujwe n'imishwarara y'izuba , kandi hejuru y'uwo mugwi hari umusaraba wa gikirisu. Ikimenyetso c'intare kigaragaza ingingo zine nyamukuru, kigaragaza ubwami mu nguvu zaco zo kw'isi yose ; ivyo bikaba vyemeza insobanuro yiwe yahishuriwe muri Dani. 7 na 8 . Ivyahishuwe 17:18 bizokwemeza amajambo yerekeye Roma : “ *Kandi uwo mugore wabonye ni uwo murwa ukomeye, uganza abami bo mw'isi.* » Vyongeye, igicapo c'Abanyamisiri canditswe kuri iyo obeliske kiravyura “ icipfuzo gihumanye umwami abwira Amoni “ imana y'izuba . Ivyo vyose birerekana kamere nyayo y'ukwizera kwa gikirisu kwaganje i Roma kuva kuri Constantin wa mbere, ^{ukuvuga} kuva mu 313, itariki yatsinze. Ico gishushanyo , n'ibimenyetso gifise , birashingira intahe « ukuroranjira » kw'umusuku wa shetani yavuzwe ubuhanuzi muri Dani 8:25, uwo, biciye kuri Konsitantino wa mbere yashoboye gutuma ukwizera kwa gikirisu kugaragara nk'uko Imana yaciriye urubanza bimwe bikomeye muri Yezu Kristu . Ndacapura ubutumwa bw'ibi bimenyetso : “ umusaraba ” : ukwizera kwa gikirisu ; “ imishwarara y'izuba ” : ugusenga izuba ; “ imisozi ” : ububasha bwo kw'isi ; “ intare zine ” : ubwami n'inkomezi z'isi yose ; “ obelisk ” : Misiri, icaha , kuva ubugararaji bwa Farawoni bwo mu Kuvayo, no kubera icaha kigize ugusenga ibigirwamana kw'imana y'izuba Amoni. Imana ivuga ko ivyo bipimo vyavuye ku kwemera kw'Abagatolika b'i Roma kwashizweho na Constantin ^{wa mbere}. Kandi kuri ivyo bimenyetso, akoresheje ikarito y'Abanyamisiri, yongerako urubanza rwiwe ku bijanye n'ukwiyemeza kw'idini kw'abepiskopi b'i Roma, abo bompi abona ko bahumanye ; Bamaze kwitwa “ abapapa ” n'abavukanyi b'idini bo muri ico gisagara. Ishirahamwe ry'ukwizera kwa gikirisu n'ugusenga izuba kwari kwaramaze gukorwa no kwubahwa na Constantin ubwiwe , ni ryo ntango y'umuvumo uteye ubwoba abantu bazokwishura , ubudasiba, gushika kw'iherezo ry'isi. Iyo ntebe y'ubwami y'i Laterani ntiyihanganirwa n'abami b'abami b'Abaroma , kuko kuva kuri Constantin wa mbere ntibakiri i Roma , ahubwo baba mu Buseruko bw'ingoma , i Constantinople . Gutyo , mu kwirengagiza ihishurirwa ry'ubuhanuzi Yezu Kristu yahaye Yohani, amasinzi y'abantu ariko aragwa mu bikorwa vy'ubuhendanyi bw'idini bukomeye kuruta ubundi bwose. Ariko ubujuju bwabo burafise icaha kuko badakunda ukuri kandi rero , n'Imana ubwayo , bashikirizwa ibinyoma n'abanyabinyoma b'ubwoko bwose. Kuba abantu bo mu gihe ca *Perugamo batagira inyigisho* , ni co gituma intwari ya papa yashizweho kandi ishigikirwa n'abami b'abami b'Abaroma bo muri ico gihe yaroraniwe. Iyo ntibibuza abatowe bamwebamwe b'ukuri kwanka no kwanka ubu butegetsi bushasha butemewe n'amategeko ; ivyo bikaba bituma Yezu yemera ko ari abasavyi biwe b'ukuri. Igihugu c'Abaroma c'abatowe cari carakozwe, menya ko Mpwemu yabonetse ng'aho mu basuku 538 bagumye ukwizera mw'izina rya Yesu mu gihe bubaha umusi w'Imana . Ariko

rero, muri iki kibanza c'i Roma, abamaratiri ba nyuma canke "ivyabona vy'intahemuka" babonwa gusa mu gihe ca Nero, mu 65-68 no mu gihe ca Diocletien hagati ya 303 na 313. Mu gutera igisagara ca Roma, Mpwemu yibuka ubudahemuka bwa "Antipa" "icabona ciwe c'umwizigirwa" c'ibihe vya kera. Iri zina ry'ikigiriki risobanura: kurwanya bose. Bisa n'uko bivuga intumwa Paulo, umumenyeshamakuru wa mbere w'Injili ya Yezu Kristu muri iki gisagara aho yapfuye ari umumaratiri, aciwe umutwe, mu 65, ku ngoma y'umwami w'abami Nero. Imana rero irarwanya izina ry'icubahiro kandi rizimiza ry'"umuvugizi w'Umwana w'Imana" ry'abapapa. Uwo muvugizi nyakuri yari Paulo w'umwizigirwa, si Vigilius w'umuhemu, canke uwo ari we wese mu bamukurikiye.

Imana umuremyi ishobora vyose yarabaze mu kamere ibihe bihambaye vy'amateka y'idini y'igihe ca gikirisu; ibihe umuvumo ufata akaranga gakomeye cane ukagira ingaruka zikomeye ku bantu b'abakirisu. Mu gihe c'ubusuku bwiwe bwo kw'isi, Yezu Kristu yarahaye intumwa ziwe cumi n'ibiri zitangaye kandi zitangaye ikimenyamenya c'uko yari afise ububasha bwo guhangana n'igihuhusi co ku kiyaga ca Galilaya; igihuhusi yatuje mu kanya nk'ako gukubita, ku mategeko yiwe. Mu gihe cacu, ikiringo co hagati y'umwaka wa 533 n'uwa 538 carafashe iyo kamere y'umuvumo cane, kubera ko mu gushinga intwaro y'ubupapa n'umwami w'abami Justinien wa mbere. Imana yashaka guhana abakirisu bumvira itegeko ryatangajwe n'umwami w'abami Constantin wa mbere ryatumye haba itegeko umusi wa mbere w'izuba ry'igenekerezo rya March. 321. Muri iki gihe yavumwe na we, Imana yaratumye havuyuka ibirunga bibiri vyapfutse igice c'isi co mu buraruko, bisiga ibimenyetso ku gice c'isi co mu bumanuko na co nyene gushika muri Antarctique. Amezi makeyi atandukanye, yari ku mpera zitandukanye z'uruzitiro rw'isi, ukwiragira kw'umwiza kwari ngirakamaro cane kandi kwari kwica cane. Amatoni amamiliyaridi y'inkungugu yarakwiragiye mu kirere, bituma abantu batagira umuco be n'ibiterwa vyabo bisanzwe vy'ibifungurwa. Izuba riri ku mpera yaryo ritanga umuco nk'ukwezi kuzuye ubwakwo kwazimiye burundu. Abahinga mu vya kahise barabonye ico gishingantahe ingabo za Justinien's zasubiye kwigarurira Roma mu minwe y'Abaostrogote mu gihe c'igihuhusi c'urubura hagati muri Mukakaro. Ikirunga ca mbere citwa "Krakatoa" kiri muri Indoneziya, kivutse mu kwezi kwa Gitugutu 535 n'ubunini butagira uko bungana, gihindura akarere k'imisozi k'ibilometero 50 gakaba akarere k'ikiyaga. Kandi iya kabiri yitwa "Ilopango" iri muri Amerika yo hagati kandi yaturitse muri Ruhuhuma 536.

Umurongo wa 14: "Ariko mfise ibintu bikeyi ndakugaya, kuko ufise abagumye inyigisho za Balamu, yigishije Balaki gutera igitsitaza imbere y'Abisirayeli, ngo barye ivyo bashikaniwe ibigirwamana, bakore ubusambanyi." »

Mpwemu adondora uko ivy'impwemu vyari vyifashe i Roma. Kuva mu mwaka w'538, abatowe b'intahemuka bo muri ico gihe barabonye ugushingwa kw'ubukuru bw'idini Imana igereranya n'umuhanuzi "Balamu". Uwo muntu yakorera Imana ariko areka gukwegwagwegwa n'uruyeri rw'inyungu n'ivy'isi; ibintu vyose vyasangiye n'intwaro ya papa y'Uburoma. Ikindi kandi, « Balamu » yaratumye Isirayeli isenyuka mu guhishurira « Balaki » uburyo yoshobora kuyitera: vyari bihagije kumusunikira kwemera ubugeni hagati y'Abayuda n'abapagani; ibintu Imana yaciriye urubanza bimwe bikomeye. Mu kumugereranya na "Balamu," Imana iraduha ishusho y'intwaro ya papa nk'iy'ururobo. Uwatoranijwe aca atahura insiguro y'ibikorwa Imana ubwayo ituma shetani n'abagenzi biwe bo mw'ijuru no kw'isi bakora. Umuvumo w'ishengero rya gikirisu ushingiyeye ku kwemera "umusi w'izuba ritaneshejwe" w'abapagani, uhimbazwa kuva mu 321 n'abakirisu b'abahemu. Kandi intwaro ya papa, nka "Balamu", izokora kugira ngo bagwe kandi ikomeze umuvumo wabo w'Imana. "Inyama zishikanirwa ibigirwamana" ni ishusho gusa zigereranywa n'"umusi w'izuba" w'abapagani. Roma izana ubupagani mw'idini rya gikirisu. Ariko ico mutegerezwa gutahura ni uko zifise kamere imwe kandi zitwara munsu

y'urubanza rw'Imana ingaruka zikomeye zimwe .... Ivyo bikaba ari vyiza cane kuko imivumo yavyawe na " *Balamu* " y'igihe ca gikirisu izobandanya gushika kw'iherezo ry'isi, irangwa n'ukugaruka kw'ubuninahazwa kwa Yezu Kristu. Ubuhemu bw'abakristo buragereranywa kandi n'ubw'Abaheburayo bihebeye " *ubuhumane* " Imana imaze kubatuma bumva amabwirizwa yayo cumi. Hagati y'umwaka wa 321 n'uwa 538, abakirisu b'abapagani bakoze nka bo. Kandi ico gikorwa kirabandanya n'ubu.

Umurongo wa 15 : “ *Uko ni ko namwe mufise abafise inyigisho z'Abanikolayita.* »

Muri ubwo butumwa, izina ry'“ *Abanikolayiti* ” bavugwa i *Efeso* rirasubira kuboneka muri iri kete. Ariko « *ibikorwa* » bibareba muri *Efeso* aha bica bihinduka « *inyigisho* ». Abaroma bamwebamwe mu vy'ukuri, kuva i *Efeso*, baracitse abakirisu, hanyuma baba abakirisu b'abapagani kuva mu 321, kandi ivyo, mu buryo bw'idini buzwi kuva mu 538, mu gutera iteka " *inyigisho* " y'Abagatolika b'i Roma .

Umurongo wa 16 : “ *Nuko mwihane; ahandi ho nzoza aho uri ningoga, nzobarwanya n'inkota yo mu kanwa kanje.* »

Mu kuvyura “ *intambara* ” iyobowe n'“ *Ijambo ryiwe* ”, “ *inkota y'akanwa kiwe* ”, Mpwemu ategura ikibanza c'ubutumwa bwa kane buzoza. Bizoba ari ivyo mu ^{kinjana ca 16}, aho Bibiliya, ijamba ryayo ryeranda ryanditswe, “ *ivyabona bibiri* ” vyayo nk'uko Ivyah.

Umurongo wa 17 : “ *Uwufise ugutwi ni yumve ivyo Mpwemu abwira amashengero ati: Uwutsinda nzomuha manu yihishije, nzomuha n'ibuye ryera ; kandi kuri iryo buye handitswe izina rishasha, ata n'umwe arimenya atari uwarihawe.* »

Nk'uko vyama, Mpwemu avyura umuce w'ubuzima budahera. Aha aratwereka muni y'igishushanyo cavuzwe ubuhanuzi n'imana yahawe Abaheburayo bari bashonje mu bugaragwa bumeze nk'ubugaragwa, butagiramwo ivyatsi kandi bwumye. Imana yaciye yigisha ko ishobora gukingira no kuramba ubuzima bw'abatoranijwe bayo biciye ku bubasha bwayo bwo kurema ; ivyo azobishitsa mu guha ubuzima budahera abatowe biwe yacunguye. Ivyo bizoba ari vyo bizoshika ku mpera y'umugambi wiwe wose wo gukiza.

Uwatoranijwe mu gihe azohembwa ubuzima budahera, ubwo Mpwemu adondora mu bishushanyo. " *Mana* " ishusho y'ibifungurwa vyo mw'ijuru yihishije mu bwami bwo mw'ijuru, Imana ubwayo ni yo yabihingura. Mu bigereranyo vya kera, manu yari mu kibanza ceranda cane cari caramaze kugereranya ijuru aho Imana iganza ku ntebe yayo y'ubwami. Mu migenzo y'Abaroma, " *ibuye ryera* " ryari rigereranya itora ry' " ego ", irirabura ryari rigereranya " oya ". " *Ibuye ryera* " na ryo nyene ryerekana ubusuku bw'ubuzima bw'uwatoranijwe yacitse uwudahera. Ubuzima bwiwe budahera ni ego y'Imana ihindura ukwakirana n'igishika kandi n'abantu benshi ku ruhande rw'Imana. Kubera ko uwo yatowe azuka afise umubiri wo mw'ijuru, ukuntu ameze mushasha bigereranywa n'“ *izina rishasha* . ” Kandi iyo kamere yo mw'ijuru, ku batowe bayo, ni amayobera kandi ni umuntu ku giti ciwe : “ *nta n'umwe ayizi* ”. Tuzobwirizwa rero kuragwa no kwinjira muri iyo kamere kugira ngo tubone ico ari co.

Igihe ca 4 : Tiyatira .

Hagati y'umwaka wa 1500 n'uwa 1800, intambara z'idini .

Umurongo wa 18 : “ *Wandikire umumarayika w'ishengero ry'i Tiyatira uti : Umwana w'Imana, afise amaso ameze nk'urubeya rw'umuriro, ibirenge vyawe bimeze nk'umuringa mwiza, avuga ibi.* ”

Ikete rya kane, ryitwa " *Tiyatira* ", rivuga igihe ukwizera kwa gikirisu kw'amashirahamwe y'abagatolika n'abaporotisanti kwatanga ikintu giteye isoni biciye mu ntambara zabo z'amaraso. Ariko ubu butumwa burafise ibitangaje vyinshi cane. Mu izina rya *Tiyatira*, imizi ibiri y'ikigiriki " *thua*, *teiro* " isobanura " *ikizira* no gutanga urupfu n'imibabaro ". Ijambo ry'ikigiriki rishingira intahe iyo nsobanuro y'ikizira ryerekana, mu nkoranyamagambo y'ikigiriki ya Bailly, ingurube canke ingurube y'ishamba iyo iri mu nzira.

Kandi aha, hariho ugusobanura gukenewe. ^{kinjana} ca 16 caranzwe n'ukuvyuka kw'Abaporotisanti barwanya ubukuru bw'intwaro ya papa y'Uburoma. Kandi, kugira ngo bukomeze ubukuru bwabwo bw'igihe gito, ubupapa buserukirwa na Papa Sixte V bwashinze Leta ya Vatikani yayo yari kubuha uburenganzira bw'abanyagihugu bujanye n'ubukuru bwabwo bw'idini. Ni co gituma kuva mu ^{kinjana} ca 16, intwaro ya papa yimuye icicaroye, kikaba cari gushika icyo gihe mu Kigo ca Laterani, ikagishira ku butaka bwayo bwo muri Vatikano, iyo na yo ikaba yari isanzwe ari Leta y'abapapa yigenga. Ariko iyo nzira yo kwimurira abantu ni uguhenda gusa, kuko uwuvuga ko avuye muri Leta ya Vatikani aracari mu ngoro ya Laterani; kuko ni ho, i Laterani, abapapa bakira intumwa z'ibihugu vy'amahanga zibagenda. Kandi rero, mu 1587, iyo obeliske yasanuwe, yasubiwe hafi y'Ingoro ya Lateran kuva ku wa 3 Myandagaro 1588, yabonetse muni ya metero 7 z'ubutaka kandi iri mu bipande bitatu. Leta ya Vatikano iri hanze y'i Roma, ku musozo wa Vatikano, ku nkengera y'uburengero bw'uruzi Tibere rukikuje igisagara kuva mu buraruko gushika mu bumanuko. Uko twarababwira umugambi w'ico gisagara ca Vatikani, naratangajwe no kubona ko cari gifise ishusho y'umutwe w'ingurube, amatwi yaco ari mu buraruko, urunuka rwaco ruri mu bumanuko bushira uburengero. Ubutumwa bw'ikigiriki "thua" rero burashimangirwa incuro zibiri kandi bugatsindishirizwa n'Imana, yo itunganya ivyo bintu. Ukwemera kw'Abagatolika kwarazwe i *Perugamo* kurashika ku rugero rwo hejuru rw'ibizira vyakwo. Yarafashe n'ubukazi n'urwanko n'ububisha abo, bamurikiye na Bibiliya, amaherezo bakwiragije biciye ku mashini y'icapa, bamugaya ivyaha vyawe n'ivyo yasaba. Vyiza, gushika icyo gihe ari umurinzi w'Ivyanditswe vyeranda yari yarasubiyemwo n'abihaye Imana biwe mu bigo vy'abihaye Imana no mu bigo vy'abihaye Imana, yaratoteza Bibiliya yariko iragaya ububisha biwe. Kandi atuma abamenyeshamakuru bicwa n'ububasha bw'abami b'impumyi kandi b'abanyaruyeri; abashitsa ubugombe biwe bubaha. Amajambo Yezu yiyerekanamwo, avuga ngo « uwufise *amaso nk'urubeya rw'umuriro n'ibirenge vyawe nk'umuringa mwiza* », yerekana igikorwa ciwe co guhana abansi biwe b'idini azotikiza niyagaruka kw'isi. Izo ngendo zibiri za gikirisu ni zo zarwanye gushika zipfuye "n'inkota" n'intwaro muri iki gihe c'amateka y'igihe ca *Tiyatira*. " *Ibirenge vyawe* " bizoheza bibe ku " *kiyaga no ku butaka* " ikimenyetso c'ukwizera kw'Abagatolika n'ukwizera kw'Abaporotisanti mu Vyahishuriwe Yohana 10:5 no mu Vyahishuriwe Yohana 13:1-11. Ubugatolika n'ubuporotisanti, zompi zifise icaha (icaha = *umuringa*), zitihana, zidondorwa ko ari " *umuringa mwiza* " ukwegera uburake bw'urubanza rw'Imana Yezu Kristu. Mu gufata icyo shusho ikoresha mu kumenyeshya " *icago* " gikomereye kuri mu Vyahishuriwe Yohana 1:15, Imana ihishura isaha aho abatoteza ba nyuma bahurikiye hamwe kurwanya abana bayo b'intahemuka barwana gushika bapfuye nk' "ibikoko" vy'ishamba bizoba ikigereranyo mu buhanuzi bwose. Kuva kuri Fransisko wa mbere ^{gushika kuri} Ludoviko wa XIV, intambara z'amadini zarakurikiranye. Kandi birakenewe kumenya ingene Imana ihishura umuvumo w'abantu b'Abafaransa, ugushigikira n'intwaro ubupapa kuva kuri Clovis, umwami wa mbere w'Abafaransi. Kugira ngo Imana igaragaze iherezo ry'uwo muvumo, yashize umusore Louis XIV, afise imyaka "itanu", ku ntebe y'ubwami y'Ubufaransa. Uyu murongo wa Bibiliya wo muri Umus.10:16, uraserura ubutumwa bwawo: " *Uragowe, igihugu umwami waco ari umwana, abaganwa baco barya mu gitondo!* " Louis XIV yasambuye Ubufaransa n'amahera menshi yakoresheje mu ngoro ya Versailles n'intambara ziwe zitwara amahera menshi. Yasize inyuma Ubufaransa bwari bwinjiye mu bukene kandi uwumukurikiye Louis XV yabaho gusa kubera uburenganzira bwo kwidagurira yasangiye n'umugenzi wiwe atandukanye mu busambanyi, Cardinal Dubois. Umuntu w'agaterasoni, Louis XV ntiyari afise icyo akora. Yari ahagaritse umutima ku bijanye n'ivyo abantu biwe bazoshikirwako kandi ishavu ry'abantu benshi ivyo vyavyuye ryari ryo gutera uwuzomukurikira, umwami w'abakozi, ari we Louis XVI w'amahoro. Mu gutera umuntu w'umugwaneza kandi

w'amahoro n'ubwo burakari, Imana yarahishuye umugambi wayo wo gukubita intwari y'umwami y'iragi, kubera ukwizigira kw'impumyi yashize mu buryo butabereye ivy'idini ry'abapapa kuva kuri Clovis.

Umurongo wa 19 : “ *Ndazi ibikorwa vyawe, urukundo rwawe, ukwizera kwawe, igikorwa cawe, ukwihangana kwawe, n'ibikorwa vyawe vya nyuma biruta ivya mbere.* »

Aya majamba Imana ibwira abasavyi bayo « *intahemuka gushika ku rupfu* », bitanga ngo babe ikimazi mw'ishusho ya Shebujja wabo ; “ *ibikorwa* ” vyabo biremerwa n'Imana kubera ko bishingira intahe “ *urukundo* ” nyakuri bakunda Umukiza wabo . “ *Ukwizera* ” kwabo kuzoba gutsimbatajwe kubera ko kujana n’ “ *igikorwa c'ubudahemuka.* ” Ijambo “ *ubudasiba* ”, ryasubiwemwo ngaha, rigira akamaro gakomeye mu vya kahise. Mu “ *Munara wa Constance* ” wo mu gisagara ca Aigues-Mortes ni ho Marie Durand yabayeho mu buja bwiwe nk'akarorero k'ukwizera imyaka 40 ndende kandi y'ibigerageze. Abandi bakirisu benshi baratanze intahe nk'iyo, kenshi na kenshi ntibamenyekana mu mateka. Ivyo ni uko igitigiri c'abamaratiri cagenda kiragwira uko igihe cagenda kiragenda . Ibikorwa vya nyuma vyerekeye igihe c'ingoma (1643 gushika 1715) y'Umwami Ludoviko XIV uwo “ *dragonnades* ” z'umubiri zari zigizwe n'ico gikorwa, zahiga abakirisu b'intahemuka b'abaporotisanti bari baje mu mashyamba no mu bibanza vy'ubugaragwa. Raba neza uruhara rw'izina “ *ikiyoka* ” risobanura “ *shetani* ” n'igikorwa c'ubukazi c'Uburoma bw'umwami n'Uburoma bw'Upapa mu Vyahishuriwe Yohana 12: 9-4-13-16 . Uwo yiyise “ *umwami w'izuba* ” ni we yashitse ku rwego rwo hejuru intambara y'ubugatolika yo kurwanira “ *umusi w'izuba* ” yarazwe na Constantin ^{wa mbere}. Ariko rero, kugira ngo Imana imushingira intahe, yarashize mu mwiza igihe cose yamaze ari ku ngoma ndende, imuhakana ubushuhe n'umuco wuzuye w'izuba ry'ukuri, ivyo bikaba vyaragize ingaruka zikomeye ku bijanye n'ibifungurwa vy'Abafaransa.

Umurongo wa 20 : “ *Ariko mfise ibintu bikeyi ndakugayako, kuko ureka uwo mugore Yezebeli yiyita umuhanuzikazi, yigisha, akahenda abasuku banje ngo basambane, barye ivyo bashikaniwe ibigirwamana.* »

Mu 1170, Imana yaratumye Pierre Vaudès ahindurwa Bibiliya mu rurimi rw'ikiprovence. Ni we mukirisu wa mbere yasubiye kuvumbura inyigisho y'ukuri kw'intumwa, harimwo no kwubahiriza Isabato y'ukuri no kwemera kurya inyama . Azwi kw'izina rya Pierre Valdo, ni we yatanguye “ *Vaudois* ” batuye mu misozi miremire y'Italiyano yitwa Piémont. Igikorwa c'Ivugurura bari baserukira cararwanywe n'Uburopa maze ubutumwa burazimangana. Imana rero yarokoye Uburayi bwose mu gitero c'ubwicanyi c'Abamongoli gikurikiwe n'ikiza giteye ubwoba c'ikiza catewe n'Abamongoli catikije kuva mu 1348 gushika ubu, ica gatatu n'igice c'abanyagihugu baho. Ubutumwa bw'uyu murongo, “ *usiga umugore Yezebeli...* ”, ni ugutuka abavuguruzi batahaye igikorwa ca Pierre Valdo agaciro kabereye, kuko cari gitunganye. Hagati y'umwaka wa 1170 n'uwa 1517, barirengagije inyigisho itunganye y'ukuri kw'agakiza ka gikirisu kandi Ivugurura ryabo ryakozwe ku mpera y'iki gihe ni ry'igice kandi ntiritunganye cane.

Iciyumviro : ubutungane bw'inyigisho bwatahuwe kandi bushirwa mu ngiro na Pierre Valdo bwerekana ko muri we, Imana yashizeho porogarama yuzuye y'Ivugurura ryari rikwiye gushirwa mu ngiro. Nkako, ibintu vyaragutse mu ntambwe zibiri, igisabwa c'Isabato nticatunguye gushika mu 1843-1844, bihuye n'igihe cagaragajwe n'itegeko ryo muri Dani 8:14.

Kugira ngo yerekane ukwizera kw'abapapa b'abagatolika b'i Roma, Imana imugereranya n'umugore w'Umwami Ahabu w'umunyamahanga, “ *Yezebeli* ” ateye ubwoba yishe abahanuzi b'Imana, akamena amaraso y'inzirakarengane . Kopi ni ukuri ku citegererezo kandi irafise n'akaga ko kumara igihe kirekire cane mu bikorwa. Mu kumwita “ *umuhanuzikazi,* ” Imana iriko irashimika ku izina ry'aho “ *intebe y'ubwami* ” yayo iri: Vatikani, mu gifaransa ca kera no mu kilatini bisobanura “ *vaticinare* ” : guhanura. Ivyerekeye

kahise k'aho hantu birahishura cane. Mu ntango, iki kibanza cari kirangwa n'ukubaho kw'urusengero rw'Abaroma rwerekeye imana "inzoka" Aesculapius. Iki kimenyetso kizokwerekana shetani n'intwari ya papa mu Vyahishuriwe Yohana 12:9-14-15. Umwami w'abami Nero yashizeyo amabarabara yiwe y'amarushanwa y'imikogote, maze "Simoni Magus" ahambwa mu mva y'aho. Bisa n'uko ari ibisigarira vyawe, ivyo bikaba vyoterwa iteka nk'ivy'intumwa Petero yabambwe i Roma. Aha na ho nyene, ibazilika yashikirijwe na Constantin yari ihimbaza ubuninahazwa bwa gikirisu. Aho hantu mu ntango hari ibitovu. Ikinyoma cubatswe gutyo kizotuma iyo bazilika ya Vatikani igira izina rishasha, iyo bazilika yagutse kandi irashaza mu ^{kinjana ca 15}, izokwitwa izina rizimiza ry' "Bazilika ya Petero mweranda i Roma". Iryo teka, mu vy'ukuri ryahawe umupfumu n' "inzoka" Esculapius, rizotuma izina "**ubupfumu**" Mpwemu ashira ku migenzo y'idini ry'Abagatolika b'i Roma mu Vyahishuriwe Yohana 18:23 aho insiguro ya Bibiliya ya Darby itubwira iti: "*Kandi umuco w'itara ntuzosubira kwaka; kandi ijwi ry'umukwe n'iry'umugeni ntirizokwongera kwumvikana muri wewe; kuko abadandaza bawe bari abahambaye bo kw'isi; kuko amahanga yose yayobejwe n'ubupfumu bwawe*". « Mu vy'ukuri, uguheza ibikorwa vy'iyi bazilika « Saint-Pierre de Rome », vyasaba amahera menshi cane, bizotuma umukuru w'idini Tetzal agurisha « indulgences » ziwe. Abonye imbabazi z'ivyaha zigurishwa ku mahera, uwo mwimonki akaba n'umwigisha Martin Luther yarabonye kamere nyakuri y'ishengero ryawe ry'Abagatolika b'i Roma. Yaciye rero ahakana kamere yayo y'ubushetani be n'amakosa yayo amwe amwe mu gushira inyigisho ziwe 95 zizwi cane ku muryango w'ishengero ry'i Augsburg ryo mu Budagi mu 1517. Yaciye rero agira ico akora igikorwa c'ivugurura Imana yasavye Pierre Valdo kuva mu 1170.

Mu kuvugana ata guca ku ruhande n'abasuku biwe bari baravuguruwe bo muri ico gihe, abakozweko amahoro b'ukuri, bavuye mu kazi, Mpwemu arabatuka kubera ko bemeye *Yezebeli kwigisha no guhenda abasuku biwe*. Turashobora gusoma muri iyo nkuru nziza ukudatungana kwose kw'inyigisho kw'iyi ntangiriro y'ivugurura. "*Yigisha kandi akahenda*" "*abasuku*" biwe, abo ba Yezu, ivyo bikaba bimugira ishengero rya gikirisu. Ariko inyigisho yiwe ni iyo mu gihe ca *Perigamo* aho ikirego c' "*ubuhumane*" n'ishusho y' "*inyama zashikaniwe ibigirwamana*" vyari vyaramaze gucirwa urubanza. Naho bisa n'ibihenda, muri uwo murongo ikintu gihambaye si "*umugore Yezebeli*" ahubwo ni umukirisu w'umuporotisanti ubwiwe. Kuva mu ntango, mu kumubwira ngo "*usiga umugore Yezebeli...*" Mpwemu aratanga icyumviro c'amakosa asangiye n'Abaporotisanti ba mbere. Araheza ahishura akaranga k'iryo kosa: ugusenga ibigirwamana kw'abapagani. Mu kubigira, ahishura kamere y' "*umuzigo*" ataramushirako, ico gihe, ariko azosaba kuva mu 1843. Kandi muri ubu butumwa, Imana umuremyi yibanda ku "Sunday" y'Abaroma iyo umugenzo wayo mu maso yiwe ari igikorwa c'ubupagani c'ugusenga ibigirwamana gitera iteka ubupagani bw'ikinyoma bw'ubumana bw'izuba bwa kera kuruta ubundi bwose mu mateka y'abantu. Kuva mu mwaka w'1843, yategerezwa kwiheba "Sunday" canke ubucuti yari afise na Yezu Kristu, Umukiza wenyene w'abanyavyaha bo kw'isi.

Umurongo wa 21: "*Namuhaye umwanya wo kwihana, ntiyashaka kwihana ubusambanyi bwiwe.*" »

Ico gihe carahishuriwe kuva muri Dan 7:25 kandi kiremezwa mu buryo butatu mu Vyahishuriwe Yohana mu bigabane vya 11, 12 na 13. Izo ni zo mvugo: "*igihe c'ibihe n'igice c'igihe; Imisi 1260, canke amezi 42*" ivyo vyose bikaba vyerekeye ubutegetsu bwa papa butagira ukwihangana bwariko burakora hagati y'umwaka wa 538 n'uwa 1798. Ugukwiragizwa kw'ukuri biciye muri Bibiliya n'ukwamamaza kw'abavuguruzi b'ukuri vyatumye ukwizera kw'Abagatolika kuronka akaryo ka nyuma ko kwihana no guheba ivyaha vyako. Ntaco yakoze, kandi yaratoteza, arababaza, mw'izina ry'ububasha bwiwe bwo

gutohoza, intumwa z'amahoro z'Imana nzima. Gutyo, yasubiyemwo ibikorwa vy'ubugarariji vy'abantu b'Abayuda, atanga iranguka rya kabiri ry'umugani wa Yezu : ni umugani w'abarimyi b'imizabibu bica intumwa za mbere z'Imana, hanyuma bakica, iyo yiyerekanye, umwana wa Shebuja w'umurima w'imizabibu kugira ngo bamwibe iragi ryiwe.

Umurongo wa 22 : *“Ehe nzomujugunya mu gitanda, n'abasambana na we mu mubabaro mwinshi, kiretse bihana ibikorwa vyabo. »*

Imana izomufata nk'“maraya” “yaterewe ku gitanda,” ivyo bikaba bituma dushobora guhuza “umugore Yezebeli” w'iyi nsiguro n' “maraya Babiloni nini” yo mu Vyahishuriwe Yohana 17:1. “Umubabaro mwinshi” wavuzwe imbere y'igihe uzoza inyuma y'aho itangazo rya Bibiliya rinaniriwe. Ubwo butumwa nyene buzokwemeza ko uwo “mubabaro mwinshi” uhuye n'“igikoko kiduga kiva mu mwobo w'ikuzimu” mu Vyahishuriwe Yohana 11:7. Biza inyuma y'igikorwa c'“ivyabona bibiri” vy'Imana ari vyo vyanditswe vy'isezerano ry'Imana rya kera n'irishasha ryo muri Bibiliya nyeranda. “**Ubusambanyi**” bwo mu mpwemu buraremezwa kandi bukagira izina kandi “abo” Imana irega ko babukorana na “Yezebeli” ni abami n'abami b'Abafaransa. Abapadiri b'Abagatolika, hamwe n'abaharanira ubutegetsu bw'umwami, bari bakwiye kuba ari bo bazoba ari bo bazoshikirwa cane n'ishavu ry'ubutemera Imana bw'igihugu bw'impinduka, ivyo bikaba vyari gusa insiguro y'ishavu ry'Imana ishobora vyose Yezu Kristu. Ntibihana, ni co gituma uburake bubiri bwabateye mu gihe Imana yashinze mu mpera z'ingoma ya papa hagati ya 1793 na 1798.

Ijambo « *umubabaro* » ryerekeza ku ngaruka y'umuvumo w'Imana nk'uko Rom 2:19 ivuga : « *Umubabaro n'umubabaro ku mutima w'umuntu wese akora ikibi, mbere n'uw'Umuyuda, hanyuma n'uw'Umugiriki!* ». Ariko « *umubabaro* » uhana ivyaha vy'ubwami bwa Gatolika n'umufasha wawo Ekleziya Gatolika y'i Roma bigereranywa mu Vyahishuriwe Yohana 17:5 , mw'izina « *Babiloni ikomeye* » , ni « *umubabaro* munini » .

Umurongo wa 23 : *“Abana biwe nzobica urupfu; ni ho amashengero yose azomenya yuko ari jewe nsesa ubwenge n'imitima, kandi nzohemba umuntu wese muri mwebwe ibikwiranye n'ivyo yakoze. »*

« *Gupfa urupfu* » ni imvugo Mpwemu akoresha kugira ngo avyure « ubwoba » bubiri bw'intwari y'impinduka yo mu 1793 n'iyi mu 1794. Muri iyo mvugo, akuraho icyumviro cose c'urupfu rworoshe rw'impwemu ruzoba rwerekeye Abaporotisanti mu 1843 mu butumwa bwashikirijwe n'abamarayika bo mu gihe ca *Sadis* . Abantu ntibari bwigere bamenya igikorwa c'amaraso nk'ico gikorwa n'amamashini yo kwica, cavumbuwe na Dogiteri Louis, ariko gishimwa na Dogiteri Guillotin izina ryiwe ryahawe ico gikoresho ubwaco, citwa kuva ico gihe : guillotine. Imanza z'incamake zacye zitanga amategeko menshi y'urupfu, harimwo n'ingingo ngenderwako y'ugukubita urupfu abacamanza n'abarega umusi w'imbere y'aho. Dushingiye kuri iyo ngingo, abantu basa n'abategerezwa kuzimangana kandi ni co gituma Imana yise iyo ntwaro y'ihinduka ry'ugutikiza “*ikinogo*” . Amaherezo, yari gukora isi , “*nyenga*” ata buzima na bumwe bwo ku musi wa mbere w'Irema, nk'uko bivugwa mw'Itanguriro 1:2. Ariko ni mw'ijuru gusa, mu gihe c'urubanza rwo mw'ijuru ruzokorwa n'abatoranijwe bakoraniye hamwe , ni ho “*Amashengero yose (canke Amashengero)*” , ni ukuvuga abatoranijwe bo mu bihe indwi, bazovumbura ivyo bintu vy'akahise bifise insobanuro Imana yabihaye. Ubutungane bw'Imana buratunganye ; abacira urubanza rw'ikinyoma barakubitwa n'ubutungane bwiwe, “*nk'uko*” ibikorwa vyabo” biri. Bariko bica ataco bacyeko , na bo nyene barakubitwa n'urupfu kubera ubutungane bw'Imana butunganye : « *kandi nzohemba umwe wese muri mwebwe nk'uko ibikorwa vyawe biri* » .

Umurongo wa 24 : “ *Ariko mwebwe abari i Tiyatira, mutagira iyo nyigisho, mutazi ivy'imbere vya Shetani, nk'uko babivuga, ndababwira nti: Nta wundi muzigo ndabashirako; »*

Abagaya ukwizera kwa Gatolika, bakita imigenzo yayo y'idini " *uburebure bwa Shetani* ", bashobora gusa kuba abavuguruzi babonetse kuva nko mu mwaka w'1200 gushika mu gihe c'Impinduka y'Abafaransa yo mu 1789. Uko inyifato yabo yoba iri kwose, inyigisho yabo yari kure cane y'ukuri gutyoroze Mpwemu yigishije intumwa za Yezu Kristu. Ibintu vyiza bitatu gusa nivyo bigaragara ku nyungu yabo: ukwizera inkuka ya Yezu gusa, kwizigira Bibiliya gusa, n'ingabire yabo n'ubuzima bwabo; ibindi vyiyumviro vyose vy'inyigisho vyarazwe n'ubugatolika, rero vyari bikwiye gushirwako ibibazo. Gutyo, naho batatunganye mu nyigisho y'ukuri kw'ukwizera kwa gikirisu, abo bavuguruzi batowe bari bazi ingene botanga ubuzima bwabo bashikanira Imana nk'ibimazi bizima kandi mu gihe barindiriyeye umwaka w'1844, itariki y'ugutangura gukora kw'itegeko ryo muri Dani 8:14, Imana yabo yaremeye mu buryo bw'agateganyo. Ivyo ni vyo aserura neza cane igihe avuga ati: " *Nta wundi muzigo ndabashizeko.* " Ivyerekeye urubanza rudasanzwe rw'Imana biragaragara neza muri ayo majambo.

Umurongo wa 25: " *Ivyo ufise gusa, ubigumye gushika nzoza.* »

Imvo zituma Imana ishobora guhezagira ukwizera kw'abaporotisanti kudatunganye zitegerezwa kugumaho no gushirwa mu ngiro n'abatoranijwe gushika ku kugaruka kwa Yezu Kristu.

Umurongo wa 26: " *Uwuzotsinda, akagumya ibikorwa vyanje gushika kw'iherezo, nzomuha ububasha ku mahanga.* »

Uyu murongo urahishura ikizotuma agakiza kabura kuva muri iki gihe c'Ivugurura gushika ku kugaruka kwa Kristo. Abatowe bazobwirizwa kuzigama gushika kw'iherezo ibikorwa vyateguwe kandi vyahishuriwe na Yezu Kristu ubudasiba gushika kw'iherezo ry'isi. Abahamagawe baragwa mu kwanka ivyo Imana isaba bishasha. Yamara ntiyigeze ahisha umugambi wiwe wo kwongerera buhoro buhoro umuco wiwe gushika igihe c'ukuza kwiwe mu buninahazwa. " *Inzira y'umugororotsi imeze nk'umuco waka, urushiriza gukayangana gushika ku murango* " (Imig.4:18); Uyu murongo wa Bibiliya uravyemeza. Kandi ni mu rwego rw'umugambi wiwe rero, kuva mu 1844, ibisabwa n'Imana bizoboneka ku matariki yavuzwe kandi yahanuwe n'ijambo ryiwe ry'ubuhanuzi ryo muri Bibiliya ridasanzwe. Ni nk'umucamanza wo mw'ijuru gusa uwo yatowe azoronka " *ububasha ku mahanga* " buva ku Mana.

Umurongo wa 27: " *Azobatwara inkoni y'icuma;* »

Iyo mvugo irerekana uburenganzira bwo gucirwa urubanza rwo gupfa. Uburenganzira bw'uko abatowe bazosangira na Yezu Kristu mu rubanza rwabo rw'ababisha rwashinzwe ku bw'urubanza rwa nyuma, mu kiringo c' " *imyaka igihumbi* " y'Isabato ikomeye y'ikimpumbi c'indwi.

Umurongo wa 28: " *Nzomuha inyenyeri yo mu gatondo.* »

Imana izomuha umuco wayo wuzuye w'ubumana ugereranywa kw'isi yacu y'ubu n'uw'izuba. Ariko Yezu ati: « Ni jewe muco. » Amenyeshya rero umuco w'ubuzima bwo mw'ijuru, aho Imana ubwayo ari yo soko y'umuco utagishingiye ku nyenyeri yo mw'ijuru nk'izuba ryacu.

Umurongo wa 29: " *Uwufise ugutwi ni yumve ivyo Mpwemu abwira amashengero!* »

Ubwubatsi bw'Ivyahishuriwe Yohana ni nk'umunara ugizwe n'amagorofa indwi, iry'indwi rizoba igihe co guhura n'Imana. Muri iyo nyubakwa, ibigabane vya 2 n'ivya 3 ni vyo bishingiyeko igihe cose ca gikirisu hagati y'umwaka wa 94 n'uwa 2030. Insanganyamatsiko zose zivugwa mu Vyahishuriwe Yohana zironka ikibanza cazo muri iyo nzira y'ishimikiro. Ariko muri iyo nkuru amagorofa ya mbere akora gusa uruhara rw'ingazi zija mw'igorofa ryo hejuru. Akamaro k'ivyahishuriwe kaboneka ku rugero rwa 3 rwitwa *Pergamo*. Ubwo buhambaye burakomezwa cane ku rugero rwa 4 rwitwa *Tiyatira*. Muri iki gihe ni ho ukwemera kwa gikirisu gutera urujijo no kuzimiza. Urubanza Imana izocira ku mibereho y'impwemu y'iki gihe ruzogira ingaruka gushika kw'iherezo ry'isi.

Kugira rero ngo mukomeze gutahura uru rubanza, nzoca nca irya n'ino ubu butumwa Imana yarungikiye abaporotisanti bayo yatoranijwe ku ngoma ya Ludoviko XIV.

Incamate : Mu gihe **c'Ivugurura** , inyifato za gikirisu zari nyinshi. Hariho aberanda b'ukuri bahamwa , ariko bama ari amahoro , n'abantu batera urujijo idini na politike, bitwaza ibirwanisho bagasubiza ingabo z'umwami z'Abagatolika igitero ku kindi. Muri Daniyeli 11:34 , Mpwemu abavuga ko ari " indyarya ." Abanyadini bake ni bo batahuye ko kuba umukristo ari ukwigana Yezu muri vyose , ugakurikiza amabwirizwa yiwe no kuyoboka ivyo abuzi ; Gukoresha ibirwanisho ni kimwe muri vyo , kandi ico ni co cigwa ca nyuma yatanze igihe yafatwa . Ugutukana kwa Yezu kurashingiye ku kuba , mu kubandanya gukurikiza iragi ry'Abagatolika, Abaporotisanti ubwabo bashima , biciye ku karorero kabo, inyigisho n'uguhendahenda vy'Umugatolika *Yezebeli* . Idini ryabo ridatunganye rituma bacika intege mu rubanza rw'Imana basuzugura imbere y'abansi bayo . Ico gice c'intango y'Ivugurura kimujana mu guca imanza zidasanzwe ; ivyo ashimikirako mu kuvuga ati : « *Nta wundi muzigo ndagushizeko , ahubwo ivyo ufise gusa , ubigumye gushika nzoza* ». Ariko ukudatungana kw'inyigisho kurabereye muri iyi ntango kandi Imana yemera igikorwa c'abemera gutotezwa n'urupfu mw'izina ryayo. Ntibashobora gutanga vyinshi , bagatanga ivyinshi : ubuzima bwabo. Imana ishimika kuri iyo mpwemu y'ukwitanga iyo ivuga ko ari " *ibikorwa vyinshi kuruta ivya mbere* (umurongo wa 19)." Ubupagani bw'Abagatolika b'i Roma bwagereranywa n'inyama *zishikanirwa ibigirwamana* . Ukwamagana ubuhendanyi bw'Abaroma kwatanguye n'ibitabu vy'umuco bitunganye vya Pierre Valdo (Vaudés) , kuva mu 1170, yanditse Bibiliya mu rurimi rutari ururimi rw'ikilatini , ari rwo rw'ikiporovensali . Ubumenyi bwiwe n'ugutahura kwiwe ku bisabwa n'Imana vyari vyuzuye bitangaje kandi inyuma yiwe ukwizera kw'Abaporotisanti kwaragabanutse. Bivuye ku guhumekera na Yohani Kalivini, ukwizera kw'Abaporotisanti kwarakomeye mbere , gufata ishusho y'umwansi wako w'Umugatolika. Kandi imvugo ngo « Intambara z'Idini » . " ishingira intahe ikintu giteye isoni ku Mana., kuko abatoranijwe na Yezu Kristu, ab'ukuri, ntibasubiza ibipfunsi babakubita. Ukwihora kwabo kuzova ku Mukama ubwiwe. Mu kwitwaza ibirwanisho, Abaporotisanti, bafise icivugo cari " sola scriptura " , " Ivyanditswe vyonyene " , berekanye ko basuzugura Bibiliya yabujije ubukazi bwabo. Yezu yaragiye kure cane muri ivyo mu kwigisha abigishwa biwe ko bakwiye guhindukirira " irindi tama " ku wubakubita.

Ico gihe uruhamo rw'Abagatolika rwica abasuku b'intahemuka ba Yezu, kirashirwako umurongo incuro zitatu mu Vyahishuriwe Yohana, aha muri iki gihe c'i *Tiyatira* , ariko kandi no mu ^{kidodo} ca 5 c' *ikigabane ca 6 no mu* ^{nzumbete} ya 3 y' *ikigabane ca 8* . n'Uburoma n'abasuku bayo b'ubwami . Ijambo ry'ingenzi ryihishijwe mw'izina rya *Perigamo* riboneka neza, idini ry'Abagatolika rifise icaha co *gusambana* n'Imana , kandi abarikorana na ryo, abami b'Abagatolika, amashirahamwe yabo n'abanyacubahiro babo b'ikinyoma bazoriha , muni y'igitero c'abanyagihugu b'Abafaransa b'abanyagihugu , amaraso shed ataco akora. Apo . 2:22-23 : " Ehe nzomujugunya mu gitanda, n'abasambana **na we nzomujugunya mu mibabaro myinshi** , kiretse bihana ibikorwa vyabo . Nzobica abana biwe ; kandi *amashengero yose azomenya ko ari jewe nsuzuma ubwenge n'imitima , kandi nzohemba umwe wese muri mwebwe ibikwiranye n'ibikorwa vyawe* . Ariko rero mwirinde ! Kuko inyuma y'umwaka w'1843, " **abasambana na we** " na bo nyene bazoba ari **Abaporotisanti** , rero Imana izotegura n'intambara ya kirimbuzi " intambara ya gatatu y'isi yose " , igihano gishasha c'ubusambanyi bw'Abagatolika, Abaortodokse, Abanglikani, Abaporotisanti n'Abadiventisiti. Mu buryo busa n'ubwo, Mpwemu avuga mu ^{kidodo ca 5} : Ivyahishuwe 6:9 gushika kuri 11 : " *Amaze gufungura ikidodo ca gatanu, mbona muni y'igicaniro ubugingo bw'abagandaguwe kubera ijambo ry'Imana no kubera intahe bari bafise. Basemerera n'ijwi rirenga bati : « Mukama mweranda kandi w'ukuri, uzogeza ryari kudacira urubanza no guhora amaraso yacu ababa kw'isi ? Umwe wese muri bo ahabwa impuzu yera ; maze*

babwirwa ngo baruhuke umwanya mutoyi, gushika umubare w'abasuku bagenzi babo n'abavukanyi babo, bazokwicwa nka bo, uzuzuye. "

Ico kintu kivuye ku ^{kidodo ca 5} gishobora gutera urujijo no kuzimiza ubwenge butamurikiwe. Reka bisobanuke neza, iri shusho riduhishurira icyumviro c'ibanga c'Imana, kuko nk'uko, Umus.9:5-6-10, abapfuye muri Kristo *basinziriye* mu gihe *ukwibuka kwabo kwibagirwa, ntibagigira uruhara mu vyo bakora vyose muni y'izuba*. Bibiliya itanga urupfu rwa mbere insobanuro y'ugutikizwa kw'ikiremwa cose; umuntu yapfuye ni nk'aho atigeze abaho, n'itandukaniro ry'uko, amaze kubaho, ukubaho kwiwe kwose kuguma kwanditswe mu icyumviro c'Imana. Ni co gituma Imana ibwira abasavyi bayo bakiriho ubu butumwa bw'impumurizo kugira ngo ibareshe. Arabibutsa ko, nk'uko amasezerano yiwe abivuga, inyuma y'itiro ry'urupfu, hari igihe cashinzwe co kuvyuka, aho bazozurwa, na we. Bazoca baronka akaryo ko gucira urubanza, mu maso n'urubanza rw'Imana muri Yezu Kristu, abababaza na bo nyene bazutse, ariko ku mpera y'imyaka *igihumbi*. Mu butumwa bwa *Tiyatira*, *urupfu* rwamenyeshejwe *abasambana* na *Yezebeli* w'Umugatolika ruzoranguka incuro zibiri. Ku isi, igikorwa c'abahinduzi ni co gice ca mbere, ariko inyuma yaco, kizozwa, mu gihe caco no mu gice ca kabiri, *urupfu rwa kabiri* rw'urubanza rwa nyuma, isaha aho "*Amashengeroyose*" abakristo, abahemuka canke abizigirwa, b'ibihe vyose vy'igihe ca gikirisu bazobona urubanza rubereye rw'impwemu rw'Imana appdulli a.

Mu ishusho yayo y'ikigereranyo, ^{inzumbete ya 4} yo mu kigabane ca 8 iza kwemeza igikorwa c' "*umubabaro munini*" wateguwe guhana *ubusambanyi* bw'ubupapa n'abami babushigikiye. *Izuba*, umuco w'Imana, *ukwezi*, idini ry'umwiza ry'Abagatolika, n'inyenyeri, abantu b'idini, *barakubiswe mu bice bitatu* canke mu bice, n'uruhamo rw'abatemera Imana rwakozwe n'abanyagihugu b'Abafaransa mu 1793 no mu 1794.

Mu mpera y'ubutumwa bwarungikiwe Abaporotisanti b'amahoro, Mpwemu yemeza ko aciriye urubanza ikoresha ry'ibirwanisho mu kwibuka ko ari urubanza rwa nyuma rwateguwe mu gihe c'urubanza rwo mw'ijuru rw'ikimpumbi c'indwi gusa uwo yatowe azohorwa. Ntiyemerewe rero kwihora, imbere y'uru rubanza rwo mw'ijuru aho azoca acira urubanza abamutoteza, ari kumwe na Yezu Kristu, kandi agire uruhara mu rubanza rwo kubacira urubanza rwo gupfa. "*Azobatwara inkoni y'icuma, nk'uko ibikoresha vy'umubumvyi bimenagurwa.*" Intumbero y'uru rubanza izoba iyo kumenya igihe c'imibabaro y'abanyavyaha baciriwe urupfu rwa kabiri rw'urubanza rwa nyuma. Umurongo wa 29 uvuga: *inyenyeri yo mu gitondo*. "*Kandi nzomuha inyenyeri yo mu gatondo.*" Iyo mvugo yerekana izuba, ishusho y'umuco w'Imana. Uwuzotsinda azokwinjira mu muco w'Imana ibihe bidahera. Ariko imbere y'iki gihe c'ibihe bidahera, iri jambo ritegura urudome rwa gatanu ruza. *Inyenyeri yo mu gitondo* ivugwa muri 2 Pet. 1: 19-20-21: "*Kandi turafise ijambo ry'ubuhanuzi rikomeye kuruta: mugira neza ko muryitaho, nk'umuco umurika ahantu h'umwiza, gushika umutwe ukeye, inyenyeri y'umutaga ikaza mu mitima yanyu: . mumenye iki mbere na mbere, yuko ata buhanuzi bwo mu Vyanditswe bushobora gusobanurwa n'umuntu ku giti ciwe, kuko ubuhanuzi butarigeze buza bivuye ku bushake bw'umuntu, ahubwo abantu beranda b'Imana bavuga nk'uko bavyuriwe umutima na Mpwemu Yera. Uyu murongo ushimika ku kamaro k'ijambo ry'ubuhanuzi kuko ivy'igihe kizozwa bizoba bishingiye ku mpwemu n'ugutangura gukora kw'itegeko ry'Imana ryavuzwe muri Dan.8:14. "*Gushika isaha zibiri n'igice z'umugoroba n'ubweranda buzotsindanishirizwa.*" Ariko ico gihe, uwo murongo wari uzwi gusa mu mpinduro: « *Gushika isaha 2300 z'umugoroba n'igitondo, ahantu heranda hazosukurwa.* » No muni y'iyi mpinduro, ubutumwa bw'Imana bwari bumwe, ariko butagira ukuri, bwashobora muri ubwo buryo gusobanurwamwo ko bumenyeshya iherezo ry'isi mu kugaruka mu buninahazwa bw'Umukama wacu n'Umukiza wacu Yezu Kristu. Imana yakoresheje umuporotisanti w'Umunyamerika yitwa William Miller kugira ngo ashitse ibigeragezo bibiri*

vy'ukwizera kw'Abadiventisiti muri iki ci . 1843 n'izuba ry'umwaka w'1844. Nk'uko Daniyeli 12:11-12 bitwigisha, hagati y'ayo matariki abiri, mu 1843, itegeko ry'Imana ryakuye ku Baporotisanti baguye ukugororoka gukiza kwatanzwe na Yezu Kristu ; kuko batagishika ku rugero rw'ubweranda bushasha busabwa n'Imana. Ubutungane bwa Yezu ni ubw'ibihe bidahera, ariko bugirira akamaro gusa abatowe b'ukuri batoranijwe na Yezu ubwiwe, kandi ivyo, mu bihe vyose no gushika kw'iherezo ry'isi.

Aha, hagati ya *Tiyatira* na *Sarudi* , ku musi wa mbere w'impeshi 1843, itegeko ryo muri Dani 8:14 riratangura gukora kandi tuzobona ingaruka zaryo mu butumwa Mpwemu yarungikiye abakristo b'iryo tariki.

Ivyahishuriwe Yohana 3 : Ikoraniro kuva mu 1843 – 1843 . **ukwizera kw'abakirisu kw'intumwa kwaragarutse**

Igihe ca 5 : Sarudi

Urubanza rwaciwe na Yezu Kristu inyuma y'imanza z'Abadiventisiti zo mu mpera z'umwaka w'1843 no ku wa 22 Gitugutu 1844 .

Umurongo wa 1 : “ *Wandikire umumarayika w'ishengero ry'i Sarudi uti : Uwufise impwemu indwi z'Imana n'inyenyeri indwi aravuga ati : Ndazi ibikorwa vyawe . Ndazi ko usa n'uwuzima, kandi warapfuye.* »

Igihe ca " *Sarudi* " , insiguro y'ikete rya gatanu, kizoshira ahabona inyifato zibiri zitandukanye z'abakirisu b'abaporotisanti zishirwa kuri : abaguye, abo Yezu amenyesha ati : « *Murarenga kubera ko muri bazima, mukaba mwapfuye* » ; kandi ku batoranijwe, ku murongo wa 4 : “ *bazogendana nanje bambaye impuzu zera kuko babereye.*” Cokimwe n'ibirimo mu butumwa bwayo bubiri, izina " *Sardesi* " rifise insobanuro zibiri, insobanuro zazo zikaba zitandukanye rwose . Nzigama ivyiyumviro nyamukuru vy'uwo muzi w'ikigiriki : ibuye ry'agaciro n'iry'agaciro, ni ukuvuga urupfu n'ubuzima. Gutwenga no guhungabana bisigura ugutwenga kw'agaterasoni ; mu kigiriki, sardonion ni umugozi wo hejuru w'urusenga rwo guhigira ; sardine ni ifi ; kandi mu buryo bunyuranye n'ubwo, sardo na sardonike ni amabuye y'agaciro; sardonix ari ubwoko bw'amabuye y'agaciro y'inzobe . Mu ntango y'iri kete, Yezu yiyerekana ko ari « *uwufise impwemu indwi z'Imana n'inyenyeri indwi* » ni ukuvuga ukwezwa kwa Mpwemu n'urubanza ku basavyi biwe bo mu bihe indwi. Nk'uko biri muri Dani 12, ahagaze hejuru y'uruzi rw'urupfu, ikigeragezo c'ukwizera kw'Abadiventisiti, kandi ng'aho atanga urubanza rwiwe. Reka twihweze ikoreshwa ry'ijambo “tu” ridasanzwe ryerekana ko uwo uriko uravugana ari umwe mu buryo rusangi. Ivyagezwe vyose vy'Abaporotisanti birareba. Yezu arahagarika ukudasanzwe kw'Abaporotisanti kwavuzwe mu butumwa bw'i *Tiyatira* . “ *Umuzigo* ” mushasha (nk'uko abemera b'abagarariri bawubona) ubu urategekwa kandi usabwa. Umugenzo wo ku musi w'Imana w'Abaroma ukwiye guhebwa, ugasubirizwa n'Isabato yo ku musi wa gatandatu. Iri tegeko ryo muri Dani.8:14 rihindura ibintu vyashinzwe kuva ku wa 7 Ntwarante 321 n'umwami w'abami Constantin ^{wa mbere}. Mu mwaka w'1833, imyaka 11 imbere y'umwaka w'1844, biciye ku mvura y'inyenyeri ziguma zitera, yamara igihe kirekire kuva mu gicugu gushika isaha zitanu z'ijoro, kandi iboneka mu karere kose ka Amerika, Imana yari yaragereraniye kandi ivuga ubuhanuzi bw'ukugwa kw'abakirisu b'Abaporotisanti gukomeye. Kugira ngo Imana yemeze iyo nsobanuro, yeretse Aburahamu inyenyeri zo mw'ijuru, imubwira iti : « *Uko ni ko uruvyaro rwawe ruzoba* ». Ukugwa kw'inyenyeri rero mu 1833 kwari kwahanuye ukugwa gukomeye kw'uruvyaro rwa Aburahamu. Ico kimenyetso co mw'ijuru kivugwa mu cyumviro c'ikidodo ^{ca 6}. mu Vyahishuriwe Yohana 6:13. Yezu yavuze ati : “ *Usa n'uwuzima ariko warapfuye.*” Uwo ariko aravuga rero arazwi

ko aserukira Imana, kandi iyo nkuru ihuye n'ubuporotisanti, bwizera Ivugurura ryabwo, biyumvira ko kwasubiye hamwe n'Imana . Urubanza rw'Imana rugwa : “ *Ndazi ibikorwa vyawe ,” “ kandi warapfuye .”* Ni ku Mana ubwayo, Umucamanza mukuru, aho urwo rubanza ruva. Umuporotisanti arashobora kwirengagiza urwo rubanza, ariko ntashobora guhunga ingaruka zarwo. Mu mwaka w'1843 itegeko ryo muri Daniyeli 8:14 ryaratanguye gukora kandi nta mukristo akwiye kuba atazi itegeko ry'Imana nzima. Ukwo kutamenya guterwa n'ugusuzugura ijamba ry'ubuhanuzi ryo muri Bibiliya intumwa Petero aduhimiriza kwitwararika vyose muri 2 Pet . *mumenye ubwa mbere yuko ata buhanuzi bwo mu Vyanditswe bushobora gusobanurwa n'umuntu ku giti ciwe .*” Kubera ko iyo mironko irenga ata wuyibona mu vyanditswe vyose vyo muri Bibiliya y'isezerano rishasha, iratuma , canecane kuva mu 1843 , habaho itandukaniro hagati y'ubuzima n'urupfu.

Umurongo wa 2 : “ *Mube maso, mukomeze ibisigaye bigiye gupfa ; kuko nasanze ibikorwa vyawe bitagira agasembwa imbere y'Imana yanje .* »

Iyo bataje mu ngingo ngenderwako nshasha y'ubweranda, “ *ibindi* ” vy'Abaporotisanti “*bizopfa .*” Kuko Imana imucira urubanza kubera imvo zibiri. Irya mbere ni umugenzo w'imisi mikuru y'Abaroma waciriwe urubanza n'ugutangura gukora kw'itegeko rya Dan.8:14 ; Ica kabiri ni ukudakunda ijamba ry'ubuhanuzi, kuko mu kwirengagiza icigwa Imana yatanze biciye mu vyashikiye Abadiventisiti, abakomoka ku Baporotisanti bazokwikorera icaha barazwe na ba sekuruza. Kuri izo ngingo zompi Yezu avuga ati : « *Sinasanze ibikorwa vyawe bitunganye imbere y'Imana yanje* ». Mu kuvuga ngo “ *imbere y'Imana yanje* ”, Yezu yibutsa Abaporotisanti ingingo ngenderwako y'amabwirizwa cumi yanditswe n'urutoke rw'Imana, Se basuzugura kubera Umwana akwiye kubakiza. Ukwizera kwiwe kwumvira ata gatotsi , kwatanze nk'akarorero, nta co guhuriyeko n'ukwizera kw'Abaporotisanti, kuragwa ivyaha vyinshi vy'Abagatolika, harimwo, imbere ya vyose, ikiruhuko c'indwi ku musu wa mbere. Urugi rw'agakiza rufunga ibihe bidahera ku rugero rw'idini ry'abaporotisanti rusangi, “ *inyenyeri* ” z' “ *ikidodo ca gatandatu* ” ziragwa.

Umurongo wa 3 : “ *Nuko rero wibuke ivyo wakiriye n'ivyo wumvise, ubigumye, wihane. Niwaba utari maso, nzokuzako nk'igisuma, kandi ntuzomenya isaha nzokuzako .* »

Iyo nshinga , “ *wibuke* ,” isobanura guzirikana cane ku bikorwa vya kera. Ariko abatowe vy'ukuri ni bo bonyene bicisha bugufi ku buryo bashobora kunegura ibikorwa vyabo bwite. Ikindi kandi, iri tegeko ry “ *kwibuka* ” rivyura “ *kwibuka* ” mu ntango y'itegeko rya kane ritegeka ikiruhuko cejejwe c'umusi ugira indwi. Aha na ho, incuro zibiri, ubuporotisanti buzwi buratumirwa gusubira kwihweza ingene bwakiriye ubutumwa bw'ubuhanuzi bwatangujwe na William Miller mu mpera z'umwaka w'1843 no mu mpera z'umwaka w'1844, ariko kandi n'igisomwa c'itegeko rya 4^{mu} mategeko 10 y'Imana ryari ryararenganye cane mu 2012. formulated : “ *Nimutaba maso, nzoza nk'igisuma, kandi ntuzomenya isaha nzozako .*” » Tuzobona ingene kuva mu mwaka w'2018, ubwo butumwa bwafashe ukuri kuzima. Hatariho uburinzi, ukwihana n'ivyamwa vy'ukwihana, ukwizera kw'abaporotisanti kurapfuye ata kabuza.

Umurongo wa 4 : “ *Ariko i Sarudi ufise abagabo bakeyi batahumanije impuzu zabo ; bazogendana nanje bambaye impuzu zera , kuko ari bo babereye .* »

Hazovuka ubweranda bushasha. Muri ubu butumwa, Yezu ashingira intahe gusa ko hariho “ *abantu bakeyi* ”, hakurikijwe ido n'ido ryahishuriwe Ellen G. White yari muri bo, abagabo 50 gusa ni bo bemerwa n'Imana. Abo “ *bagabo bake* ” ni abagabo n'abagore bemerewe kandi bahezagiwe, umwumwe wese, kubera intahe y'ukwizera kwabo bihuye n'ivyo Umukama yiteze. Yezu ati : « *Ariko rero, hari abagabo bakeyi i Sarudi batahumanije impuzu zabo; kandi bazogendana nanje bambaye ivyera , kuko babibereye .*” Ni nde yashobora guhakana icubahiro cemewe na Yezu Kristu ubwiwe ? Ku batsinzwe mu bigeragezo vy'ukwizera vyo mu 1843 na 1844 , Yezu asezerana ubuzima budahera

n'ukwemererwa kw'isi bizofata uburyo buzwi mu butumwa buzoza buvuye i *Filadelufiya* . Uguhuma kw' " *impuzu* " guterwa n'inyifato y'umuntu yidegemvya. " *Impuzu* " ikaba ari ukugororoka Yezu Kristu yashizeko, muri iki gihe " *yera* ," *uguhuma* kwayo kwerekana ukubura ukwo kugororoka ku nkambi y'Abaporotisanti y'imigenzo. Aha, ahubwo, ukutagira ubuhumane bisobanura kuramba kw'ugushirwako " *ukugororoka kw'ibihe bidahera* " kwa Yezu Kristu hakurikijwe Dan.9:24 . Vuba , kumenya no gukurikiza Isabato bizobaha ubweranda nyakuri, ivyamwa n'ikimenyetso c'ubutungane bwatanzwe na Yezu Kristu. Iryo hitamwo ry'ubwenge kandi ry'ubwenge rizotuma vuba baba abadahera mu kwezwa no mu guhimbazwa kw'ijuru bigereranywa n'" *impuzu zera* " zo ku murongo wa 5 uza. Mpwemu azobamenyesha ko " *ata gasembwa* " : " *kandi mu kanwa kabo ntihabonetse ubuhendanyi, kuko ata gasembwa bafise* (Ivyah. 14:5)." Bazoronka, " *amahoro n'abantu bose, n'ubweranda, ata muntu n'umwe azobona Umukama* ," nk'uko Paulo abivuga muri Heb. Mu vy'ukuri, izo " *mpuzu zera* " zizofata uburyo bwo kwikuramwo icaha ari co gikorwa co ku musu w'Imana w'Abaroma. Kubera ko bamutegereje mu budahemuka incuro zibiri, mu kibanza ciwe, nk'ikimenyetso c'ukwemerwa na we, ikidodo c'Imana bahabwa n'Isabato iza kwera abatoranijwe n'Umukama bazigama ubutungane bwiwe. Gutyo ni ko " guhumanurwa kw'aheranda ," uburyo Daniyeli 8:14 bwahinduwemwo ico gihe. Minsi y'ukwo kuraba, kuva kw'igenekerezo rya 23 Gitugutu 1844, Yezu yahaye mu iyerekwa ryo mw'ijuru abatowe batsinzwe ishusho y'urugendo rwiwe rwo kuva ahantu heranda aja ahantu heranda kuruta ibindi vyose h'ahantu heranda ho kw'isi. Yaributse rero mu kigereranyo, igihe yapfa ku musaraba, icaha c'abatowe biwe carahongerewe, gutyo ashitsa " *umusi w'impongano* ", igiheburayo " *Yom Kippur* ". Ico kintu cari caramaze kuba, ugusubiramwo igikorwa co mu iyerekwa kwari gufise intumbero gusa yo gutera amakenga ku bijanye n'ugushika ku ntumbero ya mbere y'ubutungane budahera bwaronswe n'urupfu rwa Yezu. Ivyo bikaba vyuzuye ku baguye b'i Sarudi ukwizera kwabo kwerekana kudashimishije Imana Umuremyi. Kubera imvo zibiri, Imana ishobora kubanka kubera ukubura urukundo ku kuri kwayo kw'ubuhanuzi yatangaje, no kubera ukurenga kw'Isabato kwabaye ugushirwa mu ngiro kuva mu 1843 n'ugutangura gukurikizwa kw'itegeko ryo muri Daniyeli 8:14.

Umurongo wa 5 : " *Uwutsinda azokwambarwa impuzu zera ; Sinzosibanganya izina ryiwe mu gitabo c'ubugingo, ariko nzokwatura izina ryiwe imbere ya Data n'imbere y'abamarayika biwe.* »

Uwatoranijwe yacunguwe na Yezu Kristu ni ikiremwa c'umvira , kizi ko ubuzima bwiwe n'ubuzima bwiwe budahera bufitiye Imana umuremyi, nziza, y'ubwenge kandi y'ubutungane. Iryo ni ryo banga ry'intsinzi yiwe. Ntashobora kwinjira mu ntambara na we, kuko yemera ivyo avuga vyose n'ivyo akora vyose. Ni co gituma we ubwiwe atera umunezero Umukiza wiwe amumenya kandi akamwita mw'izina ryiwe, kuva isi iremwa aho yamubonye biciye ku kumenya imbere y'igihe . Uwo murongo urerekana ukuntu ivyo binyoma vy'abanyadini b'ikinyoma ari ubusa kandi bizimiza mbere no ku babivuga. Ijambo rya nyuma rizoba irya Yezu Kristu abwira bese ati : " *Ndazi ibikorwa vyanyu .* " Dukurikije ivyo bikorwa, aragabura umukuku wiwe, ashira iburyo bwiwe *intama ziwe* , ibubamfu bwiwe na ho *impene* z'abagarariji n'ibisekuruza vy'*ibisiga* vyari vyagenewe *umuriro w'urupfu rwa kabiri rw'urubanza rwa nyuma* .

Umurongo wa 6 : " *Uwufise ugutwi ni yumve ivyo Mpwemu abwira amashengeru!* »

Naho mu buryo nyabwo umuntu wese ashobora kwumva amajambo y'ubuhanuzi ya Mpwemu, ahubwo, abatowe biwe bonyene , abo ahumekera kandi akigisha , ni bo bashobora gutahura insobanuro yayo. Mpwemu yerekeza ku bintu vyihariye, vyarantse mu gihe c'amateka, uwatowe rero ategerezwa gukunda amateka y'idini n'ay'isi, no muri Bibiliya yose igizwe n'inkuru z'ibishingantahe, amashemezo n'ubuhanuzi.

Iciyumviro : Ku murongo wa 3, Yezu Kristu yabwiye umuporotisanti yaguye ati: “*Niwibuke rero ingene wakiriye n'ingene wumvise, uvyigumye, wihane. Niwaba utari maso nzokuzako nk'igisuma, kandi ntuzomenya isaha nzokuzako.*” Ku rundi ruhande, ku bazungu b'abatsinze, kuva mu mpera z'umwaka w'2018, ubu butumwa bwahindutse bugira: "Nimwaba maso, sinzoza nk'igisuma, **kandi muzomenya** isaha nzoza **iwanyu**." Kandi Umukama yarashitse ku masezerano yiwe, kuko uno musi muri 2020, abatowe biwe bararonse ubumenyi bw'itariki y'ukugaruka kwiwe nyakuri kwahishuriwe mu mpera z'umwaka w'2030. Ariko, ukwizera kw'Abaporotisanti kuraciriwe urubanza rwo kwirengagiza iyo nzira y'ukuri, yabitswe, na Yezu gusa, ku batowe biwe. Kuko bitandukanye n'ingeso yiwe ku basuku babi, " *ntaco Uhoraho akora atagabishije abasuku biwe abahanuzi* " Amo.3:7.

Igihe ca 6 : Filadelufiya

Ubudiventisiti bwinjira mu butumwa bwo kw'isi yose .

Hagati y'umwaka wa 1843 n'uwa 1873, Isabato y'Imana y'umusi wa gatandatu, umusi w'indwi nyawo washinzwe n'Imana, yaragaruwe kandi yemerwa n'abatsimvyi b'ubudiventisiti bw'umusi w'indwi bwafashe uburyo bw'ikigo c'idini ry'abakirisu ry'Abanyamerika ryemewe ryitwa kuva mu 1863: "Ekleziya y'Umunsi w'indwi- ". Mu buryo buhuye n'inyigisho yateguwe muri Dan.12:12, ubutumwa bwa Yezu bugenewe abatowe biwe bejeje n'ikiruhuko c'Isabato, kw'itariki y'umwaka w'1873. Muri icyo gihe nyene, abo batowe bungukirwa n'umunezero wo muri Dan.12:12: " *Hahirwa uwurindiriyeye, gushika days3!* " .

Ivyo bipimo bishasha vyashinzwe kuva mu 1843 vyacyiye bikorehwa kw'isi yose mu 1873 .

Umurongo wa 7 : “ *Kandi wandikire umumarayika w'ishengero ry'i Filadelufiya uti : Umweranda, w'ukuri, afise urufunguruzo rwa Dawidi, uwugurura nta n'umwe yugara, kandi yugara nta n'umwe yugurura : .*

Mu izina “ *Filadelufiya* ,” Yezu yerekana Uwo Yatoye. Yavuze ati : “ *Ni mwagiriranira urukundo, ni ho umuntu wese azomenya ko muri abigishwa banje. Yohana 13:35 »* Kandi ivyo ni vyo vyerekeye *Filadelufiya* imizi yayo y'ikigiriki isobanura : urukundo rw'abavukanyi. Yatoye abatowe bayihingura, agerageza ukwizera kwabo, kandi kuri abo batsinzwe, urukundo rwiwe ruraseseka. Yiyerekana muri ubu butumwa, ati : “ *ivyo ni vyo Uwera, Uw'ukuri avuga.*” *Ivyeranda* , kuko ari igihe kweza Isabato n'iy'abatoranijwe bisabwa n'itegeko ryo muri Dan.8:14 ryatanguye gukora mu mpera z'umwaka w'1843 . *Uw'ukuri* , kuko muri iyi saha y'ubuhanuzi itegeko ry'ukuri rigarurwa ; Imana yongera kuvumbura ubweranda bw'itegeko ryayo rya 4 ^{ryahonyowe} n'abakirisu kuva kw'igenekerezo rya 7 Ntwarante 321. Ivuga kandi iti : “ *uwufise urufunguruzo rwa Dawidi .*” Izo si zo mfunguruzo za Petero mweranda zivuga ko ari zo zifise Roma. “ *Urufunguruzo rwa Dawidi* ” ni urw' “ *mwene Dawidi* ,” Yezu ubwiye, ubwiye. Nta wundi atari We ashobora gutanga agakiza k'ibihe bidahera, kuko urwo rufunguzo yararonse mu kurutwara " *ku rutugu rwiwe* " mu buryo bw'umugaraba wiwe, nk'uko Yes.22:22 bivuga : " *Nzoshira ku rutugu rwiwe urufunguruzo rw'inzu ya Dawidi: iyo yuguruye nta n'umwe ashobora kurufunga; iyo yugariye, nta n'umwe azokwugurura.*” Urufunguzo rwerekana umugaraba w'ukubabazwa kwiwe, mu gushitsa uyu murongo , turasoma hano : « *uwufungura nta n'umwe azofunga, uwufunga nta n'umwe azofunga* ». Urugi rw'agakiza rwafunguriwe ubudiventisiti bw'umunsi w'indwi ruriko rurakorwa, rwarapfungiwe abayobokeye b'idini ry'Abaroma ry'imisi mikuru kuva mu mpera z'umwaka w'1843 . Kubera ko bari biteguye kuyobokera ukuri kw'inyigisho kwashikirijwe kandi bakaba batera iteka n'ukwizera kwabo ijamba ryiwe ry'ubuhanuzi, Mpwemu wa Yezu arazi igikorwa ca *Philaphian I sain : Ehe kuko ufise ububasha buke,*

ukagumya ijambo ryanje, ntuhakane izina ryanje, ngushiriye imbere urugi rwuguruye, ata wushobora kwugara . ". Uwo mugwi mutoyi w'idini wari, ku mugaragaro, wari uw'Abanyamerika gusa kuva mu 1863. Ariko mu 1873, mu nama rusangi yabereye i Battle Creek, Mpwemu yarawugururiye urugi rw'ubumisiyonari rwo kw'isi yose rwari rwobandanya gushika ku kugaruka kw'ukuri kwa Yezu Kristu. Nta n'umwe azobibuzza kandi Imana izobibona. Ni vyiza kumenya ko ikintu ciza cose Yezu yerekana mu beranda b'ukuri na co nyene gisobanura imvo zatumye ukwizera kw'Abaporotisanti kugwa mu 1843. Ubu butumwa burahushanye cane n'ubwo Yezu abwira abaguye b'i *Sarudi* ku murongo wa 3, kuko ibikorwa vyerekeye ubwavyo birahindurwa.

Imiryango 12 ya Apo.7 iriko irakura .

Umurongo wa 8 : “ *Ndazi ibikorwa vyawe . Ehe kuko ufise ububasha buke, ukagumya ijambo ryanje, ntiwihakane izina ryanje, ngushiriye imbere urugi rwuguruye, ata wushobora kwugara. »*

Uwatowe w'igihe acirirwa urubanza rwiza ku bikorwa vyawe Yezu amuharura nk'ubugororotsi. " *Ububasha bwiwe buke* " bwemeza ivuka ry'uwo mugwi ushingiyeye ku " *bantu bake* " bo ku murongo wa 4. Mu mwaka w'1873, Yezu yamenyesheje Abadiventisiti iterambere ryabo ry'ukugaruka kwiwe akoresheje ikimenyetso c'umuryango w'ijuru wuguruye uzofunguka mu mpera z'umwaka w'2030, ni ukuvuga mu myaka ya 157. Mu butumwa buzokurikira, ubwo bwarungikiwe Lawodiseya, Yezu azohagarara imbere y'uwo muryango, gutyo yerekane ko ukugaruka kwiwe kwegereje : “ *Ehe mpagaze ku muryango ndadodora. Umuntu ni yumva ijwi ryanje akugurura urugi, ndinjira i we, dusangire ifunguro ryanje, na we afungure iruhande rwanje.* Ivyah. 3:20 »

Abayuda baremeye ko umuntu ashobora gushika ku vyizerwa vya gikirisu .

Umurongo wa 9 : “ *Ehe nzogira abo mu isinagogi ya Shetani, biyita Abayuda, ariko si bo, ariko babesha; Ehe nzotuma baza gukubita ibipfukamiro imbere y'ibirenge vyawe, bamenye yuko nagukunze. »*

Mu kuvuga ukwinjira kw'Abayuda b'ukuri hakurikijwe ubwoko n'umubiri mu mugwi w'Abadiventisiti, uwo murongo wemeza ukugaruka kw'ikiruhuko c'Isabato ; Ku musu w'Imana ntikiba intambamyi ku guhinduka kwabo. Kubera ko kuva mu 321, ukuyiheba kwaragize kandi ingaruka zo kubuza Abayuda b'inziraburyarya kwemera ukwizera kwa gikirisu. Urubanza yaciriye Abayuda kubera ubwoko ntirwari icyumviro c'umuntu ku giti ciwe ca Paulo, icabona c'umwizigirwa ; ni ubwa Yezu Kristu buyemeza muri iki Vyahishuriwe Yohana, busanzwe buri mu Vyahishuriwe Yohana 2:9, mu butumwa bwarungikiwe abasuku biwe bavuzwe nabi n'Abayuda kandi bagatotezwa n'Abaroma bo mu gihe ca *Simuruna* . Reka twibuke ko Abayuda b'ubwoko bazobwirizwa kwemera agakiza ka gikirisu mu rugero rw'Abadiventisiti kugira ngo bungukire ku buntu bw'Imana. Ubudiventisiti bw'isi yose bwonyene ni bwo butwara umuco w'Imana bwacitse **ububiko bw'ibintu vy'agaciro** kuva mu 1873. Ariko mwirinde ! Uwo muco, inyigisho zawo n'ubutumwa bwawo ni ivya Yezu Kristu wenyene ; Nta muntu n'umwe canke inzego zishobora kwanka ubwihindurize bwayo zitashize agakiza kazo mu kaga. Ubwa nyuma muri uwo murongo, Yezu aratomora “ *ko nabakunze .*” Mbega ivyo bisigura ko inyuma y'iki gihe c'umuhezagiro yoshobora kutazosubira kumukunda ? Ego cane, kandi ivyo ni vyo bizoba insobanuro y'ubutumwa bwahawe “ *Lawodikiya* ”.

Amabwirizwa y'Imana n'ukwizera kwa Yesu

Umurongo wa 10 : “ *Kubera ko wazigamye ijambo ry'ukwihangana kwanje , nanje nzokurinda isaha y'ikigeragezo kigiye kuza kw'isi izwi , kugira ngo ngerageze ababa kw'isi . »*

Ijambo ukwihangana ryemeza ivyerekeye ukurindira kw'Abadiventisiti kuvugwa muri Daniyeli 12:12 : “ *Hahirwa uwurindira akagera ku misi igihumbi n'amajana atatu na mirongo itatu n'itanu.* ”. Ico kigeragezo kijanye n'ukwizera kw' *abatuye kw'isi* ", abatuye mu " *isi izwi* " ni ukuvuga kwemerwa na Yezu Kristu, Imana umuremyi. Biza kugerageza ubugombe bwa muntu no gukuraho impwemu y'ubugararizi y'ikambi y' *ecumenique* " ivuga mu kigiriki " *oikomèné* " " *igihugu kizwi* " c'uyu murongo.

Uwo muhango ushingira intahe Yezu gusa ku bijanye n'uko iyo nkuru izigama uburyo bw'ukwizera kw'intango. Nimba ubutumwa bw'Abadiventisiti buzobandanya gushika mu gihe c'ikigeragezo ca nyuma c'ukwizera kw'isi yose cavuzwe muri uyu murongo, ntibuzoba ari ngombwa ko buba mu buryo bw'inzeho. Kuko ubwoba bumanitse kuri ubu butumwa buri ku murongo wa 11 ukurikira, gushika aho ari bwiza rwose kandi buhezagiwe n'Imana. Isezera rya Yezu rizoba ryerekeye uruvyaro rwiwe ruzoguma ruriho mu mwaka w'2030. Ico gihe, abatowe vy'ukuri bo mu mwaka w'1873 bazoba barasinziye " *mu Mukama* " nk'uko bivugwa mu Vyahishuriwe Yohana 14:13 : " *Numva ijwi rivuye mw'ijuru rivuga riti : « Andika ngo: Hahezagirwe abapfuye kuva mu mwaka w'1873! Egome, niko Mpwemu avuga, kugira ngo baruhuke imiruhu yabo, kuko ibikorwa vyabo bibakurikira. »* Uwo rero ni umugisha wa kabiri Yezu Kristu yahaye uwo Mutoranijwe w'akarorero. Ariko ico Yezu ahezagira ni inyifato yerekanwa n'ibikorwa. Abazungu ba " *Filadelufiya* " bazosubiramwo mu budahemuka, mu mwaka w'2030, ibikorwa vyawe, ukwizera kwiwe, ukwemera kwiwe ukuri kwatanzwe n'Imana yo mw'ijuru mu buryo bwa nyuma azoba yarabahaye; kuko bazogira amahinduka akomeye gushika kw'iherezo aho ugutahura umugambi w'Imana kuzoba gutunganye.

Isezera ry'Abadiventisiti rya Yezu Kristu n'Imburi yiwe

Umurongo wa 11 : “ *Ndaza yuba. Ugumye ivyo ufise, kugira ngo ntihagire uwukwaka igitsibo cawe.* »

Ubutumwa “ *Ndaza ningoga* ” ni ubw'ubwoko bw'Abadiventisiti. Yezu rero aremeza uguheba ibindi vyemezo vyose vy'idini. Ivyizigiro vy'ukugaruka kwiwe mu buninahazwa bizogumaho gushika kw'iherezo ry'isi kimwe mu bintu nyamukuru bigaragaza abatowe vyawe vy'ukuri. Ariko ubutumwa busigaye burapima n'iterabwoba riremereye : “ *Ugumye ivyo ufise, kugira ngo ntihagire uwugutwara ikamba ryawe.* » Kandi ni nde yoshobora gutwara igitsibo ciwe atari abansi biwe? Abakomoka kuri bo rero bazobwirizwa, ubwa mbere, kubamenya, kandi ni kubera ko batazoba barabimenye, kugira ngo, bashikiwe n'impwemu yabo y'ubumuntu, bazogirane na bo ubucuti, kuva mu 1966.

Umurongo wa 12 : “ *Uwutsinda nzomugira inkingi mu rusengero rw'Imana yanje, kandi ntazosubira gusohoka; Nzomwandikako izina ry'Imana yanje, n'izina ry'igisagara c'Imana yanje, Yeruzalemu nshasha imanuka iva mw'ijuru ku Mana yanje, n'izina ryanje rishasha.* »

Mu majambo yiwe ya nyuma y'umuhezagiro yashikirije abatsinze, Yezu akoranya amashusho yose y'agakiza karonswe. “ *Inkingi mu rusengero rw'Imana yanje* ” bisigura : inshigikiro ikomeye yo gutwara ukuri kwanje mw'Ikoraniro ryanje, Uwatoranijwe. “ *...kandi ntazosubira gusohoka* ” : agakiza kiwe kazoba akagumaho. “ *...; Nzokwandikako izina ry'Imana yanje* ” : Nzocapura muri we ishusho y'akaranga k'Imana kazimiye muri Edeni. “ *... n'izina ry'igisagara c'Imana yanje* ” : azosangira ubuninahazwa bw'Uwatoranijwe buvugwa mu Vyahishuriwe Yohana 21. “ *... ya Yeruzalemu nshasha imanuka iva mw'ijuru ivuye ku Mana yanje,* ” “ *Yeruzalemu nshasha* ” ni izina ry'ikoraniro ry'abatoranijwe baninahajwe babaye abo mw'ijuru bose nk'abamarayika b'Imana bo mw'ijuru. Ivyahishuwe 21 birabidondora mu bigereranyo vy'amabuye y'agaciro n'amasaro bishingira intahe inkomezi z'urukundo Imana ikunda abacunguwe bavuye kw'isi. Amanukira mw'isi nshasha kugira ngo abeyo ibihe bidahera imbere y'Imana ishiraho intebe

yayo y'ubwami. "... n'izina ryanje rishasha " : Yezu afatanya uguhinduka kw'izina ryiwe n'ukuva mu kamere k'isi aja mu kamere k'ijuru . Abatowe bakijijwe, bazoguma ari bazima canke bazutse, bazobaho muri ivyo bintu nyene kandi bazoronka umubiri wo mw'ijuru, uninahazwa, utabora kandi uhoraho .

Muri uyu murongo, ugushimika ku kugereranya n'Imana birashingira intahe ko Yezu ubwiwe abonwa n'abatoranijwe mu ruhande rwiwe rw'ubumana.

Umurongo wa 13 : " *Uwufise ugutwi ni yumve ivyo Mpwemu abwira amashengero !* »

Uwatowe yaratahuye icigwa, ariko ni we wenyene ashobora kugitahura. Ni ivy'ukuri ko ubwo butumwa bwateguwe we gusa. Ubu butumwa bwemeza ukuri kw'uko ugusobanura n'ugutahura amabanga yahishuriwe bivana gusa n'Imana igerageza kandi igatora abasuku bayo.

Ubudiventisiti buzwi n'ubutegetsu bw'iherezo ntibwari bwigishijwe kandi buciwe urubanza na Yezu, burarukwa inyuma y'ukwanga ubutumwa bw'ivyizigiro vy'abadiventisiti ^{ba 3.}

" Ndaza ningoga . Ugumye ivyo ufise, kugira ngo ntihagire uwugutwara ikamba ryawe ." Alas, ku bijanye n'ubudiventisiti buzwi muri ico gihe, iherezo riracari kure, kandi n'igihe kigenda kirarenga , haciye imyaka 150 , ukwizera ntikuzosubira kuba uko kwari . Imburi Yezu yatanze yari ibereye, mugabo ntiyumvirijwe canke ngo itahurwe. Kandi mu mwaka w'1994, ikigo c'Abadiventisiti kizotakaza vy'ukuri " igitsibo " *caco* , mu kwanka " umuco munini " wa nyuma ariko ukaba waravuzwe na Ellen G. White, intumwa ya Yezu Kristu mu gitabu ciwe " Ivyanditswe vya mbere " mu kigabane " Iyerekwa ryanje rya mbere " , ku rupapuro rwa 14 n'urwa 15 : Igisomwa gikurikira . Nashaka kandi kuvuga ko avuga ubuhanuzi bw'iherezo ry'igikorwa c'Abadiventisiti **kandi akavuga mu ncamake inyigisho zose zashikirijwe n'amakoraniro atatu y'Ivyahishuriwe Yohana 3 : 1843-44 Sarudi , 1873 Filadelufiya , 1994 Lawodikiya .**

Iherezo ry'ubudiventisiti vyahishuriwe mw'iyerekwa rya mbere rya Ellen G. White .

" Uko nariko ndasenga mu gusenga kw'umuryango, Mpwemu Yera yararuhukiye kuri jewe, nca nsa n'uwuriko araduga hejuru cane hejuru y'iyi si y'umwiza. Narahindukiriye kugira ngo mbone benewacu b'Abadiventisiti basigaye muri iyi si, ariko sinashoboye kubavumbura. Ijwi rero rirambwira riti : " Subira urabe, ariko n'ushire hejuru gatoyi." Naravye hejuru, mbona inzira iteye igomwe, ndende, hejuru cane y'iyi si. Aho ni ho Abadiventisiti batera imbere baja mu gisagara ceranda. Inyuma yabo, mu ntango y'inzira, hari umuco ukayangana, uwo mumarayika yambwiye ko ari ugutaka kw'ijoro ry'ijoro. Uwo muco waramurikira iyo nzira mu burebure bwayo bwose kugira ngo ibirenge vyabo ntibitsitire. Yezu yaje imbere yabo ngo abayobore ; kandi igihe cose bari bamuhanga amaso, bari bafise umutekano.

Ariko bidatevye, bamwe bararuha, bavuga yuko ico gisagara cari kure cane, kandi ko bari biyumviriyeye ko bazoshikayo vuba. Maze Yezu arabaremesha mu gushira hejuru ukuboko kwiwe kw'iburyo kw'ubuninahazwa kwavuyemwo umuco wakwiragiye ku Badiventisiti. Barasemerera bati : « Aleluya ! « Ariko bamwe muri bo banka uwo muco n'ubwoba, bati atari Imana yabayoboye. Umuco wari inyuma yabo amaherezo warazimye, maze basanga bari mu mwiza mwinsi. Baratsitaye barabura intumbero na Yezu, hanyuma bava mu nzira bararohama mw'isi mbi iri musu. » .

Inkuru y'iryo yerekwa rya mbere Imana yahaye umusore Ellen Gould- Harmon, igizwe n'ubuhanuzi bufise agaciro nk'ako muri Daniyeli canke mu Vyahishuriwe Yohana. Ariko kugira ngo tuvungukireko , turakeneye kubisigura neza . Nzotanga rero insobanuro.

Imvugo ngo « gutaka mu gicugu » yerekeza ku tangazo ry'ukuza kw'umukwe riri mu « mugani w'abakobwa cumi » wo muri Mat. Ikigeragezo co kurindira ukugaruka kwa Kristo mu mpera z'umwaka w'1843 n'ico mu mpera z'umwaka w'1844 ni co cari ikintu ca mbere n'ica kabiri ; Ivyo vyitezwe vyose hamwe , bigereranya " umuco wa mbere " w'inkuru yashizwe " inyuma " y'umugwi w' " Abadiventisiti b'umunsi w'indwi " bariko baratera imbere mu gihe , mu nzira canke inzira yahezagiwe na Yezu Kristu . Ku batsimvyi b'Abadiventisiti, umwaka w'1844 wari ugereranya itariki y'iherezo ry'isi be n'itariki ya nyuma yo muri Bibiliya ijamba ry'ubuhanuzi ryari gushobora gusaba abatowe bo muri ico gihe . Kubera ko bari baciye kuri iyo tariki ya nyuma, barindiriyeye ukugaruka kwa Yezu biyumvira ko ari hafi. Ariko igihe kirarenga Yezu n'ubu ntagaruka ; ivyo iyerekwa rivyura mu kuvuga ngo : « basanze igisagara kiri kure cane kandi ko bari biyumviriye gushikayo vuba » ; haba mu 1844 canke inyuma gato y'iryo tariki. Rero baracitse intege gushika nko mu mwaka w'1980 igihe naza, nkaronka uwo mucu mushasha kandi w'ubuninahazwa wubaka **icizigiro ca gatatu c'Abadiventisiti** . Ico gihe ukugaruka kwa Yezu kuzoba **mu mpera z'umwaka w'1994** . Nta gukeka ko kwamamaza ubwo butumwa vyari vyerekeye gusa igice gitoyi c'ubudiventisiti bwo kw'isi yose cari mu Bufaransa i Valence-sur-Rhône. Ivyo Imana yahisemwo muri ako gasagara gatoyi kari mu Bumanuko bushira Ubuseruko bw'Ubufaransa birafise insobanuro yavyo. Aha ni ho Papa Piyo wa gatandatu yapfuye ari mw'ibohero mu 1799, ivyo bikaba vyaranguye ukuri kwavuzwe mu Vyahishuriwe Yohana 13:3. Ikindi kandi, Valence ni co gisagara Imana yashinze ishengero ryayo rya mbere ry'Abadiventisiti mu gihugu c'Ubufaransa. Ni ho rero yazanye umuco wiwe wa nyuma w'ubuninahazwa bw'ubumana kandi mu mpera z'umwaka w'2020, nemeza ko nahora ndaronka kuri we amahishurirwa yiwe ya nyuma y'agaciro kuruta ayandi yose nshira ahabona muri iki gitabu. Igihugu gitoyi c'ubudiventisiti i Valence carabaye nk'inzira y'isi yose y'ugushitsa igice kijanye n'umuco w'ubuninahazwa wa nyuma mu vyo mushiki wacu Ellen yeretswe. Iryo yerekwa riduhishurira urubanza Yezu acira ku vyabaye i Valence . ni ukuvuga iranguka rya gatatu ry'umugani w'abakobwa cumi . Yezu amenya umudiventisiti nyakuri ku nyifato afise ku mucu yerekanwa. Umudiventisiti w'ukuri aserura umunezero wiwe avuga ngo “ Aleluya !” » ; ahezagiwe na Mpwemu, yuzuzaga igikombe ciwe amavuta . Ku ruhande rumwe, Abadiventisiti b'ikinyoma “ baranka uwo mucu ata co bazi .” Ukwo kwanka umuco w'Imana ni urupfu kuri bo , kuko Imana yababuriye iyo nyifato mbi mu butumwa bwahumetswe , bwagenewe bo , ku ntumwa yayo ; bazoba ibikoresho vy'ubusa bitagira amavuta atanga “umuco ” w'itara . Inkurikizi itazokwirindwa iramenyeshwa : « umuco wari inyuma yabo amaherezo warazimye » ; Bahakana imishinge y'ishimikiro y'ubudiventisiti. Yezu arashira mu ngiro ingingo ngenderwako yiwe : “ *Kuko uwufise azokwongerwa, azogira umusesekara; Mat.25:29* » . " ... bahejeje gutakaza intumbero na Yezu , " bacika abatagira umutima ku butumwa bw'Abadiventisiti bumenyeshya ukugaruka kwa Kristo , canke bagahakana intumbero y'umuhari w'Abadiventisiti yanditswe mw'izina nyene " Abadiventisiti " ; " hanyuma baragwa mu nzira bararohama mw'isi mbi iri musu , " mu 1995 bariyemeje ku mugaragaro gufatanya n'abaporotisanti n'ubumwe bw'abaporotisanti. Batakaje rero Yezu, n'ukwinjira mw'ijuru ari vyo vyari intumbero y'ukwizera kw'Abadiventisiti. Bahuye hakurikijwe Dan.11:29, " *indyarya* ", n' " imborerwa ", nk'uko Yezu yabimenyesheje muri Mat.24 : 50 ; ibintu vyerekanwa mu ntango y'igikorwa.

Uyu musu ayo majambo y'ubuhanuzi araranguka. Zarangutse hagati y'umwaka w'1844, itariki y'umuco wa mbere “ wari inyuma yabo “, n'umwaka w'1994, itariki y'umuco munini w'ubuhanuzi wanse n'ishengero rya mbere ry'Abadiventisiti ryashinzwe mu

Bufaransa, mu gisagara ca Valence-sur-Rhône , Imana yakoresheje mu kwerekana kwayo . Ubu, ubudiventisiti buzwi buri mu " mwijima mwinshi " w'ubumwe n'abansi b'ukuri, Abaporotisanti n'Abagatolika.

Igihe ca 7 : Lawodiseya .

Iherezo ry'ubudiventisiti bw'inzego – Ukwanka ivyizigiro vy'ubudiventisiti bwa gatatu.

Umurongo wa 14 : “ *Wandikire umumarayika w'ishengero ry'i Lawodikiya uti : Ivyo ni vyo Amen, icabona c'ukuri kandi c'ukuri, intango y'ivyo Imana yaremye : ”* .

Lawodikiya ni izina ry'igihe c'indwi kandi ca nyuma ; iyo y'iherezo ry'umuhezagiro w'ubudiventisiti bw'inzego. Iri zina rifise imizi ibiri y'ikigiriki “ laos, dikéia ” bisobanura : “ abantu baciriwe urubanza ”. Imbere yanje, Abadiventisiti bararihinduye bati : « abantu b'urubanza », ariko iyo nkuru ntiyari izi ko urwo rubanza ruzotangura kuri yo, nk'uko *1 Pet . None, nimba bitanguriye kuri twebwe, amaherezo y'abatwumvira ubutumwa bwiza bw'Imana azoba ate? »* Yezu araza imbere ati : « *Aya ni yo majambo ya Amen, icabona co kwizigirwa kandi c'ukuri, intango y'irema ry'Imana : « Ijambo Amen risigura mu Giheburayo : mu kuri. Dukurikije intahe y'intumwa Yohani, Yezu yararikoresheje kenshi (incuro 25), ararisubiramwo kabiri, mu ntango, imbere y'amatangazo yiwe. Ariko mu migenzo y'idini ry'imigengo ryacitse ijambo ry'akarongo ry'iherezo ry'amasengesho canke amajambo. Akenshi rero risobanurwa mu buryo bw'uko “ bibe uko ” rirazwe n'ubugatolika. Kandi Mpwemu akoresha iyo nsiguro “ mu kuri ” kugira ngo ijambo *Amen ribe* insobanuro yaryo ibiri ibereye ata gatotsi. *Lawodiseya* ni isaha Yezu atanga umuco munini kugira ngo umurikire bimwe bishitse ubuhanuzi bwateguwe ku bw'igihe c'iherezo. Igitabu uriko urasoma ni ikimenyamenya c'ivyo. Icozotuma habaho ugutandukana hagati ya Yezu n'ishirahamwe ryemewe ry'Abadiventisiti ni ukwanka umuco wiwe. Mu guhitamwo guhuye n'ubwenge kandi gufise ishingiro, Imana yarashize ubudiventisiti, hagati y'umwaka wa 1980 n'uwa 1994, mu kigeragezo c'ukwizera gishingiye ku co catumye Abaporotisanti batakaza , abatsimvyi b'Abadiventisiti bagahezagirwa. Ico kigeragezo cari caramaze gushingiye ku kwizera ukugaruka kwa Yesu kwamenyeshejwe mu mpera z'umwaka w'1843 , hanyuma mu mpera z'umwaka w'1844 . 0 . Mu gushingira iyo nsiguro ku muvumo w'Abaporotisanti mu 1844, ikiringo c' " *amezi atanu* " kivugwa, canke imyaka 150 nyayo, catumye tugera mu 1994. Kubera ko nabonye gusa ukugaruka kwa Yezu Kristu kugira ngo kwerekeze iherezo ry'ico kiringo, kandi Imana yahumye igice ku bijanye n'ido n'ido ry'ico canditswe, naraburaniye ivyo I divineth. Inyuma y'imhuri z'abategetsu, ico kigo caratangaje ko nzokwirukanwa mu kwezi kwa Munyonyo 1991.*

; ivyo, mu gihe hari hasigaye imyaka itatu yo kwemeza no guhakana amatangazo yanje. Mu nyuma, nko mu 1996, ni ho insobanuro nyakuri y'ivyo bintu vyabaye namenyana neza. Amajambo Yezu yavuze mw'ikete yandikiye " *Lawodiseya* " yari ahejeje kuranguka, ubu rero yari afise insobanuro nyayo. Mu 1991, Abadiventisiti b'abanyaruyeri ntibaciye bakunda ukuri nk'uko bari babikunda mu 1873. Isi ya none na yo nyene yarabagoyagoya mu kubahendahenda no kubaneshya imitima yabo. Nk'uko vyari vyifashe mu gihe ca " *Efeso* " , ubudiventisiti buzwi bwatakaje " *urukundo rwa mbere* " . Kandi Yezu “ *aramukurako igitereko c'amataru n'urugori rwiwe* ,” kubera ko na we nyene atagikwiriye kubihabwa. Hakurikijwe ivyo bintu, ubutumwa buratomoka cane. Ijambo “ *Amen* ” ryemeza ugusaba ukuri kwuzuye be n'iherezo ry'ubucuti buhezagiye. “ *Icabona c'umwizigirwa kandi c'ukuri* ” kiranka Uwatoranijwe w'umuhemu kandi w'ikinyoma. " *Ingingo ngenderwako y'irema ry'Imana* " , rero umuremyi, aza gufunga hamwe ubwenge bw'abadakwiriye no gufungura ku giti cabo ubw'abatowe biwe ukuri kuri muri kandi kwihishije mu nkuru y'Itanguriro. Muri ico gihe nyene, mu kuvyura

« *ingingo ngenderwako y'irema ry'Imana* » afatanije n'ijambo « *Amen* », Mpwemu yemeza ukugaruka kwa nyuma kwa Yezu Kristu hafi cane : « ***vuba cane*** ». Naho ari ukwo, haracaraho imyaka 36 hagati y'umwaka wa 1994 n'uwa 2030, ni ukuvuga itariki y'iherezo ry'abantu kw'isi.

Ubushuhe bwica .

Umurongo wa 15 : “ *Ndazi ibikorwa vyawe . Ndazi ko udakonja canke ngo ushushe. Ese woba ukanye canke ushushe!* »

“Tu” idasanzwe ikoresha mu kubwira ikigo. Ivyo ni vyo vyamwa vy'amadini arazwe na se akaja ku muhungu n'umukobwa, aho ukwizera kuba umugenzo, ukw'imigenzo, ukw'imigenzo kandi ugutinya ikintu gishasha cose ; ikibanza Yezu atagishobora kumuhezagiramwo mu gihe afise umuco mushasha mwinshi cane wo kumusangira.

Umurongo wa 16 : “ *Nuko rero, kuko uri umunyabute, ntukanye canke ushushe, nzogusuka mu kanwa kanje.* »

Ivyo vyashikirijwe na Yezu muri Munyonyo 1991, igihe uwo muhanuzi yariko aratwara ubutumwa bwiye yakurwako n'ishirahamwe ryemewe. Mu mpera z'umwaka wa 1994, azorugwa nk'uko Yezu yari yarabivuze. Ivyo yari gutanga ikimenyamenya we ubwiye mu kwinjira, mu 1995, mw'isezerano ry'ubumwe bw'amashengero ryateguwe na Ekleziya Gatolika, aho yari kwifatanya n'Abaporotisanti b'abagararaji, kuko ubu yari gusangiye umuvumo wabo.

Ivyiyumviro vy'Ukwihenda Bishingiye ku Ragi ry'Impwemu

Umurongo wa 17 : “ *Kuko uvuga ngo , ndi umutunzi, kandi ko mfise ibintu vyinshi, kandi ko ata co nkeneye, kandi utazi ko uri umukene, ko uri umukene, ko uri impumyi, ko uri gusa,* ” .

" ... *umutunzi* , " Abadiventisiti batowe bari mu 1873, kandi amahishurirwa menshi yahawe Ellen G. White yararushirije kumutunga mu vy'impwemu. Ariko mu buryo bw'ubuhanuzi, insobanuro z'ico gihe zacye zisubirizwa ningoga, nk'uko James White, umugabo w'intumwa y'Umukama, yavyiyumviriye bibereye. Yezu Kristu , Imana nzima , yarateguye ubuhanuzi bwiye kugira ngo buranguke mu buryo butunganye kandi butagira agasembwa bwa nyuma. Ni co gituma ukurenga kw'igihe, kuzana amahinduka akomeye cane kw'isi, gutuma habaho ugushidikanya ubudasiba ku nsobanuro zakiriwe n'izigishwa. Umuhezagiro w'Umukama urabitswe ; Yezu ati : « *Ku wuzigama ibikorwa vyanje gushika kw'iherezo* ». Ariko mu 1991, igihe yanse umuco, iherezo ryari rikiri kure. Yabwirizwa rero kwitwararika umuco mushasha uwo ari wo wose Umukama yamuhaye biciye ku buryo we ubwiye yahisemwo. Mbega itandukaniro riri hagati y'ibinyoma vy'ico kigo n'ingene Yezu aribona kandi akagicira urubanza ! Mu majambo yose yavuzwe, ijambo « *gusa* » ni ryo rikomeye cane ku kigo, kuko risobanura ko Yezu yakuyeho ubutungane bwaco budahera, riri mu kanwa kiwe, urubanza rwo gupfa no ku rupfu rwa kabiri rw'urubanza rwa nyuma ; nk'uko vyanditswe muri 2 Kor.5:3 : " *Ni co gituma tuniha muri iri hema, twipfuzza kwambara uburaro bwacu bwo mw'ijuru, nimba vy'ukuri twosangwa twambaye, tutari gusa.* " »

Impanuro y'umushingantahe w'intahemuka kandi w'ukuri .

Umurongo wa 18 : “ *Ndaguhanura ngo ugure kuri jewe inzahabu yageragejwe mu muriro, kugira ngo ube umutunzi, n'impuzu zera, kugira ngo wambare, kugira ngo isoni z'ubwambure bwawe ntiziboneke, usige amaso yawe umuti wo kubona;* »

Hakurikijwe raporo yo mu 1991, ico kigo cari gifise imyaka itatu yo guhindura no gutanga ivyamwa vy'ukwihana, ariko ntivyaje. Kandi ahubwo, ubucuti afise n'Abaporotisanti baguye bwarakomeye cane ku buryo yagiranye isezerano ryemewe ryasohowe mu 1995. Yezu yiyerekana ko ari we mudandaza wenyene w'ukwizera kw'ukuri, “ *inzahabu yageragejwe*

n'umuriro ” y'ikigerageze. Ikimenyamenya c'uko yaciriye urubanza ishengero kiboneka mu kubura “ *impuzu yera* ” abatsimvyi biwe “ bari *bakwiye* ” mu Vyahishuriwe Yohana 3:4. Muri iyo ngereranyo, Yezu yerekana ukuri kw'uko vy'ukuri ariko arayobokera , imbere y'umwaka w'1994 , Abadiventisiti b'i " *Lawodikiya* " icizigiro c'Abadiventisiti gisa n'ico cabanjirije amatariki 1843 na 1844 ; kugira ngo bagerageze ukwizera muri ivyo bintu bitatu vyabaye, nk'uko vyigishwa mu butumwa bwarungikiwe Abadiventisiti b'i “ *Sarudi* ” mu 1844 . Mu nyifato y'ubugararizi yugarijwe, ico kigo nticari gishobora gutahura ico Yezu yariko aragituka ; yari “ *impumyi* ,” nk'Abafarizayo bo mu busuku bwa Yezu bwo kw'isi. Ntiyashobora rero gutahura ubutumire bwa Kristo bwo kugura " *isaro ry'agaciro kanini* " riri mu mugani wo muri Mat. 3 .

Umuhamagaro w'ikigongwe

Umurongo wa 19 : “ *Abo nkunda bose ndabahana, nkabahana. Ugire umwete rero, wihane.* »

Igihano ni icy'abo Yezu *akunda* gushika abarutse. Ihamagara ryo kwihana ntiryumvikanye. Kandi urukundo ntiruragwa, ruronswa biciye ku buninahazwa. Iryo shirahamwe rimaze gukomera, Yezu atangura gusaba umuntu ku giti ciwe mu kubwira abashaka guhamagarwa mw'ijuru ati :

Ihamagara ry'isi yose

Umurongo wa 20 : “ *Ehe mpagaze ku muryango, ndadodora. Umuntu ni yumva ijwi ryanje akugurura urugi, nzokwinjira iwe, mfungure hamwe na we, na we asangire nanje .*

Mu Vyahishuriwe Yohana ijambo " *irembo* " riboneka mu Vyahishuriwe Yohana 3:8, hano mu Vyahishuriwe Yohana 3:20, mu Vyahishuriwe Yohana 4:1, no mu Vyahishuriwe Yohana. 21:21. Ivyahishuwe 3 :8 bitwibutsa ko *inzugi* zifunguka zigafunga. Bica rero bihinduka ikimenyetso c'ibigerageze vy'ukwizera bifungura canke bifunga inzira yo gushika kuri Kristo, ku butungane bwiwe no ku buntu bwiwe.

Muri uyu murongo wa 20 , ijambo " *urugi* " rifise insobanuro zitatu zitandukanye ariko zihuza . Aca yerekana Yezu ubwiye ati: “ *Ni jewe rugi .*” Yohani 10:9 » ; *urugi rw'ijuru rwari rwugurutse* mu Vyahishuriwe Yohana 4:1 : “ *Urugi rwugurutse mw'ijuru.* » ; n'umuryango w'umutima w'umuntu Yezu aza gukomanga ngo atumire uwo yatowe ngo amwugururire umutima wiwe kugira ngo atange ikimenyamenya c'urukundo rwiwe.

Birahagije ko ikiremwa ciwe kigururira umutima wiwe ukuri kwiwe kwahishuriwe kugira ngo ubumwe bw'inkoramutima bushoboke hagati yaco n'umuremyi wiwe w'Imana. Ifunguro ry'umugoroba risangira ku mugoroba, igihe ijoro rishika kugira ngo igikorwa co ku musi gihere. Abantu bazoca binjira muri iryo joro " *aho ata n'umwe azosubira gukora .*" (Yohani 9:4) » . Iherezo ry'igihe c'ubuntu rizokonja ubuziraherezo amahitamwo ya nyuma y'idini y'abantu, abagabo n'abagore bafise inshingano zingana kandi yuzuzanya cane ku rugero rw'umubiri.

Ugereranije n'ubutumwa bw'i Filadelufiya , uwo yatowe ari mu gihe c'i *Lawodikiya* , mu gihe c'ukugaruka kwa Yezu Kristu kwegereje. “ *Urugi rwuguruye mw'ijuru* ” ruzokwugururwa mu kubandanya ubu butumwa buri mu Vyahishuriwe Yohana 4:1.

Impanuro ya nyuma ya Mpwemu

Ku muntu wese anesha, Yezu aravuga ati :

Umurongo wa 21 : “ *Uwutsinda nzomuha kwicarana nanje ku ntebe yanje y'ubwami, nk'uko nanje natsinze, nkicarana na Data ku ntebe yiwe y'ubwami.* »

Amenyesha rero igikorwa c'urubanza rwo mw'ijuru rukurikira ubu butumwa kandi kizoba ari co ciyumviro c'Ivyahishuriwe Yohana 4. Ariko uwo muhango umubohera gusa ku mutsinzi yatowe vy'ukuri .

Umurongo wa 22 : “ *Uwufise ugutwi ni yumve ivyo Mpwemu abwira amashengeru !* »

Insiguro y' " *amakete* " irahera n'uku kunanirwa gushasha kw'inzeho. Uwa nyuma, kuko kuva ubu, umuco uzotwarwa n'umuntu yahumekewe, hanyuma n'umugwi mutoyi. Bizokwiragizwa umuntu ku giti ciwe kuva ku muntu ku wundi no kuri internet Yezu ubwiye azoyobora mu kuyobora abatowe biwe ku isoko y'ugukwiragira kw'ukuri kwiwe kwa nyuma, kweranda nk'umuntu wiwe w'ubumana. Rero aho ari hose kw'isi : « *Uwuri n'ugutwi ni yumve ico Mpwemu abwira amashengeru !* »

Insiguro ikurikira izoshirwa mu myaka igihumbi yo mw'ijuru y'urubanza rw'ababisha ruzocirwa n'aberanda. Ico kiganiro cose gishingiye ku nyigisho zitatanijwe ziri mu Vyahishuriwe Yohana 4, 11, na 20. Ariko Ivyahishuriwe Yohana 4 cemeza neza ikibanza co mw'ijuru c'ico gikorwa gikurikirana igihe ca nyuma c'Uwatoranijwe wo kw'isi.

Ivyahishuwe 4 : Urubanza rwo mw'ijuru .

Umurongo wa 1 : “ *Inyuma y'ivyo, mbona urugi rwuguruye mw'ijuru . Ijwi rya mbere numvise, nk'iry'inzumbete , rivugana nanje, riti : Duga ngaha, nzokwerekana ibizoshika inyuma y'ivyo .*”

Mu kuvuga ngo, “ *Ijwi rya mbere numvise, nk'iry'inzumbete ,*” Mpwemu asobanura ubutumwa bw'iki gihe “ *c'i Lawodikiya* ” nk'ubwo yajana Yohani mu Vyahishuriwe Yohani 1:10 : “ *Nari muri Mpwemu ku musu w'Umukama, numva inyuma yanje ijwi rikomeye nk'iry'inzumbete .*” *Lawodikiya* rero ni co gihe iherezo ryaco rigaragazwa n'“ *umusi w'Umukama* ”, uwo kugaruka kwiwe gukomeye kw'ubuninahazwa.

Mu majambo yiwe, Mpwemu arashigikira cane icyumviro c'uko iyo nsiguro ikurikirana n'ubutumwa bw'i *Lawodikiya* . Ukwo gutomoye ni ikintu gihambaye, kuko iyo nkuru ntiyigeze ishobora kwemeza abayirwanya inyigisho zayo z'urubanza rwo mw'ijuru. Uyu musu ndazana ikimenyamenya c'ivyo, vyashobotse kubera insobanuro ibereye y'amatariki afatanye n'ubutumwa bwo mu *makete* yo mu Vyahishuriwe Yohana 2 na 3. Hagati y'i *Lawodikiya* n'Ivyahishuriwe Yohana 4, n'“ *inzumbete y'indwi* ” yo mu Vyahishuriwe Yohana 11, Yezu yakuye kuri shetani n'abantu b'abagararizi “ *ubutegetsi bwabo bw'isi* ” . N'“ *iyimbura* ” ry'Ivyahishuriwe Yohana 14, yatwaye abatowe biwe mw'ijuru, abazeza igikorwa co gucira urubanza kumwe na we ubuzima bwo kw'isi bwa kera bw'abapfuye b'ababisha. Ni ho “ *uwutsinda azotwara amahanga inkoni y'icuma* ” nk'uko vyamenyeshejwe mu Vyahishuriwe Yohana 2:27. Iyo abatoteza bagira , nkanje , ukudakeka kw'iherezo ryababikiwe, nta nkeka ko bohinduye inyifato yabo. Ariko ni co nyene umwiyemezo wabo w'ubukazi wo kwirengagiza imburi iyo ari yo yose ibajana mu bikorwa bibi kuruta ibindi vyose maze gutyo bakitegurira igihano kibi kuruta ibindi vyose kidashobora gusubirwamwo mu mibereho y'isi iriho ubu. Reka rero dusubire ku canditswe c'iki gice ca 4. “ *Ijwi rya mbere numvise nk'iry'inzumbete, rivugana nanje riti: Duga hano, nzokwerekana ibizoshika inyuma y'ibi .*” Yohani yerekeza ku Vyahishuriwe Yohani 1:10 : “ *Nari muri Mpwemu ku musu w'Umukama, numva inyuma yanje ijwi riranga nk'iry'inzumbete ,*” Iyo nsiguro y'ukugaruka kwa Kristo mu buninahazwa iramaze kuvugwa ku murongo wa 7 aho handitswe ngo : « *Raba, arazanana n'ibicu. Kandi ijisho ryose* »

rizomubona, mbere n'abamucumise; kand'imiryango yose yo kw'isi izoborogera kubera we. Egome. Amen! " Uko ivyo vyanditswe bitatu bifitaniye isano vyemeza ko umusi w'ukugaruka kw'Umukama Yezu, na we nyene yitwa *Mikaheli* n'abatowe biwe n'abamarayika biwe b'intahemuka . Nimba ijwi rya Yezu rigereranywa n'inzumbete , ni kubera ko, cokimwe n'ico gikoresho c'ingabo kivuga cane , ari ku mutwe w'ingabo ziwe z'abamarayika zo mw'ijuru . Yezu ahamagara ingabo ziwe ngo zitangure urugamba . Vyongeye , nk'inzumbete , ijwi ryiwe ntiryahagaritse kuburira abatowe biwe ngo babarinde kugira ngo babategurire kunesha nk'uko we ubwiwe yanesheje icaha n'urupfu. Mu kuvyura iri jambo " *inzumbete* " , Yezu atwereka insiguro y'akabanga kandi ihambaye kuruta izindi zose z'Ivyahishuriwe Yohana vyiwe. Kandi ni ukuri ko ku basavyi biwe ba nyuma, iyo nsiguro yari ihishije ikigeragezo co gukuraho. Aha mu Vyahishuriwe Yohana 4:1, iyo nkuru idondora ntiyuzuye kuko yibanda ku batowe biwe gusa aza gukiza urupfu. Inyifato y'ababisha muri iyo nkuru nyene izodondorwa mu Vyahishuriwe Yohana 6:16 muri aya majambo ahishura : " *Babwira imisozi n'ibitandara bati: Nimudugweko, muduhishesha amaso y'Uwicaye ku ntebe y'ubwami, n'uburake bw'Umwagazi w'intama. kuko umusi ukomeye w'uburake bwiwe washitse, ni nde azowushobora?* » "Ku kibazo kimanitse , biboneka ko ata n'inyishu , Imana izoshikiriza mu kigabane ca 7 gikurikira abashobora kurwanya : abatowe badomweko ikidodo bagereranywa n'umubare 144.000 , ubwinshi bw'abantu 12, canke 144 . Ariko abo ni abatoranijwe gusa bagumye bazima igihe Kristo azogaruka. None, muri iki gihe c'Ivyahishuriwe Yohana 4 , uguduzwa mw'ijuru na kwo nyene ku bijanye n'abatoranijwe bapfuye kuva kuri Abeli , abo Yezu abazura kugira ngo abahe na bo nyene impembo yasezeranywe kubera ukwizera kwabo : ubuzima budahera. Nuko rero igihe Yezu yabwira Yohani ati : « *Duga hano!* " , Mpwemu ariteze gusa, biciye kuri iryo shusho, ukuduga kw'abatowe bose bacunguwe n'amaraso ya Yezu Kristu baja mu bwami bw'Imana bwo mw'ijuru. Ukwo kuduga mw'ijuru ni iherezo ry'akameremere k'umuntu ko kw'isi, abatowe barazuka nk'abamarayika b'Imana b'intahemuka, bihuye n'inyigisho ya Yezu iri muri Mat.22:30 . Umubiri n'umuvumo wawo biraheze , barabisiga inyuma ataco bicuza . Ico gihe muri kahise k'abantu ni ikintu cifuzwa cane ku buryo Yezu aguma acibuka mu vyo yahishuriwe kuva kuri Daniyeli. Nka kurya kw'isi , yavumwe kubera umuntu, abatoranijwe vy'ukuri baraniha kubera ugucungurwa kwabo. Umurongo wa 2 usa n'uwakozwe mu Vyahishuriwe Yohana 1:10 ; Nkako , Mpwemu yemeza cane isano riri hagati y'ivyo bibiri vyerekeye ikintu kimwe cabaye muri kahise k'umugambi w'Imana , ukugaruka kwiwe ku " *musi wiwe ukomeye* " kwavuzwe mu Vyahishuriwe Yohana 16:16 .

Umurongo wa 2 : " *Ubwo nyene nca mfise Mpwemu. Kandi ehe intebe y'ubwami yari ishizwe mw'ijuru, kandi hari uwucaye kuri iyo ntebe .* "

Nk'uko vyari vyifashe muri Yohani, ukuduga kw'abatoranijwe mu « *ijuru* » « *kurabaduza mu mpwemu* » maze bagaca bashirwa mu rugero rw'ijuru rwagumye rudashobora gushikirwa n'abantu, kuko Imana ari ho iganza kandi iboneka.

Umurongo wa 3 : " *Uwicaye ng'aho yari asa n'ibuye rya yasipi n'iry'isarudiyo; kandi iyo ntebe yari ikikujwe n'umunywamazi umeze nk'ibuye ry'agaciro ryitwa emerode .* "

Aho niho basanga bahanganye n'intebe y'Imana, iyo Imana Rurema imwe rudende yicayeko n'ubuninahazwa. Ubwo buninahazwa bwo mw'ijuru butadondorwa naho ari ukwo buraserurwa n'amabuye y'agaciro abantu bakunda cane. " *Amabuye ya yasipi* " aragira imice n'amabara atandukanye cane, gutyo akagereranya ubwinshi bw'akameremere k'Imana. Ibara ry'umutuku, " *sardonyx* " risa n'iryo. " *Umunywamazi* " ni ikintu c'akameremere cama gitangaza abantu, ariko turacari dukeneye kwibuka inkomoko yaco. Ni co kimenyetso c'isezerano Imana yasezeraniye abantu ko itazosubira kubatikiza n'amazi y'umwuzure , nk'uko bivugwa mu Itanguriro 9:9 gushika kuri 17 . Vyongeye, igihe cose imvura ihuye n'izuba, ishusho y'ikigereranyo y'Imana, ari yo munywamazi, iraboneka kugira ngo iremeshe ibiremwa vyayo vyo kw'isi. Ariko mu kuvuga ivy'umwuzure w'amazi, Petero

atwibutsa ko “ *umwuzure w’umuriro n’amazuku* ” uri mu mugambi w’Imana (2 Pet. 3:7) . Ni mu ntumbero nyene y'uwo " *mwuzure w’umuriro* " uzimanganya , Imana itegura , mw’ijuru ryayo , urubanza rw’ababisha abacamanza babo bazoba ari abatowe bacunguwe na Yezu , Umucunguzi wabo .

Umurongo wa 4 : “ Mbona *n’intebe z’ubwami zikikuje intebe z’ubwami mirongo ibiri n’ine* , kandi kuri izo ntebe z’ubwami hari *abakurambere mirongo ibiri na bane bicaye, bambaye impuzu zera, ku mitwe yabo hari ibitsibo vy’inzahabu .*”

Aha rero, bigereranywa n’abakurambere 24 , ni abacunguwe b’ibihe bibiri vy’ubuhanuzi vyahishuriwe hakurikijwe ingingo ngenderwako ikurikira : hagati ya 94 na 1843 , umushinge w’intumwa 12 ; hagati ya 1843 na 2030, Isirayeli y’impwemu y’abadiventisiti bo mu miryango 12 yashizweko ikidodo n’ikidodo c’Imana , isabato y’umusi wa 7 , ^mVyahishuriwe Yohana 7. Iryo tunganywa rizokwemezwa , mu Vyahishuriwe Yohana 21 , mu ndondoro ya “ *Yeruzalemu Nshasha imanuka iva mw’ijuru* ” kugira ngo ibe kw’isi nshasha ; imiryango 12 igereranywa n’inzugi 12 ziri mu buryo bw’amasaro 12 . Insiguro y’urubanza irasobanurwa mu Vyahishuriwe Yohana 20:4 , aho dusoma ngo : “ Mbona *n’intebe z’ubwami; kandi abayicayeko bahabwa ububasha bwo guca imanza . Mbona n’imitima y’abaciwe amazosi babahora gushingira intahe Yezu n’ijambo ry’Imana, kandi batasenze ca gikoko, canke igishushanyo caco, ntibaronse ikimenyetso caco mu ruhanga canke ku kiganza. Barasubira kuba bazima , baganzwa na Kristo imyaka igihumbi .* Ingoma y’abatoranijwe ni ingoma y’abacamanza. Ariko twebwe turiko turacira bande urubanza ? Ivyahishuwe 11:18 haraduha inyishu : “ *Amahanga yarashavuye ; kandi uburake bwawe burashitse, n’igihe co gucira urubanza abapfuye kirageze , kugira ngo uhe impera abasavyi bawe abahanuzi n’aberanda n’abatinya izina ryawe, abato n’abakuru, no gutikiza abahonyi isi.*” Muri uyu murongo, Mpwemu yibuka urutonde rw’insanganyamatsiko zitatu zahishuriwe igihe c’iherezo : " *inzumbete ya gatandatu* " ku " *mahanga yarakaye* ", igihe c’ " *ibiza indwi vya nyuma* " kuko " *uburake bwawe bwashitse* ", n’urubanza rwo mw’ijuru rw’ " *imyaka igihumbi* " kuko, " *igihe co gucira urubanza* " cashitse. Iherezo ry’uwo murongo rivuga porogarama ya nyuma izoranguka n’urubanza rwa nyuma rw’ikiyaga c’umuriro n’amazuku kizotikiza ababisha . Abo bese bazogira uruhara mw’izuka rya kabiri yasavye , ku mpera y’ " *imyaka igihumbi* ," nk’uko Ivyahishuwe 20:5 bivuga : " *Abapfuye basigaye ntibazozuka gushika iyo myaka igihumbi irangiye .*" Mpwemu araduha insobanuro yiwe y’ababisha : “ *abasambura isi .*” Inyuma y’ico gikorwa hari “ *icaha gisenya canke gisenya* ” kivugwa muri Dan.8:13 ; icaha gituma isi ipfa n’ugusenyuka ; ivyo vyatumye Imana itanga ubukirisu ku ntwaro y’ububisha y’abapapa b’Abaroma hagati y’umwaka wa 538 n’uwa 1798 ; iyo ikiza ica gatatu c’abantu mu muriro w’ibirwanisho vya kirimbuzi inyuma canke mu 2021. Nta n’umwe yari kwiyumvira yuko , kuva ku wa 7 Ntwarante 321 , ukurenga kw’Isabato nyeranda y’umusi w’indwi nyakuri kwozana ingaruka nyinshi ziteye ubwoba kandi zibabaje. Abakurambere 24 batandukanijwe gusa n’itegeko riri muri Daniyeli 8:14, kuko bahuriyeko ni uko bakijijwe n’amaraso amwe ya Yezu Kristu . Rero , basanze babereye, nk’uko Ivyahishuriwe Yohana 3 :5 ibivuga, bese bambara “ *impuzu zera* ,” n’ “ *ikamba ry’ubuzima* ” ryasezeranywe abatsinze intambara y’ukwizera, mu Vyahishuriwe Yohana 2:10. “ *Inzahabu* ” y’ibitsibo igereranya ukwizera kwasukuwe n’ibigeragezo nk’uko 1 Pet.

Muri iki kigabane ca 4, ijambo “ *yicaye* ” riboneka incuro 3. Umubare 3 kuko ari ikimenyetso c’ugutungana, Mpwemu ashira iyo nsiguro y’urubanza rw’ikimpumbi c’indwi muni y’ikimenyetso c’ikiruhuko gitunganye c’abatsinze , nk’uko vyanditswe : " *Icara iburyo bwanje gushika nshize abansi bawe intebe y’ibirenge vyawe* " Zab.110:1 na Mat . We n’abari bicaye bararuhutse kandi kubera iyo shusho, Mpwemu yerekana

neza , igihumbi c'imyaka indwi , **nk'uko** isabato nini canke ikiruhuko cavuzwe , kuva kw'irema , biciye ku kiruhuko cejejwe c'umusi ugira indwi w'amayinga yacu .

Umurongo wa 5 : “ **Kandi muri iyo ntebe y'ubwami hasohoka imiravyo, amajwi n'imituragaro.** *Imbere y'iyi ntebe hari amatara indwi y'umuriro, ari yo Mpwemu indwi z'Imana .*

Ivyerekana “ *biva ku ntebe y'ubwami* ” bivugwa ata guca ku ruhande n'Imana umuremyi ubwayo. Dushingiye kuri Kuv.19:16, ivyo bintu vyari vyaramaze gushiramwo ikimenyetso, mu bwoba bw'abantu b'Abaheburayo , ukuhaba kw'Imana ku musozi Sinayi. Ico cyumviro rero kiributsa uruhara amabwirizwa cumi y'Imana azogira muri ico gikorwa co gucira urubanza abapfuye b'ababisha. Ico cibutsa kandi kivyura ukuri kw'uko itaboneka ku kaga k'urupfu rudashobora gukurwaho ku biremwa vyayo mu bihe vya kera, Imana itahinduye kamere yayo ibonwa ata kaga n'abatowe bayo bacunguwe bazutse kandi baninahazwa. **Kwitwararika ! Iryo rungane rigufi, ubu ryasobanuwe, rizoba ikimenyetso mu mibumbe y'igitabu c'Ivyahishuriwe Yohana. Igihe cose kizoboneka, umusomyi ategerezwa gutahura ko ubwo buhanuzi buvyura ivyerekeye intango y'urubanza rw'ikimpumbi c'indwi ruzogaragazwa n'ukuntu Imana izogira uruhara mu buryo butaziguye kandi buboneka muri Mikaheli, ari we Yezu Kristu .** Muri ubwo buryo, imiterere y'igitabu cose izoduha inyishu zikurikirana z'igihe ca gikirisu zitandukanye zitandukanijwe n'iyi mvugo nyamukuru : “ *hariho imiravyo, amajwi n'imituragaro .* ” Tuzosubira kubisanga mu Vyahishuriwe Yohana 8:5 aho “ *umutingito* ” wongerewe ku rufunguzo. Bizotandukanya insiguro y'ugusenga kw'ijuru kwa Yezu Kristu n'insiguro y'inzumbete . Hanyuma , mu Vyahishuriwe Yohana 11:19 , “ *urubura runini* ” ruzokwongerwa ku rufunguzo. Insobanuro izoboneka mu Vyahishuriwe Yohana 16:21 aho iyo “ *rubura runini* ” isozera insiguro y'ivyago vy'indwi mu vyago indwi vya nyuma vy'Imana . Na vyo nyene, “ *umutingito* ” uba, mu Vyahishuriwe Yohana 16:18, “ *umutingito ukomeye .* ” Uwo mufunguzo ni ngirakamaro mu kwiga ingene wocungera inyigisho zo mu gitabu c'Ivyahishuriwe Yohana no gutahura ingingo ngenderwako y'imiterere yaco .

Dusubiye ku murongo wacu wa 5, turabona yuko , vyashizwe muri iki gihe “ *imbere y'intebe y'ubwami* ,” ari “ *amatara indwi yaka umuriro .* ” Bigereranya “ *impwemu indwi z'Imana .* ” Umubare “ **indwi** ” ugereranya ukwezwaga , aha, ukwo Mpwemu w'Imana. Ni muri Mpwemu wayo arimwo ubuzima bwose Imana igenzura ibiremwa vyayo vyose ; ari muri bo , kandi abashira “ *imbere y'intebe yiwe y'ubwami* ,” kuko yabaremye ari abidegemvya, bahanganye na we. Ishusho y’ “ *amatara indwi yaka* ” igereranya ukwezwaga kw'umuco w'Imana ; umuco wayo utunganye kandi ukomeye ukuraho ubushobozi bwose bwo kubaho bw'umwiza. Kuko ata kibanza c'umwijima mu buzima budahera bw'abacunguwe.

Umurongo wa 6 : “ *Imbere y'iyi ntebe hari ikiyaga c'ibirahuri kimeze nk'ikiyo c'amabuye y'agaciro. Hagati y'intebe y'ubwami no hirya no hino y'iyi ntebe hari ibinyabuzima bine vyuzuye amaso imbere n'inyuma .* ”

Mpwemu aratubwira mu rurimi rwiwe rw'ikigereranyo. Ico kiri “ *imbere y'intebe y'ubwami* ” kivuga ibiremwa vyiwe vyo mw'ijuru biza ariko ntibigire uruhara mu rubanza . Mu bwinshi, ivyo bica bifata ishusho y'ikiyaga gifise ubusuku bw'akaranga butyoroye cane ku buryo abigereranya n'ikiyo c'amabuye y'agaciro . Ico ni co kintu nyamukuru kiranga ibiremwa vyo mw'ijuru no kw'isi vyagumye ari intahemuka ku Mana Umuremyi. Hanyuma Mpwemu ahamagara ikindi kimenyetso kijanye n'Imana, hagati mu *ntebe y'ubwami* , *n'ibiremwa* vyayo vyo mw'ijuru biva mu zindi si, n'ibindi bipimo , *bikikuje iyo ntebe y'ubwami* ; *hirya no hino* yerekana ibiremwa binyanyagiye muni y'amaso y'Imana yicaye ku *ntebe y'ubwami* . Invugo ngo “ *ibinyabuzima bine* ” yerekeza ku rugero rw'ibinyabuzima rwo kw'isi yose. Ubwinshi bw'amaso *buratsibatirwa* n'ijambo ubwinshi, kandi ikibanza cayo “ *imbere n'inyuma* ” kigereranya ibintu vyinshi. Ica mbere,

bituma ivyo *binyabuzima* bibona ibintu mu buryo butandukanye canke mu buryo bwinshi. Ariko mu vy'impwemu cane, imvugo ngo « *imbere n'inyuma* » yerekeza ku tegeko ry'Imana ryanditswe n'urutoke rw'Imana ku musozi Sinayi, ku maso ane y'ivyo bisate bibiri vy'amabuye. Mpwemu agereranya ubuzima bwo kw'isi yose n'itegeko ry'isi yose. Ivyo vyose ni igikorwa c'Imana icapura ku mabuye, ku mubiri canke mu vyiyumviro, urugero rw'ubuzima butunganye kugira ngo ibiremwa vyayo biyitahura kandi biyikunda bibe vyiza. Ayo maso menshi araba kandi akurikirana n'umutima ukunze n'impuhwe ibiriko biraba kw'isi. Muri 1 Kor. 4 :9 Paulo avuga ati , “ *Kuko mbona ko Imana yatugize intumwa za nyuma muri bose, twaciriwe urubanza rwo gupfa, kuko twacitse ikintu co kwitegereza isi n'abamarayika n'abantu.* ” Ijambo “ *isi* ” riri muri uwo murongo ni “ *cosmos* ” mu kigiriki. Iyi *cosmos* ni yo nsobanura nk'isi zifise iviyumviro vyinshi. Kw'isi abatoranijwe n'intambara zabo zikurikirwa n'abarorerezi bataboneka babakunda n'urwo rukundo nyene rw'Imana rwahishuwe na Yezu Kristu. Banezerwa mu munezero wabo bakarirana n'abarira, ni ko urugamba rukomeye kandi rubabaje. Ariko iyo kosmos kandi yerekana isi itizera nk'abantu b'Abaroma, abarorerezi b'ukwicwa kw'abakirisu b'intahemuka mu bibanza vyabo vy'imikino.

Ivyahishuriwe Yohana 5 biratwerekana iyo migwi itatu y'abarorerezi bo mw'ijuru : *ibinyabuzima bine, abamarayika, n'abakurambere* , bose batsinzwe, bahurikiye hamwe muni y'amaso y'urukundo y'Imana ikomeye umuremyi ibihe bidahera.

Ihuriro rihuza " *amaso menshi* " n'itegeko ry'Imana riri mw'izina " *ubuhumya* " Imana iha itegeko ryayo ry'amabwirizwa cumi. Bizokwibukwa ko iryo tegeko ryari ribitswe mu « kibanza ceranda kuruta ibindi vyose » cagenewe Imana gusa kandi kibujijwe abantu kiretse umusi mukuru w' « Umusi w'Impungano ». Itegeko ryagumye ku Mana nk' “ *igishingantahe* ” kandi “ *imeza zibiri* ” zaryo zizoha insobanuro ya kabiri “ *ivyabona bibiri* ” vy'ikigereranyo bivugwa mu Vyahishuriwe Yohana 11:3. » Muri iki cigwa, “ *amaso menshi* ” arahishura ko hariho ivyabona vyinshi bitaboneka biboneye ibintu vyabaye kw'isi. Mu cyumviro c'Imana, ijamba icabona ntiritandukanywa n'ijamba ubudahemuka. Ijambo ry'ikigiriki " *martus* " ryahinduwe ngo " *umumaratiri* " rirarisobanura neza, kuko ubudahemuka busabwa n'Imana nta n'aho bugarukira. Kandi n'imiburuburi, " *icabona* " ca Yezu ategerezwa kwubahiriza itegeko ry'Imana ry'amabwirizwa yiwe cumi Imana imugereranya kandi ikamucira urubanza.

IVYAGEZWE VY'IMANA biravuga ubuhanuzi .

Aha, ndafungura akarongo , kugira ngo nvyure umuco w'Imana twaronse mu mpera z'umwaka w'2018. Rerekeye itegeko ry'amabwirizwa cumi y'Imana. Mpwemu yanyoboye kugira ngo mbone akamaro k'ugusobanura gukurikira : “ *Musa aragaruka, amanuka ku musozi, afise mu minwe ivyo bisate bibiri vy'igishingantahe; ivyo bisate vyari vyanditswe ku mpande zompi, vyanditswe ku ruhande rumwe no ku rundi . Ivyo bisate vyari igikorwa c'Imana, kandi ivyo vyanditswe vyari inyandiko y'Imana, bicapuwe kuri ivyo bisate* (Kuv.32:15-16). ” Nabanje gutangazwa n'uko ata n'umwe yari bwigere azirikana ukwo gutomoye kw'ibipande vy'ivyagezwe vy'intango vyari vyanditswe ku maso yavyo ane, ni ukuvuga ngo “ *imbere n'inyuma* ” nk' “ *amaso y'ibinyabuzima bine* ” vyo mu murongo wa mbere twize. Ukwo gutomoye kwavuzwe n'ugushimika kwari gufise imvo Mpwemu yanyemereye kuvumbura. Ivyo vyanditswe vyose vyari vyarashizwe ku mpande zine z'ivyo bisate bibiri vy'amabuye. Imbere y'irya mbere hariko itegeko rya mbere n'igice c'irya kabiri ; umugongo waco wari ufise igice ca kabiri c'ica kabiri n'ica gatatu cose. Ku meza ya kabiri, uruhande rw'imbere rwari rwerekana itegeko rya kane ryose ; umugongo waco wariko amabwirizwa atandatu ya nyuma. Muri iyo ntunganyo, izo rectos zibiri ziboneka

zidushikiriza itegeko rya mbere n'irya kabiri, mu gice, n'irya kane ryerekeye ikiruhuko cejejwe c'umusi w'indwi. Iyo umuntu yihweje ivyo bintu, abona ayo mabwirizwa atatu arivyo bimenyetso vy'ubweranda mu mwaka w'1843, aho Isabato yagarutse kandi isabwa n'Imana. Kuri iyo tariki, Abaporotisanti baraguye mu nzira y'imisi mikuru y'Imana y'Abaroma barazwe.

Inkurikizi

z'uguhitamwo kw'Abadiventisiti n'uguhitamwo kw'Abaporotisanti zizogaragazwa rero inyuma y'izo meza zibiri. Biboneka ko, ata kwubahiriza Isabato, kuva mu 1843, itegeko rya gatatu na ryo nyene ryarenganye : « *Izina ry'Imana rifatwa ubusa* », mu buryo nyabwo « *mu buryo bw'ikinyoma* », n'abarisenga ata kugororoka kwa Kristo canke bamaze kuritakaza. Baca basubiramwo rero ikosa ryakozwe n'Abayuda bavuga ko ari ab'Imana bahishurirwa ko ari ikinyoma na Yezu Kristu mu Vyahishuriwe Yohana 3:9 : « *abo mw'isinagogi ya Shetani, bavuga ko ari Abayuda, ariko atari bo, ariko babesha* . Mu 1843, ni ko vyagendeye Abaporotisanti baragwa Abagatolika. Ariko imbere y'itegeko rya gatatu, igice ca kabiri c'irya kabiri kirahishura urubanza Imana ica ku makambi abiri nyamukuru arwanya. Ku Baporotisanti, abaragwa b'idini ry'Abagatolika b'i Roma, Imana iravuga iti : « *Ndi Imana y'ishari, nhana abana ibicumuro vya ba sekuruza gushika ku ruvyaro rwa gatatu n'urwa kane rw'abanka* » ; n'agahinda kuri we, ubudiventisiti buzwi " *bwarutse* " mu 1994 buzosangira iherezo ryabo ; ariko kandi abwira, ku ruhande rumwe, aberanda bazokwizihiza Isabato yiwe nyeranda n'umuco wiwe w'ubuhanuzi kuva mu 1843 gushika mu 2030 : « *kandi agira imbabazi z'ibihe ibihumbi ku bankunda kandi bakurikiza amabwirizwa yanje* ». Igitigiri " *igihumbi* " kivugwa mu buryo buteye ubwoba kivyura " *imyaka igihumbi* " y'ikimpumbi c'indwi ca Apo.20 izoba ari impembo y'abatowe batsinzwe binjiye mu buzima budahera. Hari ikindi cigwa kivyuka. Abaporotisanti n'Abadiventisiti rero bahebwe n'Imana bakurikiranye mu 1843 no mu 1994, babuze imfashanyo ya Mpwemu Yera wa Yezu Kristu, ntibazoshobora kwubahiriza amabwirizwa atandatu ya nyuma yanditswe inyuma y'imeza 2, imbere yayo hakaba hagenewe umusi w'ikiruhuko c'Imana c'umunsi wa se. Ahubwo, abazokwihweza ico kiruhuko bazoronka imfashanyo ya Yezu Kristu yo kwumvira ayo mabwirizwa yerekeye inshingano z'umuntu ku mugenziwe w'umuntu. Ibikorwa vy'Imana biri kure nk'uguha Musa ibipande vy'amategeko, mu gihe c'iherezo, mu 2018, biragira insobanuro, uruhara, n'ikoreshwa bitangaje nk'uko bitari bitezwe. Kandi ubutumwa bwo kugarukana kw'Isabato burakomezwa kandi bugashimangirwa n'Imana Mushoboravyose Yezu Kristu.

None, ng'ubu uburyo amabwirizwa cumi ashikirizwamwo.

Imbonerahamwe ya 1 – Imbere : imiti

Imana iriyerekana .

“ *Ndi Uhoraho Imana yawe, yakukuye mu gihugu ca Misiri, mu nzu y'ubuja* .” (Abatoranijwe bose banyazwe icaha bakijijwe n'amaraso y'imponganu yamenetse na Yezu Kristu barababaye ; *inzu y'ubuja* ni icaha ; ivyamwa vyiganwa vya shetani).

Itegeko rya mbere : Icaha c'Abagatolika kuva mu 538, Abaporotisanti ^{kuva} mu 1843, n'Abadiventisiti kuva mu 1994) .

“ *Ntimugire izindi mana imbere yanje* .”

Itegeko rya 2 : ^{Igice ca 1} : Icaha c'Abagatolika kuva mu 538.

“ *Ntukihingurire igishushanyo canke ishusho y'ikintu na kimwe kiri mw'ijuru hejuru, canke kiri mw'isi hasi, canke kiri mu mazi muni y'isi. Ntuyikubite imbere canke ngo ubikorere* ; ”.

Imbonerahamwe ya 1 – Inyuma : Inkurikizi .

Itegeko rya 2 : igice ca 2 .

" ... kuko jewe YaHWéH , Imana yawe, ndi Imana y'ishari, nsura abana ibicumuro vya ba sekuruza gushika ku ruvyaro rwa gatatu n'urwa kane rw'abanka, (Abagatolika kuva mu 538 ; Abaporotisanti kuva mu 1843 ; Abadiventisiti kuva mu 1994) kandi nkagira imbabazi z'abo bancungera **ibihumbi** . (Abadiventisiti b'umusi w'indwi, kuva mu 1843 ; **aba nyuma, kuva** mu 1994.)

Itegeko rya 3 : ryaciwe n'Abagatolika kuva mu 538 , Abaporotisanti kuva mu 1843 , n'Abadiventisiti kuva mu 1994 ' .

" Ntubeshe izina rya YaHWéH , Imana yawe ; kuko Uwiteka atazoreka adahanye uwuvuga izina ryiwe mu kubesha . »

Imbonerahamwe ya 2 – Imbere : imiti

Itegeko rya 4 : ukurenga kuri ryo n'Ishengero rya gikirisu kuva mu 321 rituma riba " *icaha gisenya* " ca ^{Dan.8}:13; Yararenganye n'ukwizera kw'Abagatolika kuva mu 538, n'ukwizera kw'Abaporotisanti kuva mu 1843. Ariko yarateye iteka n'ukwizera kw'Abadiventisiti b'umusi w'indwi kuva mu 1843 no mu 1873 .

" *Nimwibuke umusi w'Isabato , kugira ngo muwuzigame. Ukore imisi itandatu, ukore ibikorwa vyawe vyose. Ariko umusi ugira indwi ni isabato y'Uhoraho Imana yawe: ntuze ukore igikorwa na kimwe kuri wo, wewe, canke umuhungu wawe, canke umukobwa wawe, canke umusuku wawe, canke umusukukazi wawe, canke ibitungwa vyawe, canke umunyamahanga wawe ari mu migi yawe. Kuko mu misi itandatu Uhoraho yaremye ijuru n'isi, ikiyaga n'ibirimwo vyose, akaruhuka ku musu ugira indwi : ni co gituma Uhoraho yahezagiye umusi w'isabato, akaweza . »*

Imbonerahamwe ya 2 : Verso : ingaruka : Aya mabwirizwa atandatu ya nyuma yararengewe n'ukwizera kwa gikirisu kuva mu mwaka w'321 ; n'ukwizera kw'Abagatolika kuva mu 538 ; n'ukwizera kw'abaporotisanti, kuva mu 1843 , n'ukwizera kw'abadiventisiti " *kwarutse* " mu 1994. Ariko bubaha mu kwemera kw'abadiventisiti b'umusi w'indwi bahezagiye na Mpwemu Yera wa Yezu Kristu , kuva mu 1843 no mu 1873 ; " uwa nyuma " kuva mu 1994 gushika mu 2030 .

Itegekorya 5

" *Wubahe so na nyoko, kugira ngo urambe mu gihugu Uhoraho Imana yawe azoguha. »*

Itegekorya 6

" ~~Ntuz~~ ~~wiwe~~ . " *Ntimugire ubwicanyi . (y'ubugizi bwa nabi buteye isoni bwo kwica canke mw'izina ry'idini ry'ikinyoma) .*

Itegekorya 7

" *Ntimusambane . »*

Itegekorya 8

" *Ntukibe . »*

Itegekorya 9

" *Ntushingire intahe ikinyoma mugenzawe . »*

Itegekorya 10

" *Ntukipfuz* *inzu ya mugenzawe ; Ntukipfuz* *umugore wa mugenzawe, canke umusuku wiwe, canke umusukukazi wiwe, canke inka yiwe , canke indogoba yiwe, canke ikintu cose c'umugenzi wawe. »*

Ndafunga aha aka gace gahambaye kandi gahambaye cane .

Umurongo wa 7 : “ *Ikiremwa ca mbere cari kimeze nk'intare, ica kabiri cari kimeze nk'inyana, ica gatatu cari gifise mu maso hameze nk'umuntu, ica kane cari kimeze nk'inkukuma iguruka .*”

Reka tubivuge ubwo nyene, ivyo ni ibimenyetso gusa. Ubwo butumwa nyene burashikirizwa muri Ezekiyeli 1 :6 n'ugutandukanya mu ndondoro. Hariho ibikoko bine bisa, kimwe cose kikaba gifise mu maso hane hatandukanye. Aha turacari n'ibikoko bine , ariko kimwe cose gifise mu maso hamwe gusa , gitandukanye ku bikoko vyose bine. Ivyo bikoko rero si ivy'ukuri, mugabo ubutumwa bwavyo bw'ikigereranyo burahambaye cane. Umwe wese muri bo aratanga urugero rw'ubuzima budahera bwo kw'isi yose rwerekeye, nk'uko twabibonye, Imana ubwayo n'ibiremwa vyayo vy'isi yose bifise ivyiyumviro vyinshi . Uwo yashize mu butungane bwiwe bw'ubumana , ivyo bipimo bine vy'ubuzima bwo kw'isi yose , ni Yezu Kristu , muri we harimwo ubwami n'inkomezi z'intare nk'uko Abacamanza 14:18 ; impwemu y'ikimazi n'ugukorera *inyana* ; ishusho y'Imana mu muntu ; n'ububasha bw'ikibanza co hejuru co mw'ijuru c'inkukuma *iguruka* . Ivyo bipimo bine biraboneka mu buzima bwose bwo mw'ijuru budahera . Ni zo zigize urugero rusigura ukuroranjirwa kw'umugambi w'Imana urwanwa n'impwemu z'abagarariji . Kandi Yezu yarerekanye intumwa ziwe n'abigishwa biwe akarorero katunganye k'ivyo mu gihe c'ubusuku bwiwe bugufi bwo kw'isi ; gushika no ku kwoza ibirenge vy'abigishwa biwe, imbere y'uko atanga umubiri wiwe mu mibabaro yo kubambwa , kugira ngo ahongere , mu kibanza cabo , nk'“ *inyana* ”, ivyaha vy'abatoranjirwe biwe bose. Rero , umwe wese yisuzume amenye nimba ukwihakana kw'iki kigereranyo c'ubuzima budahera bihuye n'akameremere kiwe , ivyipfuzo vyawe n'ivyipfuzo vyawe. Ico ni co kigereranyo c'ishikanwa ry'agakiza ryo gufatwa canke ryo kwanka.

Umurongo wa 8 : “ *Ivyo binyabuzima bine, kimwe cose cari gifise amababa atandatu, kandi cari cuzuye amaso irya n'ino no mu nda. Ntibahagarika amanywa n'ijoro bavuga bati : Nyeranda, nyeranda, nyeranda ni Umukama Imana, Mushoboravyose , yahoraho, ariho, n'uwuzoza! »*

Mu gihe c'urubanza rwo mw'ijuru, iyo nkuru yerekana ingingo ngenderwako zihora zishirwa mu ngiro mw'ijuru no kw'isi n'ibiremwa biguma ari intahemuka ku Mana.

Ibiremwa vyo mw'ijuru biva mu yindi si ntibikeneye amababa kugira ngo bigende kuko bitayoborwa n'amategeko y'ingero y'isi . Ariko Mpwemu yemera ibimenyetso vyo kw'isi umuntu ashobora gutahura. Mu kuzigira “ *amababa atandatu* ”, araduhishurira agaciro k'ikigereranyo k'umubare 6 uba umubare w'ikimenyetso co mw'ijuru n'uw'abamarayika . Bireba isi zagumye zitagira icaha n'abamarayika Shetani, umumarayika w'umugarariji, ari we yabanje kuremwamwo. Imana imaze gufata umubare " indwi " nk' " ikidodo " cayo bwite c'ubwami , umubare 6 ushobora gufatwa nk' " ikidodo " , canke ku bijanye na shetani , " ikimenyetso " , c'ubuntu bwayo, ariko uwo mubare 6 usangira n'isi zagumye zisukuye n'abamarayika bose baremwe n'Imana , beza n'ababi . Minsi y'umumarayika haza umuntu afise umubare 5 , atsindishirizwa n'ibimenyetso vyawe 5, intoke 5 z'ukuboko kwiwe n'amano 5 y'ikirenge ciwe . Hasi hari umubare 4 w'ikimenyetso c'isi yose kigaragazwa n'uturongo 4 tw'agaciro, Uburaruko, Ubumanuko, Uburasirazuba n'Uburengero. Hasi haza igiharuro 3 c'ukudatungana, hanyuma 2 c'ukudatungana, na 1 c'ubumwe canke ubumwe butagira agasembwa. Amaso y'ivyo binyabuzima bine ari " *hirya no hino n'imbere* , " kandi n'ikindi " imbere *n'inyuma* ." Nta kintu na kimwe gishobora guhunga amaso y'ubu buzima bwo mw'ijuru bufise ivyiyumviro vyinshi Mpwemu w'Imana asuzuma muri bwo bwose kuko inkomoko yabwo iri muri we . Iyi nyigisho irafise akamaro kuko , kw'isi iriho ubu, kubera icaha n'ububisha bw'abanyavyaha, mu kubigumya " *imbere* " muri we, umuntu arashobora guhisha abandi bantu ivyiyumviro vyawe vy'ibanga n'imigambi yiwe mibi yerekeje ku mugenziwe. Mu buzima bwo mw'ijuru ibintu nk'ivyo ntibishoboka. Ubuzima bwo

mw'ijuru buratomoye nk'ikibiriti kuva ububisha bwirukanwa muri bwo . , hamwe na shetani n'abamarayika biwe babi, bamanurwa kw'isi, nk'uko bivugwa mu Vyahishuriwe Yohana 12:9, inyuma y'intsinzi ya Yesu ku caha n'urupfu. Itangazo ry'ubweranda bw'Imana riranguka mu butungane bwaryo (incuro 3 : *nyeranda*) n'ababa muri izo si zityoroye . Ariko iri tangazo ntiriranguka mu majambo ; Ni ugutungana kw'ubweranda bwabo ku giti cabo no muri rusangi bumenyeshya mu bikorwa bihoraho ugutungana kw'ubweranda bw'Imana yabaremye. Imana ihishura kamere yayo n'izina ryayo mu buryo busubiwemwo mu Vyahishuriwe Yohana 1:8 : “ *Ndi Alufa na Omega, ni ko Umukama Imana avuga, iriho, yariho, kandi izoza, Ishobora vyose .*” Amajambo ngo “ *uwuriho, uwariho, n'uwuzoza* ” arasobanura neza kamere y'ibihe bidahera y'Imana Umuremyi. Kubera ko abantu banse kumwita izina yihesheje, “ YaHweh , ” bamwita “ Uwuhoraho . ” Ni ivy'ukuri ko Imana itakeneye izina, kuko kubera ko ari yo yonyene kandi itagira uwuyihiganwa n'Imana, ntikeneye izina ryo kuyitandukanya n'izindi mana zitabaho. Naho ari ukwo, Imana yaremeye kwishura ivyo Musa yasavye, uwo yakunda kandi yamukunda . Ni co gituma yiha izina " YaHWéH " risobanura inshinga " kuba " , ihuriweko mu muntu wa gatatu mu bumwe bw'igiheburayo kidatunganye . Ico gihe “ kitatunganye ” kigereranya igihe kirangutse kija mu gihe, rero, igihe kirekire kuruta kazoza kacu, uburyo “ kiriho, cariho, kandi kizoba ” burahindura neza insobanuro y'ico gihe c'igiheburayo kitatunganye. Iryo jambo ngo “ *uwuriho, uwariho, n'uwuzoza* ” ni uburyo Imana ikoresha mu guhindura izina ryiwe ry'igiheburayo “ YaHweh ” , iyo itegerezwa kurihuza n'indimi zo mu Burengerero , canke izindi ndimi zose zitari igiheburayo . Igice ca " n'ikizoza " kigaragaza igice ca nyuma c'Abadiventisiti c'ukwizera kwa gikirisu, gishinzwe mu mugambi w'Imana n'itegeko ryo muri Dani 8:14 kuva mu 1843. Ni mu mubiri w'Abadiventisiti batoranijwe rero kwamamaza ubweranda bw'Imana bufise incuro zitatu. Ubumana bwa Yezu Kristu bwarashikirijwe kenshi , ariko ntibushobora gushikirizwa. Bibiliya ivuga kuri ivyo muri Heb 1:8 : “ *Ariko ku Mwana ati. : Mana, intebe yawe y'ubwami ni iy'ibihe bidashira ; Inkoni y'ubwami bwawe ni inkoni y'ubutungane; »* . Kandi kuri Filipo asaba Yezu ngo amwereke Se, Yezu aramwishura ati : “ *Mbega maze igihe kirekire ndi kumwe namwe, n'ubu nturanzi Filipo! Uwambonye aba abonye Data ; None wewe uvuga gute uti: Twereke Data? (Yohani 14, 9) »* .

Umurongo s 9-10-11 : “ *Iyo ibinyabuzima biha ubuninahazwa n'icubahiro n'ugukenguruka uwuri ku ntebe y'ubwami, uwubaho ibihe bidahera, abo bakurambere mirongo ibiri na bane barapfukama imbere y'uwicaye ku ntebe y'ubwami, ~~bagasenga – bagasenga uwubaho ibihe bidahera, basenga Imana yacu, kandi-barasenga Imana yacu.~~ kugira ngo baronke ubuninahazwa n'icubahiro n'ububasha ; kuko ari wewe waremye vyose, kandi ni ukugomba kwawe kwabayeho kandi kwaremwe .”*

Igice ca 4 gisozerwa n'ikintu co guhimbaza Imana Umuremyi. Iyi nkuru yerekana ko igisabwa n'Imana , “ *mutinye Imana kandi muyihe ubuninahazwa ...* ” , kivugwa mu butumwa bw'umumarayika wa mbere bwo mu Vyahishuriwe Yohana 14:7 carumviswe kandi gitahurwa neza n'abatoranijwe ba nyuma batoranijwe kuva mu 1843 ; ariko ikiruta vyose, n'abatoranijwe bagumye bazima mu gihe c'ukugaruka kw'ubuninahazwa kwa Yezu Kristu ; kuko ni bo gusa Ivyahishuriwe Yohana vyateguwe kandi bikamurikirwa bimwe bishitse mu gihe Imana yatoye , ni ukuvuga kuva mu mpera z'umwaka w'2018 . Abacunguwe rero bagaragaza mu gusenga no gushemeza, ugukenguruka kwabo kwose kuri Yezu Kristu , uburyo Ishoboravyose yabagendeye kugira ngo abakize icaha n'urupfu, impembo yiwe. Umuntu atizera yemera ivyo abona gusa, nk'intumwa Tomasi , kandi kubera ko Imana itaboneka, acirirwa urubanza rwo kwirengagiza intege nke zayo zirengeje urugero ziyigira igikinisho gusa akoresha nk'uko ubugombe bwayo bw'Imana bushaka. Arafise n'imiburiburi urwitwazo , rutazomutsindisha, rwo kutamenya Imana, urwitwazo Shetani atagira, kuko azi Imana, yahisemwo kwinjira mu ntambara yo kuyirwanya ; Biragoye kwemera, ariko ni ukuri,

kandi birareba n'abamarayika babi bamukurikiye. Ikintu giteye ubwoba ni uko ivyamwa vyinshi bitandukanye mbere n'ibihushanye vy'ukwihitiramwo bishingira intahe umwidgegemvyo nyakuri kandi wuzuye Imana yahaye ibiremwa vyayo vyo mw'ijuru no kw'isi .

Ivyahishuriwe Yohana 5 : Umwana w'umuntu .

Igihe yerekana Yezu imbere y'abantu, Pilato aravuga ati : « *Uwo muntu ni ng'uyu .* » Vyari ngombwa ko Imana ubwayo iza ikagira ishusho y'umubiri, kugira ngo “ *Umuntu* ” akurikije umutima wiwe n'ivyipfuzo vyawe biboneke. Urupfu rwari rwateye abantu babiri ba mbere , kubera icaha co kutumvira Imana. Nk'ikimenyetso c'uko bari bafise ubumara bushasha, Imana yari yatumye bavumbura ubusa bwabo bwo ku mubiri bwari ikimenyetso gusa co hanze c'ubwambure bwabo bwo mu mutima bwo mu mutima. Kuva muri iyo ntango, itangazo rya mbere ry'ugucungurwa kwabo ryamenyeshwa mu kubaha impuzu zikozwe mu mpuzu z'ibikoko. Uko ni ko yiciwe igikoko ca mbere muri kahise k'abantu, umuntu arashobora kwiyumvira ko cari umwagazi w'intama canke w'intama kubera ikigereranyo. Haciye imyaka 4000, Umwagazi w'Imana , ukuraho ivyaha vy'isi , yaraje gutanga ubuzima bwiwe butunganye mu buryo butegekanijwe n'amategeko kugira ngo acungure abatowe mu bantu. Uwo mukino Imana yatanze mu buntu butagira agasembwa rero ushingiyeye ku rupfu rwa Yezu rutuma abatowe biwe bungukira ku butungane bwiwe butunganye ; kandi muri icyo gihe nyene , urupfu rwiwe rurahongerera ivyaha vyabo yikoreye abikunze. Kuva icyo gihe , Yezu Kristu ni ryo zina ryonyene rishobora gukiza umunyavyaha kw'isi yacu yose , kandi agakiza kiwe karakora kuva kuri Adamu na Eva .

Kubera izo mpamvu zose, iki gice ca 5, gishizwe munsu y'umubare w' " *Umuntu* " , ni we weguriwe. Yezu ntakiza gusa abatowe biwe mu rupfu rwiwe rwo guhongerera, ariko arabakiza mu kubakingira mu rugendo rwabo rwose rw'ubuzima bwo kw'isi. Kandi ni co gituma ababurira ku ngeramizi zo mu vy'impwemu shetani yashize mu nzira yabo. Ubuhinga bwiwe ntibwahindutse : nk'igihe c'intumwa, Yezu ababwira mu migani, ku buryo isi yumva ariko ntibatahure ; ivyo bikaba bitari vyo ku batowe biwe, cokimwe n'intumwa, baronka insobanuro zivuye kuri we ata guca ku ruhande. Ihishurirwa ryiwe " Ivyahishuriwe Yohana " riguma munsu y'iri zina ry'ikigiriki ritahinduwe , uwo mugani munini cane isi idategerezwa gutahura. Ariko ku batoranijwe biwe, ubwo buhanuzi ni “ **Ivyahishuriwe** ” vyawe vy'ukuri .

Umurongo wa 1 : “ *Mbona mu kuboko kw'iburyo kw'Uwicaye ku ntebe y'ubwami igitabu canditswe imbere n'inyuma, kidomweko ibidodo indwi .* ”

Ku ntebe y'ubwami ni ho Imana ihagaze kandi ifise mu kuboko kw'iburyo, rero munsu y'umuhezagiye wiwe, igitabu canditsweko “ *imbere n'inyuma* ”. Ico canditswe “ *imbere* ” ni ubutumwa kwasohowe bwabikiwe abatowe biwe buguma bufunze kandi butatahurwa neza n'abantu bo kw'isi ari abansi b'Imana. Ivyanditswe " *hanze* " ni icanditswe gipfute, kiboneka ariko kidatahurwa n'abantu benshi. Igitabu c'Ivyahishuriwe Yohana kiradomweko “ *ibidodo indwi* .” Muri icyo nzira y'ukuri, Imana itubwira yuko ugufungura “ *ikidodo* ”

c'indwi” ari vyo vyonyene bizotuma kifungurwa bimwe bishitse. Kuko igihe cose hazoba hariho ikidodo co kugifunga, igitabu ntigishobora gufungurwa. Ugufungura kwose kw'ico gitabu rero kuzovana n'igihe Imana yashinze ku bijanye n'insanganyamatsiko y’*“ ikidodo c'indwi ”*. Bizovugwa nk’*“ ikidodo c’Imana nzima ”* mu Vyahishuriwe Yohana 7, aho kugaragaza ikiruhuko c’umusi ugira indwi, Isabato yiwe nyeranda, ukugaruka kwiwe kuzohuzwa n’itariki 1843 izoba rero ari igihe co gufungura *“ ikidodo c'indwi ”* kizana, mu gitabu ciwe c’uburezi bw’agaciro ka “ .

Umurongo wa 2 : *“ Mbona umumarayika w’inkomezi atangaza n’ijwi rirenga ati : « Ni nde akwiriye gufungura igitabu no gufungura ibidodo vyaco ? »*

Iyi nkuru ni uruzitiro mu vyo gukora montage y’ubuhanuzi. Si mw’ijuru, mu bibanza vy’ikigabane ca 4 c’imbere, ni ho igitabu c’Ivyahishuriwe Yohana kizobwirizwa gufungurwa. Abatoranijwe barabikeneye imbere y’ukugaruka kwa Yezu Kristu, mu gihe bari mu mitego ya shetani. Ububasha buri mu nkambi y’Imana, kandi umumarayika w’inkomezi ni umumarayika wa YaHWÉH , ni ukuvuga Imana mu buryo bwayo bw’umumarayika bwa Mikaheli. Igitabo gifise ikidodo ni ikintu gihambaye cane kandi ni ceranda kuko gisaba icubahiro gikomeye cane kugira ngo umuntu amene ibidodo vyaco akagifungura.

Umurongo wa 3 : *“ Kandi nta n’umwe mw’ijuru canke kw’isi canke muni y’isi yashoboye gufungura ico gitabu canke kukiraba . »*

Kubera ko ico gitabu canditswe n’Imana ubwayo, nta kiremwa na kimwe co mw’ijuru canke co kw’isi gishobora kugifungura.

Umurongo wa 4 : *“ Nanje ndarira cane, kuko ata n’umwe yabonetse akwiriye gufungura no gusoma igitabu canke kukiraba . ” »*

Yohani ni, nka twebwe, ikiremwa co kw’isi kandi amarira yiwe yerekana ukuntu abantu bahanganye n’imitego yashizweho na shetani. Asa n’uwuriko aratubwira ati : *« Ata guhishurirwa, ni nde yashobora gukizwa ? »*. Gutyo rihishura urugero rwo hejuru rw’agahomerabunwa rw’ukutamenya ibirimwo, n’ingaruka zavyo zitera urupfu : urupfu rwa kabiri.

Umurongo wa 5 : *“ Umwe mu bakurambere arambwira ati : « Nturire; Ehe Intare yo mu muryango wa Yuda, Umuzi wa Dawidi, yatsinze kugira ngo ifungure uwo muzingo, ibohore ibidodo vyawo indwi . »*

“ Abasaza ” bacunguwe kw’isi na Yezu bari mu kibanza ciza co gushira hejuru izina rya Yezu Kristu hejuru y’ibinyabuzima vyose . Bamenya muri we ubutware we ubwiwe yatangaje ko yaburonse kuri Se no ku *biremwa* vyo mw’ijuru *muri Mat* . Ni mu gushimika ku kwigira umuntu kwiwe muri Yezu Imana yahumekeye Yakobo , mu guhanura ku vyerekeye abahungu biwe, yavuze ku vyerekeye Yuda ati : *“ Yuda ni intare y’agahungu. Waragarutse mu bwicanyi mwananje ! Arapfukama, aryama nk’intambwe, nk’intambwe y’ingore : ni nde azomuhagurutsa ? Inkoni y’ubwami ntizova kuri Yuda, kandi umushingamateka ntazova hagati y’ibirenge vyawe, gushika Shilo azoza, amahanga azomwumvira. Abohera indogoba yiwe ku muzabibu, n’inyana y’indogoba yiwe ku muzabibu mwiza ; Imyesa impuzu yiwe mu muvinyu, imyambaro yiwe na yo akayimesura mu maraso y’inzabibu. Amaso yiwe atukura kubera umuvinyu, amenyo yiwe yera kubera amata (Itanguriro 49 :8-12). Amaraso y’imizabibu azoba ari yo ntumbero y’umuzabibu ”* wamenyeshejwe mu Vyahishuriwe Yohana 14:17-20, uwo na wo ukaba uvugwa ubuhanuzi muri Yesaya 63. Ku bijanye n’*“ Umuzi wa Dawidi , ”* turasoma muri Yes 11: 1-5 : *“ Havuye umushatsi wa Yese n’uw’igiti ciwe. Mpwemu w’Uhoraho azomugumako , Mpwemu w’ubwenge n’ugutahura, Mpwemu w’impanuro n’ububasha, Mpwemu w’ubumenyi n’ugutinya Uhoraho. Azohumeka ubwoba bw’Uhoraho; Ntazocira urubanza ashingiye ku vyo abona, eka mbere ntazofata ingingo ashingiye ku vyo yumva. Ariko azocira aboro urubanza rutabera, azocira urubanza rutabera abicisha bugufi bo kw’isi; Azokubita isi ijambo ryiwe nk’inkoni, kandi impemu z’iminwa yiwe azozicisha ababisha. Ubugororotsi buzoba umukanda wo mu mafyinga yiwe,*

n'ubudahemuka bube umukanda wo mu mafyinga yiwe .” Intsinzi ya Yezu ku caha n'urupfu, impembo yiwe, imuha uburenganzira butegekanijwe n'amategeko kandi bubereye bwo gufungura igitabu c'Ivyahishuriwe Yohana , kugira ngo abatowe biwe baburirwe kandi bakingirwe imitego y'idini yica yashizeho , biciye kuri shetani , . kugira ngo yonde abatemera. Ico gitabu rero kizofungurwa bimwe bishitse igihe itegeko ryo muri Daniyeli 8:14 rizotangura gukora, ni ukuvuga umusi wa mbere w'impeshi mu mwaka w'1843 ; naho nyene ugutahura kwayo kudatunganye kwosaba ko umuntu asubirwamwo uko igihe kigenda kirarenga, gushika mu 2018 .

Umurongo wa 6 : “ *Hagati y'intebe y'ubwami n'ibinyabuzima bine n'abakurambere, mbona Umwagazi w'intama uhagaze nk'uwugandaguwe. Yari ifise amahembe indwi n'amaso indwi, ari yo mpwemu indwi z'Imana zarungitswe kw'isi yose .* »

Ni ngombwa kumenya ukuhaba kw'Umwagazi w'intama « *hagati mu ntebe y'ubwami* » , kuko ari Imana mu kwezwa kwiwe kw'imiterere myinshi , akaba ari Imana y'umuremyi yihariye, umumarayika mukuru Mikaheli, Yezu Kristu Umwagazi w'Imana, na Mpwemu Yera canke « *impwemu indwi z'Imana zarungitswe mw'isi yose* ». " *Amahembe yiwe indwi* " agereranya ukwezwa kw'ububasha bwiwe na " *amaso yiwe indwi* " agereranya ukwezwa kw'amaso yiwe, asuzuma cane ivyiyumviro n'ibikorwa vy'ibiremwa vyawe.

Umurongo wa 7 : “ *Araza, akura umuzingo mu kuboko kw'iburyo kw'Uwicaye ku ntebe y'ubwami .* »

Ico kiganiro kirerekana amajambo yo mu Vyahishuriwe Yohani 1:1 : « ***Ivyahishuriwe Yezu Kristu, ivyo Imana yamuhaye*** kugira ngo yerekane abasuku bayo ibintu bitegerezwa kuba vuba : *kandi yabirungikiye umumarayika wayo umusavyi wayo Yohani* ». Ubu butumwa bugamije kutubwira ko ibirimwo mu ***Vyahishuriwe Yohana*** bizoba bitagira aho bigarukira kuko vyatanzwe n'Imana, Data, ubwayo ; kandi ivyo mu kuvyishirako , umuhezagiro wiwe wose werekanwa n' “ *ukuboko kwiwe kw'iburyo* ”.

Umurongo wa 8 : “ *Amaze gufata uwo muzingo, ivyo bikoko bine n'abakurambere mirongo ibiri na bane bikubita hasi imbere y'Umwagazi w'intama, umwe wese afise inanga n'amabakure y'inzahabu yuzuye imibavu, ari yo masengesho y'aberanda .* »

Reka twibuke muri yu murongo uru rufunguzo rw'ikigereranyo : “ *amabakure y'inzahabu yuzuye imibavu, ari yo masengesho y'aberanda .*” Ibiremwa vyose vyo mw'ijuru no kw'isi vyatoranijwe n'ubudahemuka bwavyo birapfukama imbere ya " *intama* " Yezu Kristu kugira ngo bimusenge. “ *Inanga* ” zigereranya uguhuza kw'isi yose kw'ugushemeza n'ugusenga hamwe .

Umurongo wa 9 : “ *Baca baririmba ururirimbo rushasha bati: «Ukwiriye kwakira igitabu no gufungura ibidodo vyaco. kuko wagandaguwe, ugacungurira Imana amaraso yawe abantu bo mu miryango yose n'indimi zose n'amoko yose n'amahanga yose;»* »

Iyi " *ndirimbo nshasha* " ihimbaza ugucungurwa mu caha no , mu gihe gito , ukuzimangana kw'abavyura ubugararaji. Kuko bazozimangana ubuziraherezo gusa inyuma y'Urubanza rwa Nyuma. Abacunguwe na Yezu Kristu bava mu mice yose, amabara yose n'ubwoko bwose bw'abantu, “ *bava mu miryango yose, n'ururimi rwose, n'abantu bose, n'amahanga yose* ” ; ivyo bikaba bigaragaza ko umugambi wo gukiza ushikirizwa gusa mw'izina rya Yezu Kristu , bihuye n'ivyo mu Vyakozwe n'intumwa 4:11-12 bimenyesha : « *Yezu ni we buye mwebwe abubatsi mwayanse, ariko ryacitse umutwe w'imfuruka. Nta wundi agakiza kari; kuko ata rindi zina musu y'ijuru abantu bahawe dushobora gukirizwamwo.*» » . Ayandi madini yose rero ni ubuhendanyi bw'ibinyoma butemewe n'amategeko kandi bwa shetani. Mu buryo butandukanye n'amadini y'ikinyoma, ukwizera kw'ukuri kwa gikirisu gutunganjwe n'Imana mu buryo buhuye n'ubwenge. Vyanditswe ko Imana itagira nkunzi ; Ivyo asaba ni bimwe ku biremwa vyawe vyose, kandi agakiza yatanze kari afise igiciro

we ubwiwe yaje kwishura . Kubera ko yababajwe kubera iyo ncungu, azokiza gusa abo bantu abona ko bakwiye kwungukira ku bumaratiri bwiwe .

Umurongo wa 10 : “ *Wabagize ubwami n’abaherezi b’Imana yacu, kandi bazoganza kw’isi .*”

Ubwami bwo mw’ijuru bwamamajwe na Yezu bwarafashe ishusho. Kubera ko baronse “ *uburenganzira bwo gucira urubanza ,*” abatowe bagereranywa n’abami nk’uko Ivyah. Mu bikorwa vyabo vy’isezerano rya kera, “ *abaherezi* ” baratanga ibikoko vy’ikigereranyo kubera icaha. Mu “ *myaka igihumbi* ” y’urubanza rwo mw’ijuru, abatowe na bo nyene, biciye mu rubanza rwabo, bazotegura aba nyuma bazotanga ikimazi gikomeye c’isi yose , kizosambura , mu gihe kimwe , ibiremwa vyose vyo mw’ijuru no kw’isi vyaguye . Umuriro wo mu “ *kiyaga c’umuriro c’urupfu rwa kabiri* ” uzobazimanganya ku musi w’urubanza. Inyuma y’ukwo gutikizwa ni ho gusa , ivuguruwe n’Imana, isi nshasha izokwakira abatowe bacunguwe . Ni ho gusa bari kumwe na Yezu Kristu, *Umwami w’abami n’Umukama w’abakama wo mu Vyahishuriwe Yohana 19:16 , “ bazoganza kw’isi .*”

Umurongo wa 11 : “ *Nuko ndaba, numva ijwi ry’abamarayika benshi bakikuje iyo ntebe y’ubwami, n’ibinyabuzima, n’abakurambere: igitigiri cabo cari ibihumbi cumi incuro ibihumbi cumi, n’ibihumbi ibihumbi .*”

Uyu murongo uratwerekana, twunze ubumwe, imigwi itatu y’abarorerizi babona intambara zo mu vy’impwemu zo kw’isi. Mpwemu muri iki gihe avuga neza abamarayika nk’umugwi w’abantu benshi cane : « *amajana n’ibihumbi n’ibihumbi n’ibihumbi* ». Abamarayika b’Umukama ubu ni abarwanyu ba hafi, bashizwe mu gikorwa c’abacunguwe biwe, abatowe biwe bo kw’isi, abo barinda, bakarinda kandi bakigisha mw’izina ryiwe. Ku murongo w’imbere, abo bashingantahe ba mbere b’Imana barandika amateka y’ubuzima bwo kw’isi ku giti cabo no ku bantu bose.

Umurongo wa 12 : “ *Bavuga n’ijwi rirenga bati: ‘Umwagazi w’intama yagandaguwe arakwiriye guhabwa ububasha n’ubutunzi n’ubwenge n’inkomezi n’icubahiro n’ubuninahazwa n’umuhezagiye .* »

Abamarayika bafashije kw’isi mu gikorwa c’umurongozi wabo Mikaheli, we yimbuye ububasha bwiwe bwose bw’ubumana kugira ngo abe Umuntu atunganye yitanze mu mpera y’igikorwa ciwe, nk’ikimazi c’ubushake , kugira ngo acungure ivyaha vyakozwe n’abatowe biwe. Mu mpera y’ugutanga ubuntu bwiwe, abatowe barazuka binjira mu buzima budahera bwasezeranywe, abamarayika basubiza kuri Kristo w’Imana w’ubumana, kamere zose yari afise muri Mikaheli : « *ububasha, ubutunzi, ubwenge, inkomezi, icubahiro, ubuninahazwa n’ugushemeza .* »

Umurongo wa 13 : “ *Numva ibiremwa vyose vyo mw’ijuru no kw’isi no muni y’isi no mu kiyaga n’ibirimwo vyose, bivuga bita: Umuhezagiye n’icubahiro n’ubuninahazwa n’ububasha bibe ivy’uwucaye ku ntebe y’ubwami n’Umwagazi w’intama ibihe bitazoshira .* »

Ibiremwa vy’Imana bihuriye ku bumwe. Bose barakunda iyerekanwa ry’urukundo rwiwe ryerekanwa n’ingabire yiwe bwite muri Yezu Kristu. Umugambi Imana yateguye ni uguterimbere kw’ubuninahazwa. Uguhita mu kwiye kw’ibiremwa vy’urukundo ni kwuzuye. Uwo murongo ufata ishusho y’ubutumwa bw’umumarayika wa mbere bwo mu Vyahishuriwe Yohana 14:7 : « *Aravuga n’ijwi rirenga ati : « Mutinye Imana, muyihe ubuninahazwa, kuko isaha y’urubanza rwayo igeze » . kandi musenge uwaremye ijuru n’isi n’ikiyaga n’amasoko y’amazi .*” Ihitamwo rya nyuma ryakozwe kuva mu 1843 ryari rishingiye ku gutahura uwo murongo. Kandi abatowe bumvise kandi baravyishura mu kugarura mu kwemera kwa gikirisu umugenzo w’ikiruhuko c’umusi w’indwi wakoreshwa n’intumwa n’abigishwa ba Yezu gushika aho uheba kuva kw’igenekerezo rya 7 Ntwarante 321. Imana umuremyi yarateye iteka mu kwubahiriza itegeko rya kane riri hafi y’umutima wiwe. Ico bivamwo ni ikintu c’ubuninahazwa bwo mw’ijuru aho ibiremwa vyiyewe

vyose , bikurikije ubutumwa bw'umumarayika wa mbere wo mu Vyahishuriwe Yohana 14 :7, bivuga biti : “Uwicaye ku *ntebe y'ubwami, n'Umwagazi w'intama, bibe umuhezagiro n'icubahiro n'ubuninahazwa n'ububasha ibihe bidahera*” !". Zirikana ko ayo majambo asubiramwo, mu buryo buhindutse, amajambo yavuzwe n'abamarayika ku murongo wa 13 ubanziriza uwo. Kuva Yezu azuka, yarasubiye kuronka ubuzima bwiwe bwo mw'ijuru : “ *ububasha, ubutunzi n'ubwenge*” vyiwe vy'Imana . Kw'isi abansi biwe ba nyuma baramwankiye " *ishimwe, icubahiro, ubuninahazwa n'inkomezi* " vyari bimubereye nk'Imana umuremyi. Ahamagaye " *inkomezi ziwe* " , amaherezo arabanesha bose, abajanjagura munsu y'ibirenge vyiwe. Kandi , yuzuye urukundo n'ugukenguruka, hamwe , ibiremwa vyiwe vyeranda kandi bityoroye biramusubiza mu buryo bubereye abatwarwa biwe b'ubuninahazwa .

Umurongo wa 14 : “ *Ivyo binyabuzima bine biravuga biti : « Amen ! Abakurambere baraza barapfukama .* ”

Ababa mu masi atyoroye bemera iyo nsubizo , bati : « Ni ukuri ! Ni ukuri ! " Kandi abatowe bo kw'isi bacunguwe n'urukundo rwo hejuru, barapfukama imbere y'Imana Umuremyi wabo Mushoboravyose yaje kwigira umuntu muri Yezu Kristu.

Ivyahishuwe 6 : Abakinyi , ibihano vy'Imana . **n'ibimenyetso vy'ibihe vy'igihe ca gikirisu .**

Ndibuka icigwa catanzwe mu Vyahishuriwe Yohana 5 : igitabu gishobora gufungurwa gusa iyo “ *ikidodo c'indwi* ” gikuweho. Kugira ngo iyo nzira ifungurwe, uwo Kristo yatowe ategerezwa kwemeza **vy'ukuri** umugenzo w'Isabato y'umusi w'indwi ; kandi ukwo guhitamwo kwo mu vy'impwemu kuramukwiriye, kugira ngo aronke ku Mana imushima, ubwenge bwiwe n'ugutahura kwiwe kwo mu vy'impwemu no mu vy'ubuhanuzi. Gutyo, ata canditswe ubwaco kivyerekana, uwatowe azomenya " *ikidodo c'Imana* " kivugwa mu Vyahishuriwe Yohana 7:2, n' " *ikidodo c'indwi* ", kigifunga igitabu

c'Ivyahishuriwe Yohana, kandi azofatanya, n'ivyo " *bimenyetso* " bibiri, umusi ugira indwi wejejwe kuruhuka n'Imana. Ukwemera kuza gutandukanya umuco n'umwiza. Rero, ku muntu wese atemera Isabato yejejwe , ubuhanuzi buzoguma ari igitabu gipfutse, gipfutse. Ashobora kwemera neza ibintu bimwebimwe bigaragara, ariko amahishurirwa ahambaye kandi atera ubwoba atanga itandukaniro hagati y'ubuzima n'urupfu, ntazobitahura. Akamaro k' " *ikidodo c'indwi* " kazoboneka mu Vyahishuriwe Yohana 8 :1-2 aho Mpwemu agiha uruhara rwo gufungura insiguro y' " *inzumbete indwi.* " Ubu rero ni mu butumwa bw'izo " *nzumbete indwi* " nyene umugambi w'Imana uzosobanuka. Kuko insiguro y'inzumbete zo mu Vyahishuriwe Yohana 8 na 9 iza , mu buryo buhuye , kugira ngo yuzuze ukuri kwavuzwe mu nsiguro z' " *amakete* " yo mu Vyahishuriwe Yohana 2 na 3 ; na " *ibimenyetso* , " vyo mu Vyahishuriwe Yohana 6 na 7. Ingamba z'Imana zisa n'izo yakoresheje mu kwubaka ihishurirwa ryiwe ry'ubuhanuzi yahawe Daniyeli. Kubera ko nari mfise uburenganzira bwo guhabwa iyo nshingano mu kwemera kwanje umugenzo w'Isabato yejejwe no mu guhitamwo kwiwe kw'agahebuzo, Mpwemu yaramfunguriye igitabu c'Ivyahishuriwe Yohana mu gufungura " *ikidodo c'indwi.* " None rero reka tumenye akaranga k' " *ibimenyetso* " vyawe.

Umurongo wa 1 : " *Ndaraba, Umwagazi w'intama afungura ikidodo kimwe muri ivyo bidodo indwi, numva kimwe muri ivyo binyabuzima bine kivuga nk'ijwi ry'inkuba , ngo Ngwino urabe.* »

Ico " *kinyabuzima* " ca mbere kigereranya ubwami n'inkomezi z' " *intare* " yo mu Vyahishuriwe Yohana 4:7 , nk'uko Abacamva 14:18 ibivuga . Iryo jwi ry'inkuba ni iry'Imana kandi riva ku ntebe y'Imana mu Vyahishuriwe Yohana 4:5. Rero ni Imana Mushoboravyose ivuga. Ugufungura " *ikidodo* " cose ni ubutumire buva ku Mana kuri jwe kugira ngo mbone kandi ntahure ubutumwa bwo mu vyo yeretswe. Yezu yari amaze kubwira Filipo ati : " *Ngwino urabe* " kugira ngo amureshe kumukurikira.

Umurongo wa 2 : " *Ndaraba, mbona ifarasi yera. Uwayigenderako yari afise umuheto ; Yarahawe igitsibo, arasohoka anesha, kugira ngo aneshe .*

Umweru werekana ubusuku bwawo butunganye ; ifarasi ni ishusho y'abantu batoranijwe ayobora kandi yigisha nk'uko Yak.3:3 abivuga : « *Iyo dushize amafarasi mu kanwa kugira ngo atwumvire, tuba tuganza n'umubiri wayo wose* » ; " *umuheto* " wiwe ugereranya imyampi y'ijambo ryiwe ry'Imana ; " *ikamba ryiwe* " ni " *ikamba ry'ubuzima* " aronka mu gupfa kwiwe kwemeye ku bushake ; intsinzi yiwe yaratorowe umuti kuva arema uwa mbere amaso mu yandi ; Nta nkeka yuko iyo ndondoro ari iy'Imana Mushoboravyose Yezu Kirisitu. Intsinzi yiwe ya nyuma ni ukuri kuko amaze, i Gologota, gutsinda shetani, icaha n'urupfu. Zekariya 10:3-4 haremeza ayo mashusho havuga ngo, " *Ishavu ryanje rirarurumbira abungere, nzohana impene; kuko Uhoraho Nyen'ingabo azogendera umukuku wiwe, inzu ya Yuda, azobagira nk'ifarashi yiwe y'ubuninahazwa mu rugamba; muri we hazova imfuruka, muri we hazova umusumari, muri we hazova umuheto w'intambara ; kuri we hazokomoka indongozi zose hamwe.* " Intsinzi ya Kristo w'ubumana yamenyeshejwe n' " *ukwezwa kw'umusi ugira indwi* " w'amayinga yacu , kuva isi iremwa; isabato , ivuga ubuhanuzi bw'igice gisigaye c'ikimpumbi " *c'indwi* " , citwa " *imyaka igihumbi* " mu Vyahishuriwe Yohana 20 :4-6-7, aho, biciye ku ntsinzi yiwe , Yezu azozana abatowe biwe ibihe bidahera. Gushingwa kw'Isabato kuva isi y'isi ishingwa biremeza iyo mvugo : « *basigaye batsinda* ». Isabato ni ikimenyetso c'ubuhanuzi kimenyesha iyo ntsinzi y'Imana n'iya muntu ku caha na shetani kandi nk'uko biri, ni co Imana ishingirako porogarama yayo yose y' " *ukwezwa* " ni ukuvuga ivy'ivyayo kandi ivyo inyaga shetani.

Umurongo wa 3 : " *Igihe yafungura ikidodo ca kabiri, numva ikiremwa kigira kabiri kivuga ngo , Ngwino .*

“Ikiremwa kizima ca kabiri” kivuga “inyana” y’ibimazi vyo mu Vyahishuriwe Yohana 4:7. Impwemu y’ikimazi yarahaye ubuzima Yezu Kristu n’abigishwa biwe b’ukuri, abo yabwiye ati : « *Uwushaka kunkurikira, niyihebe, yikorere umusaraba wiwe, ankurikire* ».

Umurongo wa 4 : “ *Hanyuma hasohoka irindi farasi ry’umutuku. Uwuyicayeko ahabwa gukura amahoro kw’isi, ngo abantu bicane ; maze ahabwa inkota nini .* ”

« Umutuku , » canke « *umutuku w’umuriro ,* » ugereranya icaha kiremешwa n’Umusenya Mukuru, Shetani , mw’ishusho ya « *Abbadon Apollyon* » yo mu Vyahishuriwe Yohana 9:11 ; “ *umuriro* ” ari wo buryo n’ikimenyetso c’ugutikizwa. Na we nyene ayobora ikambi yiwe mbi igizwe n’abamarayika babi baguye be n’ububasha bwo kw’isi bwahenzwe kandi bukoreshwa nabi. Ni ikiremwa gusa “ *kironka* ” ububasha buva ku Mana “ *bwo gukura amahoro kw’isi, kugira ngo abantu bicane .* Ico gikorwa kizoshirwa ku Roma, “ *maraya Babiloni ikomeye* ” mu Vyahishuriwe Yohana 18:24 : “ *kandi kubera ko muri yo habonetse amaraso y’abahanuzi n’aberanda n’ay’abo bose bishwe kw’isi .* ” Gutyo rero “ *Umusambura* ” w’Abakirisu b’intahemuka aramenyekana be n’abo yagiriye nabi . “ *Inkota* ” aronka yerekana igihano ca mbere mu *bihano bine biteye ubwoba* vy’Imana bivugwa muri Ezekiyeli 14: 21-22 : “ *Ego, ni ko Uhoraho avuga : Naho nzorungika Yeruzalemu ibihano vyanje bine biteye ubwoba , inkota, inzara, ibikoko vyo mw’ishamba bizogumaho biva ku muntu n’ibikoko, nant uwuzorokoka, uwuzova muri vyo, abahungu n’abakobwa ...* ”.

Umurongo wa 5 : “ *Igihe yafungura ikidodo ca gatatu, numva ikiremwa kigira gatatu kivuga ngo , Ngwino urabe. Ndaraba, mbona ifarasi yirabura. Uwayigenderako yari afise umunzane mu kuboko .* ”

“ *Ikiremwa kizima ca gatatu* ” ni “ *umuntu* ” yaremwe mw’ishusho y’Imana yo mu Vyahishuriwe Yohana 4:7. Uwo muntu ni umuntu w’ibinyoma , ariko ni we igihano ca kabiri c’Imana kubera icaha nk’uko bivugwa muri Ezek.14:20. Kugira ngo umuntu arwanye ivyo kurya vy’abantu, ubu ni *inzara* . Mu gihe cacu, rizotegekwa mu buryo nyabwo no mu buryo bw’impwemu. Mu mikoreshereze yose yompi rifise ingaruka z’urupfu , ariko mu busobanuro bwaryo bwo mu vy’impwemu bwo kubura umuco w’Imana, rifise nk’ingaruka zitaziguye urupfu rw’ “ *urupfu rwa kabiri* ” rwabikiwe abaguye , ku rubanza rwa nyuma. Ubutumwa bw’uwo mugendera ku mafarasi wa gatatu burashobora kuvugwa mu ncamake gutya : kuko umuntu atagifise ishusho y’Imana, ahubwo ari mu ishusho y’ibikoko, ndamubuza ivyo bimugira ubuzima : ivyo kurya vyiwe vy’umubiri n’ivyo kurya vy’impwemu. Umunzane ni ikimenyetso c’ubutungane, aha ni ic’Imana icira urubanza ibikorwa vy’ukwizera kw’abakristu.

Umurongo wa 6 : “ *Numva ijwi hagati muri ivyo binyabuzima bine rivuga riti : « Ingero imwe y’ingano ni idenariyo imwe, n’ingero zitatu za sayiri ni idenariyo imwe ; mugabo amavuta n’umuvinyu ntubigire nabi .* ”

Iri jwi ni irya Kristo asuzuguritse kandi ababazwa n’ubuhemu bw’abizera b’ikinyoma. Ku giciro nk’ico nyene, turabona ingano nkeyi kuruta sayiri . Inyuma y’iryo shikanwa ry’ubuntu rya sayiri hari ubutumwa bwo ku rugero rwo hejuru cane rwo mu vy’impwemu . *Nkako* , muri Guhar . Soma rero mu buryo burambuye , mu buryo bushitse , ubu buryo buvugwa mu mirongo ya 1 ,2 gushika kuri 31 nimba ushaka gutahura . Mu muco wayo, naratahuye ko Imana ubwayo, *Umukwe* muri Yezu Kristu w’Ishengero , umugeni wayo , ari aha itanga ikirego c’ “ *gukeka ishari* ” ; ivyo bizokwemezwa n’ukuvuga “ *amazi arura* ” avugwa mu “ *nzumbete ya gatatu* ” mu Vyahishuriwe Yohana 8:11 . Mu buryo bwo mu Guharura 5, uwo mugore yari akwiye kunywa amazi y’inkungugu , ata ngaruka, iyo aca caha afise ariko, akagira umururumba iyo afise icaha, azovumwa. *Ubusambanyi* bw’Umugeni bwavuzwe mu Vyahishuriwe Yohana 2:12 (*bwihishijwe mw’izina Peregamo : gurenga ubugeni*) no

mu *Vyahishuriwe* Yohana 2:22, kandi rero buzosubira kwemezwa n'ihuriro ryashizweho hagati y'ikidodo ^{ca 3} n'inzamba ^{ya 3}. Muri Daniyeli, ubwo buryo nyene bwaremejwe na Daniyeli 8, akaranga k'Abaroma k'ihembe *ritoyi* rya Daniyeli 7 kagaragazwa nk'icyumviro. Ukwo guhuza Daniyeli 2, 7 na 8 ni co kintu gishasha catumye nshobora kwemeza ukumenyekana kw'Abaroma; ivyo bikaba ari vyo vya mbere kuva ubudiventisiti bubayeho. Aha mu *Vyahishuriwe* Yohana ibintu birashikirizwa muri ubwo buryo nyene. Ndagaragazaincamake y'igihe ca gikirisu gihuye c'insanganyamatsiko nyamukuru zitatu, amakete, ibimenyetso n'inzumbete. Kandi mu *Vyahishuriwe* Yohana, insiguro y'inzumbete irarangura uruhara rumwe n'urwa Daniyeli 8 ku gitabu ca Daniyeli. Ivyo bintu bibiri biratanga ikimenyamenya iyo atavyo ubuhanuzi bwotanga gusa amakenga nise ivyiyumviro mu kwiga Daniyeli. Rero iri jambo, "gukeka ishari" rihishuriwe muri Guhar.5: 14, ryerekeye Imana n'Ishengero kuva ku *Vyahishuriwe* 1 gushika ku *Vyahishuriwe* Yohana 6; hanyuma n'ugufungura igitabu vyashobotse biciye mu guhuza ikidodo c'indwi n'Isabato y'umusi w'indwi, insiguro y'Ivyahishuriwe Yohana 7, uguekeranya kw'ubusambanyi kw'Ikoraniro kuzo kwemezwa mu nsiguro y'inzumbete n'ibigabane 10 gushika ku 22 bikurikira. Mpwemu rero aratanga, mu kigabane ca 7, uruhara rw'ibarabara ry'imigenzo, aho umuntu ategerezwa kuronka uruhusha rwo kwinjira. Ku bijanye n'Ivyahishuriwe Yohana, ubwo bubasha ni Yezu Kristu, Imana Mushoboravyose na Mpwemu Yera, we nyene. Avuga ko urugi rwo kwinjira rwugururiye we, uwumva ijwi ryanje, unyugururira iyo nkomanga ku muryango wiwe (umuryango w'umutima), kandi akafungurana nanje, nanje nkafungurana na we, nk'uko bivugwa mu *Vyahishuriwe* Yohana 3:20. "Umuvinyu n'amavuta" ni ibimenyetso vy'amaraso yamenetse na Yezu Kristu n'ivya Mpwemu w'Imana. Ikindi, vyose bikoreshwa mu gukiza ibikomere. Itegeko ryatanzwe ryo "ntimubagirire nabi" risobanura ko Imana ihana, mugabo ikabigira n'uruvange rw'imbabazi zayo. Ivyo ntibizoba ari ko biri ku "vyago indwi vya nyuma" vy'uburake bwiwe bwo mu misi ya nyuma yo kw'isi nk'uko bivugwa mu *Vyahishuriwe* 16:1 na 14:10.

Umurongo wa 7: "Igihe yafungura ikidodo ca kane, numva ijwi ry'ikiremwa kigira kane kivuga ngo, Ngwino urabe." »

"Ikiremwa kizima ca kane" ni inkukuma y'uburebure bwo hejuru bwo mw'ijuru. Rimenyesha ukugaragara kw'igihano ca kane c'Imana: urupfu.

Umurongo wa 8: "Ndaraba, mbona ifarasi y'umuhondo. Uwuyicayeko yitwa Rupfu, Kuzimu na we aramukurikira. Bahabwa ububasha bwo kuganza ica kane c'isi, kugira ngo bicishe inkota, inzara, urupfu, n'ibikoko vyo kw'isi."

Itangazo ryemezwa, ni urupfu vy'ukuri, ariko mu busobanuro bwaryo bw'urupfu rushirwa mu bihano vy'ibintu. Urupfu rwarashikiye abantu bose kuva icaha c'intango, ariko aha ni ica kane c'isi gusa gikubitwa na co, n'inkota, inzara, urupfu ruterwa n'ingwara zitera, n'ibikoko vy'ibikoko n'ivy'abantu. Ico gice ca kane c'isi kigamije Uburayi bw'abakirisu butagira ubudahemuka n'amahanga akomeye azova muri bwo nko mu ^{kinjana ca 16}: imigabane ibiri ya Amerika na Australiya.

Umurongo wa 9: "Afunguye ikidodo ca gatanu, mbona munsu y'igicaniro ubugingo bw'abari bishwe kubera ijambo ry'Imana no kubera intahe bari bafise."

Abo ni bo bashikirwa n'ibikorwa vy'ubunyamaswa bikorwa mw'izina ry'ukwizera kw'ikinyoma kwa gikirisu. Irigishwa n'intwari ya papa y'Abagatolika b'i Roma, ikaba yaramaze kugereranywa mu *Vyahishuriwe* Yohana 2:20, n'umugore Yezabeli Mpwemu ashingira igikorwa co kwigisha abasuku biwe canke mu buryo nyabwo: « abashumba biwe ». Bashirwa "munsi y'igicaniro," rero munsi y'uburongozi bw'umugaraba wa Kristo ubatuma bungukira ku butungane bwiwe budahera (raba Dan.9:24). Nk'uko Ivyahishuriwe 13:10 bizokwerekana, abatowe ni abamaratiri bashikiwe n'ivyago kandi ntibazokwigera baba abicanyi canke abicanyi b'abantu.

Abatoranjwe bavugwa muri uyu murongo, bamenyekanye na Yezu, bamwigana no mu rupfu nk'abamaratiri : « *kubera ijambo ry'Imana no kubera intahe bashinze* » ; kuko ukwizera kw'ukuri kurakora, ntikwigerira kuba ikimenyetso coroshe, kiremasha mu buryo bw'ikinyoma. " *Intahe* " yabo yari iyo gutanga ubuzima bwabo ku bw'ubuninahazwa bw'Imana.

Umurongo wa 10 : " *Basemerera n'ijwi rirenga bati : « Mukama mweranda kandi w'ukuri, uzogezza ryari gucira urubanza ababa kw'isi, ugahora amaraso yacu ? »* »

Ico gishushanyo ntikibeshe, kuko amaraso yabo yamenetse kw'isi ari yo yonyene asemerera guhora mu matwi y'Imana , nk'uko amaraso ya Abeli yishwe na mwenewabo Kayini nk'uko Itang. 4:10 : " *Imana irabaza iti: "Wakoze iki? Ijwi ry'amaraso ya mwene wanyu rirantakambira rivuye kw'isi.* ". Iryo abapfuye bameze vy'ukuri birahishurirwa mu Mus.9 :5-6-10. Uretse Henoki, Musa, Eliya n'aberanda bazutse mu gihe c'urupfu rwa Yezu Kristu , abandi " *nta mugabane bafise mu kintu cose gikorwa munsu y'izuba, kuko ubwenge bwabo n'ukwibuka kwabo vyazimiye .* " " *Nta bwenge, nta ciyumviro canke ubumenyi biri mu nzu y'abapfuye, kuko ukwibuka kwabo kwibagiye .* " Ivyo ni vyo bipimo vyahumetswe n'Imana ku bijanye n'urupfu . Abemera b'ikinyoma ni abashikirwa n'inyigisho z'ikinyoma zarazwe n'ubupagani bw'umunyabwenge w'Umugiriki yitwa Platon, uwo icyumviro ciwe ku bijanye n'urupfu ata kibanza gifise mu kwizera kwa gikirisu kw'intahemuka ku Mana y'ukuri. Reka duha Platon ivyo akwiye, Imana na yo ikayihira : ukuri ku bintu vyose, kandi tube abafise ivyiyumviro bihuye n'ubwenge, kuko urupfu ari ikinyuranyo c'ubuzima , si uburyo bushasha bwo kubaho.

Umurongo wa 11 : " *Umwe wese muri bo ahabwa impuzu yera ; maze babwirwa ngo baruhuke umwanya mutoyi, gushika umubare w'abasuku bagenzi babo n'abavukanyi babo, bazokwicwa nk'uko bo bishwe, uzuzuye .* »

" *Impuzu yera* " ni ikimenyetso c'ubusuku bw'abamaratiri Yezu yambaye ubwa mbere mu Vyahishuriwe Yohana 1:13. " *Impuzu yera* " ni ishusho y'ubutungane bwiwe bushirwako mu gihe c'uruhamo rw'idini. Igihe c'abamaratiri kiva mu gihe ca Yezu gushika mu 1798. Ku mpera y'ico kiringo, nk'uko bivugwa mu Vyahishuriwe Yohana 11:7, " *igikoko kiduga kiva mu mwobo utagira iherezo ,* " ikimenyetso c'Impinduka y'Abafaransa be n'ubwoba bwaco bw'abatemera Imana bwakozwe mu 1793 no mu 1794, kizoshiraho abategetsi b'abanyagihugu bo mu 1793 no mu 1794. ves yerekanwa ko ari " *igikoko kiduga kiva mu kiyaga* " mu Vyahishuriwe Yohana 13:1. Inyuma y'ubwicanyi bw'abanyagihugu, amahoro y'idini azoshingwa mw'isi ya gikirisu. Turasubira gusoma : « *Babwirwa ngo baruhuke umwanya mutoyi, gushika umubare w'abasuku bagenzi babo n'abavukanyi babo, bazokwicwa nka bo, uzuzuye* ». Abasigaye bapfuye muri Kristo bazobandanya gushika ku kugaruka kwiwe kwa nyuma mu buninahazwa. Dufashe ko ubutumwa bw'iki " *ikidodo ca gatantu* " bugenewe Abaporotisanti batotezwa n'inkizisiyo y'abapapa b'Abagatolika bo mu gihe ca " *Tiyatira* ", igihe co kwica abatowe kizohagarara kubera igikorwa c'ihinduka c'Abafaransa kizoca vuba, hagati ya 1789 na 1798, guseniyura ububasha bw'ubupapa bw'Abafaransa. « *Ikidodo ca gatandatu* » kigiye gufungurwa rero kizoba kijanye n'iyi ntwaro y'ubuhinduzi y'Abafaransa iyo Ivyahishuwe 2:22 na 7:14 vyita « *umubabaro mwinshi* ». Mu kudatungana kw'inyigisho kuyiranga, ukwizera kw'Abaporotisanti na kwo nyene kuzoba umunyavyaha w'ukutabonana kw'intwaro y'abanyagihugu b'abatemera Imana. Iryo yakoze ni vyo bizotuma igitigiri c'abari kwicwa kizoshikwako.

Umurongo wa 12 : " *Ndaraba igihe yafungura ikidodo ca gatandatu ; haca haba umutingito ukomeye, izuba rirabira nk'igunira ry'ubwoya, ukwezi kwose kuraba nk'amaraso , .* »

" *Umutingito* " watanze nk'ikimenyetso c'isaha y' " *ikidodo ca 6* " utuma dushobora gushiramwo igikorwa ku wa gatandatu ^{igenekerezo} ^{rya} 'Ugushyirwa 1755 nk'isaha cumi n'imwe z'ijoro . Igisagara caco nyamukuru cari igisagara ca Lisbonne cari gifise Abagatolika

cane, aho hari amashengero 120 y'Abagatolika. Imana rero yerekanye abo yari ishaka gushavura ko uwo "mutingito" na wo nyene wavuze ubuhanuzi mw'ishusho yo mu vy'impwemu. Ico gikorwa cavuzwe ubuhanuzi kizoranguka mu mwaka w'1789 n'imigumuko y'abafaransa barwanya ubwami bwabo; Imana imaze kumucira urubanza n'umugenzi wiwe w'ubupapa bw'abagatolika b'i Roma, bompi barakubitwa mu 1793 no mu 1794; amatariki y' "Iterabwoba ribiri" ry'ihinduka. Mu Vyahishuriwe Yohana 11:13 igikorwa c'uguhindura ibintu c'Abafaransa kigereranywa n' "umutingito." Mu kuba umuntu ashobora gutanga itariki y'ibikorwa vyavuzwe, ubuhanuzi burarushiriza kuba ubutomoye. " ... izuba ryacitse ryirabura nk'isaho " ku wa 19 Rusama 1780, kandi ico kintu cabaye muri Amerika y'Uburuko citwa "umusi w'umwiza." Wari umusi ata muco w'izuba nawo wari uvuze ubuhanuzi bw'igikorwa cakozwe n'ubutemera Imana bw'abanyagihugu b'Abafaransa ku muco w'ijambo ry'Imana ryanditswe rigereranywa aha n'" izuba "; Bibiliya Nyeranda yaturike mu modoka yitwa auto-da-fé. " Ukwezi kwose kwacitse nk'amaraso ", ku mpera y'uwo musu w'umwiza, ibicu vyinshi vyerekana ukwezi mw'ibara ry'umutuku rigaragara. Imana ikoresheje iyo shusho, yemeje iherezo ryari rigenewe ikambi y'umwiza y'abapapa n'abami, hagati y'umwaka wa 1793 n'uwa 1794. Amaraso yabo yari gusesa cane n'ibara ry'agahomerabunwa ry'igikoreshe co gutera abantu.

Iciyumviro: Mu Vyash. Iryo kandi biremeza insobanuro y'ubutumwa bw'" ikidodo ca gatanu " duhejeje kubona. Ni mu gikorwa c'ukutemera Imana ni ho ubwicanyi bwa nyuma bw'abatowe b'abizigirwa buzoranguka.

Umurongo wa 13 : " Inyenyeri zo mw'ijuru zigwa hasi, nk'uko igiti c'umusukoni gitera insukoni zaco zitarakura iyo zinyiganyijwe n'umuyaga mwinshi. »

Ico kimenyetso ca gatatu c'ibihe, iki gihe c'ijuru, cararangutse vy'ukuri kw'igenekerezo rya 13 Ugushyingo 1833, kiboneka mu karere kose ka USA hagati y'isaha zibiri z'ijoro n'isaha zitanu z'ijoro. Ariko cokimwe n'ikimenyetso c'imbere, caratangaje ikintu co mu vy'impwemu c'ubunini butagira uko bungana. Ni nde yari gushobora guharura igitigiri c'izo nyenyeri zaguye mu buryo bw'umutaka ku kirere cose kuva mu gicugu gushika isaha zitanu z'ijoro? Iryo ni ryo shusho Imana iduha ry'ugugwa kw'abizera b'abaporotisanti mu mwaka w'1843, itariki baguyeko itegeko ryo muri Dani 8:14 ryaje gukora. Hagati y'umwaka wa 1828 n'uwa 1873, igikorwa c'uruzi " Tigiri " (Dan.10 :4), izina ry'ico gikoko cica abantu ryemezwa rero muri Dan.12:5 gushika kuri 12. Muri uyu murongo " igiti c'umusukoni " kigereranya ubudahemuka bw'abantu b'Imana, kiretse ko ubwo budahemuka bushirwa mu bibazo n'ishusho y' " insukoni z'icatsi kibisi " zitererwa kw'isi. Na vyo nyene, ukwizera kw'Abaporotisanti kwakiriwe n'Imana n'ibintu bimwe bimwe, ariko ugusuzugura ubutumwa bw'ubuhanuzi bwa William Miller no k wanka ukugarukana kw'Isabato vyatumye bugwa mu 1843. Rizoguma muri iyo nzira, ryaguye mu buntu bw'Umukama gushika igihe co kugaruka kwaryo mu buninahazwa mu 2030. Ariko mwirinde, mu kwanka amatara ya nyuma, kuva mu 1994, ubudiventisiti buzwi bwacitse, " na bwo nyene ", " umusukoni w'icatsi kibisi " wagenewe gupfa incuru zibiri.

Umurongo wa 14 : " Ijuru ryarasubiye inyuma nk'umuzingo igihe wazingwa; kandi umusozi wose n'izinga ryose bikurwa mu kibanza cavyo. »

Uwo mutingito muri iki gihe ni uwo kw'isi yose. Ku isaha y'ukuboneka kiwige kw'ubuninahazwa, Imana izonyiganyiza isi n'ivyo itwara vyose mu bantu no mu bikoko. Ico gikorwa kizoba mu gihe c'" igihano c'indwi mu vyago indwi vya nyuma vy'uburake bw'Imana ," nk'uko Ivyah. Iryo rizoba ari ryo saha ry'izuka ry'abatoranijwe vy'ukuri, " aba mbere ", iry' " abahezagiwe ", nk'uko Ivyahishuwe 20:6 bivuga.

Umurongo wa 15 : " Abami bo kw'isi, abanyacubahiro, abakuru b'ingabo, abatunzi, abakomeye, umushumba wese n'uwidegemvya wese, bihisha mu masenga no mu bitandara vyo mu misozi. »

Iyo Imana Rurema ibonetse mu buninahazwa bwayo bwose no mu bubasha bwayo bwose, nta bubasha bw'umuntu bushobora guhagarara, kandi nta buhungiro bushobora gukingira abansi bayo uburake bwayo bugororotse. Uwo murongo werekana ko ubutungane bw'Imana butera ubwoba abantu bose bafise icaha.

Umurongo wa 16 : “ *Babwira imisozi n'ibitandara bati : « Nimudugweko, muduhishe amaso y'Uwicaye ku ntebe y'ubwami, n'uburake bw'Umwagazi w'intama : . »* »

Ni Umwagazi w'intama ubwiwe yicaye ku ntebe y'ubumana, ariko muri iyi saha ntabwo ari Umwagazi w'intama yagandaguwe agiyereka, ni " *Umwami w'abami n'Umukama w'abakama* " aza gujanjagura abansi biwe bo mu misi y'iherezo.

Umurongo wa 17 : “ *Kuko umusi ukomeye w'uburake bwiwe washitse, ni nde yoshobora guhagarara ? »* »

Ingorane ni “ *kubaho* ”, ni ukuvuga kurokoka inyuma y'aho Imana ikoreye mu buryo bubereye.

Abashobora " *guhagarara* " muri iyo saha iteye ubwoba ni abo bagomba gupfa, hakurikijwe umugambi w'itegeko ryo ku musi w'Imana rivugwa mu Vyahishuriwe Yohana 13:15, hakurikijwe umugambi w'itegeko ry'Isabato nyeranda y'Imana bagomba gukurwaho kw'isi. Ubwoba bw'abo bari bagiye kubica, bwahishuwe mu murongo ubanziriza, burasigurwa. Kandi rero abazoshobora kurokoka ku musi w'ukugaruka kwa Yezu Kristu mu buninahazwa bazoba insiguro y'Ivyahishuriwe Yohana 7, aho Imana izoduhishurira igice c'umugambi wayo ubareba.

Ivyahishuriwe Yohana 7 : Ubudiventisiti bw'umusi w'indwi . **badomweko ikidodo c'Imana : isabato .**

Umurongo wa 1 : “ *Inyuma y'ivyo mbona abamarayika bane bahagaze ku mfuruka zine z'isi ; Babuza imiyaga ine y'isi, kugira ngo ntihagire umuyaga uhuha kw'isi, canke ku kiyaga, canke ku giti na kimwe. »* »

Abo “*bamarayika bane*” ni abamarayika b’Imana bo mw’ijuru bariko barakora igikorwa co kw’isi yose kigereranywa n’ “*imfuruka zine z’isi*”. “*Imiyaga ine*” igereranya intambara zo kw’isi yose, amakimbirane ; Gutyo “*barasubirwamwo*”, barabuzwa, barabuzwa, ivyo bikaba bituma haba amahoro y’idini kw’isi yose. “*Ikiyaga*” ikimenyetso c’ubugatolika na “*isi*” ikimenyetso c’ukwizera kwavuguruwe birafitaniye amahoro. Kandi ayo mahoro yerekeye kandi “*igiti*”, ishusho y’umuntu nk’umuntu ku giti ciwe. Amateka atwigisha yuko ayo mahoro yashizweho n’ugucika intege kw’ububasha bwa papa bwajanjaguwe n’ubutemera Imana bw’igihugu c’Ubufaransa hagati y’umwaka wa 1793 n’uwa 1799, itariki Papa Piyo wa gatandatu yapfuye ari mw’ibohero ry’i Citadel i Valence-sur-Rhône, aho navukiye kandi mba. Ico gikorwa kivugwa ko ari “*igikoko kiduga kiva mu mwobo*” mu Vyahishuriwe Yohana 11:7. Ritwa kandi “*inzumbete ya 4*” mu Vyahishuriwe Yohana 8:12. Inyuma yiwe, mu Bufaransa, intwari y’umwami ya Napoléon wa mbere igereranywa n’ “*inkukuma*” mu Vyahishuriwe Yohana 8:13, izoguma ifise ububasha ku dini ry’Abagatolika ryasanuwe n’Isezerano.

Umurongo wa 2 : “*Mbona uwundi mumarayika aduga ava mu buseruko, afise ikidodo c’Imana nzima ; asemerera n’ijwi rirenga ba bamarayika bane bari bahawe ububasha bwo kugirira nabi isi n’ikiyaga, ati : »* .

“*Izuba rirashye*” ryerekeza ku Mana isura, muri Yezu Kristu, umukuku wayo wo kw’isi muri Luka 1:78. “*Ikidodo c’Imana nzima*” kiboneka mu nkambi yo mw’ijuru ya Yezu Kristu. Mu “*ijwi rirenga*” ryemeza ubukuru bwiwe, uwo mumarayika atanga itegeko ku bubasha bw’abamarayika b’amadayimoni bwo kw’isi yose bwaronse uburenganzira buva ku Mana “*bwo gukora nabi*”, “*isi*” n’ “*ikiyaga*”, ni ukuvuga ukwizera kw’Abaporotisanti n’ukwizera kw’Abagatolika b’i Roma. Izo nsobanuro z’impwemu ntizibuza gukoreshwa mu buryo nyabwo buzoba bwerekeye “*isi, ikiyaga n’ibiti*” vy’irema ryacu ; ivyo vyoba bigoye kwirinda hakoreshejwe ibirwanisho vya kirimbuzi mu gihe c’ “*inzumbete ya gatandatu*” yo mu Vyahishuriwe Yohana 9:13 gushika kuri 21.

Umurongo wa 3 : “*Ntimugire ico mugirira nabi isi canke ikiyaga canke ibiti, gushika tushize ikidodo ku ruhanga rw’abasavyi b’Imana yacu.* »

Ivyo bituma dushobora kumenya aho igikorwa co gushirako ikidodo c’abatowe catanguye kuva mu mpera z’umwaka w’1843 gushika mu mpera z’umwaka w’1844. Ni inyuma y’igenekerezo rya 22 Gitugutu 1844, aho umudiventisiti wa mbere, Kapiteni Joseph Bates, yashirwako ikidodo mu kwemera, umwe wese ku giti ciwe, Isabato y’umusi w’ikiruhuko. Yari agiye kwiganwa, buhoro buhoro, n’abavukanyi biwe bose b’Abadiventisiti bo muri ico gihe. Ugushirako ikidodo kwatanguye inyuma y’igenekerezo rya 22 Gitugutu 1844, kandi kwari gukomeza mu “*mezi atanu*” yahanuwe mu Vyahishuriwe Yohana 9:5-10 ; “*amezi atanu*” canke imyaka 150 nyayo hakurikijwe itegeko ry’umwaka n’umunsi riri muri Ezekiyeli 4:5-6 . Iyo myaka 150 yari yaravuzwe ubuhanuzi y’amahoro mu vy’idini. Amahoro yashinzwe yarafashije mu kwamamaza no guteza imbere kw’isi yose ubutumwa bwa “*Abadiventisiti b’umusi w’indwi*”, buserukira uno musu mu bihugu vyose vyo mu Burengerero no mu bindi bihugu vyose aho ivyo vyashobotse. Ubutumwa bw’Abadiventisiti ni ubw’isi yose, kandi nk’uko biri, buvana n’Imana gusa. Ntaco rero rironka mu zindi zatura za gikirisu kandi ritegerezwa, kugira ngo rihezagirwe, ryizigire gusa ivyiyumviro vyatanzwe na Yezu Kristu, Umukuru w’ariyo wo mw’ijuru w’abakuru, ari we atanga ubwenge bwo gusoma « *Bibiliya nyeranda*» ; Bibiliya, ijambo ryanditse ry’Imana rigereranya “*ivyabona vyayo bibiri*” mu Vyahishuriwe Yohana 11:3. Igihe c’amahoro catanzwe n’Imana catanguye mu mwaka w’1844, kizohagarara mu mpera z’umwaka w’1994 nk’uko inyigisho y’Ivyahishuriwe Yohana 9 izovyerekana.

Iciumviro gihambaye ku bijanye n’ “ikidodo c’Imana” : Isabato yonyene ntiha gije kugira ngo umuntu yemeze ko ari “*ikidodo c’Imana*.” Ugushirwako ikidodo

gusobanura ko biherekejwe n'ibikorwa Yezu yateguriye abera biwe : urukundo rw'ukuri **n'ukuri kw'ubuhanuzi** , n'intahe y'ivyamwa vyerekanwa muri 1 Kor 13 . Benshi bazokwizihiza Isabato batashitse kuri ivyo bipimo bazoyiheba igihe hazoba hariho ubwoba bwo kwicwa kubera kuyihimbaza. Isabato ntiyiragwa, ni Imana iyiha uwo yatoranijwe, nk'ikimenyetso **c'uko ari iyayo** . Dukurikije Ezek.20:12-20 : “ *Nabahaye n'amasabato yanje, ngo abe ikimenyetso hagati yanje na bo, kugira ngo bamenye ko ndi Uhoraho abeza.../...Nimweze amasabato yanje, kugira ngo abe ikimenyetso hagati yanje namwe, kugira ngo bamenye ko ndi Uhoraho Imana yanyu .* » . Tutavugurujwe ivyo twahejeje kuvuga, ahubwo kugira ngo tuvuyemeze, turasoma muri 2 Tim 2, 19 : « *Ariko umushinge ukomeye w'Imana urahagaze, ufise iki kidodo : Umukama arazi **abiwe** ; kandi: Uwuzokwita izina ry'Umukama, n'ave mu bibi.* »

Umurongo wa 4 : “ *Numva igitigiri c'abadomweko ikidodo, ibihumbi ijana na mirongo ine na bine, bo mu miryango yose y'Abisirayeli :* ”

Intumwa Paulo yerekanye mu Rom . Bakijijwe n'ukwizera, nka we, abo bapagani bahindutse baragwiza mu vy'impwemu imiryango 12 ya Isirayeli. Isirayeli y'umubiri , ikimenyetso cayo cari ugukebwa , yaraguye, ishikirizwa shetani, kubera yanse Mesiya Yezu. Ukwizera kwa gikirisu, kwaguye mu buhakanyi kuva ku wa 7 Ntwarante 321, na kwo nyene ni Isirayeli yo mu vy'impwemu yaguye kuva kuri iyo tariki . Aha Imana iratwereka Isirayeli y'ukuri yo mu mpwemu yahezagiwe na yo kuva mu 1843 . Uwo ni we atwara ubutumwa bwo kw'isi yose bw'Abadiventisiti b'umusi w'indwi. Kandi n'ubu, igiharuro, " *144000* " , kivugwa , gikwiriywe gusobanurwamwo. Ntibishobora gufatwa uko biri, kuko tumaze kugereranya uruvyaro rwa Aburahamu n'“ *inyenyeri zo mw'ijuru* ”, uwo mubare usa n'uwuto cane. Ku Mana Umuremyi, igitigiri kiravuga nk'inyuguti. Aho niho dutegerezwa gutahura ko ijamba " *umubare* " muri uyu murongo ridashobora gusobanurwamwo nk'umubare w'imibare, ahubwo nk'itegeko ry'impwemu ryerekana inyifato y'idini Imana ihezagira kandi ikayitandukanya (ikeza). Rero " *144.000* " bisigurwa gutya : $144 = 12 \times 12$, na $12 = 7$, umubare w'Imana + 5 , umubare w'umuntu = ubufatanye hagati y'Imana n'umuntu. Igipande c'uwo mubare ni ikimenyetso c'ubutungane n'uburebure bwaco , ubw'uburebure bwaco. Ivyo bipimo bizoba ari ivyo Yeruzalemu nshasha idondora mu Vyahishuriwe Yohana 21:16 mu ngingo ngenderwako y'impwemu . Ijambo " *igihumbi* " rikurikira rigereranya abantu benshi batagira uko bangana . Nkako “ *144.000* ” bisobanura abantu *benshi* bacunguwe batunganye bagiriranira isezerano n'Imana. Ivyo kuvuga imiryango ya Isirayeli ntibikwiye kudutangaza kuko Imana ntiyahevywe umugambi wayo naho amasezerano yagiranye n'abantu yakurikiranye. Icogereranyo c'Abayuda cashikirijwe kuva bava mu Misiri nticabandanije gushika kuri Kristo ata mvo. Kandi biciye ku kuri kwiwe kwa gikirisu no kwubahiriza amabwirizwa yiwe yose , harimwo n'ay'Isabato canecane, n'ay'amategeko yiwe y'inyifato runtu, y'isuku n'ayandi, vyagarutse, Imana isanga , mu Budiventisiti butavugaga rumwe na Leta . bw'intahemuka .y'imisi ya nyuma, akarorero ka Isirayeli gahuye n'iciyumviro ciwe. Reka twongereko ko mu canditswe c'itegeko rya 4 Imana ibwira Uwo yatoye ku vyerekeye Isabato iti : “ *Ufise imisi itandatu yo gukora ibikorwa vyawe vyose ... ariko umusi wa 7ⁿⁱ umusi wa YaHWéH, Imana yawe.*” Bica bigaragara ko imisi 6 y'amasaha 24 yose hamwe iba amasaha 144. Turashobora rero gushika ku cyumviro c'uko abo 144.000 badomweko ikidodo ari abagenzuzi b'intahemuka b'iryo tegeko ry'Imana. Ubuzima bwabo burashirwako n'ico cubahiro c'imisi itandatu yemerewe gukora ibikorwa vyabo vy'isi. Ariko ku ^{musi} ^{ugira} ^{indwi} , baratera iteka ikiruhuko cejejwe c'iri tegeko. Kamere y'impwemu y'iyi Isirayeli “ y'Abadiventisiti ” izokwerekanwa mu mirongo ya 5 gushika ku ya 8 ikurikira. Amazina y'abakurambere b'Abahaiburayo bavugwa si ayo bagize Isirayeli y'umubiri. Abo Imana yatoye bari ng'aho gusa kugira ngo batware ubutumwa bwihishije mu gutsindagira inkomoko yabo. Nk'uko biri ku mazina y' " *amakoraniro indwi* " , ayo " *imiryango cumi n'ibiri* " atwara ubutumwa bubiri. Ivyoroshe kuruta ibindi vyose

bihishurirwa n'ubuhinduzi bwavyo . Ariko igice gitunze kandi gikomeye kuruta ibindi vyose gishingiye ku majambo umuvyeyi wese avuga igihe yishingira intahe ko yoha umwana wabo izina.

Umurongo wa 5 : “ *mu muryango wa Yuda, ibihumbi cumi na bibiri vyadomweko ikidodo ; abo mu muryango wa Rubeni ni ibihumbi cumi na bibiri ; mu muryango wa Gadi ni ibihumbi cumi na bibiri ; »*

Ku izina ryose, igiharuro " *ibihumbi cumi na bibiri vyadomweko ikidodo* " gisobanura : abantu benshi bifatanije n'Imana badomweko ikidodo n'Isabato.

Yuda : Uhoraho ashimwe ; amajambo y'ubuvyeyi yo mw'Itanguriro 29:35 : “ *Nzoshima YaHWéH* ”.

Rubeni : Raba umuhungu ; amajambo y'umuvyeyi yo muri Itanguriro 29:32 : “ *Uhoraho yarabonye ugucishwa bugufi kwanje* ” .

Gad : Umunezero ; amajambo y'umuvyeyi yo muri Itanguriro 30:11 : “ *Mbega umunezero ! »*

Umurongo wa 6 : “ *mu muryango wa Asheri, ibihumbi cumi na bibiri ; mu muryango wa Nafutali ni ibihumbi cumi na bibiri ; mu muryango wa Manase ni ibihumbi cumi na bibiri ; »*

Ku izina ryose, igiharuro " *ibihumbi cumi na bibiri vyadomweko ikidodo* " gisobanura : abantu benshi bifatanije n'Imana badomweko ikidodo n'Isabato.

Asheri : Umunezero : amajambo y'ubuvyeyi avuye mu Itanguriro 30:13 : “ *Mbega umunezero ! »*

Nafutali : Guhangana : amajambo y'umuvyeyi yo mu Itanguriro 30:8 : “ *Narwanye mushikanje mu buryo bw'Imana ndatsinda .*”

Manase : Nimwibagire : amajambo y'ubuvyeyi ya Itanguriro. 4 1:51 : “ *Imana yanyibagije amagorwa yanje yose* ” .

Umurongo wa 7 : “ *mu muryango wa Simeyoni, ibihumbi cumi na bibiri ; bo mu muryango wa Lewi ni ibihumbi cumi na bibiri ; abo mu muryango wa Isakari ni ibihumbi cumi na bibiri ;* " Ku izina ryose, igiharuro " *ibihumbi cumi na bibiri vyadomweko ikidodo* " bisobanura : abantu benshi bafatanije n'Imana badomweko ikidodo n'Isabato.

Simeyoni : Kumva : Amajambo y'ubuvyeyi avuye mu Itanguriro 29:33 : “ *Uhoraho yumvise ko ntakundwa .*”

Lewi : Attached : amajambo y'umuvyeyi yo muri Itanguriro 29:34 : “ *Kuko ubu umugabo wanje azokwifatanya nanje .*”

Isakari : Impera : amajambo y'ubuvyeyi yo mu Itanguriro 30:18 : “ *Imana yampaye impembo yanje .*”

Umurongo wa 8 : “ *mu muryango wa Zebuloni, ibihumbi cumi na bibiri ; bo mu muryango wa Yozefu ni ibihumbi cumi na bibiri ; bo mu muryango wa Benyamini, ibihumbi icumi na bibiri vyadomweko ikidodo. »*

Ku izina ryose, igiharuro " *ibihumbi cumi na bibiri vyadomweko ikidodo* " gisobanura : abantu benshi bifatanije n'Imana badomweko ikidodo n'Isabato.

Zabuloni : Uburaro : amajambo y'ubuvyeyi yo mu Itang.30 :20 : “ *Ubu umugabo wanje azobana nanje .*”

Yozefu : Akuraho (canke yongerako) : amajambo y'ubuvyeyi yo muri Itang.30 : 23-24 : “ *Imana yakuyeho igitutsi canje... / (... YaHWéH yongereko uwundi muhungu)* ”

Benyamini : Umwana w'ukuboko kw'iburyo : amajambo yanje y'ibihe bidahera kandi ya sekuru yo muri Itanguriro35 :18 : “ *Igihe yari agiye gutanga ubuzima bwiwe, kuko yari agiye gupfa, amwita Ben-oni (Umwana w'umubabaro wanje) ariko se wiwe amwita Benyamini (Umwana w'ukuboko kw'iburyo).*

Aya mazina 12, n'amajambo y'umuvyeyi n'ay'umuvyeyi, aserura ivyashikiye ikoraniro rya nyuma ry'Abadiventisiti ryatoranijwe n'Imana; "umugeni yateguriye" Umugabo wiwe Kristo mu Vyahishuriwe Yohana 19:7. Mu izina rya nyuma ryashikirijwe, iryo "Benyamini", Imana ivuga ubuhanuzi bw'ivya nyuma vy'Uwatoranijwe wayo ateye ubwoba urupfu n'abantu b'abagarariji. Ihinduka ry'izina ryategetswe na se, Isirayeli, rivuga ubuhanuzi bw'uko Imana izogira ico ikoze kugira ngo ifashe abo yatoye. Ukugaruka kwiwe kw'ubuninahazwa kurahindura ameza. Abo bari bakwiye gupfa baraninahazwa bagaduzwa mw'ijuru aho bafatanyaga na Yezu Kristu, Imana umuremyi ishobora vyose kandi y'ubuninahazwa. Imvugo ngo « Abana b'ukuboko kw'iburyo » ifata insobanuro yayo yuzuye y'ubuhanuzi: ukuboko kw'iburyo kwari Uwatoranijwe, canke Isirayeli y'impwemu ya nyuma, n'abahungu bayo, abatoranijwe bacunguwe ari bo bayigize. Kandi, ni intama zashizwe iburyo bw'Umukama (Mat.25, 33).

Umurongo wa 9: "Hanyuma y'ivyo, ndaba, mbona ishengerero ryinshi, ata n'umwe ashobora kubara, bo mu mahanga yose n'imiryango yose n'amoko yose n'indimi zose. Bahagaze imbere y'intebe y'ubwami n'imbere y'Umwagazi w'Intama, bambaye amakanzu yera, bafise amashami y'ibigazi mu minwe. »

Iryo "sinzi rinini, ata n'umwe yashobora kuriharura" ryemeza ko "igitigiri" "144.000" na "12.000" vyavuzwe mu mirongo ibanziriza iki ari ikigereranyo gifise amakode yo mu vy'impwemu. Ikindi kandi, uruvyaro rwa Aburahamu ruravugwa n'imvugo ngo: « nta muntu yari gushobora kubaharura »; naho « inyenyeri zo mw'ijuru » Imana yari yamweretse iti: « ni ko uruvyaro rwawe ruzoba ». Inkomoko yabo ni myinshi, iva mu mahanga yose, mu muryango wose, mu bantu bose, no mu rurimi rwose, no mu bihe vyose. Ariko rero, insiguro y'iki gice cane cane yibanda ku butumwa bwa nyuma bw'Abadiventisiti bufise akaranga kabwo k'isi yose katanzwe n'Imana. Bambara "impuzu zera" kuko bari biteguriye gupfa nk'abamaratiri, bacirirwa urubanza rwo gupfa n'itegeko ryasohowe n'abagarariji ba nyuma hakurikijwe Ivyahishuwe 13:15. "Iminwe" bafashe mu minwe yabo igereranya intsinzi bafise ku nkambi y'abanyavyaha.

Umurongo wa 10: "Basemerera n'ijwi rirenga bati: « Agakiza kava ku Mana yacu yicaye ku ntebe y'ubwami no ku Mwagazi w'Intama. »

Ico gikorwa kivyura ivyerekeye ukugaruka kw'ubuninahazwa kwa Yezu Kristu, bihuye n'insobanuro y'ingene ikambi y'abagarariji yavyifashemwo nk'uko bivugwa mu Vyahishuriwe Yohana 6:15-16. Aha, amajambo yavuzwe n'abatowe bakijijwe ni ikinyuranyo rwose c'ayo abagarariji bavuze. Aho kubatera ubwoba, ukugaruka kwa Kristu kurabanezereza, kurabahumuriza, kandi kubakiza. Ikibazo cabajijwe n'abagarariji: « Ni nde yashobora guhagarara? » ironka inyishu yayo hano: Abadiventisiti bagumye ari intahemuka ku butumwa Imana yabashinze gushika kw'iherezo ry'isi, bashize ubuzima bwabo mu kaga, iyo bikenewe. Ukwo kudahemuka gushingiye ku kwifatanyaga kwabo n'Isabato nyeranda yejeje n'Imana kuva isi iremwa, n'urukundo bagaragaje ijamba ryayo ry'ubuhanuzi. Ivyo ni vyiza cane kuko ubu bazi ko Isabato ivuga ubuhanuzi bw'ikiruhuko gikomeye c'imyaka igihumbi c'indwi, aho bazashobora kwinjiramo, batsinzwe inyuma ya Yezu Kristu mu kwakira ubuzima budahera bwasezeranywe mw'izina ryiwe.

Umurongo wa 11: "Abamarayika bose bahagaze bakikuje iyo ntebe y'ubwami n'abakurambere n'ibinyabuzima bine; baraheza bagwa bubamye imbere y'intebe y'ubwami, imbere y'Imana, .

Ico kintu twashikirijwe kiravyura ukwinjira mu kiruhuko gikomeye c'Imana co mw'ijuru. Turabona amashusho yo mu bigabane vya 4 n'ivya 5 avuga kuri iyo nsiguro.

Umurongo wa 12: "ati: Amen! Imana yacu ishimwe, ubuninahazwa, ubwenge, ishimwe, icubahiro, ububasha n'ubushobozi bibe ivy'imyaka yose! Amen! »

Banezerewe n'iyi mpera nziza y'ubumenyi bw'agakiza ko kw'isi, abamarayika baraserura umunezero wabo n'ugukenguruka kwabo ku Mana y'ineza ari yo Muremyi wacu, iyabo, iyacu, iyo yafashe ingingo yo gucungura ivyaha vy'abatowe bo kw'isi, mu kuza kwigira umuntu ng'aho n'ukwigira umuntu ku ubutungane. Aya maso menshi ataboneka yarakurikiye igice cose c'uwu mugambi w'agakiza kandi yaratangajwe n'ukuntu urukundo rw'Imana rwerekanwa mu buryo buhambaye. Ijambo rya mbere bavuga ni "Amen!" Vy'ukuri! Ni ukuri! Kuko Imana ari Imana y'ukuri, ni Imana y'ukuri. Ijambo rya kabiri ni "ishimwe" ryari kandi izina rya mbere ry'imiryango 12: "Yuda" = Ishimwe. Ijambo rya gatatu ni "ubuninahazwa" kandi Imana irakwiriye gufatanya n'ubuninahazwa bwayo kuko izobuzirikana mu Vyahishuriwe Yohana 14:7 kugira ngo ubusabe, nk'Imana y'umuremyi yihariye, ku bavuga ko ari agakiza kayo kuva mu 1843. Ijambo rya kane ni "ubwenge". Ukwiga iyo nyandiko igamije kuyimenyeshya abayitoye bose. Ubwo bukerebutsi buva ku Mana burarengeye ivyo dushobora kwiyumvira. Ubuhendanyi, imikino yo mu mutwe, vyose biri ng'aho mu buryo bw'Imana. Ica gatanu ni "ugukenguruka." Ni uburyo bw'idini bwo gukenguruka buranguka mu majambo n'ibikorwa vyeranda. Mu kibanza ca gatandatu haza "icubahiro." Ivyo ni vyo abagarariji bababaje cane Imana. Bamusuzugura mu guhakana ubushake bwiwe bwahishuriwe. Ahubwo, abatowe baramuhaye, ku rugero bashoboye rwose, icubahiro kimubereye. Mu kibanza c'indwi n'ica munani haza "ububasha n'inkomezi." Ivyo bintu bibiri bikomeye vyari bikenewe kugira ngo bamanure abanyagitugu bo kw'isi, kugira ngo bajanjagure abagarariji b'ubwibone igihe bari bakiri ku butegetsi kw'isi. Iyo hataba ubwo bubasha n'inkomezi, abatowe ba nyuma bari gupfa nk'abandi bamaratiri benshi cane mu gihe ca gikirisu.

Umurongo wa 13: "Umwe mu bakurambere arambaza ati: «Abo bambaye impuzu zera ni bande kandi bavuye hehe?»

Ikibazo cabajijwe kigamije kuduhishurira ubudasa bw'ikimenyetso c' "impuzu zera" mu bijanye n'impuzu "zera" zo mu Vyahishuriwe Yohana 3:4 n' "impuzu z'ilino nziza" zigaragaza, mu Vyahishuriwe Yohana 19:8, "ibikorwa vy'ubugorotsi vy'aberanda" vy'igihe ca nyuma c'umugeni, ts guhaguruka aja mw'ijuru.

Umurongo wa 14: "Ndamubwira nti: Mukama wanje, ni wewe ubizi. Araheza ambwira ati: «Aba ni abavuye mu marushwa menshi; bamese impuzu zabo, bayeza mu maraso y'Umwagazi w'intama.»

Kubera ko "impuzu zera" zambarwa n'abasaza bamwebamwe, Yohani arashobora, mu vy'ukuri, kwizigira inyishu iva kuri umwe muri bo. Kandi inyishu twiteze iraza: «Abo ni abavuye mu mubabaro mwinshi», ni ukuvuga abatowe, abagandaguwe n'abamaratiri b'intambara z'idini n'ubutemera Imana nk'uko «ikidodo ca 5» caduhishuriwe, mu Vyahishuriwe Yohana 6:9 gushika kuri 11: «Umwe wese muri bo yahawe impuzu yera; maze babwirwa ngo baruhuke umwanya mutoyi, gushika umubare w'abasuku bagenzi babo n'abavukanyi babo, bazokwicwa nka bo, uzuzuye.» Mu Vyahishuriwe Yohana 2:22, «umubabaro mwinshi» yerekeza ku bwicanyi bwakozwe n'intwari y'Abafaransa y'abatemera Imana hagati y'umwaka wa 1793 n'umwaka wa 1794. Mu kwemeza, mu Vyahishuriwe Yohana 11:13 dusoma ngo: "...abantu ibihumbi indwi bicwa n'uwo mutingito"; "Indwi" ku bijanye n'ivy'idini, "igihumbi" na co ku bijanye n'abantu benshi. Impinduka y'Abafaransa imeze nk'umutingito na wo nyene wica abasavyi b'Imana. Ariko iyo "mibabaro ikomeye" yari uburyo bwa mbere gusa bw'ivyo bintu vyarangutse. Uburyo bwayo bwa kabiri buzorangurwa n'"inzumbete ya 6" y'Ivyagezwe 9, ubuhinga buteye ubwoba bwo guhindura mu Vyagezweho 11 buzohishura ico kintu. Amasinzi menshi y'abakirisu b'abahemu bazokwicwa mu gihe c'Intambara ya Gatatu y'Isi Yose iyo "Inzumbete ya 6" igereranya kandi ikayemeza. Ariko kuva mu mwaka w'1843, Imana yaratoranije abatoranijwe yeza kandi aba nyuma ishira ku ruhande barafise agaciro kanini mu maso yayo ku buryo badashobora gutikizwa. Arabategurira intahe ya nyuma muri

kahise k'agakiza ko kw'isi ; intahe y'ubudahemuka bazomuha mu kuguma ari intahemuka ku Isabato yiwe y'umusi w'indwi, mbere n'igihe yoba yateye ubwoba ko azomwica n'ikambi y'abagarariji. Ico kigeragezo ca nyuma c'umugambi w'Imana kigaragara mu butumwa bwashikirijwe " *Filadelufiya* " mu Vyahishuriwe Yohana 3:10 no mu Vyahishuriwe Yohana 13:15 (itegeko ry'urupfu) . Ku Mana, umugambi urabereye gukorwa, kandi ku rugero , iyo ugeragejwe, .

Bemera ingorane zo gupfa, na we akabashira mu mugwi w'abamaratiri , bigatuma bafatwa nk'abamaratiri *nyakuri* . Bazorokoka urupfu kubera gusa ubufasha bwa Yezu Kristu bwo kubakiza . Muri iki kigeragezo ca nyuma, inyuma y' " *umubabaro munini* " wa kabiri , biciye ku gishingantahe c'ubudahemuka bwabo , na bo nyene, *bazomesa impuzu zabo, bazeze mu maraso y'Umwagazi w'Intama* , mu kuguma ari intahemuka gushika ku rupfu bazobatera ubwoba . Igihe iki kigeragezo ca nyuma c'ukwizera kizoba kirangiye , igitigiri c'abazopfa nk'abamaratiri kizoba cuzuye kandi " *ikiruhuko* " c'aberanda bamaratiri c' " *ikidodo ca gatanu* " kizohera n'izuka ryabo. Kuva mu mwaka w'1843 na cane cane kuva mu mwaka w'1994, igikorwa co kweza cakozwe n'Imana kiratuma urupfu rw'abatoranijwe *nyakuri* bagumye bazima kandi ari abizigirwa gushika kw'isaha y'ukugaruka kwiwe n'iherezo ry'igihe c'ubuntu kibanziriza kirushiriza kuba ubusa.

Umurongo wa 15 : “ *Ni co gituma bari imbere y'intebe y'Imana, bakayikorera amanywa n'ijoro mu rusengero rwayo. Uwuyagiye ku ntebe azoba hagati yabo ;* »

Birimvikana ko ku Mana, ubwo bwoko bw'abatoranijwe bugereranya abantu b'abanyacubahiro cane cane. Azomuha icubahiro kidasanzwe . Muri uyu murongo, Mpwemu akoresha ibihe bibiri, ivy'ubu n'ivy'imbere. Inshinga zifataniye mu gihe c'ubu “ *bari* ” na “ *bamukorera* ” zihishura ugukomeza kw'inyifato yabo mu mubiri wabo w'umubiri ari wo rusengero rw'Imana iba muri bo. Kandi ico gikorwa kizokwaguka mw'ijuru bamaze guhagurutswa na Yezu Kristu. Mu gihe kizozwa, Imana iratanga inyishu yayo ku budahemuka bwabo : « *Uwuri ku ntebe y'ubwami azoshinga ihema ryiwe hejuru yabo* » ibihe bidahera.

Umurongo wa 16 : “ *Ntibazosubira gusonza, ntibazonyoterwa, nta n'izuba rizobarasira, canke n'ubushuhe ubwo ari bwo bwose.* »

Aya majambo asobanura ku batowe b'Abadiventisiti bapfuye ko bari " *bashonje* " bamaze kubura ivyo barya kandi " *banyotewe* " kubera ko babura amazi n'abababaza n'abacungera amabohero. « *Umuriro w'izuba* » , uwo « *ubushuhe* » bwawo buzorushiriza gukomera mu ca kane c'ivyago indwi vya nyuma vy'Imana, uzoba wabaraturiye kandi ubababaje . Ariko kandi ni umuriro w'ibitoro vy'inkizisiyo ya papa , ubundi bwoko bw'ubushuhe , ni ho abamaratiri b'ikidodo *ca gatanu* baturirwa canke bagababazwa . Ijambo " *ubushuhe* " ryerekeza kandi ku muriro w'ibirwanisho bisanzwe n'ivy'ubumara bwa atomike bikoresha mu gihe c'inzumbete ya *gatandatu* . Abarokotse iyo ntambara ya nyuma bazoba baraciye mu muriro. Ivyo ntibizosubira kuba mu buzima budahera, aho abatoranijwe bonyene bazokwinjira .

Umurongo wa 17 : “ *Kuko Umwagazi w'intama uri hagati y'intebe y'ubwami azobaragira, akabajana ku masoko y'amazi y'ubuzima, Imana izohanagura amarira yose mu maso yabo.* »

“ *Umwagazi w'intama* ” ni mu vy'ukuri , na we nyene , Umwungere mwiza azoragira intama ziwe akundwa. Ubumana bwiwe burasubira kwemezwa aha n'ikibanza afise “ *hagati mu ntebe y'ubwami* ”. Ububasha bwiwe bw'ubumana burayobora abo yatoye “ *ku masoko y'amazi y'ubuzima* ,” ishusho y'ikigereranyo y'ubuzima budahera. Kandi yibanze ku gihe ca nyuma , niyagaruka , abatowe biwe ba nyuma bazoba bari mu marira, azo “ *hanagura amarira yose mu maso yabo* .” Ariko kandi amarira ni yo yabaye umugabane w'abatowe bose bafashwe nabi kandi bagatotezwa mu mateka yose y'igihe ca gikirisu , kenshi gushika bapfuye .

Iciyumviro: Naho hariho ibigaragara bihenda mu gihe cacu ca 2020 ,aho ukwizera kw'ukuri bisa n'uko kwazimiye , Imana ivuga ubuhanuzi bw'uguhinduka n'agakiza k'“ amasinzi ” ava mu bwoko bwose, ubwoko bwose n'indimi zose zo kw'isi. Ni agateka nyakuri aha abatowe biwe kumenya ko , nk'uko Ivyahishuwe 9 :5-10 abivuga, igihe co gutahura idini n'amahoro kw'isi yose categekanijwe na we mu myaka " 150 " gusa (canke amezi *atanu* y'ubuhanuzi) hagati y'umwaka wa 1844 n'uwa 1994. :8 : " Ico gikoko wabonye cariho , *none ntikiriho*. " *Ategerezwa kuduga ava mu nyenga aja mu guhona. Kandi ababa kw'isi, amazina yabo atanditswe mu gitabu c'ubugingo uhereye kw'iremwa ry'isi, bazotangara nibona ca gikoko : kuko cariho, none ntikiriho, kandi kizobaho.* " **Abatoranijwe vy'ukuri ntibazotangazwa** no kubona ivyo Imana yabamenyesheje mw'ijambo ryayo ry'ubuhanuzi biranguka."

Ivyahishuriwe Yohana 8 : Inzumbete zine za mbere .

Ibihano bine vyambere vy'Imana

Umurongo wa 1 : “ *Amaze gufungura ikidodo ca karindwi, mw'ijuru haba uguceceka nk'igice c'isaha.* »

Ugufungura kw' " *ikidodo c'indwi* " ni ikintu gihambaye cane, kuko gitanga uburenganzira bwo gufungura neza igitabu c'Ivyahishuriwe Yohana " *cadomweko ikidodo indwi* " nk'uko Ivyahishuriwe 5:1 bivuga. Uguceceka kugaragaza iyo nzira y'ugufungura gutuma ico gikorwa gigira agaciro kadasanzwe. Rifise imvo zibiri ziyishingira intahe. Ica mbere ni icyumviro c'ugusenyuka kw'ubucuti buri hagati y'ijuru n'isi, vyatewe n'uguheba Isabato ku wa 7 Ntwarante 321. Ica kabiri gisigurwa gutyo : kubera ukwizera, ndahuza iki “ *kidodo c'indwi* ” n' “ *ikidodo c'Imana nzima* ” c'ikigabane ca 7 kigaragaza ho Isabato y'isi , . Yaributse akamaro karyo mu kurigira ikiganiro c'itegeko rigira kane mu mabwirizwa yiwe cumi. Kandi ng'aho ni ho nabonye ibimenyamenya vyerekana akamaro kanini cane ku Mana, Umuremyi wacu ahambaye cane. Ariko rero, mu nkuru yo mw'Itanguriro, narabonye ko umusi ugira indwi washizwe ahabona ukwawo mu kigabane ca 2. Imisi itandatu ya mbere iravugwa mu kigabane ca 1. Vyongeye, umusi ugira indwi ntupfungwa, nk'iyindi ya mbere, n'ijambo ry'ikigiriki ngo “ *hari umugoroba n'igitondo.* ” Ukwo kudasanzwe kurashingira intahe uruhara rwaco rw'ubuhanuzi rw'ikimpumbi c'indwi c'umugambi w'Imana wo gukiza. Hashizwe muni y'ikimenyetso c'ubuzima budahera bw'abatoranijwe bacunguwe n'amaraso ya Yezu Kristu, ikimpumbi c'indwi ubwaco kimeze nk'umusi utagira iherezo. Mu kwemeza ivyo bintu, mu gushikiriza kwayo muri Bibiliya y'igiheburayo, ari yo Torah, icanditswe c'itegeko rya kane kiratandukanywa n'ibindi, kigatangurirwa n'ikimenyetso gisaba igihe co guceceka mu buryo bwubahiriza. Ico kimenyetso ni urudome rw'igiheburayo “ *Pé* ” kandi rero kikaba ari ukwaco kigaragaza ko hariho akaruhuko mu canditswe, gifata izina “ *pétuhot* ” . Umusi w'indwi w'ikiruhuko c'Isabato rero urafise imvo yose yo gushirwako ikimenyetso n'Imana mu buryo bumwe bumwe. Kuva mu mpera z'umwaka w'1843, vyatumye ukwizera kw'Abaporotisanti kwa kera, kuragwa “ *Sunday* ” y'Abagatolika, gutakaza ukwizera. Kandi kuva muri iyo ngorane nyene, ariko mu mpera z'umwaka w'1844, vyasubiye kuba ikimenyetso c'uko ndi uw'Imana Ezekiyeli 20:12-20 imuha : “ *Nanje nabahaye amasabato yanje ngo ibe ikimenyetso hagati yanje na bo, kugira ngo bamenye ko ndi YaHweh abeza ikimenyetso canje na bo, YaHweh, Imana yawe.* ” Ni we gusa uwo yatowe ashobora rero kwinjira mw'ibanga ry'Imana, akamenya porogarama nyayo y'umugambi wiwe yahishuriwe."

Ivyo bivuzwe, mu kigabane ca 8, Imana ivuga iminyororo y'ubutumwa bw'umuvumo. Ivyo bikantuma ndaba ukuri kw'Isabato nkoreshye imivumo ukuyiheba, n'abakristo kuva kw'igenekerezo rya 7 Ntwarante 321, kwavyaye mu minyororo mu gihe c'ubukristo. Ivyo ni vyo umurongo ukurikira uzokwemeza mu guhuza insiguro y'Isabato n' " *inzumbete indwi* " , ibimenyetso vy' " ibihano indwi vy'Imana " bizotera ubuhemu bwa gikirisu bwo ku wa 7 Ntwarante 321 .

Umurongo wa 2 : “ *Mbona abamarayika indwi bahagaze imbere y'Imana, bahabwa inzumbete indwi.* »

Ica mbere mu vyiza umuntu aronka mu kweza Isabato y'umusi w'indwi, yiyejeje n'Imana, ni ugutahura insobanuro iha insiguro y' *inzumbete indwi*. Kubera uburyo bwo kuyikoresha, iyo nsiguro irafungura bimwe bishitse ubwenge bw'uwatowe. Kuko bizana ikimenyamenya c'ikirego c' *icaha* "kivugwa muri Dan.8:12 ku Ishengero rya gikirisu, n'Imana. Nkako, ivyo "bihano indwi" ntivyobaye bitewe n'Imana iyo ico caha kitabaho. Ikindi kandi, dufatiye ku Balewi 26, ivyo bihano birabereye kubera urwanko rw'amabwirizwa yiwe. Mw'isezerano rya kera, Imana yari yamaze kwemera iyo ngingo ngenderwako nyene, yo guhana ububisha bwa Isirayeli y'umubiri y'abahemu kandi yononekaye. Imana umuremyi kandi ishingira amategeko idahinduka iraduha aha ikimenyamenya ciza cane. Iyo miryango yompi isaba ivyo kwumvira no kuba intahemuka.

Kurukira insiguro y' *inzumbete* bizodufasha kwerekana ukuntu amadini yose ya gikirisu yaciriwe urubanza: Abagatolika, Aborotodogisi, Abaporotisanti kuva mu 1843, ariko n'Abadiventisiti kuva mu 1994. Irahishura kandi igihano co kw'isi yose c' *inzumbete ya gatandatu* izobakubita hamwe imbere y'uko igihe c'ikigeragezo gihera. Turashobora rero gupima akamaro kayo. "Inzumbete y'indwi" ifitaniye isano n'ukugaruka kwa Kristo, ni ukuvuga igikorwa c'Imana kitaziguye, izofatwa ukwayo, nk'Isabato, mu kigabane ca 11, hanyuma izofatwa cane cane mu bigabane vya 18 na 19.

Mu binjana 17 vyaheze kuva mu 321, canke neza na neza imyaka 1709, imyaka 1522 yarangwa n'imivumo yatowe n'ukurenga kw'Isabato gushika aho igarurwa mu mwaka w'1843 mw'itegeko rya Dan.8:14. Kandi kuva kuri iyo tariki yo gusubirana kwayo gushika ku kugaruka kwa Yezu Kristu mu 2030, Isabato yatanze umuhezagiro wayo imyaka 187 gusa. Isabato rero yaragiriye nabi abantu b'abahemu kuruta uko yagiriye neza abatoranijwe b'intahemuka. Umuvumo niwo utsinda kandi iyo nsiguro rero irafise ikibanza cayo muri iki gice ca 8 kigaragaza imivumo y'Imana.

Umurongo wa 3: "Uwundi mumarayika araza ahagarara ku gicaniro afise igitereko c'imibavu c'inzahabu; Ihabwa n'imibavu myinshi, ngo ayishikanire ku gicaniro c'izahabu cari imbere y'intebe y'ubwami hamwe n'amasengesho y'aberanda bese." »

Muri Daniyeli 8:13, amaze kuvuga « *icaha gisenya* », abera bo mu iyerekwa bavuze ivyerekeye « ubuherezi bwo mw'ijuru » bwa Yezu Kristu butahinduka, nk'uko bivugwa muri Heb 7:23. Ku isi, kuva mu mwaka w'538, intwari ya papa yamwaye nk'uko Dan.8:11 abivugaga. Mu 1843, gusubirana na Yezu Kristu vyasaba ko risubirwamwo. Iyo ni yo ntumbero y'insanganyamatsiko turiko turavugaga muri uyu murongo wa 3 yugurura ijuru ikatwereka Yezu Kristu mu ruhara rwiwe rw'ikigereranyo nk'umuherezi mukuru wo mw'ijuru umuvugizi w'ivyaha vy'abatoranijwe biwe, kandi ari bo bonyene. Zirikana ko kw'isi, hagati y'umwaka wa 538 n'uwa 1843, iyo nkuru n'urwo ruhara bifatwa nk'ibiteye isoni kandi bikanyagwa n'igikorwa c'abapapa b'Abagatolika b'i Roma bakurikirana mu gihe, bagakomeza gutera ubwoba Imana ku burenganzira bwayo bwo kuganza bubereye.

Kubera ko ryashikirijwe muri iki gice ca 8 kandi ko ryahagaze mu gihe kimwe n'uguheba kw'Isabato, iyo nsiguro y'ugusenga kwa Yezu Kristu irashikirizwa natwe, natwe, muni y'umuce w'umuvumo wo guhagarara kw'ukwo gusenga kw'amasinzi y'abakirisu, abashikiwe n'ibintu bitagira ubwenge vy'izuba ry'abapagani ry'umusi w'Abaroma «; iki, mbere kandi hejuru ya vyose, inyuma y'uguhindura izina ryaco mu buryo buzimiza kandi bukwegakwega: "Ku musi w'Imana": umusi w'Umukama. Ego, ariko ni umukama uwuhe? Ewe! Uwo ari musi.

Umurongo wa 4: "Umwotsi w'imibavu waraduze n'amasengesho y'aberanda uvuye mu kuboko kw'umumarayika imbere y'Imana." »

"Imibavu" ijana n' "amasengesho y'aberanda" igereranya akamoto keza k'inkuka ya Yezu Kirisitu. Ni ukugaragaza urukundo n'ubudahemuka kwiwe bituma amasengesho y'abo yatoye yemerwa n'urubanza rwiwe rw'Imana. Ni ngombwa kumenya muri uyu

murongo akamaro k'uguhuza amajambo " *umwotsi* " n' " *amasengesho y'aberanda* ." Ivyo bizokoresha mu Vyahishuriwe Yohana 9:2 kugira ngo vyerekane amasengesho y'abakirisu b'ikinyoma b'Abaporotisanti, kuva aho ibintu bishasha vyashitse mu 1843.

Ico Imana iriko iravugaga muri uyu murongo ni uko ibintu vyari vyifashe hagati y'igihe c'intumwa n'itariki yavumwe y'itariki 7 Ntwarante 321. Imbere y'uko Isabato iheba, Yezu yarakiriye amasengesho y'abatowe maze arabasabira mu cicaro ciwe. Iryo ni ishusho y'inyigisho yerekana ko ubucuti buhagaze hagati y'Imana n'abatoranijwe bayo bugumaho. Bizoba ari uko igihe cose bazoba berekana ubudahemuka ku muntu wiwe no ku nyigisho yiwe y'ukuri, ni ukuvuga gushika mu mwaka w'321. Mu mwaka w'1843, ubuherezi bwa Yezu buzobubira *gukora* igikorwa cabwo cose gihezagiye ku neza y'aberanda b'Abadiventisiti batowe. Ariko rero, hagati y'umwaka wa 321 n'uwa 1843, abahinduzi barahungukiye ku buntu bwiwe, nk'abo mu gihe ca *Tiyatira* .

Umurongo wa 5 : “ *Umumarayika afata igitereko c'imibavu, agizuka umuriro wo ku gicaniro, aragijugunya kw'isi. Nuko haba imiravyo, amajwi, imiravyo, haca n'umutingito.* »

Ico gikorwa kidondora kiraboneka ko ari ubukazi. Ni iya Yezu Kristu mu mpera y'igikorwa ciwe co gusenga igihe isaha y'iherezo ry'igihe c'ubuntu izoshika. Uruhara rw' " *igicaniro* " rurahera, maze " *umuriro* " , ishusho y'urupfu rw'impongano rwa Yezu Kristu, " *ukajugunywa kw'isi* " , usaba igihano ku bawusuzuguye, kandi kuri bamwe, bakawusuzugura. Iherezo ry'isi rigaragazwa n'ukuntu Imana yinjiramwo ata guca ku ruhanda rivugwa aha n'ijambo ry'ingenzi rihishurirwa mu Vyahishuriwe Yohana 4:5 no muri Kuv 19:16. Incamake y'igihe ca gikirisu irahera n'uku kuza kwa Yezu Kristu “ kw'Abadiventisiti ”.

Nk'uko biri ku Isabato, insiguro y'ugusenga kw'ijuru kwa Yezu Kristu yerekanwa mu ruhanda rw'umuvumo w'urubanza rwiwe hagati y'umwaka wa 321 n'uwa 1843. Aberanda babaza Mpwemu ku bijanye n'ivyo, muri Dan 8:13, bari bafise imvo yumvikana yo gushaka kumenya igihe ubuherezi “ *buhoraho* ” bwazosubirwamwo na Yezu.

Iciyumviro : Ata gushiramwo amakenga insobanuro ya kera , insobanuro ya kabiri irafise insiguro itunganye. Muri iyo nsobanuro ya kabiri, iherezo ry'insanganyamatsiko y'ugusenga kwa Yezu Kristu rishobora guhuzwa n'itariki ya 7 Ntwarante 321, igihe abakirisu baheba Isabato bituma Imana yinjira mu mujinya uzohongerwa n'ubukirisu bwo mu Burengerero, biciye ku “ nzumbete *indwi* zikurikira 6 zivuye. Iyi nsobanuro ibiri irarushiriza kuba ibereye kuko guheba Isabato bifise ingaruka gushika kw'iherezo ry'isi, mu 2030, umwaka aho, biciye ku kugaruka kwiwe kw'ubuninahazwa kuboneka, Yezu Kristu azokuraho ubuziraherezo ubutegetsu bwa papa bw'Uburoma n'umushigikiye wayo wa nyuma w'Umuporotisanti w'Umunyamerika kugira ngo amuserukire n'ivyo bavuga vy'ikinyoma. Yezu azoca asubira kuronka izina ryiwe ry'icubahiro ry' “ *Umutwe* ” w'Ekleziya yigaruriwe n'ubupapa. Nkako, mu buryo butandukanye n'abatowe b'abizigirwa, abakristo b'abahemu baguye bazokwiringagiza itegeko rya Dan.8:14 n'ingaruka zaryo gushika kw'iherezo ry'isi ; ivyo bikaba bishingira intahe ubwoba bwabo igihe Yezu azogaruka hakurikijwe inyigisho yo mu Vyahishuriwe Yohana 6: 15-16. Imbere y'umwaka wa 2030, inzumbete zitandatu za mbere zizoranguka hagati y'umwaka wa 321 n'uwa 2029 . Kubera " *inzumbete ya gatandatu* " , igihano ca nyuma co kugabisha imbere y'ugutikizwa kwa nyuma, Imana yarahanye cane abakirisu b'abagarariji. Inyuma y'iki gihano ca gatandatu, azotunganya ivyangombwa vy'ikigeragezo ca nyuma c'ukwizera kw'isi yose kandi muri ivyo, umuco wahishuriwe uzomenyeshwa kandi umenyekane ku barokotse bese. Ni mu gihe c'ukuri kwerekanwa ko abatowe n'abaguye bazoheza, biciye ku kwihitiramwo kwabo, batere imbere mu gihe c'iterabwoba ry'urupfu baja ku mpera yabo ya nyuma izoba : ubuzima budahera ku batowe, urupfu rutomoye kandi rudahinduka ku baguye.

Umurongo wa 6 : “ *Abamarayika indwi bari bafise izo nzumbete indwi baritegurira kuzivuza.* »

Muri uwo murongo, Mpwemu araduha inyishu nshasha y'igihe ca gikirisu , afata nk'insanganyamatsiko yayo " *inzumbete indwi* " canke " ibihano indwi bikurikirana " vyatanzwe mu gihe cose ca gikirisu kuva ku wa 7 Ntwarante 321, umwaka " *icaha* " cashinzwe ku mugaragaro kandi mu **buryo bw'abanyagihugu** . Ndibuka ko mu ntangamarara y'Ivyahishuriwe Yohana 1, " *ijwi* " rya Kristo ubwaryo ryaramaze kugereranywa n'ijwi ry' " *inzumbete* ". Ico gikoresho cakoreshwa mu kugabisha abantu muri Isirayeli gifise muri co insobanuro yose y'ivyahishuriwe Yohana. Iyo ngabisho iragabisha ku mitego umwansi ashiraho.

Umurongo wa 7 : “ *Uwa mbere aravuga. Haba urubura n'umuriro uvanze n'amaraso, biratererwa kw'isi ; ikigira gatatu c'isi kirasha, n'ikigira gatatu c'ibiti kirasha, n'ivyatsi bitoto vyose birasha.* »

Igihano ca mbere : cakozwe hagati y'umwaka wa 321 n'uwa 538, n'ibitero bitandukanye vy'abantu bitwa " abanyamahanga " ku bwami bw'Uburoma . Ndibuka cane cane abantu b'aba " Huni " umurongozi wabo Attila yiyise " ikiza c'Imana ". Ikiza caturitse igice c'Uburayi ; mu buraruko bwa Gaule, mu buraruko bw'Ubutaliyano no muri Pannonie (Korowasiya n'uburengero bwa Hongiriya) . Icivugo ciwe cari, Ewe kuntu vyamenyekanye ! " Aho ifarasi yanje ija, ivyatsi ntibisubira gukura ." Ivyo yakozwe biravugwa mu ncamake neza muri uyu murongo wa 7 ; Ntaco kibura, vyose biriho. " *Urubura* " ni ikimenyetso c'ugusambura ibiterwa na " *umuriro* " ni ikimenyetso c'ugusambura ibikoresho bishobora gukoreshwa. Kandi n'ukuri, " *amaraso yamenetse kw'isi* " ni ikigereranyo c'ubuzima bw'abantu bwishwe n'ubukazi. Inshinga " *gutera* " yerekana ishavu ry'Imana umuremyi , umushinga amategeko n'umukiza ihumekeye kandi ikayobora igikorwa inyuma yo " *gutera umuriro ku gicaniro* " ku murongo wa 5 .

Mu buryo busa n'ubwo, muri Lew. 26: 14-17 turasoma : “ *Ariko nimutumviriza, ntimushitse ayo mabwirizwa yose, ariko nimwasuzugura amabwirizwa yanje, umutima wanyu ukanka amateka yanje, ku buryo mutazokurikiza amabwirizwa yanje yose, ahubwo mukarenga isezerano ryanje, nzobagira ivyo. Nzokurungikira ubwoba, ububabare n'umuriro, bizotuma amaso yawe agira ububabare, umutima wawe ubabara ; kandi muzobiba imbuto zanyu ubusa : abansi banyu bazozirotsa. nzobashinga mu maso hanje, mutsindirwe imbere y'abansi banyu ; abakwanka bazogutwara, nawe uzohunga ata wugukurikirana.* »

Umurongo wa 8 : “ *Inkengeri ya kabiri iravuga . Maze ikintu kimeze nk'umusozi munini waka umuriro utererwa mu kiyaga ; ica gatatu c'ikiyaga gihinduka amaraso + .*

Igihano ca kabiri : Urufunguruzo rw'ivyo bishushanyo ruri muri Yer 51 :24-25 : “ *Nzokwishura Babiloni n'ababa i Kaludaya bose ibibi vyose bakoze i Siyoni mu maso yanyu, ni ko Uhoraho avuga . Raba ndakurwanya, wa musozi urimbura, ni ko Uhoraho avuze, wewe usenya isi yose! nzokuramvurira ukuboko kwanje, ndakwikuye mu bitandara, nguhindure umusozi waka umuriro.* » Ni muri uyu murongo wa 8 Mpwemu avuga intwari y'ubupapa bw'Uburoma mw'izina ryayo ry'ikigereranyo rya “ *Babiloni* ” rizoboneka mu buryo bwa “ *Babiloni ikomeye* ” mu Vyahishuriwe Yohana 14:8, 17:5 na 18:2. " Umuriro " urahuye n'akaranga kiwe, ukavyura uwo uzomurya mu kugaruka kwa Kristu no mu rubanza rwa nyuma, n'uwo akoresha mu gutera urwanko abamwemera kandi bamushigikira : abami b'i Buraya n'ibisata vyabo vy'Abagatolika. Aha nk'uko biri muri Daniyeli, « *ikiyaga* » kigereranya abantu barebanywa n'igipfukisho c'ubuhanuzi ; ubumuntu bw'ibisata vy'abantu bitazwi mu vy'ukuri vyagumye ari abapagani naho bisa n'uko hariho uguhinduka kw'abakirisu kwakozwe. Inkurikizi ya mbere y'ugushinga intwari ya papa mu 538 ni ugutera ibisata vy'abantu kugira ngo bihindurwe n'inguvu z'igisirikare zitwaje ibirwanisho. Ijambo " *umusozi* " ryerekana ingorane ikomeye y'ubutaka. Iryo ni ryo ribereye gusobanura intwari ya papa, umwansi w'Imana, naho biri ukwo, ikavyurwa n'ubugombe

bwayo bw'Imana ; Ivyo ni kugira ngo bihe ugukomera kw'ubuzima bw'idini bw'abakristu b'abapagani buhinduwe n'uruhamo, imibabaro n'urupfu hagati yabo n'abantu bo hanze b'amadini atandukanye. Idini ry'agahato ni ikintu gishasha kubera ukurenga kw'Isabato nyeranda y'Imana. Turamufitiye umwenda w'ubwicanyi budakenewe bw'uguhindura abantu ku nguvu bwakozwe na Charlemagne n'amabwirizwa y'intambara z'abakristu zari zigenewe ibihugu vy'abayisilamu, zatangujwe na Papa Urbain II ; ibintu vyose vyavuzwe muri iyo " *nzumbete ya kabiri* ."

Umurongo wa 9 : " *ica gatatu c'ibiremwa vyo mu kiyaga bifise ubuzima kirapfa, ica gatatu c'ubwato kirasambuka* .

Inkurikizi ni izo kw'isi yose kandi zizobandanya gushika kw'iherezo ry'isi. Amajambo " *ikiyaga* " n' " *ubwato* " azoronka insobanuro yayo mu ntambara n'abayisilamu bo mu kiyaga Mediterane, ariko kandi n'ibihugu vyo muri Afirika no muri Amerika y'Epfo aho ukwizera kw'abagatolika gutsinda kwategetswe kuzotuma haba ubwicanyi buteye ubwoba bw'abanyagihugu b'imvukira.

Mu buryo buhuye n'ubwo dusoma muri Lew . *Nzomenagura ubwibone bw'ububasha bwawe, ijuru ryawe nzorihindura nk'icuma* , isi yawe na yo nk'umuringa. *Inkomezi zanyu zizoshira ubusa, igihugu canyu ntikizokwama umwimbu waco, n'ibiti vyo mu gihugu ntibizokwama ivyamwa vyavyo* . " Muri uyu murongo, Imana itangaza ugukomantara kw'idini mu gihe ca gikirisu kurangurwa n'uguca kw'i Roma kuva mu bupagani gushika mu bupapa. Birashimishije kubona ko ku musu w'iryo hinduka, ubutegetswe bw'Abaroma bwahevye " Capitol " kugira ngo bushire ubupapa mu kirimba ca Laterani cari neza na neza kuri " Caelius ", ni ukuvuga ikirere. Intwari y'ubupapa y'ubukazi iremeza ukuntu idini rizokomera nk'uko vyari vyaravuzwe ubuhanuzi. Ivyamwa vy'ukwizera kwa gikirisu birahinduka. Ubugwaneza bwa Kristo busubirizwa n'ubukazi n'ububisha ; kandi ukudahemuka ku kuri guhinduka ubuhemu n'umwete ku binyoma vy'idini.

Umurongo wa 10 : " *Inkengeri ya gatatu iravuga . Haca hagwa inyenyeri nini ivuye mw'ijuru, yaka nk'itara ; rugwa ku ca gatatu c'inzuzi no ku masoko y'amazi* . »

Igihano ca gatatu : Ikibi cavyawe kirakomera cane kigashika ku rwego rwo hejuru mu mpera z'Ikinjana ca mbere. Iterambere ry'icapa rikoresheje imashini ryaratumye Bibiliya Nyeranda isohoka. Mu kuyisoma, abatowe baratahura ukuri yigisha. Gutyo aratsimbataza uruhara rw'" *ivyabona bibiri* " Imana imuha mu Vyahishuriwe Yohana 11:3 : " *Nzoha ububasha ivyabona vyanje bibiri, bazohanura imisi igihumbi n'amajana abiri na mirongo itandatu, bambaye amagunira* . " Kubera ko ukwemera kwa Gatolika gushigikira inyigisho zawo bwite z'idini, kwizigira gusa Bibiliya kugira ngo gushingira intahe amazina y'aberanda abatwarwa bawo basenga. " Kuko kugira Bibiliya bicirirwa urubanza na yo kandi bituma uwuyifise ababazwa n'urupfu. Ni ukuvumbura ukuri kwo muri Bibiliya gushingira intahe ishusho itangwa muri uyu murongo : " *Haca hagwa inyenyeri nini ivuye mw'ijuru, yaka nk'itara* ." Umuriro uracariho ku gishushanyo c'i Roma kigereranywa n' " *inyenyeri nini yaka* " nk' " *umusozi munini waka* ." Ijambo " *inyenyeri* " rihishura ivyo rivuga ko " *ritanga umuco kw'isi* " mu vy'idini hakurikijwe Itan.1:15 ; kandi ivyo mw'izina rya Yezu Kristu, uwo avuga ko ameze nk' " *itara* " ry'ukuri , umuco utwara agereranywa na we mu Vyahishuriwe Yohana 21:23 . Aracari " *mukuru* " nk'igihe yatangura , ariko umuriro wiwe wo gutoteza warakuze, uva ku " *gusha* " uja ku " *gusha* " . Insobanuro ni yoroshe, Bibiliya irayicira urubanza, ishavu ryiwe rirarushiriza kuba ryinshi kuko agoberwa n'ukurwanya ku mugaragaro abatoranijwe n'Imana. Ivyo nk'uko Ivyahishuwe 12:15-16 bivyerekana, bimuhatira kuva ku nzira y' " *inzoka* " y'uruyeri kandi y'ubuhendanyi, akaja ku nzira y' " *ikiyoka* " gitoteza ku mugaragaro . Abansi biwe si abatowe b'Imana b'amahoro kandi bumvira gusa , hariho kandi kandi hejuru ya vyose ihanganye na we, ubuporotisanti bw'ikinyoma, bushingiye ku vya politike kuruta ubw'idini, kuko bwirengagiza amabwirizwa yatanze na Yezu Kristu kandi

bukafata ibirwanisho, bukaca, bukaca abantu nk'uko biri mu nkambi y'abagatolika. " Ica gatatu c'inzuzi " , ni ukuvuga igice c'abanyagihugu bo mu Buraya bwa gikirisu, gishikirwa n'ubukazi bw'Abagatolika, nk'uko nyene " amasoko y'amazi " ashikirwa.

Iciteregererezo c'ayo masoko y'amazi ni Imana ubwayo nk'uko Yer 2:13 ibivuga : “ *Kuko abantu banje bakoze ivyaha bibiri : Banhevye jewe isoko y'amazi y'ubuzima, bicukura amariba , amariba yamenetse adashobora gufata amazi.* "Mu bwinshi, muri uyu murongo, Mpwemu yerekana biciye ku " *masôko y'amazi* " abatowe baremwe mw'ishusho y'Imana. Yohana 7:38 iravyemeza, ivuga iti , “ *Uwunyizera, nk'uko Ivyanditswe bivuga, mu nda yiwe hazotemba inzuzi z'amazi y'ubuzima.*” " Iryo jambo ryerekana kandi umugenzo wo kubatiza abana, kuva bavuka , batabajijwe , baronka ikimenyetso c'idini kizotuma baba abarongorwa n'intumbero y'idini itatoranijwe . Uko bagenda barakura, umusi umwe bazofata ibirwanisho bice ababarwanya kubera ko idini ryabo ribisaba ivyo. Bibiliya iracira urubanza iyo ngingo kuko ivuga ngo : “ *Uwuzokwizera akabatizwa azokizwa, ariko uwutemera azocirwa urubanza* (Mariko 16:16).”

Umurongo wa 11 : “ *Izina ry'iyonyenyeri ni Inzoka ; ica gatatu c'amazi gihinduka ikibaye, kandi abantu benshi barapfa banywa ayo mazi, kuko yari yahindutse irura.* »

Mu buryo butandukanye n'amazi meza, azimya inyota yerekana Bibiliya, ijambo ry'Imana ryanditswe, inyigisho y'Abagatolika igereranywa na " *absinthe* " , ikinyobwa kirura, gitera ubumara, mbere kikaba ari co cica ; ivyo birabereye kuko iherezo ry'iyonyigisho rizoba umuriro w' “ *urupfu rwa kabiri rw'urubanza rwa nyuma* ” . Igice , " *ica gatatu* " c'abantu , gihindurwa n'inyigisho y'Abagatolika canke y'ikinyoma y'Abaporotisanti yaronse. “ *Amazi* ” ni abantu n'inyigisho za Bibiliya. Mu ^{kinjana ca 16} , imigwi y'Abaporotisanti bitwaje ibirwanisho yarakoresheje nabi Bibiliya n'inyigisho zayo , kandi mu ishusho y'uwo murongo , abantu bicwa n'abantu be n'inyigisho z'idini ry'ikinyoma. Ivyo ni kubera ko abantu n'inyigisho z'idini vyacitse ibirura. Mu gutangaza ko “ *amazi yahindutse arura* ,” Imana yishura ku kirego c' “ *gukeka ishari* ” cari carategerejwe kuva mu Vyahishuriwe Yohana 6:6 mu *kidodo ca 3* . Aremeza, mu gihe ijambo ryiwe ryanditse riza kubigira, ikirego c'ubusambanyi yariko araregwa Ishengero kuva ku wa 7 Ntwarante 321, cabanjirije igihe c'ubusambanyi bw'idini bwitwa Peregamo mu Vyahishuriwe Yohana 2:12 ku 538 .

Mu buryo busa n'ubwo , dusoma muri Lew . *Nzobarungikira ibikoko vyo mw'ishamba, bizobanyaga abana banyu, bitikize ibitungwa vyanyu, bibagire bake ; kandi inzira zawe zizoba umusaka.* » Ukwiga Lew. 26 n'inzumbete ya 3 yo mu Vyahishuriwe Yohana bihuye, birerekana urubanza Imana itanga ku ntango y'igihe c'Ivugurura. Abatowe vyiwe vy'ukuri baguma mu mahoro kandi baraheba, bakemera urupfu canke ubuja nk'abamaratiri nyakuri. Ariko uretse akarorero kabo gahambaye, abona gusa " *ibikoko* " vy'ububisha birwana, kenshi na kenshi, kubera ubwibone bw'umuntu ku giti ciwe, kandi bica abantu n'ubukazi bw'ibikoko vy'ishamba birya inyama. Ico cyumviro kizofata ishusho mu Vyahishuriwe 13:1 na 11. Ico ni co gice c'iherezo c'igihe , mu rugero rw'imibabaro ,Uwatoranijwe ajanwa “ *mu bugaragwa* ” (= ikigeragezo) mu Vyahishuriwe Yohana 12:6-14 n'ivyanditswe vya Bibiliya “ *ivyabona bibiri* ” vy'Imana vyo mu Vyahishuriwe Yohana 11:3. Ingoma y'ubupapa y'ukutagira ukwihangana kwavuzwe ko izomara imyaka 1260, iri hafi guhera.

Umurongo wa 12 : “ *Inkengeri ya kane iravuga . Ica gatatu c'izuba n'ica gatatu c'ukwezi n'ica gatatu c'inyenyeri birakubitwa, ku buryo ica gatatu cavyo bicira umwiza, umurango ntiwaboneka n'ica gatatu, n'ijoro rigira uko nyene.* »

Igihano ca kane : Mpwemu aha agereranya “*umubabaro mwinshi*” wamenyeshejwe mu Vyahishuriwe Yohana 2:22. Mu bimenyetso, riduhishurira ingaruka zavyo : mu gice kimwe, “ *izuba* ” , ikimenyetso c'umuco w'Imana, rirakubitwa. Kandi, mu gice kimwe, " *ukwezi* " , ikimenyetso c'ikambi y'idini y'umwiza, mu 1793, yerekeye Abagatolika n'Abaporotisanti b'indyarya, na co nyene carakubiswe. Minsi y'ikimenyetso c'

"inyenyeri", igice c'abakristo bahamagariwe *gukayangana* isi na co nyene kirakubitwa umwumwe wese. None ni nde yoshobora gukubita gutyo umuco w'idini ry'ukuri n'iry'ikinyoma ry'abakirisu? Inyishu: Ingengabitekerezo y'ubutemera Imana ifatwa nk'umuco munini w'ibihe. Umuco waco urarengera ibindi vyose. Abanditsi bandika ibitabu kuri iyo nkuru barahabwa agaciro cane kandi bakiyita "abamuriki" nka Voltaire na Montesquieu. Yamara, uwo mucu urasambura, ubwa mbere, ubuzima bw'umuntu mu ruzitiro, busesa amaraso mu migezi. Inyuma y'imitwe y'Umwami Louis wa XVI n'umukenyenzi wiwe Marie-Antoinette, iyo y'Abagatolika n'Abaporotisanti bariko barakora ivyo na yo nyene yaraguye muni y'ibipfundi vy'abanyagihugu b'abanyagihugu. Ico gikorwa c'ubutungane bw'Imana ntikigira ico gishingira intahe ukutemera Imana; ariko iherezo ritsimbataza uburyo, kandi Imana ishobora gusa gutembagaza abanyagitugu mu kubarwanya n'ububisha busumba ubundi, bukomeye kandi bukomeye kuruta. "Ububasha n'ububasha" ni ivy'Umukama mu Vyahishuriwe Yohana. 7:12.

Mu buryo buhuye n'ubwo, turasoma muri Lew. *Nzobazanira inkota izohōra isezerano ryanje*; ni mwakoranira mu bisagara vyanyu, nzobarungika ikiza, mugatanzwe mu maboko y'umwansi. » . "Inkota izohora isezerano ryanje" ni uruhara Imana yahaye intwari y'igihugu y'Abafaransa y'abatemera Imana mu kuyishikanira imitwe y'abasambanyi bo mu vy'impwemu bamugiriye. Cokimwe n'icaga c'imirongo, iyo ntwaro y'abatemera Imana yarashizeho ingingo ngenderwako y'ukwica abantu benshi ku buryo abagandaguye ejo babaye abagandaguwe ejo. Dushingiye kuri iyo ngingo ngenderwako, iyo ntwaro y'umuriro w'iteka yasa n'iyitegerezwa kumira abantu bose mu rupfu. Ni co gituma Imana izoyiha izina "nyenga", "igikoko kiva mu nyenga", mu Vyahishuriwe Yohana 11:7 aho atera imbere insiguro yiwe. Ivyo ni kubera ko muri Itanguriro 1:2, iryo zina ryerekana isi itagira ubuzima, itagira ishusho, irimwo akajagari kandi iyo mu gihe kirekire, ugusambura gutunganijwe kwakozwe n'intwari y'abatemera Imana kwovyara. Nk'akarorero, turabona iherezo ry'igihugu ca Vendée c'Abagatolika kandi c'umwami cahinduwe izina "Venge" n'abanyagihugu b'abanyagihugu bari bafise umugambi wo kugihindura igihugu c'ubusaka kandi kitagira abantu.

Umurongo wa 13: "Nuko ndaba, numva inkukuma iguruka hagati mw'ijuru, ivuga n'ijwi riranga iti, igowe, igorwa, igorwa ku baba kw'isi, kubera ayandi majwi y'inzumbete y'abamarayika batatu bagiye kuvuza!" »

Impinduka y'Abafaransa yatumye habaho ingaruka z'ubwicanyi ariko yashitse ku ntumbero Imana yipfuzwa. Yarakuyeho ububisha bw'idini, hanyuma inyuma yiwe, haciye hashirwaho ukwihangana. Ico ni co gihe, nk'uko bivugwa mu Vyahishuriwe Yohana 13:3, ico gikoko c'Abagatolika co mu *kiyaga* « cakomerekejwe cane ariko *kigakira* » kubera ububasha bukomeye bw' « inkukuma » ya Napoléon, ivugwa muri uyu murongo, yagisanura biciye ku gitabu ciwe citwa Concordat. " ... inkukuma iguruka hagati mu kirere " igereranya uburebure bw'ubutegetsi bw'Umwami w'abami Napoléon ^{wa mbere}. Yaraguye ubukuru bwiwe ku bihugu vyose vy'i Buraya, arananirwa kurwanya Uburusiya. Iryo hitamwo rituma tumenya neza cane igihe ibintu vyabaye, igihe co kuva mu 1800 gushika mu 1814 ni co gituma cyumvirwa. Inkurikizi zikomeye cane z'iyi ngoma ni ikigereranyo gikomeye rero gishingira intahe ukuza kw'itariki y'agaciro ka Daniyeli 8:14, 1843. Iyo ntwaro ihambaye mu mateka y'igihugu c'Ubufaransa iba, ku Mana, umutwazi w'itangazo riteye ubwoba, kuko inyuma y'aho, Imana izoba "iyiheze ikomeye kw'isi yose". Iyo isubiwemwo incuro zitatu, ni ugutungana kw' "amagorwa"; ivyo ni kubera ko mu kwinjira mu mwaka w'1843, nk'uko Ivyahishuriwe Yohana 3:2 vyigisha, Imana isaba abakirisu, bivugira ko ari agakiza ka Yezu Kristu, ko amaherezo baheza Ivugurura ryatanguye mu 1170, itariki Pierre Valdo yasubiyemwo ukuri kwa Bibiliya bimwe bishitse, kandi ko bavyara "ibikorwa bitunganye"; ivyo bitunganye bisabwa mu Vyahishuriwe Yohana 3:2 no mu itegeko ryo muri Daniyeli 8:14. Inkurikizi z'ukwinjira kwayo ziboneka aha mu buryo

bw' " *amagorwa* " akomeye atatu ubu tuzokwiga ukwayo. Nashaka kwongera kuvuga ko igituma iki gihe c'amahoro y'idini, mu buryo buteye ubwoba, kiba " *amagorwa* " akomeye, ari iragi ry'ubutemera Imana bw'igihugu bw'Abafaransa ryinjiye kandi rizokwiragira, gushika kw'iherezo ry'isi, mu vyiyumviro vy'abantu bo mu Burengero. Ivyo ntibizobafasha gushitsa ivyo Imana yasavye kuva mu 1843.

Ariko mbere, " *ikidodo ca gatandatu* " co mu Vyahishuriwe Yohana 6:13 cari caragereranyije ica mbere muri ivyo " *amagorwa* " n'ishusho y' " *ukugwa kw'inyenyeri* " kugereranywa n' " *insukoni z'ivyatsi* " , gutyo ntibari bemeye gukura kw'impwemu gushitse kwasabwa n'Imana kuva mu 1843. itangazo ry' " *amagorwa* " atatu akomeye y'umurongo wigishijwe .

Mu guhishurirwa kwiwe, Mpwemu aravyura imvugo ngo « *ababa kw'isi* » kugira ngo yerekane abantu bashikiwe n'ivyo « *amagorwa* » atatu akomeye yavuzwe ubuhanuzi. Kubera ko baciwe ku Mana kandi bagatandukanywa n'ukutemera kwabo n'icaha cabo, Mpwemu arasubira kubafatanya n' " *isi* . " Ahubwo, Yezu yerekana abatowe biwe b'abizigirwa b'ukuri akoresheje imvugo ngo « *abanyagihugu b'ubwami bwo mw'ijuru* » ; igihugu cabo si " *isi* " ahubwo ni " *ijuru* " aho Yezu " yabateguriye *ikibanza* " nk'uko bivugwa muri Yohani 14:2-3. Rero igihe cose iyo mvugo " *ababa kw'isi* " isubiwemwo mu Vyahishuriwe Yohana, ni ukugira ngo yerekane abantu b'abagarariji batandukanye n'Imana muri Yezu Kristu.

Ivyahishuriwe Yohana 9 : Inzumbete ya 5 n'iya ⁶ .
" *Amagorwa akomeye* " ya mbere " n'aya kabiri " .

Inzumbete ya 5 : " *Ivyago Bikomeye* ^{vya Mbere} " .
ku Baporotisanti (1843) n'Abadiventisiti (1994) .

Iciyumviro : Mu gisomwa ca mbere, iyi nsiguro y' " *inzumbete ya 5* " yerekana mu mashusho y'ikigereranyo urubanza Imana izana ku madini y'Abaporotisanti yaguye mu bimaramare kuva mu ^{mpera z'umwaka} w'1843 . Ariko izana inyigisho z'inyongera zemeza amatangazo y'ubuhanuzi yatanzwe na Mr White Adventy, uwo wacu Mr. nk'intumwa yiwe. Igikorwa kiwe c'ubuhanuzi caramurikiye cane cane igihe c'ikigeragezo ca nyuma c'ukwizera ; ivyo yavuze bizokwemezwa muri ubu butumwa. Ariko ico mushiki wacu atazi ni uko ugutegerezwa kw'abadiventisiti kwa gatatu kwari kwateguwe n'Imana kugira ngo igerageze ishengeru ry'abadiventisiti b'umusi w'indwi ubwaryo. Nta gukeka ko ico cizigiro ca gatatu kitafashe iterambere rya bese ry'ivyo bibiri vyabanje , ariko urugero rw'ukuri gushasha kwahishuriwe gufitaniye isano na co kurasubiza inyuma iyo ntege nke igaragara. Ni co gituma, amaze kugeragezwa na Yezu Kristu hagati y'umwaka wa 1983 n'uwa 1991 i Valence-sur-Rhône , mu Bufaransa, no muri Morisi , inyuma y'aho yankiye amatara yayo ya nyuma y'ubuhanuzi, inyigisho y'inzege z'ubudiventisiti yemewe " yarutse " n'Umukiza w'ubugingo yakoreshejwe mu kwezi kwa 19. 5 na 10 z'iki gice ca 9. Ni co gituma, mu gisomwa ca kabiri, uru rubanza rw'ikigereranyo rwaciwe n'Umukama ku mice itandukanye y'ukwizera kw'Abaporotisanti rujanye n'ubudiventisiti bw'umunsi w'indwi bushingiye ku nzego bwaguye mu buhakanyi , na bwo bukaba bwaguye mu kwanka umuco w'ubuhanuzi bw'Imana ; Ivyo ni naho Ellen G. White yatanze imburi mu kigabane citwa " Ukwanka umuco " mu gitabu ciwe cagenewe abigisha b'Abadiventisiti " Ubusuku bw'Injili ". Mu 1995, isezerano ryemewe ry'Abadiventisiti n'Abaporotisanti ryaje kwemeza urubanza rugororotse rwavuzwe n'Imana. Birabereye kumenya ko ivyo bigwa vyose bifise imvo imwe : ukwanka no gusuzugura ijambo ry'ubuhanuzi ryashikirijwe n'Imana, n'umusuku yatoye muri ico gikorwa .

" *Amagorwa* " ni isaha y'ikibi umuvyura n'umuhumekezo waco ari Shetani , umwansi wa Yezu n'aberanda biwe yatoye. Mpwemu azoduhishurira mw'ishusho ivyo biba ku mwigishwa wa Yezu Kristu iyo yanse na we ngo ashikirizwe shetani ; ivyo rero bikaba ari " *amagorwa* " akomeye vy'ukuri .

Umurongo wa 1 : " Inkengeri ya *gatanu iravuga* . *Hanyuma mbona inyenyeri ivuye mw'ijuru igwa kw'isi* . *Urufunguruzo rw'icobo c'ikuzimu ni we yahawe* .

Imburi ya *gatanu ariko ikomeye* igenewe abatowe ba Kristo bashizweho kuva mu 1844. *Inyenyeri yaguye ivuye mw'ijuru si " inyenyeri Absinthe " yo mu kigabane c'imbere itaguye kw'isi , ahubwo ni " ku nzuzi no ku masoko y'amazi " . Ni iyo mu gihe ca " Sarudi " aho Yezu yibuka ko " afise inyenyeri indwi mu minwe yiwe " . Kubera " ibikorwa vyawe " vyamenyeshejwe ko " bidatunganye " , Yezu yatereye hasi " inyenyeri " y'intumwa y'Abaporotisanti.*

Ico kigeragezo c'Abadiventisiti caragaragajwe mu mpera z'umwaka w'1843, igihe c'iherezo ry'ukwitega kwa mbere kw'ukugaruka kwa Yezu Kristu. Ugutegerezwa kwa kabiri kw'ukwo kugaruka kwarangiye kw'igenekerezo rya 22 Gitugutu 1844. Inyuma y'ico kigeragezo ca kabiri niho Imana yahaye abatsinze ubumenyi n'imigenzo y'Isabato yayo nyeranda y'umusi wa gatandatu. Iryo Sabato rero ryaciye rifata uruhara rw'" *ikidodo c'Imana* " kivugwa ku murongo wa 4 w'iki kigabane ca 9. Ugushirwako ikidodo kw'abasuku biwe rero kwatanguye inyuma y'iherezo ry'ikigeragezo ca kabiri, mu mpera z'umwaka w'1844. ikigeragezo ca mbere c'Abadiventisiti, kikaba ari co kigaragaza intango y'ugushirwako ikidodo kw'abatowe batsinzwe *n'ico* c'insanganyamatsiko y'iyi " *inzumbete ya 5* ", intumbero yaco ku Mana ni uguhishura ukugwa kw'ukwizera kw'Abaporotisanti n'ukw'Abadiventisiti kuzogira ubucuti na we mu kwezi kwa e9, 10. Gutyo, naho " *amezi atanu* " y'iyi *nsiguro* atangura mu mpera z'umwaka w'1844, ikibanza c'intango y'ugushirwako ikidodo, nk'insanganyamatsiko nyamukuru, ukwizera kw'Abaporotisanti " *kwari kwaguye* " imbere y'iryo tariki, mu mpera z'umwaka w'1843. Turashobora rero

kubona ingene ihishurirwa ry'Imana ryubahiriza neza na neza ibintu vy'akahise vyarangutse . Amatariki abiri 1843 na 1844, umwe wese afise uruhara rudasanze afise.

Ukwemera kw'Abaporotisanti kwahebwe na Yezu yagushikirije shetani , kwaguye mu “ mwobo ” canke mu “ burebure bwa *Shetani* ” bw'Abagatolika *Abavuguruzi* u bwabo baciriye urubanza mu gihe c'Ivugurura mu Vyahishuriwe Yohana 2:24 . Mu buryo buteye ubwoba, mu kuvuga ko rigwa « *kw'isi* », Mpwemu yemeza akaranga k'ukwizera kw'Abaporotisanti kugereranywa n'ijambo « *isi* » ryibuka ukuntu ryavuye mu Bugatolika bwitwa « *ikiyaga* » mu Vyahishuriwe Yohana 13 na 10:2. Mu butumwa bwa “ *Filadelufiya* ”, Yezu yerekana “ *inzugi* ” zifunguye canke zifunze. Aha, urufunguzo rurabafungurira inzira itandukanye cane kuko rubaha uburenganzira bwo gushika mu “*kuzimu*”, ikimenyetso c'ukuzimangana kw'ubuzima. Ico ni co gihe kuri bo , « *umuco* uhinduka *umwijima* » , « *umwijima* ukaba *umuco* » . Bafata nk'iragi ryabo ingingo ngenderwako z'ivyiyumviro vya filozofiya vy'abanyarepubulika, barabura ubweranda nyakuri bw'ukwizera kwasukuwe n'amaraso ya Yezu Kristu. Reka twihweze ukuntu “ *vyamuhawe* ”. Uwuha rero umwe wese ibikwiranye n'ibikorwa vyawe ni Yezu Kristu Umucamanza w'Imana. Kuko ari we kandi ari umuzigamizi w'imfunguzo ; “ *urufunguzo rwa Dawidi* ” ku batoranijwe bahezagiye mu 1873 no mu 1994 , nk'uko bivugwa mu Vyahishuriwe Yohana 3:7, na “ *urufunguzo rw'icobo kitagira iherezo* ” ku baguye mu 1843 no mu 1994 .

Umurongo wa 2 : “ *aca yugurura icobo kitagira iherezo. Maze umwotsi uva muri nya cobo, umeze nk'umwotsi w'itanure rinini ; izuba n'ikirere bicumbikwa n'umwotsi wa nya mwobo.* »

Ukwemera kw'abaporotisanti kurahindura shebuja n'aho kuzoshika, n'ibikorwa vyako na vyo nyene birahinduka. Gutyo ashika ku ntumbero idasanze yo gushikirwa n'ugutikizwa kw'urubanza rwa nyuma n' “ *umuriro* ” w' “ *urupfu rwa kabiri* ” ruzovugwa mu Vyahishuriwe Yohana 19:20 na 20:10. Dufashe ishusho y' « *ikiyaga c'umuriro n'amazuku* » uwo « *muriro* » w'urubanza rwa nyuma uzoba « *itanure rinini* » ritera ubwoba abarenga ku mategeko y'Imana kuva bamenyesha ku musozi Sinayi nk'uko bivugwa muri Kuvayo . ***Uwo mwotsi uraduga nk'umwotsi w'itanure*** , *umusozi wose uranyiganyiga cane*. "Mpwemu aca akoresha ubuhinga bwo gukora amasanamu bwitwa " flashback ", buhishura ibikorwa vyakozwe igihe abaguye bari bakiriho kandi bakorera shetani. Ijambo « *umwotsi* » aha rifise insobanuro zibiri : iryo ry'umuriro w' « *itanure rinini* » dusoma mu Vyahishuriwe Yohana 14:11 : « *Kandi umwotsi w'umubabaro wabo uraduga ibihe bidahera ; kandi nta kiruhuko bafise ku murango no mw'ijoro, abasenga igikoko n'igishushanyo caco, n'uwuronse ikimenyetso c'izina ryaco ,* ” ariko n'ic' “ *amasengesho y'aberanda* ” nk'uko Ivyahishuriwe Yohana 5:8, aha, ayo aberanda b'ikinyoma. Kuko igikorwa c'idini kinini kigaragazwa n'amasengesho gishingira intahe aya majambo Yezu yamubwiye i *Sarudi* , mu 1843 : « *Urarenga kubera ko uri muzima ; kandi warapfuye .* ” Yapfuye, kandi yapfuye incuro zibiri, kuko urupfu ruvugwa ari “ *urupfu rwa kabiri* ” rw' “ *urubanza rwa nyuma* ” . Ico gikorwa c'idini kizimiza abantu bose kiretse Imana n'abatoranijwe bayo imurikira. Ukwo guhenda kwakwiragiye cane ni “ *intox* ” nk'uko isi ya none ibivuga. Kandi ni icyumviro c'ukuborerwa vy'ukuri Mpwemu atanga n'ishusho y' “ *umwotsi* ” ukwiragira mu “ *kirere* ” ku buryo upfuka “ *izuba* ” . Nimba uwo wa nyuma ari ikimenyetso c'umuco w'ukuri w'Imana, uwo w' “ *ikirere* ” . yerekeza ku bubasha bwabikiwe shetani , bwitwa “ *umutware w'ububasha bwo mu kirere* ” muri Ef . Mw'isi, intumbero y'amakuru atari yo ni ugushisha ukuri gutegerezwa kuguma ari ibanga. Ku rugero rw'idini, ni co kimwe : ukuri ni ukw'uwatowe gusa. Ukwiyongera kw'imigwi y'Abaporotisanti vy'ukuri kwaragize akamaro ko gupfuka ukubaho kw'ukwizera kw'Abadiventisiti b'umusi w'indwi ; ivyo gushika mu mwaka w'1995 aho bamukira mu ngabo zabo kubera “ *amagorwa akomeye* ” yari

afise . Muri iki gihe gishasha co mu vy'impwemu, bazoba ari abashikiwe n'urupfu *rwa kabiri* ruzohindura ubutaka bw'isi bube *itanure ry'umuriro* . Ubutumwa burateye ubwoba kandi turashobora gutahura ko Imana itabutanze mu buryo butomoye. Ni ivy'abatowe kugira ngo batahure iherezo bacitse kw'icumu.

Umurongo wa 3 : “ *Mu mwotsi hava inzige, zikwiragira kw'isi ; bahabwa ububasha busa n'ubw'inzoka zo kw'isi.* »

Amasengesho ageranywa n' " *umwotsi* " ava mu kanwa no mu vyiyumviro vy'Abaporotisanti baguye, ni co gituma abagabo n'abagore bagereranywa n' " *inzige* " kubera umubare munini wabo. Ni vy'ukuri amasinzi y'ibiremwa vy'abantu yaguye mu 1843 kandi ndabibutsa ko mu 1833, imyaka cumi imbere y'aho, Umukama yari yatanze icyumviro c'iryo sinzi biciye ku “ kugwa kw'inyenyeri “ kwarangutse mw'ijoro ryo ku wa 13 Ugushyingo 1833 hagati ya saa sita z'ijoro n'isaha zibiri z'ijoro . . Na none, imvugo " *kw'isi* " ifise insobanuro zibiri z'ukwaguka kw'isi n'akaranga k'Abaporotisanti. Ni nde akunda " *inzige* " zisambura kandi zisambura ? Si abarimyi, kandi Imana ntishima abemera bayihemukira bagakorana n'umwansi kugira ngo basambure umwimbu yatoye, ni co gituma iki kimenyetso gishirwa kuri bo. Hanyuma, muri Ezekiyeli 2, iki kigabane kigufi c'imirongo 10, ijambo " *umugarariji* " rivugwa incuro 6 kugira ngo ryerekeze ku " *bagarariji* " b'Abayuda Imana ifata nk' " *amahwa, ibitovu n'inzoka* " . Aha, iri jambo " *scorpion* " ryerekeye abagarariji b'Abaporotisanti. Ku murongo wa 3, ukuvuga ububasha bwiwe gutegura gukoresha ikimenyetso gihambaye kuruta ibindi vyose kidasanzwe. Ububasha bw' " *inzoka* " ni ugutera urusenga rw'umurizo wazo . Kandi iri jambo « *umurizo* » rifata mu cyumviro c'Imana insobanuro y'ishimikiro ihishurwa muri Yesaya 9:14 : « *umuhanuzi yigisha ibinyoma ni umurizo* ». Inyamaswa zikoresha " *imizi* " yazo kugira ngo zikureho no gukubita ibiguruka n'ibindi bikoko bitera ibikoko bizibabaza. Aha niho dusanga ishusho y' " *umuhanuzikazi Yezebeli* " w'ikinyoma amara umwanya wiwe ahana no gutuma Imana n'abasavyi bayo b'abahemu bazimiye bababara. Vyongeye, akamenyeri ko gukubita abantu ku bushake kugira ngo bahongere icaha, ni kimwe mu vyigwa vy'ukwizera kw'Abagatolika. Mu Vyahishuriwe Yohana 11:1 Mpwemu yemeza iyo ngereranyo akoresheje ijambo " *irenga* " urufunguruzo Yesaya 9:14 ruha insobanuro imwe n'ijambo " *umurizo* ." . Iryo shusho ry'ishengero rya papa rirakora kandi, kuva mu 1844, ku bemera b'abaporotisanti baguye babaye abahanuzi b'Imana bigisha ibinyoma, ni ukuvuga abahanuzi b'ibinyoma. Ijambo “ *umurizo* ” rivugwa rizo subirwamwo neza ku murongo wa 10.

Ubwubatsi bw'Abadiventisiti ba 3 barindiriyeye **(ubu, kuva ku musi ugira indwi)**

Umurongo wa 4 : “ *Kandi zitegekwa kutagira ico zigirira nabi ivyatsi vyo kw'isi, canke ikintu na kimwe c'ivyatsi bitotahaye, canke igiti na kimwe, atari abantu gusa badafise ikidodo c'Imana mu ruhanga rwabo .* ” »

Izo " *nzige* " ntizirya ivyatsi bitotahaye , ariko ziragirira nabi abantu batarinzwe n' " *ikidodo c' Imana* " . Ukwo kuvuga “ *ikidodo c'Imana* ” kwemeza ivyerekeye ico kiringo camaze kuvugwa mu Vyahishuriwe Yohana 7 . Ubutumwa rero burahuye, igice ca 7 kivuga ku batoranijwe badomweko ikidodo n'igice ca 9, kivuga ku baguye bahebwe. Ndabibutse ko nk'uko bivugwa muri Mat.24:24, bidashoboka guhenda uwatoranijwe vy'ukuri. Abahanuzi b'ibinyoma rero barahendana.

Ugusobanura neza, "*ikidodo c'Imana mu ruhanga*," *kwerekana intango y'ugushirwako ikidodo kw'abasavyi b'Imana* batowe b'Abadiventisiti, ni ukuvuga ku wa 23 Gitugutu 1844. Ivyo bivugwa mu buryo burambuye imbere gato y'uko hasubirwamwo igihe c'ubuhanuzi c' "*amezi atanu*" mu murongo ukurikira; igihe c'imyaka 150 nyayo kizoshingira kuri iyo tariki.

Umurongo wa 5: "*Kandi ntivyahawe uburenganzira bwo kubica, ariko kubabazwa amezi atanu: . kandi umubabaro batera wari nk'uwo sikorupiyo itera iyo iteye umuntu.* »

Ubutumwa bw'Imana burahuzwa mw'ishusho yabwo ibikorwa vyaranguwe mu bihe bitandukanye; ivyo bikaba bitera urujijo kandi bikagora gusobanura amashusho. Ariko iyo iyo tekini imaze gutahurwa no kwakirwa, ubutumwa buratomoka cane. Uyu murongo wa 5 niwo wari ishingiro ry'itangazo ryanje ry'ukugaruka kwa Yezu Kristu mu 1994. Urimwo ubuhanuzi bw'agaciro "*amezi atanu*", guhera mu 1844, butuma dushobora gushinga itariki 1994. Ariko rero, kugira ngo nshobore gushitsa umugambi w'Imana, vyari ngombwa ko nshobora guhuzwa iyi daturu ya Yezu Kristu. Gutyo, n'igice c'impumyi kubera ukuntu icanditswe cari gitomoye neza ivyo vyari gutuma ico cizigiro kidashoboka, narakomeje mu nzira Umuremyi wanjye yipfuzwa. Nkako, ico canditswe kiratomora ngo: « *Ntibahawe kubaca, ahubwo ko babababaza amezi atanu* ». Ugusobanura neza "*kutabica*" ntikwatumye hashirwamwo insiguro y' "*inzumbete ya 6* ", intambara y'ubwicanyi iteye ubwoba, mu kiringo cavuzwe n' "*inzumbete ya 5* " igihe c'imyaka 150 nyayo. Ariko mu gihe ciwe, William Miller yari amaze guhuma igice kugira ngo ashitse igikorwa Imana yashaka; kuvumbura ikosa ryemerera icizigiro c'ukugaruka kwa Kristu kuvyuka mu mpera z'umwaka w'1844; ikosa ry'ikinyoma, kubera ko imibare ya mbere ishingira intahe y'impeshi yo mu 1843 yemezwa uno musu mu mibare yacu ya nyuma. Ubushake n'ububasha bw'Imana ni vyo vy'ubukuru kandi igihimbare ku batowe bayo, nta kintu na kimwe canke n'umwe ashobora kubaza umugambi wayo. Ikintu nyamukuru ni uko iryo kosa ry'itangazo ryatumye ubadiventisiti bushingiye ku mategeko bushingira intahe, mu 1991, inyifato yo gusuzugura icizigiro c'ukugaruka kwa Yezu Kristu catangajwe mu 1994. Kandi ikibi kuruta ibindi vyose ku Badiventisiti ni uko babuze umuco wa nyuma w'ubuhanuzi w'igitabu cose c'Ivyahishuriwe Yohana, ushobora kuronka ikimenyamenya c'uyu musu mu gusoma iyi nyandiko. Mu kubigira, baramburwa n'ibindi bimuri bishasha Imana yampaye kuva mu mpera z'umwaka w'2018 ku bijanye n'itegeko ryayo no ku bijanye n'ukugaruka kwa Kristu azogaruka, ubu turazi, mu mpera z'umwaka w'2030; kandi ivyo bushingiye ku bushingiro bishasha bitandukanye n'inyubako y'ubuhanuzi yo muri Daniyeli n'Ivyahishuriwe Yohana. Hagati y'umwaka wa 1982 n'uwa 1991, kuri jewe, *amezi atanu*. vyari bifitaniye isano n'igikorwa c'ubuhanuzi b'ibinyoma cari gikwiye kubandanya gushika ku kugaruka kwa Yezu Kristu. Kubera ko nemejwe n'ivyo vyiyumviro, kandi bikaba bifise ishingiro, sinabonye ko igihe co umuntu mu gutera iteka. *kwica*". Kandi ico gihe itariki 1994 yari igereranya umwaka w'2000 w'ivuka ry'ukuri rya Yezu Kristu. Nkongerako ko ata n'umwe imbere yanje yamenye icatumye nkora ikosa ryanje; ivyo bikaba vyemeza ko hari ikintu carangutse gihuye n'ubugombe bw'Imana. Reka noneho twibandeye ku bijanye n'ukuri "*ariko kubababaza amezi atanu.*" Iryo tegeko rirazimiza cane kuko "*umubabaro*" uvugwako udashikirwa n'abashikiwe n'ivyago mu "*mezi atanu*" yavuzwe ubuhanuzi. « *Imibabaro* » Mpwemu yerekezako izoterwa n'abaguye ku rubanza rwa nyuma, aho izoterwa n'uguturika kw' "*ikiyaga c'umuriro* », igihano c' "*urupfu rwa kabiri* ». Uwo "*mubabaro*" umenyeshwa mu butumwa bw'umumarayika wa gatatu wo mu Vyahishuriwe Yohana 14:10-11 umurongo ubanziriza uwo wavuyiye mu kuvuga "*umwotsi*" "*w'umubabaro wabo*"; ubutumwa Abadiventisiti bazi neza kuko ari igice c'ubutumwa bwabo bwo kw'isi yose. Kubera ko Mpwemu yari azi imbere y'igihe ukugwa kw'ubu Budiventisiti buzwi, mu buryo buteye ubwoba, avuga muri ubu butumwa ati: "*Na we*

nyene azonywa umuvinyu w'uburake bw'Imana yasutswe ataco uvanze mu gikombe c'ishavu ryiwe, kandi azobabazwa mu muriro n'amazuku imbere y'abamarayika beranda n'imbere y'Umwagazi w'intama." Ivyo vyiyumviro vy'ukuri "na we nyene" vyerekeye, bikurikirana, ukwizera kw'Abaporotisanti, hanyuma ukwizera kw'Abadiventisiti kwari kwaranse mu 1994 na Yezu Kristu ubwiwe. Kuva kuri iyo tariki, mu kwemeza umuvumo wiwe, uwo "mugararizi" mushasha yarinjiye mu muryango w'amashengero yose uhuza Abagatolika n'Abaporotisanti bamaze gutandukana n'Imana. Ariko imbere y'uko ubudiventisiti buzwi bugwa, iryo formule "na we nyene" ryari rikoresheye ku Baporotisanti baguye, kuko bamaze kugwa mu 1844, kuva icyo gihe bobaye basangira iherezo ry'Abagatolika, Abaortodokse n'Abayuda b'ikinyoma. Nkako, «na we nyene» arareba abatari Abagatolika bose bubaha Ekleziya Gatolika y'i Roma, mu kwinjira mu muryango wayo w'amashengero, n'amategeko ya Constantin wa mbere ku musu w'Imana wiwe «umusi w'izuba», n'umusi wiwe w'ivuka, (Noweli yo ku wa 25 Kigarama). Mu guhitamwo ururimi rw'ubumwe "na we nyene" .
 ", aho guhitamwo ubwinshi bwayo "na bo nyene", Mpwemu atwibutsa ko uguhitamwo kw'idini ari uguhitamwo kw'umuntu ku giti ciwe gutuma umuntu ku giti ciwe abazwa, gutsindishirizwa canke gutsindwa n'Imana, atari umuryango; nka "Nowa, Daniyeli na Yobu batazokiza abahungu canke abakobwa" nk'uko Ezek.14:18 ibivuga.

Imibabaro y'urupfu rwa kabiri rw'urubanza rwa nyuma

Umurongo wa 6: "Muri icyo misi abantu bazorondera urupfu, ntibazorubona; bazokwipfuzaga gupfa, urupfu ruzobahunga." »

Ivyiyumviro birakurikirana mu buryo bubereye cane. Amaze kuvuga «imibabaro y'urupfu rwa kabiri», Mpwemu aravugaga ubuhanuzi muri uyu murongo wa 6, ku misi y'ugushirwa mu ngiro kwarwo, izoza mu mpera z'ikimpumbi ca 7 igenewe imvugo ngo «muri icyo misi». Araheza araduhishurira ibintu vy'umwihariko vy'icyo gihano ca nyuma, giteye ubwoba cane. "Abantu bazorondera urupfu, ariko ntibazorubona; bazokwipfuzaga gupfa, urupfu ruzobahunga." Icyo abantu batari ni uko umubiri w'izuka w'ababisha uzogira ibiranga bitandukanye cane n'imibiri y'umubiri iriho ubu. Nk'igihano cabo ca nyuma, Imana Umuremyi izosubira kurema ubuzima bwabo, bube bushobora kubandanya mu gihe c'ubumenyi gushika atome yabo ya nyuma itikijwe. Ikindi kandi, igihe c'umubabaro kizomara kizohuzwa n'umuntu ku giti ciwe, bivanye n'urubanza ruzocirwa ku bijanye n'icaha ciwe ku giti ciwe. Mariko 9:47-48 havyemeza muri aya majamba: "... mutererwe mu muriro udahera, aho inzoka zabo zidapfa, n'umuriro utazima." Birakenewe kandi kumenya ko ukwizera kw'abaporotisanti gusangira na Ekleziya Gatolika inyigisho nyinshi z'idini ry'ikinyoma; uretse ku musu w'Imana, umusi wa mbere w'ikiruhuko, hariho ukwemera ko ubugingo budapfa, ivyo bikaba bituma abaporotisanti bemera ko umuriro w'iteka uriho, nk'uko Abagatolika bigisha. Gutyo, iterabwoba ry'Abagatolika ry'umuriro udahera, aho abavumwe bababazwa ibihe bidahera mu muriro, iterabwoba ryatumye abami bose bo mu bihugu vya gikirisu babushirako, ryari rifise ukuri kumwe muri ryo, ariko ikiruta vyose ryari rifise ibinyoma vyinshi. Kuko, ubwa mbere, umuriro udahera wateguwe n'Imana ntuzogira ishusho gushika "imyaka igihumbi" y'urubanza rwo mw'ijuru rw'ababisha ruzocirwa n'aberanda rurangiye. Kandi icya kabiri, icyo mibabaro ntizoba iyamaho, naho izomara igihe kirekire, ugereraniye n'ivyo kw'isi biri ubu. Mu bazobona urupfu rubahunga hazoba harimwo abayoboke be n'ababuranira n'umwete inyigisho y'abapagani y'Abagiriki y'ukudapfa kw'ubugingo. Imana izobaha rero ubumenyi bwo kwiyumvira ingene bobaye icyo ubugingo bwabo buha budapfa vy'ukuri. Ariko ni hejuru ya bose abasanga «umusi w'izuba ritaneshejwe» bazohura n'ubumana bwabo; isi ubwayo yavyaye, imaze kuba "izuba" kubera ugufatanyaga kw'amabuye y'agaciro y'umuriro n'ikibiriti.

Ivyo bisa n'ibihendanyi vyica .

Umurongo wa 7 : “ *Izo nzige zari nk'amafarasi yateguwe ku rugamba ; kandi ku mitwe yabo hari ibitsibo bisa n'ivy'inzahabu, kandi mu maso habo hasa n'aho mu maso h'abantu. »*

Umurongo wa 7 ukoresheje ibimenyetso vyawo, urerekana umugambi w'ibikorwa w'ikambi y'Abaporotisanti yari yaguye. Imigwi y'idini (*amafarasi*) ikoranirizwa " *intambara* " yo mu vy'impwemu izoranguka gusa kw'iherezo ry'igihe c'ubuntu, ariko intumbero ya nyuma iri ng'aho. Iyo ntambara yitwa “ *Harumagedoni* ” mu Vyahishuriwe Yohana 16:16 . Ni vyiza rero ko tubona ukuntu Mpwemu ashimika ku kugereranya kwayo n'ukuri kw'ibintu ; ivyo abigira mu kugwiza ikoreshwa ry'ijambo " *nk'uko* ". Ubu ni bwo buryo bwiwe bwo guhakana ivyo abanyadini bireba bavuga ibinyoma. Ivyo vyose ni ukugaragara gusa guhenda : " *ikamba* " ryasezeranywe uwutsinda ukwizera, n'ukwizera (*inzahabu*) ubwakwo gufise gusa " *ugusa* " n'ukwizera kw'ukuri. " Amaso " y'abo bizera b'ibinyoma ubwayo ni ay'ubuhendanyi kuko asigaje gusa ishusho y'umuntu . Uwuserura urwo rubanza asesha imitsi n'imitima. Arazi ivyiyumviro vy'ibanga vy'abantu kandi asangira iyerekwa ryiwe ry'ukuri n'abo yatoye.

Umurongo wa 8 : “ *Zari zifise umushatsi nk'uw'abagore, amenyo yazo na yo ameze nk'ay'intare. »*

Dushingiye kuri 1Kor.11:15 , umushatsi w'abagore ubafasha kubapfuka. Kandi uruhara rw'igitambaro ni uguhisha mu maso canke akaranga k'umuntu atwikiriwe. Uyu murongo wa 8 uragaya biciye ku bimenyetso vyawo ukuntu imigwi y'idini y'abakirisu isa n'iyihenda. Bafise rero ishusho y'inyuma (*umushatsi*) y'abagore b'ishengero (abagore , muri Ef.5:23-32) , ariko impwemu zabo zifise ubukazi (*amenyo*) bw' " *intare* ". Turashobora gutahura neza igituma mu maso habo harimwo gusa ishusho y'umuntu. Si ubusa Yezu abagereranya n'intambwe. Ritwibutsa rero ukuntu abantu b'Abaroma bari mu muzirikanyi bari bafise Abakirisu ba mbere barirwa n'intare mu bibanza vyabo vy'imikino. Kandi iyo ngereranyo irafise ishingiro kuko ku mpera y'isi, bazoshaka, kandi, kwica abatoranijwe vy'ukuri ba nyuma ba Yezu Kristu.

Umurongo wa 9 : “ *Zari zifise ibikingira igikiriza nk'ivy'icuma, kandi ijwi ry'amababa yazo ryari nk'ijwi ry'imikogote y'amafarasi menshi yirukira ku rugamba. »*

Uyu murongo ushimikiye ku kinyoma c'impuzu y'imbere y'umusirikare w'ukuri wa Yezu Kristu yambaye “ *igikingira igikiriza* ” c'ubugorotsi (Ef. 6:14), ariko aha, ubwo bugorotsi burakomeye nk' “ *ivyuma* ” bimaze kuba ikimenyetso c'ingoma y'Uburoma muri Daniyeli. " *Inzige* " zitera urusaku n' " *amababa yazo* " iyo ziriko zirakora. Igereranyo riza rero ryerekeye ibikorwa. Ivyo bikurikira vyemeza ko hariho isano n'Uburoma aho amarushanwa y'imikogote yayo n'“ *amafarasi menshi* ” yahimbara Abaroma mu mizunguruko yabo. Muri iyo shusho, " *amafarasi menshi* " bisigura : amadini menshi yakoraniye kugira ngo akure " *umukogote* " w'Abaroma ni ukuvuga guhimbaza ubukuru bw'Uburoma ; Roma, yari izi gukoresha nabi abandi barongozi b'idini kugira ngo ibaganze biciye ku guhendahenda kwayo. Uko ni ko Mpwemu avuga mu ncamake igikorwa c'ikambi y'abagarariji. Kandi iyo nzira yo gukorana mu gushigikira Roma irabategurira " *intambara ya nyuma ya Harumagedoni* " igenewe kurwanya abarwanya umusi w'Imana, abakurikiza b'intahemuka Isabato yejejwe n'Imana, kandi ata co bazi, barwanya Kristu, Umukingizi wabo.

Umurongo wa 10 : “ *Zari zifise imirizo nk'iy'inzoka n'ububabare, kandi mu mirizo yazo harimwo ububasha bwo kubabaza abantu amezi atanu. »*

Uwo murongo urakuraho igitambaro co ku murongo wa 3, aho ijambo “ *umurizo* ” ryavuzwe ko ari “ *ububasha bw'inzoka.* ” Irasubiwemwo neza naho insobanuro yayo itamenyekana ku muntu atayirondera muri Yesaya 9:14. Ivyo si vyo vyanje, nico gituma nibuka uru rufunguzo ruhambaye : « *umuhanuzi yigisha ibinyoma ni umurizo* ». Ndatomora

ubutumwa bufise amakode muri aya majambo : Iyo migwi yari ifise abahanuzi b'ibinyoma (*imizi*) n'abagararizi (*inzoka*) n'indimi z'ibinyoma (ububabare), kandi muri abo bahanuzi b'ikinyoma (*imizi*) ni ho hari ububasha bwo kugirira nabi abantu , ni ukuvuga kubahendahenda no kubajijura ngo bubahe umusi w'Imana w'amahoro w'Abaroma wo mu kwezi kw'Imana (100). ivyo bikaba bituma bashikirwa n' " *imibabaro y'urupfu rwa kabiri* " rw'urubanza rwa nyuma rwo mu mpera z'ikimpumbi ca ⁷. Iyo niyumvira ko amasinzi atabona akamaro k'umusi w'ikiruhuko ! Iyo bemera ubu butumwa bwahishuriwe bwashobanuwe, bohinduye ivyiyumviro vyabo.

Umurongo wa 11 : " *Kandi bari bafise umwami wabo umumarayika w'ikuzimu, izina ryiwe mu giheburayo ni Abadoni, mu kigiriki ni Apoliyoni.* »

Mu buryo bubereye, ikirego c'Imana kirashika ku rwego rwo hejuru : iyo migwi y'idini ifise umwami wayo, Shetani, " *umumarayika w'inyenga* " azobohereza kw'isi y'umusaka " *imyaka igihumbi* " nk'uko Ivyahishuwe 20:3 bivuga. Ijambo " *nyenga* " riri mu Itanguriro 1:2 ryerekeza ku isi imbere y'uko igira ikimenyetso c'ubuzima. Iri jambo rero ryerekeza ku isi yahindutse umusaka, ubwoko bwose bw'ubuzima buzozimanganywa n'ukugaruka kw'ubuninahazwa kwa Kristu. Azomara muri iyo nzira " *imyaka igihumbi* ", umumarayika Shetani wenyene azomufata nk'infungwa. Uwo Imana yita mu Vyahishuriwe Yohana 12, « *ikiyoka*, n'inzoka, *shetani*, na *Shetani* », aha yitwa Umusenyi, bisobanura amajambo y'igiheburayo n' *ikigiriki*, *Abadoni na Apoliyoni*. Mu buryo buteye ubwoba, Mpwemu aratwerekaga ingene uwo umumarayika agenda asenya igikorwa c'Imana arwana. " *Igiheburayo n'ikigiriki* " ni zo ndimi zanditswe muri Bibiliya mu ntango. Rero, kuva ukwizera kw'abaporotisanti kwaguye mu 1844, intango y'insanganyamatsiko y'iyi inzumbete ya 5 ", shetani yarayigaruye n'ugushimishwa kwiwe kuzwi cane kuri Bibiliya Nyeranda. Ariko bitandukanye n'intango y'ubuninahazwa y'Ivugurura, ubu ririko rikoresheye mu gusenya umugambi w'Imana. Shetani akoresheye n'ukwizera kwaguye kwavugururwe, ubu rero akaroranyirwa, ivyo yari yaragerageje ubusa gumanukana Kristo ubwiwe, kw'isaha y'ikigerageze ciwe co kurwanya.

Umurongo wa 12 : " *Amagorwa ya mbere yarageze. Raba, hazoza ayandi magorwa abiri inyuma y'ivyo.* »

Aha ni ho, ku murongo wa 12, iyo nsiguro yihariye y " *inzumbete ya 5* " ihera . Uwo mwanya werekanye ko abantu binjiye mu mwaka w'1994 w'ikirangamisi cabo gisanzwe. Gushika icyo gihe, amahoro y'idini yaragumye mu madini yose asenga Imana imwe. Nta n'umwe yiciwe kubera imvo yo mu vy'impwemu yo kwiyemeza gusenga. Uburenganzira bwo kwica buri ku murongo wa 5 rero bwaburakubahirijwe kandi buraranguka nk'uko Imana yari yabimenyeshije.

Ariko ku wa 3 Myandagaro 1994, igitero ca mbere nyene c'idini ry'abayisilamu cakozwe na GIA cahitanye abakuru batanu b'Ubufaransa hafi y'ibiro vy'ubutumwa vy'Ubufaransa i Alger, hanyuma ku musu mukuru wa Noweli, igenekerezo rya 24 Kigarama 1994, igitero cakozwe ku ndege y'Ubufaransa, kica abantu batatu i Alger, harimwo n'umunyagihugu w'Ubufaransa. Mu ci cakurikiyeho, imigwi y'abayisilamu bo muri Aljeriya yitwa GIA yarateye ibitero vy'ubwicanyi ku ngabo za RER i Paris, umurwa mukuru w'Ubufaransa. Kandi mu 1996, abapadiri 7 b'Abagatolika b'Abafaransa baraciwe umutwe i Tibhirine muri Aljeriya. Ivyo bimenyamenya rero biratanga ikimenyamenya c'uko " *amezi atanu* " yari yaravuzwe mu buhanuzi yarengewe. Intambara z'amadini rero zirashobora gusubira gutangura no kubandanya gushika kw'iherezo ry'isi irangwa n'ukugaruka kwa Kristu yaninahajwe.

Igihano ca gatandatu c'ubweranda bwose bw'ikinyoma bwa gikirisu

Intambara ya gatatu y'isi yose

Umurongo wa 13 : “ *Inkengeri ya gatandatu iravuga . Numva ijwi rivuye ku mahembe ane y'igicaniro c'inzahabu kiri imbere y'Imana + .* ”

Ico gihano ca gatandatu c'imhuri ni co “ *amagorwa* ” akomeye “ agira kabiri ” atangazwa mu Vyahishuriwe Yohana 8:13. Ibanza iherezo ry'igihe c'ubuntu rusangi n'ubw'umuntu ku giti ciwe kandi izoranguka hagati ya 2021 na 2029 . N'uyu murongo wa 13, kwinjira mu cyumviro c’ “inzumbete ya 6” bizokwemeza ukugaruka kw'intambara n'uburenganzira “ *bwo kwica* ” . Iyi nsiguro nshasha yerekeye imigwi y'idini nk'iyoy mu “ nzumbete ya 5 ” ya kera . Ibimenyetso bikoreshwa birasa. Ibintu rero bishobora gusigurwa gutya : abantu bo mu “ 5th trumpet ” baramenyereye “ kutica ” , gushika aho babuza igihano c'urupfu mu Buraya no mu bihugu bimwe bimwe vyo muri USA. Bararonse uburyo bwo gutuma ubudandaji mpuzamakungu bukora neza, ivyo bikaba vyatumye baba abatunzi. Ntibakiri abashigikiye intambara rero, ahubwo ni ababuranira amahoro uko vyogenda kwose. Intambara hagati y'ibihugu vy'abakirisu rero isa n'iyishizwe hanze, ariko ikibabaje ni uko idini rya gatatu ry'Imana imwe ritagira amahoro menshi, ni ubuyisilamu bugenda ku maguru abiri : iryo ry'iterabwoba rikora n'iry'abandi bayobokeye bakoma amashi ibikorwa vyabo vy'ubwicanyi. Uwo muvugizi rero atuma icizigiro c'amahoro aramba kidashoboka, kandi bizoba bihagije ko Imana umuremyi “ *itera* ” uruhusha rwayo kugira ngo uguhuza amateka n'amadini bibeho n'ingaruka zikomeye zishobora gutuma umuntu apfa . Ku isi yose, igisata cose kizogira kandi umwansi waco w'akaranga, ni ukuvuga amacakubiri yateguwe na shetani n'amadayimoni yiwe ku bijanye n'isi yose.

Ariko rero, aha ubwo buhanuzi buvuga akarere kanaka, ni ukuvuga akarere k'Abakirisu b'i Burengero b'abahemu.

Igihano ca nyuma, imbere y’ “ *ibiza indwi vya nyuma* ” bibanza ukugaruka kwa Kristo, kiza mw'izina ry’ “ *inzumbete ya 6* ” . Imbere y'uko tuja mu ndondoro y'insanganyamatsiko, turazi ko iyo nsanganyamatsiko ari iya kabiri mu “ *magorwa akomeye* ” yatangajwe n’ “ *inkukuma* ” y'ingoma ya Napoléon mu Vyahishuriwe Yohana 8:13. None, mu nkuru yahinduwe ku bw'iyoy ntumbero, ubuhanuzi bwa Apo 11 buvuga ko iryo zina “ *amagorwa ya kabiri* ” ari ry'Impinduka y'Abafaransa yitwa “ *igikoko kiva mu nyenga* ” . Ni co kandi cyumviro c’ “inzumbete ya 4” yo mu Vyahishuriwe Yohana 8. Mpwemu rero araduha icyumviro c'uko hariho isano rya hafi hagati y'ibintu vyerekeye “ *inzumbete ya 4 n'iya 6* ” . Tugiye kumenya iyo migenderanire ari iyihe.

Iyo “inzumbete ya 6 ” ivuze , *ijwi* rya Kristo, umusabizi imbere y'igicaniro c'*imibavu* , riserura urutonde. (Dukurikije ishusho y'ihema ryo kw'isi ryari rivuze ubuhanuzi bw'uruhara rwiwe rwo mw'ijuru rwo muri kazoza nk'umuvugizi w'amasengesho y'abatoranjwe).

Uburayi bwo mu Burengero niho Yezu Kristu ashaka gushavura

Umurongo wa 14 : “ *Abwira umumarayika wa gatandatu yari afise inzumbete ati : « Bohora abamarayika bane baboshwe ku ruzi runini Efurate . »* ”

Yezu Kristu amenyesha ati : « *Mubohore abamarayika bane baboshwe mu ruzi runini Efurate* » : mubohore ububasha bw'amadayimoni bwo kw'isi yose bushingiye ku Buraya bugereranywa n'izina Efurate ; Uburayi bwo mu Burengero n'ibihugu vyabwo vyo muri Amerika no muri Australiya aho vyabera kuva mu 1844, nk'uko bivugwa mu Vyahishuriwe Yohana 7:2 ; Abo ni bo *bamarayika bane bahawe ububasha bwo kwonona isi n'ikiyaga* . Ivyuma vyo gusobanura ni vyoroshe kandi birahuye n'ubwenge. “ Efurate ” ni uruzi rwavomera Babiloni ya kera ya Daniyeli. Mu *Vyah* . “ *Babiloni* ” yerekana Roma,

ibisata bivugwako ni ibisata vy'i Buraya. Mu gushinga Uburayi nk'intumbero nyamukuru y'ishavu ryiwe ry'ubwicanyi, Kristo Imana afise umugambi wo guhana abamugambanira no gukora bike cane ku mibabaro yihanganiye ku musaraba wiwe w'umubabaro, iyo umurongo ubanziriza uwo uherutse kwibuka, mu kuvuga ijambo « *igicaniro* », ryari ryaravuze ubuhanuzi mu migenzo y'ikigereranyo y'isezerano rya kera.

Mu gutera Uburayi, Mpwemu ariko ararondera kwihora ibihugu bibiri vyibanda ku caha cavyo kuri bwo. Ukwo ni kwo kwizera kw'Abagatolika, ishengeru ry'umuvyeyi, n'umukobwa mukuru, nk'uko bwita Ubufaransa, bwabushigikiye cane mu binjana n'ibindi, kuva bwatanguye, kumwe na Clovis, ^{umwami wa mbere w'}Abafranki.

Ihuriro rya mbere n'" *inzumbete* ya kane " riboneka, ni Ubufaransa, igihugu c'abanyagihugu cabivuye imbuto yaco y'ukutemera mu mahanga yose y'abakirisu yo kw'isi, mu gukwiragiza ivyanditswe n'abanyabwenge baco, abanyabwenge b'abanyabwenge b'abatemera Imana Ariko kandi, ni Roma y'ubupapa iyo Revolution y'Abafaransa yari gusenya no guceceka. Ugereraniye *inzumbete* n'ibihano vy'imhuri vyashikirijwe Abaheburayo mu Balewi 26, bituma ica kane gifise uruhara rw' " *inkota* " y'Imana " *ihora isezerano ryiwe* ." Ico gihe, biciye ku " *inzumbete* ya 6, " Yezu ubwiye azokwihora isezerano ryiwe mu gukubita ivyo bisata bibiri vy'abantu vyari bifise ica ha be n'ivyo bihugu vy'i Buraya vyari bifataniye navyo. Kuko nk'uko Ivyahishuriwe Yohana 11 abivuga, ubutemera Imana bw'Abafaransa bwari " *bwanezerewe* " kandi butera " *umunezero* " ibisata vy'abantu bikikije : « *bazorungikirana ingabirano* » turabisoma mu Vyahishuriwe Yohana 11:10. Na we nyene, Kristu w'ubumana azobazanira ingabirano ziwe : amabombe asanzwe n'ay'atome ; ivyo vyose vyabanjirijwe n'umugera wica wandukira wabonetse mu Buraya mu mpera z'umwaka wa 2019. Mu ngabirano zizoshirwa ahabona harimwo n'ugutanga igishushanyo c'Umwidegemvyo n'Ubufaransa ku gisagara ca New York muri Amerika. Ico citegererezo cari ciza cane ku buryo inyuma y'Ubufaransa, ibindi bihugu vyo mu Buraya vyacitse amarepubulika . Mu 1917, Uburusiya bwari gusubiramwo ico kigereranyo n'ubwicanyi nk'ubwo nyene.

Intambara y'ibirwanisho vya kirimbuzi kw'isi yose

Umurongo wa 15 : “ *Abamarayika bane bararekurwa, bari bateguwe isaha n'umusi n'ukwezi n'umwaka, kugira ngo bice ica gatatu c'abantu.* »

Bateguwe “ *kugirira nabi isi n'ikiyaga* ” nk'uko Ivyahishuwe 7:2 bivuga, “ *abo bamarayika bane bararekurwa kugira ngo bice ica gatatu c'abantu* ” kandi ico gikorwa carateguwe kandi kirindiriwe igihe kirekire, nk'uko vyerekanwa n'iki kintu : “ *bateguwe isaha n'umusi n'ukwezi n'umwaka* .” Ariko ico gihano cabaye ngombwa kuva ryari ? Kuva ku wa 7 Ntwarante 321, ni ukuvuga itariki kwemeza umusi w'izuba washizweho na Konsitantino wa mbere ^{kwarangutseko} . Dukurikije *Ivyah* . Iyo ikoreshejwe mu mubare w'ibinyejana kuva ku wa 7 Ntwarante 321, uwo mubare 17 uva ku wa 7 Ntwarante 2021 ; kuva kuri iyo tariki, imyaka 9 ya nyuma y'umuvumo w'Imana izotuma “ *inzumbete ya 6* ” yo mu Vyahishuriwe Yohana 9:13 iranguka .

Reka twibuke ukuntu havugwa “ *ica gatatu c'abantu* ” bitwibutsa ko naho yoba iteye ubwoba gute, iyo intambara ya gatatu y'isi isenya iguma ifise akaranga k'igice (*ica gatatu*) k'imhuri ; Ni ngirakamaro rero mu kuzana uguhinduka kw'idini no kuyobora abatowe kugira ngo bitabire bimwe bishitse igikorwa c'Abadiventisiti kirongowe na Yezu Kristu. Ukwo gutikizwa kuza guhana no gutumira kwihana abantu bungukiye ku " myaka 150 nyayo " y'amahoro y'idini , yahanuwe n' " *amezi atanu* " y' " *inzumbete ya gatanu* " .

Kugira ngo dutahure neza insobanuro y'ico gihano, ni ukuvuga intambara ya gatatu y'isi yose kuva mu 1914, dutegerezwa gukuraho ibintu bimwe bimwe maze tukabigereranya n'igihe Abayuda bajanwa i Babiloni ubwa gatatu. Muri iyo intambara ya nyuma, mu - 586, Umwami Nebukadinezari yarasambuye ubwami bwa Yuda, amasigarira ya nyuma

y'ihanga rya Isirayeli ; Yeruzalemu n'urusengero rwaho rwera vyacitse amatongo. Amatongo yasizwe n'Intambara ya Gatatu y'Isi Yose azotanga ikimenyamenya c'uko isezerano ry'abakirisu ryahevyeye nk'uko nyene isezerano ry'Abayuda ry'Abaheburayo ryahevyeye . Rero, inyuma y'iyi yerekanwa, abarokotse abatemera canke abasenga Imana bazoshikirwa n'ikigeragezo ca nyuma c'ukwizera kw'isi yose gitanga amahirwe ya nyuma y'agakiza ku bemera b'amadini yose asenga Imana imwe ; ariko Imana Umuremyi yigisha ukuri kumwe gusa kwerekeye Yezu Kristu n'Isabato yiwe nyeranda yo ku musu wa gatandatu, umusi umwe rudende w'ukuri w'indwi .

Ubwicanyi bwatangajwe ku bw'iyi ntambara y'isi yose ni uwundi muce w'" *amagorwa ya kabiri* " ayihuza n'ay'ubutemera Imana bw'abanyagihugu b'Abafaransa bw'" *inzumbete ya kane* " . Ubufaransa na cane cane umurwa mukuru waco Paris, uri mu nzira y'Imana ishobora vyose. Mu Vyahishuriwe Yohana 11:8 avuga ko ari *Sodomu na Misiri* , amazina y'abansi ba kera barimbuwe nk'akarorero mu buryo butazokwibagirana n'Imana, umwe n'umuriro uva mw'ijuru , uwundi n'ububasha bwayo bwo guhuma amaso . Ivyo bituma dutahura ko azomugirira nabi mu buryo bumwe buteye ubwoba kandi butomoye. Tubwirizwa kumenya inshingano nini cane dufise mu kuzimangana kw'ukwizera kw'ukuri . Intwari ya repubulika imaze kwanka idini, yaciye igwa mu maboko y'abanyagitugu ba Napoléon wa mbere abo idini ryari gusa nk'igipande c'ingirakamaro co kumuronsa ubuninahazwa bwiwe bwite. Ni kubera ubwibone bwayo n'ugukoresha akaryo, ukwemera kwa Gatolika gufise umwenda wo kurokoka biciye mu gushinga Concordat yari iyo guseniyura ingingo genderwako y'ukuri kw'Imana.

Ivyerekeye igiharuro c'abantu : abarwanyu imiliyoni amajana abiri

Umurongo wa 16 : “ *Igitigiri c'abagendera ku mafarasi b'ingabo cari ibihumbi bibiri vy'ibihumbi: numvise igitigiri cabo.* »

Umurongo wa 16 uraduha ugusobanura guhambaye ku bijanye n'umubare w'abarwanyu bagize uruhara muri iyo ntambara : “ *amajana abiri y'amajana y'amajana* ” canke abasoda imiliyoni amajana abiri. Kuva mu mwaka w'2021 , igihe ndiko ndandika iki gitabu, nta ntambara yashitse kuri uwo mubare mu ntambara zayo. Yamara muri iki gihe, kubera ko kw'isi yose hari abantu amamiliyaridi indwi n'igice , ubwo buhanuzi burashobora kuranguka. **Ugutahura neza kwazanywe n'uyu murongo kuracira urubanza insobanuro zose zashize iyo ntambara ku bikorwa vya kera** .

Intambara y'ingengabitekerezo

Umurongo wa 17 : “ *Uko ni ko nabonye amafarasi mu iyerekwa n'abayacayeko, bafise ibikingira igikiriza vy'umuriro, n'ivy'umuhondo n'ivy'amazuku. Imitwe y'ayo mafarasi yari nk'imitwe y'intare ; mu kanwa kavyo hava umuriro n'umwotsi n'amazuku.* »

Muri uyu murongo wa 17, umubare w'urubanza rw'Imana, turasangamwo ibimenyetso vy' "inzumbete ya 5" : imigwi (*amafarasi*) n'abayitegeka (*abagendera ku mafarasi*). Ubutungane bwabo bwonyene (*ibirwanisho*) ni igikorwa co guturira umuriro, kandi mbega umuriro ! Umuriro w'ibirwanisho vya kimbuzi ugereranywa n'umuriro w'amabuye y'agaciro yo munsu y'ubutaka. Mpwemu abashirako ibiranga *Hyacinthe* bihuye n'ugusubiramwo invugo iri ku mpera y'umurongo ngo *umwotsi* . Ivyo bimaze kugereranya amasengesho y'aberanda mu nsiguro iheruka, ni akaranga k'umubavu wayo dutegerezwa kwibuka, kandi ng'aho, turatahura ico kuvugwa kwayo bisobanura. Ico giterwa kiratera ubumara, kirababaza urukoba, kandi akamoto kaco karagutera umutwe. Ivyo bipimo birasobanura ivy'amasengesho y'abarwanyu bariko bararwana. Nta na rimwe muri ayo masengesho ryakira Imana Rurema ; Bituma yumva afise iseseme kandi akamuzinukwa cane. Bitegerezwa gutahurwa ko muri iyo ntambara y'idini n'ingengabitekerezo, amadini yonyene ari yo agiramwo uruhara, ariko naho biri ukwo, ahanini ari ay'Imana imwe: idini ry'Abayuda,

idini ry'abagatolika, idini ry'abaporotisanti, idini ry'abaortodogisi, idini ry'abayisilamu. Ikimenyetso gishasha c'ingenzi co muri Yesaya 9:14 kiravugwa ngaha: “*umutwe ni umucamanza canke umukurambere.*” Rero ku mutwe w'imigwi iri mu ntambara hari abacamanza uno musi bitwa " abakuru b'igihugu " mu ma repubulika. Kandi abo baperezida bahawe inkomezi z' " *intare* ", umwami w'ibikoko n'umwami w'Ishamba. Insobanuro y'inkomezi irahabwa mu Bacamanza 14:18. Mu butumwa bwiwe, Mpwemu avuga ubuhanuzi bw'ukwiyemeza kw'intambara kugendera kure n'abakuru b'ibihugu b'abanyabubasha cane, b'abanyagitugu kandi b'abanyadini, kuko ari mu " *minwa* " yabo amasengesho yabo, agereranywa n'ijambo " *umwotsi* " , ava . Mu " *kanwa* " kabo nyene ni ho hava amategeko yo guhonya n' " *umuriro* " , amasengesho n' " *umwotsi* " , n'ugutikiza abantu benshi, ategeka gukoresha ibibombe vy'imishwarara bishushanijwe n' " *ikibiriti* " . Biragaragara ko Mpwemu ashaka kugaragaza akamaro k'izo nguvu z'imishwarara ziri mu minwe y'umuntu umwe. Nta na rimwe muri kahise k'isi ububasha nk'ubwo bwo guseniyura bwashingiye ku ngingo y'umuntu umwe. Ico kintu ni igitangaje vy'ukuri kandi gikwiriye gushirwako umurongo. Ariko kuri twebwe tuba muri ubwo bwoko bw'ishirahamwe rya politike, ivyo bintu binini cane ntibikidutera ubwoba mbere. Twese turi abashikiwe n'ubwoko bw'ubusazi rusangi.

Umurongo wa 18: “*Ica gatatu c'abantu cicwa n'ivyo vyago bitatu, umuriro n'umwotsi n'amazuku vyava mu kanwa kavyo.* »

Umurongo wa 18 urashimika kuri ico kintu uherye ku murongo w'imbere, ugasobanura yuko “*umuriro, umwotsi n'amazuku*” ari ivyago vyipfuzwa n'Imana; ivyo uwo murongo wemeje mu gushingira kuri Kristu uwuhōra itegeko ryo kwica ica gatatu c'abantu.

Ububasha bw'ibirwanisho vya kirimbuzi bw'indongozi z'amahanga .

Umurongo wa 19: “*Kuko ububasha bw'ayo mafarasi bwari mu kanwa kayo no mu mirizo yayo ; Imirizo yavyo yasa n'inzoka zifise imitwe, kandi ni yo zagirira nabi.* »

Umurongo wa 19 wemeza akaranga k'ingengabitekerezo y'idini y'iyi ntambara mu kuvuga uti : Kuko ububasha bw'imigwi y'intambara (amafarasi) bwari mu majambo yabo (*akanwa kayo*) no mu bahanuzi babo b'ikinyoma (*imirizo*) bari mu buryo bw'uguhendahenda (*inzoka*) bakora ku bategetsu, umugwi w'abacamanza (uwo *mugwi*) ukaba utera ubwoba. Iryo hame ryasobanuwe gutyo rihuye n'imiterere y'ibihugu iriho uno musi mu gihe c'iherezo .

Iyi ntambara ya gatatu y'isi yose isozera insiguro y' " *inzumbete* " canke ibihano vy'imhuri irahambaye cane ku buryo Imana yabimenyesheje ubwa mbere Abayuda bo mu muryango wa kera, ikurikirana muri Dan 11 :40-45 na Ezekiyeli 38 na 39 , hanyuma , ku bakirisu bo mu nzu y'isezerano rishasha, muri iki gitabu ca " igihe *c'ubuntu* . Aha rero turasanga ivyo vyigwa vy'ubutunzi vy'inyongera.

Daniyeli 11:40-45

Imvugo ngo “*igihe c'iherezo,*” iratuma twiga iyo ntambara ya nyuma y'amahanga , yahishuwe kandi igatera imbere mu buhanuzi bwo muri Dani 11:40 gushika kuri 45 . Mu ntango ahanini yari ishingiyeye mu Buraya bw'Ubuirengero, ubuyisilamu bw'ubukazi, buzwi kw'izina rya " *umwami w'amajepfo* ", bwahuye n'abantu b'i Buraya bari benshi cane b'Abagatolika ; ukwizera kwa papa kw'Abagatolika b'i Roma ari co kintu ubuhanuzi bushimikiyeko kuva muri Dan.11:36 . Indongozi ya Papa w'Umuroma yavuzwe gushika ubu yerekanwa munsu y'ijambo « *we* » ; nk' " *umwami* " , aterwa n' " *umwami wo mu bumanuko* " , ubuyisilamu " *buzomurwanya* " . Ihitamwo ry'inshinga “*gutombora*” riratomoye kandi rirabereye, kuko abari mu karere kamwe ni bo bonyene “*batombora* ” n'abandi . Ni ho, akoresheje akaryo kari katanzwe, ibintu vyari

vyarateye Uburayi bw'Uburengero mu kaga n'ubwoba bushitse, " *umwami wo mu buraruko* " " *yozunguruka nk'igihuhusi* " kuri iyo nyamaswa iri mu ngorane, kugira ngo ayifate ayifate. Akoresha " *ubwato bwinshi* ", " *ibitwaro bikomeye* " n'abarwanyi ata kindi ariko " abagendera ku mafarasi " kandi baba mu buraruko, kandi atari mu buraruko bw'Uburayi bw'Uburengero, ariko mu buraruko bw'umugabane w'Uburayi n'Aziya. Kandi cane cane mu buraruko bwa Isirayeli uwo umurongo wa 41 uvuga mu kuwita " *igihugu ciza kuruta ibindi vyose* ". Uburusiya buvugwa ni igihugu c' " *abagendera ku mafarasi* " (aba Cossacks), abavyara n'abatanga amafarasi ku bansi ba Isirayeli bo mu mateka. Ico gihe, bishingiye kuri ayo makuru yose, biroroshe kumenya uwo " *mwami wo mu buraruko* " n'Uburusiya bukomeye bw'Aborotodogisi, umwansi w'idini ryo mu Buseruko w'Uburoma bw'Abapapa bo mu Burengero kuva mu 1054, idini rya gikirisu ryacitsemwo ibice.

Twarahejeje kubona bamwe mu bakinnyi b'intambara mu ntambara ya gatatu y'isi yose. Ariko Uburayi burafise abafatanyabikorwa bakomeye bariko baraburengagiza kubera uguhiganwa mu vy'ubutunzi kwabaye akaga kuva haje umugera, coronavirus covid-19. Ata maraso, ubutunzi buriko buragwana kugira ngo bubeho, abantu bose bakaba bariko barushiriza kwihindukirira. Ariko rero, iyo ntambara izotangura mu Buraya, uwo munywanyi w'Amerika azorindira igihe cawo kugira ngo agire ico akora.

Mu Buraya, ingabo z'Uburusiya ntizirwanywa cane. Ibisata vy'abantu bo mu Buraya bwo mu buraruko birakurikirana. Ubufaransa bwonyene burashiraho uburwanya buke bw'igisirikare kandi ingabo z'Uburusiya zirasubirwamwo mu gice c'uburaruko bw'igihugu. Igice c'amajepfo gifise ingorane zikomeye z'ubuyisilamu bumaze gushinga imizi mu bwinshi muri ako karere. Ubwoko bw'amasezerano y'inyungu rusangi ahuza abarwanyi b'abayisilamu n'Abarusiya. Bompi barakunda gusahura kandi Ubufaransa ni igihugu gitunze, naho coba carasenyutse mu vy'ubutunzi. Abanyaburayi ni abasahuzi kubera iragi ry'imigenzo.

Ku ruhande rwa Isirayeli ibintu birateye akaga, igihugu carafashwe. Ibisata vy'Abarabu b'abayisilamu vyari bikikije vyarokotse: Edomu, Mowabu, bene Amoni: Yorodani y'ubu.

Ikintu kitari gushobora gushikako imbere y'itariki ya 1979 aho Misiri yava mu nkambi y'Abarabu kugira ngo igirane ubucuti na Isirayeli, ihitamwo ryakozwe ico gihe, rishigikiye n'inkomezi za USA, ryarahindukiye rirayirwanya; Igizwe n'Abarusiya. Kandi mu gusobanura neza " *ntazohunga* ", Mpwemu ahishura kamere y'akaryo y'uguhitamwo kwakozwe mu 1979. Mu gushigikira abakomeye kuruta abandi bose bo muri ico gihe, yari yizeye ko azohunga amagorwa yariko aramufata. Kandi amagorwa ni menshi, aranyagwa ubutunzi bwiwe n'Abarusiya bari bamufashe. Kandi nk'aho ivyo bidahagije, Abanyalibiya n'Abanyaetiopiya na bo nyene bariko barayisahura inyuma y'Abarusiya.

Igihe c'intambara y'isi yose y'ibirwanisho vya kimbuzi

Umurongo wa 44 ugaragaza ihinduka rikomeye ry'ingene ibintu vyifashe. Mu gihe ingabo z'Uburusiya zifata Uburayi bw'Uburengero, Isirayeli na Misiri, ziterwa ubwoba n' " *amakuru* " yerekeye akarere kazo bwite k'Uburusiya. Mpwemu avuga " *ubuseruko* " mu kwerekeza ku kwigarurira Uburayi bw'Uburengero ariko kandi " *uburaruko* " mu kwerekeza ku kwigarurira Isirayeli; Uburusiya buri " *mu buseruko* " bw'ubwa mbere na " *mu buraruko* " bw'ubwa kabiri. Iyo nkuru irakomeye cane ku buryo itera umujinya w'ubwicanyi. Aho niho Amerika yinjira mu ntambara, ihitamwo gutikiza ubutaka bw'Uburusiya n'umuriro w'ibirwanisho vya kimbuzi. Hanyuma haratangura igice c'intambara c'ibirwanisho vya kimbuzi. Ibiherere ku *mubiri* vyica biriko biraduga ahantu henshi, kugira ngo bizimanganye kandi " *bizimanganye* amasinzi " y'ubuzima bw'abantu n'ibikoko. Muri ico gikorwa ni ho " *ica gatatu c'abagabo cicwa* " hakurikijwe itangazo ry' " *inzumbete ya*

6 " . Ingabo z'Abarusiya z'umwami wo mu buraruko zasubijwe mu misozi ya Isirayeli , ziratikizwa ata n'umwe zifashijwe : « ata n'umwe yamufashije ».

Ezekiyeli 38 na 39

Ezekiyeli 38 na 39 na vyo nyene biravyura mu buryo bwavyo iyo ntambara ya nyuma y'amateka. Hariho ibintu bishimishije, nk'ivyo bimenyetso vy'ukuri bihishura umugambi w'Imana wo " gushira umugozi ku rwasaya " rw'umwami w'Uburusiya kugira ngo amukwegeremwo kandi amushire mu ntambara. Iryo shusho ryerekana akaryo ko gutungana n'abantu biwe, akaryo ntazoshobora kunanira.

Muri ubu buhanuzi burebure, Mpwemu araduha amazina nk'ibimenyetso : Gogi , Magogi, Roshi (mu kirusiya), Mesheki (mu Moscou), Tubali (mu Tobolsk). Ivyo imisi y'iherezo ivuga biremezwa n'ido n'ido ryerekeye ibisata vyatewe : « Uzovuga uti : Nzoduga gutera igihugu kigitse, **nzotera** abantu bafise amahoro, baba mu mutekano, **bose** mu nzu **zitagira inkuta**, **zitagira urufunguzo canke inzugi** » (Ezk. 38:1). Ibisagara vyo muri iki gihe birafunguye vy'ukuri . Kandi inguvu zirwanya ntizingana mu buryo bubabaje. Mpwemu aha ashira mu kanwa ka Daniyeli " umwami wo mu buraruko " kuri iyi ncuro inshinga " **nzoza** " ivuga ubukazi bukomeye , bwihuta kandi bwo mu kirere hakurikijwe inshinga n'ishusho " **bizunguruka nk'igihuhusi** " vyo muri Dan.11:40, bivuye ahantu kure cane. Muri ubu buhanuzi bwa Ezekiyeli nta n'akabanga kariho ku bihugu bireba ; Uburusiya na Isirayeli biramenyekana neza. Iryo banga ryari muri Dan.11:36-45 gusa aho ryari ryerekeye ubupapa bw'Uburoma n'intara zabwo z'i Buraya. Kandi mu guha izina " umwami wo mu buraruko " Uburusiya butera Uburayi bw'Abagatolika b'abapapa , Imana yerekeza ku guhishurirwa kwayo yahawe Ezekiyeli. Kuko ndabibutsa, ahanini ni mu bijanye n'aho Isirayeli iri, Uburusiya buri mu " buraruko ". Nkako, ni "mu buseruko " bw'aho ubupapa bw'Abagatolika b'i Roma buri mu Burengerero bw'Uburayi. Ni ukugira ngo rero yemeze ikibanza c'ingabo z'Uburusiya muri ubu Buraya bwa Papa zifise kandi ziganza, ni ho Mpwemu ashira ahabona ukuza kw'inkuru mbi iva " mu Buseruko ". “ Nzomuvugiriza umuriro n'amazuku, we n'ingabo ziwe (Ezk. 38:22) ” ; “ Nzorongika umuriro muri Magogi ,” ni ko dusoma muri Ezk. Ivyo rero ni vyo vyatumye haba inkuru mbi ishavura “ umwami wo mu buraruko ” wo muri Dan.11:44. Nk'uko biri muri Daniyeli, umunyagihugu w'Umurusiya azokwinjira mu mfuruka, arandurwe ku misozi ya Isirayeli : « Uzogwa ku misozi ya Isirayeli, wewe n'ingabo zawe zose » (Ezk. 39, 4).

". Ariko akaranga ka USA kari inyuma y'ico gikorwa karacari ikinyegezwa. Nsanga hari ikintu gishimishije cane muri Ezekiyeli 39:9. Ico canditswe kivuga ko bishoboka ko umuntu ashobora gutera umuriro " imyaka indwi " mu guturira ibirwanisho vyakoreshejwe muri iyo ntambara iteye ubwoba y'isi yose. Ibiti ntibikiri ikintu gikoreshwa mu gukora ibirwanisho vya none, ariko iyo " myaka indwi " ivugwa yerekana uburemere bw'iyi ntambara n'urugero rw'ibirwanisho . Kuva ku wa 7 Ntwarante 2021, hasigaye imyaka icenda gusa ngo Kristo agaruke ; imyaka 9 ya nyuma y'umuvumo w'Imana iyo intambara mpuzamakungu ya nyuma izoranguka ; intambara isenya cane ubuzima n'itunga . Dukurikije umurongo wa 12, imivimba y'Abarusiya izohambwa “ *amezi indwi* .”

Ubutungane bw'Imana buteye ubwoba kandi butagira uko bungana .

Imivimba izoba myinshi kandi Imana iratwerekana muri Ezekiyeli 9 icyumviro c'ubunyamaswa bw'ubwicanyi izotunganya. Kuko intambara ya gatatu y'isi yose yitezwe mu kiringo kiri hagati ya 2021 na 2029 ni ikigereranyo c'intambara ya 3 ^{yarongowe} na Nebukadinezari kurwanya Isirayeli ya kera mu -586 Ehe ivyo Imana ikomeye y'umuremyi, yacitse intege kandi isuzugurwa n'abantu bayo, itegeka muri Ezk.9:1 gushika kuri 11:

" Eze .9:1 *Hanyuma asemerera mu matwi yanje n'ijwi rirenga ati : "Nimuze mwegere, mwebwe muzohana igisagara, umwe wese afise igikoresho ciwe co gutikiza mu kuboko kwiwe ."*

Eze . 9:2 *Maze abona abagabo batandatu baza baciye mu nzira y'irembo ryo hejuru, ryerekeye mu buraruko, umwe wese afise igikoresho ciwe co gutikiza. Muri bo hari umuntu yambaye impuzu y'ilino, afise agasandugu mu mafyinga. Baraza bahagarara hafi y'igicaniro c'umuringa.*

Eze . 9:3 *Nuko ubwiza bw'Imana ya Isirayeli buraduga buva ku mukerubi yari afise, buja ku mbuga y'inzu; aca ahamagara uwo mugabo yambaye impuzu y'ilino, afise ihembe ry'irangi mu rubavu rwiwe.*

Eze . 9:4 *Uhoraho aramubwira ati «Genda hagati mu gisagara, hagati muri Yeruzalemu, ushire ikimenyetso ku ruhanga rw'abantu baboroga kubera ibizira vyose bikorerwa hagati mu gisagara.*

Eze . 9:5 *Nuko numva, abwira abandi ati : «Nimumukurikire muje mu gisagara, mwice; ijisho ryawe ntirigire imbabazi, kandi ntirigire imbabazi !*

Eze. 9:6 *Nimwice, mutikize abasaza, abasore, abakobwa, abana n'abagore; ariko ntimwegere umuntu wese afise ico kimenyetso ; kandi utangure n'ahera hanje ! Batangura n'abakurambere bari imbere y'inzu.*

Eze. 9:7 *Arababwira ati : « Nimuhumanye inzu, muzuze ibigo abapfuye . Sohoka !... Barasohoka batera mu gisagara.*

Eze. 9:8 *Maze bariko barakubita, jewe nkisigaye, nca npfukama hasi, ndasemerera nti: «Ah ! Mwami UHORAHO, mbega uzotikiza abasigaye bose mu Bisirayeli, niwasuka uburake bwawe kuri Yeruzalemu ?*

Eze. 9:9 *Anyishura ati : « Ibicumuro vy'inzu ya Isirayeli n'iy'Abayuda ni vyinshi kandi birarengeye urugero ; igihugu cuzuye amaraso, igisagara cuzuye akarenganyo, kuko bavuga ngo UHORAHO yahevye igihugu, UHORAHO ntabona.*

Eze. 9:10 *Nanje nyene sinzogira imbabazi, canke ngo ngirire imbabazi ;Ivyo bakoze nzobigarura ku mitwe yabo.*

Eze. 9:11 *Uwo mugabo yambaye impuzu y'ilino, afise ihembe ry'irangi mu rubavu rwiwe, arishura ati : «Nakoze ivyo wantegetse.» »*

Si abo bose bishwe kubera imvo z'idini ari abamaratiri kubera ukwizera. Hariho abafana benshi muri uwo mugwi biteguriye gutanga ubuzima bwabo , bishoboka, kubera idini ryabo , ariko kandi kubera ingengabitekerezo iyo ari yo yose ya politike canke iyindi. Umumaratiri nyakuri w'ukwizera ni, imbere ya vyose, muri Yezu Kristu gusa. Maze, ni , vy'ukuri , umutoranjwe ubuzima bwiwe bushikirijwe nk'ikimazi bushimisha gusa Imana umuremyi , nimba urupfu rwiwe rwabanjirijwe n'ubuzima buhuye n'ivyo yahishuriwe asaba ku bijanye n'igihe ciwe.

Reka noneho turonke, mu nsiguro y "' *inzumbete* ya 6 " , ^{uguvyura} ivy'inyifato runtu vy'ibihe vyakurikiye intambara.

Ukwihana kw'abarokotse .

Mu buryo butandukanye n'ivyo abantu benshi biyumvira kandi batinya, naho nyene bishobora guseniyura, ibirwanisho vya kirimbuzi ntibizotikiza abantu ; kuko hazoba " *abarokotse* " iyo ntambara imaze guhera. Ku bijanye n'intambara , Yezu yavuze muri Mat. *Ariko ivyo ntibizoba ari iherezo ry'ubu.* " Ugutikizwa kw'abantu kuzoba kubera igikorwa c'Imana Umuremyi inyuma y'ukugaruka kwayo mu buninahazwa mu buryo bwa Yezu Kristu." Kuko abarokotse bategerezwa gushikirwa n'ikigeragezo ca nyuma c'ukwizera . Kuva mu mwaka w'1945, itariki y'ikoreshwa rya mbere ry'intwari ya atomike, harabaye ibisasu birenga ibihumbi bibiri vyakozwe kugira ngo bigeragezwe n'ibihugu vyo kw'isi biyifise ; Ni ukuri ko, mu buryo

bukurikirana, mu kiringo c'imyaka 75 kandi isi ari nini cane , naho nyene ifise aho igarukira, yihanganira kandi igashigikira ibitero abantu bayitera. Mu ntambara y'ibirwanisho vya kirimbuzi izoza , ahubwo , ibiturika vyinshi bizoba mu kiringo gitoyi kandi ugukwiragira kw'ibirwanisho vya kirimbuzi bizotuma bidashoboka ko ubuzima bubandanya kw'isi. Mu kugaruka kwiwe, Kristu w'ubumana azokuraho imibabaro y'abantu bababara kandi b'abagarariji.

Umurongo wa 20 : “ *Abantu basigaye batagandaguwe n'ivyo vyago ntibarihana ibikorwa vy'amaboko yabo, ngo ntibasenge amadayimoni n'ibigirwamana vy'inzahabu n'ivy'ifeza n'ivy'umuringa n'ivy'amabuye n'ivy'ibiti: ivyo ntibishobora kubona canke kwumva canke kugenda; »*

Mu murongo wa 20 Mpwemu avuga ubuhanuzi bw'ugukomantaza umutima kw'ibihugu vyarokotse. “ *Abantu basigaye batishwe n'ivyo vyago ntibihana ibikorwa vy'amaboko yabo.* ” “ Amagorwa ya kabiri ” yatangajwe mu gihe c'ingoma ni “ ikiza ” c'Imana , ariko abanziriza “ *amagorwa indwi ya nyuma* ” azogwa ku bacumuzi b'abanyavyaha , inyuma y'iherezo ry'igihe c'ubuntu co mu Vyahishuriwe Yohana 15 . Birabereye kwibuka aha ko ivyo “ *vyago* ” vyose bihana ubukazi bw'Abaroma ku rutonde rw'ibihe rwaremwe n'Imana Umuremyi Mushoboravyose.

“ *... ntibahevyeye gusenga amadayimoni n'ibigirwamana vy'inzahabu, ivy'ifeza, ivy'umuringa, ivy'amabuye n'ivy'ibiti, bidashobora kubona canke kwumva canke kugenda .* ”

Muri iyo nkuru, Mpwemu yibanda ku mashusho y'ugusenga y'ukwizera kw'Abagatolika ari ibintu vy'ugusenga ku ruhande rw'abayoboke b'iryo dini ry'ugusenga ibigirwamana. Ivyo bishushanyo bigereranya, ubwa mbere, “ Bikira Mariya ”, inyuma yiwe, mu bwinshi, abera benshi canke bake batazwi, kuko asiga umuntu wese umwidegemvyo mwinshi wo guhitamwo umweranda akunda. Isoko rinini rifunguye amasaha 24 ku musi Batanga ama pads y'amaboko yose, mu mico yose n'ubunini bwose. Kandi ubwo bwoko bw'ingeso burashavura cane cane uwababajwe ku musaraba wa Gologota ; kandi, ukwihora kwiwe kuzoba guteye ubwoba. Kandi ubu, amaze kumenyesha mu mwaka w'2018 abatowe biwe ukugaruka kwiwe kw'ububasha n'ubuninahazwa kw'umwaka w'2030, kuva muri 2019, akubita abanyavyaha bo kw'isi umugera wandukira wica. Ico ni ikimenyetso gitoyi gusa c'ishavu ryiwe rizoza, ariko arasanze afise ubushobozi ku ruhande rwiwe, kuko dusanzwe tumufitiye umwenda w'ugusenyuka kw'ubutunzi kutari bwigere kubaho muri kahise k'Uburengero bw'inkomoko ya gikirisu. Kandi iyo zisenyutse, amahanga aratongana, hanyuma akarwana n'intambara.

Ico gitutsi Imana ivuga kirarushiriza kuba gifise ishingiro kuko mu gihe Yezu Kristu yabonetse, Imana y'ukuri yaje mu mubiri, mu bantu kandi ng'aho nk'umwe muri bo , « yarabonye , *yumva, aragenda* », atandukanye n'ibigirwamana bibajwe canke bibumbwe bidashobora gukora ivyo.

Umurongo wa 21 : “ *Ntibihana ubwicanyi bwabo, ubupfumu bwabo, ubusambanyi bwabo, ubusuma bwabo.* »

Umurongo wa 21 ni wo insiguro isozeru. Mu kuvuga “ *ubwicanyi bwabo* ” , Mpwemu yerekana itegeko ry'imisi mikuru ry'urupfu rizoheza risaba urupfu rw'abizigirwa b'abizigirwa b'Isabato nyeranda yejeje n'Imana. Mu kuvuga « *ubupfumu bwabo* » , avuga ku bantu benshi b'Abagatolika bubaha n'abashingira intahe « ku musi w'Imana » wiwe, uwo musi w'ikinyoma w'Umukama n' « umusi w'izuba » w'abapagani nyakuri. Mu kwibuka “ *ubusambanyi bwabo* ” , Mpwemu yerekana urutoko ku kwizera kw'Abaporotisanti, umuragwa w' “ *ubusambanyi* ” bw'Abagatolika bw' “ *umuhanuzikazi Yezabeli* ” w'ikinyoma wo mu Vyahishuriwe Yohana 2:20. Kandi mu kubashirako « *ubusuma bwabo* » , aratanga icyumviro c'ubusuma bwo mu vy'impwemu bwakozwe, ubwa mbere, kuri Yezu Kristu ubwiwe, uwo, nk'uko bivugwa muri Dan 8:11 , « *yamukuyeko* » ubuherezi budahera n'izina ryiwe ry'icubahiro ry'uko « *Umutwe w'Ikoraniro* , » ryo muri :5 . ariko kandi, urutonde rwiwe rw' “ *igihe n'itegeko* »

ryiwe ,” nk’uko Dan.7:25 bivuga. Izo nsobanuro z’impwemu cane ntizikuraho ugukoreshwa kw’amajambo asanzwe, ariko zirarenga kure cane mu rubanza rw’Imana no mu ngaruka zarwo ku bakoze ivyaha bafise icaha.

Ivyahishuriwe Yohana 10 : Igitabo gitoyi kifunguye .

Kugaruka kwa Kristo n'igihano c'abagarariji

Igitabo gitoyi kifunguye n'ingaruka zaco .

Ukugaruka kwa Kristo ku mpera y'Ikigo ca kane c'Abadiventisiti kirindiriyeye .

Umurongo wa 1 : “ *Mbona uwundi mumarayika w'inkomezi amanuka ava mw'ijuru, yambaye igicu ; Hejuru y'umutwe wiwe hari umunywamazi, mu maso hiwe hameze nk'izuba, ibirenge vyiwe na vyo bikaba bimeze nk'inkingi z'umuriro. »*

Ikigabane ca 10 cemeza gusa ukuntu ivy'impwemu vyari vyifashe gushika ico gihe. Kristo abonekera mu ruhande rw'Imana y'ubumwe bweranda bw'Imana, mw'ishusho y' " umunywamazi " wahawe Nowa n'abamukomotseko inyuma y'umwuzure. Cari ikimenyetso c'isezerano ry'Imana ryo kutazosubira gutikiza ubuzima bwo kw'isi n'amazi y'umwuzure. Imana izoshitsa umuhango wayo , ariko biciye mu kanwa ka Petero yamenyesheje ko isi y'ubu " *ibikiwe umuriro* " ; umwuzure w'umuriro. Ivyo bazoranguka gusa mu Rubanza rwa Nyuma rw'ikimpumbi c'indwi. Umuriro nturaheza gutikiza ubuzima, kuko ari intwari Imana yamaze gukoresha ku bisagara vyo mu kiyaya ca Sodomu na Gomora. Muri iki kiganiro c'igice, Mpwemu yerekana muri make ibintu bizoshika inyuma y' " inzumbete ya 6 ". Ikigabane gitangurana n'ishusho y'ukugaruka kw'ubuninahazwa kwa Kristu w'umuhozi.

Ubuhanzu bwafunguwe bimwe bishitse

Umurongo wa 2 : “ Yari afise mu kuboko **umuzingo mutoyi wuguruye** . Yashize ikirenge ciwe c'iburyo ku kiyaga, ikirenge ciwe c'ibubamfu na co ku butaka ; »

Kuva mu ntango y'ico gitabu, nk'uko Ivyahishuwe 1:16 ibivuga, Yezu araza kurwanya abasenga “ *izuba* ” ryahinduwe imana . Uruhara rw'ibimenyetso rurarushiriza gutomoka : « *mu maso hiwe hari nk'izuba* » none abansi biwe, abasenga « *izuba* » bazoba bameze gute ? Inyishu : Intebe y'ibirenge vyawe, kandi bazobona ibara ! Kubera ko “ *ibirenge vyawe bimeze nk'inkingi z'umuriro* .” Uyu murongo wo muri Bibiliya uzoca uranguka uti : “ *Icara iburyo bwanje gushika nshize abansi bawe intebe y'ibirenge vyawe* (Zab.110:1 ; Mat.22:44) .” Ivyaha vyabo vyarongerekanye kubera yuko imbere y'uko agaruka, Yezu yari « *yafunguye agatabu gatoyi* » k'Ivyahishuriwe Yohana mu gufungura ikidodo , kuva mu 1844, « *ikidodo ca karindwi* » cari kigigumye gipfutse mu Vyahishuriwe Yohana 5:1-7 Hagati y'umwaka wa 1844 n'uwa 2030, umwaka w'iki gice c'Ivyahishuriwe Yohana wuzuye. umuco. Rero, abagabo b'iki gihe nta mpamvu bafise iyo bahisemwo kutamutera iteka. Ico gitabo gitoyi rero carafunguwe na Mpwemu Yera wa Kristo kandi abasenga izuba ntibavyitaho . Mu murongo wa 2 harerekana iherezo ryabo. Kugira ngo dutahure insobanuro y'ibimenyetso “ *ikiyaga n'ubutaka* ” biboneka muri uyu murongo, dutegerezwa kwiga Ivyahishuwe 13 aho Imana ibihuzira n' “ *ibikoko* ” bibiri vy'impwemu bizoboneka mu myaka 2000 y'igihe ca gikirisu. “ *Igikoko ca mbere, kiva mu kiyaga* ” , kigereranya ubutegetsi butagira umuntu, rero bw'igikoko, bw'ubumwe bw'ubutegetsi bw'abanyagihugu n'ubw'idini, mu buryo bwabo bwa mbere bw'amateka bw'ubutegetsi bw'abami n'ubupapa bw'Abagatolika b'i Roma. Izo ngoma zigereranywa n' “ *amahembe cumi* ” ajanye n'ikimenyetso kigaragaza Roma muri Dan.7 n' “ *ihembe ritoyi* ” n'Ivyahishuriwe Yohana 12, 13 na 17 n' “ *imitwe indwi* ” . Ico “ *gikoko* ” , hakurikijwe urubanza rw'agaciro k'Imana, kigaragaza ibimenyetso bivugwa muri Daniyeli 7 : ubwami bwabanjirije Ubwami bw'Uburoma, mu buryo bunyuranye n'ubwo muri Dan.7 : *ingwe, idubu, intare* . “ *Ico gikoko* ” » rero ubwavyo ni igikoko c'Abaroma co muri Dan.7:7. Ariko aha, mu Vyahishuriwe Yohana 13, ikimenyetso c' “ *ihembe ritoyi* ” rya papa , gikurikira “ *amahembe cumi* ” , gisubirizwa n'icyi “ *imitwe indwi* ” y'akaranga k'Abaroma. Kandi Mpwemu amuharura “ *ibitutsi* ” ni ukuvuga ibinyoma vy'idini. Kuba hariho “ *ibitsibo* ” ku “ *mahembe cumi* ” vyerekana igihe “ *amahembe cumi* ” yo muri Dan.7:24 yaje ku ngoma. Ico ni co gihe kandi “ *ihembe ritoyi* ” canke “ *umwami atandukanye* ” ubwavyo akora. “ *Igikoko* ” kimenyekanye, igice gikurikira kimenyesha kazoza kaco. Azokora yidegemvya “ *igihe, incuro (incuro 2) n'igice c'igihe* ” . Iryo jambo ryerekana imyaka 3 n'igice y'ubuhanuzi, canke imyaka 1260 y'ukuri, muri Dan.7:25 n'Ivyah.12:14 ; turayisanga mu buryo bw' “ *imisi 1260* ” -imyaka canke “ *amezi 42* ” y'ubuhanuzi mu Vyahishuriwe Yohana 11:2-3, 12:6 no mu Vyahishuriwe Yohana 13:5. Ariko ku murongo wa 3 w'iki gice ca 13, Mpwemu amenyesha ko azokubitwa kandi “ *nk'aho azokomeretswa bimwe bikomeye* ” , vy'ukuri n'ubutemera Imana bw'Abafaransa hagati ya 1789 na 1798. Kandi kubera Concordat ya Napoléon wa mbere “ *igikomere ciwe gikomere kizokira* ” . Rero abadakunda ukuri kw'Imana bazoshobora kubandanya mu karuhuko gutera iteka ibinyoma vyica ubugingira n'umubiri.

Ku mpera y'imisi, hazoboneka ishusho y' “ *igikoko ca mbere cavuye mu kiyaga* ” . Ico gikoko gishasha kiratandukanye n'uko, muri iki gihe, “ *kizozuka kivuye kw'isi* .” Ashingiye ku ishusho yo mw'Itanguriro, aho “ *isi* ” iva mu “ *kiyaga* ” , mu buryo buteye ubwoba, Mpwemu atubwira ko ico “ *gikoko* ” ca kabiri cavuye mu ca mbere, gutyo akagaragaza ico bita ishengerero ry'Abagatolika ryavugururwe ; insobanuro nyayo y'ukwizera kw'Abaporotisanti kwavugururwe. Mu mwaka w'2021 , ryaramaze guserukira ububasha bukomeye kuruta ubundi bwose kw'isi kandi ryarabaye ubukuru kuva ryatsinda Ubuyapani n'Ubudage bw'Abanazi mu 1944-45. Iyi ni USA, mu ntango ahanini yari iy'abaporotisanti, ariko ahanini ikaba ari iy'abagatolika muri iki gihe, kubera igitigiri kinini c'abimukira b'abanyahisipaniya yaronse. Mu kumurega ko yatumye “ *igikoko ca mbere gisenga imbere y'uko kiza* ,” Mpwemu aragaya

iragi ryiwe kuva ku musi w'Imana w'Abaroma. Ni ukuvuga ko amazina y'idini azimiza. Ukwemera kw'abaporotisanti kwo muri iki gihe kurafatanye cane n'iryo ragi ry'Abaroma ku buryo kuzoshika no ku gutangaza itegeko ribuzanya, rigatuma ikiruhuko co ku musi w'Imana kiba itegeko kubera igihano c'ibihano : uguhagarika ibikorwa vy'ubudandaji mu ntango, n'igihano c'urupfu mu gihe kirekire. Ku musi w'Imana ni co *kimenyetso* c'ububasha bw'igikoko c'*Abaroma*, *igikoko ca mbere*. Kandi umubare "666" ni umubare uronswa n'inyuguti z'izina "VICARIVS FILII DEI", ico Mpwemu yita "umubare w'igikoko". Kora ibiharuro, umubare uriho:

UBUZIMA BW'IBIMENYETSO

$5 + 1 + 100 + 1 + 5 = 112 + 1 + 50 + 1 + 1 = 53 + 500 + 1 = 501$

$112 + 53 + 501 = 666$

Igisobanuro gihambaye : Ikimenyetso kironswa "ku kiganza" canke "ku ruhanga" gusa ku rugero "ukuboko" kugereranya igikorwa, igikorwa, kandi "uruhanga" rugaragaza ubushake bw'umuntu ku giti ciwe bw'ikiremwa cose gifise umwidgegemvyo wo kwihitiramwo, nk'uko Ezekiyeli 3:8 bitubwira : "Nzokomera umutwe wawe kugira ngo ushobore gushirwaho."

Aha ni ho hagaragazwa neza "ibirenge" vyo muri kazoza vya Yezu Kristu, Umucamanza w'Imana w'Ubutungane. Kandi mu buryo buteye ubwoba, mu kwerekana ikibanza ca mbere "ikirenge c'iburyo" canke "ikirenge c'ibubamfu", Mpwemu yerekana uwo abona ko ari we afise icaha kuruta abandi. "Ikirenge c'iburyo" kigurumana ni ic'ukwizera kwa papa kw'Abagatolika b'i Roma Imana ivuga ko ari kwo *kwamenetse amaraso y'* "abo bose bishwe kw'isi," nk'uko Ivyahishuwe 18:24 bivuga. Ivyo ashira imbere mu bijanye n'ishavu rero birabereye. Maze, n'icaha kimwe, kubera ko na we nyene yari yiganye, mu kurema "ishusho" y' "igikoko" ca mbere c'Abagatolika, ukwizera kw'Abaporotisanti, kwitwa "isi", kwakira umuriro uva ku "kirenge c'ibubamfu" ca Yezu Kristu ahora gutyo amaraso y'aberanda ba nyuma batoranijwe yari afise uruhara muri we.

Umurongo wa 3 : "arasemerera n'ijwi rirenga, nk'aho intare iboroga. Igihe yasemerera, ya mituragaro indwi iravuga amajwi yayo. »

Ibanga ryihishijwe canke ryashizweko ikidodo mu mirongo ya 4 gushika ku ya 7, ryamenyeshajwe n' "ijwi ry'imituragaro indwi" uno musi rirakurwaho. "Ijwi" ry'Imana rero rigereranywa n'ijwi ry' "inkuba" rifatanye n'umubare "indwi" ugereranya ukwezwa kwiwe. Iryo jwi rimenyeshya ubutumwa bwamaze igihe kirekire bwihishijwe kandi abantu ntibabufata. Uyu ni umwaka w'ukugaruka kw'ubuninahazwa kw'Umukama wacu Yezu Kristu w'ubumana kandi w'agaciro. Itariki yamenyeshajwe abayiserukira batowe mu mwaka w'2018; Iyi ni yo mpera z'umwaka w'2030, aho, kuva urupfu rwa Yezu rwo gucungura abantu ku wa 3 Ndamukiza 30, igice ca gatatu c'imyaka 2000 y'imyaka 6000 yateguwe n'Imana yo gutoranya abatowe kizohera.

Umurongo wa 4 : "Iyo mituragaro indwi imaze kuvuga, nshaka kwandika; numva ijwi rivuye mw'ijuru rivuga riti : « Iyo iyo mituragaro indwi yavuze, bishire ikidodo, ntuvyandike. »

Muri iki kiganiro, Imana ikurikirana intumbero zibiri. Ica mbere ni uko abatowe biwe bategerezwa kumenya ko Imana vy'ukuri yashinze igihe c'iherezo ry'isi; ntivyihishije vy'ukuri, kuko bivana n'ukwizera kwacu muri porogarama y'imyaka 6000 yahanuwe n'imisi itandatu y'ubuhumane y'amayinga yacu. Intumbero ya kabiri ni uguca intege ukurondera iyo tariki gushika igihe we ubwiwe yuguruye inzira yo gutahura. Ivyo vyarantungse, kubera ikigeragezo kimwekimwe cose mu bitatu vy'Abadiventisiti vyari ngirakamaro mu

gusesangura no guhitamwo abatowe basanze bakwiye kwungukira ku kugororoka kw'ibihe bidahera kwatanzwe na Yezu Kristu , mu 1843, 1844 na 1994 .

Umurongo wa 5 : “ *Umumarayika nabonye ahagaze ku kiyaga no kw'isi, aduza ukuboko kwiwe kw'ukuryo kw'ijuru,* ” .

Muri iyo nyifato y'Umucamanza akomeye w'intsinzi, ibirenge vyawe bishizwe ku bansi biwe, Yezu Kristu azotegura indahiro ikomeye imugira ivy'ubumana.

Umurongo wa 6 : " *arahira Uhoraho ibihe bitazoshira, yaremye ijuru n'ibirimwo, n'isi n'ibirimwo, n'ikiyaga n'ibirimwo, yuko ata gihe kizoba kigihari.* " .

Indahiro ya Yezu Kristu ivugwa mw'izina ry'Imana Umuremyi kandi igenewe abatowe bayo bubaha urutonde rw'umumarayika wa mbere wo mu Vyahishuriwe Yohana 14:7 ; ivyo, mu kwerekana biciye mu kugamburuka kwabo, “ *ugutinya* ” kwabo Imana, mu kwubahiriza itegeko ryayo rya kane riha ubuninahazwa igikorwa ciwe co kurema. Amajambo ngo “ *igihe ntikibeho* ” yemeza ko muri porogarama yayo Imana yari yaratanze ivyo vyitezwe bitatu vy'ubusa vy'Abadiventisiti vyo mu 1843, 1844 na 1994. Nk'uko namaze kubivuga, ivyo vyitezwe vy'ubusa vyari ngirakamaro mu gusesangura abemera bakirisu. Kuko naho ingaruka zavyo zari ubusa, zari ziteye ubwoba kandi zica mu vy'impwemu abo zagira ico zikozeko, canke, ku batoranijwe, imvo z'uguhezagirwa no kwezwa n'Imana.

Itangazo ry'amagorwa akomeye ya 3 yahanuwe mu Vyahishuriwe Yohana 8:13.

Umurongo wa 7 : " *ariko mu misi y'ijwi ry'umumarayika w'indwi, niyavuzza inzamba , ibanga ry'Imana rizoba rirangutse, nk'uko yabimenyesheje abasavyi bayo abahanuzi.* " »

Igihe co kwubaka amatariki y'ubuhanuzi carahaze. Ivyo vyashinzwe n'amakuru yavuzwe ubuhanuzi vyaranguye uruhara rwavyo, vyo kugerageza, bikurikirana, ukwizera kw'Abaporotisanti mu 1843-44 , n'ukw'Abadiventisiti mu 1994. Kuva ubu rero nta matariki y'ikinyoma azosubira kubaho, nta n'ivyo kwitega vy'ikinyoma bizosubira kubaho ; iyo nkuru, yatanguye kuva mu 2018, izoba ari yo ibereye, kandi abatowe bazokwumva, ku bw'agakiza kabo, ijwi ry' " *inzumbete y'indwi* " izoba ikimenyetso c'ukwinjira kwa Kristu w'Ubutungane bw'Imana ; isaha aho nk'uko bivugwa mu Vyahishuriwe 11:15 : “ *ubwami bw'isi bushikirizwa Umukama wacu na Kristo wiwe ,* ” gutyo bugakurwa kuri shetani.

Inkurikizi n'Igihe c'Ubusuku bw'Ubuhanuzi .

Umurongo wa 8 : “ *Ijwi numvise rivuye mw'ijuru ryongerera kumbwira riti : « Genda ufate ako gatabo gatoyi kafunguye mu kuboko kw'umumarayika ahagaze hejuru y'ikiyaga no kw'isi.* »

Imirongo ya 8-11 yerekana ivyashikiye ubutumwa bw'umusuku yashinzwe gushikiriza ubuhanuzi bwakozwe mu rurimi rusanze.

Umurongo wa 9 : “ *Nuko ngera kuri wa mumarayika ndamubwira nti: Mpa ako gatabo gatoyi. Araheza ambwira ati : « Uyifate uyimire ; bizokubabarira mu nda, ariko mu kanwa kawe bizoba bisosa nk'ubuki.* » .

Kuza imbere, " *ububabare bw'amara* " buragaragaza neza cane imibabaro n'imibabaro biterwa no kwanka umuco washikirijwe n'abakirisu b'abagarariji. Iyo mibabaro izoshika ku mpera y'ikigeragezo ca nyuma c'ukwizera, kw'isaha y'itegeko ryo ku musu w'Imana, aho ubuzima bw'abatoranijwe buzoba buteye ubwoba bw'urupfu. Kuko gushika kw'iherezo, umuco n'abawubitse bazorwanywa na shetani n'amadayimoni yiwe yo mw'ijuru no kw'isi, abagenzi bazi canke batazi b'uwo " *Musenya* ", " *Abadoni canke Apoliyoni* " wo mu Vyahishuriwe Yohana 9:11 . " *Uburyohe bw'ubuki* " na bwo buragaragaza neza umunezero wo gutahura amabanga y'Imana isangira n'abatoranijwe bayo b'ukuri banyotewe ukuri. Nta kindi kintu kw'isi gifise uburyohe bwaco nk'ubwo . Mu bisanzwe, abantu

barashima kandi bakarondera iyo ntungamubiri iryoshe ibaryohera. Na we nyene uwatoranijwe na Kristo arondera mu Mana uburyohe bw'ubucuti bw'urukundo n'amahoro hamwe n'amabwirizwa yayo.

Mu gutanga ihishurirwa ryiwe "Ivyahishuriwe Yohana" (= Ivyahishuriwe Yohana) "uburyohe bw'ubuki", Mpwemu w'Imana arabugereranya na "manu yo mw'ijuru" yari ifise "uburyohe bw'ubuki" kandi yagaburira Abaheburayo, mu bugaragwa, mu myaka 40 yabanjirije ko Abanyakanani binjira mu gihugu c'ubupfumu. Nk'uko nyene umuheburayo atari gushobora kurokoka atarya iyo "manu", kuva mu 1994, iherezo ry' "amezi atanu" yahanuwe mu Vyahishuriwe Yohana 9:5-10, ukwizera kw'Abadiventisiti kurarokoka gusa mu kugaburira ivyo "biryo" vy'impwemu vy'ubuhanuzi vya nyuma vyateguwe na Yezu (Mat. 24:45) Iyi nyigisho Imana y'ukuri impa ngo nshire mu ngiro gusa muri iyi Sabato mu gitondo kw'isaha ya 4 y'igenekerezo rya 16 Mukakaro 2021 (ariko 2026 ku Mana) yari kuba ngirakamaro mu kwishura uwambajije umusi umwe ku bijanye n'ukwiga ubuhanuzi "Ivyo bishobora kunzanira iki?" Inyishu ya Yezu ni ngufi kandi yoroshe: ubuzima bwo mu mpwemu bwo guhunga urupfu rw'impwemu. Nimba Mpwemu adafata ishusho y' "agakate", ahubwo afata "uburyohe bw'ubuki" gusa, ni kubera ko ubuzima bw'umubiri bw'Umuheburayo bwari bujanye n'ivyo biryo vy' "mana". Ku bijanye n'Ivyahishuriwe Yohana, ivyokurya ni ivy'impwemu y'abatoranijwe gusa. Ariko, muri iki kigereranyo, bisa n'ibikenewe, bikenewe cane kandi bisabwa n'Imana nzima nk'itegeko ryo kugumana ubuzima bw'impwemu. Kandi ico gisabwa ni ikintu gihuye n'ubwenge, kuko Imana ntiyateguye ivyo biryo kugira ngo birengagizwe kandi bisuzugurwe n'abasavyi bayo bo mu misi ya nyuma. Ni co kintu cejejwe kuruta ibindi vyose kuva ku nkuka ya Yezu Kristu no ku buryo bwa nyuma n'ugushitsa kwa nyuma kw'Ifunguro ry'Umugoroba ryera"; Yezu aha abatowe biwe ivyo kurya, umubiri wiwe n'inyigisho ziwe z'ubuhanuzi.

Umurongo wa 10: "Nca mfata ako gatabo mu kuboko kw'umumarayika, ndakirya; Mu kanwa kanje hasosa nk'ubuki, ariko maze kubumira, ndasharira imbere muri jewe." »

Mu vyo yacyemwo, uwo musuku yasanze ari wenyene umuco utangaje wahanuwe na Yezu kandi mu vy'ukuri yasanze muri wo, imbere ya vyose, «uburyohe bw'ubuki», umunezero uryoshe ugereranywa n'uburyohe bw'ubuki bufise isukari. Ariko ubukonje bwagaragajwe n'abanywanyi b'Abadiventisiti n'abigisha nashaka kubishikiriza bwatumye mu mubiri wanje ngira ububabare nyakuri bwo mu nda bwitwa colitis. Ndashingira intahe rero iranguka ry'ivyo bintu mu buryo bw'impwemu no mu buryo nyabwo.

Ariko rero, iyindi nsobanuro yerekeye igihe ca nyuma umuco w'ubuhanuzi umurikira. Bitangura mu gihe c'amahoro, ariko bizohera mu gihe c'intambara n'iterabwoba ry'ubwicanyi. Dan.12:1 yaravuze ubuhanuzi ko ari "igihe c'amagorwa, nk'ico kitigeze kibaho kuva ihanga ribaho gushika ico gihe nyene"; ng'iki ikintu cotuma "umuntu ababara mu mara". Ivyo vyose ni ko bimeze nk'uko tubisoma muri Lam. 1:20, "Uhoraho, raba amagorwa yanje! Imbere muri jewe irasha, umutima wanje urahungabana imbere muri jewe, kuko nari ingararaji. Hanze inkota yarateye akaga, imbere urupfu." » Na none muri Yer 4:19: "Amara yanje! Imbere muri jewe: Ndababara imbere mu mutima wanje, umutima wanje uratera, sinshobora guceceka; kuko wumva, mutima wanje, ijwi ry'inzamba, induru y'intambara." » Ububabare bw' "imbere" buragereranya ubutumwa bwa nyuma bw'Abadiventisiti n'ubwo bwajejwe umuhanuzi Yeremiya. Muri ivyo bintu vyose bibiri, abatowe bakora mu rwango rwari hagati y'abategetsu b'abagararaji bo mu gihe cabo. Yeremiya n'abadiventisiti b'ukuri baje mu nyuma baragaya ivyaha vyakozwe n'abarongozi b'abanyagihugu n'ab'idini bo mu gihe cabo kandi mu kubigira, uburake bw'abanyavyaha burabahindikirako, gushika kw'iherezo ry'isi irangwa n'ukugaruka kw'ubuninahazwa kwa Yezu Kristu, "Umwami w'abami n'Umukama w'abami" w'Ivyah:19.

Iherezo ry'igice ca mbere c'Ivyahishuriwe Yohana .

Muri iki gice ca mbere twasanze intangamarara n'insanganyamatsiko zitatu zisa n'izo, Amakete yandikiwe abamarayika b'Amashengero indwi, ibidodo canke ibimenyetso indwi vy'ibihe, n'inzamba zitandatu canke ibihano vy'imburi vyazanywe n'ishavu ry'Imana.

Umurongo wa 11 : “ *Barambwira bati : “Ubwirizwa kwongera kuvuga ubuhanuzi ku bijanye n'ibisata vyinshi n'amahanga menshi n'indimi nyinshi n'abami benshi. »*

Umurongo wa 11 wemeza ivyo vyose vyavuzwe mu myaka 2000 ya nyuma mu myaka 6000 ya porogarama y'Imana yateguye. Kubera ko twashitse mu gihe c'ukugaruka kw'ubuninahazwa kwa Yezu Kristu, ugusubiramwo ubuhanuzi kuzosubira gusubiramwo icegeranyo c'igihe ca gikirisu mu kigabane ca 11 munsu y'insanganyamatsiko itandukanye : « *Mutegerezwa **kwongera** kuvuga ubuhanuzi ku bisata vyinshi, amahanga, indimi n'abami ».*

Ugufungura igice ca kabiri c'Ivyahishuriwe Yohana .

Muri iki gice ca kabiri, mu guca irya n'ino igihe ca gikirisu, Mpwemu azokwibanda ku bintu bihambaye vyamaze kuvugwa mu gice ca mbere c'igitabu, ariko aha, mu gice ca kabiri, azoduhishurira urubanza rwiwe mu buryo buteye imbere kuruta kuri buri nsanganyamatsiko . Aha na ho nyene, ikigabane cose kizokoresha ibimenyetso n'amashusho bitandukanye ariko vyama vyuzuzanya. Mu guhuriza hamwe izo nyigisho zose ni ho

ubuhanuzi bugaragaza ingingo zigenewe. Kuva mu gitabu ca Daniyeli, iyo ngingo ngenderwako y'uguhuza ibigabane vy'ubuhanuzi irashirwa mu ngiro na Mpwemu ahishura, nk'uko mushobora kubibona.

Ivyahishuriwe Yohana 11, 12 na 13

Ivyo bigabane bitatu bivuga ibijanye n'igihe ca gikirisu mu buryo bumwe, bikaba bitanga umuco ku bintu bitandukanye vyabaye, mugabo bikaba vyama biguma vyuzuzanya cane. Nzoca irya n'ino, hanyuma ndadondore, insasanuro.

Ivyahishuwe 11

Ingoma ya Papa – Ubutemera Imana bw'Igihugu – Inzamba y'indwi

Imirongo ya 1-2 : Ingoma y'umuhanuzi w'ikinyoma w'Umugatolika w'imyaka 1260 : Umutoteza.

Imirongo ya 3-6 : Muri iyo ngoma y'ukudashobora kwihanganira kandi y'ugutoteza « ivyabona bibiri » vy'Imana, ivyanditswe vyeranda vy'ayo masezerano abiri, bazobabazwa kandi batotezwe, n' « igikoko », ihuriro ry'idini ry'Abaroma ryifataniye n'ibihugu vy'ubwami vyo mu Buraya bwo mu Burengerero.

Imirongo ya 7 gushika ku ya 13 ivuga ku " gikoko kiva mu nyenga " canke, " Impinduka y'Abafaransa " n'ubutemera Imana bwayo bw'igihugu buboneka ubwa mbere muri kahise k'abantu.

Imirongo ya 15 gushika ku ya 19 izogira insiguro y'igice c'iterambere ry'« inzumbete y'indwi ».

Uruhara rw'ingoma ya papa rwari rwerekanwa .

Umurongo wa 1 : “ *Hanyuma mpabwa irenga rimeze nk'inkoni, rivuga riti : « Haguruka upime urusengero rw'Imana n'igicaniro n'abaruserengeramwo. »*

Igihe kigenewe ni igihe c'igihano gihishurirwa n'ijambo “ inkoni .” Igihano kirabereye " kubera icaha " cagaruwe mu buryo bw'abanyagihugu kuva mu 321 no mu vy'idini kuva mu 538. Kuva kuri iri tariki rya kabiri, icaha carashizweho n'intwari ya papa igereranywa aha n' " irenga " ryerekana " umuhanuzi w'ikinyoma yigisha ibinyoma " muri Yes.9:13-14. Ubu butumwa burahuye n'ubwo muri Dan . imirongo n'ibimenyetso . Riremeza uruhara rwo guhana Imana itanga mu gushinga intwari ya papa y'Uburoma. Inshinga " gupima " isobanura " gucira urubanza ." Igihano rero ni ingaruka y'urubanza rw'Imana rwaciye ku « rusengero rw'Imana », Ikoraniro ry'abantu bose rya Kristo, « igicaniro » ikimenyetso c'umusaraba w'inkuka yiwe, n' « abasengayo », ni ukuvuga abakirisu bivugira ko ari agakiza kiwe.

Umurongo wa 2 : “ *Ariko ikigo c'inyuma c'urusengero , ukireke , ntukipime ; kuko cahawe abanyamahanga, kandi bazomara amezi mirongo ine n'abiri bariko barakandagira igisagara ceranda. »*

Ijambo rihambaye riri muri uwo murongo ni “ hanze .” Ni ryo ryonyene ryerekana ukwizera kw'inyuma kw'ubugatolika bw'i Roma bujanye n'ishusho y'ingoma yabwo y'imisi 1260 n'imyaka yerekanwa aha mu buryo bw'amezi 42 . " *Igisagara ceranda* " ishusho y'abatoranijwe vy'ukuri " *kizohonyorwa munsu y'ibirenge n'amahanga* " afatanije n'intwari y'ubutegetsi bw'agahomerabunwa, ni ukuvuga abami b'ubwami bw'i Buraya " *basambana*

n' " *Yezebeli* " w'Umugatolika " mu kiringo c'ingoma yiwe ndende y'ukutagira ukwihangana kw'imyaka 1260 y'ukuri hagati y'iyi marverse the 598. th mu kwizigira ikigereranyo c'ahantu heranda h'Abaheburayo : ihema rya Musa n'urusengero rwubatswe na Salomo. Muri ivyo bihe vyose bibiri, ku " *rugo rw'imbere, hanze y'urusengero* " , dusanga imigenzo y'idini y'umubiri : igicaniro c'ibimazi n'igikarabiro co kwiyuhagiramwo. Ubweranda nyakuri bwo mu vy'impwemu buraboneka imbere mu rusengero : mu kibanza ceranda aho hari : igitereko c'amatara indwi , imeza y'imikate 12 y'ugushikiriza, n'igicaniro c'imibavu gishizwe imbere y'igitambaro kinyegeza ahantu heranda kuruta ayandi yose, ishusho y'ijuru aho Imana yicaye ku ntebe yayo y'ubwami. Ubugorotsi bw'abashaka agakiza ka gikirisu buzwi n'Imana yonyene , kandi kw'isi abantu barahendwa n'idini ry'imbere " *ry'inyuma* " ukwizera kw'abagatolika b'i Roma guserukira ubwa mbere muri kahise k'idini rya gikirisu ry'iki gihe cacu.

Bibiliya Yera, Ijambo ry'Imana, Barahama

Umurongo wa 3 : “ *Nzoha ububasha abashingantahe banje babiri, bazovugishwa n'Imana imisi igihumbi n'amajana abiri na mirongo itandatu, bambaye amagunira.* »

Muri iyo ngoma ndende yemejwe aha mu buryo bw' " *imisi 1260* " , Bibiliya igereranywa n' " *ivyabona bibiri* " izokwiringagizwa igice gushika mu gihe c'Ivugurura aho mbere izototezwa n'amashirahamwe y'Abagatolika ashigikira abapapa bashigikira n'inkota. Ico gishushanyo " *cambaye amagunira* " kigaragaza ikibazo c'umubabaro Bibiliya izokwihanganira gushika mu 1798. Kuko mu mpera z'ico kiringo, ubutemera Imana bw'abafaransa buzogiturira mu bibanza vya bose, na co nyene kigerageze kugizimangana burundu.

Umurongo wa 4 : “ *Abo ni ibiti bibiri vy'imyelayo n'ibitereko bibiri vy'amatara bihagaze imbere y'Umukama w'isi.* »

Ivyo “ *biti bibiri vy'imyelayo n'ibitereko bibiri vy'amatara* ” ni ibimenyetso vy'amasezerano abiri akurikiranye Imana yatunganije mu mugambi wayo w'agakiza. Ibihe bibiri vy'idini bikurikirana vyikoreye Mpwemu wiwe iragi ryavyo ari Bibiliya n'ivyanditswe vyayo vy'amasezerano abiri. Umugambi w'ayo masezerano abiri waravuzwe ubuhanuzi muri Zek 4:11-14, n'“ *ibiti bibiri vy'imyelayo iburyo n'ibubamfu bw'igitereko c'amatara.* ” Kandi mbere, imbere y'“ *ivyabona bibiri* ” vyo ku murongo wa 3 , Imana yarabavuze mu gishingantahe ca Zekariya iti: “ *Abo ni bo bana babiri b'amavuta bahagaze imbere y'Umukama w'isi yose.* » Muri ico kigereranyo “ *amavuta* ” yerekana Mpwemu w'Imana. “ *Igitereko c'amatara* ” kivuga ubuhanuzi bwa Yezu Kristu mu mubiri w'umuntu azozana umuco wa Mpwemu mu kwezwa kwiwe (= 7) kandi akwiragize ubumenyi bwawo mu bantu, nk'uko igitereko c'amatara c'ikigereranyo gikwiragiza umuco mu guturira amavuta ari mu bikoreho vyaco “ *indwi* ” .

Iciyumviro : Igitereko c'amatara “ *indwi* ” kiri hagati y'igitereko co hagati ; ivyo, nk'ivyo hagati mu ndwi bituma, ^{umusi} wa 4 w'indwi ya Pasika , umusi , ku rupfu rwiwe rw'impongano , Yezu Kristu yatumye “ *ikimazi n'ishikanwa bihagarara* ” , umugenzo w'idini w'Abaheburayo, bihuye n'umugambi w'Imana wahanuwe muri Dan.9:27. Iryo tara ry'indwi “ *ry'igitereko c'amatara* ” rero ryari rifise ubutumwa bw'ubuhanuzi.

Umurongo wa 5 : “ *Nihagira uwushaka kubagirira nabi, umuriro uva mu kanwa kabo, ugatikiza abansi babo ; kandi nihagira uwushaka kubagirira nabi, ategerezwa kwicwa gutyo.* »

Aha, nk'uko biri mu Vyahishuriwe Yohana 13:10 , Imana yemeza abatoranijwe bayo b'ukuri ubuzibuzi bwayo bwo guhana , bo ubwabo , ikibi cakorewe Bibiliya n'icayiteye. Ico ni igikorwa yizigamiye wenyene. Ibibi bizova mu kanwa k'Imana Rurema. Imana

yimenyekanisha na Bibiliya, iyo na yo yitwa " *ijambo ry'Imana* ," ku buryo uwuyigirira nabi wese aba ariko arayitera ataco yishisha.

Umurongo wa 6 : “ *Abo bafise ububasha bwo kwugara ijuru, kugira ngo imvura ntigwe mu misi y'ubuhanuzi bwabo ; kandi bafise ububasha ku mazi bwo kuyahindura amaraso, no guteza isi ivyago vyose, uko bagomba kwose.* »

Mpwemu asubiramwo ibintu vy'ukuri bivugwa muri Bibiliya. Mu gihe ciwe, umuhanuzi Eliya yararonse ku Mana ko imvura itagwa kiretse kw'ijambo ryiwe ; Imbere yiwe Mose yararonse ububasha buva ku Mana bwo guhindura amazi amaraso no gukubita isi ivyago 10. Ivyo bimenyetso vya Bibiliya birahambaye cane kuko mu misi ya nyuma, ugusuzugura ijambo ry'Imana ryanditswe kandi ryahumetswe bizohanwa n'ivyago nk'ivyo, nk'uko bivugwa mu Vyahishuriwe Yohana 16 .

Ubutemera Imana bw'Igihugu bw'Impinduka y'Abafaransa

Amatara y'umwiza

Umurongo wa 7 : “ *Nibaheza gushingira intahe, igikoko kiduga kiva mu kuzimu kizobarwanya, kizobaneshya, kibice.* »

Mpwemu araduhishurira hano ikintu gihambaye co kwitwararika ; Itariki 1793 ni yo iherezo ry'intahe ya Bibiliya, ariko none ? Ku bansi biwe bo muri ico gihe bari baratoteje Bibiliya banse ubukuru bwayo bw'Imana nk'infashanyo y'ukwizera ; ni ukuvuga abami, abanyacubahiro b'abami, intwara ya papa y'Abagatolika b'i Roma n'abakuru b'idini bayo bose. Kuri iyo tariki, Imana iracira urubanza kandi abemera b'Abaporotisanti b'ikinyoma mu vy'ukuri bamaze kutazirikana inyigisho zayo . *Muri* Dan . " Ico ni igice ca mbere gusa c'intahe ya Bibiliya irangira, kuko mu mwaka w'1843 uruhara rwayo ruzosubira gufata akamaro kanini mu gutumira abatowe kuvumbura ubuhanuzi bw'Abadiventisiti. Gushinga ubutemera Imana bw'igihugu mu Bufaransa bizoba vyibanda kuri Bibiliya no kugerageza kuyizimangana. Ikoresha ry'amaraso ryinshi ry'" igitero ciwe " rimugira " *igikoko* " gishasha, kuri uwo mwanya, cari gikwiye " *kuzuka kiva mu nyenga* ". Muri iri jambo ryaguzwe mu nkuru y'irema iri mw'Itanguriro 1 :2 , Mpwemu atwibutsa ko iyo Imana, Umuremyi wayo, itabaho, ata buzima bwari gutera imbere kw'isi. “ *Ikuzimu* ” ni ikimenyetso c'isi itagira abayibamwo, iyo “ *itagira ishusho kandi iri ubusa.*” Ni ko vyari " *mu ntango* " , nk'uko Itanguriro 1:2 ibivuga, kandi bizosubira kuba uko mu " *myaka igihumbi* " , kw'iherezo ry'isi, inyuma y'ukugaruka kw'ubuninahazwa kwa Yezu Kristu, iyo na yo ikaba ari yo nsiguro ikurikira iyi muri iki kigabane ca 11. Kuko abagabo b'abagarariji bazi gufatanya kugira ngo basenye, ariko baracitsemwo ibice cane ku mibumbe ikwiye guhabwa ugusubira kwubaka. Ubwo buhamya buratanga inyuma yiwe iyerekanwa ry'ivyamwa umuntu ashobora kwera iyo acitse ku Mana burundu ; n'igikorwa caco c'ingirakamaro.

Ariko mu kuvyita " *nyenga* " Mpwemu w'Imana Umuremyi na we nyene aratanga icyumviro c'aho isi yacu yaremwe mu ntango n'ingene yari imeze. Gutyo, yibanze ku musi wa mbere w'ivyo biremwa, atwereka isi yinjiye mu " *mwijima* " utagira uko asa kuko ico gihe, Imana yari itaraha isi umuco w'inyenyeri iyo ari yo yose. Kandi ico cyumviro gihuza mu buryo bw'impwemu ico “ *gikoko kiduga kiva mu mwobo utagira iherezo* ” n'“ *ikidodo ca kane* ” co mu Vyahishuriwe Yohana 6:12 kidondorwa ko ari “ *izuba ryirabura nk'igitambaro c'ubwoya.*” Iryo sano rifitaniye kandi n'“ *inzumbete ya 4* ” yo mu Vyahishuriwe Yohana 8:12 idondorwa n'“ *ugukubita kw'ica gatatu, kw'izuba, kw'ukwezi n'ukwa gatatu kw'inyenyeri* ”. Biciye kuri ayo mashusho, Mpwemu amuha akaranga “ **k'umwiza** ” kadasanzwe . Ariko rero, muri **uwo** muce " **w'umwiza** " ni ho Ubufaransa buzoninahaza abanyabwenge babwo mu kubaha izina ry'icubahiro ry' " **umuco** ". Turaheza twibuka amajambo ya Yezu Kristu asubiwemwo muri Mat . *Nimba rero umuco uri muri wewe ari umwijima, uwo mwijima ni mwinshi mbega!* "Uko rero icyumviro c'umwiza c'umwidegemvyo kija mu ntambara n'impwemu y'idini kandi iyo mpwemu

nshasha y'ubwigenge izobandanya mu gihe kandi ikwiragire kw'isi y'uburengero... yitwa ubukristo kandi izoguma ifise akosho kabi gushika kw'iherezo ry'isi." Igihe c'Impinduka y'Abafaransa , " umwijima " waragumye winjirana n'icaha . Kuko bijana n'ibitabu vyanditswe n'abanyabwenge b'iviyumviro vy'ubwigenge ; ivyo bikaba bihuza n'“ icaha ” kiranga Ubugiriki mu buhanuzi bwo muri Daniyeli 2-7-8. Ivyo bitabu bishasha bizohiganwa na Bibiliya kandi bizororanyirwa mu kuyipfukamira, ku rugero runini cane. “ *Intambara* ” ivugwa rero ni iy'ingengabitekerezo hejuru ya vyose. Inyuma y'Impinduka n'inyuma y'Intambara ya Kabiri y'Isi Yose , Uwo mwijima uzofata ishusho y'ubumuntu bwo hejuru, utandukanye n'ukutabonana kw'intango , ariko " *intambara* " y'ingengabitekerezo irabandanya . Abantu bo mu Burengero bazokwifuzaga gutanga ikintu cose kugira ngo baronke uwo “ mwidegemvyo .” Nkako, bazotanga amahanga yabo, umutekano wabo, kandi ntibazorokoka urupfu rwateguwe n'Imana.

Umurongo wa 8 : “ *Imivyimba yabo izorara mu nzira y'igisagara gikomeye, mu buryo bw'impwemu citwa Sodomu na Misiri, aho Umwami wacu yabambwe.* »

Ivyo biziga bivugwa ni ivy'abashingantahe babiri , abo ba mbere babateye na bo nyene biciwe ku kibuga c'ico gisagara nyene . Ico " *gisagara* " ni Paris, kandi " *ikibanza* " cavuzwe citwa , mu buryo bukurikirana, " *ikibanza ca Louis XIV* " , " *ikibanza ca Louis XV* " , " *ikibanza c'Impinduka* " , kandi *kigaragaza* " *ikibanza ca Concorde* " kiriho ubu . Ubutemera Imana ntibugira akamaro ku buryo ubwo ari bwo bwose bw'idini. Abakubitwa n'amabuye y'agaciro (gillotine) barakubitwa neza na neza kubera idini barimwo. Kandi nk'uko ubutumwa bwa “ *Inzamba ya 4* ” bwigisha, ivyo bigenewe ni umuco nyakuri (izuba) , umugwi w'ikinyoma (ukwezi) , n'intumwa iyo ari yo yose y'idini (inyenyeri) . Vyongeye, uburyo bumwebumwe bw'idini bwononekaye buraremerwa igihe gusa buhuye n'ingingo mfatirwako z'ukutemera Imana guhambaye. Abaherezi bamwebamwe rero bitwa mu buryo bw'agatwenge " abavuye mu ngoro " . L'Esprit igereranya Paris, umurwa mukuru w'Ubufaransa , na " *Sodomu* " na " *Misiri* " . Ivyamwa vya mbere vy'umwidegemvyo vyari ukurenga urugero mu vy'igitsina biherekejwe n'uguca mu migendo y'imibano n'imiryango. Ukwo kugereranya kuzogira ingaruka mbi cane mu gihe kizozwa. Mpwemu atwerekako iki gisagara kizoshikirwa n'ivyashikiye " *Sodomu* " n'ivya " *Misiri* " vyacitse ku Mana ikimenyetso c'icaha n'ukuyigarariza. Isano ryashizweho haruguru n'“ *icaha* ” c'ubuhinga bwa filozofiya “ bw'ikigiriki ” kivugwa muri Daniyeli 2-7-8 ni ryo ryemezwa aha. Kugira ngo dutahure ukwo gutera isoni Imana ku caha c'Abagiriki, reka twiyumvire yuko, mu kugerageza gukoresha amajambo ya filozofiya kugira ngo ashikirize Inkuru Nziza ababa i Atene, intumwa Paulo yananiwe maze yirukanwa muri ico kibanza. Ni co gituma icyumviro ca filozofiya kizoguma ari umwansi w'Imana umuremyi ubudasiba.

Mu gihe c'igihe no gushika kw'iherezo ryaco, iki gisagara citwa " Paris " kizoguma, kandi kizoshingira intahe mu bikorwa vyaco , ukuri kw'ukugereranya kwaco n'ayo mazina abiri , ibimenyetso vy'icaha c'ubusambanyi n'ivy'idini. Inyuma y'izina ryayo " Paris " hari iragi rya " Parisii " , ijamba inkomoko yaryo y'ikicelte risobanura " abo mu gitereko " , izina ry'ubuhanuzi ritangaje. Mu bihe vy'Abaroma, aho hantu hari igihome c'abapagani basenga Isis, imanakazi y'Abanyamisiri, ariko kandi hari n'ishusho nziza cane y'i Paris, umuhungu w'umwami wa Tiroya, umusaza Priam . Umwanditsi w'ubusambanyi na Helene mwiza, umugore w'umwami w'Ubugiriki Menelawu, azobazwa intambara n'Ubugiriki. Abagiriki bamaze gusugerezwa ata co bashoboye, barasubira inyuma, basiga ifarasi nini y'ibiti ku nkengera y'ikiyaga. Abanyatirowa biyumvira ko ari imana y'Abagiriki, barazana iyo farasi mu gisagara. Maze hagati mw'ijoro , umuvinyu n'ibirori biheze, abasoda b'Abagiriki barasohoka ku mafarasi yabo, bafungurira amarembo ingabo z'Abagiriki zariko zigaruka zicereje ; kandi ababa muri ico gisagara bese baricwa , kuva ku mwami gushika ku batwarwa bo hasi kuruta abandi bese. Ico gikorwa c'Abatirowa kizotuma Paris itakaza mu

misi ya nyuma kuko, yirengagije icigwa, izosubiramwo amakosa yayo mu gutuma abansi bayo, abo yari yarakolonije, batura mu karere kayo . Imbere y'uko ico gisagara citwa Paris , cari citwa " Lutèce " bisobanura " igisaka kinuka " ; porogarama yose y'iherezo ryiwe ry'agahinda. Kugereranya na " Misiri " birabereye kuko mu kwemera intwaro ya repubulika, Ubufaransa bwacitse ku mugaragaro intwaro ya mbere y'abanyavyaha mw'isi y'uburengero. Iyi nsobanuro izokwemezwa mu Vyahishuriwe Yohana 17:3 n'ibara ry'umutuku ry'ico " gikoko , " ishusho y'ubumwe bw'abami n'uburepubulika bwo mu misi ya nyuma , bushingiye ku citegererezo c'Ubufaransa . Mu kuvuga ngo : « aho Umukama wabo yabambwe » , Mpwemu agereranya ukwanka ukwizera kwa gikirisu kw'ubutemera Imana bw'Abafaransa n'ukwanka Mesiya Yezu Kristu kw'igihugu c'Abayuda. ; kuko ivyo bintu bibiri birasa kandi bizozana ingaruka zimwe n'ivyamwa bimwe vy'ubuhemu n'ububisha. Ukwo kugereranya kuzobandanya mu mirongo ikurikira.

Mu kwita umurwa mukuru waco " Misiri , " Imana igereranya Ubufaransa na Farawoni, akaba ari akarorero k'ukuntu abantu barwanya ubugombe bwiwe. Rizoguma muri ico kibanza c'ubugarariji gushika ritikijwe. Nta kwihana kuzokwigera kubaho ku ruhande rwiwe. Yita " ikibi iciza n'iciza ikibi , " azokora ivyaha bibi kuruta ibindi vyose vyaciwe n'Imana ; ivyo mu kwita " amatara " , " umwiza " abashinze ivyiyumviro vy' " uburenganzira bwiwe bwa muntu " , barwanya uburenganzira bw'Imana. Kandi n'ibihugu vyinshi, akarorero kiwe kazokwiganwa, mbere , mu 1917, n'Uburusiya bukomeye buzobusambura n'irasa ry'atome mu gihe c'inzamba ya gatandatu , yari yaravuzwe n'izina ryayo " Parisii " mu rurimi rw'igicelte, risobanura " abo mu gitereko " . Azoguma rero gushika kw'iherezo ryiwe adashobora kubona Imana mu bigeragezo bizomuhonya gushika aho bimuhonya. Kuko yamuteye kandi ntazomurekura gushika atagihari.

Umurongo wa 9 : " Abantu bo mu moko yose n'imiryango yose n'indimi zose n'amahanga yose bazomara imisi itatu n'igice baraba imivyimba yabo, ntibazokwemera ko imivyimba yabo ihambwa. »

Mu Bufaransa, abantu binjiye mu mpinduka mu 1789 , mu 1793, bica umwami wabo hanyuma n'umwamikazi wabo, bompi baca umutwe ku mugaragaro ku kibuga kinini co hagati c'igisagara, gikurikirana citwa " Place Louis XV " , " Place de la Révolution " , ubu na ho ni Concele de Place " , " . Mu gushinga " imisi itatu n'igice " ku gihe c'igikorwa co gusenya, Esprit isa n'iyirimwo intambara ya Valmy aho mu 1792, abahinduzi bahanganye n'ingabo z'abami z'ubwami bw'i Buraya zateye Ubufaransa bwa Repubulika harimwo na Otirishiya, igihugu c'umuryango w'Umwamikazi Marie-Antoin. Kugira ngo umuntu atahure inkomoko y'urwo rwango, ategerezwa kuzirikana ko imyaka 1260 y'ubwoko bwose bw'ugusaba abandi n'ubumwe bwa papa n'umwami yarangije ishavura Abafaransa bakorehwa nabi, bafatwa nabi, bagatotezwa kandi barasenyuka burundu . Ingoma zibiri za nyuma za Ludoviko XIV n'ukwiyerekana kwiwe guteye isoni be na Ludoviko XV , umwami w'umunyaruyeri w'umunyaruyeri , zarangije zizuzza igikombe c'ukwihangana kw'Imana n'ukw'abantu . Kwitwararika ! Repubulika si umuhezagiro kandi ntizoba umuhezagiro ku Bufaransa. She goes on to her end , mu buryo bwiwe bwa gatanu, kwikorera imivumo y'Imana na we nyene kugira ngo akore amakosa azotuma agwa. Iyo ntwaro y'amaraso , mu ntango yayo , izocika igihugu c' " uburenganzira bwa muntu " n'ubumuntu kizoheza kigwanire abagirizwa kandi kigacisha bugufi , kubera akarenganyo kayo , abagirizwa . Azokwakira mbere abansi biwe abashire mu karere kiwe, yigana , ku buryo bubu kuruta, akarorero kazwi cane k'igisagara ca Tirowa kizwi cane kubera gushiramwo ifarasi y'ibiti yasigajwe n'Abagiriki , nk'uko twabibonye imbere y'aho.

Umurongo wa 10 : " Ababa kw'isi bazonezerwa, banezerwe, bazorungikirana ingabirano, kuko abo bahanuzi babiri bababaje ababa kw'isi. »

Muri uyu murongo, Mpwemu yibanda ku gihe, nk'indwara y'ibicurane canke kanseri, ikibi c'ubuhinga bwa filozofiya c'Abafaransa kizokwiragira kandi kizokwiragira nk'ikiza mu

yandi mahanga yo mu Burengero. Rishirako " ikimenyetso c'ibihe " c' " ^{ikidodo} ca 6 " ; iyo " izuba rihinduka ryirabura nk'igunira " : umuco wa Bibiliya urazimangana, uzimangana n'ibitabu vya filozofiya vy'abanyabwenge bidegemvya.

Mu gusoma mu vy'impwemu, bitandukanye n' " abanyagihugu bo mu bwami bwo mw'ijuru " bisobanura abatoranijwe na Yezu, " ababa kw'isi " bisobanura Abaporotisanti b'Abanyamerika , muri rusangi, abantu bagarariza Imana n'ukuri kwayo . Abantu bo mu bwami bw'i Buraya mbere n'ubw'Abanyamerika bariko bararaba iyo Ubufaransa buja. Aho, igisata gijanagura ubwami bwaco n'idini rya gikirisu ry'abagatolika ritera ubwoba abantu basoma Bibiliya, " abashingantahe babiri " , n' " imibabaro " y' " umuriro udahera " waco ; " imibabaro " nyayo ariko rero igenewe gusa urubanza rwa nyuma, *kugira ngo* itikize abasenga b'ikinyoma bo ubwabo bakoresha mu buryo buhendanya ubwo bwoko bw'iterabwoba, nk'uko bivugwa mu Vyahishuriwe Yohana 14:10-11. Abanyamahanga na bo nyene, bashikiwe n'ivyo bikorwa nk'ivyo hanze y'Ubufaransa, batanguye kwizigira ko bazoshobora kwungukira kuri iyo nzira. Ivyo ni ko biri cane kuko, kubera infashanyo y'Abafaransa yatanzwe na Louis XVI, kw'isi yose, imyaka mikeyi imbere y'aho, Leta Zunze Ubumwe za Amerika nshasha za Amerika y'Ubururuko zari zaronse ukwikukira kwazo , zikibohora ku butegetsi bw'Ubwongereza. Umwidegemvyo uri mu rugendo kandi uzoshika vuba ku bisata vyinshi. Nk'ikimenyetso c'ubwo bugenzi, " *bazorungikirana ingabirano* ." Imwe muri izo ngabirano ni ingabirano Abafaransa bahaye Abanyamerika y' " Ikigirwamana c'Umwidegemvyo " cashizweho mu 1886 kw'izinga riteganye na New York. Abanyamerika barasubije ico kimenyetso mu kumuha igishushanyo c'ico gishushanyo , cubatswe mu 1889, kiri i Paris kw'izinga riri hagati y'uruzi Seine hafi y'umunara Eiffel. Imana ishimikira kuri ubwo bwoko bw'ingabire ihishura ugusangira n'uguhanahana bigize umuvumo w'umwidegemvyo **urenze urugero** ugamije kwirengagiza amategeko yiwe y'impwemu.

Umurongo wa 11 : " *Haciye imisi itatu n'igice, impwemu y'ubuzima iva ku Mana yinjira muri bo, barahagarara ; nuko abababonye baterwa n'ubwoba bwinshi.* »

Ku wa 20 Ndamukiza 1792, Ubufaransa bwateye ubwoba na Otirishiya na Prusse maze butembagaza umwami wabwo Louis XVI ku wa 10 Myandagaro 1792. Abanyagihugu b'abanyagihugu baratsinze i Valmy ku wa 20 Nzero 1792. ku wa 28 Nyakanga 1794. Iryo koraniro ryasubiriwe n'Igitabo c'Ivyabona vya Yehova ku wa 25 Gitugutu 1795. Ivyo bitere bibiri vyo mu 1793 n'ivyo mu 1794 vyamaze umwaka umwe gusa . Hagati y'italiki 20 Ndamukiza 1792 n'italiki 25 Gitugutu 1795 , mbona neza na neza ico kiringo c' " *imisi itatu n'igice* " cavuzwe ubuhanuzi , canke " imyaka itatu n'igice " ari co nyakuri . Ariko mbona ko igihe bimara na co nyene gifise ubutumwa bwo mu vy'impwemu. Ico kiringo kigereranya igice c'indwi, ivyo bishobora gutuma umuntu yiyumvira ubusuku bwa Yezu Kristu bwo kw'isi bwamaze neza na neza " imisi itatu n'igice " mu buryo bw'ubuhanuzi, bugahera ku rupfu rwa Mesiya Yezu Kristu. Mpwemu agereranya igikorwa ciwe n'ica Bibiliya , " *abashingantahe bayo babiri* " , na bo nyene bakoze kandi bigisha imbere y'uko baturirwa kuri Place de la Révolution i Paris. Muri iyo ngereranyo, Bibiliya ni , ukwo kwizera , kugaragazwa na Yezu Kristu, muri yo, yongeye kubambwa no " *gutobekwa* " nk'uko Ivyahishuwe 1:7 vyerekana. Umwuzure w'amaraso wamenetse warahejeje gutera ubwoba abafaransa. Vyongeye, inyuma yo kwica umurongozi wayo w'Ikoraniro ry'amaraso, Maximilien Robespierre, n'abagenzi biwe Couthon na Saint-Just , ukwica abantu mu ncamake no mu buryo butunganye vyarahagaze. Mpwemu w'Imana yaravyuye inyota y'impwemu y'abantu kandi umugenzo w'idini warasubiye kuba uwutegekanijwe n'amategeko , kandi ikiruta vyose, uwidegemvya. " Ugutinya Imana " gufise akamaro kwarasubiye kugaragara kandi ugushimishwa kuri Bibiliya kwarasubiye kugaragara, ariko gushika kw'iherezo ry'isi kuzorwanywa no guhangana n'ibitabu vya

filozofiya vyanditswe n'abanyabwenge b'abanyabwenge bafise akarorero k'ikigiriki ari ko isoko y'imiterere yayo yose itandukanye.

Umurongo wa 12 : “ *Bumva ijwi rivuye mw'ijuru ribabwira riti : « Nimuduge hano ». Nuko baduga mw'ijuru bari mu gicu ; abansi babo na bo barababona. »*

Iryo jambo ry'Imana ryerekeye “ *ivyabona bibiri* ” vyo muri Bibiliya inyuma y'umwaka wa 1798.

Kugereranya na Yezu birabandanya, kuko ni we abatowe biwe babonye (inyuma y'umuhanuzi Eliya) aduga mw'ijuru imbere y'amaso yabo. Ariko , na bo nyene, abatowe biwe bo mu gihe ca nyuma bazokora gutyo nyene. Abansi babo na bo nyene bazobabona baduga mw'ijuru mu gicu aho Yezu azobakwegera kuri we. Infashanyo Imana itanga ku ntumbero yiwe ni imwe, kuri Yezu Kristu, uwatowe, kandi muri iki gihe c'Impinduka y'Abafaransa, Bibiliya inyuma y'umwaka w'1798. 94 , igihe kirekire c'amahoro c'imyaka 150 cavuzwe mu *buryo bw'* amezi atanu " mu Vyahishuriwe Yohana 9 : 5-10 . Urupfu rwa Ludoviko XVI, iherezo ry'ubwami, n'urupfu rwa papa yafashwe nk'inyagano, vyateye igitero gikomeye ku kutihanganira idini kw' *igikoko kiva mu kiyaga* " mu Vyahishuriwe Yohana 13:1-3. Concordat of the Directory irakiza igikomere ciwe ariko ntagishobora kwungukira ku nkunga y'umwami yasambutse , ntazosubira gutoteza gushika mu gihe c'iherezo aho ukudahangana kw'abaporotisanti kuzoboneka mw'izina ry' *igikoko kizuka kiva kw'isi* " mu Vyahishuriwe Yohana 13:11.

Umurongo wa 13 : “ *Kuri iyo saha, haba umutingito mwinshi, ica cumi c'igisagara kiragwa ; Abantu ibihumbi indwi bahitanwa n'ico kinyamugigima, abasigaye baratinya, bahimbaza Imana yo mw'ijuru. »*

Muri ico gihe (*iryo saha*) “ umutingito ” wari waravuzwe ubuhanuzi n'ugushika kw'uwo muri Lisbonne mu 1755, uvuga ku ciyumviro c' " ikidodo *ca gatandatu* " co mu Vyahishuriwe Yohana 6:12, wararangutse mu buryo bw'impwemu . Nk'uko Mpwemu w'Imana abivuga, igisagara ca Paris caratakaje " *ica cumi* " c'abanyagihugu baco. Ariko iyindi nsobanuro ishobora kuba yerekeye nk'uko Dan.7:24 n'Ivyah.13:1 bivuga, igice ca cumi c' " *amahembe cumi* " canke ubwami bwa gikirisu bwo mu Burengerero buyoborwa n'ubugatolika bw'i Roma bwa papa. Ubufaransa, bubonwa n'Uburoma nk' " umukobwa mukuru " wa Ekleziya Gatolika y'i Roma , buragwa mu butemera Imana, bukayibura infashanyo, bukaja no guseniyura ubukuru bwayo. ^{Inzumbete} ya 4 yarabihishuye, “ *ica gatatu c'izuba kirakubitwa* ” ; ubutumwa buvuga ngo « *abantu ibihumbi indwi barapfuye muri iki kinyamugigima* » bwemeza ico kintu mu kuvuga ngo : isinzi (*igihumbi*) ry' « *abantu* » b'idini (*indwi* : ukwezwa kw'idini ry'ico gihe), bishwe muri iki kinyamugigima ca politike c'imibano.

Umurongo wa 14 : “ *Amagorwa agira kabiri araheze. Raba, amagorwa agira gatatu araza yuba .*

Gutyo, ukumena amaraso gukomeye kwasubije gutinya Imana, maze " Ubwoba " burahagarara , busubirizwa n'ingoma ya Napoléon wa mbere " *inkukuma* " imenyeshya " *inzumbete* " zitatu za nyuma , " *amagorwa akomeye* " atatu ku baba kw'isi. Kubera ko iryo tangazo ryakurikiye Impinduka y'Abafaransa kuva mu 1789 gushika mu 1798, " *amagorwa ya kabiri* " avugwa kuri we ku murongo wa 14 ntashobora kumureba ata guca ku ruhande. Ariko kuri Mpwemu, ni uburyo bwo kutubwira ko uburyo bushasha bw'Impinduka y'Abafaransa buzoboneka imbere gato y'uko Yezu Kristu agaruka mu buninahazwa. None, nk'uko bivugwa mu Vyahishuriwe 8:13, " *amagorwa ya kabiri* " yerekeye neza neza insiguro y'inzumbete ya 6 ^{yo} mu Vyahishuriwe Yohana 9:13 izo, neza na neza, " *yica ica gatatu c'abantu* " imbere y'uko Yezu Kristu agaruka guhora urubanza rudatunganye rw'aberanda biwe b'intahemuka mu gutikiza abapfa babo . Turashobora gutahura ko, nk'ubwicanyi bwatowe n'Abafaransa b'abanyagihugu, Imana iriko irategura ubwicanyi bwatowe n'Intambara ya Gatatu y'Isi Yose, ubu rero ari ubwicanyi bw'ibirwanisho vya kimbuzi, buzogabanya cane igitigiri c'ababa

kw'isi, imbere y'uko bukurwaho burundu buzosubirana umuce wayo w'intango w'"nyenga", inyuma y'ugusenyuka kwa nyuma kwa Yezu Kristu.

Insobanuro zibiri z'"amagorwa ya kabiri" zihuza *inzumbete ya kane* n'ya *gatandatu* kubera imvo yo mu vy'impwemu. Intunganyo y'Ivyahishuriwe Yohana igabanya igihe c'ubukirisi mu bice bibiri. Mu rwa mbere, "amagorwa" ahana abacumuye bahanwe imbere y'umwaka w'1844, mu rwa kabiri, abahanwe inyuma y'umwaka w'1844, imbere gato y'iherezo ry'isi. None, ivyo bikorwa vyompi vyo guhana birasangiye insobanuro Imana iha igihano cayo ca kane mu Balewi 26:25: "Nzorungika inkota izohora isezerano ryanje." Igihano ca mbere caje ku **bataronse** ubutumwa bw'Ivugurura, igikorwa Yezu yateguriye abatowe biwe, ica kabiri, ku batavyifashemwo neza mu vyo Imana yasavye ngo **barangize** iryo Ivugurura kuva mu mwaka w'1843 gushika ubu Umuco wahishuriwe Imana iriko irakoresha mu kwubaka iryo Ivugurura ry'ibihe bidahera uzoshikirizwa gushika hobaur.

Mu gufata ibintu n'ibikorwa Imana yashize ku bagabo b'Impinduka y'Abafaransa kuva mu 1789 gushika mu 1795, turaronka ivyo ishobora gushize ku bagabo bo mu Burengeru bo mu misi ya nyuma. Turasanga n'agasuzuguro kamwe, ubuhemu n'urwanko nyene ku mategeko y'idini n'abayigisha; inyifato iyo muri iki gihe iva ku gutera imbere kudasanzwe kw'ubuhinga n'ubuhinga. Mu myaka y'amahoro, ukutemera Imana n'idini ry'ikinyoma vyanesheje isi y'Uburengeru. Imana rero irafise imvo nziza yo kudasaba, kuri iyi nsiguro, ugusoma kabiri; Inyifato y'"abarokotse" ni yo itandukaniro nyamukuru hagati y'igihe c'amahinduka n'igihe c'ubuhinga c'imisi ya nyuma y'abantu. Kugira ngo bimenyekane neza, nk'uko Ivyahishuriwe Yohana 11:11-13 bivuga, « *abarokotse* » mu gisomwa ca mbere kivuga ku « *nzumbete ya kane* » « *barihanye* », mu gihe « *abarokotse* » bo mu gisomwa ca kabiri kivuga ku « *nzumbete ya gatandatu* » « *ntibihana* », nk'uko bivugwa mu Vyahishuriwe Yohana 9:20-20.

Ica gatatu "amagorwa akomeye" (ku banyavyaha): Ukugaruka kw'ubuninahazwa kwa Kristu umuhōzi.

Umurongo wa 15: "Umumarayika agira indwi avuza (*inzumbete yiwe*). Haza amajwi akomeye mw'ijuru ati: « *Ubwami bwo kw'isi bwacitse ubwami bw'Umukama wacu n'ubwa Kristo wiwe; kandi azohangama ibihe bitazoshira.* »

Insiguro ya nyuma y'ikigabane ni iyo "inzumbete y'indwi" yerekana, ndabibutsa, igihe Imana umuremyi itaboneka izokwigaragaza mu maso y'abansi bayo, yemeza Ivyahishuriwe Yohana 1:7: "Ehe araza afise ibicu, kandi ijisho ryose rizomubona; *mbere n'abayitoboye*." "Abamutobese", abatobese Yezu, ni abansi biwe b'ibihe vyose vy'igihe ca gikirisu harimwo n'ivyo mu bihe vya nyuma. Baramutobekeranya, batoteza abigishwa biwe b'intahemuka, abo yamenyesheje ati: « *Igihe mwabikoreye umwe muri aba bene wacu batobato, ni jewe mwabikoreye* (Mat.25, 40) ». Kuva mw'ijuru, amajwi akomeye araduga kugira ngo ahimbaze ico kintu. Abo ni bo baba mw'ijuru bamaze kwiserura ko bazohimbaza kwirukanwa kw'ijuru kwa shetani n'amadayimoni yiwe na Kristo w'intsinzi, yitwa "Mikaheli" mu Vyahishuriwe Yohana 12:7 gushika kuri 12. Bagira uruhara mu munezero w'abatoranijwe, na bo nyene bakabohorwa kandi bagatsindwa na Yezu Kristu. Amateka y'icaha co kw'isi azohagarara kubera kubura abanyavyaha barimbuwe n'akanwa ka Kristo w'ubumana. Shetani, "umuganwa w'iyi si" nk'uko Yezu abivuga, aratakaza ivy'isi y'abanyavyaha yazimanganywe n'Imana. Azoguma kw'isi yasambutse imyaka igihumbi ata n'umwe agiriye nabi, arindiriyeye gukurwaho burundu ku rubanza rwa nyuma ari kumwe n'abandi bacumuzi bose Imana izozura ku bw'iyi ntumbero.

Umunezero Ukomeye wo mw'Ijuru w'Abatoranijwe Bacunguwe n'Amaraso ya Yesu Kristo

Umurongo wa 16 : “ *Abakurambere mirongo ibiri na bane bari bicaye imbere y’Imana ku ntebe zabo z’ubwami, bapfukama hasi, basenga Imana ,* ”

Abatoranijwe binjiye mu bwami bw’Imana bwo mw’ijuru, bicaye ku ntebe z’ubwami imbere y’Imana, bazoganza, bacire urubanza ababi nk’uko Ivyahishuwe 20:4 bivugwa. Uyu murongo uvyura ivyerekeye intango y’ijuru y’abacunguwe yo mu Vyahishuriwe Yohana 4. Uwo murongo urerekana ukuntu ugusenga Imana kw’ukuri gukwiye kuba. Gupfukama, gupfukama, guhanga amaso hasi, ni uburyo Imana yemeje .

Umurongo wa 17 : “ *Ati : Turagushimira, Mwami Mana Mushoboravyose, uriho, kandi wariho, kuko wigaruriye ububasha bwawe buhambaye, ukaba umwami.* »

Abacunguwe barasubira gukenguruka, bapfukama imbere ya Yezu Kristu, "Imana Mushoboravyose iriho kandi yariho" "kandi vaje", nk'uko Ivyahishuwe 1:4 vyamenyesheje. “ *Wafashe ububasha bwawe bukomeye* ” wari warahevyeye kugira ngo ukize abo watoranije kandi uhongere ivyaha vyabo mu rupfu rwawe mu busuku bwawe bw’ “ *intama* ” ; “ *intama y’Imana ikuraho ivyaha vy’isi* .” Wara “ *wigaruriye ubwami bwawe* ” ; ikintu givugwa ni uko vy’ukuri aho Mpwemu yatwaye Yohani mu Vyahishuriwe Yohana 1:10 ; amateka y’ikoraniro rya Kristo kw’isi ari muri kahise. Muri iki gihe, “ *amashengeru indwi* ” ari inyuma y’abatowe. Ingoma ya Yezu, ikintu c’icizigiro c’ukwizera kw’abatowe, yacitse ukuri. -

Umurongo wa 18 : “ *Amahanga yarashavuye ; kandi uburake bwawe burashitse, igihe co gucira imanza abapfuye kirageze, no guhamba abasavyi bawe abahanuzi n’aberanda n’abubaha izina ryawe, abato n’abahambaye, no guhonya abahonya isi.* »

Muri uyu murongo wa 18 turabona amakuru ngirakamaro cane yerekeye urutonde rw’ibintu vyavuzwe ubuhanuzi . ^{Inzumbete} ya 6 yishe ica gatatu c’abantu , ni ukuvuga ngo “ *Amahanga yarashavuye* ”, kandi imbere y’amaso yacu, mu 2020-2021 , turiko turabona imvo z’ivyo bishavu : Covid -19 n’uguseniyuka kw’ubutunzi kwatewe, ubukazi bw’abayisilamu, n’ububisha illits n’igitero c’**Abarusiya** . Inyuma y’iyo ntambara iteye ubwoba kandi isenya , inyuma y’ugutangazwa kw’itegeko ry’imisi mikuru n’ “ *igikoko co kw’isi* ” ni ukuvuga ihuriro ry’Abaporotisanti n’Abagatolika ry’abarokotse b’Abanyamerika n’Abanyaburaya, Imana yarabasutseko “ *ivyago indwi vya nyuma vy’ishavu ryayo* ” bivugwa mu Vyahishuriwe Yohana 16. Mu gihe c’indwi, Yezu yarabonetse kugira ngo akize abatowe biwe, atikize abaguye. Hanyuma haza porogarama yateguwe ku “ *myaka igihumbi* ” y’ikimpumbi c’indwi. Mw’ijuru, nk’uko Ivyah. 4:1 bivuga, urubanza rw’ababisha ruzoba : “ *kandi igihe co gucira urubanza abapfuye kirageze* .” Aberanda bararonka impembo yabo : ubuzima budahera Yezu Kristu yasezeraniye abatowe biwe . Amaherezo baronka inyenyeri yo mu gitondo n’igitsibo casezeranywe abatoranijwe basanze batsinzwe mu ntambara y’ukwizera : « *kugira ngo bahe impera abasuku bawe abahanuzi* » . Imana aha itwibutsa akamaro k’ubuhanuzi ku bihe vyose (Dukurikije 2 Pet. 1:19) na cane cane mu misi ya nyuma. “ *Abera n’abatinya izina ryawe* ” ni ukuvuga abakiriye neza ubutumwa bw’abamarayika batatu bo mu Vyahishuriwe Yohana 14:7 gushika kuri 13 ; rya mbere ryibutsa ubwenge bushingiye ku kumutinya, kumugamburukira no kudahakana amabwirizwa yiwe, rivuga riti : « *Mutinye Imana muyihe ubuninahazwa* », mu ruhanda rwayo rw’Imana umuremyi, « *kuko isaha y’urubanza rwiwe yashitse, musenge uwaremye ijuru, ikiyaga, isi n’amazi y’amazi* , .

Umurongo wa 19 : “ *Urusengeru rw’Imana rwo mw’ijuru rurakinguka, isandugu y’isezerano ryayo iboneka mu rusengeru rwayo. Haca haba imiravyo, amajwi, imituragaro, umutingito, n’urubura rwinshi.* »

Insanganyamatsiko zose zivugwa muri iki gitabu c’Ivyahishuriwe Yohana zihuriza hamwe zija muri iki gihe c’amateka c’ukugaruka kw’ubuninahazwa gukomeye kw’Umukama wacu w’Imana Yezu Kristu. Uyu murongo ushimikiye ku kibanza aho izo nsanganyamatsiko zikurikira ziranguka kandi zigaheza :

Ivyahishuriwe 1 : Ubudiventisiti :

Umurongo wa 4 : “ Yohani ndandikiye *amashengero indwi yo muri Aziya : Ubuntu n’amahoro bibe kuri mwebwe, **biva** ku Mpwemu indwi ziri imbere y’intebe yiwe y’ubwami ;*

Umurongo wa 7 : “ **Ehe arazanana n’ibicu** . Kandi ijisho ryose rizomubona, mbere n’abamucumise; kand’imiryango yose yo kw’isi izoborogera kubera we. Egome. Amen! »

Umurongo wa 8 : “ Ndi Alufa na Omega, ni ko Umukama Imana avuga, ariho, yariho, **kandi azoza** , Mushoboravyose. »

Umurongo wa 10 : “ **Nari muri Mpwemu ku musu w’Umukama** , numva inyuma yanje ijwi rirenga nk’iry’inzumbete, ” .

Ivyahishuwe 3 : Ikoraniro rya karindwi : iherezo ry’igihe ca “ Lawodikiya ” (= abantu baciriwe urubanza).

Ivyah. 6:17 : Umusi ukomeye w’ishavu ry’Imana ku bantu b’abagarariri ” **kuko umusi ukomeye w’ishavu ryayo washitse** , kandi ni nde yoshobora guhagarara? » _

Ivyahishuriwe Yohana 13 : “ *igikoko kiduga kiva mw’isi* ” (ihuriro ry’Abaporotisanti n’Abagatolika) n’itegeko ryaco ry’imisi mikuru ; umurongo wa 15 : “ *Kandi gihabwa ububasha bwo guha ubuzima ishusho y’ico gikoko, kugira ngo ishusho y’ico gikoko ivuge, **no kwica abazosenga ishusho y’ico gikoko bose.** »*

Ivyahishuriwe Yohana 14 : Insanganyamatsiko zibiri z’“ **umwimbu** ” (iherezo ry’isi n’uguduzwa kw’abatoranijwe) n’“ **umwimbu** ” (ubwicanyi bw’abungere b’ikinyoma n’abayoboke babo bazimiye kandi bazimijwe) . _ _

Ivyah. 16 : Umurongo wa 16 : “ **umusi ukomeye w’intambara Harumagedoni** ” . _

Muri uyu murongo wa 19 turasangamwo uburyo nyamukuru bwo gufasha Imana mu buryo butaziguye kandi buboneka, " *habaho imiravyo, amajwi, inkuba, umutingito* " , vyamaze gusubirwamwo mu Vyahishuriwe Yohana 4:5 na 8:5 . Ariko aha Mpwemu yongerako “ *n’urubura rwinshi* ” ; “ urubura ” rusozera insiguro y’igihano **c’indwi** mu “ *vyago indwi vya nyuma* ” biri mu Vyahishuriwe Yohana 16:21.

Ivyerekeye ukugaruka kwa Yezu Kristu rero birangwa n’insanganyamatsiko ya nyuma y’Abadiventisiti izana muri iki gihe , mu mpera z’umwaka w’2030, agakiza nyakuri kashikirijwe abatoranijwe , karonswe n’amaraso yamenetse na Yezu Kristu. Igihe kirageze co guhangana n’abagarariri bariko bitegurira kwica abatowe biwe banse umusi w’Imana w’Abaroma, bagakomeza ubudahemuka bwabo ku Isabato yejejwe n’Imana kuva mu ndwi ya mbere y’irema ry’isi. " *Ikidodo ca gatandatu* " co mu Vyahishuriwe Yohana 6 kirerekana inyifato n’akaduruvayo k’abo bagarariri bafashwe n’Umukama mu gikorwa co kwica abantu n’ibigirankana abatowe biwe bahezagiwe kandi bakundwa . Ikibazo c’ukutumvikana kiravugwa muri uyu murongo wa 19 . Iryo ni ryo tegeko ry’Imana ryazigamye mu “ *sandugu y’igishingantaha* ” mu kibanza ceranda kuruta ibindi vyose c’ihema no mu “ *rusengero* ” rw’igiheburayo . Ubwo busandugu bufise icubahiro cabwo n’ubweranda bwabwo bwo hejuru cane kubera gusa burimwo ibipande vy’amategeko vyanditswe n’urutoke rw’Imana ubwayo , ubwayo , imbere ya Musa, umusavyi wayo w’umwizigirwa. Bibiliya iradufasha gutahura icatuma abagarariri bagira ubwoba mu gihe c’ukugaruka kwa Yezu Kristu. Kuko ivyo ari vyo imirongo ya 1-6 ya Zaburi ya 50 itangaza :

“ *Zaburi ya Asafu. Imana, Imana, YaHWéH , iravuga, ihamagara isi, kuva aho izuba rirasira gushika aho rirengera. I Siyoni, ubwiza butunganye, Imana irakayangana. Araje, Mana yacu, ntiguma acereje; ***Imbere yiwe hari umuriro ukongora, imukikuje igihuhusi*** ”*

gikomeye . Ahamagara ijuru ryo hejuru, n'isi, ngo acire urubanza abantu biwe : Nkoranirize hamwe abizigirwa banje, bansezeranye n'ikimazi! - Kandi ijuru rizotangaza ukugororoka kwiwe, kuko Imana ari yo mucamanza. »

Mu gihe c'ubwoba, abo bagarariji bazobona icanditswe c'itegeko rya kane mu mabwirizwa cumi y'Imana kigaragazwa mw'ijuru mu nyuguti z'umuriro. Kandi muri ico gikorwa c'Imana, bazomenya ko Imana ibaciriye urubanza rw'urupfu rwa mbere n'urwa kabiri” .

Uyu murongo wa nyuma w'insanganyamatsiko y' "inzumbete y'indwi" urahishura kandi ukemeza akamaro Imana iha itegeko ryayo rirwanywa n'ubukirisu bw'ikinyoma bw'abagarariji. Itegeko ry'Imana ryarasuzuguwe mu kwitwaza ko hariho ukurwanya hagati y'itegeko n'ubuntu. Iryo kosa riva ku gusoma nabi amajambo intumwa Paulo yavuze mu makete yiwe. Rero aha nzokuraho amakenga yose mu gutanga insobanuro zitomoye kandi zoroshe. Mu Rom . Mu kuvuga ngo « *munsi y'itegeko* » avuga Abayuda bo mu muryango wa kera banse umuryango mushasha ushingiyeye ku butungane butunganye bwa Yezu Kristu. Kandi akena abatowe binjira muri iryo sezerano rishasha akoresheje formule “ *n'itegeko* ”. Kuko iyo ni yo nyungu ubuntu buzana , mw'izina ryayo Yezu Kristu, muri Mpwemu Yera, afasha uwo yatoye , akamwigisha gukunda no kwumvira itegeko ryera ry'Imana. Mu kumwumvira, rero aba “ *ari kumwe n'ivyagezwe* ” kandi kubera ko ari “ *munsi y'ubuntu* ,” ntabwo ari “ *munsi y'ivyagezwe* .” Ndibuka kandi ko Paulo avuga ku vyerekeye itegeko ry'Imana ko “ *ari ryeranda kandi ko itegeko ari ryiza kandi ari ryiza* ” ; ivyo nsangira na we muri Yezu Kristu. Mu gihe Paulo atera icaha, arondera kwemeza abasomyi biwe ko batagikeneye gucumura kubera ko bari muri Kristo, abagarariji bo muri iki gihe bakoresha ivyanditswe vyawe kugira ngo bamuvugurure mu guhindura Yezu Kristu, uwo bavuga ko ari, “ *umusuku w'icaha* ” yashizweho n'i **Roma kw'igenekerezo** rya 7 Ntwarante 321. Igihe Paulo yatangaza muri Gal. **Kure y'ivyo!** ” Reka twihweze akamaro k'ukuri, “ **kure y'ivyo** ”, bicira urubanza icyumviro c'idini c'ukwizera kwa gikirisu kw'ikinyoma kw'ubugarariji, kandi ivyo kuva ku wa 7 Ntwarante 321, itariki “ ***icaha*** ” c'Abaroma cinjiye mu kwizera kwa gikirisu kwo mu Burengerero no mu Buseruko ku bubasha bw'umupagani Constant Roman¹ e.

Muri iki gihe c' "inzumbete y'indwi" imyaka ibihumbi bitandatu ya mbere Imana yashizeho kugira ngo itore abatowe bo kw'isi, mu mugambi wayo wose w'imyaka ibihumbi indwi, irahera. Igihumbi c'indwi, canke “ *imyaka igihumbi* ” y'Ivyahishuriwe Yohana 20, kiraheza kigatangura , kijanye n'urubanza rwo mw'ijuru rw'abagarariji n'abatowe bacunguwe na Yezu Kristu, insiguro y'Ivyahishuriwe Yohana 4.

Ivyahishuriwe Yohana 12 : Umugambi Mukuru w'Igihugu .

**Umugore – Umuruma w'umunyarugomo – Umugore wo mu bugaragwa – Uruzitiro :
intambara yo mw'ijuru – Umugore wo mu bugaragwa – Ivugurura – Ubutemera
Imana-
Amasigarira y'Abadiventisiti**

Umugore anesha, umugeni wa Kristu, Umwagazi w'intama w'Imana

Umurongo wa 1 : “ *Ikimenyetso gikomeye kiboneka mw'ijuru : umugore yambaye izuba, ukwezi kuri muni y'ibirenge vyawe, ku mutwe wiwe afise ikamba ry'inyenyeri cumi n'ibiri.* »

Aha na ho nyene, insasanuro zitari nke zirakurikirana mu bishushanyo canke mu bice bitari bike. Ishusho ya mbere yerekana Ishengero ryatoranijwe rizokwungukira ku ntsinzi ya Yezu Kristu, Umutwe waryo umwe rudende, nk'uko bivugwa muri Ef.5:23. Muni y'ikigereranyo c’“ *umugore* ,” “ *Umugeni* ” wa Kristu atwikiriwe n’“ *izuba ry'ubugororotsi* ” ryavuzwe ubuhanuzi muri Mal 4:2. Mu gukoreshwa kabiri, “ *ukwezi* ” kugereranya umwiza kandi kuri “ *muni y'ibirenge vyawe.*” Abo bansi ni mu mateka no mu rutonde rw'ibihe, Abayuda bo mw'isezerano rya kera, n'abakristo baguye, Abagatolika, Aborotodogisi, Abaporotisanti n'Abadiventisiti, bo mw'isezerano rishasha. Ku mutwe wiwe, “ *ikamba ry'inyenyeri cumi n'ibiri* ” rigereranya intsinzi yiwe mu bumwe bw'Imana, 7, n'umuntu, 5, insobanuro y'umubare 12.

Umugore yahamwa imbere y'intsinzi ya nyuma .

Umurongo wa 2 : “ *Yari atwite, araboroga, afise ububabare bwo kuvyara, afise ububabare bwo kuvyara.* »

Ku murongo wa 2, “ *ububabare bwo kuvyara* ” buvuga uruhamo rwo kw'isi rwabanjirije igihe c'ubuninahazwa bwo mw'ijuru. Iryo shusho ryakoreshejwe na Yezu muri Yohana 16:21-22 : “ *Umugore iyo ariko aravyara, ababara, kuko isaha yiwe igeze; ariko iyo amaze kuvyara, ntaba akizirikana ububabare, kubera umunezero afise n'uko umwana yavutse mw'isi. Namwe nyene ubu mufise umubabaro ; mugabo nzosubira kubabona, umutima wanyu uzonerwa, kand'umunezero wanyu nta n'umwe azowubakura.* »

Umupagani Mutoteza Abagore : Roma, Igisagara Kinini c'Ubwami .

Umurongo wa 3 : “ *Hanyuma ikindi kimenyetso kiboneka mw'ijuru ; mbona ikiyoka kinini gitukura, gifise imitwe indwi n'amahembe cumi, kandi ku mitwe yaco hari ibitsibo indwi.* »

Umurongo wa 3 urerekana uwumutoteza : ni shetani, ariko akora biciye ku bubasha bwo kw'isi, ubw'umubiri butoteza abatowe, nk'uko ashaka. Mu gikorwa ciwe, akoresha ingamba zibiri zikurikirana ; iyo “ *gisato* ” n'iyi “ *inzoka* ” . Irya mbere, iryo “ *ikiyoka* ” ni igitero c'agahomerabunwa cakoreshejwe n'Uburoma bw'abapagani bw'umwami. Turabona rero ibimenyetso twamaze kubona muri Dan.7:7 aho Roma yabonetse mu buryo bw'igikoko ca kane c'igikoko gifise “ *amahembe cumi* ”. Iryo biganiro vy'abapagani vyemezwa n'ukubaho kw’“ *ibitsibo* ” bishirwa aha ku “ *mitwe indwi* ”, ikimenyetso c'igisagara c'Uburoma nk'uko Ivyahishuwe 17 bivuga. Ukwo gutomoye

gukwiriye kwitwararika bimwe bishitse, kuko kutwereka, igihe cose iyo shusho yerekanwa, n'aho " *tiaras* " ziri, ivy'amateka vyavuzwe ubuhanuzi.

Umuteza w'idini w'abagore : Roma y'Abagatolika ya Papa .

Umurongo wa 4 : “ *Umurizo wayo ukubita ica gatatu c'inyenyeri zo mw'ijuru, uzijugunya kw'isi. Ico gisato cari gihagaze imbere y'uwo mugore agiye kuvyara, ngo kimuritse umwana amaze kuvyara.* »

Uyu murongo wongera gufata, mu bimenyetso bishasha, ubutumwa bwo mu Vyahishuriwe Yohana 11:1 gushika kuri 3 aho Roma ya papa yemerewe n'Imana , muni y'izina ry'icubahiro ry' " *inkoni* " , ngo " *ikandagire muni y'ibirenge igisagara ceranda amezi 42* " .

Muri Daniyeli, " *amahembe cumi* " y'Ubwami bw'Uburoma yari gukurikira " *ihembe ritoyi* " rya papa (kuva mu 538 gushika mu 1798). Ukwo gukurikirana kwemezwa hano mu Vyahishuriwe Yohana 12, ku murongo wa 4.

Ijambo “ *umurizo* ” ryerekeza ku “ *muhanzuzikazi Yezebeli* ” w'ikinyoma wo mu Vyahishuriwe Yohana 2:20, ryerekana uku gukurikirana kw'idini ry'abapapa ry'ikinyoma ry'abakristo b'i Roma . Ico kirego kivugwa muri Dani 8:10 kirasubirwamwo aha. Abashikiwe n'ubuhendanyi bwiwe n'ubuhendanyi bwiwe, bakwiye " *inzoka* " yo mw'Itanguriro, barahonyorwa muni y'ikimenyetso c' " *inyenyeri zo mw'ijuru* " , ni ukuvuga muni y'izina ry'icubahiro ry' " *abanyagihugu b'ubwami bwo mw'ijuru* " . Yezu ashira ku bigishwa biwe. " *Uwugira gatatu arakwegwagwegwa hasi mu kugwa kwiwe.* " Ica gatatu ntikivugwa mu buryo nyabwo, ahubwo nk'uko biri hose mu buhanuzi, ni igice gihambaye c'umubare wose w'Abakirisu bageragejwe. Abashikiwe n'ivyago barashobora mbere kurenga ico kigero n'ica gatatu nyaco.

Umurongo wa 5 : “ *Avyara umuhungu, azotwara amahanga yose inkoni y'icuma. Umwana wiwe araduga, ajanwa ku Mana no ku ntebe yayo y'ubwami.* »

Mu gukoreshwa kabiri, ubwo buhanuzi bwibutsa ingene shetani yarwanye inzira ya Mesiya kuva avutse gushika apfuye afise intsinzi. Ariko iyo ntsinzi ni iy'imfura inyuma y'aho abo yatoye bose bazororanirwa, kugira ngo babandanye iyo ntambara nyene gushika baronse intsinzi ya nyuma. Iciyo gihe, baronse umubiri wo mw'ijuru, bazosangira na we, urubanza rwiwe rw'ababisha kandi ni ho , ko hamwe, “ *bazoragira amahanga inkoni y'icuma* “ izotanga urubanza rw' “ *imibabaro y'urupfu rwa kabiri* ” rw'urubanza rwa nyuma. Ivyo Kristo yashikiye n'ivyo abatowe biwe bacyemwo birahuriza hamwe bikaba ikintu kimwe rusangi, kandi ishusho y'« *umwana yaduzwe ku Mana no ku ntebe yiwe y'ubwami* », rero mw'ijuru, ni iyo « *gucungurwa* » kw'isi kw'abatowe kuzoranguka mu mwaka w'2030, n'ukugaruka kwa Kristu w'umuhozi. Bazokizwa “ *imibabaro yo kuvyara umwana* . ” Umwana ni ikimenyetso c'uguhinduka kw'ukuri kw'abakristo kuroranirwa kandi gutsinda .

Umurongo wa 6 : “ *Uwo mugore ahungira mu bugaragwa, aho yari yateguriwe n'Imana, kugira ngo bamugaburire imisi igihumbi n'amajana abiri na mirongo itandatu.* »

Ishengero ryatotezwa ni iry'amahoro kandi nta ntwaro rifise, intwaro yaryo yonyene ni Bibiliya, ijambo ry'Imana, inkota ya Mpwemu, rishobora gusa guhunga imbere y'abayitera . Umurongo wa 6 wibuka igihe c'ingoma ya papa y'urutotezo mu “ *misi 1260 y'ubuhanuzi* ” canke imyaka nyakuri 1260 hakurikijwe itegeko ryo muri Ezekiyeli 4:5-6. Ico gihe ku kwizera kwa gikirisu ni igihe c'ibigeragezo bibabaje bivugwa n'ukuvuga ijambo « *ubugaragwa* » aho « *burongowe n'Imana* ». Gutyo arasangira umubabaro n'“ *ivyabona bibiri* ” vyo mu Vyahishuriwe Yohana 11:3. Muri Dani 8:12, iyo nteruro y'Imana yashizweho gutyo : « *ingabo zatanzwe hamwe n'ivya misi yose kubera ica* » ; ica cakoze mu guheba kwubahiriza umusi w'Isabato wo kuruhuka kuva ku wa 7 Ntwarante 321.

Gufungura akarongo : intambara mu kirere .

Umurongo wa 7 : “ *Hanyuma haba intambara mw’ijuru. Mikaheli n’abamarayika biwe barwanya ca gisato. Ca gisato n’abamarayika baco bararwana ;*

Uguhaguruka kw’aberanda kwamenyeshejwe gukwiriye insobanuro Mpwemu adushikiriza mu buryo bumwe bw’ibimenyetso. Ivyo bizoshoboka kubera intsinzi ya Yezu Kristu ku caha n’urupfu. Iryo tsinzi ryemejwe inyuma y’izuka ryiwe, ariko Mpwemu araduhishurira hano ingaruka ryagize ku baba mw’ijuru bariko barakorana n’amadayimoni na Shetani ubwiwe gushika muri ako kanya.

Igihambaye cane : iyo ntambara yo mw’ijuru, yagumye itaboneka n’amaso y’abantu, iratanga umuco ku nsobanuro y’amajambo y’uruyeri Yezu yavuze igihe yari kw’isi. Muri Yohana 14 :1-3, Yesu yavuze ati , “ *Ntimuhagarike umutima. Nimwizere Imana, kandi munyizere. Mu ngoro ya Data hari amazu menshi. Iyo bitaba uko nari kubabwira. Nzobategurira ikibanza. Kandi ni nagenda ndabategurira ikibanza, nzogaruka, mbajane iwanje, kugira ngo aho ndi, namwe abe ari ho mube.* » Insobanuro yatanzwe ku “ gutegura ” iki “ kibanza ” izoboneka mu murongo ukurikira.

Umurongo wa 8 : “ *Ariko ntibanasha, kandi ntihagira ikibanza cabo mw’ijuru.* »

Iyo ntambara yo mw’ijuru ntaco ihuriyeko n’intambara zacu zo kw’isi ; Ntibituma umuntu ahita apfa, kandi izo mpande zibiri zirwanya ntizingana. Imana ikomeye y’umuremyi yiyerekana munsu y’umuce wicishije bugufi kandi w’ubuvukanyi w’umumarayika mukuru “ *Mikaheli* ” naho biri ukwo ni Imana ishobora vyose imbere yayo ibiremwa vyayo vyose bikwiye gupfukama no kwumvira. Shetani n’amadayimoni yiwe ni ibiremwa vy’abagarariji , vyumvira gusa iyo bihatiwe , kandi mu nyuma , ntibashobora kunanira kandi bagahatirwa kwumvira , igihe Imana ikomeye ibarukana mw’ijuru kubera ububasha bwayo bwose . Mu gihe c’ubusuku bwiwe bwo kw’isi, Yezu yaratinywa n’abamarayika babi bamwumviye, bagashingira intahe ko vy’ukuri ari “ *Umwana w’Imana* ” w’umugambi w’Imana , bakamugira nk’uko ari.

Muri uwo murongo Mpwemu aratomora ati : « *ikibanza cabo nticabonetse mw’ijuru* ». Ico “ *kibanza* ” cari gifise abagarariji bo mw’ijuru mu bwami bw’Imana caterezwa gukurwaho kugira ngo ubwo bwami bwo mw’ijuru bushobore “ *gusukurwa* ” no “ *gutegurwa* ” kugira ngo bwakire abatoranijwe na Kristo ku musu w’intambara yiwe ya nyuma yo kurwanya abagarariji bo kw’isi igihe azoza mu buninahazwa. Ni ho rero , ajana n’abatoranijwe biwe, « bazokwama bari kumwe na we, aho ari » ni ukuvuga mw’ijuru ryasukuye gutyo « *ryateguwe* » kugira ngo ribakire. Umugabane w’isi uzoba rero umusaka w’ikigereranyo cavuzwe n’ijambo “ *icobo kitagira iherezo* ” kuva mu Itanguriro 1:2. Mu muco w’urwo rugamba, umugambi wo gukiza w’Imana uramurikira kandi ijambo ry’ingenzi ryose ry’umugambi wawo rirahishura insobanuro yawo. Ni ko biri no kuri iyi mirongo isubiwemwo muri Heb. 9:23 : « *Vyari ngombwa rero ko, nimba ibigereranyo vy’ibintu vyo mw’ijuru vyosukurwa n’ivyo, ivyo mw’ijuru ubwavyo vyosukurwa n’ibimazi vyiza kuruta ivyo .* » Gutyo, « ikimazi gikomeye kuruta » cari gikenewe cari ic’urupfu rw’ubushake rwa Mesiya yitwa Yezu, yatanzwe kugira ngo ahongere ivyaha vy’abo yatoye , ariko ikiruta vyose, kugira ngo aronke ku biremwa vyiwe no ku bwiwe uburenganzira bubereye bwo gucira urubanza urupfu abagarariji bo mw’ijuru n’abo kw’isi. Uko ni ko “ *ahera h’Imana ho mw’ijuru "hasukuwe* ” , ubwa mbere hanyuma, mu kugaruka kwa Kristo anesheje, ni ho hazoba uguhinduka kw’isi yitoye ko ari “ *intebe y’ibirenge vyiwe* ” ariko atari “ *ahera* ” bwiwe muri Yes.66:1-2 : “ *Uko ni ko Uhoraho avuga: Ijuru ni ikirenge canje, ikirenge canje ni co canje. Muzonyubakira inzu iyihe canke ni ikihe kibanza muzompa ngo mbamwo? Ivyo vyose ukuboko kwanje kwabiremye, kandi vyose birabaho, ni ko Uhoraho avuga. Uwo ni we nzoraba: umuntu ababaye kandi yigaye mu mutima, uwutinya ijambo ryanje.* » ; canke, nk’uko Ezk.9: 4 , ku “ *abaniha bakarira kubera ibizira bakoze* .

Umurongo wa 9 : “ *Ca gisato kinini kirajugunywa, ya nzoka ya kera yitwa Mubesheryani na Satani, kizimiza isi yose, kirururwa kw’isi, abamarayika baco barajurunywa na co.* »

Ibiremwa vyo mw’ijuru ni vyo vya mbere vyungukiye ku gusukurwa kwo mu vy’impwemu kwakozwe na Kristu yatsinze. Yirukanye mw’ijuru shetani n’amadayimoni yiwe y’abamarayika “ bari *bajugunywe* ” imyaka ibihumbi bibiri kw’isi. Shetani rero arazi “ *igihe* ” gisigaye we ubwiwe n’amadayimoni yiwe kugira ngo bakore ku beranda batoranijwe n’ukuri kw’Imana.

Iciumviro : Yezu ntiyahishuriye gusa abantu kamere y’Imana, yarabamenyesheje kandi iyo kamere iteye ubwoba, ari yo shetani, uwo isezerano rya kera ryavuga bike, bimusiga hafi ataco azi . Kuva Yezu atsinda shetani, intambara hagati y’izo nkambi zibiri yarakomeye cane kubera ugufungwa kw’amadayimoni ubu aba mu bantu bataboneka kw’isi no mu rwego rwacu rwose rw’isi rurimwo imibumbe n’inyenyeri zo mw’ijuru . Ivyo ni vyo vyonyene biva hanze y’isi biri mu rugero rw’Isi yacu.

Aha ntegerezwa kwibuka ko ugutahura neza umugambi rusangi wo gukiza wa porogarama yateguwe n’Imana ari agateka kadasanzwe kagenewe abo yatoye. Kuko ukwizera kw’ikinyoma kwemerwa n’uko kwama kwihenda mu gusobanura umugambi wako. Ivyo vyagaragajwe kuva abayuda baha Mesiya yavuzwe mu Vyanditswe Vyera uruhara rwo kuzana ugucungurwa kw’umubiri , mu gihe Imana yari yateguye ugucungurwa kw’impwemu gusa ; iyo y’icaha. Na none muri iki gihe, ukwizera kwa gikirisu kw’ikinyoma kurindiriye ukugaruka kwa Yezu Kristu, ugushinga ubwami bwiwe n’ububasha bwiwe kw’isi ; ibintu Imana itashize muri porogarama yayo nk’uko Ivyahishuwe vyawe vy’ubuhanuzi bitwigisha. Ahubwo, ukuza kwiwe kw’ubuninahazwa kuzoba ikimenyetso c’iherezo ry’ubuzima bwabo bwagumye ari bwo butwara ivyaha vyabo n’icaha cose bamufitiye.

Uwatoranijwe na Kristo arazi ko ubuzima bw’ubuntu bwatanguye mw’ijuru kandi ko inyuma y’aho urudodo rwo kw’isi rwacitse ngombwa kugira ngo urukundo rwiwe n’ubutungane bwiwe vyerekane ata gatotsi, Imana umuremyi izoramba ubuzima bw’ibiremwa vyayo vyagumye ari intahemuka mw’ijuru no kw’isi, ibihe bidahera mu buryo bwayo bwo mw’ijuru. Abagarariji bo mw’ijuru n’abo kw’isi bazoba rero baciriwe urubanza, baranduwe kandi barazimanganywe.

Ubwami bwo mw’ijuru burabohowe .

Umurongo wa 10 : “ *Numva ijwi rirenga rivuga mw’ijuru riti : Ubu agakiza n’inkomezi n’ubwami bw’Imana yacu n’ububasha bwa Kristo wayo vyaje ; kuko uwarega benewacu yaterewe hasi, yabarega imbere y’Imana yacu ku murango no mw’ijoro.* »

Iyi “ *Ubu* ” ivuga ku musu wa 7 Ndamukiza 30, umusi wa mbere w’indwi ikurikira ku wa gatatu igenekerezo rya 3 Ndamukiza, aho, yemeye umusaraba, Yezu yatsinze shetani, icaha n’urupfu. Kuri uwo musu wa mbere w’indwi , abwira Mariya ati : « *Ntunkoreko ; Sinari bwaduge kwa Data . Intsinzi yiwe yari ikiri ngombwa ko imenyekana mw’ijuru hanyuma, mu bushobozi bwiwe bwose bw’Imana, mw’izina ryiwe ry’abamarayika ryasubiye kuvumburwa “ Mikaheli ” , yirukana shetani n’amadayimoni yiwe mw’ijuru. Birabereye kwibuka amajambo yavuzwe ngo « uwurega bene wacu, yabarega imbere y’Imana yacu amanywa n’ijoro »*. Biduhishurira ubuvukanyi buhambaye cane bwo kw’isi yose bw’ikambi y’Imana isangira ukwanka ikambi y’abagarariji n’abatoranijwe bo kw’isi. Abo “ *bavukanyi* ” ni bande ? Abo mw’ijuru n’abo kw’isi, nka Yobu yashikirijwe igice ca shetani kugira ngo amwerekane ko “ *ivyo aregwa* ” ata shingiro bifise.

Umurongo wa 11 : “ *Kandi bamutsinze amaraso y’Umwagazi w’intama n’ijambo ry’intaha yabo, ntibakunda ubuzima bwabo gushika ku rupfu.* »

Icitegererezo kivugwa muri uyu murongo kiboneka mu butumwa bw'umusi wa "Simuruna", kandi ubwo butumwa bwerekana urugero rw'ukwizera rwasabwa na Yezu Kristu mu bihe vyose vyavuzwe ubuhanuzi gushika azogaruka mu buninahazwa.

Intsinzi ya "Mikaheli", izina ry'Imana ryo mw'ijuru ry'Umukiza wacu Yezu Kristu, *iratsindagira* amajambo yiwe y'agaciro yavuzwe muri Mat. *Nuko nimugende muhindure amahanga yose abigishwa, mubabatize mw'izina rya Data n'irya Mwana n'irya Mutima Mweranda, mubigishe kwitondera ivyo nabageze vyose. Nanje ndi kumwe namwe ubutakibavirira gushika ku muhero w'isi.* »

Gutyo, ku mushinge w'isezerano ryayo rya mbere, Imana yahishuriye Musa amateka y'inkomoko y'urugero rwacu rwo kw'isi, ariko ni twebwe gusa tubayeho mu misi ya nyuma y'abantu ari ho ihishurira ugutahura umugambi wayo wo gukiza kw'isi yose, mu gufunga akarongo k'ubumenyi bw'icaha co kw'isi mu kiringo c'imyaka ibihumbi n'ibihumbi. Turasangira rero n'Imana ukwitega kw'ihuriro ry'ibihe bidahera ry'abatoranijwe bayo bose b'intahemuka bo mw'ijuru no kw'isi. Ni agateka rero k'abatoranijwe guhindukiza ivyiyumviro vyacu ku kirere n'abakibamwo. Ku ruhande rwabo, ntibahevyeye gukunda iherezo ry'abatowe n'amateka yacu yo kw'isi, kuva kw'Irema gushika kw'iherezo ry'isi, nk'uko vyanditswe muri 1Kor.4:9: "Kuko Imana, bisa n'uko, yatugize intumwa za nyuma mu bantu, twaciriwe urubanza rwo gupfa mu buryo abamarayika kugira ngo babone isi, kuko twari dufise." »

Ivy'ubutaka biriko biraba bibi cane.

Umurongo wa 12: "Nuko rero, nimunezerwe, mwa majuru, namwe abayabamwo. Haragowe isi n'ikiyaga! Kuko wa Mubesheranyi yamanutse iwanyu ari n'ishavu ryinshi, kuko azi ko asigaje igihe gito." »

"Ababa mw'ijuru" ni bo babanje "kunezerwa" n'intsinzi ya Kristu. Ariko ikigereranyo c'uwo munezero ni ugukomera kw'"amagorwa" ku "baba kw'isi". Kuko shetani arazi ko ari umuntu yaciriwe urubanza rwo gusubira inyuma, kandi ko afise "umwanya muto" wo gukora ibirwanya umugambi wiwe w'agakiza. Ibikorwa vyakozwe mu myaka 2000 n'ikambi y'abadayimoni bafunzwe kw'isi vyose bihishurirwa na Yezu Kristu mu Vyahishuriye Yohana canke Ivyahishuriye Yohana. Iyi ni yo ntumbero y'iki gikorwa ndabandikiye. Kandi kuva muri 2018, abatowe ba Yezu Kristu barasangiye ubwo bumenyi bw'iherezo ry'ibihe vyabikiwe shetani kubera igikorwa ciwe co guhenda abantu; Bizohera mu mpera z'umwaka w'2030 n'ukugaruka kw'ubuninahazwa kwa Shebuja wabo w'Imana. Uruzitiro rw'iyi nsiguro rusozerwa n'umurongo wa 12.

Gufunga akarongo k'intambara yo mw'ijuru

Gusubiramwo insiguro y'umugore yatumye mu bugaragwa .

Umurongo wa 13: "Ico gisato kibonye ko cajugunywe kw'isi, gitoteza uwo mugore yari yavyaye umwana w'umuhungu." »

Uwo murongo utuma Mpwemu afata insiguro y'ingoma ya papa yo mu murongo wa 6. Ijambo « *ikiyoka* » muri uyu murongo riracari ryerekeza kuri shetani, Shetani, ubwiwe. Ariko intambara yiwe yo kurwanya "umugore" irakorwa biciye mu bikorwa vy'Abaroma, bikurikirana ivy'umwami, hanyuma ivy'abapapa.

Umurongo wa 14: "Uwo mugore ahabwa amababa abiri y'inkukuma nini, kugira ngo aguruke mu bugaragwa, aho azogaburirwa igihe n'ibihe n'igice c'igihe, akure mu maso y'inzoka." »

Muri uyu murongo wa 14, yongera gufata ubutumwa mu kwerekana igihe ubutegetsi bwa papa buzomara mu buryo bw'« imyaka itatu n'igice », « *igihe, ibihe n'igice* », vyamaze gukoreshwa muri Dan.7:25. Muri iki kiganiro co gusubiramwo, ibintu bishasha

bizokwerekanwa hakurikijwe urutonde rw'ibintu vyabaye. Hariho ikintu kimwe co kumenya : « *ikiyoka* » co ku murongo wa 4 gisubirizwa n' « *inzoka* » nk'uko « *ikiyoka* » co ku murongo wa 3 gisubirizwa n' « *umurizo* ». Amajambo « *inzoka n'umurizo* » *aduhishurira ihinduka* ry'ubuhinga bukora Imana , « inkukuma *nini* », ihumekera muri shetani n'amadayimoni yiwe. Inyuma y'ubukazi bugaragara bw' " *ikiyoka* " haza ibinyoma vy'ubuhendanyi n'ivy'idini vy' " *inzoka* " biranguka n'ingoma ya papa y'imyaka 1260 yahanuwe. Kuvuga " *inzoka* " biratuma Imana iduha icyumviro co kugereranya n'ivyo vyari vyifashe mu gihe c'icaha c'intango. Nk'uko Eva yahenzwe n'" *inzoka* " shetani yacyiyemwo mu kuvuga ; " *umugore* ", " *umugeni* " wa Kristo , arageragezwa n'amajambo y'ikinyoma shetani amubwira biciye mu " *kanwa* " k'abakozi biwe b'ubugatolika bw'i Roma bw'abapapa.

Umurongo wa 15 : " *Inzoka isuka amazi ameze nk'uruzi mu kanwa kayo inyuma y'uwo mugore, kugira ngo atware n'uruzi.* »

Umurongo wa 15 urekane uruhamo rw'Abagatolika rushikirwa n'ukwizera kwa gikirisu kw'abahemu ; nk' " amazi y'uruzi " " atwara " ikintu cose *ashobora* gushikako . " *Umunwa* " wa Papa w'Abagatolika b'i Roma waratanguje amashirahamwe yawo y'Abagatolika b'abanyaruyeri kandi b'ububisha ku barwanya idini ryabo. Ico gikorwa carangutse neza cane ni ugushinga umugwi w'ibikoko vy'ibisiga vyakozwe na Louis XIV vyagirijwe inama na Musenyeri Le Tellier . Iryo shirahamwe ry'igisirikare , ryaremewe guhigira abaporotisanti barwanya amahoro , ryari rigamije " *gukwegera* " abagoyagoya bose n'abagwaneza batowe na Kristo mu nyigisho ziwe , rikabahatira guhitamwo hagati yo guhindukira bakaja mu Bugatolika canke kujanja mu buja canke mu rupfu inyuma y'uguhohoterwa n'ukubabazwa biteye ubwoba .

Umurongo wa 16 : " *Isi irafasha uwo mugore, isi irafungura akanwa kayo, imira umugezi ca gisato cavuye mu kanwa kaco.* »

Mpwemu araduha insobanuro zibiri zihurikiye hamwe z'uwo murongo umwe. Zirikana ko " *umugore* " n' " *isi* " aha ari ibintu bibiri bitandukanye, kandi ko " *isi* " *ishobora kugereranya ukwizera kw'Abaporotisanti canke* isi nyayo, ubutaka bw'umubumbe wacu. Ivyo bizoha uyu murongo insobanuro zibiri zikurikirana mu buryo bw'igihe mu Vyahishuriwe Yohana vy'Imana.

Ubutumwa bwa mbere : ubaporotisanti bw'ibikoko bw'ikinyoma : Mu rutonde rw'ibihe, ubwa mbere, " *uwo mugore* " ahuye n'insobanuro y'amashusho y'Abaporotisanti b'amahoro ^{bo mu} gihe c'Ivugurura " *akanwa kabo* " kazwi (aka Martin Luther mu 1517) kavuga ivyaha vy'Abagatolika ; ivyo bikaba vyatumye izina ryabo rigira ico rivuze : « Abaporotisanti » canke abarwanya akarengane k'idini ry'Abagatolika gacumura ku Mana kandi akica abasavyi bayo b'ukuri . Ikindi gice c'ubaporotisanti c'uburyarya kigereranywa n'ijambo " *isi* " na co nyene carafunguye " *akanwa kaco* " kugira ngo kivuge ukwizera kw'Abagatolika, ariko carafashe ibirwanisho maze ibitero vyaco vy'ubukazi " *biramira* " igice kinini c'abarwanya amashirahamwe y'Abagatolika. Ijambo " *igihugu* " aha rigereranya " Abahuguenot " bazwi cane , abaporotisanti barwana bo mu Cévennes, n'abo mu bibanza bikomeye vy'ingabo nka La Rochelle mu gihe c' " intambara z'idini " aho Imana itakorerwa canke ngo iterwe iteka n'iyi migwi ibiri y'abarwanyu barwanya.

Ubutumwa bwa 2 : inkota y'uguhora y'ubutemera ^{Imana bw'igihugu c'Ubufaransa} . Mu gisomwa ca kabiri, kandi mu buryo bukurikiranye, uyu murongo wa 16 urahishura ingene Impinduka y'Abafaransa izokwiragira burundu ubukazi bwa papa bw'abami b'Abagatolika. Ubu ni bwo butumwa nyamukuru buri muri uyu murongo. Kandi ni ryo Imana iha uruhara rw' " ^{inzumbete} ya 4 " yo mu Vyahishuriwe Yohana 8:12, n' " *igikoko kiva mu nyenga* " yo mu

Vyahishuriwe Yohana 11 : 7, mu gusa n'ivyo **muri Lew**. Iryo shusho rishingiye ku gihano c'umugarariji " Kora " kiri muri Guharura 16:32 : " **Isi irafungura akanwa kayo , irabamira, n'amazu yabo, n'abantu bose ba Kora, n'ibintu vyabo vyose.**" Mu guhuza rwose n'Ivyahishuriwe Yohana vy'Imana be n'iranguka ry'ivya kahise, iyo shusho igereranywa yibutsa ukuntu abagarariji banse itegeko ry'Imana muri ivyo bihe vyose bibiri.

Umwansi wa nyuma w'ikiyoka : Amasigarira y'abagore b'abadiventisiti .

Umurongo wa 17 : " *Ico gisato kirakarira uwo mugore, kigenda kurwana n'amasigarira y'uruvyaro rwiwe, ari bo bakurikiza amabwirizwa y'Imana, kandi bafise intahe ya Yezu Kristu.* »

Mu guca mu gacerere imyaka 150 y'igikorwa c'Abaporotisanti bakubiswe n'umuvumo w'Imana, insiguro y' " *inzumbete ya 5* ", Mpwemu aravyura intambara ya nyuma yo kw'isi ya shetani n'abasuku biwe bo mw'ijuru n'abo kw'isi ,kandi akatwerekaba abo urwanko rwabo rusangi ruri. Abo bantu ba nyuma bazoba ari Abatowe, abakomoka ku ba nyuma n'abazungu b'abatsimvyi b'Abadiventisiti bo mu 1873, abo iki kigeragezo ca nyuma camenyeshewe hakurikijwe Ivyahishuwe 3:10 . Abatsimvyi bazoheza ubutumwa bwabo , bafise umuhezagiro wabo nyene w'Imana . Bazobwirizwa gushigikira bashikamye kandi mu budahemuka igikorwa Yezu yabajewe : kwanka gutera iteka mu buryo ubwo ari bwo bwose " *ikimenyetso c'igikoko* " ni ukuvuga umusi w'Imana w'Abaroma , mu gukurikiza , mu budahemuka , kandi uko vyogenda kwose , umugenzo w'ikiruhuko c'isabato, mu kiringo c'umusi wa gatandatu, umusi w'indwi w'ukuri wo sheblied the all the . Ukwo kuri ni kwo kugaragara muri iyi ndondoro y' « *amasigarira y'uruvyaro rw'umugore* » muri uyu murongo : « *abazigama amabwirizwa y'Imana* », icumi atari icenda ; « *kandi bagumye intahe ya Yezu* », kuko ata n'umwe bareka ngo ibatware ; canke " *ibikoko* " canke " *inzoka* ". Kandi iyo " *ntahe ya Yezu* " ni co kintu c'agaciro kuruta ibindi vyose , kuko nk'uko Ivyahishuriwe 19:10 ibivuga, " *intahe ya Yezu ni impwemu y'ubuhanuzi.* " Ubwo buhamya bw'ubuhanuzi ni bwo butuma " *bidashoboka ko shetani azimiza abatowe nyene* " ba Kristo, Imana y'ukuri, nk'uko Mat. *Bazokora ibimenyetso n'ibitangaza bikomeye, kugira ngo bazimize n'abatoranijwe , nimba bishoboka .* " .

Intsinzi ya Shetani hafi... yuzuye

Umurongo wa 18 : " *Ahagarara ku musenyi wo ku kiyaga* " .

Uyu murongo wa nyuma utwerekaba shetani yatsinze yashoboye gukurura mu kugwa kwiwe no mu gucirwa urubanza rwo gupfa **inzego z'idini ry'abakirisu zose** atwara kandi afise munsu y'ububasha bwiwe. Muri *Yes . uguhona gutowe umuti, kuzosesagura ubutungane.* » Gutyo, nk'uko ubu buhanuzi buvyerekana, kw'iherezo ry'isi , Abadiventisiti batavugaga rumwe na bo bonyene , ari bo bagize « *amasigarira y'umugore* », « *Uwatoranijwe, Umugeni wa Kristo* », na « *Isirayeli* » y'Imana yo mu vy'impwemu , ni bo bazorokoka ubwo butegetsi bwa satani. Ndibuka ko mw'izina " Abadiventiste ", Mpwemu asobanura urugero rw'ukwizera rw'agakiza k'abatowe ba nyuma kuva mu 1843 ; mu 2020 ni inyifato y'idini, ariko ntabwo ari ikigo Imana yaciriye urubanza, ikacira urubanza kandi ikanka (" *yarutse* ") mu 1994 .

Ivyahishuwe 13 : Abavukanyi b'ikinyoma bo mw'idini rya gikirisu

—

Igikoko co mu kiyaga – Igikoko co kw'isi .

Umubare 13 ugereranya ku basenga ibigirwamana b'ibinyoma igikoresho c'amahirwe canke igikoresho c'amahirwe bivanye n'ivyiyumviro vy'umuntu wese n'igihugu . Aha, mw'lhishurirwa ryayo ry'ubuninahazwa, Imana iraduhishurira kode yayo bwite y'imibare, ishingiyeye ku mibare 1 gushika ku 7 n'imigwi yayo itandukanye. Umubare 13 uronka mu kwongerako umubare " 6 " , umubare w'umumarayika Shetani, n'umubare " 7 " , umubare w'Imana rero w'idini ryemewe ryahawe Imana umuremyi muri Yezu Kristu. Tuzosanga rero muri iki gice « abavukanyi b'ikinyoma b'idini rya gikirisu » ariko abansi nyakuri b'abapfuye b'abatoranjwe nyakuri. Ico “ *giti c'umukara* ” kinyegeza hagati y’“ *intete nziza* ” muni y'ibigaragara vy'idini bihenda iki kigabane kivyura.

Igikoko ca mbere : kiva mu kiyaga .

Intambara ya mbere y'Ikiyoka -Inzoka

Umurongo wa 1 : “ *Mbona igikoko kiva mu kiyaga, gifise amahembe cumi n'imitwe indwi , ku mahembe yaco hari ibitsibo cumi , kandi ku mitwe yaco hari amazina y'ugutuka Imana .* ”

Nk'uko twabibonye mu nyigisho y'Ivyahishuriwe Yohana 10, turasanga muri iki kigabane ivyo bibiri vyitwa “ *ibikoko* ” vy'abakirisu vyo mu gihe cacu. Irya mbere, “ *riduga rivuye mu kiyaga* ,” nk'uko biri muri Dan.7:2, ryerekeye ukwizera kw'Abagatolika n'ingoma yarwo y'uruhamo y’“ *amezi 42 y'ubuhanuzi* ,” canke imyaka 1260 nyakuri. Dufashe ibimenyetso vy'ingoma ziyibanjirije muri Dan.7, dusanga ubutegetsi bw’“ *ihembe ritoyi* ” bwari buzoboneka inyuma y'aho “ *amahembe cumi* ” aronkeye ubwami bwayo nk'uko Dan.7:24 abivuga. Amahembe cumi ashizwe ku *mahembe cumi* yerekana ko ari iyo *nzira* y'amateka ari yo igenewe . Aha, Roma ya papa igereranywa n' " *imitwe indwi* " iyiranga cane cane mu buryo bubiri. Iry'ukuri kuruta ayandi yose ni iry' “ *imisozi indwi* ” Roma yubatsweko hakurikijwe Ivyahishuwe 17:9. Uwundi , uwo mu vy'impwemu kuruta, ni we afata imbere ; imvugo ngo « *imitwe indwi* » yerekana ukwezwa kw'ubucamanza : « *indwi* » ni umubare w'ukwezwa , na « *imitwe* » yerekana umucamanza canke umukurambere muri Yes.9:14 . Ubwo bucamanza burengeye ubw'abandi bushingiyeye ku Roma ya papa kuko yigaragaza mu buryo bw'igihugu cigenga, c'abanyagihugu canke c'idini, umutwe waco akaba ari papa. Mpwemu aratomora ati : « *kandi ku mitwe yiwe hari amazina y'ugutuka Imana* ». Ijambo « *gutuka Imana* » ni ubumwe kandi dutegerezwa kurihindura ngo : « *amazina y'ibinyoma* », hakurikijwe insobanuro y'ijambo « *gutuka Imana* » . Yezu Kristu ashira “ *ikinyoma* ” ku ntwaro ya papa y'Uburoma. Ni co gituma amuha izina ry'icubahiro ry’“ *se w'ibinyoma* ” yakoresheje mu kwita shetani, Shetani ubwiwe muri Yohana 8:44 : “ *Mwebwe muri aba so shetani* , kandi ivyipfuzo vya so mushaka kubishitsa. Yar'umwicanyi uhereye mbere na mbere, ntaguma mu kuri, kuko ata kuri kuri muri we. Iyo

avuze ikinyoma, aba avuze ivyo yivuyeko; kuko ari umubeshi akaba na se w'ibinyoma.”

Umurongo wa 2 : “ *Ico gikoko nabonye cari kimeze **nk'ingwe** ; ibirenge vyawe vyari nk'ivy'idubu , akanwa **kiwe na** ho kameze nk'ak'intare . Ca gisato kigiha ububasha bwaco, n'intebe yaco y'ubwami, n'ububasha bwinshi. »*

“ *Igikoko ca kane* ” co muri Dan 7: 7, citwa “ *giteye ubwoba, giteye ubwoba kandi gikomere cane ,*” aha kiradondorwa mu buryo butomoye kuruta. Nkako, ryerekana, ubwaryo, ingingo ngenderwako z'ingoma zitatu zari ziyibanjirije kuva ku bwami bw'Abakaludaya. Arafise ubukerebutsi nk'ubw' " *ingwe* ", ububasha bwo gujanjagura nk'ubw' " *idubu* " n'inkomezi z'ububasha z' " *intare* " zo kurya inyama . Mu Vyahishuriwe Yohana 12 :3 , “ *ikiyoka* ” co ku murongo wa 3, aho “ *ibitsibo* ” vyari ku “ *mitwe indwi* , ” *cari kigereranya Uburoma mu gihe c'ubutegetsu bwaco bw'abapagani bwari buratoteza Abakirisu ba mbere. Rero, nk'uko " ihembe rito " ryo muri Dan.7:8-24 rikurikira irya Dan.8:9, ng'aha ubupapa buronka ububasha bwabwo buva ku Bwami bw'Uburoma ; ivyo amateka yemeza n'itegeko ry'umwami ryategekanywe na Justinien wa mbere ^m 533 (kwandika) no mu 538 (ugushira mu ngiro). Ariko , mwirinde ! “ *Igisato* ” na co nyene kivuga “ *shetani* ” mu Vyahishuriwe Yohana 12:9, bisobanura ko ubupapa buronka ububasha bwaco, “ *inkomezi zabwo, intebe y'ubwami bwabwo n'ubukuru bwabwo bukomere* ” kuri shetani ubwiwe. Turatahura igituma Imana igira ivyo bintu bibiri “ *ba sekuruza b'ibinyoma* ” mu murongo w'imbere.*

Iciyumviro : Ku rugero rwa gisirikare, Roma ya papa iragumya inkomezi n'ububasha bw'uburyo bwayo bw'umwami, kuko ingabo z'ubwami bw'i Buraya ziyikorera kandi zigashitsa ingingo zayo. Nk'uko Dan. 8:23-25 vyigisha, inkomezi ziwe ziri mu « *kuroranirwa kw'ubuhendanyi bwiwe* » bushingiye ku kwivugira ko aserukira Imana kw'isi, kandi nk'uko biri, kuba ashoboye gufungura canke gufunga uburyo bwo gushika ku buzima budahera buvugwa mu Nkuru Nziza ya Kristo : « *Ku mpera y'ubutegetsu bwabo, hariho ubushake bw'abanyavyaha . Ububasha bwiwe bukwongerekanwe, ariko si kubera inkomezi ziwe bwite ; azokora ugusambura kudasanzwe, azororanirwa mu migambi yiwe , azosambura abakomere n'abantu b'aberanda. Kubera uguterimbere kwiwe n'ukuroranirwa kw'amayeri yiwe , azogira ubwibone mu mutima wiwe, azotikiza abantu benshi babayeho amahoro, kandi azohagurukira umuganwa w'abaganwa; ariko rizomenagurika, ata kigoro c'ukuboko na kumwe. »*

Mu mpera z'imyaka ya 1260, ubutemera Imana bw'Impinduka y'Abafaransa bwarangije ububasha bwabwo bw'ubutegetsu bwashinzwe kuva mu 538 .

Umurongo wa 3 : “ *Mbona umwe mu mitwe yayo usa n'uwakomerekejwe cane ; ariko igikomere ciwe co gupfa carakira. Nuko ab'isi bose batangara bakurikira ca gikoko. »*

Ntiyigeze yihana muri kahise kayo kose, ni kubera ko ubucamanza bwa papa buzobwirizwa kwiheba ububasha bwabwo bwo gutoteza. Ivyo bazoranguka kuva mu 1792 igihe ubutegetsu bw'umwami, ubushigikizi bwabwo bw'intwaro, buzotembagazwa, bukacirwa umutwe n'ubutemera Imana bw'Abafaransa. Nk'uko vyavuzwe imbere y'igihe mu Vyahishuriwe Yohana 2:22, uwo “ *mubabaro munini* ” w'abatemera Imana ushaka guseniyura ububasha bw'idini ry'Abaroma ry' “ *umugore Yezebeli* ” kandi abawutera ni “ *abasambana na we* ” ; abami, abaharanira umwami n'abapadiri b'Abagatolika. Uko ni ko ategerezwa kuba yari “ *nk'aho yakomeretse cane .*” Ariko kubera imvo z'akaryo, Umwami w'abami Napoléon wa mbere ^{yar} gusubira kurishinga mu 1801 mw'izina ry'Isezera ryiwe ryitwa Concordat. Ntazosubira gutoteza ata guca ku ruhande. Ariko ububasha bwiwe bwo guhendahenda buzobandanya ku masinzi y'abizera b'Abagatolika bose bazokwemera ibinyoma vyawe n'ivyo avuga gushika ku kugaruka kw'ubuninahazwa kwa Yezu Kristu : « *Kandi isi yose yari*

itangaye inyuma y'ico gikoko » . " *Isi yose yakurikiye ico gikoko* ," kandi iri jambo *isi* , mu buryo bubiri, ryerekeye umubumbe, ariko kandi n'ukwizera kw'Abaporotisanti kwahinduwe kwavuye muri wo. Isezerano ry'amashengero (= ry'isi, mu kigiriki) kuva ico gihe ryemeza iryo tangazo. Iyo Mpwemu ashaka guserura ubu butumwa mu rurimi rutomoye , twosoma ngo : « idini ryose ry'abaporotisanti ryakurikiye idini ry'abagatolika ritagira ukwihangana . Ivyo bizokwemezwa n'ukwiga " *igikoko* " ca kabiri ico gihe " *kiva mw'isi* " ku murongo wa 11 w'iki kigabane ca 13.

Umurongo wa 4 : " *Basenga ca gisato, kuko cahaye ububasha ico gikoko ; Basenga ico gikoko bati : « Ni nde ameze nk'iki gikoko ?* »

Mu kugaragaza Roma y'umwami na Shetani, nk'uko Ivyahishuwe 12:9 bivuga, *ikiyoka*, rero *shetani* ubwiwe, *gisengwa* n'abatera iteka intwaro ya papa ; ivyo bikaba ari ingaruka kandi mu bujuju bwose , kuko ari we " *yahaye ububasha bwiwe ico gikoko* ". Gutyo, " *ukuroranjwe kw'igikorwa* " kwa papa kwavuzwe muri Dan 8:24 kwemezwa n'amateka. Aganza hejuru y'abami biciye ku bubasha bwiwe bw'idini, mu buryo butagira agasembwa, bumaze igihe kirekire ata n'umwe ahakana. Atanga amatongo n'icubahiro n'amazina y'icubahiro abamukorera kugira ngo abahe impera, nk'uko dushobora kubisoma muri Dan.11:39 : « *Ni imana y'abanyamahanga izokorana n'ibibanza bikomeye; kandi abazomumenya azobatera iteka, abagire abatware benshi, abagabire ibihugu nk'impera* . » Ivyo vyarantutse mu buryo buzwi cane igihe Papa Alegizandere wa gatandatu Borgia (umwicanyi azwi cane) yagabanya ico gihugu mu 1494 maze aha Portugal iherezo ry'ubuseruko bwa Brezil n'Ubihindi , na Esipanye ibindi bihugu vyari biherutse kuvumburwa . Mpwemu arashimika. **Uwatowe na Yezu Kristu ategerezwa kwemera bimwe bishitse ko ukwemera kwa Gatolika ari ukwa shetani, kandi ko ibikorwa vyavyo vyose vy'ubukazi canke vy'ubumuntu birongorwa na Shetani, umwansi w'Imana n'abatoranjwe.** Ivyo bishimikwako birabereye kuko avuga ubuhanuzi muri Dan.8:25, " *ukuroranjwe kw'ibikorwa vyawe n'ukuroranjwe kw'amayeri vyawe* ." Ubukuru bwayo bwo mu vy'idini, bwemewe n'abami, abakomeye be n'ibihugu vy'abakirisu bo mu Buraya, burayihira icubahiro gishingiye ku kwizigirana , mu vy'ukuri kikaba ari ikintu gikomeye cane. Ariko iyo Imana na shetani bifatanye inguvu kugira ngo bihane, amasinzi, abantu benshi b'ibisata vy'abantu, bakurikira mu buryo bw'ubugwaneza inzira y'ikinyoma ikurikiranywe kandi ikiruta vyose, itegetswe. Ku isi, ububasha burasaba ububasha , kuko abantu bakunda kwumva ko bafise ububasha, kandi muri ivyo, intwaro ya papa yivugira ko iserukira Imana, ni umuhinga mu bijanye n'ubwo bwoko. Nk'uko biri mu Vyahishuriwe Yohana 6, insiguro irabaza ikibazo : " *Ni nde ameze nk'ico gikoko, kandi ni nde yoshobora kukirwanya?* ". Ikigabane ca 11 n'ica 12 vyaratanze inyishu . Imana muri Kristo izovyura mu 1793, ubutemera Imana bw'abanyagihugu buzomutera amaraso. Ariko gushika iyo " *nkota y'uguhora* " (uruhara rwashizwe ku gihano ca 4 mu Lewi 26:25) ibonetse , mbere, Abaporotisanti bitwaje ibirwanisho barayirwanya, ariko ntibashobora kuyitsinda. Abagabo , Abaporotisanti, Abafaransa n'Abadagi, n'Abanglikani , bose bakomeye nka we, bazomurwanya kuva mu kinjana ca 16 , bamusubize ibipfunsi vyawe vy'urupfu, kuko ukwizera kwabo kuri hejuru y'ivya politike vyose.

Umurongo wa 5 : " *Gihabwa akanwa kavuga ibintu bikomeye n'ibitutsi ; hanyuma ahabwa ububasha bwo kubandanya amezi mirongo ine n'abiri* . »

Aya majambo asa n'ayo dushobora gusoma muri Dan 7 :8 yerekeye " *ihembe ritoyi* " ry'abapapa b'Abaroma riduga inyuma y' " amahembe *cumi* " y'ubwami bw'i Buraya. Aha niho dusanga " *ubwibone* " bwiwe ariko aha Mpwemu amwongerako " *amatuka* ", ni ukuvuga ukwigira nk'uwundi n'ibinyoma vy'idini " *ukuroranjwe kwiwe* " kwubakiweko . Imana yemeza ubutegetsu bwiwe bw'imyaka nyayo " *1260* " yerekanwa mu buryo bw'ubuhanuzi bwa Bibiliya " *amezi mirongo ine n'abiri* " , *hakurikijwe* itegeko ry' " *umusi umwe ku mwaka umwe* " ryo muri Ezek 4:5-6 .

Umurongo wa 6 : “ *Aca afungura akanwa kiwe atuka Imana , atuka izina ryayo n’ihema ryayo n’ababa mw’ijuru .* »

Aha ntegerezwa gushira umutima ku nsobanuro rusangi abantu baha ijambo " gutuka Imana " ni ukuvuga gutuka . Ico cyumviro kirazimiza kuko, mu kuvuga ibinyoma , “ ugutuka Imana ” *ntibifata* na gato uruhande rw’ugutuka , kandi ku bijanye n’ivyo Imana ishingira ku Roma ya papa , birafise ku buryo bunyuranye n’uko bisa n’ubweranda bw’ikinyoma kandi buhenda .

Akanwa ka papa “ *karavuga amajambo atuka Imana* ” ; ivyo bikaba vyemeza akaranga kiwe muri Dan.11:36 aho dushobora gusoma : “ *Umwami azokora ivyo ashaka; azokwishira hejuru yongere yishire hejuru y’imana zose, kandi azovuga ibintu bidasanzwe birwanya Imana y’imana ; azororanjwe gushika uburake bushikiriye, kuko icashinzwe kizoranguka.* » Mpwemu ashira ku butegetsi bwa papa ibinyoma canke « *ibitutsi* » , ivyo bikaba ari vyo biranga inyigisho zayo zose z’idini ; “ *arwanya Imana, gutuka izina ryayo ,* ” afata izina ry’Imana ubusa, agoramye kamere yiwe, akayishinja ibikorwa vyawe vy’ubushetani vy’ubwicanyi ; “ *ihema ryiwe* ”, ni ukuvuga ahera ryiwe ry’impwemu ari ryo Ishengero ryiwe , Uwatoranjwe wiwe ; “ *n’ababa mw’ijuru* ”, kuko ryerekana ijuru n’abaribamwo mu buryo bwaryo bwite bw’ububeshi, mu kuvyura mu nyigisho zaryo ivy’umuriro udahera wo mw’ijuru , iragi ry’Abagiriki barishize muni y’isi, paradizo n’ipurugatori . “ *Ababa mw’ijuru ,* ” batyoroye kandi beranda , barababazwa kandi barashavura kubera ko akarorero k’ububisha n’ububisha vyahumekewe mu bantu n’ikambi y’amadayimoni yo kw’isi kabashirwako ata co bimaze .

Umurongo wa 7 : “ *Kandi gihabwa kurwana n’abera, no kubanesha. Aca ahabwa ububasha bwo kuganza imiryango yose n’amoko yose n’indimi zose n’amahanga yose.* »

Uyu murongo wemeza ubutumwa bwa Dan.7:21 : “ Maze mbona, iryo hembere ry’intambara irwana n’aberanda, ribanesha . Ubukirisu bwo mu Buraya no kw’isi yose ni bwo vy’ukuri bugenewe, kubera ko ukwizera kw’Abagatolika b’i Roma kwategetswe abantu bose bo mu Buraya, mu vy’ukuri, bakaba bagizwe n’ “ *imiryango, ibisata, indimi n’amahanga* ” yigenga . “ *Ubutegetsi bwiwe ku muryango wose, ibisata vyose, ururimi rwose n’ihanga ryose* ” bwemeza ishusho yiwe ko ari “ *maraya Babiloni ikomeye,* ” yo mu Vyahishuriwe Yohana 17:1 yerekana “ *yicaye ku mazi menshi* ” ; “ *amazi* ” agereranya “ *ibisata vy’abantu , amasinzi y’abantu, amahanga n’indimi* ” nk’uko Ivyahishuwe 17:15 bivuga . Birashimishije kubona ko ijambo "umuryango" ritaboneka muri iki gice ca 17. Imvo ni igihe ca nyuma c’igihe c’i Buraya n’ubukristo bwo mu Burengerero aho uburyo bw’umuryango bwashubiriwe n’uburyo butandukanye bw’igihugu .

Ku rundi ruhande, mu gihe c’intango y’ishingwa ry’intwari ya papa , abanyaburaya bari batunganiye ahanini mu *miryango* nka Gaule y’i Roma, yari itandukanye kandi igabanywe n’indimi *n’indimi* zitandukanye . Mu buryo bw’igihe, Uburayi bwari bufise “ *imiryango* ”, hanyuma “ *ibisata* ” vy’abami, hanyuma, n’ikinjana ca 18 “ *amahanga* ” y’abanyagihugu , nka Leta Zunze Ubumwe za Amerika zo muri Amerika y’Uburaruko ari vyo bigize ivyiza vyayo bihambaye. Itegeko nshinga ry’ “ *ibisata* ” ritewe n’ukuyoboka intwari ya papa y’Uburuma, kuko ni ryo ryemera kandi rigashinga intahe ubukuru bw’abami b’i Buraya bwa gikirisu , kuva kuri Clovis wa mbere, ^{umwami} w’Abafranki.

Umurongo wa 8 : “ *Kandi ababa kw’isi bose bazomusenga, abo amazina yabo atanditswe mu gitabu c’ubuzima c’Umwagazi w’intama yagandaguwe kuva isi iremwa.* »

Mu bihe vy’iherezo, iyo ikimenyetso “ *isi* ” kigaragaza ukwizera kw’Abaporotisanti, ubwo butumwa burafata insobanuro nyayo : Abaporotisanti bose bazosenga ukwizera kw’Abagatolika ; bose , kiretse abatowe Mpwemu aha mu buryo buteye ubwoba iyi nsobanuro : « *abo amazina yabo atanditswe kuva isi iremwa mu gitabu c’ubuzima* »

c'Umwagazi w'intama yagandaguwe. " Kandi ndabibutsa hano ko abatowe biwe ari " *abanyagihugu b'ubwami bwo mw'ijuru* " bitandukanye n'abagarariji ari bo, bo ubwabo, " *ababa kw'isi* ". Ibintu vyabaye birashingira intahe ukuri kw'iryo tangazo ry'ubuhanuzi ryatunganijwe na Mpwemu w'Imana. Kuko kuva mu ntango z'Ivugurura, kiretse ku vya Petero Waldo mu 1170, Abaporotisanti barasenga ukwizera kw'Abagatolika mu gutera iteka " Imana " kwakwo kurazwe n'umwami w'abami w'umupagani Constantin wa mbere ^{kuva} ku wa 7 Ntwarante 321. Ico kirego gitegura insiguro y'umurongo wa kabiri w'igikoko 11 .

Umurongo wa 9 : " *Uwufise amatwi, ni yumve !* " »

Uwufise " *ugutwi* " kw'ugutahura kwafunguwe n'Imana azotahura ubutumwa bushikirizwa na Mpwemu.

Itangazo ry'igihano catanzwe n'inkota y'uguhora y'ubutemera Imana bw'igihugu c'Ubufaransa

Umurongo wa 10 : " *Uwujana mu buja azoja mu buja ; Uwicishije inkota, azokwicishwa inkota. Ng'aho ukwihangana n'ukwizera kw'aberanda.* »

Yezu Kristu aribuka ukugamburuka kw'amahoro asaba abo yatoye ibihe vyose. Cokimwe n'abamaratiri ba mbere, abatowe bo mu ngoma ya papa y'ububisha bategerezwa kwemera iherezo Imana yabateguriye. Ariko amenyesha ubutungane bwiwe buzoba , buzohana mu gihe kibereye ivy'idini abami n'abapapa hamwe n'abakuru b'idini babo . Bamaze " *kuyobora* " abatowe mu buja, bo ubwabo bazoja mu mabohero y'abanyagihugu b'Abafaransa b'abanyagihugu. Kandi bamaze " *kwica n'inkota* " abatowe Yezu yakunda, na bo nyene bazokwicwa n' " *inkota* " y'Imana y'uguhora uruhara rwayo ruzorangurwa n'igitero c'abanyagihugu b'Abafaransa nyene b'abanyagihugu. Ni biciye mu mpinduka y'Abafaransa Imana izokwishura ku cipfuzo co *kwihora* kigaragazwa n'amaraso y'abamaratiri mu Vyahishuriwe Yohana 6:10 : « *Baca basemerera n'ijwi rirenga bati: «Mukama, mweranda kandi w'ukuri, uzogeza ryari gucira urubanza no guhora amaraso yacu ku baba kw'isi?* ". Kandi iyo gilotine y'ihinduka izo " *kwica abana* " b'ubwami bw'Abagatolika n'abakuru b'idini ry'Abapapa b'Abaroma nk'uko vyamenyeshejwe mu Vyahishuriwe Yohana 2:22 . Ariko mu bashikiwe n'ivyo bitero tuzosangamwo n'Abaporotisanti b'indiyarya bavanga ukwizera n'ivyiyumviro vya politike y'abanyagihugu, bakaburanira, ivyiyumviro vyabo bwite n'iragi ryabo ry'idini n'iry'umubiri , *bafise inkota mu minwe* . Iyi ni yo nyifato ya Yohani Kalivini n'abagenzi biwe b'abanyaruyeri kandi b'amaraso i Geneve . Mu kwerekeza ku bikorwa vyaranguwe mu 1793 no mu 1794, ubwo buhanuzi buratujana mu gihe c'amahoro y'idini maremare yashinzwe mu myaka " 150 " yahanuwe n'ubuhanuzi bw' " *amezi atanu* " bwo mu Vyahishuriwe Yohana 9:5-10. Ariko inyuma ya 1994 , iherezo ry'ico kiringo, kuva mu 1995, uburenganzira bwo " *kwica* " kubera imvo z'idini bwarasubiye gushingwa. Umwansi ashobora kubaho aca aba idini ry'ubuyisilamu gushika rizokwaguka nk'intambara, ivyo bikaba bizotuma haba " *Intambara ya Gatatu y'Isi Yose* " hagati ya 2021 na 2029 . Imbere gato y'ukugaruka kwa Kristo kwitezwe mu mpera z'umwaka w'2030, " *igikoko* " ca kabiri kizoboneka. bivugwa muri iki kigabane ca 13.

Igikoko ca kabiri : kiduga kiva mw'isi .

Intambara ya nyuma y'Ikiyoka c'Intama

Umurongo wa 11 : " *Mbona ikindi gikoko kiduga kiva mw'isi, cari gifise amahembe abiri nk'ay'umwagazi w'intama, kivuga nk'ikiyoka.* »

Urufunguruzo rwo kumenya ijamba " *isi* " ruri mu Itanguriro 1:9-10 : " *Imana iravuga iti: Amazi yo munsu y'ijuru akoranire ahantu hamwe, ubutaka bwumye buboneke. Nuko vyagenze uko. Imana yita ahantu yumutse Isi, amazi yateraniye hamwe na yo ayita Ikiyaga. Imana ibona ko ari vyiza.* »

Rero, nk'uko "isi" yumutse yavuye mu "kiyaga" ku musi ugira kabiri isi iremwa, ni ko n'ico "gikoko" ca kabiri cavuye mu ca mbere. Ico "gikoko" ca mbere kigaragaza idini ry'Abagatolika, ica kabiri, cavuye muri co, kijanye n'idini ry'Abaporotisanti, ni ukuvuga Eklezia y'Ivugurura. Iryo hishurwa ritangaje ntirikwiye kudutangaza, ariko rero, kuko inyigisho z'ibigabane vyabanje zaduhishuriye, mu buryo bwuzuzanya, ikibanza co mu vy'impwemu Imana itanga mu rubanza rwayo rw'Imana kuri iri dini ry'Abaporotisanti, inyuma y'igihe citwa "Tiyatira" ryari ryemeye guheza iyo nzira y'Ivugurura. Yamara rero ivyo kurangiza vyasabwe n'itegeko ryo muri Dan.8:14, iryo afitiye ubutumwa bw'Imana bwo mu Vyahishuriye Yohana 3:1 : « Ubonwa ko uri muzima ; kandi warapfuye .» Uwo rupfu rw'impwemu rumujugunya mu maboko ya shetani amutegura biciye ku guhumekerwa kwiwe ku "ntambara yiwe ya Harumagedoni", y'Ivyahishuriye Yohana 16:16, y'isaha ya nyuma y'icaha co kw'isi. Mu isaha y'iki kigeragezo ca nyuma c'ukwizera, cavuzwe ubuhanuzi mu butumwa bwarungikiwe abasuku biwe b'Abadiventisiti bo mu gihe c'i Filadelfiya, ni ho azofata ingingo zizotuma aba "igikoko kivyuka kiva kw'isi." Arafise "amahembe abiri" umurongo wa 12 uzoza uzotsindagira kandi ukagaragaza. Kuko yunze ubumwe mu bumwe bw'amashengero, idini ry'abaporotisanti n'iry'abagatolika ryunze ubumwe mu kurwanya umusi w'akaruhuko wejejwe n'Imana ku musi w'indwi nyawo w'indwi ; umusi wa gatandatu canke w'isabato w'abayuda, ariko kandi n'uwa Adamu, Nowa, Mose na Yezu Kristu batawushidikanya mu gihe c'ubusuku bwiwe no mu gihe c'inyigisho ziwe kw'isi kuko ibirego vy'ukurenga kw'isabato vyazanywe kuri Yezu n'abayuda b'abagarariri vyari bitagira ishingiro kandi bitagira ishingiro. Mu gukora ibitangaro kw'isabato n'ibigirankana, ikimuvyuriye umutima ni ugusubira gusobanura icyumviro nyakuri c'Imana ku bijanye n'ikiruhuko c'isabato. Aya madini abiri, yivugira ko agakiza karonswa n' « intama ikuraho ivyaha vy'isi », arabereye, kubera ingingo ngenderwako zayo zidondora . , ishusho y' « umwagazi w'intama uvuga nk'ikiyoka .» Kuko gushigikira ukutabona kwihanganira abakurikiza Isabato, abo bazoshika aho babacira urubanza rwo gupfa, ni intambara igaragara vy'ukuri, ni ingamba z'"ikiyoka", zisubira kugaragara.

Umurongo wa 12 : « Gikoresha ububasha bwose bw'ico kikoko ca mbere imbere yaco, gituma isi n'abayibamwo basenga ico kikoko ca mbere, igikomere caco c'urupfu cari carakize. »

Turabona ubwoko bw'ugusubira inyuma, ukwizera kw'Abagatolika ntikugifise ububasha, ariko ubukuru bwaho bwa kera buhabwa idini ry'Abaporotisanti. Ivyo ni kubera ko iryo dini ry'Abaporotisanti ari ryo ry'igihugu gikomere kuruta ibindi vyose kw'isi : Leta Zunze Ubumwe za Amerika zo muri Amerika y'Uburaruko canke USA . y'amadini atandukanye . Iyo abantu basanze ivyo bintu ari ibisanzwe, kubera ubwenge bwabo bwo hejuru n'ukutagira ico bitaho mu vy'idini, ku ruhande rwiwe, Imana umuremyi idahinduka, na yo nyene ntihindura ubwenge bwayo, kandi irahana ubwo bugarariri bwirengagiza ivyigwa vyawe vy'amateka bishingira intahe muri Bibiliya. Mu kurwanira mu nyuma umusi w'Imana w'Abaroma w'umusi wa mbere umusi w'ikiruhuko washinzwe na Constantin wa mbere, "igikoko" ca kabiri c'Abaporotisanti gituma igikoko ca mbere c'Abagatolika gisenga" kikaba cemeye ikibanza caco c'idini ry'ubutegetsi maze kikagihira izina ryaco rizimiza ry'"Imana". Mpwemu yibuka ko iyo nzira ya nyuma y'ugusezerana hagati y'Abaporotisanti n'Abagatolika yashobotse kubera ko « igikomere c'urupfu » catewe n' « igikoko kiduga kiva mu nyenga » « cakize » . Aramuhamagara ngo asubire kuko ico kikoko ca kabiri ntikizoronka ako karyo ko gukura. Bizosamburwa n'ukuza kwa Yezu Kristu mu buninahazwa.

Umurongo wa 13 : « Yakoze ibitangaza bikomeye, ku buryo yatuma umuriro uva mw'ijuru umanuka kw'isi mu maso y'abantu. »

Kuva Amerika y'Abaporotisanti itsinda Ubuyapani mu 1945, ni yo yacitse igihugu gihambaye kw'isi mu bijanye n'ibirwanisho vya kirimbuzi. Ubuhinga bwayo bwo hejuru cane buraguma bwigana ariko ntibugira ico bungana; yama ari intambwe imwe imbere y'abamuhiganwa canke abamurwanya. Ubwo bukuru buzokwemezwa mu gihe c' "Intambara ya Gatatu y'Isi Yose" aho nk'uko Dan.11 :44 abivuga, izosambura umwansi wayo, Uburusiya, igihugu c' "umwami wo mu buraruko" muri ubu buhanuzi. Icubahiro ciwe kizoba rero kinini cane, kandi abarokotse iyo ntambara, batangaye kandi bamushima, bazomushinga ubuzima bwabo kandi bazokwemera ubukuru afise ku buzima bwose bw'abantu. "Umuriro uva mw'ijuru" wari uw'Imana gusa, ariko kuva mu 1945, Amerika yarawufise kandi irawugenzura. Intsinzi yiwe ayikesha we n'icubahiro cose afise ubu kizorushiriza gukura n'intsinzi yiwe mu ntambara y'ibirwanisho vya kirimbuzi iriko iraza.

Umurongo wa 14 : "Izimize ababa kw'isi ikoresheje ibimenyetso yahawe ububasha bwo gukora mu maso y'ico gikoko, ibwira ababa kw'isi ngo bakore igishushanyo c'ico gikoko cari gifise igikomere c'inkota, ariko kikaba cari kizima. »

"Ibitangaza" vy'ubuhinga vyakozwe ni vyinshi cane. "Ababa kw'isi" baracitse abavyifatamwo neza mu vyo yahingura vyose bifata ubuzima bwabo n'ivyiyumviro vyabo. Igihe cose Amerika itazobasaba kureka ivyo bikoresho bifata ubugingo bwabo, nk'abanywa ibiyayuramutwe, "ababa kw'isi" biteguriye kwemeza ko ukwihanganira idini ku "umugwi muto cane," "amasigarira y'umugore" yo mu Vyahishuriwe Yohana 12:17. "...gukora ishusho y'ico gikoko" ni ukwigana ibikorwa vy'idini ry'Abagatolika no kubisubiramwo bigenzurwa n'Abaporotisanti. Ukwo kugaruka mu gukomantaza umutima kuzoshingiyeye ku bikorwa bibiri. "Abarokotse" bazoba barokotse ibintu biteye ubwoba vy'intambara, kandi Imana izoguma ibakubita buhorobuhoro "ibiza indwi vya nyuma vy'uburake bwayo," bivugwa mu Vyahishuriwe Yohana 16.

Itegeko ry'urupfu rwo ku musi w'Imana

Umurongo wa 15 : "Kandi gihabwa ububasha bwo guha ubuzima ishusho y'ico gikoko, kugira ngo ishusho y'ico gikoko ivuge, no kwica abazosenga ishusho y'ico gikoko bose. »

Umugambi wa shetani, wahumekewe n'Imana, uzofata ishusho kandi uzoranguka. Mpwemu ahishura uburyo ingero ikaze cane izofatwa mu kiringo ca gatandatu c' "ibiza indwi vya nyuma." Kubera itegeko ryemewe n'abagarariji bose barokotse kw'isi, hazofatwa ingingo y'uko kw'itariki iri hagati y'intango y'impeshi n'itariki 3 Ndamukiza 2030, Abadiventisiti ba nyuma basigaye bazokwicwa. Mu buryo bubereye, iyo tariki ari umwaka w'ukugaruka kw'ubuninahazwa kwa Yezu Kristu. Impeshi y'uyu mwaka 2030 ni co gihe azokwinjiramwo kugira ngo umugambi w'urupfu w'abagarariji ntushike ku batowe biwe azoza gukiza mu «kugabanya imisi» y' «umubabaro mwinshi» wabo (Mat. 24:22).

Umurongo wa 16 : "Kandi atuma bose, abato n'abakuru, abatunzi n'abakene, abidegemvya n'abaja, bashirwako ikimenyetso mu kuboko kw'iburyo canke mu ruhanga rwabo,"

Iryo tegeko ryemejwe ryaciye rigabanya abarokotse ico kiringo mu makambi abiri. Uwo mugarariji yimenyekanisha n' "ikimenyetso" c'ubukuru bwa muntu kigaragaza "Imana" y'Abagatolika, "umusi wa kera w'izuba ritaneshejwe" washizweho n'umwe mu basenga biwe, Umwami w'abami w'Uburoma Constantin wa mbere, kuva ku wa 7^{Ntwarante} 321. Rirakira kandi "ku ruhanga" rigereranya ubugombe bw'umuntu ku giti ciwe bw'ikiremwa cose c'umuntu inshingano yaco rero ikaba iriko irakora bimwe bishitse mu rubanza rubereye rw'Imana umuremyi. Kugira ngo Bibiliya yemeze iyo nsobanuro y'ikigereranyo c' «ukuboko» n' «uruhanga», hariho uyu murongo wo mu Gusubira mu vyagezwe 6:8, aho

Imana ivuga ku vyerekeye amabwirizwa yayo : « *Muzoyabohera nk'ikimenyetso ku maboko yanyu , kandi abe nk'ibitambaro vyo mu ruhanga hagati y'amaso yanyu .* »

Ivyo kwihora vya kera

Umurongo wa 17 : “ *Kandi ntihagire uwushobora kugura canke kugurisha, atari uwufise ico kimenyetso, ni ukuvuga izina ry'ico gikoko, canke umubare w'izina ryaco.* »

Inyuma y'iryo jambo “ *umuntu* ” hariho ikambi y'aberanda b'Abadiventisiti bagumye ari intahemuka ku Isabato yejeje n'Imana. Kubera ko banse kwubahiriza “ *ikimenyetso* ” , ku musi w'Imana, umusi usigaye w'umusi wa mbere w'abapagani, barashirwa ku ruhanda . Ica mbere , bari abashikiwe n' “ *boycott* ” izwi cane mu ngingo z'Abanyamerika zo kurwanya abarwanya babarwanya. Kugira ngo umuntu agire uburenganzira bwo gucuruza, ategerezwa gutera iteka “ *ikimenyetso* ” , ku musi w'Imana , kijanye n'Abaporotisanti, “ *izina ry'igikoko* ” , “ *umuvugizi w'Umwana w'Imana* ” , kijanye n'Abagatolika, canke “ *umubare w'izina ryiwe* ” , ni ukuvuga umubare 666.

Umurongo wa 18 : “ *Aha ni ho ubwenge buri. Uwufise ubwenge naharure igitigiri c'ico gikoko. Kuko ari igitigiri c'umuntu, igitigiri ciwe ni amajana atandatu na mirongo itandatu na gatandatu.* »

Ubwenge bw'umuntu ntibuhagije kugira umuntu atahure ubutumwa bwa Mpwemu w'Imana. Ni ngombwa ko tumuragwa kuri we, nk'uko vyagendeye Salomo, ubukerebutsi bwiwe bwari burengeye ubw'abantu bose, kandi bwatumye amenyekana kw'isi yose izwi. Imbere y'uko imibare y'ikinyaarabu yemerwa, mu Baheburayo, Abagiriki n'Abaroma, inyuguti zo mu nyuguti zabo na zo nyene zari zifise agaciro k'imibare, ku buryo iyo umuntu yongeyeko agaciro k'inyuguti zigize ijambo, bica bigena igitigiri caryo. Ironswa biciye ku “ *kubara* ” nk'uko uwo murongo ubivuga. “ *... umubare w'izina ryiwe* ” ni “ *666* ” , ni ukuvuga *umubare* uronswa mu kwongerako agaciro k'imibare k'inyuguti z'ikiroma ziri mw'izina ryiwe ry'ikilatini “ *VICARIVS FILII DEI* ” ; ikintu kigaragajwe mu kwiga ikigabane ca 10. Iri zina ubwaryo ni ryo ry’“ *ugutuka Imana* ” canke “ *ikinyoma* ” kinini kuruta ibindi vyose mu vyo avuga , kuko *nta* buryo na bumwe Yezu yihaye “ *uwuzomusimbura* ” , insobanuro y'ijambo “ *umuvugizi* ” .

Ivyahishuriwe Yohana 14 : Igihe c'Abadiventisiti b'umunsi w'indwi .

Ubutumwa bw'abamarayika batatu – umwimbu – umuzabibu .

Iki ni igice kivuga ku gihe co hagati ya 1843 na 2030.

Mu mwaka w'1843, ugukoresha mu buryo budasanze ubuhanuzi bwo muri Dani 8:14 kwatumye " Abadiventisiti " barindira ukugaruka kwa Yezu Kristu kwashinzwe mu mpera z'umwaka w'iryo tariki. Iyi ni intango y'urutonde rw'ibigeragezo vy'ukwizera aho ugushimishwa n'impwemu y'ubuhanuzi, canke " *ubuhamya bwa Yezu* " nk'uko bivugwa mu Vyahishuriwe Yohana 19:10 , bizokwerekanwa ku giti cabo n'abakristo bavugaga ko ari agakiza ka Yezu Kristu bavugwa mu madini menshi . “ **Ibikorwa** ” vyerekanwa vyonyene ni vyo vyemeza guhitamwo canke kutavyemera. Ivyo bikorwa bishobora gushirwa mu ncamake mu mahitamwo abiri ashoboka : kwemera canke kwanka umuco waronse n'ivyo usaba n'Imana.

Mu mwaka w'1844, inyuma y'ugutegerezwa gushasha kwategekanyijwe mu mpera z'umwaka w'1844, Yezu azorongora abatowe biwe mu butumwa bwo kurangiza igikorwa c'ivugurura gitangura no kugarukana umugenzo w'Isabato yejeje n'Imana kuva isi iremwa. Ico ni co kintu gihambaye kuruta ibindi vyose c' " *ubweranda* " " *gitsindishirizwa* " kuva mu 1844, itariki ico gicumuro cibukwa kugira ngo abasuku biwe babimanye. Iyi mpinduro ya Dan.8:14, yahinduwe gushika mu gikorwa canje ngo : " *ibihumbi bibiri n'amajana atatu ku mugoroba n'igitondo n'aho hantu heranda hazosukurwa* ", ni ukuri, bihuye n'icanditswe c'intango c'igiheburayo : " *ibihumbi bibiri n'amajana atatu ku mugoroba n'igitondo n'ubweranda buzotsindishirizwa* ". Umuntu wese arashobora kumenya ko ukurenga kw'Isabato y'Imana kuva mu 321 kujana n'ibindi vyinshi vy'uguheba ukuri kw'inyigisho kwashinzwe n'Imana mu gihe c'intumwa. Inyuma y'imyaka 1260 y'ubutegetsi bw'ikinyoma bukurikira busenya ukwizera , ubupapa bwazize mu nyigisho z'Abaporotisanti ibinyoma vyinshi bidashobora kwihanganirwa ku Mana y'ukuri. Ni co gituma muri iki gice ca 14, Mpwemu ashira ahabona insasanuro zitatu nyamukuru ari zo, zikurikirana : ubutumwa canke ubutumwa bw'Abadiventisiti b' " *abamarayika batatu* " ; " *umwimbu* " w'iherezo ry'isi, ugutoranya no gukuraho abatowe ; " *umuzabibu* " w'imizabibu y'uburake, igihano ca nyuma c'abungere b'ikinyoma, abigisha b'idini ry'ikinyoma ry'ubukirisu.

Igishijwe kuva mu 1844 gukingira abatowe uburake bw'Imana, ikigeragezo ca nyuma kigenewe iherezo ry'igihe nyene cahawe abantu kugira ngo bishire hagati y'ubugombe bw'Imana bwahishuriwe n'ivyo abantu b'abagarariri basaba vyaguye mu buhakanyi bushitse kuruta ubundi bwose. Ariko ihitamwo ryakozwe rifise ingaruka ku bantu bose bapfa kuva mu 1844. Abatowe bamurikiwe kandi b'abizigirwa ni bo bonyene " *bapfa mu Mwami* " nk'uko inyigisho yo mu murongo wa 13 ivuga aho bamenyeshwa ko ari " *abahezagiwe* " canke ko baronka inyungu z'ubuntu bwa Kristo, n'umuhezagiyo wiwe wose umaze kwemezwa na Philphidel ni " . ntibihagije kubatizwa " Umudiventisiti " kugira ngo umuntu afatwe, n'Imana, nk'uwatoranijwe.

Nimba ido n'ido ry'ivyo bihevye risigaye rivumbuwe, ku rundi ruhande, ingingo z'ingenzi zica zishirwako umurongo kandi zigashirwa mu ncamake na Mpwemu mu buryo

bw' "ubutumwa bw'abamarayika batatu" bwo mu mirongo ya 7 gushika ku ya 11. Ubwo butumwa burahuzwa n'urutonde rw'ingaruka.

Ndibuka hano, inyuma y'akajambo kari ku gipfukisho co ku rupapuro rwa 2 rw'iki gitabu, ubwo butumwa butatu burashira ahabona ubutumwa butatu bwamaze guhishurirwa mu mashusho y'ikigereranyo mu gitabu ca Daniyeli muri Dan.7 na 8. Icibutso cabo, muri iki kigabane ca 14 c'Ivyahishuriwe Yohana, kirashimika kandi kikemeza akamaro karenze urugero Imana ibuha.

Abacunguzi b'Abadiventisiti baratsinze

Umurongo wa 1 : " *Ndaraba, mbona Umwagazi w'intama uhagaze ku musozi wa Siyoni, uri kumwe n'abantu ibihumbi ijana na mirongo ine na bine [abantu], izina ryayo n'irya Se ryanditswe mu ruhanga rwabo.* »

" *Umusozo Siyoni* " yerekeza ku kibanza muri Isirayeli aho Yeruzalemu yubatswe. Rigereranya icizigiro c'agakiza n'uburyo ako gakiza kazofata ku mpera y'ibigeragezo vy'ukwizera kw'isi n'ukwo mw'ijuru. Uwo mugambi uzoranguka bimwe bishitse igihe ibintu vyose bizoba bishasha, ku bijanye n'isi n'ijuru nk'uko bivugwa mu Vyahishuriwe Yohana 21:1. " *Abantu 144.000 [ ]* " bagereranya abatoranijwe na Kristo batowe hagati y'umwaka wa 1843 n'uwa 2030, ni ukuvuga abakristo b'abadiventisiti bageragejwe, bagaragajwe kandi bemejwe na Yezu Kristu urubanza rwiwe rukora muri rusangi no ku muntu ku giti ciwe. Urubanza rusangi rucira urubanza ikigo kandi urubanza rw'umuntu ku giti ciwe rureba ikiremwa cose. " *Abantu 144.000 [ ]* " bagereranya abatowe batowe na Yezu Kristu mu bayoboke b'ukwizera kw'Abadiventisiti. Uwo mubare ni ikigereranyo gusa kandi umubare nyawo w'abatowe ni ibanga rizwi kandi rizigamye n'Imana. Impamvu y'ugutorwa kwabo irashobora gutahurwa biciye ku nsobanuro y'ishusho yashikirijwe. " *Ku ruhanga rwabo* " bigereranya ubugombe bwabo n'ivyiyumviro vyabo, " *izina ry'Umwagazi w'intama* ", Yezu, n' " *irya Se* ", Imana yahishuriwe mw'isezerano rya kera, ni vyo vyanditsweko. Ivyo bisigura ko basubiye kuronka kandi bavyara ishusho y'Imana Umuremyi Imana yari yahaye umuntu wa mbere imbere y'icaha, igihe yamuhingura ikamuha ubuzima ; kandi iyo shusho ni iyo mu mico yiwe . Ni vyo bigize ivyamwa Imana yashaka kuronka mu gucungura muri Yezu Kristu ivyaha vy'abatowe bayo b'intahemuka bonyene. Biboneka ko ku ruhanga rw'abatowe, haba mu vvyiyumviro vyabo, mu vvyiyumviro vyabo no mu vyipfuzo vyabo, habonetse ikidodo c'Imana co mu Vyahishuriwe Yohana 7:3 , canke Isabato y'itegeko rya kane ry'Ivyagezwe Cumi n'akaranga kadatandukana k'Umwagazi w'intama Yezu Kristu n'uwo yahishuwe nk'Umuremyi, Imana ya kera canke isezerano rya kera. Gutyo ukwizera kw'ukuri kwa gikirisu ntikurwanya ingingo ngenderwako z'idini zifatanye n'Umwana na Se nk'uko abayoboke b'Imana y'Abaroma babivuga, nimba atari mu majambo, n'imiburiburi mu bikorwa.

Umurongo wa 2 : " *Numva ijwi rivuye mw'ijuru nk'ijwi ry'amazi menshi, nk'ijwi ry'inkuba nyinshi : . kandi iryo jwi numvise ryari nk'iry'abavuzza inanga bariko baravuzza inanga zabo.* »

Ivyo bimenyetso bivuguruzanya bivugwa muri uwo murongo mu vy'ukuri birahuza. " *Amazi manini* " agereranya ibiremwa vyinshi bifise ubuzima, iyo bivuzwe, bifata ishusho y'" *inkuba nini* ." Ahubwo, biciye ku shusho y'" *inanga* ", Imana ihishura ubumwe butunganye buhuza ibiremwa vyayo bitsinda.

Umurongo wa 3 : " *Baririmba ururirimbo rushasha imbere y'intebe y'ubwami, n'imbere y'ivyo binyabuzima bine n'abakurambere. Nta muntu n'umwe yashobora kwiga urwo ruririmbo, atari ba bantu ibihumbi ijana na mirongo ine na bine, abacunguwe bakuwe mw'isi.* »

Imana yemeza kandi igashimika aha ku kwezwa gukomeye cane kw'ukwizera " kw'Abadiventisiti " kwashinzwe kuva mu 1843-44. Abayiserukira batowe baratandukanye n'iyindi migwi y'ikigereranyo ; " *intebe y'ubwami, ivyo binyabuzima bine*

n'abakurambere”; iyo ya nyuma yerekana abo bose bacunguwe mu vyabaye kw’isi. Ariko Ivyahishuriwe Yohana vy’Imana vyitwa Ivyahishuriwe Yohana vyibanda gusa ku myaka ibihumbi bibiri y’ukwizera kwa gikirisu itegeko ryo muri Dani 8:14 ritandukanya mu bice bibiri bikurikirana. Gushika mu 1843-44, abatowe bagereranywa n’“*abakurambere*” 12 mu “24” bavugwa mu Vyahishuriwe Yohana 4:4. Abandi “*bakurambere*” 12 ni “*imiryango 12*” y’Abadiventisiti “*yashizweko ikidodo*” mu Vyahishuriwe Yohana 7:3-8 kuva mu 1843-44.

Umurongo wa 4 : “*Abo ni bo batandujwe n’abagore, kuko ari abakobwa b’isugi ; bakurikira umwagazi w’intama aho uja hose. Abo ni bo bacunguwe mu bantu, baba umushuzo ku Mana no ku Mwagazi w’intama ; »*

Amajambo y’uyu murongo akora gusa mu buryo bw’impwemu ; ijambo “*abagore*” ryerekana amashengero ya gikirisu yaguye mu buhakanyi kuva yatanguye, nk’ukwizera kw’abagatolika b’i Roma, canke kuva mu 1843-44, ku kwizera kw’abaporotisanti, no kuva mu 1994, ku kwizera kw’inzego z’abadiventisiti. “*Uguhuma*” kuvugwa ku gicumuro kiva ku kurenga itegeko ry’Imana kandi “*impembo yaco ni urupfu* ,” nk’uko bivugwa muri Rom 6:23. Ni ukugira ngo abakure mu mugenzo w’icaha Yezu Kristu yejeje, ni ukuvuga ngo abashire ku ruhande, abo bantu b’ikigereranyo “144.000.” “*Ubusugi*” bwabo na bwo nyene ni ubw’impwemu kandi bubagaragaza nk’ibiremwa “*bityoroye*” ukugororoka kwabo kwahinduwe kwera n’amaraso Yezu Kristu yamenetse kugira ngo abagirire neza. Abaragwa b’icaha n’uguhuma kwaco, cokimwe n’abakomoka kuri Adamu na Eva bose, ukwizera kwabo kwemewe na Yezu Kristu kwarabasukuye “*ata gatotsi*”. Ariko kugira ngo ukwo kwizera kwemerwe neza na Yezu Kristu, ukwo gusukura gutegerezwa kuba ukuri kandi gugaragara mu “*bikorwa*” vyabo. Ivyo rero bisigura guheba ivyaha twarazwe mu madini y’ikinyoma ya gikirisu canke y’Abayuda canke, muri rusangi, ayasenga Imana imwe. Kandi mu guhishurirwa kwiwe kw’ubuhanuzi, Imana irashimikira canecane ku kutumvira urutonde rw’ibihe yashizeho kuva mu ndwi ya mbere y’irema ryayo ry’isi n’urutonde rwayo rwo mw’ijuru.

Inyuma y’ishusho y’“*kuririmba ururirimbo rushasha*” hariho ikintu kidasanze cabayeho “*abantu 144.000*” bashizweko ikidodo gusa. Inyuma y’“*indirimbo ya Musa*” yahimbaza ukuva mu Misiri mu buninahazwa, ikimenyetso c’icaha, “*indirimbo*” y’abatoranijwe “144.000” ihimbaza ukubohorwa kwabo mu caha kubera ko bumviye itegeko rya Dani 8:14 kandi bagafashanya mu kwezwa kwabo kwipfuzwa, mbere n’icaha casabwa n’Imana, 14. Kuri iyo tariki, iyerekwa ryo mw’ijuru ryibuka ugusukurwa kw’ivyaha kwaranguwe ku musaraba wa Gologota biciye ku rupfu rwa Yezu Kristu. Ubwo butumwa bwari uguhana n’inyigisho Imana yashikirije ubwoko bw’umwizera w’umuporotisanti yari umuragwa w’Imana y’Abaroma n’ibindi vyaha vyayo bimwebimwe vy’ikinyoma. Mu bijanye n’imigenzo y’igiheburayo, uwo “*gusukura ivyaha*” wari umusi mukuru w’idini wo mu mpera z’umwaka aho amaraso y’impene yagandaguye yajanwa mu kibanza ceranda kuruta ibindi vyose ku mpuzu y’impongano yashirwa muri ico kibanza kidashobora gushikwako kandi kibujijwe mu kiringo cose c’umwaka. Amaraso y’iyo mpene, ishusho y’ikigereranyo c’icaha, yahanuye amaraso ya Yezu Kristu we ubwiwe yabaye umwikorezi w’ivyaha vy’abatowe biwe kugira ngo ahongere mu kibanza cabo igihano bakwiye ; Yezu ubwiwe yagizwe icaha. Muri uwo mugigwa, impene igereranya icaha si Kristo ari we ayitwara. Ukwo kwinyiganza kw’umubiri kw’umuherezi mukuru avuye mu kibanza ceranda cemerewe aja mu kibanza ceranda kuruta ibindi vyose kibujijwe mu kiringo cose c’umwaka ni co uwo murongo uvuga igihe uvuga ngo : « *bakurikira Umwagazi w’intama aho aja hose*». Mu kwibuka iyo nkuru mu iyerekwa ryo ku wa 23 Gitugutu 1844, Mpwemu wa Kristo yaributse abatowe biwe, abaragwa b’ibinyoma vy’inyigisho batagira ubwenge, uburenganzira bwo gukora icaha. Gutyo, kuva mu 1844, **icaha c’inkomoko y’ubushake** gikorwa, ari co kintu co ku musu w’Imana w’Abaroma, gituma ubucuti n’Imana

budashoboka, kandi icaha cahebwe kiremera kuramba kw'ubwo bucuti bujana uwatowe bireba ku kwuzura kw'ukwezwa kwiwe biciye mu kwakira, mu gutahura no mu gushiramwo ukuri.

Kubera ko zibonwa ko ari “ *umuganura ku Mana no ku Mwagazi w'intama* , ” ni zo nziza kuruta izindi zose Imana yasanze mu guhitamwo abatowe bo kw'isi. Mu migenzo y'Igiheburayo, “ *ivyamwa vya mbere* ” vyamenyeshwa ko ari “ *vyeranda* .” Amashikanwa y'ivyo bikoko canke ivyamwa vya mbere vy'imboga yari yabikiwe Imana kugira ngo iyihe icubahiro no kugira ngo umuntu ashime ubuntu bwayo n'ubugwaneza bwayo. Iyindi mpamvu, mu vy'ukuri “ *ivyamwa vya mbere vyeranda* ”, ni ukwakira kwabo umuco w'Imana ubahishurirwa wose kuko baba mu gihe c'iherezo aho umuco wahishuriwe ushika ku rwego rwo hejuru, ku rwego rwo hejuru rwo mu vy'impwemu.

Umurongo wa 5 : “ *Kandi mu kanwa kabo ntihabonetse ubuhendanyi, kuko ata gatotsi bafise.* »

Uwatoranjwe vy'ukuri, uwavutse mu kuri biciye mu kuvuka ubwa kabiri, ntashobora kureka kwanka “ *ikinyoma* ” ata munezero abonamwo. Ukubesha ni ikintu giteye ishishi kuko kizana gusa ingaruka mbi kandi kigatuma abantu beza bababara. Uwemera “ *ikinyoma* ” rero aramenya ububabare bwo guhemuka, umubabaro wo guhendwa. Nta n'umwe yatowe na Kristo ashobora kunezerwa no guhenda no guhenda bagenziwe. Ahubwo ukuri kuraremesha, kwubaka neza ubucuti n'abavukanyi b'ukuri, ariko ikiruta vyose, imbere ya vyose, n'umuremyi n'umucunguzi w'Imana y'agakiza kacu yivugira kandi igashira hejuru izina ryayo ngo “ *Imana y'ukuri* ”. Gutyo, atagikora icaha c'inyigisho, mu kwumvira ukuri kwahishuriwe, uwatowe acirirwa urubanza “ *ata gasembwa* ” n'Imana y'ukuri ubwayo.

Ubutumwa buvuye ku mumarayika wa mbere

Umurongo wa 6 : “ *Mbona uwundi mumarayika aguruka hagati mw'ijuru, afise ubutumwa bwiza budahera bwo kububwira ababa kw'isi n'amahanga yose n'imiryango yose n'indimi zose n'amoko yose.* »

“ *Uwundi mumarayika* ” canke uwundi mutumwa amenyeshwa umuco wuzuye w'Imana ugereranywa n'“ *hagati mw'ijuru* ” canke isonga ry'izuba. Uwo muco ufitanaye isano n'“ *Inkuru Nziza* ” canke “ *inkuru nziza* ” y'agakiza kazanywe na Yezu Kristu. Ritwa “ *ry'ibihe bidahera* ” kubera ko ubutumwa bwaryo ari ubw'ukuri kandi butazi uguhinduka uko igihe kigenda kirarenga. Muri ubwo buryo, Imana iravyemeza ko bihuye n'ivyo vyigishijwe intumwa za Yezu Kristu. Ukwo kugaruka mu kuri kwaje kuva mu 1843 inyuma y'ugugoranywa kw'inshi kwarazwe n'ukwizera kw'Abagatolika b'i Roma. Iryo tangazo ry'isi yose rihuye n'ubutumwa buvugwa muri Daniyeli 12:12 buhishura umuhezagiro w'Imana w'igikorwa c'Abadiventisiti . « *Ubutumwa bwiza budahera* » buvugwa aha nk'imbuta y'ukuri y'ukwizera , hakurikijwe igisabwa n'Imana cahishuwe n'itegeko ryo muri Daniyeli 8:14 . Gushimishwa n'ijambo ry'ubuhanuzi ni ivyamwa vyemewe vy'ingingo ngenderwako y'“ *ubutumwa bwiza budahera* . ”

Umurongo wa 7 : “ *Avuga n'ijwi rirenga ati : « Mutinye Imana, muyihe ubuninahazwa, kuko isaha y'urubanza rwayo igeze : . kandi musenge uwaremye ijuru n'isi n'ikiyaga n'amasoko y'amazi.* »

Mu murongo wa 7, umumarayika wa mbere aragaya ukurenga kw'Isabato guhimbaza, mu majambo cumi y'Imana, ubuninahazwa bw'Imana umuremyi. Yasavye rero ko asubirwamwo kuva mu kwezi kwa Gitugutu 1844, ariko avuga ko icaha ciwe cavuye ku Baporotisanti, kuva mu mpera z'umwaka w'1843.

Ubutumwa buvuye ku mumarayika wa kabiri

Umurongo wa 8 : “ *Uwundi mumarayika arakurikira, ati : « Babiloni yaguye, yaguye, iyo nini, kuko yanywesheje amahanga yose umuvinyu w’uburake bw’ubusambanyi bwayo ! »* »

Mu murongo wa 8, umumarayika wa kabiri ahishura icaha kinini c'Ekleziya Gatolika y'i Roma ya papa yahenda abantu mu guhindura izina ry'umupagani « umusi w'izuba » wa Constantin wa mbere ^{nizima} « umusi w'Umukama » ubuhinduzi bw'indirimbo y'ikilatini iri mu ntango y'igitabu ciwe « Sunday » : dies dominica. Iyo imvugo ngo “ *Babiloni Ikomeye yaraguye, yaraguye* ” isubiwemwo incuro zibiri, yemeza yuko kuri we no ku bayiragwa, igihe c'ukwihangana kw'Imana carangiye ata gukeka. Ku muntu ku giti ciwe, guhinduka biraguma bishoboka, ariko bikaba bifise igiciro co kwera ivyamwa, ni ukuvuga “ **ibikorwa** ” vy'ukwihana, gusa.

Iciyumviro : « *yaraguye* » bisigura : afatwa kandi aneshwa n'Imana y'ukuri **nk'uko** igisagara kigwa mu maboko y'umwansi waco . Aravyura kandi akamurikira inyuma ya 1843, hagati ya 1844 na 1873, ku basavyi biwe b'intahemuka b'Abadiventisiti b'umunsi w'indwi, “ *akabanga* ” kariranga mu Vyahishuriwe Yohana 17:5. Ugukwegakwega kw'ibinyoma vyawe **kuratakaza** akamaro kako.

Mu murongo wa 8 urubanza rwaciwe mu butumwa bwabanje ruremezwa , rufise imburi iteye ubwoba. Ihitamwo ry'umusi w'akaruhuko ry'umutima kandi **ry'ubushake ryashinzwe na Constantin wa mbere** ^{mu} 321, ryatumye kuva mu 1844, abagarariji bawushingira intahe, batagira ico bakora ku bijanye n'ugucirwa urubanza n'Imana kw'imibabaro y'urupfu *rwa kabiri* rw'urubanza rwa nyuma. Kugira ngo Imana ipfuke ikirego cayo ku musu w'Imana, iragihisha mw'izina ry’ “ *ikimenyetso* ” giteye isoni giteye kubiri n’ “ *ikidodo* ” cayo bwite c'ubumana . Ico kimenyetso c'ubukuru bw'umuntu, gitera amakenga urutonde rwiwe rw'ibihe, ni uburakari bukomeye cane bukwiye guhanwa na we. Kandi igihano camenyeshajwe kizoba, vy'ukuri, giteye ubwoba : « *azobabazwa n'umuriro n'amazuku* » bizotikiza abagarariji, ariko mu gihe c'urubanza rwa nyuma gusa.

Ubutumwa buvuye ku mumarayika wa gatatu

Umurongo wa 9 : “ *Uwundi, umumarayika wa gatatu arabakurikira, avuga n'ijwi riranga ati : “Umuntu wese azosenga ico gikoko n'igishushanyo caco, akaronka ikimenyetso ciwe mu ruhanga rwiwe canke mu kuboko kwiwe, ” .* »

Uko ubu butumwa bwa gatatu bushigikirana kandi bukurikirana n'ubundi bubiri bwabanjirije, bugaragazwa n'ijambo “ *barabakurikiye* ”. “ *Ijwi riranga* ” ryemeza ubukuru bw'Imana bwo hejuru cane bw'uwurimenyeshya.

Ico gitero kigenewe abagarariji b'abantu bashigikiye kandi bemeza intwari y’ “ *igikoko kiduga kiva kw'isi* ” kandi bafata kandi bagatera iteka , mu kwumvira kwabo , ku musu w'Imana , “ *ikimenyetso* ” c'ubukuru bwawe, kivugwa mu Vyahishuriwe Yohana 13:16, ni ukuvuga ubu, abakirisu bose.

Ugurwanya ata guca ku ruhande kw'ico “ *kimenyetso* ” n' “ *ikidodo c'Imana* ” , ni ukuvuga kuva ku musu wa mbere w'Imana gushika ku musu ugira indwi w'Isabato , kwemezwa n'uko vyose vyakiriwe “ *ku ruhanga* ” , intebe y'ubushake, nk'uko Ivyah . 1 : “ *izina ry'Umwagazi w'intama n'irya Se* ”. Ukwakira “ *ku kuboko* ” kuratomorwa n'iyi mirongo kuva mu Gus .

“ *Umviriza, Isirayeli! YaHweh, Imana yacu, ni we YaHweh wenyene . Uzokunda Uhoraho Imana yawe n'umutima wawe wose, n'ubugingo bwawe bwose, n'inkomezi zawe zose . Kandi aya mabwirizwa ndagutegetse uno musu, azoguma mu mutima wawe . Uze ubigishe abana bawe, ubivuge wicaye mu nzu yawe, canke ugenda mu nzira, uryamye canke uvyutse. Muzobibohe **nk'ikimenyetso ku maboko yanyu**, kandi* »

bibe **nk'ibitambaro vyo mu ruhanga hagati y'amaso yanyu**. Uzovyandika ku bishimaryango vy'inzu yawe no ku marembo yawe. " "Ukuboko" kugaragaza igikorwa, ibikorwa, na "imbere", ubushake bw'ivyiyumviro. Muri uwo murongo Mpwemu avuga ati : " **Uzokunda YaHWéH Imana yawe n'umutima wawe wose, n'ubugingo bwawe bwose, n'inkomezi zawe zose** "; ivyo Yezu asubiramwo muri Mat. 22:37 kandi avuga ko ari " **itegeko rya mbere kandi rihambaye kuruta ayandi yose** ." Abatowe bafise " **ikidodo c'Imana** " rero bategerezwa gushitsa ibi bitatu : " **Gukunda Imana n'umutima wabo wose** " ; gutera iteka mu kuyishira mu ngiro mu misi isigaye y'isabato y'umusi wayo wejejwe ugira indwi ; kandi afise " **izina ry'Umwagazi w'intama** " Yezu Kristu " **n'irya Se** " YaHWéH mu muzirikanyi wiwe . Mu gusobanura « **n'izina rya Se** », Mpwemu yemeza ko ari ngombwa kwumvira amabwirizwa cumi y'Imana n'amabwirizwa n'amabwirizwa atera imbere ubweranda bw'abatoranjwe mw'isezerano rya kera. Mu gihe ciwe nyene, intumwa Yohani yaravyemeje mu kuvuga muri 1 Yohana 5:3-4:

" **Kuko uku ari kwo gukunda Imana, ni uko twitondera amabwirizwa yayo. Kandi amabwirizwa yayo ntagoye, kuko icavyawe n'Imana cose gitsinda isi ; kandi intsinsi itsinda isi ni ukwizera kwacu.** »

Umurongo wa 10 : " **We ubwiwe azonywa umuvinyu w'uburake bw'Imana, uzosukwa ataco uvanze mu gikombe c'uburake bwayo, kandi azobabazwa n'umuriro n'amazuku imbere y'abamarayika beranda n'imbere y'Umwagazi w'intama.** »

Uburakari bw'Imana buzoba bubereye bihagije kuko abaronka " **ikimenyetso c'igikoko** " bubaha icaha c'umuntu mu gihe bavuga ko ari abagororotsi ba Yezu Kristu. Mu Vyahishuriwe Yohana 6 :15-17 Mpwemu yashushanije ingaruka z'uguhangana kwabo kwa nyuma n'uburake bugororotse bwa Yezu Kristu bushobora guseniyura.

Iciumviro gihambaye cane: Kugira ngo dutahure neza ubu burake bw'Imana , dutegerezwa gutahura igituma kwirengagiza Isabato nyeranda bivuyira ishavu ryinshi ry'Imana. Hariho ivyaha vy'ubusa , ariko Bibiliya iratugabisha ku caha dukorera Mpwemu Yera, ikatubwira ko ata kimazi kigihari co kuronka imbabazi z'Imana . Mu gihe c'intumwa , akarorero kamwe gusa twahawe k'ubwo bwoko bw'icaha ni ukwanka Kristo n'umukristo yari yarahindutse. Ariko ako ni akarorero kamwe gusa, kuko mu vy'ukuri gutuka Mpwemu Yera bishingiye ku guhakana no kwanka intahe yatanzwe na Mpwemu w'Imana. Kugira ngo Mpwemu yemeze kandi yigishe abantu, yarahumekeye ivyanditswe vyeranda vyo muri Bibiliya. Rero uwuhakana intahe yatanzwe na Mpwemu muri Bibiliya aba amaze gutuka Mpwemu w'Imana. Mbega Imana yoshobora kumenyekanisha ubugombe bwayo kuruta kuyobora abahamagariwe Bibiliya n'ivyanditswe muri yo ? Mbega yoshobora guserura neza ubugombe bwiwe , icyumviro ciwe n'urubanza rwiwe rw'ubusegaba ? Mu ^{kinjana ca} 16, ukwo gusuzugura Bibiliya yariko irarwanya ni kwo kwabaye iherezo ry'ukuri ry'ukwihangana kw'Imana ku dini ry'Abagatolika b'i Roma ; iherezo ry'ukwihangana kwiwe ku nyigisho atigeze yemera . Maze, mu 1843, ugusuzugura ijambo ry'ubuhanuzi kwatumye habaho iherezo ry'ukwakira ukwizera kw'Abaporotisanti mu buryo bwakwo bwose bwinshi kwarazwe ku musi w'Imana w'Abaroma , ni ukuvuga ku " **ikimenyetso c'igikoko** " . Kandi mu nyuma, na bo nyene, abadiventisiti baratuka Mpwemu Yera mu kwanka ihishurirwa ry'ubuhanuzi ry'iherezo Yezu yarishikirije biciye ku musuku wiwe yicishije bugufi jewe ngira umubiri ; gutuka Imana vyaremejwe kandi bikomezwa n'ubumwe bwabo n'aba Sunday Observers kuva mu 1995 . Gutuka Mpwemu kwama bironswa n'Imana inyishu ibereye ; igihano kibereye co gucirwa urubanza ku rwa mbere no ku " **rupfu rwa kabiri** " rwemezwa muri uyu murongo wa 10 .

Umurongo wa 11 : " **Kandi umwotsi w'imibabaro yabo uraduga ibihe bidahera ; kandi ntibaruhuka ku murango no mw'ijoro, abasenga ca gikoko n'igishushanyo caco, n'umuntu wese yakiriye ikimenyetso c'izina ryaco.** »

“ *Umwotsi* ” uzoba gusa mu gihe c’urubanza rwa nyuma, igihe abagarariji baguye bazoba “ *bababazwa mu muriro n’amazuku* ” co mu “ *kiyaga c’umuriro* ” co mu Vyahishuriwe Yohana 19:20 na 20:14 ; ivyoye, mu mpera z’ikimpumbi c’indwi. Ariko mbere y’ico gihe giteye ubwoba, isaha y’ukugaruka kw’ubuninahazwa kwa Yezu Kristu izokwemeza iherezo ryabo rya nyuma. Ubutumwa buri muri uwo murongo buravugaga ku cyumviro c’ “ *kuruhuka* .” Ku ruhande rwabo, abatowe barataho igihe c’akaruhuko cejewe n’Imana, ariko abaguye, ahubwo ntibagira ivyiyumviro nk’ivyoye, kuko badaha amatangazo y’Imana akamaro n’uburemere bikwiye. Rero, mu kwishura ku gusuzugura kwabo, kw’isaha y’igihano cabo ca nyuma, Imana nta kiruhuko izobaha ngo iyoroherereze imibabaro yabo.

Umurongo wa 12 : “ *Aha niho ukwihangana kw’aberanda, ni ho abitondera amabwirizwa y’Imana, n’ukwizera Yezu* . »

Amajambo ngo “ *ukwihangana canke ukwihangana* ” aranga aberanda b’ukuri ba Mesiya Yezu w’ubumana kuva mu 1843-44 gushika aho azogaruka mu buninahazwa. Muri uwo murongo , “ *izina rya Data* ” rivuye ku murongo wa 1 rihinduka “ *amabwirizwa y’Imana* , ” kandi “ *izina ry’Umwagazi w’intama* ” rikasubirizwa n’ “ *ukwizera Yezu* .” Urutonde rw’ivyoye gushira imbere na rwo nyene rurahinduka. Muri uwo murongo Mpwemu abanza kuvuga « *amabwirizwa y’Imana* », ubwa kabiri « *ukwizera Yezu* » ; ari vyo mu mateka no mu vy’agaciro urutonde rwemejwe n’Imana mu mugambi wayo w’agakiza. Umurongo wa 1 warashize imbere “ *izina ry’Umwagazi w’intama* ” kugira ngo uhuze “ 144.000 ” batowe n’ukwizera kwa gikirisu.

Umurongo wa 13 : “ *Numva ijwi rivuye mw’ijuru riti : « Andika : Hahirwa abapfuye mu Mukama kuva ubu . Egome, niko Mpwemu avuga, kugira ngo baruhuke imiruhoro yabo, kuko **ibikorwa vyabo** bibakurikira* . »

Imvugo ngo “ *kuva ubu* ” irakwiriyeye gusigurwa mu buryo burambuye kuko irahambaye cane. Kuko ryibanda ku itariki y’impeshi y’umwaka w’1843 n’iy’impeshi y’umwaka w’1844 aho, uko bikurikirana, itegeko ryo muri Daniyeli 8:14 ritangura gukora, n’ibigerageze bibiri vy’Abadiventsiti vyatunganijwe na William Miller bikarangira.

Uko igihe kigenda kirarenga , ubudiventsiti buzwi bwaciye butahura ingaruka z’iyi nzira “ *kuva ubu* .” Abatsimvyi bashinze ukwizera kw’Abadiventsiti ni bo bonyene batahuye ingaruka z’ivyoye Imana yasaba ko haba Isabato kuva mu 1843. Kugira ngo bafate uwo mugenzi w’umusi w’indwi, bararongowe no gutahura ko umusi w’Imana wariko urakorwa gushika ico gihe wari uvumwe n’Imana. Inyuma yabo, ubudiventsiti bwazwe bwacitse umugenzi kandi bushingiye ku migenzo, kandi ku bantu benshi cane bayobokeye n’abigisha, ku musu w’Imana n’Isabato vyashirwa ku rugero rwo kungana mu buryo butabereye . Ukwo gutakaza insobanuro y’ivyeranda n’ivy’ubweranda nyakuri kwatumye abantu badakunda ijambo ry’ubuhanuzi n’ubutumwa bwa gatatu bw’Abadiventsiti nashikirije hagati ya 1983 na 1994. Kuva iyo nkuru y’agasuzuguro yerekanwa mu Budiventsiti mu Bufaransa, ikigo c’Abadiventsiti co kw’isi yose caragiranye ubucuti bukomeye n’abadiventsiti. Iterabwoba ry’ « *kubabazwa* » riri ku murongo wa 10 riramureba na rwo nyene , biciye ku cyumviro c’imvugo ngo « na *we azonywa* » ; kuva mu 1994, ubudiventsiti bw’inzego, inyuma y’ukwizera kw’Abaporotisanti , bwaciriwe urubanza kandi buracirirwa urubanza kuva mu 1843 .

Nk’uko uyu murongo ubivugaga, itegeko ryo muri Daniyeli 8:14 rituma abakristo b’abaporotisanti mu mwaka w’1843 batandukana mu makambi abiri, harimwo n’umugwi w’abadiventsiti , uronka inyungu mu mugisha wavuzwe ngo : “ *Hahiriwe abapfuye bapfa mu Mukama kuva ubu!* ” » . Nta co bimaze gutangaza ko Yezu amenyesha i “ *Lawodiseya* ” ko agiye “ *kumuruka* ” , ikigo c’Abadiventsiti , intumwa yemewe ya Kristo mu 1991, itariki y’ukwanga ku mugaragaro umuco, yitwa “ *ubusa* ” ataco ashobora kugirira akamaro muri uwo munezero.

Igihe c'iyimbura

Umurongo wa 14 : “ *Ndaraba, mbona igicu cera, kuri ico gicu hacaye uwumeze nk'Umwana w'umuntu, afise ikamba ry'inzahabu ku mutwe, afise n'umuhoro utyaye mu kuboko.* »

Iyo ndondoro ivyura Yezu Kristu mu gihe c'ukugaruka kwiwe kw'ubuninahazwa. Ico “ *gicu cera* ” cibuka ukuntu ibintu vyari vyifashe igihe yavayo be n'igihe yaduga mw'ijuru, nk'uko vyari vyifashe imyaka ibihumbi bibiri imbere y'aho. “ *Igicu cera* ” kigereranya ubusuku bwiwe, “ *igitsibo ciwe c'inzahabu* ” kigereranya ukwizera kwiwe gutsinze, kandi “ *umuhoro utyaye* ” ugereranya “ *ijambo ry'Imana ry'agahomerabunwa* ” ryo muri Heb 4:12, rishirwa mu ngiro n'“ *ukuboko kwiwe* .”

Umurongo wa 15 : “ *Uwundi mumarayika ava mu rusengeru, asemerera n'ijwi rirenga abwira uwari yicaye ku gicu ati : « Shira umuhoro wawe wimbure : . kuko igihe co kwimbura cashitse, kuko ivyimbura vy'isi vyeze.* »

Mu bijanye n'« *umwimbu* », nk'uko biri mu mugani wiwe, Yezu yibuka ko muri ivyo, igihe coshika co gutandukanya ata gukeka « *intete nziza n'umukungugu* ». Biciye mu Vyahishuriwe Yohana, aratuma tubona iyo nkuru itandukanya izo nkambi zibiri : Isabato y'abatowe n'Iyinga ry'abaguye, kuko inyuma y'iryo zina ry'idini hariho ugusenga n'ububasha bw'ubumana bw'izuba bw'abapagani. Kandi naho igihe c'abantu gihinduka, Imana irabandanya kukiraba uko ari co vy'ukuri kuri yo. Ivyiyumviro bitandukanye vy'abantu ntibigira ico bikoze ku rubanza rwiwe ; mu rutonde rwayo rw'igihe, umusi wa mbere ni uwuhumanye, nta na rimwe ushobora kwitwaza ubweranda bw'Imana. Ivyo bifatanye gusa n'umusi ugira indwi wejejwe mu rutonde rwawo rw'ibihe vyanditswe kuva mu ntango y'ibihe vy'isi vy'ibihe bidahera ; ivyo mu kiringo c'imyaka 6000 y'izuba.

Umurongo wa 16 : “ *Uwicaye ku gicu atera umuhoro wiwe kw'isi. Kandi igihugu kirasarurwa.* »

Mpwemu yemeza ko “ *umwimbu wo kw'isi* ” uzoranguka muri kazozo. Kristo Umukiza n'Umuhōzi azovyitaho kandi azobishitsa bihuye n'itangazo ryiwe ry'umugani *yashikirije* intumwa ziwe muri Mat .

Igihe c'iyimbura (n'ukwihora) .

Umurongo wa 17 : “ *Uwundi mumarayika ava mu rusengeru rwo mw'ijuru, na we nyene afise umuhoro utyaye.* »

Nimba “ *umumarayika* ” wa mbere yari afise ubutumwa bubereye abatowe, ahubwo , uwo “ *mumarayika wundi* ” afise ubutumwa bwo guhana bugenewe abagarariji baguye. Uwo “ *muhoro* ” wa kabiri na wo nyene ugereranya “ *ijambo ry'Imana ry'agahomerabunwa* ” ryashizwe mu ngiro n'ubugombe bwayo , ariko atari n'ukuboko kwiwe kuko , bitandukanye n'umwimbu, kuko umwimbu w'imizabibu , invugo “ *mu kuboko kwiwe* ” itahari . Ibikorwa vyo guhana rero bizoshirwa mu minwe y'abakozi bashitsa ubugombe bw'Imana ; nkako, abashikiwe n'ivyo guhendahenda kwiwe.

Umurongo wa 18 : “ *Uwundi mumarayika ava ku gicaniro, afise ububasha ku muriro, abwira n'ijwi rirenga uwufise umuhoro utyaye ati : « Shira umuhoro wawe utyaye, ushire amashengeru y'imizabibu yo kw'isi : . kuko inzabibu zo kw'isi zihye.* »

Hanyuma haza, inyuma y'uguduzwa kw'abatoranijwe mw'ijuru, igihe c'“ *umwimbu* ”. Muri Yes.63:1-6, Mpwemu arateza imbere igikorwa kigenewe iri jambo ry'ikigereranyo . Muri Bibiliya, umutobe w'inzabibu zitukura ugereranywa n'amaraso y'umuntu. Ikoreshwa ryaryo na Yezu, mu Mfungurwa Mweranda, ryemeza ico ciyumviro. Ariko “ *umuzabibu* ” ufutaniye isano n' “ *uburake bw'Imana* ” kandi uzoba ureba abakoze ibidakwiriye munsu y'umuce w'abasuku bayo, kuko amaraso yamenetse ku bushake na Kristo atabereye ubuhemu bwabo bwinshi. Kuko Yezu ashobora kwumva yahemukiwe

n'abagoranye umugambi wiwe wo gukiza gushika aho bashingira intahe icaha yatanze ubuzima bwiwe, yikorera imibabaro kugira ngo umugenzo waco uhagarare. Abarenga itegeko ryiwe n'ibigirankana rero babwirizwa kumwishura. Mu busazi bwabo bw'impumyi, bazoshika aho bashaka kwica abatowe biwe b'ukuri, kugira ngo barandure kw'isi umugenzo w'Isabato y'umusi w'indwi yejeje kandi yasabwa n'Imana kuva mu 1843-44. Abatowe nta bubasha bari bafise buva ku Mana bwo gukoresha inguvu ku bansi babo b'idini ; Ico gikorwa Imana yari yarabikiye yonyene. " *Uguhora ni ukwanje, uguhora ni ukwanje*", ni ko yamenyesheje abatowe biwe, kandi igihe co gushitsa ukwo guhora kirageze.

Muri iki kigabane ca 14, imirongo ya 17 gushika ku ya 20 iravyura iyo nsiguro y' " *umwimbu* ". Inzabibu z'icaha zimenyeshwa ko zihye kuko zagaragaje bimwe bishitse mu bikorwa vyazo kamere zazo nyakuri. Amaraso yabo azotemba nk'umutobe w'inzabibu mu gitereko iyo bahonyangiwe n'ibirenge vy'abasaruzi b'inzabibu.

Umurongo wa 19 : " *Umumarayika aca atera umuhoro wiwe kw'isi. Ahera imizabibu yo kw'isi, ayiterera mu muvuniro munini w'uburake bw'Imana.* »

Ico gikorwa cemezwa n'iri tangazo ryahishuriwe n'iyi nkuru. Imana ivuga ubuhanuzi ata gukeka igihano c'ubwibone bw'Abagatolika n'Abaporotisanti. Bazoshikirwa n'ingaruka z'uburake bw'Imana, bugereranywa n'ikibindi aho imizabibu yimbuwe ijanjagurwa n'ibirenge vy'abayikandagira.

Umurongo wa 20 : " *Maze urusenga rw'umuvinyu rurahonyozwa hanze y'igisagara ; kandi amaraso ava mu rubavu rw'umuvinyu, ashika ku nkoko z'amafarasi, ku rugendo rw'ibirenge igihumbi n'amajana atandatu.* »

Yes.63:3 isobanura neza ngo : " *Nakandagiye urusenga rw'umuvinyu jenyene ; nta mugabo yari kumwe nanje...* ». Igihe c'umuzabibu gishitsa igihano ca Babiloni igisagara kinini kiri mu Vyahishuriwe Yohana 16:19. Yari yuzuye igikombe c'ishavu ry'Imana, ubu ategerezwa kunywa gushika aho apfuye. " *Igikarabiro c'umuvinyu carakandagiwe hanze y'igisagara* " ni ukuvuga ata n'abatoranijwe bari bamaze kuduzwa mw'ijuru bariho. I Yeruzalemu, abaciriwe urubanza rwo gupfa babicirwa hanze y'impome z'ico gisagara ceranda kugira ngo ntibagihumanye. Ivyo ni ko vyari vyifashe ku kubambwa kwa Yezu Kristu, ivyo bikaba vyibutsa, biciye muri ubu butumwa, igiciro co kwishurwa n'abasuzugura urupfu rwiwe bwite. Igihe kirageze c'uko abansi biwe basesa amaraso yabo mu gihe cabo kugira ngo bahongere ivyaha vyabo vyinshi. " *Amaraso ava mu rutoke rw'umuvinyu, ashika ku nkoko z'amafarasi.* " Ivyo uburake butera ni abigisha b'idini rya gikirisu, kandi Imana ibavuga ku gishushanyo c' " *igice* " abagendera ku mafarasi bashira " *mu kanwa k'amafarasi* " kugira ngo bayobore. Iryo shusho rishikirizwa muri Yak.3:3, insiguro yaryo nyene ni : abigisha b'idini. Yakobo aratomora kuva mu ntango y'ikigabane ca 3 ati : " *Bene wacu, benshi muri mwebwe ntimube abigisha, kuko muzi yuko tuzocirwa urubanza rukaze kuruta.* " Ico gikorwa c' " *umwimbu* " kirashingira intahe iyo ngabisho y'ubwenge. Mu gusobanura neza « *mbere no ku nkoko z'amafarasi* », Mpwemu avuga ko iyo laver yerekeye, ubwa mbere, abakuru b'idini ry'Abagatolika b'i Roma bo muri " *Babiloni Nkuru,* " ariko ko igera no ku bigisha b'Abaporotisanti , kuva mu 1843 , bamaze igihe bakoresha Bibiliya " *mu buryo busenya* " mu Rev19. Aha niho dusanga ugushirwa mu ngiro kw'imburi yatanzwe mu Vyahishuriwe Yohana 14:10 : " *We ubwiye azonywa ku muvinyu w'uburake bw'Imana, usukwa ataco uvanze mu gikombe c'ishavu ryayo...* " .

Ku butumwa " *ku rugendo rw'ibilometro igihumbi n'amajana atandatu* " , mu kubandanya n'ubutumwa bwabanje, igihano kirashika no ku kwizera kwavuguruwe kuva mu ^{kinjana ca 16} igiharuro 1600 kivuga. Ico ni co gihe Martin Luther yashizeho ku mugaragaro ikirego c'ukwizera kw'Abagatolika mu 1517. Ariko kandi ni muri iki ^{kinjana ca 16} inyigisho z'Abaporotisanti z' " *aba Kristo b'ibinyoma* " n'abakirisu b'ibinyoma zashinzwe , zatumye ubukazi n'inkota vyabujijwe na Yezu Kristu biba ivy'ukuri. Ivyahishuriwe Yohana biratanga imfunguruzo zavyo zo gusobanura kandi iki ^{kinjana ca 16} kigaragazwa mu Vyahishuriwe

Yohana 2:18 gushika kuri 29 mw'izina ry'ikigereranyo ry'ico gihe " *Tiyatira* ". Ijambo " *stade* " rihishura igikorwa cabo c'idini, uruhara rwabo mw'isiganwa, igihembo kiriko kiraba ari ikamba ry'intsinzi ryasezeranywe uwutsinda. Iyi ni yo nyigisho ya Paulo muri 1 Kor 9:24 : « *Mbega ntumuzi yuko abiruka mu masiganwa bose biruka, ariko umwe ari we aronka igihembo ? Nimwiruke mu buryo bwo kuyitsinda .* » Igihembo c'ihamagarwa ryo mw'ijuru rero ntikironswa mu buryo ubwo ari bwo bwose gusa ; ukudahemuka n'ukwihangana mu kugamburuka ni bwo buryo bwonyene bwo gutsinda mu ntambara y'ukwizera. Aremeza muri Fil 3:14 ati " *Ndirukira ku ntumbero kugira ngo nshobore kuronka igihembo c'ihamagarwa ry'Imana ryo mw'ijuru muri Kristo Yesu .* " Mu gihe c'" *iyimbura* " aya majambo ya Yezu azokwemezwa : " *Kuko benshi bahamagawe, ariko bake ni bo batowe* (Mat. 22:14) ."

Ivyahishuriwe Yohana 15 : Iherezo ry'Ikigeragezo .

Imbere y'uko " *umwimbu n'umwimbu* " biranguka, haza igihe giteye ubwoba c'iherezo ry'ikigeragezo. Iyo amahitamwo y'umuntu ashirwa mw'ibuye n'igihe, ata buryo bwo guhindura ayo mahitamwo. Aho niho rero ugutanga agakiza muri Kristo guhera. Iyi ni yo nsiguro y'iki gice ca 15 kigufi cane c'Ivyahishuriwe Yohana vya Yezu Kristu. Iherezo ry'igihe c'ubuntu riza inyuma y' " *inzumbete* " zitandatu za mbere zo mu gice ca 8 n'ica 9, n'imbere y' " *ibihano indwi vya nyuma vy'Imana* " vyo mu gice ca 16. Nta co bimaze gukurikira uguhitamwo kwa nyuma kw'inzira Imana iha umuntu ngo acamwo. Mu gihe c'ubutegetsi bw'agahomerabunwa bw' " *igikoko kiduga kiva mw'isi* " co mu Vyahishuriwe Yohana 13:11-18, inzira zibiri za nyuma zijana, imwe, ku musu wa gatandatu canke w'Isabato yera y'Imana, iyindi, ku musu w'Imana w'ubukuru bwa papa w'Uburoma. Nta na rimwe amahitamwo hagati y'ubuzima n'iciza, urupfu n'ikibi, yigeze asobanutse gutyo. Ni nde umuntu atinya cane ? Imana canke umuntu ? Ivyo ni vyo vyifashe. Ariko kandi ndashobora kuvuga nti : Umuntu akunda nde kuruta abandi bose ? Imana canke umuntu ? Abatowe bazokwishura muri ivyo vyose : Imana, izi biciye mu guhishurirwa kwayo kw'ubuhanuzi ido n'ido ry'iherezo ry'umugambi wayo. Ubuzima budahera buzoba rero buri hafi cane, mu kuboko kwabo.

Umurongo wa 1 : " *Mbona ikindi kimenyetso mw'ijuru, kinini kandi gitangaje : abamarayika indwi bafise ibiza indwi vya nyuma, kuko ari vyo biheza uburake bw'Imana .* »

Uyu murongo urerekana " *ibiza indwi vya nyuma* " bizotera abemera b'ikinyoma kubera bahisemwo umusi w'Imana w'Abaroma. Insiguro y'iki kigabane, ni ukuvuga iherezo ry'ikigeragezo , ifungura igihe c' " *ibiza indwi vya nyuma vy'uburake bw'Imana .* "

Umurongo wa 2 : " *Hanyuma mbona ikintu kimeze nk'ikiyaga c'ibirahuri kivanze n'umuriro, abatsinze ico gikoko n'igishushanyo caco n'igitigiri c'izina ryaco, bahagaze ku kiyaga c'ibirahuri, bafise inanga z'Imana .* »

Kugira ngo Umukama aremeshe abasavyi biwe, abatowe, aca yerekana ikintu kivyura intsinzi yabo iri hafi biciye ku mashusho atandukanye yakuwe mu bindi bice vy'ubuhanuzi. " *Ku kiyaga c'ibirahuri, kivanze n'umuriro, ni ho bahagaze ,* " kuko baciye mu kigeragezo c'ukwizera bahamwa (*bavanze n'umuriro*) maze barasohoka batsinzwe. " *Ikiyaga c'ibirahuri* " kigereranya ubusuku bw'abantu batoranjwe, nk'uko biri mu Vyahishuriwe Yohana 4:1.

Umurongo wa 3 : “ *Bararimba indirimbo ya Musa umusavyi w’Imana, n’indirimbo y’Umwagazi w’intama, bati: «Ibikorwa vyawe birahambaye kandi biratangaje, Mwami Mana Mushoboravyose! Inzira zawe ziratunganye kandi ni iz’ukuri, Mwami w’amahanga! »* »

" *Indirimbo ya Musa* " yari ihimbaza ukuva kwa Isirayeli mu Misiri, igihugu n'ikimenyetso c'icaha . Ukwinjira muri Kanani yo kw'isi kwakurikiye haciye imyaka 40 kwari ikigereranyo c'ukwinjira kw'abatoranijwe ba nyuma muri Kanani yo mw'ijuru. Na we nyene, amaze gutanga ubuzima bwiwe ngo ahongere ivyaha vy'abatoranijwe, Yezu, " *umwagazi w'intama* ", yaduze mw'ijuru, mu buninahazwa bwiwe n'ububasha bwiwe bwo mw'ijuru bw'Imana. Abashingantahe ba nyuma b'intahemuka ba Yezu, bose ari Abadiventisiti mu kwizera no mu gikorwa, na bo nyene bararonka ukuduga mw'ijuru igihe Yezu azogaruka kubakiza. Mu gushira hejuru " *ibikorwa vyawe bikomeye kandi bishimishije* ," abatowe baraha ubuninahazwa Imana y'umuremyi yashize mu ngiro ingingo ngenderwako zayo muri Yezu Kristu : " *ubutungane* " bwayo butunganye n' " *ukuri* " kwayo . Ugusubiramwo ijambo " *ukuri* " guhuza igikorwa n'iherezo ry'ikiringo ca " *Lawodikiya* " aho yiyerekanye ko ari " *Amen n'Ukuri* ." Iryo rero ni ryo saha ry' " *gucungurwa* " rigaragaza iherezo ry'igihe c' " *kuyyara kw'umugore* " co mu Vyahishuriwe Yohana 12:2. " *Umwana* " aza mw'isi mu buryo bw'ubugororotsi bw'akaranga k'ijuru kahishuwe muri Yezu Kristu no biciye kuri we. Abatowe barashobora gushemeza Imana kubera " *ububasha bwose* " bwayo kuko ubwo bubasha bw'Imana ni bwo bubafitiye umwenda w'agakiza n'ugucungurwa kwabo. Kubera ko Yezu Kristu yakoranije yongera agatoranya abacunguwe biwe mu mahanga yose yo kw'isi, ni we vy'ukuri " *Umwami w'amahanga* ." Abamurwanya n'abatowe biwe ntibakiriho.

Umurongo wa 4 : “ *Ni nde atazotinya ga Mwami, ngo aninahaze izina ryawe? Kuko wewe wenyene ari mweranda. Intara zose zizoza zikuramyeye, kuko imanza zawe zahishuwe.* »

Mu rurimi rutomoye ivyo bisigura ngo : Ni nde yokwanka kugutinya, Mana Muremyi, akagira ubwoba bwo kuguhenda ubuninahazwa bwawe bukwiye mu kwanka gutera iteka Isabato yawe nyeranda y'umusi w'indwi ? Kuko wewe wenyene uri mweranda kandi ni wewe wenyene wejeje umusi wawe ugira indwi n'abo wawuhaye, nk'ikimenyetso c'ukwemera kwabo no kuba ab'ubweranda bwawe. Nkako, mu gukangura " *ubwoba bwiwe* ", Mpwemu yerekeza ku butumwa bw' " *umumarayika* " wa mbere wo mu Vyahishuriwe Yohana 14:7 : " *Mutinye Imana , muyihe ubuninahazwa , kuko isaha y'urubanza rwayo ishitse; kandi musenge (mupfukame imbere) Uwaremye ijuru n'isi n'ikiyaga n'amasoko y'amazi* ." Mu mugambi w'Imana, amahanga y'ubugarariji yasambuwe azozuka abigiranye intumbero zibiri : iyo kwicisha bugufi imbere y'Imana ikamuha ubuninahazwa, n'irigihano cayo ca nyuma kizobazimanganya, mu " *ikiyaga c'umuriro n'ibirura* " c'urubanza rwa nyuma, rwamenyeshajwe mu butumwa bw'umumarayika wa *gatafu* " w'Ivyah. 14:10 . Imbere y'uko ivyo bintu biranguka, abatowe bazobwirizwa guca mu gihe c'imanza z'Imana zizogaragazwa n'igikorwa c' " *ibiza indwi* " vyamenyeshajwe mu murongo wa mbere.

Umurongo wa 5 : “ *Hanyuma y'ivyo, mbona urusengero rw'ihema ry'igishingantahe mw'ijuru rwuguruye.* »

Ukwo gufungura " *urusengero* " rwo mw'ijuru ni ikimenyetso c'iherezo ry'ugusenga kwa Yezu Kristu , kuko igihe c'uguhamagara agakiza kirangiye. " *Igishingantahe* " kivuga amabwirizwa cumi y'Imana yashizwe mw'isandugu nyeranda. Rero, kuva ubu, itandukaniro hagati y'abatowe n'abazimiye ni ry'ukuri . Ku isi, abagarariji barahejeje gufata ingingo, biciye ku itegeko ry'itegeko, itegeko ryo kwubahiriza ikiruhuko c'indwi ku yindi c'umusi wa mbere ryashinzwe mu buryo bw'abanyagihugu kandi ryemezwa mu vy'idini , rikurikirana , n'abami b'abami b'Abaroma , Constantin wa mbere na Justinien wa mbere yatumye Vigilius wa mbere ^{aba} umupapa ^{w'umukirisu} w'igihe gito The temporal , 8 . itegeko rya nyuma ry'urupfu ryaravuzwe mu Vyahishuriwe Yohana 13:15 gushika kuri 17 kandi

ryashizwe munsu y'igikorwa gikomeye c'ukwizera kw'Abaporotisanti bo muri Amerika kwashigikiwe n'ukwizera kw'Abagatolika b'i Buraya .

Umurongo wa 6 : “ *Abamarayika indwi bari bafise ivyo vyago indwi bava mu rusengero, bambaye impuzu z'ilino zitagira agasembwa zikye, bakenyeje imikanda y'inzahabu mu gikiriza cabo.* »

Mu kigereranyo c'ubuhanuzi , " *abamarayika indwi* " bagereranya Yezu Kristu wenyene canke " *abamarayika indwi* " b'intahemuka ku nkambi yiwe nka we. “ *Impuzu y'ilino nziza, isukuye kandi ikayangane* ” igereranya “ *ibikorwa vyiza vy'aberanda* ” mu Vyahishuriwe Yohana 19:8. « Umukanda w'inzahabu ukujuje igikiriza », rero uri ku rwego rwo hejuru rw'umutima, uvyura urukundo rw'ukuri kwamaze kuvugwa mw'ishusho ya Kristo yerekanwa mu Vyahishuriwe Yohana 1:13. Imana y'ukuri iriko iritegurira guhana ikambi y'ibinyoma. Muri ivyo vyibutsa Mpwemu atanga icyumviro c' " *icago gikomeye* " ishusho yaco yerekanwa n'isura yiwe igereranywa n' " *izuba iyo rikayangana mu nkomezi zaryo.* " Igihe c'uguhangana kwa nyuma hagati ya Yezu Kristu n'abagararigi b'abapagani basenga izuba carashitse.

Umurongo wa 7 : “ *Kimwe muri ivyo bikoko bine giha abo bamarayika indwi amabakure indwi y'inzahabu yuzuye uburake bw'Imana, Imana ihoraho ibihe bidahera.* »

Yezu ubwiye yari akarorero kagereranywa n' “ *ibinyabuzima bine* ” vyo mu Vyahishuriwe 4. Ni we kandi, " Imana ihoraho ibihe bidahera " yashavuye ". Ubumana bwiye rero bumuha inshingano zose : Umuremyi, Umucunguzi , Umusabizi , kandi ubudasiba, Umucamanza, *hanyuma* agahagarika ugusenga kwiwe, agaca aba Imana y'ubutungane ikubita kandi ihana urupfu abamurwanya b'abagararigi , kuko buzuje " *igikombe* " c'ubutungane " bwiwe . " *Igikombe* " u bu cuzuye , kandi ubwo burakari buzofata uburyo bw'ibihano " indwi vya nyuma " aho imbabazi z'Imana zitazosubira kugira ikibanza cazo.

Umurongo wa 8 : “ *Urusengero rwuzuye umwotsi w'ubuninahazwa bw'Imana n'ububasha bwayo; kandi ntihagira n'umwe ashobora kwinjira mu rusengero, vya vyago indwi vya ba bamarayika indwi bitarahera.* »

Kugira ngo yerekane iyo nsiguro y'uguhagarika ubuntu, Mpwemu yerekana muri uyu murongo ishusho y' " *urusengero rwuzuye umwotsi kubera* " ukuhaba " *kw'Imana* " kandi aratomora ati : " *kandi nta n'umwe yashobora kwinjira mu rusengero, gushika ivyago indwi vy'abamarayika indwi birangiye.* " Imana rero iragabisha abo yatoranije yuko bazoguma kw'isi mu kiringo c' “ *ivyago indwi vya nyuma* ” vy'uburake bwayo. Abatowe ba nyuma bazosubira kubona ivyo Abaheburayo bacyemwo mu gihe c' " *ibiza cumi* " vyateye Misiri y'abagararigi. Ivyago si ivyabo, ahubwo ni ivy'abagararigi, abo Imana irakarirwa. Ariko rero, ukuntu bari hafi kwinjira mu « *rusengero* » biraremezwa, ubushobozi buzotangwa, ku mpera y' « *ibiza indwi vya nyuma* ».

Ivyahishuriwe Yohana 16 : Ivyago indwi vya nyuma . **y'uburake bw'Imana .**

Ikigabane ca 16 kirerekana ugusukwa kw'ivyo “ *vyago indwi vya nyuma* ” “ *uburake bw'Imana* ” bugaragazwa .

Ukwiga igice cose bizokwemeza ivyo, ariko birakenewe kumenya ko abo « *uburake bw'Imana* » buzoba bumeze nk'abakubiswe n'ibihano vy' « *inzumbete* » zitandatu za mbere .

Mpwemu rero ahishura ko ibihano vy' « *ibizago indwi vya nyuma* » n'ivyo « *inzumbete indwi* » bihana icaha kimwe : ukurenga ku kiruhuko c'isabato c' « *umusi w'indwi wejeje* » n'Imana kuva isi iremwa.

Ndiko ndafungura uruzitiro hano, n'ugucererwa. Raba itandukaniro riri hagati y' « *inzumbete* » z'Imana n'« *ibiza canke ibiza* ». "Inzumbete" ni ubwicanyi bwose bw'abantu *bushirwa* mu ngiro n'abantu ariko butegetswe n'Imana, ica gatanu kikaba ari ikiremwa c'impwemu. « *Ivyago* » ni ibikorwa bidashimishije bishirwaho n'Imana ata guca ku ruhande biciye ku buryo busanzwe bw'ibiremwa vyayo bizima. Ivyahishuriwe Yohana 16 biratwerekako « *ibiza indwi vya nyuma* » bitubwirako, mu buryo buteye ubwoba, ko vyabanjirijwe n'ibindi « *vyago* » abantu bashikiwe imbere y'iherezo ry'igihe c'ubuntu kigatandukanya, mu vy'impwemu, mu bice bibiri, « *igihe c'iherezo* » kivugwako muri Dan.11:40. Mu rwa mbere, iyo mpera ni iyo mu gihe c'amahanga, mu rwa kabiri, iyo mu gihe c'intwari y'isi yose yatunganijwe mu burongozi n'inguvu za USA. Muri iyi nkuru nshasha, yakozwe ku musi w'Isabato, igenekerezo rya 18 Kigarama 2021, ndashobora kwemeza iyo nsobanuro, kuko kuva mu ntango za 2020, abantu bose bashikiwe n'ugusenyuka kw'ubutunzi kubera umugera wandukira, Coronavirus Covid - 19, wabonetse ubwa mbere mu Bushinwa. Mu gihe c'uguhana amakuru n'ubumenyi bw'abanyagihugu, mu bwenge bukomeza ingaruka zavuye nyazo, bateye ubwoba, abarongozi b'ibihugu barahagaze bapfuye, iterambere n'iterambere ridahera ry'ubutunzi bwose bw'Uburayi bwo mu Burengerero n'ubw'Amerika. Kubera ko Uburengerero, bwiyumvira ko umusi umwe buzotsinda urupfu, bubonwa mu buryo butabereye ko ari ikiza c'indwara, burababaye kandi nta co bumaze. Mu gahinda, abatagira Imana barihevyeye umubiri n'ubugingo idini rishasha ririsubiriye : ubuhinga bw'ubuvuzi bufise ububasha bwose. Kandi igihugu c'abasuma, ari co gitunze kuruta ibindi vyose kw'isi, carakoresheje akaryo ko guhindura abantu imbohe n'abaja b'ibipimo vyabo, incanco zabo, imiti yabo be n'ingingo bafata mu mashirahamwe. Muri icyo gihe nyene, twumva amabwirizwa mu Bufaransa ateye ubwoba kuvuza, ayo ndayacapura gutya: " ni vyiza gusohora umwuka mu mazu no kwambara iyo mask yo kwikingira amasaha menshi, inyuma y'aho uwuyambaye agapfuka impwemu. " Nushire ahabona « ubwenge » bw'abarongozi bakiri bato bo mu Bufaransa no mu bindi bihugu vyigana. Birashimishije kubona ko igihugu carongoye iyo nyifato y'ugusambura ari Isirayeli mbere; igihugu ca mbere cavumwe n'Imana mu mateka y'idini. Kwambara igipfukisho c'umubiri, mu ntango cari kibujijwe igihe kitaboneka, vyacye biba ngombwa kugira ngo umuntu yikingire indwara ifata inzira y'uguhema. Umuvumo w'Imana uvyara ivyamwa bitari bitezwe, ariko bitera ingorane cane. Ndavyemera neza ko hagati ya 2021 n'intango y' « *inzumbete ya gatandatu* », Intambara ya Gatatu y'Isi Yose, ibindi « *vyago vy'Imana* » bizotera abantu b'abanyavyaha ahantu hatandukanye kw'isi, na cane cane mu Burengerero kwasambutse; « *ibiza* » nk' « *inzara* » n'ibindi biza vy'ukuri vy'isi yose, bimaze kumenyekana nk'ikiza na kolera. Imana ivuga ko igihano c'ubwo bwoko ari co *muri Ezk*. Zirikana ko uru rutonde rudaheza, kuko mu bihe vya none, ibihano vy'Imana bifata uburyo bw'inshi: Kanseri, SIDA, Chikungunya, Alzheimer ... n'ibindi. Ndabona kandi ukuntu ubwoba buvuye bitewe n'ubushuhe buriko buratera kw'isi yose. Abantu benshi baraterwa ubwoba kandi barahagarika umutima iyo biyumviriyeye ko urubura rwashobora gushonga be n'umwuzure woshobora guterwa n'ivyo. Na none, ivyamwa vy'umuvumo w'Imana utera ubwenge bw'abantu, ukaba wubaka inkuta z'ugutandukanya n'urwanko. Ndafunga aka gace kugira ngo nsubire kwiga muri icyo gihe c'inyuma y'iherezo ry'ubuntu buranga « *ibiza indwi vya nyuma vy'uburake bw'Imana* ».

Iyindi mvo iratuma umuntu ahitamwo ivyo ashaka gutera. « *Ivyago indwi vya nyuma* » vyarashitse ku gutikiza ivyaremwe kw'iherezo ry'isi. Ku Mana, Umuremyi, igihe co gutikiza igikorwa ciwe kirageze. Akurikira rero inzira y'irema,

ariko aho kurema, arasambura. Igihe " *icago ca nyuma c'indwi* " kizoba kiri kw'isi , ubuzima bw'umuntu buzozima, isi isige inyuma kandi " *ikinogo* " kiri mu kavuyo, kirimwo uwuyibamwo umwe rudende , ari we Shetani, we munyavyaha ; igihugu c'umusaka kizoba ari ibohero ryiwe " *imyaka igihumbi* " gushika ku rubanza rwa nyuma aho azozimanganywa hamwe n'abandi bagarariji bose nk'uko Ivyahishuwe 20 bivuga .

Umurongo wa 1 : " *Numva ijwi rirenga rivuye mu rusengero ribwira abo bamarayika indwi , riti: "Genda, musuke kw'isi amabakure indwi y'uburake bw'Imana."* »

Iryo " *jwi rirenga ryavuye mu rusengero* " ni iry'Imana umuremyi yacitse intege mu burenganzira bwayo bubereye kuruta ubundi bwose. Nk'Imana Umuremyi , ubukuru bwayo burasumba ubundi kandi si ubutungane canke ubukerebutsi gutera umugere icipfuzo cayo co gusengwa no guhimbazwa n'ukwizihiza umusi w'ikiruhuko " *yayejeje* " ku bw'iyi ntumbero. Mu bwenge bwayo bukomeye kandi bw'Imana, Imana yarabigize kugira ngo uwuzohakana uburenganzira bwayo n'ubukuru bwayo azoba atazi amabanga yayo ahambaye cane imbere y'uko yihongerera mu " *rupfu rwa kabiri* " igiciro c'ishavu ryiwe ku Mana Mushoboravyose.

Umurongo wa 2 : " *Uwa mbere aragenda asuka ibakure yiwe kw'isi. Nuko abantu bari bafise ikimenyetso ca ca gikoko, n'abasenga igishushanyo caco, baterwa n'ibihute bikomeye kandi bibabaje.* »

Kubera ko ari ububasha buhambaye kandi burongoye ubugarariji bwa nyuma, ikintu gihambaye muri iki gihe ni " *igihugu* " ikimenyetso c'ukwizera kw'Abaporotisanti kwaguye.

Ikiza ca mbere ni " *igisebe kibi* " gitera imibabaro yo ku mubiri ku mibiri y'abagarariji bahisemwo kwumvira umusi w'ikiruhuko wategetswe n'abantu. Ivyo bitero ni Abagatolika n'Abaporotisanti barokotse intambara y'ibirwanisho vya kirimbuzi kandi , n'uku guhitamwo umusi wa mbere, ku musu w'Imana w'Abaroma, bafise " *ikimenyetso c'ico gikoko* ."

Umurongo wa 3 : " *Uwa kabiri asuka ibakure yiwe mu kiyaga, gihinduka amaraso nk'ay'uwapfuye ; ibifise ubuzima vyose birapfa, ivyari mu kiyaga vyose.* »

" *Uwa kabiri* " akubita " *ikiyaga* " gihindura " *amaraso* " , nk'uko yabigize ku ruzi Nili rw'i Misiri mu gihe ca Musa ; " *ikiyaga* " , ikimenyetso c'idini ry'Abagatolika b'i Roma , ryerekeza ku kiyaga Mediterane. Muri ico gihe, Imana yarazimanganye ibikoko vyose vyari mu " *kiyaga* . " Atangura inzira y'irema mu buryo buhindutse, mu gihe kirekire, " *isi* " izosubira kuba " *itagira ishusho kandi ubusa* " ; rizo subira mu " *nyenga* " ryari rimeze mu ntango .

Umurongo wa 4 : " *Uwa gatatu asuka ibakure yiwe ku nzuzi no ku masoko y'amazi. Nuko bihinduka amaraso.* »

Ica gatatu gitera *amazi* meza y'inzuzi n'amasoko y'amazi , na yo agaca ahinduka amara so . Nta mazi yo kuzimya inyota agisigaye. Igihano ni ikikomeye kandi gikwiriye kuko bariko baramena " *amaraso* " y'abatoranijwe . Ico gihano ni co ca mbere Imana yahaye Abanyamisiri , " abanywi b'amaraso " y'Abaheburayo bafatwa nk'ibikoko mu buja bukomeye aho benshi bapfuye n'inkoni ya Musa .

Umurongo wa 5 : " *Numva umumarayika w'amazi avuga ati : « Uri umugororotsi, uriho kandi wahoze ; muri mweranda, kuko mwakoresheje ubwo butungane.* »

Muramaze kubona, muri uyu murongo , amajambo « *ubutungane* » n'« *mweranda* » yemeza ubuhinduzi bwanje bwiza bw'igisomwa c'itegeko ryo muri Dani 8:14 : « 2300 *umugoroba n'igitondo n'ubweranda buzotsindishirizwa* » ; " *ubweranda* " bukikuje ikintu cose Imana ibona ko ari ceranda. Muri iki gihe ca nyuma , igitero c'Isabato yiwe " *yejejwe* " gikwiriye mu butungane bwose urubanza rw'Imana ihindura " *amazi* " yo kunywa ngo abe " *amaraso* " . Ijambo " *amazi* " ryerekana mu buryo bw'ikigereranyo kandi bubiri abantu benshi n'inyigisho z'idini. Bigoranye n'Uburoma bwa papa, mu Vyahishuriwe Yohana 8:11 vyose vyahinduwe " *inzoka* . " Mu kuvuga ngo " *uri umugororotsi...kuko*

wakoresheje uru rubanza” umumarayika aratsindagira ingero isaba ubutungane nyakuri butunganye Imana yonyene ishobora gushitsa. Mu buryo buteye ubwoba, kandi butomoye cane, Mpwemu atuma ishusho “ n’uwuza ” izimangana mw’izina ry’Imana, kuko yaje ; kandi ukuboneka kwiwe kumufungurira ingabirano ihoraho we n’abacunguwe biwe, ata kwibagirwa isi zagumye zisukuye n’abamarayika beranda bagumye ari intahemuka kuri we.

Umurongo wa 6 : “ *Kuko bamennye amaraso y’aberanda n’ay’abahanuzi, nawe ubahaye amaraso yo kunywa : barabikwiriye.* »

Abagarariji bari biteguriye kwica abatowe bafise umwenda w’agakiza kabo kubera gusa Yezu yinjyemwo, Imana na yo nyene irabaharura ivyaha bari bagiye gukora. Kubera izo mpamvu nyene, rero bafatwa nk’Abanyamisiri bo mu Kuvayo. Ubu ni ubwa kabiri Imana ivuga ngo “ Barabereye.” Muri iki gice ca nyuma , dusanga nk’umunyaruyeri w’Abadiventisiti batowe, intumwa y’i Sarudi Yezu yari yarabwiye ati : « *Urarengana ngo uri muzima, ariko warapfuye.* » Ariko muri icyo gihe nyene , yavuze ku batowe bo mu 1843-1844 ati : « bazogendana nanje , bambaye impuzu zera, kuko babereye ». Gutyo, kuri buri wese icubahiro akwiye nk’uko ibikorwa vy’ukwizera kwiwe biri : « *impuzu zera* » z’abatoranjwe b’abizera , « *amaraso* » yo kunywa ku bagarariji b’abahemu baguye .

Umurongo wa 7 : “ *Numva uwundi umumarayika avuye ku gicaniro avuga ati : « Ego cane, Mukama Mana Mushoboravyose , imanza zawe ni iz’ukuri kandi zigororotse.* »

Iri jwi rikomoka ku " gicaniro " , ikimenyetso c’umusaraba , ni irya Kristo yabambwe afise imvo zidasanzwe zo kwemeza urwo rubanza. Kuko abo ahana muri iki gihe baciye batera ubwoba kwitwaza agakiza kiwe , mu gihe bo batsindisha icaha giteye isoni , mu guhitamwo kwumvira itegeko ry’umuntu ; Ivyo naho hariho imburi z’Ivyanditswe Vyeranda : muri Yes.29:13 “ *Uhoraho yavuze ati : Iyo aba bantu banyegereye, bantera iteka n’akanwa kabo n’iminwa yabo ; ariko umutima wiwe uri kure yanje, kandi ubwoba afitiye jewe ni itegeko gusa ry’imigenzo y’abantu* . Mat.15:19 : “ *Bansengera ubusa, bigisha amabwirizwa y’abantu.* »

Umurongo wa 8 : “ *Uwa kane asuka ibakure yiwe ku zuba. Kandi gihabwa guturitsa abantu umuriro ;* »

Ica kane gikora “ *ku zuba* ” kigatuma rishuha kuruta uko bisanzwe. Inyama z’abagarariji “ *ziraturirwa* ” n’ubwo bushuhe bukomeye. Imana ihejeje guhana ukurenga kw’ “ *ubweranda* ” , ubu izohana ugusenga ibigirwamana kw’ “ *umusi w’izuba* ” kwarazwe na Constantin ^{wa mbere} . “ *Izuba* ” benshi bubaha batabizi, ubu ryatanguye “ *guturira* ” urukoba rw’abagarariji. Imana ihindura ikigirwamana kikarwanya abasenga ibigirwamana. Ivyo ni vyo bishika ku mpera y’ “ *ivyago bikomeye* ” vyamenyeshejwe mu Vyahishuriwe Yohana 1 . Igihe uwutegeka “ *izuba* ” arikoresha mu guhana abamusenga.

Umurongo wa 9 : “ *Abantu baraturirwa n’ubushuhe bwinshi, batuka izina ry’Imana ifise ububasha kuri ivyo vyago, ntibihana ngo bayihe ubuninahazwa.* »

Mu rugero rwo gukomantaza umutima bashitseko, abagarariji ntibihana ikosa ryabo kandi ntibicisha bugufi imbere y’Imana, ahubwo barayituka mu “ *gutuka* ” izina ryayo . ” Yari asanzwe ari mu kameremere kabo inyifato y’akamenyero , iboneka mu bemera b’imbere ; Ntibarondera kumenya ukuri kwiwe ngo basobanure ukuceceka kwiwe kw’agasuzuguro kugira ngo bibafashe. Kandi iyo ingorane zishitse, baravuma “ *izina* ” ryiwe . Kuda “ *kwihana* ” biremeza ivyerekeye “ *abarokotse* ” bo mu “ *nzumbete ya gatandatu* ” yo mu Vyahishuriwe Yohana 9:20-21 . Abatizera b’abagarariji ni abantu b’abanyadini canke

abatari abanyamadini batemera Imana Muremyi Mushoboravyose. Amaso yabo yari umutego w'urupfu kuri bo.

Umurongo wa 10 : “ *Umumarayika wa gatanu asuka ibakure yiwe ku ntebe y'ubwami y'ico gikoko. Ubwami bwiwe bupfukwa n'umwiza ; abo bagabo barya indimi kubera ububabare, »*

Ica gatanu kivuga canecane ku *ntebe y'ubwami y'ico gikoko* , ni ukuvuga akarere k'i Roma aho Vatikani iri , akarere gatoyi k'idini k'ubupapa aho Bazilika ya Petero mweranda iri . Ariko nk'uko twabibonye, intebe y'ukuri ya Papa iri i Roma ya kera, ku musozi wa Caelian mw'ishengero ry'amashengero yose yo kw'isi, ari ryo Bazilika ya Yohani mweranda *Laterani* . Imana imutera mu " *mwijima* " w'inki ushira umuntu wese abona mu kibanza c'impumyi. The effect is terribly painful , ariko kuri iyi ntangiriro y'ibinyoma vy'idini vyerekanywe nk'umuco w'Imana imwe kandi mw'izina rya Yezu Kristu, birabereye kandi birabereye rwose. “ *Ukwihana* ” ntikugishoboka, ariko Imana ishimika ku gukomantaza ubwenge bw'abantu bazima yipfuza .

Umurongo wa 11 : “ *Batuka Imana yo mw'ijuru kubera ububabare bwabo n'ibisebe vyabo, ntibihana ibikorwa vyabo . »*

Uyu murongo uradufasha gutahura ko ivyago biguma biza kandi bitazokwigera bihagarara. Ariko mu gushimika ku kutagira « *kwihana* » no kubandanya kw' « *gutuka Imana* , Mpwemu araduha gutahura ko ishavu n'ububisha bw'abagarariji bigenda birushirizaho gusa. Intumbero Imana irondera ni yo ibasunikira ku rugero , kugira ngo bategeke urupfu rw'abatowe.

Umurongo wa 12 : “ *Umumarayika wa gatandatu asuka ibakure yiwe ku ruzi runini Efurate. Amazi yaho arakama, kugira ngo inzira itegurirwe abami bava mu buseruko. »*

Ica " *gatandatu* " kigenewe Uburayi, bugaragazwa n'izina ry'ikigereranyo ry' " *uruzi Efurate* ", ryerekana rero, mu muco w'ishusho yo muri Apo 17:1-15, ibisata vy'abantu basenga " *maraya Babiloni Akomeye* ", Roma y'ubupapa bw'Abagatolika. " *Ukwuma kw'amazi yaco* " kwoshobora gutuma abantu baco bari hafi gutikizwa, ariko biracari kare cane kugira ngo ivyo bishoboke. Nkako, ico kintu ni ikintu cibutsa amateka, kubera ko ari mu kwuma igice c'uruzi Efurate *umwami* Dariyo w'Umumedi yafashe " *Babiloni* " y'Abakaludaya . Ubutumwa bwa Mpwemu rero ni itangazo ry'uko " *Babiloni* " y'Abagatolika b'i Roma igiye gutsindwa burundu , ikaba igifise abayishigikiye n'abayiburanira, ariko mu gihe gito. “ *Babiloni ikomeye* ” muri iki gihe izogwa vy'ukuri , ” itsinzwe n'Imana Mushoboravyose Yezu Kirisitu.

Ivyo kugisha inama impwemu zitatu zihumanye .

Umurongo wa 13 : “ *Mbona impwemu zitatu zihumanye zimeze nk'ibikere ziva mu kanwa k'ico gisato, no mu kanwa k'ico gikoko, no mu kanwa k'umuhanuzi w'ikinyoma. »*

Imirongo ya 13-16 yerekana ingene umuntu yiteguriye “ *intambara ya Harumagedoni* ” igereranya ingingo yo kwica abakurikiza Isabato b'abanyaruyeri bari intahemuka ku Mana Umuremyi . Mu ntango, biciye mu vy'impwemu, shetani, yigana umuntu wa Yezu Kristu, yarabonetse kugira ngo yemeze abo bagarariji ko uguhitamwo kwabo kw'umusi w'Imana kwari gukwiriye. Arabemesha rero kwica ubuzima bw'abarwanyani b'intahemuka bubaha Isabato. Ivyo bikoko bitatu vy'abadayimoni rero bihuza mu ntambara imwe shetani, ukwizera kw'Abagatolika n'ukwizera kw'Abaporotisanti, ni ukuvuga « *ikiyoka, igikoko n'umuhanuzi w'ikinyoma* ». Aha ni ho “ *intambara* ” ivugwa mu Vyahishuriwe Yohana 9:7-9 irangukira. Kuvuga " *iminwa* " biremeza amajambo y'uguhanahana amakuru y'ibiganiro bishikana ku gutegeka kwica abatowe vy'ukuri ; ivyo batazi rwose canke bakabihakana rwose. Nta gukeka ko ibikere ari ibikoko bifatwa nk'ibihumanye , ariko muri ubu butumwa , Mpwemu yerekeza ku bisimbuka bikomeye ico gikoko gishobora

gutera . Hagati y' " igikoko " c'Uburayi n' " umuhanuzi w'ikinyoma " w'Umunyamerika hari ikiyaga cagutse ca Atalantika kandi guhura kw'ivyo bibiri birimwo gutera ibisimbuka bikomeye.

Mu Bwongereza no mu Banyamerika , Abafaransa bafatwa nk' " ibikere " n' " abarya ibikere " . Ivy'ubuhumane ni ikintu kidasanze mu Bufaransa, aho ingingo ngenderwako zabwo zasenyutse uko igihe cagenda kiragenda, kuva mu mpinduka zabwo zo mu 1789 aho zashize umwidgegemvyo hejuru y'ibindi vyose . Impwemu ihumanye ituma abo batatu bagira ubuzima ni iyo kwidgegemvya idashaka " Imana canke Shebuja " . Bose bararwanije ubugombe n'ubukuru bw'Imana, ni co gituma bahuje ubumwe kuri icyo kibazo. Baza hamwe kubera ko basa.

Umurongo wa 14 : “ *Kuko ari impwemu z'amadayimoni, zikora ibitangaro, zija ku bami bo kw'isi, kubakoraniye hamwe ku ntambara yo kuri uwo musu uhambaye w'Imana Ishoboravyose.* »

Kuva umuvumo w'itegeko rya Dan.8:14, impwemu z'amadayimoni zarigaragaje n'uguterimbere gukomeye mu Bwongereza no muri USA. Ivy'impwemu ni vyo vyari bimenyerewe icyo gihe , kandi abantu bamenyerewe ubwo bwoko bw'ubucuti n'impwemu zitaboneka , mugabo zikora. Mu kwemera kw'Abaporotisanti, imigwi myinshi cane y'idini irafitaniye ubucuti n'amadayimoni , yizera ko ifitaniye ubucuti na Yezu be n'abamarayika biwe. Amadayimoni arafise ubworohe bw'inshi bwo guhenda abakristo banse Imana, kandi azoba agishobora kubakwemeza bitagoranye ngo bakoraniye hamwe kugira ngo bice , ku wa nyuma , abakristo n'Abayuda b'abanyarukundo , abakurikiza Isabato . Icyo gipimo kirenze urugero gitara ubwoba icyo gihe yompi n'urupfu kizobahuzira mu muhezagiro wa Yezu Kristu. Ku Mana, icyo koraniriza rigamije gukoranya abagarariji “ *ku bw'intambara yo kuri musu uhambaye w'Imana Mushoboravyose.* ” Icyo koraniriza rigamije guha abagarariji umugambi wo kwica uzotuma na bo nyene bakwiriye kubabara urupfu mu maboko y'abahendanywe n'ibinyoma vyabo vy'idini. Imvyo nyamukuru y'intambara yari, vy'ukuri, uguhitamwo umusi wo kuruhuka, kandi mu buryo buteye ubwoba, Impwemu yerekana ko imisi yashikirijwe itangana. Kuko uwufise ivyerekeye Isabato yejeje nta kindi ari muni mu kamere yiwe atari “ *umusi ukomeye w'Imana Mushoboravyose.* ” Imisi ntingana kandi n'inguvu zirwanya ntizingana. Uko yirukanye shetani n'amadayimoni yiwe mw'ijuru, ni ko Yezu Kristu ari we “ Mikaheli ” w'ububasha azotegeka abansi biwe intsinzi yiwe .

Umurongo wa 15 : “ *Ehe ndaje nk'igisuma. Hahiriye uwuri maso kandi yitwararitse ivyambarwa vyawe, kugira ngo ntagende yambaye ubusa ngo babone isoni zawe.* »

Ikambi irwanya abakurikiza Isabato y'Imana ni icyo abakristo b'ibinyoma b'abahemu harimwo n'abo mu Baporotisanti Yezu yabwiye , mu Vyahishuriye Yohana 3:3 : “ *Ibuka rero ingene wakiriye n'ingene wumvise, uyigumye kandi wihane. Niwaba utari maso nzokuzako nk'igisuma, kandi ntuzomenya isaha nzokuzako .* Ahubwo, Impwemu amenyesha abatowe b'Abadiventisiti bungukirwa n'umuco wiwe wuzuye w'ubuhanuzi mu gihe ca nyuma ca « *Lawodiseya* » : « *Hahirwa uwuri maso, akaguma afise impuzu zawe* », kandi yerekeza ku kigo c'Abadiventisiti carutse kuva mu 1994, aravugaga kandi ati : « *kugira ngo na dome ngo ntitugende!* ”. Yamenyeshejwe kandi asigaye “ ari gusa ” , mu kugaruka kwa Kristo, azoba ari mu nkambi y'isoni n'ukwangwa , *bihuye n'ivyo muri 2 Kor .*

Umurongo wa 16 : “ *Barakoraniye ahantu hitwa Harumagedoni mu giheburayo.* »

Icyo koraniriza " rivugwa ntiyerekeye ahantu h'ubutaka, kuko ni " ikoraniriza " ry'impwemu rihuriza hamwe mu mugambi w'icyo gihe wo gufata ikambi y'abansi b'Imana. Ikindi kandi, ijamba " har " risobanura umusozi kandi birashika ko vy'ukuri hariho ikiyaga ca Me guide do muri Isirayeli ariko nta musozi w'icyo zina.

Izina “ *Harumagedoni* ” risobanura : “ umusozi w'agaciro ” , izina ryerekana, kuri Yezu Kristu, Ikoraniriza ryiwe , Uwo yatoye akoraniriza hamwe abatowe biwe bese. Kandi umurongo wa 14 waraduhishuriye hafi neza icyo intambara “ *Harumagedoni* ” ari co ; ku

bagarariji , intumbero ni Isabato y'Imana n'abayikurikiza ; ariko ku Mana, intumbero ni abansi b'abatoranijwe bayo b'intahemuka.

Uwo " musozi w'agaciro " ugaragaza , muri ico gihe nyene, " umusozi wa Sinayi " aho Imana yamenyesheje Isirayeli itegeko ryayo ku ncuro ya mbere inyuma y'aho bavuye mu Misiri. Kuko vy'ukuri, intumbero y'abagarariji ni Isabato y'umusi ugira indwi yezwa n'itegeko ryayo rya kane be n'abayikurikiza b'abizigirwa. Ku Mana, akaranga " k'agaciro " k'uwo " musozi " nta n'umwe yokwiharira, kuko ata n'umwe angana muri kahise k'abantu kose. Kugira ngo Imana ikingire ugusenga ibigirwamana kw'abantu, yarasigaye abantu batamenya aho yari iri nyakuri . Mu vy'ukuri iri mu Bumanuko bw'izinga rya Misiri mu migenzo, mu vy'ukuri iri mu Buraruko bushira Ubuseruko bwa " *Midiyani* " , aho " *Yetiro* " yaba , se wa " *Sefora* " , umugore wa Musa, ni ukuvuga mu Buraruko bwa Arabiya Saudite y'ubu. Abayibamwo baha umusozi Sinayi nyawo izina " al Law z " risobanura " Itegeko " ; izina ry'ukuri rishingira intahe inkuru yo muri Bibiliya yanditswe na Musa. Ariko si muri iki " *kibanza* " c'ubutaka abagarariji bazohura na Kristo w'intsinzi w'ubuninahazwa kandi w'ubumana. Kuko iri jambo " *ikibanza* " rizimiza kandi mu vy'ukuri rifata uruhande rw'isi yose, kuko abatowe, muri iki gihe, bakiri mu bibanza vyose vy'isi. Abatoranijwe bazima n'abazutse bazo " kwegeranywa " n'abamarayika beza ba Yezu Kristu kugira ngo bafatanye na Yezu mu bicu vyo mw'ijuru.

Umurongo wa 17 : " *Uwa karindwi asuka ibakure yiwe mu kirere. Haza ijwi rirenga riva mu rusengeru, ku ntebe y'ubwami, riti : Birarangiye !* »

Mu kimenyetso c' " *igihano c'indwi casutswe mu kirere* , " imbere y'uko abo bagarariji bashitsa umugambi wabo w'ubugizi bwa nabi, Yezu Kristu, we w'ukuri, araboneka afise ububasha bwose kandi afise ubuninahazwa, mu buninahazwa bwo mw'ijuru butagira uko bungana, aherekejwe n'abamarayika amajana n'amajana. **Turabona umwanya w' " *inzumbete y'indwi* "** aho nk'uko bivugwa mu Vyahishuriwe Yohana 11:15 , Yezu Kristu, Imana Mushoboravyose, akuraho shetani ubwami bw'isi. Mu Ef. 2:2 , Paulo avuga ko Shetani ari " *umutware w'ububasha bwo mu kirere* . " " *Umuyaga* " ni ikintu abantu bose bo kw'isi basangira kiganzako gushika ku kugaruka kw'ubuninahazwa kwa Yezu Kristu. Igihe c'ukuza kwiwe kw'ubuninahazwa ni igihe ububasha bwiwe bw'ubumana bukura kuri shetani ubwo butware n'ububasha ku bantu bukabushira ku musozo.

Mumenye ukwihangana kw'Imana imaze imyaka 6000 irindiriye umwanya izovuga ngo : " *Birarangiye !* " hanyuma agatahura agaciro aha " umusi w'indwi wejejwe " uvuga ubuhanuzi bw'ukuza kw'uwo mwanya aho umwidedemvyo yasizwe ku biremwa vyiwe bihemu uzohagarara . Ibiremwa vy'abagarariji bizohagarika kumubabaza, kumushavura, kumusuzugura no kumutera iteka kuko bizotikizwa. Muri Dan.12:1 Mpwemu yarahanuye uku kuza kw'ubuninahazwa avuga ko ari " **Mikaheli** " , izina ry'abamarayika bo mw'ijuru rya Yezu Kristu : « *Ico gihe Mikaheli azohaguruka , Umuganwa akomeye ahagarariye abana b'abantu bawe ; kandi hazoba igihe c'amarushwa, atarigeze abaho kuva habaho ihanga gushika ico gihe nyene. Ico gihe, abantu bawe bazokizwa, abo bazoba banditswe mu gitabu .* Imana ntiyorohe gutahura umugambi wayo wo gukiza kuko Bibiliya ntivuga izina " Yesu " kugira ngo yerekane Mesiya kandi imuha amazina y'ikigereranyo ahishura ubumana bwiwe bwihishije: " **Emanuel** " (Imana iri kumwe natwe) Yes.7:14 : " *Ni co gituma Uhoraho ubwiwe azoguha ikimenyetso c'isugi namma azoba, kandi azoba; el* " ; " **Data ahoraho** " muri Yes.9:5 : " *Kuko umwana yatuvukiye, twahawe umuhungu, ubutware buzoba ku bitugu vyiwe. Izina ryiwe rizokwitwa Igitangaza, Umujanama, Imana y'ububasha, Data wa twese ahoraho , Umukama w'amahoro .*

Umurongo wa 18 : " *Haba imiravyo, n'amajwi, n'imituragaro, n'umutingito mwinshi, utigeze ubaho kuva abantu bavuka kw'isi, umutingito ukomeye gutyo.* »

Aha niho dusanga ijambo ry'umurongo nyamukuru wo mu Vyahishuriwe Yohana 4:5 ryasubiwemwo mu Vyahishuriwe Yohana 8:5 . Imana yasohotse mu kutaboneka kwayo, abemera batizera kandi batizera, ariko kandi, abadiventisiti batowe b'intahemuka, barashobora kubona Imana Umuremyi Yezu Kristu mu buninahazwa bw'ukugaruka kwiwe. Ivyahishuwe 6 na 7 vyaduhishuriye inyifato zitandukanye z'izo nkambi zibiri muri iki gihe giteye ubwoba kandi c'ubuninahazwa.

Kandi bashikiwe n'umutingito ukomeye, barashingira intahe n'ubwoba izuka rya mbere ryabikiwe abatoranijwe na Kristo, nk'uko bivugwa mu Vyahishuriwe Yohana 20:5, n'uguduzwa kwabo mw'ijuru aho bafatanyaga na Yezu. Ibintu biriko biraba nk'uko vyamenyeshejwe muri **1 Tes .** *Kuko ijwi ry'umumarayika mukuru n'inzamba y'Imana bivuga induru, Umukama we nyene azomanuka ava mw'ijuru, abapfuye muri Kristu ni bo bazobanza kuzuka. Maze twebwe abazoba bakiriho tuzojanwa hamwe na bo mu bicu gusanganira Umukama mu kirere .* Nkoresha uyu murongo kugira ngo nshire ahabona icyumviro c'intumwa ku bijanye n'ingene « *abapfuye* » bameze : « *twebwe abazima tukagumaho gushika ku kuza kw'Umukama ntituzobanziriza abapfuye* » . Paulo n'abo mu gihe ciwe ntibiyumvira nk'abakirisu b'ikinyoma bo muri iki gihe yuko abatowe " *bapfuye* " bari imbere ya Kristo, kuko ukuzirikana kwiwe kwerekana ko ahubwo, bese biyumvira ko abatowe " *bazima* " bokwinjira mw'ijuru imbere y'*abapfuye* .

Umurongo wa 19 : “ *Igisagara gikomeye kigabanywamwo ibice bitatu, ibisagara vy'amahanga birasenyuka, Babiloni ikomeye iraza kwibukwa imbere y'Imana, ngo iyihe igikombe c'umuvinyu w'uburake bwayo bukaze. »*

Ivyo “ *bice bitatu* ” vyerekeye “ *ikiyoka, igikoko n'umuhanuzi w'ikinyoma* ” vyakoraniye ku murongo wa 13 w'iki kigabane. Insobanuro ya kabiri ishingiyeye kuri iki canditswe co muri Zek.11:8 : “ *Nzotikiza abo bungere batatu mu kwezi kumwe; Umutima wanje ntiwabihanganiye, umutima wabo na wo uranyanka .* Muri ivyo, « *abungere batatu* » bagereranya ibice bitatu vy'abantu ba Isirayeli : umwami, abakuru b'idini n'abahanuzi. Hakurikijwe ikibazo ca nyuma, aho ukwizera kw'Abaporotisanti n'ukwizera kw'Abagatolika bifatanyaga kandi bikaba bihurikiye hamwe, " *ivyo bice bitatu* " bimenyekana na : " *ikiyoka* " = shetani ; “ *igikoko* ” = ibisata vy'Abagatolika n'Abaporotisanti vyahenzwe ; “ *umuhanuzi w'ikinyoma* ” = abakuru b'idini ry'Abagatolika n'Abaporotisanti.

Mu nkambi yatsinzwe, ugutahura neza kurahagarara, " *igisagara gikomeye cacitsemwo ibice bitatu* " ; Mu bantu bahenda kandi bahenda , amakambi y'igikoko n'umuhanuzi w'ikinyoma , urwanko n'inzika bituma umuntu yihora abahendahenda bahenda ari bo batuma batakaza agakiza. Aho ni ho insiguro y' " *umwimbu* " iranguka n'ugutorera umuti amaraso kw'ibiharuro vy'abantu benshi bigamije , mu buryo bubereye kandi bubereye, abigisha b'idini. Iyi ngabisho ivuye muri Yak.3:1 rero iraronka insobanuro yayo yuzuye : “ *Bene Data, benshi muri mwebwe ntibabe abigisha, kuko muzi ko tuzocirwa urubanza rukomeye kuruta .*” Muri iki gihe c' " *ibiza* " , ico gikorwa kivyurwa n'iri jambo : " *Imana yibuka Babiloni Nkuru kugira ngo iyihe igikombe c'umuvinyu w'ishavu ryayo ry'agahomerabunwa .*” Apo.18 izoba igenewe gusa kuvyura ico gihano c'abanyadini b'abanyaruyeri.

Umurongo wa 20 : “ *Ibirwa vyose birahunga, imisozi ntiyaboneka. »*

Uyu murongo uravugaga mu ncamake ihinduka ry'isi , iyo ishikiye n'ibintu bikomeye cane , ifata uruhande rw'akaduruvayo k'isi yose , ikaba isanzwe " *itagira ishusho* " kandi vuba " *ikaba* " *ubusa* " canke " *ubusa* " . Ivyo ni vyo biva ku “ *caha gisenya* ” kivugwa muri Daniyeli 8:13 kandi gihano caco ca nyuma kivugwa muri Dani . 9:27.

Umurongo wa 21 : “ *Urubura runini rufise uburemere bwa italanto , rugwa ku bantu ruvuye mw'ijuru ; nuko abantu batuka Imana kubera ico kiza c'urubura, kuko ico kiza cari kinini cane. »*

Igikorwa

cabo kibi kirangiye , ababa kw'isi na bo bazozimanganywa n'ikiza batazoshobora guhunga : a mabuye y' " urubura " azobagwako . Mpwemu abaharura uburemere bwa " *italanto imwe* " canke ibiro 44,8 . Ariko iri jambo " *italanto* " ni inyishu yo mu vy'impwemu ishingiye ku " mugani w'italanto " . Muri ubwo buryo, ashira ku baguye uruhara rw'abatatumye " *italanto* " canke ingabire Imana yabahaye mu mugani zivyara ivyamwa. Kandi iyo nyifato mbi yarangije ibatwara ubuzima bwabo, iya mbere , n'iya kabiri yari ishikira gusa abatowe vy'ukuri. Gushika mu mpemu yabo ya nyuma y'ubuzima, barabandanya " *gutuka* " (gutuka) " Imana " yo mw'ijuru ibahana.

" Umugani w'italanto " uzoba rero warangutse vy'ukuri. Imana iha umuntu wese, nk'uko ibikorwa vy'ukwizera kwiwe bimushingira intahe ; ku bakirisu b'abahemu azobaha urupfu kandi azokwerekana ko ari umunyaruyeri kandi w'umunyarugomo nk'uko biyumvira kandi bamucira urubanza . Kandi abatoranijwe b'abizigirwa azobaha ubuzima budahera nk'uko ukwizera bari bashize mu rukundo rwiwe no mu budahemuka butunganye bwashimagijwe muri Yezu Kristu kubera bo ; ivyo vyose bishingiye ku ngingo ngenderwako Yezu yavuze muri Mat.8:13: " *bibabere nk'uko ukwizera kwanyu kuri* " .

Inyuma y'ico kiza ca nyuma, isi iraba umusaka, ntihagire ubuzima bwose bw'abantu buba buriho. Rironka rero " *nyenga* " iranga Itanguriro 1:2.

Igice ca 17 : Umumaraya arakurwako igipfukisho aramenyekana

—

Umurongo wa 1 : " *Umwe muri ba bamarayika indwi bari bafise amabakure indwi araza, aravugana nanje ati : « Ngwino, ndakwereke urubanza rwa maraya akomeye yicaye ku mazi menshi azocirwa. »*

Kuva kuri uwo murongo wa mbere , Mpwemu yerekana intumbero y'iki gice ca 17 : « ***urubanza*** » rw' « ***maraya akomeye*** » ari we « ***yicaye ku mazi menshi*** » ni ukuvuga uwuganza , nk'uko umurongo wa 15 ubivuga , « *ibisata vy'abantu, amasinzi, amahanga n'indimi* » uwo , muni y'ikimenyetso ca religions i *Euphrates* . " *inzumbete ya gatandatu* " y'Ivyahishuriwe Yohana 9:14 : USA, Amerika y'Epfo , Afirika na Australiya. Igikorwa kijanye n'urubanza gifitaniye isano n'ivyo " *ibizago indwi vya nyuma* " canke " *amabakure indwi* " vyasutswe n' " *abamarayika indwi* " biri mu kigabane ca 16 c'imbere y'aho .

" Urubanza " *ruvugwa ni urwo Imana Mushoboravyose yishura, iyo ikiremwa cose* co mw'ijuru no kw'isi gifise kandi kizobwirizwa kubazwa ; Ivyo ni ukuvuga ingene iki gice gihambaye. Twabonye mu butumwa bw'umumarayika ^{wa 3} bwo mu kigabane ca 14 ko ukwo kumenyana bivamwo ubuzima budahera canke urupfu. Ivyo rero bivugwa muri urwo " *rubanza* " ni ivyerekeye " *igikoko kiduga kiva mw'isi* " kiri mu kigabane ca 13 .

Naho hariho imburi z'amateka n'ubuhanuzi, na zo nyene, ukwizera kw'Abaporotisanti mu 1843, n'ukwizera kw'Abadiventisiti kwemewe mu 1994, vyaguye biciriwe urubanza n'Imana ko bidakwiriye agakiza Yezu Kristu yatanze. Mu kwemeza urwo rubanza, bomp barijijye mu masezerano y'ubumwe bw'amashengeru yashikirijwe n'ukwizera kw'Abagatolika b'i Roma, naho nyene abatsimvyi b'iyoyi migwi yompi bari baraciriye urubanza kamere yayo y'ubushetani. Kugira ngo uwo yatowe ntabwo iryo kosa,

ategerezwa kwemera ata gukeka ko umwansi mukuru wa Yezu Kristu ari we: Roma, muri kahise kayo kose k'ubupagani n'ak'ubupapa. Icaha c'amadini y'Abaporotisanti n'Abadiventisiti ni kinini cane kubera ko abatsimvyi b'ayo madini yompi baciriye urubanza kandi bigisha iyo kamere y'ubushetani y'idini ry'Abagatolika b'i Roma. Ukwo guhindura ivyo bibiri ni igikorwa co guhemukira Yezu Kristu Umukiza wenyene n'Umucamanza mukuru. Ivyo vyashobotse gute? Amadini yompi yahaye agaciro gusa amahoro yo kw'isi n'ugutahura neza hagati y'abantu; kandi, ko ukwizera kw'Abagatolika kutagitoteza, kuri bo, kwemerwa canke mbere kwiza, gufatanya gushika aho bagira isezerano n'ugusezerana na kwo. Iciumviro c'Imana cahishuwe n'urubanza rugorotse rero birasuzugurwa, bikahonyorwa munsu y'ibirenge. Ikosa ryari ryo kwemera ko Imana mu vy'ukuri irondera amahoro hagati y'abantu, kuko mu vy'ukuri, icira urubanza ibibi bikorerwa umuntu wayo, itegeko ryayo, n'ingingo ngenderwako zayo z'ivyiza zihishurirwa mu mategeko yayo. Ico kintu ni ikintu gikomeye cane kuko Yezu yivugiye neza cane ku bijanye n'ico kibazo mu kuvuga muri Mat. *Sinaje kuzana amahoro, ahubwo naje kuzana inkota. Kuko naje gutera amacakubiri umwana akarwanya se, n'umukobwa akarwanya nyina, n'umukazana akarwanya inabukwe; kandi abansi b'umuntu bazoba abo mu rugo rwiwe.* » Ku ruhande rwayo, ubudiventisiti buzwi ntibwarumvise Mpwemu w'Imana, mu kugarura Isabato y'umusi w'indwi hagati y'umwaka w'1843 n'uwa 1873, yayerekanye umusi w'Imana w'Abaroma yita " *ikimenyetso c'igikoko* " kuva yashingwa kw'igenekerezo rya 7 Ntwarante 321. yacitse ubugenzi n'ubuvukanyi, itandukanye n'iy'Imana iguma ari **imwe nyene**, imisi y'Imana ya gikirisu yarazwe ubupagani bw'izuba ni yo ituma ishavura cane. Urubanza rumwe rumwe ruhambaye ni urw'Imana kandi Ivyahishuwe vyawe vy'ubuhanuzi bigamije kudufatanya n'urubanza rwayo. Ivyo bituma amahoro adashobora gupfuka uburakari bubereye bw'Imana nzima. Kandi dutegerezwa gucira urubanza nk'uko acira urubanza no kumenya intwari z'abanyagihugu canke z'idini twisunze ukuntu abona ibintu mu buryo bw'Imana. Ivyo bituma tubona " *ico gikoko* " n'ibikorwa vyaco no mu bihe vy'amahoro ahenda.

Umurongo wa 2 : " *Abami bo kw'isi barasambana na we, ababa kw'isi baborerwa umuvinyu w'ubusambanyi bwiwe.* »

Muri uwo murongo hariho isano n'ibikorwa vy' " *umugore Yezebeli* " yagirizwa na Yezu Kristu ko yatumye abasuku biwe banywa " *umuvinyu w'ubusambanyi (canke ubusambanyi)* " wo mu vy'impwemu mu Vyahishuriwe Yohana 2:20; ibintu vyemezwa mu Vyahishuriwe Yohana 18:3. Ivyo bikorwa kandi birahuza " *maraya* " n' " *inyenyeri y'umubavu* " yo mu Vyahishuriwe Yohana 8:10-11; absinthe ari umuvinyu wiwe w'ubumara Mpwemu agereranya inyigisho yiwe y'idini ry'Abagatolika b'i Roma.

Muri uwo murongo, igitutsi Imana ituka idini ry'Abagatolika kirabereye no mu gihe cacu c'amahoro kuko ikosa ritukwa ritera ubukuru bwayo bw'Imana. Ivyanditswe muri Bibiliya Nyeranda, ari vyo bigize " *ivyabona bibiri* " vyayo, birashingira intahe inyigisho y'idini y'ikinyoma y'iryo dini ry'Abaroma. Ariko ni ukuri ko inyigisho yiwe y'ikinyoma izogira ingaruka mbi kuruta izindi ku bantu azoba yazimiye : urupfu rw'ibihe bidahera; ivyo bizotuma igikorwa cabo co kwihora c' " *umuzabibu* " wo mu Vyahishuriwe Yohana 14:18 gushika kuri 20 ugira ico akoze.

Umurongo wa 3 : " *Anjana mu bugaragwa mu mpwemu. Hanyuma mbona umugore yicaye ku gikoko gitukura cuzuye amazina y'ugutuka Imana, gifise imitwe indwi n'amahembe cumi.* »

" *... mu bugaragwa* ", ikimenyetso c'ikigeragezo c'ukwizera ariko kandi c'ikirere c'impwemu " *c'umwuma* " c'igihe cacu c'iherezo (Dan.11:40) ", iki gihe, ikigeragezo ca nyuma c'ukwizera muri kahise k'isi, Mpwemu agereranya uko ivy'impwemu vyifashe muri iki gihe ca nyuma. " *Uwo mugore aganza igikoko c'umutuku.* " Muri iyo shusho, Roma

iraganza " *igikoko kivyuka kiva mw'isi* " kigaragaza Abaporotisanti USA mu gihe bagira " *gusenga ikimenyetso c'ico gikoko* " Gatolika mu gutegeka umusi waco wo kuruhuka warazwe n'umwami w'abami Constantin ^{wa mbere}. Muri iki gihe ca nyuma, nta yindi miheto ikiriho, haba ku " *mitwe indwi* " y'Uburoma bw'idini, canke ku bimenyetso vy' " *amahembe cumi* " , muri iki gihe, vy'abategetsi b'abanyagihugu b'ibisata vy'abakirisu vy'i Buraya no kw'isi yose bikoresha. Ariko iyo nzira yose ni ibara ry'icaha : « *umutuku* ».

Muri Apo.13 :3 dusoma ngo : “ *Mbona umwe mu mitwe yiwe umeze nk'uwakomeretse cane ; ariko igikomere ciwe co gupfa carakira. Isi yose iratangara inyuma y'ico gikoko* . Turazi ko ukwo gukira kwatewe n'Isezzerano rya Napoléon ^{wa mbere}. Kuva ico gihe , ubupape bw'Abagatolika b'i Roma ntibugitoteza, ariko rero, reka twihweze akamaro kavyo, Imana irabandanya kuvyita " ***igikoko*** " : " *Kandi isi yose yari mu gushima inyuma y'ico **igikoko*** . " Ivyo biremeza insobanuro yatanzwe haruguru. Umwansi w'Imana aguma ari umwansi wayo kuko ivyaha vyawe ku vyagezwe vyayo bidahera, mu gihe c'amahoro nk'igihe c'intambara. Kandi umwansi w'Imana rero ni n'uw'abatoranijwe bayo b'intahemuka mu bihe vy'amahoro canke vy'intambara.

Umurongo wa 4 : “ *Uwo mugore yari yambaye ibara ry'umuyugubwe n'iry'umutuku, yari yambaye inzahabu n'amabuye y'agaciro n'amasaro . Yari afise mu kuboko igikombe c'inzahabu cuzuye ibizira n'ubuhumane bw'ubusambanyi bwiwe.* »

Aha na ho nyene, insobanuro itangwa ivuga ku makosa yo mu vy'impwemu yo mu nyigisho . Imana iracira urubanza imigenzo yiwe y'idini ; abantu benshi bayo n'ukaristiya zayo ziteye isoni n'imbere ya vyose, ukuntu iryohereza n'ubutunzi n'ubutunzi biyishikana ku vyo gusenyerera ku muguzi umwe vyipfuzwa n'abami, abanyacubahiro n'abatunzi bose bo kw'isi. " *Indaya* " itegerezwa guhaza " aba clients " biwe canke abakunzi biwe.

Iryo bara “ *ry'umutuku* ” rikomoka ku “ *maraya* ” ubwiwe : “ *ibara ry'umuyugubwe n'iry'umutuku* .” Ijambo “ *umugore* ” ryerekana “ *ishengero* ”, ikoraniro ry'idini, nk'uko biri muri Ef . Imana ishushanya abantu benshi b'Abagatolika, ikoresheje igikombe “ *c'inzahabu* ” aho umuvinyu w'inzoga ushobora guserukira amaraso ya Yezu Kristu. Ariko none Umukama abivugako iki ? Atubwira yuko aho kubona amaraso yiwe acungura, abona gusa “ *ibizira n'ubuhumane bw'ubusambanyi bwiwe* .” Muri Dan.11:38, “ *inzahabu* ” yaravuzwe nk'ugushaza kw'amashengero yiwe Mpwemu ashira ku “ *mana y'ibihome* .”

Umurongo wa 5 : “ *Mu ruhanga rwiwe hari handitswe izina **ry'Ibanga** : Babiloni ikomeye, nyina w'abamaraya n'ibiteye isoni vyo kw'isi.* »

“ *Ibanga* ” rivugwa muri uyu murongo ni “ *ibanga* ” ry'abo Mpwemu wa Yezu Kristu atamurikira gusa ; Ni bo kandi, ikibabaje, ari bo benshi kuruta abandi bose. Kuko, “ *ukuroranirwa n'ukuroranirwa kw'amayeri* ” y'intwari ya papa yatangajwe kuva muri Dani 8:24-25 bizokwemezwa gushika kw'isaha y'urubanza rwayo, ku mpera y'isi. Ku Mana, ni “ *ibanga ry'ububisha* ” ryamenyeshejwe kandi ryaramaze gushirwa mu ngiro na shetani mu gihe c'intumwa, nk'uko bivugwa muri 2 Tes.2:7 : “ *Kuko ibanga ry'ububisha risanzwe rikora; Ni ngombwa gusa ko uwukiriko aramufata yazimiye* . ” Iryo “ *banga* ” rifitaniye isano n'izina “ *Babiloni* ” ubwaryo, ivyo bikaba bifise insiguro, kuko igisagara ca kera c'iryo zina kitakiriho. Ariko Petero yari amaze guha Roma iryo zina mu buryo bw'impwemu, muri 1 Pet. Nimwirinde insobanuro zibiri z'ijambo « *isi* » na ryo nyene ryerekeza aha, ukugamburuka kw'Abaporotisanti, kuko uko ukwizera kw'Abaporotisanti guhurikiye hamwe, ukwizera kw'Abaporotisanti ni kw'inshi, kugira ngo bamenyekane ko ari « *abamaraya* », abakobwa ba « *nyina* » wabo w'Umugatolika. Abakobwa barasangira “ *ibizira* ” vya “ *nyina wabo* .” Kandi ikintu nyamukuru muri ivyo “ *biteye isoni* ” ni umusi w'Imana, “ *ikimenyetso* ” c'ubukuru bwaco bw'idini bufatanye na co.

Insobanuro y'ijambo " *igihugu* " na yo nyene irabereye kubera ko ukutumvikana kw'idini ry' Abagatolika ari kwo kwatumye haba ubugizi bwa nabi bukomeye bw'idini mpuzamakungu . Yarahunyeye yongerera atuma ukwizera kwa gikirisu kwankwa mu gutuma abami bahindura abantu bo kw'isi kugira ngo bavyumvire. Ariko amaze gutakaza ububasha bwiwe, " *ibizira* " vyawe vyarabandaniye, ahezagira abo Imana ivuma, akavuma abo ihezagira. Kamere yiwe y'ubupagani iragaragara igihe yita " mwenewacu " abayisilamu idini ryabo ryerekana Yezu Kristu nk'umwe mu bahanuzi batobato.

Umurongo wa 6 : " *Mbona uwo mugore aborewe n'amaraso y'aberanda n'amaraso y'abashingira intahe Yezu. Namubonye, ndatangara cane.* »

Uyu murongo ufata amajambo yavuzwe muri Dan.7:21, usobanura neza aha ko " *aberanda* " arwana kandi akaganza ari bo vy'ukuri " *ivyabona vya Yezu.* " Iyo biramurikira cane akabanga ka " *Babiloni Akomeye.* " Idini ry'Abaroma rinywa " *amaraso* " y'abatoranijwe gushika aho baborerwa. Ni nde yokwikeka ko ishengerero rya gikirisu, nk'iry'Uburoma bwa papa bwo muri iki gihe, ari ryo " *maraya* " yatumye " *aborerwa amaraso yamenetse n'ivyabona vya Yezu* " ? Abatoranijwe, ariko ni bo bonyene. Kuko Mpwemu yabamenyesheje biciye mu buhanuzi imigambi y'ubwicanyi y'umwansi wabo . Ukwo gusubira muri kamere yiwe mbi n'ububisha kuzoba ingaruka ziboneka z'iherezo ry'igihe c'ubuntu. Ariko ubwo bubisha buzoba, ikiruta vyose, kandi mbere bitangaje kuruta, kamere y'ukwizera kw'Abaporotisanti kuganza muri iki gihe c'iherezo ry'isi. Mpwemu avuga ukwavyo " *aberanda* " n' " *ivyabona vya Yezu.* " " *Aberanda* " ba mbere barashikiwe n'uruhamo rw'Abaroma, rw'abapagani, rw'abarepubulika n'urw'abami ; " Abashingantahe *ba Yezu* " barakubitwa n'Uburoma bw'abapagani n'ubw'abapapa. Kuko indaya ari igisagara : Roma ; " *igisagara gikomere gifise ububasha ku bami bo kw'isi* " kuva cashika muri Isirayeli, muri Yudaya mu - 63, nk'uko Dan.8:9 abivuga : " *ibihugu vyiza kuruta ibindi vyose* ". Amateka y'agakiza azohera n'ikigeragezo c'ukwizera aho " *abashingantahe ba Yezu* " bazoboneka bagakora kugira ngo bashingire intahe iyo mvugo ; Gutyo bazoha Imana imvo yumvikana yo kwinjiramwo kugira ibakize urupfu rwategekaniye. Mu gihe ciwe, Yohani yari afise imvo yumvikana yo gutangazwa n' " *akabanga* " kerekeye igisagara ca Roma. Yari amuzi gusa mu bijanye n'impuzu yiwe y'ubupagani y'ubukazi kandi itagira imbabazi, iyo na yo ikaba yari yatumye afungwa mw'izinga rya Patimo. Ibimenyetso vy'idini nk' " *igikombe c'inzahabu* " cari gifise uwo " *maraya* " rero vyari gushobora kumutangaza bibereye.

Umurongo wa 7 : " *Umumarayika arambaza ati : Kuki utangaye ? Ndakumenyesha ibanga ry'uwo mugore n'iy'igikoko kimuhetse, gifise imitwe indwi n'amahembe cumi.* »

" *Ibanga* " ntirigenewe kugumaho ibihe bidahera, kandi kuva ku murongo wa 7 gushika ubu, Mpwemu azotanga amakuru azotuma Yohani natwe ubwacu dushobora guterura " *ibanga* " maze tukamenya neza igisagara ca Roma n'uruhara rwaco mw'ishusho y'umurongo wa 3 ibimenyetso vyaco, na none, bivugwa.

« *Umugore* » yerekeza ku kamere k'idini k'Uburoma bwa papa , ukwivugira kwaryo ko ari « *umugeni w'Umwagazi w'intama* », Yezu Kristu. Ariko Imana irahakana ivyo mu kumwita " *maraya* . »

" *Ico gikoko kigitwara* " kigereranya intwari n'ibisata vyemeza kandi bikemeza ivyo kivuga mu vy'idini. Iyo bikomoka mu " *mahembe cumi* " y'ubwami bwashinzwe mu Buraya bumaze kwidagemeza ku butegetsi bw'Uburoma bw'umwami nk'uko bihuye n'ishusho itangwa muri Dani . 7:24. Bakurikira Uburoma bw'umwami bw' " *igikoko ca kane* ". Kandi izo ntara zishikiwe n'ico kibazo ziguma ari zo nyene gushika kw'iherezo. Imipaka irahinduka, intwari zirahinduka, ziva ku butegetsi bw'umwami zija ku butegetsi bwa repubulika, mugabo umugenzo w'ubukirisu bw'ikinyoma bw'abapapa b'Abaroma urabahuza ku buryo bubi kuruta. Mu ^{kinjana} ca 20 , ubwo bumwe bwari burongowe n'Abaroma bwashizweho

n'Ubumwe bw'Uburayi bwashizweho n'amasezerano y'i Roma yo ku
25 Ntwarante 1957 n'ya 2004 .

wa

Umurongo wa 8 : “ *Ico gikoko wabonye cariho, ariko ntakiriho. Ategerezwa kuduga avuye mu nyenga, aja mu guhona. Kandi ababa kw'isi batanditswe amazina yabo mu gitabo c'ubugingo uherye kw'iremwa ry'isi, bazotangara nibona ca gikoko, kuko cariho, none ntikiriho, kandi kizobaho. »*

" *Ico gikoko wabonye cariho, ariko ntikiriho.*" Impinduro : Ukwihanganirana kw'idini rya gikirisu kwariho kuva mu 538, kandi ntaco kuriho, kuva mu 1798. Mpwemu atanga icyumviro c'igihe cavuzwe mu buryo butandukanye ku ngoma ya papa y'ukwihangana kuva muri Dan.7:25 : " *igihe, ibihe, n'igice c'igihe ; amezi 42 ; imisi 1260*". Naho ukwihanganira kwiwe kwarangijwe n'igikorwa ca " *igikoko kiduga kiva mu mwobo utagira iherezo* , " kigaragaza Impinduka y'Abafaransa n'ubutemera Imana bwayo bw'igihugu mu Vyahishuriwe Yohana 11 :7, aha ijambo " *icobo kitagira iherezo* " rirerekanwa nk'igikorwa gifitaniye isano na shetani, " *Destroys ehumanizm , and 11. IIs " umumarayika w'ikinogo kitagira iherezo .*" Ivyahishuwe 20:1 izotanga insobanuro : “ *shetani* ” azoboshwa “ *imyaka igihumbi* ” kw'isi yacitse umuntu yitwa “ *nyenga* .” Mu kuvuga ko inkomoko yaco iri muri co mu " *nyenga* " , Imana irahishura ko ico gisagara kitigeze gifitaniye ubucuti na co ; canke, mu gihe c'ubutegetsu bwayo bw'abapagani, ivyo bikaba bihuye n'ubwenge cane, ariko kandi, mu gikorwa cayo cose c'idini ry'ubupapa, bitandukanye n'ivyo amasinzi y'abantu bazimiye bemera ku bijanye n'ugutakaza kwabo, kuko bazosangira na yo, “ *ukuzimangana* ” kwayo kwa nyuma aha guhishurirwa. Kubera ko basuzuguye ijambo ry'ubuhanuzi, abashikiwe n'ibinyoma vy'Abaroma bazotangara kuko ukutumvikana kw'idini kuzosubira “ *kugaragara* ” muri iki gihe ca nyuma camenyeshwe kandi kigahishurirwa. Imana rero iratwibutsa ko izi amazina y'abatoranijwe, kuva “ *isi ishingwa* ” . “ *Amazina* ” yabo yari yanditswe mu “ *gitabu c'ubuzima c'Umwagazi w'intama* ” Yezu Kirisitu. Kandi kugira ngo abakize, yafunguriye ubwenge bwabo amabanga y'ubuhanuzi bwiwe bwo muri Bibiliya.

Ndasaba aha isesengura rya kabiri ry'uwo murongo ku bijanye n'ijambo “ *nyenga* ”. Muri iki cyumviro, ndafata mu muzirikanyi ikintu ca nyuma Mpwemu yibandako nk'uko adondora « *igikoko c'umutuku* » mu murongo wa 3. Nk'uko twabibonye, ukutagira « *ibitsibo* » ku « *mahembe cumi* » n'« *imitwe indwi* » bica bishira mu « *gihe c'iherezo* » ; iyo mu gihe cacu. Naramaze igihe kirekire niyumvira ko icyumviro c' " *ikijuju* " coshobora gusa kwerekeza ku gikorwa c'ukudashobora kwihanganirana n'ubutegetsu bw'agahomerabunwa, kandi ivyo bishobora gusa guterwa n'intwari y'ukudashobora kwihanganirana y'imisi ya nyuma cane yanzwe n'ikigeragezo ca nyuma c'ukwizera kw'isi yose. Ariko mu vy'ukuri, mu mpera z'iki gihe c'imbeho ca 2020 mu gihe c'Imana, ikindi cyumviro kirahumekewe muri jewe. Ico " *gikoko* " mu vy'ukuri kiguma cica ubugingo bw'abantu, kandi abashikirwa n'inyigisho zaco z'ubumuntu zikomeye kandi ziteye isoni ni benshi cane kuruta abashikirwa n'ukutabona kwaco. Iyo nyifato nshasha y'ubumuntu iryoshe kandi ihenda iva hehe ? Ni ivyamwa vy'iragi ry'ivyiyumviro vy'umwidegemvyo vyavuye mu bafilozofe b'abanyagihugu b'abanyagihugu Imana yibandako mu Vyahishuriwe Yohana 11:7 mw'izina ry' " *igikoko kiduga kiva mu mwobo w'ikuzimu* ." Ibara " *ry'umutuku* " rifitaniye isano n' " *igikoko* " c'iki gihe cacu, ku murongo wa 3 w'iki gice, rigaya icaha cavutse ku mwidegemvyo urenze urugero umuntu yihaye. Ni nde aserukira ? Abanyaburengerero baganzwa n'inkomoko ya gikirisu bafise ishingiro ry'idini ryarazwe n'idini ry'abagatolika ry'i Buraya : USA n'Uburayi vyose vyahenzwe n'idini ry'abagatolika. “ *Igikoko* ” Imana itwereka ni iherezo ry'ibikorwa vyavuzwe mu butumwa bw' " *inzumbete ya gatanu* ”. Ukwemera kw'Abaporotisanti, guhendahenda n'ukwizera kw'Abagatolika kwagizwe amahoro, guhuza ubuporotisanti n'ubugatolika bwavumwe n'Imana, bufatanijwe n'ubudiventisiti bw'inzego buzwi mu 1994, kubera " *ugutegura intambara* " y'Ivyahishuriwe Yohana 9 :7-9, " *ya*

Harumagedoni " , nk'uko bivugwa na Rev. abasavyi b'Imana b'intahemuka ba nyuma . ,abiziriza kandi bakitondera Isabato yiwe ; umusi ugira indwi ni ikiruhuko categetswe n'itegeko rya kane mu mategeko yiwe cumi. Mu bihe vy'amahoro , insiguro zabo zishira hejuru urukundo rw'abavukanyi be n'umwidegemvyo w'ijwi ryo mu mutima. Ariko uwo mwidegemvyo w'agaterasoni kandi w'ikinyoma watumye abakunda umwidegemvyo bajana mu " *rupfu rwa kabiri* " amasinzi y'abantu benshi baba mw'isi y'uburengero ; ivyo birangwa, mu rugero runaka, n'ukutemera Imana, mu rugero runaka, n'ukutagira ico bitaho, kandi mu rugero rutoyi, n'imihango y'idini ihindurwa ubusa , kubera ko bacirirwa urubanza n'Imana , kubera inyigisho zabo z'idini z'ikinyoma . Muri ubwo buryo, ico *gikoko* c'ubumuntu cakomotse mu " *kuzimu* " nk'uko Mpwemu abihishura muri uyu murongo , mu buryo bw'uko idini rya gikirisu ryacitse ishusho n'ugushira mu ngiro ivyiyumviro vy'ubumuntu vy'abanyabwenge, Abagiriki, Abafaransa canke abanyamahanga b'abanyagihugu . **Nka kurya nyene Yuda yasomye Yezu, urukundo rw'ikinyoma kandi rwo gukwegera abantu rwo mu gihe c'amahoro rwica abantu kuruta inkota .** " *Igikoko* " c'igihe cacu c'amahoro na co nyene kiraragwa akaranga k' " *umwijima* " ijambo " *nyenga* " rigiha muri Itang. 1:2 : “ Isi yari ubusa, *umwijima* wari hejuru y'amazi maremare , kandi Mpwemu w'Imana yariko aragenda hejuru y'amazi .” Kandi iyo kamere y'*umwiza* y'imiryango y'inkomoko ya gikirisu ubwayo irazwe n' " *umuco* " , *izina ry'abanyagihugu b'abanyagihugu* b'abafaransa b'abanyagihugu b'abanyagihugu .

Mu gutanga iyo nsiguro, Mpwemu ashika ku ntumbero yiwe ari iyo guhishurira abasuku biwe b'intahemuka urubanza rwiwe ku isi yacu y'Uburengero n'ibitutsi ayibwira. Gutyo aragaya ivyaha vyawe vyinshi n'uguhemukira Yezu Kristu, Umukiza wenyene ibikorwa vyabo bitera isoni.

Umurongo wa 9 : “ *Ng'uyu ubwenge bufise ubwenge : iyo mitwe indwi ni imisozi indwi uwo mugore yicayeko.* »

Uwo murongo uremeza imvugo Roma yahora yitwa ngo : “ Roma, igisagara c'imisozi indwi.” Nasanze iryo zina rivugwa mu gitabu c'ivy'ubutaka c'ishure rya kera co mu mwaka w'1958.

Ariko ivyo ntabwo bishobora gushikirizwa; Iyo " *misozi indwi* " yitwa " imisozi " iracaraho n'ubu ifise amazina: Kapitolini, Palatini, Kayelini, Aventini, Viminali, Esikilini na Kirinali. Mu gihe cayo c'ubupagani, iyo misozi " ibibanza vy'imisozi " yose yari ifise insengero zari zigenewe ibigirwamana vy'Imana vyaciriwe urubanza n'Imana. Kandi kugira ngo yubahirize " *imana y'ibihome* " , ukwizera kw'Abagatolika na kwo nyene kwarubatse basilika yako, ku Ca elius yerekana " ijuru " nk'uko Roma ibivuga. Ku nzu y'ubutegetsu, " umutwe " , ni ho hari Ingoro y'Igisagara, igice c'ubutungane bw'abanyagihugu . Reka tugaragaze ko umugenzi w'imisi ya nyuma, Amerika, na we nyene atwara avuye mu " Capitol " iri i Washington. Aha na ho, ikimenyetso « umutwe » kirashingira intahe n'ubu butegetsu buhambaye buzosubirira Roma, bugategeke , na bwo , ababa kw'isi , « *imbere yiwe* » nk'uko Ivyahishuwe 13:12 bivuga.

Umurongo wa 10 : " *Hariho kandi abami indwi : batanu baraguye, umwe ariho, uwundi ntaraza, kandi niyaza azomara igihe gito.* " »

Muri uwo murongo , biciye ku mvugo « *abami indwi* » , Mpwemu ashira ku Roma « intwari indwi » zikurikirana , ku zitandatu za mbere : ubutegetsu bw'umwami kuva mu -753 gushika mu -510 ; Repubulika, Konsula , Ubutegetsu bw'Igitugu, Ubutegetsu bw'Igitugutu, Ubwami kuva kuri Octavien, Kayisari Augusto Yezu yavukiyeko , n'Ubwami bwa Tetrarchie (abami 4 bafatanije) mu kibanza ca karindwi hagati ya 284 na 324, ivyo bikaba vyemeza ukuri " *bitegerezwa kumara igihe gito* " ; mu vy'ukuri imyaka 30. Umwami w'abami mushasha Constantin wa mbere yaravuye i Roma ^{ningoga} , aja kuba mu Buseruko i Bizansi (Constantinople yahinduwe izina Istanbul n'Abaturuki) .

Ariko kuva mu 476, ubwami bwo mu burengero bw'Uburoma bwarasenyutse maze "amahembe cumi" ya Daniyeli n'Ivyahishuriwe Yohana aronka ubwigenge bwayo mu gushinga ubwami bw'Uburayi bwo mu burengero. Kuva mu 476, Roma yagumye iri mu minwe y'abanyamahanga b'Abastrogote, abo bakaba bayikuye mu 538 na Jenerali Belisarius yarungitswe n'ingabo ziwe n'Umwami w'abami Justinien yaba mu Buseruko i Constantinople.

Umurongo wa 1 1 : " Kandi ico gikoko cariho, kikaba kitariho, na co nyene ni umwami wa munani, kandi ni uwo mu bandi indwi, kandi kigiye gutikizwa. »

"Umwami wa munani" ni ubutegetsi bw'idini bwa papa bwashinzwe mu 538 n'itegeko ryiza ry'umwami w'abami Justinien ^{wa mbere}. Yaciye rero yishura ku kintu umukenyezi wiwe Theodora, yahora ari "indaya" yamusavye, uno na we akamugira ico akoze mw'izina rya Vigilius, umwe mu ncuti ziwe. Nk'uko umurongo wa 11 ubisobanura, intwaro ya papa iboneka mu gihe c'intwaro "indwi" zavuzwe mu gihe zari zigize uburyo bushasha, butagira uko bungana, Daniyeli yerekanye ko ari umwami "atandukanye". Ico cabanjirije igihe c'abami "indwi" ba mbere ni izina ry'icubahiro ry'umurongozi w'idini ry'Uburoma ryari risanzwe rihabwa abami b'abami baryo kandi kuva mu ntango zaryo : "Pontifex Maximus", imvugo y'ikilatini yahinduwe ngo "Sovereign Pontife", na ryo nyene, kuva mu 538 ry'icubahiro ry'idini ry'Uburoma ry'Ubupapa. Intwaro y'Abaroma yariho igihe Yohani yerekwaga ni Ubwami, ni ukuvuga intwaro ya gatandatu y'Abaroma; kandi mu gihe ciwe, izina ry'icubahiro rya "pontife souverain" ryitwarwa n'umwami w'abami ubwiwe.

Kugaruka kw'i Roma mu vyo gukina amateka ni ukubera umwami w'Abafaranki, Clovis wa mbere "yahindukiye" mu kwemera kw'ikinyoma kwa gikirisu kw'ico gihe, mu 496; ni ukuvuga ku Bugatolika bw'i Roma bwari bwarumviye Konsitantino wa mbere ^{kandi} bwari bwaramaze gukubitwa n'umuvumo w'Imana kuva ku wa 7 Ntwarante 321. Inyuma y'ubutegetsi bw'umwami, Roma yarateye kandi iganzwa n'abantu b'abanyamahanga bashika mu kwimuka kw'inshi. Ugutahura nabi indimi n'imico itandukanye ni vyo vyatumye haba imigumuko n'intambara zo mu mutima zasambuye ubumwe n'inkomezi z'Abaroma. Ico gikorwa gishirwa mu ngiro n'Imana mu misi yacu i Buraya kugira ngo kigoyagoye, kigishikirize abansi baco. Umuvumo w'ivyashikiye "Umunara wa Babeli" rero uragumya mu binjana vyose n'imyaka ibihumbi vyose ingaruka zawo zose n'ubushobozi bwawo bwo kujana abantu mu makuba. Naho Roma, amaherezo yaje gutwarwa n'Abarieni b'Abastrogote, abo mu vy'inyigisho bari barwanya ukwizera kw'Abagatolika b'i Roma kwashigikiwe n'abami b'abami b'Abanyabizantine. Yabwirizwa kwidagemeza muri ubwo butegetsi kugira ngo ugushinga intwaro y'ubupapa bw'Uburoma mu 538 bishoboke ku butaka bwayo kugira ngo ivyo bishoboke hakurikijwe Dan.7:8-20, "amahembe atatu yaramanuwe" imbere y'ubupapa (*ihembe ritoyi*); ni ibisata vy'abantu bihanganye n'ubugatolika bw'i Roma bw'Abepiskopi b'i Roma, mu 476, Abaheruli, mu 534, Abavandali, kandi ku wa 10 Nyakanga 538, "bivuye ku gihuhusi c'urubura", vyarungitswe ku buja bw'Abastrogoti n'umujenerali Rolisatiani ^{ubutegetsi bw'abapapa} butera amabuye y'agaciro kandi butagira ukwihangana, bwashinzwe n'uwo mwami w'abami, ku busabe bwa Vigilius w'umunyamigambi, ari we papa wa mbere yari ku ngoma. Kuva ico gihe, Roma **yongeye kuba** "igisagara gikomeye kiganza abami b'isi," c'umurongo wa 18, **kigiye "guhona"**, nk'uko Mpwemu abivuga, aha, ubugira kabiri, inyuma y'umurongo wa 8.

Ubupapa rero ntibusubira kuri Petero mweranda nk'uko abivuga ahubwo busubira ku itegeko rya Justinien wa mbere umwami w'abami w'i Bizantine yabuhaye izina ry'icubahiro n'ubukuru bwabwo bwo mu vy'idini. Gutyo, umusi w'Imana wategetswe n'Umwami w'abami w'Uburoma Constantin wa mbere ^{ku} wa 7 Ntwarante 321, kandi ubupapa buyishingira intahe bwashizweho n'Umwami w'abami

w'Umunyabizantine yitwa Justinien wa mbere mwaka w'538 ; amatariki abiri afise ingaruka ziteye ubwoba kuruta izindi ku bantu bose. Mu mwaka w'538 ni ho kandi Umusenyeri w'i Roma yafata izina rya Papa ku ncuro ya mbere.

Umurongo wa 1 2 : “ *Amahembe cumi wabonye ni abami cumi, batararonka ubwami, ariko bazoronka ububasha nk'abami isaha imwe hamwe n'ico gikoko.* »

Aha, bitandukanye n'ivyo Dani . 7:24 , ubutumwa bushingiye ku gihe gito cane kiri ku mpera y'“ *igihe c'iherezo* ”.

Nk'uko vyari mu gihe ca Daniyeli, mu gihe ca Yohani " *amahembe cumi* " y'Ubwami bw'Uburoma ntiyari bwaronke canke ngo asubire kwikukira. Ariko, ikibanza kivugwa muri iki gice ca 17 kikaba ari ic'iherezo ry'isi, ni uruhara " *amahembe cumi* " afise muri ico kibanza nyaco kivurwa na Mpwemu, nk'uko imirongo ikurikira izovyemeza. “ *Isaha* ” yavuzwe ubuhanuzi yerekeza ku gihe c'ikigeragezo ca nyuma c'ukwizera camenyeshewe, mu Vyahishuriwe Yohana 3:10, ku batsimvyi b'abizigirwa b'Abadiventisiti b'umunsi w'indwi mu 1873. Ubutumwa bwari ubwacu, abazungu babo, abizigirwa b'umuco w'Abadiventisiti yatanzwe na Yezu Kristu, ku batowe biwe, mu .

Dushingiye ku ngingo ngenderwako y'ubuhanuzi yahawe umuhanuzi Ezekiyeli (Ezk. 4 :5-6), “ *umusi* ” w'ubuhanuzi urafise agaciro k' “ *umwaka* ” nyawo, kandi rero, “ *isaha* ” y'ubuhanuzi irafise agaciro k'imisi 15 nyayo. Ugushimika gukomeye kw'ubutumwa bwa Mpwemu buzosubiramwo incuro zitanu imvugo ngo “ *mw'isaha imwe* ” mu kigabane ca 18, bituma mfata ingingo y'uko iyo “ *saha* ” igamije igihe kiri hagati y'intango y'igenekerezo rya 6 “ *ibiza indwi vya nyuma* ” n'ugusubira mu buninahazwa kw'Umukama wacu w'Imana mu guhindura ubuninahazwa bwiwe Yezu w'i Arelekti . Iryo “ *saha* ” rero ni ryo rizomara “ *intambara ya Harumagedoni* ”.

Umurongo wa 1 3 : “ *Abo bafise umutima umwe, baha ububasha bwabo n'ububasha bwabo ico gikoko.* »

Mu kwerekana igihe c'iki kigeragezo ca nyuma, Mpwemu avuga ku “ *mahembe cumi* ” ati: “ *Abo bafise umutima umwe, bazoha ububasha bwabo n'ubukuru bwabo ico gikoko.* ” Iyo ntumbero rusangi ni iyo gutuma ikiruhuko co ku musu w'Imana cubaha n'abarokotse intambara ya gatatu y'isi yose y'ibirwanisho vya kirimbuzi. Ivyo bihome vyagabanutse cane ububasha bwa gisirikare bw'amahanga ya kera y'i Buraya. Ariko abatsinze iyo ntambara, ni ukuvuga Abaporotisanti bo muri Amerika, bararonse ku barokotse uburenganzira bwo guheba ubusegaba bwabo burundu. Intumbero ni iya shetani, ariko abaguye ntibabimenya, kandi ubwenge bwabo bushikirijwe Shetani bushobora gusa gushitsa ubugombe bwiwe.

Ni mu guhuza “ *ikiyoka* ”, “ *igikoko* ” n' “ *umuhanuzi w'ikinyoma* ” gusa “ *amahembe cumi* ” aheba ubukuru bwayo ku “ *gikoko* ”. Kandi ukwo kwiheba guterwa n'uburemere bw'imibabaro ibihano vy'Imana bibatera. Hagati y'ugutangaza itegeko ry'urupfu n'ugushirwa mu ngiro kwaryo, ikiringo c'imisi 15 gihabwa abakurikiza Isabato kugira ngo bemere “ *ikimenyetso c'igikoko* ”, “ *umusi w'Imana* ” wabo w'Abaroma wahumanye n'ugusenga kw'izuba kw'abapagani. Kubera ko ukugaruka kwa Yezu Kristu kuzoba mu mpera z'umwaka w'impeshi ubanziriza itariki 3 Ndamukiza 2030, kiretse iyo habaye ikosa mu gusobanura ijambo “ *isaha* ”, itegeko ry'urupfu rikwiye gutangazwa kuri iyo tariki canke itariki iri hagati yayo n'umusi w'impeshi w'umwaka w'2030 w'ikirangamisi cacu gisanzwe dukoresha ubu.

Kugira ngo utahure ingene ibintu bizogenda mu gihe ca nyuma, rimbura ibi bintu bikurikira. Iherezo ry'igihe c'ubuntu rimenyekana gusa n'abatowe bagihuza n'ugutangazwa kw'itegeko ry'imisi mikuru; n'ukuri, inyuma yiwe. Ku bijanye n'ikoraniro ry'ibisata vy'abantu bitemera n'abagararizi bikiriho, gutangaza itegeko ry'imisi mikuru kugaragara gusa nk'ingeri y'inyungu rusangi ata ngaruka bigira kuri bo. Kandi ni bamaze gushikirwa n'ivyago

bitanu vya mbere, ni ho gusa ishavu ryabo ryo kwihora rituma bemera bimwe bishitse ingingo yo " kwica " abo bashikirijwe nk'abazobazwa igihano cabo co mw'ijuru.

Umurongo wa 14 : “ *Abo bazorwanyanya Umwagazi w'intama, kandi Umwagazi w'intama azobatsinda, kuko ari we Mwami w'abakama, n'Umwami w'abami; »*

“ *Bazorwanyanya Umwagazi w'intama, Umwagazi w'intama azobaneshya ...*”, kuko ari Imana ishobora vyose ata bubasha bushobora kuyirwanyanya. " *Umwami w'abami n'Umukama w'abami* " azotegeka inguvu ziwe z'ubumana ku bami n'abami b'abanyabubasha kuruta abandi bose bo kw'isi. Kandi abatowe batahuye ivyo bazotsindana na we. Mpwemu aha yibuka ingingo zitatu Imana isaba ku bo ikiza kandi baciye mu nzira y'agakiza itangurira kuri bo n'ikibanza co mu vy'impwemu c'“ *bahamagawe* ” hanyuma kigahinduka, iyo ari uko bimeze, kikaja mu kibanza c'“ *abatowe* ”, n'“ *ubudahemuka* ” bwerekanwa ku Mana umuremyi n'umuco wayo wose wo muri Bibiliya. Intambara ivugwa ni intambara ya “ *Harumagedoni* ,” yo mu Vyahishuriwe Yohana 16:16 ; " *isaha* " aho " *ubudahemuka* " bw' " *abatowe* " " *bahamagawe* " buzogeragezwa. Mu Vyahishuriwe Yohana 9:7-9 Mpwemu yarahishuye ukuntu ukwizera kw'Abaporotisanti kwitegurira iyo “ *ntambara* ” yo mu vy'impwemu . Baciriwe urubanza rwo gupfa, kubera ubudahemuka bwabo ku Isabato, abatowe barashingira intahe ukwizigira bashizwe mu masezerano yavuzwe n'Imana kandi ubwo buhanya bamuhaye, buramuha " *ubuninahazwa* " asaba mu butumwa bw'umumarayika wa mbere wo mu Vyahishuriwe Yohana 14 :7. Ababuranira n'abashigikiye umusi w'Imana w'agahato bazosanga , muri ivyo bihe, urupfu bazotegura guha abatowe ba Yezu Kristu. Ndibutsa aha, abakekeranya kandi bakekeranya ko Imana iha agaciro kanini cane imisi y'ikiruhuko, ko ubumuntu bwacu bwatakaje ubudahera bwabwo kubera agaciro yari yahaye " ibiti bibiri " vy'itongo ryo kw'isi. " *Harumagedoni* " ishingiyeye kuri iyo ngingo nyene aho " ibiti bibiri " dufise uno musu " umusi wo kumenya iciza n'ikibi ", ku musu w'Imana, na " umusi w'ubuzima bweranda ", Isabato canke umusi wa gatandatu;

Umurongo wa 15 : “ *Arambwira ati : Amazi wabonye, aho maraya yicaye, ni ibisata vy'abantu n'amasinzi y'abantu n'amahanga n'indimi. »*

Umurongo wa 15 uraduha urufunguzo rutuma dushobora gushingira ku " *mazi* " " *maraya* " *yicayeko* ", akaranga k'ibihugu vy'i Buraya vyitwa " abakristo ", ariko ikiruta vyose, " abakristo " mu buryo bw'ikinyoma kandi buhendanya. Uburayi burafise akaranga ko guhuriza hamwe ibihugu bivuga " *indimi* " zitandukanye ; ivyo bikaba bigoyagoya amasendika n'amasezerano yashizweho. Ariko mu bihe vya vuba, ururimi rw'icongereza rurakora nk'ikiraro kandi ruterana imbere mu guhanahana amakuru mpuzamakungu ; Inyigisho z'abantu zikwiragiye cane zigabanya ubushobozi bw'intwari y'umuvumo w'Imana kandi zikarwanyanya umugambi w'Umuremyi wayo. Inyishu yiwe rero izorushiriza gutera ubwoba : urupfu rw'intambara no ku mpera, rw'umuco w'ukuza kwiwe kw'ubuninahazwa.

Umurongo wa 16 : “ *Amahembe cumi wabonye n'ico gikoko bizokwanka uwo mumaraya, bizomwambura, bimugire ubusa, bizorya inyama ziwe, bimutongoze n'umuriro. »*

Umurongo wa 16 uratangaza porogarama y'ikigabane ca 18 kizozza. Biremeza uguhinduka kw'« *amahembe cumi n'igikoko* » bimaze kumushigikira no kumushigikira, biheza bikatikiza « *maraya* ». Ndibuka aha ko " *igikoko* " ari ubutegetsi bw'ishirahamwe ry'ububasha bw'abanyagihugu n'ubw'idini kandi ko bugaragaza muri iki gihe, ububasha bw'abantu b'Abanyamerika b'Abaporotisanti ku mugaragaro n'ubw'ibihugu vy'i Buraya vy'Abagatolika n'Abaporotisanti , mu gihe " *indaya* " yerekana abakuru b'idini, ni ukuvuga abakuru b'inyigisho z'abapadiri b'idini ry'aba Catolika , Papa . Gutyo, mu guhindura, ibisata vy'i Buraya vy'Abagatolika be n'ibisata vy'Abanyamerika vy'Abaporotisanti , bompiki bakaba bashikiye n'ikinyoma c'Abaroma, bararwanyanya abakuru b'idini ry'Abagatolika b'Abapapa b'i

Roma. Kandi bazo “*kumuturitsa n’umuriro*” igihe, biciye ku kwinjira kwiwe kw’ubuninahazwa, Yezu azosenya igipfukisho ciwe c’ubuhendanyi, c’ubushetani. “*Amahembe cumi*” azo “*kumukurako amugire ubusa*” kuko yabayeho mu bwiza, azokurwako, kandi kubera ko yambaye ishusho y’ubweranda, azoboneka “*ari gusa*” ni ukuvuga mu nsoni zo mu vy’impwemu, ata butungane bwo mw’ijuru bwo kumumbara. Ugusobanura neza ngo “*bazorya inyama ziwe*,” kugaragaza ubukazi bw’amaraso bw’igihano ciwe. Uyu murongo wemeza insiguro y’“*umuzabibu*” iri mu Vyahishuriwe Yohana 14:18-20 : Ibara ry’imizabibu y’uburake !

Umurongo wa 17 : “*Kuko Imana yashize mu mitima yabo gushitsa ubugombe bwayo, no guhuriza hamwe, no guha ubwami bwabo ico gikoko, gushitsa aho amajambo y’Imana azorangutse.*»

Umurongo wa 17, muni y’umubare w’urubanza, uraduhishurira icyumviro gihambaye c’Imana yo mw’ijuru abantu bakora nabi mu gusuzugura canke mu gufata ataco bitaho. Imana irashimika aha, kugira ngo abatowe bayo bemere, ko ari yo Shebuja wenyene w’“*urukino ruteye ubwoba*” ruzoba ku gihe cashinzwe. Porogarama ntiyateguwe na shetani, ahubwo ni Imana ubwayo. Ivyo yamenyesheje vyose mu Vyahishuriwe Yohana vyawe bikomeye kandi vy’agaciro vyerekeye Daniyeli n’Ivyahishuriwe Yohana, vyaramaze gushika canke biracariko biraranguka. Kandi kubera ko “*iherezo ry’ikintu ryiza kuruta intango yaco*” nk’uko biri mu Musiguzi 7:8, Imana iradushimikira kuri iki kigeragezo ca nyuma c’ubudahemuka kizodutandukanya n’abakristo b’ikinyoma kikatugira abakwirye kwinjira mu buzima bwiwe bwo mw’ijuru inyuma y’ugutikizwa kw’intambara ya gatatu y’isi yose. Turashobora gusa kurindira twizigiye kuko ikintu cose kizotunganirizwa kw’isi ari “*umugambi*” wateguwe n’Imana ubwayo. Kandi nimba Imana iri ku ruhande rwacu, ni nde yoturwanya, kiretse abo “*imigambi*” yabo y’ubwicanyi izobahindukirako ?

Iryo jambo ry’ukuri “*gushika amajambo y’Imana arangutse*” risobanura iki ? Mpwemu yerekeza ku mpera y’iherezo yabikiye “*ihembe ritoyi*” rya papa nk’uko vyaramaze guhanurwa, muri Dan 7:11 : “*Maze ndabona kubera amajambo akomeye iryo hembe ryavuze ; maze ndiko ndarabira, ico gikoko kiracirwa, umubiri waco urasambuka, kigashikirizwa umuriro ngo kiturirwe*” ; muri Dan. 7:26 : “*Maze urubanza ruzoza, bazomutwara ubutware bwiwe, buzosambuka, buzimanganywe ubuziraherezo*” ; na Dan.8:25 : “*Kubera uguterimbere kwiwe n’ukuroranyirwa kw’amayeri yiwe, azokwibona mu mutima wiwe, azotikiza benshi babayeho amahoro, azohagurukira Umukama w’abaganwa ; ariko rizomenagurika, ata kigoro c’ukuboko n’umwe.*” Ibindi “*amajambo y’Imana*” yerekeye iherezo ry’i Roma bizokwerekana mu Vyahishuriwe Yohana 18, 19 na 20.

Umurongo wa 18 : “*Kandi uwo mugore wabonye ni igisagara gikomeme, kiganza abami bo kw’isi.*»

Umurongo wa 18 uraduha ikimenyamenya gijijura kuruta ibindi vyose c’uko “*igisagara gikomeme*” ari Roma vy’ukuri. Reka tuvuyiyumvire, uwo mumarayika ariko arabwira Yohani ubwiye. Kandi, mu kumubwira ati : «*Kandi uwo mugore wabonye ni ico gisagara gikomeme kiganza abami bo kw’isi*», Yohani ararongorwa no gutahura ko uwo mumarayika ariko avuga i Roma, «*igisagara c’imisozi indwi*», ico, mu gihe ciwe, cari kiganza mu buryo bw’ubwami ubwami butandukanye bw’ubwami bwiwe bwose bw’abakoloni. Mu ruhande rwayo rw’ubwami, irasanzwe ifise “*ubwami ku bami bo kw’isi*” kandi izoguma iri muni y’ubutegetsu bwayo bwa papa.

Muri iki gice ca 17, urashobora kubona ko Imana yibanze ku vyerekanwa vyayo bituma tumenya ata gukeka “*maraya*”, umwansi wayo w’“*ivyago vy’ibinyejana*” vya gikirisu . Gutyo aratanga igiharuro 17 insobanuro nyakuri y’urubanza rwiye. Ukwo kwihweza ni kwo kwatumye nshimika ku musu w’imyaka ijana na 17 ^{icaha} cashinzwe, ari wo

kwemera umusi w'izuba wo ku wa 7 Ntwarante 321 (itariki yemewe ariko 320 ku Mana) twacyiyemwo muri uyu mwaka w'2020, ubu ukaba uheze . Turashobora kubona ko Imana vy'ukuri yashizeko ikimenyetso c'umuvumo utari bwigere ubaho muri kahise k'igihe ca gikirisu (Covid-19) watumye ubutunzi bw'isi yose busenyuka buteye akaga kuruta Intambara ya kabiri y'isi yose . Iyindi mivumo y'urubanza rw'Imana rugororotse irakurikira, tuzoyivumbura, umusi ku wundi.

Ivyahishuriwe Yohana 18 : Umumaraya araronka igihano ciwe .

Amaze guhishura ido n'ido ry'ivyo bituma uwo maraya amenyekana, ikigabane ca 18 kizotujana mu bijanye n'iherezo ry' *intambara ya Harumagedoni* ". Amajambo ahishura ibirimwo : « *isaha y'igihano ca Babiloni ikomeye, nyina w'abamaraya bo kw'isi* » ; igihe c' « *umwimbu* » w'amaraso .

Umurongo wa 1 : “ *Hanyuma y'ivyo mbona uwundi mumarayika amanuka ava mw'ijuru, afise ububasha bukomeye; isi iramurikirwa n'ubuninahazwa bwiwe.* »

Umumarayika afise ubukuru bukomeye ari ku ruhande rw'Imana, mu vy'ukuri ni Imana ubwayo. Mikaheli umukuru w'abamarayika ni irindi zina Yezu Kirisitu yari afise mw'ijuru imbere y'uko akora ubusuku bwiwe bwo kw'isi. Ni muri iryo zina, no mu bubasha bwamenyekanye n'abamarayika beranda, ni ho yirukanye shetani n'amadayimoni yiwe mw'ijuru, amaze gutsinda ku musaraba. Ni muri ayo mazina abiri rero asubira kw'isi, mu buninahazwa bwa Se, kugira ngo ayikuremwo abatoranijwe biwe b'agaciro ; n'agaciro kubera ko ari abizigirwa kandi ubwo budahemuka bwagaragajwe igihe bwageragezwa. Ni muri ivyo bihe aho aza gutera iteka n'ubudahemuka bwiwe abo bamwumviye mu buryo bw'ubwenge mu kumuha “ *ubuninahazwa* ” yasavye kuva mu 1844 nk'uko Ivyahishuwe 14:7 bivuga. Mu kwubahiriza Isabato, abatowe biwe baramuninahaje nk'Imana Umuremyi, iyo wenyene afise mu buryo bubereye kuva yarema ubuzima bwo mw'ijuru n'ubwo kw'isi.

Umurongo wa 2 : “ *Asemerera n'ijwi rirenga ati : « Babuloni ikomeye iraguye, iraguye ! Yacitse uburaro bw'amadayimoni, ubuhungiro bw'impwemu zihumanye zose, ubuhungiro bw'inanyi zose zihumanye kandi zizinka , .* »

“ *Yaraguye , yaguye, Babiloni ikomeye !* ”. Turabona kandi amajambo yasubiwe mu Vyahishuriwe Yohana 14:8 muri uyu murongo wa 2, ariko kuri iyi ncyuho ntivyavuzwe mu buhanuzi, ni kubera ko ikimenyamenya c'ugugwa kwiwe gihabwa abantu barokotse muri iki gihe ca nyuma c'igikorwa ciwe co guhenda abantu. Igipfukisho c'ubweranda c'i Babiloni y'umupapa w'Uburoma na co nyene kiriko kiragwa. Mu vy'ukuri ni “ *ahantu abadayimoni baba, ni ahantu impwemu zose zihumanye zikingira, ni ahantu inyoni zose zihumanye kandi z'urwanko zikingira,* ”. Kuvuga " inyoni " bitwibutsa ko inyuma y'ibikorwa vyo kw'isi hariho ivyiyumviro vyo mw'ijuru vy'abamarayika baba bo mu nkambi ya Shetani, umurongozi wabo, akaba n'umugararizi wa mbere w'irema ry'Imana .

Umurongo wa 3 : “ *Kuko amahanga yose yanyweye umuvinyu w'uburake bw'ubusambanyi bwiwe, abami bo mw'isi basambana na we, abacuruzi bo kw'isi batunze kubera umusesekara w'ibintu vyiza vyawe.* »

"... kuko amahanga yose yanyweye umuvinyu w'uburake bw'ubusambanyi bwiwe, ..." Ubukazi bw'idini bwavyutse kubera ububasha bwa papa bw'Abagatolika b'i Roma, buvuga ko buri mu gikorwa ca Yezu Kristu, bwagaragaje ugusuzugura rwose ivyigwa vy'inyifato yigishije kw'isi abigishwa biwe n'intumwa ziwe. Yezu yuzuye ubugwaneza, abapapa buzuye uburake ; Yezu, akarorero k'ukwicisha bugufi, abapapa, akarorero k'ubusa n'ubwibone, Yezu aba mu bukene bw'ivy'umubiri, abapapa baba mu bwiza n'ubutunzi. Yezu yararokoye ubuzima, abapapa baratumye abantu benshi cane bapfa ata co bazi kandi ataco bakeneye. Ubwo bukirisu bw'Abagatolika b'i Roma bw'abapapa rero nta co bwari busa n'ukwizera Yezu yari afise. Muri Daniyeli, Imana yaravuze ubuhanuzi " *ukuroranjirwa kw'amayeri yayo* , " ariko none ni kubera iki ivyo kuroranjirwa vyashitsweko ? Inyishu ni yoroshe : kuko Imana yamuhaye. Kuko dutegerezwa kwibuka ko ari muni y'izina ry'igihano c" *inzumbete ya kabiri* " yo mu Vyahishuriwe Yohana 8:8, ari ho yahagurukije iyo ntwaro y'ububisha kandi y'ubukazi kugira ngo ihane ukurenga kw'Isabato kwahebwe kuva ku wa 7 Ntwarante 321. ati : " *Nzomenagura ubwibone bw'ububasha bwawe, nzohindura ijuru ryawe nk'icuma , isi yawe na yo nk'umuringa* ." Mw'isezerano rishasha, intwaro ya papa yarahagurutse kugira ngo ishitse iyo mivumo nyene. Mu mugambi wiwe, Imana icarimwe ni Umunyavyaha, Umucamanza n'Umushitsa kugira ngo ihaze ivyo itegeko ryiwe ry'urukundo n'ubutungane bwayo butunganye bisaba. Kuva mu mwaka w'321, ukurenga kw'Isabato kwatwaye abantu amahera menshi, kwishura umusoro wawo mu ntambara n'ubwicanyi butagira akamaro, no mu biza vyica kandi bitera ubwoba vyaremwe n'Imana Umuremyi. Muri uwo murongo, " *ubusambanyi* " (canke " *ubusambanyi* ") ni ubw'impwemu, kandi buradondora inyifato y'idini idakwiriye. « *Umuvinu* » ugereranya inyigisho yiwe ivyura, mw'izina rya Kristo, « *uburake* » bwa shetani n'urwanko mu bisata vyose vyacitse, kubera vyo, abashikiwe n'ubukazi canke abatera.

Icaha c'inyigisho y'Abagatolika ntigikwiye guhisha icaha c'abantu bose, kuko hafi bose badasangiye ingingo ngenderwako zashizwe hejuru na Yezu Kristu. Nimba abami bo kw'isi banywa « *umuvinyu w'ubusambanyi* » (*ubusambanyi*) bwa « *Babiloni* » , ni kubera ko nk' « *maraya* » , ikintu yari yitwararika conyene cari uguhimbara abamugurira ; Ni itegeko, umukiriya ategerezwa guhazwa ahandi ho ntazogaruka. Kandi ubugatolika bwarashize hejuru cane ukunzi w'inda, mbere no ku rugero rw'ubugizi bwa nabi, n'urukundo rw'ubutunzi n'ubuzima bwo kwishimisha. Nk'uko Yezu yavyigishije, inyoni z'amababa zirahurira hamwe. Abagabo babi kandi b'abibone bari gutakaza uko biri kwose bari kumwe na we canke ata we. Iciumviro : ububisha bw'ubwinyi mu buzima bw'umuntu biciye kuri Kayini, umwicanyi wa mwenewabo Abeli, mu ntango nyene z'amateka y'isi. " *Abacuruzi bo kw'isi baratunze biciye ku bubasha bw'ubutunzi bwayo* ." Ivyo ni vyo bisigura ukuntu intwaro ya papa y'Abagatolika b'i Roma yaroraniwe. Abacuruzi bo kw'isi bemera amahera gusa, si abafana b'idini ariko iyo idini ribatungishije, riba umugenzi wemewe, mbere ashimwa. Ivyiyumviro vya nyuma vy'insanganyamatsiko bituma menya ahanini abacuruzi b'Abaporotisanti b'Abanyamerika kuko ico gihugu mu vy'impwemu kigaragaza ukwizera kw'Abaporotisanti. Kuva mu ^{kinjama ca 16}, Amerika y'Uburaruko, ahanini yari iy'Abaporotisanti mu ntango zayo, yarakiriye neza Abagatolika b'Abahispaniya kandi kuva ico gihe, ukwizera kw'Abagatolika kwaraserukiye nk'ukwizera kw'Abaporotisanti. Kuri iki gihugu, aho " *ubucuruzi* " bwonyene ari bwo buhambaye, ubudasa bw'idini ntibugifise akamaro. Abacuruzi b'Abaporotisanti baratsinzwe n'umunezero wo kwitunga baremeshwa n'umuvuguruzi w'i Geneve, ari we Yohani Kalivini, bararonse mu kwizera kw'Abagatolika uburyo bwo kwitunga uburyo umugenzo w'intango w'Abaporotisanti utatanga. Insengeru z'Abaporotisanti ziri ubusa n'inkuta zitagira ikintu, mu gihe amashengeru y'Abagatolika yuzuye ibisigarira vy'ibikoresho vy'agaciro, inzahabu, ifeza, amahembe y'inzovu, ivyo vyose iyi nsiguro ivuga ku murongo wa 12. Ubutunzi bw'ugusenga kw'Abagatolika rero, ku Mukama Imana, ni bwo busobanura ukwizera kw'Abaporotisanti kw'Abanyamerika. Idolari, Mamoni nshasha, ryaje gusubirira Imana mu mitima, kandi

ikiganiro c'inyigisho caratakaje ugushira akanyota kwose. Uburwanya burahari ariko mu buryo bwa politike gusa.

Umurongo wa 4 : “ *Numva irindi jwi rivuye mw'ijuru rivuga riti : « Nimuve muri we, bantu banje, kugira ngo ntimusangire ivyaha vyiwe, kandi ntimuronke n'ivyago vyiwe. »*

Umurongo wa 4 uvuga ivy'igihe c'ugutandukana kwa nyuma : “ *Nimuve muri we, bantu banje* ”; Iyi niyo saha aho abatoranijwe bazoduzwa mw'ijuru guhura na Yesu. Ico uwo murongo ugaragaza ni igihe c' *iyimbura* ", insiguro y'Ivyahishuriwe Yohana 14:14-16, barakurwako, kuko nk'uko uwo murongo ubisobanura, ntibakwiye " kugira uruhara " mu " vyago " bizotera Roma y'ubupapa n'abakuru b'idini ryayo. Ariko ico canditswe kiratomora yuko kugira ngo umuntu abe mu mubare w'abatowe bazokurwako, ategerezwa kuba ata “ *yagiranye uruhara mu vyaha vyiwe.* ” Kandi ko icaha nyamukuru ari ikiruhuko co ku musu w'Imana, " *ikimenyetso c'igikoko* " giterwa iteka n'Abagatolika n'Abaporotisanti mu kigeragezo ca nyuma c'ukwizera, abemera iyo migwi ibiri nyamukuru y'idini ntibashobora kugira uruhara mu guhaguruka kw'abatowe. **Ivyerekeye “ Kuva i Babiloni ” biragumaho**, yamara muri uyu murongo Mpwemu ariko arashimika ku gihe akaryo ka nyuma ko kwumvira iri tegeko ry'Imana kazoza kuko kwamamaza itegeko ryo ku musu w'Imana ari ryo kimenyetso c'iherezo ry'ikigeragezo. Iri tangazo rituma abarokotse bose " *inzumbete ya gatandatu* " (Intambara ya gatatu y'isi yose) bamenya, ivyo bikaba bituma uguhitamwo kwabo kuba inshingano muni y'ijisho ry'Imana Umuremyi.

Umurongo wa 5 : “ *Kuko ivyaha vyiwe vyashitse mw'ijuru, Imana yibutse ibicumuro vyiwe. »*

Mu majambo yiwe, Mpwemu atanga icyumviro c'ishusho y' " umunara wa Babeli " izina ryawo riboneka ku muzi w'iryo rya " Babiloni ". Kuva mu mwaka w'321 n'uwa 538, Roma, « *igisagara gikomeye* » aho « *indaya* » ifise « *intebe* » yiwe, intebe yiwe « *nyeranda* » y'ubupapa kuva mu mwaka w'538, yaragwiye amakosa yayo ku Mana. Yagumye aharura kandi yandika ivyaha vyiwe vyirundaniye mu myaka 1709 (kuva mu 321). Mu kugaruka kwiwe kw'ubuninahazwa, Yezu yarapfutse ubutegetsu bwa papa kandi ku bwa Roma n'ubweranda bwayo bw'ikinyoma, ni igihe co kwishura ivyaha vyabo.

Umurongo wa 6 : “ *Mumwishure nk'uko yarishe, mumuhe incuro zibiri nk'uko yakoze . Mu gikombe yasutsemwo, umusuke kabiri. »*

Hakurikijwe ugutera imbere kw'insanganyamatsiko zo mu Vyahishuriwe Yohana 14, inyuma y'*umwimbu* haza *umwimbu* . Kandi ni ababisha kuruta abandi bose mu Bagatolika n'Abaporotisanti bashikiwe n'ibinyoma vy'Abagatolika Imana ibwira amajambo yayo ngo : « *Mumwishure nk'uko yishuye, kandi mumwishure kabiri nk'uko yakoze* ». Amateka yerekana ko ibikorwa vyiwe vyari ibipfunsi n'imibabaro y'inkiko ziwe z'ubucamanza. Ubwo rero ni bwo bwoko bw'iherezo abigisha b'idini ry'Abagatolika bazoshikirwa incuro zibiri, nimba ivyo bishoboka. Ubwo butumwa nyene burasubirwamwo mu buryo bugira buti : « *Mu gikombe yasutsemwo, umusuke kabiri* ». Ishusho y'igikombe co kunywako ni co Yezu yakoresheje kugira ngo yerekane imibabaro umubiri wiwe wari ugiye gushikirwa, gushika ku mubabaro wa nyuma ku musaraba, wari waramaze gushingwa n'Abaroma, ku birenge vy'umusuzi Gologota. Muri ubwo buryo, Yezu atwibutsa ko ukwizera kw'Abagatolika kwagaragaje ugusuzugura guteye isoni imibabaro yemeye kwihanganira, ni co gituma ari we azoyishikirwa. Umugani wa kera uzofata agaciro kawo kose muri iki gihe : ntukigere ukorera abandi ivyo utoshima ko bagukorerwa. Muri ico gikorwa, Imana irashitsa itegeko ry'ukwihora : ijisho ry'ijisho, iryinyo ry'iryinyo ; itegeko ry'ubutungane ritunganye yabikiye umuntu ku giti ciwe ngo akoreshe. Ariko ku rugero rw'abantu bose, ugushirwa mu ngiro kwaryo kwari kwemerewe abantu, na bo rero bakaricira urubanza, biyumvira ko boshobora kuba abatunganye n'ababereye kurusha Imana. Inkurikizi ni mbi cane, ikibi n'impwemu yaco y'ubugararaji vyarushirije kuba bibi kandi biganzwa n'ibisata vy'abantu bo mu Burengero bakomoka mu gikirisu.

Mu Vyahishuriwe Yohana 17 : 5, “ *Babiloni ikomeye,* ” “ *maraya,* ” “ *yari afise igikombe c’inzahabu cuzuye ibizira vyayo .* ” Ukwo gutomoye gushingiye ku gikorwa ciwe c’idini no ku kuntu akoresha canecane igikombe c’Ukaristiya. Kuba yasuzuguye uwo mugenzi mweranda yigishijwe kandi yejejwe na Yezu Kristu, vyatumye aronka igihano kidasanzwe nk’ico nyene. Imana y’urukundo iha inzira Imana y’ubutungane kandi icyumviro c’urubanza rwayo kirahishurirwa neza abantu.

Umurongo wa 7 : “ *Uko yihesheje ubuninahazwa, akabaho mu bwiza, ni ko muzomuha imibabaro n’ikigandaro. Kuko avuga mu mutima wiwe ati : «Ndi umwamikazi, si ndi umupfakazi, kandi sinzobona ikigandaro .* »

Mu murongo wa 7 Mpwemu arashira ahabona ukuntu ubuzima n’urupfu bihushanye. Ubuzima butakozweko n’amagorwa y’urupfu buranezerewe, buratagira amaganya, buratagira akamaro, burarondera umunezero mushasha. Umupapa w’Umuruma “ Babiloni ” yarondera ubutunzi bugura ubuzima bw’ubutunzi. Kandi kugira ngo ayironke ku bakomeye no ku bami, yarakoresha kandi arakoresha izina rya Yezu Kristu kugira ngo agurishe mu “ indulgences ” imbabazi z’ivyaha. Ivyo ni ido n’ido riremereye cane mu rugero rw’urubanza rw’Imana ubu ategerezwa guhongerera mu mutwe no ku mubiri. Ugunegura ubwo butunzi n’ubwo bwiza bishingiye ku kuba Yezu n’intumwa ziwe babayeho mu bukene, bakihazwa n’ivyo bakeneye gusa. “ *Umubabaro* ” n’ “ *kugandara* ” rero birasubirira “ *ubutunzi n’ubutunzi* ” vy’abakuru b’idini ry’abapapa b’Abagatolika b’i Roma.

Mu gihe c’igikorwa ciwe c’ubuhendanyi, Babiloni ivuga mu mutima wayo iti , “ *Ndicara nk’umwamikazi* ” ; ivyo bikaba vyemeza “ *ubwami bwiwe ku bami bo kw’isi* ” buvugwa mu Vyahishuriwe Yohana 17:18 . Kandi nk’uko Ivyahishuwe 2:7 na 20 bivuga, “ *intebe y’ubwami* ” y’umuntu iri muri Vatikani (vaticinate = ubuhanuzi) , i Roma. « *Sindi umupfakazi* » ; umugabo wiwe Kristu, uwo yivugira ko ari umugore wiwe, ni muzima. “ *Kandi sinzobona ikigandaro.* ” Hanze ya Ekleziya nta gakiza kariho, niko yabwiye abamurwanya bose. Yarabisubiyemwo kenshi cane ku buryo amaherezo yavyemeye. Kandi arajijutse vy’ukuri yuko ubutegetsu bwiwe buzomara ibihe bidahera. Kuva yaba ng’aho, mbega Roma ntiyahawe izina ry’« igisagara c’ibihe bidahera » ? Vyongeye, kubera ko yari ashigikiwe n’ibihugu vy’Uburere vyo kw’isi, yari afise imvo yumvikana yo kwizera ko umuntu atashobora gukorwako kandi ko atashobora gushikirwa n’ingorane. Eka mbere ntiyatinya ububasha bw’Imana kuva yivugira ko ayikorera kandi akayiserukira kw’isi.

Umurongo wa 8 : “ *Ni co gituma ivyago vyawe bizozza umusi umwe, urupfu n’ikigandaro n’inzara; Kuko Umukama Imana ari ububasha, ni we yamuciriye urubanza.* »

Uyu murongo uraheza ukwihenda kwiwe kwose : “ *rero, ku musu umwe* ” ; iyo Yezu azogarukamwo mu buninahazwa, “ *ivyago vyawe bizozza* ” ni ukuvuga igihano c’Imana kizozza ; “ *urupfu, ikigandaro n’inzara* ” mu vy’ukuri, ni mu buryo buhindutse ibintu bishika. Umuntu ntapfa n’inzara ku musu umwe, rero, ica mbere, “ *inzara* ” yo mu vy’impwemu ni ukubura umukate w’ubuzima ari wo shingiro ry’ukwizera kw’idini rya gikirisu. Hanyuma “ *ukuboroga* ” kurambara kugira ngo umuntu amenye urupfu rw’abantu turi hafi, abo dusangiye inyiyumvo zo mu muryango. Kandi mu nyuma, “ *urupfu* ” rutera umunyavyaha afise icaha, kubera ko “ *impembo y’icaha ari urupfu,* ” nk’uko bivugwa muri Rom. “ *Kandi rizoturirwa n’umuriro,* ” bihuye n’amatangazo y’ubuhanuzi asubirwamwo muri Daniyeli no mu Vyahishuriwe Yohana. **We ubwiye yaratumye ibiremwa vyinshi biturirwa ku giti, ata co bimaze, ku buryo ari mu butungane bw’Imana butunganye ari bwo we ubwiye yozimangana mu muriro.** “ *Kuko Umukama amucira urubanza ari umunyabubasha* ” ; Mu gihe c’igikorwa caco co gukwegakwega, ukwizera kw’Abagatolika kwasenga Mariya nyina wa Yezu, uno akaba yaboneka gusa mu buryo bw’umwana mutoyi yari afise mu maboko yiwe. Uwo muce warakwegera ubwenge bw’abantu bukunda kugira inyiyumvo. Umugore, mwiza, umuvyeyi, ese ukuntu idini ryacitse ihumuriza ! Ariko iyi ni

isaha y'ukuri, kandi Kristo uwuyicira urubanza aherutse kugaragara mu buninahazwa bw'Imana Mushoboravyose ; kandi ubwo bubasha bw'Imana bwa Yezu Kristu, bwabupfutse, burabusenya, mu kubushira mu ishavu ry'ukwihora ry'ababuhendanye.

Umurongo wa 9 : “ *Kandi abami bose bo kw'isi, basambana na we, babana na we mu bwiza, bazomuririra, bamuborogere, iyo bazobona umwotsi w'umuriro wawo.* »

Uwo murongo urahishura inyifato y' " *abami bo kw'isi basambana na we n'ivy'ubutunzi.* " Muri ivyo harimwo abami, abaperezida, abanyagitugu, abarongozi bose b'amahanga bateje imbere ukuroranjirwa n'igikorwa c'ukwizera kw'Abagatolika, kandi mu rubanza rwa nyuma, bemeje ingingo yo kwica abakurikiza Isabato. Bazo “ *kuririra, bayiborogere, babone umwotsi w'umuriro wayo.* ” Biragaragara ko abami bo kw'isi babona ko ibintu biriko birabavako. Nta n'umwe bagirongora kandi baraba gusa umuriro wo mu Roma wacanye n'abahohotewe, ibikoresho vy'ugushitsa ivy'uguhora kw'Imana. Ukurira kwabo n'uguboroga kwabo birashingiye ku kuba ingingo ngenderwako z'isi, zabashikanye ku bubasha bwo hejuru, ziriko zirasenyuka bukwi na bukwi.

Umurongo wa 10 : “ *Bahagarara kure, kubera ubwoba bw'umubabaro wiwe, bazovuga bati : “Ibara ! Amahirwe mabi ! Igisagara gikomeye, Babiloni, igisagara gikomeye ! Mu isaha imwe urubanza rwawe rwashitse !* »

" Igisagara c'ibihe bidahera " kirapfa, kirasha kandi *abami bo kw'isi* baguma kure y'i Roma. Ubu baratinya ko bazobwirizwa gusangira n'ivyo yashikiwe. Ivyo biriko biraba, **kuri bo**, ni **amagorwa akomeye cane** : “ *Ego ! Amagorwa ! Igisagara gikomeye, Babiloni, amagorwa asubirwamwo incuro zibiri ngo, “caraguye, caraguye, Babiloni ikomeye.” “Igisagara gikomeye !”* » ; ububasha bwinshi cane ku buryo bwatwara isi biciye ku bubasha bwari bufise ku barongozi b'amahanga y'abakirisu ; Ni kubera nyene iyo nzira y'ubucuti yaciriwe urubanza n'Imana, Umwami Ludoviko wa XVI n'umukenyenzi wiwe w'Umunya Otirishiya Marie-Antoinette baduze ku gitereko c'ibarabara ry'i Gillotine, hamwe n'abashigikiye, abashikiye n'“ *umubabaro mwinshi* ”, nk'uko Mpwemu yari yabimenesheje, mu Vyahishuriwe Yohana 2:22-23. “ *Mu isaha imwe gusa urubanza rwawe rwaje !* » ; ukugaruka kwa Yesu ni ikimenyetso c'igihe c'iherezo ry'isi. Ikigeragezo ca nyuma cari ikimenyetso c' “ *isaha imwe* ” y'ikigereranyo yavuzwe mu Vyahishuriwe Yohana 3:10, ariko kizoba gihagije kugira ngo Yezu Kristu aboneke, kugira ngo ibintu vyose biriho ubu bihinduke, kandi kuri iyi ncuro, “ *isaha imwe* ” mu buryo nyabwo izoba ihagije kugira ngo umuntu aronke iryo hinduka ritangaje.

Umurongo wa 11 : “ *Abacuruzi bo kw'isi barayiborogera, barayiborogera, kuko ata n'umwe agigura imizigo yabo,* ” .

Mpwemu kuri iyi nshuro yibanda ku " *bacuruzi bo kw'isi* " cane cane yibanda ku mpwemu y'ubudandaji y'Abanyamerika yemewe n'abarokotse kw'isi yose nk'uko vyavuzwe mu nyigisho y'igice ca 17 c'imbere. Na bo nyene " *bararira, baramuborogera, kuko ata n'umwe agigura imizigo yabo ; ...* ». Uwo murongo urashimika ku caha c'urukundo Abaporotisanti bakunda ukwizera kw'Abagatolika, ukwo baririra, gutyo bikaba bishingira intahe ko bo ubwabo bakunda ukwizera kw'Abagatolika *kubera* inyungu z'ubutunzi . Ariko, mu buryo butandukanye n'ubwo, igikorwa co guhindura ibintu cavyurwa n'Imana kugira ngo kigamize icaha c'umupapa w'Abagatolika b'i Roma, kigarure ukuri kwatahuwe ; ivyo abavuguruzi nyakuri nka Petero Waldo, Yohani Wicliffe na Martin Luther bakoze mu gihe cabo. Abacuruzi na bo nyene barabona n'umubabaro agaciro bakunda guseniyuka imbere y'amaso yabo, kuko babaho gusa kubera umunezero wo kwitunga biciye mu bikorwa vyabo vy'ubudandaji ; gukora ubudandaji biraca irya n'ino umunezero w'ukubaho kwabo.

Umurongo wa 12 : “ *imitwari y'inzahabu, ifeza, amabuye y'agaciro, amasaro, ilino nziza, umuyugubwe, ubudodo, ubudodo butukura, ubwoko bwose bw'ibiti bisosa, ubwoko bwose bw'amahembe y'inzovu, ubwoko bwose bw'ibikoresho vy'agaciro cane vy'ibiti, ivy'umuringa, ivy'icuma n'ivy'amabuye y'agaciro,* ” .

Imbere yo gutanga urutonde rw'ibikoresho bitandukanye ari vyo bishingiyeko idini ry'Abagatolika b'i Roma ry'ugusenga ibigirwamana, ndibuka aha iyi ngingo yihariye y'ukwizera nyakuri kwigishijwe na Yezu Kristu. Yari yabwiye uwo mugore w'Umusamariya ati : « *Mugore, niwizere, igihe kigiye gushika aho mutazosengera Data kuri uyu musozi canke i Yeruzalemu. Mwebwe musenga ico mutazi; Twebwe dusenga ivyo tuzi, kuko agakiza kava ku Bayuda . Ariko igihe kigiye kuza, kandi kirageze, aho abasenga b'ukuri bazosenga Data mu mpwemu no mu kuri ; kuko abasenga ari bo Data arondera. Imana ni Mpwemu, kandi abayisenga bakwiye kuyisenga mu Mpwemu no mu kuri* . (Yohani 4, 21-23) ». Rero, ukwizera nyakuri ntigukeneye ikintu na kimwe c'umubiri canke c'umubiri, kuko gushingiye gusa ku mimerere y'umutima. Kandi kubera ivyo, ukwo kwizera kw'ukuri ntaco gufasha isi y'abanyamwina n'abasuma, kuko ata n'umwe gutunga, kiretse, mu vy'impwemu, abatowe. Abatoranijwe basenga Imana mu mpwemu, rero mu vyiyumviro vyabo, ariko kandi mu kuri, ivyo bisigura ko iviyumviro vyabo bitegerezwa kwubakwa ku rugero rwerekanwa n'Imana. Ikintu cose kiri hanze y'ico kigereranyo ni ubwoko bw'ubupagani bwo gusenga ibigirwamana aho Imana y'ukuri ikoreshwa nk'ikigirwamana. Mu gihe c'ibihugu vyari vyigaruriye, Uburoma bwa Repubulika bwaremeye amadini y'ibihugu vyari vyigaruriye. Kandi inyigisho nyinshi z'idini ryayo zari zikomoka ku Bugiriki, ni ukuvuga ubutekerezi bwa mbere buhambaye bwa kera. Mu gihe cacu, mu buryo bwa papa, dusanga iyo ragi yose ifatanijwe n' " aberanda " bashasha " b'abakristo " batangura n'intumwa 12 z'Umukama. Ariko, kubera ko ukwizera kw'Abagatolika kwamaze gushika aho guhagarika itegeko rya kabiri ry'Imana ricira urubanza uwo mugenzi wo gusenga ibigirwamana, kurakomeza gusenga ibishushanyo bibajwe, bisizwe canke biboneka mu vyo amadayimoni yerekwa. Mu migirwa y'ivyo bigirwamana rero ni ho dusanga ivyo bigirwamana bibajwe bisaba ibikoresho kugira ngo bibe; ibikoresho Imana ubwayo yerekana urutonde rwavyo : " ... ; ... imitwaro y'inzahabu, ifeza, amabuye y'agaciro, amasaro, ilino nziza, umutuku w'agahama, ubudodo butukura, ubwoko bwose bw'ibiti vyiza, ubwoko bwose bw'ibikoresho vy'amahembe y'inzovu, ubwoko bwose bw'ibikoresho vy'ibiti vy'agaciro kanini cane, ivy'umuringa, ivy'icuma n'ivy'amabuye y'agaciro, ... ». " Inzahabu, ifeza, amabuye y'agaciro n'ibintu vy'agaciro " " n'ugusenga imana y'ibihome " y'umwami w'umupapa wa Dan.11:38. Hanyuma, " ibara ry'umuyugubwe n'iry'umutuku " ryambara maraya Babiloni Akomeye . mu Vyahishuriwe Yohana 17:4 ; " inzahabu, amabuye y'agaciro n'amasaro " ni vyo bisharizo vyawe ; " ilino nziza " yerekana ko yivugira ko ari mweranda, nk'uko bivugwa mu Vyahishuriwe Yohana 19:8 : " Kuko ilino nziza ari ukugororoka kw'aberanda . " Ibindi bikoresho bivugwa ni ivyo akoresha mu gukora ibigirwamana vyawe bibajwe. Ivyo bikoresho vy'agaciro vyerekana urugero rwo hejuru rw'ukwihebera Imana kw'umusavyi w'Umugatolika asenga ibigirwamana .

Umurongo wa 13 : " w'umukaraba, w'ibimota neza, w'amavuta, w'imira, w'imibavu, w'umuvinyu, w'amavuta, w'ifu nziza, w'ingano, w'inka, w'intama, w'amafarasi, w'imikogote, w'imibiri n'ubugingo bw'abantu. »

" Imibavu, imira, imibavu, umuvinyu n'amavuta " vyavuzwe, birerekana imigenzo yiwe y'idini . Ibindi bintu ni ingaburo n'ivyiza vyerekeye ku ngoma ya Salomo, mwene Dawidi, umwubatsi w'urusengero rwa mbere rwubakiwe Imana, nk'uko bivugwa muri 1 Abami 4 : 20-28 . 8:11 . Ugusobanura neza kwa nyuma kw'uwo murongo, ku bijanye n' " imibiri n'ubugingo bw'abantu " , kuragaya ubufatanye bwiwe n'abami asangira, mu buryo butemewe n'amategeko, ububasha bw'igihe gito. Mu izina rya Kristu, yarashingira intahe mu vy'idini ibikorwa vy'agaterasoni, nk'ubuja, ukubabaza no kwica ibiremwa vy'Imana ; ikintu Imana yizigamiye mu bijanye n'idini ; ku buryo avuga mu ncamake ibikorwa vyawe muri aya majamba : « amaraso y'abo bose bagandaguwe kw'isi yabonetse muri we », ku murongo wa 18 w'iki kigabane ca 18. Mu kuvuga « ubugingo

bw'abantu », Imana imushingira intahe ukubura kw' « *ubugingo* » bwashikirijwe shetani n'igikorwa ciwe c'ububeshi n'idini ryiwe.

Iciyumviro : Muri Bibiliya no mu ciyumviro c'Imana , ijambo " *ubugingo* " ryerekeza ku muntu mu mice yiwe yose, umubiri wiwe w'umubiri n'iciyumviro ciwe co mu mutwe canke co mu mutwe, ubwenge bwiwe n'inyiyumvo ziwe. Iciumviro kigaragaza ko "*ubugingo* " ari ikintu c'ubuzima , kiva ku mubiri iyo umuntu apfuye kikawurokoka , ni inkomoko y'abapagani b'Abagiriki gusa. Mw'isezerano rya kera, Imana ihuza " *ubugingo* n'amaraso " y'ibiremwa vyayo vy'abantu canke vy'ibikoko : Lew . *Ni co gituma nabwiye Abisirayeli nti: Ntimuze murye amaraso y'ikiremwa na kimwe; kuko ubuzima bw'ikiri n'umubiri cose ari amaraso yaco* ; » . Afata rero iciyumviro gihushanye n'ico ku vyiyumviro vy'Abagiriki vyo muri kazoza , agategura urugendo rwa Bibiliya rwo kurwanya ivyiyumviro vya filozofiya bizovuka mu bisata vy'abapagani. Ubuzima bw'umuntu n'ubw'ibikoko buvana n'ingene amaraso akora. Amaraso yamenetse , canke yandujwe n'ugupfukama, ntagitanga umwuka w'ikirere ku bihimba vyo mu mubiri w'umubiri harimwo n'ubwonko , ari vyo bifasha ivyiyumviro. Kandi iyo iyo ya nyuma idafise umwuka w'ikirere, ingingo ngenderwako y'ivyiyumviro irahagarara kandi nta kintu na kimwe kiguma kizima inyuma y'iyi ntambwe y'iherezo ; iyo atari ukwibuka igihimba c' "*ubugingo* " bwapfuye mu ciyumviro c'Imana c'ibihe bidahera twiteze " izuka " ryabwo ryo muri kazoza, igihe izo "kuzura" , canke igihe " izosubira kuzura " , nk'uko bishoboka, kugira ngo umuntu agire ubuzima budahera canke kugira ngo " *urupfu rwa kabiri* " rutikizwe ata gukeka .

Umurongo wa 14 : “ *Ivyamwa umutima wawe wipfuzza vyakugiye kure ; kandi ibintu vyose biteye igomwe kandi vyiza biragutakariye, ntuzosubira kubibona.* »

Mu kwemeza ivyo vyasiguwe mu murongo w'imbere, Mpwemu ashira “ *ivyipfuzo* ” vy'Uburoma bwa papa ku “ *mutima* ” wayo, ni ukuvuga kamere yayo y'ugukwegera no guhenda. Ukwemera kw'Abagatolika kwari kwaragwa filozofiya z'Abagiriki, ni kwo kwa mbere kwabajije ikibazo c'uko ubugingo bushobora gushirwa ku bikoko no ku bantu bavumbuwe mu bihugu bishasha. Mu vy'ukuri ikibazo gifise inyishu yaco ; rishingiye ku guhitamwo inshinga y'inyongera ibereye : umuntu ntagira **ubugingo**, kuko **ari** ubugingo.

Mpwemu avuga mu ncamake ingaruka z'urupfu rw'ukuri yashinze kandi ahishura mu Mus.9:5-6-10. Ivyo bintu vy'ido n'ido ntibizosubirwamwo mu vyanditswe vy'isezerano rishasha. Turashobora rero kubona akamaro ko kwiga Bibiliya yose uko ingana. Iyo " *Babiloni* " isambutse, izoba " *yatakaje* " ibihe bidahera " *ivyamwa umutima wayo wipfuzza* " n' " *ibintu vyose vy'agaciro kandi vyiza cane* " yashima kandi irondera. Ariko Mpwemu na we aratomora neza : “ *ku bwawe* ” ; kuko abatowe, batandukanye na we, bazoshobora kuramba, ibihe bidahera, ugukenguruka ibitangaza Imana izobaha ngo babisangire.

Umurongo wa 15 : “ *Abacuruzi b'ivyo bintu, batunze kubera we, bazohagarara kure, kubera ubwoba bw'imibabaro yiwe ; bazorira boboroge + , .*

Mu mirongo ya 15-19, Mpwemu yibanda ku “ *bacuruzi batunze biciye kuri we.* ” Ivyiyumviro bisubiramwo birerekana ugushimika ku mvugo ngo « *mw'isaha imwe* », isubirwamwo incuro zitatwe muri iki kigabane, hamwe n'ugusemerera ngo « *Igowe ! Amagorwa !* ”. Umubare 3 ugereranya ukutagira agasembwa. Imana rero ishikira ku kwemeza akaranga kadahinduka k'itangazo ry'ubuhanuzi ; iki gihano kizoranguka mu butungane bwaco bwose bw'ubumana. Induru ngo “ *Ego ! Amagorwa !* ”, yatangujwe n'abadandaza, isubiramwo induru y'imhuri yatangujwe n'abatowe biwe mu Vyahishuriwe Yohana 14:8 : " *Yaguye ! Yaraguye ! Babiloni Akomeye .* Abo badandaza bararaba bari kure ukuntu arimburwa, “ *batinya imibabaro yiwe .* ” Kandi barabereye gutinya ico camwa c'ishavu ry'ubutungane ry'Imana nzima, kuko mu kwicuza ukuntu ryasambutse, bishira mu nkambi yayo, kandi na bo bazotikizwa n'ishavu ry'abantu ry'ubwicanyi ry'abashikiwe n'ubuhendanyi

bw'idini badashobora guhumurizwa. Uwo murongo uratuma tumenya uruhara runini inyungu z'ubudandaji zifise mu kuroranirwa Ekleziya Gatolika y'i Roma yashitseko. " Abacuruzi " barashigikiye uwo mumaraya n'ingingo ziwe mbi kuruta izindi zose z'ububisha n'ubutegetsi bw'agahomerabunwa, kubera gusa ko bashaka gutunganywa mu vy'amahera no mu vy'umubiri. Baciye bapfuka amaso ku bubisha bwiwe bwose buteye isoni cane kandi barabereye gusangira n'abandi iherezo ryiwe rya nyuma. Akarorero k'amateka ni akajanye n'Abanyaparis bari ku ruhande rw'ukwemera kw'Abagatolika barwanya ukwizera kw'Ivugurura kuva mu ntango y'Ivugurura mu gihe c'Umwami Fransisko wa mbere mu nyuma yiwe.

Umurongo wa 16 : " *azovuga ati : « Ni ibara ! Amahirwe mabi ! Igisagara gikomeye cari cambaye impuzu z'ilino nziza, n'impuzu z'umuyugubwe n'iz'umutuku, gisharije inzahabu n'amabuye y'agaciro n'amasaro ! Mu isaha imwe gusa ubutunzi bwinshi cane bwarasenyutse ! »*

Uyu murongo wemeza intumbero ; " *Babiloni nini, yambaye impuzu z'ilino nziza, z'umuyugubwe n'iz'umutuku* " ; amabara y'impuzu z'abami, kubera ko ari co catumye abo basoda b'Abaroma bamutwengera mw'ijigo bapfuka Yezu ku bitugu n'impuzu y' " *umutuku w'agahama* . " Ntibashobora kwiyumvira insobanuro Imana yahaye ico gikorwa cabo : nk'icaha c'impongano, Yezu yabaye uwutwara ivyaha vy'abatowe biwe vyerekanwa n'ayo mabara, *umutuku canke umutuku w'agahama* , nk'uko bivugwa muri Yes.1:18. " *Isaha imwe* " izoba ihagije kugira ngo Roma, Papa wayo, n'abakuru b'idini bayo, inyuma y'ukugaruka kw'ubuninahazwa kwa Yezu Kristu azoza kubuza urupfu rw'abatowe biwe. Muri iki kigeragezo ca nyuma, ukudahemuka kwabo ni kwo kuzotuma habaho itandukaniryo ryose, rero turashobora gutahura igituma Imana ishimika canecane ku gukomeza ukwizera kwabo no ku kwizigira ata gukeka bategerezwa kwimenyereza kuyishiramwo. Igihe kirekire, umuntu yari gushobora gusa kwemera ko mwene ukwo gutikizwa " *mw'isaha imwe* " kwari igitangaza, rero ko ari ugufasha kw'Imana ata guca ku ruhande, nk'uko vyagendeye Sodomu na Gomora. Mu gihe cacu aho umuntu amenye neza umuriro w'ibirwanisho vya kirimuzi, ivyo ntibitangaje cane.

Umurongo wa 17 : " *Abadereva b'ubwato bose, abagendesha ubwato bose baja aho hantu, abagendesha ubwato n'abakora mu kiyaga bose, bahagarara kure,* " .

Uwo murongo uvuga canecane ku " *bakoresha ikiyaga, abadereva b'indege, abagendera mu bwato baja aha hantu, bose bahagaze kure* . " Ni mu kwungukira ku cipfuzo c'abami co kwitunga, ni ho ishengeru ry'abapapa ubwaryo ryatunganiye. Yarashigikiye kandi arashingira intahe ukwigarurira ibihugu abantu batazi gushika igihe vyavumbuwe igihe abasuku biwe b'Abagatolika bakora ubwicanyi buteye ubwoba bw'abantu mw'izina rya Yezu Kristu. Ivyo vyabaye cane cane muri Amerika y'Epfo no mu ngendo z'amaraso zarongowe na Jenerali Cortés . Inzahabu zari zatwawe muri izo ntara zasubiye mu Buraya kugira ngo zitunze abami b'Abagatolika be n'ubupapa bwari bufatanije. Ikindi kandi, ugushimika ku ruhande rw'ikiyaga kwibutsa ko ari nk'intwari y' " *igikoko kiva mu kiyaga* " ari ho ubucuti bwaco n' " *abasare* " bwakomejwe kugira ngo batunganye rusangi.

Umurongo wa 18 : " *babonye umwotsi w'umuriro wayo barasemerera bati : Ni igisagara ikihe kimeze nk'iki gisagara gikomeye ? »*

" *Ni igisagara ikihe cari kimeze nk'igisagara gikomeye ?* " abasare barasemerera babonye " *umwotsi uva mu muriro wayo* . " Inyishu ni yoroshe kandi yihuta : nta n'imwe. Kuko nta gisagara na kimwe cashize hamwe ububasha bwinshi gutyo, ubw'abanyagihugu nk'igisagara c'umwami, hanyuma ubw'idini kuva mu 538. Ubugatolika bwarungitswe mu bihugu vyose vyo kw'isi kiretse Uburusiya aho ukwizera kw'Aborotodogisi yo mu Buseruko kwabwanka. Ubushinwa bumaze kumwakira, na bwo buramurwanya buramutoteza. Ariko n'ubu nyene iracari ku butegetsi mu Burengeru bwose no mu biva muri yo muri Amerika, muri Afirika no muri Ostraliya. Ni co kibanza c'idini c'abagenzi gihambaye kw'isi

cose gikwegera abashitsi bava hirya no hino kw'isi. Bamwe baza kuraba " ibisigazwa vya kera " , abandi bajayo kuraba aho Papa n'abakaridinali biwe baba.

Umurongo wa 19 : “ *Batera umukungugu ku mitwe yabo, bararira, baraboroga, baraboroga bati : “Ibara ! Amahirwe mabi ! Igisagara gikomeye, aho abafise ubwato bwose ku kiyaga batunze kubera ubutunzi bwaco, carasambutse mw'isaha imwe gusa! »*

Iyi ni yo nsubiramwo ya gatatu aho amajambo yose yabanje akoranirizwa hamwe, hamwe n'ukuri " *mw'isaha imwe, vyarashyamba* ". " Igisagara gikomeye aho abafise ubwato bwose mu kiyaga batunze kubera ubutunzi bwaco ." Ico kirego kiratomoka cane: ni biciye mu butunzi bw'intwara ya papa ni ho abafise ubwato batunze mu kuzana ubutunzi bw'isi i Roma. Roma yaronse ubutunzi bwayo mu gusangira itunga ry'abayirwanya bishwe n'umugenzi wayo w'ibihe bidahera, ububasha bw'umwami w'abanyagihugu, ibaba ryayo ry'intwara. Nk'akarorero k'amateka, turafise urupfu rw'" Abatempuliye " , itunga ryabo ryari risangiye n'igitsibo ca Filipo w'Umunyabubasha n'abakuru b'idini ry'Abagatolika b'i Roma. Mu nyuma ivyo ni ko bizoba ku “ Baporotisanti ”.

Umurongo wa 20 : “ *Nimunezerwe, mwa majuru ! Namwe beranda, intumwa n'abahanuzi, namwe muhimbarwe ! Kuko Imana yagutsindishije mu kumucira urubanza. »*

Mpwemu ahamagara ababa mw'ijuru n'aberanda b'ukuri, intumwa, n'abahanuzi, bo kw'isi , ngo banezerwe n'ugutikizwa kwa Babiloni y'Abaroma. Umunezero rero uzoba uhuye n'imibabaro n'imibabaro yatumye abasavyi b'Imana y'ukuri bihanganyira canke yashaka ko bihanganyira , ku bijanye n'abatoranijwe ba nyuma b'intahemuka ku Isabato yejeje .

Umurongo wa 21 : “ *Umumarayika w'inkomezi afata ibuye rimeze nk'urusyo runini, arijugunya mu kiyaga, ati : « Uko ni ko Babiloni igisagara gikomeye kizojugunywa hasi, ntizosubira kuboneka. »*

Kugereranya Roma n'“ *ibuye* ” biratanga ivyiyumviro bitatu . Ica mbere, ubupapa burahiganwa na Yezu Kristu we ubwiwe agereranywa n'“ *ibuye* ” muri Dani 2:34 : “ *Waravye gushika ibuye ricitse ata maboko, maze ukubita igishushanyo ku birenge vyaco vy'icuma n'ibumba, ukabimenagura. »* Iyindi mirongo yo muri Bibiliya na yo nyene ivuga ko ico kimenyetso c' « *ibuye* » ari co muri Zek.4:7 ; “ *ibuye ry'imfuruka* ” muri Zab.118:22 ; Mat.21:42 ; na Ivyakozwe n'intumwa 4:11 : “ *Yesu ni we buye mwebwe abubatsi mwayanse , rikaba ryacitse umutwe w'imfuruka .*” Iciumviro ca kabiri ni ugushingira intahe ivyo papa avuga ko ari we azokurikira intumwa « *Petero* » ; imvo nyamukuru y'“ *ukurororirwa kw'ibikorwa vyawe n'ukurororirwa kw'amayeri yiwe ,*” ibintu Imana yaciriye urubanza muri Dan.8:25. Ivyo bikaba ari vyiza cane kuko umutumwa Petero atigeze aba umutwe w'Ekleziya ya gikirisu kuko iryo zina ry'icubahiro ari irya Yezu Kristu nyene. “ *Ubuhandanyi* ” bwa papa rero na bwo nyene ni “ *ikinyoma* ”. Iciumviro ca gatatu kijanye n'izina ry'igihome c'idini ca papa , bazilika yiwe y'icubahiro yitwa " Petero mweranda w'i Roma " , iyo nyubakwa izimvye cane yatumye hashirwaho ugurisha " indulgences " vyamukuye mu maso y'umumonki w'umuvuguruzi Martin Luther. Iyo nsobanuro iguma ifitaniye isano cane n'icumviro ca kabiri. Aho Vatikani hari imva ariko imva bavuga ko ari iya Petero Intumwa y'Umukama mu vy'ukuri yari iya " Simoni Petero Umupfumu " , umusenga n'umuherezi w'imana y'inzoka yitwa Esculape.

Tugarutse mu bihe vyacu, Mpwemu avuga ubuhanuzi ku “ *Babiloni* ” y'Abaroma . Agereranya ugutikizwa kwayo muri kazoza n'ishusho y'“ *insyo nini* ” y'“ *ibuye* ” " umumarayika aterera mu kiyaga " . Muri uwo mugereranyo, azana ikirego ku Roma kigaragazwa muri Mat. 18:6 : « *Ariko uwuzotsitaza umwe muri aba batoyi banyemera, vyoba vyiza bamumanitse ibuye ry'urusyo mw'izosi, akaroha mu kiyaga .*» Kandi mu vyawe ntiyateye isoni n'umwe muri abo batoyi bamwemera, ahubwo yateye isoni amasinzi menshi. Ikintu kimwe nta gukeka: iyo imaze " *gusenyeza, ntizosubira kuboneka .*" Nta n'umwe azosubira kubabaza.

Umurongo wa 22 : “ *Ntizosubira kwumvikana muri wewe ijwi ry’abavuzi b’inanga, n’iry’abavuzi b’inanga, n’iry’umuhunguzi w’ubuhinga ubwo ari bwo bwose, canke ngo rizo subira kwumvikana muri wewe ;*

Mpwemu aca avyura amajwi y’umuziki yerekana ukutagira amaganya n’umunezero w’ababa i Roma. Iyo bamaze gutikizwa, ntibazosubira kwumvikana ng’aho. Mu buryo bw’impwemu ryerekeza ku ntumwa z’Imana amajambo yazo yumvikana afise ingaruka nk’iz’amajwi y’umuziki y’ ” *abavuzi b’inanga canke inzumbete* ” ; ishusho itangwa mu mugani muri Mat.11:17. Avuga kandi ” *urusaku* ” rwakozwe n’abahunguzi b’ibintu vy’ubuhinga bwa none baremerewe cane n’amategeko y’ibikorwa, kuko mu gisagara ca kera hasohoka ” *urusaku* ” rw’ibikorwa vy’umwuga gusa, muri rwo, ” *urusaku rw’ibuye ry’urusyo* ” rwahindukira kugira ngo rusye intete z’ibinyampeke, canke ngo rukarire ibikoresho vyo gukata nk’umuhoro n’inkota s ; ivyo, vyari vyaramaze kuba muri Babiloni ya kera y’Abakaludaya, nk’uko bivugwa muri Yer.25:10.

Umurongo wa 23 : “ *Umuco w’itara ntuzokwongera kumurika muri wewe, kandi n’ijwi ry’umukwe n’iry’umugeni ntirizosubira kwumvikana muri wewe, kuko abacuruzi bawe bari abakuru bo kw’isi, kandi amahanga yose yazimijwe n’ubupfumu bwawe* ” .

“ *Umuco w’itara ntuzokwongera gukayangana muri wewe .* ” Mu rurimi rw’impwemu, Mpwemu aragabisha Roma ko umuco wa Bibiliya utazosubira kuza kuyiha amahirwe yo kumurikirwa kugira ngo imenye ukuri gushingiye ku Mana." Amashusho yo muri Yer 25:10 arasubirwamwo ariko « *indirimbo z’umukwe n’umugeni* » aha zicika « *ijwi ry’umukwe n’umugeni ritazosubira kwumvikana muri mwebwe* ». Mu vy’impwemu, ni amajwi y’amahamagara yashikirijwe na Kristo n’Ishengero ryiwe ry’Itoranjwe kugira ngo ubugingo bwazimiye buhinduke bukizwe. Ivyo bishoboka bizoba vyaheze ubuziraherezo, inyuma y’ugutikizwa kwayo. “ *Kuko abacuruzi bawe bari abantu bakomeye bo kw’isi.* ” Ni mu guhendahenda kwayo kw’abantu bakomeye bo kw’isi, Roma yashoboye kwagura idini ryayo ry’Abagatolika ku bantu benshi bo kw’isi. Yarazikoresha nk’abaserukira ubudandaji bwiwe bw’idini. Kandi ingaruka ni uko “ *amahanga yose yazimijwe n’ubupfumu bwawe.* ” Aha Imana yerekeza ku misa y’Abagatolika nk’ ” *ubupfumu* ” buranga amasengesho y’abapagani y’abapfumu n’abapfumu babi. Ni ivy’ukuri ko mu gukoresha amajambo y’ubuhinga asubiramwo n’ugusubiramwo ata co bimaze, idini ry’Abagatolika risiga umwanya mutoyi Imana umuremyi yo guserura ivyiyumviro vyayo. Nta n’uko agerageza kubigira, kuko amuvuga ko ari ” *imana y’amahanga* ” muri Dan.11:39 kandi ntiyigeze amumenya ko ari umusuku ; ” umuvugizi w’Umwana w’Imana ”, izina rya Papa, rero si umuvugizi wiwe . Umurongo ukurikira uzotanga imvo n’imvano.

Umurongo wa 24 : “ *kandi kuko muri we habonetse amaraso y’abahanuzi n’aberanda n’ay’abishwe bose kw’isi.* »

“ *... kandi kubera ko amaraso y’abahanuzi n’aberanda yabonetse muri we* ” : Ikomeye, idahinduka, itagira inyiyumvo kandi y’ububisha muri kahise kayo kose, Roma yarabaje inzira mu maraso y’abayigandaguye. Ivyo vyari ukuri ku Buroma bw’abapagani ariko no ku Buroma bwa papa bwari bufise ababurwanya bishwe n’abami, abasuku b’Imana bamurikiwe bateye ubwoba bwo kwamagana kamere yabwo y’ubushetani. Bamwe barindwa n’Imana, nka Waldo, Wycliffe na Luther , abandi ntibarindwa kandi barangije ubuzima bwabo nk’abamaratiri b’ukwizera, ku biti, ku mabuye, ku nkingi canke ku bitandara . Icizigiro c’ubuhanuzi co kubona igikorwa ciwe gihagarara ata kabuza gishobora gusa guhimbara ababa mw’ijuru n’aberanda b’ukuri bo kw’isi. ” *... n’abagandaguwe bose kw’isi* ” : Uwuca urubanza arazi ivyo ariko aravuga , kuko yariko arakurikirana ibikorwa vy’Uburoma kuva bwashingwa mu 747 B.G.C. Ivyo kw’isi vyifashe mu misi ya nyuma ni ivyamwa vya nyuma vyemewe n’Uburengero buneshya kandi buganza ibindi bisata vyo kw’isi. Uburoma bwari butegetse umwami, hanyuma bukaba ubutegetsi bwa repubulika, bwararya ibisata vy’abantu bo kw’isi bwari bwaganje. Icitegererezo c’iki kibano cagumye ari ic’imyaka 2000 y’ubukirisu bw’ukuri

n'ubw'ikinyoma . Inyuma y'aho, Roma y'abapagani, Roma y'abapapa yarasenyuye ishusho y'amahoro ya Kristu, ikura mu bantu akarorero kari gutuma abantu bagira umunezero. Mu gushingira intahe kwica intama z'ukuri, abigishwa ba Yezu Kristu , ryarafunguye inzira y'amatati y'idini ariko arajana abantu mu ntambara ya gatatu y'isi yose y'ubwicanyi buteye ubwoba. Si ubusa ko umugenzo wo guca umuhogo ugaragazwa ku mugaragaro n'imigwi y'abayisilamu yitwaje intwari. Urwanko rw'ubuyisilamu ni inyishu y'intambara z'abakristu zatangujwe na Urban II avuye i Clermont -Ferrand kw'igenekerezo rya 27 Ugushyingo 1095.

Ivyahishuriwe Yohana 19 : Intambara ya Harumagedoni ya Yezu Kristu .

Umurongo wa 1 : “ *Inyuma y'ivyo numva ijwi rirenga ry'abantu benshi mw'ijuru rivuga riti : ' Aleluya ! Agakiza n'ubuninahazwa n'ububasha ni ivy'Imana yacu .*

Dukomeje kuva ku kigabane ca 18 c'imbere, abatowe bacunguwe kandi bakijijwe barisanga mw'ijuru, bafise “ *izina rishasha* ” ryerekana kamere yabo nshasha yo mw'ijuru . Umunezero n'agahimbare biraganza kandi abamarayika b'intahemuka bo mw'ijuru barashira hejuru Imana ikiza. Iryo “ *sinzi rinini* ” ritandukanye n' “ *isinzi ata n'umwe ashobora kuriharura* ” rivugwa mu Vyahishuriwe Yohana 7:9. Rigereranya iteraniro ry'abamarayika b'Imana beranda bo mw'ijuru bashira hejuru " ubuninahazwa " bwayo kuko ku murongo wa 4 , *abatowe* bo kw'isi bagereranywa n' " *abakurambere 24* " bazokwishura kandi bemeze ko bubaha amajambo yavuzwe , bati : " Amen ! » Bisigura ngo : Vy'ukuri !

Urutonde rw'amajambo “ *agakiza, ubuninahazwa, ububasha* ” rurafise insobanuro yarwo. “ *Agakiza* ” kahawe abatowe bo kw'isi be n'abamarayika beranda bahaye “ *ubuninahazwa* ” Imana Umuremyi , kugira ngo ibakize, yahamagaye “ *ububasha* ” bwayo bw'ubumana bwo gutikiza abansi rusangi.

Umurongo wa 2 : “ *kuko imanza ziwe ari iz’ukuri kandi zigororotse ; kuko yaciriye urubanza wa maraya akomeye yononekaye isi ubusambanyi bwiwe, kandi yahoye amaraso y’abasavyi biwe yari yapfuye.* »

Abatowe bari bafise inyota y’ukuri n’ubutungane nyakuri bahuriyeko, ubu barahaze kandi barahazagiwe. Mu busazi bwayo bw’impumyi, abantu bacitse ku Mana biyumvira ko boshobora gutuma ibisata vya nyuma binezerwa mu kworoha urugero rw’ubutungane bwabo ; Ikibi conyene ni co cakoreshye iyo nzira y’uguhitamwo kandi nk’indwara y’ibicurane , carateye umubiri wose w’umuntu. Imana nziza kandi y’imbabazi yerekana mu rubanza yaciriye “ *Babiloni ikomeye* ” ko uwutanga urupfu ategerezwa kubabara urupfu. Ico si igikorwa c’ububisha, ahubwo ni igikorwa c’ubutungane. Rero, iyo itagizi guhana abagirizwa, ubutungane burahinduka akarenganyo.

Umurongo wa 3 : “ *Baravuga ubwa kabiri bati : Aleluya ! ...kandi umwotsi waco uraduga ibihe vyose.* »

Ishusho irazimiza , kuko " *umwotsi* " w’umuriro usambura Roma uzozimangana inyuma y’ugusambuka kwayo. " *Imyaka y’imyaka* " yerekana ingingo ngenderwako y’ibihe bidahera yerekeye gusa abatsinze ibigeragezo vyo mw’ijuru no kw’isi yose. Muri iyo mvugo , ijamba « *umwotsi* » risobanura ugutikizwa kandi imvugo « *ikinjana n’ikinjana* » ikayihira ingaruka zidahera , ni ukuvuga ugutikizwa gukomeye ; ntazokwigera asubira guhaguruka. Nkako, mu bibi kuruta, " *umwotsi* " woshobora kuduga mu vyiyumviro vy’abazima nk’ukwibuka igikorwa c’ubumana c’ubuninahazwa caranguwe n’Imana ku Roma, umwansi w’amaraso.

Umurongo wa 4 : “ *Abakurambere mirongo ibiri na bane n’ibinyabuzima bine barapfukama basenga Imana yicaye ku ntebe y’ubwami, bati , Amen ! Aleluya !* »

Vy’ukuri ! Uhoraho ashimwe ! ... muvuge hamwe abacunguwe bo kw’isi n’isi zagumye zisukuye. Gusenga Imana birangwa no gupfukama ; uburyo bubereye bwabikiwe we gusa.

Umurongo wa 5 : “ *Ijwi riva ku ntebe y’ubwami riti : « Nimushemeze Imana yacu, mwebwe abasuku bayo mwese, mwebwe abayubaha, abato n’abakuru !* »

Iryo jwi ni irya “ *Mikaheli* ” , Yezu Kristu , imvugo zibiri zo mw’ijuru n’izo kw’isi Imana yihishuriramwo ibiremwa vyayo. Yezu avuga ati : « *mwebwe mwamutinya* », gutyo yibuka « *gutinya* » Imana kwasabwa mu butumwa bw’umumarayika wa mbere bwo mu Vyahishuriwe Yohana 14:7. " *Ugutinya Imana* " ni incamake gusa y’ingeso y’ubwenge ikiremwa gifise ku Muremyi waco afise ububasha bwo kugitera ubuzima n’urupfu . Nk’uko Bibiliya ivyigisha muri 1 Yohana 4:17-18 , “ *urukundo rwuzuye rwirukana ubwoba* ” : “ *Urukundo rwacu rutunganye muri rwo, kugira ngo tugire ubushizi bw’amanga ku musu w’urubanza.* ” Nta bwoba buba mu rukundo, ariko urukundo rwuzuye rusenda ubwoba; kuko ubwoba buzana igihano, kandi uwutinya ntaba atunganye mu rukundo .” Uko rero uwatowe arushiriza gukunda Imana, ni ko arushiriza kuyigamburukira, akabura imvo yo kuyitinya. Abatoranijwe batoranywa n’Imana mu batoyi, nk’intumwa n’abigishwa bicisha bugufi, ariko kandi mu bakuru nk’umwami akomeye Nebukadinezari. Uwo mwami w’abami bo mu gihe ciwe ni akarorero keza k’ingene, naho yoba akomeye gute mu bantu, umwami ari ikiremwa gigoyagoya gusa imbere y’Imana Umuremyi Mushoboravyose.

Umurongo wa 6 : “ *Numva nk’ijwi ry’abantu benshi, nk’ijwi ry’amazi menshi, nk’ijwi ry’imituragaro ikomeye, bavuga bati : Aleluya ! Kuko Umukama Imana yacu Mushoboravyose ari ku ngoma.* »

Uyu murongo urahuza amajambo amaze kuboneka. “ *Ishengero ryinshi* ” rigereranywa n’ “ *urusaku rw’amazi menshi* ” rigereranywa n’Umuremyi waryo mu Vyahishuriwe Yohana 1:15 . " *Amajwi* " avugwa ni " *menshi cane* " ku buryo ashobora kugereranywa gusa n’ “ *urusaku rw’inkuba* ” . “ *Aleluya!* ” Kuko Umukama Imana yacu Mushoboravyose ari ku ngoma. » Ubwo butumwa bwari ikimenyetso c’igikorwa c’ “ *inzumbete y’indwi* ” mu

Vyahishuriwe Yohana 11:17 : “ *Turagushimira, Mukama Mana Mushoboravyose, uriho, kandi wariho, kuko wafashe ububasha bwawe buhambaye, uganza .*”

Umurongo wa 7 : “ *Nimuze twishimire, twishimire, tumuhe ubuninahazwa ; kuko ubugeni bw’Umwagazi w’intama bwashitse, kandi umugore wiwe yari yiteguye , .*

" Umunezero " n' " *umunezero* " birabereye bimwe bishitse, kuko igihe c' " *kurwana* " carazeze. Mu " *buninahazwa* " bwo mw'ijuru , " *umugeni* " , Ishengero ry'abatoranijwe bacunguwe kw'isi ryifataniye n' " *Umukwe* " wiwe , Kristo , Imana nzima " *Mikaheli* " , YaHweh . Imbere y'abacunguwe bose bo mw'ijuru, abacunguwe na Yezu Kristu bazohimbaza umusi mukuru w' " *ubugeni* " ubahuza . " *Umugeni yariteguye* " mu kugarura ukuri kwose kw'Imana ukwizera kw'Abagatolika kwatumye kuzimangana mu nsiguro yayo y'ukwizera kwa gikirisu . " Itegurwa " ryari rirerire, ryubatswe ku binjana 17 vy'amateka y'idini, ariko cane cane kuva mu 1843 , itariki y'intango y'igisabwa n'Imana c'ugusubizaho ibintu bitandukanye vyari vyacitse ivy'agaciro, ni ukuvuga ukuri kwose kutagarurwamwo n'abavuguruzi b'Abaporotisanti bariko baratotezwa. Ivyo biteguro vyarangijwe n'abadiyentisiti b'umusi w'indwi ba nyuma bavuguruzi ubutegetsu bagumye mu kwemerwa n'Imana n'umuco Yezu yamuhaye gushika kw'iherezo kandi n'ubu nyene gushika muri iyi ntango y'umwaka w'2021 aho ndiko ndandika iyi nkuru y'umuco wiwe .

Umurongo wa 8 : “ *Kandi yemererwa kwambara impuzu z'ilino nziza, zisukuye kandi zikayangana. Kuko igitambaro ciza ari ibikorwa vyiza vy'aberanda. »*

« *Impuzu nziza* » yerekeza ku « *bikorwa bigororotse* vy' *aberanda* b'ukuri ba nyuma » . Ivyo " *bikorwa* " Imana yita " *ibigororotse* " ni ivyamwa vy'ivyahishuriwe n'Imana vyatanzwe bikurikirana kuva mu 1843 no mu 1994. Ico gikorwa ni ivyamwa vya nyuma bihishura ivyiyumviro vy'Imana vyatanzwe kuva mu 2018 ku bo ikunda kandi igahezagira kandi " *itegura* " iki *gice c'abantu mu* " twebwe " . Nimba Imana ihezagira « *ibikorwa vyiza* » vy' « *aberanda* » bayo b'ukuri , ahubwo yaravumye kandi irarwana , gushika aho isenyuka , ikambi y'aberanda b'ikinyoma « *ibikorwa* » vyabo vyari « *ibitari vyo* » .

Umurongo wa 9 : “ *Umumarayika arambwira ati : « Andika : Hahirwa abatumiwe ku mfungurwa z'ubugeni bw’Umwagazi w’intama ! Araheza ambwira ati : « Aya majambo ni amajambo y'ukuri y'Imana .»*

Uwo muhezagiro uhabwa aberanda bacunguwe n'amaraso ya Yezu Kristu abatsimvyi babo bari bahangayikishijwe n'ayo muri Dan.12:12 (*Hahirwa abazorindira gushika imisi 1335*) y'abatsimvyi bazogereranywa neza na neza n' " 144.000 " canke 12 X102. Kwinjira mw'ijuru ibihe bidahera ni ukuri imvo y'umunezero mwinshi uzotuma abafise ako karyo " *bagira umunezero* " w'Imana. Amahirwe yonyene si yo yonyene atuma twungukira kuri ako gateka, ariko ishikanwa ry'agakiza riduhabwa n'Imana nk' " amahirwe ya kabiri " inyuma y'iragi n'ugucirwa urubanza rw'icaha c'intango. Isezerano ry'agakiza n'umunezero wo mw'ijuru wo muri kazoza ryemezwa nk'iryoyi Imana yasezeranye mu kanwa ikwiye ukwizera kwacu kuko ishitsa amasezerano yayo ubudasiba. Ibigeragezo vyo mu misi y'iherezo bizosaba ibintu ata gukeka aho amakenga atazosubira kugira ikibanza. Abatowe bazobwirizwa kwizigira ukwizera kwubakiye ku masezerano y'Imana yahishuriwe kuko ivyo vyanditswe vyaravuzwe mbere . Ni co gituma Bibiliya, Ivyanditswe Vyeranda yitwa : Ijambo ry'Imana.

Umurongo wa 10 : “ *Nca nkubita imbere y'ibirenge vyawe ngo ndamusenge ; ariko arambwira ati : Urabe ntubikore ! Ndi umushumba mugenzawe, kandi ndi uwa bene So bafise ivyo gushingira intahe Yesu. Senga Imana. Kuko intahe ya Yesu ari yo mpwemu y'ubuhanuzi. »*

Imana ikoresha ikosa rya Yohani kugira ngo iduhishurire ukuntu yaciriye urubanza ukwizera kw'Abagatolika kwigisha abagize ukwemera ubwo bwoko bwo gusenga

ibiremwa. Ariko kandi, ryibanda ku kwemera kw'abaporotisanti na kwo nyene gukora iryo kosa mu gutera iteka "umusi w'izuba " w'abapagani warazwe i Roma. Umumarayika avugana na we nta gukeka ko ari " Gaburiyeli ", umumisiyonari w'Imana yegereye Imana yari amaze kubonekera Daniyeli na Mariya, nyina wa Yezu " asubiriye " . Naho ari hejuru cane, " Gaburiyeli " yerekana ukwicisha bugufi nk'ukwa Yezu. Avuga gusa izina ry'icubahiro ry'" *umusuku mugenziwe* " wa Yohani gushika ku Badiventisiti cumi ba nyuma batowe mu gihe c'iherezo batavugaga rumwe na we. Kuva mu mwaka w'1843, abatowe bari kumwe na bo « *intahe ya Yezu* » iyo, nk'uko uyu murongo ubivuga, yerekana « *impwemu y'ubuhanuzi* ». Abadiventisiti, ku buryo bo ubwabo, bashizeho iyo " *mpwemu y'ubuhanuzi* " ku gikorwa caranguwe na Ellen G. White, intumwa y'Umukama, hagati y'umwaka wa 1843 n'uwa 1915. Ni bo ubwabo rero bashizeho umupaka w'umuco Yezu yatanze. None, " *impwemu y'ubuhanuzi* " ni ingabirano ihoraho iva ku bucuti nyakuri buri hagati ya Yezu n'abigishwa biwe kandi ishingiye canecane ku ngingo yiwe yo kwemera ubutumwa umusuku ahisemwo afise ububasha bwose bw'ubumana bwiwe. Ico gikorwa kirashingira intahe ko " *impwemu y'ubuhanuzi* " ikikora cane kandi ishobora kubandanya gushika kw'iherezo ry'isi.

Umurongo wa 11 : " *Maze mbona ijuru ryuguruye, mbona ifarasi yera! Uwuyicayeko yitwa Mwizigirwa n'Ukuri, aca imanza, arwana intambara mu butungane.* »

Muri iki kiganiro Mpwemu aradusubiza kw'isi, imbere y'intsinzi ya nyuma n'ugutikizwa kwa " *Babiloni Ikomeye* ." Mpwemu yerekana igihe, mu kugaruka kwiwe, Kristo w'ubuninahazwa azohura n'abagarariji bo kw'isi. Muri Yezu Kristu yaninahajwe, Imana isohoka mu kutaboneka kwayo : " *ijuru ryuguruye* ." Aboneka mw'ishusho y' " *ikidodo ca mbere* " co mu Vyahishuriwe Yohana 6:2, nk'umugendesha, ni ukuvuga Umurongozi, amaze gusohoka " *gutsinda no gutsinda* " ku " *ifarasi yera* ", ishusho y'ikambi yiwe irangwa n'ubusuku n'ubweranda. Izina « *umwizigirwa n'ukuri* » yiyita muri iki kiganiro rishira igikorwa mu kwagura igihe ca nyuma cavuzwe n'izina « *Lawodikiya* » mu Vyahishuriwe Yohana 3:14. Iri zina risobanura " abantu baciriwe urubanza ", ivyo bikaba vyemezwa aha n'ukuvuga neza : " *Aracira urubanza* ". Mu gusobanura neza ko " *arwana n'ubutungane* ", Mpwemu aravyura umwanya w' " *intambara ya Harumagedoni* " yo mu Vyahishuriwe Yohana 16:16, aho arwana n'ikambi y'akarenganyo iyobowe na shetani kandi yunze ubumwe n'icubahiro gihabwa " umusi w'izuba " yarazwe na Constantin wa mbere ^{n'umupapa} w'Umuroma.

Umurongo wa 12 : " *Amaso yiwe yari nk'urubeya rw'umuriro ; ku mutwe wiwe hari ibitsibo vyinshi ; yari afise izina ryanditswe, ata n'umwe azi atari we ;* »

Kubera ko tuzi ivyerekeye iyo nkuru, turashobora gutahura ko " *amaso yiwe* " agereranijwe n' " urubeya rw'umuriro " araba intumbero z'ishavu ryiwe, abagarariji bunze ubumwe " biteguriye *intambara* " kuva mu Vyahishuriwe Yohana 9: 7-9, ni ukuvuga kuva mu 1843. abami . " " *Izina ryiwe ryanditswe ata n'umwe azi kiretse we ubwiwe* " ryerekana kamere yiwe y'ubumana ihoraho.

Umurongo wa 13 : " *kandi yari yambaye impuzu yibitswe mu maraso. Izina ryiwe ni Jambo w'Imana.* »

Ico " *mpuzu candujwe n'amaraso* " kigereranya ibintu bibiri. Ica mbere ni ubutungane bwiwe yaronse mu kumena " *amaraso* " yiwe bwite kugira ngo abatowe biwe acungure. Ariko ico kimazi yatanze ku bushake kugira ngo akize abatowe biwe gisaba urupfu rw'abababatera n'ababahoteza. " *Impuzu* " yiwe izosubira gupfukwa n' " *amaraso* " , ariko ubu izoba iy'abansi biwe " *bahonyowe mu rusenga rw'imizabibu y' uburake bw' Imana* " nk'uko bivugwa muri Yesaya 63 no mu Vyahishuriwe Yohana 14:17 gushika kuri 20. th kandi avuye mw'ijuru amaze kuzuka. Umukiza wacu yari Imana ubwayo yihishije mu kugaragara kw'isi. Inyigisho yiwe ihoraho yaronse n'abatowe biwe izotuma habaho itandukaniro ryose hagati y'ikambi yarokotse n'ikambi yazimiye.

Umurongo wa 14 : “ *Ingabo zo mw’ijuru ziramukurikira ku mafarasi yera, zambaye impuzu z’ilino nziza, zera kandi zisukuye.* »

Ishusho iraninahaye, " *umweru* " w'ubugororotsi ugaragaza ubweranda bw'ikambi y'Imana n'amasinzi y'abamarayika bayo bagumye ari intahemuka. “ *Impuzu y’ilino* ” irahishura *ibikorwa vyabo* “ *bigororotse* ” kandi bityoroye .

Umurongo wa 15 : “ *Mu kanwa kiwe hasohoka inkota ikarishe, iyo yari akwiye kwica amahanga ; azobatwarisha inkoni y’icuma ; kandi azokandagira uruganiro rw’umuvinyu rw’uburake n’uburake bw’Imana Mushoboravyose .*

" *Ijambo ry’Imana* " ryerekeza kuri Bibiliya , " *ijambo* ryiwe ryera " ryakoraniye hamwe inyigisho yiwe yayobora abatowe mu kuri kwiwe kw'Imana. Ku musi azogaruka, “ *Ijambo ry’Imana* ” rizoza nk’ “ *inkota ikarishe* ” kugira ngo yice abansi biwe b’abagarariji, b’abanyampaka, b’abanyampaka, biteguriye gusesa amaraso y’abo yatoranije ba nyuma. Gutikizwa kw’abansi biwe kuramurikira invugo ngo “ *azobatwara inkoni y’icuma* ” na yo nyene yerekana igikorwa c’urubanza kizokorwa n’abatoranijwe bazotsinda hakurikijwe Ivyahishuwe 2:27. Umugambi w’uguhora kw’Imana witwa “ *umuzabibu* ” mu Vyahishuriwe Yohana 14:17-20 urasubira kwemezwa aha. Iyi nsiguro irategurwa muri Yes.63 aho Mpwemu asobanura neza ko Imana ikora yonyene ata muntu n’umwe iri kumwe na yo. Impamvu ni uko abatowe bamaze kuja mw’ijuru batabona igikino gitera abagarariji.

Umurongo wa 16 : “ *Kandi ku mpuzu yiwe no ku itako ryiwe yari yanditse izina ngo : Umwami w’abami n’Umukama w’abami.* »

" *Imyambaro* " yerekeza ku bikorwa vy'ikiremwa kizima kandi " *itako ryiwe* " ryerekana inkomezi n'ububasha bwiwe, kuko ikintu gihambaye ni uko aboneka nk'umugendesha, kandi kugira ngo ahagarare ku ifarasi, imitsi y' " *amatako* " , ari yo manini kuruta ayandi yose mu muntu, irageragezwa maze igatuma ico gikorwa gishoboka canke kidashoboka. Ishusho yiwe nk’umugendezi w’ifarashi yari ihambaye kera kuko ari yo nzira abarwanyu b’intambara bafata. Uyu musi twasigaye dufise ikigereranyo c’iyi shusho kitubwira ko uwuyigenderako ari umwigisha atwara umugwi w’abantu bagereranywa n’ifarashi igendera ku mafarasi . Iyo Yezu agenderako yerekeye abatowe biwe muri iki gihe bari basanzaye kw’isi yose. Izina ryiwe " *Umwami w’abami n’Umukama w’abami* " ni isoko y’impumurizo nyakuri ku bakunzi biwe batowe bayoborwa n’amategeko atari yo y’abami n’abami b’isi. Iyi nsiguro irakwiriyeye gusobanurwamwo. Icogereranyo c’ubwami bwo kw’isi nticari gishingiye ku ngingo ngenderwako zemezwa n’Imana. Nkako Imana yaremeye Isirayeli, **nk’uko yasavye** , gutwara kw’isi n’umwami, ndasubiramwo, " nk’ayandi mahanga " abapagani bariho ico gihe. Imana yishuye gusa ivyo imitima yabo mibi basavye. Kuko kw’isi, uwuruta abandi bose abami ni ikiremwa " giteye isoni " gusa " *cimbura aho kitabivye* " kandi uwuzi Imana nategerezwa gutembagazwa n’abantu biwe kugira ngo yivugurure. Icogereranyo cashikirijwe na Yezu kiracira urubanza ico citegerererezo cashikirijwe kw’isi kuva ku ruvyaro ku rundi n’abantu b’ibijuju, b’injiji n’ababisha. Mw’isi y’Imana yo mw’ijuru, indongozi ni umusuku w’abantu biwe, kandi niho akura ubuninahazwa bwiwe bwose. Urufunguzo rw’umunezero utunganye ruri ng’aho, kuko nta kintu kizima kibabara kubera mugenziwe. Mu kugaruka kwiwe kw’ubuninahazwa, Yezu aje gutikiza abami n’abami b’ababisha, n’ububisha bwabo, ivyo babishira kuri we mu kuvuga ko ubutegetsi bwabo ari uburenganzira buva ku Mana. Yezu azobigisha ko ivyo atari vyo ; kuri bo , ariko kandi no ku bantu benshi bashingira intahe akarengane kabo. Iyi ni yo nsobanuro y’ “ *umugani w’italanto* ” uca uranguka kandi ugashirwa mu ngiro.

Inyuma y’uguhangana

Umurongo wa 17 : “ *Mbona umumarayika ahagaze mw’izuba. Araheza asemerera n’ijwi rirenga, abwira inyoni zose ziguruka hagati mu kirere ati: «Nimuze, muteranire hamwe ku mfungurwa nini z’Imana .*

Yezu Kristu " Mikaheli " aza mw'ishusho y'izuba ikimenyetso c'umuco w'Imana kugira ngo arwanye abakristo b'ikinyoma basenga imana y'izuba ishingira intahe ihinduka ry'umusi w'ikiruhuko ryakozwe n'umwami w'abami Constantin ^{wa mbere}. Mu guhangana kwabo na Kristo Imana, bazosanga Imana nzima iteye ubwoba kuruta imana yabo y'izuba. Yezu Kristu ahamagara inyoni zirya inyama n'ijwi rirenga.

Iciyumviro : Aha ntegerezwa gusubira kuvuga ko abagararigi badashaka gusenga imana y'izuba babizi kandi babishaka, ariko bagafata minenerwe ukuntu ku Mana, umusi wa mbere bubaha kubera ikiruhuko cabo c'indwi ku yindi, uguma ufise umucafu w'ikoreshwa ryawo ry'ubupagani ry'igihe ca kera. Na bo nyene, uguhitamwo kwabo kurahishura ugusuzugura gukomeye urutonde rw'ibihe yashizeho kuva mu ntango y'irema ryiwe ry'isi. Imana iharura imisi irangwa n'uguzunguruka kw'isi ku nzira yayo. Mu bikorwa vyiwe vy'ugufasha abantu biwe Isirayeli, yaributse urutonde rw'indwi mu kwerekana, mu kuyita izina, umusi ugira indwi witwa " Isabato ". Benshi bemera ko bashobora gutsindishirizwa n'Imana kubera ubugororotsi bwabo. Nta co bimaze ku bahakana ukuri kwaseruwe mu buryo butomoye n'Imana. Ukuri kwayo ni kwo rugero rumwe rushoboza gusubiza hamwe biciye mu kwizera inkuka ya Yezu Kristu y'ubushake. Ivyiyumviro vy'umuntu ku giti ciwe ntivyumvirwa canke ngo vyemerwe n'Imana Umuremyi, Bibiliya yemeza iyo ngingo n'uyu murongo wo muri Yesaya 8:20: " *Ku vyagezwe no ku gishingantahe ! Iyo umuntu atavuze gutyo, nta museke uzoba ku bantu* ».

Imana itegura " imisi mikuru " ibiri : " ifunguro ry'ubugeni ry'Umwagazi w'intama " abashitsi baryo bakaba ari abatowe ubwabo umwumwe wese, kuko, bose hamwe, baserukira " Umugeni ". " Imisi mikuru " ya kabiri ni iyo mu bwoko bwa macabre kandi abayironka inyungu ni " inyoni " z'ibikoko gusa, inzoka, inzoka z'ibisiga, inzoka z'ibisiga, n'ibindi bikoko vyo muri ubwo bwoko.

Umurongo wa 18 : " *Kugira ngo ndye inyama z'abami, n'iz'abakuru b'ingabo, n'inyama z'intwari, n'inyama z'amafarasi, n'iz'abazigenderako, n'inyama z'abantu bose, abidegemvya n'abaja, abato n'abakuru.* »

Inyuma y'ugutikizwa kw'abantu bose, nta n'umwe azosigara ngo ashire imiviyimba muni y'isi kandi nk'uko Yer 16 :4 ibivuga, " *izokwiragizwa nk'amavunja kw'isi.* " Reka turonke umurongo wose utwigisha iherezo Imana ibikiye abo ivuma: " *Bazopfa bazimijwe n'ingwara; Ntibazohabwa amarira canke ngo bahambwa; bazoba nk'ibiviyimba kw'isi; bazokwicwa n'inkota n'inzara; kandi imiviyimba yavyo izofungurwa n'inyoni zo mu kirere n'ibikoko vyo kw'isi.* " Dushingiye ku rutonde rwashikirijwe na Mpwemu muri uyu murongo wa 18, nta muntu n'umwe ashobora guhunga urupfu. Ndibuka ko " amafarasi " agereranya ibisata birongowe n'indongozi zavyo z'abanyagihugu n'iz'idini nk'uko bivugwa muri Yak 3 :3 : " *Iyo dushize umugozi mu kanwa k'amafarasi kugira ngo atwumvire, natwe turaganza umubiri wayo wose.* »

Umurongo wa 19 : " *Mbona igikoko n'abami bo kw'isi n'ingabo zabo bakoraniye hamwe kugira ngo barwanye Uwicaye kuri iyo farasi n'ingabo ziwe.* »

Twarabonye ko " intambara ya Harumagedoni " yari iyo mu vy'impwemu kandi ko kw'isi uruhande rwayo rwari ugutegeka urupfu rw'abashumba b'ukuri bose ba nyuma ba Yezu Kristu. Iyi ngingo yafashwe imbere y'uko Yezu Kristu agaruka kandi abagararigi bari bazi neza ihitamwo ryabo. Ariko igihe catangura gukora, ijuru ryarafungutse rihishura Kristu w'Imana ahora n'ingabo ziwe z'abamarayika. Nta n'uburyo bwo kurwana bukiriko. Nta n'umwe ashobora kurwana n'Imana iyo igaragaye kandi ingaruka ni ivyo Ivyahishuriye Yohana 6:15-17 yaduhishuriye : " *Abami bo kw'isi, abanyacubahiro, abakuru b'ingabo, abatunzi, abakomeye, umushumba wese n'uwidagemvya wese, bihishe mu masenga no mu bitandara vyo mu misozi. Babwira imisozi n'ibitandara bati: «Nimudugweko, muduhishe amaso y'Ivyagiye kuri ya ntebe n'uburake bg'Umwagazi w'intama. kuko umusi uhambaye w'uburake bwiwe washitse, ni nde azowushobora?»* «Ku kibazo ca nyuma, inyishu ni :

abatoranijwe bari bagiye kwicwa n'abagarariji ; batoranijwe bejejwe n'ubudahemuka bwabo ku Isabato nyeranda yahanuye intsinzi ya Yezu ku bansi biwe bose n'abo yacunguwe.

Umurongo wa 20 : “ *Ico gikoko kirafatwa, kijana n'umuhanuzi w'ikinyoma yakoze ibitangaro imbere yaco, yazimiza abaronse ikimenyetso c'ico gikoko n'abasenga ishusho yaco. Bompi batererwa bazima muri ca kiyaga c'umuriro waka n'amazuku.* »

Kwitwararika ! Mpwemu araduhishurira iherezo ry'urubanza rwa nyuma uko Imana irutegurira " *igikoko n'umuhanuzi w'ikinyoma* " ni ukuvuga ukwizera kw'Abagatolika n'ukwizera kw'Abaporotisanti kwafatanijwe n'Abadiventisiti b'ikinyoma kuva mu 1994. tively , inyuma y'urubanza rwa nyuma. Uyu murongo uratwerekana insobanuro itangaje y'ubutungane butunganye bw'Imana Umuremyi wacu. Rishinga intahe itandukaniro hagati y'abafise uruhara vy'ukuri n'abahohotewe ariko baciriwe urubanza kuko ari bo bafise uruhara mu mahitamwo yabo. Abategetsu b'idini " *bajugunywa ari bazima mu kiyaga c'umuriro* " kuko nk'uko Ivyahishuwe 14:9 bivuga, bavyuriye abagabo n'abagore bo kw'isi gutera iteka " *ikimenyetso c'igikoko* " igihano caco camenyeshewe.

Umurongo wa 21 : “ *Abasigaye bicishwa inkota y'uwari yicaye ku farasi, yava mu kanwa kiwe ; inyoni zose zirahaga inyama zazo* " .

Abo " *bandi* " bareba abantu batari abakirisu canke abatemera bakurikiye umuhari mpuzamakungu kandi bumvira urutonde rusangi ata kwiyemeza kwabo bwite ku gikorwa cakozwe n'abagarariji b'idini ry'abakirisu. Kubera ko batapfutswe n'ukugororoka kw'amaraso yamenetse na Yezu Kristu, ntibarokoka ukugaruka kwa Kristo ariko naho biri ukwo bicwa n'ijambo ryiwe rigereranywa n' " *inkota yava mu kanwa kiwe* . " Ivyo biremwa vyaguye ari vyo vyabonye n'amaso yabo ukuboneka kw'Imana y'ukuri bazoshika ku rubanza rwa nyuma ariko ntibazoshikirwa n'imibabaro y'urupfu ruramba mu " *kiyaga c'umuriro* " cabikiwe abanyavyaha bakuru b'idini bakora cane mu bugarariji. Bamaze guhangana n'ubuninahazwa bw'Imana Umuremyi ahambaye, Umucamanza Mukuru, bazozimanganywa bukwi na bukwi.

Ivyahishuriwe Yohana 20 : **imyaka igihumbi y'ikimpumbi c'indwi** **n'urubanza rwa nyuma + .**

Igihano ca Mubesheryani

Umurongo wa 1 : “ *Mbona umumarayika amanuka ava mw'ijuru, afise mu kuboko urufunguruzo rw'ico kinogo c'ikuzimu n'uruzitiro runini.* »

" *Umumarayika* " canke intumwa y'Imana " *imanuka iva mw'ijuru* " ikaja kw'isi, ikaba yabuze ubuzima bwose bwo kw'isi, umuntu n'ibikoko, aha ifata izina ryayo " *nyenga* " irigaragaza muri Itanguriro 1:2. " *Urufunguzo* " rufungura canke rufunga inzira yo gushika muri iki gihugu c'amatongo. Kandi « *umunyururu munini* » afashe mu « *kuboko kwiwe* » uvuga ko ikiremwa kizima kigiye gubohwa mu gihugu c'amatongo kigiye kuba imbohe yiwe.

Umurongo wa 2 : “ *Afata ca gisato, ya nzoka ya kera, ari we Mubesheryani na Shetani, arakiboha imyaka igihumbi.* »

Amajambo yerekana " *Shetani* " umumarayika w'umugarariji, mu Vyahishuriwe Yohana 12:9 arasubirwamwo aha. Bitwibutsa inshingano yiwe ihambaye cane mu mibabaro yatewe n'akaranga kiwe k'ubugarariji ; imibabaro n'imibabaro vyo ku mubiri no mu vy'inyifato runtu vyatewe ku bantu n'abategetsu bayobowe n'ivyiyumviro vyawe n'inkurikizi zawe kubera ko bari ababisha nka we. Nk' " *ikiyoka* " yarongoye Roma y'abapagani y'umwami, kandi nk' " *inzoka* " yarongoye Roma y'abapapa b'abakirisu , ariko ataco

yipfutse mu gihe c'Ivugurura, yongeye kwigenza nk' " *ikiyoka* " gikoreshwa n'amashirahamwe y'Abagatolika n'Abaporotisanti yari afise ibirwanisho be n' " *dragonnades* " za Louis XIV. Kuva mu nkambi y'abamarayika b'abadayimoni, " *Shetani* " ni we wenyene azorokoka, mu gihe arindiriye urupfu rwiwe rw'impongano ku Rubanza rwa nyuma, azoguma ari muzima iyindi " *myaka igihumbi* " yitandukanije, ataco akorana n'ikiremwa na kimwe, kw'isi yacitse inzu y'imbohe y'ubugaragwa itagira ishusho kandi iri ubusa, ituwe n'imivyimba n'amagufa gusa.

Umumarayika w'ikuzimu kw'isi yasambutse: Umusenyi wo mu Vyahishuriwe Yohana 9:11 .

Umurongo wa 3 : “ *Amujugunya mu cobo c'ikuzimu, arawufunga, arawushirako ikidodo, kugira ngo ntasubire kuzimiza amahanga, gushika iyo myaka igihumbi irangiye. Inyuma y'ivyo ategerezwa kurekurwa umwanya mutoyi.* »

Ishusho yatanzwe iratomoye, Shetani ashirwa kw'isi yasambutse muni y'igipfukisho kimubuza gushika mw'ijuru ; ku buryo yisanga ari mu mipaka y'ingingo ngenderwako y'abantu yatumye canke yaresheje gutakaza. Ibindi binyabuzima, abamarayika bo mw'ijuru n'abantu na bo nyene babaye abamarayika, bari hejuru yiwe, ni ukuvuga mw'ijuru, aho atagishobora gushika kuva Yezu Kristu anesheje icaha n'urupfu. Ariko ivyiwe vyarushirije kuba bibi kuko ata n'umwe agifatanya, yaba umumarayika canke umuntu. Mw'ijuru hari " *amahanga* " uyu murongo uvuga ataco ivuze " yo kw'isi." Ivyo ni uko abacunguwe muri ayo mahanga bose bari mw'ijuru mu bwami bw'Imana. Uruhara rw' " *uruzitiro* " rero rurahishurirwa ; amuhatira kuguma wenyene kandi yitandukanije n'abandi kw'isi. Mu mugambi w'Imana , shetani azoguma ari imbohe " *imyaka igihumbi* " ku mpera yayo azobohorwa, afise uburenganzira bwo guhura no guhura n'abapfuye babi bazutse mu izuka rya kabiri , ku bw' " *urupfu rwa kabiri* " rw'urubanza rwa nyuma, kw'isi izoheza, mu gihe gito, isubire kubamwo abantu. Azosubira gutsinda amahanga y'abagarariji yaciriwe urubanza rwo kugerageza ubusa kurwanya abamarayika beranda bacunguwe na Yezu Kristu Umucamanza mukuru.

Abacunguwe bacira urubanza ababi .

Umurongo wa 4 : “ *Mbona intebe z'ubwami; kandi abayicayeko bahabwa ububasha bwo guca imanza. Mbona n'imitima y'abaciwe amazosi babahora gushingira intahe Yezu n'ijambo ry'Imana, kandi batasenze ca gikoko, canke igishushanyo caco, ntibaronse ikimenyetso caco mu ruhanga canke ku kiganza. Barasubira kuba bazima , baganzwa na Kristo imyaka igihumbi .*

" *Abacaye ku ntebe z'ubwami* " barafise " *ububasha* " bw'ubwami bwo " *gucira urubanza* ". Ico ni urufunguruzo ruhambaye rwo gutahura insobanuro Imana iha ijambo " *umwami* .” None, mu bwami bwiwe, muri Yezu Kristu " *Mikaheli* ", Imana isangira urubanza rwayo n'ibiremwa vyayo vyose vy'abantu vyacunguwe kw'isi. Urubanza rw'abanyavyaha bo kw'isi no mw'ijuru ruzoba urw'abantu bose kandi ruzosangirwa n'Imana. Uwo ni wo muce wonyene w'ubwami bw'abatoranijwe bacunguwe. Ubwami ntibugenewe urutonde rw'abatoranijwe, ahubwo ni ubw'abantu bose, kandi Mpwemu yibuka ko mu bihe vyacye kw'isi , habayeho mbere ugutotezwa kw'ubwicanyi guteye ubwoba avuga mu kuvuga ati : « *ubugingo bw'abaciwe umutwe kubera intahe y'Imana no kubera* » ; Paulo yari umwe muri bo. Mpwemu rero aravyura abakirisu bashikiwe n'ivyago vy'ubupagani bw'Abaroma be n'ukwizera kw'abapapa b'Abaroma kutagira ico kwihanganira kwakora hagati y'umwaka wa 30 n'uwa 1843. Hanyuma akavyura abatowe ba nyuma bateye ubwoba urupfu n' " *igikoko kizuka kiva kw'isi* " co mu Vyahishuriwe Yohana 13:11-15 y'isaha ya nyuma mu 1843 ; mu mwaka w'2029 gushika ku musi wa mbere w'impeshi ubanziriza Pasika mu mwaka w'2030.

Mu buryo buhuye n'itangazo ry' "inzumbete y'indwi" mu Vyahishuriwe Yohana 11:18, "igihe co gucira urubanza abapfuye kirageze" kandi ivyo ni vyo bifise akamaro k'igihe c' "imyaka igihumbi" kivugwa muri uyu murongo wa 4. Bizoba ari igikorwa c'abacunguwe binjiye mw'ijuru ry'Imana. Bazobwirizwa "gucira urubanza" abantu b'ababisha be n'abamarayika bo mw'ijuru baguye. Paulo avuga muri 1 Kor. 6:3 : "Ntimuzi ko tuzocira urubanza abamarayika? Kandi ntidukwiye gucira urubanza, n'imvo n'imvano nyinshi, ibintu vy'ubu buzima? »

Izuka rya kabiri ry'abagarariji baguye

Umurongo wa 5 : "Abapfuye basigaye ntibazuka gushika imyaka igihumbi irangiye. Iryo ni ryo zuka rya mbere. »

Iyubare umutego ! Iryo jambo ngo "Abapfuye basigaye ntibazutse gushika imyaka igihumbi irangiye" ni akarongo kandi imvugo ikurikira ngo "Iri ni ryo zuka rya mbere" yerekeye abapfuye ba mbere muri Kristo bazutse mu ntango y' "imyaka igihumbi" yavuzwe. Ico kigereranyo kivuyura, ataco kivuze, itangazo ry' "izuka" rya kabiri ryabikiwe abapfuye b'ababisha bazozuka ku mpera y' "imyaka igihumbi" ku bw'urubanza rwa nyuma n'igihano c'urupfu c' "ikiyaga c'umuriro n'amazuku"; ivyo bikaba bishitsa "urupfu rwa kabiri."

Umurongo wa 6 : "Hahirwa kandi ni mweranda uwufise umugabane mu kuzuka kwa mbere! Urupfu rwa kabiri nta bubasha rufise ku bantu nk'abo; bazoba abaherezi b'Imana na Kristu, bazoganzana na we imyaka igihumbi. »

Uyu murongo uca irya n'ino mu buryo bworoshe cane urubanza rw'Imana rugororotse rwahishuriwe. Umunezero ugenewe abatoranijwe vy'ukuri bagize uruhara mu ntango y' "imyaka igihumbi" mu "kuzuka kw'abapfuye muri Kristo". Ntibazozza mu rubanza ahubwo bo ubwabo bazoba abacamanza mu rubanza rwatunganijwe n'Imana, mw'ijuru, mu "myaka igihumbi." Ingoma y'imyaka igihumbi yatangajwe ni ingoma gusa y'igikorwa co guca imanza kandi igarukira kuri iyo myaka igihumbi. Kubera ko binjiye mu bihe bidahera, abatowe ntibatategerezwa gutinya canke kubabara "urupfu rwa kabiri", kuko ahubwo ni bo bazotuma abapfuye b'ababisha baciriwe urubanza barubabazwa. Kandi turazi ko abo ari bo bakuru kandi babi kuruta abandi bose, b'abanyaruyeri kandi b'abanyavyaha b'idini. Abacamanza batowe bazobwirizwa kumenya igihe c'imibabaro kimwekimwe cose mu biremwa biciriwe urubanza kizomara ku giti cabo, mu nzira yo gutikiza "urupfu rwa kabiri", rudafise ico ruhuriyeko n'urupfu rwa mbere rwo kw'isi ruriho ubu. Kuko Imana Ruremyi ari yo iha umuriro ishusho y'igikorwa cawo co guseniyura. Umuriro ntaco ukora ku bintu vyo mw'ijuru n'ivyo kw'isi birinzwe n'Imana nk'uko ivyashikiye bagenzi ba Daniyeli batatu bivyemeza muri Daniyeli 3. Ku rubanza rwa nyuma, umubiri w'izuka uzovyifatamwo mu buryo butandukanye n'umubiri wo kw'isi uriho ubu. Muri Mariko 9:48, Yezu araduhishurira ubudasa bwiwe avuga ati : "aho inzoka zabo zidapfa, n'umuriro utazima." Nk'uko nyene impeta z'umubiri w'inzoka y'ivu ziguma zifise ubuzima umwumwe wese, ni ko n'umubiri w'uwavumwe uzogira ubuzima gushika ku atome yawo ya nyuma. Uko rero bizokwihuta gufungurwa bizovana n'igihe c'imibabaro bazomara baciwe n'abacamanza beranda na Yezu Kristu.

Intambara ya nyuma

Umurongo wa 7 : "Kandi iyo myaka igihumbi niyahera, Shetani azobohorwa ave mw'ibohero ryiwe. »

Iyo "imyaka igihumbi" irangiye, mu gihe gito, azosubira kuronka abagenzi. Ico ni co gihe c'"izuka" rya kabiri ryabikiwe abagarariji bo kw'isi.

Umurongo wa 8 : “ Azosohoka guhenda amahanga ari mu **mpande zine** z'isi, Gogi na Magogi, kugira ngo ayakoranirize hamwe ku rugamba; Igitigiri cabo ni nk'umusenyi wo mu kiyaga ” .

Iryo shirahamwe ni iry' "amahanga" yazutse kw'isi yose nk'uko vyerekanywe n'umurongo w' " **imfuruka zine** z'isi " canke ingingo zine z'ingenzi zihya igikorwa akaranga k'isi yose. Mwene iryo koraniriro ntaco rigereranywa, kiretse ku rugero rw'ingene intambara ikora, isa n'intambara y'intambara ya gatatu y'isi yose y' " **inzumbete** ya gatandatu " yo mu Vyahishuriwe Yohana 9:13. Ukwo kugereranya ni kwo gutuma Imana iha abakoraniye ku rubanza rwa nyuma amazina " Gogi na Magogi " yavuzwe mu ntango muri Ezek . ariko akadondoro gatoyi karahishura gusa uruhande rw'ukugereranya rw'ivyo bivugwa, kuko muri Ezekiyeli, Magogi ni igihugu ca Gogi, kandi kigaragaza Uburusiya buzoshira mu ngiro, mu gihe c'intambara ya gatatu y'isi yose, umubare munini w'abasoda mu mateka yose y'intambara y'abantu ; ivyo bikaba ari vyo bituma yaguka cane kandi yigarurira ningoga ibihugu vyo ku mugabane w'Uburayi bwo mu Burengerero.

Mpwemu abagereranya n'“ *umusenyi wo mu kiyaga* ,” gutyo agashimika ku kamaro k'umubare w'abazoshikirwa n'urubanza rwa nyuma. Ivyo na vyo nyene ni ukuvuga ukuntu bayobokera shetani n'abakozi biwe b'abantu bihishurirwa mu Vyahishuriwe Yohana 12:18 canke 13:1 (bivanye n'ivyo Bibiliya ivuga): tuvuga ku " *gisato* " turasoma ngo : " *Kandi gihagaze ku musenyi wo mu kiyaga.* "

Shetani akaba ari umugararizi adashobora gukosorwa, atangura kwizigira ko yoshobora gutsinda ingabo z'Imana maze ahenda abandi bagabo baciriwe urubanza mu kubajijura ngo barwane n'Imana n'abo yatoye.

Umurongo wa 9 : “ *Baraduga baja kw'isi, bakikuzza inkambi y'aberanda n'igisagara gikundwa. Ariko umuriro umanuka uva mw'ijuru, urabatongora.* « Ariko kwigarurira intara ntaco bigisobanura iyo umuntu adashobora gufata umwansi kuko yacitse uwudashobora gukorwako ; cokimwe na bagenzi ba Daniyeli, nta muriro canke ikindi kintu gishobora kubagirira nabi. Kandi ahubwo, « *umuriro uva mw'ijuru* » urabakubita no mu « *nkambi y'aberanda* » ataco ukorako. Ariko uwo muriro “ *urarigata* ” abansi b'Imana n'abatoranijwe bayo. Muri Zekariya 14, Mpwemu avuga ubuhanuzi bw'intambara zibiri zitandukanijwe n' “ *imyaka igihumbi.* ” Iryo ribanza kandi rirangurwa n' " *inzumbete* ya gatandatu " rishikirizwa mu mirongo ya 1 gushika ku ya 3, ibindi vyerekeye intambara ya kabiri yarongowe kw'isaha y'urubanza rwa nyuma, hanyuma inyuma yayo, urutonde rw'isi yose rwashinzwe kw'isi nshasha . Mu murongo wa 4, ubuhanuzi buvuga ivy'ukumanuka kw'isi kwa Kristo n'abatowe biwe muri aya majambo : “ *Ibirenge vyawe bizohagarara kuri uwo musizi ku musozi w'Imyelayo, uteganye na Yeruzalemu mu buseruko; Umusozi w'Imyelayo uzosadukamwo kabiri, mu buseruko no mu burengerero, kandi hazoba umubande munini cane, igice kimwe kizokwimukira mu buraruko, ikindi kija mu bumanuko.* «Ikambi y'aberanda b'urubanza rwa nyuma iramenyekana rero kandi ikaboneka aho iri. Reka twibuke yuko ari mu mpera y' “ *imyaka igihumbi* ” yo mw'ijuru gusa “ *ibirenge* ” vya Yezu bizoruhukira ” kw'isi, “ *ku musozi w'Imyelayo uteganye na Yeruzalemu, ku ruhande rw'i burasirazuba.* ” Kubera ko uwo murongo wasobanuwe nabi, waratumye abantu bemera mu buryo butari bwo ku ngoma ya Yezu Kristu yo kw'isi mu kiringo c' “ *imyaka igihumbi.* ”

Umurongo wa 10 : “ *Wa Mubesheranyi yabazimiza atererwa mu kiyaga c'umuriro n'amazuku, aho igikoko n'umuhanuzi w'ikinyoma biri. Bazobabazwa ku murango no mw'ijoro ibihe bitazoshira.* »

Igihe kirageze co gushitsa urubanza rwaciriwe abagararizi b'idini rwahishuriwe mu Vyahishuriwe Yohana 19:20. Mu buryo buhuye n'itangazo ry'uuyu murongo, " *shetani, igikoko n'umuhanuzi w'ikinyoma* " bari kumwe, " *bajugunywa ari bazima mu kiyaga c'umuriro n'amazuku* " kiva ku gikorwa c' " *umuriro uva mw'ijuru* " uwo mubumbe wongereweke amabuye y'agaciro yo munsu y'ubutaka arekurwa n'ibice vyose vy'umubumbe.

Isi rero ifata ishusho y' " izuba " " umuriro " waryo urya inyama z'abagarariji , bo ubwabo bakaba ari abasenga (batazi ariko bafise icaha) b'izuba ryaremwe n'Imana. Muri ico gikorwa ni ho abacumuye kw'isi n'abo mw'ijuru bababara " imibabaro " y' " urupfu rwa kabiri " rwavuzwe kuva mu Vyahishuriwe Yohana 9:5-6 . Gushigikira ata co bimaze umusi w'ikinyoma wo kuruhuka ni vyo vyatumye haba iyo mpera iteye ubwoba. Kuko igihimbare ku baciriwe urubanza, naho coba kirekire gute, " urupfu rwa kabiri " na rwo nyene rurafise iherezo. Kandi imvugo ngo « ibihe vyose n'ibihe bidahera » ntiyerekeye « imibabaro » ubwayo ahubwo yerekeye ingaruka zisambura z' « umuriro » uyitera , kuko izo ni zo ngaruka zizoba zidahinduka kandi zidahera .

Ingingo ngenderwako z'Urubanza rwa Nyuma

Umurongo wa 11 : “ *Hanyuma mbona intebe y'ubwami nini yera n'uwuyicayeko. Isi n'ijuru vyahunga biva imbere yiwe, nta kibanza vyabonetsemwo .* »

“ *Umweru* ” afise ubugororotsi butunganye, “ *intebe yiwe nini* ” ni ishusho y'akaranga k'Imana yaremeye ubuzima bwose n'ibintu vyose. Ugutungana kwiwe ntigushobora kwihanganira ukubaho kw' " isi " mu ruhande rwayo rwasambutse kandi rwari rwariye urubanza rwa nyuma rwayihaye. Ikindi kandi, ababisha b'inkomoko yose bamaze gutikizwa , igihe c'ibimenyetso carahaze kandi isi yo mw'ijuru n'inyenyeri zayo amamiliyaridi nta mvo n'imwe igifise yo kubaho ; " *ijuru* " ry'ingero yacu y'isi n'ivyo ririmwo vyose rero birakurwaho , bikazimangana mu busa. Isaha irashitse y'ubuzima budahera ku musi w'ibihe bidahera.

Umurongo wa 12 : “ *Mbona abapfuye, abato n'abakuru, bahagaze imbere y'iyo ntebe y'ubwami. Ibitabu vyarafunguwe. Kandi ikindi gitabo kirazingururwa, ni co gitabo c'ubugingo. Nuko abapfuye bacirwa urubanza nk'uko ibikorwa vyabo vyari vyanditswe mu bitabo.* »

Abo bantu " *bapfuye* " baciriwe urubanza rw'abanyavyaha, barazutse ku bw'urubanza rwa nyuma. Imana nta n'umwe igira uwundi, urubanza rwayo rubereye ruragira ico rukoze ku " *bakuru* " n'aba " *bato* ", ku batunzi n'abakene kandi rukabategeka iherezo rimwe, urupfu, ku ncuro ya mbere mu buzima bwabo, ringana.

Iyi mirongo ikurikira iratanga ido n'ido ku bijanye n'igikorwa c'urubanza rwa nyuma. Ivyo vyaramaze guhanurwa muri Dan.7:10, " *ibitabu* " vy'ubuhumya bw'abamarayika " *birafungurwa* " kandi abo bashingantahe bataboneka barabonye amakosa n'ivyaha vyakozwe n'abaciriwe urubanza kandi inyuma y'urubanza rw'urubanza rumwe rumwe n'abatowe na Yezu Kristu, urubanza rwa nyuma rudashobora gusubirwamwo rwaciye rwemezwa ataco ruvuze. Igihe c'urubanza rwa nyuma urubanza rwaciye ruzoshirwa mu ngiro.

Umurongo wa 13 : “ *Ikiyaga gitanga abapfuye bari muri co, urupfu n'ukuzimu bitanga abapfuye bari muri vyo; kandi umuntu wese yaciriwe urubanza rukwiranye n'ibikorwa vyawe.* »

Ingingo ngenderwako isigurwa muri uwo murongo irakora kuri ayo mazuka yompi. “ *Abapfuye* ” barazimira ku “ *kiyaga* ” canke ku “ *butaka* ” ; Ivyo ni vyo bintu bibiri bishoboka bivugwa muri uyu murongo. Reka twihweze uburyo “ *uburaro bw'abapfuye* ” buvuyura ikintu “ *isi* ” . Kuko vy'ukuri iryo zina rirabereye , Imana imaze kumenyesha umuntu w'umunyavyaha iti : “ *Uri umukungugu kandi mu mukungugu ni ho uzosubira* ” mw'Itanguriro 3:19. “ *Uburaro bw'abapfuye* ” rero ni “ *inkungugu* ” y' “ *isi* ” . Urupfu rimwe na rimwe rwariye abantu n'umuriro rero ntiba " *basubiye mu mukungugu* " nk'uko umugenzo usanzwe wo guhamba ubivuga. Ni co gituma , ataco akuyemwo iki kibazo, Mpwemu asobanura ko " urupfu " ubwarwo ruzosubiza abo yakubise mu buryo bwose ; gutahura

ugusenyuka guterwa n'umuriro w'ibirwanisho vya kirimbuzi udasiga akarongo k'umubiri w'umuntu usenyutse burundu.

Umurongo wa 14 : “ *Urufu n'ukuzimu bijugunywa mu kiyaga c'umuriro. Urwo ni rwo rufu rwa kabiri, ni co kiyaga c'umuriro.* »

" *Urufu* " rwari ingingo ngenderwako irwanya rwose n'iy'ubuzima kandi intumbero yarwo yari iyo gukuraho ibiremwa ivyo vyacyemwo mu buzima vyaciriwe urubanza n'Imana kandi bikacirirwa urubanza . Intumbero y'ubuzima ni ugushikiriza Imana uwundi muntu mushasha yo gutora abagenzi bayo b'ibihe bidahera. Ukwo gutoranya kubayeho, n'ababisha baratikijwe, " *urufu* " n' " isi " " *uburaro bw'abapfuye* " ntibigifise imvo n'imwe yo kubaho. Ingingo ngenderwako zisambura z'ivyo bintu bibiri ubwazo zirasambura n'Imana. Inyuma y' " *ikiyaga c'umuriro* " , hariho ikibanza c'ubuzima n'umuco w'Imana umurikira ibiremwa vyaco.

Umurongo wa 15 : “ *Kandi umuntu wese atabonetse yanditswe mu gitabo c'ubuzima, yaterewe mu kiyaga c'umuriro.* »

Uyu murongo wemeza ko Imana vy'ukuri yashize imbere y'umuntu inzira zibiri gusa, amahitamwo abiri, iherezo ribiri, iherezo ribiri (Gus.30:19). Amazina y'abatowe aramenyekana n'Imana kuva isi ishingwa canke mbere n'inyuma cane, kuva mu gutegura umugambi wiwe ugamije kwiha ibiremwa vy'ubwigenge kandi vyigenga nk'ishirahamwe. Iryo hitamwo ryari rigiye kumutwara imibabaro iteye ubwoba mu mubiri w'umubiri, ariko icipfuzo ciwe c'urukundo cari kinini kuruta ubwoba bwiwe, yaratanguye umugambi wiwe kandi yari azi imbere y'igihe ukuntu inkuru yacu y'ubuzima bwo mw'ijuru n'ubuzima bwo kw'isi izoranguka mu buryo burambuye. Yari azi ko ikiremwa ciwe ca mbere umusi umwe cobaye umwansi wiwe apfa. Ariko naho yari afise ubwo bumenyi, yaramuhaye amahirwe yose yo kureka umugambi wiwe. Yari azi ko bidashoboka, ariko yarabiretse. Yaramenya rero amazina y'abatoranijwe, ibikorwa vyabo, intahe y'ubuzima bwabo bwose kandi akabayobora akabajana kuri we umwe wese mu gihe ciwe no mu gihe ciwe. Ikintu kimwe gusa kidashoboka ku Mana : ugutangara.

Yari azi kandi amazina y'ibiremwa vyinshi vy'abantu bitagira ico bitaho, vy'abagarariji, vy'ugusenga ibigirwamana, ivyo inzira y'ukuyara kw'abantu yaremye. Ubutandukane bw'urubanza rw'Imana rwerekanwa mu Vyahishuriwe Yohana 19:19-20 burareba ibiremwa vyayo vyose. Bamwe muri bo bafise icaha gitoyi bazokwicwa n' " *ijambo ry'Imana* " batazi " *imibabaro y'umuriro w'urufu rwa kabiri* " igenewe gusa abakristo n'abayuda b'idini bafise icaha. Ariko " *izuka* " rya kabiri ryerekeye ibiremwa vyawe vyose vy'abantu vyavukiye kw'isi n'ibiremwa vy'abamarayika vyaremwe mw'ijuru , kuko Imana yatangaje mu Rom .

Ivyahishuriwe Yohana 21 : Yeruzalemu Nshasha yaninahajwe yari ikigereranyo .

Umurongo wa 1 : “ *Hanyuma mbona ijuru rishasha n’isi nshasha; kuko ijuru rya mbere n’isi ya mbere vyari vyagiye, ikiyaga nticari kikiriho.* »

Mpwemu aradusangiza inyiyumvo zahumekewe n’ugushinga urutonde rushasha rw’ibintu vyinshi inyuma y’iherezo ry’ikimpumbi ca 7 . Kuva ico gihe, igihe ntikizosubira guharurwa, ikintu cose kizima cinjira mu bihe bidahera bitagira iherezo. Ivyo vyose ni bishasha canke vy’ukuri ni bishasha. “ *Ijuru n’isi* ” vy’igihe c’icaha vyarazimiye, kandi ikimenyetso c’ “ *urupfu* ” , “ *ikiyaga* ” ntikikiriho. Nk’Umuremyi, Imana yarahinduye ukuntu umubumbe w’Isi usa, ituma ikintu cose cagereranya akaga canke akaga ku bawubamwo kizimangana ; rero nta biyaga bikiriho, nta misozi ikiriho ifise isonga ry’ibitandara riteye igomwe . Yacitse itongo rinini nka “ *Edeni* ” ya mbere aho vyose ari ubuninahazwa n’amahoro ; ivyo bizokwemezwa mu Vyahishuriwe Yohana 22.

Umurongo wa 2 : “ *Mbona igisagara ceranda, Yeruzalemu nshasha, kimanuka kiva mw’ijuru ku Mana, giteguwe nk’umugeni yasharije umugabo wiwe.* »

Uwo munezero mushasha uzokwakira ikoraniro ry’aberanda batoranijwe bacunguwe bavuye kw’isi ryitwa muri uyu murongo “ *igisagara ceranda* ” , nk’uko biri mu Vyahishuriwe Yohana 11: 2 , “ *Yeruzalemu nshasha* ” , “ *umugeni* ” wa Yezu Kristu “ *umugabo* ” wiwe . “ *Amanuka avuye mw’ijuru* , ” avuye mu bwami bw’Imana, yinjijemwo mu kugaruka kw’ubuninahazwa kw’Umukiza wiwe. Yaciye amanuka kw’isi ubwa mbere ku mpera y’ “ *imyaka igihumbi* ” y’urubanza rwo mw’ijuru ku bw’urubanza rwa nyuma. Inyuma y’aho, amaze gusubira mw’ijuru, yarindiriyeye gushika “ *ijuru rishasha n’isi nshasha* ” biteguye kumwakira. Zirikana ko ijambo “ *ijuru* ” ari ubumwe, kuko rivyura ubumwe butunganye, ritandukanye n’ubwinshi , “ *ijuru* ” , ryari rivuga mu Itanguriro 1:1, ugucapura ibiremwa vyo mw’ijuru mu makambi abiri arwanya.

Umurongo wa 3 : “ *Numva ijwi rirenga rivuye mw’ijuru rivuga riti: “Ehe ihema ry’Imana riri kumwe n’abantu! Izobana na bo, na bo babe abantu biwe, na yo Imana ubwayo izobana na bo.* »

“ *Isi nshasha* ” irakira umushitsi w’icubahiro, kuko “ *Imana ubwayo* ” , ihevyeye intebe yayo ya kera yo mw’ijuru, iza gushinga intebe yayo nshasha kw’isi aho yatsinze shetani, icaha n’urupfu. “ *Ihema ry’Imana* ” ryerekeza ku mubiri wo mw’ijuru w’Imana Yezu Kristu “ *Mikaheli* ” (= asa n’Imana) . Ariko kandi ni ikimenyetso c’ikoraniro ry’abatoranijwe Mpwemu wa Yezu Kristu aganzako. “ *Ihema, urusengero, isinagoga, ishengero,* ” ayo majambo yose ni ibimenyetso vy’abantu b’aberanda bacunguwe imbere y’uko aba inyubakwa zubatswe n’umuntu ; Umwe wese muri bo aratanga ikimenyetso c’intambwe mu gutera imbere kw’umugambi w’Imana. Kandi ubwa mbere, « *ihema* » ryerekana ukuva mu Misiri kw’Abaheburayo bayobowe n’Imana baja mu bugaragwa, bigaragazwa n’igicu camanutse nk’inkingi kw’ihema ryeranda . Ico gihe yari asanzwe “ *ari kumwe n’abantu* ” ; ivyo bikaba ari vyo bituma iri jambo rikoresheya muri uyu murongo . Hanyuma “ *urusengero* ” rugaragaza inyubakwa ikomeye y’ “ *itaberenakulo* ” ; igikorwa categetswe kandi kirangurwa ku ngoma y’Umwami Salomo. Mu giheburayo, gusa, ijambo “ *isinagoga* ” risobanura : ikoraniro. Mu Vyahishuriwe Yohana 2:9 na 3:9, Mpwemu wa Kristo yerekeza ku ihanga ry’Abayuda ry’abagarariji ko ari “ *isinagogi ya Shetani* .” Ijambo rya nyuma “ *ishengero* ” risobanura ikoraniro mu kigiriki (ecclesia) ; ururimi rwo gukwiragiza inyigisho za gikirisu zo muri Bibiliya . Yezu yagereraniye « *umubiri wiwe* » n’ « *urusengero* » rwo muri « *Yeruzalemu* , » kandi nk’uko Ef. Turibuka umubabaro intumwa za Yezu zagize igihe yazisiga akaja mw’ijuru. Ico gihe, “ *umugabo wanje azobana nanje* ” ashobora kuvuga Uwatoranijwe mu gushirwaho kwiwe ku “ *igihugu gishasha* ” . Ni muri ivyo bihe ubutumwa bw’amazina cumi n’abiri y’ “ *imiryango cumi n’ibiri* ” yo mu Vyahishuriwe Yohana 7 bushobora guserura umunezero n’agahimbare bitavanze vy’intinsinzi yabo.

Umurongo wa 4 : “ *Azohanagura amarira yose ku maso yabo, kandi urupfu ntiruzoba rukiriho, eka n'ikigandaro canke amarira canke ububabare ntibizoba bikiriho, kuko ivya mbere vyaheze.* »

Isano riri hagati y'Ivyahishuriwe Yohana 7:17 riremezwa no kuronka aha umuhango w'Imana Ivyahishuriwe Yohana 7 uhera ngo : “ *Azohanagura amarira yose ku maso yabo .*” Umuti w'amarira ni umunezero n'agahimbare. Turiko turavuga igihe amasezerano y'Imana azoranguka kandi ikaranguka. Raba neza aka kazoza gatangaje, kuko imbere yacu hari igihe categekanijwe c' “ *urupfu, amarira, amarira, imibabaro* ” kitazosubira kuba, gusa, c'ugusubira gusubirana kw'ibintu vyose n'Imana yacu y'umuremyi w'agaciro kandi w'agatangaza. Ndashaka kwerekana ko ivyo bintu biteye ubwoba bizozimangana gusa inyuma y'urubanza rwa nyuma ruzoba ku mpera y' " imyaka igihumbi ". Ku batoranijwe, ariko kuri bo bonyene, ingaruka z'ikibi zizohagarara igihe Umukama Imana Mushoboravyose azogaruka mu buninahazwa.

Umurongo wa 5 : “ *Uwicaye ku ntebe y'ubwami aravuga ati: “Ehe vyose ndabigira bishasha. Arongerera aramubwira ati: «Andika; kuko ayo majambo ari ayo kwizigirwa n'ay'ukuri.* »

Imana Umuremyi, ubwayo, yiyemeza n'isezerano, kandi irashingira intahe iri jambo ry'ubuhanuzi : “ *Raba, vyose ndabigira bishasha .*” Ntaco bimaze kurondera ishusho mu makuru yacu yo kw'isi kugira ngo tugerageze kuronka icyumviro c'ico Imana iriko irategura, kuko ibishasha ntibishobora kudondorwa. Kandi gushika ubu, Imana yatwibukije gusa ibintu bibabaje vyo mu gihe cacu mu kutubwira ko bitazoba bikiri mu " *isi nshasha n'ijuru rishasha* " bigatuma rero bigumya amayobera yavyo yose n'ibitangaje vyavyo vyose. Umumarayika yongerako kuri ayo majambo ati : « *kuko ayo majambo ari ayo kwizigirwa kandi ari ay'ukuri* » . Umuhamagaro w'ubuntu buva ku Mana muri Yezu Kristu usaba ukwizera kudahunyabana kugira ngo umuntu aronke impembo y'amasezerano y'Imana. Ni inzira igoye iteye kubiri n'amategeko y'isi. Bisaba impwemu ikomeye yo kwitanga, yo kwiheba, mu kwicisha bugufi kw'umushumba yubaha Shebujja. Utwigoro Imana igira two gukomeza ukwizigira kwacu rero turafise ishingiro ryiza : « *ukudakeka mu kuri guhishuriwe kandi guserurwa* » ni co kigereranyo c'ukwizera nyakuri.

Umurongo wa 6 : “ *Arambwira ati: Birarangiye! Jewe ndi Alufa na Omega, intango n'iherezo. Uwunyotewe nzomuha ku buntu ku isoko y'amazi y'ubuzima .*

Imana Umuremyi Yezu Kristu arema “ *ibintu vyose bishasha* ” . “ *Birarangiye !* » ; Zab.33:9 : “ *Kuko yavuze, birashika; ni we ategeka, kandi ribaho .*” Ijambo ryiwe ry'irema riranguka amajambo akimara kuva mu kanwa kiwe. Kuva mu mwaka wa 30, inyuma yacu, porogarama y'igihe ca gikirisu ihishurwa muri Daniyeli no mu Vyahishuriwe Yohana yararangutse gushika ku bintu bitobito vyayo. Imana iradutimirira gusubira kuraba muri kazoza yateguriye abo yatoranije ; ibintu vyamenyeshejwe vyarangutse muri ubwo buryo nyene, ata gukeka. Yezu atubwira nk'uko biri mu Vyahishuriwe Yohana 1 :8 : “ *Ndi Alufa na Omega, intango n'iherezo .*” Icyumviro c' " *intango n'iherezo* " gifise *insiguro* gusa mu buzima bwacu bw'icaha co kw'isi kizoheza burundu ku " *mpera* " y'ikimpumbi c'indwi inyuma y'ugutikizwa kw'abanyavyaha n'urupfu. Ku bana b'Imana basanzaye mu gihugu c'ubudandaji, Yezu aratanga, “ *ku buntu ,* ” “ *avuye ku isoko y'amazi y'ubuzima .*” We ubwiwe ni “ *isoko* ” y'ayo “ *mazi y'ubuzima* ” agereranya ubuzima budahera. Ingabirano y'Imana ni ubuntu, iyo nzira y'ukuri iracira urubanza ugurisha " *indulgences* " z'Abagatolika b'i Roma zari zigenewe imbabazi zironswa ku giciro c'amahera y'ubupapa .

Umurongo wa 7 : “ *Uwutsinda azoragwa vyose; Nzoba Imana yiwe, na we azombera umwana wanje .*

Abatoranijwe n'Imana ni abaraganwa na Yezu Kristu. Ica mbere, biciye ku “ *ntsinzi* ” yiwe bwite , Yezu “ *yarazwe* ” ubuninahazwa bw'ubwami bwemerwa n'ibiremwa vyawe vyose vyo mw'ijuru. Inyuma yiwe, abatowe biwe, na bo

nyene “batsinze”, ariko biciye ku “ntsinzi” yiwe, “bazoragwa ivyo bintu bishasha” Imana yabaremye mu buryo budasanze. Yezu yemeje ubumana bwiwe ku ntumwa Filipino muri Yohana 14:9 : “ Yezu aramubaza ati : « Filipino , namaze igihe kirekire ndi kumwe nawe, n’ubu nturanzi ? Uwambonye aba abonye Data ; None muvuga gute ngo : Twereke Data ? ” Uwo muntu Mesiya yariyerekanye ko ari " Data w'ibihe bidahera ", gutyo yemeza itangazo ryavuzwe ubuhanuzi muri Yes.9:6 (canke 5) ryari rimureba. Yezu Kristu rero ni uw'abatowe biwe ,mwene wabo na Se wabo. Kandi bo ubwabo ni bene wabo n'abahungu biwe. Ariko umuhamagaro ni uw'umuntu ku giti ciwe, ni co gituma Mpwemu avuga , nk'uko biri ku mpera y'ibihe 7 vy'insanganyamatsiko y" Amakete " : " uwuzotsinda ", " azoba umwana wanje ". Gutsinda icaha birakenewe kugira ngo umuntu aronke ikibanza co kuba “ umwana ” w’Imana nzima.

Umurongo wa 8 : “ Ariko abatinya, n’abatemera, n’abateye isoni, n’abicanyi, n’abasambanyi, n’abapfumu, n’abasenga ibigirwamana, n’abanyabinyoma bose, umugabane wabo uzogira mu kiyaga kika umuriro n’amazuku, ni co rupfu rwa kabiri. »

Ivyo bipimo vy’ingeso z’umuntu biraboneka mu bantu bose b’abapagani , yamara rero, Mpwemu yibandako aha, ivyamwa vy’idini ry’ikinyoma ry’abakirisu ; gucirwa urubanza kw’idini ry’Abayuda guserurwa neza kandi guhishurirwa na Yezu mu Vyahishuriwe Yohana 2:9 na 3:9.

Dushingiye ku Vyahishuriwe Yohana 19:20, “ ... ikiyaga kika umuriro n’amazuku ” kizoba, ku rubanza rwa nyuma, umugabane wabikiye “ igikoko n’umuhanuzi w’ikinyoma ” : ukwizera kw’Abagatolika n’ukwizera kw’Abaporotisanti. Idini ry’abakirisu b’ikinyoma nta ho ritandukaniye n’idini ry’Abayuda b’ikinyoma. Ivyiza ashira imbere ni ibihushanye n’ivy’Imana. Rero, mu gihe Abayuda b’Abafarisayo batuka abigishwa ba Yezu ko batakaraba ibiganza imbere yo kurya (Mat.15:2), Yezu ntiyigeze abatuka hanyuma akavuga , muri Mat.15:17 gushika kuri 20 ati : « Ntimutahura ko ikintu cose cinjira mu kanwa kija mu nda, kigajugunywa? Ariko ikiva mu kanwa kiva mu mutima , kandi ivyo ni vyo bihumanya umuntu. Kuko mu mutima ni ho hava iviyumviro bibi, **ubwicanyi, ubusambanyi, ubusambanyi, ubusuma, gushingira intahe ikinyoma, gusebanya** . Ivyo ni vyo bihumanya umuntu; **ariko kurya utakaravye ntibihumanya umuntu** . Na yo nyene , idini ry’ikinyoma ry’abakirisu ripfuka ivyaha vyaryo kuri Mpwemu mu guhana mbere na mbere ivyaha vy’umubiri. Yezu yatanze icyumviro ciwe mu kubwira Abayuda muri Mat.21:3 : “ abatozakori n’abamaraya bazobabanziriza kwinjira mu bwami bwo mw’ijuru ” ; biragaragara, ku bijanye n’uko bose bihana, bagahindukirira Imana n’ubugororotsi bwayo. Ni idini ry’ikinyoma Yezu yita " abarongozi b’impumyi " atuka muri Matayo 23:24, kubera " gusesa umubu ukamira ingamiya ", canke mbere , kubera " kubona akatoke kari mu jisho rya mugenzawe utabonye igiti kiri mu jisho ryawe " nk'uko bivugwa muri Luka2 na Matayo2 : 5 : 6 .

Hariho icizigiro gitoyi ku muntu wese yimenya muri ivyo bintu vyose vyerekeye kamere Yezu avuga. Iyo imwe gusa ihuye n’akameremere kawe, uzobwirizwa kuyirwanya maze utsinde akaga kawe. Intambara ya mbere y’ukwizera ni iyo kwirwanya ; kandi ni ingorane zigoye cane gutsinda.

Muri urwo rutonde, ashira imbere insobanuro yavyo yo mu vy’impwemu, Yezu Kristu , umucamanza akomeye w’Imana, aravuga amakosa avugwa ko ari ukwizera kw’ikinyoma kwa gikirisu kw’ubwoko bw’ubugatolika bw’i Roma bwa papa. Mu gushimika ku “ b’abanyabwoba ,” ariko yerekeza ku banse gutsinda mu ntambara yabo yo kwizera, kubera ko amasezerano yiwe yose abikiwe “ uwutsinda .” None , nta ntsinzi ishoboka ku muntu yanse kurwana. “ Icabona c’umwizigirwa ” gitegerezwa kugira umutima rugabo ; Sohoka uwo munyabwoba. “ Ata kwizera ntashobora guhimbara Imana ” (Heb. 11:6) ; gusohoka, " uwutemera " . Kandi ukwizera kudahuye n’ukwizera kwa Yezu yatanze nk’akarorero ko kwigana, ni ukutemera gusa . " Ibizira " birazinukwa Imana

kandi biguma ari ivyamwa *vy'abapagani*; *gusohoka*, " *ikizira* ". Ni icaha kivugwa ko ari " *Babiloni ikomeye*, *nyina w'abamaraya n'ibizira vyo kw'isi* " nk'uko Ivyahishuwe 17:4-5 bivuga. " *Abicanyi* " bararenga itegeko rya gatandatu; *gusohoka*, " *umwicanyi* ". Ubwo bwicanyi bushingiye ku kwizera kw'abagatolika n'ukwizera kw'abaporotisanti kw' *indyarya* " nk'uko bivugwa muri Dan.11:34. " *Abatagira irupfasoni* " barashobora guhindura inzira zabo bagatsinda ikibi cabo, ahandi ho; *gusohoka* mu " *batagira icubahiro* ". Ariko " ubuhumane " *bwo* mu vy'impwemu buvugwa mu kwemera kw'Abagatolika, bugereranywa n' " *maraya* ", burafunga *burundu* urugi rw'ijuru. Ikindi kandi, Imana iracira urubanza mu " *buhumane* " bwiwe bujana mu " busambanyi " *bwo* mu vy'impwemu: ubudandaji na shetani. " *Abapfumu* " ni abapadiri b'abagatolika n'abaporotisanti ari abayoboke b'ubupfumu bw'amadayimoni. ; *gusohoka*, " *umupfumu* "; Ico gikorwa kivugwa ko cakozwe na " *Babiloni ikomeye* " mu Vyahishuriwe Yohana 18:23. " *Abasenga ibigirwamana* " na bo nyene ni ukwizera kw'Abagatolika, ibigirwamana vyayo n'ibintu vyayo vy'ugusenga n'ugusenga; *gusohoka*, " *umusenga ibigirwamana* ". Kandi mu nyuma, Yezu avuga « *abanyabinyoma* » bafise se wabo wo mu mpwemu « *shetani, umubeshi n'umwicanyi kuva mu ntango, akaba na se w'ibinyoma* » nk'uko bivugwa muri Yohana 8:44; sohoka " *umubeshi* " .

Umurongo wa 9 : " *Maze umwe muri ba bamarayika indwi bari bafise amabakure indwi yuzuye ivyago indwi vya nyuma araza, aravugana nanje ati : 'Ngwino ndakwereke umugeni, umugore w'Umwagazi w'intama.* »

Muri uyu murongo, Mpwemu abwira ubutumwa bwo kuremesha abatowe bazoca mu gihe c'agahomerabunwa kandi giteye ubwoba c'Imana " *ibiza indwi vya nyuma* . " Ingororano yabo izoba iyo kubona (" *Nzokwereka* ") ubuninahazwa bwabikiwe abatowe batsinzwe bagize kandi baserukira, muri iki gice ca nyuma c'amateka y'isi y'icaha, " *umugeni, umugore w'Umwagazi w'intama* ", Yezu Kristu.

" *Abamarayika indwi bari bafise amabakure indwi yuzuye ivyago indwi vya nyuma* " bari bagenewe abantu bahuye n'ingingo mfatirwako z'idini ry'ikinyoma ry'abakirisu zavuzwe ku murongo w'imbere. Ivyo " *vyago indwi vya nyuma* " ni vyo Imana yari vuba guha ikambi yari yaguye. Ubu azotwereka, mu bishushanyo vy'ikigereranyo, umugabane uzogaruka ku batowe bacunguwe batsinzwe. Mu kigereranyo kigaragaza inyiyumvo Imana ibafitiye, umumarayika azokwereka abatowe ikoraniro ryabo rigizwe, muri rusangi, " *umugeni w'Umwagazi w'intama* ." Mu gusobanura neza ngo, " *umugore w'Umwagazi w'intama* ," Mpwemu yemeza inyigisho itangwa mu Banyefeso 5:22 gushika kuri 32. Intumwa Paulo adondora ubucuti bwiza bw'umugabo n'umugore, n'agahinda, buzoronka gusa iranguka ryabwo mu bucuti bw'Uwatoranijwe na Kristo. Kandi dutegerezwa kwiga gusubira gusoma inkuru y'Itanguriro, mu muco w'iki cigwa catanzwe na Mpwemu w'Imana nzima, umuremyi w'ubuzima bwose, kandi umuhinguzi w'agaciro kayo katunganye. Ijambo « *umugore* » rihuza « *umugeni* , » « *Uwatoranijwe* » wa Kristo n'ishusho y' « *umugore* » yerekanwa mu Vyahishuriwe Yohana 12 .

Insobanuro rusangi y'Uwatoranijwe yaninahajwe

Umurongo wa 10 : " *Araheza anjana mu mpwemu ku musozi munini kandi muremure. Anyereka igisagara ceranda Yeruzalemu kimanuka kiva mw'ijuru ku Mana, kirimwo ubuninahazwa bw'Imana.* »

Mu mpwemu, Yohani atwarwa mu gihe Yezu Kristu n'abatowe biwe bamanuka bava mw'ijuru inyuma y'urubanza rwo mw'ijuru rw' " *imyaka igihumbi* " y'ikimpumbi c'indwi. Mu Vyahishuriwe Yohana 14:1, Abadiventisiti " 144.000 " badomweko ikidodo bo mu " *miryango cumi n'ibiri* " yo mu vy'impwemu y'Abakirisu berekanwa ku " *Musozi Siyoni* ". Inyuma y' " *imyaka igihumbi* " ikintu cavuzwe ubuhanuzi kiraranguka mu buryo nyakuri bw' " *isi nshasha* ." Kuva

ku kugaruka kwa Yezu Kristu , abatowe bararonse n’Imana umubiri wo mw’ijuru uninahaye wagizwe uwudahera. Gutyo baragaragaza “*ubuninahazwa bw’Imana*” .Iryo hinduka rimenyeshwa n’intumwa Paulo muri 1 Kor. 15:40 gushika kuri 44 : “*Hariho n’imibiri yo mw’ijuru n’iyo kw’isi ; ariko umuco w’ibintu vyo mw’ijuru uratandukanye, n’uw’ibintu vyo kw’isi na wo uratandukanye. Hariho ubuninahazwa bw’izuba bumwe, ubuninahazwa bw’ukwezi buri ubundi, n’ubuninahazwa bw’inyenyeri ; mbere n’inyenyeri imwe iratandukanye n’iyindi mu gukayangana. Ni ko bimeze no ku zuka ry’abapfuye. Umubiri ubibwa mu kubora ; azuka adabora ; rikabibwa mu gusuzugurwa, rikazurwa mu buninahazwa ; rikabibwa rifise intege nke, rikazurwa rifise inkomezi; ubibwa umubiri w’igikoko, ukazurwa umubiri w’impwemu. Nimba hari umubiri w’igikoko, hariho n’umubiri w’impwemu .*

Umurongo wa 11 : “*Ubuninahazwa bwiwe bwari nk’ibuye ry’agaciro cane, nk’ibuye ry’agaciro riyitwa yasipi, ribonerana nk’ikiyo.* »

Ivyo vyavuzwe mu murongo w’imbere, “*ubuninahazwa bw’Imana*” burayiranga burashimangirwa kuko “*ibuye rya yasipi*” na ryo nyene ryerekana umuce w’ “*Uwicaye ku ntebe y’ubwami*” mu Vyahishuriwe Yohana 4:3. Hagati y’iyo mirongo ibiri , turabona itandukaniro kuko mu Vyahishuriwe Yohana 4, ku bijanye n’urubanza , iryo “*buye rya yasipi*” rigereranya Imana na ryo nyene rifise ishusho y’ “*isardiyo*” . Aha, ingorane y’icaha imaze gutorwa umuti, Uwatoranijwe yiyerekana mu muce w’ubugororotsi butunganye “*bubonerana nk’ikibiriti*” .

Umurongo wa 12 : “*Rwari rufise uruhome runini kandi rurerure. Cari cari gifise amarembo cumi n’abiri, iruhande y’ayo marembo hakaba abamarayika cumi na babiri, n’amazina yanditsweko, amazina y’imiryango cumi n’ibiri y’Abisirayeli ;*

Ishusho yashikirijwe na Mpwemu wa Yezu Kristu ishingiyeye ku kigereranyo c’ “*urusengero rweranda*” rw’impwemu rwavuzwe muri Ef. Muri we, ni ho inyubakwa yose iteranirizwa neza, ikura ikaba **ingoro nyeranda** mu Mukama. Muri we namwe murubakanwa kugira ngo mube ingoro y’Imana muri Mpwemu. » . Ariko iyo nsobanuro yerekeye gusa Uwatoranijwe wo mu gihe c’intumwa. “*Uruhome rurerure*” rwerekana ingene ukwizera kwa gikirisu kwateye imbere kuva mu mwaka wa 30 gushika mu mwaka w’1843 ; Reka twibuke yuko gushika kuri iyi tariki, ingingo mfatirwako y’ukuri intumwa zitahura kandi zigishije idahinduka . Ni co gituma uguhinduka kw’umusi w’akaruhuko kwashinzwe mu 321 **guseniyura** isezerano ryera ryagiranye n’Imana n’amaraso ya Yezu Kristu. Ku bijanye n’abaronka ubu buhanuzi bw’ukuri, ibimenyetso bishushanya ukwizera kw’Abadiventisiti , gutandukana n’Imana kuva mu 1843 , bishushanijwe n’uko “*imiryango cumi n’ibiri*” , “*yafunguye*” imbere y’abatoranijwe n’aba “*Philadelphia*” (Ivyah. 3 :7) maze “*funga*” imbere y’uko “*Sardis yapfuye*” (Ibara . 3 : 1) . Bafise “*amazina y’imiryango 12 yashizweko ikidodo c’Imana*” mu Vyahishuriwe Yohana 7.

Umurongo wa 13 : “*mu buseruko amarembo atatu, mu buraruko amarembo atatu, mu bumanuko amarembo atatu, mu burengero amarembo atatu.* »

Ukwo gushinga “*inzugi*” ku ngingo zine z’ingenzi vyerekana kamere yayo y’isi yose ; ricira urubanza kandi rikagira idini rivuga ko ari iry’isi yose, rihindurwa n’umuzi w’ikigiriki “*katholikos*” canke “*catholic*” . Gutyo, kuva mu 1843, ku Mana, idini ry’Abadiventisiti ni ryo dini **ryonyene** ry’abakirisu yashinze “*Inkuru Nziza yiwe y’ibihe bidahera*” (Ivyah. 14:6) ku bw’ubutumwa bwo kwigisha abantu bose bo kw’isi. Uretse ukuri ahishurira Uwo yatoye wo mu mpwemu gushika kw’iherezo ry’isi, nta gakiza kariho. Ubudiventisiti bwatanguye nk’umuhari w’ivugurura ry’idini wavyuriwe umutima n’itangazo ry’ukugaruka kwa Yezu Kristu, ryitezwe ubwa mbere mu mpera z’umwaka w’1843 ; kandi ritegerezwa kuguma rifise iyo kamere gushika ku kugaruka kwa Yezu Kristu kwa nyuma kwategekanijwe mu mpera z’umwaka w’2030 . Kuko “*umuhari*” ari igikorwa kiri mu gutera imbere ubudasiba , ahandi ho ntabwo ukiri “*umuhari*” , ahubwo ni “*inzego*” .

zizibiye " kandi zipfuye , zitera iteka imigenzo n'imigenzo y'idini ; ni ukuvuga ikintu cose Imana yanka ikacira urubanza ; kandi yaramaze gucira urubanza mu Bayuda b'abagarariji, aba mbere batizera.

Insobanuro ido n'ido mu buryo bukurikiranye

Ivy'ishimikiro vy'ukwizera kwa gikirisu

Umurongo wa 14 : “ *Kandi uruhome rw'ico gisagara rwari rufise imishinge cumi n'ibiri, kandi kuri yo harimwo amazina cumi n'abiri y'intumwa cumi n'ibiri z'Umwagazi w'intama.* »

Uyu murongo ugaragaza ukwizera kw'intumwa kwa gikirisu gupfuka , nk'uko twabibonye, igihe co hagati ya 30 na 1843, kandi inyigisho yayo yagoramye n'Uburoma mu 321 na 538. " *Uruhome rurerure* " rugizwe n'ikoraniro ry'isi ry' " *amabuye mazima* " nk'uko 1 Pet. yatoranijwe kandi y'agaciro mu nyonga z'Imana; kandi mwebwe ubwanyu, **nk'amabuye mazima**, **mwubakwa ngo mube inzu y'impwemu**, **ubuherezi bweranda**, kugira ngo *mushikane ibimazi vy'impwemu vyemerwa n'Imana biciye kuri Yezu Kristu* .

Umurongo wa 15 : “ *Uwavugana nanje yari afise irenga ry'inzahabu ryo gupima igisagara n'amaremba yaco n'uruhome rwaco.* »

Aha, nk'uko biri muri Apo. 11:1, ni ikibazo co " *gupima* " canke, co guca urubanza , ku gaciro k'Uwatoranijwe yaninahajwe , ku gihe c'Abadiventisiti (*amaremba 12*) , no ku kwizera kw'intumwa (*umushinge n'uruhome*) . Nimba " *irenga* " ryo mu Vyahishuriwe Yohana 11 :1 ryari " *nk'inkoni* ," igikoresho co guhana, ikinyuranyo rwose, iryo muri uyu murongo ni " *irenga ry'inzahabu* " ; " *inzahabu* " ari ikimenyetso c' " *ukwizera kwasukuwe mu kugeragezwa* " , nk'uko 1 Pet 1:7 bivuga : " *kugira ngo ikigeragezo c'ukwizera kwanyu, kuko gifise agaciro kuruta inzahabu ibora, naho yogeragezwa n'umuriro, kiboneke kugira ngo gishemezwe n'ubuninahazwa n'icubahiro igihe Yezu Kristu azohishurwa* " . Ukwizera rero ni co kigereranyo c'urubanza rw'Imana.

Umurongo wa 16 : “ *Ico gisagara cari gifise ishusho y'inzira y'inzira, uburebure bwaco bungana n'ubwaguke bwaco. Apima igisagara n'irenga, asanga ari ibihumbi cumi na bibiri ; uburebure, ubwaguke n'uburebure vyari bingana.* »

" Ikigereranyo " ni co gishushanyo ciza cane. Mu ntango riboneka mu ruhande rw' " heranda kuruta ibindi vyose " canke " ahantu heranda cane " h'ihema ryubatswe mu gihe ca Musa. Igishushanyo c' " *inzira* " ni ikimenyamenya c'ubwenge, kamere ntiyerekana " *inzira* " itunganye . Ubwenge bw'Imana buboneka mu bipimo vy'urusengero rw'Abaheburayo rwari rugizwe n' " *ibice bitatu vy'inzira* " . Ibiri vyakoreshwa ku « *ahantu heranda* » n'ica gatatu, ku « *heranda kuruta ibindi vyose* » canke « *ahantu heranda kuruta ibindi vyose* » , cari gigenewe gusa ukubaha kw'Imana, bigatuma gitandukanijwe n' « *igitambaro* » , ishusho y'icaha Yezu azohongerera mw'isaha yiwe . Ivyo bipimo vy'ibice bitatu vya gatatu vyari mw'ishusho y'imyaka 6000 canke incuro zitatu 2000 yagenewe gutoranya abatowe mu mugambi wo gukiza Imana yateguye. Ku mpera y'iryo hitamwo , abatowe rero bagereranywa n' " *ikibanza* " c' " *ahantu heranda cane* " cari caravuze ubuhanuzi bw'iherezo ry'umugambi w'agakiza ; iki kibanza c'impwemu kikaba gishobora gushikwako kubera ugusubiza hamwe kwazanywe n'isezerano muri Kristo. Kandi " *ikibanza* " c'impwemu c'urusengero kivugwa gutyo cararonse umushinge warwo kw'igenekerezo rya 3 Ndamukiza 30 , igihe agakiza katangura n'urupfu rw'impongano rw'ubushake rw'Umucunguzi wacu Yezu Kristu. Ishusho y' " *akarongo* " ntiha gije kugira ngo itunganye iyo nsobanuro y'ubutungane nyakuri umubare wayo w'ikigereranyo ari " gatatu " . Vyongeye, ni iry' " *ikibumbano* " kidushikirizwa. Kubera ko dufise ingero imwe, mu " *burebure, ubwaguke, n'uburebure* " , turafise iki gihe, ikimenyetso " gatatu " c'ubutungane " bw'ikibumbano " butunganye, bw'ikoraniro ry'abatoranijwe bacunguwe na Yezu Kristu. Mu

mwaka w'2030, inyubakwa y' " igisagara c'inzira " (kandi mbere n'ikibumbano : " uburebure bwaco "), . *umushinge waco n'amaremba yaco cumi n'abiri*” bizoheza. Mu kuyiha uburyo bw'ikibumbano, Mpwemu arabuza insobanuro y'ijambo ku rindi y'ijambo " igisagara " abantu benshi bayiha.

Igitigiri gipimwe , “ *amastade 12.000* ,” gifise insobanuro imwe n'iy' “ *12.000 zadamweko ikidodo* ” zo mu Vyahishuriwe Yohana 7. Nk'ukwibutsa : $5 + 7 \times 1000$ canke, umuntu (5) + Imana (7) x isinzi (1000) . Ijambo « *ibibuga* » rivuga ko uruhara rwabo mw'isiganwa rifise intumbero yo « *gutsinda igihembo c'ihamagarwa ryo hejuru* » nk'uko inyigisho ya Paulo iri muri Fil 3:14 : « *Ndirukira ku ntumbero y'igihembo c'ihamagarwa ryo hejuru ry'Imana muri Kristo Yesu .* » ; kandi muri 1 Kor.9:24 : “ *Ntimuzi yuko abariruka mu mahiganwa bose bariruka, ariko umwe ni we aronka igihembo ? Nimwiruke mu buryo bwo kuyitsinda.* ” Abatowe banesheje barirutse baronka igihembo cahawe n'Imana muri Yezu Kristu."

Umurongo wa 17 : “ *Arapima uruhome, asanga ruri amatambwe ijana na mirongo ine n'ane, nk'uko ingero y'umuntu yari ingero y'umumarayika.* »

Inyuma y' " *amatambwe* " , ingero zihenda, Imana iraduhishurira urubanza rwayo kandi iraduhishurira ko abantu bonyene bagereranywa n'umubare " 5 " bagize isezerano n'Imana umubare wayo ari " 7 " binjira mu gice c'Uwatoranijwe . Iryo biharuro bibiri vyose hamwe bitanga “ 12 ” iyo bishizwe mu karere , bitanga igiharuro “ 144 ” . Ugutahura neza “ *ingero y'umuntu* ” kwemeza urubanza rw' “ *abantu* ” batowe n'amaraso yamenetse ya Yezu Kristu. Umubare « 12 » rero uriho mu bice vyose vy'umugambi w'isezerano ryeranda ryagiranye n'Imana : abakurambere b'Abaheburayo 12, intumwa 12 za Yezu Kristu, n'imiryango 12 kugira ngo yerekane ukwizera kw'Abadiventisiti kwashinzwe kuva mu 1843-1844 .

Umurongo wa 18 : “ *Uruhume rwubatswe n'amabuye y'agaciro yitwa yasipi, igisagara na co cari inzahabu itagira agasembwa, nk'ikiyo kibonerana.* »

Biciye kuri ivyo bimenyetso, Imana irahishura ukuntu ishima ukwizera kwagaragajwe n'abatowe bayo gushika mu 1843. Akenshi bari bafise umuco mutoyi, ariko intahe bashingira Imana yarayisubiriza kandi ikamuzuzura urukundo. “ *Inzahabu itagira agasembwa n'ikiyo kitagira agasembwa* ” vyo muri uwo murongo vyerekana ubusuku bw'ubugingo bwabo. Kenshi baraheba ubuzima bwabo kubera kwizigira amasezerano y'Imana yahishuriwe biciye kuri Yezu Kristu. Ibizigiro bamushizeko ntikizomuhemukira, azobakira we ubwiye ku “ *kuzuka kwa mbere* ” , iryo “ *abapfuye muri Kristo* ” nyakuri, mu mpera z'umwaka w'2030.

Umushinge w'Intumwa .

Umurongo wa 19 : “ *Imishinge y'uruhome rw'ico gisagara yari ishariye ubwoko bwose bw'amabuye y'agaciro : umushinge wa mbere wari uwa yasipi, uwa kabiri wari safiro, uwa gatatu wari uwa kaledoni, uwa kane wari uwa emerode,* ” .

Umurongo wa 20 : “ *Ica gatanu ca sardonikisi, ica gatandatu ca sardiyo, ica karindwi ca kirizolite, ica munani ca berili, ica cenda ca topazi, ica cumi ca kirisopurasi, ica cumi na kimwe ca yasinite, ica cumi na kabiri ca ametisiti.* »

Imana irazi ivyiyumviro vy'abantu n'ivyo bumva iyo bashima ubwiza bw'amabuye y'agaciro iyo atemwe canke asukuwe . Kugira ngo bamwebamwe baronke ivyo bintu, barakoresha amahera menshi gushika aho bihonya , ni co gituma urukundo babikunda rukomeye cane . Muri iyo nzira nyene, Imana izokoresha iyo nyiyumvo y'umuntu kugira ngo iserure inyiyumvo ifitiye abatowe bayo bakundwa kandi bahezagiwe.

Aya “ *mabuye y'agaciro* ” atandukanye atwigisha ko abatowe atari ama clones asa, kuko umuntu wese afise kamere yiwe, ku rugero rw'umubiri, biragaragara, ariko cane cane ku rugero rw'impwemu, ku rugero rw'akaranga kiwe. Akarorero katanzwe n' " *intumwa cumi* ”

n'ibiri " za Yezu kararemeza ico ciyumviro. Hagati ya Jean na Pierre, mbega itandukaniro ! Ariko rero, Yezu yarabakunze kubera ukuntu batandukanye be n'ukuntu bari batandukanye. Ubutunzi nyakuri bw'ubuzima bwaremwe n'Imana buri muri ubwo butandukanye bw'imico bose bamenye kuyiha ikibanza ca mbere mu mitima yabo no mu bugingo bwabo bwose.

Ubudiventisi

Umurongo wa 21 : “ *Amarembo cumi n'abiri yari amasaro cumi n'abiri ; urugi rumwe rumwe rwari urw'isaruro imwe. Ikibanza c'igisagara cari inzahabu itavanze, nk'ikiyo kibonerana.* »

Kuva mu mwaka w'1843, abatoranijwe ntibagaragaje ukwizera gusumba ukw'abababanjirije mu rubanza rw'Umucamanza Umukiza. Ikimenyetso c' " *isaruro rimwe* " kiva ku *kuronka* kw'abadiventisiti bahezagiye mu gutahura bimwe bishitse umugambi w'agakiza k'Imana. Ku Mana, kuva mu mwaka w'1843, abatowe b'Abadiventisiti batoranijwe bariyerekanye ko bakwiye kwakira umuco wayo wose. Ariko ivyo bishikirizwa mu gukura guhoraho, Abadiventisiti ba nyuma batavuga rumwe ni bo bonyene baronka uburyo bwa nyuma butunganye bw'insobanuro z'ubuhanuzi. Ico mvuze ni uko umudiventisiti wa nyuma yatowe atazogira agaciro karuta abandi bacunguwe bo mu bihe vy'intumwa. " *Isaro* " ryerekana ko umugambi wo gukiza Imana yatanguye urangiye. Birahishura ikintu kidasanze cabaye cari ugusubizaho ukuri **kwose** kw'inyigisho kwagoramye kandi kwatewe n'ukwizera kw'abapapa b'Abagatolika b'i Roma n'ukwizera kw'Abaporotisanti kwari kwaguye mu buhakanyi. Kandi mu nyuma, riduhishurira akamaro kanini Imana iha ugutangura gukurikizwa kw'itegeko ryo muri Daniyeli 8:14 mu mpera z'umwaka w'1843 : « *Gushika ibihumbi bibiri n'amajana atatu ku mugoroba n'igitondo n'ubweranda bizoba ari ivy'ukuri* ». « *Isaro* » ni ishusho y'ubwo « *bweranda bubereye* » butandukanye n'ayandi mabuye y'agaciro , butabwirizwa gutemwa kugira ngo bugaragaze ubwiza bwayo . Muri iki kiganiro ca nyuma ikoraniro ry'abatoranijwe bejeje risa n'irihuye, " *ritagira umugayo* " nk'uko Ivyahishuwe 14:5 bivuga, riha Imana ubuninahazwa bwose ikwiye. Isabato y'ubuhanuzi n'ikimpumbi c'indwi yahanuye na we birahuriza hamwe, bikaranguka mu butungane bwose bw'umugambi wo gukiza wateguwe n'Imana ikomeye y'umuremyi. " *Isaro ry'agaciro kanini* " ryiwe riri muri Mat .

Impinduka zikomeye zo muri Yeruzalemu Nshasha

Mpwemu aratomora ati : “ *ibarabara ry'ico gisagara ryari inzahabu itagira agasembwa, nk'ikiyo gica ibibatsi.* » Mu kuvuga ico « *kibanza c'inzahabu itanduye* » ni ukuvuga ukwizera gutanduye, atanga icyumviro co kugereranya n'ico i Paris gifise ishusho y'icaha mu kwakira amazina « *Sodomu na Misiri* » mu Vyahishuriwe Yohana 11:8.

Umurongo wa 22 : “ *Nta rusengero nabonye muri ico gisagara ; kuko Umukama Imana Mushoboravyose ari we Ngoro yiwe, akaba ari na we Mwagazi w'Intama.* »

Igihe c'ibimenyetso caraheze, abatowe barinjijye mu gushitsa vy'ukuri umugambi w'ugukiza w'Imana. Nk'uko tubitahura uno musu kw'isi, " *urusengero* " rw'ikoraniro ntaco ruzosubira kugira. Kwinjira mu buzima budahera no mu vy'ukuri bizotuma " *ibitutu* " vyabivugishije ubuhanuzi biba ubusa nk'uko Kolosa 2:16-17 bivuga : " *Ntihagire rero umuntu abacira urubanza mu vyo murya canke mu vyo munywa, canke mu bijanye n'umusi mukuru, canke mu bijanye n'ukwezi gushasha, canke mu bijanye n'imisi y'isabato: ivyo bikaba ari igitutu c'ibintu vya Kristo . Kwitwararika ! Muri uyu murongo , formule " y'amasabato " yerekeye " *amasabato* " aterwa n'imisi mikuru y'idini atari " *isabato* y'indwi " yashinzwe kandi yezwa n'Imana ku musu ugira indwi kuva isi*

iremwa. Nk'uko nyene ukuza kwa mbere kwa Kristo kwatumye imigenzo y'imisi mikuru yari yaravuzweko mw'isezerano rya kera ata co imaze , ukwinjira mw'isezerano ry'ibihe bidahera bizotuma ibimenyetso vyo kw'isi bitagira akamaro kandi bizotuma abatowe babona, bumva kandi bakurikire Umwagazi w'intama , ni ukuvuga Yezu Kristu, impwemu nyera y'ukuri iboneka mu buryo bw'impwemu, urusengeru rw'irema , uwo azoba .

Umurongo wa 23 : “ *Igisagara ntigikeneye izuba canke ukwezi kugira ngo kikimurikire ; kuko ubwiza bw'Imana ari bwo buyibonesha, kandi Umwagazi w'intama ari we tara yayo.* »

Mu buzima budahera bw'Imana, abatowe baba mu muco uhoraho ata n'isoko y'umuco nk'izuba ryacu ry'ubu ubuzima bwaryo bushingiye gusa ku guhinduka kw' " *umurango n'ijoro* " ; “ *ijoro canke umwijima* ” bitsindishijwe kubera icaha. Icaha caratowe umuti kikagenda, hasigaye gusa ikibanza c' “ *umuco* ” Imana yari yatangaje ko ari “ *mwiza* ” muri Itanguriro 1:4.

Mpwemu w'Imana aguma ataboneka kandi Yezu Kristu ni we muce ibiremwa vyawe bishobora kumubonamwo . Ni muri ubwo buryo yerekanwa ko ari “ *itara* ” ry'Imana itaboneka.

Ariko insobanuro y'impwemu irerekana ihinduka rikomeye. Amaze kwinjira mw'ijuru, abatowe bazokwigishwa ata guca ku ruhande na Yezu, rero ntibazosubira gukenere « *izuba* », ikimenyetso c'isezerano rishasha , canke « *ukwezi* » ikimenyetso c'isezerano rya kera ry'Abayuda ; bompri ari , nk'uko Ivyahishuwe 11:3, mu Vyanditswe bivuga, “ *ivyabona bibiri* ” vy'Imana vyo muri Bibiliya , bifise akamaro mu gumurikira abantu mu kuvumbura no gutahura umugambi wiwe wo gukiza. Muri make, abatoranijwe ntibazosubira gukenere Bibiliya Yera.

Umurongo wa 24 : “ *Amahanga azogendera mu muco wawo, abami bo kw'isi bazowuzanamwo ubuninahazwa bwabo.* »

Amahanga avugwa ni ay'ijuru canke ay'ijuru yacitse " *amahanga* " . “ *Isi nshasha* ” na yo nyene imaze kuba ubwami bushasha bw'Imana, ni ho ikiremwa cose kizima gishobora gusanga Imana umuremyi. « *Abami b'isi* » bagize abatowe « *bazozana ubuninahazwa* » bw'ubusuku bwabo bw'umutima muri ubu buzima budahera buzoshirwa ku « *isi nshasha* » . Iri jambo " *abami bo kw'isi* " rikunda gutera , mu buryo buteye isoni , abakuru bo kw'isi b'abagarariji , *ryerekana* , mu buryo buteye ubwoba , abatowe muri Apo . 4:4 na 20:4 aho bashikirizwa “ *bicaye* ” ku “ *n-tebe z'ubwami* ” . Natwe nyene turasoma mu Vyahishuriwe Yohana 5:10 : “ *Wabagize ubwami n'abaherezi b'Imana yacu, kandi bazoganza kw'isi .* ”

Umurongo wa 25 : “ *Amarembo yaco ntazokingirwa ku murango, kuko ata joro rizobayo.* »

Ubutumwa burashimika ku kuzimangana kw'umutekano muke uriho ubu. Amahoro n'umutekano bizoba bitunganye mu muco w'umusi w'ibihe bidahera kandi utagira iherezo. Mu mateka y'ubuzima, ishusho y'umwiza yaremwe kw'isi gusa kubera intambara yari iyo kurwanya " *umuco* " w'Imana ku " *mwijima* " w'ikambi ya shetani.

Umurongo wa 26 : “ *Kandi ubuninahazwa n'icubahiro vy'amahanga bizozanwa muri co.* »

Imyaka 6000 abantu baritunganiye mu miryango, mu bisata no mu mahanga. Mu gihe c'ubukristo , mu Burengeru , ibisata vyahinduye ubwami bwavyo bikaba amahanga kandi abakristo batowe baratorwa muri bo kubera " *ubuninahazwa n'icubahiro* " baha Imana, muri Yezu Kristu.

Umurongo wa 27 : “ *Nta kintu gihumanya kizokwinjiramwo, canke uwukora ibizira canke ibinyoma ; abo bonyene bazokwinjira mu gitabu c'ubuzima c'Umwagazi w'intama .* ”

Imana iravyemeza, agakiza ni co kintu isaba cane ku ruhande rwayo. Ubugingo butagira agasembwa , bushingira intahe urukundo rw'ukuri kw'Imana, ni bwo bwonyene

bushobora gutorwa kugira ngo buronke ubuzima budahera. Mpwemu yongera gusubiramwo ukwanka kwiwe " *abahumanye* " bigaragaza ukwizera kw'abaporotisanti kwaguye mu butumwa bwa " *Sarudi* " buri mu Vyahishuriwe Yohana 3:4, n'ukwizera kw'abagatolika umuyoboke wawo " *yihebera ibizira n'ibinyoma* " vy'idini n'ivy'abanyagihugu. Kuko abatari ab'Imana bemera gukoreshwa na shetani n'amadayimoni yiwe.

Na none, Mpwemu aratwibutsa, ibitangaza bigenewe abantu kuko Imana, kuva isi iremwa, yamenye amazina y'abo yatoye kuko " *yanditswe mu gitabu cayo c'ubuzima* ." Kandi mu gusobanura neza « *mu gitabu c'ubuzima bw'Umwagazi w'intama* », Imana ikuraho idini ryose ritari iry'abakirisu mu mugambi wayo w'agakiza . Amaze guhishura mu Vyahishuriwe Yohana ukuntu amadini y'ikinyoma ya gikirisu atarimwo, inzira y'agakiza iboneka ko ari « *ndende kandi ndende* » nk'uko Yezu yabitangaje muri Mat. *Kuko irembo ryagutse n'inzira yagutse ijana mu mahonero, kand'abayicamwo ni benshi. Ariko irembo ripfutse , inzira ijana mu buzima iragoye , kandi abayibona ni bake .*”

Ivyahishuwe 22 : Umusi utagira iherezo w'ibihe bidahera .

Ugutungana kw'igihe co kw'isi c'uguhitamwo kw'Imana kwarangiriye mu Vyahishuriwe Yohana 21 : 7 x 3. Umubare 22 ni intango y'inkuru mu buryo buteye ubwoba naho nyene ari wo , muri iki gitabu , ari wo musozo wayo. Ukwo gusubirana, ku bijanye n'“ *vyose* ” nk'uko Imana ibibona, gufitaniye isano n' “ *isi nshasha n'ijuru rishasha* ” , vyose bikaba ari ivy'ibihe bidahera .

Umurongo wa 1 : “ *Anyereka uruzi rw'amazi y'ubuzima rukeye nk'ikiyo, ruva ku ntebe y'ubwami y'Imana n'iy'Umwagazi w'intama.* »

Muri iyo shusho y'agaciro, itanga ubuzima y'ubushashatsi , Mpwemu atwibutsa ko ikoraniro ry'abatoranijwe ryacitse iry'ibihe bidahera , rishushanijwe n'“ *uruzi rw'amazi y'ubuzima* ” , ari ikiremwa, igikorwa c'Imana casubiwemwo mu buryo bw'impwemu muri

Kristo ukuhaba kwayo kuboneka gushikirizwa n' " *intebe y'ubwami* " yiwe ; kandi ivyo, biciye ku nkuka y' " *intama* ", Yezu Kristu ; ibihe bidahera ari ivyamwa vy'ukuvuka ubwa kabiri ico kimazi cavyaye mu batoranijwe.

" *Uruzi* " ni amazi meza atemba ningoga. Arerekana ubuzima, nka we, buri mu gikorwa kidahera. Amazi meza agize 75% vy'umubiri wacu w'umuntu wo kw'isi ; ni ukuvuga nimba amazi meza ari ngombwa kuri we , kandi iyo ni yo mpamvu Imana igereranya ijambo ryayo, nk'uko nyene ari ngombwa kugira umuntu aronke ubuzima budahera, n' " *isoko y'amazi y'ubuzima* " nk'uko Ivyah . Mu Vyahishuriwe Yohana yiwe twabonye muri Apo. 17:15 ko " *amazi* " agereranya " *ibisata vy'abantu* " ; Aha, " *uruzi* " ni ikigereranyo c'abatoranijwe bacunguwe babaye abadahera.

Umurongo wa 2 : " *Hagati mu nzira y'igisagara, no ku mpande zompi z'uruzi, hari igiti c'ubuzima, cama ivyamwa vyaco incuro cumi na zibiri, kigatanga ivyamwa vyaco buri kwezi, amababi yaco akaba ari ayo gukiza amahanga.* »

Muri iyo shusho ya kabiri, Yezu Kristu, « *igiti c'ubuzima* » kiboneka « *hagati* » mw'ikoraniro ryiwe ry'abatoranijwe bamukikuje mu « *kibanza* » c'ikoraniro. Ari " *hagati* " muri vyo ariko kandi ari ku mpande zavyo, agereranywa n'" *inkengera zibiri z'uruzi* ". Kuko Mpwemu w'ubumana wa Yezu Kristu ari hose ; iriho hose no muri bese. Ivyamwa vy'ico " *giti* " ni " *ubuzima* " bugira ubushasha , ubudasiba , kuko " *ivyamwa vyaco* " biboneka mu " *mezi 12* " yose y'umwaka wacu wo kw'isi. Iryo ni irindi shusho ryiza ry'ubuzima budahera kandi ryibutsa ko buguma buhoraho kubera ubugombe bw'Imana.

Yezu kenshi yagereranya umuntu n'ibiti vy'ivyamwa " *bicirwa* urubanza n'ivyamwa vyavyo . " Yariyitiriye , kuva mu ntango mu Itanguriro 2 :9, ishusho y'ikigereranyo y'" *igiti c'ubuzima* ". Ubu rero ibiti bifise " *imyambaro* " y'ugushaza " *amababi* " yavyo . Kuri Yezu, " *impuzu* " yiwe igereranya ibikorwa vyawe bigororotse , rero n'ugucungura ivyaha vy'abatowe biwe bamufitiye umwenda w'agakiza kabo. Rero nk'uko " *amababi* " y'ibiti " akiza indwara, ibikorwa vy'ubugororotsi vyaranguwe na Yezu Kristu " *bikiza* " indwara yica y'icaha c'intango yarazwe n'abatowe kuva kuri Adamu na Eva bari bakoresheje " *amababi* " y'ibiti kugira ngo *bapfuke ubusa bwabo bwo* ku mubiri no mu mpwemu bwavumbuwe n'ivyo bacyemwo mu caha.

Umurongo wa 3 : " *Nta muvumo uzosubira kubaho. Intebe y'Imana n'iy'Umwagazi w'intama izoba mu gisagara ; abasavyi biwe bazomukorera babone mu maso hiwe + .*

Kuva kuri uwu murongo , Mpwemu aravuga mu gihe kizoba, agatanga ubutumwa bwiwe insobanuro y'indemesho ku batoranijwe bazoba bakiriho barwanya ikibi n'ingaruka zaco gushika ku kugaruka kwa Kristo no kubakura mw'isi y'icaha.

Ni " *anathema* " , umuvumo w'icaha cakoze na Eva na Adamu, cari catumye Imana itaboneka n'amaso y'abantu. Iremwa rya Isirayeli y'isezerano rya kera ntaco ryari ryahinduye, kuko icaha cari kigituma Imana itaboneka. Yari ikibwirizwa kwihisha muni y'ishusho y'igicu ku murango kigaca kigira umuco mw'ijoro. Ikibanza ceranda kuruta ibindi vyose c'aho hantu heranda cari kigenewe we gusa , umuntu yakoze icaha yari acirirwa urupfu. Ariko ivyo bintu vyo kw'isi ntibikiriho. Ku isi nshasha, Imana iraboneka ku basavyi bayo bese, igikorwa cabo kizoba ikihe kiguma ari ikinyegezwa , ariko bazogirana ubucuti na yo nk'uko intumwa zari zikorana na Yezu Kristu ku bitugu zigayaga na we; amaso mu yandi.

Umurongo wa 4 : " *kandi izina ryiwe rizoba ku ruhanga rwabo.* »

Izina ry'Imana ni ryo " *kidodo c'Imana nzima* " nyakuri . Iki ruhuko c'Isabato ni " *ikimenyetso* " co hanze gusa . Kuko " *izina* " ry'Imana ryerekana akaranga kayo agereranya n'amaso y' " *ibikoko bine* " : " *intare, inyana, umuntu, n'inkukuma* " bigaragaza neza ubudasa buhuye bw'akaranga k'Imana : akaranga k'ubwami n'akakomeye, ariko kakaba gateguriye gutanga, akaranga k'umuntu, ariko kamere y'ijuru. Amajambo ya Yezu

yarasohotse ; Inyoni z'amababa zihurira hamwe. Kandi, abasangira agaciro k'Imana baratoranijwe n'Imana kugira ngo baronke ubuzima budahera kandi barakoranirizwa kuri yo. " Uruhanga " ni rwo rurimwo ubwonko bw'uwo mugabo, ari bwo burongora ivyiyumviro vyawe n'akaranga kiwe. Kandi ubwo bwonko bufise ubuzima bwiga, bukazirikana kandi bukaremeza canke bukanka urugero rw'ukuri Imana ibushikiriza kugira ngo bukize. Ubwonko bw'abatoranijwe bwarakunze ukwerekana urukundo rwatunganijwe n'Imana muri Yezu Kristu kandi bararwanye , hakurikijwe amategeko yashizweho , kugira ngo batsinde ikibi bafashijwe na we , kugira ngo baronke uburenganzira bwo kubana na we.

Mu mpera, abo bose basangiye kamere y'Imana yahishuriye biciye kuri Yezu Kristu, basanga bari kumwe na yo kugira ngo bayikorere ibihe bidahera. Kuba hariho " *izina* " ry'Imana " *ryanditswe mu ruhanga rwabo* " bisigura intsinzi yabo ; kandi ivyo, cane cane, mu kigeragezo ca nyuma c'ukwizera kw'Abadiventisiti aho abantu bari bafise amahitamwo yo kwandika ku " *ruhanga rwabo* " " *izina ry'Imana* " canke irya " *igikoko* " c'umugararizi .

Umurongo wa 5 : " *Nta joro rizo subira kubaho ; kandi ntibazokenera itara canke umuco, kuko Umukama Imana azobavikira. Kandi bazoba abami ibihe bitazoshira.* »

Dukurikije Itanguriro 1:5, inyuma y'ijambo " *ijoro* " hari ijambo " *umwiza* " rigereranya icaha n'ikibi. " *Itara* " ryerekeza kuri Bibiliya, ijambo ryera ryanditswe ry'Imana rihishura urugero rw' " *umuco wayo* " , urw'ivyiza n'ibigororotse. Ntizosubira kugira akamaro, abatowe bazoronka uburyo butaziguye bwo gushikira uwuyihumekeye w'Imana, ariko ubu iragumya , kw'isi y'icaha, uruhara rwayo rudakenewe rwo " *gutanga umuco* " rujana, rwonyene, mu buzima budahera.

Umurongo wa 6 : " *Arambwira ati : Aya majambo ni ay'ukuri kandi ni ay'ukuri ; kandi Umukama, Imana y'abahanuzi beranda, yarungitse umumarayika wiwe kwereka abasavyi biwe ibizoshika vuba .* »

Ku ncuho ya kabiri turabona iki cemezo c'Imana : " *Aya majambo ni ay'ukuri kandi ni ay'ukuri .* " Imana igerageza kwemeza umusomyi w'ubuhanuzi, kuko ubuzima bwiwe budahera buri mu kaga mu mahitamwo yiwe. Umuntu ahanganye n'ivyo vyemezo vy'Imana, arateganijwe n'ibimenyetso bitanu Umuremyi wiwe yamuhaye. Ivyo bigeragezo ni vyinshi kandi birakora neza mu kumukura mu vy'impwemu. Ukwo gushimika kw'Imana rero kurafise ishingiro ryose. Akaga gatera ubugingo ni akaga kandi kari hose.

Birabereye ko dusubiramwo ugusoma kwacu kw'uyu murongo ugaragaza akaranga k'ukuri kadasanzwe muri ubu buhanuzi. Nta kimenyetso kiri muri uwo murongo, ariko kwemeza ko Imana ari yo yahumekeye abahanuzi banditse ibitabu vya Bibiliya kandi ko mu guhishurirwa kwa nyuma, yarungikiye Yohani " *Gaburiyeli* " , kugira ngo amuhishurire mu ishusho ivyo , muri 2020, bizoshika " *vuba cane* " , canke has very larredy in . Ariko hagati ya 2020 na 2030, ibihe biteye ubwoba kuruta ibindi vyose bizobwirizwa kujabuka ; ibihe biteye ubwoba birangwa n'urupfu, ugutikizwa kw'ibirwanisho vya kirimbuzi, be n' " *ibiza indwi vya nyuma vy'uburake bw'Imana* " biteye ubwoba ; Umuntu n'ibidukikije bizobabazwa cane gushika bizimanganye .

Umurongo wa 7 : " *Kandi ehe ndaza vuba. Hahirwa uwuzigama amajambo y'ubuhanuzi bwo muri iki gitabu !* »

Ukugaruka kwa Yezu kuramenyeshwa mu mpera z'umwaka w'2030. Umuhezagiro ni uwacu, ku rugero rwo " *kuzigama* " , **gushika kw'iherezo** , " *amajambo y'ubuhanuzi bw'iki gitabu* " Ivyahishuriye Yohana.

Inshinga " *vuba* " isobanura ukuboneka kwa Kristo bukwi na bukwi mu gihe co kugaruka kwiwe, kuko igihe ubwaco gica kigenda kidasiba ata kwihuta canke guhagarara. Kuva muri Daniyeli 8:19, Imana iratwibutsa iti : " *hari igihe c'iherezo* " : " *Maze irambarira iti: Nzokubwira ibizoba mu mpera z'uburake, kuko hari igihe c'iherezo .* " Bishobora gushika

gusa ku mpera y'imyaka 6000 Imana yateguye yo gutoranya abatowe , ni ukuvuga umusi wa mbere w'impeshi ubanziriza itariki 3 Ndamukiza 2030 .

Umurongo wa 8 : “ *Jewe Yohani ivyo naravyumvise, ndabibona. Maze kwumva no kubona, nca nkubita—hasi-imbere y'ibirenge vy'umumarayika yanyeretse kugira ngo ndamusenge .* »

Ku ncuro ya kabiri, Mpwemu araza kuduha imburi yiwe . Mu nyandiko z'ikigiriki z'intango, inshinga " proskuneo " ihindurwa ngo " gupfukama imbere ". Inshinga " gusenga " ni iragi ry'ikilatini ryitwa " Vulgate ". Iryo hinduka ribi risa n'iryateguye inzira yo guheba gupfukama ku mubiri mu migenzo y'idini y'ubukirisu bw'abahakanyi gushika aho basenga " bahagaze ", kubera ubundi buhinduzi butari bwo bw'inshinga y'ikigiriki " istemi ", muri Mariko 11:25 . Mu nyandiko , uburyo bwaryo " st é kété " bufise insobanuro y' " kuguma ushikamyeye canke gushikama ", ariko ubuhinduzi bwa Oltramare bwafashwe mu rurimi rwa L.Segond , bwarihinduye ngo " stasis " bisobanura " guhagarara " mu buryo nyabwo . Impinduro y'ikinyoma ya Bibiliya rero iratuma mu buryo buhenda abantu bagira inyifato idakwiriye , y'ubwibone kandi y'agaterasoni ku Mana Umuremyi akomeye, Mushoboravyose , ku ruhande rw'abantu batakaza inyiyumvo y'ivyeranda vy'ukuri . Kandi ivyo si vyo vyonyene... Ni co gituma inyifato yacu ku bijanye n'ubuhinduzi bwa Bibiliya itegerezwa kuba ziyubara kandi ziyubara, cane cane kuko mu Vyahishuriwe Yohana 9:11, Imana ihishura ikoreshwa " ry'ugusambura " (*Abaddon-Apollyon*) rya Bibiliya yanditswe " *mu giheburayo no mu kigiriki* ". Ukuri kuboneka gusa mu vyanditswe vy'intango, vyazigamyeye mu giheburayo mugabo birazimangana hanyuma bisubirizwa n'ivyanditswe vy'ikigiriki vyerekeye isezerano rishasha. Kandi ng'aho, bitegerezwa kwemerwa, isengesho ry' " guhagarara " ryabonetse mu bemera b'Abaporotisanti, ryibanda ku majambo y'Imana y' " *inzumbete ya 5* ". Kuko, mu buryo buteye ubwoba, ugusenga gupfukama kwaramaze igihe kirekire mu Bagatolika, ariko ivyo ntibikwiye kudutangaza , kuko muri iri dini ry'Abagatolika ni ho shetani ayobora abayoboke biwe n'abamugiriye nabi gupfukama imbere y'ibishushanyo bibajwe bibujijwe n'itegeko rya kabiri mu mategeko cumi y'Imana . ;

itegeko Abagatolika birengagiza , kubera ko mu rurimi rw'ikiroma ryakuweho rikasubirizwa. Umurongo wa 9 : “ *Ariko arambwira ati : « Urabe ntubikore ! Ndi umushumba mugenzawe, mugenzawe w'abahanuzi, n'abitondera amajambo y'iki gitabo. Gusenga-Imbere y'Imana , gupfukama .* »

Ikosa ryakozwe na Yohani rishirwaho n'Imana nk'imburi igenewe abatowe bayo : « mwirinde ntimugwe mu gusenga ibigirwamana ! " ari vyo bigize ikosa nyamukuru ry'amadini ya gikirisu yanse n'Imana muri Yezu Kristu. Atunganya iyo nkuru nk'uko yatunganiye icigwa ciwe ca nyuma mu gutegeka intumwa ziwe gufata ibirwanisho vyazo ku isaha azofatwa. Igihe kigeze, yarababujije kuyikoresha . Izigwa caratanzwe kandi kivuga ngo : « *Urabe maso ntubikore* ». Muri uwo murongo , Yohani arahabwa insobanuro : “ *Ndi umusuku mugenzawe .* ” " Abamarayika " , harimwo na " *Gaburiyeli* " , ni , nk'abantu , ibiremwa vy'Imana *umuremyi* yabujije mw'itegeko rya kabiri mu mategeko yayo cumi gupfukama imbere y'ibiremwa vyayo , imbere y'ibishushanyo bibajwe , canke ibishushanyo bisizwe amabara ; imiterere yose ico kigirwamana gishobora gufata . Turashobora rero kwigira kuri uwo murongo mu kwihweza inyifato zitandukanye z'abamarayika. Aha Gaburiyeli , ikiremwa co mw'ijuru gikwiriye kuruta ibindi vyose inyuma ya Mikaheli, arabuza gupfukama imbere yiwe. Ku rundi ruhande, Shetani, mu kugaragara kwiwe gukwegakwega , mu kwiyoberanya kwa " Bikira Mariya " , asaba ko hashingwa ibimenyetso n'ibibanza vyo gusengeramwo kugira ngo bamusenge kandi bamukorere... igipfukisho c'umwiza kikayangana kiragwa.

Umumarayika yongera gusobanura ati: “ *N'ivy'abavukanyi banyu, abahanuzi n'abazigama amajambo y'iki gitabu .* ” Hagati y'iri rungane n'iry'Ivyahishuriwe

Yohana 1:3 turabona itandukaniro riterwa n'igihe caciyeye hagati y'intango y'igihe co gusobanura, 1980, n'ico c'ubu ca 2020. Hagati y'ayo matariki abiri, "uwusoma" yarasangiye umuco wasobanuwe n'abandi bana b'Imana mu gikorwa "c'ubuhanuzi". Ukwo kwiyongera gutuma mbere n'abandi benshi mu bahamagawe bashobora gushika ku matora mu kwumva ukuri kwahishuriwe no kukushira mu ngiro mu buryo nyabwo.

Umurongo wa 10: "Arambwira ati: « Ntushire ikidodo ku majambo y'ubuhanuzi bw'iki gitabu. Kuko igihe kiri hafi. »

Ubutumwa burazimiza, kuko bugenewe Yohani, uwo Imana yatwaye mu gihe cacu ca nyuma kuva mu ntango y'igitabu, nk'uko bivugwa mu Vyahishuriwe Yohani 1:10. Kandi, dutegerezwa gutahura ko itegeko ryo kudashira ikidodo ku majambo y'igitabu rigenewe jewe ata guca ku ruhande mu gihe igitabu kizoba carafunguwe burundu; rero rikaba "agatabu gatoyi kafunguye" ko mu Vyahishuriwe Yohana 10:5. Kandi iyo "yuguruwe" n'imfashanyo n'uruhusha rw'Imana, nta kibazo co kuyifunga n' "ibidodo" bikiriho. Kandi iki, "kuko igihe kiri hafi"; mu mpera z'umwaka w'2021, hasigaye imyaka 9 ngo Umukama Imana Yezu Kristu agaruke mu buninahazwa.

Ariko rero, ugufungura kwa mbere kw'ico "gitabu gito" kwatanguye inyuma y'itegeko ryo muri Dani 8:14, ni ukuvuga inyuma y'umwaka wa 1843 n'uwa 1844; kuko ugutahura guhambaye kw'insanganyamatsiko y'ikigeragezo ca nyuma c'ukwizera kw'Abadiventsiti guterwa n'ivyo Yezu Kristu ubwiye yahishuriwe ata guca ku ruhande, canke n'umumarayika wiwe, mushiki wacu Ellen G. White, mu gihe c'ubusuku bwiwe.

Umurongo wa 11: "Uwudatunganye, akomeze kuba uwudatunganye; kandi umugororotsi, n'akomeze gukora ubugororotsi, kandi uweranda, nakomeze kuba mweranda. »

Mu gisomwa ca mbere, uwo murongo wemeza ko itegeko ryo muri Dani 8:14 ryatanguye gukora. Ugutandukanya kw'Abadiventsiti batoranijwe n'Imana hagati y'umwaka wa 1843 n'uwa 1844 kwemeza ubutumwa bwa « Sarudi » aho dusanga Abaporotisanti « bazima » ariko « bapfuye » kandi « bahumanye » mu vy'impwemu, n'abatsimvyi b'Abadiventsiti « bakwiye kwera » bitwa muri uyu murongo « ukwezwa n'ukugororoka ». Ariko ugufungura kw'ico gitabu gitoyi ni ugutera imbere nk'inzira y'abagororotsi iguma ikura nk'umuco w'umutaga, kuva mu gatondo gushika ku musozo wayo. Kandi abadiventsiti b'abatsimvyi ntibari bazi ko ikigeragezo c'ukwizera cobashikiye hagati y'umwaka w'1991 n'uwa'1994 nk'uko ^{inyigisho} y'inzamba ya gatanu yatumenyesheje. Mu kanya nk'ako gukubita, ibindi bisomwa vy'uwo murongo birashoboka.

Igihe co gushirako ikidodo kigiye guhera nk'uko tubisoma mu Vyahishuriwe Yohana 7:3: "Ntimubabaze isi canke ikiyaga canke ibiti, gushika dushizeko ikidodo abasavyi b'Imana yacu mu ruhanga rwabo." Uruhusha rwo gukomeretsa isi, ikiyaga n'ibiti twobishira hehe? Hariho ibintu bibiri bishobora gushika. Imbere y' "inzumbete ya gatandatu" canke imbere y' "ivyago indwi vya nyuma"? "Inzumbete ya gatandatu" igize igihano ca gatandatu c'imhuri Imana yahaye abanyavyaha bo kw'isi, bisa n'ibibereye kuri jewe muri iki kibazo kuguma n'ubushobozi bwa kabiri. Kuko « ibiza indwi vya nyuma vy'uburake bw'Imana » vy'ukuri vyerekeye « isi » y'Abaporotisanti n' « ikiyaga » c'Abagatolika. Reka twiyumvire ko amasambura ashitswako n' "inzumbete ya gatandatu" atabuzwa, ahubwo atera imbere uguhinduka kw'abatoranijwe bahamagariwe gucungurwa n'amaraso ya Yezu Kristu.

Ni rero, inyuma y' "inzumbete ya gatandatu" n'imbere gato y' "ibigo indwi vya nyuma", no mu gihe co guhagarika ikidodo kigaragaza iherezo ry'igihe c'ubuntu rusangi n'ubw'umuntu ku giti ciwe, ni ho dushobora gushiramwo amajambo y'uwo murongo: "Uwutagira ubutungane, nabe umunyavyaha, kandi uwuhumanye, nabe; kandi umugororotsi,

n'akomeze gukora ubugororotsi, kandi uweranda, nakomeze kuba mweranda. » Umuntu wese azoshobora kubona hano inzira Mpwemu azoza kwemeza muri uyu murongo ubuhinduzi bwiza nashizeho ku murongo w'ishimikiro "w'Abadiventisiti" ari wo Daniyeli 8:14 : " ... *ubweranda buzotsindishirizwa* ". Amajambo ngo "*ubugororotsi n'ubweranda*" arashigikirwa cane kandi rero yemezwa n'Imana. Ubu butumwa rero burategereje igihe c'iherezo ry'igihe c'ubuntu, ariko ubundi busobanuro ni ubu bukurikira. Kugera ku mpera y'igitabu, Mpwemu ashimikira ku gihe igitabu gisobanuwe neza kizoba "*igitabu gitoyi kigutse*" kandi kuva icyo gihe, kwemera canke kwanka bizotuma habaho itandukaniro hagati y' "*uwugororotse n'uwuhumanye*" kandi Umukama wacu atumira "*umweranda ngo yiyeze kurushirize*". Ndibuka kandi yuko "*uguhumana*" kwavuzwe ko kwavuye ku Buporotisanti mu butumwa bwa "*Sarudi*". Mpwemu avuga n'amajambo yiwe ubuporotisanti n'ubudiventisiti bw'inzego zasangiye umuvumo wiwe kuva mu 1994, itariki yinjijemwo mu kwinjira mu muryango w'amashengero. Kwemera ubutumwa bwavuzwe muri iki gitabu rero « bizotuma habaho itandukaniro hagati y'uwukorera Imana n'uwutayikorera » nk'uko bivugwa muri Mal 3:18.

Nca rero nca irya n'ino ivyigwa vyo muri uyu murongo. Ica mbere, ryemeza ugutandukana kw'Abadiventisiti n'Ubuporotisanti hagati y'umwaka wa 1843 n'uwa 1844. Mu gisomwa ca kabiri, rikoresha ku Budiventisiti buzwi kwasubiye mu bumwe bw'Abaporotisanti n'ubw'amashengero inyuma y'umwaka w'1994. Imbere y'igenekerezo rya 3 Ndamukiza Pasika 2030.

Inyuma y'izo nsobanuro, turasigaye dutahura ko imvo y'ugutemba kw'ubudiventisiti bw'inzego, bwatumye "*burukwa*" na Yezu Kristu mu butumwa bwiwe yarungikiye Lawodikiya, ari ukwanka kwemera ukugaruka kwiwe mu mwaka w'1994, kuruta kwanka kwitwararika intererano y'umuco translation ya Daniele yaje muri Daniel 8:1. umuco werekanwa mu buryo butagira aho bugarukira n'icanditswe ca Bibiliya c'intango c'igiheburayo ubwaco. Icyo caha coshobora gucirwa urubanza gusa n'Imana y'ubutungane idafata abagirizwa ko ataco bazira.

Umurongo wa 12 : "*Ehe ndaje yuba, kandi ndi kumwe n'impera yanje, kugira ngo nshire umuntu wese nk'uko igikorwa ciwe kizoba* .

Mu myaka 9, Yezu azogaruka mu buninahazwa bw'Imana butadondorwa. Mu Vyahishuriwe Yohana 16-20, Imana yaduhishuriye kamere y'umugabane wayo w'igihano wabikiwe abagararizi b'abanyavyaha, b'abanyavyaha kandi b'abanyavyaha, b'abaporotisanti n'abadiventisiti. Yaradushikirije kandi umugabane wabikiwe abatowe b'Abadiventisiti biwe b'intahemuka bubaha ijamba ryiwe ry'ubuhanuzi n'Isabato yiwe *nyeranda y'umusi* w'indwi, mu Vyahishuriwe Yohana 7:14, 21 na 22. Amajambo yo kwitsimbataza aca aba ata co amaze kuko rero bizoba bicerewe cane guhindura amakosa y'amahitamwo ya kera.

Umurongo wa 13 : "*Ndi Alufa na Omega, uwa mbere n'uwa nyuma, intango n'iherezo.* »

Igifise intango na co nyene gifise iherezo. Iryo hame rirakora ku burebure bw'igihe co kw'isi Imana yatanze kugira ngo itore abatoranijwe. Hagati ya alpha na omega, hazoba haciye imyaka 6000. Mu mwaka wa 30 kw'igenekerezo rya 3 Ndamukiza, urupfu rwa Yezu Kristu rw'impongano ku bushake na rwo nyene rwari ikimenyetso c'igihe ca alpha c'imyaka 2000 y'ubumwe bwa gikirisu ; Impeshi 2030 izovuga cane mu gihe cayo ca omega .

Ariko alpha na yo ni 1844 na omega yayo 1994. Kandi ica nyuma, alpha ni iyanje n'abatowe ba nyuma, 1995 na omega yayo, 2030.

Umurongo wa 14 : "*Hahiriwe abitondera amabwirizwa yiwe (ntibamese ~~impuzuzabwo~~), kugira ngo bashobore kurya igiti c'ubuzima, kandi binjire mu gisagara baciye mu marembo* . »

Uburyo bwa kabiri bw' " *umubabaro mwinshi* " buri imbere yacu n'ingaruka zawo z'urupfu rw'abantu benshi. Ni co gituma bica vyihutirwa kuronka uburinzi n'imfashanyo y'Imana biciye kuri Yezu Kristu. Nk'uko ishusho ibivuga, umunyavyaha ategerezwa " *gukurikiza amabwirizwa yiwe* " ; **ivyo vy'Imana n'ivyo Yezu** , " *intama y'Imana* " **bisigura ko ategerezwa kwiheba uburyo bwose icaha gishobora gufata**. Impinduro y'uwo murongo itwikiriwe yazigamye muri Bibiliya zacu z'ubu, iterwa n'idini ry'Abagatolika b'i Roma ryarongowe rivuye muri Vatikani. Ibindi vyanditswe n'intoke , ari vyo vya kera kuruta ibindi vyose kandi rero bikaba ari vyo vyizerwa kuruta ibindi vyose, bivuga ngo : " Hahirwa abazigama *amabwirizwa yiwe* . Kandi ko icaha ari ukurenga itegeko, ubutumwa buragoramye maze bugasubirira ukugamburuka gukenewe kandi guhambaye n'ukwivugira mu buryo bworoshe ko ari umukirisu. Ni nde yungukira ku bugizi bwa nabi ? Ku bazorwanya Isabato gushika ku kugaruka kw'ubuninahazwa kwa Yezu Kristu. Ubutumwa nyabwo buvugwa mu ncamake gutya : " Hahirwa uwumvira Umuremyi wiwe ." Ubu butumwa busubiramwo gusa ubwo buvugwa mu Vyahishuriwe Yohana 12:17 na 14:12, ari bwo : " *abazigama amabwirizwa y'Imana n'ukwizera Yezu* ." Abo ni bo baronse ubutumwa bwa nyuma Yezu yashikirije. Umucamanza w'ivyavuyemwo ni Yezu Kristu ubwiwe, kandi ivyo asaba bingana n'imibabaro yihanganiye mu gupfa kwiwe. Ingororano y'abatowe izoba nini cane ; bazoronka ukudapfa , binjire mu buzima budahera biciye mu nzira y'Abadiventisiti igereranywa n' " *amarembo cumi n'abiri* " y'ikigereranyo " *Yeruzalemu nshasha* ."

Umurongo wa 15 : " *Musohoke n'imbwa, abapfumu , abasambanyi, abicanyi, abasenga ibigirwamana, n'uwukunda ibinyoma wese akabikora !* »

Abo Yezu ahamagara gutyo ni bande ? Ico kirego kinyegejwe kireba ukwizera kwose kwa gikirisu kwaheveye ; ukwizera kw'Abagatolika, ukwizera kw'Abaporotisanti gufise imice myinshi harimwo n'ukwizera kw'Abadiventisiti kwinjije mu bumwe bwakwo mu 1994 ; ukwizera kw'Abadiventisiti kwahezagiwe cane cane na we mu ntango y'ukubaho kwakwo, mbere n'uguhezagira cane ku bijanye n'abawuserukira ba nyuma bahagaritswe umutima no kutavuga rumwe na we. Izo mbwa ni abapagani ariko kandi , kandi ikiruta vyose, *ni* abo biyita bene wabo **bakamugambanira** . Ijambo " *imbwa* " ni ikintu giteye ubwoba ku bantu bo mu Burengeru bo muri iki gihe nk'igikoko gifatwa nk'ikimenyetso c'ubudahemuka , ariko ku Banyaburasirazuba ni ishusho y'ukwica . Kandi aha Yezu ararwanya mbere n'akameremere kabo k'ubumuntu kandi akabona ko ari ibikoko bitagira ububabare . Ayandi majambo aremeza urwo rubanza. Yezu aremeza amajambo yavuzwe mu Vyahishuriwe Yohana 21:8 kandi aha kwongerako ijambo " *imbwa* " birerekana urubanza rwiwe bwite. Inyuma y'iyerekanwa ry'urukundo ry'agatangaza yahaye abantu, nta kintu giteye ubwoba kuruta guhemukirwa n'abamwita n'ikimazi ciwe.

Maze Yezu abita " *abapfumu* " kubera ivyo bakorana n'abamarayika babi, ubupfumu, bwabanje guhendahenda ukwizera kw'Abagatolika n'amayerekwa ya " Bikira Mariya " , ikintu kidashoboka muri Bibiliya. Ariko ibitangaro bikorwa n'amadayimoni bisa n'ivyo " *abapfumu* " ba Farawoni bakoze imbere ya Musa na Aroni.

Mu kubita " *abadafise inyifato runtu* " , Yezu aracira urubanza ukubohora kw'inyifato runtu ariko ikiruta vyose amasezerano y'idini atari aya kamere akorwa n'amashengero y'abaporotisanti n'ukwizera kw'abagatolika kwaciriwe urubanza n'abahanuzi b'Imana ko ari umusuku wa shetani. Baravyara, " nk'abakobwa , " " *ubuhumane* " bwa " *nyina wabo w'indaya Babiloni Akomeye* , " buvugwa mu Vyahishuriwe Yohana 17:5.

Abahakanyi na bo nyene ni " *abicanyi* " bazokwitegurira kwica abo Yezu yatoye niyaba atazobigiramwo uruhara kugira ngo ababuze ukuza kwiwe kw'ubuninahazwa.

Ni " *abasenga ibigirwamana* " kuko baha agaciro ubuzima bw'umubiri kuruta ubuzima bw'impwemu. Baguma ata co bitaho igihe Imana ibaha umuco wayo, uwo na wo bakawuhakana ata co baciye mu gutuma intumwa zayo z'ukuri zigira amadayimoni.

Kandi kugira ngo aheze uyu murongo , aratomora ati : « *kandi uwukunda ikinyoma wese akagikora!* "Mu kubigira , aragaya abo kamere yabo ifatanye n'ukubeshya, ku buryo batagira ico bamenya ku kuri." Vyavuzwe ko ata n'ibara ry'uburyohe ; Ni ko biri no ku bijanye n'urukundo rw'ukuri canke rw'ikinyoma. Ariko ku bw'ibihe bidahera vyawe, Imana itoranya, mu buryo bwihariye, mu biremwa vyayo ubworozi bw'umuntu buvuyara, abafise urwo rukundo rw'ukuri.

Iherezo ry'umugambi w'Imana w'agakiza rirateye ubwoba. Hacye hajugunywa hanze , hakurikijwe, abanyavyaha b'imbere y'umwuzure bakomeye, batihanye , isezerano rya kera ry'Abayuda batizera , ukwizera kw'abapapa kw'Abagatolika b'i Roma , ukwizera kw'Abaporotisanti gusenga ibigirwamana, ukwizera kw'Abaporotisanti n'akaranga kayo k'ubu Calvinist, n'ubwa nyuma, ukwizera kw'abanyagihugu b'abanyagihugu. s bose bafise agateka kangana.

Ubutumwa bwa " Abadiventisiti " bwaragize ingaruka mbi cane, ubwa mbere, ku Bayuda, baguye mu kwanka kwizera **ukuza kwa mbere** kwa Mesiya kwamenyeshajwe muri Dan 9:24 gushika kuri 27. Ubwa kabiri, abakristo birukanwe na Yezu bose basangira icaha co kwerekana ko ataco bitaho " Abadiventisiti ba nyuma " co **me** . Kuba badakunda ukuri kwiwe ni urupfu kuri bo. Mu mwaka w'2020, ayo madini akomeye yemewe yose arasangira ubu butumwa buteye ubwoba Yezu yashikirije mu 1843 ku Buporotisanti bwo mu gihe ca " *Sarudi* " mu Vyahishuriwe Yohana 3:1 : " *Urarenga kubera ko uri muzima, ariko warapfuye .* "

Umurongo wa 16 : “ *Jewe Yesu natumye umumarayika wanjye kubashingira intahe ivyo bintu mu mashengero. Ndi umuzi n'uruvyaro rwa Dawidi, ndi inyenyeri yo mu gaturuturu ikayangana.* »

Yesu yarungikiye umumarayika wiwe Gaburiyeli kuri Yohani, biciye kuri Yohani aradurungikira twebwe abasavyi biwe b'intahemuka bo mu misi y'iherezo. Kuko ni uno musi gusa ubwo butumwa busobanuwe neza butuma dutahura ubutumwa abwira abasavyi biwe n'abigishwa biwe bo mu bihe indwi canke amakoraniro indwi . Yezu akuraho amakenga ku bijanye n'uguhamagara kwiwe kw'ikigereranyo Apo.5 : “ *umuzi n'uruvyaro rwa Dawidi* ”. Yongerako ati : “ *inyenyeri y'igitondo ikayangana .* ” Iyo nyenyeri ni izuba ariko arifatanya na ryo nk'ikimenyetso gusa. Kuko, ataco bizi, ibiremwa vy'ukuri bikunda Yezu Kristu kubera ikimazi ciwe, bitera iteka izuba ryacu, iyo nyenyeri abapagani bayigira imana. Nimba benshi batabizi , amasinzi, mbere n'abamurikiwe ku bijanye n'ico kibazo, ntibari biteguye, canke ngo bashobore gutahura uburemere bw'ico gikorwa co gusenga ibigirwamana c'abapagani . Umuntu ategerezwa kwibagirwa, kwishira mu kibanza c'Imana yumva ibintu mu buryo butandukanye cane kuko ubwenge bwiwe bwakurikiye ibikorwa vy'abantu hacye imyaka hafi 6000 ubu. Iragaragaza igikorwa cose ku co mu vy'ukuri giserukira ; ivyo bikaba bitari ku bantu ubuzima bwabo bugufi bushimikiye canecane ku guhaza ivyipfuzo vyabo, ahanini ivy'umubiri n'ivy'isi, ariko kandi ni ku bantu b'impwemu kandi b'abanyadini cane kandi baguma bazibiwe n'ukwubaha imigenzo ya ba sogokuruza.

Mu mpera y'ubutumwa bwavuye i *Tiyatira* , Mpwemu abwira “ *uwutsinda* ” ati: “ *Nzomuha inyenyeri yo mu gatondo .* ” Aha ni ho Yezu yiyerekana ko ari “ *inyenyeri yo mu gatondo* ”. Uwutsinda azoronka rero Yezu hamwe na we umuco wose w'ubuzima ufise isoko muri we. Icibutso c'iri jambo kivuga ko " Abadiventisiti " b'ukuri ba nyuma bose bokwitwararika iyi mirongo yo muri 1 Pet. 2:19-20-21 : " *Kandi turafise ijamba ry'ubuhanuzi ry'ubuhanuzi ry'ukuri, mugira neza ko muryitaho, nk'umuco ukayanganira ahantu h'umwiza, gushika inyenyeri yanyu y'umutaga ivuye; kuko ata buvugishwa n'Imana bwo mu Vyanditswe bushobora gusobanurwa n'umuntu ku giti ciwe, kuko ubuvugishwa n'Imana butarigeze buza ku bugombe bw'umuntu, ariko abantu beranda b'Imana bavuze bavyuriwe umutima na Mpwemu Yera.* " Ntivyari gushobora kuvugwa neza kuruta. Uwo yatowe amaze kwumva ayo majambo, arayahindura ibikorwa vyiyumviriwe na Yezu Kristu.

Umurongo wa 17 : “ *Mpwemu n’umugeni baravuga bati : « Ngwino . Uwumva nawe avuge ati : « Ngwino ! Uwufise inyota naze ; Uwushaka wese nafate amazi y’ubuzima ku buntu .* ”

Kuva mu ntango y’ubusuku bwiwe bwo kw’isi, Yezu yama ahamagara ati : “ *Ngwino .* ” Ariko mu gufata ishusho y’ “ *inyota* ” , aramenya ko uwutagira “ *inyota* ” atazozza kunywa. Ihamagarwa ryiwe rizokwumvikana gusa n’aba “ *banyotewe* ” ubu buzima budahera ubutungane *bwiwe* butunganye buduha ku buntu bwiwe bwonyene, nk’akaryo ka kabiri. Yezu wenyene niwe yarishe igiciro ; Ni co gituma abitanga “ *ku buntu* ” . Nta “ *indulgence* ” y’Abagatolika canke y’Imana yemera ko umuntu ayironka ku giciro c’amahera. Uwo muhamagarwo w’isi yose utegura ikoraniro ry’abatowe bava mu mahanga yose n’inkomoko yose. Ihamagara “ *Ngwino* ” riba urufunguruzo rw’iryo koraniro ry’abatoranijwe ikigeragezo c’ukwizera c’imisi y’iherezo kizorema. Ariko, bazobaho mu kigeragezo basanzaye kw’isi kandi ntibazosubira guhura gushika Yezu Kristu agarutse mu buninahazwa bwiwe kugira ngo abakure mw’isi y’icaha .

Umurongo wa 18 : “ *Ndashingira intahe umuntu wese yumva amajambo y’ubuhanuzi bwo muri iki gitabu : Nihagira uwuzokwongerako ivyo, Imana izomwongera ivyago vyanditswe muri iki gitabu ; »* ”

Ivyahishuriwe Yohana si igitabu gisanzwe co muri Bibiliya. Ni igitabu c’ibitabu vyanditswe n’Imana mu rurimi rwa Bibiliya gishobora kumenyekana n’abarondera Bibiliya yose kuva mu ntango gushika mu mpera. Invugo ziramenyekana biciye ku gusoma incuro nyinshi. Kandi “ *amajambo ahuye muri Bibiliya* ” aratuma turonka amajambo asa n’ayo. Ariko rero, kubera ko amategeko yayo ari ay’ukuri cane, abahinduzi n’abayandika baragabishijwe bati : « *Nihagira ico yongerako, Imana izomukubita ibiza bivugwa muri iki gitabu* » .

Umurongo wa 19 : “ *Kandi nihagira uwukura ku majambo yo mu gitabu c’ubu buhanuzi, Imana izomukurako umugabane wiwe ku giti c’ubuzima no ku gisagara ceranda, ivyo vyanditswe muri iki gitabu. »* ”

Kubera izo mvo nyene, Imana iratera ubwoba umuntu wese “ *akuraho ikintu cose mu majambo yo mu gitabu c’ubu buhanuzi.* ” Uwuzokwifatanya n’ivyo, aragabishwa kandi : « *Imana izomukurako umugabane wiwe ku giti c’ubuzima no ku gisagara ceranda, ivyo bivugwa muri iki gitabu .»* Amahinduka rero azovugwa azogira ingaruka ziteye ubwoba ku bayakoze.

Ndakwegera ivyiyumviro vyanyu kuri iki cigwa. Nimba uguhindura iki gitabu c’amakode kitatahurwa guhanwa na Yezu Kristu muri izo nzira zibiri zikomeye , uwuzokwanka ubutumwa bwaco bufise amakode butahurwa ataco amaze ?

Imana irafise imvo yumvikana yo gushikiriza neza iyo ngabisho ,kuko iyo Yahishuriwe Yohana , amajambo yayo yatoranijwe na yo , ifise agaciro kamwe n’ivyanditswe vy’ “ *Amategeko Cumi* ” yayo “ *yanditswe n’urutoke ku bisate vy’amabuye .* ” None , muri Dan.7:25, yaravuze ubuhanuzi yuko “ *itegeko* ” ryiwe ry’ubwami “ *ryohindurwa* ” nk’uko nyene “ *ibihe .* ” Nk’uko twabibonye, ico gikorwa cakozwe n’ubutegetsi bw’Uburoma, bwakurikiranye ubukuru bw’umwami mu 321, hanyuma buba ubupapa mu 538 . Ico gikorwa , yaciriye urubanza ko ari “ *ubwibone* ,” kizohanwa n’urupfu ,kandi Imana iraduhimiriza kudasubiramwo, tuja ku buhanuzi, ubwo bwoko bw’ikosa yiyamiriza ata gukeka.

Igikorwa c’Imana kiguma ari igikorwa cayo naho cokorwa igihe cose. Gusobanura ubuhanuzi bwiwe ntibishoboka ata buyobozi bwiwe. Iryo bisigura ko igikorwa gipfutse gifise agaciro kamwe n’ico gipfutse. Rero mumenye ko ico gikorwa aho icyumviro c’Imana gihishurirwa neza ari ic’ “ *ubweranda* ” bwo hejuru cane. Ni ryo “ *intahe ya nyuma y’Imana ya Yezu* ” ku basavyi bayo b’Abadiventisiti b’umusi w’indwi basigaye barwanya ; kandi muri ico gihe nyene, n’ugushira mu ngiro Isabato y’ukuri yo ku wa gatandatu, ni mu mwaka

w'2021, *ubweranda* bwa nyuma bwateguwe kuva itegeko ryo muri Dan.8:14 ritangura gukora mu mwaka w'1843.

Umurongo wa 20: “*Uwushingira intahe ivyo bintu aravuga ati: ‘Ni ukuri nzoza vuba. Amen! Ngwino Mukama Yezu!* »

Kubera ko kirimwo amajambo ya nyuma Yezu Kristu yabwiye abigishwa biwe, iki gitabu c'Ivyahishuriwe Yohana ni c'ubweranda bwo hejuru cane. Muri we dusangamwo ibihwanye n'ibisate vy'ivyagezwe, vyabatswe n'urutoke rw'Imana, vyahawe Musa. Yezu arashingira intahe; Ni nde azotinyuka guhakana ico cemezo c'Imana? Vyose biravugwa, vyose birahishurirwa, nta kindi afise co kuvuga kiretse ngo: « *Ego, ndaza vuba* ». “*Ego*” yoroshe ikorana n'umuntu wiwe wose w'ubumana, ni ukuvuga nimba ukuza kwiwe kwegereje ari ukudakeka kuko asubiramwo umuhango wiwe ati: “*Ndaza vuba”*; a “*promptly*” dated ifata insobanuro yayo yuzuye: mu mpera z'umwaka w'2030. Kandi yemeza ivyo yavuze mu kuvuga ngo “*Amen*”; bisobanura ngo: « Mu kuri ».

Ni nde rero avuga ati: « *Ngwino, Mukama Yezu* »? Dukurikije umurongo wa 17 w'iki kigabane, ni “*Mpwemu n'umugeni*.”

Umurongo wa 21: “*Ubuntu bw'Umukama Yezu bubane n'aberanda bose!* »

Uyu murongo wa nyuma wo mu Vyahishuriwe Yohana usozera ico gitabu mu kuvyura “*ubuntu bw'Umukama Yezu*.” Iyi ni insiguro kenshi yarwanya itegeko, mu ntango y'Ikoraniryo rya gikirisu. Icyiyo gihe, ubuntu bwari burwanya itegeko n'abanka ivyo Kristo yabahaye. Kuba Abayuda barazwe ivyagezwe vyasobanura ko babona ubutungane bw'Imana biciye kuri vyo gusa. Yesu ntiyashaka kubakura mu kwumvira ivyagezwe ariko yaje kugira ngo “*ashitse*” ivyo ibimazi vy'ibikoko vyari vyaramuhanuye. Ni co gituma yavuze muri Mat. *Sinaje gukuraho, ahubwo naje gushitsa*.”

Ikintu gitangaje cane ni ukumva abakristo barwanya ivyagezwe n'ubuntu. Kuko, nk'uko intumwa Paulo abisigura, ubuntu bugenewe gufasha umuntu gushitsa ivyagezwe ku rugero Yezu amenyeshya muri Yohana 15:5: “*Ndi umuzabibu, mwebwe muri amashami. Uwuguma muri jewe, nanje nkaguma muri we, yama ivyamwa vyinshi, kuko ata co mushobora gukora ataco mufise*.” Ni ibihe bintu vyo “*gukora*” ariko aravuga kandi ni “*ivyamwa*” ibihe ariko aravuga? Kuva ku kwubahiriza itegeko ubuntu bwiwe butuma bishoboka biciye ku mfashanyo yiwe muri Mpwemu Yera.

Vyari kuba vyiza kandi vyiza iyo «*ubuntu bw'Umukama Yezu bubayeho*», kandi bukaba bwari gushobora gukora, «*muri vyose*»; ariko uwo murongo ugoramye ugaragaza gusa icipfuzo gishobora gushikwako. Twese twizere ko bazoba benshi; benshi uko bishoboka kwose; Imana yacu ishimishije, Umuremyi n'Umukiza irabikwiriye; ni we akwiriye cane. Mu gusobanura “*n'aberanda bose*”, icanditswe c'intango kirakuraho ukutumvikana kwose; ubuntu bw'Umukama bushobora kugirira akamaro gusa bonyene, abo «*yeza mu kuri kwiwe*» (Yohani 17:17). Kandi ku biyumvira ko bazoshika ku buzima budahera mu gufata inzira Yezu Kristu avuga ko akurikira, ndabibutsa ko hagati y'“*inzira*” n'“*ubuzima*”, hariho “*ukuri*” kudashobora guhunga, nk'uko bivugwa muri Yohana 14:6. Ikibabaje cane abagarariji bavugaga ko ari umuhezagiro w'uwo murongo, kuva mu 1843, ubuntu bw'Umukama bufasha gusa abo yeza mu kugarukana ikiruhuko ciwe ceranda c'Isabato ku musi wa gatandatu. Ico gikorwa ni co, kifatanijwe n'intahe y'urukundo afitiye “*ukuri*” kwiwe, gituma aberanda batoranijwe babereye ubuntu buvugwa. Ubuntu rero ntibushobora kwegurirwa “*bose*.” Rero mwirinde ubuhinduzi bubi bwa Bibiliya buzimiza, bujana mu guhemuka guteye ubwoba kw'iherezo ku bantu, ikibabaje, bavyizigira!

Ivyahishuwe vy'Imana vyashikirijwe muri iki gitabu vyaje kwemeza ivyigwa vyavuzwe mu nkuru y'Itanguriro, akamaro kavyo kahambaye twashoboye kubona. Mu mpera z'iki gikorwa, bisa n'uko ari ngirakamaro kuri jewe kwibuka ivyo vyigwa nyamukuru. Ivyo birabereye kandi ndashaka kwerekana ko mw'isi yacu y'ubu, ukwizera kwa gikirisu

gushikirizwa cane mu buryo bugoramye kubera iragi ry'umuco ry'ubugatolika bw'i Roma. Ukuri kwasabwa n'Imana kwagumye mu buryo bworoshe kandi bujanye n'ubwenge bwatahuwe n'intumwa za mbere za Yezu Kristu, ariko ukwo kworoha, kenshi kwirengagizwa, kuba, kubera akaranga kako gatoyi, gukomeye ku batamenye. Nkako, kugira ngo umuntu amenye aberanda ba Yezu Kristu bo mu misi ya nyuma be n'imiterere y'impwemu y'Ivyahishuriwe Yohana, itegeko riri muri Daniyeli 8:14 ni ngombwa cane. Ariko kugira ngo umuntu amenye iryo tegeko, ni ngombwa cane kwiga igitabu ca Daniyeli cose no gusobanura ubuhanuzi buri muri co. Iryo bintu bitahurwa, Ivyahishuriwe Yohana biradushikana amabanga yavyo. Izo nyigisho zikenewe zirasigura ingorane umuntu ahura na zo igihe agerageza kwemeza umuntu w'umutemera wo mu gihe cacu mu Burengero, na cane cane mu Bufaransa.

Yesu yavuze ko ata n'umwe ashobora kumuzako atari Se amurongora kandi yavuze kandi, ku bijanye n'abatowe biwe, ko bategerezwa kuvuka mu mazi no muri Mpwemu. Izo nyigisho zibiri zisobanura mu buryo bwuzuzanya ko Imana izi kamere y'impwemu y'abo yatoranije mu biremwa vyayo vyose. Iryo bizotuma umwe wese muri bo agira ico akoze nk'uko kamere yiwe imeze; Kandi, uwufise ivyiyumviro bitari vyo ku bijanye n'Isabato yari yaramaze gukorwa n'Abayuda azokwemera ata ngorane nyinshi amahishurirwa y'ubuhanuzi yerekana ko isabazwa n'Imana kuva mu 1843. Ku rundi ruhanda, uwufise ivyiyumviro bitari vyiza ku bijanye n'Isabato azokwanka imvo zose zo muri Bibiliya zishikirizwa kandi azoronka imvo nziza yo kwanka. Gutahura iyo ngingo ngenderwako biraturinda guhemuka ku bijanye n'abo tubwira ukuri kwa Kristu. Mu guhishura ukuri kwo mu muzirikanyi w'Imana, ubuhanuzi buraha ububasha bwose "ubutumwa bwiza budahera" abigishwa ba Yezu bategerezwa "kwigisha amahanga gushika kw'iherezo ry'isi."

"Inyamaswa" zo mu Vyahishuriwe Yohana.

Mu buryo bw'urutonde rw'ibihe no mu buryo bukurikirana, abansi b'Imana n'abatoranijwe bayo babonetse mw'ishusho y'"ibikoko".

Irya mbere ryerekana Roma y'umwami igereranywa n' « *ikiyoka c'amahembe cumi n'imitwe indwi cambaye ibitsibo* » mu Vyahishuriwe Yohana 12 : 3 ; « *Abanikolayiti* » mu Vyahishuriwe Yohana 2 : 6 ; « *shetani* » mu Vyahishuriwe Yohana 2:10.

Ica kabiri kijanye n'i Roma y'Abagatolika ya papa ishushanijwe n' « *igikoko kiva mu kiyaga, gifise amahembe cumi yambaye ibitsibo vy'ubwami n'imitwe indwi* » co mu Vyahishuriwe Yohana 13:1 ; « *intebe y'ubwami ya Shetani* » mu Vyahishuriwe Yohana 2:13 ; « *umugore Yezebeli* » mu Vyahishuriwe Yohana 2:20 ; « *ukwezi gufise ibara ry'amaraso* » mu Vyahishuriwe Yohana 6:12 ; « *igice ca gatatu c'ukwezi* » c'« *inzumbete ya kane* » mu Vyahishuriwe Yohana 8:12 ; « *ikiyaga* » mu Vyahishuriwe Yohana 10:2 ; « *irenga nk'inkoni* » mu Vyahishuriwe Yohana 11:1 ; « *umurizo* » w' « *ikiyoka* » mu Vyahishuriwe Yohana 12:4 ; « *inzoka* » mu Vyahishuriwe Yohana 12:14 ; na « *ikiyoka* » co ku mirongo ya 13, 16 na 17 ; « *Babiloni ikomeye* » mu Vyahishuriwe Yohana 14:8 na 17:5.

Ica gatatu kivuga ku butemera Imana bw'Abafaransa bw'impinduka, bushushanijwe n'« *igikoko kiva mu mwobo utagira iherezo* » mu Vyahishuriwe Yohana 11 : 7 ; « *umubabaro mwinshi* » uri mu Vyahishuriwe Yohana 2:22 ; « *inzumbete ya kane* » iri mu Vyahishuriwe Yohana 8:12 ; « *akanwa kamira uruzi* » kagereranya abantu b'Abagatolika, mu Vyahishuriwe Yohana 12:16. Iryo vyerekeye uburyo bwa mbere bw'« *amagorwa agira kabiri* » buvugwa mu Vyahishuriwe Yohana 11:14. Uburyo bwayo bwa kabiri buzunguka n'« *inzumbete ya gatandatu* » yo mu Vyahishuriwe Yohana 9:13, ni ukuvuga, nk'uko Ivyahishuriwe Yohana 8:13 bivuga munsu y'izina ry'« *amagorwa ya kabiri* », hagati y'italiki 7 Ntwarante 2021 na 2029, munsu y'umuce nyawo w'Intambara ya Gatatu y'Isi Yose izohera mu ntambara y'ibirwanisho vya kirimbuzi. Itsembabwoko ry'abantu rigabanya abantu kw'isi (*nyenga*) ni

ryo ry'uguhuza " *inzumbete ya kane n'iya gatandatu* ". Ivyerekeye ingene iyo ntambara yateye imbere birahishurirwa muri Dan.11:40-45.

" *Igikoko* " ca kane kivuga ukwizera kw'abaporotisanti n'ukwizera kw'abagatolika, umufasha waco, mu kigeragezo ca nyuma c'ukwizera muri kahise k'isi. " *Riduga rivuye mw'isi* ," mu Vyahishuriwe Yohana 13:11 ; ivyo bisigura ko we ubwiwe yavuye mu kwemera kw'Abagatolika kugereranywa n' " *ikiyaga* ". Igihe c'Ivugurura carashinze idini ry'Abaporotisanti cane, rifise imice myinshi, irangwa n'ubuhakanyi , rishingira intahe mu bitabu vya Yohani Kalivini, ko ryari rikunda intambara, rigira ubukazi, rigira ububisha kandi rikaba ry'uruhamo . Igihe itegeko ryo muri Dan.8:14 ryatanguye gukurikizwa, ryaricira urubanza kw'isi yose kuva mu mpera z'umwaka w'1843.

Ukwemera kw'abadiventisiti kw'inzezo, kwavuye mu kigeragezo c'ukwizera kw'abaporotisanti mu 1843-1844, kwasubiye inyuma, gusubira mu kibanza c'ukwemera kw'abaporotisanti n'umuvumo wako w'Imana kuva mu mpera z'umwaka w'1994 ; Ivyo ni kubera ko umuco w'ubuhanuzi w'Imana wahishuwe muri iki gitabu kuva mu 1991 wanse ku mugaragaro . Uwo rupfu rw'impwemu rw'uburyo bw'inzezo ruvugwa ubuhanuzi mu Vyahishuriwe Yohana 3:16 : " *Nzobaruka mu kanwa kanje .* "

Iranguka rya nyuma ry'ubuhanuzi riri imbere yacu, kandi ukwizera kw'umuntu wese kuzogeragezwa. Umukama Yezu Kristu azomenya, mu bantu bose, abo ari abiwe , ni ukuvuga abakira ivyo yerekanye bihambaye, ivyamwa vy'urukundo rw'Imana, n'umunezero n'ubudahemuka bushimira .

Mu gihe c'uguhitamwo kwa nyuma, abatowe bazotandukanywa n'uko bazomenya igituma ukugwa kw'abaguye, Ivyahishuriwe Imana bizotuma rero habaho itandukaniro hagati y'abakijijwe n'abazimiye abo kuva mu gihe c'intumwa " *Efeso* " , mu Vyahishuriwe Yohana 2:5, Imana yavuze : " *wibuke rero aho waguye* " ; kandi mu mwaka w'1843, mu gihe ca " *Sarudi* " , yabwiye kandi Abaporotisanti, mu Vyahishuriwe Yohana 3:3 ati : " *mwibuke ingene mwakiriye n'ingene mwumvise ; kandi uzigame kandi wihane* " ; ivyo bishika ku Badiventisiti bacitse tege kuva mu 1994, naho ari abakurikiza Isabato, baronka kuri Yezu ubu butumwa bwo mu Vyahishuriwe Yohana 3:19 : " *Ndahana, nkahana abo nkunda bose ; rero mugire umwete kandi mwihane .* "

Mu gutegura iri Hishurwa ry'ubuhanuzi, Imana Umuremyi , yahuye na we mu buryo bwa Yezu Kristu , yishizeho intumbero yo gushoboza abatowe bayo kumenya neza abansi babo ; ikintu kirarangutse kandi umugambi w'Imana urashitse . Gutyo Uwatowe wiwe atunze mu vy'impwemu , aca aba " *umugeni yateguwe ku mfungurwa z'ubugeni bw'Umwagazi w'intama .* " Ya " *amwambitse impuzu y'ilino yera, ari yo bugororotsi bw'aberanda* " mu Vyahishuriwe Yohana 19 :7. Wewe wasomye ibirimwo iki gitabu, niwaba ufise amahirwe n'umuhezagiro wo kuba mu mubare wabo, " *witegure guhura n'Imana yawe* " (Amosi 4:12) , mu kuri kwayo !

Ubu ubuhanuzi bw'amayobera bwa Daniyeli n'ubw'Ivyahishuriwe Yohana kwasobanuwe neza, kandi igihe c'ukugaruka kwa Kristo nyakuri kikamenyekana, iki kibazo ca Yezu Kristu casubiwemwo muri Luka 18:8 kirabasiga amakenga amwe amwe abababaza : " *Ndababwiye, azobahora vuba.* " **Ariko Umwana w'umuntu aho azozira, azosanga ukwizera kw'isi?** ". Kuko ubumenyi bwinshi bw'ubwenge bw'ukuri butashobora gusubiza inyuma tege nke z'uburyo bw'ukwo kwizera. Umuntu, azohura n'ukugaruka kwa Yezu Kristu, yarateye imbere mu kirere ciza c'ubwoko bwose bw'ubwikunzi buremeshwa cane. Ukuroranyirwa kw'umuntu ku giti ciwe kwacitse intumbero umuntu akwiye gushikako uko vyogenda kwose, mbere no gujanjagura mugenziwe, kandi ivyo bikaba vyabaye mu kiringo kirekire c'amahoro kw'isi yose kimaze imyaka irenga 70. Iyo tuzi ko ingingo ngenderwako z'ijuru zashikirijwe na Yezu Kristu ziteye kubiri rwose n'iki kigereranyo c'iki gihe cacu, ikibazo ciwe kigaragara ko gifise ishingiro ribabaje, kuko gishobora kureba abantu bizera ko ari " abatowe " , ariko ikibabaje ni uko bazoguma ari " abahamagawe " gusa ; kuko

Yezu atazoba yaronse muri bo kamere y'ukwizera isabwa kugira ngo babere ubuntu bwiwe.

Ikete rica ariko Mpwemu atanga ubuzima .

Iki gice ca nyuma kiraheza gusobanura Ivyahishuriwe Yohana. Nkako, ndahejeje gushikiriza amategeko ya Bibiliya atuma tumenya ibimenyetso Imana ikoresha mu buhanuzi bwayo, ariko naho intumbero yavyo ari uguhishura ivyo isaba ku bijanye no kugaruka kw'Isabato kuva mu 1843-1844 , ijamba Isabato ntiriboneka na rimwe muri ivyo vyanditswe vy'ubuhanuzi vya Daniyeli canke vya Reve. Igihe cose birashikirizwa ariko ntibivugwa neza. Impamvu yo kutayita neza ni uko umugenzo w'Isabato ari ikintu gisanzwe c'ishimikiro mu kwemera kwa gikirisu kw'intumwa, kuko umuntu wese ashobora kubona ko ikibazo c'Isabato kitigeze kiba ikibazo c'impaka hagati y'Abayuda n'intumwa za mbere, abigishwa ba Yezu Kristu. Ariko rero , shetani ntiyahagaritse kumutera, ubwa mbere mu gutera Abayuda ngo bamuhumanye , hanyuma abakirisu, mu kumutera " kwirengagiza " rwose. Kugira ngo ivyo bishoboke, yarahumekeye ubuhinduzi bw'ikinyoma bw'ivyanditswe vy'intango vyamuvugako. Vyongeye, uku gushikiriza ukuri kw'Imana ntikwoba kwuzuye ata gushinyagurira ivyo bikorwa bibi biteye isoni, ivyo bikaba ari , ubwa mbere, Imana muri Yezu Kristu , hanyuma abo urupfu rwiwe rw'impongano rwari gushobora guha ubuzima budahera.

Ndavyemeza imbere v'Imana ko ata murongo n'umwe uri mu vyanditswe vy'isezerano rya kera n'iryashasha, ni ukuvuga Bibiliya yose, yigisha uguhinduka kw'ikibanza c'Isabato kuva ku ya kane mu mategeko yayo cumi ; ikindi kandi , yejeje n'Imana , kuva mu ntango y'irema ryayo ry'isi yacu yo kw'isi.

Kuva mu buhakanyi bw'Abaporotisanti bwatewe n'ugutangura gukora kw'itegeko ryo muri Daniyeli 8:14 , mu mpera z'umwaka w'1843 gushika n'uyu musi, gusoma Bibiliya biraca. Ndashaka gusobanura neza ko atari Bibiliya yica ku bushake, ni uko ikoresha bishingiye ku makosa v'ubuhinduzi aboneka mu mpinduro zahinduwe z'ivyanditswe vy'intango " vy'igiheburayo n'ikigiriki " ; ariko kandi ni ikibazo giterwa n'ugusobanura nabi . Imana ubwayo yemeza ico kintu, mu gishushanyo, mu Vyahishuriwe Yohana 9:11 : « *Kandi bari bafise umwami wabo umumarayika w'ikuzimu, izina ryiwe mu giheburayo ni Abadoni, mu Kigiriki ni Apoliyoni* » . Ndibuka aha ubutumwa bwihishije muri uyu murongo : « *Abadoni na Apoliyoni* » bisobanura, « *mu giheburayo no mu kigiriki* » : Umusenyi. “ *Umumarayika wo mu kuzimu* ” arasambura ukwizera akoresheje “ *ivyabona bibiri* ” vyo muri Bibiliya vyo mu Vyahishuriwe Yohana 11:3.

Vyongeye, kuva mu 1843, abemera b'ikinyoma barakoze amakosa abiri mu gusoma kwabo intahe y'akahise ya Bibiliya. Irya mbere ni uko ryahaye agaciro kanini ivuka rya Yezu Kristu kuruta urupfu rwiwe kandi irya kabiri rikomeza iryo kosa, mu guha agaciro kanini izuka ryiwe kuruta urupfu rwiwe. Iryo kosa ry'incuro zibiri rirabashingira intahe, kuko kwerekana urukundo rw'Imana ku biremwa vyayo bishingiye, mu vy'ukuri, ku ngingo yafashe ku bushake yo gutanga, muri Kristo, ubuzima bwiwe ku bw'ugucungurwa kw'abatowe bayo. Gushira imbere izuka rya Yezu ni ugugoreka umugambi w'Imana wo gukiza, kandi ku bafise icaha bizana ingaruka zo kwitandukanya na we no guca isezerano ryiwe ryeranda, rigorotse kandi ryiza. Intsinzi ya Kristo ishingiyeye ku kwemera urupfu kwiwe, izuka ryiwe ni ingaruka gusa z'umunezero kandi zibereye z'ugutungana kwiwe kw'ubumana.

Ab'i Kolosayi 2: 16-17 : “ *Nuko ntihagire uwubacira urubanza mu vyo murya, canke mu vyo munywa, canke mu vy'imisi mikuru, canke mu vy'ukwezi gushasha, canke mu vy'isabato: ivyo bikaba ari igitutu c'ibizoza, ariko umubiri ni uwa Kristo.* »

Uwo murongo urakoresha kenshi mu gushingira intahe guhagarika umugenzo wo guhimbaza “ *Isabato* ” y'indwi ku yindi. Hari imvo zibiri zituma iyo ngingo iba ari uko. Ica mbere ni uko imvugo « *y'amasabato* » yerekana « *amasabato* » aterwa n' « *ibirori* » vy'idini vy'umwaka wose vyashinzwe n'Imana mu Balewi 23. Ivyo ni « *amasabato* » agendagenda ashirwa mu ntango rimwe na rimwe mu mpera y'igihe c' « *ibirori* » vy'idini. Bivugwa n'amajambo ngo “ *ntimuzokora igikorwa c'ubusambanyi kuri uwo musu.* ” Nta sano bifitaniye n' “ *Isabato* ” y'indwi ku yindi kiretse izina ryavyo “ *Isabato* ” risobanura “ guhagarika, kuruhuka ” kandi riboneka ubwa mbere muri Itanguriro 2:2 : “ *Imana yararuhutse.* ” Birakenewe kandi kumenya ko ijambo “ *isabato* ” rivugwa mu canditswe c'igiheburayo c'itegeko rya kane ritaboneka mu mpinduro ya L.Segond irivuga, gusa, mw'izina ry' “ *umusi w'ikiruhuko* ” canke “ *umusi w'indwi* ”. Ariko rero, rikomoka ku nshinga ivugwa muri Itanguriro 2:2 : « *kuruhuka* » canke « *Isabato* » iyo Bibiliya y'ikirundi ivuga neza.

Imvo ya kabiri ni iyi : Paulo yavuze ku vyerekeye « *imisi mikuru n'amasabato* » ko ari « *ibitutu vy'ibintu bizoza* », ni ukuvuga ibintu bivuga ubuhanuzi bw'ukuri kwariho canke kuzoza. Dufashe ko “ *Isabato y'umusi w'indwi* ” ari yo ivuga muri uyu murongo, haracariho “ *igitutu kizoza* ” gushika ku gushika kw'ikimpumbi c'indwi kivuga ubuhanuzi. Urupfu rwa Yezu Kristu rwahishuye insobanuro y' “ *Isabato y'umusi w'indwi* ” ivuga ubuhanuzi, kubera intsinzi yiwe ku caha n'urupfu, “ *imyaka igihumbi* ” yo mw'ijuru aho abatowe biwe bazocira urubanza abapfuye bo kw'isi n'abo mw'ijuru baguye.

Muri uwo murongo, “ *imisi mikuru, ukwezi gushasha* ” n' “ *amasabato* ” yavyo vyari bifitaniye isano n'ukubaho kw'uburyo bw'igihugu bwa Isirayeli y'isezerano rya kera. Mu gushinga isezerano rishasha biciye mu rupfu rwiwe, Yezu Kristu yatumye ivyo bintu vy'ubuhanuzi bitagira akamaro; vyari bikwiye guhagarara no kuzimangana nk' “ *igitutu* ” kigenda kirazimangana imbere y'ukuri kw'ubusuku bwiwe bwo kw'isi bwarangutse. Mu gihe “ *Isabato* ” y'indwi ku yindi irindiriye ukuza kw'ikimpumbi c'indwi kugira ngo ihure n'ukuri kwayo kwavuzwe ubuhanuzi, itakaze akamaro kayo.

Paulo aravuga kandi “ *kurya no kunywa.* ” Nk'umusuku w'umwizigirwa, arazi ko Imana yavuze kuri ivyo mu Balewi 11 no mu Gusubira mu vyagezwe 14 aho itegeka ivyokurya vyiza vyemewe n'ivyokurya bihumanye bibujijwe. Amajambo ya Paulo ntagamije guhakana ayo mategeko y'Imana ahubwo ni ivyiyumviro vy'abantu gusa (*ivyo ata n'umwe...*) yaseruye kuri iyo nkuru azovyerekana mu Baroma 14 na 1 Kor.8 aho icyumviro ciwe kigaragara neza cane. Ico cyumviro kijanye n'ibifungurwa vyashikaniwe ibigirwamana n'imana z'ikinyoma. Yibutsa abatowe bagize Isirayeli y'impwemu y'Imana, inshingano zabo kuri yo, avuga muri I Kor. Mbega Imana

iraninahazwa n'abarengagiza kandi bagasuzugura amabwirizwa yayo yahishuriwe kuri ivyo bintu ?

Ni Yakobo, mwenewabo na Yezu, avuga mu izina ry'intumwa **ku bijanye n'ugukebwa**, mu Vyakozwe n'intumwa 15: 19-20-21 : “ *Ni co gituma ndahimiriza ntimubabaze abo mu banyamahanga bahindukiriye Imana, ariko mubandikire ngo birinde ibigirwamana n'amaraso n'ibihumanya; kuko kuva kera na rindi Musa afise abamwigisha mu bisagara vyose, asomwa mu masinagoga isabato yose .*

Akenshi iyo mirongo ikoreshwa mu gushingira intahe umwidegemvyo w'abapagani bahindutse ku bijanye n'Isabato, ahubwo ni ikimenyamenya ciza kuruta ibindi vyose c'umugenzo wayo uremeshwa kandi wigishwa n'intumwa . Nkako, Yakobo abona ko ata co bimaze kubategeka gukebwa kandi avuga mu ncamake ingingo ngenderwako z'ingenzi kuko inyigisho y'idini yimbitse izobashikirizwa igihe bazoya "**huri Isabato**" mu masinagogi y'Abayuda yo mu karere kabo .

Ikindi ciyumviro cakoreshwe mu gushingira intahe uguhagarika gushikiriza ivyokurya mu bisukuye n'ibihumanye: iyerekwa Petero yeretswe mu Vyakozwe n'intumwa 10. Insobanuro yiwe irategurwa mu Vyakozwe n'intumwa 11 aho afatanyaga " ibikoko bihumanye " vyo muri iyo yerekwa n'abapagani " abagabo " baje kumusaba kuja ku mukuru w'ingabo w'Umuroma Koruli ". Muri iyo yerekwa, Imana igereranya ubuhumane bw'abapagani batayikorera kandi bagakorera imana z'ikinyoma. Yamara rero urupfu n'izuka rya Yezu Kristu birabazanira ihinduka rikomeye, kuko urugi rw'ubuntu rwugururiwe biciye mu kwizera inkuka y'impongano ya Yezu Kristu. Ni muri iryo yerekwa Imana yigisha Petero ico kintu gishasha. Rero, ugushira mu migwi abadahumanye n'abahumanye Imana yashizeho mu Balewi 11 biragumaho kandi birabandanya gushika kw'iherezo ry'isi. Keretse ko kuva mu 1843 , n'itegeko ryo muri *Dan . ; Ivyo ni vyo bizoba ivyo kurya vyanyu .*”

Yesu yatanze ubuzima bwiwe mu kubabara ku mubiri no mu mutwe kugira ngo akize abo yatoye. Ntukekeranye ku rugero rwo hejuru cane rw'ubweranda urwo rupfu rw'urukundo rusaba mu gusubiza uwo akiza. Vy'ukuri !

Igihe ca Yezu Kristu kw'isi

Isaro ry'Isabato yo ku wa 20 Ntwarante 2021

Kuva natanguye ubusuku bwanje, narajijutse , kandi nararirimba , yuko “ Yezu yavutse mu mpera z'umwaka .” Kuri iyi Sabato yo ku wa 20 Ntwarante 2021, igihe c'izuba n'izuba co mu mpera z'umwaka cabaye isaha cumi n'igice z'ijoro, mu ntango y'ikoraniro ryo mu

vy'impwemu. Mpwemu aca anyobora kurondera ikimenyamenya c'ico gushika ico gihe cari ukwemera kworoshe kw'ukwizera. Ikirangamisi c'Abayuda caradufashije kumenya igihe c'uburinganire bw'izuba n'izuba mu mpera z'umwaka wa 6 – imbere y'itariki y'ivuka ry'Umukiza wacu, ku “ Sabato ” y'igenekerezo rya 21 Ntwarante .

Kubera iki umwaka –6 ?

Kuko itariki yacu yemewe y'ivuka rya Yezu Kristu yubatswe ku makosa abiri. Mu ^{kinjana} ca ⁶inyuma ya Kristu ni ho gusa umumonki w'Umugatolika yitwa Dionysius Muto yatangura gushinga ikirangamisi. Kubera ko ata bintu vy'ido n'ido vyo muri Bibiliya canke vyo muri kahise, yashize iryo vuka kw'itariki Umwami Herodi yapfuyeko, ari ryo yashize mu 753 kuva Roma ishingwa. Kuva ico gihe abahinga mu vya kahise bemeje ko hariho ikosa ry'imyaka 4 mu kubara kwiwe; ivyo bikaba bishira urupfu rwa Herode mu mwaka w'749 kuva Roma ishingwa. Ariko Yezu yavutse imbere y'urupfu rwa Herode kandi Mat. 2:16 haduha ugusobanura gushira imyaka ya Yezu ku “ *myaka ibiri* ” mu gihe c' “ ubwicanyi bw'inzirakarengane ” bwategetswe n'Umwami Herode yari yarakaye, kuko yariko arababazwa kandi yumva urupfu ruzozwa kumukurako umunezero w'ububasha. Iryo bintu birahambaye, kuko ico canditswe kivuga ngo, “ *imyaka ibiri, hakurikijwe itariki yari yarabajije yitonze Abamaji* .” Wongereyeke imyaka ine y'ikosa ry'imbere, umwaka –6, canke 747 w'ishingwa ry'Uburoma, ushingwa muri Bibiliya.

Igihe c'impeshi c'umwaka – 6

Kugwa kw'Isabato, muri uyu mwaka – 6, Bibiliya itwigisha ko umumarayika yiyerekaniye “ *abungere bariko bararagira imikuku yabo* ” . Isabato irabuza ubudandaji ariko ntiyibuza kubungabunga no kwitwararika ibitungwa; Yezu yaravyemeje mu kuvuga ati : “ *Ni nde muri mwebwe afise intama iguye mu mwobo, ntaze ayirokore, naho yoba kw'isabato ?* ” . Gutyo, biciye ku mumarayika, ivuka ry' “ *Umwungere mwiza* ”, umukiza n'umurongozi w'intama z'abantu ryamenyeshejwe, ubwa mbere, abungere b'abantu, abarinzi n'abarinzi b'intama z'ibikoko. Umumarayika ati : “ *...kuko uno musu mu gisagara ca Dawidi havukiye Umukiza, ni we Kristo Umukama* .” Uwo “ *musu* ” rero wari umusi w'Isabato kandi itangazo ryariko ritangazwa mw'ijoro, ivuka rya Yezu ribera hagati ya 6 p.m., intango y'Isabato, n'isaha y'ijoro y'itangazo ryashikirijwe n'umumarayika ku bungere. Ubu rero dutegerezwa gushinga intahe igihe nyaco, mu gihe c'Isirayeli, igihe c'izuba n'izuba co mu mpera z'umwaka –6 cabaye. Ariko ivyo ntibirashoboka kuko nta makuru dufise ku bijanye n'ico kiringo.

Ivuka rya Yesu kw'Isabato rituma umugambi w'Imana wo gukiza ukayangana kandi ukaba ugira ico uvuze ata gatotsi. Yezu yivugiye ko ari “ *Umwana w'umuntu* ”, “ *Umukama w'Isabato* ” . Kuko Isabato ari iy'igihe gito kandi akamaro kayo karabandanya gushika ku musu w'ukuza kwiwe kwa kabiri, ukwo kwemera kurafise ububasha n'ubuninahazwa. Yezu atanga insobanuro y'Isabato kuko avuga ubuhanuzi bw'igihumbi c'indwi gisigaye kizotsindwa n'abatowe biwe bonyene biciye mu gutsinda icaha n'urupfu .

Kugira ngo yerekane ko yinjijye mu myaka y'ubukure, afise imyaka “ *cumi n'ibiri* ” , Yezu arinjira mu vy'impwemu n'abantu b'idini abaza ibibazo ku vyerekeye Mesiya yamenyeshejwe mu Vyanditswe Vyeranda. Atandukanijwe n'abavyeyi biwe bamurondera imisi itatu, ashingira intahe ubwigenge bwiwe bw'Imana be n'ukumenya ubutumwa afise bwo gufasha abantu bo kw'isi.

Hanyuma haza igihe c'ubusuku bwiwe bwo kw'isi bukorana umwete kandi buzwi. Inyigisho zo muri Daniyeli 9:27 zivyerekana mu buryo bw'isezerano “ *ry' indwi imwe* ” rigereranya imyaka indwi iri hagati y'izuba ry'umwaka wa 26 n'izuba ry'ukwezi kwa 33. Hagati y'izo mpera z'umwaka zibiri, hari, mu kibanza nyamukuru, igihe c'impeshi n'umusi mukuru wa Pasika wo mu mwaka wa 30 aho, ku musu wa gatandatu w'igenekerezo rya “ *p. 3, 30, Yezu Kristu yaratumye* ” ikimazi c'ibikoko n'ishikanwa” vy'umugenzo w'igiheburayo bihagarara, mu gutanga ubuzima

bwiwe kugira ngo ahongere ivyaha vy'abatowe biwe bonyene. Umusi Yezu yapfa, yari afise imyaka 35 n'imisi 13. Kubera ko Yezu yapfuye anesheje icaha n'urupfu, yari gushobora kwegeranya impwemu yiwe ku Mana, akavuga ati: « *Birarangiye* ». Intsinzi yiwe ku rupfu yaciye yemezwa n'izuka ryiwe. Yaraherekeje rero intumwa ziwe n'abigishwa biwe, abigisha gushika aho, imbere y'amaso yabo, aduga mw'ijuru imbere y'umusi mukuru wa Pentekote, nk'uko bigaragara mu gitabu c'Ivyakozwe n'intumwa 1 :1 gushika kuri 11. Ariko abamarayika bateguye kuri ico gihe itangazo ry'ukugaruka kwiwe mu buninahazwa, bati: “ *Bagabo b'i Galilaya, kuki muhagaze hano muravye mw'ijuru? Uwo Yezu yaduzwe avuye muri mwebwe aja mw'ijuru, azogaruka nk'uko mwamubonye aja mw'ijuru* ». Kuri Pentekote, yatanguye igikorwa ciwe co mw'ijuru ari “ Mpwemu Yera ” amushoboza gukora gushika kw'iherezo ry'isi, muri ico gihe nyene, mu mpwemu y'umwe wese mu batoranijwe biwe basanzaye kw'isi. Ni ho izina ryiwe ryavuzwe ubuhanuzi muri Yes.7:14, 8:8 na Mat.1:23, “ *Emanuweli* ” bisobanura, “ Imana iri kumwe natwe ”, rifata, mbere n'ibindi, insobanuro yaryo nyakuri.

Ibintu vy'ido n'ido bivugwa muri iki gitabu ni impembo Yezu aha abo yatoye nk'ikimenyetso c'ugukenguruka kubera ukuntu bagaragaje ukwizera. Uko ni ko itariki y'urupfu rwiwe ituma tumenya no kumusangiza iyo kugaruka kwiwe kwa nyuma kw'ubuninahazwa yateguye ku musi wa mbere w'impeshi mu mwaka w'2030; ni ukuvuga imyaka 2000 inyuma y'impeshi y'ugubambwa kwiwe kw'igenekerezo rya 3 Ndamukiza 30.

Ubweranda n'ukwezwa .

Ubweranda n'ukwezwa ni ibitandukanye kandi ni ivyangombwa vy'agakiza Imana itanga muri Yezu Kristu. Paulo aratwibutsa muri *Heb* .

Ico cyumviro c'Imana c'" **ukwezwa** " kigomba gutahurwa neza kuko kijanye n'" ivy'Imana vyose " kandi nk'uko biri ku bavyeyi bose, ntikireka kigakurwako ata ngaruka ku bashobora kubigira. None, nta co bimaze gutanga urutonde no gukora urutonde rw'ibintu vyiwe; Umuremyi w'ubuzima n'ibirimwo vyose, vyose ni ivyiwe. Arafise rero uburenganzira bwo kubaho n'urupfu ku biremwa vyiwe vyose bifise ubuzima. Ariko rero, asiga umuntu wese uburenganzira bwo kubana na we canke gupfa ata we, abatowe biwe baramwifatanya n'uguhitamwo kwidagemevyana no ku bushake ko baba abawe ibihe bidahera. Ukwo gusubiza hamwe na we gutuma abo yatoye baba ivyiwe. Abo yakira kandi yemera binjira mu cyumviro ciwe co **kwezwa** cari caramaze kwerekeza ku mategeko yose ubuzima bwo kw'isi bushingiyeko. Ukwezwa rero ni ukwemera kuyoboka amategeko y'umubiri n'ay'inyifato runtu yashizweho, kandi rero yemejwe, n'Imana. Ni muri ubwo bushobozi bubiri Isabato n'Ivyagezwe Cumi biserura neza ukwo kwezwa kw'Imana, ukurenga kwavyo kuzosaba urupfu rwa Mesiya Yezu.

Ico icyumviro c'ukwezwa ni co gihambaye cane ku buryo Imana yabonye ko bikwiye kugisobanura mu ntango nyene ya Bibiliya muri Itanguriro 2 :3, mu kweza umusi ugira indwi. Ntibitangaje rero ko uwo mubare w'indwi uba « ikidodo ciwe c'ubwami » muri Bibiliya yose na cane cane mu Vyahishuriwe Yohana 7:2 : « *Mbona uwundi mumarayika aduga ava mu buseruko afise ikidodo c'Imana nzima ; asemerera n'ijwi rirenga ba bamarayika bane bari bahawe ububasha bwo kugirira nabi isi n'ikiyaga, ati : » . Abafise amatwi yo kwumva icyumviro ca Mpwemu w'Imana w'ubuhendanyi bazoba barabonye ko ico " *kidodo c'Imana nzima* " kivugwa muri iki gice ca " 7 " c'Ivyahishuriwe Yohana.*

Kuri iyi Pasika n'Isabato yo ku wa 3 Ndamukiza 2021, umusi w'urupfu rw'Umukiza wacu Yezu Kristu, Mpwemu w'Imana yarayoboye ivyiyumviro vyanje ku rusengero rw'Abaheburayo rwa Musa no ku Rusengero rwubakiwe n'Umwami Salomo i Yeruzalemu. Nabonye ng'aho ido n'ido ryemeza cane insobanuro natanze ku bijanye n'iki kibanza ceranda ; ni ukuvuga uruhara rw'ubuhanuzi rw'umugambi ukomeye wo gukiza wateguriwe abatowe bacunguwe n'Imana.

Kuva mu mwaka w'1948 , bakitwara umuvumo w'Imana kubera banse kwemera Yezu Kristu ko ari " Mesiya " yarungitswe n'Imana, Abayuda barasubiye kuronka igihugu cabo c'igihugu. Kuva ico gihe, icyumviro kimwe, icyumviro kimwe ni co cabatwara umutima : gusubira kwubaka Urusengero rwa Yeruzalemu. Alawe, ico kintu ntikizokwigera kiba, kuko Imana ifise imvo yumvikana yo kubibuzza ; uruhara rwiwe rwarangiriye ku rupfu n'izuka rya Yezu Kristu. Ubweranda bw'urusengero bwaronse iranguka ryose mu mutima wa « Mesiya », mu mubiri wiwe no mu mpwemu yiwe, atunganye kandi ata n'akaga. Yezu yarahishuye ico cigwa igihe yavugaga muri Yohana 2:14, avugaga ku mubiri wiwe ati : “ *Musenye uru rusengero, nzoruhagurutsa mu misi itatu .*”

Iherezo ry'akamaro k'urusengero ryemejwe n'Imana mu buryo butandukanye. Ubwa mbere, yaratumye risamburwa mu mwaka w'70 n'ingabo z'Abaroma za Tito, bihuye n'itangazo ryavuzwe ubuhanuzi muri Daniyeli 9:26. Maze amaze kwirukana Abayuda, aha idini ry'ubuyisilamu ryubatse imisigiti ibiri aho urusengero rwari ruri ; “ Al- Aqsa ” ya kera kuruta izindi zose be n'Ikigobe c'Igitandara. Isirayeli rero nta bushobozi canke uburenganzira buva ku Mana ifise bwo gusubira kwubaka urusengero rwayo. Kuko ukwo gusubira kwubaka kwogoramye umugambi wiwe w'agakiza yari yaravuzwe ubuhanuzi.

Igihe urusengero rwa Yeruzalemu rwari rufise ububasha rwari rwanditswe mu buryo bw'ubwubatsi bwarwo. Ariko kugira ngo tubone neza, dutegerezwa ubwa mbere gusuzuma ido n'ido ry'ido n'ido ryahishuwe ry'iyonyubakwa y'idini ifise ubweranda. Reka twibuke ko urusengero rwari rwo kwubakwa n'Umwami Dawidi, we yaseruye icipfuzo co kurwubakira, agahitamwo Yeruzalemu ngo rube ari rwo rwakira ; Imana yaravyemeye. Kugira ngo abikore, yari yarashaje yongera arakomeza ico gisagara ca kera citwa “ Yebusi ” mu gihe ca Aburahamu. Gutyo, hagati ya Dawidi na “ mwene Dawidi ”, “ Mesiya ”, haciye “ imyaka igihumbi ” . Ariko Imana ntiyavyemera, iramumenyesha impamvu ; yari yacitse umuntu w'amaraso mu kwica umusuku wiwe w'intahemuka " Uriya Umuheti " kugira ngo atware umugore wiwe " Batisheba ", uwahavuye aba nyina w'Umwami Salomo. Dawidi rero yikoreye igiciro c'ikosa ryiwe, ahanwa n'urupfu rw'umuhungu wiwe wa mbere , yavutse kuri Batisheba, hanyuma , amaze gukora ata itegeko ry'Imana ibarura ry'abantu biwe, arahanwa maze Imana imuha guhitamwo igihano ciwe hagati y'amahitamwo atatu. Dushingiye kuri 2 Sam.

Mu 1 Abami 6 turabona insobanuro y'urusengero rwubakiwe na Salomo. Yayise “ inzu ya YaHweh .” Iri jambo “ inzu ” ryerekana ahantu umuryango ukoranira. Inzu yubatswe irahanura umuryango w'Imana umuremyi acungura. Igizwe n'ibintu bibiri bifatanye : ahantu heranda n'urusengero.

Ku isi, imigenzo y'idini irakorwa mu karere kemerewe abantu. Salomo ariyita : urusengero. Mu kwaguka kw'ahantu heranda cane, aho yita, ahantu heranda, kandi hatandukanijwe n'igitambaro gusa, icumba c'urusengero gifise uburebure bw'amatambwe mirongo ine, ni ukuvuga ko gifise uburebure bw'amatambwe mirongo ine, ni ukuvuga ko ari ubunini burengeye incuro zibiri ubw'ahantu heranda. Urusengero rero rwuzuye 2/3 vy'inzu yose.

Naho ryubatswe mu nyuma mu gihe ca Musa, isezerano ry'Abayuda ryose ryishizwe muni y'umutaka w'isezerano ryagiranye n'Imana na Aburahamu mu ntango z'ikimpumbi ca gatatu kuva kuri Adamu. " Mesiya" azokwiyerekana ku bantu b'Abayuda mu ntango z'ikimpumbi ca gatanu, ni ukuvuga haciye imyaka 2000. None, igihe Imana yahaye isi co gutoranya abatoranijwe ni imyaka 6000. Turabona rero ku bijanye n'igihe, igipimo ca 2/3 + 1/3 c'inzu ya YaHWéH . Kandi muri iki kigereranyo, 2/3 vy'isezerano rya Aburahamu bihuye na 2/3 vy'inzu ya YaHweh bihera ku mpuzu itandukanya. Ico gifukisho gifise uruhara runini kuko kigaragaza inzira iva ku vyo kw'isi uja ku vyo mw'ijuru ; ivyo tuzi ko iryo hinduka rigaragaza ko uruhara rw'ubuhanuzi rw'urusengero rwo kw'isi rwarangiriye. Ivyo vyiyumviro biha igitambaro gitandukanya insobanuro y'icaha gitandukanya Imana yo mw'ijuru itunganye n'umuntu wo kw'isi adatunganye kandi w'umunyavyaha kuva kuri Adamu na Eva. Igipfukisho gitandukanya gifise akaranga kabiri, kuko kigomba guhura n'ugutungana kw'ijuru n'ukudatungana kw'isi kw'ibice bibiri bifatanye. Aho ni ho uruhara rwa Mesiya ruboneka kuko ari we afise neza neza iyo kamere. Mu gutungana kwiwe kw'ubumana, Yezu Kristu yabaye icaha mu kwikorera abo yatoranijwe mu kibanza cabo kugira ngo abahongere kandi arihe igiciro c'urupfu.

Iryo sesangura rituma tubona mu rusengero ishusho y'uruhererekane rw'ubuhanuzi rw'ibice bikomeye vy'impwemu bishirwako ikimenyetso buri myaka 2000 : ^{Ikimazi ca mbere} catanzwe na Aburahamu ku musozi Moriya, Golgota izoza – Ikimazi ca Kristu catanzwe ku birenge vy'umusozo wa Gogota– rious ukugaruka kw'umukiza Yezu Kristu muri Mikaheli.

Ku Mana, iyo hakurikijwe 2 Petero 3:8, " *umusi umwe ni nk'umyaka igihumbi, n'umyaka igihumbi nk'umusi umwe* " (raba na Zaburi 90:4) , porogarama yo kw'isi yubatswe ku shusho y'indwi mu gukurikirana : imisi 2 + imisi 2 + imisi 2. Kandi inyuma y'ukwo gukurikirana hafungurwa " *umusi w'indwi* " w'ibihe bidahera .

Ibiri mu vyumba bibiri vy'iyi nzu nyeranda birahishura cane.

Ahera canke ahantu heranda cane .

Abo bakerubi babiri bafise amababa arambuye .

Aho hantu heranda hitwa ahantu heranda cane hari amatambwe 20 mu burebure n'amatambwe 20 mu bwaguke . Ni ikibanza kitagira agasembwa. Kandi uburebure bwaco na bwo ni amatambwe 20 ; ivyo bikaba biyigira ikibumbano ; ishusho y'ubutungane y'incuro zitatu (= 3 : L = W = H) ; ivyo nk'uko bidondorwa " *Yeruzalemu nshasha imanuka iva mw'ijuru ku Mana* " mu Vyahishuriwe Yohana 20. Ico kibanza ceranda cane Imana yabujije umuntu igihano c'urupfu. Imvo ni yoroshe kandi irahuye n'ubwenge ; Iki kibanza gishobora kwakira Imana gusa kuko kigereranya ijuru kandi kigashushanya kamere y'Imana yo mw'ijuru. Mu cyumviro ciwe harimwo umugambi wiwe w'agakiza aho ibintu vyose vy'ikigereranyo bishizwe muri iki kibanza ceranda bigira uruhara rwavyo . Ukuri kuri mu Mana mu rugero rw'ijuru , kandi kw'isi atanga biciye ku bimenyetso ingero y'ukwo kuri. Nje rero kwegera ikiganiro c'ivyo bivumbuwe vyihariye vy'iyi Pasika 2021. Turasoma muri 1 Abami 6:23 gushika kuri 27 : " *Akorera mu rusengero abakerubi babiri b'ibiti vy'imyelayo y'ishamba, uburebure bwabo bw'amatambwe cumi. Iryo baba rimwe ryose ryari rifise amatambwe atanu, rikaba rifise amatambwe cumi kuva kw'isonga ry'ibaba rimwe gushika ku ry'irindi. Umukerubi agira kabiri na we nyene yari afise amatambwe cumi. Ingero*

n'imiterere vyari bimwe kuri abo bakerubi bompi. Umwe wese muri abo bakerubi babiri yari amahagarara y'amatambwe cumi. Salomo ashira abo bakerubi hagati mu nzu, imbere. Amababa yavyo yari yararamvye: ibara ry'irya mbere rikorana n'uruhome rumwe, irya kabiri rikorana n'irundi ruhome; kandi ayandi mababa yavyo yahura ku mpera hagati mu nzu .

Abo bakerubi ntibariho mw'ihema rya Musa, ariko mu kubashira mu rusengero rwa Salomo, Imana iramurikira insobanuro y'aho hantu heranda cane. Mu bijanye n'ubwaguke bwaco, ico cumba kijabukwa n'amababa abiri abiri y'abo bakerubi babiri, gutyo kikaba giha urugero rwo mw'ijuru, mu vy'ukuri umuntu aba kw'isi gusa adashobora kugishikako. Ndafata aka karyo ko kwamagana no gusubira gushinga intahe ukuri ku bijanye n'abo bakerubi, mu gihe c'ubupfumu bw'amayobera bw'abapagani, abahinga mu vy'ugushushanya bazwi cane nka " Michelangelo " bahaye ishusho y'abana b'amababa bavuzza ibicurarangisho canke barasa imyampi bakoresheje umuheto. Nta bana bari mw'ijuru. Kandi ku Mana, nk'uko Zab.51:5 canke 7 bivuga : " *Ehe navukiye mu bubisha, kandi mu caha ni ho mawe yansamyeye inda* " , na Rom.3:23 : " *Kuko bose bacumuye, ntibashika ku buninahazwa bw'Imana* " , nta kintu nk'ico borrita umuntu ataco yakozwe canke atagira icaha ni Adamu, icaha baby. Abamarayika bo mw'ijuru bose baremwe ari abasore, nk'uko Adamu yari kw'isi. Ntizisaza kandi ziguma ari uko zimeze ubudasiba. Ubusaza ni ikintu kidasanzwe co kw'isi, ni ingaruka y'icaha n'urupfu, ni impembo yaco ya nyuma, nk'uko bivugwa muri Rom 6:23.

Isandugu y'Isezerano Rvera .

1 Abami 8:9 : " *Nta kintu cari mu isandugu kiretse ivyo bisate bibiri vy'amabuye Mose yashizeyo i Horebu, igihe Uhoraho yasezerana n'Abisirayeli, igihe bava mu gihugu ca Misiri .* "

Mu rusengero canke ahantu heranda cane hari abakerubi babiri binini cane bafise amababa arambuye , ibimenyetso vy'akaranga k'ijuru gakora , ariko kandi kandi hejuru ya vyose , **isandugu v'isezerano** ishizwe **hagati** y'icumba kiri hagati y'abo bakerubi babiri banini cane. Kuko ni ukuyikingira ni ho iyo nzu yubakwa. Mu rutonde Imana izoshiramwo Musa ibintu vy'idini azobwirizwa gushitsa, ica mbere ni Isandugu y'Isezerano. Ariko iki gikoresho n'agaciro gatoyi kuruta ibirimwo : ivyo bisate bibiri vy'amabuye Imana yacatseko urutoke rwayo itegeko ryayo ryeranda cane ry'amabwirizwa cumi. Ni ikimenyetso c'ivyiyumviro vyawe, ingingo mfatirwako yiwe, kamere yiwe idahinduka . Mu nyigisho itandukanye (2018-2030, icizigiro c'iherezo c'Abadiventisiti) naramaze kwerekana akaranga kayo k'ubuhanuzi ku gihe ca gikirisu. Mu rusengero dusoma icyumviro c'ibanga c'Imana. Aho ni ho dusanga ibintu bikunda kandi bikatuma umuntu ashobora gusangirira na we. Mu yandi majambo, umunyavyaha aguma ari uwurenga ku bushake amabwirizwa yiwe cumi, aba ariko arihenda iyo yizera ko ashobora kwitwaza agakiza kiwe. Ubucuti bushingiye gusa ku kwizera gushizwe ku bintu vy'ukuri vy'ikigereranyo biboneka mu kibanza ceranda kuruta ibindi vyose. Mu mategeko cumi , Imana iraca irya n'ino urugero rwayo rw'ubuzima yategekanyije ku bantu baremwe mw'ishusho yayo ; bisigura ko Imana ubwayo yubaha kandi ikashira mu ngiro amabwirizwa yayo. Ubuzima bwahawe umuntu bushingiye ku kwubahiriza ayo mabwirizwa. Kandi igicumuro cabo kivyara icaha gihanwa n'urupfu rw'uwigize icaha. Kandi kuva kuri Adamu na Eva, ukutumvira kwashize abantu bose muri iyo nzira y'ugupfa. Urupfu rero rwaguye ku bantu nk'indwara itagira umuti.

Intebe y'ikigongwe

Mu rusengero, hejuru y'intebe y'imbabazi, ishusho y'ikigereranyo y'igicaniro Umwagazi w'Imana azoshikanirwako, abandi bamarayika babiri batobato baraba igicaniro maze amababa yabo agafatanya hagati. Muri iri shusho Imana yerekana ugushimishwa abamarayika b'intahemuka bafise mu mugambi w'agakiza ushingiyeye ku rupfu rw'impongano

rwa Yezu Kristu. Kuko Yezu yamanutse avuye mw'ijuru kugira ngo yifate ishusho y'uruyoya rw'umuntu. Uwatanze ubuzima bwiwe ku musaraba wa Gologota yari umugenzi wabo wo mw'ijuru " Mikaheli " , umurongozi w'abamarayika n'insobanuro iboneka yo mw'ijuru y'Imana Mpwemu w'irema n'abamarayika biyita " *abasuku bagenziwe* " b'abatoranijwe biwe .

Ahera Rwose, isandugu ipfutse n'igipfukisho c'imbabazi ishirwa muni y'amababa y'abakerubi babiri bakuru n'abato. Muri iri shusho dusanga akarorero k'uyu murongo kavuye muri Mal 4:2 : " Ariko mwebwe mutinya izina ryanje ***izubary'ubugororotsi*** rizobarasira rifise ***ugukiza mu mababa varyo***; muzosohoka musimbe nk'inyana zivuye mu rugo ." Intebe y'imbabazi , ikimenyetso kigereranya umusaraba Yezu yabambweko , kizozana vy'ukuri ugukira kw'ingwara yica y'icaha. Yesu yapfuye kugira ngo akize icaha, arazuka kugira ngo akize abo yatoranije mu minwe mibi y'abanyavyaha batihanye kandi bagararije. Ukurenga ku mategeko yari muri ubwo bwato kwatumye ibiremwa vyose vy'abantu vyo kw'isi bipfa . Kandi ku batoranijwe n'Imana muri Kristo, kuri bo bonyene, impongano yashizwe hejuru y'ubwato burimwo ivyagezwe vyarenganye, yatumye ubuzima budahera butsinda, ubwo bazokwinjiramwo kw'isaha y'izuka rya mbere ; iyo y'aberanda bacunguwe n'amaraso Yezu Kristu yamenetse kuri iyo mpongano. Gukira kwabo mu rupfu rero kuzoba gushitse. Dukurikije Mal. 4:2, abakerubi ni ishusho y'Imana y'Impwemu yo mw'ijuru Ivyahishuwe 4 yerekana n'ikigereranyo c'" *ibinyabuzima bine* ." Kuko ugukira gufitaniye isano n'igipfukisho c'imbabazi gushizwe neza muni y'amababa abiri yo hagati y'abo bakerubi babiri bakuru.

Nka kurya nyene mu mugenzo w'umwaka w'igiheburayo w' " Umusi w'Impongano " , amaraso y'igikoko y'impene yamijagirwa imbere no ku ntebe y'imbabazi , yerekeza mu Buseruko , vyari ngombwa ko amaraso ya Yezu Kristu na yo nyene atemba vy'ukuri kuri iyo ntebe y'imbabazi nyene . Ku bw'iyi ntumbero , Imana ntiyasavye igikorwa c'umuherezi w'umuntu. Yari yarateguye kandi atunganya vyose imbere y'igihe, mu gutuma isandugu n'ibintu vyeranda bitwarwa , mu gihe c'umuhanuzi Yeremiya , biva ahantu heranda kuruta ibindi vyose bishika mu mwobo uri muni y'ubutaka ku birenge vy'umusozi wa Gologota , muni y'urutare rwo hasi , rwari rufise uburebure bwa metero zitandatu, rufise uburebure bwa metero zitandatu , ruri muni y'uburebure bw'urutare . abasoda b'Abaroma ni bo bashinze umusaraba Yezu yabambweko. Biciye ku nzira ndende kandi ikomeye cane yaremwe n'umutingito uvugwa muri Bibiliya , amaraso yiwe yaratemba vy'ukuri ku ruhande rw'ibubamfu rw'intebe y'imbabazi, ni ukuvuga ku ruhande rw'iburyo rwa Kristu yabambwe . Rero si ubusa Mat.27:51 ashingira intahe ivyo bintu : " *Maze igitambaro c'urusengero kiratabukamwo kabiri kuva hejuru gushika hasi, isi iranyiganyiga, ***ibitandara biratabuka***, ...* " Mu mwaka w'1982, isuzuma ry'abahinga ryerekanye ko amaraso yumye yaronkejwe na Ron Wyatt yari agizwe mu buryo budasanze n'amakoromosomu 2 3 X n'amakoromosomu imwe Y Umuremyi w'Imana yashaka kumusiga inyuma, ikimenyamenya c'akameremere kiwe k'Imana kongerwa ku gishushanyo ciwe c'ubumana . Gutyo itegeko ryarenganye ryari mw'isandugu ryaronse indishi yaryo yuzuye mu kwakira ku gicaniro caryo amaraso y'Umukiza wacu Yezu Kristu atagira icaha vy'ukuri . Kuko mu guhishurira Ron Wyatt ivyo bintu, Imana ntiyarondeye guhazwa n'ugushaka kw'abantu , ahubwo yashaka gukomeza inyigisho y'ukwezwa kw'ubumana bwayo muri Yezu Kristu . Kuko kugira amaraso atandukanye n'ay'abandi bantu , . bitanga imvo yo kwemera kamere yiwe itunganye kandi itanduye, idafise ubwoko bw'icaha ico ari co cose. Gutyo aremeza ko yaje kugira ngo agire umubiri mushasha . canke " *Adamu wa nyuma* " nk'uko Paulo abivugaga muri 1 Kor.15: 4 5 , kuko naho yabonywe, yumviwe kandi yicwa mu mubiri w'umubiri nk'uwacu, nta sano ry'ivy'uruvyaro yari afise n'ubwoko bw'abantu . Mwene ukwo kwitwararika ido n'ido mu gushitsa umugambi wiwe wo gukiza, kurahishura akamaro Imana iha ibimenyetso vy'inyigisho yayo. Kandi turatahura neza igituma Musa yahanwe kubera ko yari

yarabeshe uwo mugambi wo gukiza w'Imana mu gukubita urutare rwa Horebu incuru zibiri. Ubwa kabiri, nk'uko Imana yari yamutegetse, yabwirizwa gusa kumuvugisha kugira ngo aronke ayo mazi.

Inkoni ya Musa, manu, umuzingo wa Musa

Num.17:10 : " *Uhoraho abwira Musa ati: Garuza inkoni ya Aroni imbere y'igishingantahe, ibike nk'ikimenyetso ku bana b'abatumvira, kugira ngo uhagarike kwidodomba kwabo imbere yanje, ntibapfe.* "

Kuvayo.16:33-34 : " *Musa abwira Aroni ati: «Fata inkono, uyishiremwo omeri yuzuye manu, uyishire imbere y'Uhoraho, kugira ngo ibikwe ku bihe vyawe. Dukurikije itegeko YaHWéH yahaye Musa, Aroni yarashize imbere y'igishingantahe, kugira ngo rizigame.* "

Gus.31 :26 : " *Nimufate iki gitabu c'ivyagezwe, mugishire iruhande y'isandugu y'isezerano rya YaHWéH, Imana yanyu, kugira ngo kube ng'aho nk'icabona co kubagirira nabi.* "

Dushingiye kuri iyo mirongo, reka tubabarire intumwa Paulo ikosa ryiwe ryo gushiramwo ivyo bintu mw'isandugu atari iruhande canke imbere-yayo, muri Heb. *Imbere-y'iyi sandugu hari inkono y'inzahabu irimwo manu, n'inkoni ya Aroni yariko irakura, n'ibipande vy'isezerano.* Na co nyene igicaniro c'imibavu nticari mu rusengero, ahubwo cari ku ruhande rw'urusengero imbere y'igitambaro. Ariko ivyo bintu vyashizwe iruhande y'iyi sandugu vyari ng'aho kugira ngo bishingire intahe ibitangaro Imana yakoreye igisata cayo c'Abaheburayo cacitse Isirayeli, ihanga ryidegemvya kandi rifise inshingano.

Inyuma y'isandugu, inkoni ya Musa na Aroni, isaba kwizigira abahanuzi b'ukuri b'Imana. Dushingiye ku Gusubira mu vyagezwe 8:3, manu yibutsa abatowe imbere ya Yezu ko " *umuntu atazobaho n'umukate n'amazi gusa, ariko azobeshwaho n'ijambo ryose riva mu kanwa ka YaHWéH.* " Kandi iri jambo na ryo nyene rigereranywa ng'aho mu buryo bw'umuzingo wanditswe na Musa, munsu y'itegeko ry'Imana. Hejuru y'ubwato, igicaniro c'imbabazi cigisha yuko ata kwizera inkuka y'ubuzima bwa Yezu Kristu yatanze ku bushake, adashobora gufatanya n'Imana. Ivyo bintu bihurikiye hamwe ni vyo bishingiyeko mu vy'idini ry'isezerano rishasha ryashizweho ku maraso y'umuntu yamenetse na Yezu Kristu. Kandi bihujwe n'ubwenge cane, umusi, muri we, umugambi w'Imana washitseho kandi uraranguka, uruhara rw'ibimenyetso n'umusi mukuru wa " Yom Kippur " canke " umusi w'impongano " wari waravuze ubuhanuzi bwawo, vyacitse ibishaje kandi bitagira akamaro. Mu gihe umuntu abona ukuri, ibitutu birazimangana. Ni co gituma urusengero, aho imigenzo y'ubuhanuzi yakorerwa, rwategerezwa kuzimangana, ntirusubire kuboneka. Nk'uko Yezu yavyigishije, uwusenga Imana ategerezwa kuyisenga " *mu mpwemu no mu kuri,* " afise " *uburenganzira bwo gushika* " kuri Mpwemu wayo wo mw'ijuru biciye ku buhuza bwa Yezu Kristu. Kandi ukwo gusenga ntigufatanye n'ahantu hose ho kw'isi, haba i Samariya, canke i Yeruzalemu, mbere n'i Roma, i Santiago de Compostela, i Lourdes canke i Mecca.

Naho kutaboshe ku kibanza co kw'isi, ukwizera kwerekanwa n'ibikorwa Imana yateguriye imbere y'igihe abatoye bayo igihe bari kw'isi. Ikigereranyo c'aho hantu heranda carahagaze mu ntango z'ikimpumbi ca gatanu inyuma y'imyaka 4000 y'igihe c'icaha. Kandi iyo umugambi w'Imana wubakwa imyaka irenga 4000 abatoranijwe bari kwinjira mu kiruhuko c'Imana cahanuwe n'Isabato y'indwi. Ariko ivyo ntivyari bimeze gutyo, kuko kuva kuri Zekariya, Imana ivuga ubuhanuzi bw'amasezerano abiri. Arasobanura neza ivy'ica kabiri, avuga muri Zek. *Nzoba hagati yawe, nawe uzomenya yuko Uhoraho Nyeningabo yantumye kuri wewe.* » Ayo masezerano abiri agereranywa n' " *ibiti bibiri vy'imyelayo* " muri Zek. **Naciye mvuga ubwa kabiri** ndamubwira nti: *Amashami abiri y'imyelayo, ari hafi y'imiyoboro ibiri y'inzahabu iyo nzahabu ivamwo, asobanura iki? Anyishura ati: Ntuzi ico*

zisobanura? Nca mvuga nti : Oya, mukama wanje . Aravuga ati: «Abo ni bo babiri basizwe amavuta bahagaze imbere y'Umukama w'isi yose . Gusoma iyi mironko bituma mbona ubuhinga buhambaye bw'Imana umuremyi, Mpwemu Yera ahumekera ijambo rya Bibiliya. Zekariya agoberwa no kubaza incuro zibiri ico “ ibiti bibiri vy'imyelayo ” bisobanura kugira ngo Imana imwishure. Ivyo ni kubera ko umugambi w'isezerano ry'Imana uzoshikirwa n'ibice bibiri bikurikirana ariko igice ca kabiri cigishwa n'ivyigwa vy'ica mbere. Ni bibiri, ariko mu vy'ukuri ni kimwe gusa, kuko ica kabiri ari iherezo gusa ry'ica mbere. Nkako, isezerano rya kera rifise akamaro akahe ata rupfu rw'impongano rwa Mesiya Yezu ? Nta kintu na kimwe, mbere n'umurizo w'ipera, nk'uko umumonki Martin Luther yari kubivuga. Kandi ivyo ni vyo vyatumye haba iyo nkuru y'ikinamico iguma igira ico ikoze ku Bayuda b'igihugu no muri iki gihe. Muri iyo mironko Imana iravuga kandi ko bazokwanka isezerano rishasha biciye ku nyishu ya Zekariya ku kibazo kigira kiti: " Ntimuzi ico ivyo bisobanura?" Ndavuga nti: Oya, mukama wanje . Kuko mu vy'ukuri, abayuda b'igihugu bazokwiringagiza iyo nsobanuro gushika mu gihe c'ikigeragezo ca nyuma kibanziriza ukugaruka kwa Yezu Kristu aho bazohinduka canke bazokwemeza ukwanka kwabo kubera ubuzima bwabo.

Biragaragara ko uguhinduka kw'abakirisu kw'ibisata vy'abapagani kwabigaragaje, umugambi w'Imana warangutse mu muntu wa Yezu Kristu kandi ni co kimenyetso conyene Imana igiha abayuda b'igihugu kugira ngo bagume mu muryango wayo mweranda. Iryo sezerano rya kabiri canke rishasha ryemejwe gutyo, ryari rikwiye gushika mu kigira gatatu ca nyuma c'imyaka 6.000 y'igihe c'icaha co kw'isi. Kandi ni ukugaruka kwiwe kwa nyuma kw'ubuninahazwa gusa Yezu Kristu azoshira ikimenyetso c'igihe co kurangiza isezerano rya kabiri ; kuko gushika kuri uku kugaruka, inyigisho ivugwa n'ibimenyetso iguma ari ngirakamaro mu gutahura umugambi w'isi yose wateguwe n'Imana kuko tuyifitiye umwenda wo kumenya igihe c'ukugaruka kwiwe kw'ubuninahazwa : intango y'impeshi 2030 . Gutyo, mu 1844, mu guha Isabato abatoranijwe bayo, Imana yarakuye ku vyigwa vyanditswe mu kigereranyo c'ahantu heranda h'Abaheburayo n'urusengeru rwa Salomo. Aragaya icaha c'Imana y'Abagatolika yarazwe n'Umwami w'abami Konsitantino kuva kw'igenekerezo rya 7 Ntwarante 321, akavuga ko bikenewe ko haba "ugusukura ahantu heranda " gushasha kwarangutse vy'ukuri rimwe rizima muri Yezu Kristu yabambwe ku musaraba, akazuka. Imana mu vy'ukuri yarindiriyeye gushika mu 1844 kugira ngo irushirize kwamagana ukuntu yaciriye urubanza “ Imana y'Abaroma .” Kuko kwemerwa kwayo kwashize ukwizera kwa gikirisu gusukuye mu ntango munsu y'umuvumo w'icaha gica ubucuti n'Imana bihuye n'itangazo ryatanze muri Dan.8:12.

Kwezwa rero bisobanura vy'ukuri kwubahiriza Isabato nyeranda, ubwayo yejeje n'Imana kuva mu mpera z'indwi ya mbere y'irema ryayo ry'isi. Ivyo vyose ni uko bivugwa ubuhanuzi bw'ukwinjira kw'abatoranijwe mu kiruhuko kironswa n'intsinzi ya Yezu kandi kuko biri mw'itegeko rya kane mu mategeko cumi y'Imana ari mw'isandugu y'igishingantahe mu kibanza ceranda kuruta ibindi vyose, ahantu heranda ,ikimenyetso ca Mpwemu w'Umwana wiwe mweranda wo mw'ijuru n'Imana yiwe nyeranda y'ijuru per . Mpwemu . Ibintu vyose biri muri vyo birakundwa n'umutima w'Imana kandi bitegerezwa gukundwa n'ivyiyumviro n'imitima y'abatowe bayo, abana bayo, abantu bo mu “ rugo ” rwayo. Guhitamwo ubweranda nyakuri bw'abatowe rero birashingwa kandi bikamenyekana.

Mu buryo butandukanye n'itegeko rya Musa, rihinduka uko umugambi w'Imana utera imbere, ivyo vyanditswe ku mabuye biragira agaciro kadahera gushika kw'iherezo ry'isi. Kandi ni ko biri ku mategeko yayo cumi, nta na rimwe muri yo rishobora guhindurwa, mbere n'ugukurwaho, nk'uko Roma y'umupapa yateye ubwoba kubigira ku rya kabiri muri ayo mategeko cumi. Intumbero mbi yo guhenda abashaka gutora ubuzima budahera igaragara mu kwongerako itegeko kugira ngo umubare ugume ku cumi. Ariko uburenganzira bw'Imana bwo gupfukamira ibiremwa, ibishushanyo bibajwe canke ibishushanyo bwakuweho vy'ukuri. Turashobora kwicuza ivyo bintu nk'ivyo, ariko naho biri ukwo biratuma dushobora gupfukura

ukwizera kw'ikinyoma. Uwutarondera gutahura kandi akaguma ari uwurengeye mu buryo bubereye ni we ababara ingaruka z'inyifato yiwe ; ntazi amajambo y'urubanza rwiwe gushika aciriwe urubanza n'Imana.

Urusengero canke ahantu heranda .

Reka tureke umuce w'idini wo mw'ijuru ubonwa turi mw'ijuru tuwurabe muni y'ico ubweranda bw'idini buwaha kw'isi. Turabibona mu bintu vyashizwe mu gice c'"urusengero" c'"inzu ya YaHWéH". Mu ihema ryo mu gihe ca Musa, ico cumba cari ihema ry'ibonaniro. Hariho bitatu muri ivyo bintu, kandi vyerekeye ameza y'imikate y'iyerekanwa, igitereko c'amatarata gifise imiyoboro indwi n'amatarata indwi, be n'igicaniro c'imibavu cashizwe imbere gato y'igitambaro co hagati mu cumba. Uvuye hanze, ameza y'umukate ari ibubamfu, mu Buraruko, igitereko c'amatarata na co kiri iburyo, mu Bumanuko. Ivyo bimenyetso ni ivy'ukuri gufata ishusho mu buzima bw'abatoranijwe bacunguwe n'amaraso yamenetse na Yezu Kristu. Birafashanya ata gatotsi kandi ntibitandukanye.

Igitereko c'amatarata c'inzahabu gifise amatarata indwi

Kuvayo.26 :35 : *"Uzoshira ameza hanze y'igitambaro, n'igitereko c'amatarata aharabana n'yo meza, ku ruhande rw'amajepfo rw'ihema; kandi uzoshira ameza ku ruhande rw'uburaruko."*

Mu rusengero, rishirwa ibubamfu, ku ruhande rw'amajepfo. Gusoma ibimenyetso bikorwa mu gihe, kuva mu Bumanuko gushika mu Buraruko. Igitereko c'amatarata kigereranya Mpwemu n'umuco w'Imana kuva mu ntango y'isezerano rya kera. Isezerano ryera ryarasanzwe rishingiye ku nkuka y'intama y'Imana ya pasika igereranywa kandi itangurizwa n'intama canke impfizi z'intama zikiri nto zitangwa nk'ikimazi kuva kuri Adamu. Mu Vyahishuriwe Yohana 5:6 ibimenyetso vy'igitereko c'amatarata birafatanye na co : *"amaso indwi ari yo mpwemu indwi z'Imana zarungitswe mw'isi yose"* n'"amahembe indwi" agishingira intahe ukwezwwa kw'ububasha.

Igitereko c'amatarata kiriho kugira ngo gishitse ku nkenegwa y'umuco w'abatowe. Babironkera mw'izina rya Yezu Kristu muri we hagumye ukwezwwa (= 7) kw'umuco w'Imana. Ukwo kwezwwa kugereranywa n'umubare "indwi" uriho mu vyerekanwa vya Bibiliya kuva mu kuremwa kw'indwi y'imisi indwi kuva mu ntango. Muri Zekariya, Mpwemu ashira "amaso indwi" kw'ibuye ry'agaciro Zerubabeli azosubira kwubakako urusengero rwa Salomo rwasambuwe n'Abanyababiloni. Kandi avuga kuri ayo *"maso indwi"* ati: *"Ayo indwi ni amaso ya YaHWéH, agendagenda mw'isi yose."* Mu Vyahishuriwe Yohana 5:6, ubu butumwa buvugwa ko ari ubwa Yezu Kristu, *"Umwagazi w'intama w'Imana": "Hagati y'iyi ntebe y'ubwami n'ivyo binyabuzima bine, no hagati y'abakurambere, mbona Umwagazi w'intama uhagaze nk'aho wari warakerewe. **Yari ifise amahembe indwi n'amaso indwi, ni yo mpwemu indwi z'Imana zarungitswe mw'isi yose.**"* Uyu murongo wemeza cane ukwezwwa kw'ubumana bwa Mesiya Yezu. Imana Umuremyi akomeye yirungitse kw'isi kugira ngo ashitse muri Yezu inkuka yiwe y'impongano yatanze ku bushake. Ni igikorwa c'uwo Mpwemu w'Imana mfise umwenda w'insobanuro zishikirizwa mu bikorwa vyanje. Umuco uratera imbere kandi ubumenyi burakura uko igihe kigenda kirarenga. Ni yo dukeshya ugutahura kwose kwacu kw'amajambo yiwe y'ubuhanuzi.

Igicaniro c'imibavu .

Mu gutanga umubiri wiwe w'umubiri ku rupfu, mu rugero rutunganye rw'impwemu yiwe n'ubuzima bwiwe bwose, Yezu Kristu atwara imbere y'Imana akamoto keza umugenzo

w'igiheburayo ugereranya n'imibavu. Kristo aserukira muri iyo mibavu ariko kandi n'uruhara rw'umukozi ayitanga.

Imbere gusa y'igitambaro, kandi irabana n'isandugu y'igishingantahe n'intebe yayo y'imbabazi, hariho igicaniro c'imibavu giha umukuru w'igihugu, umuherezi mukuru, uruhara rwiwe rwo kuba umuvugizi w'amakosa yakozwe n'abatowe biwe bonyene. Kuko Yezu ntiyikoreye ivyaha vy'isi yose, ahubwo yikoreye ivy'abatoranijwe biwe gusa, abo aha ibimenyetso vy'ugukenguruka kwiwe. Kw'isi, umuherezi mukuru afise agaciro k'ubuhanuzi k'ikigereranyo gusa, kuko uburenganzira bwo gusenga ari ubwa Kristo Umukiza gusa. Gusenga ni uburenganzira bwiwe bwonyene kandi bufise akaranga " *k'ibihe bidahera* " nk'uko bigaragara mu buryo bw'inyongera muri Dani 8:11-12 : " *Maze yigira hejuru gushika ku mukuru w'ingabo, amukurako ikibanza e'ikimazi e'ibihe bidahera, n'ikibanza ciwe c'ugusenga. Ingabo zatanze hamwe n'ikimazi e'ubudasiba-kubera icaha; ihembe ryatereye ukuri hasi, riraroranirwa mu bikorwa vyaryo* " ; kandi mu Baheburayo 7:23. Amajambo yashizweko akarongo " *ikimazi* " ntavugwa mu canditswe c'intango c'igiheburayo. Muri uwo murongo, Imana iragaya ingaruka z'ubutegetsu bwa papa bw'Abaroma. Ubucuti butaziguye umukristo afise na Yezu burakevya kugira ngo umurongozi wa papa agire inyungu ; Imana iratakaza abasavyi bayo batakaza ubugingo bwabo. Mu butungane bwiwe bw'ubumana, Imana yonyene muri Kristo ni yo ishobora gutuma ugusenga kwiwe kwemezwa, kuko itanga, nk'incungu y'abo isenga, ikimazi cayo c'impuhwe c'ubushake gifise akamoto keza ku Mana umucamanza Urukundo n'Ubutungane iserukira muri ico gihe nyene. Ugusenga kwiwe ntikugira ico gukoze canke atarivyo, bivanye n'uko uwuriko arasenga akwiriye canke atari we; Ugusenga kwa Yezu Kristu guterwa n'impuhwe afitiye intege nke z'umubiri z'abatowe biwe, ariko nta n'umwe ashobora kumuhenda, aca imanza kandi akarwana n'ubutungane n'ubugororotsi kandi akemera abamusenga b'ukuri n'abaja biwe ; ivyo abigishwa biwe b'ukuri ari bo. Mu mugenzo, iyo mibavu igereranya akamoto keza ka Yezu ashobora rero gutanga amasengesho y'aberanda biwe b'intahemuka akoresheje imibavu yiwe bwite iryoshe Imana. Iyo ngingo ngenderwako imeze nk'ugutera ibirungo mu mfungurwa zizoribwa. Ishusho y'ubuhanuzi ya Kristu yatsinze, Umuherezi Mukuru wo kw'isi aracika uwutagira akamaro kandi ategerezwa kuzimangana, hamwe n'urusengero akoreramwo imigenzo yiwe y'idini. Ingingo ngenderwako y'ugusenga iragumaho inyuma y'ivyo, kuko amasengesho ashikirizwa Imana n'aberanda ashikirizwa mw'izina no mu vyiza vya Yezu Kristu umusenga wo mw'ijuru n'Imana mu buryo bushitse igihe kimwe.

Imeza y'umukate w'iyerekanwa

Mu rusengero, rishirwa iburyo, mu buraruko. Umukate w'Ukubaho ugereranya ivyokurya vy'impwemu bigize ubuzima bwa Yezu Kristu, manu y'ukuri yo mw'ijuru ihabwa abatoranijwe. Hariho imikate cumi n'ibiri nk'uko hari imiryango cumi n'ibiri mu bumwe bw'Imana n'ubw'abantu burangutse muri Yezu Kristu Imana yuzuye (= 7) n'Umuntu yuzuye (= 5) ; umubare cumi na kabiri ariwo mubare w'iryo sezerano hagati y'Imana n'umuntu, Yezu Kristu ni we gushirwa mu ngiro kwaryo n'akarorero katunganye. Ni we Imana yubaka amasezerano yayo ku ba sekuruza 12, intumwa 12 za Yezu, imiryango 12 yashizweko ikidodo mu Vyahishuriwe Yohana 7. Mu gusoma ukuntu ryerekeye mu Buraruko bw' " urusengero ", iyo meza iri ku ruhande rw'isezerano rishasha no ku ruhande rw'Umukerubi mukuru yashizwe ibubamfu mu rusengero.

Imbere y'urugo

Igicaniro c'ibimazi .

Mu Vyahishuriwe Yohana 11 :2, Mpwemu atanga iherezo ridasanze " *urugo* " rw'ahera : " *Ariko urugo ruri hanze y'urusengero , murureke , ntimurupime; kuko cahawe amahanga, kandi igisagara ceranda bazogihonyora amezi mironko ine*

n'abiri. " Parvis " yerekeza ku rugo rw'inyuma ruri imbere y'ubwinjiriro bw'ahantu heranda canke urusengero rwuzuye. Turasangayo ibintu vy'imigenzo y'idini vyerekeye umuce w'umubiri w'ibiremwa. Ica mbere, hariho igicaniro c'ibimazi aho ibitungwa vyashikaniweko ikimazi biturirwako. Kuva mu kuza kwa Yezu Kristu yaje gushitsa ikimazi gitunganye, uwo mugenzi waracitse uwutagira akamaro kandi waraheze bihuye n'ubuhanuzi bwo muri Dani 9:27 : " Azoshinga isezerano na benshi mu ndwi imwe, hagati mu ndwi azohagarika ikimazi n'amashikanwa ; uwusambura azokora ibintu biteye isoni kuruta ibindi vyose, gushika aho ugutikizwa n'ivyo vyategekanijwe bizogwa ku musazi . Mu Heb . Maze ndavuga nti: Ehe ndaje (Mu gitabu handitswe kuri jewe) Kugira ngo nkore ivyo ugomba, Mana. Amaze kuvuga ubwa mbere ati: «**Ibimazi n'amashikanwa, ibimazi biturirwa n'ibimazi vy'icaha** (ivyo bitangwa hakurikijwe ivyagezwe) ntimwavyipfujwe canke ngo muvyishimire», aca avuga ati: «Ehe naje gukora ivyo ugomba.» Gutyo akuraho ikintu ca mbere kugira ngo ashinge ica kabiri. Ukwo gushaka ni kwo kwatumye twezwa biciye mu gutanga umubiri wa Yezu Kristu rimwe rizima . Bisa n'uko Paulo, uwo yiyumviriwe ko ari we yanditse iri kete ryandikiwe " Abaheburayo ", ariyanditse ategetswe na Yezu Kristu ; ivyo bikaba bishingira intahe umuco wayo munini cane be n'ukuntu ukora ibintu ata co bigereranywa. Nkako, Yezu Kristu ubwiye ni we wenyene yari gushobora kumubwira ati : « (Mu muzingo w'igitabu ni ikibazo canje) ». Ariko umurongo wa 8 w'icanditswe ca Zaburi ya 40 uvuga uti : " n'umuzingo w'igitabu candikiwe jewe ." Iryo hinduka rero rishobora gushingira intahe n'ico gikorwa c'umuntu ku giti ciwe ca Kristo na Paulo, yagumye ari wenyene imyaka itatu muri Arabiya, yateguwe kandi yigishwa ata guca ku ruhande na Mpwemu. Kandi ndabibutse ko ivyo vyari vyaramaze kuba ku muzingo wanditswe na Musa yawunditse ku butegetsi bw'Imana.

Ikiyaga, igikarabiro c'ugukaraba

Ikintu ca kabiri co mu rugo rw'imbere ni igikarabiro co kwiyuhagiramwo, kikaba ari ikigereranyo c'umugenzo w'ibatisimu. Imana ni yo yayihaye izina " ikiyaga ." Mu buzima bw'umuntu ikiyaga ni co kimwe n'" urupfu ". Yamize abari imbere y'umwuzure n'umwuzure wiwe, araroha ingabo zose za Farawoni zigendera ku mafarasi zariko zikurikira Musa n'abantu biwe b'Abaheburayo. Mu kubatizwa, gutegerezwa kuba mu kwibizwa kwose, uwo muntu w'umunyavyaha wa kera ategerezwa gupfa kugira ngo ave mu mazi nk'ikiremwa gishasha cacunguwe kandi kivuguruwe na Yezu Kristu amuha ubutungane bwiwe butunganye. Ariko iyo ni ingingo ngenderwako y'ivyiyumviro gusa, ugushirwa mu ngiro kwayo kuzovana n'ingene uwo muntu yiyerekana ameze. Mbega aza, nka Yezu, kubatizwa, gukora ivyo Imana igomba ? Inyishu ni iy'umuntu ku giti ciwe kandi Yezu arashiramwo canke ntashiramwo ukugororoka kwiwe bivanye n'urubanza. Ico tuzi neza ni uko uwushaka wese gukora ivyo agomba, azokwubaha n'umunezero n'ugukenguruka, itegeko ryera ry'Imana, ukurenga kuri ryo bikaba ari icaha. Nimba ategerezwa gupfa mu mazi y'ibatisimu, nta kibazo co kuvuka ubwa kabiri mu gikorwa ca Kristo, kiretse mu mpanuka kubera ubugoyagoye bw'umubiri bw'umuntu.

Gutyo, yogejwe ivyaha vyawe, yambaye ukugororoka kwa Yezu Kristu guharurwa, nk'umuherezi w'isezerano rya kera, umukristo yatowe arashobora kwinjira mu kibanza ceranda canke mu rusengero kugira ngo akorere Imana muri Yezu Kristu. Inzira y'idini ry'Imana ry'ukuri rero irahishurirwa n'iyonyubakwa y'amashusho kuko ivyo ari ibimenyetso gusa, ukuri kuzobonekera mu bikorwa abatoranijwe batsindishirijwe bazozana imbere y'abantu, abamarayika n'Imana umuremyi.

Umugambi w'Imana warahanuwe mu mashusho

Mu mugambi wayo, Imana yakuyeho icaha c'abatoranijwe n'amaraso ya Yezu Kristu yazanywe ku ntebe y'imbabazi y'ahera canke ahantu heranda cane. Umucukuzi w'ivya kera

w'Umudiiventisiti yitwa Ron Wyatt , yahawe uruhusha rwo kwimba ibintu bidasanze ku kibanza c'umusozi wa Gologota i Yeruzalemu gushika mu 1982, arahishuye ko amaraso ya Yezu mu vy'ukuri yamanuka ku ruhande rw'ibubamfu rw'intebe y'imbabazi yari mu mwobo wo muni y'ubutaka, amafuti mirongo ibiri muni y'umugaraba wa Kristo ; ikintu cari carabaye mu mpera z'umusozi wa Gologota. Mu mugenzi w'ubuherezi, umuherezi ashirwa ahantu heranda arabana n'intebe y'imbabazi n'ibintu vyo mw'ijuru vyashizwe ahantu heranda kuruta ibindi vyose, ni ukuvuga ahantu heranda. Ni co gituma ikiri ibubamfu bw'umuntu kiri iburyo bw'Imana. Na vyo nyene, kwandika igiheburayo gukorwa kuva iburyo gushika ibubamfu bw'umuntu, gufata inzira y'Uburaruko-Ubumanuko , rero, kuva ibubamfu gushika iburyo bw'Imana. Umugambi w'ayo masezerano abiri rero wanditswe mu gusoma aha hantu heranda cane, kuva iburyo bw'umuntu gushika ibubamfu bwiwe ; canke ibihushanye n'ivyo ku Mana. Abayuda bo mw'isezerano rya kera bakorera Imana bari muni y'ishusho y'ikigereranyo y'umukerubi yari ahantu heranda iburyo bwabo. Mu gihe c'isezerano ryabo, amaraso y'impene yishwe ku " Musi w'Impungano " yaramijagirwa imbere no ku gifukisho c'imbabazi. Ukwo gumijagira kwakorwa incuro indwi n'urutoke rwiwe n'umuherezi mukuru mu ruhande rw'Iburasirazuba . Ni ukuri ko isezerano rya kera ryari igice c'Iburasirazuba c'umugambi wiwe wo gukiza. Abanyavyaha bobabarirwa bari bo ubwabo mu Buseruko, i Yeruzalemu. Umusi Yezu yamena amaraso yiwe , yaguye kuri iyo ntebe y'imbabazi nyene, kandi isezerano rishasha ryashinzwe ku maraso yiwe n'ubugororotsi bwiwe ryatanguye muni y'ikimenyetso c'umukerubi wa kabiri kiri ibubamfu , ku ruhande rw'amajepfo . Rero, nk'uko Imana ibibona, iyo nzira y'iterambere yakozwe kuva ibubamfu bwiwe gushika " iburyo " bwiwe, uruhande rw'umuhezagiro wiwe, nk'uko vyanditswe muri Zaburi 110:1: " *Kwa Dawidi. Zaburi. YaHWéH abwira Umukama wanje ati: Icara iburyo bwanje, gushika nshize abansi bawe intebe y'ibirenge vyawe . Kandi mu kwemeza Heb 7:17, imirongo ya 4 gushika ku ya 7 iratomora neza ngo : " YaHWéH. yarahiye, kandi ntazokwihana, ati Uri umuherezi imyaka yose, mu buryo bwa Melekisedeki. Umukama ari iburyo bwawe azoanajagura abami ku musu w'ishavu ryiwe. Ni we aca imanza zitabera mu mahanga: yose yuzuye intumbi; amenagura imitwe mu gihugu cose. Anywa mu ruzi ariko aragenda: ni co gituma aduza umutwe . Gutyo, Yezu Kristu w'umugwaneza ariko w'ubutungane atuma abatwenga n'abagarariri bariha igiciro c'agasuzuguro kabo ku gishingantahe gihambaye c'urukundo rwiwe rw'impuhwe ku batowe biwe bacunguwe.*

Kugira ngo iyo binjiye mu rugo canke mu rusengeru, Abaheburayo bashire umugongo wabo ku " izuba rirashe " ryasengwa mu bihe vyose n'abapagani mu kibanza bitandukanye vyo kw'isi, Imana yashaka ko aho hantu heranda hubakwa, mu burebure bwaho, ku nzira y'Iburasirazuba n'Uburengeru. Mu bwaguke bwayo, uruhome rw'iburyo rw'ahantu heranda kuruta izindi zose rwari rero mu " Buraruko " uruhome rw'ibubamfu na rwo rwari mu " Bumanuko " .

Muri Mat. 23:37, Yezu yihaye ishusho y' « inkoko ikingira inkoko zayo muni y'amababa yayo » : « Yeruzalemu, Yeruzalemu, wewe wica abahanuzi, ugatera amabuye abagutumweko, ni kangahe nari nshaka gukoranya abana bawe, nk'uko inkoko ikoranya inkoko zayo, ariko mwebwe ntimubishaka! » . Ivyo ni vyo amababa arambuye y'abo bakerubi babiri yigisha kuri buri sezerano ribiri rikurikirana. Dukurikije Kuvayo 19 :4, Imana yigereranya n' " inkukuma " : " Mwabonye ivyo nakoreye Abanyamisiri, n'ingene nabatwaye ku mababa y'inkukuma nkabazana kuri jewe ." Mu Vyahishuriwe Yohana 12:14 arasobanura neza " inkukuma nini " : " Uwo mugore ahabwa amababa abiri y'inkukuma nini, kugira ngo aguruke mu bugaragwa, mu kibanza ciwe, aho azogaburirwa igihe n'ibihe n'igice c'igihe, ave mu maso y'inzoka ." Aya mashusho yerekana ukuri kumwe : Imana irinda abo ikunda kubera ko bayikunda , mu masezerano abiri akurikirana , imbere n'inyuma ya Yezu Kristu .

Ubwa nyuma, mu buryo bw'ikigereranyo, urusengero rw'Abaheburayo rwagereranya umubiri wa Kristu, uwo w'uwatowe kandi muri rusangi, Umugeni wa Kristu, Uwatowe wiwe, ikoraniro ry'abatowe. Kubera izo mpamvu zose, Imana yashizeho amategeko agenga ivy'ukurya vy'isuku kugira ngo izo nzira zitandukanye z'urusengero zezwe kandi zibe nziza ; 1Kor.6:19 : “ *Mbese ntimuzi yuko umubiri wanyu ari urusengero rwa Mpwemu Yera ari muri mwebwe, uwo mwahawe n'Imana, kandi ko mutari abanyu? »*

Inzahabu, nta kindi kiretse inzahabu

Akamaro k'ico kigereranyo na ko gategerezwa kumenyekana : ibikoresho vyose vyo mu nzu n'ibikoresho vyose, abakerubi n'inkuta z'imbere ubwazo zikozwe mu nzahabu canke zipfutswe n'inzahabu yakubiswe. Ikiranga inzahabu ni ukuntu idahinduka ; Ico ni co kintu conyene Imana imuha. Ntibitangaje rero kubona yagize inzahabu ikimenyetso c'ukwizera gutunganye, akarorero kadasanzwe kandi gatunganye kakaba ari Yezu Kristu. Imbere mu rusengero n'ahantu heranda bigereranya umuce w'imbere w'impwemu ya Yezu Kristu ubamwo ukwezwa , ubusuku bwa Mpwemu Yera w'Imana ; kamere yiwe ntiyahinduka kandi ivyo ni vyo vyatumye atsinda icaha n'urupfu . Akarorero Yezu yatanze karashikirizwa n'Imana nk'akarorero ko kwigana n'abatoranijwe bayo bose ; Ivyo ni vyo asaba, ni vyo vyonyene bisabwa kugira ngo umuntu ku giti ciwe n'abantu bose babe abahuye n'ubuzima budahera bwo mw'ijuru , umushahara n'impera y'abatsinze . Ivyiza vyari vyawe bitegerezwa kuba ivyacu, dutegerezwa kumusa nk'ibishushanyo , nk'uko vyanditswe muri 1 Yohana 2:6 : “ *Uwuvuga ko aguma muri we, na we nyene akwiye kugenda nk'uko yagenda .* ” Insobanuro y'inzahabu iraduhabwa muri 1 Petero 1:7 : “ *Kugira ngo ikigeragezo c'ukwizera kwanyu, kuko gifise agaciro kanini kuruta inzahabu ibora, naho yogeragezwa n'umuriro, kiboneke ko gishimwa n'ubuninahazwa n'icubahiro, igihe Yezu Kristu azohishurwa.* ” Imana igerageza ukwizera kw'abatoranije bayo. Naho inzahabu idashobora guhinduka, irashobora kubamwo ibisigazwa vy'ibintu bihumanye, kandi kugira ngo ibikurwemwo itegerezwa gushushwa no gushongerwa. Ivyo bikoko canke ivyo bihumanye birahereza bikaduga bikaja hejuru yavyo maze bikakurwako. Ni ishusho y'ivyo abigishwa bacunguwe bacyemwo mu buzima bwo kw'isi aho Kristo akuraho ikibi akabasukura , akabashira mu bigeragezo bitandukanye. Kandi ni ukubera gusa ko batsinzwe muri iyo ngorane, ku mpera y'ubuzima bwabo , iherezo ryabo ry'ibihe bidahera rifatwa n'Umucamanza akomeye Yezu Kristu. Iyo ntsinzi ishobora kuronswa gusa biciye mu gushigikira no gufasha kwiwe , nk'uko yatangaje muri Yohana 15:5-6 na 10-14 : “ *Ni jewe muzabibu, namwe muri amashami. Uwuguma muri jewe, nanje nkaguma muri we, ni we yama cane, kuko ataco mubasha gukora mutamfise. Umuntu wese ataguma muri jewe aratabwa hanze nk'ishami, akama; hanyuma tugatoragura amashami tukayajugunya mu muriro, agasha .* Kumvira amabwirizwa y'Imana birasabwa : “ *Ni mwazigama amabwirizwa yanje, muzoguma mu rukundo rwanje, nk'uko nanje nazigamye amabwirizwa ya Data, nkaguma mu rukundo rwiwe.* ” ”. Gupfa ku bw'abagenzi biwe bica bihinduka iherezo ryiza ry'urugero rw'urukundo rwiwe rwo hejuru : “ *Iri ni ryo tegeko ryanje, ni uko mukundana nk'uko nabakunze. Nta n'umwe afise urukundo ruruta urwo umuntu yotanga ubuzima bwiwe ku bw'abagenzi biwe .* » Ariko ukwo kwemera kwa Yezu kurafise ivyangombwa : “ ***Muri abagenzi banje, ni mwakora ivyo ndabategetse .*** ”

Ku ruhanda rwaco, igitereko c'amatarata c'amatarata indwi cari gikozwe mu nzahabu ikomeye. Rishobora rero kugereranya gusa ukutungana kwa Yezu Kristu. Inzahabu yaje kuboneka mu mashengero y'Abagatolika b'i Roma ni ikimenyetso c'uko yivugira ko yari afise ukwizera kw'ikinyoma. Ni co gituma, ahubwo, insengero z'Abaporotisanti zari zakuweko ivyiza vyose , zica bugufi kandi zidakomeye. Mu kigereranyo c'ahantu heranda n'urusengero , ukubaho kw'inzahabu biremeza ko ahantu heranda hashobora gusa guserukira Yezu Kristu w'ubumana. Ariko mu kwagura, vyanditswe ko ari we Mutwe, umutwe w'Ekleziya ari yo mubiri wiwe muri Ef.5:23-24: « *kuko umugabo ari umutwe w'umugore,*

nk'uko Kristo ari umutwe w'Ishengero, ari ryo mubiri wiwe, ari ryo Mukiza waryo. Nuko rero, nk'uko ishengero rigamburukira Kristu, ni ko abagore bakwiye kugamburukira abagabo babo muri vyose. "Ariko rero Mpwemu aratomora ati : " Bagabo, mukunde abagore banyu, nk'uko Kristo na we yakunze ishengero, akaritanga, kugira ngo ariveze, ariyoze n'amazi y'ijambo, kugira ngo arishikirize ishengero ry'ubuninahazwa, ritagira agasembwa canke ngo ribe n'agatotsi." Ivyo rero, bivuzwe neza, ni vyo idini ry'ukuri rya gikirisu rigizwe. Ingingo yayo si iyo mu vvyumviro gusa kuko ni umugenzo ushirwa mu ngiro mu vy'ukuri vyayo vyose. Kwemeranya n'ingingo mfatirwako y' "ijambo" ryiwe ryahishuriwe birakenewe ; ivyo bikaba birimwo kwitondera amabwirizwa n'amabwirizwa y'Imana no kumenya amabanga ahishuriwe mu buhanuzi bwayo muri Bibiliya. Ico kigereranyo, "ukutagira umugayo canke ukutagira umugayo" kw'abatowe, kiribukwa kandi kikemezwa mu Vyahishuriwe Yohana 14:5 aho gishirwa ku beranda " Abadiventisiti " ukugaruka kw'ukuri kwa Kristo .Bagaragazwa n'ikimenyetso c'"144.000" bashizweko ikidodo c' "ikidodo c'Imana" kiri mu Vyahishuriwe Yohana 7. Ivyo bacyemwo ni ivyo kwezwa kwose. Iyi nyigisho yerekana ko ihema, aheranda, urusengero n'ibimenyetso vyavyo vyose vyari vyahanuye umugambi ukomeye w'Imana wo gukiza. Barabonana . wavyoumugambi n'ugushitswa kwavyo mu kugaragaza ubusuku bwo kw'isi bwa Yezu Kristu bwahishuriwe abantu. Gutyo rero, ubucuti uwo yatowe agirana na we ni ubw'ubuhanuzi n'akaranga ; umuntu atazi yizigira Imana umuremyi izi vyose ; uwo yubaka kazoza kiwe akamuhishurira.

Ivyigwa vyerekeye urusengero rwubakiwe n'Umwami Salomo vyaratweretse ko tudakwiye kwitiranya igice c'"urusengero" abantu bashobora gushikako n'"ahantu heranda" hagenewe Imana yo mw'ijuru gusa . Nk'inyishu y'ivyo, ijambo" ubweranda" ryakoreshejwe mu kibanza c'ijambo" ubweranda" muri Dan.8:14 ritakaza uburenganzira bwose muri iki gihe, kuko ryerekeye ahantu ho mw'ijuru aho ata gusukurwa gukenewe mu 1843. Kandi ku rundi ruhande, ijambo" ubweranda" ryerekeye umugenzo w'ukwezwa n'Imana kugira ngo, .

Ku rupfu rwa Yezu Kristu, igitambaro cari gitandukanya "urusengero" n'"ahantu heranda" carataburuwe n'Imana, ariko amasengesho y'aberanda gusa ni yo yari kuronka uburyo bwo gushika mu mpwemu ahantu heranda ho mw'ijuru aho Yezu yari kubasabira. Igice c'urusengero cari gikwiye kubandanya uruhara rwaco nk'inzu y'ikoraniro ry'abatoranjwe kw'isi. Ivyo nyene vyabaye mu 1843, iyo ngingo ngenderwako irasubirwamwo. "Urusengero" rw'aberanda ruraguma kw'isi no mu "rusengero", rwo mw'ijuru gusa, ugusenga kwa Kristo kurasubira ku mugaragaro ku neza y'abatowe b'Abadiventisiti batoranjwe gusa . Nta "hera" rero hakiriho kw'isi mw'isezerano rishasha aho ikimenyetso caryo kizimangana. Hasigaye gusa "urusengero" rw'impwemu rw'abatoranjwe bacunguwe.

Ibihumanye vyonyene vyasaba gusukurwa ni ivyaha vy'abantu bo kw'isi, kuko nta na kimwe mu vyaha vyabo caje guhumanya ijuru. Ukuhaba kwa shetani n'amadayimoni yiwe y'abagarariji ni vyo vyonyene vyari gushobora kubikora, ni co gituma, atsinze, muri Mikaheli, Yezu Kristu yabakuye mw'ijuru abajugunya mw'isi y'icaha aho bategerezwa kuguma gushika bapfuye.

Hari ikintu kimwe gisigaye co gutahura tumaze kuganira ku kigereranyo c'ubweranda. Naho ivyo bimenyetso ari vyeranda, ni ibintu vy'umubiri gusa. Ubweranda nyakuri buri mu bazima, rero, Yezu Kristu yari aruta urusengero ubwarwo rwariho gusa kugira ngo rushiremwo itegeko ry'Imana, ishusho y'ingeso ziwe n'ubutungane bwiwe vyababajwe n'umunyavyaha wo kw'isi. Ni ukugira ngo Imana ishigikire inyigisho y'abatowe bayo gusa, niho yatumye ivyo bintu bikorwa biciye kuri Musa n'abakozi biwe. Ni kugira ngo umuntu yirinde inyifato yo gusenga ibigirwamana, Imana yemereye umuntu, umusuku wayo, Ron Wyatt, kuronka no gukora ku sandugu y'igishingantahe ciwe mu 1982. Kubera ko

"igishingantahe ca Yezu" ari co "mpwemu y'ubuhanuzi" kimuruta kure kandi gifise akamaro kanini ku bijanye n'umugambi wiwe w'ubuhanuzi. Ron Wyatt yari yemerewe gufata amasanamu y'Amategeko Cumi akurwa mu bwato n'abamarayika, ariko yanse kubika ayo masanamu. Iyo bintu vyerekana ko Imana yari izi imbere y'igihe ko yanse, mugabo iyo ngingo iradukingira ugusenga ibigirwamana mwene ukwo kwandika kwari gushobora gutuma bamwebamwe mu batoranijwe bayo bari mu kaga kuruta. Ukwo kuri twarahishuriwe, kugira ngo tugume mu vyiyumviro vy'imitima yacu nk'agateka karyoshe twahawe n'Imana yacu y'Urukundo.

Ivyo gutandukanya abantu mu gitabu c'Itanguriro .

None ko kwiga iki gitabu vyaduhishuriye amabanga yihishije mu buhanuzi bwa Daniyeli n'ubw'Ivyahishuriwe Yohana, ntegerezwa kubamenyesha ubuhanuzi bwahishuriwe mu gitabu c'Itanguriro, ijambo risobanura " intango ."

Kwitwararika !!! Igihamya tugiye kwihweza muri iki cigwa c'igitabu c'Itanguriro cavuye mu kanwa k'Imana yacitegetse umusavyi wayo Musa. Ukwemera iyo nkuru ni uburake bukomeye kuruta ubundi bwose umuntu ashobora gukorera Imana ata guca ku ruhande, uburake bufunga ata gukeka urugi rw'ijuru kubera ko bugaragaza ukuntu ata " kwizera, ata kwizera kudashobora guhimbara Imana , " nk'uko bivugwa mu Baheburayo 11:6.

Mu ntangamarara y'Ivyahishuriwe Yohana, Yezu yarashimikiye cane kuri aya majambo ngo : « *Ndi Alufa na Omega, intango n'iherezo* » yongera asubiramwo mu mpera y'Ivyahishuriwe Yohana yiwe mu Vyahishuriwe Yohana 22:13 . Twaramaze kubona ubuhanuzi buri mu gitabu c'Itanguriro , cane cane ku bijanye n'indwi y'imisi indwi ivuga ubuhanuzi bw'imyaka ibihumbi indwi . Aha, ngegera iki gitabu c'Itanguriro nkoresheje uruhande rw'insanganyamatsiko " **y'ugutandukana** " ikiranga cane cane nk'uko tuzobibona.

Itanguriro 1

Umusi wa ^{mbere}

Itanguriro 1:1 : " *Mu ntango Imana yaremwe ijuru n'isi .* "

Nk'uko ijambo " *intango* " rivyerekana , " *isi* " yaremwe vy'ukuri n'Imana nk'ishingiro n'ishimikiro ry'urugero rushasha , rujanye n'imiterere y'ubuzima bwo mw'ijuru bwayibanjirije . Kugira ngo umuntu akoreshe ishusho y'umunyabugenegene, ni we akwiye kurema no gushitsa uguhingura igishushanyo gishasha. Ariko reka tubone ko , kuva ku nkomoko yavyo , " *ijuru n'isi* " **bitandukanye** . " *Ijuru* " ryerekeza ku kirere c'ubusa, c'umwiza , kitagira iherezo kiri hagati y'inyenyeri ; kandi " *isi* " ica iboneka nk'umupira wuzuye amazi. " *Isi* " ntaco yari ifise imbere y'indwi y'irema kuko yaremwe mu ntango canke " *mu ntango* " y'irema ry'ico kigero c'isi kidasanzwe. Biva mu busa bifata ishusho ku itegeko ry'Imana kugira ngo bishitse uruhara rwacitse ngombwa kubera umwidgegemvyo uri ku ntango y'icaha cakozwe mw'ijuru n'ikiremwa ciwe ca mbere nyene ; uwo Yesaya 14:12 yerekana mu mazina " *inyenyeri yo mu gitondo* " n' " *umwana w'umuseke* " yacitse Shetani kuva yahakana ubukuru bw'Imana . Kuva ico gihe, ni we yarongoye ikambi y'abagarariji bo mw'ijuru yariho be n'ikambi izoza kw'isi.

Itanguriro 1:2 : “ *Isi yari itagira ishusho, ubusa , kandi umwijima wari hejuru y’amazi maremare, kandi Mpwemu w’Imana yariko aragenda hejuru y’amazi .*”

Nk’uko umunyabugenegene atangura gutera igitambaro co hasi ku gipande, Imana yerekana uko ibintu vyifashe mu buzima bwo mw’ijuru bwamaze kuremwa no mu buzima bwo kw’isi igiye kurema. Gutyo ijambo « *umwijima* » yerekana ikintu cose kitari mu kwemera kwiwe azokwita « *umuco* » mu kurwanya rwose . Reka twihweze isano uwo murungo ushinga hagati y’ijambo " *umwijima* ", rihora riri mu bwinshi nk’uko imice yaryo ari myinshi , n’ijambo " *nyenga* " ryerekana isi idafise uburyo bwo kubaho. Imana yakoresheje icyo kimenyetso kugira ngo yerekane abansi bayo : abahinduzi “ batagira Imana ” n’abanyavyiyumviro vy’ubwigenge mu Vyahishuriwe Yohana 11:7 n’abagararizi b’ubugatolika bwa papa mu Vyahishuriwe Yohana 17:8 . Ariko, Abaporotisanti b’abagararizi barabafatanije mu 1843, baca mu rundi ruhanda muni y’ubutegetsi bwa Shetani, " *umumarayika w’ikinogo kitagira iherezo* " co mu Vyahishuriwe Yohana 9:11 ; ivyo bikaba vyafatanijwe n’abadiventisiti b’abahemu mu 1995.

Mu gishushanyo catanzwe muri uyu murungo , turabona ko " *umwijima* " **utandukanya** " *Mpwemu w’Imana* " n' " *amazi* " azovuga ubuhanuzi mu kigereranyo , muri Daniyeli no mu Vyahishuriwe Yohana , amashengero y' " *ibisata , amahanga n’indimi* " muni y’ibimenyetso " *ikiyaga* " muri Dan.7:2-3 na Ivyah.10 : 13 : 13 . , 16:12, 17:1-15. Ukwo **gutandukana** kuzoca kuvugwa ko ari “ *icaha* ” c’intango kizokorwa na Eva na Adamu. Nk’uko biri mw’ishusho yatanzwe, Imana iri mw’isi y’umwiza ifatanijwe n’abamarayika b’abagararizi bakurikira Shetani mu guhitamwo kwiwe kugira ngo arwanye ubukuru bw’Imana.

Itanguriro 1 :3 : “ *Imana iravuga iti : « Nihabe umuco !» Kandi hari umuco ”*

Imana ishira ingingo mfatirwako yayo y' “ *iciza* ” ikurikije urubanza rwayo bwite rw’ubukuru. Ukwo guhitamwo " *iciza* " gufitaniye isano n’ijambo " *umuco* " kubera uruhanda rwaryo rw’ubuninahazwa, ruboneka kuri bose no kuri bose, kuko *iciza* kitavyara " *isoni* " zituma umuntu yihisha kugira ngo ashitse ibikorwa vyawe bibi. Iryo “ *nsoni* ” rizokwiyumvirwa na Adamu inyuma y’*icaha* hakurikijwe Itanguriro 3 , ugereranyije n’Itanguriro 2:25.

Itanguriro 1 :4 : “ *Imana ibona ko umuco ari mwiza ; maze Imana itandukanya umuco n’umwiza .*”

Uru ni **rwo rubanza rwa mbere** rwaseruwe n’Imana. Ahishura ukuntu yahisemwo *iciza* **kivyurwa** n’ijambo “ *umuco* ” be n’ukuntu yaciriye urubanza **ikibi** kivugwa n’ijambo “ *umwijima* .”

Imana iraduhishurira intumbero y’irema ryayo ryo kw’isi rero n’inyishu ya nyuma umugambi wayo uzoshikako : ugutandukanya ata gukeka **kw’abakunda** “ *umuco* ” wayo n’abakunda “ *umwijima* ” . “ *Umuco n’umwiza* ” ni amahitamwo abiri yashobotse kubera ingingo ngenderwako y’umwidgegemvyo Imana yashaka guha ibiremwa vyayo vyose vyo mw’ijuru no kw’isi. Izo nkambi zibiri zirwanya amaherezo zigira abarongozi babiri ; Yezu Kristu ku bw’ “ *umuco* ” na Shetani ku bw’ “ *umwijima* ” . Kandi izo nkambi zibiri zirwanya , nk’ivyo bice bibiri vy’isi , na zo nyene zizogira impera zibiri zitandukanye rwose ; abatoranijwe bazobaho ibihe bidahera mu muco w’Imana nk’uko Ivyahishuwe 21:23 bivuga ; kandi bazotikizwa n’ukugaruka kwa Kristo, abagararizi bazoheza babe " inkungugu " kw’isi yasambutse yasubiye *kuba* " *nyenga* " y’Itanguriro 1: 2. Bazukiye urubanza, bazozimanganywa burundu bazimanganywe mu " *kiyaga c’umuriro* " c' " *urupfu rwa kabiri* " nk’uko v:5.

Itanguriro 1 :5 : “ *Imana yita umuco Umurango, umwijima na wo iwita Ijoro. Nuko haba umugoroba , haba igitondo , umusi wa mbere .*

Uyu " *musi wa mbere* " w’irema ni uwo gutandukanya ata gukeka amakambi abiri agizwe n’amahitamwo y' " *umuco n’umwiza* " azohura kw’isi gushika ku ntsinzi ya

nyuma ya Yezu Kristu n'ugusubira gusubirana kw'irema ry'isi. " Umusi wa mbere " rero " uragaragazwa " n'uruhusha Imana yahaye abagarariji ngo barwane na we mu myaka " ibihumbi indwi " yahanuwe n'indwi yose. Ni vyiza rero ko biba ikimenyetso, canke " ikimenyetso " c'ugusenga Imana kw'ikinyoma kwabonetse mu kiringo c'imyaka ibihumbi bitandatu mu bisata vy'abapagani canke mu Bayuda b'abahemu, ariko canecane mu gihe ca gikirisu, kuva aho " umusi w'Izuba Ritaneshejwe " wemerwa nk'umusi w'ikiruhuko c'indwi ku yindi washizweho n'umunsi w'Igihugu w'Igihugu w'Imana. s, kuva kuri iyo tariki, umusi w'Imana w'ubu " wa gikirisu " waracitse " ikimenyetso c'igikoko " ukurikije infashanyo y'idini yahawe n'ukwizera kw'abapapa b'abagatolika b'i ^{Roma} kuva mu 538. Biragaragara ko " alfa " y'Itanguriro yari ifise vyinshi yoha abasuku b'intahemuka ba Yezu Kristu bo mu gihe ca " omega ". Kandi ntibihera aho.

Umusi wa 2

Itanguriro 1:6: " *Imana iravuga iti, Habe ikirere hagati y'amazi, kigabanye amazi n'ayandi .* "

Aha na ho, ni ikibazo co **gutandukanya**: " *amazi n'amazi* ". Ico gikorwa kivuga ubuhanuzi bw'ugutandukanya **ibiremwa** vy'Imana bigereranywa n'" *amazi* ." Uyu murongo wemeza ugutandukana kw'**ubuzima** bwo mw'ijuru n'ubuzima bwo kw'isi kandi muri ivyo vyose, **ugutandukana** kw'" *abana b'Imana* " n'" *abana ba shetani* " naho biri ukwo bahamagariwe kubana gushika urubanza rwaranzwe n'urupfu rwa Yezu Kristu kubera abamarayika babi b'abagarariji Yezu Kristu agira ubuninahazwa bwa E. Ukwo **gutandukana** kuzotuma umuntu aremwa ari hasi gatoyi y'abamarayika bo mw'ijuru kuko urugero rw'ijuru ruzoba rudashobora kumushikira. Amateka y'isi azoba ari ay'ugutoranya igihe kirekire gushika kw'iherezo ryayo. Icaha cararemye akajagari kandi Imana itunganya akajagari mu gutoranya.

Itang.1:7: " *Imana irema ikirere, itandukanya amazi yo muni y'ikirere n'amazi yo hejuru y'ikirere. Kandi ni ko vyagenze .* "

Ishusho yatanzwe **itandukanya** ubuzima bwo kw'isi bwavuzwe n'" *amazi ari musu* " n'ubuzima bwo mw'ijuru " *hejuru y'ikirere* ."

Itan.1:8: " *Imana yita ikirere Ijuru. Nuko haba umugoroba, haba igitondo, umusi ugira kabiri .* "

Iryo juru ryerekeza ku kirere, kikaba gikozwe n'imiyaga ibiri (hydrogène na oxygène) igize amazi, gikikuje ubutaka bwose kandi umuntu adashobora kugishikako mu buryo busanzwe. Imana imuhuza n'ukubaho kw'ubuzima bwo mw'ijuru butaboneka, ni ko biri kuko shetani ubwiwe azoronka izina ry'" *umuganwa w'ububasha bwo mu kirere* " muri Ef. inyifato yari asanzwe afise mw'isi yo mw'ijuru.

Umusi wa 3

Itan.1:9: " *Imana iravuga iti, Amazi yo muni y'ijuru akoranire ahantu hamwe, ubutaka bwumye buboneke. Kandi ni ko vyagenze .* "

Gushika muri ico gihe, " *amazi* " yari atwikiriye isi yose ariko ntiyari bwari ubwoko na bumwe bw'ibikoko vyo mu kiyaga bizoremwa ku musu ^{ugira gatanu}. Ukwo gutomoye kuzotanga ukuri kwakwo kwose ku gikorwa c'umwuzure wo mw'Itanguriro 6 uzoshobora, ubwawo, gukwiragiza uburyo bw'ibikoko vyo mu kiyaga kw'isi iri mu mazi; ivyo bizotuma haboneka ibisigazwa vy'amazi n'ibikoko vyo mu mazi.

Itan.1:10: " *Imana yita ubutaka bwumutse Isi, amazi yakoraniye hamwe ayita Inyanja. Imana ibona ko ari vyiza .* "

Ukwo gutandukana gushasha gucirwa urubanza n'Imana ko ari "kwiza" kuko hirya y'inyanja n'imigabane, iha ayo majambo abiri "ikiyaga n'ubutaka" uruhara rw'ibimenyetso bibiri bizokurikirana Ekleziya ya gikirisu Gatolika n'Ekleziya ya gikirisu y'abaporotisanti vyavuye mu rya mbere ryitwa Ekleziya y'Ivugurura. **Ugutandukana** kwabo, kwabaye hagati y'umwaka wa 1170 n'uwa 1843, rero Imana ibona ko ari "vyiza". Kandi indemesho yahaye abasavyi biwe b'intahemuka mu gihe c'Ivugurura yahishuwe mu Vyahishuriwe Yohana 2:18-29. Muri icyo mirongo harimwo uku gusobanura guhambaye kw'imirongo ya 24 na 25 ishingira intahe ibintu vy'agateganyo bidasanzwe: «*Ariko mwebwe ndababwira nti: abo bose bari i Tiyatira bavuga inyigisho za Satani, nk'uko batabizi. wewe nta wundi muzigo; ivyo ufise gusa, ubigumye gushika nzoza.* Na none, biciye kuri icyo koranirwo, Imana irazana urutonde mu kavuyo kavuzwe n'impwemu z'abamarayika n'iz'abantu z'abagararaji. Reka twibuke iyi nyigisho yindi, "isi" izoha izina ryayo umubumbe wose kuko "ivyumye" biteguwe kuba ibidukikije vy'ubuzima bw'umuntu iki kiremwa cakorewe n'Imana. Kubera ko uburebure bw'ikiyaga bwari bunini incuro zine kuruta uburebure bw'ubutaka bwumye, uwo mubumbe wari gushobora gufata izina "ikiyaga" ryari rikwiye ariko ritabereye mu mugambi w'Imana. Amajambo y'iyi "mvugo": "inyoni z'amababa zihurira hamwe n'inyoni z'amababa zihurira hamwe", araboneka muri ayo matsinda. Gutyo, hagati y'umwaka wa 1170 n'uwa 1843, Abaporotisanti b'abizigirwa kandi b'amahoro bakijijwe n'ubugororotsi bwa Kristo bwabaharurirwe mu buryo budasanzwe ata kwumvira ikiruhuko c'isabato c'umusi w'indwi nyakuri: umusi wa gatandatu. Kandi ni igisabwa c'ico kiruhuko gituma "isi" iba ikimenyetso c'ukwizera kw'ikinyoma kwa gikirisu kuva mu 1843, nk'uko Dan.8:14 abivuye. Ikimenyamenya c'urwo rubanza rw'Imana kiboneka mu Vyahishuriwe Yohana 10:5 kuko Yezu ashira "ibirenge vyawe" ku "kiyaga no ku butaka" kugira ngo abijanagure n'ishavu ryawe.

Itanguriro 1:11: «*Imana iravugaga iti: Isi nize ivyatsi, ivyatsi vyera imbuto, n'ibiti vy'ivyamwa vyera ivyamwa, nk'uko ubwoko bwavyo bimeze, bifise imbuto muri vyo, kw'isi. Kandi ni ko vyagenze.* »

Ivyo mbere Imana yahaye ubutaka bwumye biraremezwa: ubwa mbere, buronka ububasha bwo "kwama" "ivyatsi bitotahaye, ivyatsi vyera imbuto, ibiti vy'ivyamwa vyera ivyamwa bivanye n'ubwoko bwavyo"; ibintu vyose vyaremewe ubwa mbere ku bw'ivyo umuntu akeneye, ubwa kabiri ku bikoko vyo kw'isi n'ivyo mw'ijuru bizomukikuzwa. Ivyo bihimba vy'isi bizokoresha n'Imana nk'ibishushanyo vy'ikigereranyo kugira ngo ihishurire ivyigwa vyayo abasavyi bayo. Umuntu, nk' "igiti", azokwama ivyamwa vyiza canke bibi.

Itanguriro 1:12: «*Isi iramera ivyatsi, ivyatsi vyera imbuto nk'uko ubwoko bwavyo buri, n'igiti cama ivyamwa, bifise imbuto muri co, nk'uko ubwoko bwavyo buri. Imana ibona ko ari vyiza.* »

Kuri uwu ^{musi wa 3}, nta kosa rihumanya igikorwa caremwe n'Imana, kamere iratunganye, ni ukuvuga ko icirirwe urubanza "rwiza". Mu busuku butunganye bw'ikirere n'ubw'isi, isi iragwiza ivyo ikora. Ivyamwa bigenewe ibiremwa bizoba kw'isi: abantu n'ibikoko na vyo nyene bizovyara ivyamwa bihuye n'akaranga kavyo.

Itan.1:13: «*Haba umugoroba, haba igitondo, umusi ugira gatatu.* »

Umusi wa 4

Itang.1:14 : “ *Imana iravuga iti: «Nihabeho ibimuri mu kirere c’ijuru, bitandukanye umurango n’ijoro; kugira ngo bibe ibimenyetso vy’ibihe n’imisi n’imyaka .»* ”

Haca haboneka **ugutandukana** gushasha : “ *umurango n’ijoro* ”. Gushika kuri uwu musu wa kane, umuco w’umutaga ntiwaronswe n’ikintu co mw’ijuru. Ugutandukanya umurango n’ijoro vyari vyaramaze kubaho mu buryo bw’impwemu bwaremwe n’Imana. Kugira ngo ivyaremwe vyawe bibe vyigenga ku kubaho kwayo, Imana izorema ku musu ugira kane ibintu vyo mw’ijuru bizotuma abantu bashobora gushinga ingengabihe zishingiye ku kibanza ivyo bintu biri mu kirere kiri hagati y’ibinyabuzima. Gutyo hazaboneka ibimenyetso vya Zodiac , ubupfumu bw’inyenyeri imbere y’igihe cabwo ariko ata bupfumu bwo muri iki gihe bufatanye na bwo, ni ukuvuga ubuhinga bw’inyenyeri.

Itan.1:15 : “ *kandi bibe ibimuri mu kirere c’ijuru kugira ngo bimurikire isi. Kandi ni ko vyagenze .* ”

" Isi " itegerezwa kumurikirwa " umurango " nk'uko " ijoro " , ariko " umuco " w' " umurango " utegerezwa kurenga uwo " ijoro " kuko ari ishusho y'ikigereranyo y'Imana y'ukuri, umuremyi w'ibinyabuzima vyose. Kandi ugukurikirana mu rutonde " ijoro umurango " bivuga ubuhanuzi bw'intsinzi yiwe ya nyuma ku bansi biwe bose na bo nyene ari abo batowe bakundwa kandi bahezagiwe. Uwo murimo wo " *gukayangana isi* " uzoha iza nyenyeri insobanuro y'ikigereranyo y'igikorwa c'idini cigisha ukuri canke ibinyoma bishikirizwa mw'izina ry'Imana umuremyi.

Itanguriro 1:16 : “ *Imana irema umuco munini kugira ngo uganze umurango, umuco mutoyi ngo uganze ijoro; Yaremye kandi inyenyeri .* ”

Zirikana iki kintu : mu kuvyura " izuba " n' " ukwezi " , " ibimuri bibiri bikomeye " , Imana ivuga izuba n'invugo " *ikomeye kuruta ibindi vyose* " mu gihe ukwigaragaza kw'izuba kuvyerekanwa, iza disiki zibiri z'izuba n'ukwezi zitubonekera mu bunini bumwe, imwe ipfutse iyindi mu buryo busubizanya. Ariko Imana yayiremye irazi imbere y'umuntu ko ubusa bwayo buto buterwa n'uko iri kure y'isi , izuba rikaba rinini incuro 400 ariko rikaba riri kure y'ukwezi incuro 400 . Muri ukwo gutomoye ni ko yemeza kandi yemeza izina ryiwe ry'icubahiro ry'Imana umuremyi. Vyongeye , ku rugero rw'impwemu, rihishura “ ubukuru ” bwaryo butagira uko bungana ugereranije n’ubuto bw’ukwezi , ikimenyetso c’ijoro n’umwiza. Ishirwa mu ngiro ry'izo nshingano z'ikigereranyo rizoba ryerekeye Yezu Kristu yitwa « *umuco* » muri Yohana 1:9 : « *Uwo muco wari umuco nyakuri, umurikira umuntu wese yaza mw'isi* ». Reka twibuke ko isezerano rya kera ry'abantu b'Abayuda b'umubiri ryubatswe ku kirangamisi c'ukwezi ryashizwe muni y'ikimenyetso c'igihe c' " umwiza " ; ivyo gushika ku kuza kwa mbere n'ukwa kabiri kwa Kristo . Nk'uko nyene uguhimbaza « imisi mikuru y'ukwezi gushasha » , iyo ukwezi *kuzimangana* , ntikuboneke, kwavuze ubuhanuzi **bw'ukuza** kw'igihe c'izuba ca Kristo , ico **Mal . uzosohoka usimbuke nk'inyana zivuye mu rugo , ...** ” . Inyuma y'isezerano rya kera ry'Abayuda, " ukwezi " kwabayeye ikimenyetso c'ukwizera kw'ikinyoma kwa gikirisu, gukurikirana kw'Abagatolika kuva mu 321 na 538, hanyuma kw'Abaporotisanti kuva mu 1843, no... kw'Abadiventisiti b'inzeho kuva mu 1994.

Uwo murongo uravuga kandi “ *inyenyeri* .” Umuco wavyo urazimangana, ariko ni mwinshi cane ku buryo naho biri ukwo, bimurikira ikirere c'amajoro yo kw'isi. " *Inyenyeri* " rero iba ikimenyetso c'intumwa z'idini ziguma zihagaze canke zigwa nk'ikimenyetso c' " *ikidodo ca 6* " ca ^{Apo.6} :13 aho ukugwa kw'inyenyeri kwaje kuvuga ubuhanuzi ku wa 13 Ugushyirwa 1833 ku batoranijwe , ukugwa kw'inshi kw'abaporotisanti mu mwaka wa concern4. ubutumwa bwa " *Sarudi* " Yezu amenyesha ati : " *urarengana kubera uri muzima urapfuye* ". Ukwo kugwa kwibukwa mu Vyahishuriwe Yohana 9:1 : “ *Umumarayika wa gatanu aravuzi inzamba. Hanyuma mbona inyenyeri yari yaguye kw'isi ivuye mw'ijuru . Urufunguzo rw'ico kinogo kitagira iherezo rwarahawe . Imbere y'uko Abaporotisanti bagwa, Ivyahishuwe 8:10 na 11* ”

bivuga ivy'ubugatulika bwaciriwe urubanza n'Imana ata gukeka : “ *Umumarayika wa gatatu avuza inzumbete yiwe. Haca hagwa inyenyeri nini ivuye mw'ijuru, yaka nk'itara ; rugwa ku ca gatatu c'inzuzi no ku masoko y'amazi.* » Umurongo wa 11 uwuha izina “ *Absinthe* ” : “ *Izina ry'iyi nyenyeri ni Absinthe ; kandi ica gatatu c'amazi gihinduka ububabare , abantu benshi barapfa n'ayo mazi, kuko yari yahindutse umurura .* Iryo biremezwa n'Ivyahishuriwe Yohana 12:4 : “ *Umurizo wiwe ukwega ica gatatu c'inyenyeri zo mw'ijuru , uzijugunya kw'isi. Ico gisato cari gihagaze imbere y'uwo mugore yari agiye kuvyara, kugira ngo kimurye umwana wiwe amaze kuvyara .* Intumwa z'idini zari kuzogwa mu nyuma mu kwicwa n'abanyagihugu b'Abafaransa b'abanyagihugu mu Vyahishuriwe Yohana 8:12 : “ *Umumarayika wa kane avuza inzumbete yiwe. Ica gatatu c'izuba, n'ica gatatu c'ukwezi, n'ica gatatu c'inyenyeri birakubitwa, ku buryo ica gatatu cavyo kigira umwiza , umurango ntiwakayangana ica gatatu, n'ijoro .* Iryo abahinduzi b'ivyiyumviro vy'umwidgegemvyo barwanya ubwoko bwose bw'idini na vyo nyene , vyama ari igice (*ica gatatu*) , “ *izuba* ” n' “ *ukwezi* ” .

Mu Itanguriro 15:5, “ *inyenyeri* ” zigereranya “ *uruvyaro* ” rwasezeraniwe Aburahamu : “ *Aramusohora hanze, aramubwira ati : «Urabe mw'ijuru, ubare inyenyeri, niwaba ushobora kuziharura.» Aramubwira ati : « Uko ni ko uruvyaro rwawe ruzoba . Kwitwararika ! Ubutumwa bwerekana ubwinshi ariko ntaco buvuga ku bijanye n'ukwizera kw'iri sinzi aho Imana izosanga " benshi bahamagawe ariko bake batoranijwe " nk'uko Mat.22:14 bivuga. “ Inyenyeri ” na zo nyene zigereranya abatowe muri Dan 12 :3 : “ *Kandi abanyabwenge bazokwaka nk'umuco w'ijuru, n'abahindura benshi mu kugororoka bazokwaka nk'inyenyeri ibihe bidahera .*”*

Itang.1:17 : “ *Imana ibishira mu kirere c'ijuru kugira ngo bimurikire isi, ” .*

Aha turabona kubera imvo yo mu vy'impwemu ko Imana ishimika ku ruhara rw'inyenyeri : « *gukayangana isi* ».

Itang.1:18 : “ *kugira ngo aganze umurango n'ijoro, atandukanye umuco n'umwiza. Imana ibona ko ari vyiza .*

Aha Imana yemeza uruhara rw'ikigereranyo rw'impwemu rw'izo nyenyeri mu guhuza “ *umurango n'umuco* ” ku ruhande rumwe, n' “ *ijoro n'umwiza* ” ku rundi ruhande .

Itan.1:19 : “ *Haba umugoroba, haba igitondo, ni umusi ugira kane .*”

Ubu isi irashobora kwungukira ku mucu n'ubushuhe bw'izuba kugira ngo ibe n'uburumbuke kandi ishobore gutanga ibifungurwa vy'ibimera. Ariko uruhara rw'izuba ruzogira akamaro gusa inyuma y'icaha cakoze na Eva na Adamu. Ubuzima gushika muri iki gihe c'agahinda bushingiye ku bubasha bw'igitangaza bw'ububasha bw'Imana bwo kurema. Ubuzima bwo kw'isi butunganijwe n'Imana ku bw'iki gihe icaha kizotera isi n'umuvumo waco wose .

Umusi wa ^{gatani}

Itanguriro 1:20 : “ *Imana iravuga iti: Amazi nazare ibinyabuzima vyinshi, inyoni ziguruke hejuru y'isi mu kirere .*”

Kuri uwo ^{musi wa 5}, Imana iha “ *amazi* ” ububasha bwo “ *kuvyara ibikoko bizima vyinshi* ” vyinshi cane kandi bitandukanye ku buryo ubuhinga bwa none bugorwa no kubiharura vyose. Mu nyenga y'umwiza, turabona ubuzima butazwi bw'ibikoko bitobito bica ibibatsi , bikayangana kandi bikahindura uburemere bw'umuco mbere n'ibara . Na vyo nyene, ikirere kizoronka ubuzima bw'uguguruka kw' “ *inyoni* ” . Aha ni ho haboneka ikimenyetso c' “ *amababa* ” atuma ibikoko vy'inyama bifise amababa bishobora kwiyunguruzwa mu kirere. Ico kimenyetso kizofatanywa n'impwemu zo mw'ijuru zitagikeneye kubera ko zitayoborwa n'amategeko y'umubiri yo kw'isi n'ayo mw'ijuru. Kandi mu bwoko bw'amababa bwo kw'isi, Imana izokwishingira ishusho y' “ *inkukuma* ” iduga hejuru cane mu bwoko bwose

bw'inyoni n'ibikoko biguruka. " *Inkukuma* " na yo nyene iba ikimenyetso c'ingoma , c'Umwami Nebukadinezari mu Dan.7:4 n'ica Napoléon ^{wa mbere} mu Vyahishuriwe Yohana 8:13 : " *Naravye, numva inkukuma iguruka hagati mw'ijuru , ivuga n'ijwi riranga iti: Amagorwa, amagorwa, amagorwa atatu y' abagiye gutera ijwi!* " Ukuboneka kw'iyoy ntwaro y'umwami kwari kwahanuye " *amagorwa* " akomeye atatu yotera ababa mu bihugu vy'Uburengero munsu y'ikimenyetso c' " *inzumbete* " zitatu za nyuma za Apo. 9 na 11, kuva mu 1843, igihe itegeko ryoy muri Dan.8:14 ryatangura gukora.

Uretse " *inkukuma* " , izindi " *nyoni zo mw'ijuru* " zizoba ikigereranyo c'abamarayika bo mw'ijuru , ababi n'ababi.

Itang . *Yaremye kandi inyoni yose ifise amababa yisunze ubwoko bwayo. Imana ibona ko ari vyiza .*

Imana iriko irategura ubuzima bwo mu kiyaga ku bijanye n'imibereho y'icaha, igihe " *ifi nini* " izogira izo ntoyi ivyoy kurya vyazo, ni iherezo ryategekanijwe n'akamaro k'ubwinshi bwazo mu bwoko bumwe bumwe. " *Inyoni zifise amababa* " ntizizohunga iyoy ngingo ngenderwako kuko na zo nyene zizokwicana kugira ngo zigaburire. Ariko imbere y'icaha , nta gikoko co mu kiyaga canke inyoni zigirira nabi ikindi, ubuzima buraziha ubuzima zose kandi zikaba zihuye ata gatotsi. Ku bw'ivyo, Imana ibona ko ivyoy bintu ari " *vyiza* " . " *Inyamaswa* " zo mu kiyaga be n' " *inyoni* " zo mu kiyaga bizogira uruhara rw'ikigereranyo inyuma y'icaha. Intambara zica abantu hagati y'ubwo bwoko zizotuma ikiyaga gifise *insobanuro* y'urupfu Imana igiha mu mugenzo wo kwiyuhagira w'abaherezi b'Abaheburayo . Ico kinogo kizokoresha muri iyoy ntumbero kizokwitwa " *ikiyaga* " mu kwibuka ukujabuka " *Ikiyaga Gitukura* " , ivyoy bintu vyoye bikaba ari ikigereranyo c'ibatisimu ya gikirisu. Gutyo, mu kuyiha izina, " *igikoko kiduga kiva mu kiyaga* " mu Vyahishuriwe Yohana 13:1, Imana yerekana ko idini ry'Abagatolika ry'i Roma be n'ubutegetsi bw'umwami burishigikira ari ikoraniro ry' " *abapfuye* " bica kandi barya mugenzi wabo nk'ifi yo mu " *kiyaga* ." Na vyo nyene inkukuma, ibisiga n'ibisiga bizorya inuma n'inuma, kubera icaha ca Eva na Adamu n'abo , mu bwinshi cane, bo mu bakomoka kuri bo b'abantu gushika ku kugaruka kwa Kristo mu buninahazwa.

Itan.1:22 : " *Imana irazihezagira iti: «Nimurondoke, mugwire, mwuzure amazi yo mu biyaga. inyoni na zo zigwire kw'isi .»* "

Umuhezagiro w'Imana ushika ku kwiyongera, muri iki gihe uw'ibikoko vyo mu kiyaga n'inyoni, ariko kandi vuba ,uw'abantu. Ekleziya ya Kristo na yo nyene ihamagariwe kugwiza umubare w'abayobokeye bayo, ariko aha, umuhezagiro w'Imana ntuhagije ,kuko Imana irahamagara , ariko nta n'umwe ihatira kwishura ku vyo itanga vy'agakiza.

Itan.1:23 : " *Haba umugoroba , haba igitondo , umusi ugira gatanu .* "

Reka twibuke ko ubuzima bwo mu kiyaga buremwa ku musu ugira gatanu gutyo **butandukanye** n'iremwa ry'ubuzima bwo kw'isi, kubera ikigereranyo cabwo c'impwemu kijanye n'uburyo bwa mbere bw'ubukirisu buvumwe kandi buhakanyi ; ivyoy idini ry'Abagatolika ry'i Roma rizoserukira kuva kw'igenekerezo rya 7 Ntwarante 321, itariki yemewekeye umusi w'akaruhuko w'ikinyoma w'abapagani , umusi wa mbere n' " *umusi w'izuba* " , mu nyuma ukaba wahinduwe izina : Ku musu w'Imana, ni ukuvuga umusi w'Umukama. Iyi nsobanuro yemezwa n'ukuntu ubugatolika bw'i Roma bwabonetse mu ^{kinjana ca gatanu} ^{ca gatanu} n'ubuporotisanti bwabonetse mu ^{kinjana ca gatanu} .

Umusi wa 6

Itang . *Kandi ni ko vyagenze .* "

^{Umusi} wa 6 ugaragazwa n'iremwa ry'ubuzima bwo kw'isi, na ryo nyene, inyuma y'ikiyaga, " *ryaravyaye ibinyabuzima bishingiye ku bwoko bwavyo, amatungo, ibikoko bikwega inda hasi n'ibikoko vyo ku butaka, bishingiye ku bwoko bwavyo* . " Imana iratanguza urugendo rwo kuvyara ivyo binyabuzima vyose . Bazokwiragira mu gihugu cose.

Itang . *Imana ibona ko ari vyiza* .

Uyu murongo wemeza igikorwa categetswe mu murongo w'imbere. Reka twibuke muri iki gihe ko Imana ari yo yaremwe kandi ikayobora ubu buzima bw'ibikoko vyo kw'isi bwavutse kw'isi. Nk'uko biri ku vyo mu kiyaga, ibikoko vyo ku butaka bizobaho mu bumwe gushika igihe c'icaha c'umuntu. Imana ibona ko ico gikoko kiremwanwo uruhara rw'ikigereranyo ari " *ciza* " kandi izogikoresha mu butumwa bwayo bw'ubuhanuzi inyuma y'aho icaha gishizweho . Mu bikoko bikwega inda hasi, " *inzoka* " izogira uruhara runini mu gutuma umuntu akora icaha gikoreshwa na shetani . Inyuma y'icaha, ibikoko vyo kw'isi bizosamburana ubwoko ku bwoko. Kandi ubwo bukazi buzotuma , mu Vyahishuriwe Yohana 13:11 , izina ry'igikoko *riduga riva mw'isi* rigaragaza idini ry'Abaporotisanti mu kibanza caryo ca nyuma cavumwe n'Imana mu gihe c'ikigeragezo ca nyuma c'ukwizera kw'Abadiventisiti gishingiye ku kugaruka kw'ukuri kwa Yezu Kristu kwateguwe mu mpera z'umwaka wa 302 . Ariko rero, reka twibuke ko ubuporotisanti bwatwaye uwo muvumo, abantu benshi ntibavyitaho kuva mu 1843.

Itan.1:26 : " *Imana iravuga iti: Reka tureme umuntu mw'ishusho yacu, asa natwe, aganze amafi yo mu kiyaga, n'inyoni zo mu kirere, n'ibitungwa, n'isi yose, n'ibikwega inda hasi vyose* ."

Mu kuvuga ngo " *Reka dukore* ," Imana ifatanyaga n'igikorwa cayo co kurema isi y'abamarayika b'intahemuka ishingira intahe igikorwa ciwe kandi ikamukikuzanya yuzuye umunezero. Mu gihe c'insanganyamatsiko y'ugutandukana , aha, ishizwe hamwe ku ^{musi} wa 6 , ni iremwa ry'ibikoko vyo kw'isi n'ivy'umuntu, rivugwa muri uyu murongo wa 26, umubare w'izina ry'Imana, ni ukuvuga umubare waronswe ukurikije inyuguti zine " $Ad = 10 + , We = 5 + , Wav = 6 + , We = 5 = 26$ " ; amajambo agize izina ryiwe yahinduwe ngo " YaHWéH " . Iryo hitamwo rirarushiriza kuba ryiza kuko , " *yaremwe mw'ishusho y'Imana* " , " *umuntu* " Adamu aza kumuserukira mu buryo bw'ikigereranyo mu vyaremwe vyo kw'isi nk'ishusho ya Kristo. Imana imuha umuce wiwe w'umubiri n'uw'ubwenge, ni ukuvuga ubushobozi bwo guca urubanza hagati y'iciza n'ikibi bizotuma abazwa . Yaremwe ku musu umwe n'ibikoko, " *umuntu* " azoronka amahitamwo y'ico " *asa* " : Imana canke igikoko , canke " *igikoko* " . None ni mu kureka bakakwegwakwegwa n' " *igikoko* " , " *inzoka* " , Eva na Adamu bazokwikura ku Mana maze batakaze " *ukuntu basa na yo* " . Mu guha umuntu ububasha ku " *bikoko bikwega inda hasi bikwega inda hasi* " , Imana itumira umuntu kuganza " *inzoka* " rero ntareke ngo yigishwe na yo. Ewe ku bantu, Eva azokwitandukanya n'abandi kandi atandukanye na Adamu igihe azohendahenda, akagira icaha co kutumvira.

Imana irazeza umuntu ibiremwa vyayo vyose vyo kw'isi n'ubuzima birimwo kandi bivyara mu biyaga, kw'isi no mu kirere.

Itanguriro 1:27 : " *Nuko Imana irema umuntu mw'ishusho yayo, mw'ishusho y'Imana ni yo yamuremye umugabo n'umugore* ."

^{Umusi} wa 6 umara nk'iyindi, amasaha 24 kandi bisa n'uko ibiremwa vy'umugabo n'umugore bishizwe hamwe aha n'intumbero y'inyigisho yo gucapura ivyaremwe vyavyo. Nkako , Ita. 2 afata iyo kuremwa kw'umuntu mu guhishura ibikorwa vyinshi bishobora kuba vyaranguwe mu misi myinshi. Inkuru y'iki gice ca 1 rero ifata akaranga k'amategeko ihishura agaciro k'ikigereranyo Imana yashaka guha imisi itandatu ya mbere y'indwi.

Iki cyumviro ni ikigereranyo cane uko kigaragaza umugambi w'Imana wo gukiza. " Umugabo " agereranya kandi akavuga ubuhanuzi bwa Kristo na " umugore " agereranya kandi akavuga ubuhanuzi " Ekleziya yatoranijwe " izozuka ivuye kuri we. Ikindi

kandi, imbere y'icaha, igihe nyaco ntaco kimaze kuko mu gihe c'ubutungane, igihe ntikiharurwa kandi uguharura kw'imyaka 6000 kuzotangura mu mpera z'umwaka wa mbere ugaragazwa n'icaha ca mbere c'umuntu . Mu buryo butagira agasembwa, amajoro y'amasaha 12 n'imisi y'amasaha 12 birakurikirana ubudasiba. Muri uwo murongo, Imana ishimika ku gushushanya kw'umuntu yaremwe mw'ishusho yayo bwite. Adamu ntagira intege nke , yuzuye inkomezi kandi yaremwe ashoboye kunanira ibigeragezo vya shetani.

Itan.1:28 : “ *Imana irabahezagira, irababwira iti: «Nimurondoke, mugwire, mwuzure isi, muyigabe. kandi mugabe ifi zo mu kiyaga, inyoni zo mu kirere, n'ibinyabuzima vyose bigendagenda kw'isi .»* ”

Ubutumwa bugenewe n'Imana abantu bose Adamu na Eva ari bo bigereranyo vyabo vy'intango. Cokimwe n'ibikoko, na vyo nyene birahezagirwa, bikaremeshwa kuvyara kugira ngo bigwize abantu. Umuntu aronka ku Mana ububasha ku biremwa vy'ibikoko, ivyo bikaba bisobanura ko adategerezwa kwemera ko bimuganza , biciye ku vyo kwiyumvamwo no ku ntege nke zo mu mutima. Ntakwiye kubagirira nabi ahubwo akwiye kubana na bo mu bumwe. Ivyo, mu gihe c'imbere y'umuvumo w'icaha.

Itan.1:29 : “ *Imana iravuga iti: “Ehe ndabahaye ivyatsi vyose vyera imbuto biri kw'isi yose, n'igiti cose kirimwo ivyamwa vy'igiti vyera imbuto, bizobabera ivyo kurya vyanyu .”* ”

Mu kurema kw'ibimera, Imana yerekana ineza yayo yose n'ubuntu bwayo bwose mu kugwiza igitigiri c'imbuto z'ubwoko bumwebumwe bw'ibimera, ibiti vy'ivyamwa, ibinyampeke, ivyatsi n'imboga. Imana itanga umuntu akarorero k'ingaburo itunganye itera imbere amagara meza y'umubiri n'ubwenge agira akamaro ku mubiri wose w'umuntu n'ubugingo bwawe , no muri iki gihe nk'igihe ca Adamu . Iyi nkuru yashikirijwe kuva mu mwaka w'1843 n'Imana nk'igisabwa ku batoranijwe bayo kandi ifata akamaro kanini kuruta mu misi yacu ya nyuma aho ivyokurya ari vyo bitera ingorane z'ubuhinga bwa shimi, ifumbire, imiti yica udukoko n'ibindi bihonya ubuzima aho kubuteza imbere.

Itan.1:30 : “ *Kandi ibikoko vyose vyo kw'isi, n'inyoni zose zo mu kirere, n'ibikwega inda hasi vyose, birimwo ubuzima, ndabahaye ivyatsi vyose bitoto ngo bibe ivyo kurya. Kandi ni ko vyagenze .* ”

Uyu murongo urerekana urufunguruzo rutuma ubwo buzima buhuye bushoboka. Ibinyabuzima vyose ni ivy'ibikoko, rero nta mvo bifise yo kwigirira nabi. Inyuma y'icaha, ibikoko bizoterana kenshi cane kugira ngo birye, urupfu ruzoca rubitera vyose mu buryo bumwe canke ubundi.

Itanguriro 1:31 : “ *Imana ibona ivyo yaremye vyose, ibona ko ari vyiza cane. Nuko haba umugoroba, haba igitondo, umusi ugira gatandatu .* ”

Ku mpera y'umusi wa 6 Imana irahazwa n'ivyo yaremye , kubera ko umuntu ari kw'isi , bifatwa ko ari " **vyiza cane** " , mu gihe vyari " vyiza " gusa ku mpera y'umusi wa ^{gatanu} .

Intumbero y'Imana yo **gutandukanya** imisi 6 ya mbere y'indwi n'iya 7 ^{yerekanwa} n'ukuntu yashizwe mu mirwi muri iki gice ca 1 c'Itanguriro. Muri ubwo buryo ategura imiterere y'itegeko rya 4 ^{ry'itegeko} ryiwe ry'Imana azoshikiriza mu gihe cabo Abaheburayo bakokowe mu buja bwa Misiri. Kuva kuri Adamu , abantu bararonka imisi 6 kuri 7, buri ndwi, yo gukora ibikorwa vyabo vyo kw'isi. Kuri Adamu, ibintu vyatanguye neza, ariko amaze kuremwa bivuye kuri we, umugore, " *umufasha* " wiwe yahawe n'Imana , azozana icaha mu vyaremwe vyo kw'isi nk'uko Itanguriro 3 rizovyerekana. Kubera urukundo afitiye umugore wiwe, Adamu na we azorya ivyamwa vyabujijwe maze abo bubakanye bose bazosanga bakubiswe n'umuvumo w'icaha. Muri ico gikorwa, Adamu avuga ubuhanuzi bwa Kristo azoza gusangira no kwishura mu kibanza ciwe ikosa ry'Ekleziya yiwe yatoranijwe akundwa . Urupfu rwiwe ku musaraba, mu birenge vy'umusizi Gologota, ruzocungura ikosa ryakozwe kandi, atsinze icaha n'urupfu , Yezu Kristu azoronka uburenganzira bwo kwemera ko abo yatoye bungukira ku butungane bwiwe butunganye. Arashobora rero kubaha ubuzima budahera bwatakaye kuva

kuri Adamu na Eva. Abatowe bazokwinjira hamwe igihe kimwe muri ubu buzima budahera mu ntango z'ikimpumbi ca 7 niho uruhara rw'ubuhanuzi rw'Isabato ruzoranguka. Ushobora rero gutahura igituma iyo nsiguro y'imisi isigaye y'umusi wa yerekanwa mu kigabane ca 2 c'Itanguriro , **itandukanye** n'imisi 6 ya mbere iri mu kigabane ca 1 .

Itanguriro 2

Umusi ugira indwi .

Itan .

Imisi itandatu ya mbere itandukanijwe n' "**igira indwi**" kubera ko igikorwa c'Imana co kurema isi n'ijuru kirangiye. Ivyo vyari ukuri, ku bijanye no gushinga imishinge y'ubuzima yaremwe mu ndwi ya mbere, ariko mbere n'ibindi, ku myaka 7000 na yo nyene ivuga ubuhanuzi. Imisi itandatu ya mbere imenyeshya ko Imana izokora mu bibazo kurwanya ikambi ya shetani n'ibikorwa vyiwe vy'ugusambura mu myaka 6.000. Igikorwa ciwe kizoba ari ugukwegera abo yatoye kuri we kugira ngo abatore mu bantu bose. Azobaha ibimenyamenya bitandukanye vy'urukundo rwiwe kandi azogumya abamukunda kandi bamushima mu mice yiwe yose no mu mice yiwe yose. Kuko abatakora gutyo bazoya mu nkambi yavumwe ya shetani. "*Ingabo*" zivugwa zivuga inguvu nzima z'izo nkambi zibiri zizorwanya no kurwana ku "*isi*" no mu "*majuru*" aho "*inyenyeri zo mw'ijuru*" zizigereranya. Kandi iyo ntambara yo gutoranywa izomara imyaka 6000.

Itanguriro 2:2 : "*Ku musu ugira indwi Imana iraha ibikorwa vyayo yakoze , ku musu ugira indwi iraruhuka ibikorwa vyayo vyose yakoze .*"

Mu mpera z'iyi ndwi ya mbere y'amateka y'isi, ikiruhuko c'Imana cigisha icigwa ca mbere : Adamu na Eva ntibaracumura ; ivyo bisigura ko Imana ishobora kuronka akaruhuko nyakuri. Uburuhuko bw'Imana rero bushingiye ku kuba ata caha kiri mu biremwa vyayo.

Icigwa ca kabiri ni co giteye ubwoba cane kandi kinyegejwe mu ruhande rw'ubuhanuzi rw'uuyu "**musu w'indwi**" ari wo shusho y'ikimpumbi c'imyaka "**y'indwi**" c'umugambi munini wo gukiza wateguwe n'Imana.

Kwinjira mu kinjana "**c'indwi**", citwa "*imyaka igihumbi*" mu Vyahishuriwe Yohana 20:4-6-7, ni co kizoba ari uguheza kw'ugutoranya abatowe. Kandi ku Mana n'abatoranijwe bayo bakijijwe ari bazima canke bazutse, ariko bose bakaninahazwa, ikiruhuko kizoronka kizoba ari ingaruka y'intsinzi y'Imana muri Yezu Kristu ku bansi bayo bose. Mu canditswe c'igiheburayo, inshinga "*yaruhutse*" ni "*shavat*" ikomoka ku muzi umwe n'ijambo "*isabato* ."

Itanguriro 2:3 : "*Imana ihezagira umusi ugira indwi, iraweza, kuko ari wo yaruhukiye ibikorwa vyayo vyose yaremye n'ivyo yakoze .*"

Ijambo Isabato ntirivugwa ariko ishusho yaryo irasanzwe iboneka mu **kwezwa** kw' "**umusi ugira indwi**". Mutahure neza rero icatumye haba ukwo **kwezwa** n'Imana. Avuga ubuhanuzi bw'igihe ikimazi ciwe muri Yezu Kristu kizoronka impembo yaco ya nyuma : umunezero wo kuba akikujwe n'abatowe biwe bose bagaragaje mu gihe cabo ubudahemuka bwabo mu bumaratiri, mu mibabaro, mu gutakaza, kenshi cane, gushika mu rupfu. Kandi mu ntango y'ikimpumbi "**c'indwi**", bose bazoba bazima kandi ntibazosubira gutinya urupfu. Ku Mana n'ikambi yayo y'intahemuka, umuntu yoshobora kwiyumvira imvo y' "**ikiruhuko**" gikomeye kuruta iki? Imana ntizosubira kubona abayikunda bababara, ntizosubira gusangira na bo imibabaro, ni co "**kiruhuko**" ihimbaza "*Isabato y'umusi w'indwi*" yose y'indwi **zacu** zidahera . Ico camwa c'intsinzi yiwe ya nyuma kizoba caronswe n'intsinzi ya Yezu Kristu ku caha n'urupfu. Muri we, kw'isi no mu bandi bantu, yaranguye igikorwa kidashobora kwemerwa : yikoreye urupfu kugira ngo areme abantu biwe yatoranije kandi Isabato yamenyesheje abantu kuva kuri Adamu ko azotsinda

icaha kugira ngo ashikirize ubutungane bwiwe n'ubuzima budahera abamukunda kandi bamukorera mu kwizera ; ikintu Ivyahishuwe 6:2 kimenyeshya kandi kikemeza: “ *Ndaraba, mbona ifarasi yera. Uwayigenderako yari afise umuheto; yahawe igitsibo, arasohoka anesha no kugira ngo aneshe .*”

Kwinjira mu kinjana c'indwi ni co gituma, muri iyi nkuru y'Imana, umusi ugira indwi udapfungwa n'imvugo ngo « *hari umugoroba, hari igitondo, hari ... umusi* ». Mu Vyahishuriwe Yohana yiwe, Kristo azovyura iki kimpumbi c'indwi kandi azohishura ko na co nyene kizoba kigizwe n' " *imyaka igihumbi* " nk'uko Ivyahishuwe 20 :2-4 , nk'ivyo bitandatu vya mbere vyayibanjirije. Kizoba ari igihe c'urubanza rwo mw'ijuru aho abatowe bazobwirizwa gucira urubanza abapfuye bo mu nkambi yavumwe. Ukwibuka icaha rero kuzogumaho muri iyi “ *myaka igihumbi* ” ya nyuma y'Isabato nini ivugwa ubuhanuzi buri mpera y'umusi. Urubanza rwa nyuma ni rwo rwonyene ruzokuraho icyumviro c'icaha igihe , ku mpera y'ikimpumbi ca karindwi , abaguye bose bazoba baratikijwe mu " *kiyaga c'umuriro c'urupfu rwa kabiri .* ”

Imana iratanga insiguro zijanye n'ivyo yaremye vyo kw'isi .

Imburi : Abantu bazimiye babiba amakenga mu gushikiriza iki gice c'Itanguriro 2 nk'igishingantahe ca kabiri coba kivuguruzwa ico mu nkuru y'Itanguriro 1. Abo bantu ntibatahuye uburyo bwo kuvuga inkuru Imana yakoresheje. Mu gitabo c'Itanguriro 1, aravugaga imisi itandatu ya mbere y'irema ryiwe ryose. Hanyuma, kuva mw'Itanguriro 2:4, arasubira gutanga ibindi bintu vy'ido n'ido ku bintu bimwebimwe bitasiguwe mw'Itanguriro 1 .

Itanguriro 2:4 : “ *Izo ni zo nkomoko y'ijuru n'isi, igihe vyaremwe .*”

Izo nsobanuro z'inyongera ni ngombwa cane kuko insiguro y'icaha itegerezwa kuronka insobanuro zayo bwite. Kandi twabonye ko iyo nsiguro y'icaha iri hose mu buryo Imana yatanze ku vyo yashitseko kw'isi no mw'ijuru. Ubwubatsi bw'indwi y'imisi indwi ubwabwo bufise amabanga menshi igihe conyene kizohishurira abatoranjwe na Kristo.

Itanguriro 2 : 5 : “ *Igihe Uhoraho Imana yarema isi n'ijuru, nta gisaka co mw'itongo cari kikirihwo, nta n'icatsi co mw'itongo cari kikirihwo, kuko Uhoraho Imana yari ataragusha imvura kw'isi, kandi nta muntu wo kurima ubutaka yariho .*”

Raba ukuntu izina “ *YaHweh* ” Imana yitiriyeko ryabonetse ku busabe bwa Musa hakurikijwe Kuvayo 3:14-15. Musa yanditse iryo hishurwa ategetswe n'Imana yitwa “ *YaHweh* ” . Ihishurirwa ry'Imana ngaha rifata ivyerekeye kahise karyo kuva mu kuva mu Misiri no mu kuremwa kw'ihanga rya Isirayeli.

Inyuma y'ivyo bintu bisa n'ibihuje n'ubwenge cane hariho ivyiyumviro vyavuzwe ubuhanuzi. Imana ivuga ivy'ukukura kw'ubuzima bw'ibimera, " *ibisaka n'ivyatsi vyo mu mirima* ", ivyo yongerako " *imvura* " n'ukubaho kw' " *umuntu* " azo " *kurima ubutaka* ". Mu mwaka w'1656 , inyuma y'icaha ca Adamu , muri Itanguriro 7:11 , " *imvura* " y' " *umwuzure* " izosambura ubuzima bw'ibimera , " *ibisaka n'ivyatsi vyo mu mirima* " hamwe n' " *umuntu* " n' " *ibiterwa vyawe* " kubera ugukomera kw'icaha.

Itan.2:6 : “ *Ariko umugabo araduga ava mw'isi, abomera ubutaka bwose .*”

Imbere yo gutikiza, imbere y'icaha, Imana " *ivomera isi yose n'igihu* . " Ico gikorwa ni ikigwaneza kandi kirakora kandi kibereye ubuzima butagira icaha, buninahazwa kandi butagira agasembwa. Inyuma y'icaha, ijuru rizorungika ibihuhusi vy'ugusambura n'imvura nyinshi nk'ikimenyetso c'umuvumo waryo.

Ukuremwa kw'umuntu

Itanguriro 2:7 : “ *Uhoraho Imana irema umuntu mu mukungugu wo mw'ivu, imuhumekera mu mazuru impwemu y'ubuzima .*”

Iremwa ry'umuntu rishingiye ku **gutandukanya gushasha** : ukwo " *inkungugu y'isi* " hakurwamwo igice kugira ngo haboneke ubuzima bwakozwe mw'ishusho y'Imana. Muri ico

gikorwa, Imana irahishura umugambi wayo wo kuronka no gutoranya abantu batoranjwe bakomoka kw'isi izogira abadahera.

Iyo Imana imuremye, umuntu ni we Umuremyi wiwe yitaho cane. Zirikana neza ko "amubumba" mu "nkungu y'isi" kandi iyo nkomoko yonyene ni yo ivuga ubuhanuzi bw'icaha ciwe, urupfu rwiwe, n'ugusubira kwiwe mu "nkungu". Ico gikorwa c'Imana kigereranywa n'ico "umubumvyi" akora "igikoresho c'ibumba"; ishusho Imana izovuga muri Yer.18:6 na Rom.9:21. Vyongeye, ubuzima bw' "umuntu" buzovana n' "impwemu" yiwe Imana ihumekera mu "mazuru" yiwe. Ni "impwemu" y'amahaha rero vy'ukuri, si impwemu y'impwemu benshi biyumvira. Ivyo vyose birahishurirwa kugira ngo bitwibutse ingene ubuzima bw'umuntu bugoyagoya, bukaba buvana n'Imana kugira ngo burambe. Biguma ari ivyamwa vy'igitangaza kidahera kuko ubuzima buboneka mu Mana gusa kandi muri Yo yonyene. Ni ukugomba kwiwe kw'Imana kwatumye "umuntu aba ikiremwa kizima." Iyo ubuzima bw'umuntu mwiza canke mubi buramba ni kubera gusa Imana ibiremera. Kandi iyo urupfu rumuteye, ingingo yiwe ni yo iguma igira ikibazo.

Imbere y'icaha, Adamu yaremwe atunganye kandi ataco yakoze, afise ubuzima bukomeye kandi yinjira mu buzima budahera, akikujwe n'ibintu bidahera. Uburyo bw'ivyo yaremye ni bwo bwonyene buvuga ubuhanuzi bw'iherezo ryiwe riteye ubwoba.

Itan.2:8 : "Nuko YaHWéH Imana itera umurima mu buseruko bwa Edeni, ishiramwo umuntu yari yaremye."

Umurima ni ishusho y'ahantu heza cane umuntu asanga akoraniriye hamwe ibintu vyiwe vyose vy'amaso bifise ingaburo kandi biteye umunezero; amashurwe meza atigera azimangana kandi adatakaza imibavu yayo y'imibavu myiza igwiriye gushika aho itagira iherezo. Ivyo biryo vyashikaniwe mw'itongo ntivyubaka ubuzima bwiwe aribwo, imbere y'icaha, butashingiye ku vyo kurya. Ivyokurya rero umuntu arabifungura kugira ngo yishimire. Ugusobanura neza ngo "Imana yateye umurima" birashingira intahe urukundo afitiye ikiremwa cayo. Yaciye aba umurimi kugira ngo ahe umuntu iki kibanza ciza cane co kubamwo.

Ijambo Edeni risobanura "itongo ry'ibinezero" kandi rifashe Isirayeli nk'aho ry'agaciro, Imana ishira iyo Edeni mu buseruko bwa Isirayeli. Kubera "umunezero" wiwe, umuntu ashirwa muri iryo tongo ryiza cane n'Imana, Umuremyi wiwe.

Itang.2:9 : "Hagati mw'itongo, Yehova Imana imeza igiti cose giteye igomwe kubona kandi ciza kuribwa, n'igiti co kumenya iciza n'ikibi."

Ikiranga ubusitani ni ukubaho kw'ibiti vy'ivyamwa bitanga "biteguye kurya" bigize ivyamwa vyavyo bifise uburyohe bwinshi bw'inzobe n'isukari. Bose bari ng'aho kubera umunezero wa Adamu gusa, bakiri bonyene.

Mu murima hari kandi ibiti bibiri bifise ibimenyetso bitandukanye : « igiti c'ubuzima » gifata ikibanza ca mbere, « hagati mw'itongo ». Muri ubwo buryo, itongo n'ishikanwa ryaryo ryiza cane birafitaniye isano ryose na ryo. Hafi yiwe hari "igiti co kumenya iciza n'ikibi." Amaze, mu vyo ryitwa, ijambo "ikibi" rivuga ubuhanuzi bwo gushika ku caha. Turashobora rero gutahura ko ivyo biti bibiri ari amashusho y'ingabo zibiri zizohura kw'isi y'icaha : ikambi ya Yezu Kristu igereranywa n' "igiti c'ubuzima" irwanya ikambi ya shetani, nk'uko izina ry'ico "giti" rivyerekana, yamenye, yarashikiwe, ikurikirana, "ivyiza" kuva umusi wayo uremwa gushika mu kibi; ivyo Imana yita "kumucumurirako." Ndabibutsa ko izo ngingo ngenderwako z' "iciza n'ikibi" ari amahitamwo abiri canke ivyamwa bibiri bishoboka bihushanye birengeje urugero **umwidegemvyo wose** w' "ikiremwa kizima" utanga. Iyo umumarayika wa mbere atabigira, abandi bamarayika bari kuguma baragararije, nk'uko ubumenyi bwo kw'isi ku bijanye n'inyifato y'abantu ubu bwamaze kuvyerekana.

Mu ntumbero yose y'ubuntu y'itongo Imana yateguriye Adamu harimwo iki giti "c'ubumenyi bw'iciza n'ikibi" kiriho kugira ngo kigerageze ubudahemuka bw'umuntu. Ijambo

« ubumenyi » ritegerezwa gutahurwa neza kuko ku Mana inshinga « kumenya » ifata insobanuro ikaze cane yo kwibonera « iciza canke ikibi » izoshingira ku bikorwa vyo kwumvira canke ukutumvira .

Igiti co mw'itongo ni co gifasha gusa mu vy'umubiri ikigeragezo c'ukugamburuka kandi ivyamwa vyaco bitanga ikibi gusa kubera ko Imana yagihaye urwo ruhara mu kugishikiriza nk'ikibujijwe. Icaha ntikikiri kuvyamwa ahubwo kiri mu kubirya uzi ko Imana yabibujije.

Itan .

Ubutumwa bushasha bwo **gutandukanya** burashikirizwa, nk'uko uruzi ruva muri Edeni rugabanyamwo " *amaboko ane* " , iri shusho rivuga ubuhanuzi bw'ivuka ry'abantu uruvyaro rwabo ruzokwiragira kw'isi yose, haba ku ntumbero zine z'ingenzi, canke ku miyaga ine y'ijuru, kw'isi yose. " Uruzi " ni ikimenyetso c'abantu, amazi *ni* ikimenyetso c'ubuzima bw'abantu. Muri ukwo gucapura " *mu maboko ane* " , uruzi ruva muri Edeni ruzokwiragiza amazi yarwo y'ubuzima kw'isi yose kandi ico cyumviro kivuga ubuhanuzi icipfuzo c'Imana co gukwiragiza ubumenyi bwayo ku butaka bwarwo bwose. Umugambi wiwe uzoranguka hakurikijwe Itanguriro 10 mu gutandukanya Nowa n'abahungu biwe batatu inyuma y'iherezo ry'umwuzure w'amazi. Abo bashingantahe b'umwuzure bazokwiragiza uruvyaro ku rundi ukwibuka igihano giteye ubwoba c'Imana .

Ntituzi uko isi yari imeze imbere y'umwuzure, ariko imbere y'uko ibisata vy'abantu bitandukana, isi ituwe yari kuboneka nk'umugabane umwe uvomerwa gusa n'iryo soko ry'amazi ryava mw'itongo rya Edeni . Ibiyaga vyo mu gihugu hagati ntivyariho kandi ni ingaruka z'umwuzure waje gupfuka isi yose mu kiringo c'umwaka .Gushika ku mwuzure, umugabane wose wari uvomerwa n'izo nzuzi zine kandi imigende yazo yagatanga amazi meza ku butaka bwose bw'isi yumutse. Mu gihe c'umwuzure, Umubande wa Gibraltar n'Umubande w'Ikiyaga Gitukura vyarashyize, gutyo bitegura guhingura Ikiyaga Mediterane n'Ikiyaga Gitukura vyatewe n'amazi y'umunyu yo mu biyaga .Mumenye ko kw'isi nshasha aho Imana izoshingira ubwami bwayo, ata kiyaga kizobaho nk'uko Ivyahishuwe 21:1 bivugwa nk'uko ata rupfu ruzoba rukiriho. Amacakubiri ni ingaruka y'icaha kandi uburyo bwaco bukomeye cane buzohanwa n'amazi y'umwuzure asenya. Gusoma ubu butumwa, munsu y'uruhande rwabwo *rw'ubuhanuzi gusa* , " *amaboko ane* " y'uruzi yerekana ibisata bine biranga abantu.

Itanguriro 2:11 : “ Izina ry'urwa mbere *ni Pishoni; Ni ryo rikikuje igihugu cose ca Havila, aho hari inzahabu* .

Izina ry'uruzi rwa mbere rwitwa Pishon canke Fison risobanura : amazi menshi . Aho Edeni Imana yateye hategerezwa kuba ari ho inzuzi Tigiri na Efurate ziriho ubu zikomoka ; ku ruzi Efurate gushika ku musozi Ararati, no ku ruzi Tigiri gushika ku musozi w'i Tauro. Mu buseruko no hagati muri Turukiya haracariho ikiyaga kinini cane citwa Van gifise amazi meza menshi cane . Ayo mazi menshi abatumwe n'umuhezagiro wiwe w'Imana, yaratumye itongo ry'Imana rirumbuka cane. Igihugu ca Havila, kikaba cari kizwi cane kubera inzahabu yaco, nk'uko bamwebamwe babivuga, cari mu buraruko bushira ubuseruko bwa Turukiya y'ubu . Yarashika no ku nkengeru y'ikiyaga c'ubu citwa Jéorgie. Ariko iyo nsobanuro iratera ingorane kuko nk'uko Itanguriro 10:7 ibivuga, « *Havila* » ni « *mwene Kushi* » , we ubwiwe « *mwene Hamu* » , kandi yerekana Etiyopiya iri mu bumanuko bwa Misiri. Ivyo bituma nshira iki gihugu ca " *Havila* " muri Etiyopiya, canke muri Yemeni, aho hari amamine y'inzahabu Umwamikazi wa Sheba yashikaniye Umwami Salomo .

Itanguriro 2:12 : “ *Inzahabu y'ico gihugu iratyoroye; bedellium n'amabuye y'agaciro na vyo nyene biraboneka ng'aho* .

" *Inzahabu* " ni ikimenyetso c'ukwizera kandi Imana irahanurira Etiyopiya, ukwizera gutyoroye. Kizoba ari co gihugu conyene kw'isi cose cazigamye iragi ry'idini ry'Umwamikazi wa Sheba amaze kubana n'Umwami Salomo. Reka twongereko kandi ku

nyungu yabo yuko mu kwikukira kwabo kwazigamye mu binjana vy'umwiza w'idini wari uranga abantu bo mu Buraya bw'Uburengero " bwa gikirisu ", Abanyaetiopiya bagumye ukwizera kwa gikirisu kandi bagakurikiza Isabato y'ukuri baronse biciye mu guhura na Salomo. Intumwa Filipino yabatije umukristo wa mbere w'Umunyetiyopiya nk'uko bigaragara mu Vyakozwe n'intumwa 8:27-39 Yari umusuku w'umwamikazi Kandake kandi abantu bose bararonse inyigisho ziwe z'idini. Ikindi kintu gishingira intahe umuhezagiro w'abo bantu: Imana yarabakingiye abansi babo biciye ku gikorwa c'intambara cakoze kandi gifatwa ku bushake n'umugendesha ubwato rurangiranwa yitwa Vasco de Gama.

Mu kwemeza ibara ry'urukoba rwirabura rw'Abanyaetiopiya, *ibuye ry''' onyx* " ni " ryirabura " mu rangi kandi rigizwe n'umuyagankuba witwa silicon dioxide ; ubutunzi bwongereweko kuri iki gihugu ; kuko ikorehwa ryayo mu guhingura ama transistors rituma rishimwa cane muri iki gihe .

Itanguriro 2:13 : “ *Izina ry'uruzi rwa kabiri ni Gihoni; Ni ryo rikikuje igihugu cose ca Kushi .*

Reka twibagire “ inzuzi ” maze dushire mu kibanza cazo abantu zigereranya. Abo bantu ba kabiri “ *bakikuje igihugu ca Kushi,*” ni ukuvuga Etiyopiya . Abakomoka kuri Shemu bazokwiragira mu gihugu cose c'Abarabu no mu Buperesi. Mu vy'ukuri ikikuje akarere ka Etiyopiya, rero gishobora kugereranywa no kwerekanwa n'izina ry''' uruzi " " Gihoni ". Mu misi yacu ya nyuma, iyo entourage ni idini " ry'abayisilamu " ry'Abarabu n'Ubuperesi. Gutyo, imiterere y'intango y'irema irasubirwamwo ku mpera y'ibihe.

Itanguriro 2:14 : “ *Izina ry'uwugira gatatu ni Hidekeli ; Ni ryo ritemba mu buseruko bwa Ashuri. Uruzi rwa kane ni Efurate .*

" *Hiddekel* " bisigura " Uruzi rw'Ingwe " , kandi abantu bazotorwa boba ari Ubuhinde bugereranywa n' " Ingwe ya Bengali " ; Aziya n'ubuhinga bwayo bwo mu buseruko bwavuzwe mu buryo butari bwo ko ari " ubwoko bw'umuhondo " rero burahanurwa kandi burahangayikishijwe kandi mu vy'ukuri buri " *mu buseruko bwa Ashuri* " . Muri Dan .

Izina “ *Efurate* ” risobanura : amashurwe , uburumbuke. Mu buhanuzi bwo mu Vyahishuriwe Yohana, “ *Efurate* ” igereranya Uburayi bwo mu Burengero n'amashami yayo, Amerika na Ostraliya, Imana yerekana ko ziganzwa n'intwari y'idini ry'abapapa b'Abaroma, iyo na yo ikaba yita n'igisagara caco, " *Babiloni ikomeye .* " Uwo murongo wa Nowa uzoba uwa Yafeti ushika mu burengero uja mu Bugiriki no mu Buraya, no mu buraruko uja mu Burusiya. Uburayi bwari ubutaka aho ukwizera kwa gikirisu kwashikiye ivyiza n'ibibi vyose inyuma y'ugutemba kw'igihugu ca Isirayeli ; amajambo y'ibimenyetso " amashurwe, uburumbuke " arabereye kandi hakurikijwe ikimenyetso, abahungu ba Leya, umugore atakundwa bazoba benshi kuruta aba Rasheli, umugore Yakobo yakunda.

Ni vyiza gusanga muri ubu butumwa ivyibutsa ko naho vyari bifise amacakubiri yose y'idini ya nyuma, ubwo bwoko bune bw'amateka yo kw'isi bwari bufise Imana imwe y'umuremyi nka Data , kugira ngo bushingire intahe ukubaho kwavyo.

Itang.2 :15 : “ *Uhoraho Imana afata uwo muntu amushira mw'itongo rya Edeni ngo aririme kandi arizigame .*

Imana iha Adamu akazi karimwo “ *kurima no kubungabunga* ” itongo. Uburyo bw'ukwo kurima ntitubuzi, ariko bwakorwa ata n'urushe imbere y'icaha. Na we nyene , ata buryo na bumwe bw'ubukazi mu vyaremwe vyose, uburinzi bwiwe bwarorohejwe ku buryo burengeje urugero. Yamara rero uwo murimo w'uburinzi wari usobanura ko hariho akaga kazoca gafata uruhande nyarwo kandi rutomoye : uguhendahenda kw'ivyiyumviro vy'abantu muri iryo tongo nyene .

Itang.2 :16 : “ *Uhoraho Imana itegeka umuntu ati: «Ushobora kurya ivyamwa vy'igiti cose co muri iri tongo. »*

Ibiti vy'ivyamwa vyinshi cane birashirwa ku ruhande rwa Adamu ku buntu. Imana iramuzuzanya birenze ivyo akeneye birimwo guhaza ivyipfuzo vy'ibifungurwa biciye mu gutandukanya uburyohe n'ibimota neza. Ivyo Imana itanga ni vyiza, ariko ni igice ca mbere gusa c' " *itegeko* " yahaye Adamu. Igice ca kabiri c'iryo " *rutonde* " kirakurikira.

Itang .

Mu " *rutonde* " rw'Imana iki gice kirakomeye cane, kuko iterabwoba rizoshikirizwa rizokoresha ataco rihinduye igihe nyene ubugararizi, ivyamwa vy'icaha, buzoba bwarangiye kandi burangutse. Kandi ntimwibagire ko kugira ngo umugambi wo gutorera umuti icaha kw'isi yose uranguke, Adamu azobwirizwa kugwa. Kugira ngo dutahure neza ibigiye kuba, reka twibuke ko Adamu akiri wenyene igihe Imana imugabisha mu kumushikiriza " *itegeko* " ryayo ryo kutarya ku " *giti kimenyekanisha iciza n'ikibi* ", ni ukuvuga ko adagaburirwa n'ivyiyumviro vya shetani. Vyongeye, mu bijanye n'ubuzima budahera, Imana yategerezwa kumusigurira ico " *gupfa* " bisobanura. Kuko iterabwoba riri ng'aho, muri iki " *uzopfa* ". Mu ncamake, Imana iha Adamu ishyamba ariko ikamubaza igiti kimwe. Kandi ku bantu bamwebamwe iyo nzira yonyene ntishobora kwihanganirwa, niho igiti kinyegeza ishyamba, nk'uko imvugo ivuga . Kurya ku " *giti co kumenya iciza n'ikibi* " bisigura kugaburira inyigisho ya shetani asanzwe afise impwemu yo kugarariza Imana n'ubutungane bwayo. Kuko " *igiti* " kibujijwe gishizwe mw'itongo ni ishusho y'umuntu wiwe , nk'uko " *igiti c'ubuzima* " ari ishusho y'akaranga Yezu Kristu.

Itang.2:18 : " *YaHWéH Imana iravuga iti : « Si vyiza ko umuntu aba wenyene ; Nzomugira umufasha akwiriye .*

Imana yaremye isi n'abantu kugira igaragaze ineza yayo n'ububisha bwa shetani. Umugambi wiwe wo gukiza turahishurirwa mu bintu bizokurikira. Kugira utahure, umenye ko umuntu afise uruhara rw'Imana mu buryo bw'umuntu imutuma yiyumvira, akora kandi avuga nk'uko we ubwiwe yiyumvira, akora kandi avuga. Uwo Adamu wa mbere ni ishusho y'ubuhanuzi ya Kristo Paulo azoshikiriza nk'Adamu mushasha.

Kugira umuntu ahishure ububisha bwa shetani n'ivyiza vy'Imana, birakenewe ko Adamu akora icaha kugira ngo isi iganzwe na shetani n'ibikorwa vyawe bibi bimenyekane kw'isi yose. Iciumviro c'ababiranye kiriho gusa kw'isi yaremwe kubera icaha, kuko iyo duo yaremwe gutyo ni kubera imvo y'impwemu ivuga ubuhanuzi bw'ubucuti bwa Kristo w'Imana n'Umugeni wiwe akena abatowe biwe. Uwatoranijwe ategerezwa kumenya ko ari we ashikirwa n'ivyago kandi ari we aronka inyungu mu mugambi w'Imana w'agakiza ; ni we yashikiye n'icaha cagizwe ngo kibe ngombwa ku Mana kugira ngo amahereze ishobore gucira urubanza shetani, kandi ni we azoronka inyungu ku buntu bwiwe bukiza kuko, azi inshingano afise ku kubaho kw'icaha, we ubwiwe azoriha igiciro c'impongano y'icaha muri Yezu Kristu. Rero, ubwa mbere, Imana yasanze irungu ritari ryiza kandi urukundo rwari rukeneye cane ku buryo yari yiteguriye kwishura igiciro kinini kugira ngo ruronge. Iryo shirahamwe, iyo nzira y'ugukorana amaso mu yandi, yemerera gusangira, Imana ivyita " *imfashanyo* " kandi umugabo azofata iryo jambo igihe azovyura umugenzi wiwe w'umugore w'umuntu. Nkako, azotuma agwa, amujana mu caha biciye mu rukundo. Ariko urwo rukundo Adamu yakunze Eva rumeze nk'urukundo Kristu yakunze abo yatoranije basanze ari abanyavyaha, bakwiye urupfu rw'ibihe bidahera.

Itang.2:19 : " *Uhoraho Imana irema ibikoko vyose vyo mw'ishamba n'inyoni zose zo mu kirere, ibizanira Adamu ngo arabe uko yovyita: kandi uko Adamu yise ikiremwa cose kizima, ni ryo ryabaye izina ryaco .*

Uwumusumba ni we aha izina ikimurengeye. Imana yariyihaye izina ryayo kandi mu guha Adamu ubwo burenganzira, iremeza gurtyo ukuganza kw'umuntu ku biba kw'isi vyose. Muri iyo nzira ya mbere y'irema ryo kw'isi, ubwoko bw'ibikoko vyo mw'ishamba n'inyoni zo mu kirere buragabanywa maze Imana ikabizana kuri Adamu, nk'uko izobijana imbere y'umwuzure bibiri bibiri gushika kuri Nowa.

Itan.2:20 : “ *Uwo muntu yita amazina ibitungwa vyose n'inyoni zo mu kirere n'ibikoko vyose vyo mw'ishamba ; mugabo umuntu ntazoronka umufasha abereye . Ivyo bikoko vyitwa imbere y'amateka vyaremwe inyuma y'icaha kugira ngo bikomeze ingaruka z'umuvumo w'Imana uzotera isi yose harimwo n'ikiyaga . Mu gihe c'ukutagira icaha , ubuzima bw'ibikoko bugizwe n' " inka " zifise akamaro ku muntu, " inyoni zo mu kirere " n' " ibikoko vyo mu mirima " vyigenga cane . Ariko muri iki kiganiro ntiyaronse umuntu wo kumugereranya kuko ntarabaho .*

Itan.2:21 : “ *Maze YaHWéH Imana iteza Adamu itiro ryinshi, arasinzira ; afata urubavu rwiwe rumwe ararufunga inyama mu kibanza carwo .*

Ikete ryahawe iyo nzira yo kubaga rirushiriza guhishura umugambi wo gukiza. Muri Mikaheli, Imana irikura mw'ijuru, iravaho kandi iritandukanya n'abamarayika bayo beza ari vyo bimenyerewe mu " itiro ryinshi " Adamu yinjijemwo. Muri Yezu Kristu yavutse mu mubiri, urubavu rw'ubumana rurafatwa maze amaze gupfa n'ukuzuka kwiwe, ku ntumwa ziwe cumi n'ibiri, arema « *umufasha wiwe* » wiwe, uwo yafashe uruhande rwiwe rw'umubiri n'ivyaha vyawe kandi akamuha « *Mpwemu Yera* » wiwe. Insobanuro y'impwemu y'iri jambo « *imfashanyo* » ni nini cane kuko iha Ekleziya yiwe, Uwatoranijwe, uruhara rw' « *umufasha* » mu gushitsa umugambi w'agakiza no mu gutorera umuti icaha kw'isi yose n'iherezo ry'abanyavyaha .

Itan.2:22 : “ *Imana YaHWéH irema umugore mu rubavu yari yakuye kuri uwo mugabo, iramuzanira uwo mugabo .”*

Gutyo, ukuremwa kw'umugore kurahanura ivy'Uwatoranijwe na Kristo. Kuko mu kuza mu mubiri niho Imana ihingura ishengeru ryayo ry'intahemuka kuba icaha c'akameremere kayo k'umubiri. Kugira ngo Imana ikize abatowe mu mubiri, yategerezwa kwifata mu mubiri. Kandi kandi, afise muri we ubuzima budahera, yaje kubusangira n'abatowe biwe.

Itan.2:23 : “ *Adamu aravuga ati: Uyu ni igufa ry'amagufa yanje, n'inyama y'umubiri wanje ! Azokwitwa Umugore, kuko yakuwe mu Mugabo .*

Imana yaje kw'isi kugira ngo yemere ivy'isi kugira ngo ishobore kuvuga ku bijanye n'Uwo yatoye ivyo Adamu avuga ku bijanye n'umugenzi wiwe w'umugore yita izina ry'*umugore* . Ivyo biragaragara cane mu giheburayo kuko ijamba ry'igitsina-gabo ry'umugabo, " ish, " rihinduka " isha " ry'ijamba ry'igitsina-gore ry'umugore. Muri ico gikorwa aremeza ubukuru bwiwe kuri we. Ariko amaze kumukurwako, uwo " *mugore* " azoba uwudakenewe kuri we nk'aho " *urubavu* " rwakuwe mu mubiri wiwe rwoshaka kumugarukako rugafata ikibanza carwo. Muri ivyo bintu bidasanzwe, Adamu azokwiyumvamwo umugore wiwe nk'uko umuvyeyi azokwiyumvamwo umwana azovyara amaze kumutwara mu nda yiwe. Kandi iyo experience na yo nyene Imana iyibaho kuko ibiremwa bifise ubuzima irema biyikikuje ni abana bamuvako ; ivyo bikaba bimugira Umuvyeyi nk'Umuvyeyi.

Itan.2:24 : “ *Ni co gituma umugabo azosiga se na nyina, yifatanya n'umugore wiwe, bakaba umubiri umwe .”*

Muri uyu murongo Imana iraserura umugambi wayo ku batowe bayo kenshi bazobwirizwa guca mu migenderanire y'umuryango w'umubiri kugira ngo bafatanye n'Uwatowe yahezagiwe n'Imana. Kandi ntimwibagire ko ubwa mbere, muri Yezu Kristu, Mikaheli yasize ikibanza ciwe co kuba Data wo mw'ijuru kugira ngo aze aronke urukundo rw'abigishwa biwe batoranijwe kw'isi ; ivyo ku rugero rw'uko yahakanye gukoresha ububasha bwiwe bw'Imana kugira ngo arwanye icaha na shetani . Aha niho dutahura ko insasanuro z'**ugutandukana** n'ugusangira zidashobora gutandukanywa . Ku isi, uwatowe ategerezwa **gutandukanywa** n'abo akunda mu buryo bw'umubiri kugira ngo yinjire mu **bumwe** bw'impwemu maze abe " umwe " na Kristu n'abatoranijwe biwe bose, n'abamarayika biwe beza b'intahemuka.

Icipfuzo c' " *urubavu* " co gusubira mu kibanza caco c'intango gisanga insobanuro yaco mu guhuza ibitsina kw'abantu, igikorwa c'umubiri n'impwemu aho umugabo n'umugore mu mubiri baba umubiri umwe.

Itan.2:25 : “ *Uwo mugabo n'umugore wiwe bompi bari gusa, ntibagira isoni .*”

Ubusambanyi bwo ku mubiri ntibutera ubwoba abantu bose. Hariho abayoboke b'ivy'ibidukikije. Kandi mu ntango z'amateka y'abantu, ubusa ntibwatuma umuntu agira " *isoni* . " Kugaragara kw' " *isoni* " kuzoba ari ingaruka y'icaha, nk'aho kurya ku " *giti co kumenya iciza n'ikibi* " vyoshobora gufungura ubwenge bw'umuntu ku ngaruka gushika ubu zitamenyekanye kandi zirengagijwe. Mu vy'ukuri, ivyamwa vy'igiti kibujijwe ntibizoba ari vyo bizotuma haba iyo mpinduka, bizoba ari vyo bizotuma haba uburyo gusa, kuko uwuhindura agaciro k'ibintu n'ubumenyi ni Imana kandi ni yo yonyene. Ni we azovyura inyiyumvo y' " *isoni* " ababiranye b'abanyavyaha bazokwiyumva mu vyiyumviro vyabo ku bijanye n'ubwambure bwabo bw'umubiri butazoba ari bwo buzobatera ; kuko ikosa rizoba ari iry'inyifato runtu kandi rizoba ryerekeye gusa ubugarariji bushizwe mu ngiro, bugaragazwa n'Imana.

Mu guca irya n'ino inyigisho yo mw'Itanguriro 2, Imana yabanje kudushikiriza ukwezwa kw'ikiruhuko canke Isabato y'umusi ugira indwi ivuga ubuhanuzi bw'ikiruhuko gikomeye kizohabwa mu kinjana c'indwi nk'uko kizohabwa abatowe bayo b'intahemuka. Ariko ico kiruhuko categerezwa gutsindwa n'intambara yo kw'isi Imana izorwanya icaha na shetani, mu kwigira umuntu muri Yezu Kristu. Ivyo Adamu yaciyemwo kw'isi vyari bigereranya uwo mugambi wo gukiza Imana yateguye. Muri Kristo, yabaye umubiri kugira ngo areme Uwatoranijwe wiwe w'umubiri azoheza aronke umubiri wo mw'ijuru usa n'uw'abamarayika.

Itanguriro 3

Gutandukana n'icaha .

Itanguriro 3:1 : “ *Inzoka yari umunyabwenge kuruta ibikoko vyose vyo mw'ishamba Uhoraho Imana yari yaremye. Abwira uwo mugore ati : « Mbega vy'ukuri Imana yaravuze ngo ntimize murye ivyamwa vy'igiti cose co muri iri tongo ? »* »

Iyo " *inzoka* " y'umukene yari ifise amagorwa yo gukoreshwa nk'umupfumu n'abamarayika " b'ubuhendanyi " kuruta abandi *bose* baremwe n'Imana . Inyamaswa zikwega inda hasi nk' " *inzoka* " zitavuga ; ururimi rwari ikintu kidasanzwe c'ishusho y'Imana yahawe umuntu. Shetani imutuma avugana n'uwo mugore mu gihe atandukanye n'umugabo wiwe. Ukwo kwitandukanya n'abandi bizomutera urupfu kuko iyo Adamu ariho, shetani yari kugorwa cane no kuyobora umuntu ngo arenganye itegeko ry'Imana.

Yezu Kristu yarahishuye ukubaho kwa shetani, uwo avuga mu kuvuga muri Yohana 8:44 ko ari " *se w'ibinyoma n'umwicanyi kuva mu ntango .* " Amajambo yiwe afise intumbero yo guhungabanya ibintu vy'ukuri vy'abantu kandi ku " Ego canke Oya " bisabwa n'Imana , yongerako " ariko " canke " kumbure " bikuraho ibintu vy'ukuri bitanga inkomezi ku kuri. Itegeko ryatanze n'Imana ryakiriwe na Adamu aca arirungikira umugore wiwe, ariko ntiyumvise ijwi ry'Imana yatanze iryo tegeko. Rero amakenga yiwe aguma ku mugabo wiwe, nk'uko : « Mbega yaratahuye ivyo Imana yamubwiye ? »

Itang.3: 2 : “ *Umugore abwira inzoka ati : « Turashobora kurya ivyamwa vy’ibiti vyo mw’itongo . »* »

Ivyemezo bisa n’ibishigikira ivyo shetani avuga ; arazirikana kandi akavuga n’ubwenge . Uwo " mugore " akora ikosa ryiwe rya mbere mu kwishura " inzoka " ivuga ; ivyo bikaba bitari ibisanzwe. Ica mbere, aratsimbataza ineza y’Imana yabahaye uburenganzira bwo kurya ivyamwa vy’ibiti vyose, kiretse icabujijwe.

Itang.3: 3 : “ *Ariko ku vyamwa vy’igiti kiri hagati mw’itongo, Imana yaravuze iti : Ntimuze mubiryeko, ntimuze mubikoreko, kugira ngo ntimupfe .* »

Ubutumwa bwa Adamu bw’urutonde rw’Imana buboneka mu mvugo ngo “ *kugira ngo ntimupfe .*” Ayo si yo majambo nyayo Imana yavuze kuko yabwiye Adamu iti : « *umusi uzoyirya uzopfa* ». Gucika intege kw’amajambo y’Imana kuzotuma icaha kirangizwa. Mu gushingira intahe ukugamburuka Imana kwiwe kubera imvo y' " *ubwoba* " uwo " *mugore* " aha shetani ubushobozi bwo kwemeza ubwo " *bwoba* " nk’uko we abivuga ko butagira ishingiro.

Itang.3: 4 : “ *Inzoka ibwira uwo mugore iti : «Ntimuzopfa vy’ukuri ; »* »

Kandi Umubeshi Mukuru arihishura muri iri jambo rivuguruza amajambo y’Imana : “ *ntimuzopfa ata kabuza .*”

Itang.3: 5 : “ *Ariko Imana irazi ko umusi muzokirya, amaso yanyu azohumuka, mube nk’imana, mumenye iciza n’ikibi .* »

Ubu rero ategerezwa gushingira intahe urutonde rwatanzwe n’Imana, urwo arushirako icyumviro kibi kandi c’ubwikunzi : Imana ishaka kukugumiza mu bukene no mu bukene. Ashaka kukubura kuba nka we abigiranye ubwikunzi. Ashira ahabona ubumenyi bw’iciza n’ikibi nk’akarusho Imana ishaka kwizigamira yonyene. Ariko nimba hari inyungu mu kumenya iciza, inyungu yo kumenya ikibi iri hehe ? Ivyiza n’ibibi ni ibihushanye rwose nk’umurango n’ijoro, umuco n’umwiza kandi ku Mana ubumenyi ni ukugira canke gukora. Mu vy’ukuri, Imana yari yaramaze guha umuntu ubumenyi **bw’ubwenge** bw’iciza n’ikibi mu **kwemerera** ibiti vyo mw’itongo no **kubuza** ikigereranya " iciza n’ikibi " ; kuko ari ishusho y’ikigereranyo ya shetani yashikiwe n’ibintu vy’ukuri bikurikirana, “ *ivyiza* ” hanyuma “ *ibibi* ” mu kugarariza Umuremyi wiwe.

Itanguriro 3: 6 : “ *Uwo mugore abonye ko ico giti ari ciza kuribwa, kandi ko giteye igomwe ku maso, kandi ko ari igiti co kwipfuzwa co gutuma umuntu agira ubwenge , . yambura ivyamwa vyaco arabirya ; Araheza aha n’umugabo wiwe bari kumwe na we, na we ararya .* »

Amajambo yasohotse muri iyo nzoka yarafise ingaruka zayo, amakenga arazimangana maze uwo mugore arushiriza kwemera ko iyo nzoka yamubwiye ukuri. Ivyamwa bisa n’ivyiza kuri we kandi bimuryohera mu maso, ariko ikiruta vyose, abona ko “ *ari ivy’agaciro mu gufungura ubwenge* ”. Shetani ironka igisubizo yariko ararondera, aherutse gutora

umuyoboke w'ingeso yiwe y'ubugarariji. Kandi mu kurya ivyamwa vyabujijwe, we ubwiwe aba igiti co kumenya ikibi. Yuzuye urukundo afitiye umugore wiwe, uwo atari yiteguriye kwemera gutandukana na we, Adamu ahitamwo gusangira iherezo ry'urupfu rwiwe kuko azi ko Imana izoshira mu ngiro igihano ciwe co gupfa. Kandi kurya ivyamwa vyabujijwe mu gihe c'inyuma, ni ababiranye bose bazobabazwa n'ubutegetsu bw'agahahazo bwa shetani. Ariko rero, ikintu giteye ubwoba ni uko urwo rukundo rwuzuye urukundo rumeze nk'urwo Kristu azokwiyumvamwo Uwo Yatoye, na we nyene akemera kumupfira. Vyongeye, Imana irashobora gutahura Adamu.

Itang.3: 7 : “ Amaso yabo bompzi arahumuka, bamenya ko bari gusa, badodera amababi y'umusukoni, bikorera ibitambaro .

Muri ako kanya, igihe icaha cari carahazagabwe n'umugabo n'umugore, niho hatangura guharura imyaka 6000 yateguwe n'Imana. Ica mbere, umutima wabo urahindurwa n'Imana. Amaso yari yaragize uruhara mu kwipfuzwa ivyamwa " bityoshe kubona " ni abashikiwe n'urubanza rushasha rw'ibintu. Kandi akarusho bari biteze kandi barondera gahinduka akaga, kuko bumva " isoni " ku bijanye n'ubwambure bwabo gushika ico gihe butagira ingorane, haba kuri bo, canke ku Mana. Ubwambure bwo ku mubiri bwari bwapfutswe bwari gusa umuce w'umubiri w'ubwambure bwo mu vy'impwemu abo babiri b'abatwambura bari basanzemwo. Ubwo bwambure bw'impwemu bwababuze ubutungane bw'Imana kandi igihano c'urupfu kirabanjiriramo, ku buryo ukuvumbura ubusa bwabo kwari ingaruka ya mbere y'urupfu rwatanzwe n'Imana. Gutyo, urupfu rwari ingaruka y'ubumenyi bw'ikibi bwashikiwe; ivyo Paulo yigisha igihe avugaga muri Rom.6:23 : “ kuko impembo y'icaha ari urupfu.” Kugira ngo abo bubakanye b'abagarariji bapfuke ubusa bwabo, baciye bafata ingingo y'abantu, iyo nzira yari iyo " kudoda amababi y'umusukoni " kugira ngo bakore " imikanda ". Ico gikorwa mu buryo bw'impwemu kigereranya ukuntu umuntu agerageza kwitsimbataza. “ Umukanda ” uzoba ikimenyetso c' “ ukuri ” muri Ef.6:14. " Umukanda " wakozwe mu " mababi y'umusukoni " na Adamu rero uri mu kurwanya, ikimenyetso c'ikinyoma **umunyavyaha** yihisha inyuma kugira ngo yiruhutse.

Itang.3: 8 : " Bumva ijwi ry'Uhoraho Imana agendagenda mw'itongo mu gicugu, Adamu n'umugore wiwe bihisha imbere y'Uhoraho Imana mu biti vyo mw'itongo . "

Uwusesa imitima n'imitima arazi ivyo biheze kandi bihuye n'umugambi wiwe wo gukiza. Iyi ni intambwe ya mbere gusa izoha shetani ahantu ho guhishura ivyiyumviro vyawe n'akameremere kiwe kabi. Ariko ategerezwa guhura n'uwo mugabo kuko afise vyinshi amubwira. None umuntu ntahutira guhura n'Imana, Se wiwe, Umuremyi wiwe, iyo ubu arondera guhunga gusa, ni co gituma atinya cane kwumva ibitutsi vyayo. Kandi ni hehe wokwihisha muri iri tongo ngo Imana ntiyibone? Na none, kwizera ko " ibiti vyo mw'itongo " bishobora kumuhisha mu maso, bishingira intahe ivyiyumviro Adamu yaguyemwo kuva aba umunyavyaha.

Itang.3: 9 : “ Ariko YaHWéH Imana ahamagara Adamu, iramubaza iti: Uri hehe? »

Imana irazi neza aho Adamu yihishije ariko imubaza ikibazo ngo, “ uri hehe? ” kugira ngo amushireko ukuboko kw'imfashanyo no kumukwegera mu kwatura ikosa ryiwe.

Itang.3: 10 : “ Aravugaga ati, Numvise ijwi ryawe mw'itongo, ndatinye kuko nari gusa, ndihisha .

Inyishu ya Adamu ubwayo ni ukwatura ukutumvira kwiwe kandi Imana izokoresha amajambo yiwe kugira ngo ironke uburyo bwayo bwo kwerekana ubumenyi bw'icaha.

Itang.3: 11 : “ YaHWéH Imana iravugaga iti : Ni nde yakubwiye ko uri gusa? Mbega wariye ivyamwa vy'igiti nakubwiye ko utarya? »

Imana ishaka guhatira Adamu kwatura ikosa ryiwe. Kuva ku deduction imwe gushika ku yindi yarangije amubaza ikibazo gitomoye : " Wariye ku giti nakubujije kuryako? " .

Itang.3:1 2 : “ *Uwo mugabo aramwishura ati , Umugore wampaye ngo tubane, ni we wamvyariye kuri ico giti, ndarya .* ”

Naho ari ukuri, inyishu ya Adamu si ininahazwa. Arafise ikimenyetso ca shetani muri we kandi ntagishobora kwishura ngo ego canke oya, ariko nka Shetani, yishura mu buryo buzunguruka kugira ngo ntiyemere gusa icaha ciwe gikomeye cane. Arashika aho yibutsa Imana uruhara afise muri ivyo bintu vyamushikiye, kuko yamuhaye umugore wiwe, ari we munyavyaha wa mbere, yiyumvira ko yari imbere yiwe. Igikomeye cane muri iyo nkuru ni uko vyose ari ukuri kandi Imana ntibizi kuko icaha cari gikenewe mu mugambi wayo. Ariko aho yihenda ni uko mu gukurikiza akarorero k’uwo mugore, yerekanye ko amukunda cane ku buryo Imana yamugirira nabi, kandi iryo ni ryo ryari ikosa ryiwe rikomeye. Kuko kuva mu ntango, Imana yasavye gukundwa kuruta vyose n’abantu bose.

Itan.3:1 3 : “ *Uhoraho Imana abaza uwo mugore ati : « Kuki wakoze ivyo ? Uwo mugore aramwishura ati : «Inzoka yampenze, ndayirya . »* ”

Umucamanza mukuru aca ahindukirira uwo mugore aregwa n'uwo mugabo, na ho nyene inyishu y'uwo mugore irahuye n'ukuri kw'ibintu : « *Inzoka yanyosheje, ndarya* ». Yaciye rero areka ngo bamukwegere kandi iryo ryari ikosa ryiwe ry’urupfu.

Itan.3:1 4 : “ *Uhoraho Imana abwira iyo nzoka ati : « Ko wakoze ivyo, uravumwe kurusha ibikoko vyose vyo mw’ishamba: uzogendera ku nda yawe, uzorya umukungugu imisi yose y’ubuzima bwawe . ”* ”

Ico gihe, Imana ntibaza "inzoka" igituma yakoze ivyo, kuko Imana itazi ko yakoresheje nk'umupfumu na Shetani, shetani . Iherezo Imana iha “inzoka” mu vy’ukuri ryerekeye shetani ubwiwe. Ku "nzoka" iyo nzira yari iyo gukoreshwa ubwo nyene, ariko kuri shetani yari ubuhanuzi gusa bworanguka inyuma y'intsinzi ya Yezu Kristu ku caha n'urupfu. Dushingiye ku Vyahishuriwe Yohana 12:9, uburyo bwa mbere bwo gukoresha iyo nzira ni ubwo kwirukanwa mu bwami bwo mw’ijuru ari kumwe n’abamarayika babi bari mu nkambi yiwe. Baciye bajugunwa kw’isi, iyo batazosubira kuvako gushika bapfuye , kandi mu myaka igihumbi, bari ukwabo kw’isi yasambutse, Shetani yari gukwegakwega mu mukungugu wari warakiriye abapfuye kubera we be n’umwidegemvyo yari yarakoresheje nabi . Kw’isi bavumwe n’Imana, bazokwigenza nk’inzoka, bompfi bafise ubwoba kandi bafise ubwenge kuko batsinzwe na Yezu Kristu kandi bahunga uwo muntu yababereye umwansi. Bazogirira nabi abantu bihishije mu kutaboneka kw’imibiri yabo yo mw’ijuru mu kuyiteranya .

Itang.3:1 5 : “ *Nzoshira urwanko hagati yawe n’uruvyaro rwiwe ;* ”

Iyo iyo nteruro ikoresheje ku “nzoka”, yemeza ukuri kwashikiwe n’ivyo umuntu abona. Ikoreshwa ryaryo kuri shetani ni ryo ry’agahomerabunwa kuruta. Urwanko ruri hagati y’ikambi yiwe n’abantu ruremezwa kandi ruremezwa. " *Uruvyaro rw’umugore amenagura umutwe wiwe* " ruzoba urwa Kristo n’abatoranijwe biwe b’intahemuka. Amaherezo azoyisambura, ariko imbere y’ivyo, amadayimoni azoba afise ubushobozi buhoraho bwo « *gukomeretsa igitsintsiri* » c’ « *uwo mugore* », Uwatoranijwe na Kristo ubwiwe , imbere ya vyose , n’ico « *gitsintsiri* ». Kuko “ *igitsintsiri* ” ari co gishingiyeko umubiri w’umuntu nk’uko “ *ibuye ry’imfuruka* ” ari ryo buye urusengero rw’impwemu rw’Imana rwubakiweko.

Itang.3:1 6 : “ *Uwo mugore aramubwira ati : « Nzogwiza cane ububabare bwawe bwo kuvyara abana, kandi uzokwipfuzwa umugabo wawe, na we azokuganza .* ”

Imbere y’uko uwo mugore avyarwa n’urupfu rwiwe, azobwirizwa " *kubabara mu nda ziwe* " ; azo “ *kuvyara mu mubabaro* ,” ibintu vyose bizoranguka vy’ukuri kandi bizokwihwezwa. Ariko no ngaha, insobanuro y’ubuhanuzi y’ico gishushanyo ni iyo kwihwezwa. Muri Yohana 16:21 no mu Vyahishuriwe 12 :2 « *umugore ari mu mibabaro yo kuvyara* » agereranya Ekleziya ya Kristo mu gihe c’uruhamo rw’abami b’Abaroma n’urw’abapapa mu gihe ca gikirisu .

Itan.3:17 : “ *Abwira Adamu ati : « Ni uko wumviye ijwi ry’umugore wawe, ukarya ivyamwa vy’igiti nagutegetse , nti: Ntuzwe ukiryeko ; Ivu rizovumwa kubera wewe. Uzobirya mu bubabare imisi yose y’ubuzima bwawe. »* »

Imana isubira kuri uwo mugabo, imushikiriza insobanuro y’ukuri y’ivyo yari yararondeye guhisha mu buryo buteye isoni. Icaha ciwe kirashitse kandi Adamu azobona kandi ko imbere yo kumukiza, urupfu rwiwe ruzotangurirwa n’urutonde rw’imivumo izotuma bamwe bahitamwo urupfu kuruta ubuzima. Umuvumo w’ubutaka ni ikintu giteye ubwoba kandi Adamu azovyiga ku vyoya vy’uruhanga rwiwe.

Itanguriro 3:18 : “ *Izomera amahwa n’ibitovu, uzorya ivyatsi vyo mw’itungo .* »

Uguhinga kworoshe kw’itungo rya Edeni kwaheze, gusubirizwa n’urugamba rudahera rwo kurwanya ivyatsi vy’ibitanda , " *imiberoshi, amahwa* " n’icatsi kibi kigwira mw’ivu ry’isi. Ivyo vyose bikaba ari vyiza cane kuko uwo muvumo w’ubutaka uzokwihutisha urupfu rw’abantu kuko, n’iterambere " ry’ubuhinga, umuntu w’imisi ya nyuma azokwitera ubumara mu gushiramwo ubumara bw’imiti mu butaka bw’ibiterwa vyawe, kugira ngo akureho ivyatsi bibi n’ibikoko bitera ubumara. Ivyo kurya vyinshi kandi vyoroshe kuronka ntibizosubira kuboneka hanze y’itungo azokwirukanwamwo ari kumwe n’umugore wiwe, uwo Imana ikunda cane.

Itang.3:19 : “ *Uzorya umukate mu vyoya mu maso hawe, gushika usubiye mw’ivu wakuwemwo ; kuko uri umukungugu, kandi mu mukungugu ni ho uzosubira .* »

Iryo herezo rigwa ku muntu riza gushingira intahe uburyo Imana yahishuyemwo ivyaremwe vyayo n’ivyo yaremwe neza na neza, bivuye mu " *mukungugu w’isi* ". Adamu yiga ku giciro ciwe bwite n’icacu ivyo urupfu, nk’uko rwavyurwa n’Imana, rugizwe. Reka twibuke ko uwo muntu yapfuye ata kindi ari atari " *inkungugu* " kandi ko hanze y’iryo " *nkungugu* " ata mpwemu nzima isigaye iva muri uwo mubiri wapfuye. Umusiguzi 9 n’ibindi bivugwa vyemeza iyo nzira y’ubuzima bupfa.

Itang.3: 20 : “ *Adamu yita umugore wiwe Eva : kuko yari nyina w’abazima bose .* »

Aha na ho nyene, Adamu agaragaza ubukuru bwiwe ku “ *mugore* ” mu kumwita izina ryiwe “ *Eva* ” canke “ *Ubuzima* ” ; izina ry’ukuri ry’ishimikiro ry’amateka y’abantu. Twese turi abakomoka kuri kure , bavutse kuri Eva, umugore wa Adamu yahenzwe, uwo umuvumo w’urupfu washikirijwe kandi uzokwiragira gushika ku kugaruka kw’ubuninahazwa kwa Yezu Kristu mu ntango z’impeshi 2030.

Itang.3: 21 : “ *Nuko Uhoraho Imana akorera Adamu n’umugore wiwe impuzu z’inshato, irabambika .* »

Imana ntiyibagira ko icaha c’ababiranye bo kw’isi cari mu mugambi wayo wo gukiza ubu uzofata uburyo bwerekana. Inyuma y’icaha, imbabazi z’Imana zica ziboneka mw’izina rya Kristo azotangwako ikimazi, akabambwe n’abasoda b’Abaroma. Muri ico gikorwa, ikiremwa kitagira icaha, kidafise icaha cose, kizokwemera gupfa kugira ngo gihongere, mu kibanza cabo, ivyaha vy’abatoranijwe biwe b’intahemuka bonyene. Kuva mu ntango, ibikoko bitagira icaha vyishwe n’Imana kugira ngo " *inkovu* " zavyo zipfuke ubwambure bwa Adamu na Eva. Muri ico gikorwa, asubiriza " *ubutungane* " abantu biyumvira n’ubwo umugambi wiwe w’agakiza umushirako biciye mu kwizera. " *Ubugororotsi* " umuntu yiyumvira bwari ikinyoma gusa kizimiza kandi mu kibanza cabwo, Imana ibashirako " *impuzu* " ikigereranyo c’ " *ubugororotsi bwiwe* " bw’ukuri, " *umukanda w’ukuri kwiwe* " ushingiyeye ku nkuka y’ubushake ya Kristo n’ugutanga ubuzima *bwiwe* ku bw’ugucungurwa kw’abamukunda mu kwizera.

Itang.3: 22 : “ *Uhoraho Imana ati : Ehe umuntu yacitse nk’umwe muri twebwe, amenya iciza n’ikibi. None rero, reka tumubuze kurambura ukuboko kwiwe ngo atware ivyamwa vy’igiti c’ubuzima, ngo arye, abeho ibihe bidahera .* »

Muri Mikaheli, Imana ibwira abamarayika bayo beza bariko barabona ikintu giteye ubwoba giherutse kuba kw’isi. Arababwira ati : “ *Ehe uwo muntu yacitse nk’umwe muri* »

twebwe, azi iciza n'ikibi .” Umusi umwe imbere y’urupfu rwiwe, Yezu Kristu yari gukoresha iyo mvugo nyene ku bijanye na Yuda, umuhemu yari akwiye kumutanga mu maboko y’Abayuda b’abanyadini hanyuma akamushira mu minwe y’Abaroma ngo abambwe , ivyo biri muri Yohana 6:70 : « *Yezu arabishura ati : Mbega si jewe nabatoye mwebwe cumi na babiri? Kandi umwe muri mwebwe ni umudayimoni!* ”. “ *Twebwe* ” muri uyu murongo bica bihinduka “ *mwebwe* ” kubera aho bivugwa bitandukanye, ariko uburyo Imana ikoresha ni bumwe. Imvugo ngo “ *umwe muri twebwe* ” yerekeza kuri Shetani agifise uburenganzira bwo kwinjira no kwidagemevywa mu bwami bw’Imana bwo mw’ijuru mu bamarayika bose baremwe mu ntango y’irema ry’isi .

Ivy’uko umuntu yobuzwa kurya ku « giti *c’ubuzima* » vyari igisabwa c’ukuri Yezu yaje gushingira intahe mu majambo yabwiye umukuru w’igihugu w’Umuroma Pontiyu Pilato. " *Igiti c’ubuzima* " cari ishusho ya Kristo umucunguzi kandi kukirya kuri co vyasobanura kwigaburira inyigisho yiwe n’ubuntu bwiwe bwose bw’impwemu , ni ukuvuga kumufata nk’umusubirira n’umukiza w’umuntu ku giti ciwe. Ivyo ni vyo vyonyene vyari gushobora gutuma umuntu arya ico “ giti *c’ubuzima* ” . Ububasha bw’ubuzima ntibwari mu giti ahubwo bwari mu co igiti cagereranya : Kristo. Ikindi, ico giti carategekanije ubuzima budahera kandi inyuma y’icaha c’intango ubwo buzima budahera bwatatakaye ubudasiba gushika ku kugaruka kwa nyuma kw’Imana muri Kristo na Mikaheli. " *Igiti c’ubuzima* " n’ibindi biti rero vyari gushobora kuzimangana nk’uko nyene itongo ry’Imana rizimangana.

Itang.3: 23 : “ *Imana iramurungika mw’itongo rya Edeni, ngo aje guhinga ubutaka yakuwemwo .* ”

Igisigaye ku Muremyi ni ukwirukana mw’itongo ry’agatangaza abo babiri b’abantu , bavuye kuri Adamu wa mbere (ijambo ryerekana ubwoko bw’abantu : umutuku = amaraso), vyerekanye ko batabikwiriye biciye mu kutumvira kwabo. Kandi hanze y’itongo , ubuzima bubabaje , mu mubiri ugoyagoya ku mubiri no mu mutwe , buzotangura kuri we . Gusubira mu gihugu cacitse igikomeye kandi c’ubugararizi bizokwibutsa abantu inkomoko yabo “ *y’inkungugu* ”.

Itan.3:24 : “ *Nuko yirukana Adamu ; maze mu buseruko bw’itongo rya Edeni ashira abakerubi bazunguza inkota yaka umuriro, kugira ngo barinde inzira ija ku giti c’ubuzima .* ”

Nta Adamu agirinda iryo tongo, ahubwo ni abamarayika bamubuza kwinjiramwo. Iryo tongo ryoheza rirazimangana gatoyi imbere y’umwuzure wabaye mu 1656 inyuma y’icaha ca Eva na Adamu.

Muri uyu murongo turafise ugusobanura ngirakamaro kugira ngo tumenye aho itongo rya Edeni riri. Abamarayika barinda bashirwa " *mu buseruko bw’itongo* " ubwaryo riri mu burengero bw’aho Adamu na Eva baciye basubira inyuma. Akarere bivugwa ko kashikirijwe mu ntango y’iki kigabane karahuye n’iki gisobanuro : Adamu na Eva basubira inyuma mu gihugu co mu bumanuko bw’umusozi Ararati kandi itongo ryabujijwe riri mu karere k’ “ *amazi menshi* ” ka Turukiya hafi y’ikiyaga Van, mu burengero bw’aho bari.

Itanguriro 4

Gutandukanywa n’urupfu .

Iki gice ca 4 kizotuma dutahura neza igituma vyari ngombwa ko Imana itanga Shetani n’amadayimoni yiwe y’abagararizi laboratwari y’iyerekanwa yerekana urugero rw’ububisha bwabo.

Mw'ijuru, ububisha bwari bufise aho bugarukira kuko ibiremwa vyo mw'ijuru ntivyari bifise ububasha bwo kwicana ; kuko bose bari abadapfa mu gihe gito. Ivyo rero ntivyatumye Imana ihishura urugero rwo hejuru rw'ububisha n'ububisha abansi bayo bari bashoboye. Isi rero yaremwe ku ntumbero yo kwemera urupfu mu buryo bwarwo bubi cane ubwenge bw'ikiremwa nka Satani bushobora kwiyumvira.

Iki gice ca 4, gishizwe munsu y'insobanuro y'ikigereranyo y'uwo mubare 4 ari wo universalité , kizovyura rero ivyabaye mu rupfu rwa mbere rw'abantu bo kw'isi ; urupfu ari rwo ruri akaranga karwo kadasanzwe kandi kadasanzwe k'isi yose mu biremwa vyose Imana yaremwe. Inyuma y'icaha ca Adamu na Eva, ubuzima bwo kw'isi bwari " *ikintu co kwitegereza isi n'abamarayika* " nk'uko icabona cahumetswe kandi c'umwizigirwa Paulo , uwahoze ari Sawuli w'i Taruso, umutotezi wa mbere w'ishengero rya Kristo, yabivuze muri 1 Kor 4:9.

Itan.4:1 : “ Adamu aryamana na Eva umugore wiwe ; arasama inda , avyara Kayini , aravuga ati : « Naronse umugabo mfashijwe na YaHWéH .

Muri uyu murongo , Imana iraduhishurira insobanuro iha inshinga " *kumenya* " kandi iyo ngingo ni ngirakamaro cane mu ngingo ngenderwako y'ugutsindanishirizwa n'ukwizera nk'uko vyanditswe muri Yohani 17:3 : " *Kandi ubu ni bwo buzima budahera, kugira ngo bamenye wewe Mana yonyene y'ukuri, na Yezu Kristu watumye .* " Kumenya Imana bisigura kugiranira na yo ubucuti bw'urukundo, ubw'impwemu muri iki gihe , ariko ubw'umubiri muri Adamu na Eva. Hakurikijwe kandi iyo nzira y'umugabo n'umugore ba mbere , “ umwana ” yaravutse muri urwo rukundo rw'umubiri ; kandi neza “ umwana ” ategerezwa kandi kuvuka ubwa kabiri mu bucuti bwacu bw'urukundo bwo mu vy'impwemu tubana n'Imana. Ukwo kuvuka bushasha kubera “ *ubumenyi* ” nyakuri bw'Imana burahishurirwa mu Vyahishuriwe Yohana 12: 2-5: “ *Yari atwite, ararira, afise ububabare bwo kuvyara, n'ububabare bwo kuvyara. ...Avyara umuhungu, azotwara amahanga yose inkoni y'icuma. Umwana wiwe aca ajanwa ku Mana no ku ntebe yayo y'ubwami .*” Umwana yavutse n'Imana ategerezwa kuvyara kamere ya Se ariko ivyo ntivyari bimeze ku muhungu wa mbere yavutse mu bantu.

Izina Kayini risobanura kuronka. Iri zina rimubwira ivy'umubiri n'ivy'isi, bihushanye n'umuntu w'impwemu murumuna wiwe Abeli azoba.

Reka twibuke ko muri iyi ntango y'amateka y'abantu , umuvyeyi avyara afatanya Imana n'iryo vuka kuko azi neza ko iremwa ry'ubu buzima bushasha ari ingaruka y'igitangaro cakoze n'umuremyi akomeye Imana Y aHWéH. Mu misi yacu ya nyuma ivyo ntibikiri canke ni gake.

Itan.4:2 : “ *Asubira kuvyara mwenewabo Abeli. Abeli yari umwungere, Kayini na we yari umurimy* .

Abeli bisobanura impwemu . Kuruta Kayini, umwana Abeli yerekanwa nk'ikopi ya Adamu, uwa mbere yaronse impwemu y'amahaha iva ku Mana. Nkako, mu rupfu rwiwe, rwicwa na mwenewabo, aserukira ishusho ya Yezu Kristu, Umwana w'Imana w'ukuri, umukiza w'abatoranijwe azocungura amaraso yiwe.

Ivyo abo bavukanyi babiri bakora biremeza ko ari abantu batandukanye. Cokimwe na Kristu, “ *Abeli yari umwungere* ” kandi nk'uko uwo mutemera wo kw'isi yakunda amaronko, “ *Kayini yari umurimy* .” Abo bana ba mbere bo muri kahise k'abantu bamenyesha iherezo ryavuzwe n'Imana. Kandi baza gutanga amakuru arambuye yerekeye umugambi wiwe wo gukiza .

Itang.4:3 : “ *Haciye igihe, Kayini azanira Uhoraho ivyamwa vy'ubutaka ;* »

Kayini arazi ko Imana iriho kandi kugira ngo amwerekane ko yipfuzwa kuyitera iteka, ayigira « *ishikanwa ry'ivyamwa vy'isi* », ni ukuvuga ibintu igikorwa ciwe cavuyemwo. Muri uwo murimo, afata ishusho y'abantu benshi b'abanyadini b'Abayuda, Abakirisu canke

Abayisilamu bashira ahabona ibikorwa vyabo vyiza ataco bitwararika kurondera kumenya no gutahura ivyo Imana ikunda kandi ibatezako. Ingabirano zirashimisha gusa iyo zishimwe n'uwuzihawe.

Itang.4:4 : " *Abeli na we azana imfura zo mu mukuku wiwe, n'ibinure vyazo.* " *YaHWéH yarashimye Abeli n'ishikanwa ryiwe; »*

Abeli arigana mwenewabo, kandi kubera umwuga wiwe wo kuba umwungere, ashikanira Imana " *imfura zo mu mukuku wiwe n'ibinure vyazo .* " Ivyo birahimbara Imana kuko ibona mu nkuka y'izo " *mfura* " ishusho yari yitezwe kandi yari yaravuzwe ubuhanuzi y'inkuka yiwe bwite muri Yezu Kristu. Mu Vyah . *Ku we adukunda, akadukura mu vyaha vyacu amaraso yiwe, ...»*. Imana ibona umugambi wayo wo gukiza mu vyo Abeli yatanze kandi ntishobora guhagarika umutima ngo ntiyibone ko bimuhimbara.

Itan.4:5 : " *Ariko Kayini n'ishikanwa ryiwe ntiyabikunda.* " *Kayini arashavura cane, mu maso hiwe harababara. »*

Ugereraniye n'ivyo Abeli yamuhaye, birabereye ko Imana itazokwitwararika cane ivyo Kayini yamuhaye, uno akaba yari gushobora gusa kuvunika umutima no kubabara. " *Mu maso hiwe haracitse hasi ,* " ariko reka twibuke ko ukubabazwa bimushikana ku " *gushavura cane* " kandi ivyo si ibisanzwe kuko iyo nyifato ni imbuto y'ubwibone buvunitse umutima. Ugushavura n'ubwibone bizoca bivyara vuba ivyamwa bikomeye kuruta : ubwicanyi bwa mwenewabo Abeli, ikintu c'ishari ryiwe.

Itang.4:6 : " *Uhoraho abwira Kayini ati: " Ni kuki ushavuye, kandi ni kuki mu maso hawe hacitse intege? »*

Imana yonyene ni yo izi igituma yahisemwo ishikanwa rya Abeli. Kayini ntashobora kwihangana ngo ntabone ko ingene Imana yavyakiriye ata co bimaze, ariko aho gushavura, akwiye kwinginga Imana ngo imureke atahure imvo y'iryo hitamwo risa n'iritari ryo. Imana irazi neza kamere ya Kayini yikinira ataco yiyumvira uruhara rw'umusuku mubi wo muri Mat. 24 :48-49 : " *Ariko nimba ari umusuku mubi, akavuga mu mutima wiwe ati : **Databuja** aratevye kuza ; Imana imubaza ikibazo azi neza inyishu yaco, ariko ng'aha na ho, mu kubigira, iha Kayini akaryo ko kumubwira icatumye ababara. Ivyo bibazo bizoguma bitasubijwe na Kayini, ni co gituma Imana imugabisha ku kibi kizomufata.*

Itanguriro 4:7 : " *Ni ukuri, niwakora neza, uzoduzwa mu maso hawe, kandi niwakora ikibi, icaha kizokwiramira ku muryango, kandi icipfuzo caco kizoguma kuri wewe , ariko ni wewe uzokiganza . »*

Eva na Adamu bamaze kurya bagafata ikibanza ca shetani mu " *kumenya iciza n'ikibi* " , aca asubira kugaragara kugira ngo asunike Kayini ngo yice mwenewabo Abeli. Amahitamwo abiri, " *iciza n'ikibi* " , ari imbere yiwe ; " *iciza* " kizotuma yiheba, yemere ihitamwo ry'Imana naho yoba ataritahura. Ariko guhitamwo " *ikibi* " bizotuma acumura ku Mana , mu kurenga itegeko ryiwe rya gatandatu : " *Ntukice* " ; kandi si ngo " *ntuze wice* " nk'uko abahinduzi babishize ahabona. Itegeko ry'Imana ricira urubanza ubugizi bwa nabi, si ubwicanyi bw'abanyavyaha b'abanyavyaha ivyo yagize itegeko mu kubitegeka kandi muri iki gihe, ukuza kwa Yezu Kristu ntaco kwahinduye muri urwo rubanza rw'ubutungane rw'Imana.

Raba uburyo Imana ivuga " *icaha* " nk'aho yoba ivuga umugore , nk'uko yabwiye Eva muri Itanguriro 3:16 : " *icipfuzo cawe kizoba ku mugabo wawe , na we azokuganza .* " Ku Mana ikigeragezo " *co gukora icaha* " gisa n'ic' umugore ashaka guhendahenda umugabo wiwe kandi umugabo wiwe ntabwirizwa kureka ngo " *amuganze* " , canke ngo amuganze . Muri ubwo buryo , Imana yahaye umugabo itegeko ryo kutareka ngo akweshwe n' " *icaha* " giserukirwa n'umugore.

Itan.4:8 : " *Kayini abwira mwenewabo Abeli ati; ariko bakiri mu gahinga, Kayini ahagurukira mwenewabo Abeli aramwica. »*

Naho iyo ngabisho y'Imana, kamere ya Kayini izokwama ivyamwa vyayo. Amaze guhanahana amajambo na Abeli, Kayini, umwicanyi mu mpwemu yiwe kuva mu ntango nka se wiwe wo mu vy'impwemu, shetani, "yahagurukiye mwenewabo Abeli, aramwica." Ivyo bintu vyabaye bivuga ubuhanuzi bw'iherezo ry'abantu aho umuvukanyi azokwica umuvukanyi, kenshi bivuye ku ishari ry'ubusambanyi canke ry'idini gushika kw'iherezo ry'isi.

Itang.4:9 : "Uhoraho abaza Kayini ati: "Murumuna wawe Abeli ari hehe? Arishura ati : Sinzi; mbega ndi umurinzi wa mwenewacu? »

Nk'uko yari yabibwiye Adamu yariko aramwihisha ati: "Uri hehe? », Imana ibaza Kayini iti « Abeli murumuna wawe ari hehe? », kugira ngo yama amuhe akaryo ko kwatura ikosa ryiwe. Ariko mu bujuju, kuko adashobora kwirengagiza ko Imana izi ko ari yo yamwishe, arishura n'ubujuju ati "Ntaco nzi", kandi n'ubwibone budasanzwe, na we nyene abaza Imana ikibazo ati: "Mbega ndi umurinzi wa mwenewacu?" »

Itan.4:10 : "Imana irabaza iti : « Wakoze iki? Ijwi ry'amaraso ya mwene wanyu rirantakambira rivuye kw'isi. »

Imana imuha inyishu yiwe bisigura ngo : nturi umurinzi wiwe kuko uri umwicanyi wiwe. Imana irazi neza ivyo yakoze kandi irabimushikiriza mu gishushanyo : « ijwi ry'amaraso ya mwene wanyu riransemerera rivuye kw'isi ». Iryo formule ry'ikigereranyo riha amaraso yamenetse ijwi ritakambira Imana rizokoresha mu Vyahishuriwe Yohana 6 kugira ngo rivyure mu "kidodo" , ugutakamba kw'abamaratiri bishwe n'uruhamo rw'abapapa b'Abaroma rw'idini ry'Abagatolika : Ivyahishuriwe Yohana 6 :9-10 : "When he had the sacriw the I . ced kubw'ijambo ry'Imana no kubw'intahe bari batanze. **Barasemerera n'ijwi rirenga bati: «Mukama mweranda kandi w'ukuri, uzogeza ryari kudacira urubanza no guhora amaraso yacu ababa kw'isi?»**". Gutyo, amaraso yamenetse ata co amaze asaba kwihora abagirizwa. Ukwo kwihora gubereye kuzoza, ariko ni ikintu Imana yibikiye yonyene. Amenyesha mu Gusubira mu vyagezwe 32:35 ati: "Uguhora ni ukwanje, n'impera iyo ikirenge cabo kinyereye!" Kuko umusi w'ivyago vyabo uri hafi, kandi ivyo babategereje ntibizomara igihe kirekire." Muri Yes.61:2, hamwe n' "umwaka w'ubuntu," "umusi w'uguhora" uri muri porogarama ya mesiya Yezu Kristu : "...yantumye...kumenyesha umwaka w'ubuntu bwa YaHWéH, n'umusi w'uguhora w'Imana yacu ; guhoza abarira bose ; ...». Nta n'umwe yari gushobora gutahura ko "gusohoka" kw'uyu "mwaka w'ubuntu" kwategerezwa gutandukanywa n' "umusi w'uguhora" n'imyaka 2000.

Gutyo rero, abapfuye ntibashobora kurira kiretse mu kwibuka Imana ukwibuka kwayo kutagira aho kugarukira.

Icaha Kayini yakoze gikwiriye guhanwa mu buryo bubereye.

Itan.4:11: "Ubu rero waravumwe kuva mw'ivu, ryafunguye akanwa karyo ngo ryakire amaraso ya mwene wanyu avuye mu kuboko kwawe . »

Kayini azovumwa ave kw'isi kandi ntazokwicwa. Kugira ngo ivyo vyiye vy'ubugwaneza vy'Imana bibe ivy'ukuri, bitegerezwa kwemerwa yuko ico caha ca mbere ata co cari carabaye. Kayini ntiyari azi ico kwica bisobanura, kandi ishavu ni ryo ryahumye impwemu yose y'ugutekereza yamushikanye ku bukazi bwica. None ko mwenewabo yapfuye, abantu ntibazosubira kuvuga ko batazi urupfu ico ari co. Itegeko ryashizweho n'Imana muri Kuv.21:12 rizoheza ritangure gukora : "Uwuzokubita umuntu wese azokwicwa."

Uyu murongo na wo uratanga iyi mvugo : « igihugu cafunguye akanwa kaco kugira ngo kikwakire amaraso ya mwene wanyu ». Imana igira isi umuntu mu kuyiha akanwa kanywa amaraso yamenetse kuri yo. Uwo munwa rero ukamubwira ukamwibutsa igikorwa c'urupfu cawuhumanye . Iryo shusho rizo subira gufatwa mu Gusubira mu vyagezwe 26 :10 : « **Isi irafungura akanwa kayo , irabamirana na Kora, igihe abari bakoraniye bapfa, umuriro ugaturira abo bagabo amajana abiri na mirongo itanu: baba imburi ku bantu** ».

Hanyuma bizoba mu Vyahishuriwe Yohana 12:16 : “ *Isi irafasha uwo mugore, isi irafungura akanwa kayo , imira umwuzure ca gisato cavuye mu kanwa kaco .*” Uwo " ruzi " rugereranya amashirahamwe y'abami b'Abagatolika bo mu Bufaransa, iyo migwi y'ingabo zayo zidasanzwe z'ibikoko " zatoteza Abaporotisanti b'intahemuka, zikabakurikirana mu misozi y'ico gihugu. Uyu murongo ufise insobanuro zibiri : ukurwanya intwari kw'Abaporotisanti, hanyuma Impinduka y'Abafaransa y'amaraso. Muri ivyo bihe vyose bibiri, imvugo ngo « *isi irafungura akanwa kayo* » irayishushanya nk'aho yakira amaraso y'abantu benshi cane.

Itanguriro 4:12 : “ *Iyo urima ubutaka, ntibuzosubira kuguha ubutunzi bwabwo. Uzoba inyerera n'inyerera kw'isi. »*

Igihano ca Kayini kigarukira ku isi yabanje guhumanya mu kuyimena amaraso y'abantu ; iyo y'umuntu mu ntango yaremwe mw'ishusho y'Imana. Kuva mu caha, aragumya ibiranga Imana ariko ntagifise ubusuku bwiwe butunganye. Igikorwa umuntu yakora cari ahanini uguhingura ivyo kurya mu gukora ubutaka. Kayini rero azobwirizwa kurondera ubundi buryo bwo kugaburirwa .

Itang.4:13 : “ *Kayini abwira Uhoraho ati: “Igihano canje ni kinini cane ku buryo ntashobora kwihanganira .”*

Bisigura : muri ivyo bihe, ni vyiza ko niyica.

Itan.4:14 : “ *Raba, uno musi wankuye mu gihugu ; Nzonyegezwa imbere yawe, nzoba umuzererezi n'umuhunga kw'isi, kandi uwuzombona azonyica .*

Ubu aravuga cane kandi avuga mu ncamake ivyiwe nk'igihano c'urupfu.

Itang.4:15 : “ *YaHWéH aramubwira ati : Uwuzokwica Kayini azokwihora incuro indwi. YaHWéH ashira ikimenyetso kuri Kayini, kugira ngo uwuzomubona wese ntamwice .*

Kubera ko Imana yari yiyemeje gukiza ubuzima bwa Kayini kubera imvo twamaze kubona, yamubwiye ko urupfu rwiwe rwokwishurwa , ni ukuvuga ko “ *ruzohorwa* ” , “ *incuro indwi* ” . Aca avuga “ *ikimenyetso* ” kizomukingira. Muri iyo ngero , Imana ivuga ubuhanuzi bw'agaciro k'ikigereranyo k'umubare " indwi " uzogaragaza Isabato n'ukwezwwa kw'ibindi , vyavuzwe mu mpera z'amayinga , bizoronka ugushitsa kwavyo mu buryo bushitse mu kinjana ca karindwi c'umugambi wiwe wo gukiza . Isabato izoba ikimenyetso co kuba uw'Imana Umuremyi muri Ezk.20:14-20. Kandi muri Ezekiyeli 9 " *ikimenyetso* " gishirwa ku bantu b'Imana kugira ntibicwe mw'isaha y'igihano c'Imana. Ubwa nyuma, kugira ngo twemeze iyo ngingo ngenderwako y'ugutandukana **kurindwa** , mu Vyahishuriwe Yohana 7, “ *ikimenyetso* ,” “ *ikidodo c'Imana nzima* ,” kije “ *gushira ikidodo mu ruhanga* ” rw'abasavyi b'Imana, kandi ico “ *kidodo n'ikimenyetso* ” ni Isabato yiwe y'umusi w'indwi.

Itang.4:16 : “ *Kayini ava imbere y'Uhoraho , aba mu gihugu ca Nodi, mu buseruko bwa Edeni .*”

Ni mu buseruko bwa Edeni Adamu na Eva bari bamaze kwirukanwa mw'itongo ry'Imana. Ico gihugu aha citiriwe Nod bisobanura : umubabaro. Ubuzima bwa Kayini rero buzoba burangwa n'imibabaro yo mu mutwe no ku mubiri kuko kwanka kure y'Imana bisiga ibimenyetso no mu mutima ukomeye wa Kayini yari yavuze ku murongo wa 13, mu kumutinya ati: « *Nzokwihisha kure y'isura yawe* ».

Itan.4:17 : “ *Kayini aryamana n'umugore wiwe ; arasama inda, avyara Henoki. Hanyuma yubaka igisagara , acita izina ry'umuhungu wiwe Henoki .*

Kayini azoba umuvyeyi w'abanyagihugu bo mu gisagara azoha izina ry'umuhungu wiwe wa mbere : Henoki bisobanura : gutanguza , kwigisha, gukora, no gutangura gukoresha ikintu. Iri zina rivuga mu ncamake ivyo vyose izo nshinga zigereranya kandi rirambara neza kuko Kayini n'abamukomotseko batangura ubwoko bw'ikibano kitagira Imana kizobandanya gushika kw'iherezo ry'isi.

Itanguriro 4:18 : “ *Henoki avyara Iradi, Iradi avyara Mehuyayeli, Mehuyayeli avyara Metushayeli, Metushayeli avyara Lameki .* »

Iyi nkuru ngufi y'uruvyaro ihagarara ku muntu yitwa Lameki, insobanuro yiwe nyayo ntiramenyekana ariko ijambo ry'uwo muzi ryerekeye inyigisho nk'izina Henoki, be n'iciyumviro c'ububasha .

Itan.4:19 : “ *Lameki yarongoye abagore babiri : umwe yitwa Ada, uwundi yitwa Zila .* »

Turasanga muri uwo Lameki ikimenyetso ca mbere c'ugutandukana n'Imana nk'uko bivuga ngo « *umugabo azosiga se na nyina, yifatanye n'umugore wiwe, bompi bazoba umubiri umwe* » (raba Itanguriro 2:24) . Ariko muri Lameki umugabo yifatanya n'abagore babiri kandi abo batatu bazoba umubiri umwe. Biragaragara ko ugutandukana n'Imana ari ukuri.

Itang.4:20 : “ *Ada avyara Yabali : ni we yabaye sekuruza w'ababa mu mahema no mu matungo .* ”

Yabali ni we sekuruza w'abungere b'abanyamahanga nk'uko ibisata bimwebimwe vy'Abarabu bikiri n'ubu.

Itang.4:21 : “ *Murumuna wiwe yitwa Yubali : yari se w'abavuzza inanga n'inanga bose .* »

Yubali yari umuvyeyi w'abaririmvyi bose bafise ikibanza gihambaye mu mateka atagira Imana, mbere n'ubu aho umuco, ubumenyi n'umuhinga mu vy'ubuhinga bw'amasanamu ari vyo bishingiyeko imibano yacu ya none.

Itanguriro 4:22 : “ *Zila yavyaye Tubali Kayini, uwahingura ibikoresho vyose vy'umuringa n'ivy'icuma. Tubali Mushiki wa Kayini yitwa Naama .* »

Uwo murongo uravuguruzza inyigisho zizwi n'abahinga mu vya kahise biyumvira ko hariho Igihe c'Umuringa imbere y'Ikinjana c'Ivyuma. Mu vy'ukuri, nk'uko Imana ibivuga, abantu ba mbere bari bazi gucuza ivyuma, kandi kumbure kuva kuri Adamu ubwiwe, kuko icanditswe ntikivuga ko Tubali Kayini ari we se w'abacuza ivyuma. Ariko ivyo bintu vyahishuriwe biraduhabwa kugira ngo dutahure ko ubutekerezi bwabayeho kuva ku bantu ba mbere. Imico kama yabo itagira Imana ntiyari itunganijwe neza nk'iyacu y'ubu.

Itang.4:23 : “ *Lameki abwira abagore biwe ati : Ada na Zila, nimwumvirize ijwi ryanje ! Bagore ba Lameki, ni mwumvirize ijambo ryanje ! Nicishije umugabo kubera uruguma rwanje, n'umusore kubera igikomere canje .* »

Lameki yirata abagore biwe babiri ko yishe umuntu, ivyo bikaba bimukomeretsa mu rubanza rw'Imana. Ariko n'ubwibone n'ugutwenga, yongerako ko yishe n'umusore, ivyo bikaba bituma urubanza rwiwe rukomera mu rubanza rw'Imana, bikamugira " umwicanyi " w'ukuri asubiramwo .

Itanguriro 4:24 : “ *Kayini azohorwa incuro indwi, na Lameki incuro mirongo irindwi n'indwi .* »

Araheza aratwenga ubugwaneza Imana yerekanye Kayini. Kubera ko amaze kwica umuntu , urupfu rwa Kayini rwari rwo guhorwa “ incuro indwi ,” amaze kwica umuntu n'umusore , Lameki azohorwa n'Imana “ incuro mirongo irindwi n'indwi .” Umuntu ntashobora kwiyumvira amajambo nk'ayo ateye isoni. Kandi Imana yashaka guhishurira abantu ko abayiserukira ba mbere kuva ku ruvyaro rwa kabiri, urwa Kayini gushika ku rwa karindwi , urwa Lameki, bari bashitse ku rugero rwo hejuru rw'ubuhemu. Kandi ivyo ni vyo yerekanye ingaruka zo gutandukanywa na we.

Itan.4:25 : “ *Adamu yongera kumenyana n'umugore wiwe ; araheza avyara umuhungu, amwita Seti, kuko yavuze ati: «Imana yampaye urundi ruvyaro mu kibanza ca Abeli, uwo Kayini yishe .»*

Izina Seti rivugwa ngo “ cheth ” mu giheburayo ryerekeza ku mushinge w'umubiri w'umuntu. Bamwe babihindura ngo "bingana canke gusubiza " ariko jewe sinashoboye

kuronka imvo n'imvano y'ico ciyumviro mu giheburayo. Nzoguma rero "umushinge w'umubiri" kuko Seti azoba umuzi canke umushinge w'ishimikiro w'umuryango w'abizigirwa Itanguriro 6 azovuga n'imvugo ngo "abana b'Imana", asigaye "abagore" abakomotse ku muryango wa Kayini b'abagarariji babahendahenda, mu kurwanya, izina ry'abagabo ry' "da".

Muri Seti, Imana irabiba kandi igatuma "uruvyaro" rushasha rumera aho uruvyaro rwa karindwi, uwundi Henoki, atangwa nk'akarorero muri Itanguriro 5:21 gushika kuri 24. Yari afise agateka ko kwinjira mw'ijuru ari muzima, ataciye mu rupfu, inyuma y'imyaka 365 y'ubuzima bwo kw'isi budahemuka Imana yabayeho. Uwo Henoki yarabayeho mu buryo buhuye n'izina ryiwe kuko "inyigisho" yiwe yari iyo guhimbaza Imana, atandukanye n'uwo yitwa, mwene Lameki, mwene wo mu muryango wa Kayini. Kandi bompi, Lameki umugarariji na Henoki umugororotsi bari "abakomoka ku karindwi" mu ruvyaro rwabo.

Itang.4:26 : "Seti na we avyara umuhungu, amwita Enoshi. Maze abantu batangura kwambaza izina rya YaHWéH . »

Enosch bisigura : umuntu, apfa, umubisha. Iri zina rifitaniye isano n'igihe abantu batangura kwambaza izina rya YaHWéH. Ico Imana ishaka kutubwira mu guhuza ivyo bintu bibiri ni uko umuntu wo mu muryango w'abizigirwa yamenye ububisha bwa kamere yiwe ari yo irengeye iyo gupfa. Kandi ukwo kumenya kwatumye arondera Umuremyi wiwe kugira ngo amuhe icubahiro kandi amusenge mu budahemuka mu buryo bwomuhimbara.

Itanguriro 5

Gutandukana biciye mu kwezwa .

Muri iki gice ca 5, Imana yarakoranije uruvyaro rwagumye ari intahemuka kuri yo. Ndabashikirije inyigisho ido n'ido y'imirongo ya mbere gusa ituma dutahura imvo y'iyi nkuru ivuga ku gihe cari hagati ya Adamu na Nowa rurangiranwa.

Itan.5:1 : "Iki ni co gitabu c'amavyaro ya Adamu. Igihe Imana yarema umuntu, yamuremye asa n'Imana .

Uwo murongo urashiraho ingingo mfatirwako y'urutonde rw'amazina y'abo bagabo bavuzwe. Vyose bishingiye kuri iki cibutso : "Igihe Imana yarema umuntu, yamuremye asa n'Imana ." Tubwirizwa rero gutahura ko kugira umuntu yinjire muri urwo rutonde ategerezwa kuba yarazigamye "igisa n'Imana" yiwe. Turashobora rero gutahura igituma amazina ahambaye nk'aya Kayini ataja muri urwo rutonde. Kuko si ugusa kw'umubiri ahubwo ni ugusa kw'imico, kandi igice ca 4 kimaze kutwerekana ica Kayini n'abamukomotseko.

Itang.5:2 : "Yabaremye ari umugabo n'umugore, arabahezagira, abita Adamu, umusi baremwe ."

Aha na ho nyene, ukwibutsa umuhezagiro w'Imana ku mugabo n'umugore bisigura ko amazina azovugwa yahezagiye n'Imana . Ugushimika ku kuremwa kwabo n'Imana kurashira ahabona akamaro itanga ko kwemerwa nk'Imana y'umuremyi itandukanya, yeza abasavyi bayo, biciye ku kimenyetso c'isabato, ikiruhuko gihimbazwa ku musi ugira indwi w'amayinga yabo yose. Gukomeza umuhezagiro w'Imana mu kweza Isabato no gusa n'ingeso zayo ni vyo Imana isaba kugira ngo umuntu agume akwiriye kwitwa « umuntu ». Uretse ivyo vyamwa, umuntu aba mu rubanza rwiwe "igikoko" giteye imbere kandi cize kuruta ibindi bikoko .

Itang.5:3 : "Adamu amara imyaka ijana na mirongo itatu, avyara umuhungu asa na we, afise ishusho yiwe, amwita Seti ."

Ibiboneka ko hagati ya Adamu na Seti, hari amazina abiri abuze : aya Kayini (atavuye mu muryango w'abizigirwa) n'aya Abeli (uwapfuye ata ruvyaro afise). Gutyo, ingingo ngenderwako y'uguhitamwo guhezagiwe iragaragazwa. Ivyo ni ko bizoba no ku yandi mazina yose yavuzwe.

Itang.5:4 : “ *Iminsi ya Adamu amaze kuvyara Seti, iba imyaka amajana umunani. araheza avyara abahungu n'abakobwa .*”

Ico dutegerezwa gutahura ni uko Adamu " yavyaye abahungu n'abakobwa " imbere n'inyuma y'ivuka rya " Seti " , ariko abo ntibagaragaje ukwizera kwa se canke ukwa " Seti " . Baciye bifatanyaga n' " abantu b'ibikoko " bari abahemu kandi batubaha Imana nzima. Gutyo , mu bo bose bamuvyaye , inyuma y'urupfu rwa Abeli, " Seti " ni we yabanjirije kwitandukanya n'abandi mu kwizera kwiwe no mu kudahemuka kwiwe ku Mana YaHWÉH yaremye kandi ihingura se wiwe wo kw'isi. Abandi bamukurikiye , bagumye batamenyekana, boshobora kuba barakurikiye akarorero kiwe, mugabo baguma batamenyekana kubera ko urutonde rwatowe n'Imana rwubakiye ku rukurikirane rw'abagabo ba mbere b'abizigirwa b'uruvyaro rwa buri wese rwashikirijwe. Iyi nsobanuro ituma umuntu atahura imyaka yari isanzwe ari myinshi, " imyaka 130 " kuri Adamu igihe umuhungu wiwe " Seti " yavuka. Kandi iyo ngingo ngenderwako irareba umwe wese mu batowe bavugwa muri urwo rutonde rururure rurangira kuri Nowa , kuko abahungu biwe batatu : Shemu, Hamu na Yafeti ntibazoba abatowe, batari mu buryo busa na we bwo mu vy'impwemu.

Itang.5:5 : “ *Iminsi yose Adamu yamaze yari imyaka amajana icenda na mirongo itatu; hanyuma arapfa .*”

Nja nca ku watoranijwe w'indwi yitwa Henoki ; Henoki afise kamere itandukanye cane n'iya Henoki mwene Kayini.

Itang.5:21 : “ *Henoki amara imyaka mirongo itandatu n'itanu, avyara Metusela .*”

Itang.5:22 : “ *Henoki agendana n'Imana imyaka amajana atatu amaze kuvyara Metusela; araheza avyara abahungu n'abakobwa .*”

Itang.5:23 : “ *Imisi yose Henoki yaramye ni imyaka amajana atatu na mirongo itandatu n'itanu .*”

Itan.5:24 : “ *Henoki yagendana n'Imana; hanyuma ntiyaba akiriho, kuko Imana yamukuyeho .*”

Ni muri iyo mvugo yihariye y'ivya Henoki Imana ibiduhishurira : aba mbere y'umwuzure na bo nyene baraduze " Eliya " wabo mw'ijuru bataciye mu rupfu. Nkako, umurongo w'uuyu murongo uratandukanye n'iyindi yose irangira ku buzima bwa Adamu, n'amajambo ngo " arapfa .”

Hakurikiraho Metusela , umuntu yamaze igihe kirekire kuruta abandi bose kw'isi, imyaka 969; hanyuma uwundi Lameki wo muri uwo murongo yahezagiwe n'Imana .

Itanguriro :5:28 : “ *Lameki yamaze imyaka ijana na mirongo umunani n'ibiri, avyara umuhungu .*”

Itanguriro 5:29 : “ *Amwita Nowa, avuga ati: Uyu muntu azoduhumuriza mu mibabaro yacu no mu mibabaro y'amaboko yacu, ivuye mu gihugu Uhoraho yavumye .*”

Kugira ngo utahure insobanuro y'uwo murongo, utegerezwa kumenya ko izina Nowa risobanura : kuruhuka. Nta gukeka ko Lameki atiyumviriye urugero amajambo yiwe yorangukiyeko , kuko yabona « *igihugu cavumwe* » gusa mu mfuruka y' « *ibikorwa vyacu n'ubutame bw'amaboko yacu* », ni ko yavuze . Ariko mu gihe ca Nowa, Imana izoyitikiza kubera ububisha bw'abantu itwara , nk'uko Itanguriro 6 rizotwemerera kubitahura. Ariko rero, Lameki, se wa Nowa, yari umuntu yatoranijwe , cokimwe n'abatoranijwe batari benshi bo mu gihe ciwe, yategerezwa kubabara abonye ububisha bw'abantu bari bakikuje bugenda burakura.

Itanguriro 5:30 : “ *Lameki amaze kuvyara Nowa, amara imyaka amajana atanu na mirongo icenda n’itanu, . araheza avyara abahungu n’abakobwa* ” .

Itang.5 :31 : “ *Imisi yose ya Lameki yari imyaka amajana indwi na mirongo irindwi n’indwi; hanyuma arapfa* ”

Itanguriro 5:32 : “ *Nowa amara imyaka amajana atanu, avyara Shemu na Hamu na Yafeti .*”

Itanguriro 6

Ugutandukana kwananiwe

Itan.6:1 : “ *Abantu batangura kugwira kw’isi, bavyara abakobwa,* ” .

Dushingiye ku vyigwa twaronse mbere, iryo sinzi ry’abantu ni ryo ry’ibikoko risuzugura Imana rero ikaba ifise imvo yumvikana yo kubanka na bo nyene. Uguhendahenda kwa Adamu n’umugore wiwe Eva kurasubirwamwo mu bantu bose kandi ni ikintu gisanzwe gishingiye ku mubiri : abakobwa barahendahenda abagabo bakabaronka ivyo bipfuza.

Itanguriro 6: 2 : " *Abana b’Imana babonye ko abakobwa b’abantu ari beza, barongora abo bose bashaka .*"

Aho ni ho ibintu bica bitera uruyeri. **Ugutandukanya** hagati y’abejejwe n’abatamera batagira idini, amaherezo kurazimangana. Abejejwe bitwa aha « *abana b’Imana* » bagwa mu guhendahenda « *kw’abakobwa b’abantu* » ni ukuvuga kw’umugwi w’abantu « w’ibikoko » . Amasezerano y’ubugeni rero aca aba intandaro y’ugusenyuka kw’ugutandukana **kwipfuzwa** kandi kuronderwa n’Imana. Ivyo bintu bitazokwibagirana ni vyo vyatumye mu nyuma abuza bene Isirayeli gutwara abagore b’abanyamahanga . Umwuzure uzova muri ivyo werekana ingene iyo nzitizo ikwiye kwumvirwa . Ku tegeko ryose hariho ibidasanzwe , kuko abagore bamwebamwe bafata Imana y’ukuri bari kumwe n’umugabo w’Umuyuda nka Rusi. Ico kibazo si uko uwo mugore ari umunyamahanga ahubwo ni uko ajana " *umwana w’Imana* " mu buhakanyi bw’abapagani mu kumutuma yemera idini ry’abapagani ry’akaranga ry’inkomoko yiwe. Ikindi kandi, ibihushanye n’ivyo birabujijwe nk’uko nyene kuko umugore ari " *umukobwa w’Imana* " yishira mu kaga k’urupfu mu kurongora " *umwana w’abantu* " ari " *igikoko* " kandi wo mw’idini ry’ikinyoma , ivyo bikaba ari akaga kuruta kuri we. Kuko " *umugore* " canke " *umukobwa* " wese ni " *umugore* " gusa mu buzima bwiwe bwo kw’isi, kandi abatowe muri bo bazoronka, nk’abagabo, umubiri wo mw’ijuru udafise igitsina usa n’abamarayika b’Imana. Iteka ni unisex kandi ni ishusho y’akaranga ka Yezu Kristu, akarorero k’Imana katunganye.

Ingorane y’ubugeni iracariho. Kuko uwurongoye uwutari mw’idini ryiwe aba ashingira intahe ukwizera kwiwe bwite , kwaba ari kwo canke ari kwo. Ikindi kandi, ico gikorwa kirerekana ko ataco yitwararika idini, rero n’Imana ubwayo. Uwatowe ategerezwa gukunda Imana kuruta vyose kugira ngo abe akwiriye gutorwa. None, ubucuti n’umunyamahanga bumubabaza, uwatowe abugirana na we aca aba uwudakwiriye gutorwa kandi ukwizera kwiwe guca kuba ubwibone, ukwihenda kuzohera mu guhemuka guteye ubwoba. Hasigaye ikintu kimwe ca nyuma co gukurako. Nimba umubano w’ababiranye ugitera iyo ngorane , ni kubera ko abantu bo muri iki gihe bari mu mimerere y’ubuhumbu nk’iyo mu gihe ca Nowa. Ubu butumwa rero ni ubw’igihe cacu ca nyuma aho ibinyoma biganza ubwenge bw’abantu buca bufunga rwose “ *ukuri* ” kw’Imana.

Kubera akamaro kayo ku “ *gihe c’iherezo* ” cacu , Imana yaranyoboye kugira ngo ntere imbere ubwa nyuma ubu butumwa bwahishuriwe muri iyi nkuru y’Itanguriro. Kuko ivyo abatowe bacyemwo imbere y’umwuzure bicapurwa n’ " *intango* " y’umunezero n’

" *iherezo* " ry'agahomerabunwa mu buhakanyi n'ibizira. None, ivyo vyabaye biraca irya n'ino ivy'ishengero ryiwe rya nyuma mu buryo bwaryo bw'inzego " Abadiventisiti b'umusi w'indwi ", ryahezagiye ku mugaragaro no mu mateka mu 1863 ariko mu vy'impwemu mu 1873, i " *Filadelufiya* ", mu *Vyahishuriwe* Yohana 3:7, kubera " *intango* yayo " na Yezu " mu *Vyahishuriwe* Yohana " mu : *4a* ". , ku " *mpera* " yayo, kubera ubushuhe bwayo bw'abanyagihugu no kubera ubufatanye bwayo n'ingabo y'abansi b'abanyadini mu 1995. Igihe Imana yemeza iyo nzira y'idini rya gikirisu rero gishirwaho n' " *intango* n'iherezo. " Ariko nk'uko isezerano ry'Abayuda ryabandanije biciye ku ntumwa cumi n'ibiri zatowe na Yezu, igikorwa c'Abadiventisiti kirabandanya biciye kuri jewe n'abo bose, baronse ubu buhamya bw'ubuhanuzi, bagasubiramwo ibikorwa vy'ukwizera Imana yahezagiye mu ntango mu batsimvyi b'Abadiventisiti mu 1843 no mu 1844, ivyo bikaba vyagaragaje neza ko ikigereranyo c'ubuhanuzi bwabo kitari co. gushirwa mu bibazo. Uko umugenzo w'Isabato ushobora kuba uwusanzwe kandi usanzwe, urubanza rw'Imana nta kindi rugihzagira atari urukundo rw'ukuri ruboneka mu batoranijwe bayo, " kuva mu ntango gushika mu mpera " ni ukuvuga gushika ku kugaruka kw'ukuri kw'ubuninahazwa kwa Kristo, gushirwaho ku ncuro ya nyuma mu mpera z'umwaka w'2030.

Mu kwiyerekana mu *Vyahishuriwe* Yohana 1:8 nk' " *alfa na omega* ", Yezu Kristu araduhishurira urufunguruzo rwo gutahura imiterere n'umuce aduhishuriramwo muri Bibiliya yose, " *urubanza* " rwiwe, rwama rushingiye ku kwihweza uko ivy'ishengero vyifashe mu *ntango* y'ubuzima, no ku vyo umuntu akora. *igice ca Iryo hame riboneka* muri Dan. 5 aho amajambo yanditswe ku ruhome n'Imana ngo « *yaharuwe, yaharuwe* », akurikirwa n' « *yapimwe kandi agabanywa* », agereranya « *intango* » y'ubuzima bw'Umwami Belushazari n'igihe c' « *iherezo* » ryiwe. Muri ubwo buryo, Imana yemeza ko urubanza rwayo rushingiye ku kuzuzura ubudasiba umuntu acirwa urubanza. Yari muni y'ukwihweza kwiwe kuva mu " *ntango* " yiwe canke " *alfa* " gushika ku " *mpera* " yiwe, " *omega* " yiwe.

Mu gitabu c'*Ivyahishuriwe* Yohana no mu ntumbero y'amakete yandikiye " *Amashengero indwi* ", iyo ngingo ngenderwako nyene ni yo ishingira " *intango* n'iherezo " ry' " *Amashengero* " yose areba. Ica mbere, dusanga Ekleziya y'Intumwa, iyo " *intango* " yayo y'ubuninahazwa yibukwa mu butumwa bwashikirijwe " *Efeso* " kandi aho " *iherezo* " ryayo riyishira mu kaga ko Mpwemu w'Imana akurwamwo kubera ukubura umwete wayo. Igishimishije, ubutumwa bwashikirijwe " *Simuruna* " imbere y'umwaka wa 303, bushingira intahe ko umuhamagaro wa Kristo wo kwihana wumviswe ku bw'ubuninahazwa bw'Imana. Hanyuma, Ekleziya Gatolika y'i Roma ya papa itangurira i " *Pergamo* " mu 538, ikarangira i " *Tiyatira* " mu gihe c'Uvugurura ry'Abaporotisanti ariko cane cane ku mugaragaro urwo rw'urupfu rwa Papa Piyo 6, na we nyene yafunzwe mw'ibohero i Valence, mu gisagara canje, mu Bufaransa, mu 1799 ni appval faith the God time. " *Intango* " yayo iravugwa muri " *Tiyatira* " kandi " *iherezo* " ryayo rigahishurirwa muri " *Sarudi* " mu 1843 kubera umugenzo wayo wo guhimbaza umusi w'Imana warazwe mw'idini ry'Abaroma. Yezu ntiyashobora gusobanura neza kuruta mu butumwa bwiwe, " *warapfuye* ", ntimuvyiyumvire. Kandi ica gatatu muni ya « *Filadelufiya na Lawodikiya* » ikibazo c'ubudiventisiti bw'inzego twabonye mbere kirafunga insiguro y'ubutumwa bwarungikiye « *amashengero indwi* » n'igihe c'ibihe agereranya.

Mu kudukuhishurira uno musu ingene yaciriye urubanza ibintu vyamaze gushikako, kandi kuva " *mu ntango* " nk'Itanguriro, Imana iraduha imfunguruzo zo gutahura ingene yaciriye urubanza ibintu vy'ukuri n'amashengero yo mu gihe cacu. " *Urubanza* " ruva mu nyigisho yacu rero rufise " *Ikidodo* " ca Mpwemu w'ubumana bwiwe.

Itang.6: 3 : “ *Maze YaHWéH aravuga ati : Impwemu yanje ntizokwama irwana n’abantu, kuko na bo nyene ari umubiri, ariko imisi yiwe izoba imyaka ijana na mirongo ibiri .* »

Hasigaye imyaka 10 ngo Kristo agaruke, ubwo butumwa burafata akaranga gatanga k’ikiganiro muri iki gihe. Impwemu y’ubuzima yatanze n’Imana “ *ntizoguma mu muntu ibihe vyose, kuko na we ari umubiri: ariko imisi yiwe izoba imyaka ijana na mirongo ibiri n’icenda .* ” Nkako , iyo si yo nsobanuro Imana yahaye amajambo yiwe . Muntahure , kandi mumutahure : Imana ntiheba umugambi wayo w’imyaka ibihumbi bitandatu wo guhamagara no gutora abatoranijwe. Ikibazo ciwe kiri mu burebure bw’ubuzima yahaye abari imbere y’umwuzure kuva Adamu yapfuye afise imyaka 930 , inyuma yiwe, uwundi Metusela azobaho, we, gushika afise imyaka 969 . Nimba ari imyaka 930 y’ubudahemuka, ico kintu kirashobora kwihanganirwa mbere kigashimisha Imana, ariko nimba ari Lameki w’ubwibone kandi w’agaterasoni, Imana ibona ko kwihanganira imyaka 120 y’umwihariko bizoba birenze ivyo bihagije. Iyo nsobanuro yemezwa n’amateka, kubera ko kuva umwuzure uhaha, ubuzima bw’umuntu bwagabanutse bushika ku myaka 80 y’iki gihe cacu.

Itang.6: 4 : “ *Muri iyo misi hariho ibigatanya mw’isi, kandi inyuma y’aho abana b’Imana binjye mu bakobwa b’abantu, babavyarira abana : abo ni bo bari intwari zari zizwi cane kera .* ”

Nabwirizwa kwongerako ukuri “ **kandi** ” mu nyandiko y’igiheburayo, kuko insobanuro y’ubutumwa irahinduka. Imana iraduhishurira ko igiremwa ciwe ca mbere c’imbere y’umwuzure cari kinini cane, Adamu ubwiwe ategerezwa kuba yari afise uburebure bwa metero nka 4 canke 5. Uburongozi bw’ubutaka burahinduka kandi bukagabanywa. Intambwe imwe y’ivyo “ *bihangange* ” yari ingana n’iyacu zitanu, kandi yategerezwa gukura mw’isi ibifungurwa vyinshi incuro zitanu kuruta umuntu wo muri iki gihe. Igihugu c’intango rero caracitsemo abantu ningoga kandi kiraba abantu ku butaka bwaco bwose. Ugusobanura neza “ **kandi** ” bitwigisha ko iyo ngingo ngenderwako y’ “ *ibihangange* ” itahinduwe n’amasezerano y’abejwe n’abanyanka, “ *abana b’Imana* ” n’ “ *abakobwa b’abantu .* ” Nwaha ubwiwe rero yari igihangange c’amametero 4 gushika kuri 5, nk’uko nyene abana biwe n’abagore babo bari. Mu gihe ca Musa, izo ngingo ngenderwako z’imbere y’umwuzure zari zikiri mu gihugu ca Kanani, kandi abo bantu b’ibigatanya, ari bo “ Abanaki ,” ni bo bateye ubwoba abatasi b’Abaheburayo boherejwe muri ico gihugu.

Itang.6: 5 : “ *Uhoraho abona ko ububisha bw’umuntu bwari bwinshi mw’isi, kandi ko ivyiyumviro vyose vy’umutima wiwe vyari bibi gusa ubudasiba .* ”

Mwene ukwo kwihweza bituma ingingo yiwe itahurwa. Ndabibutsa ko yaremeye isi n’abantu kugira ngo yerekane ubwo bubisha bwihishije mu vyiyumviro vy’ibiremwa vyawe vyo mw’ijuru no kw’isi . Ivyo vyerekanwa vyipfuzwa rero vyabonetse kuko “ *ivyiyumviro vyose vyo mu mitima yabo vyari bibi gusa buri musu .* ”

Itang.6:6 : “ *Uhoraho aricuza ko yaremeye umuntu kw’isi, bimubabaza mu mutima .* ”

Kumenya imbere y’igihe ibizoba ni ikintu kimwe, mugabo kubibona mu gihe bizoranguka ni ikindi. Kandi iyo umuntu ahanganye n’ukuri kw’ukuganza ikibi, icyumviro co kwihana, canke neza na neza co kwicuza, gishobora gutera mu muzirikanyi w’Imana mu kanya gatoyi, ni co gituma umubabaro wiwe ari munini cane iyo ahanganye n’ico kiza co mu vy’inyifato runtu.

Itang.6:7 : “ *YaHWéH aravuga ati : Nzozimanganya umuntu naremeye, ndamukure kw’isi, umuntu n’igikoko, n’ibikwega inda hasi, n’inyoni zo mu kirere ; kuko nicuza ko nabikoze .* ”

Imbere gato y’uko umwuzure utera, Imana irabona intsinzi Shetani n’amadayimoni yiwe bagize ku isi n’abayibako. Kuri we, ikigeragezo kirateye ubwoba ariko yararonse iyerekanwa yari yipfuye kuronka. Igisigaye ni ugusambura ubwo buryo bwa mbere bw’ubuzima aho abantu bamara igihe kirekire cane kandi bafise ububasha bwinshi cane mu

bipimo vy'ibihangange. Inyamaswa zo kw'isi ziri hafi y'umuntu nk'inka, ibikoko bikwega inda hasi n'inyoni zo mu kirere bizobwirizwa kuzimangana navyo ubuziraherezo.

Itanguriro 6:8 : “ *Ariko Nowa agira ubutoni mu maso ya YaHWéH .* ”

Kandi nk'uko Ezekiyeli 14 abivuga niwe wenyene yaronse ubutoni ku Mana, abana biwe n'abagore babo ntibabereye gukizwa .

Itan.6:9 : “ *Abo ni bo bavyaye Nowa. Nowa yari umuntu w'umugororotsi kandi w'umugororotsi mu gihe ciwe ; Nowa yagendana n'Imana .* ”

Cokimwe na Yobu, Nowa aracirirwa urubanza n'Imana ko ari “ *umugororotsi kandi w'umugororotsi* ”. Kandi nka kumwe kwa Henoki w'umugororotsi yari imbere yiwe, Imana imuharura ko “ *agendana* ” na we.

Itanguriro 6:10 : “ *Nowa avyara abahungu batatu : Shemu , Hamu na Yafeti .* ”

Ku myaka 500 nk'uko Itan.5:22 ibivuga, “ *Nowa yavyaye abahungu batatu: Shemu, Hamu na Yafeti.* ” Abo bahungu bazokura, babe abagabo, barongore abagore. Nowa rero azofashwa kandi afashwe n'abahungu biwe niyabwirizwa kwubaka ubwato. Hagati y'igihe bavuka n'umwuzure , hazoca imyaka 100. Ivyo biremeza yuko “ imyaka 120 ” iri ku murongo wa 3 itajanye n'igihe yahawe co kurangiza inyubakwa yiwe.

Itan.6:11 : “ *Isi yari yononekaye imbere y'Imana, isi yari yuzuye ubukazi .* ”

Igiturire si ngombwa ngo kibe ubukazi, ariko iyo ubukazi bubishizeko ikimenyetso kandi bukabiranga, imibabaro y'Imana y'urukundo irakomeye cane kandi ntiyihanganirwa. Ubwo bugizi bwa nabi, bushitse ku rwego rwo hejuru, ni nk'ubwo Lameki yirata muri Itanguriro 4:23 : « *Narishe umuntu kubera ibikomere vyanje, n'umusore kubera ibikomere vyanje* ».

Itan.6:12 : “ *Imana iraba isi, ibona ko yononekaye ; kuko abari n'umubiri bose bari barononekaye inzira yiwe kw'isi .* ”

Mu myaka itarenga 10, Imana izosubira kuraba isi, isange iri mu gihe c'umwuzure , “ *abantu bose bararononekaye inzira yabo .* ” Ariko ubwirizwa gutahura ico Imana ishaka kuvuga iyo ivuga ibiturire. Kuko iyo iryo jambo rivuga ari ry'umuntu , inyishu ziraba nyinshi nk'uko ivyiyumviro ku bijanye n'ico kibazo ari vyinshi. Ku Mana Umuremyi, inyishu yoroshe kandi iratomoye. Yita ibiturire ibigoramye vyose bizanwa n'umugabo n'umugore ku rutonde n'amategeko yashizeho : Mu biturire, umugabo ntagifata uruhara rwiwe nk'umugabo, eka umugore ntagifata uruhara rwiwe nk'umugore. Ivyo Lameki, umugore w'abagore babiri, akomoka kuri Kayini, ni akarorero, kuko itegeko ry'Imana rimubwira riti : « *Umugabo azosiga se na nyina, yifatanye n'umugore wiwe* ». Uko imibiri yabo isa birahishura uruhara rw'umugabo n'umugore. Ariko kugira ngo dutahure neza uruhara rw'uwahawe nk' “ *imfashanyo* ” kuri Adamu, ishusho yiwe y'ikigereranyo y'Ekleziya ya Kristo iraduha inyishu. Ni “ *imfashanyo* ” iyihe Ekleziya ishobora guha Kristu ? Uruhara rwiwe ni ukwongereza umubare w'abatoranjwe bakijijwe no kwemera kubabara kubera we. Ni ko biri no ku mugore yahawe Adamu. Kubera ko atagira ububasha bw'imitsi bwa Adamu , uruhara rwiwe ni urwo kuvyara no kurera abana biwe gushika na bo nyene baronse umuryango , gutyo isi izozura abantu , nk'uko urutonde rwategetswe n'Imana muri Itanguriro 1:28: “ *Imana irabahezagira, Imana ibabwira iti: " Nimurondoke, mugwire, mugwire, mwuzure , . kandi mugabe ifi zo mu kiyaga, inyoni zo mu kirere, n'ibinyabuzima vyose bigendagenda kw'isi .* ” Mu kugoramya kwayo, ubuzima bwo muri iki gihe bwarateye umugongo iyo ngingo ngenderwako . Ubuzima bwo mu bisagara n'akazi ko mu nganda vyose hamwe vyatumye abantu baguma bakenera amahera. Ivyo vyatumye abakenyezi baheba uruhara rwabo rwo kuba abavyeyi baja gukora mu mahinga canke mu maduka. Abana barezwe nabi, baracitse abanyaruyeri kandi basaba cane kandi muri 2021 bavyara ivyamwa vy'ubukazi kandi bihuye neza n'insobanuro Paulo yahaye Timoteyo muri 2 Tim. 3: 1-9. Ndabahimiriza gufata umwanya wo gusoma, n'ubwitonzi bwose bukwiye, mu buryo bushitse, amakete abiri arungikiye Timoteyo, kugira ngo muronke muri ayo makete ingingo mfatirwako zashizweho

n'Imana, kuva mu ntango, mumenye ko idahinduka kandi ko itazohinduka hagati y'ubu n'ukugaruka kwiwe mu 2012.

Itang.6:13 : “ *Imana ibwira Nowa iti : « Iherezo ry'abantu bose ryaje imbere yanje ; kuko bujuje isi ubukazi ; raba nzobatikiza hamwe n'isi .*

Kubera ko ikibi cashizweho ataco gisubira inyuma, ugutikiza ababa kw'isi ni co kintu conyene Imana ishobora gukora. Imana imenyeshya umugenzi wayo umwe rudende wo kw'isi umugambi wayo uteye ubwoba kuko ingingo yayo ifashwe kandi ikaba ishizweho ata gukeka. Birakenewe kumenya iherezo ridasanzwe Imana iha Henoki, we wenyene yinjira mu buzima budahera ataciye mu rupfu, na Nowa , we wenyene yasanzwe akwiriye kurokoka umwuzure wo gutikiza. Kuko mu majambo yiwe Imana ivuga ngo “ *bafise ...* ” **kandi** “ *nzobatikiza .* ” Kubera Nowa yagumye ari umwizigirwa, iyo ngingo Imana yafashe ntiyigera igira ico ikoze.

Itan.6:14 : “ *Wikore ubwato bw'ibiti vy'amabuye ; Ubwo bwato uzobushira mu binogo, ubushireko ivu imbere n'inyuma .*

Nowa ategerezwa kurokoka atari we wenyene kuko Imana ishaka ko ubuzima bw'ivyo yaremye bubandanya gushika imyaka 6000 y'uguhitamwo umugambi wiwe irangiye. Kugira ngo ubuzima bwatoranijwe buzigame mu gihe c'umwuzure w'amazi, hazobwirizwa kwubakwa ubwato bureremba. Imana iha amabwirizwa yayo Nowa. Azokoresha ibiti vyoroshe bidashobora guterwa n'amazi kandi iyo nzira izoba idashobora guterwa n'amazi biciye ku gupfuka igiti c'umuberoshi, ni ukuvuga igiti c'umuberoshi gikuwe mu giti c'umuberoshi canke c'umuberoshi. Azokwubaka utugingo ngengabuzima kugira ngo ubwoko bumwebumwe bubeho ukwabwo kugira ngo ibikoko biri mu bwato ntibibe bitera umubabaro. Uguguma mu bwato kuzomara umwaka wose, ariko igikorwa kirongowe n'Imana ata kintu na kimwe kiyinanira.

Itang.6:15 : “ *Uko ni ko uzobukora : uburebure bw'ubwato bube amatambwe amajana atatu, ubwaguke bwabwo amatambwe mirongo itanu, uburebure bwabwo bube amatambwe mirongo itatu .*

Iyo " *umukono* " uba uw'igihangange, woshobora kuba incuro zitanu z'uwaAbaheburayo wari nk'amasentimetero 55. Imana yahishuye izo ngero mu rugero ruzwi n'Abaheburayo na Musa yakira iyo nkuru iva ku Mana. Uwo murongo wubatswe rero wari ufise uburebure bwa metero 165, ubwaguke bwa metero 27,5 n'uburebure bwa metero 16,5. Ubwato rero bwari bufise ishusho y'agasanduku bw'umurongo w'inzira bwari bunini cane ariko bwari bubatswe n'abantu ubunini bwabo bwari buhuye n'ubwo bwato. Kuko dusanga, ku burebure bwayo, amagorofa atatu y'amametero nka atanu y'abagabo bo ubwabo bari hagati ya metero 4 na 5 z'uburebure.

Itan.6:16 : “ Uze ukore **idirisha** ry'ubwato , *uburebure bwabwo bube hejuru y'itambwe rimwe ; uzoshira urugi ku ruhande rw'ubwato ; kandi uzokwubaka igorofa yo hasi, iya kabiri n'iya gatatu .* »

Dushingiye kuri iyo ndondoro, " *urugi* " rumwe rudende rw'ubwato rwari rushizwe ku rugero rw'igorofa ya mbere " *ku ruhande rw'ubwato .* " Ubwato bwari buzitiwe rwose, kandi munsu y'igisenge c'urugero rwa gatatu , hari idirisha rimwe ry'uburebure n'ubwaguke bwa santimetero 55 ryari rikwiye kuguma ryugarijwe gushika umwuzure urangiye, nk'uko bivugwa muri Itanguriro 8:6. Abari mu bwato baba mu mwiza no mu muco w'amatara y'amavuta mu kiringo cose c'umwuzure, ni ukuvuga .

Itan.6:17 : “ *Kandi ngiye kuzana umwuzure w'amazi kw'isi, ngo urimbure ibiri n'umubiri vyose birimwo impwemu y'ubuzima munsu y'ijuru ; ivyo kw'isi vyose bizohere .* ’

Imana ishaka gusiga ubutumwa bwo kugabisha abantu bazosubira kwuzuzwa isi inyuma y'umwuzure no gushika ku kugaruka kw'ubuninahazwa kwa Yezu Kristu ku mpera y'imyaka 6000 y'umugambi w'Imana. Ubuzima bwose buzozimangana n'akamenyero kabwo k'imbere

y'umwuzure. Kuko inyuma y'umwuzure, Imana izogabanya buhoro buhoro ubunini bw'ibinyabuzima, abantu n'ibikoko, bibe nk'ivy'Abanyafirika b'Abapigme.

Itan.6:18 : “ *Ariko jewe nzoshinga isezerano ryanje namwe ; uzokwinjira mu bwato, wewe n'abahungu bawe, n'umugore wawe n'abakazana bawe .* »

Hari umunani muri bo barokotse umwuzure wariko uraza, ariko indwi muri bo barahungukira mu buryo budasanzwe umuhezagiro udasanzwe Nowa yabahaye kandi w'umuntu ku giti ciwe. Ikimenyamenya kiboneka muri Ez. 14 : 19-20 aho Imana ivuga iti : “ Canke norungika ikiza muri ico gihugu, nkagisukako uburake bwanje n'ikiza, kugira ngo nkizimangane abantu n'ibikoko, kandi **Nowa , Daniyeli na Yobu bakaba bari muri co , ndabayeho! ni ko Uhoraho YaHWéH avuga, ntibazokiza abahungu canke abakobwa, ariko bokiza ubugingo bwabo ukugororoka kwabo** . Bazoba ngirakamaro mu gusubira kwuzura isi , ariko kubera ko batari ku rugero rw'impwemu rwa Nowa , bazana mw'isi nshasha ukudatungana kwabo kuzoca kwera ivyamwa bibi.

Itang.6:19 : “ *Mu binyabuzima vyose, uzozana mu bwato bibiri bibiri vy'ubwoko bwose, kugira ngo bibeho kumwe nawe : bibe ivy'ingabo n'ivy'ingabo .*

Umugabo n'umugore umwe ku bwoko " *bw'ibinyabuzima vyose* " - ni vyo gusa bikenewe kugira ngo umuntu ashobore kuvyara - ivyo ni vyo vyonyene bizorokoka mu bwoko bw'ibikoko vyo kw'isi.

Itang.6:20 : “ *Mu nyoni nk'uko ubwoko bwavyo bumeze, no mu bitungwa nk'uko ubwoko bwavyo buri, no mu bikwega inda hasi vyose nk'uko ubwoko bwavyo buzoza, bibiri bibiri vy'ubwoko bwose bizozana kuri wewe, kugira ngo ubikize ubuzima .*

Muri uyu murongo, mu kubara kwiwe, Imana ntivuga ibikoko vyo mw'ishamba , ariko bizovugwa ko vyatwawe mu bwato mu Itanguriro 7:14 .

Itan.6:21 : “ *Nawe , ufate ku vyo kurya vyose biribwa, ubibike, bibe ivyo kurya vyawe n'ivyabo .*

Ivyo kurya vyari bikenewe kugira ngo bigaburire abantu umunani kandi ibikoko vyose vyari muri ubwo bwato mu kiringo c'umwaka vyose vyategerezwa gutwara umwanya munini mu bwato.

Itan.6:22 : “ *Nowa akora gutyo , akora nk'uko Imana yamutegetse vyose .*

Nowa n'abahungu biwe bararangura igikorwa Imana yabashinze badahemuka kandi bashigikiwe n'Imana . Kandi aha dutegerezwa kwibuka ko isi ari umugabane umwe uvomerwa n'inzuzi n'imigezi gusa. Mu karere k'umusozi Ararati aho Nowa n'abahungu biwe baba , hariho ikiyaya gusa kandi nta kiyaga rero abo mu gihe ciwe babona Nowa yubaka inyubakwa ireremba hagati y'umugabane utagira ikiyaga Turashobora rero kwiyumvira ugutwenga, ugutwenga n'ugutukana kw'umugwi mutoyi bategerezwa kuba bafise. Ariko abatwenga bazohagarika vuba gutwenga uwatowe kandi bazorohama mu mazi y'umwuzure batashaka kwemera.

Itanguriro 7

Ugutandukanya kwa nyuma kw'umwuzure .

Itan.7:1 : “ *Uhoraho abwira Nowa ati : Injira mu bwato, wewe n'abo mu rugo rwawe bose; kuko nabonye uri **umugororotsi** imbere yanje muri iri yaruka .* »

Igihe c'ukuri kirashika kandi **ugutandukanya** kwa nyuma kw'ivyaremwe kuraranguka . Mu “ *kwinjira mu bwato* , ” ubuzima bwa Nowa n'ubw'umuryango wiwe buzorokoka. Hariho isano hagati y'ijambo " *ubwato* " n' " *ubugororotsi* " Imana iha Nowa. Iryo huriro rica mu " *sandugu*

y'igishingantahe " izoza izoba ari yo sandugu nyeranda irimwo " ubutungane " bw'Imana , bugaragazwa mu buryo bw'ibipande bibiri urutoke rwiwe ruzocapurako " **amabwirizwa cumi** " yiwe . Muri iyo ngereranyo, Nowa na bagenzi biwe berekanwa ko bangana mu buryo bose bungukira ku gakiza mu kwinjira mu bwato, naho Nowa wenyene ari **we** akwiriye kumenyekana n'iryo tegeko ry'Imana nk'uko vyerekanwa n'ukuntu Imana ivuga **neza** : « *Nakubonye ukuri* » . Nowa rero yari ahuye ata gatotsi n'itegeko ry'Imana ryari ryaramaze kwigishwa mu ngingo ngenderwako zaryo ku basavyi biwe b'imbere y'umwuzure.

Itan.7:2 : “ *Uze utore amabiri indwi ku gikoko cose kidahumanye, ikigabo n'ikigore caco ; ibikoko bibiri bitasukuye, igitsina-gabo n'igitsina-gore caco ;* »

Turi mu gihe c'imbere y'umwuzure kandi Imana iravyura itandukaniro hagati y'igikoko gifatwa nk'" *igityoroye canke kidahumanye* ". Iryo tegeko rero ni rya kera nk'ivyaremwe vyo kw'isi kandi mu Balewi 11, Imana yibutse gusa izo ngingo ngenderwako yashizeho kuva mu ntango . Imana rero irafise, nk'" *Isabato* ," imvo nziza zo gusaba abatowe bayo, mu misi yacu, kwubahiriza ivyo bintu bininahaza urutonde rwayo rwashinzwe ku bw'umuntu. Mu guhitamwo " *ababiranye indwi batyoroye* " kugira ngo babe umwe " *udahumanye* ", Imana yerekana ko ikunda ubusuku ishirako ikimenyetso c' " *ikidodo* " cayo, umubare " 7 " w'ukwezwwa kw'igihe c'umugambi wayo wo kw'isi.

Itanguriro 7:3 : “ *inyoni zibiri zibiri zo mu kirere, ingabo n'ingore, kugira ngo uruvyaro rwazo rubeho kw'isi yose .*

Kubera ishusho yabo y'ubuzima bwo mw'ijuru bw'abamarayika, “ *imigwi indwi* ” y'" *inyoni zo mu kirere* ” na yo nyene irakizwa.

Itanguriro 7:4 : “ *Kuko hasigaye imisi indwi, nzoguha imvura kw'isi imisi mirongo ine n'amajoro mirongo ine, kandi nzozimanganya ikintu cose naremye kiri kw'isi .*

Umubare " *indwi* " (7) uracariho , **ugaragaza** " *imisi indwi* " itandukanya igihe ibikoko n'abantu binjira mu bwato n'amazi ya mbere . Imana izotuma imvura iguma igwa “ *imisi mirongo ine n'amajoro mirongo ine .* ” Uwo mubare “ 40 ” ni wo w'ikigeragezo. Bizoba vyerekeye " *imisi 40* " y'ugutuma abatasi b'Abaheburayo mu gihugu ca Kanani n'" *imyaka 40* " y'ubuzima n'urupfu mu bugaragwa bivuye ku kwanka kwinjira mu gihugu catuwe n'ibigatanya. Kandi niyakwinjira mu busuku bwiwe bwo kw'isi, Yezu azoshikirizwa ibigeragezo vya shetani amaze “ *imisi 40 n'amajoro 40* ” yisonzesheje. Hazoba kandi “ *imisi 40* ” hagati y'izuka rya Kristo n'ugusukwa kwa Mpwemu Yera kuri Pentekoti.

Ku Mana, intumbero y'iyi mvura nyinshi ni ugutikiza " *ibiremwa yaremye .* " Yibuka rero ko nk'Imana umuremyi, ubuzima bw'ibiremwa vyawe vyose ari ubwiwe , kugira ngo abikize canke abitikize . Ashaka kwigisha abazoya icigwa gikomeye badakwiye kwibagirwa.

Itanguriro 7:5 : “ *Nowa akora ivyo Uhoraho yamutegetse vyose .*

Nowa yari umwizigirwa kandi yumvira, ntiyahemukira Imana kandi arashitsa ivyo yamutegetse vyose .

Itan.7:6 : “ *Nowa yari afise imyaka amajana atandatu igihe umwuzure w'amazi waza kw'isi .* ” »

Ibindi bisobanuro ku bijanye n'ico gihe bizatangwa, ariko uwo murongo uramaze gushiramwo umwuzure mu ^{mwaka wa 600} w'ubuzima bwa Nowa. Kuva umuhungu wiwe wa mbere avutse mu ^{mwaka wiwe wa 500} , haciye imyaka 100.

Itang.7:7 : " *Nowa, we n'abahungu biwe, n'umugore wiwe, n'abagore b'abahungu biwe, binjira mu bwato kugira ngo bacike amazi y'umwuzure .* "

Abantu umunani gusa ni bo bazorokoka uwo mwuzure.

Itan.7:8 : “ *Mu bikoko bitanduye no mu bidahumanye, mu nyoni no mu binyabuzima vyose bigendagenda kw'isi ,* ” .

Imana iravyemeza . Ibintu bibiri *bigendagenda kw'isi* binjira mu bwato kugira ngo bikizwe . Ariko none ni “*igihugu*” ikihe , imbere y’umwuzure canke inyuma y’umwuzure ? Igihe c’ubu c’inshinga “*meut*” kivuga igihugu c’inyuma y’umwuzure co mu gihe ca Musa, uwo Imana ivuga mu nkuru yayo. Ubwo buryo buteye ubwoba bwoshobora gutuma habaho uguheba no gutikizwa burundu ubwoko bumwebumwe bw’ibikoko biteye ubwoba, bitakenewe kw’isi yasubiwemwo abantu , nimba vyariho imbere y’umwuzure .

Itang.7:9 : “ *Yinjira mu bwato ari kumwe na Nowa, babiri babiri, umugabo n’umugore, nk’uko Imana yari yamutegetse Nowa .*”

Iryo hame ryerekeye ibikoko ariko kandi n’imibano itatu y’abantu yashinzwe n’abahungu biwe batatu n’abagore babo n’iyiwe ubwiwe ireba we n’umugore wiwe. Ihitamwo ry’Imana ryo guhitamwo ababiranye gusa riduhishurira uruhara Imana ibaha : kuvyara no kugwira.

Itanguriro 7:10 : “ Haciye imisi *indwi amazi y’umwuzure araza kw’isi* .

Dushingiye kuri ukwo gutomoye, ukwinjira mu bwato kwabaye ku musu ugira cumi w’ukwezi kwa kabiri kw’umwaka wa 600 ^{w’ubuzima} bwa Nowa, ni ukuvuga imisi 7 imbere y’uwa 17 ^{werekana} ku murongo wa 11 ukurikira. Kuri uwo musu ugira cumi ni ho Imana ubwayo yugariye “*urugi*” rw’ubwato ku bantu bose bari muri bwo, nk’uko bivugwa neza neza ku murongo wa 16 w’iki kigabane ca 7.

Itang.7:11 : “ *Mu mwaka wa majana atandatu w’ubuzima bwa Nowa, mu kwezi kwa kabiri, ku musu ugira cumi n’indwi w’ukwezi, uwo musu nyene amasoko yose y’amazi maremare araturika, amadirisho y’ijuru arafunguka .*”

Imana yahisemwo “ umusi *ugira cumi n’indwi w’ukwezi kwa kabiri* ” kw’umwaka wa 600 wa Nowa kugira ngo “yugurure *amadirisho y’ijuru* .” Umubare 17 ugereranya urubanza mu mibare **yayo** yo muri Bibiliya no mu buhanuzi bwayo .

Ibara ryashizweho n’ugukurikirana kw’abatowe bo mu Itanguriro6 rishira umwuzure mu mwaka w’1656 , kuva icaha ca Eva na Adamu, ni ukuvuga imyaka 434 imbere y’impeshi y’umwaka w’6001 w’iherezo ry’isi rizoranguka mu kirangamisi cacu gisanzwe mu mpera z’umwaka wa 2001. 30 y’ikirangamisi cacu c’abantu c’ikinyoma kandi kizimiza .

Insobanuro ikurikira izosubirwamwo muri Itanguriro 8:2. Mu kwerekeza ku ruhara rw’inyongera rw’ “*amasoko y’amazi maremare*” muri uyu murongo, Imana iraduhishurira ko umwuzure utatewe n’invura yava mw’ijuru gusa. Kubera ko “*uburebure*” buvuga isi yuzuye amazi kuva ku musu wa mbere w’irema, “*amasoko*” yayo yerekana ko amazi yongerekana bitewe n’ikiyaga ubwaco. Ico kintu kiboneka mu guhindura urugero rw’ivu ry’ikiyaga, mu kuduga, rukaduzura urugero rw’amazi gushika rushitse ku rugero rwapfutswe isi yose ku musu wa mbere. Ni mu kurohama kw’ibiyaga vy’amazi, ubutaka bwumye bwavuye mu mazi ku ^{musu ugira} ³kandi ni mu gikorwa co gusubira inyuma, ubutaka bwumye bwapfutswe n’amazi y’umwuzure. Invura yitwa “*idirisha ry’ijuru*” yari ngirakamaro gusa mu kwerekana ko igihano cava mw’ijuru, kiva ku Mana yo mw’ijuru. Mu nyuma iyo shusho y’ “*idirisha ry’ijuru*” izofata uruhara runyuranye n’urwo rw’imihezagiro iva ku Mana imwe yo mw’ijuru.

Itan.7:12 : “ *Invura iragwa kw’isi imisi mirongo ine n’amajoro mirongo ine* ” .

Ico kintu cari gitegerezwa gutangaza abanyavyaha batemera. Cane cane ko ata mvura yagwa imbere y’uwo mwuzure. Igihugu c’imbere y’umwuzure cari givomerwa kandi kivomerwa n’inzuzi n’imigezi yaco ; invura rero ntiyari ngombwa , ikime co mu gitondo carayisubiriye . Kandi ivyo birasigura igituma abatemera bagize ingorane zo kwemera umwuzure w’amazi wamenyeshejwe na Nowa, haba mu majambo no mu bikorwa kuva yubatse ubwato ku butaka bwumutse.

Igihe c’ “*imisi 40 n’amajoro 40*” kivuga igihe c’ikigeragezo. Na yo nyene Isirayeli y’umubiri, imaze kuva mu Misiri, izogeragezwa mu gihe Musa azoba atahari, uwo Imana

imugumye ari kumwe na we muri ico kiringo. Ico kizovamwo ni "inyana y'inzahabu" yashonze n'amasezerano ya Aroni, mwenewabo wa Musa wo ku mubiri. Hanyuma hazoba "imisi 40 n'amajoro 40" yo gutohoza igihugu ca Kanani, ivyo bizotuma abantu banka kwinjira kubera ibigatanya bibamwo. Na we nyene, Yezu azogeragezwa "imisi 40 n'amajoro 40", ariko kuri iyi nshuro, naho azogoyagoya kubera iyo nzira ndende yo kwisonzesha, azorwanya shetani izomugerageza, azoheza amuhebe ataronse intsinzi yiwe. Yari kuri Yezu icatumye ubusuku bwiwe bwo kw'isi bushoboka kandi bubereye.

Itang.7:13 : "Uwo musu nyene Nowa, Shemu, Hamu na Yafeti, abahungu biwe, n'umugore wiwe, n'abagore b'abahungu biwe batatu, binjira mu bwato : "

Uwo murongo urashimika ku guhitamwo ibiremwa vy'abantu vyo kw'isi vy'ibitsina bibiri. Umuntu wese w'igitsina gabo aherekewe n' "umufasha" wiwe, umugore wiwe yitwa "umugore". Muri ubwo buryo, umugabo n'umugore bose bariyerekana mw'ishusho ya Kristu n'Ekleziya yiwe, "umufasha wiwe", Uwo yatoye azokiza. Kuko ubuhungiro bw' "ubwato" ari bwo shusho ya mbere y'agakiza azohishurira abantu.

Itang.7:14 : "bo, n'ibikoko vyose nk'uko ubwoko bwavyo buri, ibitungwa vyose nk'uko ubwoko bwavyo buri, ibikwega inda hasi vyose nk'uko ubwoko bwavyo bumeze, inyoni yose nk'uko ubwoko bwavyo buri, inyoni yose ifise amababa, n'ivyo vyose bifise amababa . "

Mu gushimika ku jambo "ubwoko", Imana yibuka amategeko y'akameremere kayo abantu mu gihe cacu ca nyuma bahimbarwa no guhangana, kurenga no gusaba ibibazo ku bikoko mbere no ku bwoko bw'abantu. Nta wundi yari gushobora gukingira ubusuku bw'ubwoko kuruta we. Kandi asaba abo yatoye ngo basangire icyumviro ciwe c'Imana ku bijanye n'ico kibazo kubera ko ukutungana kw'irema ryiwe ry'intango kwari muri ubwo busuku n'ugutandukanya **ubwoko** bushitse.

Mu gushimika ku bwoko bw'ibinyabuzima bifise amababa, Imana iratanga icyumviro c'uko isi n'ikirere c'icaha ari ubwami buyoborwa na Shetani, we ubwiwe yitwa "umuganwa w'ububasha bw'ikirere" muri Ef. 2:2.

Itanguriro 7:15 : "Binjira mu bwato kwa Nowa bibiri bibiri, mu bifise umubiri vyose birimwo impwemu y'ubuzima .

Buri mugabo n'umugore batowe n'Imana **baratandukana** n'abo mu bwoko bwabo kugira ngo ubuzima bwabo bubandanye inyuma y'umwuzure. Muri ukwo **gutandukana** gutomoye, Imana ishira mu ngiro ingingo ngenderwako y'inzira zibiri ishira imbere y'uguhitamwo kw'umuntu yidegemvya : iyo mu vyiza ijana mu buzima ariko iyo mu bibi ijana mu rupfu.

Itang.7:16 : "Haza, igitsina-gabo n'igitsina-gore, c'ibifise umubiri vyose, nk'uko Imana yategetse Nowa." Maze YaHWéH aramukingira urugi . »

Intumbero y'ukuvyara kw'"ubwoko" aha yemezwa n'ukuvuga "igitsina-gabo n'igitsina-gore".

Ehe igikorwa giha ivyo bintu akamaro kavyo kose n'akaranga kavyo k'ubuhanuzi bw'iherezo ry'igihe c'ubuntu bw'Imana : "Maze YaHWéH aramufunga urugi." Ni igihe iherezo ry'ubuzima n'iry'urupfu **bitandukana** ata mpinduka ishoboka. Ivyo ni vyo bizoshika muri 2029, aho abarokotse ico gihe bazoba bamaze guhitamwo gutera iteka Imana n'Isabato yayo y'umusi w'indwi, haba ku musu wa gatandatu, canke gutera iteka Roma n'Imana yayo y'umusi wa mbere, hakurikijwe iherezo ryashikirijwe mu buryo bw'itegeko ry'abantu b'abagarariji. Aha na ho "urugi rw'ubuntu" ruzokingirwa n'Imana, "uwugurura n'uwufunga" nk'uko Ivyahishuwe 3:7 bivuga.

Itan.7:17 : "Umwuzure wamaze imisi mironko ine kw'isi. Amazi aragwira, aduza ubwato, buraduzwa hejuru y'isi .

Ubwato buraduzwa.

Itanguriro 7:18 : “ Amazi aragwira, aragwira cane kw’isi, ubwato bureremba hejuru y’amazi .

Ubwato burareremba.

Itanguriro 7:19 : “ Amazi arushirizaho kwiyongera, umusozi muremure wose wari munsu y’ijuru wose urapfukwa .

Ivu ryumye hose rirazimangana , rikabizwa n’amazi.

Itanguriro 7:20 : " Amazi araduga hejuru y’imisozi, arapfuka . "

Umusozi muremure kuruta iyindi yose ico gihe wari ufutswe n’amazi agera ku metero 8.

Itanguriro 7:21 : “ Ibintu vyose vyagendagenda kw’isi birazimangana, inyoni n’ibitungwa n’ibikoko n’ibikwega inda hasi vyose n’abantu bose .

Inyamaswa zose zihumekera mu kirere zirapfa mu kurohama. Ugutomoye ku bijanye n’inyoni birarushiriza gushimisha kubera ko umwuzure ari ishusho y’ubuhanuzi y’urubanza rwa nyuma, aho ibiremwa vyo mw’ijuru nka Shetani bizozimanganywa hamwe n’ibiremwa vyo kw’isi.

Itang.7:22 : “ Ibintu vyose vyo mw’isi yumutse vyari bifise impwemu y’ubuzima mu mazuru vyavyo vyapfuye .

Ibinyabuzima vyose vyaremwe nk’umuntu ubuzima bwiwe bushingiye ku guhema kwiwe bipfa bivuye ku kurohama. Ico ni co gitutu conyene kiri ku gihano c’umwuzure, kuko icaha kiri ku muntu gusa kandi ahantu kanaka, urupfu rw’ibikoko bitagira icaha ni uburenganzira . Ariko kugira ngo abantu b’abagarariji barohe burundu, Imana itegekwa gutikiza hamwe na bo ivyo bikoko, nka vyo, bihumekera ikirere co mu kirere c’isi. Ubwa nyuma, kugira ngo utahure iyo ngingo, zirikana ko Imana yaremwe ishi umuntu yaremwe mw’ishusho yayo atari igikoko caremwe kugira ngo kimukikuze, kimuherekeze, kandi ku bijanye n’ibitungwa, kimukorere.

Itan.7:23 : “ Ibinyabuzima vyose vyari kw’isi vyarazimanganye, kuva ku muntu gushika ku bikoko bikwega inda hasi gushika ku nyoni zo mu kirere ; Nowa wenyene ni we yasigaye n’abo bari **kumwe** na we mu bwato .

Uyu murongo wemeza itandukaniro Imana igira hagati ya Nowa n’abantu bagenzi biwe basanze bari mu mugwi w’ibikoko, vyose bivugwa kandi bikaba vyerekeye " **ivyo** yari **kumwe** na we mu bwato " .

Itanguriro 7:24 : “ Amazi aguma arengeye isi imisi ijana na mirongo itanu .

" Imisi ijana na mirongo itanu " yari yatanguye inyuma y’imisi 40 n’amajoro 40 y’imvura idahagarara yatumye haba umwuzure. Kubera ko amazi yari ashitse ku burebure burengeye " *amatambwe 15* " , canke nk’imetro 8 hejuru y' " *umusozi muremure kuruta iyindi yose* " ico gihe, urugero rw’amazi rwagumye rudahinduka " *imisi 150* ". Hanyuma bizogenda bigabanuka bukebuke gushika vyume nkuko Imana yabishaka.

Iciyumviro : Imana yaremwe ubuzima mu rugero runini cane rwerekeye abantu n’ibikoko vy’imbere y’umwuzure. Ariko inyuma y’umwuzure, umugambi wiwe ni uwo kugabanya ubunini bw’ibiremwa vyawe vyose bihuye, rero ubuzima buzovuka mu rugero rw’inyuma y’umwuzure. Igihe binjira i Kanani, abo batasi b’Abaheburayo barashingira intahe yuko babonye n’amaso yabo amarundo y’imizabibu manini cane ku buryo vyasaba abagabo babiri bangana na bo kugira ngo bayatware. Kugabanya ubunini rero na vyo nyene birareba ibiti, ivyamwa n’imboga. Gutyo, Umuremyi ntahagarika kurema, kuko uko igihe kigenda kirarenga, ahindura ivyo yaremwe vyo kw’isi kandi akabihuza n’ubuzima bushasha buza. Yatumye urukoba rw’abantu baba mu bice vy’isi vy’ubushuhe n’ivy’uburebure bw’isi aho imishwarara y’izuba itera isi ku burebure bwa degre 90 . Ayandi mabara y’urukoba ni ay’umweru canke ay’umuhondo kandi ni ay’umuringa bivanye n’urugero rw’umuco

w'izuba . Ariko umutuku w'ishimikiro wa Adamu (Umutuku) uterwa n'amaraso usanga mu bantu bose.

Bibiliya ntidondora amazina y'ido n'ido y'ubwoko bw'ibikoko vyariho imbere y'umwuzure. Imana isiga iyo nkuru ari amayobera, ata guhishurirwa kwihariye, umuntu wese afise umwidgegemvyo mu buryo bwiwe bwo kwiyumvira ibintu. Ariko rero, narashize imbere icyumviro c'uko, kubera ko Imana yashaka guha ubwo buryo bwa mbere bw'ubuzima bwo kw'isi akaranga katunganye, itaremye , ico gihe, ibikoko vy'imbere y'amateka amagufa yavyo aboneka muri iki gihe, n'abashakashatsi ba siyansi , mw'ivu ry'isi. Nashizeho rero ko vyoba vyaremwe n'Imana inyuma y'umwuzure , kugira ngo umuvumo w'isi ukomeze ku bantu bosubira kuyihindukira ningoga . Mu kwitandukanya na we, bazotakaza rero ubwenge bwabo n'ubumenyi buhambaye Imana yari yarahaye kuva kuri Adamu gushika kuri Nowa. Ivyo, ku buryo mu bibanza bimwebimwe kw'isi , umuntu azosanga ari mu gihe c'ugusenyuka kw'“umuntu wo mu mwobo” atewe kandi ateye ubwoba n'ibikoko vy'inkazi , ivyo mu migwi , naho biri ukwo, azomenya uko yobisambura afashijwe n'agaciro k'ibihe bibi vy'ibidukikije be n'ubuntu bwiza bw'Imana bw'impuhwe.

Itanguriro 8

Ugutandukana kw'abagize ubwato mu gihe gito .

Itanguriro 8:1 : “ *Imana yibuka Nowa n'ibikoko vyose n'ibitungwa vyose vyari kumwe na we mu bwato ; maze Imana itera umuyaga hejuru y'isi, amazi aratuzza .*

Nimwizere, ntiyigeze abibagira, ariko ni ukuri ko iryo koraniro ridasanzwe ry'ubuzima ryugarijwe mu bwato bureremba rituma abantu n'ubwoko bw'ibikoko bisa n'ibigabanutse ku buryo bisa n'ibihebwe n'Imana. Nkako , ubwo buzima buratekanye ata gatotsi kubera ko Imana ibucungera nk'aho yoba ari itunga . Bafise ikintu c'agaciro kuruta ibindi vyose : intango yo gusubira kwuzuzza isi no gukwiragira ku butaka bwayo .

Itan .

Imana irema amazi y'umwuzure nk'uko ikeneye. Bava hehe ? Iva mw'ijuru , ariko ikiruta vyose iva ku bubasha bw'Imana bwo kurema . Yafashe ishusho y'umucungezi w'ingufuri, yugurura amarembo y'umwuzure yo mw'ijuru y'ikigereranyo maze igihe kirashika akazosubira kuyafunga .

Mu kwerekeza ku ruhara rw'inyongera rw'" *amasoko y'ikuzimu* ", muri uyu murongo, Imana iraduhishurira ko umwuzure utatwe n'imvura yava mw'ijuru gusa . Kubera ko tuzi ko " *uburebure* " buvuga isi yuzuye amazi kuva ku musi wa mbere w'irema , " *amasoko* " yayo yerekana ko amazi yongerekana bitewe n'ikiyaga ubwaco. Ivyo biva ku guhindura urugero rw'amazi yo hasi mu kiyaga , mu kuduga , akaduza urugero rw'amazi gushika ashitse ku rugero rwapfutse isi yose ku musi wa mbere . Ni mu kurohama kw'ibiyaga vy'amazi, ubutaka bwumye bwavuye mu mazi ku ^{musi} ^{ugira} ³ kandi ni mu gikorwa co gusubira inyuma, ubutaka bwumye bwapfutswe n'amazi y'umwuzure. Imvura yitwa " *idirisha ry'ijuru* " yari ngirakamaro gusa mu kwerekana ko igihano cava mw'ijuru, kiva ku Mana yo mw'ijuru. Mu nyuma iyo shusho y'" *idirisha ry'ijuru* " izofata uruhara runyuranye n'urw'imihezagiro iva ku Mana imwe yo mw'ijuru .

Kubera ko Imana ari yo yaremye, yari gushobora kurema umwuzure mu kanya nk'ako gukubita urugohe, ku bushake bwayo. Ariko rero, yahisemwo gukora buhorobuhoro ku vyo yari amaze kurema. Arerekana rero abantu ko kamere iri mu minwe yiwe intwari ikomeye, uburyo bukomeye akoresha kugira ngo ashikirize umuhezagiro wiwe canke umuvumo wiwe bivanye n'uko ikora mu vyiza canke mu bibi.

Itanguriro 8:3 : " *Amazi arasubira inyuma ava kw'isi, aragenda, amazi aragabanuka haciye imisi ijana na mirongo itanu .* "

Inyuma y'imisi 40 n'amajoro 40 y'imvura idahagarara ikurikiwe n'imisi 150 y'uguhagarara kw'amazi ku rugero rwo hejuru , amazi aratangura gusubira inyuma . Buhoro buhoro, urugero rw'uburebure bw'ikiyaga ruriko ruragwa, ariko ntiruriko ruragwa nk'uko rwari imbere y'umwuzure.

Itan .

Amezi atanu aheze , gushika ku musi, " *ku musi ugira cumi n'indwi w'ukwezi kw'indwi* " , ubwato burahagarika kureremba ; Iruhukiye ku musozi muremure kuruta iyindi yose witwa Ararati . Uwo mubare " cumi n'indwi " wemeza iherezo ry'igikorwa c'urubanza rw'Imana. Biragaragara muri iyo nsobanuro ko , mu gihe c'umwuzure, ubwato butavuye kure y'aho bwari bubakiwe na Nowa n'abahungu biwe. Kandi Imana yashaka ko ico kimenyamenya c'umwuzure kiguma kiboneka gushika kw'iherezo ry'isi , kuri iyo songa nyene ry'umusozo Ararati, aho abategetsu b'Uburusiya n'Abaturuki babujije gushikayo . Ariko mu gihe yatoye, Imana yarashimye ko hafatwa amafoto yo mu kirere yemeza ko hariho igice c'ubwato cafashwe n'urubura n'urubura. Muri iki gihe, ukwihweza ibintu biciye ku nyenyeri vyoshobora kwemeza bimwe bikomeye ko ivyo biriho. Ariko abategetsu bo kw'isi ntibarondera nyabuna guhimbaza Imana Umuremyi ; Bamwifata nk'abansi, kandi mu butungane bwose, Imana irabishura neza , mu kubatera ikiza n'ibitero vy'iterabwoba.

Itang.8:5 : " *Amazi aragabanuka gushika mu kwezi kwa cumi. Mu kwezi kwa cumi, ku musi wa mbere w'ukwo kwezi, amasonga y'imisozi araboneka .*

Ivyo kugabanya amazi birafise aho bigarukira kuko inyuma y'umwuzure amazi azoba ari hejuru y'ay'igihugu c'imbere y'umwuzure. Imibande ya kera izoguma iri mu mazi maze ifate ishusho y'ibiyaga vyo mu gihugu hagati biriho ubu nk'ikiyaga Mediterane, ikiyaga ca Caspien, ikiyaga Gitukura, ikiyaga Gitukura, n'ibindi.

Itang.8:6 : " *Hashize imisi mirongo ine, Nowa yugurura idirisha yari yarakoze mu bwato .*

Inyuma y'imisi 150 ahagaze neza be n'imisi 40 arindiriye, ni bwo bwa mbere Nowa yuguruye ako dirisha gatoyi. Ubunini bwayo buto, ni ukuvuga umukono umwe canke santimetero 55 , bwari bubereye kubera ko igikorwa cayo conyene cari co kurekura inyoni zashobora rero guhunga ubwato bw'ubuzima .

Itang.8:7 : " *Arungika igikona, kirasohoka, kiragaruka, gushika amazi yumutse kw'isi .*

Kuvumbura ubutaka bwumye bivurwa hakurikijwe urutonde " *umwijima n'umuco* " canke " *ijoro n'umurango* " vy'intango y'irema. Kandi, uwa mbere yarungitswe ni " *igikona* " **gihumanye** , gifise amababa " **yirabura** " nk' " *ijoro* ". Akora ataco yigeze akora kuri Nowa, uwatoranijwe n'Imana. Rigereranya rero amadini y'umwiza azokora ata sano afise n'Imana.

Mu buryo bubereye, rigereranya Isirayeli y'umubiri y'isezerano rya kera Imana yarungikiyemwo abahanuzi bayo incuru nyinshi, nk'ukuza n'ukugenda kw'igikona, kugira ngo bagerageze gutabura abantu bayo mu migenzo y'icaha. Nka " *igikona* " , iyo Isirayeli amaherezo yanse Imana yarabandaniye amateka yayo **itandukanye na** we.

Itan.8:8 : " *Arungika n'inuma kugira ngo arabe ko amazi yagabanutse kw'isi .*

Mu rutonde nk'urwo nyene, " *inuma* " **isukuye** , ifise amababa " **yera** " nk'urubura, irarungikwa gutahura. Rishirwa muni y'ikimenyetso c' " *umurango n'umuco* ". Muri iyo nzira, aravuga ubuhanuzi bw'isezerano rishasha rishingiye ku maraso yamenetse ya Yezu Kristu.

Itang.8:9 : " *Ariko inuma ntironka aho ishira ikirenge cayo, iramusubirira mu bwato, kuko amazi yari atwikiriye isi yose.*" *Arambura ukuboko arayifata , ayinjiza mu bwato kumwe na we .*

Udakunze " igikona " c'umwirabura cigenga , " inuma " yera irafitaniye isano rya hafi na Nowa atanga " ukuboko kwiwe kugira ngo ayifate ayishire mu bwato " kumwe na we. Ni ishusho y'umuguzi uhuza uwatowe n'Imana yo mw'ijuru. " Inuma " umusi umwe izoruhukira kuri Yezu Kristu niyashika imbere ya Yohani Umubatizi kugira ngo abatizwe na we.

Ndabagira inama yo kugereranya aya majambo abiri yo muri Bibiliya ; iyo y'uyu murongo : " Ariko inuma ntiyaronka aho ishira ikirenge cayo " n'uyu murongo wo muri Mat.8:20 : " Yezu aramwishura ati : Imbwebwe zifise imyobo, inyoni zo mu kirere zifise ivyari; ariko Umwana w'umuntu nta hantu arambika umutwe » ; kandi iyi mirongo yo muri Yohani 1: 5 na 11 , aho avuga kuri Kristo kwigira umuntu kw " umuco " w'ubumana w'"ubuzima" , avuga ati : " Umuco ukayangana mu mwijima, ariko umwijima ntiwawutahura ... / ... Waje ku wawo, kandi uwawo ntiwawutahura ." Nk'uko " inuma " yasubiye kuri Nowa, ireka ngo ifatwe na we, mu " kuboko kwiwe ", izuka, ni ko Umucunguzi Yezu Kristu yasubiye mw'ijuru yerekeza ku bumana bwiwe nka Se wo mw'ijuru, amaze gusiga inyuma yiwe kw'isi ubutumwa bw'ugucungurwa kw'abatoranijwe biwe bashasha mu " 4 ciza ciwe. Kandi mu Vyah .

Itanguriro 8:10 : " Araheza arindira indi misi indwi, yongera kurekura inuma mu bwato .

Ivyo vyibutsa bibiri vy' " imisi indwi " bitwigisha ko kuri Nowa, nk'uko biri kuri twebwe uno musu, ubuzima bwashinzwe kandi bwategetswe n'Imana ku bumwe bw'indwi y' " imisi indwi " , kandi ubumwe bw'ikigereranyo bw'imyaka " ibihumbi indwi " y'umugambi wiwe ukomeye wo gukiza. Ukwo gushimika ku kuvuga uwo mubare " indwi " biratuma dutahura akamaro Imana iwuha ; ivyo bizotuma aterwa cane cane na shetani gushika ku kugaruka kw'ubuninahazwa kwa Kristo kuzotuma ubutegetswe bwiwe bwo kw'isi buhera.

Itan.8:11 : " Inuma iragaruka kuri we ku mugoroba ; kandi ehe ibabi ry'umwelayo ryaciwe ryari mu kanwa kayo. Nowa aca amenya ko amazi yagabanutse kw'isi .

Inyuma y'ibihe birebire vy' " umwijima " vyamenyeshejwe n'ijambo " umugoroba " , icizigiro c'agakiza n'umunezero wo gucungurwa icaha bizozza muni y'ishusho y' " igiti c'umwelayo " , bikurikiranye n'ivya kera hanyuma vy'isezerano rishasha. Nk'uko Nowa yamenye ku " ibabi ry'umwelayo " ko igihugu yari yizigiye kandi yarindiriye cari giteguye kumwakira, " abana b'Imana " bazomenya kandi batahure ko ubwami bwo mw'ijuru bwabafunguriwe n'ubarungitswe **avuye mw'ijuru, ari we** Yezu Kristu.

Iryo " babi ry'umwelayo " ryashingira intahe Nowa ko ukumera n'ugukura kw'ibiti vyasubiye gushoboka.

Itan.8:12 : " Araheza arindira indi misi indwi ; araheza arekura iyo numu. Ariko ntiyigeze amugarukako . "

Ico kimenyetso cari gihambaye cane, kuko cari kigaragaza ko " inuma " yahisemwo kuguma mu kamere kariko karasubira kuyiha ivyo kurya.

Nk'uko " inuma " izimangana inyuma yo gutanga ubutumwa bwayo bw'icizigiro , inyuma yo gutanga ubuzima bwayo kw'isi kugira ngo acungure abatowe bayo, Yezu Kristu, " Umuganwa w'amahoro " , azova kw'isi n'abigishwa biwe, abasige bidegemvya kandi bigenga kugira ngo bayobore ubuzima bwabo gushika azogaruka mu buninahazwa bwa nyuma.

Itanguriro 8:13 : " Mu mwaka wa magana atandatu na umwe, mu kwezi kwa mbere, ku musu wa mbere w'ukwezi, amazi arakama kw'isi. Nowa akuraho igipfukisho cari ku bwato , araba, abona ko ubutaka bwari bwumye .

Ukwuma kw'isi kuracari igice ariko biratanga umuhango, ni co gituma Nowa yiyemeza gufungura igisenge c'ubwato kugira ngo arabe hanze y'ubwato kandi azi ko bwaguye kw'isonga ry'umusozi Ararati, iyerekwa ryiwe ryaragutse kure cane kandi ryagutse cane hejuru y'ikirere. Mu vyo umwuzure wabaye, ubwato burafata ishusho y'igi ryavyaye. Iyo ivyara, iyo nkoko iramenagura igikoko yari ipfungiwe. Nowa na we nyene ni ko

yabigenjeje ; " akuraho *igipfukisho c'ubwato* " kitazoba kigifise akamaro ko kumukingira imvura nyinshi. Zirikana ko Imana itaza gufungura urugi rw'ubwato yo ubwayo yari yugarije ; Ivyo bisigura ko atashidikanya canke ngo ahindure urugero rw'urubanza rwiwe ku bagarariji bo kw'isi abo urugi rw'agakiza n'ijuru ruzokwama rwugarijwe.

Itanguriro 8:14 : “ *Mu kwezi kwa kabiri, ku musi ugira mirongo ibiri n'indwi, igihugu cari cumye .*

Isi irasubira kuba iyo kubamwo abantu inyuma y'aho imaze imisi 377 ipfungiwe rwose mu bwato kuva umusi umuntu yinjije mu bwato , Imana ikayifunga urugi.

Itan.8:15 : “ Imana ibwira *Nowa iti :*

Itanguriro 8:16 : “ *Sohoka mu bwato, wewe n'umugore wawe, abahungu bawe n'abagore b'abahungu bawe .*

Imana ni yo yongera gutanga ikimenyetso c'ugusohoka kw'ubwato , ni yo yari yafunze " *urugi* " rumwe rudende ku bari muri *bwo* imbere y'umwuzure.

Itanguriro 8:17 : “ *Sohorana nawe ibinyabuzima vyose biri kumwe nawe, inyoni n'ibitungwa n'ibikwega inda hasi vyose bikwega inda hasi ;*

Ivyo bintu bisa n'ivyo ku musi ugira gatanu w'indwi y'irema, mugabo si ikiremwa gishasha , kuko inyuma y'umwuzure ugusubira kwuzura kw'isi ari igice c'umugambi wahanuwe mu myaka 6.000 ya mbere y'amateka y'isi. Imana yashaka ko iki gice kiba giteye ubwoba kandi gitera ubwoba. Yarahaye abantu ikimenyamenya gipfa c'ingaruka z'urubanza rwiwe rw'Imana. Ikimenyamenya kizokwibukwa muri 2 Petero 3 :5 gushika kuri 8 : " *Kuko bashaka kwirengagiza ingene ijuru ryariho kera n'ijambo ry'Imana, n'uko isi yaremwe n'amazi n'amazi, kandi ko ivyo ari vyo isi yari yazimiye, kuko amazi yazigamiwe n'Imana. umuriro urwanyanya umusi w'urubanza n'ugutikizwa kw'abantu batibanga Imana. Ariko rero, nkunda, ntimwibagire iki kintu kimwe, yuko ku Mukama umusi umwe ari nk'imyaka igihumbi, n'imyaka igihumbi ni nk'umusi umwe . Umwuzure w'umuriro wavuzwe uzoranguka mu mpera z'ikimpumbi ca karindwi ku musi w'Urubanza rwa Nyuma , biciye mu gufungura amasoko y'umuriro y'amabuye y'agaciro yo muni y'ubutaka azopfuka ubutaka bwose bw'isi. Ico " *kiyaga c'umuriro* " kivugwa mu Vyahishuriwe Yohana 20:14-15, kizotongora uburebure bw'isi n'abayibamwo b'abagarariji b'abahemu hamwe n'ibikorwa vyabo bashaka gutera iteka mu gusuzugura urukundo rw'Imana rwerekanwa. Kandi iki kimpumbi c'indwi caravuzwe ubuhanuzi n'umusi ugira indwi w'indwi, ivyo bishingiye ku nsobanuro “ *umusi umwe ni nk'imyaka igihumbi n'imyaka igihumbi ni nk'umusi umwe .*”*

Itang.8:18 : " *Nowa arasohoka n'abahungu biwe n'umugore wiwe n'abagore b'abahungu biwe .* "

Ivyo bikoko bimaze gusohoka, abaserukira abantu bashasha na bo nyene barasohoka mu bwato. Baronka umuco w'izuba be n'ikibanza kinini kandi hafi kitagira aho kigarukira kamere ibaha, inyuma y'imisi 377 n'amajoro bafunzwe mu kibanza gipfutse kandi gifise umwiza.

Itanguriro 8:19 : “ *Igikoko cose, n'ibikwega inda hasi vyose, inyoni zose n'ibikwega inda hasi vyose, nk'uko ubwoko bwavyo buri, vyasohotse mu bwato .*

Gusohoka mu bwato bivuga ubuhanuzi bw'ukwinjira kw'abatoranijwe mu bwami bwo mw'ijuru, ariko abaciriwe urubanza n'Imana ko basukuye ni bo bonyene bazokwinjira. Mu gihe ca Nowa, ivyo ntivyari bwabeho, kuko abatanduye n'abahumanye bobaye hamwe, kw'isi imwe, barwana gushika ku muhero w'isi.

Itan.8:20 : “ Nowa yubakiye Yehova igicaniro ; *yafashe mu bikoko vyose bidahumanye no mu nyoni zose zidahumanye, maze ashikana ku gicaniro ibimazi vyo kwoswa .*

Ishikanwa ryo kwoswa ni igikorwa Nowa yatoranijwe yerekana ko akengurukira Imana. Urupfu rw'umuntu ataco yakoze, muri iki gihe ni igikoko, rwibutsa Imana Umuremyi uburyo azokoresha, muri Yezu Kristu, kugira ngo acungure ubugingo bw'abo yatoye.

Inyamaswa zityoroye zirakwiriye gushushanya ikimazi ca Kristo kizogira ubusuku butunganye mu mutima wiwe wose, mu mubiri wiwe no mu mpwemu yiwe yose.

Itang.8:21 : “ *Uhoraho yumva akamoto keza, YaHWéH avuga mu mutima wiwe ati : « Sinzosubira kuvuma isi kubera umuntu, kuko ivyiyumviro vy’umutima w’umuntu ari bibi kuva mu buto bwiwe ; kandi sinzosubira kwica ibifise ubuzima vyose, nk’uko nabigize . ’*

Ishikanwa ryo kwoswa ryatanzwe na Nowa ni igikorwa nyacyo c’ukwizera, n’ukwizera kwumvira. Kuko iyo ashikaniye Imana ikimazi ,ni mu kwishura umugenzo w’ikimazi yamutegetse gukora , kera cane imbere y’uko awigisha Abaheburayo bavuye mu Misiri. Imvugo ngo « *umunuko mwiza* » ntiyerekeye ubushobozi bw’Imana bwo kunumva ahubwo yerekeye Mpwemu wiwe w’Imana ashima ukugamburuka kw’uwatowe yiwe w’umwizigirwa be n’iyerekwa ry’ubuhanuzi uwo mugenzo uha ikimazi ciwe c’impuhwe co muri kazoya , muri Yezu Kristu.

Gushika ku Rubanza rwa Nyuma nta mwuzure w’amazi uzosubira kubaho. Ivyabaye vyacyiye vyerekana ko umuntu ari mu mubiri mu buryo bw’akameremere kandi ari “ *mubisha* ” , ***nk’uko*** Yezu yabivuze ku ntumwa ziwe *muri* Mat . Imana ***rero*** izobwirizwa gutoza ico “ gikoko ***kibi*** ” , icyumviro *na* Paulo mur i 1 Kor .

Itanguriro 8:22 : “ Igihe isi izogumaho, igihe co *kubiba n’iyimbura, ubukonje n’ubushuhe, ici n’urushana, umurango n’ijoro ntibizohagarara .*

Iki gice ca munani gisozerwa n’ukwibutsa uguhinduka kw’ibintu bihushanye cane vyagenze ivy’ubuzima bwo kw’isi kuva ku musi wa mbere w’irema aho, biciye ku itegeko nshinga ryayo “ *ijoro n’umutaga* ” , Imana yahishuye intambara yo kw’isi hagati y’“ *umwiza* ” n’“ *umuco* ” izotsinda amaherezo biciye kuri Yezu Kristu. Aradondora muri uyu murongo ivyo bihinduka birenze urugero biva ku caha ubwaco ari ingaruka y’ukwihitiramwo kw’umwidedgemvyo guhabwa ivyo biremwaga vyo mw’ijuru no kw’isi rero bifise umwidedgemvyo wo kumukunda no kumukorera canke kumunka gushika aho bimwanka. Ariko ingaruka y’uwo mwidedgemvyo izoba ubuzima ku bashigikiye iciza n’urupfu n’ugutikizwa ku bashigikiye ikibi nk’uko umwuzure uherutse kuvyerekana.

Ivyo biganirwo vyose vyavuzwe bifise ubutumwa bwo mu vy’impwemu :

“ *Ukubiba n’iyimbura* ” : bivuga intango y’Ivugabutumwa n’iherezo ry’isi ; amashusho yafashwe na Yezu Kristu mu migani yiwe, cane cane muri Mat.13:37 gushika kuri 39 : “ *Arishura ati: Uwubiba imbuto nziza ni Umwana w’umuntu; umurima ni isi; imbuto nziza ni abana b’ubwami; icatsi kibi ni abana ba wa Mubi; umwansi yabivye ni shetani; ivyimbura ni iherezo ry’isi ; Abagenyi ni abamarayika .*

“ *Imbeho n’ubushuhe* ” : “ ***ubushuhe*** ” buvugwa mu Vyahishuriwe Yohana 7:16 : “ *Ntibazosubira kugira inzara, nta n’izuba rizosubira kubarakira , canke **ubushuhe ubwo** ari bwo bwose . Ariko ahubwo, " *ubukonje* " na bwo ni ingaruka y’umuvumo w’icaha.*

“ *Ici n’urushana* ” : ivyo ni vyo bihe bibiri vy’ibirengeye urugero, kimwe cose kidashimishije nk’ikindi mu kurenga urugero.

" *Umurango n’ijoro* " : Imana ibivuga mu rutonde umuntu amuha , kuko mu mugambi wiwe, muri Kristo haza igihe c’umurango, ico co guhamagara umuntu ngo yinjire mu buntu bwiwe, ariko inyuma y’ico gihe haza ico " *ijoro ata n’umwe ashobora gukora* " nk’uko bivugwa muri Yohana 9:4 , ni ukuvuga guhindura iherezo ry’umuntu kuko ari defetively of the time for the defece of the fixnd.

Itanguriro 9

Gutandukana n’ivyo mu buzima

Itang.9:1 : “ *Imana ihezagira Nowa n’abahungu biwe, irababwira iti : « Nimurondoke, mugwire, mwuzure isi. »* »

Uwo uzoba uruhara rwa mbere Imana izoha ibinyabuzima vyatoranijwe kandi bikizwa n’ubwato bubatswe n’abantu : Nowa n’abahungu biwe batatu.

Itan.9:2 : “ *Ubwoba bwawe n’ubwoba bwawe buzoba ku bikoko vyose vyo kw’isi, ku nyoni zose zo mu kirere, ku kintu cose kigendagenda kw’isi, n’amafi yose yo mu kiyaga azogushikirizwa . »* »

Ubuzima bw’ibikoko bufise umwenda w’ukurokoka kw’umuntu , ni co gituma, mbere kuruta imbere y’umwuzure, umuntu azoshobora kuganza ibikoko. Keretse iyo igikoko kitagira ububasha biciye ku bwoba canke ku gushavura, nk’itegeko ibikoko vyose biratinya umuntu bikagerageza kumuhunga iyo bimuhuye.

Itanguriro 9:3 : “ *Ikintu cose kigendagenda gifise ubuzima kizoba ivyo kurya vyanyu nk’uko* ivyo vyose nabibahaye ivyatsi bitotahaye .

Hari impamvu nyinshi zituma umuntu ahindura ivyo aya . Ataco ntanga agaciro kanini ku rutonde rwashikirijwe , ubwa mbere , ndavuga ukuntu ivyokurya vy’ibimera vyarushe mu gihe c’umwuzure bizoca bibura ubwo nyene be n’uko ubutaka bwapfutse amazi y’umunyu bwacitse igice c’ubumara buzosubira gusa buhoro buhoro kugira uburumbuke n’umwimbu vyuzuye kandi vyuzuye. Ikindi kandi, gushinga imigenzo y’ikimazi c’Abaheburayo bizosaba , mu gihe kibereye , kurya inyama z’uwashikaniwe mu iyerekwa ry’ubuhanuzi ry’Ifunguro Ryeranda aho umukate uzoribwa nk’ikimenyetso c’umubiri wa Yezu Kristu , n’umutobe w’imizabibu ukanywa nk’ikimenyetso c’amaraso yiwe. Imvo ya gatatu, idashobora kwemerwa cane, ariko idashobora kwemerwa cane, ni uko Imana ishaka kugabanya ubuzima bw’umuntu ; kandi ukurya umubiri kwonona no kuzana mu mubiri w’umuntu ibintu bishobora gusenya ubuzima ni co kizoba ishimikiro ry’ukuroranjirwa kw’icifuzo ciwe n’ingingo yiwe. Ivyo umuntu abona mu bijanye n’ivyo kurya vy’ibimera canke vy’ibimera ni vyo vyonyene vyemeza ivyo. Kugira ngo ukomeze ico ciyumviro, zirikana ko Imana itabuza umuntu kurya ibikoko **bihumanye** , naho nyene bishobora kumugirira nabi amagara.

Itanguriro 9:4: “ *Ariko ntimuze murye inyama n’ubuzima bwayo, n’amaraso yayo .* »

Iryo tegeko rizoguma rifise ububasha mw’isezerano rya kera nk’uko **biri muri Lew** . " no mu makuru , nk’uko Ivyakozwe n’intumwa 15:19 gushika kuri 2 1 : " *Ni co gituma mbona ko tutababaza abo mu banyamahanga bahindikiriye Imana, ahubwo ko tubandikira ngo birinde ibihumanya ibigirwamana, n’ubusambanyi, n’ibintu vyanizwe n’amaraso* . Kuko mu bisagara vyose Musa amaze imyaka n’imyaka afise abamwigisha, **kuko asomwa mu masinagoga ku musi w’isabato yose** .

Imana yita " *ubugingo* " ikiremwa cose gikozwe mu mubiri w’inyama n’impwemu ishingiye ku mubiri gusa. Muri iyo nyama, urugingo rukora ni ubwonko buhabwa n’amaraso ubwayo asukurwa igihe cose umuntu ahumeka n’umwuka w’ikirere ukwegwa n’amahaha . In the living state , ubwonko burarema ibimenyetso vy’umuyagankuba bitera ivyiyumviro n’ukwibuka kandi ni bwo bugenzura ibikorwa vy’ibindi bihimba vyose vy’umubiri bigize umubiri w’umubiri. Uruhara rw' " amaraso " na rwo nyene , kubera genome , rudasanze ku mutima wose muzima , ntirukwiye kuribwa kubera imvo z’amagara, kuko rutwara imyanda n’ubuhumane bwaremwe mu mubiri wose, kandi kubera imvo y’impwemu. Imana yaribikiye, mu buryo bwihariye rwose , inyigisho yayo y’idini, ingingo ngenderwako yo kunywa amaraso ya Kristu, ariko mu buryo bw’ikigereranyo gusa bw’umutobe w’imizabibu. Nimba ubuzima buri mu maraso, uwunywa amaraso ya Kristo asubira kwiyubaka muri kamere yiwe nyeranda kandi itunganye , akurikije ingingo ngenderwako nyayo ivuga ko umubiri ukozwe mu vyo ufungura.

Itan.9:5 : “ *Mumenye kandi yuko amaraso y’ubugingo bwanyu nzoyasaba igikoko cose ; kandi nzosaba ubugingo bw’umuntu umuntu, egome, umuntu ari mwene wabo .* »

Ubuzima ni co kintu gihambaye kuruta ibindi vyose ku Mana Umuremyi yaburemye . Umuntu ategerezwa kumwumviriza kugira ngo amenye uburake ico caha gitera kuri we, nyen’ubuzima nyakuri bwatwawe. Kubera ivyo, ni we wenyene ashobora kwemeza itegeko ryo gufata ubuzima. Mu murongo w’imbere, Imana yaremeye umuntu gufata ubuzima bw’igikoko ngo arye, ariko aha ni icaha, ubwicanyi buheza ubuzima bw’umuntu burundu. Ubwo buzima bwafashwe ntibuzosubira kuronka akaryo ko kwegera Imana, canke ngo twibonere ihinduka ry’inyifato nimba gushika ico gihe butahuye n’ingingo mfatirwako yiwe y’agakiza. Imana aha ni yo yashizeho imishinge y’itegeko ry’ukwihora , “ ijisho ku rindi, iryinyo ku rindi, ubuzima ku bundi .” Ico gikoko kizoriha ubwicanyi bw’umuntu n’urupfu rwaco bwite kandi umuntu w’ubwoko bwa Kayini azokwicwa iyo yishe “ *mwenewabo* ” w’amaraso w’ubwoko bwa Abeli.

Itan.9:6 : “ *Nihagira uwumena amaraso y’umuntu, amaraso yiwe azoseswa n’umuntu ; kuko Imana yaremeye umuntu mw’ishusho yayo .* »

Imana ntirondera kwongera igitigiri c’abapfa kuko ku rundi ruhande , mu kwemerera kwica umwicanyi, iriko iraharura ingaruka zishobora gutuma umuntu adapfa kandi ko, kubera ingorane zishobora gushika , abantu benshi cane bazokwiga gucungera ubukazi bwabo, kugira ngo ntibabe umwicanyi akwiriye urupfu, mu nyuma,.

Uwufise ukwizera nyakuri kandi kw’ukuri ni we wenyene ashobora gutahura ico bisobanura ngo « *Imana yaremeye umuntu mw’ishusho yayo* ». Cane cane iyo abantu babaye ibikoko kandi biteye isoni nk’uko biri muri iki gihe mw’isi y’uburengero no hose kw’isi bayohewe n’ubumenyi bwa siyansi.

Itan.9:7 : “ *Namwe, murondoke, mugwire, mukwiragire mw’isi, mugwire muri yo .* »

Imana irashaka vy’ukuri ukwo kwiyongera, kandi kubera imvo yumvikana, igitigiri c’abatowe kiragabanywa cane , mbere no mu bijanye n’abahamagawe bagwa mu nzira , ku buryo uko igitigiri c’ibiremwa vyayo kizoba kinini , ni ko azoshobora kuronka no gutoranya abatowe bayo muri bo ; kuko hakurikijwe ukuntu ibintu vyifashe neza bivugwa muri Dan.7:9, igiharuro ni imiliyoni imwe yatowe ku miliyaridi cumi zihamagawe, canke 1 ku 10.000 .

Itan.9:8 : “ *Imana yongera kubwira Nowa n’abahungu biwe iti .*

Imana ibwira abo bagabo bane kuko mu guha ubukuru umugabo aserukira ubwoko bw’abantu, bazobazwa ivyo bemeye ko bikorwa n’abagore n’abana bashizwe muni y’ububasha bwabo. Ubutegetsu ni ikimenyetso c’ukwizigira Imana iha abantu ariko bukabagira abafise uruhara rwose imbere yayo n’urubanza rwayo .

Itan.9:9 : “ *Ehe ngira isezerano ryanje nawe n’uruvyaro rwawe mu nyuma zawe ;* »

Birahambaye ko twebwe muri iki gihe tumenya ko turi urwo “ *ruvyaro* ” Imana yashinze “ *isezerano* ” ryayo . Ubuzima bwo muri iki gihe be n’ibintu vyavumbuye bikwegera abantu ntibihindura inkomoko yacu nk’abantu. Turi abaragwa b’intango nshasha Imana yahaye abantu inyuma y’umwuzure uteye ubwoba. Isezerano ryagiranye na Nowa n’abahungu biwe batatu riratomoye . Arahimiriza Imana ngo ntizimanganye abantu bose n’amazi y’umwuzure. Inyuma y’ivyo hazoza isezerano Imana izoshinga na Aburahamu, rizeranguka muni y’imice yaryo ibiri ikurikirana yibanze , mu buryo nyabwo mu gihe no mu vy’impwemu, ku gikorwa co gucungura ca Yezu Kristu. Iryo sezerano rizoba ry’umuntu ku giti ciwe nk’ikibanza c’agakiza kiriko kirabazwa. Mu binjana 16 vy’imbere y’ukuza kwiwe kwa mbere , Imana yarahishuye umugambi wayo w’agakiza biciye ku migenzo y’idini yategetswe abantu b’Abaheburayo. Maze , inyuma y’ugushitswa muri Yezu Kristu kw’uwo mugambi wahishuwe mu muco wawo wose, mu bindi binjana nka 16 ubuhemu buzokurikira ubudahemuka kandi mu myaka 1260 , umwijima w’umwiza kuruta iyindi yose uzoganza muni y’ubupapi bw’Abaroma. Kuva mu mwaka w’1170, igihe Petero

Waldo yashobora gusubira gukurikiza ukwizera kwa gikirisu gutyoroye kandi kw'intahemuka harimwo n'ukwizihiza kw'Isabato y'ukuri , abatowe batagira umuco mwinshi baratowe , inyuma yiwe , mu gikorwa c'Ivugurura ryakozwe ariko ntirarangijwe. Kandi, kuva mu 1843 ni ho gusa , biciye mu kigeragezo c'ukwizera kabiri, Imana yashoboye gusanga mu ba mbere b'Abadiventisiti , abatoranijwe b'abizigirwa . Ariko rero, vyari bikiri kare cane kugira ngo batahure bimwe bishitse amabanga yahishuwe mu buhanuzi bwiwe. Ikimenyetso c'ubumwe n'Imana ni ibihe vyose ugutanga n'ukwakira umuco wayo, ni co gituma igikorwa ndiko ndandika mw'izina ryiwe, co gumurikira abatowe biwe, gishinga munsu y'izina ry'“ *intahe ya Yezu* “, uburyo bwaco bwa nyuma, ikimenyetso c'uko ubumwe bwiwe ari ubw'ukuri cane kandi bwemejwe.

Itan.9:10 : “ *n'ibinyabuzima vyose biri kumwe namwe, inyoni n'ibitungwa n'ibikoko vyose vyo kw'isi, vyavuye mu bwato vyose canke ibikoko vyose vyo kw'isi .* »

Isezerano ryashikirijwe n'Imana riraba kandi ibikoko, ni ukuvuga ikintu cose kizima kandi kizogwira kw'isi.

Itanguriro 9:11 : “ *Nzoshinga isezerano ryanje namwe ;* »

Icigwa umwuzure wigishije kigomba kuguma ari co kidasanzwe. Imana ubu izokwinjira mu ntambara ya hafi kuko intumbero yayo ni ugutsinda imitima y'abo yatoye.

Itan.9:12 : “ *Imana iravuga iti : « Iki ni co kimenyetso c'isezerano ngirana hagati yanje namwe n'ibifise ubuzima vyose biri kumwe namwe ibihe vyose :* » .

Ico kimenyetso Imana itanga kijanye n'ikintu cose kiba mu butyoroye no mu bihumanye. Ntikiraba ikimenyetso c'uko ari uw'umuntu wiwe, ico Isabato y'umusi w'indwi izoba. Ico kimenyetso cibutsa ibinyabuzima indagano yagiranye yo kutazosubira kubitikiza n'amazi y'umwuzure ; Ivyo ni vyo bigarukira.

Itan.9:13 : “ *Nashize umuheto wanje mu gicu, uzoba ikimenyetso c'isezerano hagati yanje n'isi .*”

Siyansi izosigura imvo y'umubiri y'ukubaho kw'umunywamazi. Ni ukubora kw'umuco w'izuba uruhukira ku bipande vy'amazi bikeyi canke ku bukonje bwinshi. Abantu bose barabonye ko umunywamazi uboneka iyo imvura igwa kandi izuba rikakwiragiza imishwarara yaryo y'umuco. Naho ari ukwo, imvura yibutsa umwuzure kandi umuco w'izuba ugereranya umuco w'Imana ushimwa, w'ingirakamaro kandi uhoza.

Itan.9:14 : “ *Kandi igihe nzozana ibicu hejuru y'isi, umuheto uzoboneka mu gicu :* »

Ibicu rero vyavumbuwe n'Imana kugira ngo bireme imvura inyuma y'umwuzure gusa kandi mu gihe kimwe n'ingingo ngenderwako y'umunywamazi. Ariko rero , mu bihe vyacu biteye isoni, abagabo n'abagore b'abanyaruyeri baragoramye kandi barahumanya iki ciyumviro c'umunywamazi mu gufata iki kimenyetso c'isezerano ry'Imana kugira ngo bagigire ijambo ry'inyongera n'ikimenyetso c'iteraniryo ry'abagoramye mu vy'igitsina. Imana itegerezwa kuronka muri ivyo imvo nziza yo gukubita ubu bumuntu buteye isoni kandi butagira icubahiro kuri yo no ku bwoko bw'abantu. Ibimenyetso vya nyuma vy'uburake bwiwe bizoboneka vuba, bigurumana nk'umuriro kandi bihonya nk'urupfu.

Itang.9:15 : “ *Nzokwibuka isezerano ryanje hagati yanje namwe n'ibinyabuzima vyose vy'ibinyabuzima vyose .* »

Nsoma aya majambo y'ubugwaneza ava mu kanwa k'Imana, ndapima ikintu kidasanzwe mu kwiyumvira amajambo ashobora kuvuga uno musu kubera ubugoramye bw'abantu buriko burasubira ku rugero rw'abari imbere y'umwuzure.

Imana izozigama ijambo ryayo, nta mwuzure w'amazi uzosubira kubaho, ariko ku bagararizi bose , umwuzure w'umuriro wabikiwe umusi w'urubanza rwa nyuma ; ivyo intumwa Petero yatwibukije muri 2 Petero 3:7 . Ariko imbere y'uru rubanza rwa nyuma , kandi imbere y'ukugaruka kwa Kristo, umuriro w'ibirwanisho vya kirimbuzi w'Intambara ya Gatatu y'Isi Yose canke “ *inzumbete ya 6* ” yo mu Vyahishuriwe Yohana 9:13 gushika kuri 21, uzoza , mu buryo bw' “ *ibizinu* ” vyinshi kandi biteye ubwoba vyica , kugira

ngo utware ubuhungiro bw'ububisha ko imibumbe , atari umurwa mukuru w'imibumbe , E.

Itan.9:16 : “ *Umuheto uzoba mu gicu ; kandi nzovyitegereza, nibuke isezerano ry'ibihe bidahera hagati y'Imana n'ikiremwa cose gifise ubuzima kiri kw'isi .»*

Ico gihe kiri kure yacu kandi coshobora gusiga abaserukira abantu bashasha bafise icizigiro kinini co kwirinda amakosa yakozwe n'abari imbere y'umwuzure. Ariko uno musu icizigiro ntikigishobora kwemererwa kuko ivyamwa vy'imbere y'umwuzure biboneka hose muri twebwe.

Itang.9:17: “ *Imana ibwira Nowa iti : « Iki ni co kimenyetso c'isezerano nashizeho hagati yanje n'ibiri n'umubiri vyose biri kw'isi . »*

Imana ishimika ku kamere k'iryo sezerano ryashizweho n'“ umubiri wose .” Iryo ni isezerano rizokwama ryitaho abantu mu buryo rusangi.

Itan.9:18 : “ *Abahungu ba Nowa bavuye mu bwato ni Shemu, Hamu na Yafeti. Hamu ni we se wa Kanani . »*

Turaronka ugusobanura : “ *Hamu ni we se wa Kanani .*” Niwibuke yuko Nowa n'abahungu biwe bose ari ibihangange vyagumye bifise ubunini nk'ubw'abantu bari imbere y'umwuzure. Gutyo, ivyo bikoko bikomeye bizobandanya kwiyongera cane cane mu gihugu ca " Kanani ", aho Abaheburayo bavuye mu Misiri bazobivumbura ku magorwa yabo, kuko ubwoba buterwa n'ubunini bwavyo buzobacira urubanza rwo kugendagenda imyaka 40 mu bugaragwa, bagapfa ng'aho.

Itan.9:19 : “ *Abo ni bo bahungu batatu ba Nowa, kandi mu bakomoka kuri bo ni ho isi yose yatuwe . »*

Zirikana ko mu ntango, aba mbere y'umwuzure bose bari bafise umuntu umwe w'inkomoko yabo : Adamu. Ubuzima bushasha bw'inyuma y'umwuzure bushingiye ku bantu batatu, Shemu, Hamu na Yafeti. Ibisata vy'abakomoka kuri bo rero bizotandukana **kandi bigabanywemwo ibice** . Ivuka rishasha ryose rizohuzwa n'umuvyeyi waryo, Shemu, Hamu canke Yafeti. Impwemu y'amacakubiri izokura kuri izo nkomoko zitandukanye kugira ngo ishira abantu bifatanye n'imigenzo yabo ya ba sekuruza barwanya.

Itan.9:20 : “ *Nowa atangura guhinga ubutaka, atera imizabibu . »*

Ico gikorwa, naho ari ibisanzwe, kizogira ingaruka zikomeye. Kubera ko Nowa arangije guhinga, yimbura inzabibu n'umutobe wacitse umaze gutera oxide, akanywa inzoga.

Itan.9:21 : “ *Anywa umuvinyu, araborerwa, yipfuka hagati mw'ihema ryiwe . »*

Mu kubura ububasha ku bikorwa vyawe, Nowa yizera ko ari wenyene, aripfukura, akiyambura burundu.

Itang.9:22 : “ *Hamu se wa Kanani abona ubusa bwa se, abibwira bene wabo bompi bari hanze . »*

Iciyo gihe, impwemu y'umuntu yari ikiri n'ububabare bwinshi ku bijanye n'ubwo busambanyi bwavumbuwe n'umunyavyaha Adamu. Kandi Cham, ateye umunezero kandi ata gukeka ko ariko aratwenga gatoyi, afise icyumviro kibi co kubwira benewabo babiri ivyo yabonye.

Itang.9:23 : “ *Shemu na Yafeti bafata iyo mpuzu, bayishira ku bitugu, basubira inyuma, bapfuka ubwambure bwa se; kuko mu maso habo hari hahindukiye, ntibabona ubwambure bwa se . »*

Abo bavukanyi babiri bafise ingingo zose zikenewe, barapfuka umubiri wa se wabo wari gusa.

Itan.9:24 : “ *Nowa avyutse, yumva ivyo umuhungu wiwe mutoyi yamukoreye . »*

Abo bavukanyi babiri rero babwirizwa kumwigisha. Kandi ukwo kwamamaza kuzotera umunezero Nowa yumva ko icubahiro ciwe nk'Umuvyeyi catewe. Ntiyari yanyweye inzoga abigiranye ubushake kandi yari yarashikiwe n'ibintu bisanzwe biva ku mutobe w'imizabibu uhinduka oxide uko igihe kigenda kirarenga, isukari igahinduka inzoga.

Itang.9:25 : “ Aravuga ati : « Kanani avumwe ! Nabe umuja w'abaja kuri bene wabo ! »

Nkako, ivyo bintu vyabaye bikora gusa nk'urwitwazo kugira ngo Imana umuremyi ivuge ubuhanuzi ku bijanye n'abakomoka ku bahungu ba Nowa. Kuko Kanani ubwiwe ataco yari afise co gukora ku gikorwa ca se Hamu; rero yari ata caha afise ku makosa yiwe. Nuko Nowa aramuvuma, kuko ataco yari yakoze. Ivyo bintu vyashinzwe bitangura kuduhishurira ingingo ngenderwako y'urubanza rw'Imana iboneka mw'itegeko rya kabiri mu mategeko yiwe cumi asomwa muri Kuv.20:5 : « Ntuze ubipfukamire, canke ngo ubikorere; kuko jewe Uhoraho Imana yawe **ndi Imana y'ishari, nhana abana kubera ibicumuro vya ba sekuruza, gushika ku ruvyaro rwa gatatu n'urwa kane rw'abanyanka,** » . Muri ako karenganyo kaboneka ni ho hahishijwe ubwenge bwose bw'Imana. Kuko, wiyumvire, ubucuti buri hagati y'umuhungu na se ni ubw'akameremere kandi umuhungu azokwama afata uruhande rwa se iyo atewe ; kiretse gusa hariho ibintu bidasanzwe. Iyo Imana ikubise se, uwo mwana azomwanka, akaburanira se. Mu kuvuma umuhungu wiwe Kanani, Nowa yarahanye Hamu, sebibondo yari ahagaritse umutima ku bijanye n'ukurororirwa kw'abamukomotseko. Kandi Kanani we azokwikorera ingaruka zo kuba mwene Hamu. Azogira rero inzigo idahera kuri Nowa n'abahungu babiri yahezagiye : Shemu na Yafeti. Turamaze kumenya ko abakomotse kuri Kanani bazotikizwa n'Imana kugira ngo itange Isirayeli, abantu bayo babohowe mu buja bw'Abanyamisiri (uwundi muhungu wa Hamu : Mitsirayimu), akarere kayo k'igihugu.

Itang.9:26 : “ Yongera aravuga ati : *YaHWéH* , Imana ya Shemu, hahezagirwe , Kanani abe umusuku wabo ! »

Nowa avuga ubuhanuzi ku bahungu biwe umugambi Imana ifitiye umwe wese muri bo. Nuko rero abakomoka kuri Kanani bazoba imbata z'abakomoka kuri Shemu. Hamu yari kwaguka aja mu bumanuko maze akazura umugabane wa Afirika gushika mu gihugu ca Isirayeli co muri iki gihe. Shemu izokwaguka yerekeza mu buseruko no mu bumanuko bushira ubuseruko, ibemwo ibihugu vy'abayisilamu vy'Abarabu biriho ubu. Mu Bukaludaya, ari ho Iraki y'ubu, ni ho havuye Aburahamu, akaba yari Umusemite atagira agasembwa. Amateka aremeza ko Afirika y'i Kanani yari umuja w'Abarabu bakomoka kuri Shemu vy'ukuri.

Itang.9:27 : “ Imana yagure ubutware bwa Yafeti, abe mu mahema ya Shemu, Kanani abe umusuku wabo! »

Yafeti azokwaguka aja mu buraruko , mu buseruko no mu burengero . Mu kiringo kirekire, uburaruko buzoganza ubumanuko. Ibihugu vyo mu buraruko vyahindutse abakristo bizoronka iterambere ry'ubuhinga n'ubuhinga rizotuma bishobora gukoresha nabi ibihugu vy'Abarabu vyo mu bumanuko, bigatuma abantu bo muri Afirika, bakomoka kuri Kanani, bagira abaja.

Itang.9:28 : “ Nowa amara imyaka amajana atatu na mirongo itanu inyuma y'umwuzure . »

Nowa yaramaze imyaka 350 ashobora gushingira intahe abantu bo mu gihe ciwe ivy'umwuzure yongera arababurira ku makosa y'abantu babayeho imbere y'umwuzure.

Itang.9:29 : “ *Iminsi yose ya Nowa yari imyaka amajana icenda na mirongo itanu ; hanyuma arapfa .* »

Mu mwaka w'1656, umwaka w'umwuzure kuva kuri Adamu, Nowa yari afise imyaka 600 , rero yapfuye mu mwaka w'2006 kuva icaha ca Adamu, afise imyaka 950. Dukurikije Itanguriro 10:25, igihe " Pelegi " yavuka mu 1757, " isi yaracitsemwo ibice " n'Imana kubera ivyo vyashikiye Umwami Nimurodi n'Umunara wiwe w'i Babeli mu gihe c'ubugarariji. Uguca ibice canke ugutandukana **kwari ingaruka** z'indimi zitandukanye Imana yahaye ibihugu kugira ngo **bitandukanye** ntibisubire gukora umugwi umwe imbere y'isura yiwe n'ubugombe bwayo . Nowa rero yarabayeho muri ico kintu kandi yari afise imyaka 757 ico gihe.

Igihe Nowa yapfa , Aburamu yari amaze kuvuka (mu 1948, canke imyaka 2052 imbere y'urupfu rwa Yezu Kristu ,kikaba kiri mu mwaka wa 30 w'iki gihe cacu c'ikirangamisi cacu c'ikinyoma gisanzwe), ariko yari i Uri, mu Bukaludaya, kure ya Nowa yaba mu buraruko yerekeza ku musozi Ararati .

Yavutse mu 1948, igihe se wiwe Tera yari afise imyaka 70, Aburamu yaravuye i Karani , kugira ngo yishure itegeko ry'Imana , afise imyaka 75 mu 2023, imyaka 17 inyuma y'urupfu rwa Nowa mu 2006 .Gutyo, igikorwa co mu vy'impwemu c'iryo sezerano kiraremezwa kandi kiraranguka.

Aburamu afise imyaka 100, mu 2048, avyara Izahaki. Yapfuye afise imyaka 175 mu 2123.

Ku myaka 60 , mu mwaka w'2108 , Izahaki yavyaye amahasa yiwe Esawu na Yakobo, nk'uko bivugwa mu Itanguriro 25:26.

Itanguriro 10

Ugutandukanya abantu .

Iki kigabane kiratumenyeshya abakomotse ku bahungu batatu ba Nowa. Iryo hishurwa rizoba ngirakamaro kubera ko mu buhanuzi bwayo, Imana izokwama yerekeza ku mazina y'intango y'intara zivugwa. Amwe muri ayo mazina aramenyekana bitagoranye n'amazina y'ubu kuko yagumye afise imizi yayo nyamukuru, nk'akarorero : " Madai " ku rurimi rw'ikimedi, " Tubal " ku rurimi rw'i Tobolsk, " Meshech " ku rurimi rw'i Moscou.

Gen. 10:1 : “ *Uru ni rwo ruvyaro rwa bene Nowa: Shemu na Hamu na Yafeti. Hanyuma ya wa mwuzure, bavyara abahungu. »*

Bene Yafeti + .

Gen. 10:2 : “ *Bene Yafeti bari : Gomeri, Magogi, Madayi, Yavani, Tubali, Mesheki na Tirasi . »*

“ *Madai* ” ni Ubunyamakuru ; “ *Yavani* ” , Ubugiriki ; “ *Tubali* ” , Tobolski, “ *Mesheki* ” , Moscou.

Gen. 10:3 : “ *Bene Gomeri : Ashikenazi, Rifati na Togarima. »*

Gen. 10:4 : “ *Bene Yavani : Elisa, Tarushishi, Kitimu n'Abadodanimu. »*

« *Tarushishi* » bisigura Taruso ; " *Kitimu* " , i Shipure.

Gen. 10:5 : “ Ni bo batuye *amazinga y'amahanga*, nk'uko ibihugu vyabo biri, nk'uko ***ururimi rwabo ruri*** , nk'uko imiryango yabo iri, nk'uko amahanga yabo ari. »

Imvugo ngo "*amazinga y'amahanga*" yerekeza ku bihugu vyo mu burengero vy'Uburayi bwo muri iki gihe n'ibice vyavyo bininibinini nka Amerika na Australiya.

Ugutahura neza “ ***bivanye n'ururimi rwa buri wese*** ” kuzoronka insobanuro yavyo mu vyabaye ku munara wa Babeli vyahishuriwe mw'Itanguriro 11.

Bene Hamu + .

Ita. 10:6 : “ *Bene Hamu ni : Kushi, Mizirayimu, Puti na Kanani. »*

Kushi risobanura Etiyopiya ; “ *Misirayimu* ” , mu Misiri ; “ *Puti* ” , muri Libiya ; na “ *Kanani* ” , ni ukuvuga Isirayeli yo muri iki gihe canke Palestina ya kera.

Itang.1 0:7 : “ *Bene Kushi : Sheba, Havila, Sabuta, Raama na Sabuteka. Bene Raama ni Sheba na Dedani. »*

Itang.1 0:8 : “ *Kushi avyara Nimurodi ; Yatanguye kugira ububasha kw'isi. »_*

Uwo mwami “*Nimurodi*” azoba ari we yubatse “*umunara wa Babeli*”, imvo y’ugutandukanya **indimi** n’Imana **itandukanya** kandi igatandukanya abantu mu bisata n’amahanga nk’uko Itanguriro 11 ibivuga.

Gen. 10:9 : “ *Yari umuhigi w’inkomezi imbere ya YaHWéH ; Ni co gituma bavuga ngo : Nka Nimurodi, umuhigi w’inkomezi imbere ya YaHWéH .* »

Gen. 10:10 : “ *Ubwa mbere yaganje i Babeli, Ereki, Akadi na Kalune, mu gihugu ca Shinari .* »

“ *Babeli* ” yerekeza kuri Babiloni ya kera ; “ *Accad* ” , Akadiya ya kera n’igisagara ca Bagdad c’ubu ; “ *Igihugu* ” , muri Iraki.

Gen. 10:11 : “ *Ashuri yavuye muri ico gihugu ; yubaka Ninive, Rehoboti-Iri, Kala ,*

” Ashuri ” bisobanura Ashuri. “ Nineve ” yacitse Mosul y’ubu .

Gen. 10:12 : “ *na Reseni hagati ya Ninive na Kala ; Ni igisagara kinini .* »

Ivyo bisagara bitatu vyari muri Iraki y’ubu mu buraruko no ku nkengera y’uruzi “ *Tigiri* ” .

Gen. 10:13 : “ *Misirayimu yavyaye Abaludi, Abanamu, Abalehabi, Abanafutu, ”*

Gen. 10:14 : “ *Abapatrusi, Abakasiluhi, abo Abafilisitiya n’Abakafutori bakomokako .* »

“ *Abafilisitiya* ” ni *Abapalestina* bariho ubu, bakiri mu ntambara na Isirayeli nk’uko vyari mu masezerano ya kera. Ni abana ba Misiri, uwundi mwansi wa Isirayeli mu mateka gushika mu 1979 aho Misiri yagiranye isezerano na Isirayeli.

Gen. 10:15 : “ *Kanani yavyaye Sidoni imfura yiwe, na Heti ;* »

Gen. 10:16 : “ *n’Abayebusi, n’Abamori, n’Abagirugashi, ” .*

« *Yebusi* » bisigura Yeruzalemu ; “ *Abamori* ” ni bo babaye aba mbere mu karere Imana yahaye Isirayeli. Naho bagumye mu rugero rw’ibihangange , Imana yarabishe, irazimanganya ikoresheje amahembe y’ubumara imbere y’abantu bayo kugira ngo babone umwanya.

Gen. 10:17 : “ *Abahivi, Abaruki, Abasinini, ” .*

“ *Icaha* ” bisigura Ubushinwa.

Ita. 10:18 : “ *Abaruvadi n’Abazemari n’Abahamati. Nuko imiryango y’Abanyakanāni iratatana .* »

Ita. 10:19 : “ *Urubibi rw’Abanyakanani rwari kuva i Sidoni, gushika i Gerari, gushika i Gaza, gushika i Sodomu, i Gomora, i Adima, i Zeboyimu, gushika i Lasha .* »

Aya mazina ya kera agabanya igihugu ca Isirayeli ku ruhande rw’uburengero bw’uburaruko aho Sidoni iri, mu bumanuko aho Gaza y’ubu ikiriho, no ku ruhande rw’ubuseroko bw’ubumanuko , hakurikijwe aho Sodomu na Gomora vyari ku kibanza c’’ Ikiyaga c’Umunyu ” , mu buraruko aho Zeboyimu iri .

Ita. 10:20 : “ *Abo ni bo bene Hamu, nk’uko imiryango yabo iri, nk’uko indimi zabo ziri, nk’uko ibihugu vyabo biri, nk’uko amahanga yabo ari .* »

Bene Shemu + .

Ita. 10:21 : “ *Shemu na we yavyaye abahungu, sekuruza w’abahungu bose ba Eberi, mwene wabo na Yafeti imfura .* »

Ita. 10:22 : “ *Bene Shemu bari : Elamu, Ashuri, Arupakisadi, Ludi na Aramu .* »

“ *Elamu* ” yerekeza ku bantu ba kera b’Abaperesi bo muri Irani y’ubu , hamwe n’Abanyariya bo mu buraruko bw’Ubuhindi ; “ *Assur* ” , Ashuri ya kera muri Iraki y’ubu ; “ *Ludi* ” , kumbure Lodi muri Isirayeli ; “ *Aramu* ” , Abanyaramu bo muri Siriya .

Ita. 10:23 : “ *Bene Aramu : Uzi, Huli, Geteri na Mashi .* »

Ita. 10:24 : “ *Arupakisadi yavyaye Shela ; Shela na we avyara Eberi .* »

Ita. 10:25 : “ *Eberi yavyaye abahungu babiri : umwe yitwa Pelegi, kuko mu misi yiwe isi yacitsemwo ibice ; »*

Turasanga muri uyu murongo ukuntu ibintu vyifashe neza : « *kuko mu misi yiwe isi yacitsemwo ibice* ». Turamufitiye umwenda w’ubushobozi bwo kumenya igihe, mu mwaka w’1757 w’icaha ca Adamu, **ugutandukanya** indimi kwavuye mu kugerageza guhuza abantu mu bugarariji mu guhagurutsa Umunara wa Babeli. Ico rero ni co gihe c’ingoma y’Umwami Nimurodi.

Ita. 10:26 : “ *Yokitani yavyaye Alimodadi, Shelefu, Hazaraveti, Yera, ” .*

Ita. 10:27 : “ *Hadoramu, Uzali, Dikila, ”*

Ita. 10:28 : “ *Obali, Abimayeli, Sheba, ” .*

Ita. 10:29 : “ *Ofiri, Havila na Yobabu. Abo bose bari bene Yokitani. »*

Ita. 10:30 : “ *Batuye kuva i Meshu, gushika i Sefari, gushika ku musozi wo mu buseruko. »*

Ita. 10:31 : “ *Abo ni bo bene Shemu, nk’uko imiryango yabo iri, nk’uko indimi zabo ziri, nk’uko ibihugu vyabo biri, nk’uko amahanga yabo ari. »*

Ita. 10:32 : “ *Iyo ni yo miryango ya bene Nowa, nk’uko amavyaro yabo ari, mu mahanga yabo. **Kandi muri bo ni ho havuye amahanga yari yarakwiragiye kw’isi inyuma y’umwuzure .** »*

Itanguriro 11

Ugutandukanya n'indimi

Gen. 11:1 : “ *Isi yose yari ifise ururimi rumwe n’ururimi rumwe .*

Imana yibuka aha ingaruka yumvikana y’uko abantu bose bakomoka ku babiri babiri : Adamu na Eva. Ururimi rwo kuvugwa rero rwashikirijwe n’abakomotse kuri bose.

Gen. 11:2 : “ *Bavuye mu buseruko, basanga ikiyaya mu gihugu ca Shinari, babayo .*

Mu " buseruko " bw'igihugu ca " Schinar " muri Iraki y'ubu hari Irani y'ubu. Abo bagabo bavuye ahantu h'amaguru, bakoranira mu kiyaya, givomerwa neza n'inzuzi zibiri nini, " Efurate na Tigire " (mu giheburayo : Phrat na Hidekel) kandi kirumbuka. Mu gihe ciwe, Loti, umwana wa mushiki wa Aburahamu , na we azohitamwo iki kibanza ngo abemwo , niyatandukana na se wabo. Ico kiyaya kinini kizoshigikira kwubaka igisagara kinini, " Babeli ", kizoguma kizwi gushika kw'iherezo ry'isi.

Gen. 11:3 : “ *Babwirana bati , Ngwino ! Reka tubambe amatafari, tuyaturire mu muriro. **Kandi itafari ryari ibuye ryabo, bitume na yo ikaba ari simenti yabo .** ”*

Abagabo bakoraniye ntibakiri mu mahema bavumbura amatafari akozwe mu mikate atuma hubakwa amazu ahoraho ; Ivyo bintu vyavumbuwe ni vyo vyatumye ibisagara vyose bikomoka. Mu gihe c’ubuza bwabo mu Misiri, ugukora ayo matafari, kugira ngo bubakire Farawoni Ramses, ni vyo bizoba ari vyo bizotuma Abaheburayo bababara. Itandukaniro ni uko amatafari yabo atazokwa mu muriro, ahubwo azokozwe mw’ivu n’ivyatsi, azoyumwa mw’izuba ry’umuriro ry’i Misiri.

Gen. 11:4 : “ *Barasubira kuvuga bati : Ngwino ! Reka twiyubakire igisagara n’umunara uzoshika mw’ijuru , **twihe izina, kugira ngo ntidushwiragire kw’isi yose .***

Bene Nowa n’abamukomotseko babayeho basanzaye kw’isi yose, ari abimukira, kandi bama baba mu mahema amenyerewe n’ingene bagenda. Muri iri hishurwa, Imana yibanda ku gihe, ku ncuro ya mbere muri kahise k’abantu, abantu bafata ingingo yo kwibera mu kibanza no mu kibanza bihoraho , gutyo bakaba ari bo bantu ba mbere bicaye. Kandi iryo koraniro rya

mbere rituma bahuriza hamwe kugira ngo bagerageze guhunga **ugutandukana** gutuma haba amahane, intambara n'urupfu. Baciye bigira kuri Nowa ububisha n'ubukazi bw'abantu b'imbere y'umwuzure ; ku buryo Imana yabwirizwa kubatikiza. Kandi kugira ngo bashobore kugenzura neza ingorane zo gusubiramwo amakosa amwe amwe, biyumvira yuko mu gukoranira hafi ahantu hamwe, bazororanirwa mu kwirinda ubwo bukazi. Invugo ivuga ngo : ubumwe ni inkomezi. Kuva mu gihe ca Babeli, abategetsu bakuru bose n'abategetsu bakuru bose bashingiye inkomezi zabo ku bumwe no gukoranira hamwe. Ikigabane c'imbere caravuze ivy'Umwami Nimurodi yari , biboneka , umurongozi wa mbere w'ubumwe bw'abantu bo mu gihe ciwe, mu kwubaka neza na neza Babeli n'umunara wayo.

Ico canditswe kivuga ngo : "**umunara ufise isonga rikora ku kirere** ." Ico ciyumviro co " gukora mw'ijuru " kigaragaza umugambi wo kwifatanya n'Imana mw'ijuru kugira ngo bayigaragarize ko abantu bashobora gukora ataco barimwo kandi ko bafise ivyiyumviro vyo kwirinda no gutorera umuti ingorane zabo bonyene . Nta kindi kirenze canke kigabanutse atari ugutera intambwe Imana Umuremyi.

Gen. 11:5 : "*Uhoraho yamanutse kuraba igisagara n'umunara abana b'abantu bariko bubaka* .

Iryo ni ishusho gusa riduhishurira ko Imana izi umugambi w'ubumuntu buzosubira kubaho n'ivyiyumviro vy'ubugararaji.

Gen. 11:6 : "*Uhoraho aravuga ati : Raba abantu ni umwe, bose bafise ururimi rumwe, kandi ivyo ni vyo biyemeje ; None ntaco cobabuza gukora ivyo bari bateguye vyose* .

Ivyo vyari vyifashe mu gihe ca Babeli birashirwako ishari n'abanyagihugu bo muri iki gihe bafise indoto y'ico ciyumviro : gushinga igihugu kimwe no kuvuga ururimi rumwe. Kandi abadushigikiye isi yose, nka abo Nimurodi bakoraniye hamwe, ntibitaho ico Imana yiyumvira kuri iyo nkuru. Yamara mu 1747 kuva icaha ca Adamu , Imana yaravuze kandi iraserura icyumviro cayo. Nk'uko amajambo yiwe avyerekana, icyumviro c'umugambi w'abantu ntikumenezereza kandi kiramubabaza. Ariko rero, nta kibazo co kubazimanganya kandi. Ariko reka twibuke yuko Imana idahakana ko uburyo abantu b'abagararaji bafata ibintu bukora neza. Irafise ingorane imwe gusa kandi ni we : uko barushiriza gukoranira hamwe, ni ko barushiriza kumunka, ntibasubire kumukorera, canke ikibi kuruta, bagakorera imana z'ikinyoma imbere yiwe.

Gen. 11:7 : "*Nimuze ! Reka tumanuke tuvunganya ururimi rwabo, kugira ngo ntibashobora gutahura invugo y'uwundi* .

Imana irafise umuti wayo : "*Reka tuvuguruze ururimi rwabo, kugira ngo ntibatahure invugo y'uwundi* ." Ico gikorwa kigamije gushitsa igitangaro c'Imana . Mu kanya nk'ako gukubita, abagabo baravugaga indimi zitandukanye, kandi, kubera ko batagitahurana, bagahatirwa kwigira kure y'abandi. Igikoresho cipfuzwa **caravunitse** . Ugutandukanya abantu, ari co ciyumviro c'iki cigwa, kiracariho, kirarangutse neza .

Gen. 11:8 : "*Nuko Uhoraho abashwiragiza kuva ng'aho, abashwiragiza kw'isi yose ; baraheza barahagarika kwubaka ico gisagara* . '

Abavugaga ururimi rumwe barahuriza hamwe kandi bakitandukanya n'abandi. Ni inyuma rero y'ivyo "*indimi* " abantu bazokwibera ahantu hatandukanye aho bazosanga ibisagara vy'amabuye n'amatafari. Amahanga azoshingwa kandi kugira ngo ahane amakosa yabo, Imana izoshobora kubashira ku ruhande. Ico "*Babeli* " cagerageje gushinga amahoro kw'isi yose carananiwe.

Gen. 11:9 : "*Ni co gituma citwa Babeli, kuko ari ho Uhoraho yavugurujye ururimi rw'isi yose, akava ng'aho akabashwiragiza kw'isi yose* .

Izina "*Babeli* " risobanura " urujijo " rirabereye kumenya kuko ryerekana abantu ingene Imana yavyakiriye ku kugerageza kwabo kw'ubumwe bw'isi yose : "*urujijo*

rw'indimi ". Icigwa cari kigamije kugabisha abantu gushika kw'iherezo ry'isi , kuko Imana yashaka guhishura ivyo bintu vyabaye mu gishingantahe cayo , yategetse Musa rero yanditse ibitabu vya mbere vya Bibiliya yiwe nyeranda tugisoma n'ubu . Ntivyari ngombwa ko Imana ikoresha ubukazi ku bagarariji bo muri ico gihe. Ariko ntibizoba ari ko biri ku mpera y'isi igihe , mu gusubiramwo iri koraniro ry'isi yose ryaciriwe urubanza n'Imana, abagarariji ba nyuma bazorokoka inyuma y'Intambara ya Gatatu y'Isi Yose bazotikizwa n'ukugaruka kw'ubuninahazwa kwa Yezu Kristu. Bazoca babwirizwa guhangana n' " ishavu ryiwe " bamaze, n'ikindi, bafashe ingingo yo kwica abatowe biwe ba nyuma kuko bazoba bagumye ari intahemuka ku isabato yiwe yejeje kuva isi iremwa . Icigwa catanzwe n'Imana nticigeze kibonwa n'abantu kandi ubudasiba kw'isi yose, ibisagara bininibinini vyarashinzwe gushika aho Imana ituma bitikizwa n'ibindi bisata canke n'indwara zica zica zikomeye cane.

Abakomoka kuri Shemu + .

Ku bijanye na Aburahamu se w'abizera n'amadini y'ubu y'Imana imwe .

Itan.11:10 : “ *Ivyo ni vyo bikomoka kuri Shemu. Shemu amara imyaka ijana, avyara Arufakisadi haciye imyaka ibiri umwuzure .*

Umuhungu wa Shemu, Arupakisadi yavutse mu 1658 (1656 + 2) .

Gen. 11:11 : “ *Semu amaze kuvyara Arupakisadi, amara imyaka amajana atanu. araheza avyara abahungu n'abakobwa .*

Shemu yapfuye mu 2158 afise imyaka 600 (100 + 500)

Gen. 11:12 : “ *Arupakisadi yamaze imyaka mirongo itatu n'itanu, avyara Shela .*

Shela ni umuhungu wa Arpa c shadi, yavutse mu mwaka w'1693 (1658 + 35).

Gen. 11:13 : “ *Arupakisadi amaze kuvyara Shela amara imyaka amajana ane n'itatu , . araheza avyara abahungu n'abakobwa .*

Arpakshad yapfuye mu 2096 afise imyaka 438 (35 + 403)

Gen. 11:14 : “ *Shela amara imyaka mirongo itatu, avyara Eberi . ”*

Héber yavutse mu mwaka w'1723 (1693 + 30)

Gen. 11:15 : “ *Shela amaze kuvyara Heberi, amara imyaka amajana ane n'itatu. araheza avyara abahungu n'abakobwa .*

Shela yapfuye mu 2126 (1723 + 403) afise imyaka 433 (30 + 403)

Gen. 11:16 : “ *Heberi amara imyaka mirongo itatu n'ine, avyara Pelegi .*

Pelegi yavutse mu mwaka w'1757 (1723 + 34). **Igihe yavuka , nk'uko bivugwa mw'Itanguriro 10:25 , “ isi yaracitse mwo ibice ” n'indimi zivugwa zaremwe n'Imana kugira ngo zigabanye kandi zitandukanye abantu bari bakoraniye i Babeli .**

Gen. 11:17 : “ *Eberi amaze kuvyara Pelegi, amara imyaka amajana ane na mirongo itatu. araheza avyara abahungu n'abakobwa .*

Heberi yapfuye mu 2187 (1757 + 430) afise imyaka 464 (34 + 430)

Gen. 11:18 : “ *Pelegi amaze imyaka mirongo itatu avyara Rehu . ”*

Rehu yavutse mu mwaka w'1787 (1757 + 30)

Gen. 11:19 : “ *Pelegi amaze kuvyara Rewu, amara imyaka amajana abiri n'icenda. araheza avyara abahungu n'abakobwa .*

Pelegi yapfuye mu 1996 (1787 + 209) afise imyaka 239 (30 + 209) . Irashira ahabona ukuntu ubuzima bwagabanutse mu buryo bw'ubukazi kumbure bwatewe n'ubugarariji bw'Umunara wa Babeli bwarangutse mu gihe ciwe.

Gen. 11:20 : “ *Rehu yamaze imyaka mirongo itatu n'ibiri, avyara Serugu .*

Serug yavutse mu mwaka w'1819 (1787 + 32)

Gen. 11:21 : “ *Reyu amaze kuvyara Serugi, amara imyaka amajana abiri n'indwi. araheza avyara abahungu n'abakobwa .*

Rehu yapfuye mu 2096 (1819 + 207) afise imyaka 239 (32 + 207)

Gen. 11:22 : “ *Serugu amara imyaka mirongo itatu, avyara Nahori .* ”

Nahori yavutse mu mwaka w'1849 (1819 + 30)

Gen. 11:23 : “ *Serugi amaze kuvyara Nahori, amara imyaka amajana abiri. araheza avyara abahungu n'abakobwa .*

Serug yapfuye mu 2049 (1849 + 200) afise imyaka 230 (30 + 200)

Gen. 11:24 : “ *Nahori amara imyaka mirongo ibiri n'icenda, avyara Tera .*

Terach yavutse mu mwaka w'1878 (1849 + 29)

Gen. 11:25 : “ *Nahori amaze kuvyara Tera, amara imyaka ijana na cumi n'icenda. araheza avyara abahungu n'abakobwa .*

Nahori yapfuye mu 1968 (1849 + 119) afise imyaka 148 (29 + 119)

Gen. 11:26 : “ *Tera yamaze imyaka mirongo irindwi, avyara Aburamu na Nahori na Harani .* ”

Aburamu yavutse mu mwaka w'1948 (1878 + 70)

Aburamu azovyara umuhungu wiwe wa mbere yemewe, Izahaki, azoba afise imyaka 100, mu 2048, nk'uko Itang. 21:5 : “ *Aburamu yari afise imyaka ijana igihe yavyara umuhungu wiwe Izahaki .* ”

Aburamu azopfa mu mwaka w'2123 afise imyaka 175, nk'uko bivugwa mu Itanguriro 25:7 : « *Iyi ni yo misi y'imyaka Aburamu yamaze : yamaze imyaka ijana na mirongo irindwi n'itanu* » .

Gen. 11:27 : “ *Uyu ni wo muvyaro wa Tera. Terahi yavyaye Aburamu, Nahori na Harani. Harani yavyaye Loti .*

Zirikana ko Aburamu ari we mukuru mu bahungu batatu ba Tera. Ni we rero yavutse igihe se wiwe Tera yari afise imyaka 70, nk'uko bigaragara ku murongo wa 26 haruguru.

Gen. 11:28 : “ *Harani yapfuye imbere ya se wiwe Tera mu gihugu yavukiyemwo, i Uri y'Abakaludaya .* ”

Uru rupfu rurasigura igituma mu nyuma Loti ajana na Aburamu mu ngendo ziwe. Aburamu yamufashije kumukingira.

I Uri y'Abakaludaya niho Aburamu yavukiye kandi i Babiloni y'Abakaludaya niho Isirayeli y'abagarariji yari kujanja mu buja mu gihe c'umuhanuzi Yereimiya n'umuhanuzi Daniyeli.

Gen. 11:29 : “ *Aburamu na Nahori bararongora abagore : umugore wa Aburamu yitwa Sarayi, umugore wa Nahori na we yitwa Miluka, umukobwa wa Harani, se wa Milika na se wa Isika .* ”

Amasezerano y'iki gihe arahuye cane : Nahori yubutse na Milika, umukobwa wa mwenewabo Harani. Yari umugenzo n'ukugamburuka igikorwa cari gifise intumbero yo kuzigama ubusuku bw'ubwoko bw'abakomoka kuri bo. Izahaki na we azorungika umusuku wiwe kurondera umuhungu wiwe Izahaki umugore wo mu muryango wa hafi wa Labani Umunyaramuya.

Gen. 11:30 : “ *Sarayi yari ingumba : nta mwana yari afise .* ”

Ubwo bugumba buzotuma Imana umuremyi ihishura ububasha bwayo bwo kurema ; ivyo mu kumugira ubushobozi bwo kuvyara umwana igihe azoba afise imyaka hafi ijana nk'umugabo wiwe Aburamu. Ubwo bugumba bwari ngombwa ku rugero rw'ubuhanuzi, kuko Izahaki yerekanwa nk'ikigereranyo ca Adamu mushasha Yezu Kristu azokwigira umuntu mu gihe ciwe ; Abo bagabo bompi mu gihe cabo bari “ *abana b'isezerano ry'Imana.* ” Ni rero, igihe cose kubera uruhara rwiwe rw'ubuhanuzi nk'« umwana w'Imana » atazokwihitiramwo umugore wiwe, kuko mu mubiri wa Yezu, Imana ni yo ihitamwo intumwa zayo n'abigishwa bayo, ni ukuvuga Se Mpwemu ari muri we kandi amuha ubuzima.

Gen. 11:31 : “ *Nuko Tera ajana Aburamu umuhungu wiwe, na Loti mwene Harani, umwuzukuru wiwe, na Sarayi umukazana wiwe, umugore w'umuhungu wiwe Aburamu. Bava i Uri mu Bukaludaya bompi, baja mu gihugu c'i Kanahani. Bashika i Harani babayo .* ”

Uwo muryango wose, harimwo na Aburamu, wimukiye mu buraruko bw'ico gihugu, i Karani. Uwo rugendo rwa mbere rubajana hafi y'aho abantu bavukiye. Bitandukanya n'ibisagara bininibinini vy'ikiyaya c'uburumbuke kandi giteye imbere vyari bimaze kubamwo abantu benshi cane kandi vyari bimaze kuba ubugararaji cane .

Gen. 11:32 : “ *Iminsi ya Tera yari imyaka amajana abiri n'itanu; Tera na we apfira i Harani .*

Terach yavutse mu 1878, apfa afise imyaka 205 mu 2083.

Mu mpera z'inyigisho y'iki kigabane, reka tubone ko umugambi wo kugabanya ubuzima bw'abantu ku myaka 120 uri mu nzira nziza yo kurangira. Hagati y'imyaka " 600 " ya Shemu n'imyaka " 148 " ya Nahori canke " imyaka 175 " ya Aburahamu, ukugabanya ubuzima kuragaragara. Haciye nk'ibinjana 4 , Musa yari kubaho imyaka 120 nyayo. Igitigiri Imana ivuga kizoronka nk'akarorero kuzuye.

Mu vyo Aburahamu yacyemwo, Imana yerekana ivyo yo ubwayo yiteguriye gukora kugira ngo acungure ubuzima bw'abo yatoranije, abo itoranya mu biremwa vyayo vyose vy'abantu bivanye n'uko bagumya ishusho yayo kuri yo. Muri iyo nkuru y'amateka, Aburahamu ni Imana nk'Umuvyeyi, Izahaki, Imana nk'Umwana kandi ugushitsa kuzokorwa muri Yezu Kristu kandi ku nkuka yiwe y'ubushake niho isezerano rishasha rizovuka.

Itanguriro 12

Gutandukana n'umuryango wo kw'isi .

Gen. 12:1 : “ *Uhoraho abwira Aburamu ati : Va mu gihugu cawe, mu muryango wawe no mu nzu ya so, uje mu gihugu nzokwerekana .*

Ku bw'itegeko ry'Imana, Aburamu agiye kuva mu muryango wiwe wo kw'isi, inzu ya se , kandi dutegerezwa kubona muri urwo rutonde insobanuro yo mu vy'impwemu Imana yatanze muri Itanguriro 2:24, ku majambo yiwe avuga ngo : « *Ni co gituma umugabo azosiga se na nyina, akagumana n'umugore wiwe, bakaba umwe .*» Aburamu ategerezwa « *kuva kuri se na nyina* » kugira ngo yinjire mu ruhara rw'impwemu rw'ubuhanuzi rwa Kristo uwo « *Umugeni* » gusa , ikoraniro ryiwe ry'abatoranijwe, ari ryo riharurwako. Imbohe z'umubiri ni intambanyi zo gutera imbere mu vy'impwemu abatowe bategerezwa kwirinda, kugira ngo bashobore gukora , mu ishusho y'ikigereranyo , “ *umubiri umwe* ” na Yezu Kristu Imana umuremyi YaHWéH.

Gen. 12:2 : “ *Nzoghindura ihanga rikomeye, kandi nzoguhezagira ; Nzogira izina ryawe rihambaye, nawe uzoba umuhezagiro .*

Aburamu azoba uwa mbere mu Bavyeyi ba Bibiliya, yemerwa n'abasenga Imana imwe ko ari “ se w'abizera.” Ari kandi muri Bibiliya, umusavyi wa mbere w'Imana azokurikiranywa mu buryo burambuye kandi azohishurirwa .

Gen. 12:3 : “ *Nzohzagira abaguhezagira, nzovuma uwuzokuvuma ; kandi imiryango yose yo kw'isi izohzagirwa muri wewe .*

Ingendo za Aburamu n'ivyo yahuye navyo bizotanga ikimenyamenya c'ivyo, kandi yari asanzwe ari mu Misiri igihe Farawoni yashaka kuryamana na Sarayi, yizera ko ari mushikiwe nk'uko Aburamu yavuze kugira ngo akingire ubuzima bwiwe. Mu iyerekwa , Imana yamumenyesheje ko Sara yari umugore w'umuhanuzi kandi yari hafi gupfa.

Igice ca kabiri c'uyu murongo, “ *muri wewe ni ho imiryango yose yo kw'isi izohzagirwa* ,” kizoronka iranguka ryaco muri Yezu Kristu, mwene Dawidi wo mu muryango wa Yuda, mwene Isirayeli, mwene Izahaki, mwene Aburamu. Ni kuri Aburamu

Imana izokwubaka amasezerano yayo abiri akurikirana yerekana ingingo mfatirwako z'agakiza kiwe . Kuko izo ngingo mfatirwako zategerezwa guhinduka kugira ngo zive ku bwoko bw'ikigereranyo zije ku bwoko nyakuri ; nk'uko umuntu w'umunyavyaha abaho imbere ya Kristo canke inyuma yiwe.

Gen. 12:4 : “ *Nuko Aburamu aragenda, nk'uko Uhoraho yari yamubwiye, na Loti ajana na we. Aburamu yari afise imyaka mirongo irindwi n'itanu igihe yava i Harani .*

Aburamu afise imyaka 75, asanzwe afise ubuzima buramba. Ubwo bumenyi butegerezwa kuronswa kugira ngo umuntu yumvirize kandi arondere Imana ; ivyo bikorwa amaze kuvumbura imivumo y'abantu bamutandukanije. Nimba Imana yamuhamagaye , ni kubera ko Aburamu yariko aramurondera, kandi, iyo Imana imuhishuriye, aca yihuta kumugamburukira. Kandi ukwo kwumvira gufise akamaro kuzokwemezwa kandi kwibutswe umuhungu wiwe Izahaki muri uyu murongo wasubiwemwo mu Itanguriro. 26 :5 : “ ***kuko Aburahamu yumviye ijwi ryanje, akagumya ivyo nategetse, amabwirizwa yanje, amabwirizwa yanje n'amategeko yanje .***” Aburamu yari gushobora gusa kuzigama ivyo bintu iyo Imana ibimushikiriza . Ico gishingantahe c'Imana kiduhishurira ko ibintu vyinshi bitavugwa muri Bibiliya vyarangutse. Bibiliya iduha incamake gusa y'ubuzima buramba abantu bamaze. Kandi ubuzima bw'umuntu bw'imyaka 175, Imana yonyene ni yo ishobora kuvuga ivyo yabayeho umunota ku munota, isegonda ku segonda , ariko kuri twebwe, incamake y'ivy'ingenzi irahagije.

Rero umuhezagiro Imana yahaye Aburamu ushingiyeye ku kwumvira kwiwe, kandi ukwiga kwacu kwose kwa Bibiliya n'ubuhanuzi bwayo vyoba ari ubusa iyo tutatahura akamaro k'ukwo kwumvira kuko Yezu Kristu yaduhaye akarorero kiwe bwite avuga muri Yohana 8:29 ati : “ *Uwantumye turi kumwe; Ntiyansize jenyene, kuko nama nkora ivyo amuhimbara* ». Ni ko biri no ku muntu wese ; Ubucuti bwiza bwose bushikwako mu gukorera " *ivyiza* " umuntu ushaka guhimbara. Rero, ukwizera , idini ry'ukuri, si ikintu gikomeye, ahubwo ni ubwoko bworoshe bw'ubucuti bushimisha Imana n'umuntu ubwiwe .

Mu bihe vyacu vy'iherezo, ikimenyetso kigaragara ni ic'ukutumvira abana ku bavyeyi babo no ku butegetsi bw'igihugu. Imana iratunganya ivyo bintu kugira ngo abantu bakuze b'abagarariji, abadakenguruka canke batagira ico bitaho bavumbure ivyo yo ubwayo yumva kubera ububi bwabo . Gutyo, ibikorwa vyaremwe n'Imana birasemerera cane kuruta induru n'insiguro, kugira ngo vyerekane uburake bwayo bubereye n'ibitutsi vyayo bibereye.

Gen. 12:5 : “ *Aburamu ajana Sarayi umugore wiwe na Loti umuhungu wa mwenewabo, n'ibintu vyabo vyose bari baronkeye, n'abasuku bari baronkeye i Harani. Baca bafata inzira baja mu gihugu ca Kanani, bashika mu gihugu ca Kanani .*

Harani iri mu buraruko bushira ubuseruko bwa Kanani. Nuko Aburamu ava i Harani aja mu burengeru , aca mu bumanuko, yinjira i Kanani.

Gen. 12:6 : “ *Aburamu aca mu gihugu gushika ahantu hitwa Shekemu, gushika ku biti vy'imiberoshi vy'i More. Ico gihe Abanyakanani bari muri ico gihugu .*

Mbega twobibutsa ? “ *Abanyakanani* ” ni ibigatanya, ariko none Aburamu ubwiwe ? Kuko umwuzure wari ukiri hafi cane kandi Aburamu yari gushobora kuba angana n'igihangange. Iyo yinjiye muri Kanani, ntamenyesha ko ivyo bihangange biriho, ivyo bikaba bihuye n'ubwenge nimba we ubwiwe akiri muri iyo nzira. Aburamu aja mu bumanuko, ajabuka Galilaya yo muri iki gihe , ashika i Samariya yo muri iki gihe, i Shekemu. Ico gihugu ca Samariya kizoba ikibanza c'Ivugabutumwa catewe agateka na Yezu Kristu. Aho ni ho yasanze ukwizera mu " mugore w'Umusamariya " n'umuryango wiwe, mu nzu yiwe , ku ncuro ya mbere, batangaye cane, umuyuda yemerewe kwinjira.

Gen. 12:7 : “ *Uhoraho abonekera Aburamu, aramubwira ati : Nzoha uruvyaro rwawe iki gihugu. Aburamu yubaka ng'aho igicaniro Uhoraho yari yamubonekeye .*

Imana yabanje guhitamwo Samariya y'ubu kugira ngo yiyereke Aburamu , uwo na we yari kweza iyo nkuru mu kwubakayo igicaniro , ikimenyetso c'ubuhanuzi c'umusaraba w'ukubabazwa kwa Kristu. Iryo hitamwo ritanga icyumviro c'uko hariho isano hagati y'ivugabutumwa ryiza ry'igihugu rizokorwa muri kazoza na Yezu Kristu n'intumwa ziwe. Aho ni ho Imana imumenyeshya ko izoha uruvyaro rwiwe iki gihugu. Ariko ni uwuhe, uwo muyuda canke uwo mukirisu ? Naho ibintu vy'akahise vyemeza Abayuda, uwo muhango usa n'uwujanye n'abatoranijwe na Kristo kugira ngo uzoranguke kw'isi nshasha ; kuko abatowe ba Kristo na bo nyene, nk'uko ingingo ngenderwako y'ugutsindanishirizwa n'ukwizera iri, ni uruvyaro rwasezeraniwe Aburamu.

Gen. 12:8 : “ *Ava ng'aho aja ku musozi uri mu buseruko bwa Beteli, ashinga ihema ryiwe, Beteli iri mu burengero, Ayi iri mu buseruko. Aho yubakira Uhoraho igicaniro , yambaza izina rya Yehova .* ”

Aburamu amanuka aja mu bumanuko, aca akambika ku musozi uri hagati ya Beteli na Ayi . Imana iratomora neza aho ivyo bisagara bibiri bizoja. Beteli bisobanura " inzu y'Imana " kandi Aburamu ayishira mu burengero , mu nzira izohabwa ihema n'urusengero rwa Yeruzalemu, kugira ngo iyo binjiye yerekeza ku bweranda bw'Imana, inzu yiwe, abakuru bahindukirire izuba rirashe rirasa mu buseruko, mu buseruko. Mu buseruko hari igisagara ca Ai, umuzi waco usobanura : ikirundo c'amabuye, ibihome canke umusozi n'ikimenyetso. Imana iraduhishurira urubanza rwayo : aharabana n'ubwinjiriro bw'abatoranijwe mu nzu y'Imana, mu buseruko hari ibisigazwa n'ibirundo vy'amabuye gusa. Muri iyo shusho, Aburamu yari afise inzira zibiri z'umwidegemvyo zifunguye imbere yiwe : mu burengero, Beteli n'ubuzima, canke mu buseruko, Ayi n'urupfu. Igishimishije, yari amaze guhitamwo ubuzima na YaHWéH.

Gen. 12:9 : “ *Aburamu abandanya urugendo rwiwe, aja mu bumanuko .* ”

Zirikana ko muri ukwo kujabuka kwa mbere kwa Kanani, Aburamu ataja i “ Yebusi ”, izina ry'igisagara ca Dawidi co muri kazoza : Yeruzalemu, ico rero akakirengagiza rwose.

Gen. 12:10 : “ *Haza inzara mu gihugu; Aburamu amanuka aja mu Misiri kubayo, kuko inzara yari ikaze cane muri ico gihugu .* ”

Nk'uko vyobaye, mu gihe Yozefu mwene Yakobo canke Isirayeli yari kuba umwazi wa mbere wa Misiri, inzara ni yo yatumye Aburamu yinjira mu Misiri. Ivyo yacyemwo ng'aho biravugwa mu mirongo ikurikira y'iki kigabane.

Aburamu ni umuntu w'amahoro mbere afise ubwoba. Kubera ubwoba bw'uko yokwicwa kubera yafashe umugore wiwe Sarayi, yari mwiza cane, aca afata ingingo yo kumushikiriza ko ari mushikiwe, igice c'ukuri . Muri ubwo butegezi, Farawoni yaramunezereje, amupfuka ivyiza vyomuha ubutunzi n'ububasha. Ivyo vyaronswe, Imana ikubita Farawoni ibiza maze amenya ko Sarayi ari umugore wiwe. Araheza yirukana Aburamu, uno na we asigara mu Misiri ari umutunzi kandi afise ububasha. Ivyo vyabaye bivuga ubuhanuzi bw'uguguma kw'Abaheburayo , bamaze kuba abaja muri Misiri , bakayisiga bajana n'inzahabu yayo n'ubutunzi bwayo. Kandi ubwo bubasha buzoca bumugirira akamaro cane vuba.

Itanguriro 13

Ugutandukana kwa Aburamu na Loti .

Bavuye mu Misiri, Aburamu , umuryango wiwe na Loti , umwana wa mushiki wiwe , basubira i Beteli aho yari yubatse igicaniro co gusenga Imana. Mu gihe bose bari muri iki kibanza kiri hagati ya Beteli na Ayi, ni ukuvuga hagati y'“ inzu y'Imana ” n'“ amatongo .” Kubera ko abasuku babo batongana, Aburamu aratandukana na Loti, amuha

uburenganzira bwo guhitamwo iyo yipfuza gufata . Kandi Loti yaravyungukiyeko kugira ngo ahitemwo ikiyaya n'uburumbuke bwaco busezeranya uguterimbere. Umurongo wa 10 uvuga uti : “ *Loti araramura amaso, abona ikiyaya cose ca Yorodani, ko cari gifise amazi hose. Imbere y'uko Uhoraho atikiza Sodomu na Gomora, ryari nk'itongo ry'Uhoraho, nk'igihugu ca Misiri, gushika i Sowari* . Mu kubigira, ahitamwo "uguhona" kandi azobivumbura igihe Imana izokubita umuriro n'amazuku ibisagara vyo muri iki kiyaya uno musi igice kimwe gipfutse n'"Ikiyaga c'Umunyu" ; igihano azohunga ari kumwe n'abakobwa biwe babiri, kubera imbabazi z'Imana izorungika abamarayika babiri kumugabisha no kumutuma ava i Sodomu aho aba . Turasoma ku murongo wa 13 : “ *Abantu b'i Sodomu bari ababisha, kandi bari abacumuzi bakomeye kuri Yehova* .”

Nuko Aburamu aguma hafi y'i Beteli, “ inzu y'Imana ” ku musozi.

Itang.13:14-18 : “ *Loti amaze gutandukana na Aburamu, Uhoraho abwira Aburamu ati: “ Rambura amaso, uhere aho uri, urabe mu buraruko no mu bumanuko, mu buseruko no mu burengero ; kuko igihugu cose ubona nzokiguha wewe n'uruvyaro rwawe imyaka yose. Nzogira uruvyaro rwawe nk'umukungugu wo kw'isi , ku buryo umuntu niyashobora guharura umukungugu wo kw'isi , uruvyaro rwawe na rwo ruzoharurwa . Haguruke, unyure mu gihugu mu burebure bwaco no mu bwaguke bwaco ; kuko nzobiguha . Aburamu yimurira ihema ryiwe, aja kuba hagati y'ibiti vy'imiberoshi vy'i Mamure, hafi y'i Heburoni. Aho yubakira Uhoraho igicaniro* .

Aburamu amaze guha Loti amahitamwo, aca aronka umugabane Imana ishaka kumuha kandi ng'aho nyene, aca asubiramwo imihezagiro yiwe n'amasezerano yiwe. Igereranyo ry'"uruvyaro" rwiwe n'"inkungugu" yo kw'isi", inkomoko n'iherezo ry'ubugingo bw'umuntu , umubiri n'impwemu, nk'uko bivugwa mw'Itanguriro 2:7 , bizokwemezwa n'iry'"inyenyeri zo mw'ijuru" biri mw'Itanguriro 15:5.

Itanguriro 14

Gutandukanya n'ububasha

Abami bane bavuye mu buseruko baraza kurwanya ba bami batanu bo mu mwonga aho Sodomu hari, aho Loti aba. Abo bami batanu baraneshwa, bafatwa nk'inyagano, hamwe na Loti. Aburamu amaze kugabishwa, araza kumufasha maze arabohora abo bantu bose bari bafashwe nk'imbohe. Reka twihweze ukuntu umurongo ukurikira ushimishije.

Itan.14:16 : “ *Yagarukanye ubutunzi bwose ; Yaragarura kandi mwenewabo Loti, n'ibintu vyawe, hamwe n'abagore n'abantu* .

Mu vy'ukuri, ni Loti gusa Aburamu yagize ico akora. Ariko mu kuvuga ibintu vy'ukuri, Imana iranyegeza ivyo bintu vy'ukuri kugira ngo ivyure icegeranyo cayo kuri Loti yahisemwo nabi kuba mu gisagara c'ababisha.

Itang .

Uwutsinze ni we akwiye gushimwa. Ijambo “ Shawah ” risobanura : ikiyaya ; ni co nyene cakwegereye Loti kandi kikagira ico gikoze ku mahitamwo yiwe.

Itang.14 :18 : “ *Melekitsedeki umwami wa Salemu yazanye umukate n'umuvinyu : yari umuherezi w'Imana Musumbavyose .”* _

Uwo mwami w'i Salemu yari “ *umuherezi w'Imana Musumbavyose* .” Izina ryiwe risobanura ngo : “ Umwami wanje ni Ubutungane ” . Ukubaho kwiwe n'ukuntu yavyifashemwo biratanga ikimenyamenya c'uko ugusenga Imana y'ukuri kw'isi kwabandaniye kuva umwuzure uhera, ivyo bikaba biguma biriho cane mu vyiyumviro vy'abantu bo mu gihe ca Aburamu. Ariko abo basenga Imana y'ukuri ntibazi umugambi

w'agakiza Imana izohishura biciye ku bintu vy'ubuhanuzi vyabayeho Aburamu n'abamukomotseko.

Itan.14:19 : “ *Ahezagira Aburamu ati : « Aburamu arahezagirwe n'Imana Isumbavyose, Umukama w'ijuru n'isi . »*

Umuhezagiro w'uwo aserukira Imana ku mugaragaro urarushiriza kwemeza umuhezagiro Imana yahaye Aburamu ubwayo ata guca ku ruhande.

Itan.14:20 : “ *Imana Musumbavyose hahezagirwe, yaguhaye abansi bawe mu kuboko kwawe ! Aburamu amuha ic'icumi c'ibintu vyose .*

Melekisedeki arahezagira Aburamu ariko ariyubara kugira ngo ntashire kuri we intsinzi yiwe ; avuga ko ari " *Imana Musumbavyose yatanze abansi bayo mu maboko yayo .*" Kandi , turafise akarorero nyako k'ukuntu Aburamu yubaha amategeko y'Imana kuva " *yahaye ic'icumi ca vyose* " Melekisedeki izina ryiwe risobanura ngo " *Umwami wanje ni ubutungane .* " Iryo tegeko ry'ic'icumi rero ryari risanzwe ririho kuva umwuzure uhera kw'isi , kumbure mbere n'imbere y'“ *umwuzure* ” .

Itanguriro 14:21 : " *Umwami wa Sodomu abwira Aburamu ati : Mpa abantu , ubutunzi bube bwawe .* "

Umwami wa Sodomu afise umwenda kuri Aburamu yarokoye abantu biwe. Ni co gituma ashaka kwishura nk'umwami kubera igikorwa ciwe.

Itan.14:22 : “ *Aburamu yishura umwami wa Sodomu ati: Ndadugije ukuboko kwanje kuri YaHWéH, Imana Musumbavyose, nyen'ijuru n'isi: ”*

Aburamu akoresha neza ivyo bintu kugira ngo yibutse uwo mwami mubi ko hariho " *YaHweh Imana Musumbavyose* " , we wenyene " *Umukama w'ijuru n'isi* " ; ivyo bikaba bimugira wenyene afise ubutunzi bwose umwami aronka biciye mu bubisha bwiwe.

Itang.14:23 : " *Nta kintu na kimwe nzofata mu vyawe vyose, mbere n'urudodo canke umugozi w'inkweto, kugira ngo ntuvuge uti : "Ni jewe natungishije Aburamu." Ntaco kuri jewe! »*

Muri iyo nyifato, Aburamu ashingira intahe umwami wa Sodomu ko yaje muri iyo ntambara gusa kugira ngo akize umuhungu wa mushikiwe Loti. Aburamu acira urubanza nk'Imana uwo mwami aba mu bubi, mu bugoramye no mu bukazi. Kandi ivyo arabimusobanurira neza mu kwanka ubutunzi bwiwe yaronse ataco akwiriye .

Itang.14:24 : " *Ivyo abasore bariye gusa, n'umugabane w'abagabo twagendaniye, Aneri, Eshikoli na Mamure: ni bo bazofata umugabane wabo .* "

Ariko iri hitamwo rya Aburamu rireba we gusa, uwo mugabo w'umusuku w'Imana , kandi abasuku biwe barashobora gufata umugabane wabo w'ubutunzi bwashikirijwe.

Itanguriro 15

Gutandukana n'ubumwe

Itan.15:1 : “ *Inyuma y'ivyo, ijamba ry'Uhoraho riza kuri Aburamu mu iyerekwa riti: “Ntutinye Aburamu; Ndi ingabo yawe, kandi impembo yawe izoba nini cane .”*

Aburamu ni umuntu w'amahoro aba mw'isi y'ubukazi, ni co gituma mu iyerekwa Imana, umugenzi wiwe YaHWéH, iza kumuhumuriza iti : " *Ndi ingabo yawe, kandi impembo yawe izoba nini cane .* "

Itan.15:2 : “ *Aburamu aramwishura ati: Mwami, Uhoraho, uzompa iki? Ndagenda nta bana mfise; kandi uwuzoragwa inzu yanje ni Eliyezeri w'i Damasiko .»*

Aburamu yaramaze igihe kirekire ababara kubera atashobora kuba sebibondo kubera ubugumba bwa Sarayi, umugore wiwe wemewe. Kandi arazi ko niyapfa, incuti yiwe izoragwa

ivyawe : « *Eliyezeri w'i Damasiko* ». Reka twihweze mu guca mu nzira y'imyaka iki gisagara ca " *Damasiko* " co muri Siriya gifise.

Gen. 15:3 : " *Aburamu aravuga ati : "Ehe nta ruvyaro wampaye, kandi uwuzovukira mu nzu yanje ni we azoba umuragwa wanjye ."* "

Aburamu ntatahura amasezerano yatanze ku ruvyaro rwiwe kuko ata n'imwe afise, kuko ata mwana afise.

Gen. 15:4 : " *Ijambo rya YaHWéH riza kuri we riti , Uyu ntazoba umuragwa wawe, ariko uwuzova mu mubiri wawe ni we azoba umuragwa wawe .* "

Imana imubwira ko mu vy'ukuri azovyara umwana.

Gen. 15:5 : " *Amaze kumusohora hanze, aramubwira ati : « Raba mw'ijuru, ubare inyenyeri, niba ushobora kuziharura. Aramubwira ati : "Uko ni ko uruvyaro rwawe ruzoba .* "

Ku musu w'iryo yerekwa Aburamu, Imana iraduhishurira urufunguruzo rw'ikigereranyo rw'insobanuro itanga mu vy'impwemu ijambo " *inyenyeri* ". Mu ntango vyavuzwe mw'Itanguriro 1:15, uruhara rw' "*inyenyeri* " ni " *urwo gutanga umuco ku isi* " kandi urwo ruhara rwarasanzwe ari urw'Aburamu Imana yahamagaye ikamushira ku ruhanda ku bw'iyi ntumbero, ariko kandi ruzoba urw'abizera bese bavuga ko afise ukwizera n'igikorwa akorera Imana. Zirikana ko nk'uko Dan.12:3 ibivuga, ikibanza c' "*inyenyeri* " kizohabwa x batowe igihe bazokwinjira mu bihe bidahera : " **Abari abanyabwenge bazokayangana nk'umuco w'ijuru, kandi abahinduye benshi mu kugororoka bazokayangana nk'inyenyeri, ibihe bidahera.** " Ishusho y' "*inyenyeri* " ivugwa gusa ko ari bo kubera ko Imana yabatoranije.

Gen. 15:6 : " **Aburamu yarizeye YaHWéH , arabimufata nk'ukugororoka .** "

Uyu murongo ni wo ugize ikintu gisanzwe c'insobanuro y'ukwizera n'ingingo ngenderwako y'ugutsindanishirizwa n'ukwizera. Kuko ukwizera nta kindi ariko ni ugumurikirwa , gutsindanishirizwa kandi gukwiriye kwizigirwa. Kwizigira Imana birabereye gusa iyo umuntu afise ubumenyi bumurikiwe bw'ubugombe bwayo n'ivyo ayihimbara vyose, iyo atavyo biba bitemewe. Kwizigira Imana ni ukwemera ko ihezagira abayumvira gusa, ukurikije akarorero ka Aburamu n'akarorero katunganye ka Yezu Kristu.

Uwo rubanza Imana yaciriye Aburamu aravuga ubuhanuzi bw'ico izozana ku bantu bese bazokora nka we, mu kwumvira ukuri kw'Imana kwashikirijwe kandi kwasabwe mu gihe cabo.

Gen. 15:7 : " **Uhoraho yongera kumubwira ati : "Ndi Uhoraho , uwakukuye muri Uri y'Abakaludaya kugira ngo nguhe iki gihugu ngo ukigabire ."** _

Nk'intango y'ugushikiriza ubucuti yari afise na Aburamu, Imana yibutsa Aburamu ko ari yo yamukuye i Uri mu Bukaludaya. Iryo tegeko rishingiye ku kuntu rya mbere mu " *mategeko cumi* " y'Imana ryashikirijwe muri Kuv.20:2 : " **Ndi YaHWéH, Imana yawe, yakukuye mu gihugu ca Misiri, mu nzu y'ubuja .** "

Gen. 15:8 : " *Aburamu arishura ati : « Mwami Uhoraho , nzomenya nte ko nzogitunga? »* "

Aburamu asaba Yehova ikimenyetso.

Gen. 15:9 : " *Uhoraho aramubwira ati : Fata inyana y'imyaka itatu, impene y'imyaka itatu, impfizi y'intama y'imyaka itatu, inuma n'inuma .* "

Gen. 15:10 : " *Aburamu afata ivyo bikoko vyose, abicaguramwo ibice bibiri, igice kimwekimwe cose agishira imbere y'ikindi ; ariko ntiyasangira inyoni .* "

Inyishu y'Imana be n'ico Aburamu yakoze bisaba insobanuro. Uwo mugirwa w'ikimazi ushingiyeye ku cyumviro co gusangira kireba abo babiri binjira mu masezerano, ni ukuvuga : reka dusangire hamwe. Inyamaswa ziciwe hagati zigereranya umubiri wa Kristo, kubera ko ari umwe, uzosangira mu vy'impwemu hagati y'Imana n'abatoranijwe bayo. Intama ni ishusho y'umuntu n'iya Kristo, ariko inyoni ntizigira iyo shusho y'umuntu Kristo

yarungitswe n'Imana azoba. Rero, nk'ikimenyetso co mw'ijuru, ziboneka mw'isezerano ariko ntizicika. Impongano ya Yesu kuvyaha izoba iy'abatoranijwe bo kw'isi gusa, ntizoba iy'abamarayika bo mw'ijuru.

Itanguriro 15:11 : “ *Inyoni zica zitera imivyimba ; Aburamu na we arabirukana .* ”

Mu mugambi Imana yahanuye , imivyimba y'ababisha n'abagarariji ni yo yonyene izoshikirizwa inyoni zirya nk'ibifungurwa igihe Kristo Umukiza azogaruka mu buninahazwa . Mu gihe c'iherezo, ivyo ntibizoshikira abagira isezerano n'Imana muri Kristo no biciye mu mategeko yayo . Kuko imivyimba y'ibikoko yerekanwa gutyo ari ubweranda buhambaye cane ku Mana no kuri Aburamu. Ico Aburamu yakoze kirabereye kubera ko ibintu vyabaye bidakwiye kuvuguruza ubuhanuzi bwerekeye kazoza n'iherezo ry'ubweranda bwa Kristu.

Gen. 15:12 : “ *Izuba rirenze, Aburamu asinzira cane ; maze ehe ubwoba n'umwiza mwinshi bimutera .* ”

Ivyo gusinzira si ibisanzwe. Ni " itiro ryinshi " nk'iryo Imana yashizemwo Adamu kugira ngo areme umugore, " *umufasha wiwe* " , akoresheje rumwe mu mbavu ziwe. Nk'igice c'isezerano agirana na Aburamu, Imana izomuhishurira insobanuro y'ubuhanuzi yahawe iyo " *mfashanyo* " izoba ari yo ntumbero y'urukundo rw'Imana muri Kristo. Nkako, mu kugaragara gusa, Imana iramugira apfa kugira ngo yinjire mu kubaho kwayo kw'ibihe bidahera, gutyo ikaba yiteze kwinjira kwiwe mu buzima budahera , ni ukuvuga mu buzima nyakuri , hakurikijwe ingingo ngenderwako ivuga ko ata muntu ashobora kubona Imana ngo abeho.

" Umwijima *munini* " bisigura ko Imana imugira impumyi ku buzima bwo kw'isi kugira ngo yubake mu muzirikanyi wiwe amashusho y'ivy'ubuhanuzi harimwo n'ukuboneka n'ukubaho kw'Imana ubwayo. Gutyo Aburamu yinjije mu mwiza, yumva " *ubwoba* " bubereye. Vyongeye, ivyo birashimika ku kamere iteye ubwoba y'Imana umuremyi ivugana na we.

Gen. 15:13 : “ *Uhoraho abwira Aburamu ati : « Umenye ko uruvyaro rwawe ruzoba abanyamahanga mu gihugu kitari icabo ; Bazogirwa abaja kandi bahahazwe imyaka amajana ane .* ”

Imana imenyeshya Aburamu kazoza, iherezo ry'uruvyaro rwiwe.

"... *uruvyaro rwawe ruzoba abanyamahanga mu gihugu kitari icabo* " : ivyo vyerekeye Misiri.

" ... *bazoba abaja ng'aho* " : ku guhinduka kwa Farawoni mushasha atari azi Yozefu, uwo Muheburayo yabaye viziri mukuru w'uwamubanjirije. Ubwo buja buzoranguka mu gihe ca Musa.

"... *kandi bazobahazaza imyaka amajana ane* " : Ivyo si uguhahaza kw'Abanyamisiri gusa, ariko mu buryo bwagutse ni uguhahaza kuzogira uruvyaro rw'abakomoka kuri Aburamu gushika aho bazokwigarurira i Kanani, igihugu cabo c'igihugu Imana yasezeranye.

Gen. 15:14 : “ *Ariko nzocira urubanza ihanga bazoba abaja, hanyuma bazovayo bafise itunga ryinshi .* ”

Ihanga ry'abantu bariko bararonderwa muri iki gihe ni Misiri gusa, iyo bazovayo, bajana, mu vy'ukuri, n'ubutunzi bwayo bwose. Zirikana ko muri uwo murongo, Imana itavuga ko Misiri ari yo " *agahahazo* " kavugwa mu murongo w'imbere. Ivyo biremeza ko iyo " *myaka amajana ane* " ivugwa itajanye n'imisiri yonyene .

Gen. 15:15 : “ *Uzoja kwa ba sogokuruza amahoro ;* ”

Vyose bizoshika nkuko Imana yamumenyeshye. Azohambwa i Heburoni mw'isenga ry'i Makipela ku butaka Aburamu yaguze ku Muheti akiriho .

Gen. 15:16 : “ *Mu ruvyaro rwa kane bazogaruka hano ; kuko ububisha bw'Abamori butaraheza .* ”

Muri abo Ba'more , Abaheti barafitaniye ubucuti bwiza na Aburamu babona ko ari uwuserukira Imana ikomeye. Baca bemera kumugurisha iyo ntara yo kubamwo imva yiwe. Ariko mu " *mayaruka ane* " canke " *imyaka amajana ane* " , ibintu bizoba bitandukanye kandi ibisata vy'Abanyakanani bizoba vyashitse ku mbuga y'ubugarariji butashigikiwe n'Imana kandi vyose bizozimanganywa kugira ngo bisige igihugu cabo ku Baheburayo bazogigira ubutaka bwabo bw'igihugu.

Kugira ngo dutahure neza uwo mugambi w'ivyago ku Banyakanani, dutegerezwa kwibuka ko Nowa yari yaravumye Kanani yari umuhungu wa mbere w'umuhungu wiwe Hamu. Igihugu c'isezerano rero cari gituwe n'uwo mukomoka kuri Hamu yavumwe na Nowa be n'Imana. Ugutikizwa kwabo kwari gusa ikibazo c'igihe Imana yashinze kugira ngo imigambi yayo iranguke kw'isi.

Gen. 15:17 : “ *Izuba rirenze, haba umwijima mwinshi ; kandi ehe hari itanure ry'umwotsi, n'imbeya zica hagati y'ibikoko vyari bigabanijwe .* ”

Muri uwo mugirwa, umuriro ucana n'umuntu urabujijwe. Kubera ko abahungu ba Aroni babiri bateye ubwoba ngo barenga kuri iyo ngingo ngenderwako, umusi umwe bazozimanganywa n'Imana. Aburamu yari yasavye Imana ikimenyetso kiza mu buryo bw'umuriro wo mw'ijuru uca hagati y'ibikoko vyacitsemo ibice bibiri. Uko ni ko Imana ishingira intahe abasavyi bayo nk'umuhanuzi Eliya imbere y'abahanuzi ba Bayali bashigikiwe n'umwamikazi w'umunyamahanga akaba n'umugore w'umwami Akabu, yitwa Yezabeli. Igicaniro ciwe carohamye mu mazi, umuriro woherejwe n'Imana uzoturira igicaniro n'amazi yateguwe na Eliya , ariko igicaniro c'abahanuzi b'ibinyoma kizokwirengagizwa n'umuriro wiwe.

Gen. 15:18 : “ *Uwo musu Uhoro asezerana na Aburamu ati : « Abakomoka kuri wewe ndabahaye iki gihugu, kuva ku ruzi rwa Misiri gushika ku ruzi runini, uruzi Efurate , ”* ”

Mu mpera z'iki gice ca 15, uyu murongo uravyemeza, ikiganiro nyamukuru cawo ni co vy'ukuri c'isezerano **ritandukanya abatowe n'abandi bantu** kugira ngo basangire iryo sezerano n'Imana kandi bayikorere.

Imbibe z'igihugu casezeraniwe Abaheburayo . n'izo iryo hanga rizokwigarurira inyuma yo kwigarurira Kanani. Ariko Imana ishiramwo mu vyo itanga ubugaragwa bunini cane bwa Siriya na Arabiya bufatanya " Efurate " mu buseruko hamwe n'ubugaragwa bwa Shuri butandukanya " *Misiri* " na Isirayeli. Hagati y'ubwo bugaragwa, igihugu c'isezerano gifata ishusho y'itongo ry'Imana.

Mu gusoma ubuhanuzi mu vy'impwemu, “ *inzuzi* ” zigereranya ibisata vy'abantu, ni co gituma Imana ishobora kuvuga ubuhanuzi ku bijanye n'uruvyaro rwa Aburamu, ni ukuvuga ku bijanye na Kristo azosanga abasenga biwe n'abatowe biwe hirya ya Isirayeli na Misiri, mu buregero mu “ Buraya ” bugereranywa mu Vyahishuriwe Yohana 9:14 mw'izina ry' " *uruzi runini rwitwa E.* ”

Gen. 15:19 : “ *igihugu c'Abakeni, Abakenizi, Abakadimoni, ” .* ”

Gen. 15:20 : “ *ku Baheti, ku Baperizi, ku Barefayimu, ” .* ”

Gen. 15:21 : “ *ku Bamori n'Abanyakanani n'Abagirugashi n'Abayebusi .* ”

Mu gihe ca Aburamu, ayo mazina yerekana imiryango yakoraniriye mu bisagara vyari bigize igihugu ca Kanani kandi kikaba carimwo abantu. Muri bo harimwo Abarefayimu bazoba barazigamye kuruta abandi ibendera rinini ry'abantu b'imbere y'umwuzure igihe Yosua azofata ako karere « *amayaruka ane* » canke « *imyaka amajana ane* » haciye igihe.

Aburamu ni umuvyeyi w'imiryango ibiri y'umugambi w'Imana. Abazomukomokako biciye mu mubiri bazovyara abakomoka kuri benshi bavukiye mu bantu batowe n'Imana, ariko batatowe na yo. Rero , iri sezerano rya mbere rishingiye ku mubiri rigoramye umugambi waryo wo gukiza , rigatera urujijo ugutahura kwaryo , kuko agakiza kazoshingira gusa ku

gikorwa co kwizera muri ayo masezerano abiri. Ukugenyerwa kw'umubiri ntikwakijije umugabo w'Umuheburayo naho vyari vyasabwe n'Imana . Icamushoboje gukizwa ni ibikorwa vyawe vy'ukugamburuka vyahishura kandi vyemeza ukwizera kwiwe n'ukwizigira Imana . Kandi ni co kintu nyene gitegeka agakiza mw'isezerano rishasha, aho ukwizera Kristo guhindurwa ubuzima biciye mu bikorwa vyo kwumvira amabwirizwa, amabwirizwa n'ingingo ngenderwako z'Imana zahishuriwe n'Imana, muri Bibiliya yose. Mu bucuti bushitse n'Imana, inyigisho y'urudome iramurikirwa n'ubwenge bw'impwemu ; Ni co gituma Yezu yavuze ati : “ *inyandiko yica, ariko impwemu iratanga ubuzima .*”

Itanguriro 16

Ugutandukanya n'ukwemererwa

Itanguriro .16:1 : “ *Sarayi umugore wa Aburamu ntiyari yamuvyariye abana. Yari afise umusukukazi w'Umunyamisiri yitwa Hagari .*

Gen. 16:2 : “ *Sarayi abwira Aburamu ati : «Ehe Uhoraho yangize ingumba; ndabinginze, nimuze ku musavyi wanjye; kumbure novyara abana kuri we. Aburamu yumviriza ijwi rya Sarayi .*

Gen. 16:3 : “ *Sarayi umugore wa Aburamu afata Hagari umusukukazi wiwe w'Umunyamisiri, amuha Aburamu umugabo wiwe ngo amubere umugore, Aburamu amaze imyaka cumi mu gihugu ca Kanani .*”

Biroroshe ko tunegura iryo hitamwo ry'agahomerabunwa kubera umugambi wa Sarayi, ariko raba uko ibintu vyifashe ku babiri bahezagiye.

Imana yari yabwiye Aburamu ko umwana azovuka mu nda **yiwe** . Ariko ntiyamubwira ivya Sarayi, umugore wiwe , yari ingumba . Vyongeye, Aburamu ntiyabajije Umuremyi wiwe ngo amusigurire amatangazo yiwe. Yari arindiriye ko Imana ivugana na we nk'uko ubugombe bwayo bw'ubukuru bushaka. Kandi aha dutegerezwa gutahura ko iyo ntambara y'insobanuro yari igamije neza na neza gutera ubwoba iyo nzira y'abantu Imana ikoresha mu kurema ikintu kitari co ku rugero rw'isezerano ry'umuhezagiye, ariko gifise akamaro, kugira ngo ishira imbere ya Isirayeli yo muri kazozo yubatswe kuri Izahaki , umuhiganwa w'intambara kandi w'uguhangana , umwansi n'umwansi. Imana yaratahuye ko uretse izo nzira zibiri, iciza n'ikibi vyashizwe imbere y'amahitamwo y'umuntu, " ikaroti n'inkoni " vyose vyari bikenewe kimwe kugira ngo " indogoba " y'umunyaruyeri itere imbere. Ivuka rya Ishimayeli, na we nyene akaba ari mwene Aburamu, rizotuma habaho ugushinga inkoni y'Abarabu gushika ku buryo bwayo bwa nyuma muri kahise, ubw'idini, ubw'ubuyisilamu (ukwiyoroshya ; ikirenge c'ugushinyagurira kuri abo bantu b'abagarariji b'akameremere kandi b'iragi).

Gen. 16:4 : “ *Aryamana na Hagari, arasama inda. Abonye ko atwite, araba umugore wiwe n'agasuzuguro .*

Uwo mutima wo gusuzugura Hagari, uwo Munyamisiri yari afitiye umugore wiwe, uracari uranga abantu b'Abarabu b'Abayisilamu n'ubu. Kandi mu kubigira, ntibabesha rwose kuko isi y'Uburengerero yasuzuguye agateka kanini cane ko kuba baramaze kwamamazwa mw'izina rya Kristu Yezu w'Imana. Kugira ngo iryo dini ry'ikinyoma ry'Abarabu rikomeze kwamamaza ko Imana ari nini mu gihe Uburengerero bwayizivye mu bitabo vy'ivyiyumviro vyabo.

Ishusho itangwa muri uyu murongo yerekana ukuntu ibintu vyifashe nyavyo mu gihe cacu c'iherezo, kuko ubukirisu bwo mu Burengerero , mbere bugoranye, nka Sarayi atagivyara abahungu maze akarohama mu bugumba bwo mu vy'impwemu bw'umwiza. Kandi imvugo ivuga ngo : mu gihugu c'impumyi, abafise ijisho rimwe ni abami.

Gen. 16:5 : “ Sarayi abwira Aburamu ati : « Iceyi canje kiri kuri wewe. nashize umusavyi wanje mu gikiriza cawe ; abonye ko afise inda, aca arandaba n’agasuzuguro. Uhoraho abe umucamanza hagati yanje nawe ! »

Gen. 16:6 : “ Aburamu abwira Sarayi ati : «Ehe umuja wawe uri mu bubasha bwawe; Nuko Sarayi amugirira nabi ; maze Hagari aramuhunga .

Aburamu afata inshingano , kandi ntacira urubanza Sarayi ko ari we yatumye avuka ataco akora. Gutyo, kuva mu ntango, uburenganzira butegeka itegeko ryabwo ku butemewe kandi hakurikijwe iki cigwa, kuva ubu ubugeni buzohuza gusa abantu bava mu muryango umwe wa hafi gushika kuri Isirayeli ya kazoza n’uburyo bwayo bw’igihugu bwaronswe inyuma y’ukuva mu Misiri yari ifise abaja.

Gen. 16:7 : “ Umumarayika wa YaHWéH amusanga iruhande y’isôko ry’amazi mu bugaragwa, iruhande y’isôko riri mu nzira ija i Shuri .

Ukwo guhanahana ata guca ku ruhande hagati y’Imana na Hagari gushoboka gusa kubera ko Aburamu yari afise ikibanza c’umuhezagiho. Imana yamusanze mu bugaragwa bwa Shuri, aho hazoba ahantu Abanyaburayi b’abanyamahanga baba mu mahema baguma barondera ivyo barya intama zabo n’ingamiya zabo. Isoko y’amazi yari uburyo Hagari yakoresha mu kurokoka kandi ahura n' " isoko y'amazi y'ubuzima ", aza kumuremesha kwemera ikibanza ciwe c'umusuku n'iherezo ryiwe ry'uruvyaro.

Gen. 16:8 : “ Aravuga ati : « Hagari, musukukazi wa Sarayi, uva hehe, uja hehe? Arishura ati : «Ndahunga Sarayi, umukama wanje .

Hagari arishura ivyo bibazo vyose bibiri ati : uja hehe ? Inyishu : Ndahunga. Uva he ? Inyishu : Kuva kuri Sarayi, umukama wanje.

Gen. 16:9 : “ Umumarayika wa YaHWéH aramubwira ati : Subira kwa shebuja, wicishe bugufi muni y’ukuboko kwiwe .

Umucamanza mukuru nta mahitamwo amusiga, ategeka ko yosubirayo no kwicisha bugufi, kuko ingorane nyayo yatewe n’agasuzuguro yerekanwe umugore wiwe uretse ubugumba bwiwe aguma ari umugore wiwe yemewe kandi ategerezwa gukorerwa no kwubahwa .

Gen. 16:10 : “ Umumarayika wa YaHWéH aramubwira ati : Nzogwiza uruvyaro rwawe, kugira ngo ntiruzoharurwa mu bwinshi .

YaHWéH aramuremesha mu kumuha “ karoti.” Amusezeranira uruvyaro " rwinshi cane ku buryo bidashoboka kuruharura ." Ntukigere wihenda , iri sinzi rizoba iry’umubiri atari iry’impwemu. Kuko amajambo y’Imana azotwarwa gushika isezerano rishasha rishingwa, n’abakomoka ku Baheburayo gusa. Ariko rero , Umunyaburayi wese w’umutima ukunze arashobora kwinjira mw’isezerano ry’Imana mu kwemera ingingo mfatirwako zayo zanditswe n’Abaheburayo muri Bibiliya. Kandi kuva yaboneka, Korowani y’abayisilamu ntiyuye n’ico kigereranyo. Irega, iganegura kandi igoreka ukuri kwo muri Bibiliya kwemejwe na Yezu Kristu.

Mu gufata kuri Ishimayeli invugo yari yaramaze gukoreshwa kuri Aburamu, " ni benshi cane ku buryo bitazoshoboka kubaharura ", turatahura ko ari ikibazo c'ukwiyongera kw'abantu gusa atari ikibazo c'abatoranjwe kugira ngo baronke ubuzima budahera. Ivyo bigereranywa bishikirizwa n’Imana vyama bishingiye ku bintu bitegerezwa gushitswako. Akarorero : “ inyenyeri zo mw’ijuru ” yerekeza ku gikorwa ico ari co cose c’idini kirimwo “ gukayangana isi ” . Ariko umuco uwuhe ? Umuco w'ukuri wemerewe n'Imana ni wo wonyene utuma haba " inyenyeri " ikwiye " gukayangana ibihe bidahera " mw'ijuru , nk'uko Dani abivuga . 12 :3 , kuko bazoba vy’ukuri “abanyabwenge” kandi bazoba vy’ukuri “ bigishije ukugororoka ” nk’uko Imana ibishaka .

Gen. 16:11 : “ *Umumarayika wa YaHWéH aramubwira ati : Raba, uratwite, uzovyara umuhungu, uzomwita Ishimayeli ; kuko Yehova yumvise amagorwa yawe .* ”

Gen. 16:12 : “ *Azoba nk’indogoba y’ishamba ; ukuboko kwiwe kuzorwanya bose, n’ukuboko kw’umuntu wese kuzomurwanya ; kandi azoba aharagaye na bene wabo bose .* ”

Imana igereranya Ishimayeli , n'abamukomotseko b'Abarabu , n' " indogoba y'ishamba " , igikoko kizwi ko ari umunyaruyeri kandi w'inkozi y'ikibi ; kandi ikirenze ivyo , ubunyamaswa kuko bwitwa “ *ubunyamaswa* ” . Ntashobora rero gutozwa, gutunganywa canke gukwegwakwegwa. Muri make, ntakunda kandi ntareka ngo bamukunde, kandi afise mu vyo akora iragi ry’ubukazi ku bavukanyi biwe bwite no ku banyamahanga. Uru rubanza rwashinzwe kandi rwahishuriwe n'Imana rurahambaye cane , muri iki gihe c'iherezo , kugira ngo umuntu atahure uruhara rwo guhana , ku Mana , rw'idini ry'ubuyisilamu ryarwanywa n'ubukristo bw'ikinyoma mu bihe aho " *umuco* " w'abakirisu wari " *umwijima* " gusa. Kuva yasubira mu gihugu ca ba sekuruza, Isirayeli yongeye kuba intumbero yiwe, nk'uko nyene n'Ubugereho, bwitwa ubukirisu, burindwa n'ububasha bwa Amerika, ubwo bita, ata makosa menshi, " *Shetani akomeye .* " Ni ukuri ko " *Shetani* " mutoyi ashobora kumenya " uwukomeye ."

Mu kuvyara Ishimayeli, izina risobanura " Imana yumvise " , umwana w'impaka, Imana irema ukundi **gutandukana** mu muryango wa Aburamu. Birongera ku muvumo w'indimi zaremwe mw'igerageza ry'i Babeli. Ariko iyo ateguye uburyo bwo guhana , ni kubera ko azi imbere y'igihe inyifato y'ubugarariji y'abantu mu masezerano yiwe abiri akurikiranye gushika kw'iherezo ry'isi .

Gen. 16:13 : “ *Yita Atta El roï, izina rya YaHWéH yari yamuvugishije ; kuko yavuze ati : Hari icyo nabonye hano, amaze kumbona ?* »

Izina Atta El roï risobanura ngo : Uri Imana ibona. Ariko rero , iyo ngingo yo guha Imana izina ni ugushavura ku bijanye n'ubusumbasumbane bwayo. Ibindi bice vy'uwo murongo wahinduwe mu buryo bwinshi butandukanye, bivugwa mu ncamake muri iki cyumviro. Hagari ntashobora kuvyemera. We , uwo musuku mutoyi, yari ikintu c'Imana ikomeye y'umuremyi ibona iherezo ikayihishura. Inyuma y'ivyo bintu vyamushikiye, yotinya iki ?

Itang 16:14 “ *Ni co gituma iryo riba ryitwa Iriba rya Lahayi-royi ; iri hagati ya Kadeshi na Baredi .* ”

Ibibanza vyo kw'isi Imana yerekanyemwo birafise icubahiro, ariko icubahiro abantu babaha kenshi giterwa n'impwemu yabo yo gusenga ibigirwamana , iyo na yo ikaba itabasubiza hamwe na yo.

Itanguriro 16:15 “ *Hagari avyarira Aburamu umuhungu ; Aburamu yita umuhungu wiwe Hagari yamuvyariye Ishimayeli .* ”

Ishimayeli ni umuhungu w'ukuri wa Aburamu, kandi ikiruta vyose ni umwana wiwe wa mbere azokwifatanya na we mu buryo busanzwe. Ariko si umwana w'isezerano yamenyeshejwe n'Imana imbere y'aho. Yamara rero, yatowe n'Imana, izina " *Ishimayeli* " yamuhawe, risobanura " *Imana yumvise* " , rishingiye ku mibabaro ya Hagari kuruta vyose , yashikiwe n'ingingo zafashwe na shebuja na shebuja . Ariko mu buryo bwa kabiri, rishingiye kandi ku makosa ya Aburamu na Sarayi mu kwemera umwana mutoyi ko uwo muhungu yasanye Hagari, Umunyamisiri, ari we yemeza, ni ukuvuga " ugushitsa " , n'ugushitsa itangazo ry'Imana. Iryo kosa rizogira ingaruka z'amaraso gushika kw'iherezo ry'isi.

Imana yinjije mu rukino rw'ivyiyumviro vy'umuntu kandi kuri we ivy'ingenzi biraranguka : umwana w'amahane n'ugutandukana **kw'amatati** ni muzima.

Gen. 16:16 : “ *Aburamu yari afise imyaka mirongo umunani n'itandatu igihe Hagari yavyarira Aburamu Ishimayeli .* ”

Rero " Ishimayeli " yavutse mu mwaka w'2034 (1948 + 86) Aburamu yari afise imyaka 86 y'amavuka.

Itanguriro 17

Ugutandukana biciye mu kugenyerwa : ikimenyetso mu mubiri .

Itang.17:1 : “ *Aburamu amaze imyaka mirongo icenda n'icenda, Uhoraho aramubonekera, aramubwira ati: “Ndi Imana Ishobora vyose. Genda imbere yanje, ntube uwutagira umugayo .*

Mu mwaka w'2047, afise imyaka 99 na Ishimayeli 13, Aburamu asurwa mu mpwemu n'Imana ikamwiyereka ku ncuro ya mbere nk" *Imana Mushoboravyose* ". Imana iriko irategura igikorwa kizohishura iyo kamere “ y'ububasha bwose ”. Ukugaragara kw'Imana ahanini ni ukw'urutonde rw'amajambo n'urw'ugutega amatwi kuko ubuninahazwa bwayo buguma butaboneka ariko igisa n'umuntu wayo gishobora kubonwa ata gupfa.

Itang.17:2 : “ *Nzoshinga isezerano ryanje hagati yanje namwe, kandi nzobagwiza cane .*

Imana irasubiramwo umuhango w'ukwiyongera kwayo, igaragaza ico gihe “ *gushika ubudahera* ” ni ukuvuga nk“ *inkungugu yo kw'isi* ” n“ *inyenyeri zo mw'ijuru* ” “ *ata n'umwe ashobora kubiharura .*”

Itan.17:3 : “ *Aburamu yikubita hasi ; Imana iramubwira iti :*

Aburamu abonye ko uwuriko aramubwira ari « *Imana Mushoboravyose* », aca agwa hasi kugira ngo ntarabe Imana, ariko yumviriza amajambo yayo atera umunezero umutima wiwe wose.

Gen. 17:4 : “ *Iri ni ryo sezerano ryanje ngirana namwe. Uzoba se w'amahanga menshi .* »

Isezerano Imana yagiranye na Aburamu rikomezwa kuri uwo musu : “ *Uzoba se w'amahanga menshi .*”

Gen. 17:5 : “ *Ntuzosubira kwitwa Aburamu ; mugabo uzokwitwa Aburahamu, kuko nkugize se w'amahanga menshi .* »

Guhindura izina rya Aburamu rikagira Aburahamu ni ikintu gihambaye kandi mu gihe ciwe Yezu azobigira mu guhindura amazina y'intumwa ziwe.

Gen. 17:6 : “ *Nzotuma urondoka cane, nkugire amahanga ; kandi abami bazova muri wewe .* »

Aburamu ni we se wa mbere w'amahanga y'Abarabu muri Ishimayeli, muri Izahaki azoba se w'Abaheburayo, bene Isirayeli ; kandi i Midiyani azoba se w'abakomoka kuri Midiyani ; uwo Musa azosangana n'umugore wiwe Zipora, umukobwa wa Yetiro.

Gen. 17:7 : “ *Nzoshinga isezerano ryanje hagati yanje nawe n'uruvyaro rwawe mu nyuma zawe mu mayaruka yabo yose, ngo ribe isezerano ry'ibihe bidahera, kugira ngo mbe Imana yawe n'iy'uruvyaro rwawe mu nyuma zawe .*

Imana ihitamwo mu buryo buteye ubwoba amajambo y'isezerano ryayo azoba “ *ay'ibihe bidahera* ” ariko atari ay'ibihe bidahera. Ivyo bisobanura yuko isezerano yagiraniye n'uruvyaro rwiwe rwo ku mubiri rizomara igihe kigabanutse. Kandi uwo mupaka uzoshikwako igihe , mu kuza kwiwe kwa mbere no mu kwigira umuntu, Kristo w'ubumana azoshinga ku rupfu rwiwe rw'impongano rw'ubushake , ishimikiro ry'isezerano rishasha rizogira, ubwaryo, ingaruka zidahera.

Muri iki gihe, bitegerezwa gutahurwa, abantu bose b'imfura bashizweko intumbero kandi bavugwa amazina kuva mu ntango baratakaza uburenganzira bwabo. Uko ni ko

vyagendeye Kayini, imfura ya Adamu, kuri Ishimayeli, imfura ariko umuhungu w'umuhungu wa Aburamu, kandi inyuma yiwe, bizoba kuri Esawu, imfura ya Izahaki. Iryo hame ry'ukunanirwa kw'imfura rivuga ubuhanuzi bw'ukunanirwa kw'isezerano ry'umubiri ry'Abayuda. Isezerano rya kabiri rizoba iry'impwemu kandi rizogirira akamaro abapagani bahindutse vy'ukuri gusa, naho vyosa n'ibihendana bitewe n'ukwigira kw'abantu kw'ikinyoma.

Gen. 17:8 : “ *Nzoguha wewe n'uruvyaro rwawe igihugu uri kavamahanga, igihugu cose ca Kanani, kibe icaha cabo **ibihe bidahera** ;*

Na co nyene, igihugu ca Kanani kizohabwa “ ngo kibe *umugabane w'ibihe bidahera* ,” ni ukuvuga igihe cose Imana izoba iboshe n'isezerano ryayo. Kandi kwanka Mesiya Yezu bizoba ari ubusa, rero haciye imyaka 40 iyo ntambara, iryo hanga n'umurwa mukuru waryo Yeruzalemu bizotikizwa n'abasoda b'Abaroma, Abayuda bazorokoka bazokwiragira mu bihugu bitandukanye vyo kw'isi. Kuko Imana itomora ivyangombwa vy'isezerano : “ *Nzoba Imana yabo .*” Vyongeye, igihe Yezu azoba ari intumwa y'Imana, azonkwa ku mugaragaro n'ihanga, Imana izoshobora guseniyura isezerano ryayo n'uburenganzira bwose.

Gen. 17:9 : “ *Imana ibwira Aburahamu iti : Uzozigama isezerano ryanje, wewe n'uruvyaro rwawe mu bihe vyabo vyose .*

Uyu murongo uraheza ugahagarika ivyo vyiyumviro vyose vy'idini bituma Imana iba Imana y'amadini y'Imana imwe akoraniye mu muryango w'amashengero y'amashengero naho inyigisho zayo zidahuye kandi zirwanya. Imana iboshwa gusa n'amajambo yayo bwite ashiraho ishingiro ry'isezerano ryayo, ubwoko bw'isezerano rigirana n'abayumvira gusa. Iyo uwo mugabo agumye afise isezerano ryiwe, araryemeza kandi akariramba. Ariko umuntu ategerezwa gukurikira Imana mu mugambi wiwe wubakiye ku bice bibiri bikurikirana ; ica mbere ni ic'umubiri, ica kabiri ni ic'impwemu. Kandi iki gice kuva ku ca mbere gushika ku ca kabiri kiragerageza ukwizera kw'abantu ku giti cabo, kandi imbere ya vyose, ukwizera kw'Abayuda. Mu kwanka Kristo, ihanga ry'Abayuda riranga isezerano ryagiranye n'Imana yugururira urugi abapagani, kandi muri bo abahindukira bakaja kuri Kristo ni bo abagira abana bayo, bakabaharurwa nk'abana ba Aburahamu bo mu mpwemu. Rero abazigama isezerano ryiwe bose ni abahungu canke abakobwa ba Aburahamu mu buryo bw'umubiri canke bw'impwemu.

Muri uyu murongo turabona ko Isirayeli, ihanga ryo muri kazoza ry'iryo zina, vy'ukuri rifise inkomoko yaryo muri Aburahamu. Imana ifata ingingo yo guhindura uruvyaro rwayo igisata “ cashizwe ku ruhanda ” kugira ngo kigaragazwe kw'isi. Si ikibazo c'abantu bakijijwe, ahubwo ni ikibazo c'itegeko nshinga ry'ikoraniro ry'abantu riserukira abahiganwa bo kw'isi kugira ngo batore abatoranjwe bakijijwe n'ubuntu bw'Imana bwo muri kazoza buzoronswa na Yezu Kristu.

Gen. 17:10 : “ Iri ni ryo sezerano ryanje muzozigama hagati yanje namwe n'uruvyaro rwanyu ruzokurikira : *Umugabo wese muri mwebwe azogenyerwa .*

Gukebwa ni ikimenyetso c'isezerano ryagiranye n'Imana, Aburahamu n'uruvyaro rwiwe, ni ukuvuga , uruvyaro rwiwe rw'umubiri. Intege nke zayo ni uburyo bwayo rusangi bujanye n'abakomotse kuri yo bose, baba bafise ukwizera canke batafise, baba abumvira canke batayumvira. Ahubwo, mw'isezerano rishasha, ugutorwa biciye mu kwizera kwagerajwe kuzoshikirwa n'umuntu ku giti ciwe n'abatowe bazoheza baronke ubuzima budahera buri mu kaga muri iri sezerano. Ku gukebwa bitegerezwa kwongerwako ingaruka mbi : Abayisilamu na bo nyene baragenyerewe kuva kuri sekuruza wabo Ishimayeli kandi baha ukwo gukebwa agaciro k'impwemu kabajana mu kwitwaza uburenganzira bwo kubaho ibihe bidahera. Ariko rero, ugukebwa kugira ingaruka z'umubiri zihoraho gusa, si iz'ibihe bidahera.

Gen. 17:11 : “ *Muzokwigenyera ; kandi kizoba ikimenyetso c'isezerano hagati yanje namwe* ” .

Ni ikimenyetso c'ubumwe n'Imana ariko ubushobozi bwaco ni ubw'umubiri gusa kandi imirongo ya 7, 8 , n'umurongo wa 13 ukurikira wemeza ko ikoreshwa " **ubudasiba** " gusa.

Gen. 17:12 : “ *Uw'igitsina-gabo wese muri mwebwe amaze imisi umunani, azogenyerwa mu mayaruka yanyu yose, yaba yavukiye mu nzu yanyu canke yaguzwe n'amahera y'umunyamahanga uwo ari we wese, atari uwo mu bwoko bwanyu .*

Ivyo biracari ikintu gitangaje cane, ariko naho nyene ari ubuhanuzi buhishura umugambi w'Imana ku ^{kinjana ca munani}. Iyi ni yo mpamvu y'uguhitamwo " imisi umunani ", kuko imisi indwi ya mbere igereranya igihe co kw'isi c'ugutoranya abatowe c'imyaka ibihumbi bitandatu n'urubanza rw'ikimpumbi c'indwi. Mu gutunganya, kw'isi, ubucuti bwa hafi n'ihanga ry'Abayuda n'urusoro rwaryo rwa mbere, Aburamu, Imana ihishura ishusho y'ibihe bidahera vyo muri kazoza vy'abatowe babohowe ku ntege nke z'igitsina z'umubiri zishingiye ku ruhu rw'igitsina gabo rwaciwe ku bagabo. Maze, nk'uko abatowe bazova mu nkomoko zose z'ibihugu vyo kw'isi, ariko muri Kristo gusa , mw'isezerano rya kera, ugukebwa gutegerezwa gukoreshwa no ku banyamahanga iyo bashaka kubana n'ikambi yatowe n'Imana.

Iciyumviro nyamukuru c'ugukebwa ni ukwigisha ko mu bwami bw'Imana budahera abantu batazosubira kuvyara kandi ivyipfuzo vy'umubiri ntibizosubira gushoboka. Ikindi kandi, intumwa Paulo agereranya ukugenyerwa kw'umubiri kw'isezerano rya kera n'ukwo mu mutima w'abatoranjwe mw'isezerano rishasha. Muri iyo nzira, ritanga icyumviro c'ubusuku bw'umubiri n'ubw'umutima wihebera Kristo.

Gukebwa bisigura **guca hirya no hino** kandi ico ciyumviro kirahishura ko Imana ishaka gushinga ubucuti budasanzwe n'ikiremwa cayo. Nk'Imana " y'ishari " , isaba urukundo rwonyene n'urw'imbere ku batowe bayo bategerezwa, iyo bikenewe, guca imigenderanire y'abantu **ibakikuje ishobora** kubagirira nabi agakiza kabo, bagaca imigenderanire n'ibintu n'abantu bibangamira ubucuti bafitaniye na yo . Mu gishushanyo c'inyigisho c'ubuhanuzi , iyo ngingo ngenderwako yerekeye Isirayeli yiwe y'umubiri, imbere, na Isirayeli yiwe y'impwemu y'ibihe vyose ihishurirwa muri Yezu Kristu mu butungane bwiwe.

Gen. 17:13 : “ *Uwavukiye mu rugo n'uwaguzwe amahera bategerezwa kugenyerwa ; kandi isezerano ryanje rizoba mu mubiri wanyu, ribe isezerano ry'ibihe **bidahera** .*

Imana ishimika kuri ico ciyumviro : abana babereye n'abatari babereye barashobora kwifatanya na we kuko gutyo avuga ubuhanuzi bw'imigenderanire ibiri y'umugambi wiwe wo gukiza. . . Hanyuma, ugushimika kugaragazwa n'ukugaruka kw'imvugo ngo “ *yaronswa ku giciro c'amahera* ” kuvuga ubuhanuzi Yezu Kristu azogereranywa n'amadenari 30 n'Abayuda b'abanyadini b'abagarariji. Kandi rero , ku madenari 30 , Imana izotanga ubuzima bwayo bw'umuntu mu gucungura Abayuda n'abapagani batoranjwe mw'izina ry'isezerano ryayo ryeranda. Ariko kamere y'ikimenyetso c'ugukebwa " **ubudasiba** " **iraribukwa kandi ukuri** " mu mubiri wawe " kwemeza akaranga kayo k'akanya gato . Kuko iryo sezerano ritangura aha rizogira iherezo Mesiya azoza “ *gukuraho icaha* ,” nk'uko Dan.7:24 abivuga.

Gen. 17:14 : “ *Umugabo atagenyerewe, atagenyerewe mu mubiri wiwe, azokurwaho mu bantu biwe : azoba yarenze isezerano ryanje .*”

Ukwubahiriza amategeko yashizweho n'Imana birakomeye cane kandi ntivyemera ukundi kuko ibicumuro vyavyo bigoreka umugambi wiwe w'ubuhanuzi, kandi azokwerekana mu kubuza Musa kwinjira muri Kanani ko iryo kosa ari rinini cane. Abatagenyerewe mu mubiri ntibabereye kuba mu bantu b'Abayuda bo kw'isi nk'uko abatagenyerewe mu mutima bobaye mu bwami bw'Imana bwo mw'ijuru bw'ibihe bidahera bwo muri kazoza.

Gen. 17:15 : “ *Imana ibwira Aburahamu iti : « Ntuzosubire kwita Sarayi izina ry’umugore wawe Sarayi ; ariko izina ryiwe rizoba Sara h .*

Aburamu bisigura se w’abantu ariko Aburahamu bisigura se w’abantu benshi. Navyo nyene , Sarai bisobanura umunyacubahiro ariko Sara bisobanura umwamikazi.

Aburamu yari asanzwe ari se wa Ishimayeli, ariko guhindura izina ryiwe Aburahamu bishingiye ku kwaduka kw’uruvyaro rwiwe muri Izahaki umuhungu Imana izomumenyesha , atari kuri Ishimayeli . Kubera iyo mvo nyene, Sara w’ingumba azovyara abahungu benshi cane biciye kuri Izahaki maze izina ryiwe ribe Sara.

Gen. 17:16 : “ *Nzomuhezagira, kandi nzoguha umuhungu kuri we ; Nzomuhezagira, na we azoba amahanga ; abami b’ibisata vy’abantu bazokomoka kuri we .*

Aburamu agendana n’Imana, ariko ubuzima bwiwe bwa misi yose ni ubw’isi kandi bushingiye ku mibereho yo kw’isi, ntibushingiye ku bitangaro vy’Imana. Na mu cyumviro ciwe aha amajambo y’Imana insobanuro y’umuhezagiro w’uburyo Sarayi yakoresheje kugira ngo aronke umuhungu kuri Hagari umusukukazi wiwe.

Gen. 17:17 : “ *Aburahamu aca apfukama; aratwenga, yibaza mu mutima ati: « Mbega umuntu amaze imyaka ijana azovyara umwana? na Sara h , afise imyaka mirongo icenda, yoba yari kuvyara umwana? »*

Kubera ko atahura ko Imana yoshobora kuvuga ko Sarayi yoshobora kuvyara abana naho ari ingumba kandi asanzwe afise imyaka 99, aca atwenga mu mutima. Ivyo bintu ntibishobora kwiyumvirwa ku rugero rw’umuntu wo kw’isi ku buryo iyo nzira y’ivyiyumviro vyawe isa n’iyisanzwe. Kandi aratanga insobanuro ku vvyiyumviro vyawe.

Gen. 17:18 : “ *Aburahamu abwira Imana ati : « Ewe! Ishimayeli arabeho imbere yawe! »*

Biragaragara ko Aburahamu yiyumvira mu buryo bw’umubiri kandi ko yiyumvira gusa ukugwira kwiwe biciye kuri Ishimayeli, umuhungu yari amaze kuvuka kandi afise imyaka 13 .

Gen. 17:19 : “ *Imana yaravuze iti : Sara umugore wawe azokuyarira umuhungu ; kandi uzomwita Izahaki. Nzoshinga isezerano ryanje na we , ribe isezerano ry’ibihe bidahera ku bazomukomokako .*

Imana izi ivyiyumviro vya Aburahamu , iramuhana , imusubiza itangazo ataco isigaye n’agatotsi k’ikosa ryo gusobanura .

Ugukeranya kwa Aburahamu ku bijanye n’ivuka rya Izahaki ku gitangaro, guhanura ugukeranya n’ukutemera abantu bazokwerekana kuri Yezu Kristu. Kandi amakenga azofata uburyo bwo kwanka ku mugaragaro ku ruhanda rw’uruvyaro rwa Aburahamu rw’umubiri.

Itanguriro 17:20 *Naho Ishimayeli, narumvise. Ehe nzomuhezagira, ndamurondoke, ndamugwize cane ; Azovyara abaganwa cumi na babiri, nzomugira ihanga rikomeye .*

Ishimayeli bisigura Imana yishuye, kandi, muri iyo nzira, Imana yongera gutsindagira izina yamuhaye. Imana izotuma avyara, azogwira kandi azogira ihanga rikomeye ry’Abarabu rigizwe n’ “ abaganwa cumi na babiri ”. Uwo mubare 12 usa n’abahungu 12 ba Yakobo bo mu muryango wiwe mweranda bazokurikirwa n’intumwa 12 za Yezu Kristu , ariko usa n’uwo ntibisigura ko basa kuko wemeza imfashanyo y’Imana ariko atari isezerano ry’agakiza ryerekeye umugambi wiwe w’ubuzima budahera. Ikindi kandi, Ishimayeli n’abamukomotseko bazoba abansi ku bantu bose binjira mw’isezerano ryera ry’Imana , bakurikiranye abayuda hanyuma abakirisu. Uwo murimo w’akaga uzohana ivuka ritemewe n’amategeko n’uburyo butemewe n’amategeko bungana n’ubwo nyina w’ingumba n’umuvyeyi w’umunyaruyeri birenze urugero biyumvira. Rero, abana ba Aburahamu bo mu mubiri bazokwikorera uwo muvumo nyene kandi amaherezo bazoshikirwa n’ukwo kwangwa n’Imana.

Kubera ko abakomotse kuri Ishimayeli bamenye Imana n’agaciro kayo, barashobora guhitamwo kubaho bisunze amategeko yiwe gushika binjiye mu muryango w’Abayuda, ariko iryo hitamwo rizoguma ari iry’umuntu ku giti ciwe nk’agakiza k’ibihe bidahera

kazoshikirizwa abatowe. Na bo nyene , nk'uko biri ku bandi bantu b'inkomoko yose , agakiza muri Kristo kazobashikirizwa kandi inzira y'ibihe bidahera izobafungurirwa, ariko gusa ku rugero rw'ukugamburuka rwa Kristo Umukiza, yabambwe, yapfuye kandi akazuka.

Gen. 17:21 : “ *Nzoshinga isezerano ryanje na Izahaki, uwo Sara azokuyyarira muri iki gihe umwaka uza .*

Kubera ko Ishimayeli yari afise imyaka 13 igihe iri yerekwa nk'uko bivugwa ku murongo wa 27, azoba rero afise imyaka 14 igihe Izahaki azovuka. Ariko Imana ishimika kuri iki cyumviro : Isezerano ryayo rizoshingwa na Izahaki, si Ishimayeli . Kandi azovyarwa na Sara.

Gen. 17:22 : “ *Imana imaze kumubwira, iraduzwa hejuru ya Aburahamu .*

Ivyo Imana igaragara ni bike kandi biradasanzwe, kandi ivyo birasigura igituma abantu batamenyerera ibitangaro vy'Imana n'igituma , nka Aburahamu , ivyiyumviro vyabo biguma bishingiye ku mategeko kavukire y'ubuzima bwo kw'isi. Ubutumwa bwiwe bushikirijwe, Imana irasubira inyuma.

Gen. 17:23 : “ *Aburahamu afata Ishimayeli umuhungu wiwe, n'abavukiye mu nzu yiwe bose, n'abaguzwe amahera bose, abagabo bose bo mu nzu ya Aburahamu ; uwo musi nyene arabagenyerera, nk'uko Imana yari yamutegetse .*

Itegeko ryatanzwe n'Imana rica riranguka ubwo nyene. Ukugamburuka kwiwe kuratuma afitaniye ubucuti n'Imana bibereye. Uwo shebujwa w'ububasha wa kera yagura abasuku kandi ikibanza c'ubujwa cariho kandi nticari giharirwa. Nkako , ikizotuma iyo nkuru igira amakenga ni ugukoresha ubukazi no gufata nabi abasuku. **Ikibanza c'ubujwa ni co c'abo bose bacunguwe na Yezu Kristu, mbere n'ubu .**

Gen. 17:24 : “ *Aburahamu yari afise imyaka mirongo icenda n'icenda igihe yagenyerwa .*

Ukwo gutomoye kutwibutsa ko kwumvira Imana isaba abantu, naho boba bafise imyaka ingahe ; kuva ku muto gushika ku mukuru.

Gen. 17:25 : “ *Umuhungu wiwe Ishimayeli yari afise imyaka cumi n'itatu igihe yagenyerwa .*

Azoba rero amusumba imyaka 14 kurusha mwenewabo Izahaki , ivyo bikaba bizotuma agira ubushobozi nyabwo bwo gutera ingorane mwenewabo mutoyi, umuhungu w'umugore wiwe wemewe.

Gen. 17:26 : “ *Uwo musi nyene Aburahamu aragenyerwa, na Ishimayeli umuhungu wiwe .*

Imana yibutsa Ishimayeli uburenganzira afise kuri Aburahamu, ari we se wiwe. Ukugenyerwa kwabo rusangi ni uguhendana nk'uko nyene ivyo abakomotse kuri bo bavuga ko bakomoka ku Mana imwe ari uguhendana. Kuko kwivugira ko uva ku Mana, ntibihagije kugira se w'umubiri umwe wa sogokuruza. Kandi iyo Abayuda batemera bavuga ko bafise iyo nzira y'ubucuti n'Imana kubera se wabo Aburahamu, Yezu azokwanka iyo mpamvu, abashireko se wabo, shetani, shetani, se w'ibinyoma kandi ari umwicanyi kuva mu ntango. Ivyo Yezu yabwiye Abayuda b'abagarariji bo mu gihe ciwe ni ukuri no ku bijanye n'ukwigira kw'Abarabu n'Abayisilamu bo muri iki gihe .

Gen. 17:27 : “ *Kandi abagabo bose bo mu nzu yiwe, bavukiye mu nzu yiwe canke baguzwe n'amahera y'abanyamahanga, bagenyerwa kumwe na we .*

Inyuma y'ico kigereranyo c'ukugamburuka, tuzobona ko amagorwa y'Abaheburayo bavuye mu Misiri azokwama ava ku gusuzugura kwabo uku kwumvira Imana isaba mu buryo bushitse, mu bihe vyose no gushika kw'iherezo ry'isi.

Itanguriro 18

Ugutandukana kw'abavukanyi b'abansi .

Gen. 18:1 : “ *Uhoraho aramubonekera mu biti vy'imiberoshi vy'i Mamure, yicaye ku muryango w'ihema ryiwe mu gicugu .*”

Gen. 18:2 : “ *Arambura amaso, araba , abona abagabo batatu bahagaze iruhande yiwe. Ababonye, yiruka kubasanganira ari mu muryango w'ihema ryiwe, akubita inkoro hasi .*

Aburhamu afise imyaka ijana, arazi ko ubu akuze ariko aguma afise umubiri mwiza, uko " *yiruka guhura* " n'abashitsi biwe . Yoba yaremeye ko ari intumwa zo *mw'ijuru* ? Ariko ico abona ni " abagabo batatu " kandi turashobora rero kubona mu kuntu yifata, ukuntu abona ubucuti bwiwe bwite ari vyo vyamwa vy'akaranga kiwe k'urukundo kavukire.

Gen. 18:3 : “ *Aravuga ati : « Mwami, nimba rero naronse ubuntu mu maso yawe, ndakwinginze, ntuye ku mugaragu wawe .»*

Kwita umushitsi " shebuja " vyari ingaruka y'ukwicisha bugufi gukomeye kwa Aburhamu kandi na none nta kimenyamenya kihari c'uko yiyumvira ko ariko arabwira Imana. Kuko uru rugendo rw'Imana mu buryo bw'umuntu rwose ni urudasanzwe kuko na Mose atazokwemererwa kubona " *ubuninahazwa* " bw'isura y'Imana nk'uko bivugwa muri Kuv.33:20 gushika kuri 23 : " *Uhoraho ati: Ntimuzoshobora kubona mu maso hanje, kuko umuntu adashobora kumbona ngo abeho. YaHWéH ati: Ehe ikibanza kiri hafi yanje; uzohagarara ku rutare. Ubuninahazwa bwanje niburengana, nzogushira mu mwobo w'urutare, ngupfuke n'ukuboko kwanje gushika nzorengana. Kandi ni nahindukiza ukuboko kwanje, uzobona umugongo wanje, ariko mu maso hanje ntihazoboneka . Iyo iyerekwa ry "ubuninahazwa " bw'Imana ribujijwe, ntiyibuza gufata ishusho y'umuntu kugira ngo yegere ibiremwa vyiwe. Imana ibigira kugira ngo igendere Aburhamu, umugenzi wiwe, kandi izosubira kubikora mu buryo bwa Yezu Kristu kuva asama inda y'urusoro gushika apfuye impongano.*

Gen. 18:4 : “ *Nibazane amazi makeyi, muzokaraba ibirenge vyanyu; kandi uruhukire muni y'iki giti .*”

Umurongo wa 1 uratomora neza yuko hashushe, kandi ivyutsi biva ku birenge vyuzuye inkungugu y'ivu bituma abashitsi boza ibirenge. Ivyo ni ivyiza cane babahaye. Kandi ivyo kwitwararika vyose ni Aburhamu.

Gen. 18:5 : “ *Nzofata umukate, kugira ngo nkomeze umutima wanyu ; hanyuma uzobandanya inzira yawe ; kuko ico ari co gituma unyura imbere y'umusavyi wawe. Bamwishura bati : Kora nk'uko ubivuze .*

Aha turabona ko Aburhamu atavuze ko abo bashitsi ari ibiremwa vyo mw'ijuru . Ukwitwararika abagaragariza rero ni ikimenyamenya c'akameremere k'umuntu afise. Ni umuntu yicisha bugufi, afise urukundo, umugwaneza, umunyabuntu, afasha kandi akira abashitsi ; ibintu bituma ashimwa n'Imana. Muri uwo muce w'umuntu, Imana irashima kandi ikemera ivyiyumviro vyiwe vyose .

Gen. 18:6 : " *Aburhamu yihuta yinjira mw'ihema ryiwe kwa Sara , aramubwira ati : "Thute, ushire ingero zitatu z'ifu nziza, uyivumbe, ukore imikate ."*

Ivyokurya ni ngirakamaro ku mubiri w'umubiri kandi abonye imibiri itatu y'inyama imbere yiwe, Aburhamu arafise ivyokurya yateguye kugira ngo asubire gusubiramwo inkomezi z'umubiri z'abashitsi biwe.

Gen. 18:7 : " *Aburhamu yirukira mu mukuku wiwe, afata inyana yoroshe kandi nziza, ayiha umusuku wiwe, aca yihuta arayitegura ."*

Guhitamwo inyana y'ubugwaneza birarushiriza kwerekana ubugwaneza bwiwe n'ubugwaneza bwiwe busanzwe ; umunezero wiwe wo guhimbara mugenziwe. Kugira ngo ivyo bishikeko, araha abashitsi biwe ivyiza kuruta ibindi vyose.

Gen. 18:8 : “ Afata n’amavuta n’amata, hamwe n’inyana yari yateguwe, abishira imbere yabo. We ubwiwe yari ahagaze iruhande yabo, muni y’igiti. Bararya .”

Ivyo biryo biteye umunezero abishikirizwa abanyamahanga barengana, abantu atazi ariko afata nk’aho ari abo mu muryango wiwe bwite. Ukwigira umuntu kw’abashitsi ni ukuri cane kuko barya ivyokurya vyakorewe abantu.

Gen. 18:9 : “ Baramubaza bati : “Sara umugore wawe ari hehe ? Arishura ati: «Ari ng’aho, mw’ihema .

Kubera ko ikigeragezo c’uwabakiriye ari ukurororirwa kw’ubuninahazwa bw’Imana no ku bwiwe, abo bashitsi barahishura kamere yabo nyakuri mu kwita izina ry’umugore wiwe, “ Sara ,” iryo Imana yamuhaye mu vyo yeretswe imbere y’aho.

Gen. 18:10 : “ Umwe muri bo aravuga ati : « Nzogaruka iwanyu nk’iki gihe ; na Sara umugore wawe azovyara umuhungu.» Sara yariko aratega yompi ku muryango w’ihema, wari inyuma yiwe .

Reka twibuke yuko mu kugaragara kw’abo bashitsi batatu , ata kintu na kimwe kiduha uburenganzira bwo kumenya YaHWéH ku bamarayika babiri bamuherekeje. Ubuzima bwo mw’ijuru buragaragara aha kandi burahishura inyiyumvo y’uburinganire iganza ng’aho.

Mu gihe umwe muri abo bashitsi batatu amenyesha ko Sara agiye kuvuka, aratega yompi ari ku bwinjiriro bw’ihema ivyo bariko baravuga kandi icanditswe kigaragaza uwo " yari inyuma yiwe " ; bisigura ko atamubona kandi mu buryo bw’umuntu ntiyashobora kumenya ko ariho. Ariko ntibari abantu.

Gen. 18:11 : “ Aburahamu na Sara bari basaza, barakuze cane : kandi Sara yari atagira icizigiro co kuvyara abana .”

Uwo murongo usobanura ibintu bisanzwe vy’abantu bihurikiyeko abantu bose.

Gen. 18:12 : “ Aratwenga **mu mutima wiwe** , ati : « None ko nshaje, nzosubira kwipfuza ikindi? Umukama wanje na we nyene arashaje .”

Raba kandi ukuntu ibintu vyifashe neza : “ Aratwengera **mw’ijigo** ” ; ku buryo ata n’umwe yumvise atwenga atari Imana nzima isesa ubwenge n’imitima.

Gen. 18:13 : “ Nuko Uwitwete abwira Aburahamu ati : Ni kuki Sara atwenga ati : Mbega novyara umwana, kandi nshaje? »

Imana ifata akaryo ko guhishura akaranga kayo k’ubumana , ivyo bikaba bituma havugwa YaHWéH kuko ni we vy’ukuri avugana na Aburahamu muni y’iyi nzira y’umuntu. Imana yonyene niyo ishobora kumenya ivyiyumviro vya Sara vyihishije none Aburahamu arazi ko Imana iriko iramuvugisha.

Gen. 18:14 : “ Mbega hari ikintu kigoye YaHWéH ? Igihe cashinzwe nzogaruka iwanyu, muri ico gihe nyene ; na Sara azovyara umuhungu .”

Imana iba ifise ububasha kandi igasubiramwo ubuhanuzi bwayo butomoye mw’izina rya YaHWéH ry’ubumana bwayo.

Gen. 18:15 : “ Sara arabesha ati : « Sinatwengera mw’ijigo . Kubera ko yari afise ubwoba. Ariko ati : Ahubwo, waratwengeye .

" Sara yarabeshe " icanditswe kivuga kuko Imana yumvise icyiyumviro ciwe c’ibanga, ariko nta n’agatwengo kavuye mu kanwa kiwe ; Rero cari ikinyoma gitoyi gusa ku Mana ariko si ku muntu. Kandi iyo Imana imuhana, ni uko atemera ko Imana igenzura ivyiyumviro vyawe. Ivyo aratanga ikimenyamenya mu gushika aho amubesha. Ni co gituma ashimika ati : « Ahubwo (ni ikinyoma), waratwengeye ». Ntitwibagire ko umwana w’umuntu yahezagiye n’Imana ari Aburahamu atari Sara umugore wiwe wemewe, yungukira gusa ku muhezagiye w’umugabo wiwe. Ivyiyumviro vyawe vyaramaze kwera imbuto mu muvumo w’ivuka rya Ishimayeli, umwansi w’iragi ry’imbere n’umuhiganwa wa Isirayeli ; ni ukuri gushitsa umugambi w’Imana.

Gen. 18:16 : “ *Abo bagabo barahaguruka ngo bagende, baraba i Sodomu. Aburahamu yarajanye na bo, kugira ngo abaherekeze .*”

Bamaze kuzimya inyota yabo, bakabagaburira no gusubiza Aburahamu na Sara ivuka ry’umuhungu wemewe Izahaki , abo bashitsi bo mw’ijuru bahishurira Aburahamu ko urugendo rwabo kw’isi na rwo nyene rufise iyindi ntumbero : yerekeye Sodomu.

Gen. 18:17 : “ *Maze YaHWéH aravuga ati: Mbega nzohisha Aburahamu ivyo ngiye gukora ?...*”

Aha niho dufise ukuntu uyu murongo wo muri Amosi 3:7 ushobora gukoreshwa neza: “ *Nta gukeka ko Uhoraho ataco azokora, adahishuriye abasavyi biwe abahanuzi ibanga ryiwe .*”

Gen. 18:18 : “ *Aburahamu azoba ihanga rikomeye kandi rikomeye, kandi amahanga yose yo kw’isi azohezagirwa muri we .*”

Kubera ko insobanuro isanzwe ikoreshwa ku nsiguro " *ata gukeka* " , ndibuka ko isobanura : mu buryo bumwe kandi bushitse . Imbere y’uko Imana ihishura umugambi wayo wo guseniyura, irihutira gusubiza umutima mu nda Aburahamu ku bijanye n’aho we ubwiwe ari imbere yiwe, ikamusubiza ubushasha imihezagiro izomuha. Imana itangura kuvuga Aburahamu mu muntu wa gatatu kugira ngo imushire hejuru mu rwego rw’umuntu akomeye cane mu mateka y’abantu. Mu kubigira, yereka abamukomotseko mu mubiri no mu mpwemu akarorero ahezagira kandi yibuka kandi agasobanura mu murongo uza.

Gen. 18 ;

Ivyo Imana idondora muri uyu murongo biratuma habaho itandukaniro ryose n’i Sodomu igiye gutikiza. Gushika kw’iherezo ry’isi, abatowe biwe bazoba nk’iyi ndondoro : kubungabunga inzira ya YaHWéH bishingiye ku gukurikiza ubugororotsi n’ubutungane ; ukugororoka nyakuri n’ubutungane nyakuri Imana izokwubaka ku vyanditswe vy’amategako ngo yigishe abantu bayo Isirayeli. Kwubaha ivyo bintu ni co kizoba ivyangombwa kugira ngo Imana yubahe amasezerano yayo y’imihezagiro.

Gen. 18:20 : “ *Uhoraho aravuga ati : “ Ukuboroga kuri Sodomu na Gomora kuragwiriyeye, kandi icaha cabo ni kinini .*”

Imana ica urubanza kuri Sodomu na Gomora, ibisagara vy’abami Aburahamu yari yaje gukiza igihe vyaterwa . Ariko kandi, i Sodomu ni ho umuhungu wa mushikiwe Loti yari yahisemwo kuba, ari kumwe n’umuryango wiwe be n’abasuku biwe. Kubera ko Imana izi umugozi w’ukwifatanya Aburahamu afise n’umwana wa mushiki wiwe, iragwiza uburyo bwo kwitwararika uwo musaza kugira ngo imumenyeshe imigambi yiwe. Kandi kugira ngo abikore, aricisha bugufi ku rugero rw’umuntu kugira ngo yigire umuntu uko bishoboka kwose kugira ngo yishire ku rugero rw’ugutekereza ku muntu kwa Aburahamu umusavyi wiwe.

Gen. 18:21 : “ *Ni co gituma nzomanuka ndabe ko bakoze nk’uko inkuru yanje yashikirijwe; kandi nimba atari vyo, nzobimenya ».*

Ayo majambo aratandukanye n’ubumenyi bw’ivyiyumviro vya Sara, kuko Imana idashobora kutamenya urugero rw’ubusambanyi rwashitsweko muri ivyo bisagara bibiri vyo mu kiyaya be n’uguterimbere kwinshi kwavyo. Ukwo kuntu yavyifashemwo kurahishura ingene yitwararika kugira ngo atume umusavyi wiwe w’umwizigirwa yemera igihano kibereye c’urubanza rwiwe.

Gen. 18:22 : “ *Abo bagabo baragenda, baja i Sodomu. Ariko Aburahamu ahagarara imbere y’Uhoraho .*

Aha, ugutandukanya abashitsi gutuma Aburahamu amenya muri bo Imana nzima, YaHWéH, iri kumwe na we munsu y’ibara ry’umuntu ryoroshe ryorosha guhana amajambo. Aburahamu azogira uburindutsi bwo kwifatanya n’Imana mu buryo bumwe bwo gusezerana kugira ngo aronke agakiza k’ivyo bisagara bibiri, kimwe muri vyo kikaba kirimwo umuhungu wa mushikiwe mukundwa Loti.

Gen. 18:23 : “ *Aburhamu aramwegera, aramubaza ati : « Mbega uzotikiza umugororotsi hamwe n’umubisha ? »* »

Ikibazo Aburhamu yabajije kirafise ishingiro ,kuko mu bikorwa vyayo rusangi vy’ubutungane , abantu batera urupfu rw’abantu ataco bazira bitwa collateral damage. Ariko nimba abantu badashobora kumenya itandukaniro , Imana irashobora . Kandi azozana ikimenyamenya c’ivyo kuri Aburhamu no kuri twebwe dusoma intahe yiwe yo muri Bibiliya.

Gen. 18:24 : “ *Kumbure mu gisagara hari abagororotsi mirongo itanu, uzobatikiza, ntubabarire igisagara kubera abo bagororotsi mirongo itanu bari muri co ? »* »

Mu mutima wiwe w’ubugwaneza kandi w’urukundo, Aburhamu yuzuye ukwihenda kandi yiyumvira ko bishoboka ko umuntu aronka n’imiburiburi abantu 50 b’abagororotsi muri ivyo bisagara bibiri kandi ahamagara abo bantu 50 bashoboka ko ari abagororotsi kugira ngo aronke ku Mana ubuntu bw’ivyo bisagara bibiri mw’izina ry’ubutungane bwiwe butunganye budashobora gukubita abatagira icaha n’abatagira icaha.

Gen. 18:25 : “ *Kwica umugororotsi hamwe n’umubisha, kugira ngo umugororotsi abe nk’umubisha: ntibibe kure yawe gukora ivyo ! Kure yanyu ! Mbega uwucira urubanza isi yose ntazoca imanza zitabera ? »* »

Aburhamu rero yiyumvira gutorera umuti ingorane mu kwibutsa Imana ivyo adashobora gukora atahakanye kamere yiwe ifatanye cane n’insobanuro y’ubutungane butunganye.

Gen. 18:26 : “ *Uhoraho aravuga ati : Ni nasanze i Sodomu abagororotsi mirongo itanu mu gisagara, nzobabarira igisagara cose kubera bo .* »

Mu kwihangana n’ubugwaneza, YaHWéH yararetse Aburhamu aravuga kandi mu kwishura kwiwe yerekanye ko ari ukuri : ku bantu 50 b’abagororotsi ibisagara ntibizosambuka.

Gen. 18:27 : “ *Aburhamu arishura ati : « Raba, narafashe umutima wo kuvugana n’Uhoraho, jewe ndi umukungugu n’ivu gusa . »* »

Mbega ni icyumviro c’ “ *inkungugu n’ivu* ” c’uko hazosigara abantu batibanga Imana inyuma y’ugutikizwa kw’ibisagara bibiri vyo mu kiyaya ? Naho ari ukwo, Aburhamu aratura ko we ubwiwe ari “ *inkungugu n’ivu* ” gusa.

Gen. 18:28 : “ *Kumbure hazobura batanu mu bagororotsi mirongo itanu : uzosambura igisagara cose kubera batanu? Uhoraho aravuga ati : « Sinzoyitikiza, ni nasanzeyo abantu mirongo ine na batanu b’abagororotsi . »* »

Ubushizi bw’amanga bwa Aburhamu buzotuma abandanya gusezerana kwiwe mu gihe cose azogabanya igitigiri c’abatoranjwe bishoboka ko baboneka kandi azohagarara ku murongo wa 32 ku gitigiri c’abagororotsi cumi. Kandi igihe cose Imana izotanga ubuntu bwayo kubera igitigiri cashikirijwe na Aburhamu.

Gen. 18:29 : “ *Aburhamu yongera kumubwira ati : « Kumbure hazoboneka abagororotsi mirongo ine. Umukama aravuga ati: « Nta co nzokora kubera abo mirongo ine .* »

Gen. 18:30 : “ *Aburhamu aravuga ati : « Uhoraho ntarakare, nzovuga. Kumbure hazoboneka abagororotsi mirongo itatu. Uhoraho aravuga ati: « Nta co nzokora, ni nasanzeyo abantu mirongo itatu b’abagororotsi . »* »

Gen. 18:31 : “ *Aburhamu aravuga ati : « Ehe naronse umwidegemvyo wo kuvugana n’Umukama. Kumbure hazoba abagororotsi mirongo ibiri. Uhoraho aravuga ati : « Sinzoyitikiza kubera abo bantu mirongo ibiri .* »

Gen. 18:32 : “ *Aburhamu aravuga ati: “Uhoraho ntarakare, nzovuga rimwe gusa. Kumbure abagororotsi cumi bazobonekayo. YaHWéH aravuga ati: « Sinzoyitikiza kubera abo bantu cumi b’abagororotsi . »* »

Aha ni ho ugusezerana kwa Aburahamu guhera, kuko atahura yuko hariho urugero rwo gushirwako rwo kurenga aho ugushimika kwiwe kwoba ata co gusobanura. Ahagarara ku mubare w'abantu cumi b'abagororotsi. Yemera n'icizigiro yuko uwo mubare w'abagororotsi utegerezwa kuboneka muri ivyo bisagara bibiri vy'ibiturire, nimba twoharura Loti n'incuti ziwe gusa.

Ita .1 8:33 : “ *Uhoraho aragenda, amaze kuvugana na Aburahamu. Aburahamu aca asubira i muhira iwe .*

Ihuriro ryo kw'isi ry'abagenzi babiri, umwe ari Imana yo mw'ijuru kandi ishobora vyose, uwundi akaba umuntu, umukungugu w'isi, rirahera, umwe wese agasubira mu bikorwa vyawe. Aburahamu aja aho aba, YaHWéH akaja i Sodomu na Gomora aho urubanza rwiwe rwo gutikiza ruzogwako.

Mu guhanahana n'Imana , Aburahamu yarahishuye kamere yiwe iri mw'ishusho y'Imana, yitwararika kubona ubutungane nyakuri burangutse mu gihe aha ubuzima agaciro kayo gakomeye k'agaciro. Rero, ugusezerana kw'umusavyi wiwe kwari gushobora gusa gutera umunezero no kunezereza umutima w'Imana isangira inyiyumvo na we bimwe bishitse .

Itanguriro 19

Gutandukana mu gihe c'ivyihutirwa

Gen. 19:1 : “ *Abo bamarayika babiri bashika i Sodomu ku mugoroba ; kandi Loti yari yicaye mw'irembo ry'i Sodomu. Loti ababonye, arahaguruka ngo abasanganire, yikubita hasi yubamye .*

Turamenya muri iyo nyifato akosho keza Aburahamu yagize ku mwana wa mushikiwe Loti kuko na we yerekana ukwiyumvira nk'ukwo nyene ku bashitsi barengana. Kandi ivyo abigirana ubwenge bwinshi cane, kuko azi inyifato mbi y'ababa mu gisagara ca Sodomu aho yituye kuba.

Gen. 19:2 : “ *Aravuga ati : « Raba ba shebuja, ndabinginze mwinjire mu nzu y'umusuku wanyu, murareyo ; woze ibirenge vyawe ; uzovyuka kare mu gitondo ubandanye urugendo rwawe. Oya, baramwishura, tuzorara mu nzira .*

Loti agira inshingano yiwe kwakira abantu baca mu nzu yiwe kugira ngo abakingire ibikorwa vy'ububisha vy'abanyagihugu b'abanyaruyeri kandi b'abanyaruyeri. Turabona amajambo nyene y'akaruhuko Aburamu yari yarabwiye abashitsi biwe batatu. Loti ni umuntu w'umugororotsi vy'ukuri ataretse kwononekara kubera ko yabana n'ibiremwa bigoramye vyo muri iki gisagara. Abo bamarayika babiri baje gusenya ico gisagara ariko imbere y'uko bagisenya, bashaka gutera urujijo ububisha bw'abakibamwo mu kubafata n'amaboko atukura, ni ukuvuga mu kwerekana ububisha bwabo n'umwete. Kandi kugira ngo bashike kuri ivyo, bategerezwa gusa kurara mu nzira kugira ngo baterwe n'Abanyasodomu .

Gen. 19:3 : “ *Ariko Loti arabahata cane, ku buryo baza aho ari, binjira mu nzu yiwe. Yarabaha inzimano yongera akora umutsima utarimwo umwambiro. Baraheza bararya .*

Loti rero arashobora kubajijura, baca bemera ubucuti bwiwe ; ivyo bikaba bimuha akaryo ko kwerekana ubuntu bwiwe nk'uko Aburahamu yari yarabigize imbere yiwe. Iryo bacyemwo bibigisha kuvumbura ubugingo bwiza bwa Loti, umuntu w'umugororotsi mu batari abagororotsi.

Gen. 19:4 : “ *Ariko batararyama, abagabo bo mu gisagara, abagabo b'i Sodomu, bakikuzza iyo nzu, abato n'abakuze; abantu bose bari bihutiyeyo .*

Iyerekanwa ry'ububisha bw'abahatuye rirenze ivyo abo bamarayika babiri bari biteze, kuko baje kubarondera mu nzu Loti yabakiriyemwo. Reka turabe urugero ubwo bubisha

bwandukira : « *kuva ku bana gushika ku basaza* » . Urubanza rwa YaHweh rero rurabereye rwose.

Gen. 19:5 : “ *Bahamagara Loti baramubaza bati : « Abo bagabo baje iwawe muri iri joro bari hehe ? Nimubasohore kugira ngo tubamenye .* _

Abantu b'abanyabwenge barashobora guhendwa n'imigambi y'Abanyasodomu, kuko atari ugusaba kumenyana ahubwo ni ukumenya mu busobanuro bwa Bibiliya bw'iryo jambo, nk'akarorero: " Adamu yaramenye umugore wiwe, aca avyara umuhungu ." Ugusenyuka kw'abo bantu rero ni kwose kandi nta muti ufise.

Gen. 19:6 : “ *Loti arasohoka aja aho bari ku muryango w'inzu, yugara urugi inyuma yiwe .* ”

Loti w'intwari yihuta guhura n'ivyo bikoko biteye isoni we ubwiwe kandi yitwararika gufunga urugi rw'inzu yiwe kugira ngo akingire abashitsi biwe.

Gen. 19:7 : “ *Aravuga ati : « Bene Data ndabinginze ntimukore ikibi !* »

Umuntu mwiza ahanurira ababi ngo ntibakore ikibi. Abita " abavukanyi " kuko ari abantu nka we kandi yagumye muri we icizigiro co gukiza bamwe muri bo urupfu inyifato yabo iriko irabajana.

Gen. 19:8 : “ *Ehe mfise abakobwa babiri batigeze bamenya umugabo ; Nzobasohora, mubagire uko mushaka. Ariko ntaco mugiriye abo bagabo kuko baje muni y'igitutu c'igisenge canje .* »_

Ku bwa Loti, inyifato y'Abanyasodomu irashika ku rugero rwo hejuru rutarigeze rushikwako muri ivyo bintu vyabaye. Kandi kugira ngo akingire abashitsi biwe babiri, araza gusaba abakobwa biwe babiri bakiri isugi mu kibanza cabo.

Gen. 19:9 : “ *Baravuga bati : Genda ! Baca bongera bati : Uyu muntu yaje ari umunyamahanga, azoba umucamanza ! Ego cane, tuzogukorera nabi kuruta bo. Baca bahata Loti cane, baraza gusenya urugi .*

Amajambo ya Loti ntatuma uwo mugwi wari ukoranye utuza, kandi ivyo bikoko biteye ubwoba, bavuga ko biriko biritegurira kumugirira nabi kuruta ivyo babigiriye. Baca bagerageza gusenya urugi.

Gen. 19:10 : “ *Abo bagabo barambura ukuboko kwabo, binjiza Loti mu nzu, bafunga urugi .* ”

Kubera ko Loti w'intwari ubwiwe yari mu kaga, abamarayika baratabara maze bazana Loti mu nzu.

Gen. 19:11 : “ *Baca bahuma amaso abantu bari ku muryango w'inzu, abato n'abakuru muri bo, ku buryo batagira ingorane zo kuronka umuryango .*

Hanze, abantu ba hafi cane bavyuriwe umutima barakubitwa impumyi ; Ababa muri iyo nzu rero barakingirwa.

Gen. 19:12 : “ *Abo bagabo babwira Loti bati : « Ufise ikindi hano ? Abakwe, abahungu n'abakobwa, n'abawe bose bari mu gisagara, **ubakure aha** hantu .*

Loti yaragize ubutoni mu maso y'abamarayika no mu maso y'Imana yamutumye. Kugira ubuzima bwiwe bukizwe , ategerezwa " *kuva* " mu gisagara no mu kiyaya c'ikiyaya kuko abamarayika bazotikiza ababa muri iki kiyaya kizoba akarere k'ibisigazwa nk'igisagara ca Ayi. Ivyo abamarayika batanga bishika no ku kintu cose ari ciwe mu biremwa vy'abantu bizima.

Muri iyo nsiguro y'ugutandukana **itegeko** ry'Imana ryo “ *gusohoka* ” ni iryo guhoraho. Kuko ahimiriza ibiremwa vyawe **kwitandukanya** n'ikibi mu buryo bwaco bwose nk'amashengero y'ibinyoma y'abakristo. Mu Vyahishuriwe Yohana 18 :4 ategereka abatowe biwe ngo " *bave* " muri " *Babiloni ikomeye* , " ivyo bikaba vyerekeye ubwa mbere idini ry'Abagatolika, ubwa kabiri idini ry'Abaporotisanti rifise imice myinshi, iryo bagumye muni yaryo gushika n'ubu. Kandi nk'uko vyagendeye Loti, ubuzima bwabo buzokizwa gusa mu guca bubaha itegeko ry'Imana. Kuko, itegeko rimaze

gutangazwa rituma ikiruhuko c'imisi mikuru ku musi wa mbere kiba itegeko, iherezo ry'igihe c'ubuntu rizoba ryarangiye. Kandi rero bizoba bicerewe cane kugira ngo uhindure icyumviro cawe n'aho uhagaze kuri iyo ngorane.

Ndashaka kubabwira akaga ko gusubiramwo gufata ingingo ikenewe. Ubuzima bwacu buragoye, turashobora gupfa n'ingwara, impanuka, canke ubukazi, ibintu bishobora gushika iyo Imana idashima ukuntu tuteba gufata ingingo, kandi muri ivyoye, iherezo ry'igihe c'ubuntu rusangi ritakaza akamaro karyo kose, kuko uwuzopfa imbere yaco, apfira mu karenganyo kiwe no mu gucirwa urubanza n'Imana. Kubera ko Paulo azi iyo ngorane, avuga mu Heb. 3:7-8 : “ *Uyu musi, ni mwumva ijwi ryiwe, ntimukomantaze imitima yanyu nk'uko mwari mu bugarariji ...* ”. Hariho rero ivyihutirwa vyo kwishura ku vyo Imana itanga, kandi Paulo afise icyumviro nk'uko biri muri Heb 4:1 : « *Nuko rero, tugire ubwoba, mu gihe hakiriho umuhango wo kwinjira mu karuhuko kayo, kugira ngo ntihagire uwo muri mwebwe asa n'uwubura .* »

Gen. 19:13 : “ *Kuko tugiye guseniyura iki kibanza, kuko ukuboroga kw'abakibamwo ari kwishuri imbere y'Uhoraho. YaHWéH yaradutumye kugira ngo tuyitikize .* ”

Icyo gihe, igihe kiriko kirarenga, abo bamarayika bamenyeshya Loti igituma bari mu nzu yiwe. Igisagara kigomba gutikizwa ningoga n'ingingo ya YaHWéH .

Gen. 19:14 : “ *Loti arasohoka, abwira abakwe biwe bari batwaye abakobwa biwe, ati: «Nimuhaguruke muve aha hantu; kuko YaHWéH azotikiza igisagara. Ariko mu maso y'abakwe biwe yasa n'uwuriko aratwenga .* ”

Nta gukeka ko abakwe ba Loti batari ku rugero rw'ububisha nk'ubw'abandi Banyasodomu ariko kugira ngo umuntu aronke agakiza, ukwizera gusa ni kwo guharurwa. Kandi biboneka ko batayifise. Ivyo sebukwe yari yemera ntivyari vyabashimishije, kandi icyumviro c'uko Imana YaHWéH yari yiteguriye guseniyura icyo gisagara cari ikintu gusa batashobora kwemera.

Gen. 19 ;

Ugutikizwa kwa Sodomu gutuma haba **ugutandukana gubabaza umutima** guhishura ukwizera n'ukubura ukwizera. Abakobwa ba Loti bategerezwa guhitamwo gukurikira se canke umugabo wabo.

Gen. 19:16 : “ *Akiriko arateba, abo bagabo bamufata ukuboko n'umugore wiwe n'abakobwa biwe babiri, kuko Uhoraho yashaka kumugirira ikigongwe; Baramujana, bamusiga hanze y'igisagara .* ”

Muri icyo gikorwa, Imana iratwerekako “ *ikimenyetso cakuwe mu muriro .* ” Na none ni Loti umugororotsi Imana ikiza, ari kumwe na we, abakobwa biwe babiri n'umugore wiwe. Nuko rero, bavuye mu gisagara, basanga bari hanze, bidegemvya kandi bari bazima.

Gen. 19:17 : “ *Bamaze kubasohora, umwe muri bo aravugaga ati : Hunga ukize ubuzima bwawe; nturabe inyuma yawe, kandi ntuhagarare mu kiyaya cose; nimuhungire ku musozi, kugira ngo ntimuzimangane .* ”

Agakiza kazoba ku musozi, amahitamwo yasigaye kuri Aburahamu. Loti rero arashobora gutahura no kwicuza ikosa yakozwe ryo guhitamwo ikiyaya n'ugusagamba kwaco. Ubuzima bwiwe buri ku murongo, kandi azobwirizwa kwihuta nimba ashaka gukingira igihe umuriro w'Imana uzotera ikiyaya. Ategekwa kudasubira inyuma. Iryo tegeko rigomba gufatwa mu buryo nyabwo no mu buryo bw'ikigereranyo. Kazoba n'ubuzima biri imbere y'abarokotse Sodomu, kuko inyuma yabo vuba ata kindi kizoba kiriho atari ibisigazwa vy'umuriro bituriwe n'amabuye y'ikibiriti yaterewe avuye mw'ijuru.

Gen. 19:18 : “ *Loti arababwira ati ! Oya, Mukama !* »

Itegeko ryatanzwe n'uwo mumarayika ryarateye ubwoba Loti.

Gen. 19:19 : “ *Ehe naronse ubuntu mu maso yawe, kandi warangiriye imbabazi nyinshi mu gukiza ubuzima bwanje; ariko sinshobora guhunga nkajya ku musozi, imbere y'uko icago kintera, nkazimangana .* ”

Loti arazi aka karere abamwo kandi arazi ko kugira ashike kuri uwo musozi bizomutwara igihe kirekire. Ni co gituma asaba uwo mumarayika, amubwira uwundi muti.

Gen. 19:20 : “ *Ehe iki gisagara kiri hafi cane, noshobora guhungirayo, kandi ni gito. Oh ! kugira ngo ncikeyo,... mbega si gitoyi?... kandi umutima wanje ubeho !* »

Ku mpera y’ico kiyaya hari Tsoar, ijambo risobanura rito. Yararokotse iyo nkuru y’ikiyaya kugira ngo abe ubuhungiro kuri Loti n’umuryango wiwe.

Gen. 19:21 : “ *Aramubwira ati : « Raba, nanje mfise ubu buntu kuri wewe, sinzosambura igisagara uvuga .*

Kuba ico gisagara cariho biracari intahe y’ico kintu giteye ubwoba cashikiye ibisagara vyo mu kiyaya c’ikiyaya aho ibisagara bibiri Sodomu na Gomora vyari.

Gen. 19:22 : “ *Nimwihute muhungireyo, kuko ata co nshobora gukora mutashitseyo. Ni co gituma ico gisagara citwa Sowari .*

Uwo mumarayika ubu yizigiye amasezerano yiwe kandi azorindira gushika Loti yinjijye i Sowari kugira ngo akubite uwo mwonga.

Gen. 19:23 : “ *Izuba rirashe kw’isi, igihe Loti yinjira i Sowari .*

Ku Banyasodomu umusi mushasha wasa n’uwuriko uraca muni y’izuba ryiza cane ; umusi nk’uwundi wose...

Gen. 19:24 : “ *Uhoraho agusha imvura y’amazuku n’umuriro bivuye kuri Yehova bivuye mw’ijuru kuri Sodomu n’i Gomora .*

Ico gikorwa c’igitangaza c’Imana cararonse ikimenyamenya gikomeme biciye ku vyo umucukuzi w’ivyaha kera w’Umudiventisiti yitwa Ron Wyatt yavumbuye. Yaramenyeshye aho igisagara ca Gomora cari, aho amazu yaco yari yishingikirije ku mpera y’uburengero bw’umusozi ukikuje ico kiyaya. Hasi muri iki kibanza harimwo amabuye y’ikibiriti iyo ashizwe mu muriro, aracariko arasha n’ubu. Igitangaza c’Imana rero kiremezwa bimwe bishitse kandi gikwiriye ukwizera kw’abatoranijwe.

Mu buryo butandukanye n’ivyo abantu bakunda kwiyumvira no kuvuga, Imana ntiyakoresheje inguvu z’imishwarara kugira ngo isenye iki kiyaya, ahubwo yakoresheje amabuye y’ikibiriti n’ikibiriti gisukuye, agereranywa ko afise ubusuku bwa 90%, ivyo bikaba ari ibintu bidasanze nk’uko abahinga babivuga. Ijuru ntiritwara ibicu vy’amazuku , rero ndashobora kuvuga ko ukwo gusenye ari igikorwa c’Imana umuremyi. Ashobora kurema ikintu cose nk’uko akeneye kuva yaremye isi , ijuru n’ibirimwo vyose.

Gen. 19:25 : “ *Atikiza ivyo bisagara, ikiyaya cose, n’ababa muri ivyo bisagara bose, n’ivyo vyose vyari bimera kw’isi .*

Ni igiki coshobora kurokoka mu kibanza gishikirwa n’imvura y’amabuye y’ikibiriti ? Nta kindi kiriho atari ibitandara n’amabuye y’ikibiriti.

Gen. 19:26 : “ *Umugore wa Loti araba inyuma, aca aba inkingi y’umunyu .*

Ukwo kuraba inyuma kw’umugore wa Loti kurahishura ukwicuza be n’ugushimishwa gukomeme kuri ico kibanza cavumwe. Ivyo bihe vy’umutima ntibihimbara Imana kandi irabimenyeshya mu guhindura umubiri wiwe ngo ube inkingi y’umunyu, ishusho y’ubugumba bw’impwemu bushitse .

Gen. 19:27 : “ *Aburahamu avyuka kare mu gitondo, aja aho yari ahagaze imbere y’Uhoraho .*

Aburahamu atazi ikintu cabaye, aca aza ku giti c’umuberozi c’i Mamure aho yakiriye abashitsi biwe batatu.

Gen. 19:28 : “ *Yaravye i Sodomu na Gomora, n’igihugu cose co mu kiyaya ; abona umwotsi uduga uva kw’isi, nk’umwotsi w’itanure .*

Uwo musozi ni ahantu heza cane ho kwihweza ibintu. Aburahamu ari ku kirere ahagaze, abona ako karere kandi arazi aho ikiyaya ca Sodomu na Gomora kiri. Iyo ubutaka bw’aho hantu bukiri umuriro ukayangana , hejuru haraduga umwotsi w’umuriro uterwa n’ikibiriti be n’ugufungura ibikoresho vyose vyeranda mu gisagara n’umuntu. Aho hantu

haciriwe urubanza rwo kuba ubugumba gushika kw'iherezo ry'isi. Hariho gusa ibitandara, amabuye, amabuye y'ikibiriti, n'umunyu, umunyu mwinshi utera imbere ubutaka bw'ubusambanyi.

Gen. 19:29 : “ *Igihe Imana yasambura ibisagara vyo mu kiyaya, yibuka Aburahamu ; maze akura Loti hagati mu vyago, akoresheje ivyo guseniyura ibisagara Loti yari yarabamwo .*

Ukwo gusobanura ni ngirakamaro kuko kuduhishurira ko Imana yakijije Loti kugira gusa ihimbara Aburahamu, umusavyi wayo w'umwizigirwa. Ntiyari rero ahagarika kumutuka kubera yahisemwo uwo mwonga w'ubutunzi be n'ibisagara vyaho vyari vyarononekaye. Kandi ivyo biremeza ko vy'ukuri yarokotse iherezo ryari rizwi na Sodomu ko ari « ikimenyetso cakuwe mu muriro » - mu buryo buke cane.

Gen. 19:30 : “ *Loti ava i Sowari aja mu misozi miremire, atura ku musozi, we n'abakobwa biwe babiri, kuko yatinye kuguma i Sowari. Yaba mu mwobo, we n'abakobwa biwe babiri .*

Ubu Loti aratahura neza ko ari ngombwa **gutandukana** . Kandi ni we afata ingingo yo kudaguma i Sowari, naho "yari nto" kandi yari ituwe n'abantu bononekaye kandi b'abanyavyaha imbere y'Imana. Na we nyene aja ku musozi, maze, kure y'impumurizo yose, abana n'abakobwa biwe babiri mw'isenga, ubuhungiro butekanye buva ku biremwa vy'Imana.

Gen. 19:31 : “ *Umukuru abwira umuto ati : « Data arashaje ; kandi nta muntu n'umwe mu gihugu yoza iwacu, nk'uko umugenzo w'ibihugu vyose uri .*

Nta kintu na kimwe giteye isoni kiri mu vyo abakobwa babiri ba Loti bafashe. Iciumviro cabo kirabereye kandi cemerwa n'Imana kuko bakora bafise intumbero yo guha uruvyaro se wabo. Iyo iyo ntumbero itabaho, iyo ngingo yoba ari iyo gusambanya abavyeyi.

Gen. 19:32 : “ *Ngwino tunyweshe data umuvinyu, turyamane na we, **kugira ngo tuzigame uruvyaro kuri data** .*

Gen. 19:33 : “ *Nuko muri iryo joro banywa umuvinyu se wabo ; umusaza aragenda aryamana na se wiwe : se ntiyamenya igihe yaryama n'igihe yavyuka .*

Gen. 19:34 : “ *Uw'imfura abwira umuto wiwe ati : « Ehe naryamanye na dawe mw'ijoro ryakeye ; reka tumunyweshe umuvinyu muri iri joro, tugende turyamane na we, **kugira ngo tuzigame uruvyaro rwa data** . »*

Gen. 19:35 : “ *Iryo joro nyene baranywesha se wabo umuvinyu ; umuto aragenda aryamana na we : ntiyamenya igihe yaryama n'igihe yavyukira .*

Ugutahura kwa Loti kwose muri iki gikorwa bituma iyo nzira igira ishusho y'ugutera inda kw'abantu n'ibikoko n'abantu mu gihe cacu ca nyuma. Nta cipfuzo co kunezerwa kirimwo, kandi ntaco giteye ubwoba kuruta uguhuza ibitsina kw'abavukanyi n'abavukanyikazi mu gihe c'abantu ba kera.

Gen. 19:36 : “ *Abakobwa babiri ba Loti barasama inda na se .*

Muri abo bakobwa babiri ba Loti turasangamwo kamere zidasanzwe zo kwiheba kubera icubahiro ca se. Kubera ko ari abavyeyi bireranye abana, bazorera umwana wabo bonyene, ku mugaragaro ata se afise, gutyo bagaheba gutwara umugabo, uwo bubabakanye, uwo bazobana.

Gen. 19:37 : “ *Imfura avyara umuhungu, amwita Mowabu : ni we sekuruza w'Abamowabu gushika n'uyu musu .”*

Itang .1 9:38 : “ *Umuto avyara umuhungu, amwita Beni Ami: ni we se w'Abamoni gushika n'uyu musu .”*

Mu buhanuzi bwo muri Daniyeli 11:41 turasanga havugwa abakomoka kuri abo bahungu babiri : “ *Azokwinjira mu gihugu c'ubuninahazwa, kandi benshi bazotembagazwa; ariko Edomu, **Mowabu** , n'abakuru b'Abamoni bazorokorwa mu kuboko **kwiwe** . Ubucuti bw'umubiri n'ubw'impwemu rero buzohuza abo bakomoka kuri Isirayeli yashingiye kuri*

Aburahamu, umuzi wa Heberi wo mu bwoko bw'Abaheburayo. Ariko iyo mizi rusangi izovyura intonganya, izotuma abo bakomoka barwanya ihanga rya Isirayeli. Muri Zefaniya 2:8 na 9, Imana ivuga ubuhanuzi bw'uko Mowabu n'Abamoni bazotikizwa: *“Numvise igitutsi ca Mowabu n'igitutsi c'Abamoni, igihe batuka abantu banje, bakishira hejuru ku mipaka yabo. Ni co gituma ndiho! UHORAHO Nyen'ingabo, Imana y'Isirayeli, agize, at' Mowabu bazomera nka Sodoma, na bene Amoni bamere nka Gomora, ahantu h'amahwa, icobo c'umunyu, umusaka ibihe bidashira; amasigarira y'abantu banje azobisahura, amasigarira y'ihanga ryanje azobigarurira.”*

Ivyo vyerekana ko umuhezagiro w'Imana wari kuri Aburahamu gusa kandi ko utasangiwe na benewabo bavutse kuri se umwe, ari we Tera. Nimba Loti yarashoboye kwungukira ku karorero ka Aburahamu, ivyo ntibizoba biri ku bamukomokako bavyawe n'abakobwa biwe babiri.

Itanguriro 20

Gutandukanywa n'ikibanza c'umuhanuzi w'Imana .

Mu gusubiramwo ivyashikiye Farawoni bivugwa mw'Itanguriro 12, Aburahamu yerekana umukenyezi wiwe Sara ko ari mushikiwe kuri Abimeleki, umwami wa Gerari (Palestina y'ubu iri hafi y'i Gaza). Na none, ukuntu Imana yavyifashemwo mu kumuhana bituma amenya ko umugabo wa Sara ari umuhanuzi wayo. Ububasha n'ubwoba bwa Aburahamu rero vyakwiragiye muri ako karere kose.

Itanguriro 21

Ugutandukanya ivyemewe n'ibitemewe .

Gutandukana **biciye mu** gutanga ivyo dukunda .

Gen. 21:1 : *“Uhoraho agendera Sara nk'uko yari yarabivuze, Uhoraho amukorera Sara nk'uko yari yarabivuze. »*

Muri urwo rugendo, Imana irahagarika ubugumba Sara yari amaze igihe kirekire.

Gen. 21:2 : *“Sara arasama inda, avyarira Aburahamu umuhungu mu busaza bwiwe, ku gihe Imana yari yaramubwiye. »*

Yes.55:11 iravyemeza : *“Ni ko ijambo ryanje riva mu kanwa kanje rizogaruka ubusa, ariko rizoshitsa ivyo nshaka, rizoshitsa ivyo nshaka”*; isezerano ryahawe Aburahamu riraranguka, ni co gituma uwo murongo ugira ishingiro. Uwo mwana aza kw'isi Imana imaze gutangaza ivuka ryiwe. Bibiliya imugaragaza nk' "umwana w'isezerano" ivyo bikaba bituma Izahaki aba ikigereranyo c'ubuhanuzi c' "Umwana w'Imana" wa mesiya : Yezu.

Gen. 21:3 : *“Aburahamu yita umuhungu wiwe yavyariye, uwo Sara yamuvyariye, Izahaki. »*

Izina Izahaki risobanura : aratwenga. Aburahamu na Sara bompibari baratwenga igihe bumva Imana itangaza umuhungu wabo azovyara. Naho ugutwenga kw'umunezero ari kwiza, ugutwenga kw'ugutwenga si kwo. Nkako, abo bubakanye bompibari bafise inyifato imwe kubera ko bariko barashikirwa n'ukwihenda kw'abantu. Kubera ko batwenga iyo biyumvira ingene abo babakikuje bavyifatamwo nk'abantu. Kuva umwuzure uba, ubuzima bwaragabanutse cane kandi ku bantu, imyaka 100 ni ibimenyetso vy'ubusaza; iyo aho

twitega bike mu buzima. Ariko imyaka ntaco isobanura mu bucuti n’Imana Ruremyi ishingira imbibe z’ibintu vyose. Kandi Aburahamu arabivumbura mu vyo yiboneye kandi aronka , ku Mana, ubutunzi, icubahiro, n’ubuvyeyi, kuri iyi ncuro, bibereye.

Gen. 21:4 : “ *Aburahamu agenyera umuhungu wiwe Izahaki amaze imisi umunani, nk’uko Imana yari yamutegetse.* »

Na we nyene, umuhungu w’umuvyeyi aragenyerwa. Itegeko ry’Imana rirakurikizwa.

Gen. 21:5 : “ *Aburahamu yari afise imyaka ijana, Izahaki umuhungu wiwe yavyara.* »

Ico kintu kiratangaje, ariko si ku rugero rw’imbere y’umwuzure.

Gen. 21:6 : “ *Sara aravuga ati : « Imana yampaye ico ntwenga ; Uwuzovyumva azotwenga nanje.* »

Sara abona ko ivyo bintu biteye umunezero kubera ko ari umuntu kandi akagira urwanko nk’urw’abantu. Ariko ico cipfuzo co gutwenga na co nyene kirerekana umunezero umuntu atari yiteze. Cokimwe n’umugabo wiwe Aburahamu, aronka ubushobozi bwo kuvyara umwana afise imyaka iyo ivyo bitagishobora kwiyumvirwa mu buryo busanzwe bw’umuntu.

Gen. 21:7 : “ *Aravuga ati : « Ni nde yari gushobora kubwira Aburahamu ati : « Sara azonsa abana ? Kuko namuvyariye umuhungu mu busaza bwiwe.* »

Ico kintu ni ikintu kidasanzwe vy’ukuri kandi ni igitangaza cose. Turavye aya majambo ya Sara ku rugero rw’ubuhanuzi , turashobora kubona muri Izahaki umuhungu avuga ubuhanuzi bw’isezerano rishasha muri Kristo, mu gihe Ishimayeli avuga ubuhanuzi bw’umwana w’isezerano rya mbere. Mu kwanka kwiwe Kristu Yezu, uwo mwana w’umubiri yavutse mu buryo bw’umubiri biciye ku kimenyetso c’ugukebwa azokwangwa n’Imana kugira ngo abone umwana w’umukirisu yatowe biciye ku kwizera. Cokimwe na Izahaki, Kristo, uwashinze isezerano rishasha, azovuka ku gitangaro kugira ngo ahishure Imana yongere ayiserukire mu buryo bw’umuntu. Ahubwo, Ishimayeli asama gusa ashingiye ku vy’umubiri be n’ugutahura kw’abantu ata guca ku ruhande.

Gen. 21:8 : “ *Umwana arakura, aracukwa ; maze Aburahamu ategura inzimano nini ku musi Izahaki acutse .* »

Umwana yonsa azoba umuyabaga, kandi kuri Patiri Aburahamu, kazoza kuzuye amasezerano n’umunezero karafunguka, ivyo akavyihimbaza n’umunezero.

Gen. 21:9 : “ *Sara abona umuhungu wa Hagari Umunyamisiri yavyariye Aburahamu atwenga ; araheza abwira Aburahamu ati : «*

Intwengo zifata ikibanza kinini ata gukeka mu buzima bw’ababiranye bahezagiwe. Urwanko n’ishari Ishimayeli afitiye Izahaki, umuhungu wiwe w’umuvyeyi, bituma atwenga kandi akamutwengera mw’ijigo. Ku bwa Sara, umupaka w’ivyo kwihanganira warashitse : inyuma y’ugutwenga kwa nyina haza ukw’umuhungu ; ni vyinshi cane.

Gen. 21:10 : “ *Irukana uyu musuku n’umuhungu wiwe ; kuko umuhungu w’iyo ncoreke atazoraganwa n’umuhungu wanjye Izahaki.* » »

Ishavu rya Sara rirashobora gutahurwa, ariko raba nanje haruguru . Sara avuga ubuhanuzi bw’ukudakwiriye kw’isezerano rya mbere ritazoragwa n’abatowe iryo rishasha, rishingiye ku kwizera ubutungane bwa Kristo Yezu.

Gen. 21:11 : “ *Biba bibi cane muri Aburahamu kubera umuhungu wiwe.* »

Aburahamu ntiyafata nka Sara kubera ko inyiyumvo ziwe zigabanywe hagati y’abahungu biwe babiri. Ivuka rya Izahaki ntirikuraho imyaka 14 y’urukundo yamuboshe na Ishimayeli.

Gen. 21:12 : “ *Imana ibwira Aburahamu iti : « Ntukibabaze kubera uwo mwana n’umuja wawe. Mu vyo Sara akubwiye vyose , umwumvirize : kuko muri Izahaki ari ho uruvyaro rwawe ruzokwitwa.* »

Muri ubwo butumwa, Imana itegura Aburahamu kwemera gutandukana na Ishimayeli, umuhungu wiwe mukuru. Ukwo **gutandukana kuri mu** mugambi w’Imana w’ubuhanuzi ; kuko rivuga ubuhanuzi bw’ukunanirwa kw’isezerano rya kera rya Musa . Nk’impumurizo, muri Izahaki, azogwiza uruvyaro rwiwe. Kandi iranguka ry’iryo jambo ry’Imana rizokorwa mu gushinga isezerano rishasha aho “ *abatoranjwe* ” bazohamagarwa n’ubutumwa bw’Injili y’Imana y’ibihe bidahera muri Yezu Kristu.

Gutyo, mu buryo buteye ubwoba, Izahaki azoba sekuruza w’isezerano rya kera kandi ni muri Yakobo, umuhungu wiwe, ko hakurikijwe umubiri n’ikimenyetso c’ugukebwa, Isirayeli y’Imana izoshingira ku mishinge yayo . Ariko ikintu giteye ubwoba ni uko uwo Izahaki nyene avuga ubuhanuzi bw’inyigisho gusa zijanye n’isezerano rishasha muri Kristo.

Gen. 21:13 : “ *Kandi umuhungu w’umushumbakazi nzomugira ihanga, kuko ari uruvyaro rwawe.* »

Ishimayeli ni sekuruza w’ibihugu vyinshi vyo mu Buseruko bwo Hagati. Gushika Kristo abonekeye ubusuku bwiwe bwo kw’isi bwo gukiza, uburenganzira bwo mu vy’impwemu bwari ubw’abakomotse kuri abo bahungu babiri ba Aburahamu gusa. Isi y’uburengero yabayeho mu buryo bwinshi bw’ubupagani, yirengagiza ukubaho kw’Imana ikomeye umuremyi.

Gen. 21:14 : “ *Aburahamu avyuka kare mu gitondo, afata umukate n’umucupa w’amazi, abiha Hagari, abishira ku bitugu vyawe, amuha umwana, aramurungika. Nuko aragenda, arayerera mu bugaragwa bwa Berisheba.* »

Kuba Imana yinjijemwo vyarashyirijwe umutima mu nda Aburahamu. Arazi ko Imana ubwayo izoraba Hagari na Ishimayeli kandi aremera gutandukana **nabo** , kuko yizigiye ko Imana izobakingira kandi ikabayobora. Kuko we ubwiwe yarinzwe kandi akayoborwa gushika ubu na We.

Gen. 21:15 : “ *Amazi yo mu cupa amaze guhera, atera uwo mwana munsu y’igisaka ,*

Mu bugaragwa bwa Beyeri-sheba, amazi yatwawe arahera ningoga kandi ata mazi, Hagari abona urupfu gusa nk’iherezo ry’ivyo yari afise bibabaje.

Gen. 21:16 : “ *aragenda yicara imbere, nk’aho ari umuheto ; kuko yavuze ati : Ntubone umwana apfa. Nuko yicara aharabana na we, ashira ijwi hejuru ararira.* »

Muri ivyo bihe bikomeye cane, ku ncuro ya kabiri, Hagari arasuka amarira yiwe imbere y’Imana.

Gen. 21:17 : “ *Imana yumva ijwi ry’umwana, umumarayika w’Imana ahamagara Hagari ari mw’ijuru, aramubaza ati : « Ubabaye iki Hagari ? Ntutinye, kuko Imana yumvise ijwi ry’umwana aho ari.* »

Kandi ku ncuro ya kabiri ,Imana iravyinjiramwo iramubwira kugira ngo imuhumurize.

Gen. 21:18 : “ *Haguruke, uterure umwana umufate mu kuboko kwawe ; kuko nzoyigira ihanga rikomeye.* »

Ndabibutsa ko uwo mwana Ishimayeli ari umuyabaga w’imyaka 15 gushika kuri 17, ariko naho biri ukwo ni umwana yubaha nyina wiwe Hagari kandi bompi ntibagifise amazi yo kunywa. Imana ishaka ko ashigikira umuhungu wiwe kuko afise iherezo rikomeye ry’umubikiwe.

Gen. 21:19 : “ *Imana imuhumura amaso, abona iriba ry’amazi ; na we aragenda yuzuzanya cupa amazi, araha umwana.* »

Yaba ari igitangaro canke atari co, iryo riba ry’amazi ryabonetse mu gihe kibereye kugira ngo Hagari n’umuhungu wiwe basubire kuryoherwa n’ubuzima. Kandi ubuzima bwabo babukeshye Umuremyi w’ububasha yugurura canke yugara iyerekwa n’ubwenge bw’ibintu.

Gen. 21:20 : “ *Imana iba kumwe n’uwo mwana, arakura, aba mu bugaragwa, aba umurashi.* »

Ubugaragwa rero ntibwari ubusa kuko Ishimayeli yahiga ibikoko yica n’umuheto wiwe kugira ngo abirye.

Gen. 21:21 : “ *Yaba mu bugaragwa bwa Parani ; nyina wiwe amurongora umugore wo mu gihugu ca Misiri.* »

Ubucuti hagati y’Abayishimayeli n’Abanyamisiri rero buzokomera kandi uko igihe kigenda kirarenga, ubukeba bwa Ishimayeli na Izahaki buzokura gushika aho baba abansi b’ibihe bidahera.

Gen. 21:22 : “ *Ico gihe Abimeleki na Fikoli umukuru w’ingabo ziwe babwira Aburahamu bati . Imana iri kumwe nawe muvuyo ukora vyose.* »

Ivyabaye vyazanywe n’uko Sara yamenyekanye ko ari mushikiwe, vyanditswe mw’Itanguriro 20, vyigishije Abimeleki ko Aburahamu yari umuhanuzi w’Imana. Ubu aratinywa kandi araterwa ubwoba.

Gen. 21:23 : “ *None rero, ndahira Imana hano yuko utazombesha jewe, n’abana banje, n’abana b’abana banje: nk’uko ubuntu nakugiriye buri, ni ko uzongirira jewe n’igihugu wabayemwo.* »

Abimeleki ntagishaka gushikirwa n’ubuhendanyi bwa Aburahamu kandi ashaka kumuronsa amasezerano akomeye kandi ashikamye y’ugusezerana kw’amahoro.

Gen. 21:24 : “ *Aburahamu ati: Ndahira.* »

Aburahamu nta migambi mibi afise kuri Abimeleki kandi arashobora rero gutanga amasezerano yiwe kuri iryo sezerano.

Gen. 21:25 : “ *Aburahamu arahana Abimeleki kubera iriba ry’amazi abasuku ba Abimeleki bari bafashe ku nguvu.*” »

Gen. 21:26 : *Abimeleki aravuga ati : « Sinzi uwakoze ivyo, kandi ntaco wabimbwiye, kandi ntaco numvise gushika n’uyu musi.* »

Gen. 21:27 : “ *Aburahamu afata intama n’inka, abiha Abimeleki, bompi basezerana.* »

Gen. 21:28 : “ *Aburahamu atandukanya intama z’ingore indwi mu mukuku ;* »

Guhitamwo kwa Aburahamu " intama indwi " birashingira intahe isano afise n’Imana umuremyi, iyo rero yipfuzwa kwifatanya n’igikorwa ciwe. Aburahamu yatuye mu gihugu c’amahanga ariko ashaka ko ivyamwa vy’ibikorwa vyawe biguma ari ivyiwe.

Gen. 21:29 : “ *Abimeleki abaza Aburahamu ati : « Izo ntama indwi z’ingore washize ku ruhande ni izihe ?* »

Gen. 21:30 : *Aravuga ati: «Fata izo ntama z’ingore indwi mu kuboko kwanje, zibe ikimenyamenya c’uko ari jewe nacukuye iri riba.»* »

Gen. 21:31 : “ *Ni co gituma aho hantu hitwa Beyerisheba, kuko ari ho bompi barahira.* »

Iriba ry’impaka ryiswe ijambo " sheba " ari ryo muzi w’igiharuro " indwi " mu giheburayo, kandi riboneka mw’ijambo " shabbat " ryerekana umusi w’indwi, umusi wa gatandatu wacu wejejwe nk’ikiruhuko c’indwi n’Imana kuva mu ntango y’irema ryayo ryo kw’isi. Kugira ngo iryo sezerano rizigame, iryo riba rero ryitwa " iriba ry’indwi ".

Gen. 21:32 : “ *Bagira isezerano i Berisheba. Abimeleki na Pikoli umutware w’ingabo ziwe barahaguruka, basubira mu gihugu c’Abafilisitiya.* »

Gen. 21:33 : “ *Aburahamu atera igiti c’umusukoni i Berisheba ; ni ho yambaza izina rya YaHWéH , Imana ihoraho.* »

Gen. 21:34 : “ *Aburahamu amara imisi myinshi mu gihugu c’Abafilisitiya.* »

Imana yari yaratunganije umusavyi wayo ibintu vy’amahoro n’itekane.

Itanguriro 22

Ugutandukana kwa se n'umwana w'ikinege yatanzweko ikimazi .

Iki gice ca 22 kiratanga insiguro y'ubuhanuzi ya Kristo yatanzwe nk'ikimazi n'Imana nk'Umuvyeyi. Irerekana ingingo ngenderwako y'agakiza yateguwe mu mpisho n'Imana kuva mu ntango nyene y'ingingo yayo yo kurema bagenzi bayo bidegemvya, b'ubwenge kandi bigenga bari imbere na yo . Ico kimazi kizoba ari co kiguzi co kwishura kugira ngo aronke urukundo rw'ibiremwa vyawe. Abatowe bazoba ari abo bishuye ivyo Imana yiteze bafise umwidgegemvyo wuzuye wo kwihitiramwo.

Itan.22:1 : “ *Hanyuma y'ivyo Imana igerageza Aburahamu, iramubwira iti: Aburahamu! Na we arishura ati: «Ndi hano!»* »

Aburahamu yumvira Imana cane, ariko none ukwo kwumvira kwoshika hehe ? Imana iramaze kumenya inyishu , ariko Aburahamu ategerezwa gusiga inyuma yiwe , nk'igishingantahe ku batowe bose, ikimenyamenya nyaco c'ukugamburuka kwiwe kw'akarorero kimugira akwiriye cane urukundo rw'Imana yiwe imugira umuvyeyi uravyaro rwiwe ruzoshirwa hejuru n'ivuka rya Kristo Yezu.

Itan.22:2 : “ *Imana iravuga iti: «Fata umwana wawe, umwana wawe w'ikinege, Izahaki ukunda; genda mu gihugu ca Moriya, umutangireyo ikimazi co kwoswa kuri umwe mu misozi nzokubwira.»* »

Imana irakandagira n'ibigirankana ivyo bibabaza, gushika ku rugero rw'ivyo uwo musaza w'imyaka irenga ijana ashobora kwihanganira. Imana yamuhaye ku gitangaro umunezero wo kuvyara umwana w'umuhungu we na Sara umugore wiwe w'itegeko. Azohisha rero abamukikuje ivyo Imana isaba bidasanzwe : « *Tanga umwana wawe w'ikinege ngo abe ikimazi* » . Kandi inyishu nziza ya Aburahamu izogira ingaruka zidahera ku bantu bose. Kuko, Aburahamu amaze kwemera gutanga umwana wiwe, Imana ubwayo ntizosubira gushobora kwihakana umugambi wayo wo gukiza ; iyo ashobora kwiyumvira kubiheba.

Reka twihweze akamaro k'ukuri : " *kuri umwe mu misozi nzobabwira .* " Ico kibanza nyaco carategekanijwe kwakira amaraso ya Kristo.

Gen. 22:3 : “ *Aburahamu avyuka kare mu gitondo, ashira itandiko ku ndogoba yiwe, ajana n'abasuku babiri n'umuhungu wiwe Izahaki. Aca inkwi z'ikimazi co kwoswa, afata inzira aja aho Imana yari yamubwiye.* »

Aburahamu yahisemwo kwumvira ubwo burakari kandi afise umutima uremereye , atunganya ugutegura umusi mukuru w'amaraso wategetswe n'Imana.

Gen. 22:4 : “ *Ku musi ugira gatatu, Aburahamu yubura amaso, abona aho hantu kure.* »

Igihugu ca Moriya kiri ku rugendo rw'imisi itatu uvuye aho aba.

Gen. 22:5 : “ *Aburahamu abwira abasuku biwe ati : « Nimugume hano n'indogoba ; Jewe n'uwo musore tuzoja kure gutyo gusenga, hanyuma tuze tugaruke iwanyu.* »

Ico gikorwa giteye ubwoba agiye gukora ntigikeneye ivyabona. Aratandukana rero **n'abasuku biwe babiri** bazobwirizwa kurindira ukugaruka kwiwe.

Gen. 22:6 : “ *Aburahamu afata inkwi z'ikimazi co kwoswa, azishira ku muhungu wiwe Izahaki, atwara umuriro n'icumu mu kuboko kwiwe. Bompi baragenda hamwe .* »

Muri iki kiganiro c'ubuhanuzi, nk'uko nyene Kristo azobwirizwa kwikorera " patibul um " iremereye amaboko yiwe azomanikwako, Izahaki araremerewe n'inkwi, zizoturira umubiri wiwe w'ikimazi.

Gen. 22:7 : “ *Nuko Izahaki abwira se Aburahamu ati : « Data ! Na we arishura ati : « Ndi hano, mwananje ! Izahaki ati : « Ng’uyo umuriro n’inkwi ; ariko umwagazi w’intama w’ikimazi co kwoswa uri hehe ? »* »

Izahaki yarabonye ibimazi vyinshi vy’idini kandi arabereye gutangazwa n’ukubura igikoko co gutanga.

Gen. 22:8 : “ *Aburahamu arishura ati : « Mwananje, Imana izokwironsa intama y’ikimazi co kwoswa. Bompi baragendana. »* »

Iyi nyishu ya Aburahamu yahumekewe n’Imana ata guca ku ruhande kuko ivuga ubuhanuzi bwiza cane bw’ikimazi kinini cane Imana izokwemera mu kwitanga ngo ibambwe mu mubiri w’umuntu , gutyo igatanga ivyo abatoranijwe b’abanyavyaha bakeneye ngo baronke Umukiza akora neza kandi agororotse mu butungane bw’Imana. Ariko Aburahamu ntabona ako kazoza gakiza, uruhara rwa Kristo Umukiza rwavuzwe n’igikoko cashikaniwe YaHWéH, Imana umuremyi ishobora vyose. Kuri we, iyo nyishu iratuma gusa agura umwanya, uko abona n’ubwoba ubugizi bwa nabi agiye gukora.

Gen. 22:9 : “ *Bashitse aho Imana yamubwiye, Aburahamu yubakayo igicaniro, ashiraho inkwi. Aboha umuhungu wiwe Izahaki, amurambika ku gicaniro hejuru y’inkwi. »* »

Ewe Aburahamu imbere y’igicaniro, nta buryo bugihari bwo kwihisha Izahaki ko ari we azoba intama y’ikimazi. Nimba Patiri Aburahamu yerekanye ko ari uwuhambaye muri ukwo kwemera kudasanzwe, inyifato ya Izahaki y’ukugamburuka imeze nk’iyo Yezu Kristu azoba mu gihe ciwe : uwuhambaye mu kwumvira kwiwe no mu kwihakana kwiwe.

Gen. 22:10 : “ *Nuko Aburahamu arambura ukuboko kwiwe, afata imbugita ngo yice umuhungu wiwe. »* »

Zirikana ko kugira ngo Imana igire ico ikoze, irindira gushika kw’iherezo ry’ikigeragezo kugira ngo itange ubuhamya bw’abatowe bayo agaciro nyakuri n’ukuri. “ *Icumu mu kuboko* ” ; Igisigaye ni uguca Izahaki nk’intama nyinshi zari zimaze gutangwa nk’ikimazi.

Gen. 22:11 : “ *Umumarayika wa Yehova amuhamagara ari mw’ijuru ati : « Aburahamu ! Aburahamu ! Na we ati : « Ndi hano ! »* »

Iyerekanwa ry’ukwizera kwa Aburahamu kwumvira rirakorwa kandi riraranguka ata gatotsi. Imana irahaheza igaheza ingorane z’uwo musaza n’iz’umuhungu wiwe zimubereye cane n’urukundo rwiwe.

Mumuterure, igihe cose ahamagawe n’Imana canke n’umwana wiwe, Aburahamu yama amwishura ati : “ *Ndi hano* ”. Iyo nyishu yihuta iva kuri we irashingira intahe kamere yiwe y’ubugwaneza n’ugufungura ku mubanyi wiwe. Ikindi kandi , biratandukanye n’inyifato ya Adamu yafashwe mu gihe c’icaha yihishije Imana, ku buryo Imana yategetswe kumubwira iti : « *Uri hehe ?* ”.

Gen. 22:12 : “ *Umumarayika aravuga ati : « Nturambike ukuboko ku mwana , ngo umugire ikintu na kimwe ; kuko ubu menye yuko wubaha Imana, kandi utanyimye umwana wawe w’ikinege. »* »

Mu kwerekana ukwizera kwiwe kw’umwizigirwa n’ukugamburuka, Aburahamu arashobora kuba mu maso ya bose, kandi gushika kw’iherezo ry’isi , yerekanwa nk’akarorero k’ukwizera kw’ukuri, n’Imana, gushika ku kuza kwa Kristo na we azokwigira umuntu mu butungane bw’Imana. Ni muri ako karorero k’ukugamburuka kutagira agasembwa aho Aburahamu aba se w’impwemu w’abizera nyakuri bakijijwe n’amaraso yamenetse na Yezu Kristu. Muri ivyo bintu vyabaye, Aburahamu aherutse gukina uruhara rw’Imana Data izotanga mu kimazi nyaco kandi gipfa, umuhungu wiwe w’ikinege yitwa Yezu w’i Nazareti.

Gen. 22:13 : “ *Aburahamu araramura amaso, abona inyuma yiwe impfizi y’intama ifashwe n’amahembe mu gisaka : . Aburahamu aragenda, afata ya mpfizi y’intama, ayishikana ikimazi co kwoswa mu kibanza c’umwana wiwe. »_*

Muri iki gihe Aburhamu arashobora gutahura ko inyishu yatanze kuri Izahaki ati: « *Mwananje, Imana izotanga intama y'ishikanwa ryo kwoswa* », yari yahumekewe n'Imana, kuko « *umwagazi* », mu vy'ukuri, « *umwagazi w'intama* », vy'ukuri « *utangwa* » n'Imana kandi ugashikanirwa na yo. Zirikana ko ibikoko bishikanirwa YaHweh vyama ari ivy'ingabo kubera inshingano n'ubukuru vyahawe umuntu, Adamu w'ingabo. Kristo Umucunguzi na we azoba ari umugabo.

Gen. 22:14 : « *Aburhamu yita aho hantu YaHWéH Jiré. Ni co gituma uno musi bavuga ngo : Ku musozi wa YaHWéH azoboneka.* »

Izina « *YaHweh Jireh* » risobanura ngo : YaHweh azoboneka. Kwemera iryo zina ni ubuhanuzi bw'ukuri bumenyeshya ko mu gihugu ca Moriya, Imana ikomeye itaboneka itera ubwoba n'agahinda izoboneka muni y'ishusho y'umuntu idateye ubwoba cane, kugira ngo izane kandi ironke agakiza k'abatoranijwe. Kandi inkomoko y'iryo shikanwa, ni ugutanga Izahaki nk'ikimazi, yemeza ubusuku bwo kw'isi bw'« *Umwagazi w'intama w'Imana ukuraho ivyaha vy'isi* ». Kubera ko Imana izi ko yubaha ubwoko n'ibigereranyo vyasubiwemwo kandi bisubirwamwo, birashoboka kandi birashoboka ko Aburhamu yatanze ikimazi ciwe aho nyene, haciye ibinjana 19, Yezu yari kubambwa, ni ukuvuga ku birenge vy'umusozi Gologota, hanze y'i Yeruzalemu, igihe kimwe gusa ci.

Gen. 22:15 : « *Umumarayika w'Uhoraho ahamagara Aburhamu ubwa kabiri ari mw'ijuru,* » .

Ico kigeragezo giteye ubwoba kizoba ari co ca nyuma Aburhamu azobwirizwa kwihanganira. Imana yamuronsemwo akarorero kabereye k'umuvyeyi w'ukwizera kwumvira, kandi iramumenyeshya.

Gen. 22:16 : « *aravuga ati : Ndahiye jewe ubwanje, ni ko Yehova avuga ! Kuko wakoze ivyo, ntuyime umwana wawe,* umwana wawe w'ikinege , .

Imana ishimika kuri ayo majambo " umwana wawe, umwana wawe w'ikinege " kuko avuga ubuhanuzi bw'ikimazi ciwe co muri kazoza muri Yezu Kristu nk'uko bivugwa muri Yohana 3:16 : " *Kuko Imana yakunze isi cane, ku buryo yatanze Umwana wayo w'ikinege, kugira ngo uwumwizera wese ntapfe, ariko aronke ubuzima budahera .* "

Gen. 22:17 : « *Nzoguhezagira, nzogwiza uruvyaro rwawe nk'inyenyeri zo mw'ijuru, n'umusenyi wo ku nkengera y'ikiyaga; uruvyaro rwawe ruzokwigarurira irembo ry'abansi babo.* »

Kwitwararika ! Umuhezagiro wa Aburhamu nturagwa, ni uwawe wenyene kandi umugabo canke umugore wese wo mu ruvyaro rwiwe azobwirizwa, na we nyene, gukwiriye umuhezagiro w'Imana. Kuko Imana imusezeranya uruvyaro rwinshi, ariko muri urwo ruvyaro, abatowe bonyene bazokorana ubudahemuka n'ukugamburuka kumwe ni bo bazohezagirwa n'Imana. Ushobora rero gupima ubujuju bwo mu vy'impwemu bw'Abayuda bivugira n'ubwibone ko ari abana ba Aburhamu, rero ko ari abana bakwiye iragi ry'imihezagiro yiwe. Yezu yarabihakanye mu kubereka amabuye avuga ati muri ayo mabuye Imana ishobora guha uruvyaro Aburhamu. Kandi ntiyabaharuriye Aburhamu, ahubwo yabaharuriye shetani.

Mu kwigarurira igihugu ca Kanani, Yosua azokwigarurira irembo ry'abansi biwe, igisagara ca Yeriko ca mbere kiguye. Ubwa nyuma, kumwe n'Imana, aberanda batowe bazoronka irembo ry'umwansi wa nyuma : « *Babiloni Nkuru* » nk'uko inyigisho zitandukanye zihishurirwa mu Vyahishuriwe Yohana vya Yezu Kristu zivuga .

Gen. 22:18 : « *Kandi amahanga yose yo kw'isi azohezagirwa mu ruvyaro rwawe, kuko wumviye ijwi ryanje.* »

Ni vy'ukuri « *amahanga yose yo kw'isi* », kuko ishikanwa ry'agakiza muri Kristo rishikirizwa abantu bose, b'inkomoko yose n'ibihugu vyose. Ariko kandi ayo mahanga afise umwenda kuri Aburhamu wo kuba yarashoboye kuvumbura amajambo y'Imana yahishuriwe

abantu b'Abaheburayo bavuye mu gihugu ca Misiri. Agakiza muri Kristo karonswa n'umuhezagiro ugira kabiri wa Aburahamu n'urvyaro rwiwe ugereranywa n'abantu b'Abaheburayo na Yezu w'i Nazareti, ni ukuvuga Yezu Kristu .

Ni vyiza kumenya neza ,muri uyu murongo ,umuhezagiro n'inkomoko yawo : ukugamburuka kwemewe n'Imana.

Gen. 22:19 : “ *Aburahamu asubira ku basuku biwe, barahaguruka, bajana i Berisheba ; kuko Aburahamu yaba i Berisheba. »*

Gen. 22:20 : “ *Inyuma y'ivyo, Aburahamu abwirwa ngo: Milika na we yavyariye Nahori mwene wanyu abahungu : ”*

Imirongo ikurikira igamije gutegura uruja n'uruza na " *Rebeka* " azoba umugore mwiza yatowe n'Imana kuri Izahaki w'umwizigirwa kandi w'umwumvira. Azokurwa mu muryango wa hafi wa Aburahamu mu rvyaro rwa mwenewabo Nahori.

Gen. 22:21 : “ *Uzi imfura yiwe, Buzi mwenewabo, Kemuweli se wa Aramu , ”*

Gen. 22:22 : “ *Kesedi, Haso, Piludasi, Idilafu na Betuweli. »*

Gen. 22:23 : “ *Betuweli yavyaye **Rebeka** . Abo ni bo bahungu umunani Milika yavyariye Nahori, mwenewabo na Aburahamu . »*

Gen. 22:24 : “ *Incoreke yiwe yitwa Reuma, na yo nyene yavyaye Teba, Gahamu, Tahashi na Māka. » .*

Iranguka ry'Imihango Yasezeraniwe Aburahamu .

Mu gitabo c'Itanguriro 23 havuga urupfu n'uguhamba kw'umugore wiwe Sara i Heburoni, mw'isenga ry'i Makipela. Aburahamu yigaruriye ahantu ho guhamba mw'ivu ry'i Kanani mu gihe yarindiriye ko Imana iha urvyaro rwiwe ico gihugu cose haciye nk'imyaka 400.

Hanyuma mw'Itanguriro 24, Aburahamu aracari n'uruhara rw'Imana. Kugira ngo agume **yitandukanije** n'ibihugu vy'abapagani bo ng'aho, azorungika umusuku wiwe ahantu kure, mu muryango wiwe wa hafi, kugira ngo aronkere umugore umuhungu wiwe Izahaki, na bo bazoreka Imana ibahitemwo . Muri ubwo buryo nyene, Imana izotoranya abatowe bazoba umugeni wa Kristo, Umwana w'Imana. Muri ukwo gutoranya, umuntu ntaco afise

kuko intango n'urubanza ni ivy'Imana. Ihitamwo ry'Imana riritunganye, ritagira agasembwa kandi rikora, nka Rebeka umugore yatowe, afise urukundo, afise ubwenge kandi ari mwiza mu buryo asa, kandi ikiruta vyose, ni uwufise impwemu kandi ari umwizigirwa; isaro abagabo bose bo mu vy'impwemu bipfuzza kurongora umugore bakwiye kurondera.

Yakobo na Esawu

Mu nyuma, nk'uko Itangira 25 ibivuga, Rebeka mu ntango yari ingumba nka Sarayi umugore wa Aburamu yari imbere yiwe. Ubwo bugumba basangiye buva ku kuba abo bagore babiri bazotwara uruvyaro rwahezagiye gushika kuri Kristo we ubwiye azoremwa n'Imana mu nda y'umukobwa w'isugi yitwa Mariya. Muri ubwo buryo, uruvyaro rw'umugambi w'Imana wo gukiza rurangwa n'igikorwa ciwe c'igitangaza. Rebeka ababara n'ubwo bugumba busanzwe, asaba YaHweh maze amuronkera, amahasa abiri arwana mu nda yiwe. Ahangayitse, abaza Imana iki kintu: "Uhoraho aramubwira ati: Mu nda yawe hari amahanga abiri, kandi amahanga abiri azotandukana n'amara yawe; kimwe muri ivyo bisata kizokomera kuruta ikindi, kandi ikinini kizokorera ikito." » Avyara amahasa. Kubera ko yari afise ubwoya bwinshi cane, kandi yari "umutuku" wose, ni co gituma uruvyaro rwiwe rwitwa "Edomu", umukuru yitwa "Esawu", izina risobanura "ubwoya". Umuto yitwa "Yakobo", izina risobanura: "Umubeshi". Amaze ayo mazina abiri avuga ubuhanuzi bw'iherezo ryabo. "Velu" azogurisha uburenganzira bwiwe bw'imfura ku mutoyi kugira ngo aronke ifunguro ryiza ry' "roux", canke inyama z'ingurube zitukura. Agurisha ubwo burenganzira bw'imfura kubera ko asuzugura agaciro kabwo nyakuri. Ahubwo, "Umubeshi" wo mu mpwemu aripfuzza iryo zina ritari ry'icubahiro gusa, kuko umuhezagiro w'Imana urafatanye na ryo. "Umubeshi" ni umwe muri abo bantu b'inkazi bashaka guhatira ubwami bwo mw'ijuru uko vyogenda kwose kugira ngo babufate kandi ni we mu muzirikanyi Yezu yavuze kuri iyo nkuru. Kandi kubona uwo mutima ushushwe, umutima w'Imana uranezerwa cane. Rero, birababaje cane kuri "Uwufise ubwoya" kandi ni vyiza cane kuri "Umubeshi", kuko ni we azoba "Isirayeli", ku ngingo y'Imana. Ntimwibeshe, Yakobo si umubeshi asanzwe kandi ni umuntu atangaje, kuko nta kindi kigereranyo co muri Bibiliya gishingira intahe umwiyemezo wiwe wo kuronka umuhezagiro w'Imana, kandi ni ukugira ngo ashike kuri iyo ntumbero gusa "ahenda." Twese rero turashobora kumwigana kandi ijuru ry'intahemuka rizonezerwa. Ku ruhande rwiwe, Esawu azogira nk'abakomoka kuri "Edomu", izina risobanura "umutuku", rifise umuzi n'insobanuro imwe na Adamu, abo bantu bazoba umwansi wa Isirayeli nk'uko ubuhanuzi bw'Imana bwamenyeshyewe.

Ndashaka kwerekana ko ibara "ry'umutuku" ryerekana icaha gusa mu mashusho y'ubuhanuzi y'umugambi wo gukiza wahishuriwe n'Imana kandi iyo ngingo ikoresheya gusa ku bakinyi bo mu bikorwa vyawe, nka "Esawu". Mu bihe vy'umwiza vyo mu kinjana ca mbere, abana b'ubwoya butukura baricwa kuko babonwa ko ari ababisha. Ni co gituma, ndasobanura neza, ibara ry'umutuku ridatuma umuntu asanzwe aba umunyavyaha kurusha umunyaruyeri canke umunyaruyeri, kuko umunyavyaha amenyekana ku bikorwa bibi vy'ukwizera kwiwe. Ni mu gaciro k'ikigereranyo gusa rero "umutuku", ibara ry'amaraso y'umuntu, ari ikimenyetso c'icaha, nk'uko bivugwa muri Yes 1:18: "Nimuze, twiyumvire hamwe! ni ko Yehova avuga. Naho ivyaha vyanyu vyoba bitukura, bizokwera nka shelegi; naho vyoba bitukura nk'umutuku, bizoba nk'ubwoya." Na we nyene, mu Vyahishuriwe Yohana, mu Vyahishuriwe Yohana, Yezu ahuza ibara ry'umutuku n'ibikoresheya vy'abantu bikorera, ataco bizi canke bitazi, shetani, Shetani umunyavyaha wa mbere w'ubuzima yaremwe n'Imana; ingero: "ifarasi itukura" yo mu Vyahishuriwe 6:4, "ikiyoka gitukura canke gitukura nk'umuriro" co mu Vyahishuriwe 12:3, be n'"igikoko gitukura" co mu Vyahishuriwe 17:3.

Ubu afise ubwo burenganzira bw'imfura , Yakobo na we azobaho mu buzima buvuga ubuhanuzi bw'imigambi y'Imana , nk'uwuzokurikira Aburahamu .

Yavuye mu muryango wiwe kubera ubwoba bw'ishavu rya mwenewabo Esawu , afise imvo yumvikana, nk'uko Itanguriro 27:24 abivuga, kuko yari yiyemeje kumwica, akurikije ukuntu yakoresheje nabi umuhezagiro wa se wiwe yariko arapfa, " ahendwa " n'uruyeri rwavuye mu muzirikanyi wa Rebeka umugore wiwe. Muri ukwo gushimutwa, amazina yompi y'ayo mahasa yerekana akamaro kayo. Kuko " Umubeshi " yakoresheje urukoba rw'ubwoya kugira ngo abeshe Izahaki impumyi, gutyo yigira nk'umukuru wiwe " w'ubwoya " mu kameremere. Abantu bo mu vy'impwemu barashigikirana kandi Rebeka yari ameze nka Yakobo kuruta Esawu .Muri ico gikorwa, Imana iravuguruza ihitamwo ry'umuntu n'iry'umubiri rya Izahaki yahisemwo Esawu umuhigi yamuzaniye ibikoko yashima. Kandi Imana itanga uburenganzira bw'imfura uwubukwiriye kuruta abandi bose : Yakobo Umubeshi.

Yakobo ashitse kwa Labani, se wabo w'Umunyaaramu akaba n'umuvukanyi wa Rebeka , kugira ngo amukorere, Yakobo aca akundana na Rasheli, umutoyi mu bakobwa ba Labani ariko yari mwiza kuruta abandi bose. Ico atazi ni uko mu buzima bwiwe nyakuri, Imana imugira uruhara rw'ubuhanuzi rutegerezwa guhanura umugambi wiwe wo gukiza. Rero, amaze " imyaka indwi " akora kugira ngo aronke umukunzi wiwe Rasheli, Labani amutegeka umukobwa wiwe mukuru " Leya ", amuha ngo amurongore. Kugira ngo aronke yongere yubake Rachel , azobwirizwa gukorera se wabo "iyindi myaka indwi ". Muri ivyo bintu vyabaye, " Yakobo " aravuga ubuhanuzi ivyo Imana izobwirizwa gucamwo mu mugambi wiwe wo gukiza. Kuko na we nyene azogira isezerano rya mbere ridahuye n'icipfuzo c'umutima wiwe, kuko ubumenyi bw'Isirayeli y'umubiri n'iy'igihugu butazogaragazwa n'uguterimbere n'ubuninahazwa ubuntu bwiwe bukwiye. Ugukurikirana kw' " Abacamanza " n' " abami " kwama guhera nabi, naho nyene hariho ibintu bikeyi bidasanzwe. Kandi umugeni yipfuzwa akwiriye urukundo rwiwe, azomurongore gusa mu bumwe bwa kabiri amaze kwerekana urukundo rwiwe no guhishura umugambi wiwe w'agakiza mu gikorwa ca Yezu Kristu ; inyigisho yiwe, urupfu rwiwe n'izuka ryiwe. Zirikana ko ivyo abantu n'ivyo Imana bakunda bihinduka rwose. Umukunzi wa Yakobo ni Rasheli w'ingumba , ariko umukunzi w'Imana ni Leya w'umuvyaro. Mu guha Yakobo, ubwa mbere, Leya ngo abe umugore wiwe, Imana ituma umuhanuzi wayo agira ukuvunika umutima bompi bazogira mu gihe c'isezerano ryabo rya mbere. Muri iki kintu cabaye , Imana itangaza ko isezerano ryayo rya mbere rizoba ari ukunanirwa guteye ubwoba. Kandi kwanka Mesiya Yezu n'abamukomotseko vyaremeje ubwo butumwa bw'ubuhanuzi. Leya, atari umukundwa yatowe n'umukwe, ni ishusho ivuga ubuhanuzi bw'abatowe b'isezerano rishasha, bakomoka mu gipagani, bamaze igihe kirekire batazi ko Imana imwe rudende iriho. Ariko rero , kamere ya Leya yo kuvyara cane yaravuze ubuhanuzi bw'isezerano ryokwera ivyamwa vyinshi ku bw'ubuninahazwa bw'Imana. Kandi Yesaya 54:1 iravyemeza, ikavuga iti: *“ Nezerwa, wa ngumba itagivyara! Umunezero wawe n'agahimbare kawe biturike, wewe utagifise ububabare ! Kuko abana b'umugore yapfuye bazoba benshi kuruta abana b'umugore yubatswe, ni ko Uhoraho avuga . Aha uwahebwe avuga ubuhanuzi, biciye kuri Leya, isezerano rishasha, n'ubarongowe, biciye kuri Rasheli, isezerano rya kera ry'igiheburayo.*

Yakobo aca aba Isirayeli .

Amaze gusiga Labani ari umutunzi kandi atunganye, Yakobo n'abo mu biwe barasubira kwa mwenewabo Esawu, uwo atinya ishavu ryiwe ry'ubutungane kandi ry'ukwihora. Ijoro rimwe, Imana iramubonekera, barwana gushika mu gatondo. Imana iraha imukomeretsa mu rubavu, imubwira ko kuva ubu azokwitwa " Isirayeli " , kuko yasohotse ari umutsinzi mu kurwanya Imana n'abantu. Muri ivyo bintu vyabaye, Imana yashaka gushiramwo ishusho y'umutima wa Yakobo urwana mu ntambara yiwe

y'ukwizera. Yitwa Isirayeli n'Imana, aronka ivyo yipfuzza kandi yarondera ataco yishisha : umuhezagiro wiwe n'Imana. Umuhezagiro wa Aburahamu muri Izahaki rero warafashe ishusho biciye mu itegeko nshinga rya Isirayeli y'umubiri , ryubatswe kuri Yakobo yabaye Isirayeli, rizoca rihinduka ihanga ry'ubwoba, rihejeje kuva mu buja bwa Misiri. Ubuntu bw'Imana bumaze gutegura Esawu, abo bavukanyi babiri basanga mu mahoro n'umunezero.

Yakobo ari kumwe n'abagore biwe babiri be n'abasukukazi babo babiri , yasanze afise abahungu 12 n'umukobwa umwe gusa. Ingumba mu ntango nka Sarayi na Rebeka, ariko asenga ibigirwamana , Rasheli aronka abana babiri ku Mana , Yozefu umukuru na Benyamini umuto. Yapfuye avyara umwana wiwe wa kabiri. Gutyo aravugaga ubuhanuzi bw'iherezo ry'isezerano rya kera rizohera n'ishingiro ry'irishasha rishingiye ku maraso y'impongano ya Yezu Kristu . Ariko mu gushirwa mu ngiro kwa kabiri, ivyo bintu bipfa bivugaga ubuhanuzi bw'iherezo ry'abatowe biwe bazokizwa n'ukwinjira kwiwe kw'umunezero igihe azogaruka mu ruhande rwiwe rw'ubumana rw'ubuninahazwa muri Mikaheli Yezu Kristu. Ukwo guhindura ivy'abatowe ba nyuma kurahanurwa n'uguhindura izina ry'umwana yitwa “ *Ben-Oni* ” canke “ umwana w'umubabaro wanje ” na nyina ariko arapfa , agahindurwa izina na Yakobo , se , “ *Benyamini* ” canke “ umwana w'iburyo ” (uruhande rw'iburyo) canke umwana ahezagiwe. Mu kwemeza, muri Mat. 25:33, Yezu Kristu azoshira “ *intama ziwe iburyo bwiwe , impene ziwe ibubamfu bwiwe .*” Iri zina “ *Benyamini* ” ryatowe n'Imana, kubera umugambi wayo w'ubuhanuzi gusa, rero kuri twebwe, kuko kuri Yakobo ryari rifise insiguro nke ; kandi mu maso y'Imana, Rasheli yasenga ibigirwamana ntiyari akwiriye izina ry'icubahiro ry’ “ *uburenganzira* .” Ivyo bintu vyerekeye impera y'isi birashirwa ahabona mu nsobanuro zo mu Vyahishuriwe Yohana 7 :8.

Yozefu ashimwa cane .

Mu mateka ya Isirayeli, uruhara Imana iha Yozefu ruzotuma aganza benewabo , barakajwe n'ubutegetsu bwiwe bwo mu vy'impwemu , bamugurisha abadandaza b'Abarabu. Mu Misiri, ubugororotsi bwiwe n'ubudahemuka bwiwe biratuma bamushimira , ariko umugore wa shebuja, ashaka kumugirira nabi, aramurwanya maze Yozefu arangiza mw'ibohero . Aho , asigura indoto, ibintu bizomujana ku rwego rwo hejuru ruri muni ya farawoni: Vizier wa mbere. Ukwo gushirwa hejuru gushingiye ku ngabire yiwe y'ubuhanuzi nk'uko vyagendeye Daniyeli yakurikiye. Iyo ngabirano yatumye ashimwa cane na Farawoni yamuragije Misiri. Mu gihe c'inzara, benewabo na Yakobo baja mu Misiri maze ng'aho , Yozefu yasubiye hamwe na benewabo b'ababisha. Yakobo na Benyamini bazokwifatanya na bo kandi niko Abaheburayo bazoba muri Egiputa mu karere ka Gosheni.

Kuvayo na Musa w'Umwizigirwa

Mu buja, Abaheburayo bazosanga muri Musa, umwana w'Umuheburayo izina ryiwe risobanura " yakijijwe mu mazi " , y'uruzi Nili, yarerewe kandi arerwa n'umukobwa wa Farawoni, umucunguzi yateguwe n'Imana.

Uko ivy'ubuza bwabo vyagenda birakomera kandi bikaba bikomeye, kugira ngo Musa arwanire Umuheburayo, yarishe Umunyamisiri , aca ahunga ava muri Misiri. Urugendo rwiwe rwamuja i Midiyani, muri Arabiya Saudite, aho abakomoka kuri Aburahamu n'umugore wiwe wa kabiri Ketura, bubakanye Sara amaze gupfa , baba . Hagiye imyaka 40,

Musa yubatswe na Zipora, umukobwa mukuru wa seburwe Yetiro, aca ahura n'Imana igihe yariko araragira imikuku yiwe hafi y'umusozi Horebu. Umuremyi amubonekera mu buryo bw'igisaka kikayangana kigasha ariko ntikizimangana. Amuhishurira umugambi afitiye Isirayeli, amurungika mu Misiri kugira ngo ayobore ukwimuka kw'abantu biwe.

Ivyago cumi bizoba ngombwa kugira ngo Farawoni areke abashumba biwe b'agaciro baje mu mwidegemvyo. Ariko ni ica cumi kizofata akamaro k'ubuhanuzi k'urutonde rwa mbere. Kuko Imana yishe imfura zose mu Misiri, uherye ku bantu no ku bikoko. Kandi kuri uwo musu nyene, Abaheburayo barahimbaza Pasika ya mbere muri kahise kabo. Pasika yahanuye urupfu rwa Mesiya Yezu, "imfura" n' "Umwagazi w'intama w'Imana" atyoroye kandi atagira agasembwa yashikirijwe nk'ikimazi nk' "umwagazi" wakerewe ku musu wo kuva mu Misiri. Inyuma y'ikimazi ca Izahaki Imana yasavye Aburahamu, Pasika y'ukuva mu Misiri ni itangazo rya kabiri ry'ubuhanuzi ry'urupfu rwa Mesiya (Uwasizwe) Yezu, canke, mu majambo y'ikigiriki, rwa Yezu Kristu. Ukwimuka mu Misiri kwabayeye ku ^{musu ugira} 14 w'ukwezi kwa mbere kw'umwaka, nko mu ^{kinjana} ca 15 imbere ya Kristu, canke nko mu myaka 2500 inyuma y'icaha ca Eva na Adamu. Ivyo biharuro vyemeza igihe c' "imyaka 400" y' "amayaruka ane" Imana yatanze nk'ugucerezwa ku Bamori, ababa mu gihugu ca Kanani.

Ubwibone n'impwemu y'ubugararizi ya Farawoni izozimangana n'ingabo ziwe mu mazi y' "Ikiyaga Gitukura" rero kikaba kironka insobanuro yaco, kuko kibafunga kimaze gufungura kugira ngo Abaheburayo binjire mu gihugu ca Arabiya Saudite, ku mpera y'amajepfo y'izinga rya Misiri. Imana irinda Abamidiyani, ijana abantu bayo mu bugaragwa gushika ku musozi Sinayi aho izobashikiriza itegeko ryayo ry' "amabwirizwa cumi." Imbere y'Imana imwe y'ukuri, Isirayeli ubu ni ihanga ryize ritegerezwa kugeragezwa. Kubera iyo ntumbero, Musa ahamagarwa kuri we ku musozi Sinayi Imana imugumizayo imisi 40 n'amajoro 40. Amuha ivyo bisate bibiri vy'amategeko vyanditswe n'urutoke rwiwe rw'ubumana. Mu nkambi y'abantu b'Abaheburayo, ukubura kwa Musa igihe kirekire birafasha impwemu z'abagararizi zitera umukazo Aroni zigahaza zikamutuma yemera gushonga no kubumbabumba "inyana y'inzahabu". Ivyo vyabayeye vyonyene bivuga mu ncamake inyifato ku Mana y'abantu b'abagararizi b'imyaka yose. Kuba banse kuyobokera ubukuru bwiwe bituma bahitamwo gukekeranya ko abaho. Kandi ibihano vyinshi vy'Imana ntaco bihindura. Inyuma y'iyi misi 40 n'amajoro y'ibigeragezo, ubwoba bw'ibigatanywa vyo muri Kanani buzocira abantu urubanza rwo kugendagenda mu bugaragwa imyaka 40 kandi, muri iri yaruka ryageragejwe gusa, Yosua na Kalebu ni bo bazoshobora kwinjira mu gihugu c'isezerano catanzwe n'Imana nko mu mwaka w'2540 kuva icaha ca Adamu.

Abarongozi bo mu nkuru y'Itanguriro ni abakinyi bo mu vyo gukina vyatunganyijwe n'Imana umuremyi. Umwe wese muri bo atanga, kubera intumbero y'ubuhanuzi canke atari yo, icyiye, kandi icyo *ciyumviro c'ugutangara cararemejwe* n'intumwa Paulo avuga muri 1 Kor. » Kuva icyo gihe, intumwa y'Umukama, Ellen G. White, yaranditse igitabu ciwe kizwi cane citwa « Intambara Nkuru ». Iciumviro c' "igitangaza" kirashimangirwa rero, ariko inyuma y' "inyenyeri" zo mu gitabu ceranda, ni igihe ca umwe wese muri twebwe co gukora uruhara rwiwe, tuzi ko, twigishijwe n'ivyo bacyemwo, dushirwa mu gikorwa co kwigana ibikorwa vyabo vyiza, tutasubiyemwo amakosa yabo. Kuri twebwe, nk'uko biri kuri Daniyeli (Umucamanza wanje ni Imana), Imana iguma ari "Umucamanza wacu", igira impuhwe, ata gukeka, ariko "Umucamanza" nta n'umwe agira uwundi.

Ivyashikiye Isirayeli y'igihugu c'Abayuda ni ivy'agahomerabunwa, ariko nta co bimaze kuruta ivy'ukwizera kwa gikirisu kw'iki gihe cacu guhera mu buhakanyi bwakwiragiye. Ntidukwiye gutangazwa n'ukwo gusa, kuko Isirayeli y'isezerano rya kera yari gusa igice gitoyi, akarorero, k'abantu batuye isi yose. Ni co gituma ukwizera nyakuri kwari

guke cane ng'aho nk'uko vyari mw'isezerano rishasha ryubatswe ku Mukiza n' " *Icabona c'Umwizigirwa* " Yezu Kristu.

Ivyo dusoma muri Bibiliya muri rusangi

Bibiliya yose, yategetswe hanyuma ikahumekerwa n'Imana ku basavyi bayo b'abantu, ifise inyigisho z'ubuhanuzi; kuva mw'Itanguriro gushika mu Vyahishuriwe Yohana. Abakinyi batowe n'Imana baratwerekwa uko bari vy'ukuri mu kamere yabo nyakuri. Ariko kugira ngo umuntu yubake ubutumwa bw'ubuhanuzi muri iyo nkuru y'ibihe bidahera, Imana umuremyi iba Umutunganyi w'ibintu. Inyuma y'aho Isirayeli ivuye mu Misiri, Imana yahaye Isirayeli uburenganzira bwo gukurikiza itegeko ryayo ryo mw'ijuru mu myaka 300, igihe c'" abacamanza " carangiye nko mu mwaka w'2840. Kandi muri uwo mwidagemevyo, ugusubira mu caha, bitegeka Imana guhana " incuro indwi " abantu bayo itanga ubwa nyuma ku Bafilisitiya, abansi babo b'iragi. Kandi " incuro indwi " arahagurutsa " abacunguzi ." Bibiliya ivuga yuko muri iyo misi, " umuntu wese yakora ivyo yipfuzza ." Kandi ico gihe c'umwidagemevyo wose cari gikenewe kugira ngo ivyamwa vyera umuntu wese bihishurwe. Ni ko biri no mu " gihe c'iherezo " cacu. Iyi myaka amajana atatu y'umwidagemevyo irangwa n'ugusubira inyuma kw'Abaheburayo ubudasiba mu vyaha, Imana iradutumira kuyigereranya n'imyaka amajana atatu y'ubuzima bw'umugororotsi

Henoki adushikiriza nk'akarorero k'akarorero k'abatowe biwe, ati : « Henoki yagendeye imyaka amajana atatu kuko ataco yari kumwe n'Imana »; kumwe na we, mu kumugira ngo yinjire ubwa mbere mu buzima bwiwe budahera nka, inyuma yiwe, Musa na Eliya, n'aberanda bazutse ku rupfu rwa Yezu, imbere y'abandi batoranijwe bose, harimwo n'intumwa za Yezu Kristu; bose bazohindurwa canke bazuke ku musi w'iherezo.

Inyuma y'ivyo " abacamanza ", haje igihe c'abami kandi ng'aho na ho nyene, Imana iha abakinnyi bayo babiri ba mbere uruhara rw'ubuhanuzi rwemeza ubutumwa bw'ugutera imbere kw'ikibi kija ku ciza ca nyuma, ni ukuvuga kuva mw'ijoro, canke mu mwijima, kija ku mucu. Uko ni ko abo bagabo babiri, Sauli na Dawidi, bavuga ubuhanuzi umugambi rusangi w'umugambi w'agakiza wateguriwe abatowe bo kw'isi, ni ukuvuga inzira zibiri canke amasezerano meranda abiri akurikirana. Bifate nanje, Dawidi aba umwami gusa ku rupfu rw'Umwami Sauli, nk'uko urupfu rw'isezerano rya kera ry'ibihe bidahera rutuma Kristo ashingira isezerano ryiwe rishasha, ubutegetsu bwiwe n'ubutegetsu bwiwe budahera.

Naramaze kuvuga iyo nkuru, ariko ndabibutsa ko ubutegetsu bw'abami bwo kw'isi butagira uburenganzira bw'Imana kuko Abaheburayo basavye Imana ko yogira umwami " nk'ayandi mahanga yo kw'isi ", bo " abapagani ". Ivyo bisigura ko akarorero k'abo bami ari ak'ubwoko bw'agaciro ka satani atari ubw'Imana. Nk'uko, ku Mana, umwami ari umugwaneza, yicisha bugufi mu mutima, yuzuye ukwihakana n'impuhwe, yigira umusuku wa bose, nk'uko nyene uwa shetani ari umunyaruyeri, ubwibone, ubwikunzi n'agasuzuguro, kandi asaba ko bose bamukorera. Kubera ko yababajwe ataco amaze kubera yankwa n'abantu biwe, Imana iramuha ivyo yasavye kandi kubera amagorwa yiwe, imuha umwami akurikije ingingo za shetani n'akarenganyo kiwe kose. Kuva ico gihe, ku bantu biwe Isirayeli, **ariko we wenyene**, ubwami bwaronse uburenganzira bwabwo bw'Imana.

Imvugo y'amajambo canke y'inyandiko ni uburyo bwo guhanahana amakuru hagati y'abantu babiri. Bibiliya ni ijambo ry'Imana mu buryo bw'uko kugira ngo Imana ishikirize inyigisho zayo ibiremwa vyayo vyo kw'isi, yakoranije intahe zategetswe canke zahumekewe ku basavyi bayo; intahe zatoranijwe, zitorwa kandi zigashirwa mu migwi na we uko igihe kigenda kirarenga. Ntidukwiye gutangazwa no kubona ukudatungana kw'ubutungane bwashinzwe kw'isi, kuko bacitse ku Mana, abantu bashobora gushinga ubutungane bwabo gusa ku rudome rw'itegeko. None, Imana itubwira biciye kuri Yesu ko " urudome rwica ariko

impwemu itanga ubuzima ", iri rwandiko. Ivyanditswe vyeranda vyo muri Bibiliya rero bishobora kuba " *ivyabona* " gusa nk'uko vyerekanwa mu Vyahishuriwe Yohana 11 :3, ariko nta na kimwe " *abacamanza* ". Mu kwemera yuko urudome rw'itegeko rudashobora gutanga urubanza rubereye, Imana irahishura ukuri gushingiye gusa ku bumana bw'umuntu wayo. Ni we wenyene ashobora guca urubanza rubereye, kuko ubushobozi afise bwo gusuzuma ivyiyumviro vy'akabanga biri mu bwenge bw'ibiremwa vyawe bumufasha kumenya imvo zituma abo acira urubanza bakora ivyo bintu, ibintu vyihishijwe kandi bitazwi n'ibindi biremwa. Bibiliya rero itanga gusa ishingiro ry'ibishingantahe bikoreshwa mu guca urubanza. Mu " *myaka igihumbi* " y'urubanza rwo mw'ijuru, aberanda batoranijwe bazoronka uburenganzira bwo kumenya ivyiyumviro vy'ubugingo buriko buracirwa urubanza. Kumwe na Yezu Kristu, bazoshobora rero gutanga urubanza rutunganye rwagizwe ngombwa kubera ko urubanza rwa nyuma rushinga intahe igihe c'imibabaro yacyemwo mu rupfu rwa kabiri. Ukwo kumenya ikintu nyacyo catumye uwo munyavyaha akora, biratuma dutahura neza imbabazi Imana yagiriye Kayini, umwicanyi wa mbere wo kw'isi. Dushingiye ku gishingantahe kimwe rudende cashikirijwe mw'ikete muri Bibiliya, Kayini yarasunikiwe ku ishari n'uguhitamwo kw'Imana guhezagira ishikanwa rya Abeli no gusuzugura irya Kayini, uwo wa nyuma atazi imvo y'iryo tandukaniro ryari iry'impwemu kandi ryari ritaramenyekana. Uko ni ko biri, ubuzima bugizwe n'ibipimo n'ibintu bitagira uko bingana Imana yonyene ishobora kumenya no gucira urubanza izi neza ibintu vyose. Ivyo bivuzwe, Bibiliya isigaye ku bantu igitabu conyene kigaragaza mu makete ishingiro ry'amategeko acira urubanza ibikorwa vyabo, mu gihe barindiriyeye ko ivyiyumviro vyabo vy'ibanga bihishurirwa abera batoranijwe mw'ijuru. None uruhara rw'ikete ni ugucira urubanza canke gucira urubanza ico gikorwa. Ni co gituma, mu Vyahishuriwe Yohana, Yezu yibutsa abantu akamaro k' " *ibikorwa* " vyabo kandi ntavugaga cane ukwizera kwabo. Muri Yakobo 2: 17, intumwa Yakobo yibutse ko " *ata bikorwa ukwizera kuba gupfuye* ", rero mu kwemeza ico cyumviro, Yezu avugaga gusa " *ibikorwa* " vyiza canke bibi biva ku kwizera. Kandi kugira ngo ivyo bikorwa bivyarwe n'ukwizera, ni ivyo gusa Bibiliya yigisha ko ari amategeko y'Imana. Ibikorwa vyiza Ekleziya Gatolika iha agaciro ntivyitaho, kuko ari ibikorwa vy'akaranga k'ubumuntu n'ivy'ivyiyumviro.

Mu bihe vy'iherezo, Bibiliya irasuzugurwa rwose kandi ikibano c'abantu kirerekana umuce w'ikinyoma w'amayobera w'isi yose. Ni ho ijambo " *ukuri* " riranga Bibiliya nyeranda, ijambo ry'Imana nzima, no mu buryo bwagutse, umugambi w'isi yose, rifata akamaro karyo kose. Kuko ugusuzugurwa ukwo kuri kwihariye gutuma *abantu* biyubakira ku binyoma mu bijanye n'imigenderanire yose, mu bijanye n'ubuhumane, mu vy'idini, mu vya politike canke mu vy'ubutunzi.

Iyi nkuru yanditswe kw'Isabato y'igenekerezo rya 14 Myandagaro 2021, ejo igenekerezo rya 15 Myandagaro, mu makoraniro manini manini, abahohotewe n'idini ry'ikinyoma bazotera iteka ubupfumu bwa satani bwaroraniwe kuruta ubundi bwose mu kazi kiwe: kuva aho akoresheje " *inzoka y'isugi* " ya Mariya " the " *medium* ". Uw'ukuri ntiyari akiri isugi, kuko inyuma ya Yezu yavyaye abahungu n'abakobwa; bene wacu na bashiki ba Yesu. Ariko ibinyoma birapfa cane kandi bikarwanya mbere n'imvo nziza cane zo muri Bibiliya. Ntaco bitwaye, inyuma y'uuyu musu wa 15 Myandagaro, hazosigaye imisi mikuru umunani gusa yo gushavura Imana no kuvyura ishavu ryayo ribereye rizogwa ku mitwe y'abanyavyaha. Reka twibuke ko muri icyo yerekwaga, abana batowe kugira ngo bemeze iyerekwaga ry' " *isugi* ". Mbega ntibagira icaha nk'uko bavugwa kandi bavugaga ko ari bo? Bavutse ari abanyavyaha, bavugwa ko ata caha bafise mu buryo butari bwo, ariko ntibashobora kuregwa ko ari abafatanyabikorwa. Ivyo abo bana babonye vyari vy'ukuri cane, ariko shetani na yo nyene ni impwemu y'ubugararizi y'ukuri cane kandi Yezu Kristu yamuhaye amajambo menshi kugira ngo aburire abasuku biwe ku bimwerekeye. Amateka arashingira intahe ububasha bwayo

bwo guhendahenda bujana "urupfu rwa kabiri" rw'abayihenda n'abayihenda. Ugusenga shetani biciye mw'ishengero rya Papa n'iry'Abagatolika b'i Roma biragayanywa n'Imana, muri uyu murongo wo mu Vyahishuriwe Yohana 13:4 : "**Basenga ikiyoka, kuko cahaye ububasha ico gikoko** : Barasenga ca gikoko bati: «Ni nde ameze nk'iki gikoko, ni nde yoshobora kukirwanya? ". Mu vy'ukuri, ni inyuma y'iherezo ry'ukwo "gusenga" kw' "igikoko" kwahatira no gutoteza aberanda b'ukuri batoranijwe na Yezu Kristu, ni ho gusa, mu gihe c'ukwihanganira ivyo ibintu vyari bimutegetse, ukwo gusenga kwarambajwe n'uburyo bwo gukwegakwega bw'amayerekwa y' "isugi" ya shetani ; "umugore" wo gusubirira "inzoka" inyuma y'aho "inzoka" iheveye "umugore" yahendanye n'umugabo wiwe. Iryo hame riguma ari ryo nyene kandi riracari ngirakamaro nk'uko nyene.

Igihe c'ihitamwo rya nyuma

Iyi nyigisho y'ivyahishuriwe n'Imana irangizwa n'ugusesangura igitabu c'Itanguriro caduhishuriye Imana iyo ari yo mu mice yose y'ingeso zayo. Twarajejeje kubona ingene ashikamye mu gusaba ko ibiremwa vyawe vyumvira mu gutuma Aburamu agerageza ukwizera kudasanzwe igihe yari afise imyaka hafi ijana; Ico gisabwa n'Imana rero ntigikeneye kugaragazwa.

Mu gihe c'ihitamwo rya nyuma ryashikirijwe n'Imana kuva mu mpera z'umwaka w'1843, kandi ryari rikenewe cane kuva kw'igenekerezo rya 22 Gitugutu 1844, ukwizihiza Isabato birasabwa n'Imana nk'ikimenyamenya c'urukundo rwasubijwe n'aberanda bayo b'ukuri batowe. Ivy'impwemu vyo kw'isi yose rero birashikirizwa mu buryo bw'ikibazo kimwe kigenewe abagize amashirahamwe y'idini bose, abakirisu gusa.

Ikibazo cica canke kigatuma ubaho ibihe bidahera.

Mbega umwami w'abami, umwami canke papa barahabwa ububasha n'uburenganzira bwo guhindura amajambo yavuzwe kandi yanditswe n'Imana, canke ku butegetsi bwiwe nk'uko Musa yabigenjeje ?

Yezu amaze kubona imbere y'igihe vyose, mbere n'iki kibazo, yatanze inyishu yiwe imbere y'igihe, avuga muri Mat. 5:17-18 : "*Ntimwiyumvire yuko naje gukuraho ivyagezwe canke abahanuzi; Sinaje gukuraho, ariko naje gushitsa. Kuko ndababwiye ukuri yuko ijuru n'isi bitarahera, nta n'akadome na kamwe canke akadome bizovaho mw'Itegeko gushika vyose birangutse.* » Uwo Yezu nyene yamenyesheje kandi ko amajambo yiwe yavuze azoducira urubanza, muri Yohana 12:47 gushika kuri 49 : "*Umuntu yumva amajambo yanje ntayazigame, jewe sindamucira urubanza; kuko ntaje gucira isi urubanza, ariko naje gukiza isi. Uwunyanka ntiyakire amajambo yanje, arafise uwuzomucira urubanza; ijambo navuze ni ryo rizomucira urubanza ku musu w'iherezo. Kuko ivyo ntavuze ndavyigeneye; ariko Data yantumye ni we yabitegetse ivyo nkwiye kuvuga n'ivyo nkwiye kuvuga.* »

Ukwo ni ugutahura kw'Imana kw'itegeko ryayo. Ariko Dani. 7:25 vyahishuye ko **umugambi wo** « **guhindura** » wari uwo kugaragara mu gihe ca gikirisu, avuga ku bijanye n'ubupapa bw'Abagatolika b'i Roma ati : « *Azovuga amajambo arwanya Isumba vyose, kandi azoruha abera b'Isumba vyose, kandi azokwiyumvira guhindura ibihe n'amategeko; kand'aberanda bazotangwa mu kuboko kwiwe, kumara igihe n'ibihe n'igice c'igihe.* » Uburakari buzohagarara kandi azomenya guhana mu buryo bubereye nk'uko bivugwa ku murongo wa 26 ukurikira : "*Maze urubanza ruzozza, ubutware bwiwe buzomukurwako, buzotikizwa buzimanganywe ubuziraherezo.* » Ivyo "bihe" canke imyaka y'ubuhanuzi imenyesha ubutegetsi bwiwe bw'urubamo bwarangutse imyaka 1260, kuva mu 538 gushika mu 1798.

Uwo "**rubanza**" ruranguka mu bice bitari bike.

Icigwa ca mbere ni ugutegura ; Ni igikorwa co **gutandukanya** no kweza ukwizera kw'abadiventisiti kwashinzwe n'Imana kuva mu mpera z'umwaka w'1843 . Idini ry'abadiventisiti **ritandukanye** n'idini ry'abagatolika n'iry'abaporotisanti. Mu Vyahishuriwe Yohana iki gice kireba ibihe vya “ *Sarudi, Filadelufiya na Lawodikiya* ” mu Vyahishuriwe Yohana 3 :1-7-14.

Icigwa ca kabiri kirashobora gukurikizwa : « *ubukuru bwiwe buzokurwako* ». Ukwo ni kwo kugaruka kw'ubuninahazwa kwa Yezu Kristu kwitezwe mu mpera z'umwaka w'2030. Abatowe b'Abadiventisiti binjira mu bihe bidahera **batandukanye n'abagarariji** b'Abagatolika , Abaporotisanti n'Abadiventisiti batabereye bariko barapfa kw'isi. Ico gikorwa kiba ku mpera y'igihe c'“ *Lawodiseya* ” co mu Vyahishuriwe Yohana 3:14.

Icigwa ca gatatu ni urw'urubanza rw'abapfuye baguye, rushirwa mu ngiro n'abatoranijwe binjiye mu bwami bw'Imana bwo mw'ijuru. Abagandaguwe ni bo baba abacamanza kandi ukwabo **ubuzima** bwa buri wese mu bagarariji buracirwa urubanza maze hacirwa igihano ca nyuma kijanye n'icaha cabo. Izo nteruro zigena igihe c'“ *imibabaro* ” izoterwa n'igikorwa c'“ *urupfu rwabo rwa kabiri* ”. Mu Vyahishuriwe Yohana, iyo nsiguro ni yo ivugwa mu Vyahishuriwe Yohana 4 ; 11:18 na 20:4 ; ivyo kuva muri Dan.7:9-10 .

Ica kane, mu mpera z'ikimpumbi c'indwi, Isabato ikomeye y'Imana n'abatowe bayo muri Kristo, haza igice c'ugushitsa amajambo yatanzwe na Kristo n'abatowe biwe. Mu gihugu c'icaha aho bazukira, abagarariji baciriwe urubanza barazimanganywa, “ *ibihe bidahera* ,” n'“ *umuriro w'urupfu rwa kabiri* .” Mu Vyahishuriwe Yohana, urwo rubanza rwo gushitsa canke “ *urubanza rwa nyuma* ” ni rwo mutwe w'Ivyahishuriwe Yohana 20:11-15.

Igihe c'ihitamwo rya nyuma, ivyiyumviro bibiri vy'idini bidashobora gusubirana , kubera ko bihushanya cane, **biratandukana ata gukeka** . Abatowe ba Kristo bumva ijwi ryiwe kandi bagahuza n'ivyo asaba mu gihe ababwira kandi akabahamagara. Mu kindi kibanza hari abakirisu bakurikiza imigenzo y'idini imaze ibinjana n'ibindi nk'aho ukuri ari ikibazo c'igihe atari ikibazo c'ubwenge , uguzirikana n'ubuhamya . Abo bantu ntibatahuye ico “ *isezerano rishasha* ” ryatangajwe n'umuhanuzi Yereyemiya rigereranya muri Yer 31:31 gushika kuri 34 :“ *Ehe imisi iraza, ni ko Uhoraho avuga, aho nzozezerana isezerano rishasha n'inzu ya Isirayeli n'inzu ya Yuda , atari nk'uko umusi Isezerano ryabo rizosezerana na bo. igihugu ca Misiri, iryo sezerano baciye, naho nari umugabo wabo, ni ko Uhoraho avuga. Ariko iri ni ryo sezerano nzozezerana n'inzu ya Isirayeli inyuma y'iyi misi, ni ko Umukama avuga : nzoshira ivyagezwe vyanje mu mitima yabo, ndavyandike mu mitima yabo ; nanje nzoba Imana yabo, na bo babe abantu banje. Nta n'umwe azosubira kwigisha mugenziwe canke uwundi mwenewabo ati : «Menya Uhoraho!» Kuko bose bazomenya, uhereye ku mutoyi gushika ku mukuru muri bo, ni jewe Umukama mbivuze; **Kuko nzobabarira ibigabitanyo vyabo, kandi sinzosubira kwibuka icaha cabo** . » Imana ishobora gute kuroranirwa mu « **kwandika mu mitima** » w'umuntu urukundo rw'itegeko ryayo ryeranda, ikintu itegeko ry'isezerano rya kera ryari ryananiwe gushikako ? Inyishu y'iki kibazo, n'itandukaniro ryonyene riri hagati y'ayo masezerano abiri, iza mu buryo bw'ukwerekana urukundo rw'Imana rwarangutse n'urupfu rw'impongano rw'umusubirizi wa Yezu Kristu uwo yahindutse umuntu kandi akahishurirwa . Ariko urupfu rwa Yezu ntirwarangije ukugamburuka, ahubwo ahubwo rwahaye abatowe imvo zo kurushiriza kugamburukira Imana ishobora gukunda cane. Kandi iyo yigaruriye umutima w'umuntu, intumbero Imana irondera irashikwako ; aronka uwatoranijwe akwiriye kandi akwiriye gusangira ubudahera bwiwe.*

Ubutumwa bwa nyuma Imana yagushikirije muri iki gitabu ni **ubw'ugutandukana** . Ico ni co cyumviro gihambaye gituma habaho itandukaniro ryose hagati y'abatowe n'abahamagawe. Mu kamere yiwe asanzwe, umuntu ntakunda guhagarika umutima mu ngeso ziwe no mu kuntu abona ibintu. Ariko rero, iyo nzira y'uguhungabana iraba ngombwa kubera ko, umuntu amenyereye ikinyoma gishingiye, kugira ngo abe uwo yatoye, ategerezwa gutabururwa no gukevya kugira ngo amenyere ukuri Imana imwerekana. Ni ho rero **gutandukana n'ivyo n'abo Imana itemera biba ngombwa** . Uwatowe ategerezwa kwerekana ubushobozi afise bwo gushidikanya mu buryo butomoye ivyiyumviro vyawe, ingeso ziwe, n'ubucuti bwiwe bw'umubiri n'ibiremwa bitazokwigera bishika ubuzima budahera.

Ku batowe, ivy'idini ni uguhagarara ; Intumbero ni ugutuma haba ubucuti bukomeye n'Imana umuremyi, naho vyoba ari uguhungabanya imigenderanire y'abantu. Ku baguye, idini ni ry'uburinganire ; Bashira imbere ubucuti bafitaniye n'abandi bantu, mbere bakabigira nabi Imana.

Ubudiventisiti bw'umusi w'indwi : Ugutandukana, Izina, Amateka

Abatowe ba nyuma bo mu kwizera kwa gikirisu barakoranirizwa hamwe mu buryo bw'impwemu kugira ngo babe Isirayeli y' " *imiryango 12* " y'Ivyahishuriwe Yohana 7. Ugutoranywa kwabo kwaranguwe n'urutonde rw'ibigeragezo vy'ukwizera bishingiye ku ntumbero yerekanwa ku jambo ry'ubuhanuzi rimenyeshya muri Dan.8:14 itariki 1843 . Yari iyo gutangaza ukugaruka kw'ubukirisu kw'Imana , gushika icyo gihe kwagereranywa n'ukwizera kw'Abagatolika kuva mu 538 be n'ukwizera kw'Abaporotisanti kuva mu gihe c'Ivugurura kuva mu 1170. ku vyabaye n'ababikurikiye hagati ya 1843 na 1844 . Ku ruhanda, ubu butumwa ntibwavuga ivy'Isabato, ahubwo bwavuga ku ruhanda gusa , kuko ukugaruka kwa Kristo kuzoba ikimenyetso c'ukwinjira mu kinjana c'indwi, ni ukuvuga Isabato ikomeye yahanuwe, buri ndwi, n'Isabato y'umusi w'indwi : umusi wa gatandatu w'Abayuda. Abadiventisiti ba mbere batazi iyo sano, ntibamenye akamaro Imana ifise ku Isabato gushika inyuma y'icyo gihe c'ikigeragezo. Kandi bamaze gutahura ivyo, abatsimvyi bigisha bashikanye ukuri kw'Isabato yibukwa mw'izina ry'ishengero ryashinzwe, " umusi w'indwi ." Ariko uko igihe kigenda kiragenda, abaragwa b'icyo gikorwa ntibaciye baha Isabato agaciro nk'uko Imana iyihira, mu guhuza itariki yayo y'ugushikako n'igihe co kugaruka kwa Yezu Kristu aho kuyihuza n'itariki 1843 yerekanwa n'ubuhanuzi bwa Daniyeli. Gusubiramwo icyo gisabwa n'Imana c'ishimikiro cari ikosa, ingaruka zaryo zikaba, mu 1994, Imana yanse ishira hamwe n'abanywanyi baryo, abo yashize mu nkambi y'abagarariji yari amaze gucirwa urubanza na we kuva mu 1843. cept ugutandukanya **amasano y'abantu** . Kubura urukundo rw'ukuri kw'Imana rero n'Imana ubwayo ni co kiriko kirabazwa, kandi iki ni co cigwa ca nyuma mu mateka y'ukwizera kwa gikirisu nshobora kubasigurira , kugira ngo mbagishe no kubaburira, mw'izina ry'Imana Mushoboravyose , YaHweh-Michael-Jesus Christ.

Ubwa nyuma, n'ubu nyene kuri icyo nsiguro nyene, kuko vyantwaye igiciro c'ugutandukana kw'impwemu kubabaje, ndabibutsa uyu murongo wo muri Mat .

“ *Ntimwiyumvire ko naje kuzana amahoro kw'isi ; Sinaje kuzana amahoro, ahubwo naje kuzana inkota . Kuko naje gutandukanya umuhungu na se, n'umukobwa akarwanya nyina, n'umukazana akarwanya inabukwe ; kandi abansi b'umuntu bazoba abo mu rugo rwiwe. Uwukunda se canke nyina kundusha ntaba ankwiye , kandi uwukunda umuhungu canke umukobwa wiwe kundusha ntaba ankwiye ; Uwutikorera umusalaba wiwe ngo ankurikire, nta nkwiye .* » Uyu murongo wa 37 uratsindagira umuhezagiro wa Aburahamu ; yashingira intahe ko yakunda Imana kuruta umwana wiwe w'umubiri. Kandi mu kwibutsa umuvukanyi w'umudiventisiti igikorwa ciwe, mu kumusubiza uwo murongo, inzira zacu zaratandukanye maze ndonka umuhezagiro udasanzwe uva ku Mana. Nacye rero mfatwa

n'uwo " muvukanyi " nk'umunyaruyeri kandi kuva ivyo bintu vyabaye, yari yakurikiye inzira y'abadiventisiti y'agaciro. Uwo yari yanmenyesheje ubudiventi n'ivyiza vyo kurya inyama, yaciye apfa n'ingwara ya Alzheimer, mu gihe jewe nkiri mu magara meza, ndi muzima kandi nkora cane mu gikorwa c'Imana yanje, mfise imyaka 77, kandi nta n'abaganga canke imiti nkoresha. Ubuninahazwa bwose ni ubw'Imana Umuremyi n'impanuro zayo z'agaciro. Vy'ukuri !

Kugira ngo tuvuge mu ncamake **amateka y'ubudiventisiti**, dutegerezwa kwibuka ibi bikurikira. Muri iryo zina " Abadiventisiti ", Imana ikoraniriza hamwe aberanda bayo ba nyuma inyuma y'igihe kirekire c'ubutegetsi bw'ukwizera kw'Abagatolika kwatumye, **mu vy'idini**, umusi w'Imana ushingwa mw'izina ryawo ry'ubupagani " umusi w'izuba ritaneshejwe " na Constantin wa mbere ^{ku}wa 7 Ntwarante 321. Batowe rero n'Imana kubera inyifato yabo bari banezerewe n'ukugaruka kwa Yezu Kristu kwabamenyeshejwe gukurikirana mu mpera z'umwaka w'1843 no ku wa 22 Gitugutu 1844. Inyuma y'ukwo gutorwa ni ho gusa umuco w'Isabato wabashikirijwe. Kandi, insobanuro yabo y'ubuhanuzi bwa Daniyeli n'Ivyahishuriwe Yohana yarimwo amakosa manini cane nkosora muri iki gikorwa. Abatsimvyi batazi Isabato, bubatse inyigisho y'urubanza rwitwa " rw'itohoza " batigeze bamenya gutera ibibazo ; mbere n'inyuma y'aho umuco w'Isabato ubahawe. Ku batazi, ndabibutsa ko twisunze iyo nyigisho, kuva mu 1843, hanyuma mu 1844, mw'ijuru Yezu asuzuma ibitabu vy'ibishingantahe kugira atore abatoranijwe biwe ba nyuma bategerezwa gukizwa. Yamara rero, ukumenyekana neza kw'icaha co ku musu w'Imana vyatumye ubutumwa buri muri Dan 8:14 bugira insobanuro nyayo, mbere no mu buryo bwahinduwe nabi ngo " **gusukura aheranda** ." Kandi iyo mpinduro mbi yaremye impaka ziteye ubwoba, kuko iri jambo rya mbere rireba, *ivyo ryaranguye mu rupfu rwa Yezu - Kristu nk'uko Heb yavuyiyumviriye . Kuko Kristu atinjiye mu rusengeru rwubatswe n'intoke, nk'urusengeru rw'ukuri, ariko yinjiye mw'ijuru ubwaryo, kugira ngo ubu abonekere imbere y'Imana ku bwacu .* " Rero ikintu cose cari gikwiye gusukurwa mw'ijuru carasukuwe n'urupfu rwa Yezu Kristu : urubanza rw'itohoza rero nta nsobanuro yumvikana rugifise." Yezu amaze gupfa no kuzuka, nta caha canke umunyavyaha yinjira mw'ijuru ngo asubire kurihumanya. , kuko Yezu yasukuye urusenga rwiwe rwo mw'ijuru mu kwirukana Shetani n'abamarayika biwe bamanuka kw'isi , nk'uko Ivyahishuriwe 12:7 gushika kuri 12 bivuga na cane cane ku murongo wa 9 : " *Ca gisato kinini kirajugunywa, iyo nzoka ya kera yitwa Mubesheranyi, na Shetani, kizimiza isi yose: kijugunywa kw'isi , abamarayika baco bajurunywa na co .* »

Ikosa rya kabiri ry'ubudiventisiti buzwi na ryo nyene ryaturutse ku kutamenya kw'intango uruhara rw'Isabato kandi ryaciye rifata akamaro kanini haciye igihe kirekire cane. Abadiventisiti bashize umutima wabo mu buryo butari bwo ku gihe c'ikigeragezo ca nyuma, c'iherezo, c'ukwizera mu vy'ukuri kizoba kireba gusa abazoba bakiriho mu gihe c'ukugaruka kw'ukuri kwa Yezu Kristu. Cane cane, biyumvira nabi ko ku musu w'Imana uzoba " ikimenyetso c'igikoko " gusa mu gihe c'iki kigeragezo ca nyuma, kandi ivyo bisigura ukurondera ubugenzi n'abakora ivy'Imana bavumwe n'Imana, mu vy'ukuri, kuva aho yatanguriye . Ikimenyamena ntanga ni ukubaho kw'" inzumbete indwi " zo mu Vyahishuriwe Yohana 8, 9 na 11 , izo zitandatu za mbere, inyuma y'umwaka wa 321, mu gihe cose c'ubukristo, zigabisha abantu ku migendo yabo y'icaha co ku musu w'Imana caciriwe urubanza n'Imana. Iyo Dan.8:12 yari yaramaze guhishura igihe yavugaga ngo : " Ingabo zatanzwe n'ikimazi e-~~ubudasiba~~ **kubera icaha** ; ihembe ryatereye ukuri hasi, riraroranirwa mu bikorwa vyaryo. » Ico « **gicumuro** » cari caramaze kubaho, umugenzo wo ku musu w'Imana warazwe na Constantin wa mbere mu buryo bw'ubutegetsi ^{ku}wa mu 321 kandi ukaba ushingira intahe mu vy'idini n'Uburoma bwa papa kuva mu 538, « **ikimenyetso c'igikoko** » kivugwa muri Ivyah.13:15 ; 14:9-11 ; 16:2. Mu 1995, amaze kwerekana ko yanse umuco w'ubuhanuzi nashizeho hagati ya 1982 na 1991 , ubudiventisiti buzwi bwakoze

ikosa rikomeye ryo gukorana n'abansi b'Imana bamenyeshejwe kandi bahishuriwe. Akarorero k'ibitutsi vyinshi Imana yashikiriye Isirayeli ya kera kubera amasezerano yagiranye na Misiri, ishusho y'ikigereranyo y'icaha kigereranyo, muri iki gikorwa, ntiyirengagizwa rwose ; ivyo bikaba bituma ikosa ry'Abadiventisiti rirushiriza kuba rinini.

Nkako, bamaze kumenya uruhara rw'Isabato n'agaciro iyiha nk'Imana Umuremyi, abantu b'Abadiventisiti bari bakwiye kumenya neza abansi babo b'idini, bakirinda ubucuti ubwo ari bwo bwose bw'ubuvukanyi bogirana na bo. Kuko, Isabato **yo ku wa gatandatu** ari “ *ikidodo c'Imana nzima* ” co mu Vyahishuriwe Yohana 7:2 , ni ukuvuga ikimenyetso c'ubwami c'Imana umuremyi, umwansi wayo, **ku musi w'Imana** , coshobora gusa kuba “ *ikimenyetso c'igikoko* ” co mu Vyahishuriwe Yohana 13:15 .

Nashaka kwerekana aha ko imvo z'ugutemba kw'ubudiventisiti bw'inzeho zizwi ari nyinshi, ariko izo nyamukuru kandi zikomeye cane zijanye n'ukwanga umuco washizwe ku mpinduro y'ukuri ya Daniyeli 8:14 n'ugusuzugura kwerekanwa ku nsobanuro nshasha y'ubudiventisiti bwa Daniyeli 12 icigwa caco kikaba ari ugushira ahabona divitimane levengith ^{day}. Hanyuma haza ikosa ryo kutashira icizigiro cabo ku kugaruka kwa Yezu Kristu kwamenyeshejwe mu mwaka w'1994 ; nk'uko abatsimvyi b'ico gikorwa bari babigize mu 1843 no mu 1844.

Imanza nyamukuru z'Imana .

Irema ryiwe ry'isi n'ijuru ryarangiye, ku musi ugira gatandatu Imana ituzza umuntu kw'isi. Kandi ni kubera inyifato y'abantu y'ukutumvira, rero icaha, Imana izoyishira, ikurikiranye, mu kiringo c'amateka yayo y'imyaka ibihumbi indwi , ku manza zayo nyinshi . Mu rubanza rumwe rumwe muri izo, amahinduka araba kandi agatahurwa mu buryo bugaragara kandi buboneka. Ivy'ukurenga urugero bikurikirana n'abantu bisaba izo nzira z'Imana zigamije kuzisubiza mu nzira y'ukuri yemejwe n'urubanza rwazo rw'ubusegaba.

Imanza z'isezerano rya kera .

Urubanza rwa mbere : Imana ica urubanza ku caha cakozwe na Eva na Adamu, bavumwe bakirukanwa mu “itongo rya *Edeni*” .

^{Urubanza} rwa 2 : Imana irimbura abantu b'abagarariri n'amazi y' “ umwuzure ” wo kw'isi yose .

^{Urubanza} rwa 3 : Imana **itandukanya** abantu n'indimi zitandukanye inyuma y'aho bashize hejuru “ *umunara wa Babeli* ” .

Urubanza rwa 4 : Imana igirana ubucuti na Aburamu aca aba Aburahamu Iciyo gihe, Imana yaratikije **Sodomu** na Gomora, ibisagara vyakorerwamwo icaha kirenze **urugero** ; “ *ubumenyi* ” buteye isoni kandi buteye isoni .

^{Urubanza} rwa 5 : Imana ikiza Isirayeli mu buja bwa Misiri , Isirayeli iba ihanga ryigenga kandi ryigenga Imana ishiraho amategeko yayo .

^{Urubanza} rwa 6 : Mu myaka 300, iyobowe na we kandi biciye ku gikorwa c'abacamanza 7 bacungura, Imana irarokora Isirayeli yatewe n'abansi bayo kubera icaha .

Urubanza rwa 7 : Kubera ubusabe bw'abantu , no kubera umuvumo wabo , Imana isubirizwa n'abami bo kw'isi n'ingoma zabo ^{ndende} (Abami ba Yuda n'abami ba Isirayeli).

Urubanza rwa 8 : Isirayeli ^{yirukanwa} i Babiloni.

Urubanza rwa 9 : Isirayeli yanse “ Mesiya ” w'Imana Yezu – ^{herezo} ry'isezerano rya kera. Isezerano rishasha ritangura ku mushinge w'inzigisho utunganye.

Urubanza rwa 10 : Igihugu ca Isirayeli carasambuwe n'Abaroma mu mwaka w'70 .

Imanza z'isezerano rishasha .

Bavugwa mu Vyahishuriwe Yohana biciye ku “ *nzumbete indwi* .”

Urubanza rwa mbere : Ibitero vy'abanyamahanga inyuma ya 321 hagati ya 395 na 538 .

Urubanza rwa 2 : Gushinga ^{ubutegetsi} bw'idini bwa papa mu 538.

^{Urubanza} rwa 3 : Intambara z'Idini : zitera Abagatolika n'Abaporotisanti b'abavuguruzi batemerwa n'Imana : “ *indyarya* ” zo muri Dan.11:34.

Urubanza rwa 4 : Ubutemera Imana bw'Abafaransa bwatembagaje ubutegetsi bw'umwami , buraha ubutegetsi bw'agahomerabunwa bw'Abagatolika b'i ^{Roma} .

Urubanza rwa gatanu : ¹⁸⁴³⁻¹⁸⁴⁴ n'1994 .

– Intango : Itegeko ryo muri Dan. 8:14 ritangura gukora – risaba ko igikorwa cakoze n'Ivugurura kirangira kuva kuri Petero Waldo, akarorero katagira agasembwa, kuva mu 1170. Ukwemera kw'Abaporotisanti kuragwa maze ubudiventisiti buravuka butsinze : Umugenzo w'idini w'Abaroma wo ku musu w'Imana w'Isabato w'Imana1 . 3. Igikorwa c'ivugurura rero kiraheza kandi kiraheza.

– Iherezo : “ *yarutse* ” na Yezu, yapfuye mu buryo bw'inzego mu 1994 , bihuye n'ubutumwa bw'arungikiye “ *Lawodikiya* ”. Urubanza rw'Imana rwatanguye igihe inzu yayo yashikirwa n'ikigeragezo c'ukwizera c'ubuhanuzi gishobora kwica. Uwo yahora ari umukuru w'igihugu yatowe ntiyavyemewe, aca yinjira mu nkambi y'abagararizi b'Abagatolika n'Abaporotisanti .

Urubanza rwa 6 : “ ^{Inzamba} ya 6 ” ^{iranguka} mu buryo bw'Intambara ya Gatatu y'Isi Yose, iyi ncuro ikaba ari iya kimbuzi, idondora muri Dan 11:40-45 . Ivyo vyatumye ikiruhuko c'Isabato c'umusi ugira indwi ku musu wa gatandatu kibujijwe, mu ntango kikabujijwe kubera igihano c'imibano , hanyuma amaherezo kigahanwa n'urupfu n'itegeko rishasha.

Urubanza rwa 7 : Rutanguriwe n'igihe c'ivyago indwi vya nyuma bivugwa mu Vyahishuriwe Yohana 16, mu mpera z'umwaka w'2030, ukugaruka kwa Kristo kw'ubuninahazwa ^{kurahagarika} ukuhaba kw'iterambere ry'abantu kw'isi. Abantu barazimanganye. Shetani wenyene ni we azoguma ari imbohe kw'isi yasambutse, mu “ *kuzimu* ” kw'Ivyahishuriwe Yohana 20 , mu kiringo c'imyaka *igihumbi* .

^{Urubanza} rwa 8 : Baduzwe mw'ijuru na Yezu Kristu, abatowe biwe baja gucira urubanza abapfuye b'ababisha . Uwo ni wo rubanza rwasubiwemwo mu Vyahishuriwe Yohana 11:18 .

Urubanza rwa 9 : ^{Urubanza} rwa nyuma ; Abapfuye b'ababisha barazuka kugira ngo bashikirwe n'ikigereranyo c' “ *urupfu rwa kabiri* ” bivuye ku “ *kiyaga c'umuriro* ” gipfutse isi kandi kikaryana na bo akarongo kose k'ibikorwa bivuye ku caha.

Urubanza rwa 10 : ^{Isi} n'ijuru vyahumanye birahindurwa bishasha kandi biraninahazwa. Kaze abatoranjwe mu bwami bushasha bw'Imana budahera !

Ubumana kuva kuri A gushika kuri Z , kuva kuri Aleph gushika kuri Tav , kuva kuri alpha gushika kuri omega .

Bibiliya ntaco ihuriyeko n'ibindi bitabu vyanditswe n'abantu kiretse ukuntu igaragara ku ruhande. Kubera ko mu vy'ukuri , tubona gusa uruhande rwayo, urwo dusoma twisunze amategeko y'inyandiko yihariye ku ndimi z'igiheburayo n'ikigiriki , aho ivyanditswe vy'intango vyadushikirijwe. Ariko mu kwandika Bibiliya, Musa yarakoresheje igiheburayo ca kera, inyuguti zaco zo mu nyuguti zari zitandukanye n'inyuguti zo muri iki gihe , zasubirizwa inyuguti ku yindi mu gihe c'ubuja i Babiloni, ata ngorane zateje . Ariko izo ndome zari zifatanye ata n'aho ziri hagati y'amajambo , ivyo bikaba bitatuma zisoma neza. Ariko inyuma y'ico kibazo hariho akamaro ko guhingura amajambo atandukanye bivanye n'uguhitamwo urudome rwatowe kugira ngo rube ikimenyetso c'intango yarwo. Birashoboka kandi vyaragaragajwe, ivyo bikaba vyerekana ko Bibiliya vy'ukuri irengeye kure ivyo umuntu yokwiyumvira be n'ivyo ashikako. Iciumviro n'ukwibuka kw'Imana umuremyi atagira aho ugarukira ni vyo vyonyene vyari gushobora gusama igikorwa nk'ico. Kuko ukwo kwihweza

ugusoma kwinshi kwa Bibiliya guhishura ko ijambo ryose riboneka ng'aho ryatoranjwe kandi rihumekewe n'Imana ku banditsi batandukanye b'ibitabu vyiwe mu gihe c'igihe gushika ku ca nyuma, Ivyahishuriwe Yohana canke Ivyahishuriwe Yohana .

Nko mu 1890, umuhinga mu vy'imibare w'Umurusiya yitwa Ivan Panin yarerekanye ko hariho ibiharuro vy'imibare mu mice itandukanye y'ubwubatsi bw'ivyanditswe vya Bibiliya. Kubera ko igiheburayo n'ikigiriki bihuriyeko ni uko inyuguti zo mu nyuguti zavyo na zo nyene zikoreshwa nk'imibare n'imibare. Ivyerekanwa vyakozwe na Yvan Panin vyatumye abagabo badafata nka nkama Bibiliya y'Imana barushiriza gucirwa urubanza. Kuko nimba ivyo bintu vyavumbuwe bitagira ico bikoze ku gutuma abantu bashobora gukunda Imana, naho biri ukwo, birabakurako uburenganzira bwose bwo kutizera ko ibaho. Yvan Panin yerekanye ingene igiharuro " indwi " cari hose mu kwubaka Bibiliya yose kandi ivyo cane cane mu murongo wa mbere wa Bibiliya, mu Itanguriro 1:1. Kubera ko jewe ubwanje nerekanye ko Isabato y'umusi ugira indwi ari " *ikidodo c'Imana nzima* " co mu Vyahishuriwe Yohana 7:2 , iki gitabu rero cemeza gusa ibimenyamenya vyavumbuwe n'uwo muhinga mu vy'imibare w'umunyabwenge yatanze abahinga basaba cane , bo mu gihe ciwe n'icacu, ikimenyamenya ca siyansi kitagira aho kigarukira.

Kuva Yvan Panin, ubuhinga bwo gukoresha ubuhinga bwa none kwasuzumye ibimenyetso 304805 vy'inyuguti zigize Ivyanditswe vy'isezerano rimwe rudende rya kera kandi porogarama itanga ibisomwa bitandukanye bitagira uko bingana mu gushira urudome rumwe rumwe ku kibaho kinini cane c'urudome ubushobozi bwo gutunganya rutangura n'umurongo umwe uhagaze w'izo nyuguti zihagaze kugeza kuri 80 . 5 amajambo ; kandi hagati y'izo nzira zibiri zirengeje urugero hariho imigwi yose y'imbere itagira uko ingana . Aho ni ho tuvumbura ubutumwa bwerekeye isi yo kw'isi, ibintu vyayo mpuzamakungu n'amazina y'abantu ba kera n'aba none kandi ubushobozi ni bwinshi cane kuko ikintu gihambaye conyene ni ugukomeza umwanya usa (kuva kuri 1 gushika kuri n...) hagati y'urudome rumwe rumwe rw'amajambo yashizweho. Uretse ivy'ugutunganya ibintu mu buryo buringaniye n'ubuhagaze, hariho n'ibintu vyinshi vy'ugutunganya ibintu mu buryo bugororotse, kuva hejuru gushika hasi no kuva hasi gushika hejuru , kuva iburyo gushika ibubamfu no kuva ibubamfu gushika iburyo.

Rero, mfashe ishusho y'ikiyaga, nemeza ko ubumenyi dufise kuri Bibiliya buri ku rugero rw'uburebure bwaco. Ivyari vyihishijwe bizokwerekanwa ku batoranjwe mu gihe c'ibihe bidahera bagiye kwinjiramwo. Kandi Imana izosubira gutangaza abakundwa bayo n'ububasha bwayo buhambaye kandi butagira aho bugarukira .

Ivyo vyerekanwa bitangaje birababaje ko bidashobora guhindura imitima y'abantu ku buryo bakunda Imana " *n'umutima wabo wose n'ubuzima bwabo bwose n'inkomezi zabo zose n'ubwenge bwabo bwose* " (Gus. 6:5 ; Mat. 22:37) ; nk'uko ivyo yasavye mu buryo bubereye. Ivyabaye kw'isi vyerekanye ko ibitutsi, ibihano n'ibihano bidahindura abantu, ni co gituma umugambi w'Imana wo gukiza kuva mu ntango y'ubuzima bw'umwidegemvyo ushingiyeye kuri uyu murongo : « *urukundo rwuzuye rwirukana ubwoba* » (1 Yohana 4:18) . Itoranywa ry'abatoranjwe rishingiyeye ku kwerekana urukundo rutunganye bakunda Imana, Se wabo wo mw'ijuru. Muri urwo " *rukundo rwuzuye* " nta tegeko canke amabwirizwa bigikenewe, kandi uwa mbere yatahuye ivyo ni umusaza Henoki yerekanye Imana urukundo rwiwe mu " *kugendana* " na yo , yiyubara kugira ngo nti hagire ico akora co kumubabaza. Kuko kwumvira ni ugukunda, kandi gukunda ni ukugamburuka kugira ngo uhe uwo ukunda umunezero n'umunezero. Mu butungane bwawe bw'ubumana, Yezu yaraje mu gihe ciwe kugira ngo yemeze iki cigwa c'urukundo " *rw'ukuri* " akurikije ingero z'abantu ba mbere, Aburhamu, Musa, Eliya, Daniyeli, Yobu n'abandi benshi amazina yabo Imana yonyene izi.

Impinduka ziterwa n'igihe

Nta rurimi na rumwe kw'isi rutaragira amahinduka n'uguhinduka bitewe n'impwemu y'abantu igoramye. Kandi muri ivyo, igiheburayo nticarokotse ukwo kugoranya kw'abantu ku buryo igisomwa c'igiheburayo tubona ko ari co c'umwimerere kimaze kuba ata kindi kiretse icanditswe ca Musa c'umwimerere kiri mu gihe c'ugugoramye igice. Ivyo vyavumbuwe ndabikesha igikorwa ca Ivan Panin be n'uko mu nyandiko y'igiheburayo yakoresheje mu 1890, mw'Itanguriro 1:1, yashize ijamba Imana mu rurimi rw'igiheburayo n'ijamba ry'igiheburayo " elohim ." Mu giheburayo , " elohim " ni ubwinshi bwa " eloha " bisobanura imana mu bumwe. Hariho uburyo bwa gatatu : “Él ”. Rikoreshwa mu guhuza ijamba Imana n'amazina : Daniyeli ; Samweli ; Beteli ; etc... Aya majamba yerekana Imana y'ukuri araronka urudome runini mu mpinduro zacu kugira ngo yerekane itandukaniro riri hagati y'Imana y'ukuri n'imana z'abapagani z'ikinyoma .

Bibiliya irashimika ku buryo bubereye kandi bushimika ku vy'uko Imana ari “ imwe ” biyigira “ eloha ”, ari yo “ eloha ” y'ukuri yonyene . Ni co gituma, mu kwishingira ijamba ry'ubwinshi " elohim ", mw'Itanguriro 1 n'ahandi , Imana itubwira ubutumwa ivuga ko ari Se w'ubuzima bwinshi bubaho imbere y'iremwa ry'urutonde rwacu rw'isi canke urugero , n'ubuzima bwose buzobaho . Ubu buzima bwo mw'ijuru bwari bwaramaze kuremwa bwari bwaramaze kugabanywa n'icaha cabonetse mu kiremwa ciwe ca mbere c'umwidedemvyo. Mu kwiyita “ elohim ,” Imana umuremyi yemeza ububasha bwayo ku kintu cose kizima kandi kivyawe na yo. Ni muri ubwo bushobozi azoshobora mu nyuma , muri Yezu Kristu , kwikorera ivyaha vy'abantu benshi yatoranijwe no gukiza , mu rupfu rwiwe rw'impongano gusa , ubuzima bwinshi bw'abantu . Ijamba “ elohim ”, mu bwinshi, rero ryerekeza ku Mana mu bubasha bwayo bwo kurema ibinyabuzima vyose. Iri jambo kandi rivuga ubuhanuzi bw'uruhara rwinshi azogira mu mugambi wiwe w'agakiza aho asanzwe ari ahanini kandi akurikiranye, " *Data, Umwana na Mpwemu Yera* " azokora inyuma y'ibatisimu kugira ngo asukure kandi yeze ubuzima bw'abatowe biwe. Ubwo bwinshi burareba kandi amazina atandukanye Imana izokwitwaza : Mikaheli ku bamarayika bayo ; Yezu Kristu ku bw'abantu biwe yatoranije bacunguwe n'amaraso yiwe.

Nk'akarorero k'uguhinduka kw'ibintu bitewe n'ugugorama kw'abantu ndatanga ivy'inshinga " guhezagira ", ivugwa mu giheburayo n'umuzi " brq " kandi uguhitamwo kwayo kw'inyuguti zikoreshwa kuzoheza guhindurwe ngo " guhezagira " canke " kuvuma ". Ukwo kugoreka gugoramye kuragoramye insobanuro y'ubutumwa bwerekeye Yobu, uwo umugore wiwe mu vy'ukuri amubwira ati: “ *hezagira Imana upfe* , ” atari ngo, “ ~~vuma~~ *Imana upfe* , ” nk'uko abahinduzi babivuga. Uwundi murongo w'ihinduka ry'ubuhendanyi, mu rurimi rw'igifaransa imvugo " nta gukeka " mu ntango yasobanura mu buryo bumwe kandi bushitse, mu vyiyumviro vy'abantu, insobanuro ya " kumbure ", ihushanye rwose . Kandi ako karorero ka nyuma karakwiriye gushikirizwa kuko kazofata akamaro kandi kazogira ingaruka zikomeye. Mu nkoranyamagambo " Petit Larousse " nabonye ihinduka ku bijanye n'insobanuro y'ijamba " Dimanche ". Yatangujwe nk'umusi wa mbere w'indwi mu nsiguro yo mu 1980, hanyuma iba umusi ugira indwi mu nsiguro y'umwaka wakurikiye. Abana b'Imana y'ukuri rero bategerezwa kwirinda amasezerano y'ubwihindurize yashizweho n'abantu kuko ku ruhande rwiwe, atandukanye na bo, Imana ikomeye y'umuremyi ntihinduka kandi n'agaciro kayo ntihinduka, nk'uko nyene urutonde rw'ibintu n'igihe yashizeho kuva yashinga isi.

Ibikorwa bibi vy'abantu vyashize ikimenyetso mbere no mu canditswe ca Bibiliya c'igiheburayo, aho inyuguti zishirwa ata co zitwaye ata ngaruka zigira ku gakiza, ariko kugira ngo Imana ikingire insiguro yayo yemewe, yateguye biciye ku buryo bw'imibare, uburyo bwo kumenya icanditswe c'ukuri n'ikinyoma. Ivyo bizotuma dushobora kugenzura no kumenya ko hariho ibiharuro vyinshi vy'imibare biranga gusa insiguro y'ukuri ya Bibiliya , mu giheburayo nk'uko biri mu kigiriki, ibimenyetso vyavyo ntivyahinduwe kuva mu ^{kinjana ca 2} imbere ya Kristu.

Mpwemu asubizaho ukuri kuvyerekeye ugutsindanishirizwa n'ukwizera (kubera ukwizera kwiwe).

Nahejeje kuvuga ibigoramye vy'igisomwa ca Bibiliya ; ibintu bivuye ku bahinduzi benshi b'ivyanditswe vy'intango . Kugira ngo Mpwemu w'ukuri amurikire abantu biwe bo mu gihe c'iherezo, aragarura ukuri kwiwe , mu kuyobora ubwenge bw'abatowe biwe ku vyanditswe aho hariho ibigoramye bikomeye bikiriho . Ivyo nivyo biherutse gushika kuri iyi Sabato yo ku wa 4 Nzero 2021 ku buryo nayihaye izina rya " Crystal Sabbath " . Nari nasize umuvukanyikazi w'Umunyarwanda dusangira kuri Internet ingene amasabato yacu atera imbere mu guhitamwo insanganyamatsiko yo kwiga. Yarasavye " gutsindanishirizwa biciye ku kwizera ." Iryo koraniro ryatuzaniye ibintu bihambaye cane bituma ugutahura iyi nkuru gutomoka cane .

Muri Bibiliya, muri 1 Pet. 1:7, Mpwemu agereranya ukwizera n'inzahabu yatyorowe : *" kugira ngo ikigeragezo c'ukwizera kwanyu, kuko gifise agaciro kanini kuruta inzahabu ibora, naho yogeragezwa n'umuriro , kiboneke ngo gishemezwe n'ubuninahazwa n'icubahiro igihe Yezu Kristu azohishurwa . "* Turamaze gutahura muri iyo ngereranyo ko ukwizera, ukwo kuri, ari ikintu kidasanze cane, dusanga amabuye y'agaciro n'amabuye hose, ivyo bikaba bitari vyo ku nzahabu.

Maze, kuva ku murongo ku wundi, twabanje kwiga ko : « *ata kwizera ntashobora guhimbara Imana* » , nk'uko bivugwa muri Heb 11 :6 : « *Ariko rero ata kwizera ntashobora guhimbara Imana ; kuko uwegera Imana akwiye kwizera yuko iriho, igaha impera abayirondera.* " Inyigisho zibiri zifatanye n'ukwizera : ukwemera ko kubaho, ariko kandi n'ukudakeka ko guhezagira " *abakurondera* ", ata buryarya, ikintu gihambaye kidashobora guhendako . Kandi ko intumbero y'ukwizera ari ukuyihimbara, abatowe bazokwishura urukundo rw'Imana mu kwumvira amabwirizwa yayo yose n'amabwirizwa yayo yose itanga mw'izina nyene ry'urukundo afitiye ibiremwa vyayo. Ivyamwa vy'uwo muguzi w'urukundo, bihuza nk'umusumari abakundana kandi bakunda Imana muri Kristo, biradushikirizwa mu nyigisho izwi cane yasubiwemwo muri 1 Kor 13 idondora urukundo nyakuri ruhimbara Imana. Nahejeje gusoma ibi, niyumviriye ubutumwa butagira uko bungana bwatanze muri Habakuki 2 :4 : « *... umugororotsi azobeshwaho n'ukwizera kwiwe.* " Ariko, muri uwo murongo ubuhinduzi bwashikirijwe na Louis Segond buratubwira : « *Ehe umutima wiwe uvyimye, ntibibereye muri we; ariko umugororotsi azobeshwaho n'ukwizera kwiwe.* " Igihe kirekire , uwo murongo wari warampaye ingorane ntagerageje gutorera umuti." Ni gute umuntu " *yivyimye* " *n'ubwibone yocirwa urubanza* n'Imana ko ari " *umugororotsi* " ? Uwo , nk'uko bivugwa muri Mig.3:34, Yak.4:6 na 1 Petero 5:5, " *arwanya abibone, ariko agaha ubuntu abicisha bugufi* " ? Umuti wabonetse mu kuronka mu nyandiko y'igiheburayo ijamba " *incredulous* " mu kibanza c'ijamba " *swollen* " ryasubiwemwo muri Segond kandi n'ugutangara twasanze , mu nsiguro y' " Gatolika " ya Vigouroux , ubuhinduzi bwiza kandi bujanye n'ubwenge butuma ubutumwa bwa Mpwemu butomoka neza. Kuko, mu vy'ukuri, Mpwemu arahumekera Habakuki ubutumwa mu buryo bwari bwaramaze guhumekera n'Umwami Salomo mu buryo bw'imigani yiwe aho ashiraho mu kurwanya ibipimo vy'ibihushanye rwose ; aha, muri Habakuki, " *ukutemera* " . n' . *ukwizera* " . Kandi nk'uko Vigouroux na Vulgate y'ikilatini ishingiyeko ubuhinduzi bwiwe, uwo murongo usoma gutya : « *Raba, uwutemera ntazogira (a) umutima ugororotse muri we; ariko umugororotsi azobeshwaho n'ukwizera kwiwe.* " Mu gushiramwo ibice vyose bibiri vy'uwo murongo ku cyumviro kimwe, Louis Segond agoramye ubutumwa bwa Mpwemu maze abasomyi biwe bakabuzwa gutahura ubutumwa nyakuri bwatanze n'Imana." Ivyo bimaze gushirwaho, ubu tuzobona ingene Habakuki adondora neza ibigeragezo vy'abadiventisiti vyo mu 1843-1844 ,

1994, n'itariki y'iherezo yerekeye ukugaruka kw'ukuri kwa Kristo, mu mpera z'umwaka w'2030. Iwe Ivyashikiye Abadiventisiti vyaramaze kwemezwa, mu Vyahishuriwe Yohana 10:6-7, n'imvugo ngo: " *ntihazosubira guteba ... ariko akabanga k'Imana kazoranguka.* " Ku bw'iki kigereranyo, nzofata icanditswe co muri Habakuki 2 kuva mu ntango yaco, nshiremwo ibisobanuro vy'insobanuro.

Verisiyo ya L.Segond yahinduwe nanje

Umurongo wa 1: " *Nzoba ndi ku kibanza canje, nzohagarara ku munara; Nzoraba kugira ngo mbone ico Uhoraho azombwira, n'ico nzokwishura mu mpamvu zanje.* »

Raba inyifato yo "kurindira" y'umuhanuzi izoranga ikigeragezo c'Abadiventisiti, Mpwemu atubwira mu butumwa bwa Dan.12:12 ati: " *Hahirwa uwurindiriyeye gushika imisi 1335.* " Kugira ngo ivyo tubitahure neza, insobanuro y'iyi "mpari" iraduhabwa mu kigabane c'imbere aho ingorane Habakuki yavyuye ari ugukura kw'uguterimbere kw'ababisha kw'isi: « *Mbega azoba rero azosuka ubusa urusenga rwiwe, yica amahanga imisi yose, ataco azigamye?* » (Hab 1, 17). Muri ivyo vyiyumviro n'ibibazo, Habakuki yerekana inyifato y'abantu bose babona ivyo bintu gushika kw'iherezo ry'isi. Imana rero izoshikiriza inyishu yayo mu gutanga icyumviro c'ubuhanuzi ku bijanye n'ukugaruka kwa Yezu Kristu, ivyo bikaba bizotuma ubutegetsu bw'ababisha, asuzugura, abatizera, abatizera n'abagarariri buhera.

Umurongo wa 2: " *Ijambo ry'Uhoraho ryaje kuri jewe, riti: Andika ubuhanuzi ku bisate, kugira ngo bushobore gusomwa neza.* »

Hagati y'umwaka wa 1831 n'uwa 1844, William Miller yarashize ahabona ibiharuro vyerekana mu ncamake amatangazo yiwe yavugaga ubuhanuzi bw'ukugaruka kwa Yezu Kristu mu mpera z'umwaka w'1843 ubwa mbere, hanyuma mu mpera z'umwaka w'1844. Umukama w'Ukuri ku bw' "igihe c'iherezo" cacu. Nimba ingaruka nyazo zijanye n'ico kigeragezo co mu 1994 zatahuwe gusa inyuma y'igihe cashizweho, nk'uko vyari vyifashe mu 1844, itariki n'uguharura kwayo gushika n'uyu musu biraremezwa na Mpwemu w'Imana nzima.

Umurongo wa 3: " *Kuko ubu ari ubuhanuzi bufise igihe cashinzwe,* " .

Ico gihe cashizweho n'Imana carahishuriwe kuva mu 2018. Twibanda ku musu w'ukugaruka kwa Yezu Kristu, ico gihe cashizweho ni mu mpera z'umwaka w'2030.

" *Agenda yerekeza ku mpera yiwe, kandi ntazobesha;* »

Ukugaruka kwa Kristu w'intsinzi kuzoranguka kw'isaha yayo, kandi ubuhanuzi bubimenyeshya " *ntibuzobesha.* " Yezu Kristu azogaruka ata kabuza mu mpera z'umwaka w'2030.

" *Nivyateba, ubirindire, kuko bizoshika ata kabuza.* »

Nimba itariki yashizweho n'Imana, kuri we, ukugaruka kw'ukuri kwa Kristo kuzoranguka kuri iyo saha yashinzwe we wenyene yari azi gushika mu 2018. Ico kigeragezo gitegekaniye, " *nimba gicerezwa* ", gishobora rero kweba abantu gusa, kuko Imana yizigamiye uburenganzira bwo gukoresha amatangazo y'ikinyoma y'ukugaruka kwa Yezu mu 1. , 1994 no gushika mu gihe cacu ca nyuma, ukwizera kw'abakirisu bavugaga ko ari agakiza kiwe, ivyo bikaba bimufasha guhitamwo abatowe biwe. Aya makuru y'ibinyoma y'imbere y'igihe y'ukugaruka kwa Yezu Kristu akoreshwa n'Imana kugira ngo itandukane gushika kw'iherezo ry'isi, " *intete nziza zive mu vyatsi bibi, intama zive mu mpene* ", abizera mu batizera, " *abemera mu batemera* ", abatowe mu baguye. —

Uwo murongo wemeza umurongo w'Abadiventisiti " *wo kurindira* " uguma ari ikintu kidondora aberanda ba nyuma bashizwe ku ruhande kandi bashizweko ikidodo n'umugenzo w'Isabato y'ukuri y'umusi w'indwi kuva mu mpera z'umwaka w'1844, iherezo ry'urubanza rwa kabiri rw'Abadiventisiti. Muri uyu murongo, Mpwemu ashimika ku cyumviro c'ukudakeka **kiranga** uku kugaruka kwa Kristo, umutsinzi, umucunguzi n'umuhōzi.

Verisiyo ya Vigouroux

Umurongo wa 4: “*Ehe uwutemera azogira umutima ugororotse muri we; ariko umugororotsi azobeshwaho n'ukwizera kwiwe.* »

Ubu butumwa burahishura urubanza Imana yaciriye abantu bashikiwe n'ibigeragezo bine vy'Abadiventisiti bifatanye n'amatariki 1843, 1844, 1994 na 2030. Urubanza rw'Imana rurakaze muri buri gihe. Biciye mw'itangazo ry'ubuhanuzi Imana irapfukura abakirisu “b'indyarya” bahishura

kamere *yabo* “y'ubutemera” mu *gusuzugura* amatangazo y'ubuhanuzi y'intumwa zayo yator anijwe, ni ukuvuga abahanuzi bayo. Mu buryo butandukanye n'ubwo, uwatowe araninahaza Imana mu kwakira ubutumwa bwayo bw'ubuhanuzi no mu kwumvira amabwirizwa mashasha buhishura. Ukwo kwumvira, Imana yaciriye urubanza ko “*kwemerwa*,” muri ico gihe nyene, gucirwa urubanza ko gukwiriye kuzigama ubugororotsi bwaharuwe mw'izina rya Yezu Kristu.

Ukwo kwizera kwumvira “kubera urukundo” ku Mana ni kwo kwonyene gufatwa ko gukwiriye kwinjira mu buzima budahera buzoza. Uwo amaraso ya Kristu yoza ivyaha vyiwe ni we wenyene akizwa “*biciye ku kwizera kwiwe.*” Kubera ko inyishu y'ukwizera ari iyu umuntu ku giti ciwe, ni co gituma Yezu arungikira ubutumwa bwiwe, umuntu ku giti ciwe, abatowe, akarorero: Mat.24:13: «*Ariko uwuzokwihangana gushika kw'iherezo azokizwa* ». Ukwizera kurashobora kuba ukw'abantu bose iyo kwishura ku ngingo ngenderwako imwe. Ariko, mwirinde! Ivyo abantu bavuga birahenda, kuko Yezu wenyene ari we afata ingingo y'uwuzokizwa canke uwuzozimira akurikije urubanza rwiwe ku bijanye n'ukwizera kwerekana n'abashaka kwinjira mw'ijuru.

Mu ncamake, muri iyi mirongo ya Habakuki, Mpwemu arahishura kandi yemeza isano rya hafi kandi **ridatandukanye** riri hagati y’ “*ukwizera*” n’ “*ibikorwa*” bivyara; ikintu cari caramaze kuzurwa n'intumwa Yakobo (Yak. 2:17: “*Uko ni ko n'ukwizera, iyo kutagira ibikorwa, ubwakwo kuba gupfuye.*”); ivyo bikaba bisobanura ko kuva mu ntango y'ubutumwa bwiza, ikibazo c'ukwizera cari caratahuwe nabi kandi kigasobanurwa nabi. Bamwe, nk'uyu musu, barayifatanya gusa n'umuce w'ukwemera, bakirengagiza intahe y'ibikorwa biyiha agaciro kayo n'ubuzima bwayo. Inyifato y'abantu, abo Imana imenyeshya amatangazo yayo y'ukugaruka kwa Yezu Kristu, irahishura kamere nyakuri y'ukwizera kwabo. Kandi mu gihe Imana iriko irasuka umuco wayo munini ku basavyi bayo ba nyuma, nta n'umwe agishobora kwiregura ku bantu batatahura ibisabwa bishasha vyashizweho n'Imana kuva mu 1843. Agakiza k'ubuntu karabandanya, ariko kuva kuri iyo tariki, kagirira akamaro gusa abatowe batoranijwe na Yezu Kristu, biciye ku buhamya nyakuri bw'urukundo rwiwe. Mu ntango, Isabato yari ikimenyetso c'uwo muhezagiro w'Imana, ariko kuva mu 1844, ntiyigeze ihagije ubwayo, kuko urukundo rw'ukuri kwayo kw'ubuhanuzi, kwahishuwe hagati ya 1843 gushika mu 2030, rwama, ubwarwo, rusabwa n'Imana. Nkako, amatara mashasha yaronse kuva mu 2018 arafitaniye isano rya hafi n'Isabato y'umusi ugira indwi yacitse ishusho y'ubuhanuzi y'ikimpumbi c'imyaka indwi izotangura n'ukugaruka kwa Yezu Kristu mu mpera z'umwaka w'2030. imico yiwe ya kera n'iyishasha yahishuriwe *mw'izina* rya Yezu Kristu nk'uko yigishwa muri Mat. Uwukunda Imana ntashobora kudakunda kuvumbura imigambi yayo n'amabanga yayo yamaze igihe kirekire yihishije kandi atamenyekana ku bantu.

Habakuki n'ukuza kwa mbere kwa Mesiya .

Ubwu buhanuzi bwararantse kandi kuri Isirayeli y'igihugu c'Abayuda, iyo na yo ikaba yamenyeshye ukuza kwa mbere kwa Mesiya. Igihe c'uku kuza carashinzwe kandi kimenyeshwa muri Dan.9:25. Kandi urufunguzo rwo kubara rwiwe rwabonetse mu gitabu ca Ezira, ikigabane ca 7. Birashika gutyo, Abayuda bashize igitabu ca Daniyeli mu bitabu vy'amateka, kandi cabanjirije igitabu ca Ezira. Ariko muri ubwo buryo uruhara rwiwe rw'ubuhanuzi rwagabanutse kandi ntiruboneka cane ku musomyi. Yezu ni we

muhanzu wa mbere yakwegereye ivyiyumviro vy'intumwa ziwe n'abigishwa biwe ku buhanuzi bwa Daniyeli.

Ivyo vyamenyeshejwe ko bicerezwa, "nimba atevye, mumurindire", na vyo nyene vyari bifise ico vyarangutseko, kuko Abayuda bari biteze mesiya w'umunyaruyeri n'umucunguzi w'Abaroma, bishingiye kuri Yesaya 61 aho Mpwemu avuga ku bijanye na Kristo mu murongo wa 1 : "Impwemu y'Umukama, YaHponé mehez to b, canke ; Yantumye gukiza abavunitse imitima, menyesha imbohe umwidegemvyo, n'ababohewe umwidegemvyo; » . Mu murongo wa 2, Mpwemu aratomora ati : " Kumenyesha umwaka w'ubutoni bwa YaHWéH, n'umusi wo kwihora w'Imana yacu ; Kugira ngo ahumurize abarira bose ; ". Abayuda ntibari bazi ko hagati y' " umwaka w'ubuntu " n' " umusi w'uguhora " , imyaka 2000 yari ikiriho kugira ngo abantu baje ku kugaruka kwa Kristo, ari umutsinzi, umucunguzi n'umuhōzi, nk'uko bivugwa muri Yesaya 61:2. Ico cigwa kiraboneka neza mu gishingantahe casubiwemwo muri Luka 4:16-21 : " Aja i Nazareti aho yakuriye, yinjira mw'isinagoga ku musu w'isabato, nk'uko yari asanzwe akora. Nuko arahaguruka ngo asume, bamuha igitabu c'Umuhanzu Izaya. Akizingurura, abona ahanditswe ngo : « Mpwemu w'Umukama ari kuri jewe, kuko yansize amavuta ngo menyeshe ubutumwa bwiza abakene . Yantumye gukiza abavunitse imitima, kubwira abajanywe imbohe ko babohorwa, impumyi zihumuka, kubohora abahahazwa, kumenyesha umwaka w'Umukama ushimwa . Araheza azingira igitabu, agiha wa musuku, aricara. " Mu guhagarika ugusoma kwiwe hano, yemeje ko ukuza kwiwe kwa mbere kwerekeye gusa uwo " mwaka w'ubuntu " wamenyeshejwe n'umuhanzu Yesaya. Umurongo wa 2:1 urabandanya uti, " Abari mw'isinagoga bose baramuhanga amaso. Araheza ababwira ati : « Uyu musu iki canditswe kirarangutse mu matwi yanyu. » Umusi " w'uguhora " » yirengagijwe kandi itasomwe yashizweho n'Imana, ku bw'impeshi y'umwaka w'2030, ku bw'ukuza kwiwe kwa kabiri, ubu, mu bubasha bwayo bwose bw'ubumana. Ariko imbere y'uku kugaruka, ubuhanuzi bwa Habakuki bwari buzoranguka mu " gucerezwa ", biciye mu bigeragezo vy' " Abadiventisiti " , mu 1843-1844 no mu 1994, nk'uko twamaze kubibona.

Ukwiyegurirwa kwa nyuma

Uhangane n'ukuri

Mu mpera z'umwaka w'2021, intango y'umwaka w'Imana, abantu bo mu Burengero batunze ariko ari abakirisu b'ikinyoma, baraherutse kwerekana umutima ukunze wabo wo kuzigama ubuzima bw'abageze mu zabukuru, mbere n'aho vyotuma ubutunzi bw'igihugu busenyuka. Ni co gituma Imana izoyishikana mu ntambara ya gatatu y'isi yose izotwara ubuzima bwinshi bw'abantu b'imyaka yose, bazi ko ata muti canke urucanco rwo kurwanya ico gihano ca kabiri c'Imana. Imbere yacu, mu myaka 8, ni umwaka wa 6000 w'irema ry'isi, iherezo ryawo rizoba rigaragazwa n'ukugaruka kwa Yezu Kristu. Intsinzi kandi intsinzi, azojana abacunguwe biwe, abatowe biwe bazima n'abo azozura, mu bwami bwiwe bwo mw'ijuru kandi azosambura ubuzima bwose bw'abantu bwo kw'isi azosiga wenyene, yitandukanije n'abandi mu mwiza, umumarayika w'umugarariji wo mu ntango, Shetani, shetani.

Ukwizera ingingo ngenderwako y'imyaka 6000 ni ngombwa kugira ngo umuntu yemere iyo porogarama. Ibara ry'ukuri rishingiye ku mibare itangwa muri Bibiliya ryatumye ridashoboka kubera " ukutumvikana " ku bijanye n'itariki Aburahamu yavukiyeko (itariki imwe gusa y'abahungu batatu ba Tera : Itanguriro 11:26). Ariko urutonde rw'ibisekuru vy'abantu kuva kuri Adamu gushika ku kugaruka kwa Kristo rwemeza ko uwo mubare 6000 wegereje. Mu guha ukwizera kwacu uwo mubare uzunguruka, utomoye, turashira iyo ingingo ku kiremwa " gifise ubwenge ", ni ukuvuga ku Mana umuremyi, isoko y'ubwenge bwose n'ubuzima bwose. Dushingiye ku ngingo ngenderwako y' " isabato " ivugwa mw'itegeko ryayo

rya kane, Imana yahaye umuntu " imisi itandatu " n'imyaka ibihumbi bitandatu kugira ngo akore ibikorwa vyawe vyose, ariko umusi ugira indwi n'ikimpumbi c'indwi ni ibihe vy'akaruhuko " vyeranda " (vyashizwe ku ruhunde) ku Mana n'abatoranijwe bayo.

Ibiri muri iki gitabu vyerekanye ko ukwizera gushimisha Imana kwubakwa n'inyifato " *y'ubwenge canke y'ubwenge* " y'abatowe bayo bakoresha neza ivyo Imana ivuga vyose, ivuga ubuhanuzi canke yiyumvira vyose (raba Daniyeli 12 :3 : " *Kandi abanyabwenge bazokayangana nk'umuco w'ikirere, kandi abazohindura benshi nk'inyenyeri* " . Ihitamwo ry'Imana ryo kubatuma bungukira ku kugororoka kwayo kw'ugucungura kwerekanwa muri Yezu Kristu.

Kugira ngo nsozere iki gikorwa, imbere gato y'ikiganiro kigiye kuza, ndashaka kwegurira, mu gihe canje, abana b'Imana bose b'ukuri bazogisoma, kandi bazokikirana ukwizera n'umunezero , uyu murongo wo muri Yohana 16:33 nashikirijwe n'amasoko abiri atandukanye ku musu w'ibatisimu yanje kw'igenekerezo rya 14 ;80 Ruheshi . kimwe ku cete canje c'ibatisimu kivuye mu kigo, ikindi ku ntangamarara y'igitabu " Yezu Kristu " nahawe kuri iki gihe n'umusuku mugenzi wanjye ico gihe, hafi y'imyaka Yezu yatanze ubuzima bwiye nk'ikimazi : " *Ivyo ndabibabwiye, kugira ngo muri jewe mugire amahoro. Mw'isi muzogira amagorwa ; ariko mugire umutima rugabo, natsinze isi . »*

Samweli , umusuku wa Yezu Kristu ahezagiye, " Vy'ukuri !

Uguhamagara kwa nyuma

Uko ndiko ndandika ubu butumwa, mu mpera z'umwaka w'2021, isi iracari n'amahoro y'idini y'isi yose ashimwa kandi ashimwa. Yamara, nshingiye ku bumenyi mfise ku vyerekeye amahishurirwa y'ubuhanuzi yasobanuwe yateguwe n'Imana , nemeza, ata nkeka na gatoyi, ko Intambara y'Isi Yose iteye ubwoba iriko irategurwa kandi iri mu nzira yo kuranguka mu myaka 3 canke 5 izoza. Mu kuyishikiriza mw'izina ry'ikigereranyo ry'" *inzumbete ya gatandatu* " mu Vyahishuriwe Yohana 9, Mpwemu aratwibutsa ko ibihano bitanu biteye ubwoba vyamaze gushika kugira ngo bihane abahevy ubudahemuka ku Isabato yiwe nyeranda n'ayandi mategeko yiwe atubaha kuva ku wa 7 Ntwarante, 321 imyaka myinshi y'Imana y'Imana. ed kuri porogarama y'idini y'Imana. Igihano ciwe ca gatandatu kije kugabisha, ubugira kabiri, ubukirisu bufise icaha co kumuhemukira. Uretse Imana n'umugambi wayo wo gukiza, ubuzima bw'umuntu nta co bumaze. Rero, ko " *inzumbete* " zifise akaranga k'ubuhoro buhoro kagaragazwa n'ikigereranyo kiri mu Balewi 26, uburemere bw'ubwicanyi bw' " *ubwa gatandatu* " buzoshika ku rwego rwo hejuru rw'agacavutu abantu bamaze igihe kirekire batinya kandi batinya. " *Inzumbete ya gatandatu* " yerekeye Intambara ya nyuma y'isi yose izozimanganya abantu benshi cane, " *igice ca gatatu c'abantu* " nk'uko Ivyahishuwe 9:15 bivuga. Kandi ico kigereranyo gishobora gushikwako mu buryo nyabwo mu ntambara aho abasirikare 200.000.000 bafise ibirwanisho, bamenyerejwe kandi bafise ibikoresho vy'intambara bazohura , hakurikijwe ukuri kwatanze mu Vyahishuriwe Yohana 9:16 : « *Igitigiri c'abagenda ku mafarasi bo mu ngabo cari ibihumbi bibiri : amajana abiri ; ni ukuvuga 2 x 10000 x 10000*. Imbere y'iyi ntambara ya nyuma, mu ^{kinjana ca 20}, intambara zibiri z'isi yose zo mu 1914-1918 no mu 1939-1945 zari ibimenyetso vy'igihano gikomeye kigiye gukuraho igihe c'ukwigenga n'ukwigenga kw'amahanga. Imana ntiyatanze ibisagara

vy'ubuhungiro ku batoranijwe bayo, ariko yadusigiye ibimenyetso bitomoye bihagije kugira ngo duhunge uturere twari twateguwe nk'aho twobanza gushira imbere n'ishavu ryayo ry'Imana. Ni we azoyobora ibipfunsi bitegerezwa gushikirizwa n'abantu bahamagawe muri ico gikorwa. Ariko nta n'umwe muri bo azoba uwo yatoye. Abatemera canke abagarariri batemera basanzaye kw'isi yose bazoba ibikoresho n'abazoshikirwa n'ishavu ryiwe ry'Imana. Intambara ya kabiri y'isi yose intambara y'isi yose yatumye abantu bo mu Burengerero amadini yabo yari aya gikirisu kandi bariko barahiganwa. Ariko mu gice ca gatatu kizozza, imvo y'amatati izoba ahanini ari iy'idini, irwanya amadini ariko arahiganwa atigeze ahuza mu nyigisho. Amahoro n'ubudandaji ni vyo vyonyene vyatumye iyo nzira y'ukwihenda ikura. Ariko kw'isaha yatowe n'Imana, nk'uko Ivyahishuwe 7:2-3 bivuga, ubumwe bw'amadayimoni bwafunzwe n'abamarayika b'Imana buzorekurwa kugira ngo “*bugirire nabi isi n'ikiyaga*” canke, ibimenyetso biriko birasobanurwamwo, “*bugirire nabi*” “Abaporotisanti n'Abagatolika” abatari intahemuka kuri Yezu Kristu. Mu buryo bubereye, ukwizera kwa gikirisu kw'abahemu ni kwo gushingira intahe ishavu ry'Umucamanza Yezu Kristu w'umugororotsi; nk'uko nyene vyari mw'isezerano rya kera, Isirayeli yarahanwe kubera ubuhemu bwayo buhoraho gushika mu gutikizwa kw'igihugu cayo mu mwaka w'70. Mu buryo buhuye n'iyi “*inzumbete ya gatandatu*”, ubuhanuzi bwo muri Dan 11:40 gushika kuri 45, buravyemeza, mu kuvyura “ubuyisilamu butatu bw'Uburusiya n'ubumwe bw'Abarusiya : ubuthodogisi. Intambara yarangiye n'uguhinduka kw'ibintu kubera ukuntu ubuporotisanti bwa Amerika buvynjiramwo, butavuzwe ko ari umwami, ariko buvugwa ko ari umwansi w'Uburusiya wo mu mico kama. Gukuraho ububasha buriko burahiganwa biratuma agira ubutegetsu bwa nyuma nk'“*igikoko kiduga kiva mw'isi*,” nk'uko bivugwa mu Vyahishuriwe Yohana 13:11. Reka dusobanure neza ko muri iki gihe ca nyuma, ukwizera kw'Abaporotisanti bo muri Amerika kwacitse guke, ukwizera kw'Abagatolika b'i Roma kukaba ari kwo kw'inshi, kubera abimukira b'Abahispaniya bakurikiranye. Mu mwaka w'2022, umukuru wayo akomoka muri Irlande we ubwiwe ni umugatolika, nka John Kennedy, umukuru w'igihugu yishwe.

Mu Vyahishuriwe Yohana 18:4, nk'Imana Mushoboravyose, Yezu Kristu ateguka abo bose bamwizera kandi bamwizigira, abo yatoye, ngo “*bave muri Babiloni Nkuru*.” Kubera ko “Babiloni” yaciriwe urubanza kandi igacirwa urubanza kubera “*ivyaha vyayo*.” Kubera iragi ry'amateka ry' “*ivyaha vyaryo*”, icaha c'ubugatolika kirashika no ku Baporotisanti n'Aborotodogisi bashingira intahe biciye ku migenco yabo y'idini, ikiruhuko co ku musi w'Imana barazwe n'i Roma. Ugusohoka muri Babiloni birimwo uguheba “*ivyaha vyawe*”, ari vyo bihambaye kuruta ibindi vyose, kuko Imana ibigira “*ikimenyetso*” kiranga umuntu : umusi w'ikiruhuko c'indwi, umusi wa mbere w'indwi y'urutonde rw'Imana, ku musi w'Imana w'Abaroma.

Muri ubu butumwa, kubera ukwihutirwa kw'ico gihe, ndahimiriza abahungu n'abakobwa b'Imana kuva mu karere k'uburaruko bw'Ubufaransa gashingiye ku murwa mukuru waco, Paris. Kuko vuba azokubitwa n'ishavu ry'Imana, ababara “*umuriro uva mw'ijuru*”, ubu rero ari umuriro w'imishwarara, nk'igisagara ca “*Sodomu*” amugereranya na co, mu Vyahishuriwe Yohana, mu Vyahishuriwe Yohana 11 :8. Arayita kandi «*Misiri*», ishusho y'ikigereranyo y' «*icaha*», kubera inyifato y'ubugarariri y'ukwiyemeza kwayo kw'idini rirwanya Imana, nka farawoni mu nkuru y'amateka y'Ukuva mu gihugu c'Abahaburayo. Mu gihe c'intambara, amabarabara acitse kandi abujijwe, ntibizoshoboka ko umuntu ava aho hantu ariko aratera ngo ahunge iyo ntambara yica.

Samweli umusavyi w'Imana nzima Yesu Kristo.

Abashaka kuvumbura, ubwa mbere, ivyo bishikirizwa mu mpera y'iki gitabu, bazogorwa no gutahura igituma nemera cane ko ukuntu Ubufaransa n'Uburayi biri hafi gutikizwa bidashobora gusubirwamwo. Ariko abayisomye, kuva mu ntango gushika mu mpera, bazoba bakorakoraniye, mu gihe c'ugusoma, ibimenyamenya birundanya, ubudasiba, ku buryo bizobareka ngo basangire, mu nyuma, ukwemera kudahungabana Mpwemu w'Imana yubatse muri jewe no mu bayo bose; mu kuri. NIWE afise ICUBAHIRO cose.

Ibintu bibi bitangaje bizoba gusa umugabane w'abakomeza kudashaka kwemera ububasha bwiwe butagira uko bungana, ubwinshi, n'ubushobozi afise bwo kurongora vyose nk'uko umugambi wiwe ubishaka gushika bishitse mu buryo butagira agasembwa.

Ndasozera iki gikorwa hano, ariko ivyiyumviro Yezu abandanya kumpa biramenyekana kandi bikandikwa ubudasiba mu buryo bw'ubutumwa bushikirizwa mu gitabu " **Mana yo mw'ijuru y'abagenda b'Abadiventisiti ba nyuma** ".